THESAURUS
ANTIQUITATUM
SACRARUM.

THESAURUS
ANTIQUITATUM
SACRARUM
COMPLECTENS
SELECTISSIMA CLARISSIMORUM VIRORUM OPUSCULA,

IN QUIBUS

VETERUM HEBRÆORUM MORES

LEGES, INSTITUTA, RITUS SACRI, ET CIVILES ILLUSTRANTUR:

OPUS

Ad illustrationem utriusque Testamenti, & ad Philologiam sacram, & profanam utilissimum, maximeque necessarium.

VOLUMEN VIGESIMUM.

AUTORE

BLASIO UGOLINO.

VENETIIS

MDCCLVII.

Apud Joannem Gabrielem Herthz, et Sebastianum Coletti.

SUPERIORUM PERMISSU AC PRIVILEGIO.

ALBERICO ARCHINTO
CARDINALI
BENEDICTO XIV. P. O. M.
A SECRETIS
ET S. R. E. PROCANCELLARIO.

BLASIUS UGOLINUS
FELICITATEM.

TSI multæ & singulares, EMINENTISSIME PRINCEPS, *Francisco Benalio agendæ mihi sint gratiæ, quod ejus opera factum sit, ut* ANTIQUITATES SACRÆ, *quas ex vetustissimis Hebræorum fontibus illustrandas exornandasque suscepi, adversus eam, qua sive tem-*

temporum, ſive hominum injuria, immerito conflagrarunt, invidiam, Præſtantiſſimorum Virorum auſpiciis atque autoritate munirentur, tamen maximæ & immortales habendæ mihi ſunt, quod ſuis officiis tuam illis gratiam & ſtudia compararit, quibus munitiores & ornatiores in publicam lucem prodire poſſent; cum probe videam, quantum ex tuo præſidio ac dignitate illis præſidii ac dignitatis impartiri poſſit: Illud tamen quammaxime dolendum mihi fuit, quod præceperis, ut in hac epiſtola modeſtiæ tuæ ratio omnis haberetur, veritus, ne a me ea commemorarentur, quæ tantopere ab omnibus celebrata ſunt. Quid enim mihi acerbius, aut moleſtius contingere unquam potuit, quam ut ea, quæ ab omnibus commendata ſunt, mihi uni commendare non liceat? Prætereundum itaque ſilentio mihi erit genus, regno, imperiis, opibus, vetuſtate, pietate, doctrina, rerum domi belli que geſtarum magnitudine, non in Italia ſolum, ſed in tota ferme Europa nobiliſſimum. Non erunt mihi commemoranda (ut vetus, & recens gentis tuæ a me prætereatur gloria) quæ JOSEPHUS *patruus tuus Legatus Venetiis, & in Hiſpania, quæ Cardinalis, quæ Archiepiſcopus Mediolani præclare geſſerit; quamvis extent, extabuntque ad omnium hominum, & omnium ſæculorum memoriam tanti Viri, quem præ ceteris tuis Majoribus imitandum exprimendumque ſuſcepiſti, quamplurima & præclariſſima pietatis, doctrinæ & beneficentiæ in tota Inſubria monumenta: Utinam ſaltem liceret ea commemorare, quæ abs Te Legato in Etruria, Uratislavia, & in Sarmatia, in*

tan-

tanta rerum ac temporum difficultate tanta cum laude gesta sunt! Quantum Pontifici, quantum Regi, quantum Senatui, quantum universo Regno pro tua pietate & prudentia, Sarmatica illa tua Legatio probata, & collaudata fuit: Prætereunda mihi quoque erit Prætura illa tua Urbana, quæ pro tua vigilantia atque æquitate tantopere celebrata est. Non dicam, quæ fuerit eo die quo Cardinalis creatus es, omnium ordinum, præsertim bonorum lætitia, qui pro tanta in Te unum collata dignitate omnes sibi gratulati sunt: Dicerem, si paterere, tanta Te floruisse doctrinæ & prudentiæ fama, ut præteritis iis, qui gratia atque ætate anteibant, BENEDICTO XIV. *Pontificum omnium, quos adhuc vidimus, aut meminimus, pietate & sapientia Optimo, Maximoque, unus dignus viderere, qui difficillimis hisce temporibus, sibi adesses a secretis, & consiliis, quibus universæ Ecclesiæ dignitati, & Orbis terrarum saluti atque incolumitati consulatur; Procancellarii amplissimo, atque honorificentissimo munere, quod in tanto ambitu & prehensatione, Tibi non solum non petenti, sed ne cogitanti quidem tanta cum dignitate demandatum est, quanta integritate & splendore perfungaris, etsi per Te mihi dicere non liceat, tamen nemo est, qui non dicat, & admiretur: Liceat mihi saltem, quoniam ea quæ abs Te tanta cum laude gesta sunt, commemorare non licuit, Tibi commendare* ANTIQUITATES SACRAS, *quæ dignæ sunt, quas pro tua pietate & beneficentia tuendas, exornandasque suscipias. Sanctæ illæ sunt; vetustate, præstantia, utilita-*

te,

te, & Divina, qua celebrantur origine, atque autoritate, præ ceteris commendantur; Jamdiu a Palæstina, ubi Theocratia, regno, templo, sacerdotio tantopere celebratæ sunt, extorres errantesque, patere in tuis Ædibus, ubi tanta cum liberalitate & splendore ceteræ literæ exceptæ & excultæ sunt omnes, a longo errore conquiescere, & diversari: His unis fac ne desint tua præsidia, quæ abs Te maxima & amplissima ceteris omnibus affuere. Permagni mea intererit EMINENTISSIME PRINCEPS *cum ad operis dignitatem, tum ad animi constantiam, Tibi hæc mea studia commendari, qui omnium bonorum judicio, atque omnium gentium prædicatione commendaris: Vale.*

BLA-

BLASIUS UGOLINUS
LECTORI.

UÆ in Codice Sacro memorantur, de *Angulo*, de *Spicilegio*, de *Manipulo prætermiſſo*, de *Anno ſeptimo*, de *Heterogeneis*, de *Primitiis*, de *Decima prima*, & *ſecunda*, de *Placenta* ex maſſa ſacerdoti ſeparanda, de *Primitivis fructibus*, de *Præputio arborum* ceteriſque terræ fructibus, ex vetuſtiſſimis Hebræorum fontibus (quos unos poſt Scripturam Philologi ſacri adeundos perluſtrandoſque cenſuere, quamvis a paucis adiri, & perluſtrari liceat) omnia in hoc volumine illuſtrata Tibi damus: Poſtremos quinque Tractatus de *Decima prima* & *ſecunda*, de *Placenta* ex maſſa ſacerdoti ſeparanda, de *Præputio arborum*, & de *Primitivis fructibus* ex *Gemara Hieroſolymitana*, cujus interpretatio omnes adhuc tantopere deterruit, illuſtrandos curavimus: Cum de Templo, & ſacerdotio ſatis ſuperque dictum ſit, ratio & rerum ordo poſtulat, ut in iis, quæ proxime conſequentur, voluminibus diſſerendum videatur de *Synagogis* & earum miniſtris, de *Scholis*, & *Academiis*, de *Sectis*, ex quibus tres præcipue celebrantur, de Judæorum, & finitimarum gentium, ſc. *Phœnicum*, *Ægyptiorum*, *Syrorum*, *Aſſyriorum*, *Chaldæorum*, *Babyloniorum*, *Perſarum*, & *Arabum Idololatria*, ex qua tanquam ex fonte *Græcorum* & *Romanorum* Theologia derivata eſt.

IN-

INDEX
OPUSCULORUM,
Quæ in hoc volumine continentur.

AD-

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Benedictionibus

NUNC PRIMUM
A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א מאימתי קורין את שמע בערבית משעה שבני אדם נכנסין לאכול־ פיתן בערבי שבתות דברי רבי מאיר וחכמים אומרים משעה שהכהנים זכאין לאכול בתרומתן סימן לדבר צאת הכוכבים ואף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר חציים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים . רבי שמעון אומר פעמים שאדם קורא אותה שתי פעמים בלילה אחת קודם שתעלה עמוד השחר ואחת משיעלה עמוד השחר ונמצא יוצא ידי חובה של יום ושל לילה.

CAPUT PRIMUM.

I. Uando legunt Audi vespera? A tempore quo ingrediuntur homines ad comedendum suum panem in vesperis Sabbathorum: Verba R. Meir: Et sapientes dicunt: A tempore, quo sacerdotes possint edere suas separationes: Signum hujus rei est exitus auroræ usque ad egressum stellarum. Licet non sit rei demonstratio, tamen est rei monimentum: *Dimidia pars eorum sumebant lanceas ab adscensu auroræ, usque ad egressum stellarum*. R. Simeon dicit: Aliquando homo legit ipsum sc. *Audi* duabus vicibus in nocte, semel antequam adscendat columna auroræ, atque iterum, postquam adscendit columna auroræ; & deprehenditur, quod satisfaciat debito diei, & noctis.

ב רבי אומר ארבע משמרות הוי הלילה עונה אחת מעשרים וארבע לשעה והעת אחת מעשרים וארבע לעונת והרגע אחת מעשרים וארבע בעת. רבי נתן אומר שלש אשמורות בלילה שנאמר ראש האשמורת התיכונה אין תיכונה אלא שיש לפניה ולאחריה.

ג מאימתי קורין את שמע חברו בשחרית אחרים אומרים כדי שיהא כומנו ברחוק ארבע אמות ומכירו מצותה עם הנץ החמה כדי שיהא סומך גאולה לתפלה ונמצא מתפלל ביום אמר רבי יהודה פעם אחת הייתי מהלך אחר רבי עקיבא ואחר רבי אלעזר בן עזריה הגיע זמן קרית שמע כמדומה אני שנתיאשו מלקרות אלא שעוסקין בצרכי צבור קריתי ושניתי ואחר כך התחילו הן וכבר נראתה חמה על ראש ההרים.

ד החתנין וכל העוסקין במצות פטורין מקרית שמע ומן התפלה ומן התפילין שנאמר בשבתך בביתך פרט לעסוקין במצות. מעשה ברבי ישמעאל ורבי אלעזר בן עזריה שהיו שרויין במקום אחר והיה רבי ישמעאל והיטה רבי אלעזר זקוף והגיע זמן קרית שמע ונזקף רבי ישמעאל והיטה רבי אלעזר אמר לו רבי ישמעאל מה זה אלעזר אמר לו ישמעאל אחי אומרת לאחר מפני מה זקנך מגודל אמר להם יהיה כנגד המשחיתים אני שהייתי זקוף היטתי אתה שהייתה מוטה זקפתה אמר ליה אתה היטיתה כדברי בית שמאי אני נזקפתי לקיים דברי בית שמאי אני נזקפתי לקיים דברי בית הלל דבר אחר שלא יראו התלמידים ויקבעו כדברך הלכה לדורות.

ה למה אמרו אחת ארוכה ואחת קצרה מקום שאמרו להאריך אינו רשאי לקצר לקצר אינו רשאי להאריך לחתום אינו רשאי שלא לחתום שלא לחתום אינו רשאי לחתום לפתוח בברוך אינו רשאי שלא לפתוח בברוך שלא לפתוח בברוך אינו רשאי לפתוח בברוך לשוח אינו רשאי שלא לשוח שלא לשוח אינו רשאי לשוח.

II. Rabi dicit : Quatuor sunt vigiliæ noctis : עונה est una ex quatuor & viginti partibus horæ, & עת est una ex quatuor & viginti partibus עונה, & רגע est una ex quatuor & viginti partibus עת. R. Nathan dicit: Tres sunt vigiliæ noctis. Dictum est enim : *Caput vigiliæ mediæ*. Non erit media, nisi sibi fuerit altera anterior, & altera posterior.

III. Quando legant Audi mane? Alii dicunt: Quando ejus socius ab se distet quatuor cubitos, & eum agnoscat: Ejus præceptum est, ut legatur, quando scintillat sol, ut orationi sit proxima redemtio; & deprehenditur, quod oret interdiu. Dicit R. Jehuda : Aliquando incedebam post Rabi Akiba, & post R. Eliescr ben Azaria, cum advenisset tempus legendi Audi, mihi visi sunt neglexisse lectionem ; at occupati erant in rebus quæ necessariæ erant cœtui ; legi, & studui ; & deinde ipsi inceperunt, & jam videbatur sol super summitates montium.

IV. Sponsi, & omnes qui occupati sunt in præceptis, liberi sunt a lectione Audi, & ab oratione, atque a Thephilin: Dictum est enim: *Quando quieveris in domo tua:* Excludit sponsos: *Et quando incesseris per viam:* Excludit qui occupati sunt in præceptis: Narratur de R. Ismael, & R. Eliescr ben Huria, qui habitabant in uno loco. R. Ismael recumbebat ; & R. Eliescr ben Huria erectus stabat; Cum advenisset tempus lectionis Audi, R. Ismael erectus stetit, & recubuit R. Eliescr: Dixit illi R. Ismael : Quid est hoc Eliescr? Respondit illi: Ismael frater mi: Si dicant alicui : Cur barbam tuam nutris? Respondit illis : Contra eos, qui eam destruunt : Ego qui erectus stabam, recubui ; tu qui recumbebas, erectus stetisti : Dixit illi : Tu recubuisti juxta verba scholæ Schammai; ego erectus steti ad observandum verba scholæ Hillel: Alia expositio : Ne videntes discipuli statuerent juxta verba tua constitutionem in generationibus.

V. Cur dixerunt alteram prolixam, & alteram brevem? Ubi dixerunt esse producendum, non licet abbreviare; ubi abbreviandum, non licet producere: Ubi est absolvendum, non licet nisi absolvere, ubi non est absolvendum, non licet absolvere; Ubi est incipiendum in benedicto, non licet nisi incipere in benedicto; ubi non est incipiendum in benedicto, non licet incipere in benedicto: Ubi est incurvandum, non licet nisi se incurvare, ubi non est incurvandum, non licet se incurvare.

ו אלו ברכות שמקצרין בהן המברך על הפירות ועל מצות ברכת הזמון וברכה אחרונה שבברכת המזון . אלו ברכות שמאריכין בהן ברכת תענית וברכות של ראש השנה וברכות יום הכפורים מברכות של אדם נכר אם בור הוא אם תלמיד חכם הוא . אלו ברכות שאין חותמין בה המברך על הפירות ועל המצות בברכת הזמון וברכה אחרונה שבברכת המזון רבי יוסי הגלילי היה חותם בברכה אחרונה שבברכת המזון ומאריך בה.

ז אלו ברכות שפותחין בהן בברוך כל הברכות כלן פותחין בברוך חוץ מן הברכה הסמוכה לשמע וברכה הסמוכה לברכה אחרת שאין פותחין בהן בברוך , אלו ברכות ששוחין בהן ברכה ראשונה תחלה וסוף ובמורים תחלה וסוף והשוחה בכל ברכה וברכה מלמדין אותו שלא ישחה ואין עונין עם המברך רבי יהודה היה עונה עם המברך קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות מלא כל וברוך כבוד יהוה ממקומו כל אלו היה רבי יהודה אומר עם המברך·

ח מזכירין יציאת מצרים בלילות. אמר רבי אלעזר בן עזריה הריני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שנאמר למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך ימי חייך הימים כל ימי חייך הלילות אלו דברי בן זומא חכמים אומרים ימי חייך העולם הזה כל ימי חייך להביא לימות המשיח אמר להם בן זומא לחכמים ומי מזכירים יציאת מצרים לימות המשיח הרי היא אומר לכן הנה ימים באים נאם יהוה ונומר אמרו לו לא שתעקר יציאת מצרים ממקומו אלא שתאמר יציאת מצרים מוסף על המלכיות ומלכיות עקר ויציאת מצרים טפילה כיוצא בו ולא יקרא שמך

VI. Istæ sunt benedictiones, quæ sunt abbreviandæ: Siquis benedicat super fructibus, & super præceptis, & super benedictione temporis, & super novissima benedictione, quæ recitatur in cibo: Istæ sunt benedictiones, quæ sunt producendæ, benedictio jejunii, & benedictio principii anni, & benedictio diei expiationum: Ex benedictionibus hominis cognoscitur utrum sit stultus, an discipulus sapiens. Istæ sunt benedictiones, in quibus non sunt conclusiones: Si quis benedicat super fructibus, & super præceptis, & super novissima benedictione, quæ recitatur in cibo. R. Jose Galilæus absolvebat in benedictione novissima, quæ recitatur in cibo, & in ea producebat.

VII. Istæ sunt benedictiones, quarum initium est: *Benedictus*; Omnium benedictionum initium est: *Benedictus*, excepta benedictione, quæ proxima est Audi, & benedictione, quæ prope sit aliam benedictionem, in quibus non incipiunt: *Benedictus*: Istæ sunt benedictiones, in quibus est incurvandum; in prima benedictione in principio, & in fine; & in benedictione, quæ incipit: *Confitemur*: In principio, & in fine: Et qui se incurvat in singulis benedictionibus illum docent, ne se incurvet; Neque respondent cum illo, qui benedicit: R. Jehuda respondebat cum illo, qui benedicebat: *Benedictus*, *benedictus*, *benedictus Deus exercituum implens omnia*, *& benedicta sit gloria Dei ab loco ejus*: Hæc omnia R. Jehuda recitabat cum benedicente.

VIII. Memorant exitum Ægypti in noctibus: Dicit R. Eliesер ben Huria: Ecce quasi eram septuaginta annorum, neque probavi recitandum esse exitum Ægypti in noctibus, donec exposuit ben Zoma: Dictum est enim: *Ut recorderis diem exitus tui ex terra Ægypti cunctis diebus vitæ tuæ; diebus vitæ tuæ:* Isti sunt dies: *Cunctis diebus vitæ tuæ*. Istæ sunt noctes: Ista sunt verba ben Zoma. Et sapientes dicunt: *Diebus vitæ tuæ:* Istud est hoc seculum: *Cunctis diebus vitæ tuæ*: Ad includendum dies Messiæ: Respondit ben Zoma sapientibus: Num memorabitur exitus Ægypti in diebus Messiæ? Atqui ita scriptum est: *Ecce dies veniunt*, *in quibus &c.* Dixerunt illi: Non abolebitur ab loco suo exitus Ægypti sed memorabitur exitus Ægypti ut additamentum imperiis, & imperia erunt fundamentum, & exitus Ægypti accessorium: Huic simile dictum est: *Et non vocabitur nomen tuum amplius Jacob*: Non eo quod avellatur no-

עוד יעקב לא שתעקר שם יעקב ממנו אלא שתהא שם יעקב מוסף על ישראל ישראל עקר ויעקב טפלה כיוצא בו אל תזכרו ראשונות אל תזכרו ראשונות אלו עול מלכיות וקדמוניות אל תתבוננו אלו עול מצרים . הנני עושה חדשה, עתה תצמח הלא תרעה אלו מלחמת גוג משל למה הדבר דומה לאחד שהיה מהלך בדרך ופגע בו זאב וניצל הימנו והיה מספר מעשה הזאב חזר ופגע בו ארי וניצל הימנו והיה מספר מעשה ארי ופגע בו נחש וניצל הימנו שכח מעשה שניהם והיה מספר מעשה נחש כך ישראל צרות אחרונות משכחות את הראשונות .

ט כיוצא בו שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה כתחלה היא שרי לעמה עכשיו היתה שרה לכל האומות העולם שנאמר כי שרה שמה. כיוצא בו לא יקרא עוד שמך אברם והיה שמך אברהם . בתחלה הרי אתה אב לכל אדם ולבסוף הרי אתה אב לכל העולם שנאמר כי אב המון גוים נתתיך אף על פי שחזר וקרא אברהם אברם אינו לגנאי אלא לשבח ליהושע הושע אינו לגנאי אלא לשבח הוא אברם עד שלא נדבר עמו הוא אברם משנדבר עמו הוא הושע עד שלא נכנס לגדולה הוא הושע משנכנס לגדולה .

י משה משה אברהם אברהם יעקב יעקב שמואל שמואל כלן לשון חיבה לשון זירוז הן עד שלא נדבר עמהן והן הן משנדבר עמהן הן הן עד שלא נכנסו לגדולה הן הן משנכנסו לגדולה . כיוצא בו ויהי בשלם סוכו וכי מה ראה הקדוש ברוך הוא להחזיר לה שם הראשון לפי שהוא אומר על אפי ועל חמתי היתה לי העיר הזאת למן היום אשר בנו אותם עד היום הזה להסירה מעל פני יכול אף עכשיו הרי היא בחימה תלמוד לומר ההר חמד אלהים לשבת הרי הוא בחמדה ובתאוה מלמד שכפר לה חורבתה שאין

nomen Jacob ab eo , at erit nomen Jacob additamentum Israeli ; Israel erit fundamentum , & Jacob accessorium : Huic simile dictum est : *Non recordabimini priorum : Non recordabimini priorum :* Hoc est jugum regnorum : *Et antiqua non considerabitis :* Hoc est jugum Ægypti . *Ecce ego facio novum ; modo florebit , & non cognoscetis :* Hoc est bellum Gog & Magog : Cuinam hoc simile est ? Simile est alicui , cui incedenti per viam occurrat lupus , & ab eo incolumis evadat & ipse narret factum lupi ; iterum sibi occurrit leo , & ab eo incolumis evadit & narrat factum leonis , sibi occurrit serpens , & ab eo incolumis evadat , obliviscitur factum utriusque , & narrat factum serpentis : Similiter in Israelitis novissimæ afflictiones faciunt ut obliviscantur priorum.

IX. Huic simile dictum est : *Sara uxor tua non vocabitur nomen ejus Sarai , sed Sara erit nomen ejus :* Ab initio erat princeps suo populo , nunc erit princeps cunctis nationibus mundi ; Dictum est enim : *Sed Sara erit nomen ejus :* Huic simile dictum est : *Non vocabitur amplius nomen tuum Abram ; & erit nomen tuum Abraham :* Ab initio ecce tu eras pater cunctis hominibus , & in fine ecce eris pater universo mundo : Dictum est enim : *Quia patrem multitudini gentium dedi te :* Licet iterum vocet Abraham Abram , non est in dedecus , sed in laudem : Josue Ossea , non est in dedecus , sed in laudem : *Abraham ille est Abram* . Priusquam cum eo loqueretur (Deus) erat ipse Abram , postquam cum eo locutus est : *Ipse est Ossea :* Priusquam comparavit dignitatem , erat ipse Ossea postquam comparavit dignitatem .

X. *Mose Mose , Abraham Abraham , Jacob Jacob , Samuel Samuel* , omnes sunt phrases amoris , phrases alacritatis : Priusquam cum illis loqueretur , ipsi iidem illi erant ; postquam cum illis locutus est , ipsi iidem illi erant ; priusquam compararent dignitatem , ipsi iidem illi erant , ac postquam compararunt dignitatem : Huic simile dictum est : *Et fuit in Salem tabernaculum ejus :* Cur vidit Deus , ut illi memoraret ejus primum nomen ? Quia dictum est : *Contra meum furorem , & contra meam iram fuit mihi civitas ista ab die , quo ædificarunt ipsam , usque ad diem istum ad diruendam a facie mea :* Crederem vel hoc tempore quod sit in furore ? Idcirco dictum est : *Montem desideravit Dominus in quietem suam :* Ecce in eodem desiderio & cupiditate est : Docemur , quod pro ipsa expiaverit suum ipsius excidium ; Etenim

שכינה חוזרת עד שתעשה הרי שנאמר הר הטוב הזה והלבנון ויהי בשלם סוכו מצינו כשהיא שלם קרויה הרי שנאמר אברהם שם המקום יהוה יראה וגו' ויקרא ואומר זכור יהוה לבני אדום אימתי משנעקרו יסודותיה ממנה האומרים ערו ערו עד היסוד בה.

פרק שני

א הקורא את שמע צריך להזכיר יציאת מצרים באמת ויציב רבי אומר צריך להזכיר בה מלכות אחרים אומרים צריך להזכיר בה מכת בכורות וקריעת ים סוף. הקורא את שמע צריך שיכוין את לבו רבי אחאי משום רבי יהודה אם כיון לבו בפרק ראשון אף על פי שלא כיון את לבו בפרק אחרון יצא.

ב הקורא את שמע למפרע לא יצא וכן בהלל וכן בתפלה וכן במגלה. הקורא את שמע וטעה והשמיט כה פסוק אחד לא יחזור ויקרא את הפסוק בפני עצמו אלא מתחיל באותו פסוק וגומר עד סוף וכן בהלל וכן במגלה וכן בתפלה. הנכנס לבית הכנסת ומצאן שקראו חצייה וגמר עמהן לא יחזור ויקרא מראשה עד אותו מקום אלא מתחיל מראש וגומר עד סוף וכן בהלל וכן בתפלה וכן במגלה. הקורא את שמע וטעה ואינו יודע היכן טעה חוזר לראשה. טעה באמצע הפרק חוזר לראש הפרק טעה בין כתיבה ראשונה לאחרונה חוזר לכתיבה ראשונה.

ג כותבי ספרים תפילין ומזוזות מפסיקין לקרית שמע ואין מפסיקין לתפלה רבי אומר כשם שאין מפסיקין לתפלה כך אין מפסיקין לקרית שמע רבי חנינא בן עקיבא אומר כשם שמפסיקין לקרית שמע כך מפסיקין לתפלה. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק כשהיה רבן גמליאל ובית דינו ביבנה היו עסוקין בצרכי צבור לא היו מפסיקין שלא להסיע מלבן.

ד הכתף אף על פי שמשאו על כתפו הרי זה קורא אבל בשעה שפרק

nim Divinitas in illam non revertetur, nisi quando fuerit reædificata: Dictum est enim: *Montem bonum istum & Lebanon: & fuit in Salem tabernaculum ejus:* Deprehenditur, quod quando vocata fuit Salem Abraham vocaverit nomen loci: *Deus videbit &c.* Et dictum est: *Recordare Domine filiorum Edom:* Quando? Quando *avellentur fundamenta ab ea, dicent: Aperite, aperite usque ad fundamentum in ea.*

CAPUT II.

I. QUI legit Audi, necesse est ut memoret exitum Ægypti in benedictione, quæ incipit: *Verus & bonus*: Rabi dicit: Memoranda sunt in ea imperia; & alii dicunt: Memoranda sunt in ea plagæ primogenitorum, & fissio maris Suph. Qui legit Audi, necesse est, ut disponat cor suum: R. Achai dicit nomine R. Jehuda: Si disponat cor suum in primo capite, licet non dsponat cor suum in capite novissimo, satisfacit debito.

II. Si legat Audi inverso ordine, non satisfacit debito, & similiter in Hallel, & in oratione, & in Megillah: Si legens Audi erret & intermittat unum versiculum, non leget iterum versiculum seorsim, sed incipiet ab ipso versiculo, & absolvet usque ad finem & similiter in Hallel, & in Megillah, & in oratione: Si ingrediens in domum congregationis, deprehendat, quod dimidium legerint, absolvet cum illis; non iterum leget a principio usque ad ipsum locum, at incipiet ab initio, & absolvet usque ad finem, & similiter in Hallel, & in oratione, & in Megillah: Si legens Audi erret, & ignoret, ubi erravit, repetet a principio: Si erret in medio capite, repetet a principio capitis; si erret inter scripturam primam & ultimam, repetet a prima scriptura.

III. Scribentes libros legis, Thephilin, & Mesusot, cessant in lectione Audi, at non cessant in oratione. Rabi dicit: Sicut non cessant in oratione, ita pariter non cessant in lectione Audi. R. Chanina ben Akiba dicit: Sicut cessant in lectione Audi, ita pariter cessant in oratione. Dicit R. Eliezer bar R. Zadoch: Quandiu fuit Raban Gamaliel & ejus Synhedrium in Jabne, quando erant occupati in rebus, quæ necessariæ erant cœtui, non cessabant, ne eorum mens alienaretur.

IV. Bajulus, licet ejus onus sit super ejus humeris, tamen leget; at quando exonerat, & onerat, non leget, quia

ejus

וטועןَ לא יקרא לפי שאין לבו מתכוין בין כך ובין כך לא יתפלל שעה שיפרק. פועלין קורין בראש האילן ומתפללין בראש הזית או בראש התאנה. ושאר כל האילנות יורדין למטה ומתפללין. בעל הבית בין כך ובין כך יורד למטה ומתפלל. פועלין קורין את שמע ומברכין לפניה ולאחריה אוכלין את פיתן מברכין לפניה ולאחריה ומתפללין שלש פעמים שמנה עשרה אבל אין מורידין לפני התיבה.

ה השושבינין וכל בני החופה פטורין מן התפלה ומן התפלין כל שבעת הימים חייבן בקרית שמע. רבי שילה אומר חתן פטור וכל בני החבורה חייבין קברו את המת ועמדו בשורה שורה הרואה את הפנימית פטורה ושאינה רואה את הפנימית חייבת. רבי יהודה אומר אם אין שם אלא שורה אחת העומדים שם לשם כבוד חייבין לשם אבל פטורין. ירדו להספד הרואין את הפנימית פטורין ויש אומרים ושניים להם. ושאין רואין את הפנימית חייבין. הסופד וכל העוסקין בהספד מפסיקין לקרית שמע ואין מפסיקין לתפלה מעשה שהפסיקו רבותינו לקרית שמע ואין מפסיקין לתפלה.

ו בעל קרי חולה שנתן עליו תשעה קבין מים הרי זה קורא אבל אינו מוציא את הרבים ידי חובתן עד שיבא בארבעים סאה רבי יהודה אומר ארבעים סאה מכל מקום. הזבין והזבות והנדות והיולדות מותרין לקרות בתורה ולשנות במשנה במדרש בהלכות ובאגדות ובעלי קריין אסורין בכולן. רבי יהודה אומר אבל שונה הוא בהלכות הרגילות ובלבד שלא יציע את המשנה בעל קרי שאין לו מים לטבול הרי זה קורא את שמע ואינו משמיע לאזנו ואינו מברך לפניה ולא לאחריה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים קורא את שמע ומשמיע לאזנו ומברך לפניה ולאחריה.

ז אמר רבי מאיר פעם אחת היינו יושבין לפני רבי עקיבא בבית המדרש והינו קורין את שמע ולא הינו משמיעים לאזנינו מפני קסדור אחד שהיה עומד על הפתח אמר לו אין שעת הסכנה

ejus mens non eſt diſpoſita : Sive hoc ſive illo modo non orabit , niſi prius exoneret. Operarii legunt in ſummitate arboris , & orant in ſummitate oleæ , aut in ſummitate ficus ; at in reliquis cunctis arboribus , deſcendunt , & orant : Paterfamilias ſive hoc ſive illo modo , deſcendet & orabit . Operarii legent Audi , & benedicent antea & poſtea : Si comedant panem ſuum , benedicent antea & poſtea, & orabunt tribus vicibus, & recitabunt octodecim benedictiones, at non facient eos deſcendere ante arcam .

V. Paranymphi , & omnes filii thalami nuptialis liberi ſunt ab oratione , & a Thephilin cunctis ſeptem diebus , at obligantur ad lectionem Audi . Rabi Sila dicit : Sponſus abſolvitur , & omnes ſocii tenentur ; Si ſepeliant mortuum , & conſiſtant in ſerie, ſeries quæ reſpicit interius abſolvitur, ſi non reſpiciat interius tenetur : R. Jehuda dicit : Si ibi non ſit niſi ſeries una , qui ibi conſiſtunt cauſa honoris , tenentur , ſi cauſa luctus, abſolvuntur: Si deſcendant ad plangendum , qui reſpiciunt ſeriem interiorem abſolvuntur; & alii dicunt ; & ſecundi poſt illos ; & qui non reſpirunt ſeriem interiorem, tenentur. Plangens , & omnes qui occupati ſunt in pluctu , ceſſant a lectione Audi , at non ceſſant in oratione; Narratur, quod ceſſarint ſapientes noſtri in lectione Audi, & in oratione.

VI. Qui ſeminis nocturni caſum paſſus & ægrotus ſuper quem effundantur novem Kabi aquarum , poterit legere , at non liberat alios a debito , niſi quando ingrediatur in lavacrum quadraginta ſatorum . R. Jehuda dicit: Omnino debent eſſe quadraginta ſata. Seminiflui, & ſeminifluæ, & puerperæ liberæ ſunt a lectione legis & ſtudio Miſna , & Medras , conſtitutionum , & Agadoth . Et qui caſum nocturnum ſeminis paſſi ſunt , interdictum eſt in omnibus . Rabi Jehuda dicit . At poterit legere in conſtitutionibus conſuetis, dummodo non ſtudeat in Miſna: Qui ſeminis nocturni caſum paſſus eſt , ſi non habeat aquas ad lavandum , poterit legere Audi , at non audiet ejus auris; & non benedicet antea & poſtea : Verba R. Meir: Et ſapientes dicunt : Poterit legere Audi , & audiet ejus auris, & benedicet antea & poſtea.

VII. Dicit Rabi Meir : Aliquando ſedebamus coram Rabi Akiba in Academia , & legimus Audi , & non audit noſtra auris propter apparitorem, qui conſtitebat in porta : Reſpondit illis:

ראיה הרי שהיה עומד בשדה ערום או עושה מלאכתו ערום הרי זה מכסה את עצמו בתבן ובקש ובכל דבר וקורא אף על פי שאמרו אין שבחו של אדם להיות יושב ערום זה מכסה עצמו בתבן ובקש ובכל דבר וקורא אף על פי שאמרו כשברא הקדוש ברוך הוא את האדם לא בראו ערום שנאמר בשומו ענן לבושו וערפל תחולתו ענן לבושו זה השפיר ערפל זה השליא הרי שהיתה מטפחת של בגד ושל עור חגורה לו על מתניו הרי זה קורא . בין כך ובין כך לא יתפלל עד שיכסה לבו.

ח לא יכנס אדם את ראשו לתוך קובו ויקרא את שמע ואם היתה אפרוסות חגורה לו מבפנים הרי זה מותר. שנים ישנים בטלית אחת אינן רשאין לקרות את שמע . אלא זה מתכסה בכסותו וקורא וזה מתכסה בכסותו וקורא ואם היו בניו ובני ביתו קטנים הרי זה מותר . קטן שיכול לאכל כזית פורשין מצואתו ומימי רגליו ארבע אמות . אין פורשין אלא משל אדם ומשל כלבים בזמן שנותן לתוכן עורות . גרף של רעי ועביט של מי רגלים עמו בבית הרי זה מרחיק ארבע אמות וקורין שלפני המטה נותן לתוכו מים כל שהו וקורא ואם לאו לא יקרא. רבי זכאי אומר אם נתן לתוכו רביעית מים יקרא ואם לאו לא יקרא.

ט רבן שמעון בן גמליאל אומר שלפני המטה לא יקרא שלאחר המטה יקרא רבי שמעון בן אלעזר אומר אפילו כל הבית כלו בעשר אמות וגרף של רעי מונח לתוכו לא יקרא עד שיכניסנו או יניחנו תחת המטה . לא יכנס אדם במבואות המטונפות ויקרא את שמע ולא עוד אלא כשהוא קורא הרי זה מפסיק עד שיצא מרשות כל אותו מקום ויקרא לא יעמוד אדם ויתפלל וצריך לנקביו שנאמר הכון לקראת אלהיך ישראל . לא יטיל את המים במקום שמתפלל אלא אם כן מרחק ארבע אמות . יכסו או נבלעו הרי זה מותר .

י הנכנס לבית המרחץ מקום שבני אדם עומדין לבושין יש שם מקרא ותפלה ואין צריך לומר שאילת שלום . נותן את תפליו ואינו צריך לומר שאינו

lis: Tempus periculi non eſt probatio: Si ſtet in agno nudus, aut faciat opus nudus, ſe ipſum teget palea, & ſtramine, & quavis re, & leget; licet dixerunt, non eſſe decorum homini, ut ſedeat nudus, ſed ſe teget palea, & ſtramine, & quavis re, & leget; licet dixerunt: Quando creavit Deus S. B. hominem, non creavit nudum. Dictum eſt enim: *Quum poſui nubem tegumentum ejus, & tenebras principium ejus: Nubem tegumentum ejus:* Hæc eſt mola: *Et tenebras:* Hæc eſt ſecundina. Si habeat linteum panni, & pellis, præcinget ſibi lumbos ſuos, & leget: Sive hoc ſive illo modo, non orabit, donec tegat pectus ſuum.

VIII. Non introducet homo caput ſuum in tabernaculum ſuum, ut legat Audi; Si vero fuerit ſeparatio; & cingat ſe intus, tum licebit: Si duo dormiant in uno linteo, non licebit legere Audi; At iſte ſe teget, tegumento ſuo, & leget, & ille ſe teget tegumento ſuo & leget; at ſi ejus filii, & ejus domeſtici fuerint parvuli tum licebit: Si puer poſſit comedere quantitatem olivæ, removebunt illum ab ejus ſtercore, & urina quatuor cubitos: Non eſt recedendum niſi ab excrementis hominis, & canum, quando in illis reponunt pelles: Scaphium excrementi, & matula urinæ ſi fuerit ſecum in domo, removebit quatuor cubitos, & legent; Si fuerit ante lectum, injiciet quantuluncunque aquarum, & leget, ſi minus, non leget. R. Zachai dicit: Si in illud injiciat quartarium aquæ leget, ſi minus, non leget.

IX. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Si fuerit ante lectum, non leget, ſi poſt lectum, poterit legere. R. Simeon ben Elieſer dicit: Vel ſi domus pateat decem cubitos, & ſcaphium excrementi in illa ſit, non leget, niſi prius introducat, & reponat ſub lecto: Non ingredietur homo in introitus inquinatos, ut legat Audi. Et præterea ſi legat, ceſſabit, donec egrediatur de poteſtate totius illius loci, & tum leget: Non conſiſtet homo ad orandum, quando ſibi ſit neceſſitas naturalis: Dictum eſt enim: *Præparare in occurſum Dei tui Iſrael*. Non minget in loco ubi orat; ſed recedens quatuor cubitos ſi urinam tegat, aut abſorbeatur, tum licebit.

X. Si ingrediatur in balneum in loco, ubi homines induti conſiſtunt, ibi licebit legere, & orare, & non eſt neceſſe, ut dicatur, quod liceat ſalutem dicere, & induere Thephilin; & non eſt neceſſe ut dicatur, quod liceat exuere The-

חולץ את תפליו. מקום שבני אדם עומדין לבושין וערומין יש שם שאילת שלום ואין שם מקרא ותפלה ואינו חולץ את תפליו ואינו נותן לכתחלה. מקום שבני אדם עומדין ערומין אין שם שאילת שלום ואין צריך לומר מקרא ותפלה וחולץ את תפליו ואינו צריך לומר שאינו נותן. הלל הזקן אומר אל תראה ערום אל תראה לבוש אל תראה עומד אל תראה יושב אל תראה שוחק אל תראה בוכה שנאמר עת לבבות ועת לשחוק וגו'.

פרק שלישי

א כשם שנתנה תורה קבע לקרית שמע כך נתנו חכמים קבע לתפלה מפני מה אמרו תפלת השחר עד חצות שכן תמיד של שחר קרב עד חצות. רבי יהודה אומר עד ארבע שעות שכן תמיד של שחר קרב והולך עד ארבע שעות. ומפני מה אמרו תפלת מנחה עד הערב שכן תמיד של בין הערבים קרב עד הערב. רבי יהודה אומר עד פלג המנחה שהרי תמיד של בין הערבים קרב והולך עד פלג המנחה. ומפני מה אמרו תפלת הערב אין לה קבע שהרי אברין ופדרים קרובין והולכין כל הלילה. ומפני מה אמרו תפלת מוספין כל היום. שהרי קרבן מוספין קרב והולך כל היום. רבי יהודה אומר עד שבע שעות שהרי קרבן של מוסף קרב והולך עד שבע שעות.

ב ואיזו היא מנחה גדולה משש שעות ומחצה ולמעלה וכמה הוא פלג המנחה אחד עשרה שעות חסר רביע. תפלת הערב אין לה קבע רבי יוסי אומר עת נעילת שערים. אמר רבי אלעזר בר יוסי אבא היה מתפלל עם נעילת שערים. המתפלל תפלת המוספין בין משקרב תמיד של שחר בין עד שלא קרב תמיד של שחר יצא.

ג רבי יהודה אומר אם שגורה תפלתו בפיו סימן יפה הוא לו ואם לאו סימן רע הוא לו. הוא היה אומר כל

Thephilin: Ubi homines consistunt induti, & nudi, ibi licet salutem dicere; at ibi non licet legere, neque orare, neque exuere Thephilin, neque induere de industria: Ubi homines consistunt nudi, ibi non licet salutem dicere; neque est necesse ut dicatur, quod non liceat legere, & orare, & exuere Thephilin; & non est necesse ut dicatur, quod liceat induere: Hillel senior dicebat: Ne videaris nudus, neque videaris indutus, ne videaris stans, neque videaris sedens, ne videaris ridens, neque videaris lugens: Dictum est enim: *Tempus lugendi, & tempus ridendi.*

CAPUT III.

I. Sicut lex statuit tempus stabile pro lectione Audi, ita pariter statuerunt sapientes tempus pro oratione: Cur dixerunt, quod oratio matutina possit recitari usque ad meridiem? Quia sacrificium juge matutinum poterat offerri usque ad meridiem. R. Jehuda dicit usque ad quatuor horas, quia sic offerri poterat sacrificium juge matutinum usque ad quatuor horas: Et cur dixerunt, quod oratio Mincha possit recitari usque ad vesperam? Quia sic sacrificium juge vespertinum poterat offerri usque ad vesperam. R. Jehuda dicit usque ad dimidium tempus oblationis Mincha, quia sacrificium juge vespertinum offerri poterat usque ad dimidium tempus oblationis Mincha: Et cur dixerunt, quod orationi vespertinæ non sit tempus statutum? Quia membra & adipes poterant offerri tota nocte. Et cur dixerunt, quod oratio addititia possit recitari toto die? Quia sacrificium addititium poterat offerri toto die: R. Jehuda dicit usque ad septimam horam; quia sacrificium additititium poterat offerri usque ad septimam horam.

II. Quænam est Mincha magna? Ab sexta hora cum dimidia & ultra: Et quantum erat dimidium tempus Mincha? Undecim horæ, minus quarta parte: Orationi vespertinæ non est statutum tempus: R. Jose dicit: Recitabitur quo tempore clauduntur portæ. Dicit R. Elieser bar R. Jose. Pater meus orabat in claudendis portis. Si recitet orationem addititiam, sive postquam fuerit oblatum sacrificium juge matutinum, sive antequam offeratur sacrificium juge matutinum, satisfacit debito.

III. R. Jehuda dicit: Si expedita sit oratio in ore suo, est optimum signum, si minus erit illi malum signum: Et ipse quoque dicebat; Qui placet creaturis

שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו. כל שרוח עצמו נוחה הימנו בשלו סימן יפה לו. אין רוח עצמו נוחה בשלו סימן רע לו. בן עזאי אומר כל שלקה בגופו מפני חכמתו סימן יפה לו. כל שלקה בחכמתו מפני גופו סימן רע לו. הוא היה אומר כל שנטרפה דעתו מפני חכמתו סימן יפה לו וכל שנטרפה חכמתו מפני דעתו סימן רע לו.

ד המתפלל צריך שיכוין את לבו אבא שאול אומר סימן לדבר תכין לבם תקשיב אזניך. אמר רבי יהודה כשהיה רבי עקיבא מתפלל עם הצבור היה מקצר בפני כולן כשהיה מתפלל בינו לבין עצמו היה ארם מניחו בצד זה ובא ומצאו בצד אחר מפני הכרעות והשתחואות שהיה עושה. יכול יתפלל כל היום כולו כבר פירש דניאל וזימנין תלתא ביומא הוא בריך על ברכוי. יכול יתפלל לכל רוח שירצה תלמוד לומר וכוין פתיחין ליה בעיליתיה נגד ירושלם. יכול משבא לגולה תלמוד לומר כל קבל דהוה עביד מן קדמת דנא. יכול יהא משמיע קולו בתפלתו פירש בחנה וחנה היא מדברת על לבה. יכול יהא כוללן בבת אחת פירש דוד ערב ובקר וצהרים ערב זו תפלת ערבית. בוקר זה תפלת שחרית וצהרים זו תפלת מנחה.

ה יכול שואל הוא צרכיו ואחר כך מתפלל ויסתלק פירש שלמה לשמע אל הרנה ואל התפלה רינה זו רינה וכן הוא אומר רננו צדיקים ביהוה תפלה זו בקשה. אין אומרים דבר אחר אמת ויציב אבל אומרים דבר אחר תפלה אפילו כסדר וידוי יום הכפורים.

ו היה מהלך במקום סכנה וליסטים מתפלל קצרה איזו היא תפלה קצרה רבי אליעזר אומר עשה רצונך בשמים ותן נחת ליראיך בארץ והטוב בעיניך עשה ברוך שומע תפלה. רבי אלעזר ברבי צדוק אומר שמע צעקת עמך ישראל ועשה מהרה בקשתן ברוך שומע תפלה. אחרים אומרים צרכי עמך ישראל

turis, & ſpiritus Dei in eo ſibi placet, & qui non placet creaturis, ſpiritus Dei in eo ſibi non placet; & qui ſibi ſuis operibus placet, eſt optimum ſignum; & qui ſibi non placet ſuis operibus, eſt malum ſignum. Ben Azai dicebat: Qui vapulat in corpore ſuo propter ſuam ſapientiam eſt optimum ſignum; & qui vapulat in ſua ſapientia propter corpus ſuum eſt malum ſignum: Ipſe quoque dicebat: Cujus mens conturbatur propter ſuam ſapientiam, eſt optimum ſignum; at cujus ſapientia conturbatur propter ſuam mentem eſt malum ſignum.

IV. Qui orat neceſſe eſt, ut diſponat cor ſuum. Aba Saul dicit; Signum rei eſt: Dirigebatur cor eorum, audiet tua auris. Dicit R. Jehuda: Quando Rabi Akiba orabat eum cœtu, abbreviabat; Quando orabat inter ſe & ipſum ſolum, homo illum deſerebat in altero, & veniens eum offendebat in altero latere propter incurvationes, & adorationes, quas faciebat: Crederem, quod liceat orare toto die? Jam expoſuit Daniel: *Tribus vicibus in die genuflectebat*. Crederem, quod poſſit orare in quo latere ſibi libuerit? Idcirco dictum eſt: *Et feneſtræ erant apertæ ipſi e regione Hieruſalem*. Crederem ita feciſſe poſtquam abductus eſt in captivitatem? Idcirco dictum eſt: *Sicut & antea facere conſueverat*. Crederem, quod faceret audire vocem ſuam in oratione? Exponitur in Anna: *Et Anna loquebatur in corde ſuo*. Crederem, quod omnes una vice poſſit comprehendere? Expoſuit David: *Veſpera, & mane, & meridie*. *Veſpera*: Hæc eſt oratio veſpertina: *Mane*: Hæc eſt oratio matutina: *Et meridie*. Hæc eſt oratio Mincha.

V. Crederem, quod peteret quæ ſibi neceſſaria ſunt, & oraret, & deinde abiret? Expoſuit Salomon: *Ad audiendum canticum, & orationem: Canticum*: Hoc eſt canticum: Atque ita dictum eſt: *Cantate Juſti Domino: Orationem*. Hæc eſt petitio: Nihil dicunt poſt orationem vel juxta ordinem confeſſionum diei expiationum.

VI. Si incedat in loco periculi, & latronum, poterit breviter orare: Quænam eſt oratio brevis? R. Elieſer dicit: Fac voluntatem tuam in cœlo, & da quietem timentibus te in terra, & quod placet in oculis tuis fac; Benedictus qui exaudit orationem. R. Elieſer bar Rabi Zadoch dicit: Qui audis clamorem populi tui Iſrael, fac feſtinanter eorum petitiones; Benedictus, qui exaudit orationem: Alii dicunt: Neceſſitates populi tui

מרובין ודעתן קצרה יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו שתתן לכל אחד ואחד צרכיו ולכל גויה וגויה כדי מחסורה ברוך שומע תפלה . אמר רבי אלעזר בר צדוק אבא היה מתפלל תפלה קצרה בערבי שבתות ומאהבתך יהוה אלהינו . ועל הכוס אומר אשר קדש את יום השבת ואינו חותם.

ז כבוד יום כבוד לילה כבוד יום קודם לכבוד לילה . אם אין לו כוס אחד קדושת היום קודמת לכבוד יום ולכבוד לילה. לילי שבתות ולילי ימים טובים יש להם קדושת היום על הכוס ויש להם הזכרת היום בברכת המזון . שבת וראש חדש וחולו של מועד ויום טוב יש בהם הזכרת היום בברכת המזון ואין להם קדושת היום על הכוס. לא הזכיר גבורות בתחיית המתים ולא שאל גשמים בברכת השנים מחזירין אותו . לא אמר הבדלה בחונן הדעת אומרה על הכוס . ואם לא אמר מחזירין אותו.

ח כל שאין בו מוסף כגון חנוכה ופורים ערבית שחרית ומנחה מתפלל שמנה עשרה ואומר מעין המאורע. בהודאה ואם לא אמר מעין המאורע מחזירין אותו, וכל שיש בו מוסף כגון ראש חדש וחולו של מועד שחרית ומנחה מתפלל שמנה עשרה ואומר קדושת היום בעבודה רבי אלעזר אומר בהודאה ואם לאו מחזירין אותו ובמוספין מתפלל שבע ואומר קדושת היום באמצע. שבת ויום הכפורים מתפלל שבע ואומר קדושת היום באמצע . רבן שמעון בן גמליאל ורבי יוחנן בן ברוקה אומר כל מקום שמתפלל שבע אומר קדושת היום באמצע ויום טוב של ראש השנה שחל בשבת בית שמאי אומר מתפלל עשר ובית הלל אומר מתפלל תשע , יום טוב שחל להיות בשבת בית שמאי אומר מתפלל שמנה ואומר של

tui Israel multæ sunt, & eorum scientia imperfecta est; Sit beneplacitum in conspectu tuo Domine Deus noster, ut tribuas singulis, quæ necessaria sunt, & singulis creaturis, ea, quæ sibi deficiunt; Benedictus, qui exaudit orationem. Dicit R. Elieser bar Zadoch: Pater meus recitabat orationem brevem in vesperis Sabbathorum: Propter amorem tuum Domine Deus noster. Et super calice dicebat: Qui sanctificavit diem Sabbathi: At non absolvebat.

VII. Honor diei & honor noctis, honor diei præcedit honorem noctis: Si sibi non fuerit nisi unus calix, sanctificatio diei præcedit honorem diei, & honorem noctis; In noctibus Sabbathorum, & in noctibus dierum festorum est sanctificatio diei super calice, & commemoratio diei in benedictione alimenti. In Sabbatho, & in novilunio, & in diebus intermediis solennitatis, & in die festo est commemoratio diei in benedictione alimenti, at non est sanctificatio diei super calice. Si non memorasset potentias in benedictione resurrectionis mortuorum, & non petisset pluvias in benedictione annorum: faciunt eum repetere: Si non dicat separationem in benedictione quæ incipit: Gratificans scientiam: Dicet super calice; si non dicat; faciunt eum repetere R. Jose dicit: Vel si non memoret fœdus in benedictione terræ; faciunt eum repetere.

VIII. Quocunque die sit oratio addititia, e. g. in Canuca, & in Purim vespera, & mane, & in Mincha recitabit octodecim benedictiones, & dicet compendium casus in confessione: Si vero non dixerit compendiu casus, faciunt eum repete-re. Quocunque die sit oratio addititia, e. g. in novilunio, & in die intermedio solennitatis, mane, & vespera, & in Mincha, recitabit octodecim benedictiones, & dicet sanctitatem diei in ministerio; Rabi Elieser dicit in confessione; si minus, faciunt eum repetere; & in addititiis recitabit septem benedictiones, & dicet sanctitatem diei in media. In Sabbatho, & in die expiationum recitabit septem benedictiones & dicet sanctitatem diei in media. Raban Simeon ben Gamaliel, & Rabi Jochanan ben Beroka dicunt: Ubicunque recitat septem benedictiones, dicet sanctitatem diei in media: Et in die festo principii anni, qui incidat in Sabbathum, schola Schammai dicit: Recitabit decem; & schola Hillel dicit: Recitabit novem. In die festo, qui incidat in Sabbathum, schola Schammai dicit, recitabit octo, & reci-

tabit

שבת בפני עצמה של יום טוב בפני עצמו ומתחיל בשל שבת . בית הלל אומר מתפלל שבע מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע . רבי נתן אומר אף חותם ברוך מקדש את השבת וישראל והזמנים.

ט סומא ומי שאינו יכול לכוין את הרוחות מכוונים לבן לפני המקום ומתפללין שנאמר והתפללו אל יהוה . היה עומד בחוצה לארץ יכוין את לבו כנגד ארץ ישראל שנאמר והתפללו אל יהוה דרך ארצם . היה עומד בארץ ישראל יכוין את לבו כנגד ירושלם שנאמר והתפללו אל העיר הזאת . העומדים במקדש יכוונו את לבן כנגד בית קדשי הקדשים שנאמר והתפללו אל המקום הזה נמצאו עומדין לצפון פניהם לדרום העומדים בדרום פניהם לצפון . העומדים במזרח פניהם למערב . העומדים למערב פניהם למזרח ונמצאו כל ישראל מתפללין במקום אחד .

י לא יעמד על גבי מטה ולא על גבי כסא ולא על גבי ספסל ולא על גבי מקום גבוה ויתפלל שאין גבהות לפני המקום שנאמר ממעקים קראתיך יהוה אם היה זקן או חולה הרי זה מותר · היה רוכב על גבי החמור אם יש לו מי שיאחוז את חמורו ירד למטה ויתפלל ואם לאו ישב במקומו ויתפלל · רבי אומר בין כך ובין כך יתפלל במקומו ובלבד שיהא לבו מכוון . היה משכים לצאת לדרך נוטל שופר ותוקע לולב ומנענע מגילה וקורא בה ולכשיגיע זמן קרית שמע קורא . וכן מי שהיה משכים לשב בקרון או בספינה מביאין לו לולב ומנענע מגילה וקורא בה ולכשיגיע זמן קרית שמע קורא רבי שמעון בן אלעזר אומר בין כך ובין כך קורא קרית שמע ומתפלל.

יא היה עומד בסרטיא ובפלטיא הרי זה עובר פני חמור או בהמה אינו מפסיק . אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא שהיה עומד ומתפלל נשכו ערוד ולא הספיק הלכו תלמידיו ומצאוהו מת על פי חורו אמרו אוי לו

tabit benedictionem Sabbathi ſeorſim, & recitabit benedictionem diei feſti ſeorſim, & incipiet a benedictione Sabbathi : Et ſchola Hillel dicit : Recitabit ſeptem, & incipiet a benedictione Sabbathi, & deſinet in benedictione Sabbathi, & recitabit ſanctitatem diei in media. Rabi Nathan dicit: Atque etiam abſolvet: Benedictus qui ſanctificat Sabbathum, Iſrael, & ſolennitates.

IX. Cœcus, & qui non poſſit ſtatuere latera, diriget cor ſuum coram Deo, & orabit: Dictum eſt enim: *Et orabunt ad Dominum:* Si conſiſtat in locis extra terram, diriget cor ſuum contra terram Iſrael: Dictum eſt enim: *Et orabunt ad Dominum verſus terram eorum*. Si conſiſtat in terra Iſrael diriget cor ſuum contra Hieruſalem: Dictum eſt enim: *Et orabunt verſus domum iſtam*: Si conſiſtant in Hieruſalem, dirigent cor ſuum contra domum ſanctitatum ſanctitatum: *Et orabunt ad locum iſtum*. Deprehenditur, quod conſiſtentes in aquilone convertant facies ſuas ad auſtrum, & conſiſtentes in auſtro convertant facies ſuas ad aquilonem, & conſiſtentes in oriente convertant facies ſuas ad occidentem, & conſiſtentes in occidente convertant facies ſuas ad orientem. Deprehenditur, quod omnes Iſraelitæ orent in loco uno.

X. Non conſiſtet neque ſuper lecto, neque ſuper ſella, neque ſuper ſede, neque ſuper loco edito, ut oret, quia non eſt celſitudo coram Deo: Dictum eſt enim: *De profundis clamavi ad te Domine:* Si fuerit ſenex, aut ægrotus permittitur. Si equitat ſuper aſino, ſi ſibi ſit qui apprehendat aſinum, deſcendet, ut oret, ſi minus, ſtabit in loco ſuo, & orabit. Rabi dicit: Sive hoc ſive illo modo, orabit in loco ſuo, dummodo dirigat cor ſuum. Si mane conſurgat, ut egrediatur ad iter, poterit ſumere cornu, & clangere, palmam, & agitare, Megillah, & legere, & quando advenit tempus lectionis Audi, leget. Et ſimiliter ſi mane ſurgat, ut ſedeat in curru, aut in navi, adducunt illi palmam, ut agitet, Megillah, ut legat, quando advenit tempus lectionis Audi, leget: R. Simeon ben Eleaſar dicit: Sive hoc ſive illo modo, poterit legere Audi, & orare.

XI. Si conſiſtens in via, aut in platea, ſi pertranſeat coram ſe aſinus, aut beſtia, non ceſſabit ab oratione. Dixerunt ſapientes de R. Chanina ben Doſa, quod dum ſtans oraret, eum momorderit ſerpens, neque ceſſavit ab oratione; venientes ejus diſcipuli, invenerunt illum mortuum in ſuo foramine :

לאדם שנשכו ערוד אוי לו לערוד שנשכו לבן דוסא . אין עומדין להתפלל מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא דברים בטלים אלא מתוך דברים של חכמה וכן לא יפטר אדם מחברו לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך דברים בטלים ולא מתוך קלות ראש אלא מתוך דבר של חכמה שכן מצינו בנביאים הראשונים שסיימו את דבריהם בדברי שבח ותנחומין .

יב הכותב את השם אפילו המלך שואל בשלומו לא ישיבנו . היה כותב חמשה שמות או ששה כיון שגמר אחד מהן משיב שאלת שלום . מקום שנהגו לומר ברכת אבלים בשלש אומר בשלש בשתים אומר בשתים אחת אומר אחת . מקום שנהגו לומר ברכת אבלים בשלש כולל את הראשונה בתחיית המתים וחותם בה מחייה המתים . שניה בתנחומי אבלים וחותם מנחם עמו בעירו . שלישית בגמילות חסדים ואינו חותם . המפטיר בבית עולמים אינו חותם .

יג שמנה עשרה שאמרו חכמים כנגד שמנה עשרה הזכרות שבהבו ליהוה בני אילים וכולל של מינין בשל פרושין ושל גרים בשל זקנים ושל דור בירושלם ואם אמרו אלו לעצמן ואלו לעצמן יצא עונין אמן אחר ישראל המברך ואין עונין אמן אחר כותי המברך עד שישמע כל הברכה כלה .

פרק רביעי

א לא יטעום אדם כלום עד שיברך שנאמר ליהוה הארץ ומלואה הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה מעל עד שיתירו לו כל המצות . לא ישתמש אדם בפניו ידיו ורגליו אלא לכבוד קונהו שנאמר כל פעל יהוה למענהו דבש תמרים ויין תפוחים וחומץ סתוניות מברכין עליה כדרך שמברכין על המורייס .

ב יין חי מברכין עליו בורא פרי העץ ונוטלין הימנו לידים נתן לתוכו מים

Dixerunt; Væ homini, quem momordit ſerpens : Væ ſerpenti, qui momordit ben Doſa : Non conſiſtant ad orandum ſtatim poſt ſermonem, neque poſt riſum, neque poſt vanitates, neque poſt verba ſapientiæ: Et ſimiliter non abibit a ſocio ſuo ſtatim poſt ſermonem, neque poſt riſum, neque poſt vanitates ſed poſt ſermonem ſapientiæ; quia ſic deprehendimus in prioribus prophetis quod abſolverent eorum ſermones in rebus laudis, & conſolationis.

XII. Dum ſcribit nomen Divinum, vel ſi rex ei ſalutem dicat, non reſpondebit; ſi ſcribat quinque aut ſex nomina, poſtquam ſcripſerit unum ex illis, poterit reddere ſalutem. Ubi ſolent tres recitare benedictionem, tres recitant, ubi duo, duo recitabunt, ubi unus, unus recitabit : Ubi ſolent tres recitare benedictionem lugentium, comprehendet primam in reſurrectione mortuorum, & abſolvet in ea, ubi dicitur : Vivificans mortuos ; ſecundam in conſolatione lugentium, & abſolvet in ea, ubi dicitur ; Conſolans populum ſuum in ſua civitate. Tertiam in beneficientia; at non abſolvet : Si abeat a domo ſeculorum, non abſolvet.

XIII. Octodecim benedictiones, de quibus dixerunt ſapientes, contra octodecim memorias, quæ deprehenduntur in *Pſalmo* XXIX. Poterit includere memoriam hæreticorum in benedictione Phariſæorum, & memoriam proſelytorum in benedictione ſeniorum, & memoriam David in benedictione Hieruſalem; & ſi recitet iſtas ſeorſim, & illas ſeorſim, ſatisfacit debito; Reſpondent amen poſt Iſraelitam benedicentem; at non reſpondent amen poſt Cuthæum benedicentem, niſi audiat integram benedictionem.

CAPUT IV.

I. NIhil homo guſtabit antequam benedicat. Dictum eſt enim : *Domini eſt terra, & plenitudo ejus :* Si quis utilitatem percipiat ex mundo ſine benedictione, prævaricatur, priuſquam ſibi permittuntur omnia præcepta: Non utetur homo facie, manibus & pedibus ſuis niſi ad honorem creatoris ſui; Dictum eſt enim : *Cuncta operatus eſt Dominus propter ſeipſum*. Propter mel palmarum, & vinum malorum, & acetum uvarum hybernarum benedicunt, ſicut benedicunt ſuper muria.

II. Super vino puro benedicunt : Creans fructum arboris. Et licet cum eo lavare manus; quando in illud injecerit

מברכין עליו בורא פרי הגפן ואין נוטלין הימנו לידים דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה מברכין עליו בורא פרי הגפן ואין נוטלין הימנו לידים . הביאן לפניו מיני תרגימא מברך עליהן בורא מיני כיסנין . על הזרעים הוא אומר בורא מיני זרעים על הדשאים הוא אומר בורא מיני דשאים ועל הירקות הוא אומר בורא פרי האדמה . רבי יהודה אומר ברוך מצמיח האדמה בדברו רבי מאיר אומר אפילו ראה את הפת ואמר ברוך שברא את הפת זו כמה נאה פת זו הרי זו ברכתה אפילו ראה תנאים ואמר ברוך שברא תאנים הללו כמה הן נאות זו הן ברכתן. רבי יוסי אומר כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות לא יצא. רב יהודה אומר כל שנשתנה מברייתו ושנה ברכתו יצא.

ג הכוסס חיטין מברך עליהן בורא מיני זרעים . אפאן ובשלן בזמן שהפרוסות קיימות מברך עליהן המוציא להם מן הארץ ושלש ברכות. אין הפרוסות קיימות מברך עליהן בורא מיני מזונות ומברך ברכה אחת מעין שלש אחריהן . הכוסס האורז מברך עליה בורא פרי האדמה אפאן ובשלן אף על פי שהפרוסות קיימות מברך עליהן בורא מיני מזונות ואין מברך עליהן כלום אחריו זה הכלל כל שתחלתו המוציא מברך אחריו שלש ברכות.

ד ביצד סדר הסעודה אורחין נכנסין ויושבין על גבי ספסלים ועל גבי קתדראות עד שיכנסו כולן נכנסו כולן ונתנו להם לידים כל אחד ואחד נוטל ידו אחד מזגו להם את הכוס אחד ואחד מברך לעצמו הביאו להם פרפריות כל אחד ואחד מברך לעצמו . עלו והסיבו ונתנו להם לידים אף על פי שנטל ידו אחת ניתן לשתי ידיו מזגו להם את הכוס אף על פי שבירך על הראשונה מברך על השנייה . הביאו לפניהם פרפריות אף על פי שבירך הראשונה מברך על השנייה . ואחד מברך לכולן . הביאו לאחד שלש פרפריות אין לו רשות ליכנס.

cerit aquam benedicunt: Creans fructum vitis: At cum eo non lavant manus: Verba R. Elieſer; & ſapientes dicunt: Tam hoc quam illo modo, benedicunt: Creans fructum vitis: Neque cum eo lavant manus. Si afferant coram eo ſpecies tragematum, benedicet ſuper illis: Creans ſpecies placentarum. Super ſeminibus dicet; Creans ſpecies ſeminum: Super herbis teneris dicet: Creans ſpecies herbarum tenerarum: Et ſuper oleribus, dicet: Creans fructus terræ. Rabi Jehuda dicit: Benedictus, qui facit germinare terram: Juxta ejus verba. R. Meir dicit: Vel ſi videat panem, & dicat: Benedictus qui creat panem iſtum; quam pulcher eſt hic panis: Hæc erit ejus benedictio; Vel ſi videat ficos, & dicat: Benedictus, qui creavit hos ficos: Quam pulchri ſunt iſti fici: Hæc eſt eorum benedictio: Qui immutat formam, quam ſtatuerunt ſapientes in benedictionibus, non ſatisfacit debito. R. Jehuda dicit: Quod mutatum eſt ab ſua creatione, ſi immutet ejus benedictionem, ſatisfacit debito.

III. Si maſticet triticum, benedicet: Creans ſpecies ſeminum: Si coquat in furno, aut elixet, quando adhuc fragmenta conſervantur, benedicet: Producens panem ex terra; & tres benedictiones benedicet: Si non fragmenta conſerventur, benedicat; Creans ſpecies alimentorum, & dicet benedictionem unam ex ſpecie trium poſt eas. Si maſticet orizam, benedicet: Creans fructus terræ: Si coquat in furno, & elixet, vel ſi fragmenta conſervantur, benedicet: Creans ſpecies alimentorum. Neque poſtea ullam dicit benedictionem: Hæc eſt regula generalis; ſi in principio ſit benedictio: Producens: Poſtea benedicet tres benedictiones.

IV. Quinam eſt ordo convivii? Hoſpites ingredientes ſedent in ſellis, & in cathedris, donec ingrediantur omnes; poſtquam omnes ingreſſi ſunt; præbetur ſingulis ad lavandas manus; lavat manum unam: miſcet illis calicem & ſinguli ſeorſim benedicunt; Adducebat illis edulia, ſinguli ſeorſim benedicunt: Adſcendentes accumbunt; & præbetur aqua ad lavandas manus, vel ſi laverint ſinguli, præbetur tamen ad lavandas ambas manus; Miſcet illis calicem, vel ſi benedixerit ſuper primo, tamen benedicet ſuper ſecundo: Adducit coram illis edulia; vel ſi benedixerit ſuper primis, tamen benedicet ſuper ſecundis; & unus benedicit pro omnibus: Si uni adduxerint tria edulia, non licet ingredi.

V. Ra-

ה רבן שמעון בן גמליאל אומר והמנהג גדול היה בירושלם פורסין מטפחות על גבי פתח בזמן שהמטפחות פרוסה אורחין נכנסין נסתלקו אין רשות לאורחין ליכנס . ועוד מנהג אחד היה בירושלם מוסר סעודה לטבח נתקלקל דבר בסעודה עונשין את הטבח הכל לפי כבוד בעל הבית והכל לפי האורחין . הלכה בסעודה יוצא לרצות את חברו והפליג נוטל שתי ידיו להיכן הוא נוטל בא ומיסב במקומו ונוטל ומטפית מחזר על האורחין ,

ו שאלו את בן זומא מפני מה בא להם יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו אמר להם מפני שאין בית הבליעה פנוי . הביאו לו אורז ויין מברך על האורז ופוטר את היין . צנון ונובלות מברך על הצנון ופוטר את הנובלות. מליח ופרוסה מברך על המליח ופוטר את הפרוסה . רבי חנינה בן גמליאל אומר מליח הבא בתחלה לפני המזון ופת הבא עם המלח לאחר המזון טעונה ברכה לפניה ולאחריה ,

ז רבן שמעון בן גמליאל אומר פרוסות סימן גדול לאורחין כל זמן שהאורחין רואין את הפרוסות יודעין שדבר אחר בא אחריהם וכבר שלש רגה וקטנית יודעין שאין דבר אחר בא להם בסעודה אחריהם. מברכין על הדגן שהוא מן המובחר כיצד שלמה של גלוסקין שלמה של בעל הבית מברך על שלמה של גלוסקין . פרוסה של גלוסקין ושלמה של בעל הבית מברך על השלמה של בעל הבית פת חטין ופת שעורין מברך על של חטין פרוסה של חטים ושלמה של שעורים מברך על פרוסה של חטין . פת כיסמין ופת שעורים מברך על שעורים והלא כוסמין יפים מן השעורין אלא שהשעורין ממין שבעה והכוסמין אינה ממין שבעה . וזה הכלל כל שהוא מין שבעה ומן דגן רבן גמליאל אומר מברך אחריו שלש ברכות וחכמים אומרים ברכה אחת מעין שלש .

V. Raban Simeon ben Gamaliel dicit : Consuetudo magna erat Hierosolymæ : Extendebant lintea super porta : Quandiu lintea erant extensa , hospites ingrediebantur , postquam remota essent, non licebat hospitibus ingredi : Et præterea alia erat consuetudo Hierosolymæ: Tradebatur convivium coquo ; Si aliquid corrumperetur in convivio , puniebatur coquus ; & omne juxta decus patrisfamilias , & omne juxta dignitatem hospitum : Constitutio erat in convivio : Siquis egrederetur ad emittendam urinam , lavabat unam manum ; Si egrediatur ad colloquendum cum suo socio , & separetur , lavat duas manus ; postquam laverat , veniens accumbebat in loco suo , & portabat linteum , & redibat ad hospites.

VI. Interrogarunt ben Zoma : Cur quando affertur illis vinum in medio convivii singuli seorsim benedicunt? Respondit illis : Quia gula non est vacua. Si sibi adducant orizam , & vinum , si benedicat super oriza , liberat vinum : Si raphanum , & fructus deciduos , si benedicat super raphano, liberat fructus deciduos : Si salitum , & dimidium panem , si benedicat super salito , liberat dimidium panem. R. Chanina ben Gamaliel dicit . Si salitum afferatur in principio ante convivium , & panis afferatur cum salito post convivium , requirit benedictionem antea & postea.

VII. Raban Simeon ben Gamaliel : Fragmenta sunt signum magnum hospitibus; Quandiu hospites vident fragmenta , intelligunt , quod post ea res alia sit adducenda in convivium : Si massa piscium , & legumina , norunt , quod res alia in convivium post ea non sit adducenda . Benedicunt super tritico , quia est præstantissimum. Quomodo? Si integra sit torta panis , & integra illa , quæ est patrisfamilias , benedicet super integra placenta . Si sit dimidia placentæ, & integra sit patrisfamilias, bedicet super integra patrisfamilias , si sit panis triticeus , & panis hordeaceus , benedicet super triticeo , si fuerit dimidius triticeus , & integer hordeaceus , benedicet super dimidio triticeo . Si fuerit panis speltæ , & panis hordeaceus, benedicet super hordeaceo. Atqui spelta est melior hordeo : At hordeum est ex septem speciebus , & spelta non est ex septem speciebus: Hæc est regula generalis : Quod est ex septem speciebus , & ex specie tritici, Raban Gamaliel dicit: benedicendum est post illud tres benedictiones ; & sapientes dicunt benedictionem unam compendium trium.

ח מעשה ברבן גמליאל והקנים שהיו מסובין ביריחו הביאו לפניהם כותבות ואכלום ונתן רשות רבן גמליאל לברך קפץ רבי עקיבא מה לך אתה מכניס ראשך בין המחלוקת אמר לו למדתנו רבינו אחרי רבים להטות אף על פי שאתה אומר כך וחביריך אומר כך הלכה כדברי המרובין . רבי יהודה אומר משום רבן גמליאל כל שהוא מין שבעה ואינו מן דגן ודגן שלא עשאן פת רבן גמליאל אומר מברך אחריו שלש ברכות וחכמים אומרים ברכה אחת מעין שלש . כל שאינו משבעת המינין ולא ממין דגן כגון פת אורז ופת דוחן רבן גמליאל אומר ברכה אחת מעין שלש וחכמים אומרים אין מברכין כלום,

ט מעשה ברבי טרפון שהיה יושב בצלו של שובך בשבת במנחה הביאו לפניו דלי של צונן אמר להן רבי טרפון לתלמידיו השותה מים לצמאו כיצד מברך אמרו לו למדנו רבנו אמר להן בורא נפשות וחסרונן אמר להם אשאל אמרו לו למדנו רבנו אמר להם הרי הוא אומר וישבו לאכל לחם וגומר והלא הלין דרכם של ערביים להיות נושאין אלא עורות ריח רע ועיטרן אלו שנתנו את הצדיק ההוא בעשרה דברים החביבין והלא דברים קל וחומר ומה אם בשעת בעסן של צדיקים מרחמים עליהם בשעת הרחמים על אחת כמה וכמה.

י כיוצא בו ויקרבו וישאום בכתנותם והלא דברים קל וחומר ומה בשעת בעסן של צדיקים מרחמים עליהם בשעת הרחמים על אחת כמה וכמה׃ כיוצא בו לאכל האריה את הנבלה ולא שבר את החמור ומה אם בשעת כעסן וגומר . אמר להם אשאל אמרו לו למדנו רבינו אמר להם מפני מה זכה יהודה למלכות אמרו לו מפני שהודה בתמר.

יא מעשה בארבעה זקנים שהיו יושבים בבית שער של רבי יהושע אלעזר בן מתיא וחנינה בן עכינאי ושמעון בן

VIII. Narratur de Raban Gamaliel, & de senioribus, qui accumbebant in Hiericho, adduxerunt coram illis dactylos, & comederunt, & dedit facultatem Raban Gamaliel benedicendi: Exsiliit R. Akiba, & benedixit benedictionem unam, compendium trium. Dixit illi Raban Gamaliel: Akiba cur introducis caput tuum inter disputationes? Respondit illi: Docuisti nos magister noster, inclinandum esse post multos; licet ita dixisti, atque ita dixerunt socii tui, tamen constitutio est juxta mentem plurium. R. Jehuda dicit nomine Rabi Gamaliel: Quod est ex septem speciebus, & non est ex specie tritici, & triticum, quod non faciat panem, Raban Gamaliel dicit; benedicendum est post illud tres benedictiones; & sapientes dicunt unam benedictionem compendium trium. Quod non est ex septem speciebus, neque ex specie tritici, sicut panis orizæ, & panis millii; Raban Gamaliel dicit benedicendum esse benedictionem unam, compendium trium; & sapientes dicunt: Nullo modo est benedicendum.

IX. Narratur de R. Tarphon, qui sedebat in umbra columbarii in Sabbatho tempore pomeridiano; attulerunt ei situlam aquæ frigidæ. Dixit R. Tarphon discipulis suis: Qui bibit aquam propter sitim quomodo benedicet? Responderunt illi: Doce nos magister noster: Dixit illis: Creans animas, & ea, quæ ipsis deficiunt: Dixit illis: Ego a vobis peterem: Responderunt: Doce nos magister noster: Dixit illis: Ecce dictum est: *Et sederunt ad comedendum panem &c.* Atqui consuetudo Arabum est, ut ferant pelles odoris mali, & picem: At posuerunt justum inter res amabiles: Atqui est argumentum a minori ad majus; si tempore iracundiæ justorum, illis miserentur, tempore misericordiæ quanto magis?

X. Huic simile dictum est: *Et accedentes extulerunt tunicis suis:* Atqui est argumentum a minori ad majus: Si tempore iracundiæ justorum, illis miserentur, tempore misericordiæ quanto magis? Huic simile dictum est: *Non comedit leo de cadavere, nec læsit asinum:* Si tempore iracundiæ &c. Dixit illis: A vobis peterem: Responderunt: Doce nos magister noster: Dixit illis: Cur dignus habitus est Jehuda regno? Responderunt: Quia confessus est Tamar.

XI. Narratur de quatuor senibus, qui sedebant in atrio R. Jehosua, Eliezer ben Mathia, & Chanina ben Achinai; & Simeon ben Azai, & Simeon Te-

עזאי ושמעון התימני היו עסוקים במה ששנה להם רבי טרפון אמר להם רבי עקיבא מפני מה זכה יהודה למלכות מפני שהודה בתמר . הוסיפו הם מעצמם אשר חכמים יגידו ולא כחדו מאבותם . להם לבדם נתנה הארץ אמר להם וכי נותנים שכר על העברה . אמרו לו אלא מפני מה זכה יהודה למלכות מפני שהציל את אחיו מן המיתה שנאמר ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרוג וכתיב לכו ונמכרנו לישמעאלים . אמר להם דייה להצלה שתכפר על המכירה אלא מפני מה זכה יהודה למלכות אלא מפני הענוה שנאמר פן יחדל אבי מן האתונות ודאג לנו שקל עברו בו . אבל שמואל אינו כן אלא נטש אביך את דברי האתונות ודאג לכם לאמר מה אעשה לבני וכשהוא בורח מן השררה מה הוא אומר ושאלו עוד ביהוה הנה עוד הלום איש ויאמר הנה הוא נחבא אל הכלים . אמר להם ולא ערב הוא וסופו של ערב לצאת ידי ערבותו אלא מפני מה זכה יהודה למלכות אמר להם למדנו רבנו אמר להם מפני שקדש שמו של הקדוש ברוך הוא שכשעלו שבטים ועמדו על הים זה אומר אני יורד וזה אומר אני יורד קפץ שבטו של יהודה וירד בתחלה וקדש שמו של הקדוש ברוך הוא ועל אותה השעה הוא אומר יהוה הושיענו אלהים כי באו מים עד נפש . וכן הוא אומר בצאת ישראל ממצרים היתה יהודה לקדשו יהודה קדש שמו של הקדוש ברוך הוא על הים לפיכך ישראל ממשלותיו.

יב עקרו להביא את החתן ואת הכלה הניחו שם זקן או חולה אין צריכין לברך למפרע וכשהם חוזרים אין צריך לברך לכתחלה . לא הניחו שם זקן או חולה צריכין לברך למפרע וכשהם חוזרים צריכין לברך לכתחלה.

יג בעל הבית שהיה מיסב ואוכל קראו חברו לדבר עמו אין צריך לברך למפרע וכשהוא חוזר אין צריך לברך

Temani; & ipsi occupati erant in eo, quod ipsos docuerat R. Tarphon: Dixit illis R. Akiba: Cur dignus habitus est Jehuda regno? Quia confessus est Thamar; Addiderunt ipsi ex suo ingenio quod dictum est: *Sapientes confitebuntur, & non abscondent patres suos; & ipsis solis data est terra.* Dixit illis. Num datur merces propter peccatum? Responderunt: Cur dignus habitus est Jehuda regno? Quia servavit fratrem suum a morte: Dictum est enim: *Et dixit Jehuda fratribus suis; quæ utilitas est ut occidamus?* Pariterque scriptum est: *Venite, & vendamus eum Ismaelitis.* Dixit illis: Satis esset ut eum servasset, ut expiaretur propter venditionem; At cur dignus habitus est Jehuda regno? Propter suam humilitatem: Dictum est enim: *Et nunc stet quæso servus tuus &c.* Similiter Saul non habitus est dignus regno nisi propter humilitatem: Dictum est enim: *Ne forte dimiserit pater meus asinas, & solicitus sit de nobis.* At Samuel non ita; *Sed intermissis pater tuus asinis, solicitus est de vobis, dicendo, Quid faciam de filio meo?* Et quando fugiebat a principatu quid dictum est? *Et consuluerunt post hæc Dominum, utrumnam venturus est ille vir: Et dixit: Ecce absconditus est in vasis.* Dixit illis: Nonne sponsor erat Jehuda? Et finis sponsoris est, ut satisfaciat debito sponsionis suæ: At cur dignus habitus est Jehuda regno? Respondit illis: Doce nos magister noster: Dixit illis: Quia sanctificavit nomen Dei S. B. Quando adscenderunt tribus, & steterunt super mare: Illa dicebat: Ego descendam; Et ista dicebat: Ego descendam: Exsiliit tribus Jehuda, & in principio descendit, & sanctificavit nomen Dei S. B. Et de eo tempore dictum est: *Salva me Domine, quia venerunt aquæ usquæ ad animam.* Et similiter dictum est: *In exitu Israel de Ægypto, fuit Jehuda in sanctificationem ejus.* Jehuda sanctificavit nomen Dei S. B. super mare, idcirco Israel fuit ejus dominium.

XII. Si consurgant de mensa ad deducendum sponsum, & sponsam, & ibi relinquant senem, aut ægrotum; non est necesse ut benedicant præpostere, & quando revertuntur, debent de industria benedicere. Si ibi non relinquant senem, aut ægrotum, necesse est, ut præpostere benedicant, & quando revertuntur, debent de industria benedicere.

XIII. Paterfamilias si accumbens comedat, & vocetur a socio suo, ut secum colloquatur, non est necesse, ut præpostere benedicat, & quando revertitur,

לכתחלה . הפליג צריך לברך למפרע וכשהוא חוזר צריך לברך לכתחלה.

יד פועלים שהיו עודרין התאנים וגודרים בתמרים ומוסקים בזיתים אף על פי שמפסיקין ואוכלין מפסיקין ואוכלים אין צריך לברך למפרע ובשהם חוזרים אין צריכין לברך לכתחלה . הפליגו צריך לברך למפרע וכשהם חוזרים צריכין לברך לכתחליה.

פרק חמישי

א לא יאכל אדם ערב שבת מן המנחה ולמעלה כדי שיכנס לשבת בתאוה דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר אדם אוכל והולך עד שתחשך מפסיקין לשבתות דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר אין מפסיקין . מעשה ברבן שמעון בן גמליאל ורבי יהודה ורבי יוסי שהיו מסובין בעכו וקרש עליהם היום אמר לו רבן שמעון בן גמליאל לרבי יוסי ברבי רצונך נפסוק לשבת אמר לו בכל יום אתה מחבב דברי מבפני יהודה עכשיו אתה מחבב דברי יהודה בפני הגם לכבוש את המלכה עמי בבית אמר לו אם כן לא נפסוק שמא תקבע הלכה לדורות . אמרו לא זזו משם עד שקבעו הלכה כרבי יוסי.

ב אורחים שהיו מסובין אצל בעל הבית וקרש עליהם היום עקרו עם חשיכה לבית המררש חזרו ומזגו להם את הכוס אמרו עליו קרושת היום דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר אוכל והולך עד שתחשך . מזגו לו כוס ראשון מברך עליו ברכת המזון ומזכיר של שבת בברכת המזון ובשני אומר עליו קרושת היום:

ג כיצר סרר ההיסב בזמן שהם שתי מטות גדול מיסב בראש של ראשונה ושני לו למטה הימנה. ובזמן שלש מטות גדול מיסב בראש של אמצעית שני לו למעלה הימנו שלישי לו למטה הימנו כך

titur, non est necesse, ut de industria benedicat: Si diu absit, necesse est, ut præpostere benedicat, & quando revertitur, debet de industria benedicere.

XIV. Operarii qui sarriunt ficus, & sarriunt palmas, & decerpunt olivas, licet cessent, & comedant, & cessent & comedant, non est necesse ut præpostere benedicant, & quando revertuntur, non est necesse, ut de industria benedicant; Si diu cessent, necesse est ut præpostere benedicant, & quando revertuntur, necesse est, ut de industria benedicant.

CAPUT V.

I. NON comedet homo in vespera Sabbathi a Mincha & ultra, ut ingrediatur in Sabbathum cum desiderio. Verba R. Jehuda. R. Jose dicit: Potest comedere usque ad tenebras: Cessant propter Sabbatha: Verba Rabi Jehuda. R. Jose dicit: Non cessabunt. Narratur de Raban Simeon ben Gamaliel, & R. Jehuda, & R. Jose, qui accumbebant in Aco, & sanctificatus est super illis dies. Dixit Raban Simeon ben Gamaliel τῷ R. Jose bar Rab: Placetne tibi ut cessemus propter Sabbathum? Respondit: Quotidie tibi amabilia sunt mea verba coram Jehuda; tu nunc amas verba Jehuda coram me: Subigis igitur reginam, dum ego sum domi: Dixit illi, si ita est; Non cessabimus; Ne statuatur constitutio generationibus: Dixerunt, quod hinc non se removerint, nisi postquam statuerunt constitutionem juxta mentem R. Jose.

II. Si hospites accumbant apud patremfamilias, & sanctificetur super illis dies Sabbathi, surgent a mensa prope tenebras, ut se transferant in academiam; quando revertentur, miscebunt illis calicem, & super illo dicent sanctitatem diei; Verba Rabi Jehuda: Rabi Jose dicet: Poterit comedere donec oboriantur tenebræ: Quando illi miscent calicem primum, benedicet super illo benedictionem alimentorum, & memorabit benedictionem Sabbathi in benedictione alimentorum, & in secundo dicet sanctitatem diei.

III. Quinam erat ordo accubitus? Quando erant duo lecti, præstantissimus accumbit in capite primi, & illi secundus infra illum; & quando tres sunt lecti, præstantissimus accumbit in capite medii, & illi secundus supra illum, tertius post illum infra illum; ita similiter disponebantur, & incede-

היו מסודרין והולכין . כיצד סדר נטילת ידים עד חמשה מתחילין מן הגדול מחמשה ואילך מתחילין מן הקטן עד שמגיע לחמשה וחוזר ומתחיל מן הגדול ולמקום שמים אחרונים חוזרין שם ברכה חוזרת.

ד סדר למזיגת הכוס בתוך המזון מתחיל מן הגדול אחר המזון מתחילין מן המברך רצה לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו הרשות בידו . שנים ממתינין זה את זה בקערה שלשה אין ממתינין המברך פושט ידו ראשון רצה לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו הרשות בידו לא ישוך אדם מן הפרוסה ויחזירנה בקערה מפני סכנת נפשות . לא ישתה אדם מן הכוס ויתננו לחברו לפי שאין דעת הבריות שוות.

ה אחד משמש את השנים הרי זה אוכל עמהם שלשה אינו אוכל עמהם עד שיתנו לו רשות . בא להם מתיקה בתוך המזון מברך על המזון ופוטר את המתיקה . רבי מונה אומר משום רבי יהודה פת הבא בכיסנין אחר המזון טעונה ברכה לפניה ולאחריה . מים ראשונים רשות אחרונים חובה מים ראשונים רצה להפסיק מפסיק אחרונים אם רצה להפסיק אינו מפסיק.

ו הכל חייבין בברכת המזון כהנים לוים וישראלים וגרים ועבדים משוחררים חללין וממזרים נתינין סריס אדם סריס חמה פצוע דכא וכרות שפכה כולם חייבין ומוציא הרבים את ידי חובתן . אנדרונינוס מוציא את מינו ואינו מוציא שאינו מינו טומטום אינו מוציא לא מינו ולא שאינו מינו. מי שחציו עבד וחציו בן חורין אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו . נשים ועבדים וקטנים פטורים ואין מוציאין את הרבים ידי חובתן . באמת אמרו אשה מברכת לבעל בן לאביו עבד לרבו .

ז קטן שיכול לאכול בזית מזמנין עליו ושאין יכול לאכול כזית אין מזמנין עליו אין מדקדקין בקטן . בין שאמר נברך

bant. Quinam erat ordo lavandi manus? Quando sunt quinque, incipiunt a præstantissimo, a quinque & infra incipiunt a minimo, donec accedant ad quinque, iterum incipiet a præstantissimo, & ubi cessat lavatio, debet ille benedicere.

IV. Ordo miscendi calicem in medio convivii hic est: Incipiunt a præstantissimo; post convivium, incipiunt a benedicente; si velit impartire honorem magistro suo, aut illi qui se sit præstantior, licet: Duo se mutuo expectant in scutella: Tres non expectant: Benedicens extendit manum suam, primus, si velit impartiri honorem magistro suo, aut illi, qui se sit præstantior, licet. Non unget homo ex fragmento, ut restituat in scutellam propter periculum animarum; Non bibet homo ex calice, ut det socio suo, quia mentes creaturarum non sunt æquales.

V. Si aliquis ministret duobus, poterit comedere cum illis, si tribus, non poterit comedere cum illis, nisi quando dederint facultatem. Si dulcia illis offerantur in medio convivii, si benedicat super alimento, liberat dulcia. R. Mena dicit nomine R. Jehuda; Si panis afferatur cum placentis post convivium, requirit benedictionem antea & postea; Prima lotio est ex arbitrio, & novissima ex debito; Si velit in prima desinere, poterit desinere, in novissima si velit desinere, non poterit desinere.

VI. Omnes tenentur ad benedictionem convivii, sacerdotes, Levitæ, Israelitæ proselyti, servi, libertini, profani, & spurii, Nethinæi, eunuchus per manum hominis, & eunuchus naturaliter, compressus, pertritus, & incisus, omnes tenentur, & liberant alios ex debito; obstructus, & androgynus tenentur, at non liberant alios ex debito. Androgynus liberat eos, qui sunt ex sua specie, at non liberat qui non sunt ex sua specie; Obstructus non liberat, qui sunt ex sua specie, neque eos qui non sunt ex sua specie. Qui partim est servus, & partim liber, non liberat eos qui sunt ex sua specie, neque eos qui non sunt ex sua specie: Mulieres & servi & parvuli liberi sunt, neque liberant alios a suo debito: Equidem dixerunt, quod uxor possit benedicere pro suo marito, & filius pro suo patre, & servus pro suo domino.

VII. Puer si possit comedere quantitatem olivæ, ejus causa invitant ad convivium, si non possit comedere quantitatem olivæ, ejus causa non invitant ad convivium; at non differunt subtiliter in

בין שאמר ברכו אין אותו על כך הנקרנין תופסין על כך.

ח בעשרים נחלקו ובלבד שלא יהא בהם אחד שמפטירין אותו מן הזמון. רבן שמעון בן גמליאל אומר עלו והסיבו עמהם אף על פי שלא אכל עמהם כזית דגן הרי אלו מזמנין עליו. גוי המברך בשם עונים אחריו אמן. כותי המברך בשם אין עונים אחריו אמן עד שישמע את הברכה כולה. היה מקריב זבחים בירושלם אומר ברוך שהגיענו לזמן הזה. כשהוא מקריבום אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו להקריב זבחים. כשהוא אוכלם אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לאכול זבחים.

ט עשרה שהיו אוכלים אף על פי שכולן אוכלים מכבר אחד כל אחד ואחד מברך לעצמו ישבו לאכול אף על פי שכל אחד ואחד אוכל מכברו אחד מברך לכולן. פועלין שהיו עושין מלאכה אצל בעל הבית הרי אלו מברכין לאחריה שתים כיצד מברך ברכה ראשונה כתקנה וכולל שנייה של ירושלם בשל ארץ וחותם בשל ארץ במה דברים אמורים בעושין בשכרם אבל אם היו עושים עמו בסעודה או שהיה בעל הבית מברך עליהם הרי אלו מברכין כתקנן.

י ארבע דברים שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה בית שמאי אומר מברך על היום ואחר כך מברך על היין שהיום גורם ליין שיבא וכבר קדש היום ועדין לא בא יין. ובית הלל אומר מברך על היין ואחר כך מברך על היום שהיין גורם לקדושה שתאמר. דבר אחר ברכת היין תדיר וברכת היום אינו תדיר תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם והלכה כבית הלל.

יא בית שמאי אומר נוטלין לידים ואחר כך מוזגין את הכוס שאם

in puero: Sive dicat: benedicamus, sive dicat: Benedicite: Ea de causa non reprehenditur: At subtilitatis scrutatores ea de causa ipsum reprehendunt.

VIII. Si fuerint viginti, possunt dividi, dummodo in iis non sit aliquis, qui excluduntur a convivio: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Si adscendentes accubuissent cum illis, vel si non comedat quantitatem olivæ de tritico cum illis, ejus causa licet invitare ad convivium: Gentilis si benedicat nomine Divino, respondent post illum amen; Cuthæus si benedicat nomine Divino, non respondent post illum amen, donec audiat integram benedictionem. Si offerat sacrificia Hierosolymæ dicet: Benedictus, qui fecit nos pervenire ad tempus istud: Postquam obtulit dicet: Benedictus, qui sanctificavit nos præceptis suis, & præcepit nobis, ut offerremus sacrificia. Quando illa comedit, dicit: Benedictus tu, Domine Deus noster rex mundi, qui sanctificavit nos præceptis suis, & præcepit nobis, ut comederemus sacrificia.

IX. Decem si comedant, vel si omnes comedant de una massa, singuli benedicent seorsim; si accumbant ad comedendum, licet singuli comedant de massa sua, unus benedicet pro omnibus: Operarii, qui faciunt opus apud patremfamilias, benedicent post convivium duas benedictiones: Quomodo? Benedicet primam benedictionem juxta institutum, & comprehendet secundam benedictionem Hierusalem in benedictione terræ, & absolvet in benedictione terræ: De quo hæc dicta sunt? Quando operantur mercedis causa, at si operantur cum eo in convivio, aut quando paterfamilias benedicat eorum causa, tunc benedicent juxta institutum.

X. Quatuor controversiæ sunt inter scholam Schammai, & scholam Hillel in convivio; Schola Schammai dicit: Benedicet super die, & postea benedicet super vino, quia dies causa est, ut afferatur vinum; & jam sanctificatus est dies, & nondum allatum est vinum. At schola Hillel dicit: Benedicet super vino, & postea benedices super die, quia vinum causa est, ut dicatur sanctificatio. Alia expositio: Benedictio vini jugis est, at benedictio diei non est jugis; Quod est juge, & non est juge; quod est juge præcedet quod non est juge; & constitutio est juxta mentem Hillel.

XI. Schola Schammai dicit: Lavant manus, & postea miscent calicem: Quod si dicas, quod a principio misceant

אתה אומר מוזגין תחלה את הכוס שמא נטמאו משקין שבאחורי הכוס מחמת ידיו ויחזרו ויטמאו את הכוס . ובית הלל אומר אחורי הכוס לעולם טמאים . דבר אחר אין נטילת ידים אלא סמך לסעודה. מוזגין את הכוס ואחר כך נוטלין לידים שאם אתה אומר נוטלין תחלה שמא יטמאו משקין של ידים מחמת הכוס ויחזרו ויטמאו את הידים אלא מוזגין את הכוס ואחר כך נוטלים לידים.

יב בית שמאי אומר מקנח ידו במפה ומניחה על השלחן שאם אתה אומר על הכסת שמא נטמאו משקין שבמפה מחמת הכסת ויחזרו ויטמאו את הידים . ובית הלל אומר ספק משקים לידים טהור. דבר אחר אין נטילת לחולים מן התורה אלא מקנח ידו במפה ומניחה על הכסת שאם אתה אומר על השלחן שמא יטמא משקין שבמפה מחמת השלחן ויחזרו ויטמאו את האוכלין.

יג בית שמאי אומרים מכברין את הבית מפני אבוד אוכלים ואחר כך נוטלים לידים ובית הלל אומר אם היה שמש תלמיד חכם ומלקט פרורין שיש בהם כזית נוטלים לידים ואחר כך מכברין את הבית . הביאו לפניו שמן ויין בית שמאי אומר כוס יין בשמאלו ושמן ערב בימינו מברך על השמן ואחר כך מברך על היין . ובית הלל אומר אוחז בימינו יין ושמן בשמאלו מברך על היין ושותהו וחוזר ומברך על השמן וטחה בראש השמש אם היה שמש תלמיד חכם טחן בכותל לפי שאין שבח לתלמיד חכם שיצא מבושם.

יד אמר רבי יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על ברכת המזון שבתחלה ועל הבדלה שבסוף ועל מה נחלקו על המאור ועל הבשמים שבית שמאי אומר על המאור ואחר כך בשמים ובית הלל אומר בשמים ואחר כך במאור.

טו הנכנס לביתו במוצאי שבת מברך על היין ועל המאור ועל הבשמים ואחר כך אומר הבדלה ואם אין לו אלא

ſceant calicem ; ne forte polluantur potus, qui ſunt in parte poſteriori calicis propter manus , quibus iterum polluetur calix . Et ſchola Hillel dicit : Pars poſterior calicis ſemper eſt immunda . Alia expoſitio : Non lavant manus niſi prope convivium . Miſcent calicem, & poſtea lavant manus ; quod ſi dicas , quod ab initio lavent ; fortaſſe polluentur liquores manuum propter calicem , atque iterum polluentur manus ; At miſcent calicem & poſtea lavant manus .

XII. Schola Schammai dicit : Abſterget manus ſuas mappa , & relinquet ſuper menſam : Si dicas ſuper pulvillo ; fortaſſe polluentur liquores qui ſunt in mappa propter pulvillum , atque iterum polluentur manus : Et ſchola Hillel dicit : Dubium liquorum in manibus eſt mundum : Alia expoſitio : Ex lege non ſunt lavandæ manus pro rebus profanis : At abſterget manus ſuas in mappa , & relinquet eam ſuper pulvillo : Si dicas ſuper menſa ; fortaſſe polluentur liquores , qui ſunt in mappa propter menſam, atque iterum polluentur cibi.

XIII. Schola Schammai dicit : Everrunt domum ad perdendos cibos , & poſtea lavant manus ; & ſchola Hillel ; ſi miniſter ſit diſcipulus ſapiens , & colligat fragmenta, in quibus ſit quantitas olivæ , lavant manus , & poſtea everrunt domum : Si afferant coram eo oleum, & vinum, ſchola Schammai dicit , calicem vini apprehendet ſiniſtra , & oleum ſuave dextra, benedicet ſuper oleo , & poſtea benedicet ſuper vino ; & ſchola Hillel dicit ; apprehendet vinum dextra, & oleum ſiniſtra , benedicet ſuper vino , & bibet , atque iterum benedicet ſuper oleo , & unget caput miniſtri , ſi miniſter ſit diſcipulus ſapiens, fricabit in pariete , quia non eſt decorum diſcipulo ſapienti , ut egrediatur ſuave olens.

XIV. Dicit R. Jehuda : Non diſſentiunt ſchola Schammai, & ſchola Hillel de benedictione olei , quod in principio perficienda ſit, & de ſeparatione, quod in fine ſit perficienda . De quo diſſentiunt ? De benedictione luminis , & de benedictione aromatum ; Etenim Schola Schammai dicit : Benedicendum eſt ſuper lumine, & poſtea benedicendum eſt ſuper aromatibus ; & ſchola Hillel dicit ; ſuper aromatibus , & poſtea ſuper lumine .

XV. Si ingrediatur domum in exitu Sabbathi , benedicet ſuper vino , & ſuper lumine , & ſuper aromatibus , & poſtea dicet ſeparationem ; ſi vero ſibi non

כוס אחד מניחו אחר המזון ומשלשלו כלן לאחריו אומר הבדלה במוצאי שבת ובמוצאי יום טוב ובמוצאי יום הכפורים ובמוצאי שבת ליום טוב ובמוצאי יום טוב לחולו של מועד . הרגיל אומר הבדלות הרבה ושאינו רגיל אומר אחת או שתים.

יו בית המדרש בית שמאי אומרים אחד מברך לכולן ובית הלל אומר כל אחד ואחד מברך בפני עצמו . היה לו נר טמון בחיקו או בפנס או שראה את השלהבת ולא נשתמש לאורה אינו מברך עליה . עד שיהא רואה את השלהבת ומשתמש לאורה. עששית שלא כבת מברך עליה נר של גוים אינו מברך עליה· ישראל שהדליק מגוי וגוי שהדליק מישראל מברך עליה מאימתי מברך משתחשך . לא ברך משתחשך יברך כל הלילה . לא ברך כל הלילה לא מברך מעתה.

יז האש והכלאים אינו מששת ימי בראשית אבל חשובין מששת ימי בראשית רבי יוסי אומר אם גהינם שנבראת ביום שני אינה כבת לעולם שנאמר ואשם לא תכבה . האש והבשמים שבמרחץ אינו מברך עליהן . היה עומד בחצות של בשמים כל היום אינו מברך אלא פעם אחת . היה נכנס ויוצא נכנס ויוצא מברך על כל פעם ופעם.

פרק ששי

א ברכת זמון מן התורה שנאמר ואכלת ושבעת וברכת זו ברכת הזמון . וברכת את יהוה אלהיך זו ברכה ראשונה על הארץ זו ברכת הארץ . הטובה זו ירושלם וכן הוא אומר ההר הטוב הזה אשר נתן לך זה הטוב והמטיב . ומנין שכשם שאתה מברך לאחריו כך אתה מברך לפניו תלמוד לומר אשר נתן לך משעה שנתן לך ומנין שאף על ההרים ועל הגבעות תלמוד לומר על הארץ . ומנין שאף על התורה ועל המצות תלמוד

non sit nisi calix unus, servabit illum post convivium, & hæc tria omnia dicet post illud; Dicet separationem in exitu Sabbathi, & in exitu diei festi, & in exitu diei expiationum, & in exitu Sabbathi in diem festum, & in exitu diei festi in dicm profestum solennitatis. Qui assuetus est, dicet multas separationes, qui non sit peritus, dicet unam, aut duas.

XVI. In Academia, schola Schammai dicit, quod unus benedicat pro omnibus, & schola Hillel dicit, quod singuli seorsim benedicant. Si habeat lucernam absconditam in sinu, aut in laterna, aut videat flammam, si non utatur lumine, super ea non benedicet, nisi quando videat flammam, & luce utatur. Si Israelita accendat ex gentili, & gentilis si accendat ex Israelita, super illa benedicet: Quando benedicet? Post obortas tenebras. Si non benedixerit post obortas tenebras, poterit benedicere tota nocte: Si non benedixerit tota nocte, hinc & ulterius non benedicet.

XVII. Ignis, atque heterogenea non sunt ex sex diebus creationis, at reputantur perinde ac sint ex sex diebus creationis; R. Jose dicit: Ignis Gehennæ qui creatus fuit secundo die, non extinguetur in æternum, dictum est enim: *Et ignis eorum non exstinguetur:* Super igne, & aromatibus balnei non benedicet: Si stet in taberna aromatum toto die, non benedicet nisi semel: Si egrediatur, & egrediatur, si egrediatur, & ingrediatur, benedicet singulis vicibus.

C A P U T IV.

I. BEnedictio convivii est ex lege. Dictum est enim: *Et comedes, & saturaberis, & benedices.* Hæc est benedictio convivii: *Et benedices Domino Deo tuo:* Hæc est benedictio prima: *Super terram:* Hæc est benedictio terræ: *Bonam:* Hæc est Hierusalem: Et similiter dictum est: *Montem bonum istum: Quam dedit tibi:* Hæc est benedictio, quæ incipit: Bonus, & beneficans: Et unde probatur, quod sicut benedicis post illud, ita debeas benedicere ante illud? Ex eo quod dictum est: *Quam dedit tibi.* Ab tempore, quo dedit tibi: Et unde probatur etiam benedicendum esse super montibus & super collibus? Ex eo quod dictum est: *Super terram:* Et unde probatur benedicendum etiam esse super lege, & super præceptis? Ex eo quod dictum est: *Quam dedit tibi.* Et ibi

לומר אשר נתן לך ולהלן הוא אומר ואתנה לך את לוחות האבן.

ב רבי אומר ומנין שכשם שאתה מברך על הטובה כך אתה מברך על הרעה תלמוד לומר אשר נתן יהוה אלהיך אשר נתן לך דיינך בכל דין שדנך בין במדת הטוב בין במדת הפורענות.

ג הרואה עבודת אלילים אומר ברוך ארך אפים מקום שנעקרה ממנו אומר ברוך שעקר עבודת אלילים מארצנו. יהי רצון מלפני יהוה שתעקר עבודת אלילים בכל מקומות ישראל ותשיב לב עובדיה לעובדך ובחוצה לארץ אין צריך לומר כן מפני שרובה גוים. רבי שמעון אף בחוצה לארץ צריך לומר כן מפני שעתידין להתגייר שנאמר אז אהפוך ונומר.

ד הרואה אכלוסין אומר ברוך חכם הרזים שאין פרצופותיהם דומין זה לזה ואין דעתם דומה זו לזו. בן זומא ראה אוכלוסין בהר הבית אמר ברוך חכם הרזים וברוך שברא כל אלו לשמשנו. כמה יגיע אדם הראשון ולא טעם מלוגמא אחת עד שחרש וזרע וקצרו עמר ודש וזרה ובורר וטחן והרקיד ולש ואפה ואחר כך אכל. ואני עומד שחרית ומוצא כל אלו לפני.

ה כמה יגיע אדם הראשון ולא לבש חלוק אחד עד שגזז וליבן וניפץ וצבע וטוות וארג ואחר כך לבש. ואני עומד שחרית ומוצאן כל אלו לפני כמה אימניות שוקדות ומשכימות ואני עומד שחרית ומוצא כל אלו לפני.

ו וכן היה בן זומא אומר אורח טוב מה הוא אומר זכור בעל הבית לטוב. כמה מיני יינות הביא לפנינו כמה מיני גלוסקאות הביא לפנינו כמה מיני חשובות הביא לפנינו כל מה שעשה לא עשה אלא בשבילי אורח רע מהו אומר וכי מה אכלתי לא פת אחת אכלתי ולא חתיכה אחת אכלתי לא כוס אחד שתיתי כל מה שעשה לא עשה אלא בשביל אשתו ובניו

ibi dictum eſt : *Et dabo tibi tabulas lapideas*.

II. Rabi dicit : Et unde probatur, quod ſicut benedicis ſuper bono, ita etiam debeas benedicere ſuper malo? Ex eo quod dictum eſt : *Quam dedit Dominus Deus tuus :* Quam dedit tibi judex tuus; in omni judicio, quo te judicaverit tam in conditione boni, quam in conditione pœnæ.

III. Qui videt Idololatriam dicet, benedictus prolongens iram. Si videat locum, unde avulſa ſit Idololatria, dicet: Benedictus, qui eradicavit Idololatriam ex terra noſtra; ſit beneplacitum in conſpectu tuo, Domine, ut evellas Idololatriam ex cunctis locis Iſrael, & convertas eor ſuorum ſervorum, ut ſerviant tibi : At in locis extra terram non eſt ita dicendum propter multitudinem gentilium. R. Simeon dicit : Vel in locis extra terram ita dicendum eſt, quia futurum eſt, ut proſelyti fiunt: Dictum eſt enim: *Tunc colligam te*.

IV. Si videat turmas dicet : Benedictus ſit ſapiens ſecretorum, quod iſtorum facies non ſint ſimiles inter ſe, neque inter ſe ſint ſimiles eorum mentes. Ben Zoma vidit turmas in monte domus, dixit : Benedictus ſit ſapiens ſecretorum, & benedictus qui creavit omnes iſtos, ut nobis miniſtrent. Quandum ſudavit primus homo, & non guſtavit malgamam unam, niſi poſtquam aravit, & ſeminavit, & meſſuit, & in manipulos collegit, & trituravit, & ventilavit, & purificavit, & moluit, & cribravit, & depſit, & coxit, & poſtea comedit; At ego mane ſurgens invenio hæc omnia coram me.

V. Quantum inſudavit primus homo, & non induit unam ſubuculam, niſi poſtquam ſuccidit, dealbavit, contudit, coloravit, & nevit, & texuit, & poſtea induit: At ego mane ſurgens, hæc omnia parata invenio coram me : Quot artes invigilant, & ſummo mane ſurgunt; at ego mane ſurgens invenio hæc omnia parata coram me.

VI. Et ſimiliter ben Zoma dicebat : Bonus hoſpes dicet : Memoretur paterfamilias in bonum : Quot ſpecies vini adduxit coram me, quot ſpecies placentarum attulit coram me; quot ſpecies pretioſas attulit coram me : Hæc omnia, quæ fecit, non fecit niſi propter me: Malus hoſpes quid dicet : Quid comedi? Ne panem quidem unum comedi, ne fruſtum quidem unum comedi, ne calicem quidem unum bibi : Hæc omnia quæ fecit, non fecit niſi propter uxorem & filios ſuos. De hoſpite bono quid

על אורח טוב מהו אומר זכור כי תשגיא פעלו אשר שררו אנשים.

ז הרואה את הכושי ואת הגיחור ואת הלווקן ואת הקיפח ואת הננס הדרניקוס אומר ברוך משנה הבריות. את החגר ואת הקיטע ואת הסומא ומוכי שחין ואת פתויי ראש ואת הברקנין אומר ברוך דיין האמת. ראה בני אדם נאין ואילנות נאין אומר ברוך שברא בריות נאות. הרואה את הקשת בענן אומר נאמן בבריתו ברוך זוכר הברית. היה הולך בבית הקברות אומר ברוך יודע מספר כלכם הוא יודע הוא עתיד לדין הוא עתיד להקימכם ברוך מחיה מתים במאמרו.

ח הרואה את החמה ואת הלבנה ואת הכוכבים ואת המזלות כסדרן אומר ברוך עושה בראשית רבי יהודה אומר המברך על החמה זו דרך אחרת. וכן היה רבי יהודה אומר הרואה את הים תדיר ונשתנה בו דבר צריך לברך היה רבי מאיר אומר הרי הוא אומר ואהבת את יהוה אלהיך בכל לבבך ונומר בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך וכן הוא אומר ועליך הורגנו כל היום. דבר אחר בכל נפשך בכל נפש ונפש שברא שנאמר ותחי נפשיך ותהללך ואומר כל עצמותי תאמרנה בן עזאי אומר תן נפשך על מצותיו.

ט יש דברים שהן תפלות שוא כיצד כונס מאה כורין ואומר יהי רצון שיהיו מאתים כונס מאה חביות ואומר יהי רצון שיהיו מאתים הרי זו תפלת שוא אבל מתפלל הוא שתכנס בהן ברכה ולא שתכנס בהן מארה. דוסתאי ברבי ינאי אמר משום רבי מאיר הרי הוא אומר ביצחק וברכתיך והרבתי את זרעך דרש יצחק הואיל ואין ברכה שורה אלא במעשה ידיו עמד וזרע שנאמר ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא ונומר מאה מנין מאה שערים מאה דגנים ומאה דגנים ששיערו מאה פעמים ונמצא על אחת מאה במה ששיערו.

י העושה כל המצות צריך לברך

quid dictum eſt? *Memento, quod magnificabis opus ejus, de quo cecinerunt viri.*

VII. Si videat Æthiopem, & rufum, & album, & gibbum, & nanum, procerum, dicet: Benedictus, qui immutat creaturas. Si videat claudum, & mutilum, & cœcum, & ulcere percuſſos, & latos in capite, & ſubalbidos dicet: Benedictum ſit judicium veritatis. Si videat homines pulchros, & arbores pulchras, dicet: Benedictus, qui creavit creaturas pulchras: Si videat iridem inter nubes dicet: Fidelis in ſuo fœdere: Benedictus, qui recordatur fœderis: Qui incedit in loco ſepulchrorum dicet: Benedictus, qui ſcit numerum omnium veſtrum; ipſe eſt ſciens, ipſe judicaturus eſt, ipſe exſuſcitaturus eſt, benedictus, qui vivificat mortuos verbo ſuo.

VIII. Si videat ſolem, & lunam, & ſtellas, & planetas in ordine ſuo, dicet: Benedictus qui fecit in principio. R. Jehuda dicit: Si benedicat ſuper ſole, non eſt conveniens: Et ſimiliter Rabi Jehuda dicebat: Si quis jugiter videat mare, ſi in eo aliquid immutetur, neceſſe eſt ut benedicat. R. Meir dicebat: *Et diliges Dominum Deum tuum toto corde tuo &c.* Utraque cogitatione, cogitatione bona, & cogitatione mala: *Tota anima tua:* Vel ſi eripiat animam tuam: Et ſic dictum eſt: *Quoniam propter te occiſi ſuimus tota die.* Alia expoſitio: *Tota anima tua.* Quavis anima, quam in te creavit. Dictum eſt enim: *Vivet anima mea, & laudabit te:* Pariterque dictum eſt: *Omnia oſſa mea dicent:* Ben Azai dicit: Da animam tuam pro ejus præceptis.

IX. Sunt quædam, quæ ſunt orationes vanæ. Quomodo? Si introducat centum Coros, & dicat: Sit beneplacitum coram te, ut ſint ducenti: Si introducentes ducenta dolia: ſit beneplacitum coram te, ut ſint ducenta: Hæc eſt oratio vana. At orabit, ut in ea immittatur benedictio, at non maledictio. Doſtai ben R. Inai dicit nomine Rabi Meir: Ecce dictum eſt de Iſaach: *Et benedicam tibi, & multiplicabo ſemen tuum.* Expoſuit Iſaach: Quoniam benedictio non requieſcet niſi in opere manuum mearum, ſurgens ſeram: Dictum eſt enim: *Et ſeminavit Iſaach in terra illa, & invenit &c.* Centum unde probatur? Ex eo, quod dictum eſt? *Centum menſuras.* Centum tritico frumenta, & centum frumenta, ſi centies menſurentur, quot pro ſingulis centenariis menſuræ deprehendentur.

X. Quando facit cuncta præcepta neceſſe

העושה סוכה לעצמו אומר ברוך שהגיענו לזמן הזה . נכנס לישב בה אומר ברוך לישב בסוכה ומשברך עליה יום ראשון שוב לא יברך . העושה לולב לעצמו אומר ברוך שהגיענו לזמן הזה וכשהוא נוטלו אומר על נטילת לולב וצריך לברך עליו כל שבעה העושה ציצית לעצמו אומר ברוך שהגיענו וכשהוא מתעטף אומר להתעטף בציצית . העושה תפלין לעצמו אומר ברוך שהגיענו וכשהוא מניחם אומר אשר קדשנו להניח תפילין . מאימתי מניחן , בשחרית לא הניחן בשחרית מניחן כל היום .

יא השוחט צריך ברכה לעצמו ברוך על השחיטה . המכסה דם צריך ברכה לעצמו על כסוי הדם המל צריך ברכה לעצמו על המילה . אבי הבן צריך ברכה לעצמו ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו והעומדין אומרים כשם שהכניסו לברית כן תכניסו לתורה לחופה למעשים טובים המברך אומר אשר קדש ידיד מבטן וחוק בשארו שם וצאצאו וחתם באות ברית קדש על כן בשכר זאת אל חי חלקנו צורנו צוה להציל ידידות שארנו משחת למען בריתו אשר שם בבשרינו ברוך כורת הברית המל גרים אומר במצותיו וצונו למול את הגרים להטיף מהם דם ברית שאילמלא דם ברית לא נתקיים שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה ונומר ברוך כורת הברית . המל את העבדים אומר ברוך על המילה המברך אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו למול את העבדים ולהטיף מהם דם ברית וכו' .

יב היה מהלך להפריש תרומה ומעשרות אומר ברוך אשר קדשנו להפריש

ceſſe eſt ut benedicat ; Si conſtruat tabernaculum pro ſeipſo , dicet : Benedictus qui fecit nos vivere uſque ad hoc tempus : Ingrediens , ut in eo habitet , dicet : Benedictus &c. qui præcepit nos habitare in tabernaculo ; Poſtquam benedixit ſuper illo die primo feſto , amplius non benedicet : Si faciat palmam pro ſeipſo dicet : Benedictus qui fecit nos vivere uſque ad hoc tempus ; & quando ſumit , dicet : Benedictus qui præcepit nos de ſumenda palma , & neceſſe eſt ut ſuper ea benedicat toto ſeptiduo : Faciens fimbrias pro ſeipſo dicet : Benedictus , qui fecit nos vivere : Quando amicitur ; dicet : Benedictus , qui præcepit nos amicire fimbriis . Faciens Thephilin pro ſeipſo dicet : Benedictus , qui fecit nos vivere : Et quando induit , dicet : Qui ſanctificavit nos &c. ut indueremus Thephilin . Quando induet ? Mane ; ſi non induerit mane , poterit induere toto die .

XI. Mactans , neceſſe eſt ut benedicat ſeorſim : Benedictus ſuper mactatione : Tegens ſanguinem , neceſſe eſt , ut benedicat ſeorſim : De tegendo ſanguine . Circumcidens neceſſe eſt ut benedicat ſeorſim ſuper circumciſione : Pater filii neceſſe eſt ut benedicat ſeorſim . Benedictus , qui ſanctificavit nos præceptis ſuis ; & præcepit nobis , ut illum introduceremus in fœdus Abraham patris noſtri ; & adſtantes reſpondebunt : Sicut introduxit in fœdus , ita pariter introducat ad legem , ad thalamum , & ad opera bona . Benedicens dicet : Qui ſanctificavit dilectum ab utero , & ſtatutum in ejus carne poſuit , & filios ejus ſignavit ſigno fœderis ſancti : Idcirco ob hanc mercedem , Deus vivens , portio noſtra , robur noſtrum præcepit ſalvare dilectionem carnis noſtræ a foſſa propter fœdus , quod poſuit in carne noſtra ; Benedictus qui paciſcitur fœdus . Circumcidens proſelytos dicet : In præceptis ſuis , & præcepit nobis , circumcidere proſelytos , ad diſtillandum ex iis ſanguinem fœderis ; Etenim ſi non eſſet ſanguis fœderis , non conſervaretur cœlum , & terra : Dictum eſt enim : *Si non pactum meum die & nocte &c.* Benedictus , qui paciſcitur pactum : Circumcidens ſervos dicet : Benedictus ſuper circumciſione : Benedicens dicet : Benedictus qui ſanctificavit nos præceptis ſuis , & præcepit nobis circumcidere ſervos , & diſtillare ex iis ſanguinem fœderis &c.

XII. Si proficiſcatur ad ſeparandum ſeparationem , & decimas dicet . Benedictus qui ſanctificavit nos ad ſeparandum

תרומה ומעשר מאימתי מברך עליהם משעה שמפרישן. עשרה שהיו עושים עשר מצות כל אחד ואחד מברך לעצמו. היו עושים כולם מצוה אחת אחד מברך לכול יחיד שהיה עושה עשר מצות מברך על כל אחת ואחת. היה עושה מצוה כל היום אינו מברך אלא אחת. היה מפסיק ועושה מפסיק ועושה מברך על כל אחת ואחת.

יג הנכנס לכרך מברך שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו בן עזאי אומר ארבע שתים בכניסתו ושתים ביציאתו בכניסתו מהו אומר יהי רצון מלפניך יהוה אלהי שאכנס בשלום. נכנס בשלום אומר מודה אני לפניך יהוה אלהי שהכנסתי בשלום כן יהי רצון מלפניך שתוציאנו לשלום. יצא לשלום אומר מודה אני לפניך יהוה אלהי שהוצאתני לשלום כך יהי רצון מלפניך שאגיע למקומי בשלום.

יד הנכנס לבית המרחץ מתפלל שתים אחת בכניסתו ואחרת ביציאתו בכניסתו מהו אומר יהי רצון מלפניך יהוה אלהי שתכניסני לשלום ותוציאנו לשלום ואל יארע בי דבר קלקלה ואם יארע בי דבר קלקלה יהא מיתתי כפרתי עלי והצילנו מזה ומכיוצא בזה לעתיד לבא. יצא לשלום אומר מודה אני לפניך יהוה אלהי שיצאתי לשלום כן יהי רצון מלפניך יהוה אלהי שאגיע לביתי לשלום.

טו רבי יהודה אומר שלש ברכות צריך לברך בכל יום שלא עשני גוי ברוך שלא עשני אשה ברוך שלא עשני בור. גוי כל גוים כאין נגדו אשה אין אשה חייבת במצות. בור שאין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד. משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שיאמר לעבדו לבשל לו תבשיל הוא לא בשל לו תבשיל מימיו סוף שמקדיח את התבשיל ומקניט את רבו לחפות לו חלוק והוא לא חיפת חלוק מימיו סוף שמלכלך את החלוק ומקניט את רבו.

יו לא יכנס אדם בהר החבית

dum separationem, & decimam: Quando super illis benedicet? Quando eas separat: Si decem faciant decem præcepta, singuli seorsim benedicent; Si cuncti idem præceptum faciant, unus benedicet pro omnibus; Si unus faciat decem præcepta, benedicet super singulis; Si faciat præceptum toto die, non benedicet nisi semel; si cesset & faciat, si iterum cesset & faciat, benedicet super singulis.

XIII. Si ingrediatur in civitatem, bis benedicet, semel in ingressu, & iterum in exitu: Ben Azai dicit: Quater, bis in ingressu, & bis in exitu. In ingressu quid dicet? Sit beneplacitum in conspectu tuo Domine Deus noster, sicut meus ingressus est in pace, ita pariter sit beneplacitum in conspectu tuo, ut exitus meus sit in pace. Si egrediatur in pace dicet: Gratias ego coram te Domine Deus meus, quod sicut fecisti me egredi in pace, ita pariter sit beneplacitum coram te, ut perveniam in pace ad locum meum.

XIV. Ingrediens balneum, bis orabit, semel in ingressu, & iterum in exitu. In ingressu quid dicet? Sit beneplacitum coram te, Domine Deus meus, quod sicut fecisti me ingredi in pace, ita pariter me facias egredi in pace, & ne mihi contingat quicquam depravationis; si vero mihi contingat quicquam depravationis, sit mors mea in expiationem meam pro me, & salva me ab hoc, & ab his similibus in seculo futuro. Si egrediatur in pace, dicet: Gratias ago coram te Domine Deus meus, quod sicut me fecisti egredi in pace, ita pariter sit beneplacitum coram te Domine Deus meus, ut perveniam domum meam in pace.

XV. R. Jehuda dicit: Tres benedictiones quotidie debet benedicere: Benedictus, quod me non feceris gentilem, benedictus quod me non feceris fœminam, benedictus quod me non feceris stultum. Gentilem, quia omnes gentiles præ illo quasi nihil sunt. Fœminam, quia fœmina non obligatur ad præcepta. Stultum, quia stultus non timet peccatum, neque populus terræ est probus: Cuinam hoc simile est? Simile regi, qui est caro & sanguis, qui dicat servo suo, ut sibi coquat decoctum; Ipse nunquam coxit; finis erit, ut comburat decoctum, & fastidio sit domino suo: Ut sibi lavet indusium; cum ipse nunquam laverit indusium, finis erit ut inquinet indusium, & fastidio sit domino suo.

XVI. Non ingredietur homo in mon-

במעות הצרורות לו בסדינו ובאבק שעל רגליו ובאפונדתו החגורה לו מבחוץ שנאמר שמור רגלך באשר תלך אל בית האלהים. ולא יעשה קפנדריא ורקיקה מקל וחומר מאין בו דרך ביזיון אמרה תורה כך על אחת כמה וכמה וקל וחומר שיש בו דרך ביזיון . רבי יהודה בר יוסי אומר אינו צריך הרי הוא אומר כי אין לבא אל שער המלך בלבוש שק בא וראה על אחת כמה וכמה קלים וחמורים בדבר אם לפני מלך בשר ודם אין עושין כן לא כל שכן לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

יז הפותח ביוד והא וחותם ביוד והא הרי זה חכם באלף למד וחותם ביוד והא הרי זה בינוני . באלף למד וחותם באלף למד הרי זה בור . ביוד באלף וחותם באלף למד הרי זו דרך אחרת . על חותם הברכות שבמקדש היו אומר עד העולם משקלקלו המינין ואמרו אין עולם אלא אחד התקינו שיהו אומרים מן העולם ועד העולם . ומודיעים שהעולם הזה בפני העולם הבא כפרוזדור לפני החדר .

יח אין עונין אמן במקדש שנאמר קומו וברכו את יהוה אלהים מן העולם ועד העולם ויברכו שם כבודו ומרומם על כל ברכה ותהלה מנין על כל ברכה וברכה תלמוד לומר ומרומם על כל ברכה ותהלה על כל ברכה וברכה תן לו תהלה. בראשונה שהיתה תורה משתכחת מישראל היו זקנים מבלעין אותה שנאמר והנה בעז בא ואומר יהוה עמך גבור החיל . הלל הזקן אומר בעת מכנסין פזר בעת מפזרין כנס . בשעה שאתה רואה תורה חביבה על ישראל והכל שמחין בה הוי את מפזר שנאמר יש מפזר וניסף עוד ובשעה שאתה רואה תורה שכוחה מישראל ואין הכל משגיחין עליה הרי את מכנס שנאמר עת לעשות ליהוה הפרו תורתיך.

יט רבי מאיר אומר אין לך אדם מישראל שאינו עושה מצות בכל יום קורא

tem domus cum nummis colligatis in ſuo linteo, & cum pulvere ſuper pedibus, & cum cingulo ſibi extrinſecus præcincto. Dictum eſt enim: *Cuſtodi pedem tuum, quando incedis in domo Dei.* Neque faciet eam compendium viæ: Et conſpuere eſt vetitum argumento a minori ad majus; Si illud quod non fit per modum contemtus, prohibet lex, quanto magis, quod fit per modum contemtus? R. Jehuda bar R. Joſe dicit: Non eſt neceſſe: Ecce dictum eſt: *Non eſt accedendum ad portam regis indutum ſacco.* Veni & vide, quanto majus ſit argumentum; ſi coram rege, qui eſt caro & ſanguis, non ita faciunt, nonne multo minus coram Rege regum Deo S. B.?

XVII. Incipiens cum nomine ineffabili ſi abſolvat nomine ineffabili, iſte eſt ſapiens; ſi incipiat nomine Elohim, & abſolvat cum nomine ineffabili, hic eſt mediocris: Si incipiat nomine Elohim, & abſolvat nomine Elohim, iſte erit ſtultus: Si incipiat cum nomine ineffabili, & abſolvat cun Elohim non eſt conveniens: In concluſione benedictionum, quæ recitabantur in ſanctuario, dicebant, in ſeculum, poſtquam depravati ſunt hæretici, dicentes: Non eſt niſi ſeculum unum: ſtatuerunt ut dicerent. A ſeculo in ſeculum; Et ſignificabant quod hoc ſeculum reſpectu ſeculi futuri ſit quaſi veſtibulum reſpectu cubiculi.

XVIII. Non reſpondent amen in ſanctuario. Dictum eſt enim: *Surgite, benedicite Domino Deo Iſrael a ſeculo in ſeculum; & benedicant nomini gloriæ tuæ, & exaltate ſuper omni benedictione & laude:* Unde probatur in ſingulis benedictionibus? Ex eo quod dictum eſt: *Et exaltato ſuper omni benedictione & laude.* In ſingulis benedictionibus tribue illi laudem. Ab initio, quando oblivioni dabatur lex ab Iſrael, ſeniores illam abſorbebant; Dictum eſt enim: *Et ecce Booz veniebat, & dixit: Dominus ſit tecum fortis exercitus.* Hillel ſenior dixit: Quando colligunt, tu ſparges, quando ſpargunt, tu colliges; Quando videas legem eſſe amabilem apud Iſrael, & omnes in ipſa lætari, tunc ſparges: Dictum eſt enim: *Eſt qui diſpergit, atque etiam colligit.* Quando tu videas, quod lex oblivioni detur ex Iſrael, & nemo ſit, qui de illa provideat, tu colliges. Dictum eſt enim: *Tempus operandi pro Domino, fregerunt legem ejus.*

XIX. Rabi Meir dicit: Nemo eſt in Iſrael, qui non faciat quotidie præcepta; legens Audi, benedicet antea, & po-

את שמע מברך לפניה ולאחריה . אוכל את פתו מברך לפניה ולאחריה מתפלל שלש פעמים של שמונה עשרה . ועושה שאר מצות ומברך עליהם וכן היה רבי מאיר אומר אין לך אדם מישראל שאין שבע מצות מקיפות אותו תפלין בראשו ותפלין בזרועו מזוזה לפתחו ארבע ציצות מקיפות אותו ועליהם אמר דוד שבע ביום הללתיך . נכנס למרחץ מילה בבשרו שנאמר למנצח על השמינית מזמור לדוד ואומר חונה מלאך יהוה סביב ליראיו ויחלצם .

postea: Comedens panem ſuum benedicet ante & poſt illum. Recitans orationem tribus vicibus octodecim benedictionum, & faciens reliqua præcepta, ſuper illis benedicet. Et ſimiliter Rabi Meir dicebat; Nemo tibi eſt ex Iſrael, qui non ſit circundatus ſeptem præceptis; Thephilin erunt in capite ſuo, & Thephilin in brachio ſuo, Meſuſa in porta ſua, quatuor fimbriæ illum circumdabunt; & de illis dixit David: *Septies in die laudem dixi tibi*. Ingrediens balneum, circumciſio erit in carne ſua. Dictum eſt enim: *Victori ſuper octava Pſalmus David*: Et ſimiliter dictum eſt: *Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.*

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Angulo

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א   פיאה אילו דברים שאין להם שעור הפיאה והביכורים והראיון וגמילות חסרים ותלמוד תורה . פאה יש לו שעור מלמטה ואין לו שיעור מלמעלה . העושה כל שרהו פאה אינה פיאה. אלו הרברים נפרעין מן הארם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא . על עבורה זרה ועל גלוי עריות ועל שפיכות רמים ועל לשון הרע כנגר כולם.

ב   זכות יש לה קרן ויש לה פירות שנאמר אמרו צריק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו . עברה יש לה קרן ואין

CAPUT PRIMUM.

I. ÆC ſunt, quibus non eſt menſura, angulus, & primitiva, & ſacrificium comparitionis, & beneficentia, & doctrina legis: Angulo eſt menſura reſpectu minoris quantitatis, at non eſt illi menſura reſpectu majoris quantitatis; Si totum agrum faciat angulum, non eſt angulus: Hæc ſunt, quorum cauſa punitur homo in hoc ſeculo, & ſors illi aſſervatur in ſeculo futuro, ſc. pro Idololatria, & pro ſcortatione, & pro effuſione ſanguinum, & pro lingua mala contra omnes.

II. Merito eſt ſors, & fructus. Dictum eſt enim: *Dicite juſto, quoniam bene; quoniam fructum adinventionum ſuarum comedet:* Peccato eſt ſors, at non eſt fructus: Dictum eſt enim: *Væ im-*

לה פירות שנאמר אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו ומה אני מקיים ויאכל מפרי דרכם אלה עברה שעושה פירות יש לה פירות . ושאינה עושה פירות אין לה פירות .

ג מחשבה טובה מצרפה למעשה מחשבה רעה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה שנאמר און אם ראית בלבי לא ישמע יהוה ומה אני מקיים הנה אנכי מביא רעה פרי מחשבתו אלא מחשבה טובה שעושה טובה המקום מצרפה למעשה ושאינה עושה טובה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה .

ד נותן אדם פאה מתחלת השדה ובאמצע ובסוף ואם נתן בין בתחלה בין באמצע בין בסוף יצא . רבי שמעון אומר אם נתן בין בתחלה בין בסוף בין באמצע הרי זו פאה וצריך שיתן בסוף כשיעור רבי יהודה אומר אם שייר לו קלח אחד סומך לו משום פיאה ואם לאו אינו נותן אלא משום הפקר במה דברים אמורים בזמן שנתן את הפיאה ומבקש להוסיף .

ה לא נתן מן הקמה יתן מן העמרים . לא נתן מן העמרים יתן מן הגדיש . לא נתן מן הגדיש יתן מן הכרי עד שלא מירח ואם מירח מעשר ונותן . אמר רבי שמעון מפני ארבעה דברים אמרה תורה לא יתן אדם פאה אלא בסוף שדהו מפני גזל ענים ומפני ביטול ענים ומפני מראות העין ומפני הרמאים מפני גזל הענים כיצד שלא יראה שעה שאין שם אדם ויאמר לעני בא וקח לך פאה מפני בטול עניים כיצד שלא יהו עניים יושבין ומשמרין כל היום ואומר עכשיו נותן פאה אלא מתוך שנתנה בסוף הולך ועושה מלאכתו בא ונוטלה באחרונה מפני מראית העין שלא יהו עוברין ושבין אומר ראו פלוני שקצר שדה ולא נתן ממנה פיאה שהרי אמרה תורה לא תכלה פאת שדך מפני הרמאים כיצד שלא יהו אומרים כבר נתתנו . דבר אחר שלא יניח מן היפה ויתן הרע .

ו הירק אף על פי שלקיטתו כאחת אין מכניסו לקיום . התאנים אף על פי שמכנסין לקיום אין לקיטתו באחת .

impio in malum; retributio enim manuum ejus fiet ei. Quomodo igitur explicatur: *Et comedent fructum viæ suæ*? Nisi quod peccato, quod facit fructus, erit fructus, & quod non facit fructus, non erit illi fructus.

III. Cogitatio bona conjungitur cum opere; Cogitationem malam Deus S. B. non conjungit cum opere: Dictum est enim: *Iniquitatem si adspexi in corde meo, non exaudiet Dominus*: Quomodo ego explicabo: *Ecce ego producam malum fructum cogitationis ejus*? Nisi quod cogitationem bonam, quæ facit bonum, Deus conjunget cum opere, & si non faciat bonum, Deus S. B. non conjunget cum opere.

IV. Poterit homo dare angulum in principio agri, & in medio, & in fine; si vero det sive in principio, sive in medio, sive in fine, satisfacit debito. R. Simeon dicit: Si det sive in principio, sive in fine, sive in medio, tum erit angulus; & necesse est ut det in fine juxta mensuram. R. Jehuda dicit; Si relinquat palmum unum, poterit in eo confidere nomine anguli, si minus, non dabit nisi de communi. De quo hæc dicta sunt? De tempore quo dat angulum, & velit addere.

V. Si non dederit ex segete, dabit ex manipulis, si non dederit ex manipulis, dabit ex acervo, si non dederit ex acervo, dabit ex cumulo, priusquam pala acervi æquentur, si autem pala æquaverit, decimabit, & dabit. Dicit R. Simeon: quatuor rerum causa dicit lex; Non dabit homo angulum nisi in fine agri sui, propter rapinam pauperum, & propter vacationem pauperum, & propter adspectum oculi, & propter fraudolentiam. Propter rapinam pauperum quomodo? Ne conspiciens tempus, ubi nemo sit, & dicat pauperi veni, & sume angulum. Propter vacationem pauperum quomodo? Ne pauperes consistentes custodiant toto die, & dicant: Nunc dabit angulum; at quando dat in fine, abiens facit opus suum, & veniens sumit in fine. Propter adspectum oculi, ne prætereuntes, & consistentes dicant; Videte, N. N. messuit agrum suum, & non dedit ex eo angulum; Etenim dicit lex: *Non perficies angulum agri tui*. Propter fraudolentes quomodo? Ne dicant: Jam dedimus: Alia expositio: Ne relinquat melius, & det pejus.

VI. Olus licet simul colligatur, tamen non introducitur ut asservetur: Ficus licet introducatur ut asserventur, tamen simul non colliguntur. R. Jose bar R. Jehuda dicit: Dactyli recentes liberi

sunt

רבי יוסי בר יהודה אומר רטיבות תמרא פטורים מן הפאה שאין ראשון ממתין לאחרון. רבי אלעזר ברבי צדוק אומר השיזפין חייבין בפאה אחרים אומרים אף בנות שוח.

ז אלו מפסיקין לפאה הנחל והשלולית ודרך היחיד ודרך הרבים ושביל היחיד ושביל הרבים הקבוע בימות החמה ובימות הגשמים. הבור והזרע והניר אחר וקוצר לשחת ושלשה תלמים של פתיח ואמת המים שאינה יכולה להקצר כאחת. אמר רבי יהודה אם עומד באמצע וקוצר מכאן ומכאן מפסיק ואם לאו אינו מפסיק אכלה חגב אכלה גובאי קרסמוה נמלים ושברת הרוח או בהמה הכל מודים שאם חרש מפסיק ואם לאו אינו מפסיק.

ח קצר חציה ומכר את הקציר. קצר חצייה והקדיש את הקציר נותן מן המשויר על הכל. מדרגות שגבהן עשרים טפחים נותן פאה מכל אחת ואחת ואם היו ראשי שורות מעורבין נותנין פאה מאחת על הכל. המארג חייב בתחלתו חייב בסופו. היו לו ארבע וחמש גפנים בוצרן ומכניסן. נותן לתוך ביתו ופטור מן הפרט ומן השכחה ומן הפאה וחייב בעוללות ואם שייר נותן מן המשויר על מה ששייר. המורל נותן מן המשויר על מה ששייר. אמר רבי יהודה במה דברים אמורים במורל בשוק אבל במורל בתוך ביתו נותן מן המשוייר על הכל. היה מקטף ומכניס לתוך ביתו אפילו כל שדהו פטור מן הלקט שכחה ופאה, וחייב במעשרות.

ט הכותב נכסיו לבניו והניח לאשתו קרקע כל שהו אבדה כתובתה. אמר רבי יוסי במה דברים אמורים בזמן שקבלה עליה לשם כתובתה אבל לא קבלה עליה לשם כתובתה מה שנתן נתן וגובה משאר נכסין. הכותב נכסיו לעבדו יצא בן חורין רבי שמעון אומר האומר כל נכסיו נתונין לפלני עבדי חוץ מאחד מרבוא שבהם לא אמר כלום חוץ מעיר פלונית חוץ משדה פלוני אף על פי שאין שם אלא אותה שדה ואותה העיר זכה עבד זה בנכסים וקנה עצמו בן חורין וכשנאמרו

sunt ab angulo, qui primus non expectat novissimum. R. Elieser bar R. Zadoch dicit: Fructus nascentes ex olea inserta malo punico obligantur ad angulum: Alii dicunt: Similiter ficus albæ.

VII. Hæc interrumpunt respectu anguli, fluvius, & fossa, & via privata, & publica, & semita privata, & publica constituta tempore æstivo & hyberno, spatium incultum, & semen, & novale, & demessio pro pabulo recenti, & tres sulci aperturæ & unus aquarum, ut non liceat simul metere: R. Jehuda dicit: Si consistens in medio possit hinc inde metere interrumpit, si minus non interrumpit: Si devoravit locusta, & bruchus si formicæ abstulerint, si ventus fregerit, aut bestia, omnes fatentur, si araverit, quod interrumpat, si minus, non interrumpit.

VIII. Si messuerit dimidium, & vendiderit messem, si messuerit dimidium, & sanctificaverit messem, dabit ex residuo pro omnibus: Si ripæ fuerint altæ viginti palmos, dabit angulum de singulis, si serierum principia fuerint commixta, dabunt angulum de una pro omnibus: Qui instar texturæ metit obligatur in principio, & obligatur in fine: Si sibi fuerint quatuor, aut quinque vites, poterit vindemiare, & introducere; si in domo reposuerit, absolvetur a spicilegio, a manipulo oblivione relicto, & ab angulo, & obligatur ad racemos, si sit residuum dabit residuum pro residuo. Qui distrarat dabit ex residuo: Dicit R. Jehuda: De quo hæc dicta sunt? De illo, qui distrarat in foro, at de ille qui distrarat in domo sua, dabit ex residuo pro omnibus. Si præcidens introducat in domum suam vel totum agrum, liber est a spicilegio, & a manipulo oblivione relicto, & ab angulo, at obligatur ad decimas.

IX. Si scribat facultates suas filio suo, & relinquat uxori suæ fundum quantuluncunque, amittit suam dotem. Dicit R. Jose: De quo hæc dicta sunt? Quando acceperit titulo dotis, at si non accipiat titulo dotis, quod dedit, dedit, & exigit suam dotem ex reliquis facultatibus: Si scribat facultates suas servo suo, libertate donatur, si fundum quantuluncunque, non donatur libertate: R. Simeon dicit: Si dicat, quod omnes suæ facultates dentur τῷ N. N. excepta una parte myriadis, quæ sit in illis; nihil dixit, excepta tali civitate, excepto tali agro, licet in iis non fuerit nisi ipse ager, & ipsa civitas, hic servus acquirit sibi facultates, & libertate donatur, & quando hæc dicta fuerunt coram

דברים לפני רבי יוסי אמר שפתים ישק משיב דברים נכוחים.

פרק שני

א נטל מקצת פאה וזרק על השאר אין לו בה כלום רבי מאיר אומר קונסין אותו ונוטלין הימנו זו וזו. בעל הבית שנתן פאה לעניים ובא עני אחד ונטלה מאחוריהן הרי זה זכה. שני עניים שהיו מכתשין על העמוד ובא עני אחד ונטלו מאחוריהן הרי זה זכה שאין עני זוכה בלקט בשכחה ובפאה ובסלע של מציאה עד שתפול לתוך ידו.

ב פועלים שהיו קוצרין בתוך קופותיהם הרי אלו מעבירים אותם. לא יטול בעל הבית לקט מן העניים על מנת ללקט מן העמרים. רבי יהודה אומר שחרית בעל הבית צריך שיאמר כל מה שלקטו העניים מן העמרים הרי זה הפקר. רבי דוסא אומר לעתותי ערב וחכמים אומרים הפקר אונסין הפקר שאין אחריות לרמאים. בעל הבית שנתן פאה לעניים אמרו לו תן לנו מצד זה נותן להם זה וזה הרי זו פאה.

ג פועלים שהיו עושין אצל בעל הבית אינם רשאין לגמור את כל השדה אלא משיירין כדי פאה ואינה פיאה עד שיפרשנה בעל הבית לשם פאה. עני שראה כדי פאה בין בתבואה בין באילן אינו רשאי ליגע בה ואסורה משום גזל עד שתיודע לו שהיא פאה. גוי שמסר קמתו לישראל ליקצר חייב בפאה. ישראל שמסר קמתו לגוי פטור מן הפאה.

ד ישראל וגוי שהיו שותפין בקמה חלקו של ישראל חייב וחלקו של גוי פטור. רבי ישמעאל אומר ישראל וגוי שהיו שותפין בקמה פטור מן הפאה אימתי בזמן שהגוי סמחא אבל אין הגוי ממחא חייב בפאה. גוי שמת ובזבזו ישראל את נכסיו המחזיק במחובר לקרקע חייב בכל בתלוש מן הקרקע פטור מן הכל

ram R. Jose, dixit: Suavium detur labiis illius, qui reddit verba recta.

CAPUT II.

I. Si sumat partem anguli, & spargat in reliquum, in eo sibi nihil est: R. Meir dicit: Punitur, & ab eo auferunt utrumque; si paterfamilias dederit angulum pauperibus, & veniens alius pauper ad eorum dorsum auferat, ecce ipse sibi acquirit: Si duo pauperes contundant super columna, & veniens pauper alter, & ad eorum dorsum auferat, sibi acquirit, quia pauper non acquirit in spicilegio, manipulo oblivione, relicto, & angulo, & in lapide rei inventæ, nisi quando adhæserit manui suæ.

II. Operarii si messuerint inter sportas suas, redimitur: Non sumet paterfamilias spicilegium a pauperibus eo pacto, ut colligat ex manipulis: R. Jehuda dicit: Mane paterfamilias necesse est ut dicat: Quod collegerunt pauperes ex manipulis, ecce erit commune. R. Dosa dicit: Tempore vespertino: Et sapientes dicunt; quod per vim fit commune, est commune; non est remedium pro fraudolentis: Paterfamilias si det angulum pauperibus, & illi dicant: Da nobis ab hoc latere; si ipse det, uterque est angulus.

III. Operarii si operentur apud patremfamilias, illis non licet perficere totum agrum, sed relinquent ad mensuram anguli; & non est angulus, nisi declaraverit paterfamilias nomine anguli. Pauperi, si videat satis anguli tam in proventu quam in arbore, non licet attingere, & sibi est interdictum nomine rapinæ, donec sibi innotescat esse angulum: Si gentilis tradat segetem suam Israelitæ ad metendum, obligatur ad angulum; si Israelita tradat gentili demetendam segetem suam, liber est ab angulo.

IV. Si Israelita & gentilis societatem ineant in segete, pars Israelitæ tenetur, & pars gentilis libera est. R. Ismael dicit: Si Israelita & gentilis societatem ineant in segete, absolvitur ab angulo. Quando? Quando gentilis possit cohibere; si vero gentilis non possit impedire, obligatur ad angulum; Si gentilis moriatur, & acquirat ejus facultates Israelita, quod acquirit adhærens fundo, tenetur in omnibus, in eo quod est avulsum a fundo, absolvitur ab omnibus; si acquirat segetem, liber est a spicilegio, a ma-

החזיק בקמה פטור מן הלקט מן השכחה ומן הפאה וחייב במעשרות.

ה הלקט והשכחה והפאה של נכרי חייב במעשרות אימתי בזמן שהגוי ממחא אבל אין הגוי מטחא הפקר גוי הפקר ופטור מן המעשרות. בעל הבית שנתן פאה לעניים אין רשאי שיאמר להם טלו זרע ותנו פשתן טלו תמרים ותנו מכבדות נשרו ואחר כך הפרישן אינו חייב משום פאה אלא זרע בלבד.

ו ארבע מתנות בכרם פרט שכחה ופאה ועוללות שלש בתבואה לקט שכחה ופאה כל אלו אין בהם משום טובה ואפילו עני שבישראל מוציאין את שלו מידו. ושאר מתנות כהונה כגון הזרוע והלחיים והקבה יש בהם משום טובה ונותנין לכל כהן שירצה. אין מוציאין לא משל כהן לכהן ולא משל לוי ללוי.

ז איזהו לקט זה הנושר בשעת הקציר ובשעת התלישה רבי יוסי אומר אין לקט אלא הנושר בשעת הקצירה בלבד שנאמר ולקט קצירך לא תלקט. שבולת שבשקמה הרי היא של בעל הבית שבקציר הרי הוא של עניים חצייה בקמה וחצייה בקציר נוטלה ומשליכה לאחריו שספק לקט לקט. חורי נמלים אסורים משום גזל ואם הפקירן בעל הבית מותרין משום גזל רבי שמעון בן אלעזר אומר אם היו פיקרון אסורין משום גזל.

ח בעל הבית שנתן כליבה לעני למלאת לו מים אין בו משום לקט שכחה ופאה וחייב במעשרות עניים המחזרין בין הגרנות מעשרין ונותנים להם הצנועים מוציאין בידם מעות בדברים הנאכלים ונותנים דבר מועט כדי שיאכלנו עד שלא יגיע לעיר ושאר כל מתנות עניים שבשדות שאין העני מפקיד עליהם הרי אלו של בעל הבית.

ט מאימתי שורפין קשין שבשרות בשדה האילן עד עצרת. בשדה הלבן עד

a manipulo oblivione relicto, & ab angulo, & obligatur ad decimas.

V. Spicilegium, & manipulus oblivione relictus & angulus alieni obligatur ad decimas. Quando? Quando gentilis potest impedire; at si gentilis non possit impedire commune gentilis est commune, & absolvitur a decimis. Si paterfamilias dederit angulum pauperibus, sibi non licet illis dicere: Sumite semen, & date linum; sumite dactylos, & date scopas; Si cecidissent, & postea separasset, non tenetur nomine anguli, nisi semen duntaxat.

VI. Quatuor sunt dona in vinea, spicilegium ac oblivione relictum, & angulus, & racemi, tria in proventu, spicilegium, manipulus oblivione relictus, & angulus, duo in arbore, oblivione relictum, & angulus: In his omnibus non est facultas domino benefaciendi, vel pauper in Israel educet quod suum est ex ejus potestate. At in reliquis donis sacerdotii, qualia sunt armus, & maxillæ, & coagulum, facultas est Domino benefaciendi, & potest dare sacerdoti, qui sibi magis libuerit; Non licet auferre e potestate alterius sacerdotis, ut alteri det, neque e potestate alterius Levitæ, ut det alteri.

VII. Quodnam est spicilegium? Quod relictum est tempore demessionis, & tempore evulsionis: R. Jose dicit: Non est spicilegium, nisi quod relictum est tempore demessionis duntaxat: Dictum est enim: *Et spicilegium messis tuæ non colliges*. Spica quæ est in segete, est patrifamilias, quæ in messe, est pauperum; si pars in segete, & pars in messe, sumet, & post se projiciet; Etenim dubium spicilegii est spicilegium: Foramina formicarum sunt interdicta nomine rapinæ, & si ea faciat communia paterfamilias; sunt permissa respectu rapinæ: Rabi Simeon ben Eliéser dicit: Si fiant communia, sunt interdicta respectu rapinæ.

VIII. Si paterfamilias tradat canistrum pauperi, ut sibi impleat ex mari, non est in eo interdictum nomine spicilegii, oblivione relicti, anguli, at obligatur ad decimas. Pauperes qui vagantur circum areas, decimant, & dant illis. Verecundi proferebant nummos in manibus suis pro cibis, & dabant aliquid, ut vesceretur, priusquam perveniret ad urbem residuum donorum pauperum, de quibus pauper non curat, est patrisfamilias.

IX. Quando comburebant paleas quæ erant in agro? In agro arboribus consito usque ad Pentecosten, in agro sativo us-

ראש השנה בשדה בית השלחין מיד דברי רבי יהודה וחכמים אומרים בשדה לבן עד העצרת בשדה אילן עד ראש השנה מפני גזל אדם ובהמה בשדה בית השלחין מיד.

י המרבץ את שדהו עד שלא נכנסו עניים לתוכו אם היה היזקו מרובה על של עניים מותר . ואם היזק העניים מרובה על שלו אסור . רבי יהודה אומר בין כך ובין כך מלקט ומניח על גבי הגדר והעני בא ונוטל את שלו השיבלין שבקשין ושבשדות הרי אלו של בעל הבית . אמר רבי עקיבא בזו נהגו בעלי בתים עין יפה.

פרק שלישי

א המקבל שדה לקצור לא ילקט בנו אחריו רבי יוסי אומר ילקט בנו אחריו האריסין והחכירות והמוכר קמתו לקצור מלקט בנו אחריו היו שם עניים שאין ראויין אם יכול בעל הבית למחות בידם ממחה ואם לאו מניחן מפני דרכי שלום.

ב אין שוכרין פועלי גוים לפי שאינן בקיאין בלקט . אין נותנין מעשר עני לעני גוים אבל נותנין להם חולים מתוקנין לשם טובה בעל הבית שהיה עומד בעיר ואמר יודע אני שהפועלים שכחין את העמר במקום פלני ושכחוהו הרי זה שכחה היה עומד בשדה ואמר יודע אני שהפועלים שוכחים את העומר ושכחוהו אינה שכחה רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון אפילו אחרים עוברין בדרך וראו את העומר ששכחוהו פועלים אינה שכחה עד שישכחוהו כל אדם.

ג רבי יהודה אומר העושה כל שדהו עומרין ומעמר בהם כמעמר לגדיש לחררה בגדיש מודים בית שמאי ובית הלל שאם הפקיר לאדם ולא לבהמה לישראל ולא לגוים שזה הפקר . אמר רבי אלעזר שאלתי את רבי יהושע על אלו עמרים נחלקו בית שמאי ובית הלל אמר לי, התורה הזאת על אלו העומר הסמוך לגפה ולגדיש לבקר ולכלים ושכחו וכשבאתי

usque ad principium anni, in agro siticuloso statim: Verba R. Jehuda, & sapientes dicunt; in agro sativo usque ad Pentecostem, in agro arboribus consito usque ad principium anni propter rapinam hominis & bestiæ, in agro siticuloso statim.

X. Si irriget agrum suum, priusquam in illum ingrediantur pauperes, si ejus damnum fuerit majus quam pauperum, licebit, si damnum pauperum fuerit majus quam suum, erit interdictum. Rabi Jehuda dicit: Similiter sive hoc, sive illo modo, colliget, & reponet in sepe, & pauper veniens sumet, quod suum est. Spicæ, quæ sunt in palea, & in agris, sunt patrisfamilias: Dicit R. Akiba: In hoc solent patresfamilias esse liberales.

CAPUT III.

I. SIquis sumat agrum demetendum, non colliget ejus filius post eum: R. Jose dicit: Poterit colligere ejus filius post eum; Hortulani, & qui faciunt societates, & qui vendit tegetem suam ad demetendum, poterit colligere ejus filius post eum. Si ibi fuerint pauperes, qui non sint convenientes, si poterit paterfamilias impedire, impediet, si minus permittet propter pacem.

II. Non sunt mercede conducendi operarii gentiles, quia non sunt periti in spicilegio. Non dant decimam pauperum pauperi gentili, at dant illis profana præparata propter bonum. Si paterfamilias consistens in urbe dicat; Mihi notum est, quod operarii oblivione relinquant manipulum in tali loco; si oblivione relinquant, erit oblivione relictus: Si consistens in agro dicat: Notum est mihi, quod operarii oblivione relinquant manipulum; si oblivione relinquant, non erit oblivione relictus. Rabi Simeon ben Jehuda dicit nomine R. Simeonis: Vel si alii prætereuntes per viam videant manipulum, quem oblivione reliquerint operarii, non erit oblivione relictus, donec sit ab omnibus oblivione relictus.

III. R. Jehuda dicit: Si totum agrum suum faciat manipulos, & manipulos faciat, reputatur perinde cogat in formam acervi placentæ in acervo. Consentiunt schola Schammai, & schola Hillel: Si faciat commune homini, at non bestiæ, Israelitæ & non gentili, quod sit commune. Dicit R. Elieser; Quæsivit a R. Jehosua de quibus manipulis dissenserunt schola Schammai & schola Hillel? Respondit: Per legem istam de manipulo proximo maceriæ, & acervo, gregi, & vasis, qui fue-

ושאלתי את רבי אליעזר אמר לי מודים באלו שאין שכחה ועל מה נחלקו על העומר שהחזיקו בו להוליכו לעיר ונתנו בצד נפה או בצד גדר שבית שמאי אומרת אינה שכחה מפני שזכה בו ובית הלל אומרים שכחה וכשבאתי והרציתי הדברים לפני רבי אלעזר בן עזריה אמר לו אלו הדברים שנאמרו למשה מסיני.

ד העומר שהחזיר בו להוליכו לעיר ונתנו ע״ג חברו ושכח שניהם התחתון שכחה והעליון אינו שכחה רבי שמעון אומר שניהם אין שכחה התחתון מפני שמכוסה והעליון מפני שזכה בו. שדה שעמריה מעורבבין ועומד ושכח אחד מהם אין שכחה עד שיעמר את כל סביביו העומר שכנגדו מוכיח כיצד מי שהיו לו עשר שורות של עשרה עמרים ועומר אחד מהם לצפון ולדרום ושכח אין שכחה מפני שנדון במזרח ובמערב.

ה שתי בריכות המובדלות זה מזו שכחה שלש אין שכחה שני עמרים המובדלים זה מזה שכחה שלשה אין שכחה שתי גפנים המובדלות זו מזו שכחה שלש אין שכחה שני גרגרין פרט שלשה אינן פרט שתי שבלים המובדלות כדרכן לקט שלש אינן לקט אלו דברי בית הלל רבי יוסי אומר חנינה בן אחי רבי יהושע אומר כל שבאת רשות עני לאמצע כגון פירות האילן הרי אלו מצטרפין.

ו אימיתי אמרו קמה מצלת את העומר בזמן שלא נוטלה מבנתים הא אם נטלה מבנתים הרי זו אין מצלת קמת חבירו מצלת על שלו של חטין על של שעורין של נברי על של ישראל דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין מצלת אלא על

fuerit oblivione relictus: Et quando veni & quæſivi a R. Elieſer, reſpondit mihi: Conſentiunt in hoc, quod non ſit oblivione relictus; De quo diſſentiunt? de manipulo, quem apprehenderint ut adducerent ad urbem, & repoſuerint ad latus maceriæ, aut ad latus ſepis; ſchola Hillel dicit; non eſt oblivione relictus, quoniam illum acquiſivit, & ſchola Hillel dicit, quod ſit oblivione relictus; & quando veni, & hæc narravi coram R. Elieſer ben Azaria; dixit: Hæc ſunt, quæ dicta ſunt Moſi in monte Sinai.

IV. Si apprehendat manipulum, ut adducat ad urbem, & impoſuerit ſocio ſuo, & utriuſque fuerit oblitus, inferior erit oblivione relictus, at ſuperior non erit oblivione relictus; R. Simeon dicit; ambo non ſunt oblivione relicti, inferior, quia eſt tectus, & ſuperior propterea quod illum acquiſivit. In agro ſi manipuli fuerint commixti, & cogat, ſi unum ex iis obliviſcatur, non erit oblivione relictus, donec omnes, qui in circuitu ſunt in manipulos fecerit: Manipulus qui eſt contra illum probat: Quomodo? Sicui ſint decem ſeries, quarum ſingulæ contineant decem manipulos, & unus manipulus ex iis ſit in aquilone & in auſtro, & oblitus fuerit, non erit oblivione relictus, quia reputatur perinde ac ſitus ſit in oriente & in occidente.

V. Si fuerint duo faſciculi inter ſe ſeparati, ſi tres oblitus fuerit, non erit oblivione relictum; ſi duo manipuli fuerint inter ſe ſeparati, ſi tres oblitus fuerit, non erit oblivione relictum; ſi duæ vites fuerint inter ſe ſeparatæ, ſi tres oblitus fuerit., non erit oblivione relictum; Duo grana ſunt acinilegium, tria non ſunt acinilegium; Si duæ ſpicæ inter ſe fuerint ſeparatæ, juxta conſuetudinem ſunt ſpicilegium, tres non ſunt ſpicilegium: Iſta ſunt verba ſcholæ Hillel. R. Joſe dicit: Chanina filius fratris R. Jehoſua dicit: Quando adducitur poteſtas pauperis in medium, e. g. proventus, & vinea, non conjunguntur; quando vero non adducitur poteſtas pauperis in medium, uti ſunt fructus arboris, conjunguntur.

VI. Quando dixerunt, quod ſeges liberet manipulum? Quando non ſumit ex ſpatio intermedio; at ſi ſumat ex ſpatio intermedio, tum non liberabit: Seges ſocii ſui liberat ſuam ſegetem; ſeges triticea liberat ſegetem hordeaceam, ſeges gentilis liberat ſegetem Iſraelitæ; verba R. Meir; & ſapientes dicunt: non liberat niſi ſuam ſegetem, quæ

שלו וממין על מינו רבן שמעון בן גמליא אומר כשם שהקמה מצלת את העומר כך העומר מציל את הקמה ודין הוא ומה אם קמה שהורע כח עני בה הרי היא מצלת את העומר עומר שיפה כח עני בו אינו דין שיציל את הקמה אמר לו רבי מה לקמה שמצלת את העומר שהרי יפה כח עני בו יציל עומר את הקמה שהרי הורע כה עני בה יפה כח עני בקמה יותר מבעומר ובעומר יותר מבקמה שהקמה יש בה לקט שכחה ופאה מה שאין כן בעומר.

ז העומר שיש בו סאתים ושכחו אינו שכחה הקמה אינו שכחה עד שיהא בו סאתים. החותך כריכות ועתיד לעמרן. וכן אגידי השום והבצלים אין להם שכחה. המעמר מפני הדליקה ומפני אמת המים אין להם שכחה מפני שעתיד לאברן. מעשה בחסיד אחד ששכח עומר בתוך שדהו ואמר לבנו צא והקריב עלי פר לעולה ופר לשלמים אמר לו אבא מה ראית לשמוח בשמחת מצוה זו מכל מצות שבתורה אמר לו כל מצות שבתורה נתן לה המקום לדעתנו זו שלא לדעתנו שאלו עשינוהו ברצון לפני המקום לא באת מצוה זו לידינו אלא הרי הוא אומר כי תקצור וגו' קבע לו הכתוב ברכה והלא דברים קל וחומר מה אדם שלא נתכוון לזכות וזכה מעלין עליו כאלו זכה המתכוין לזכות וזכה על אחת כמה וכמה.

ח כיוצא בו ואם נפש כי תחטא ועשתה וגומר והביא איל תמים וגומר והלא דברים קל וחומר מה אם מי שלא נתכוון לחטוא וחטא מעליז עליו כאלו חטא המתכוון לחטא וחטא על אחת כמה וכמה.

ט כל הזית שיש לו שם בשדה כזית נטופה בשעתו ושכחו אינו שכחה במה דברים אמורים בזמן שלא התחיל בו אבל אם התחיל בו ושכחו הרי זו

quæ ſit ex eadem ſpecie. Raban Simeon ben Gamaliel dicit : Sicut ſeges liberat manipulum, ita pariter manipulus liberat ſegetem ; & probatur argumento ; Si ſeges, in qua deterior eſt conditio pauperis, liberat manipulum, manipulus, in quo optima eſt conditio pauperis, non erit æquum ut liberet ſegetem ? Reſpondit illi Rabi : Quid ſeges? Si liberat manipulum, ratio eſt, quia in eo optima eſt conditio pauperis, liberabit manipulus ſegetem, in quo peſſima eſt conditio pauperis ? Melior eſt conditio pauperis in ſegete, quam in manipulo; & in manipulo quam in ſegete, quia in ſegete eſt ſpicilegium, manipulus oblivione relictus, & angulus, quod non eſt in manipulo.

VII. Si in manipulo fuerint duo ſata, & obliviſcatur, non erit oblivione relictus; ſeges non erit oblivione relicta, niſi quando in ea fuerint duo ſata. Si præcitat faſciculos, ut ex iis faciat manipulos; pariterque in faſciculis allii, & ceparum non eſt oblivione relictum. Si faciat manipulos propter incendium, & propter foſſam aquarum, non eſt in illis oblivione relictum, quia ſunt perdendi. Narratur de viro quodam pio, qui oblitus eſt manipulum in agro ſuo, & dixit filio ſuo: Vade & offer pro me juvencum in holocauſtum, & juvencum in ſacrificium pacificorum. Reſpondit ei filius: Pater mi quid vidiſti, ut gaudio gauderes propter hoc præceptum præ reliquis omnibus quæ ſunt in lege? Reſpondit: Cuncta præcepta, quæ ſunt in lege, data ſunt ut obſervarentur ex noſtra ſcientia; hoc præter noſtram ſcientiam; ſi enim ſponte faceremus coram Deo, non perveniſſet ad nos hoc præceptum: Ecce jam dictum eſt: *Quando meſſueris &c.* Conſtituit in eo lex benedictionem : Atqui eſt argumentum a minori ad majus: Si qui non habet intentionem merendi, & meretur, imputatur illi perinde ac mereatur, qui intentionem habet merendi, & meretur quanto magis?

VIII. Huic ſimile dictum eſt: *Quando anima peccaverit, & fecerit &c. Tum adducet arietem perfectum &c.* Ecce argumentum a minori ad majus : Si qui non habet intentionem peccandi, & peccet, imputatur illi perinde ac peccaverit, qui intentionem peccandi habet, & peccat, quanto magis?

IX. Quæ olea ſit celebris in agro, ficut eſt olea diſtillans in tempore ſuo, ſi oblitus fuerit, non erit oblivione relicta. De quo hæc dicta ſunt? Quando in ea non inceperit, at ſi in ea inceperit & oblitus fue-

שכחה עד שיהא בו סאתים חביות שהוא נגד שלש שורות של שני מלבנין ושכחו אין שכחה במה דברים אמורים בזמן שאין מכירו אבל בזמן שמכירו רץ אחריו ונוטלו אפילו מאה אמה.

י המפקיר את כרמו עשירית נוטלין את האשכולות ואת העוללות איזהו עוללת כל שאין בה לא כתף ולא נטף יש לה כתף ואין לה נטף נטף ואין לה כתף הרי היא של בעל הבית ואם לאו הרי היא של עניים איזהו כתף פסיגין המחוברת בשדרה זו על גב זו נטף הענבים המחוברות בשדרה ויורדות.

יא גוי שמכר כרמו לישראל לבצור חייב בעוללות וישראל שמכר כרמו לבצור לגוי פטור מן העוללות. ישראל וגוי שהיו שותפין בכרם חלקו של ישראל חייב ושל גוי פטור רבי שמעון אומר ישראל וגוי שהיו בכרם פטור מן העוללות. המקריש את כרמו לא יקריש את העוללות שאין אדם מקריש דבר שאינו שלו. בן לוי שנתמנו לו ענבים והיו בהם עוללות אין חושש שמא של עניים הם.

יב הנוטע כרם להקריש פטור מן הערלה ומן הרבעי וחייב בשביעית מאימתי אדם רשאי לבצור כרמו בשביעית משיודע הפרי שכבר נתחייב הכרם בגדולי עוללות. איזהו הוא שכחה בעריסין גדולים כל שאינו יכול לפשוט את ידו וליטלה בעריסין קטנים בשיעבר הימנו. בדלית ובדקל משירד ממנו ושאר כל האילן משיפנה וילך לו במה דברים אמורים בזמן שלא התחיל בו אבל אם התחיל בו ושכחו אין שכחה עד שיבצור את כל סביביו.

פרק רביעי

א רבי יהודה אומר מקום שדורכין את העוללות נאמן עני לומר יין זה של עוללות הוא לקט זה לקטתי אני ואחי אני וקרובי אבל אין נאמן לומר מלפני גוי לקחתיו מאיש פלוני כותי

fuerit, erit oblivione relicta, donec in ea sint duo sata. Olea si sita fuerit contra tres series duarum arearum, si oblitus fuerit, non erit oblivione relicta. De quo hæc dicta sunt? Quando non cognoscat, at si cognoscat, potest currere post eam, & sumere vel centenos cubitos.

X. Qui facit communem suam vineam, divites poterunt sumere botros, & pauperes botros & racemos: Quinam sunt racemi? Omne, in quo non sit humerus, & stiria; Si in eo sit humerus, at non stiria, aut sit stiria, at non humerus, tum erit patresfamilias, si minus erit pauperum: Quinam vocatur humerus? Segmenta, quæ adhærent dorso, si fuerit alterum alteri impositum, erit stiria, uvæ adhærentes dorso, & descendentes.

XI. Si gentilis vendat Israelitæ vineam ad præcidendum, obligatur ad racemos, si Israelita vendat vineam gentili ad præcidendum absolvitur a racemis. Si Israelita & gentilis societatem ineant in vinea, pars Israelitæ tenetur, & pars gentilis absolvitur. R. Simeon dicit; Si Israelita & gentilis societatem ineant in vinea, absolvitur a racemis: Si quis sanctificet vineam suam, non sanctificat racemos; quia nemo sanctificat, quod suum non est: Si filio Levitæ dentur uvæ, & in iis sint racemi, non erit solicitus, quod fortasse sint pauperum.

XII. Si plantet vineam pro sanctuario, absolvitur a præputio, & a præcepto plantæ anni quarti, & tenetur ad jura anni septimi: Quando licet homini vindemiare vineam suam in anno septimo? Quando cognoscitur fructus; cum jam teneatur vinea crescentibus racemis: Quodnam est oblivione relictum in pergulis magnis? Quando non possit extendere manum, & sumere; in pergulis parvis, quando ab iis recesserit. In vite erecta, & in palma, quando ab ea descendit; & in ceteris omnibus arboribus, quando ab iis se averterit, & abierit: De quo hæc dicta sunt? Quando non inceperit, at si inceperit, & oblitus fuerit, non erit oblivione relicta, donec vindemiet totum spatium, quod est in circuitu.

CAPUT IV.

I. RAbi Jehuda dicit: Ubi solent calcare racemos, fide dignus est pauper si dicat: Hoc est vinum racemorum: Hoc est spicilegium, quod collegi ego, & mei fratres ego, & mei consanguinei. At non est fide dignus, si dicat: Ex tali gentili accepi, ex tali Cu-

לקחתיו עני כותיים כעני ישראל אבל עניי גוים אין מאמינין להם בכל דבר.

ב אין פוחתין לעני בשנת מעשר עני מחצי קב חטין או קב שעורין במה דברים אמורים על הגורן אבל מתוך ביתו נותן לו כל שרהו ואינו חושש ושאר נותן מתנות כהונה ולויה נותן כל שהוא ואינו חושש רצה מציל מחצה ונותן מחצה אבא שאול בן דוסאי אומר משום רבי אליעזר רצה נותן לפניהם שליש ומניח שני ידות לקרוביו.

ג כהנים לוים שהיו עומדים על הגרן ובאו כהנים אחרים ועמדו אינן יכולים להוציא מידם אמר רבן שמעון בן גמליאל נהגו כהנים עין יפה שלא להוציא את אחיהם ריקנים אבל מקמצין ונותנים להם רבי שמעון בן אלעזר אומר אם באו עד שלא תחזור חלילה עומדים על העקוב וניטלין נשים ועבדים אין חולקים להם על הגורן אבל נותנים להם מתנות כהונה ולויה לשם טובה.

ד רבן שמעון בן גמליאל אומר כשם שהתרומה חזקה לכהונה בחילוק גרנות כך מעשר ראשון חזקה ללוים בחילוק גרנות החולק בבית דין אין לו חזקה לכהונה שתי חזקות בארץ ישראל נשיאות כפים וחילוק גרנות ובסיריא ועד מקום ששלוחי ראש חדש מגיע לנשיאות כפים אבל לא לחילוק גרנות. ובבל כסוריא רבי שמעון בן אלעזר אומר אף באלכסנדריא בראשונה כשהיה שם בית דין.

ה חומר בקדשי מקדש שאין בקדשי הגבול ובקדשי הגבול שאין בקדשי מקדש קדשי הגבול קטנים חולקים בהם וטמאים חולקים בהם וחולקים אותם בטומאה וחולקים מנה כנגד מנה קדשי מקדש חייבין באחריותם ליטפל בהם ולהביאן לבית הבחירה קדשי הגבול נותנין לכל חבר קדשי מקדש אין נותנים אלא לאנשי משמר בלבד.

ו אין פותחין לעני העובר ממקום למקום מככר בפונדיון מארבע סאין בסלע

Cuthæo accepi. Pauperes Cuthæorum sunt sicut pauperes Israelitarum; at pauperes gentilium non sunt in cunctis fide digni.

II. Non dabitur pauperi in anno decimæ pauperis minus dimidio Kabo tritici, aut Kabo hordei. De quo hæc dicta sunt? De Area, at intra domum suam, si servet sibi totum agrum, non erit solicitus; At in reliquis donis sacerdotii, & Levitarum dabit quantuluncunque, & non erit solicitus; Si velit poterit servare dimidium, & dare dimidium. Aba Jose ben Dostai dicit nomine R. Elieser: Si velit, poterit præbere coram illis tertiam partem, & recondere duas tertias partes pro suis consanguineis.

III. Sacerdotes, & Levitæ si consistant in area, & veniant alii sacerdotes & consistant, non possunt educere ex eorum potestate. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Sacerdotes solent esse liberales, ne dimittantur vacui eorum fratres; Etenim colligebant & illis dabant. R. Simeon ben Eliesser dicit: Si veniant, priusquam redeant per circuitum, vestigiis insistebant, & sumebant; Mulieres & servi non partiebantur in area, sed dabant illis dona sacerdotii & Levitarum beneficentiæ gratia.

IV. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Sicut separatio erat possessio sacerdotii in partitione areæ, ita pariter decima prima erat possessio Levitarum in partitione areæ; Quod dividitur in Synhedrio, non est in eo possessio sacerdotio. Duo sunt jura possessionis in terra Israel, sc. benedictio, & partitio in area; & in Syria & usque ad locum, quo perveniunt nuncii novilunii, est jus benedictionis, at non partitio in area, & Babylon erat sicut Syria: R. Simeon ben Eliesser dicit: Olim vel in Alexandria, quando ibi erat Synhedrium.

V. Gravior est conditio in sanctitatibus sanctuarii, quam in sanctitatibus provinciæ, & in sanctitatibus provinciæ gravior est conditio quam in sanctitatibus sanctuarii. In sanctitatibus provinciæ parvuli partiuntur, & immundi partiuntur, & partiuntur in immunditie, & partiuntur libram contra libram: In sanctitatibus sanctuarii tenentur cautione de futuro damno, ut iis adhæreat, ut adducat ad domum electam; Sanctitates provinciæ poterant dari cuivis socio; sanctitates sanctuarii non poterant dari nisi viris custodiæ duntaxat.

VI. Non licet dare pauperi prætereunti de loco ad locum minus pane dupondii, cum quatuor sata siclo veniunt,

לן נותנים לו פרנסת לינה שמן וקיטנית שבת נותנים לו מזון שלש סעודות שמן וקיטנית דג וירק במה דברים אמורים אותו בזמן שאין מכירים אותו אבל בזמן שמכירים אותו אף מכסים אותו היה מסבב על הפתחים אין נזקקים לו לכל דבר תמחוי כל היום קופה מערב שבת לערב שבת תמחוי לכל אדם קופה לאנשי אותה העיר אם שהה שם שלשים יום הרי הוא כאנשי העיר לקופה ולפסוי ששה חדשים לעניי העיר שנים עשר חדש.

ז עני שנתן פרוטה לקופה ופרוסה לתמחוי מקבלים אותו ממנו אם לא נתן אין מחייבין אותו ליתן נתנו לו חדשים והחזיר לחם שחקים מקבלים אותו ממנו אם לא נתן אין מחייבין אותו ליתן היה משתמש בכלי מילת נותנים לו כלי מילת מעה נותנים לו מעה עיסה נותנים לו כלי עיסה פת נותנים לו פת להאכילו בתוך פיו מאכילים לו בתוך פיו שנאמר די מחסורו אשר יחסר לו אפילו עבד אפילו סוס לו זו אשה שנאמר אעשה לו עזר כנגדו.

ח מעשה בהלל הזקן שנתן לעני בן טובים סוס שהיה מתעמל בו ועבד שהיה משמשו שוב מעשה באנשי הגליל שהיו מעלים לזקן אחד ליטרא בשר צפורי בכל יום. היה משתמש בכלי זהב מוכרן ומשתמש בכלי כסף בכלי כסף מוכרן ומשתמש בכלי נחשת בכלי נחשת מוכרן ומשתמש בכלי זכוכית אמרו משפחת בית נבלטא היתה בירושלם והיתה מתיחסת על בני ארנן העלו להם חכמים שלש מאות שקלי זהב ולא רצו להוציאן חוץ מירושלם.

ט האומר איני מתפרנס משל אחרים שוקדין עליו ומפרנסים אותו ונותנין לו לשום מלוה וחוזרין ונותנין לו לשום מתנה דברי רבי מאיר רבי שמעון אומר אומרים לו הבא משכון כדי לגוס את דעתו. האומר אינו מתפרנס משל עצמו שוקדין עליו ומפרנסים אותו ונותנים לו לשום מתנה וחוזרים וגובין לו לשום מלוה. המסמא את עינו והמצבה את כריסו

niunt. Si pernoctet, dabunt illi alimentum pro pernoctatione, oleum, & legumina; Si Sabbathum agit, dabunt illi alimentum trium conviviorum, oleum, & legumina, piscem, & olus. De quo hæc dicta sunt? Quando illum non norint, at quando illum norint, debent illi præbere tegumentum: Si vero ostiatim vagetur, nihil illi debetur. Catinus præbebatur singulis diebus, sporta a vigilia ad vigiliam Sabbathi; Catinus præbebatur cunctis hominibus, sporta incolis ipsius civitatis: Si ibi moretur triginta dies, ecce reputatur sicut incola civitatis respectu sportæ, & tegumenti; Si sex menses reputabatur sicut incola civitatis; si duodecim menses reputatur sicut pauper civitatis.

VII. Si pauper det numulum pro sporta, & frustum panis pro catino, ab eo accipiunt; si non det, eum non obligant, ut det; Si dant illi vestes recentes, & restituat vestes detritas, accipiunt ab eo, si non det, eum non obligant, ut restituat: Si soleret uti vestibus melotinis, dabunt illi vestes melotinas; Si opus habeat obolo, dant illi obolum; si lucerna, dant illi vasa lucernæ; si pane dant illi panem; si soleret cibari, eum cibant; Dictum est enim: *Juxta deficientiam ejus, quæ sibi deficiat:* Vel si opus habeat servo, vel equo, vel uxore: Dictum est enim: *Faciem ei adjutorium contra eum.*

VIII. Narratur de Hillel seniore, qui dedit pauperi honesto loco nato equum, quo laborabat, & servum, qui sibi ministrabat: Præterea narratur de viris Galilææ, qui præbebant cuidam seni libram carnis ex volucribus singulis diebus; Si consueverit uti vasis aureis, ea vendet, & utetur vasis argenteis, si vasis argenteis, ea vendet, & utetur vasis æneis, si vasis æneis, ea vendet, & utetur vasis vitreis. Dixerunt de familia domus Gabalta, quæ erat Hierosolymæ, quæ erat de genealogia Arnan Jebusæi; adduxerunt ad eos sapientes 300. siclos aureos, & noluerunt educere ex Hierusalem.

IX. Si dicat: Nolo nutriri ex bonis alienis; invigilant, ut nutriatur; & ei dant titulo mutui, atque iterum dant titulo doni. Verba R. Meir; R. Simeon dicit: Dicunt illi: Affer pignus, ut confidat ejus mens. Si dicat: Volo nutriri ex meis bonis; invigilant, ut nutriatur eique dant titulo doni; atque iterum ab eo exigunt titulo mutui. Qui per simulationem excæcat oculum suum, & qui inflat ventrem suum, & qui inflat crura sua,

והמעבר את שוקיו אין נפטר מן העולם עד שיהא לו כן.

י נבאי צדקה אין רשאים לפרוט זה מזה אפילו נתן לו חברו מעות שהוא חייב לו אפילו מצא מעות בדרך אינו רשאי ליטלן שנאמר והייתם נקיים מיהוה ומישראל אבל פורטין זה מזה לתוך חצר או לתוך חנות וגובין . מעשר שני אין פורעין ממנו מלוה וחוב ואין משלמין ממנו את הגמלים ואין פודין בו שבויים ואין עושין בו שושבינות ואין נותנין ממנו דבר לצדקה אבל משלחין ממנו דבר של גמילות חסדים וצריך להודיע ונותנין אותו לחבר עיר בטוב.

יא אמר ליתן ונתן נותנים לו שכר אמירה ושכר מעשה אמר ליתן ולא הספיק בידו ליתן נותנים לו שכר אמירה כשכר מעשה לא אמרו ליתן אבל אמר לאחרים תנו נותנים לו שכר על כך שנאמר כי בגלל הדבר הזה יברכך יהוה אלהיך וגומר לא אמר לאחרים תנו אבל מניח לו בדברים טובים מנין שנותנין לו שכר על כך שנאמר כי בגלל הדבר הזה וגומר.

יב מעשה במונבז המלך שעמד ובזבז את כל אוצרותיו בשני בצרות אמרו לו אחיו אבותיך גנזו אוצרות והוסיפו על של אבותם ואתה עומדת ובזבזת את כל אוצרותיך שלך ושל אבותיך אמר להם אבותי גנזו אוצרות למטה ואני גנזתי למעלה שנאמר אמת מארץ תצמח אבותי גנזו אוצרות מקום שהיד שולטת בו ואני גנזתי מקום שאין היד שולטת בו שנאמר צדק ומשפט מכון כסאו וגומר אבותי גנזו אוצרות שאין עושין פירות אני גנזתי אוצרות שעושים פירות שנאמר אמרו צדיק כי טוב וגומר אבותי גנזו אוצרות של ממון ואני גנזתי אוצרות של נפשות שנאמר פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפש חכם . אבותי גנזו אוצרות לאחרים ואני גנזתי לעצמי שנאמרו ולך תהיה צדקה לפני יהוה אלהיך . אבותי גנזו אוצרות בעולם הזה ואני גנזתי לעולם הבא שנאמר והלך לפניך צדקך.

ſua, non dimittitur ex hoc mundo, donec ita ſibi contingat.

X. Exactoribus eleemoſynarum non licet invicem transmutare nummos; vel ſi det ſocio ſuo nummos, quos illi debet, vel ſi inveniat nummos in via, non licet ſumere: Dictum eſt enim: *Et eritis puri a Deo, & Iſrael:* At invicem transmutant in atrio, aut in taberna, & exigunt: Decima ſecunda non ſolvunt mutuum, & debitum, neque retribuunt beneficentiam, neque redimunt captivos, neque faciunt convivia nuptialia, neque dant ex ea in eleemoſynam, at licet ex ea aliquid mittere propter beneficentiam; & ſignificandum eſt, & dant ſocio civitatis boni cauſa.

XI. Si dicat dare, & det; attribuunt illi mercedem dicti, & mercedem facti; ſi dicat dare, at non fuit ſatis temporis, ut daret; attribuunt illi mercedem dicti juxta mercedem facti: Si non dixerit dare, at dixerit aliis: date: Attribuunt ejus rei cauſa mercedem: Dictum eſt enim: *Quoniam hac de cauſa benedicet tibi Dominus Deus tuus &c.* Si vero non dixerit aliis: Date: At eum dimittat bonis verbis, unde probatur, quod hac de cauſa attribuatur illi merces? Ex eo quod dictum eſt: *Hac de cauſa &c.*

XII. Narratur de Mumbaz rege, qui ſurgens erogavit omnes theſauros ſuos in annis penuriæ. Dixerunt illi ejus fratres; Majores tui reconderunt theſauros ſuos, & addiderunt theſauros majorum ſuorum, & tu ſurgens erogas omnes theſauros tuos, & theſauris majorum tuorum: Reſpondit illi: Majores mei infra reconderunt theſauros, & ego ſupra aſſervavi: Dictum eſt enim: *Veritas de terra florebit:* Majores mei reconderunt theſauros in loco, ubi manus dominatur, at ego aſſervavi in loco, ubi manus non dominatur: Dictum eſt enim: *Juſtitia & judicium præparatio throni ſui &c.* Majores mei reconderunt theſauros in loco, ubi non producunt fructus; at ego aſſervavi in loco, ubi faciant fructus: Dictum eſt enim: *Dicite juſto, quoniam bene &c.* Majores mei reconderunt theſauros nummorum, at ego aſſervavi theſauros animarum: Dictum eſt enim: *Fructus juſti lignum vitæ, & qui ſuſcipit animas ſapiens eſt.* Majores mei reconderunt theſauros pro aliis, at ego pro me aſſervavi: Dictum eſt enim: *Tibi erit eleemoſyna coram Domino Deo tuo:* Majores mei reconderunt theſauros in hoc mundo, at ego aſſervavi in mundo futuro. Dictum eſt enim: *Et anteibit faciem tuam eleemoſyna tua.*

XIII.

יג צדקה ונמילות חסדים שקול׳ כנגד כל מצות שבתורה אלא שהצדקה בחיים גמילות חסדים בחיים ובמתים צדקה בעניים גמילות חסדים בעניים ובעשירים צדקה בממונו גמילות חסדים בממונו ובגופו . אמר רבי יהושע בן קרחה מנין שכל המעלים את עיניו מן הצדקה כאלו עבד עבודה זרה שנאמר השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר . ולהלן הוא אומר יצאו אנשים בני בליעל מקרבך מה בליעל האמור להלן עבודה זרה אף בליעל האמור כאן עבודה זרה.

יד אמר רבי אלעזר ברבי יוסי מנין שהצדקה ונמילות חסדים שלום גדול ופרקליט גדול בין ישרא׳ לאביהם שבשמים שנאמר כה אמר יהוה אל תבא בית מרזח ונומר חסד זו גמילות חסדים ורחמים זו צדקה מלמד שהצדקה ונמילות חסדים שלום ופרקליט גדול בין ישראל לאביהם שבשמים.

XIII. Eleemosyna, & beneficentia æquiparantur cunctis præceptis legis; at eleemosyna est in vivis, & beneficentia est in vivis & in mortuis; Eleemosyna est in pauperibus, & beneficentia in pauperibus, & in divitibus; Eleemosyna est in opibus, & beneficentia in opibus, & in corpore. Dicit R. Jehosua ben Korcha: Unde probatur, quod occultans oculos suos ab eleemosyna reputatur perinde ac ministret Idololatriæ? Ex eo quod dictum est: *Cave tibi, ne sit iniquitas in corde tuo, dicendo:* Et ibi dictum est: *Et egressi sunt filii iniquitatis ex medio tui:* Sicut iniquitas ibi memorata est Idololatria, ita pariter iniquitas hoc loco memorata est Idololatria.

XIV. Dicit R. Eliesér ben R. Jose: Unde probatur quod eleemosyna, & beneficentia sit persolutio magna, & advocatus magnus inter Israelitas & eorum patrem, qui est in cœlis? Ex eo quod dictum est: *Sic dicit Dominus: Ne ingrediaris domum luctus &c. misericordiam:* Hæc est beneficentia: *Et miserationes:* Hæc est eleemosyna: Docemur, quod eleemosyna & beneficentia sit persolutio, & advocatus inter Israelitas, & eorum patrem, qui est in cœlis.

AD-

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De re dubia

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א הקלין שבדמאי השיתין והרימין והחוזרדין חזקתן בכל מקום פטורים ואם היו משתמרין חייבין אם כחס על שדהו פטורה רבי יוסי אומר שיתין שבציפורים חייבות מפני שהם משתמרות רבי יוסי בר יהודה אומר הנובלות הנמכרות עם התמרות חייבות וחכמים אומרים עד שלא יטול שאור פטורות משיטילו שאור חייבות.

ב בראשונה היה חומץ שביהודה פטור מפני שחזקתו מן התמר עכשיו שחזקתו מן היין חייב הברכורת והסיפורת בנינה חייבות בבקעה פטורות אלו הם הברכות עד שלא יושיבו שומ׳ הסיפורת משיקפלו המקצעות רבי אלעאי אמר משום רבי אליעזר הברכות לעולם חייבות מפני שהם משתמרות.

CAPUT PRIMUM.

I.

RES leves in re dubia, sunt ficus sylvestres, fructus rubi & poma agrestia; De iis præsumtio est in omni loco ut absolvantur; si vero asserventur, tenentur; si corrumpatur in agro, absolvitur: Rabi Jose dicit: Ficus sylvestres, quæ sunt in Tsippori, tenentur, quia asservantur. R. Jose bar R. Jehuda dicit: Dactyli decidui, qui venduntur cum palmis liberi sunt, & sapientes dicunt: Priusquam ingreditur succus absolvuntur, postquam ingreditur succus tenentur.

II. Olim acetum Judææ absolvebatur, quia erat præsumtio, quod fieret ex vinaceis; nunc quoniam est præsumtio, quod fiat ex vino, tenetur; Primi & extremi fructus in hortio tenentur, in valle, absolvuntur: Primi fructus sunt, donec revertantur extremi, postquam duplicarunt angulos: Rabi Elai dicit nomine R. Elieser; Primitivi fructus semper tenentur, quia asservantur.

ג כזיב עצמה פטורה מן הדמאי חזקת ארץ ישראל חייב עד שיודע שהוא פטור חזקת חוצה לארץ פטור עד שיודע שהוא חייב חזקת בעל בתי ישרא׳ שבסוריא אין מפרישין עליהם דמאי ואם בידוע שרוב הפירות שלהם הרי אלו חייבים. אמר שלי הם חייב לעשר מעושרין הם נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר.

ד היה מוכר פירות בשנת מעשר שני ואמר של מעשר שני הם נאמן היה מוכר פירות מעשר עני. ואמר מעשר שני זה אין נאמן היה מוכר פירות בשנת מעשר שני ואמר מעשר עני נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. היה מוכר פירות בשביעית ואמר של ערב שביעית הם חייב במעשר וחייב בביעור היה מוכר פירות בערב שביעית ואמר של מוצאי שביעית הם פטור מן המעשר ופטור מן הביעור כל דבר ששתיקתו פטור נאמן להחמיר לפיכך פירושו להקל פטור.

ה פירות הארץ ישראל שרבו על פירות חוצה לארע הרי אלו חייבים פירות חוצה לארץ שרבו על פירות ארץ ישראל הרי אלו פפורים דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אף דברים התדירים כגון האגוזים והורמסקיניות ופלסקאות פטורים ושאר כל הדברים חייבים אמר רבי נראין דברי רבי מאיר בדבר שאינו קבוע ודברי חכמים בדבר הקבוע.

ו הלוקח מן החמרת בצור ומן המגדת בצידן פטור מן המוגירות בצור ומן החמרת בצידן חייב רבי יוסי ברבי יהודה אומר הלוקח מן המגורות בצור ואין צריך לומר מן החמרת מחמר אחד בצור חייב רבי יהודה אומר חמרת היורדת לכזיב חייב מפני שחזקתה מן הגליל וחכמים אומרים הרי היא בחזקות פטורה עד שתיודע לך מהיכן הוא. הלוקח מן הספינה ביפו ומן הספינה בקסרי חייב רבי יהודה אומר כיפת חיישוב וכיפת אנטיפרס ושוק של פטרים בראשונה היו דמאי מפני שחזקתן מהר המלך עכשיו רבותינו

III. Chezib ipsa absolvitur a re dubia; Si sit præsumtio quod sit ex terra Israel, tenetur, donec innotescat, quod absolvatur; si sit præsumtio, quod sit extra terram, absolvitur, donec innotescat, quod teneatur. Si sit præsumtio, quod sint ex patribus familias Israelitis, qui sunt in Syria, pro illis non separant rem dubiam; si vero innotescat, quod ipsorum sit maxima pars fructuum, tenentur. Si dicat: Mei sunt; debet decimare: Si dicat: Decimati sunt: Fides habetur; quia os, quod prohibuit, est os, quod permittit.

IV. Si vendat fructus in anno decimæ secundæ, & dicat esse fructus decimæ secundæ, fides habetur; si vendat fructus decimæ pauperis, & dicat esse fructus decimæ secundœ; fides non habetur: Si vendat fructus in anno decimæ secundæ, & dicat esse fructus decimæ pauperis; fides habetur; quia os quod prohibuit, est os quod permittit: Si vendat fructus in anno septimo, & dicat esse fructus vigiliæ anni septimi, obligatur ad decimam, & obligatur ad pollucturam: Si vendat fructus vigiliæ anni septimi, & dicat esset fructus natos in exitu anni septimi, absolvitur a decima, & a polluctura: Ubicunque silentium eum absolvit, fides habetur ad aggravandum; Idcirco cum ejus expositio inservit ad allevandum, absolvitur.

V. Si fructus terræ Israel superent fructus extra terram, tenentur; si fructus extra terram superent fructus terræ Israel, absolvuntur:. Verba R. Meir. Et sapientes dicunt; vel res juges, e. g. nuces, & persica mala, absolvuntur; & ceteræ res tenentur. Dicit Rabi: Probabilia sunt verba R. Meir in re, quæ non sit stabilis, & verba sapientum in re stabili.

VI. Qui emit ex turba agasonum in Tyro, & ex horreo in Sydone, absolvitur, si ex horreis in Tyro, & ex turba agasonum in Sidone, tenetur. R. Jose bar R. Jehuda dicit; Si emat ex horreis in Tyro, & non est necesse ut dicatur ex turba agasonum in Tyro, quod teneatur. Rabi Jehuda dicit: Si turba agasonum descendat in Chezib, tenetur, quia præsumtio est, quod sit ex Galilæa; & sapientes dicunt, præsumtio est, quod absolvatur, donec tibi innotescat, unde sit. Si emat ex navi in Japho, & ex navi in Cæsarea, tenetur; R. Jehuda dicit: Fornix Antipatridicis, & forum Patarim olim erant res dubia, quia præsumtio erat, quod adduceretur ex monte regio; Nunc sa-

אמרו כל עיירות הכותים שעל יד הדרך כגון התבואה והקטניות שלהם דמאי מפני שהם של ישראל משתמשין ביהודה ושאר כל פירותיהם ודאי.

ז אונס של ישראל וגוים מטילין וגוים מטילים לתוכו אם רוב גוים ודאי ואם רוב ישראל דמאי מחצה על מחצה ודאי דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אפילו כולו גוים וישראל אחד מטיל לתוכו דמאי אמר רבי יוסי במה דברים אמורים באוצר של יחיד אבל באוצר של מלכים הולכים אחר הרוב אמר רבי יהודה במה דברים אמורים באוצר של ישראל וגוים אבל אוצר ישראל וכותים הולכים אחר הרוב אמרו לו אחרי שהוריתה לנו על אוצרות של יבנה שלפני מלחמה שהוא דמאי והיו רובם כותים אבל אוצר שמטיל בו מחוצה לארץ לארץ כגון אוצרה של רנב חייב לפי חשבון.

ח אמר רבי יהושע בן קבוסאי כל ימי הייתי קורא מקרא הזה והזה הטהור על הטמא ולא מצא ידיו אלא באוצר של יבנה בלבד ומאוצרה של יבנה למדתי שטהור אחד מזה אפילו על מאה טמאים. הלוקח פירות לאכילה ונמלך למכרם לא ימכרנו לגוי ולא יאכילם לבהמת אחרים ולא לבהמת עצמו אלא אם כן עושה כיוצא בו מי שנפל לו פירות בירושה או שנותנו לו במתנה לא ימכרנה לגוי ולא יאכילם לבהמת אחרים לא לבהמת עצמו אלא אם כן עשר.

ט לוקחים שדה זרועה מן הגוי בין לפני שצימחת ובין עד שלא צימחה וכן מישראל במוצאי שביעית ואינו חושש לוקחים זרע אחד דבר שזרעו כלה ואחד דבר שאין זרעו כלה. אין זורעין את הטבל ואין מחפין את הטבל ואין עושין עם הגוי בטבל ישראל ששכח וזרע את הטבל עד שלא צימחה פטור שכבר אבדה הלוקח לבהמה ולחיה ולעופות פטור מן הדמאי.

י לא יקשור אדם ישראל בהמתו אצל בהמתו של גוי שאם אכלה בהמתו

sapientes nostri dixerunt; In cunctis urbibus Cuthæorum, quæ sunt in via, earum proventus, & legumina sunt res dubia, quia fructibus Israelitarum utuntur in Judæa, & reliqui eorum fructus sunt res certa.

VII. Si horreum sit Israelitæ, & gentiles in illud transferant triticum, si fuerit major pars gentilium, res certa est si major pars Israelitarum, erit res dubia; si æqualiter bipartiti fuerint, certa erit. Verba magistri nostri Meir; Et sapientes dicunt; vel si omnes fuerint gentiles, & Israelita unus in illud transferat, erit res dubia. Dicit Rabi Jose: De quo hæc dicta sunt? De horreo privato, at in horreo regio incedunt post majorem partem. Dicit R. Jehuda: De quo hæc dicta sunt? De horreo Israelitarum, & gentilium, at in horreo Israelitarum, & Cuthæorum incedunt post majorem partem. Dixerunt illi: Postquam nos docuisti de horreis Jabne, quæ erant ante bellum, quod sint res dubia, cum major pars Cuthæorum esset; at horreum, in quod projicitur ex locis extra terram, in terram, e. g. horreum Danab, tenetur juxta computum.

VIII. Dicit R. Jehosua ben Kabusai: Cunctis meis diebus legi hunc textum: *Et sparget mundus super immundum:* Et non inveni explicationem nisi in horreo Jabne: didici, quod unus mundus spargat vel super centum immundos: Si emat fructus ad comedendum, & pœniteat, & vendat, non vendet gentili, neque pascet jumentum alienum, neque jumentum suum, nisi huic simile faciat; si sibi obtigerint fructus in hæreditatem, aut dono dati sint, non vendet gentili, neque pascet jumentum alienum, neque jumentum suum, nisi postquam decimaverit.

IX. Licet emere agrum satum a gentili, sive antequam germinaverit, sive postquam germinaverit, & similiter ab Israelita post exitum anni septimi, & non erit solicitus. Licet emere tam semen rei, cujus semen absumatur, quam semen rei, cujus semen non absumatur: Non licet serere indecimatum, neque licet terra tegere indecimatum, neque licet operari cum gentili in indecimato. Si Israelita oblitus serat indecimatum; si priusquam germinet, absolvitur, quia jam periit. Si emat pro jumento, pro fera, & pro avibus, absolvitur a re dubia.

X. Non ligabit Israelita jumentum suum prope jumentum gentilis; etenim si comedat sponte jumentum suum, non obli-

מאליה אין מחייבין אותו להחזירה . משכיר ישראל בהמתו לגוי ופוסק עליה על מנת שהגוי זנה ובלבד שלא יאמר לו כך וכך שעורין תהא מטיל לפניה כך וכך שעורין תהא מטיל לפניה כך וכך עמיר תהא מטיל לפניה. גוי שאמר לישראל תן שמן על גבי מכתו בודאי אסור ובדמאי מותר נפל על גבי בשרו משפשפו ואינו חושש.

יא גוי שנתן שמן על גבי טבלא של שיש להתעגל עליה משעמד מותר לישראל ליסב אחריו . הלוקח יין ליתן לתוך המוריוס ויין לעשותי אילנתית וכרשינין לעשותם טחינין חייב בדמאי ואין צריך לומר בודאי הם עצמם פטורים מן הדמאי הלוקח יין ושמן ליתן על גבי חטטין וכרשינין לעשותם טחינין חייב בדמאי ורבי שמעון בן אלעזר פוטר וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר הלוקח ברשינין לעשותם טחינין פטור מן הדמאי הלוקח יין ליתן לתוך הקילוח וקמח לעשותו מלוגמא ורטייה פטור מן הדמאי וחייב בודאי והם עצמם פטורים מן הודאי.

יב הלוקח קמח לעורות פטור מן הדמאי וחייב בודאי ושל ודאי שנתן לתוכו עורות מותר ליתן לתוכו עורות אחרים . שמן ערב בית שמאי מחייבין ובית הלל פוטרין אמר רבי נתן לא היו בית הלל פוטרין אלא בשל פליטון בלבד אחרים אומרים משום רבי נתן מחייבין היו בית הלל בשמן ורד ודנין תשלומי תרומה וחומשה וחומש חומשה מותר העומר ושתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות ותוספת הבכורים רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון בית שמאי מחייבין ובית הלל פוטרין וכולם שקרא שם למעשר שני עליהם מה שעשה עשוי.

יג בפת המרחץ פטורה מן הודאי ואין צורך לומר מן הדמאי רבן שמעון בן גמליאל אומר אף אינו מטמא טומאת משקה שמן שהגרדי סך באצבעותיו חייב שהסורק נתן לצמר פטור מן הדמאי לפיכך

obligatur ad restitutionem: Poterit pro mercede locare Israelita jumentum suum gentili, & pacisci, ut gentilis nutriat, dummodo illi non dicat: tantum & tantum hordei coram illo projicies, tantum & tantum fœni coram illo projicies: Si gentilis dicat Israelitæ, ut imponat oleum suo vulneri; si de re certa sit, est vetitum, si de re dubia sit, est licitum; Si ceciderit super ejus carnem poterit se ungere, & non erit solicitus.

XI. Si gentilis projiciat oleum super tabulam marmoream, ut super ea circumvoluatur, postquam consistat, licet Israelitæ vertere post eum. Si emat vinum, ut indat in muriam, & vinum, ut faciat confecturam, & vicias ut faciat eas molituras, tenetur pro re dubia, & non est necesse ut dicatur pro re certa; Hæc ipsa absolvuntur a re dubia: Si emat vinum & oleum, ut imponat ulceribus, & vicias, ut faciat eas molituras, tenetur pro re dubia; & R. Simeon ben Elieser absolvit; & sic R. Simeon ben Elieser dicebat; Siquis emat vicias ut faciat eas molituras, absolvitur a re dubia; si emat vinum, ut indat in lebetem & farinam, ut faciat malgamam, & emplastrum, absolvitur a re dubia, & tenetur pro certa, & hæc ipsa absolvuntur a re certa.

XII. Siquis emat farinam pro pellibus, absolvitur a re dubia, & obligatur ad certam; & si in farinam rei certe indat in pelles, licitum est in eam indere alias pelles: Oleum odoriferum schola Schammai obligat, & schola Hillel absolvit; Dicit Rabi Nathan: Non absolvit schola Hillel nisi oleum balsami duntaxat; Alii dicunt nomine R. Nathan, quod obliget schola Hillel oleum rosaceum. Compensationes separationis, & ejus quintam partem, & quintam quintæ partis, residuum manipuli, & duorum panum, & panis facierum, & reliquias munerum, & augumentum primitivorum R. Simeon ben Jehuda nomine R. Simeonis schola Schammai obligat, & schola Hillel absolvit; & si hæc omnia insigniverit nomine decimæ secundæ quod factum est, factum est.

XIII. Pasta balnei absolvitur ab re certa, & non est necesse ut dicatur, a re dubia: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Quinetiam non polluit immunditie liquorum: Oleum, quo textor ungit digitos suos, tenetur; at illud, quod pectinator indit in lanam, absolvitur a re dubia; Idcirco oleum anni

שמן של שביעית נותנים ממנו לגרדי ואין נותנים ממנו לסורק.

פרק שני

א אורז במקומו מותר שבתחלה אנטכיא רבי אלעזר ברבי יוסי אומר אורז שבתחילת אנטכיא מותר הוא עד בורו המקבל עליו ארבעה דברים מקבלים אותו להיות חבר שלא ליתן תרומה ומעשרות לעם הארץ ושלא יעשה טהרות אצל עם הארץ ושיהא אוכל חולין בטהרה. המקבל עליו להיות נאמן מעשר את שהוא אוכל ואת שהוא מוכר ואת שהוא לוקח ואין מתארח אצל עם הארץ דברי רבי מאיר וחכמים אומרים המתארח אצל עם הארץ נאמן אמר להם רבי מאיר על עצמו אינו נאמן והא נאמן על אלו.

ב מימיהם של בעלי בתים לא נמנעו מלהיות אוכלים זה אצל זה ואף על פי כן פירותיהם שבתוך בתיהם מתוקנים. עם הארץ שקבל עליו כל דברי חברות ונחשד על דבר אחד נחשד על כולם דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין חשוד אלא על אותו בלבד. גר שקבל עליו כל דברי התורה ונחשד על דבר אחד אפילו על התורה כולה הרי הוא כישראל משומד עם הארץ שקבל עליו כל דברי חברות חוץ מן הדבר אחד אין מקבלים אותו. גר שקבל עליו כל דברי תורה חוץ מהבר אחד אין מקבלים אותו רבי יוסי בר יהודה אומר אפילו דבר קטן מדקדוקי סופרים.

ג כהן שקבל עליו כל עבודות כהונה חוץ מדבר אחד אין מקבלים אותו. בן לוי שקבל עליו כל עבודות לויה חוץ מדבר אחד אין מקבלים אותו שנאמר המקריב את דם השלמים ונומר אין לי אלא זריקת דם והקטר חלבים מנין ליציקות ובלילות תנופות והגשות הקמיצות וקטרות המליקות והקבלות וההזאת והשקאת סוטה ועריפת ענלה וטהרת מצורע ונשיאות כפים מבפנים ומבחוץ תלמוד לומר בני אהרן כל עבודת שהיא בבני אהרן אמר רבי שמעון יכול אין דוחים אותן אלא ממתנות גבולין תלמוד לומר ראשית דגנך

anni Sabbathici poteſt dari textori, at non poteſt dari pectinatori.

CAPUT II.

I. ORiza in loco ſuo licita eſt, quæ ſit in valle Antiochiæ. Rabi Elieſer bar R. Joſe dicit: Oriza quæ eſt in valle Antiochiæ, licita eſt uſque ad ejus dumetum. Qui hæc quatuor in ſe ſuſcipit, eum recipiunt, ut ſit ſocius; ſc. ne det ſeparationem, & decimas populo terræ, neque faciat puritates cum populo terræ, & comedat profana in puritate; Qui ſuper ſe ſuſcipit, ut ſi fidelis, decimabit, quod comedit, & quod vendit, & quod emit; non hoſpitabitur cum populo terræ: Verba Rabi Meir: Et ſapientes dicunt: Poterit hoſpitari cum populo terræ fideli. Reſpondit illis R. Meir: Si pro ſe ipſo non eſt fidelis, erit fidelis pro iſtis?

II. A diebus patrumfamilias non ceſſarunt comedere inter ſe, licet eorum fructus, qui erant in eorum domibus, eſſent præparati. Si populus terræ in ſe ſuſcipiat cuncta officia ſocietatis; & de uno ſit ſuſpectus, de cunctis eſt ſuſpectus; Verba R. Meir, & ſapientes dicunt: Non eſt ſuſpectus niſi de illo uno duntaxat. Proſelytus ſi in ſe ſuſcipiat omnia præcepta legis; & de uno ſit ſuſpectus, vel de univerſa lege, conſideratur ſicut Iſraelita apoſtata. Si populus terræ in ſe ſuſcipiat cuncta officia ſocietatis, excepto uno, illum non recipiunt: Si proſelytus in ſe ſuſcipiat cuncta præcepta legis, excepto uno, illum non recipiunt: R. Joſe bar R. Jehuda dicit; vel ſi fuerit res minima de ſubtilitatibus ſcribarum.

III. Sacerdos ſi in ſe recipiat cuncta miniſteria ſacerdotii excepto uno, illum non recipiunt: Levita ſi in ſe recipiat cuncta miniſteria Levitarum, excepto uno, illum non recipiunt: Dictum eſt enim: *Qui obtulerit ſanguinem pacificorum &c.* Non probo niſi de adſperſione ſanguinis, de adolitione adipum unde probatur, de infuſionibus, & commixtionibus, & ventilationibus, & admotionibus, & pugillationibus, & adolitionibus, & unguesectionibus, & acceptionibus, & adſperſionibus, & potationibus mulieris adulterii ſuſpectæ, & decollatione vitulæ, & purificatione leproſi, & benedictionibus intus, & foris? Ex eo quod dictum eſt: *Filii Aharon*: Cuncta miniſteria quæ ſunt in filiis Aharon: Dicit R. Simeon: Crederem, quod non pellerentur niſi a donis ſanctuarii duntaxat; unde probatur vel a donis pro-

תירושך ויצהריך וגומר מפני מה כי בו בחר יהוה כל המקבל עליו שירות יש לו במתנות כל שאין מקבל עליו שירות אין לו במתנות.

ד בזמן שהכהנים עושים רצונו של מקום מה נאמר בהם חלקם נתתי אותה מאישי משלהם הם נוטלים ואין נוטלים משלי ובזמן שאין עושים רצונו של מקום מה נאמר בהם מי גם בכם ויסגיר דלתים וגומר וכולם שחזרו בהם אין מקבלים אותם עולמית דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר חזרו בפרהסיא מקבלים אותם במטמונות אין מקבלים אותם רבי שמעון ורבי יהושע בן קרחה אומרים בין כך ובין כך מקבלים אותם שנאמר שובו בנים שובבים וגומר.

ה הבא לקבל עליו אם היה נוהג מתחלה בצנעה מקבלים אותו ואחר כך מלמדים ואם לאו מלמדים אותו ואחר כך מקבלים אותו ומלמדים אותו והולכים ומקבלים לכנפים ואחר כך מקבלים לטהרות אם אמר איני מקבל עליו אלא לכנפים בלבד מקבלים אותו קבל עליו לטהרות ולא קבל על לכנפים אף על הטהרות אין נאמן עד מתי מקבלים בית שמאי אומר למשקים שלשים יום לכסות שנים עשר חדש ובית הלל אומר זה וזה לשלשים יום.

ו הבא לקבל עליו אפילו תלמיד חכם צריך לקבל עליו אבל חכם היושב בישיבה אין צריך לקבל עליו שכבר קבל עליו משעה שישב אבא שאול אומר אף תלמיד חכם אין צריך לקבל עליו ולא עוד אלא אף אחרים מקבלים בפניו חבורה אין בניו ועבדיו צריכים לקבל בפני חבורה.

ז רבן שמעון בן גמליאל אומר אינו דומה חבר שקלקל לבן חבר שקלקל בן חבר שהיה הולך אצל אבי אמו עם הארץ אין אביו חושש שמא מאכילו בטהרות אם יודע שמאכילו בטהרות הרי זה אסור ובגדיו טמאים מדרס.

ח בת עם הארץ שנשאת לחבר אשת עם הארץ שנשאת לחבר עבדו של עם הארץ שנמכר לחבר צריכי לקבל

provinciæ? Ex eo quod dictum eſt: *Primitias tritici tui, muſti tui, & olei tui &c.* Qua de cauſa? *Quia ipſum elegit Dominus:* Si in ſe ſuſcipiat miniſteria, erit illi pars in donis, ſi in ſe non ſuſcipiat miniſteria, non erit illi pars in donis.

IV. Quando ſacerdotes faciunt beneplacitum Dei, quid de illis dictum eſt? *Partem eorum dedi illis de ignitis meis.* De bonis ſuis ipſi ſumunt, at de bonis meis non ſumunt; at quando non faciunt beneplacitum Dei, quid dictum eſt de illis? *Quis etiam eſt in vobis, qui claudit oſtia &c?* Et omnes, quos pœniteat, in perpetuum non recipiunt. Verba R. Meir; R. Jehuda dicit, ſi palam pœniteat, recipiunt, ſi clam, non recipiunt. R. Simeon & R. Jehoſua ben Korcha dicunt; Sive hoc ſive illo modo, eos recipiunt: Dictum eſt enim: *Revertimini filii rebelles &c.*

V. Qui venit, ut in ſe ſuſcipiat, ſi aſſueſcat clam, ab initio, recipiunt, & poſtea docent, ſi minus, ipſum docent, & poſtea recipiunt, & ipſum docent, & recipiunt pro detectione, & poſtea recipiunt pro puritatibus; Si dicat: Super me non ſuſcipiam niſi detectionem duntaxat ipſum recipiunt; Si in ſe recipiat pro puritatibus, at ſuper ſe non recipiat pro detectione vel de puritatibus non eſt fide dignus: Uſque quo recipiunt? Schola Schammai dicit: Pro liquoribus, triginta dies, pro tegumento, duodecim menſes; & ſchola Hillel dicit: Pro utroque triginta dies.

VI. Si quis veniat, ut ſuper ſe ſuſcipiat, vel ſi fuerit diſcipulus ſapiens, neceſſe eſt ut ſuper ſe ſuſcipiat, at ſapiens, qui ſedet in Academia, non eſt neceſſe ut in ſe ſuſcipiat, quia jam recepit a tempore quo ſedit. Aba Saul dicit: Vel diſcipulus ſapiens non eſt neceſſe, ut ſuper ſe ſuſcipiat; & præterea ſi etiam alii ſuſcipiunt coram ipſo ſocietatem, non eſt neceſſe, ut ejus filii, & ſervi ſuſcipiant coram ſocietate, at ſuſcipiunt coram ipſo ſocietatem.

VII. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Non eſt ſimilis ſocius depravatus filio ſocii depravati: Si filius ſocii ſe conferat ad patrem matris ſuæ de populo terræ, ejus pater non erit ſolicitus, quin faciat eum comedere in puritatibus, ſi norit, quod eum faciat comedere in puritatibus, erit interdictus, & ejus veſtes calcatione polluent.

VIII. Si filia populi terræ nubat ſocio, ſi uxor populi terræ nubat ſocio, ſi ſervus populi terræ ſe vendat ſocio, neceſſe eſt, ut ab initio ſuper ſe ſuſcipiant,

עליהם בתחלה בת חבר שנשאת לעם הארץ אשת חבר שנשאת לעם הארץ עבדו של חבר שנמכר לעם הארץ הרי זה בחזקתם עד שייחשדו· רבי שמעון בן אלעזר אומר צריכים לקבל עליהם בתחלה וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר משם רבי מאיר מעשה באשה אחת שנשאת לחבר והיתה קוטעת על ידו תפילין נשאת למוכס והיתה קושרת על ידו קשורים·

ט בנו של חבר שהיה למד אצל עם הארץ עבדו של חבר שהיה למד אצל עם הארץ הרי הם בחזקתם עד שייחשדו· בנו של עם הארץ שלמד אצל חבר עבדו של עם הארץ שהיה למד אצל חבר כל זמן שהם אצלו הרי הם כחבר יצאו מאצלו הרי הם כעם הארץ·

י לא יאמר אדם חבר לעם הארץ הילך ככר זו ותן לפלני חבר שאין משלחים טהרות ביד עם הארץ חבר שאמר לו עם הארץ הילך ככר זו והולך לפלני עם הארץ לא יתן לו שאין מוסרים טהרות לעם הארץ· עם הארץ שאמר לחבר תן לי ככר זה ואוכלינו יין זה ואשתנו לא יתן לו שאין מאכילים טהרות לעם הארץ·

יא היה נדור מן הככר ואמר לו תן לי ואוכלינו אבטיח וניקר ואמר לו תן לי ואוכלנו יין ונתגלה ואמר לו תן לי ואשתנו לא יתן שאין מאכילים את האדם דבר האסור לו כיוצא בו לא יושיט ישראל אבר מן החי לבני נח ולא כוס יין לנזיר שאין מאכלים את האדם דבר האסור לו ועל כולם אין מברכים עליהם ואין מזמנים עליהם ואין עונים אחריהם אמן·

יב נשאלים לעם הארץ על טהרותיו ובלבד שלא יאמר לו צא אכול צא שרוף אלא אומר לו אם כזה שאלת טמא ואם כזה שָׁאלת טהור·

פרק שלישי

א העיד רבי יוסי בן המשלם משם רבי נתן אחיו משם רבי אלעזר חסמא שאין עושים טהרות לעם הארץ לא יעשה לו עיסתו של תרומה בטהרה אבל עושה לו עיסתו של חולים בטהרה

piant; Si filia socii nubat populo terræ, erit de illis præsuntio, donec de illis fuerit suscipio. Rabi Simeon ben Eliefer dicit: Necesse est, ut in se recipiant ab initio; & similiter Rabi Simeon ben Eliefer dicebat nomine Rabi Meir: Narratur de quadam muliere, quæ nupsit socio, eique alligavit super manu Thephilin; Nupsit publicano, eique alligavit ligamina super manu.

IX. Filius socii qui discit penes populum terræ; & servus socii, qui discit penes populum terræ, erit de illis præsumtio, donec de illis fuerit suscipio: Si filius populi terræ discat panes socium, si servus populi terræ discat penes socium, quandiu cum illo fuerint, ecce sunt instar socii; quando ab eo recedent, erunt instar populi terræ.

X. Non dicet socius populo terræ: Ecce tibi hic panis; da tali socio; quia non licet mittere puritates per manum populi terræ: Si socio dicat populus terræ: Ecce tibi hic panis; & affer ad N. N. populum terræ; non dabit, quia non sunt tradendæ puritates populo terræ: Si populus terræ dicat socio: da mihi hunc panem, ut comedam; hoc vinum, ut bibam; Non dabit, quia non præbentur comedendæ puritates populo terræ.

XI. Si quis voverit a pane; & illi dicat; Da mihi ut comedam; si a pepone, & fuerit perforatus; eique dicat; Da mihi ut comedam; si a vino; & fuerit retectum; & dicat: Da mihi ut bibam; Non dabit, quia non præbetur comedendum homini, quod sibi sit vetitum: Similiter non præbebit Israelita membrum animalis vivi Noachidæ, neque poculum vini Nazyræó, quia non datur comedendum homini, quod sibi est vetitum: Omnino non licet benedicere super illis, neque invitare super illis, neque licet post illos respondere amen.

XII. Licet interrogare populum terræ de ejus puritatibus, dummodo illi non dicat; egredere & comede; egredere & combure; sed illi dicunt; Si huic simile postulasti, est immundum; si huic simile postulasti; est mundum.

CAPUT III.

I. Testatus est R. Jose ben Messulam nomine R. Nathan fratris sui nomine R. Eliefer Chisma, non faciendas esse puritates pro populo terræ, neque esse faciendam pastam suam separationis suæ in puritate; sed licet facere pastam suam profanorum in puritate,

מפריש ממנה חלה ונותן לתוך כפישה ועם הארץ בא ונוטל זו וזו.

ב לא יעשה לו זתים של תרומה בטהרה אבל עושה לו זתים של חולים בטהרה מפריש מהם תרומה ונותן לתוך כליו של חבר ועם הארץ בא ונוטל את שתיהם כשם שאין נותנין תרומה אלא לכהן חבר כך אין משלמים קרן וחומש אלא לכהן חבר האוכל תרומת עם הארץ משלם קרן וחומש לכהן חבר וחבר נוטל דמים ומפייס את עם הארץ.

ג תרומות חבר ותרומת עם הארץ שנתערבה כופים את עם הארץ למכור את חלקו וחולק כהן עם ישראל ישראל עם כהן כותי במקום כותי מפני שהוא כמציל מידו אבל לא בארץ מפני שמחזיקים בכהונה. אף בארץ ישראל מקום שמכירין בו שהוא כותי מותר לחלוק הימנו אוכל כהן ישראל עם כהן כותי בזמן שעושה בטומאה אבל בזמן שעושה בטהרה הרי זה לא יאכל עמו מפני שמאכילו בשר בכור טהור ומשקה אותו יין רבעי טהור.

ד בראשונה היו אומרים חבר שנעשה גבאי דוחים אותו מחבורתו חזרו לומר כל זמן שהוא גבאי אין נאמן פירש מגביותו הרי נאמן חבר שהיה חובר מעם הארץ עיקרי תאנים ודליות של ענבים מעשר ונותנים לו ואין נותן לו אלא משלו.

ה בן חבר שהיה הולך אצל אבי אמו עם הארץ אין אביו חושש שמא מאכילו דברים שאינם מתוקנים היו בידו פירות אינו חושש שמא אין מתוקנים הם אם אמר לו תאכילנו מעשר ומאכילו לא ישתמש חבר במשתאו של עם הארץ ובסעודתו של עם הארץ אלא אם כן היה מתוקן תחת ידו אפילו אינה מינקת אחת של יין לפיכך חבר ששימש במשתאו של עם הארץ ובסעודתו של עם הארץ הרי זה חזקה למעשרות.

ו חבר שהיה יושב במשתאו של עם הארץ ובסעודתו של עם הארץ אפילו רואים אותו נוטל ואוכל מיד נוטל

tate; & poterit ex ea separare placentam, & ponere intra sportam, & populus terræ veniens sumet utramque.

II. Non faciet illi olivas separationis in puritate, at potest illi facere olivas profanorum in puritate; separabit ex illis separationem, & indet in vas socii, & populus terræ veniens utramque sumet: Sicut non dant separationem nisi sacerdoti socio, ita pariter non rependunt sortem & quintam partem nisi sacerdoti socio; Si præbeat comedendam separationem populo terræ, rependet sortem & quintam partem sacerdoti socio; & socius sumet pretium, & satisfaciet populo terræ.

III. Si separatio socii, & separatio populi terræ inter se misceantur, cogunt populum terræ ut vendat suam partem, & dividet sacerdos cum Israelita, & Israelita cum sacerdote Cuthæo in loco Cuthæi, quia reputatur perinde ac liberet a potestate sua, at non in terra, quia occupant jus sacerdotii: Vel in terra Israel, ubi innotescat, quod sit Cuthæus, licet cum eo separare. Potest comedere sacerdos Israelita cum sacerdote Cuthæo, quando operatur in immunditie, at si operetur in puritate, non comedet cum eo, quia præberet illi comedendam carnem primogeniti mundi, & daret ei bibendum vinum purum plantæ quarti anni.

IV. Olim dixerunt: Si socius creetur exactor, pellitur ab sua societate; Iterum dixerunt; Quandiu fuerit exactor; non erit fide dignus, si deserat exactionem, tum erit fide dignus: Socius qui se associaverit cum populo terræ, stirpes ficuum, & propagines uvarum decimabit, & dabit illi & non dabit nisi de suis bonis.

V. Si filius socii se conferat ad patrem matris suæ, qui sit de populo terræ, pater non erit solicitus, quin præbeat illi comedenda, quæ non sint præparata; Si fuerint in ejus manu fructus, non erit solicitus quin sint præparati: Si illi dicat: Da mihi comedendam decimam; quod illi det comedendam. Non ministrabit socius in compotatione populi terræ, neque in convivio populi terræ, nisi fuerit præparatum sub manu sua; vel si non fuerit nisi una ampulla vini; Ideoque socius si ministrat in compotatione populi terræ & in convivio populi terræ, erit præsumtio respectu decimarum.

VI. Socius si sedeat in compotatione populi terræ, & in convivio populi terræ, vel si illum inspiciant, quod sumat & comedat statim, quod sumat & bibat

ושותה מיד אין לו חזקה למעשרות שמא עישר בלבו היה בנו מיסב אצלו מעשר עליו אחר אין מעשר עליו בנו במקום אחד מעשר עליו׃

ז בן חבר שהיה מיסב במשתאו של עם הארץ ובסעודתו של עם הארץ אפילו רואים אותו נוטל ואוכל מיד נוטל ושותה מיד אין לו חזקה למעשרות שמא עישר בלבו אף על פי שאמרו כל אלו תקלה לאחרים הם אם היה שותף עמו בחנות הרי זה חזקה למעשרות. עם הארץ שהיה משתמש בחנות של חבר אף על פי שחבר יוצא ונכנס הרי זה מותר ואינו חושש שמא החליף היה הוא נאמן ואשתו אין נאמנה לוקחים ממנו ואין מתארחין אצלו׃

ח ואף על פי שאמרו הרי הוא כשרוי עם הנחש בכפיפה אשתו נאמנת והוא אין נאמן מתארחין אצלו ואין לוקחים הימנו הוא נאמן ואחד מבניו נאמן ואחת משפחתו נאמנת לוקחים ואוכלים על פיהם ועושים לו ואוכל בשביעית ובטהרות אינם רשאים לעשות כן. הנחתומים לא חייבו אותם חכמים להפריש אלא כדי תרומת מעשר וחלה ופטורים מן השני במה דברים אמורים במוכר בחנותו על פתח חנותו אבל המוכר בפלטיר או בחנות הסמוכה לחנותו חייב בשני׃

ט את שדרכו למוד בנסה ומודדו בין בנסה ובין בדקה דקה טפילה לנסה את שדרכו לימדד בדקה ומדדו בין בדקה בין בנסה טפילה נסה לדקה אלו דברים הנמכרים בנסה מיני תבואות וקטניות דרכו לימדד בדקה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים דברים שדרכם לימדד בדקה ומדדו בין בדקה בין בנסה טפילה נסה לדקה אלו דברים הנמכרים בנסה מיני תבואות וקטניות דרכו לימדד בדקה ומדדן בנסה משפיעה ומוכרן דמים אם מדדן בדקה הרי זה חייב רבי נחמיה אומר הנמכר בדקה הרי הוא בדקה בנסה הרי הוא בנסה׃

י רבי ישמעאל ברבי יוחנן בן ברוקא אומר הנמכר בדקה הרי זה חייב אפילו לא מכר לו אלא סאה ורובע צריך לעשר את הרובע רבן שמעון בן גמליאל

bibat statim; non erit in eo præsumtio respectu decimarum; fortasse in corde suo decimavit. Si filius socii accumbat prope illum, si alius pro illo decimaverit, non decimabit pro illo filius, in loco uno pro illo.

VII. Filius socii si accumbat in compotatione, & in convivio cum populo terræ, vel si conspiciatur ab aliis, quod sumat & comedat statim, sumat & bibat; Non erit præsumtio respectu decimarum; fortasse in corde suo decimavit; licet dixerunt: Hæc omnia sunt aliis offendiculo; Si consocietur cum eo in officina, ecce hæc erit præsuntio respectu decimarum. Si populus terræ utatur officina socii, vel si socius egrediatur & ingrediatur, erit licitum, neque erit solicitus, ne forte immutet; Si ipse sit fide dignus, at ejus uxor non sit fide digna: Emunt ab eo, at non habitant penes eum.

VIII. Licet dixerunt, quod ipse reputetur perinde ac habitet cum serpente, qui sit in sporta; Si ejus uxor sit fide digna, at ipse non sit fide dignus; Habitant penes eum, at non emunt ab eo: si ipse sit fide dignus, & unus ex ejus filiis sit fide dignus, & una ex ejus ancillis sit fide digna, licet emere & comedere ex eorum dicto, & operari, & comedere fructus anni septimi, at in puritatibus non licet ita facere. Pistores non obligarunt sapientes, ut separarent nisi juxta mensuram separationis, decimæ, & placentæ, ut absolvantur a secunda: De quo hæc dicta sunt? De eo qui vendat in taberna sua super porta tabernæ, at si vendat in taberna proxonetæ, aut in taberna, quæ sit proxima suæ tabernæ, tenetur decima secunda.

IX. Quod solet mensurari mensura magna, & metiatur tam mensura magna, quam minuta, minuta est accessorium magnæ: Quod solet mensurari mensura minuta, & metiatur tam minuta, quam magna, magna est accessorium parvæ: Hæc solent vendi mensura magna, species proventuum; at legumina solent mensurari parva: Verba R. Meir; & sapientes dicunt; Quæ solent mensurari mensura parva, & metiatur magna, in copia venduntur, & pecunia venduntur, si metiatur parva, tenetur. Rabi Nehemia dicit: Quod vendi solet mensura minuta, mensurabitur minuta, quod vendi solet magna, metietur crassa.

X. R. Ismael bar R. Jochanan ben Beroka dicit: Quod solet vendi mensura minuta, tenetur, vel si non vendat nisi satum, & quartarium, debet decimare quartarium. Raban Simeon ben Ga-

אומר משם רבי יוסי קליעה של שום וסלי תאנים סלי ענבים וקופות של ירק לימון במדה גסה מילימון ולמטה במדה דקה ובלח היין במדה גסה מהיין ולמטה במדה דקה וכן היה רבן שמעון בן גמליא אומר רבי יוסי קליעה של שום הרי הוא במדת גסה.

יא לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד בעל הבית בין כך ובין כך צריך לעשר דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אחד סיטון ואחד בעל הבית מותר למכור ולשלח לחברו וליתן לו במתנה. המשלח בין לעם הארץ ובין לחבר צריך לעשר רבן שמעון בן גמליאל אומר לעם הארץ צריך לעשר לחבר צריך להודיע אמר רבן שמעון בן גמליא מעשה ששלח לי רבי יוסי בי רבי אתרוג גדול מצפורי ואמר זה בא בידי מקיסרי ולמדתי ממנו שלשה דברים אחד שהיה ודאי ושהיה טמא ושלא היה בידו אלא זו בלבד שאלו היה בידו אחר היה מעשר ממנו עליו.

יב הלוקח מן התגר ואמר זה מתוקן וזה אינו מתוקן אף על המתוקן אין נאמן את שדרכו לימכר דמאי נאמן. חבר שהיה מוכר משפיע ומתוקן ונתמנה לו דבר שהוא דמאי צריך להודיע שכל דבר שהוא דמאי צריך להודיע רבן גמליא היה מאכול את פועליו דמאי ומודיע ואם בירוע של בעל הבית מאותו המין אין צריך להודיע.

יג גבאי קופה אין נובין ומכריזין ביום טוב כדרך שנובין ומכריזין בחול אבל נובן בצנעה בתוך חיקם ומחלקים על כל שכונה ושכונה גבאי צדקה בשביעית מדלגים על פתחיהם של אוכלי שביעית דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין צריכים לדקדק באוכלי שביעית אפילו פת נתנו להם מקבלים אותה הימנו שלא נחשדו מתנות אלא מעות וביצים בלבד אם היתה עיר כולה של אוכלי שביעית אין צריכים לדקדק באוכלי שביעית הכהנים

Gamaliel dicit nomine R. Joſe. Implexio allii, & caniſtrum ficorum, & caniſtra uvarum, & ſporta oleris, & citrus venduntur menſura magna, a citro & infra, menſura minuta; & in liquidis, vinum menſura magna, a vino & infra menſura minuta: Et ſimiliter Raban Simeon ben Gamaliel dicebat nomine R. Joſe: Implexio allii vendetur menſura magna.

XI. Non permiſerunt, ut venderetur res dubia niſi ſitoni duntaxat; paterfamilias ſive hoc ſive illo modo debet decimare; Verba Rabi Meir, & ſapientes dicunt; tam ſitones, quam paterfamilias poteſt licite vendere, & mittere ſocio ſuo, & illi donare. Si mittat ſive populo terræ, ſive ſocio, debet decimare: Raban Simeon ben Gamaliel dicit; Si mittat populo terræ, debet decimare, ſi ſocio, debet ſignificare. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel. Contigit, ut mihi mitteret R. Joſe ben Rabi citrum magnam ex Tſippori, & dixit: Hæc venit in meam poteſtatem ex Cæſarea; & tria ab eo didici; primum, quod eſſet indecimata, & quod eſſet immunda, & quod non fuerit in ſua poteſtate, niſi hæc duntaxat, ſi alia in ejus poteſtate fuiſſet, ex ea pro ea decimaſſet.

XII. Si emat a mercatore, & dicat; Hoc eſt præparatum, & illud non eſt præparatum; licet ſit præparatum, non eſt fide dignus, qui ſolet vendere rem dubiam eſt fide dignus. Socius ſi in copio vendat, & præparatum, ſi ſibi numeretur aliquid, quod ſit res dubia, debet ſignificare; quia quod eſt res dubia, ſignificandum eſt; Raban Gamaliel nutriebat ſuos operarios res dubia, eiſque ſignificabat; & ſi notum ſit, quod ex ea ſpecie habeat paterfamilias, non eſt neceſſe ut ſignificetur.

XIII. Exactores ſportæ non exigunt, neque proclamant in die feſto, ſicut ſolent exigere, & proclamare in die profano, at clam exigent intra ſinus ſuos, & divident ſingulis viciniis. Exactores eleemoſynæ in anno ſeptimo debent tranſilire portas comedentium fructus anni ſeptimi: Verba R. Meir, & ſapientes dicunt; Non eſt ſubtiliter inquirendum de comedentibus fructus anni ſeptimi; Vel ſi panem dent, accipient; quia non ſunt ſuſpecti in donis, ſed in numis, & ovis duntaxat: Si tota civitas contineat comedentes fructus anni ſeptimi; non erit ſubtiliter inquirendum de comedentibus fructus anni ſeptimi; Si ſacerdotes exigant in puritate, debent ſubtili-

נוכין בטהרה צריכים לרקדק באוכלי שביעית.

פרק רביעי

א הלוקח ירק מן השוק הרי זה בורר כל היום כולו ואינו חושש משגמר בלבו אסור להחזיר אין יכול מפני שצריך לעשר ולעשר אין יכול מפני שמחסר מניין וליטול אחד ולהניח אחד אין יכול שמא יבא אחד ויטול ונמצא מעשר מן המתוקן על שאינו מתוקן. הרוצה להחזיר עלי ירק ולהקל ממשאו לא ישליך עד שיעשר רבי יוסי אומר בודאי אסור ובדמאי מותר.

ב המוצא פירות בדרך ונטלן ואכלן ונמלך להצניע לא יצניע עד שיעשר רבי יוסי אומר בודאי אסור ובדמאי מותר קנובת ירק שבגנה הרי זו מותרת של בעל הבית ושבתוך ביתו הרי זו אסורה שעל גבי אשפה בכל מקום הרי זו מותרת רבי יוסי אומר ברוב שלקטו לקצב ארת האספרגוס שבו ולהשליך הרי זה מותר לקטו לאכלו ונמלך להצניע יצניע עד שיעשר.

ג וראי שתקנו דמאי ודמאי שתקנו וראי לא עשה ולא כלום דברי רבי יעקב רבי יוסי אומר וראי שתקנו דמאי לא עשה כלום דמאי שתקנו וראי מעשרותיו מעשרות ותרומתו אין תרומה שאין תרומה אחר תרומה.

ד כל העיר מוכרים וראי ואחד דמאי לקח ואינו נודע מאיזה מהם לקח הרי זה אסור מפריש תרומה ומעשר ונותנם לכהן והשאר שלו הטבל והמתוקן שנתערבו ואבד אחד מהם נוהג במשוייר וראי מפריש תרומה ותרומה מעשר ונותנם לכל כהן שירצה. כל העיר מוכרים מתוקן ואחד מוכר שאין מתוקן ולקח ואינו יודע מאיזה מהם לקח הרי זה אסור. כל העיר מוכרים בשר שחוטה ואחד מוכר בשר

tiliter inquirere de comedentibus fructus anni septimi.

CAPUT IV.

I. Si emat olus ex foro, purificabit toto die & non erit solicitus; test, quia deficiens est numero; nepostquam perfecit in corde suo, vetitum est restituere: non potest, quia decimandum est, & decimare non poque potest aliud sumere, & aliud deserere; fortasse alius veniens illud sumet, & deprehendetur quod decimet ex præparato pro non præparato. Si velit reddere frondes oleris, & allevare de ejus onere, non projiciet, donec decimet; Rabi Jose dicit: In re certa est vetitum, & in re dubia est licitum.

II. Si inveniat fructus in via, eosque sumat ut comedat, si consilium ineat, ut eos asservet, non potest asservare, nisi decimet. Rabi Jose dicit: In re certa est vetitum, & in re dubia est licitum. Abscissio oleris, quod est in horto, erit licita, si fuerit patrisfamilias, & in domo, erit vetita; si fuerit in sterquilino, omnino est licita: R. Jose dicit: Si colligat brassicam, ut abscindat florem, qui in illa est, & reliquum projiciat, erit licitum; Si colligat ut comedat, & deliberet asservare, non poterit asservare, donec decimet.

III. Si rem certam præparasset instar rei dubiæ, & rem dubiam instar rei certæ, nihil inservit: Verba R. Jacob: R. Jose dicit: Si rem certam præparet instar rei dubiæ, nihil inservit; si rem dubiam præparet instar rei certæ, ejus decimæ erunt decimæ, & ejus separatio non est separatio, quia non est separatio post separationem.

IV. Si universa civitas vendat rem certam, & unus rem dubiam, si emat, & ignoret ex quonam ex iis emerit, erit vetitum: Separabit separationem, & decimam, & dabit sacerdoti, & residuum suum erit; Si indecimatum & præparatum inter se misceantur, & unum ex iis pereat, considerabitur in residuo res certa, separabit separationem, & separationem decimæ, & dabit sacerdoti, qui sibi maxime libuerit. Si universa civitas vendat præparatum, & unus vendat quod non sit præparatum, & emat, & ignoret a quonam emerit, erit vetitum, Si universa civitas vendat carnem mactatam, & unus vendat carnem cadaveris, & emat, & igno-

נבלה ולקח ואינו נודע מאיזה מהם לקח הרי זה אסור . כל העיר מוכרים יין טהור אחר מוכר יין טמא ולקח ואינו יודע מאיזה מהם לקח הרי זה אסור במה דברים אמורים בזמן שלקח ואינו יודע מאיזה מהם לקח אבל הלוקח מן השוק הולכים אחר הרוב .

ה פירות לא הלכו בהם חכמים לא אחר הטעם ולא אחר הריח לא אחר המראה ולא אחר הדמים אלא אחר הרוב בלבד זיתים משיחסום בבד ובבודידה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין הבד והבודידה שוין לא בעיר ולא במדינה רבו בעיר לא רבו במדינה בעיר מותר ובמדינה אסור רבו במדינה ולא רבו בעיר במדינה מותר ובעיר אסור רבו בהר ולא רבו בבקעה בהר מותר ובבקעה אסור רבו בבקעה ולא רבו בהר בבקעה מותר ובהר אסור .

ו רבו לחנוני ולא רבו לבעל הבית לחנווני מותר לבעל הבית אסור רבו לבעל הבית ולא רבו לחנווני לבעל הבית מותר לחנווני אסור זה הכלל כל שרבו לו מותר לא רבו לו אסור רבו ונתמעטו חזר השוק ליושנו אמר רבי יוסי מעשה שנכנס גורן אחד של פול במירק ובאו ושאלו את רבי עקיבא והתירו להם את השוק אמר לו רבי נתמעטו חוזר השוק ליושנו רבי שמעון אומר אפילו לא נכנס אלא גורן אחד בעיר הנחתומין מותרים מפני שהם רצים אחר החדש .

ז מצרפין פירות חוצה לארץ על פירות הארץ כדי שירבו על פירות הארץ לפוטרם מן המעשרות מצרפים פירות חוצה לארץ על פירות שנייה כדי שירבו על פירות שלישית לפוטרם מן מעשר שני מצרפם מפירות חוצה לארץ על פירות שלישית כדי שירבו על פירות רביעית לפטרם מן המעשר עני מצרפים פירות ערב שביעית כדי שירבו על פירות שביעית

& ignoret a quonam ex iis emerit, erit vetita. Si universa civitas vendat vinum mundum, & unus vendat vinum immundum, & emat, & ignoret a quonam ex iis emerit, erit vetitum: De quo hæc dicta sunt? Quando emat, & ignoret a quonam ex iis emerit, at si emat ex foro, incedunt post majorem partem.

V. In fructibus non considerarunt sapientes eorum gustum, neque eorum odorem, neque eorum colorem, neque eorum pretium, sed consideraruut majorem partem duntaxat: In olivis postquam expressæ fuerint in torculari, & in lacu; verba Rabi Meir, & sapientes dicunt; Torcular & lacus non æquiparantur; si non in civitate, neque in in provincia, si crevissent in civitate, at non in provincia; in civitate licitum est, & in provincia est vetitum; si crevissent in provincia, at non crevissent in civitate, in provincia est licitum, at in civitate est vetitum; si crevissent in monte, & non crevissent in valle, in monte licitum est, at in valle est vetitum, si crevissent in valle, at non crevissent in monte, in valle est licitum, & in monte est vetitum.

VI. Si creverint tabernario, at non creverint patrifamilias, tabernario erit licitum, & patrifamilias erit vetitum; si creverint patrifamilias, at non creverint tabernario, patrifamilias erit licitum, at tabernario erit vetitum: Hæc est regula generalis. Quando sibi crescant, erit sibi licitum, quando sibi non crescant, erit sibi vetitum; si crescant, & diminuantur, restituitur forum ad primam conditionem. Dicit R. Jose: Narratur, quod introductum fuerit horreum fabæ in Merak, & venientes consuluerunt R. Akiba; & permisit illis forum: Dixit illi Rabi: Si diminuantur, restituitur forum ad primam suam conditionem. R. Simeon dicit; Licet non introducatur nisi unum horreum in civitatem, postquam fuerint absoluti, sunt liciti, quia incedunt post novum.

VII. Licet conjungere fructus adductos ex locis extra terram cum fructibus terræ, ut superent fructus terræ, ut absolvantur a decimis; Licet conjungere fructus adductos ex locis extra terram cum fructibus anni secundi, ut superent fructus anni tertii, ut absolvantur a decima secunda. Licet conjungere fructus natos in locis extra terram cum fructibus anni tertii, ut superent fructus anni quarti, ut absolvantur a decima pauperis. Licet conjungere fructus vigiliæ anni septimi, ut superent fructus anni

לפטרם מן הביעור מצרפים מפרות חוצה לארץ על פירות שביעית כרי שירבו על פירות מוצאי שביעית לפטרם מן המעשרות.

ח אמר לו מכרו לו יין ישן אמר לו של אשתקד הוא נאמן להחמיר של ארבע ושל חמש שנים הוא נהג כו בשעת לקיחתו בין להקל בין להחמיר חזקת תגר בכל מקום דמאי ואחד הגוי ואחד הישראל ואחד הכותי במה דברים אמורים בזמן שמביאים לו מישראל אבל מביאים לו מן הגוי ומן הכותי חזקתו ודאי.

ט איזהו תגר כל שהביא ושנה ושילש דלוקח מן התגר ואומר זה מתוקן זה אינו מתוקן ודאי זה אינו מעשר מוציא עליו שני מעשרות לפוטרן מן התרומה שאין תרומה אחר תרומה. המפקיד פירות אצל עם הארץ הרי זה בחזקתם למעשרות ולשביעית אם היו של טבל עושה אותם תרומה מעשר על מקום אחר וקורא שם להרומה ומעשר שבהם אם היו של מעשר טבל עושה אותם הרומה מעשר על מקום אחר או קורא שם לתרומת מעשר שבהם אם היו של מעשר שני מחללין על המעות והמעות מחללם על השני.

י אלו נטלתים והנחתי לך ישנים תהתיהם מתוקנים תחתיהם אם את מאמינו שנטל האמינו שנתן ואם אי את מאמינו שנתן אל תאמינו שנטל במה דברים אמורים בזמן שהניח ובא ומצא את אותו המין שהניח אבל הניח מין אחר ומצא מין אחר הרי זה חושש להם משום מעשרות ומשום שביעית המפקיד פירות אצל כותי הרי הם בהזקתם למעשרות ולשביעית ואם היו של טבל עושה אותם תרומה ומעשר על מקום אחר וקרא שם לתרומה ומעשר שבהם ואם היו של מעשר טבל עושה אותם תרומה ומעשר על מקום אחר וקורא שם לתרומת מעשר שבהם ואם היו של מעשר שני מחללים על המעות והמעות מחללים על השני.

anni septimi, ut absolvantur a polluctura: Licet conjungere fructus natos in locis extra terram, cum fructibus anni septimi, ut superent fructus in exitu anni septimi, ut absolvantur a decimis.

VIII. Si illi dicat: Vende mihi vinum vetus: Et ille respondeat; anni præteriti, est fide dignus ad aggravandum: Si dicat quatrienne, & quinquenne, consuescet cum eo juxta tempus emtionis suæ; sive ad allevandum, sive ad aggravandum: Præsumitur de mercatore ubique, quod sit res dubia, sive sit gentilis, sive Israelita, sive Cuthæus: De quo hæc dicta sunt? Quando sibi afferant ex Israelita, at si sibi afferant ex gentili, & ex Cuthæo, res certa est.

IX. Quinam est mercator? Qui semel, bis, & ter attulit; Si emat ex mercatore, & dicat. Hoc est præparatum, & illud non est præparatum; res certa est: Hoc non est decimatum, educet ex eo duas decimas, ut absolvatur a separatione; quia non est separatio post separationem. Si deponat fructus apud populum terræ; Ecce præsumtio est respectu decimarum, & anni septimi; Si fuerint indecimati, ex eo faciet separationem & decimam ex loco uno, & eos nomine campellabit decimæ & separationis, quæ in illis est; Si fuerint ex decima indecimati, eos faciet separationem decimæ super alio loco, aut eos nomine compellabit separationis decimæ, quæ est in illis; Si fuerint fructus decimæ secundæ, profanabit eos super numis, & numos profanabit super decima secunda.

X. Hos sumsi, & reliqui tibi veteres pro illis, præparatos pro illis; si credis, quod sumserit, potes credere, quod posuerit, si non credis, quod posuerit, potes credere, quod sumserit: De quo hæc dicta sunt? Quando relinquat, & veniens inveniat ex eadem specie, quam reliquit: At si reponat alteram speciem & inveniat alteram, aut alteram & inveniat alteram, erit de illis solicitus respectu decimarum, & anni septimi. Si deponat fructus penes Cuthæum, erunt in sua præsumtione respectu decimarum, & anni septimi; si vero fuerint indecimati, eos faciet separationem, & decimam super alio loco, & nomine compellabit separationis, & decimæ, quæ est in illis: Et si fuerint ex decima indecimati, eos faciet separationem & decimam super alio loco, & nomine compellabit separationis decimæ, quæ est in illis; Si fuerint ex decima secunda, profanabit super numis, & numos profanabit super decima secunda.

יא אמר לו נטלתים והנחתי לך ישנים תחתיהם ומתוקנים הרי זה אינו חושש להם משום מעשרות ומשום שביעית המפקיד פירות אצל הגוי הרי זה חושש משם מעשרות ומשם שביעית רבן שמעון בן גמליאל ורבי שמעון אומר עשו פירות ישראל את פירות הגוי הזה דמאי המשלח ביד עם הארץ וביד כותי אינו חושש משום מעשרות ולא משום שביעית המשלח ביד הגוי הרי זה חושש משום מעשרות ומשום שביעית אבל חמרי גוים המודרים מן הגורן לעיר אינו חושש לא משום מעשרות ומשום שביעית מפני שהם בחזקת המשתמר.

XI. Si illi dicat: Sumsi, & reliqui tibi veteres pro illis, & præparatos, ecce de illis non erit solicitus respectu decimarum, & anni septimi. Si deponat fructus penes gentilem erit solicitus respectu decimarum, & anni septimi. Raban Simeon ben Gamaliel, & Rabi Simeon dicunt; Si faciant fructus Israelitæ fructus gentilis, erit res dubia. Si mittat per manum populi terræ, & per manum Cuthæi, non erit solicitus respectu decimarum, & anni septimi: Si mittat per manum gentilis, erit solicitus respectu decimarum, & anni septimi. At de agasonibus gentilium, qui ferunt ex area in civitatem, non erit solicitus, quia est præsumtio, quod sit stoditum.

יב הטוחן אצל עם הארץ או אצל הכותי אינו חושש משום טומאה הטוחן אצל הגוי הרי זה חושש משם טומאה מפקידין תרומה אצל ישראל עם הארץ ואין מפקידין תרומה אצל כהן עם הארץ מפני שלבו גס בה חוטנים ומרקידין אצל אוכלי שביעית ואצל עושי בטומאה אבל אין טוחנים לא לאוכלי שביעית ולא לעושים בטומאה.

XII. Si molit penes populum terræ, aut penes Cuthæum, non erit solicitus respectu immunditiei; at si molit apud gentilem, erit solicitus respectu immunditiei. Licet deponere separationem penes Israelitam, qui sit de populo terræ, at non licet deponere separationem penes sacerdotum, qui sit de populo terræ, quia ejus cor in ea est: Licet molere & cribrare penes comedentes de fructibus anni septimi, & penes eos, qui operantur in immunditie; at non licet molere penes eos, qui non comedunt de fructibus anni septimi, neque operantur in immunditie.

יג המשלח פירות לחבר ונמלך להחזיר נהג בהם כמות שהם אבא שאול אומר חושש אני שמא חולפן רבן שמעון בן גמליאל אומר היו לו אריס שיודע לתקן והוא אין מאמינו על מעשרות והביא לו פירות משלו ואומר שלך הם מתוקנות הם נאמן רבי אומר אין נאמן שהחשוד על דבר לא דנו ולא מעידו.

XIII. Si mittat fructus socio, & consilium ineat, ut eos repetat, consuescet in illos sicuti sunt. Aba Saul dicit; Ego possum dubitare, quod eos permutarit. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Si sibi sit hortulanus, qui sciat præparare, at non sit fide dignus quo ad decimas, & afferat illi fructus de suis bonis, eique dicat; Tui sunt, præparati illi sunt; est fide dignus; Rabi dicit; Non est fide dignus; Etenim qui de re suspectus est, non potest de ea judicare, neque testificari.

יד נותן אדם לשכינתו תבשיל לבשל ועיסה לאפת לו ואינו חושש לשאור ותבלים שבהם משם מעשרות ומשם שביעית במה דברים אמורים בזמן שנתן להם שאור ותבלים הרי זה חושש לשאור ותבלים משום מעשרות ומשום שביעית. נותן אדם לפונדקית תבשיל לבשל לו ומנחה הקדרה בפניו אם מנערת אפילו בין הגוים אינו חושש.

XIV. Licet dare vicinæ suæ decotum ad coquendum, ut faciat sibi panem, & non erit solicitus respectu fermenti, & condimentorum, quæ sint in illis respectu decimarum, & anni septimi. De quo hæc dicta sunt? Quando det fermentum, & condimenta, si non det fermentum, & condimenta, erit solicitus de fermento & condimentis respectu decimarum, & anni septimi: Licet dare cauponæ decoctum ut sibi coquat, si ipse ponat ollam coram eo, si agitetur vel inter gentiles, non erit solicitus.

פרק חמישי

א הלוקח פירות ממי שאינו נאמן על המעשרות ושכח לעשרם שואלו בשבת ואוכל ביום טוב ואוכל בשבת שאלו בחול לשבת למצאי שבת לא יאכל עד שיעשר שואלו לשבת בשבת הבאה לא יאכל עד שיעשר היה מוכר פירות בערב שבת עם חשכה מתוקנים הם הלוקח ממנו למוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר תרומת מעשר דמאי שחזרה למקומה.

ב רבי שמעון שזורי אומר אף בחול שואלו ואוכל על פיו יתר על כן אמר רבי שמעון שיזורי הפורש תרומת ומעשרות ונגנבו פירות הולך ושואלו ובא ואכל על מה שהפריש שכשם שאימת שבת על עם הארץ כך אימת דימוע על עם הארץ.

ג עם הארץ שאמר זה טבל וזה תרומה זה וודאי וזה דמאי אף על פי שאמרו החשיד על דבר לא דנו ולא מעירו לא נחשדו ישראל על כן גוי שהיה צווח ואומר באו וקחו לכם פירות עזק הם פירות ערלה הם פירות רבעי הם נאמן מפני שהוא כמשבח מקחו אבל אם אמר לו מאיש פלוני גוי לקחתים מאיש פלוני כותי לקחתים משלי הבאתים נאמן להחמיר דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר אין נאמן שדברי הגוי לא מעלים ולא מורידין.

ד האומר למי שאין נאמן על המעשרות קח לי ממי שהוא מעשר וממי שהוא נאמן אין נאמן מאיש פלוני הרי זה נאמן רבי יוסי אומר אין נאמן שמא מצא אחר קרוב הימנו מודה רבי יוסי באומר צא אכלו את הככר ואני נותן דמיה צא ושתה רביעית ואני נותן את דמיו שהוא נאמן.

ה הנכנס לעיר והיתה תרומה בתוך ידו ואין מכיר שם אדם וכן מי שעמד על הגורן והיתה תרומה בתוך ביוא

CAPUT V.

I. Si emat fructus ab eo, qui non sit fide dignus super decimis, & oblitus sit eos decimare, licet percontari in Sabbatho, & comedere in die festo, & comedere in Sabbatho, & percontari in die festo; si percontetur in die profano pro exitu Sabbathi, non comedet donec decimet; Si percontetur in Sabbatho pro Sabbatho futuro, non comedet donec decimet. Si vendat fructus in vigilia Sabbathi obortis tenebris, sunt præparati: Si emat ab eo in exitu Sabbathi, non comedet, donec decimet separationem decimæ rei dubiæ, quæ restituta est in suum locum.

II. R. Simeon Scezori dicit: Vel in die profano debet consulere, & comedet ex ejus dicto: Et præterea dicit R. Simeon Scezori: Si separet separationem, & decimas, & furto surripiantur fructus; eat & consulat, & veniat & comedat super eo, quod separavit; Etenim sicut est timor Sabbathi super populo terræ, ita pariter est timor rei commixtæ separatione super populo terræ.

III. Si populus terræ dicat: Hoc est indecimatum, & illa est separatio; Hæc est res certa, & illa dubia; licet dixerunt, quod de re suspectus de ea non judicet, neque testificetur, tamen de hoc non sunt suspecti Israelitæ. Si gentilis exclamans dicat: Venite & sumite vobis fructus septi; sunt fructus præputii, sunt fructus plantæ quarti anni; non est fide dignus; quia consideratur quasi laudans venditionem suam; At si dicat: Ex viro N. gentili emi; ex viro N. Cuthæo emi, de bonis meis adduxi; fide dignus est ad aggravandum. Verba Rabi. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Non est fide dignus; quia verba gentilis nihil prosunt.

IV. Si dicat illi, qui non est fide dignus respectu decimarum; eme mihi ex eo, qui decimat, & ex eo qui est fide dignus; non est fide dignus; a viro N. erit fide dignus; R. Jose dicit: Non est fide dignus; fortasse invenit aliquem qui erat se præcinquior: Assentitur R. Jose in eo qui diceret: Egredere, & comede, & comede massam, & ego dabo pretium; Egredere & bibe quartarium, & ego dabo ejus pretium, quod sit fide dignus.

V. Si urbem ingrediens habeat in manu sua separationem, & ibi neminem norit; & similiter stans in area habeat separationem in manu sua, & ne-

ואין מכיר שם אדם הרי זה נשאל לחברים ולעמי הארץ דברי רבן שמעון בן גמליאל. רבי אומר אין נשאלים על התרומה אלא לחברים בלבד. היה עומד בתוך סיעה של בני אדם ואמר מכאן נאמן מכאן מעשר אמר לו אחד אני נאמן מעשר הוא הרי זה נאמן אמר לו שהוא מעשר בפניו נאמן שלא בפניו אין נאמן במה דברים אמורים בזמן שאין מכיר שם אדם אבל אם היה מכיר שם אדם לא יטול אלא מן המומחה במה דברים אמורים בזמן שלא שהה שם שלשים יום אבל שהה שם שלשים יום לא יטול אלא מן המומחה במה דברים אמורים בתרומות ומעשרות אבל בשביעית ובטהרות אין נאמן.

ו הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר וחלה כאחד נוטל כדי תרומה ותרומת מעשר וחלה וכמה הם אחד מעשרים האומר אחד ממאה ממה שיש כאן הרי זה בצד זה מעשר והשאר מעשר סמיך לו ועוד אחד מארבעים ושמנה ממה שיש כאן הרי זה בצד זה חולים והשאר תרומה על הכל מאה חולים שיש כאן הרי זה בצד זה מעשר ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו והשאר חלה מעשר שני בצפונו או בדרומו ומחולל על המעות רבי שמעון אוסר בתרומת מעשר ומתיר בחלה במה דברים אמורים בזמן שכולם מפרישין מקצתם אין מפרישין נוטל חלה מכל אחד ואחד.

ז פועלים שהיו יושבים ואוכלים והותירו פרוסות וכן אורחים שהיו מסובין ואוכלים והותירו פרוסות ונתנום לשמש או שהיו אחרים מקלטים תחתיהם מעשר מכל אחד ואחד שחק את הפת ועשאה פירורין או גרוגרות ועשאו דבילה מעשר מאחד על הכל אמר רבי יהודה במה דברים אמורים בשנת שבוע אבל בשאר שנים מעשר מכל אחד ואחד.

ח הלוקח מן העני ובן עני שנתנו לו פרוסות פת וגרוגרות מעשר מכל אחד ואחד בתמרים בעמקים מעשר

neminem ibi norit, tum percontari poterit a sociis & a populo terræ; Verba Raban Simeonis ben Gamaliel: Rabi dicit: Non percontantur super separatione nisi a sociis duntaxat. Si stet in cœtu hominum, & dicat: Estne hic qui sit fide dignus, estne hic qui decimet? Siquis dicat: Ego sum fide dignus, ego sum qui decimo. Ecce iste erit fide dignus: Si illi dicat, ut decimet in conspectu suo, tum erit fide dignus; si non decimet in conspectu suo, non erit fide dignus. De quo hæc dicta sunt? Quando ibi neminem norit, si ibi aliquem norit, non sumet nisi a perito. De quo hæc dicta sunt? Quando ibi non fuerit moratus triginta dies, at si fuerit moratus triginta dies, non sumet nisi a perito. De quo hæc dicta sunt? De separatione, & de decimis; at de fructibus anni septimi, & de puritatibus non est fide dignus.

VI. Si velit separare separationem, & separationem decimæ, & placentam simul, sumet quantum satis sit separationi, & separationi decimæ, & placentæ. Et quantum erit? Una ex viginti partibus. Et dicat: Una ex centum partibus ex eo quod hic est, in hoc latere erit decima, & reliquum decima illi proxima: & præterea una ex octo & quadraginta partibus ex eo quod hic est, in illo latere erit profanum, & reliquum erit separatio pro toto: centum partes profanæ, quæ sunt hic in hoc latere erunt decima, & reliquum decima illi proxima; Quod feci decimam, fiat separatio decimæ pro illa, & reliquum placenta: Decima secunda in ejus aquilone, aut in ejus oriente, & profanetur super numis. R. Simeon prohibet in separatione decimæ, & permittit in placenta. De quo hæc dicta sunt? Quando omnes separent, sumat placentam ex toto; at si pars separet, & pars non separet, sumet placentam ex singulis.

VII. Operarii si sedeant & comedant, iisque supersint fragmenta, & similiter si hospites sedeant & comedant, & illis supersint fragmenta, & dent ministro, aut alii ab eis colligant, decimabit ex singulis. Si comminuat panem, atque ex eo faciat micas, aut frustula, & fiat pasta, decimabit de singulis. Dicit Rabi Jehuda: De quo hæc dicta sunt? De anno Sabbathico, at in reliquis annis decimabit de singulis.

VIII. Si emat a paupere, & similiter pauper, si sibi dentur fragmenta panis, & caricæ decimabit de singulis: In dactylis vallis decimabit ex uno pro omnibus;

מאחד על הכל במקום אחרים מעשר מכל אחד ואחד בגרוגרות בשנת שבוע מעשר מאחד על הכל בשאר שני שבוע מעשר מכל אחד ואחד . הלוקח מן הפלטר מעשר מכל דפוס ודפוס ואם היה מביאן וצוברן לפניו נוטל מעשר מכל קישות וקישות ומכל אגודה ואגודה ומכל תמרה ותמרה .

ט הלוקח מן חנוני וחזר ולקח ממנו שנייה אף על פי שמכיר את החבית שהיא היא לא יעשר מזה על זה. הלוקח מן הסיטון ונמלך להחזיר לא יחזור במה דברים אמורים בשל דמאי אבל בשל ודאי הרי זה אסור לקח הימנו באיסור ירק באיסור גלוסקין באיסור רמונים ונמלך להחזיר לא יחזיר עד שהוא מתקנן בשל דמאי ואין צריך לומר בשל ודאי.

י הטבל שנתערב בחולים הרי זה אוסר כל שהו אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו נוטל את כל החולין כדי תרומת מעשר שבטבל וכן מעשר טבל שנתערב בחולין הרי זה אוסר כל שהו ואם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו נוטל את החולין כדי תרומת מעשר שבמעשר טבל . ירק של חולין שבשלם בשמן שאינו מתוקן הרי זה אוסר כל שהו אם ישלו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו דבר הנבלל בולל ונוטל דבר שאינו נבלל נוטל מן הקלח ומן החתיכה ומן הביצה.

יא אומר אדם לחברו ולפועליו צאו ואכלו בדינר זה ושתו בדינר זה ואינו חושש לא משום מעשרות ולא משום שביעית ולא משום יין נסך אבל אם אמר צאו ואכלו את הככר ואני נותן דמיה צאו ושתו רביעית ואני נותן דמיה הרי זה חושש משום שביעית ומשום מעשרות ומשום יין נסך.

יב הנותן צמר לצבע גוי אינו חושש שמא צבעו בחומץ של יין נסך אם בא לבית החשבון אסור . לא יתן אדם תרומת ביתו לשומר ביתו ולא בכורי צאנו לרועה צאנו אם נתן להם שכרם רצה

nibus; ex alio loco decimabit ex singulis: In caricis anni septimi poterit decimare ex una pro omnibus, in reliquis annis decimabit ex singulis: Emens ex pratere, decimabit ex singulis formis; Si adducantur, & coacerventur in ejus conspectu sumet decimam ex cunctis modiis, ex cunctis fasciculis, & ex omnibus palmis.

IX. Si emat ex tabernario, atque iterum ab eo emat, licet norit quod vas sit idem non poterit decimare ex hoc pro illo; Si emat a Sitone, & deliberet restituere, non poterit restituere. De quo hæc dicta sunt? De re dubia, at de certa erit vetitum; Si emat ab eo assario olus, assario placentas, assario malogranata, & deliberet restituere, non restituet, donec ea præparet in re dubia, & non est necesse ut dicatur in re certa.

X. Si indecimatum misceatur cum profano, erit interdictum quantuluncunque sit, si sibi fuerit aliunde alimentum, educet juxta computum, si minus, sumet omne profanum juxta mensuram separationis decimæ, quæ est in decima indecimati: Et similiter decima indecimati quod misceatur cum profano, erit interdictum quantuluncunque sit, si sibi fuerint aliunde alimentum, educet juxta computum, si minus, sumet omne profanum juxta mensuram separationis decimæ, quæ est in decima indecimati: Si olus profanum coquat oleo, quod non fuerit præparatum, erit interdictum, quantuluncunque fuerit, si sibi aliunde fuerit alimentum, educet juxta computum, si minus, res quæ commiscere potest, commiscebit, & sumet rem, quæ commisceri non potest, sumet ex caule, ex segmento, & ex grano.

XI. Siquis dicat socio suo, & operariis suis: Egredimini & comedite hoc denario; Et bibite hoc denario: non erit solicitus respectu decimarum, neque respectu anni septimi, neque respectu vini libaminis; At si dicat: Egredimini, & comedite frustum; & ego dabo ejus pretium: Egredimini, & bibite quartarium, & ego dabo ejus pretium: Tum erit solicitus respectu anni septimi, & respectu decimarum, & respectu vini libaminis.

XII. Si det lanam tinctori gentili; non erit solicitus, quod tingat aceto vini libaminis, si veniat in domum computi, erit vetitum. Nemo dabit separationem domus suæ custodi domus suæ, neque primogenita ovium suarum pastori ovium suarum; Si iis det mer-

נותן להם לשום טובה לא יתן ישראל בהמתו לטבח כהן לשחוט ולא לרועה כהן לרעות לו אלא אם כן נותן להם שכרם.

יג רשאי ישראל שיאמר לכהן הילך סלע זה ותן תרומה לבן בתי כהן ותן בכור לבן בתי כהן. רבי שמעון בן אלעזר אומר אני אומר אף במתנות מקודש בכהנים כן כיצד הרי עלי מאתים זוז כל מתנות כהונה רשאי שיאמר לו הילך סלע זו ותנם לבן בתי כהן. ישראל שמכר את זיתיו בששים לוג טבלים ואמר לו כהן תנם לי בששים לוג מתוקנים ומעשרות שלי מעשרות שלו אינו חושש לא משום שביעית ולא משום רבית ולא משום מחלל את הקדשים.

יד מפרישין תרומת מעשר ממקום היוקר למקום הזול או ממקום הזול למקום היוקר. כיצד היו לו תשעה כורים ביהודה ואחד בגליל. או תשעה כורים בגליל ואחד ביהודה אומר כור שביהודה עשוי תרומת מעשר על תשעה כור שבגליל או כור שבגליל עשוי תרומת מעשר על תשעה כורים שביהודה יתר על כן אמרו יש לו שני חברים אחד ביהודה ואחד בגליל ולו שני כורים אחד ביהודה ואחד בגליל אומרת לזה שביהודה בוא וטול לך כור שבגליל ולזה שבגליל בא וטול לך כור שביהודה וחוזר ונוטל מהם בשער הזול.

טו אין פודים מעשר שני במקום היוקר בשער הזול אין פודים מבן לוי במקום היוקר בשער הזול כהנים לוים שהיו מסייעין מן הגרנות אין נותנים להם תרומות ומעשרות בשכרם ואם נתנם הרי אלו חולים שנאמר ואת קדשי בני ישראל לא תחללו כבר הם חולים ואמר שחתם כרית הלוי אמר יהוה צבאות. יתר על כן אמרו תרומתם אין תרומה ומעשרותיהם אינם מעשרות ולא עוד אלא שבקשו חכמים לקונסם להיות פירותיהם צריכין להפריש תרומה משלהם ועליהם הכתוב אומר ראשיה בשחד ישפטו וכהניה וגו׳. לפיכך הביא עליהם המקום שלש פורעניות

cedem, potest dare respectu retributionis. Non dabit Israelita jumentum suum lanio sacerdoti, ut mactet, neque pastor sacerdoti, ut pascat; nisi quando ei dederit mercedem.

XIII. Licet Israelitæ dicere sacerdoti: Ecce tibi iste siclus, ut des separationem filio filiæ meæ sacerdoti, ut des primogenitum filio filiæ meæ sacerdoti. R. Simeon ben Eliefer dicit: Ego dico vel de donis sanctuarii in sacerdotibus: Quomodo? Ecce super me 200. zusæ cuncta dona sacerdotii: Licet ei dicere; Ecce tibi iste siclus, ut ille des filio filiæ meæ sacerdoti. Si Israelita vendat olivas suas pro sexaginta logis indecimatis, eique dicat sacerdos; da mihi illos pro sexaginta logis præparatis, & decimæ sint meæ: Decimæ erunt suæ; & non erit solicitus respectu anni septimi, neque respectu usuræ, neque respectu profanationis sanctitatum.

XIV. Separant separationem decimæ ex loco caro pro vili, aut ex vili pro caro. Quomodo? Si sibi fuerint novem Cori in Judæa, & unus in Galilæa, aut novem cori in Galilæa, & unus in Judæa, & dicat; Corus, qui est in Judæa, fiat separatio decimæ super novem coris, qui sunt in Galilæa, aut corus, qui est in Galilæa, fiat separatio decimæ super novem coris, qui sunt in Judæa, est permissum; idcirco dixerunt: Si sibi fuerint duo socii, alter in Judæa, & alter in Galilæa, poterit dicere illi qui est in Judæa: Vade & sume tibi corum, qui est in Galilæa; & illi qui est in Galilæa; vade, & sume tibi corum, qui est in Judæa, & poterit iterum ab iis sumere æstimatione viliori.

XV. Non licet redimere decimam secundam in loco caro æstimatione viliori; Non redimunt ex Levita in loco caro æstimatione viliori. Sacerdotes & Levitæ, si opem præstent in areis, non dant illis separationes & decimas in eorum mercedem; si vero dent, ecce erunt profanæ: Dictum est enim: *Et sanctitates filiorum Israel non profanabitis*. Jam sunt profanæ: Pariterque dictum est: *Corrupistis fœdus Levitarum: Dicit Dominus exercitum*. Præterea dixerunt; eorum separatio non est separatio, & eorum decimæ non sunt decimæ; & præter hæc quæsierunt sapientes, ut eos punirent; cum necesse esset, ut ex eorum fructibus separaretur decima de eorum bonis; de quibus dicit textus. *Capita sua dono judicabunt, & sacerdotes &c.* Ideoque adduxit Deus super illos tres pœnas contra tres eorum transgressio-

כנגד שלש עבירות שבידם שנאמר לכן בגללכם ציון שדה תחרש ונומר.

יו מעשרין משל ישראל על של נוים ומשל גוים על של ישראל ומשל ישראל על של בותיים ומשל כותיים על ישראל ומן הכל על הכל דברי רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אומר מעשרין משל ישראל על של ישראל ומשל גוים על של גוים ומשל בותיים על של כותיים אבל לא משל ישראל על של גוים ולא משל גוים על ישראל ולא משל בותיים על ישראל ולא משל ישראל על של כותיים·

יז אמר רבי שמעון שיזורי מעשה שנתערבו לו פירות טבלים ובאתי ושאלתי את רבי טרפון אמר לי צא וקח פירות מן השוק ועשר עליהם רבי אליעזר אוסר אף משל כותי כשם שעשו פירות ישראל דמאי אחר רובן ואין מעשרין מזה על זה כך עשו פירות כותיים ודאי אחר רובן ואין מעשרין מזה על זה רבן שמעון בן גמליאל אומר במקום שעשו פירות הכותי דמאי כגון ירק שבכפר עותני מעשר מהם על הטבלים אבל לא מן הטבלים עליהם במה דברים אמורים בלוקח מן השוק אבל המוציא פירות בתוך ביתו או ששילה לו חברו פירות נוהג בהם דמאי רבי שמעון אמר שלש נזרות בדמאי.

יח מעשה שנתכנסו רבותינו לעיירות של כותיים שעל יד הירדן והביאו לפניהם ירק קפץ רבי עקיבא ועשרו ודאי. אמר לו רבן גמליאל עקיבא היאך מלאך לבך לעבור על דברי חבריך או מי נתן לך רשות לעשר אמר לו וכי הלכה קבעתי בישראל ירק שלי עשרתי אמר לו תדע לך שקבעת הלכה בישראל שעשרתה ירק שלך כשהלך רבן גמליאל לביניהם עשה תבואות וקטניות דמאי ושאר כל פירותיהן ודאי כשחזר רבן גמליאל לביניהם וראה

siones : Dictum est enim : *Propter hæc causa vestra Sion sicut ager arabitur &c.*

XVI. Potest decimari ex bonis Israelitarum pro bonis gentilium , & ex bonis gentilium pro bonis Israelitarum , & ex bonis Israelitarum pro bonis Cuthæorum , & ex bonis Cuthæorum pro bonis Israelitarum , & ex omnibus pro omnibus . Verba R. Meir: R. Jehuda , & R. Jose , & R. Simeon dicit : Potest decimari ex bonis Israelitarum pro bonis Israelitarum , & ex bonis gentilium pro bonis gentilium , & ex bonis Cuthæorum pro bonis Cuthæorum, at non ex bonis Israelitarum pro bonis gentilium , neque ex bonis gentilium pro bonis Israelitarum , neque ex bonis Cuthæorum pro bonis Israelitarum , neque ex bonis Israelitarum pro bonis Cuthæorum.

XVII. Dicit R. Simeon Scezori. Contigit, ut mihi miscerentur fructus indecimati : Veni , & quæsivi a Rabi Tarphon ; Dixit mihi : Egredere , & sume fructus ex foro , & decima pro illis . R. Elieser prohibet vel ex bonis Cuthæorum , sicut faciunt fructus Israelitarum rem dubiam post majorem eorum partem ; neque licet decimare ex hoc pro illo ; Sic faciunt fructus Cuthæorum rem certam post majorem eorum partem ; neque licet decimare ex hoc pro illo : Raban Simeon ben Gamaliel dicit : Ubi faciunt fructus Cuthæorum rem dubiam , e. g. olus ex vico Antani , poterit decimare ex illis super indecimatis, at non ex indecimatis super illis. De quo hæc dicta sunt? Quando emat ex foro ; at si educat fructus ex domo sua, aut si sibi mittat socius fructus, solet observari in iis consuetudo rei dubiæ : R. Simeon dicit : Tria sunt statuta in re dubia .

XVIII. Contigit , ut sapientes nostri ingrederentur in urbes Cuthæorum , quæ sitæ sunt prope Jordanæm ; & adduxerunt coram illis olus, exsiliens R. Akiba illud decimavit sicut rem certam : Dixit illi Raban Gamaliel : Quid venit in cor tuum , ut transgredereris verba sociorum tuorum ? aut quis tibi dedit facultatem decimandi ? Respondit illi : Num constitutio statuta est in Israel ? Olus quod meum est, decimavi . Dixit illi : Notum sit tibi , quod statuta sit constitutio in Israel : Decimasti olus quod tuum est . Quando venit Raban Gamaliel inter eos , fecit proventus, & legumina rem dubiam , & reliquos omnes eorum fructus rem certam : Quando rediit Raban Gamaliel inter eos, & vidit quod depravati essent , fecit omnes eo-

שנתקלקלו עשה כל פירותיהם ודאי. עציץ נקוב חייב במעשרות תרומתם ואין מדמעות ואין חייבין עליהם חומש.

פרק ששי

א המקבל שדה מן הגוי מעשר ונותן לו אמר רבן שמעון בן גמליאל מה אם ירצה הגוי הזה שלא לעשר פירותיו אלא חולק ונותן לו בפניו. החולק שדה מן הגוי מעשר ונותן לו רבי שמעון אומר תורם ונותן לו לפיכך אם חזר הגוי ונתגייר או שמכר לישראל מעשר ונותן לו שכר ממנו שדה מעשר ונותן לו.

ב מה בין שוכר לחובר. השוכר במעות והחובר בפירות. החובר שדה מן הנכרי מעשר ונותן לו לפיכך אם חזר ישראל ולקחה ממנו או שמכרה לישראל אחר נוהג בה דמאי. החובר שדה מן הכותי מעשר ונותן לו ושוקל ואוצר שוקל לקטרון מעשר ונותן לו.

ג לא יאמר ישראל לגוי ולכותי ולמי שאינו נאמן על המעשרות הילך מאתים זוז ושקול תחתי מן האוצר אלא אומר לו פוטרני מן האוצר וכן לא יאמר אדם לחברו הילך מאתים זוז יכול תחתי לאומנות לא אומר לו פוטרני מן האומנות המקבל שדה מישראל תורם ונותן לו רבי מאיר אומר מעשר ונותן לו רבי יהודה אומר אם נתן לו מאותו השדה ומאותו המין תורם ונותן לו משדה אחרת וממין אחר מעשר ונותן לו וחכמים אומרים אם אם מאותו שדה נתן לו בין מאותו המין בין ממין אחר תורם ונותן לו אם משדה אחרת נתן לו בין מאותו המין בין ממין אחר מעשר ונותן לו.

ד קבל הימנו זרע ליתן לו פירות בגורן מעשר ונותן לו מקום שחולקין על הגורן חולק בפניו קבל הימנו מעות ליתן לו פירות הכל מודים שמעשר ונותן לו. ישראל שקבל מחברו שדה לקצור שבלים

rum fructus rem certam. Vas hortense perforatum obligatur ad decimas, & separationes; at non fit commixtum separatione; neque eorum causa obligantur ad quintam partem.

CAPUT VI.

I. QUI accipit agrum a gentili, decimabit, & deinde illi dabit. Dixit Raban Simeon ben Gamaliel: Nonne licet gentili non decimare? sed dividet, & dabit coram illo. Si dividat agrum a gentili, decimabit, & illi dabit: R. Simeon dicit: Separabit separationem, & illi dabit partem. Si convertatur gentilis, & fiat proselytus, aut si vendat Israelitæ, debet decimare, & dare illi partem, si ab eo agrum colendum conduxerit, decimabit, & dabit partem.

II. Quodnam est discrimen inter mercedem, & societatem? Merces est in numis, & societas in fructibus; Si per societatem conduxerit agrum a gentili, debet decimare, & dabit illi partem; Idcirco si iterum Israelita emat ab eo, aut ipse vendat Israelitæ, observatur in eo consuetudo rei dubiæ: Si per societatem conduxerit agnum a Cuthæo, debet decimare, & dabit illi partem, & quando ponderat, & recondit, ponderabit ad diametrum, & decimabit, & dabit illi partem.

III. Non dicet Israelita gentili, & Cuthæo, & illi qui non est fide dignus de decimis; Ecce tibi 200. Zusæ, & pondera pro me ex horreo; at illi dicet: Absolve me ex horreo: Et similiter non dicet socio suo: Ecce tibi 200. zusæ, & metire mihi pro operariis; sed dicet illi: Libera me ab operariis: Qui mercede conducat agnum ab Israelita, faciet separationem, & dabit illi: Rabi Meir dicit: Decimabit, & dabit illi. R. Jehuda dicit: Si det ex ipso agro, & ex ipsa specie, faciet separationem, & dabit illi, si ex alio agro, & ex alia specie, decimabit, & dabit illi. Et sapientes dicunt; Si ex eodem agro, dabit illi; Sive ex ipsa sive ex alia specie, separabit separationem, & dabit illi. Si ex alio agro, dabit illi, sive ex ipsa, sive ex alia specie, decimabit, & dabit illi.

IV. Si accipiat ab eo semen, ut det illi fructus in area, decimabit & dabit illi: Ubi dividunt in area, dividet coram eo: Si accipiat ab eo numos, ut det illi fructus, omnes conveniunt, quod decimet, & illi det: Israelita si accipiat a socio suo agrum ad demeten-

כרמו לבצור בענבים זיתיו למסוק בזיתים נותן לו כמות שהם. שדהו לקצור בחטים כרמו לבצור ביין זיתיו למסוק בשמן מעשר ונותן לו. העיד רבי יוסי בן המשולם משם רבי נתן אחיו שאמר משם רבי אלעזר בן חסמא שהמקבל שדה אבותיו מן הגוי למוסקו לזיתים נותן לו כמות שהם.

ה חבר ועם הארץ שירשו את אביהם עם הארץ אין רשאי שיאמר לו טול אתה חטים שבמקום פלני ואני חטים שבמקום פלני אתה יין שבמקום פלני ואני יין שבמקום פלני אלא חולקים בשוה אפילו חבר חולק לו בפניו חבר אוכל את היבש ושורף את הלח מפני שאמרו כל טהרותיו של עם הארץ נשרפות ירשו את אביהם חבר רשאי שיאמר טול אתה חטים שבמקום פלני ואני חטים שבמקום פלני אתה יין שבמקום פלני ואני יין שבמקום פלני אף על פי שאמרו חבר שמת והניח בנים חברים ועמי הארץ לא יוריש טהרותיו לעמי הארץ אלא לחברים בלבד.

ו הניח מעשר שני אין רשאי שיאמר לו טול אתה חטים ואני אטול שעורים אתה יין ואני שמן אלא אומר לו טול אתה מעות של חטים ואני מעות של שעורים טול אתה מעות של יין ואני מעות של שמן.

ז חבר ומי שאינו נאמן על המעשרות שלקחו פירות שירשו או שנשתתפו רשאי שיאמר לו טול אתה חטים ואני שעורים אתה יין ואני שמן שכל דבר שמותר למוכרו דמאי רשאי לעשות כן לקחו גריש של תבואה עביט של ענבים ומעטן של זיתים זה מעשר את שלו וזה מעשר את שלו אם לקח ואחר כך שתפו צריך לעשר את הכל.

ח זה הביא שהרי שבלים שלו וזה הביא שהרי שבלים שלו זה הביא סלי זיתים משלו וזה הביא סלי זיתים משלו זה הביא סלי ענבים משלו וזה הביא סלי ענבים משלו או שבצרו את כרמיהם בתוך גת אחת אחד מעשר ואחד שאינו

tendas ſpicas, & vineam ad vindemiandum uvas, & oleas ad decerpendum olivas, dabit illis ſicuti ſunt; Si accipiat agrum ad demetendum triticum, vineam ad colligendum vinum, & oleas ad diſtringendum in oleo, decimabit, & illi dabit. Teſtatus eſt R. Joſe ben Meſſulam nomine R. Nathan fratris ſui, qui dixit nomine R. Elieſer ben Chiſma; Si accipiat agrum majorum ſuorum a gentili ad decerpendum olivas, dabit ſicuti ſunt.

V. Si ſocius, & populus terræ conſequantur hæreditatem ab eorum patre; populus terræ non habet facultatem dicendi: Sume tibi triticum, quod eſt in tali loco, & ego ſumam triticum, quod eſt in tali loco; ſed divident æqualiter; Vel ſocius dividat in ejus conſpectu; ſocius comedet aridum, & comburet humidum; quia dixerunt cunctas puritates populi terræ eſſe comburendas; Si hæreditatem conſequantur ex eorum patre, ſocius habet facultatem dicendi: Sume tibi triticum, quod eſt in tali loco, & ego ſumam triticum, quod eſt in tali loco; ſume tibi vinum quod eſt in tali loco, & ego ſumam vinum quod eſt in tali loco; licet dixerunt; Si ſocius moriatur, & relinquat filios, qui ſint ſocii & populus terræ; non adeunda eſt hæreditas puritatum populo terræ, ſed ſociis duntaxat.

VI. Si relinquat decimam ſecundam, non habet facultatem dicendi: Sume tibi triticum & ego ſumam hordeum; Sume tibi vinum, & ego ſumam oleum; ſed illi dicet: Sume tibi pretium tritici, & ego pretium hordei; ſume tibi pretium vini, & ego pretium olei.

VII. Socius, & qui non eſt fide dignus ſuper decimis ſi emant fructus, aut per hæreditatem conſequantur, aut ineant ſocietatem; facultatem habet dicendi: Sume tibi triticum, & ego hordeum, tu vineum, & ego oleum; Etenim quod licite poteſt vendi ut res dubia, licet ſic fieri. Si emat acervum proventus, & clitellas uvarum, & cupam olivarum, iſte decimabit quod ſuum eſt, & ille decimabit quod ſuum eſt. Si emat, & deinde ſocietatem ineat, debet decimare ſuper toto.

VIII. Si alter adducat faſciculos ſpicarum, quæ ſuæ ſint, & alter adducat faſciculos ſpicarum, quæ ſuæ ſint; ſi iſte afferat caniſtros uvarum de bonis ſuis, & iſte afferat caniſtros uvarum, de bonis ſuis, ſi iſte afferat caniſtros olivarum de bonis ſuis, & ille afferat caniſtros olivarum de bonis ſuis, aut ſi vindemient vineas ſuas in uno lacu, ſi

alter

מעשר המעשר מעשר את שלו ודאי וחצי חלקו של חברו דמאי:

ט נר ונוי שירשו את אביהם נוי רשאי שיאמר לו טול אתה צלמין ואני כלים אתה יין ואני פירות אנקלוס הגר חלק מאחיו והחמיר על עצמו הוליך חלקו לים המלח ירשו את המרחץ רשאי שיאמר לו תהא שבת בחלקך וחול בחלקי.

י ישראל ונוי שלקחו ביתו של נוי אין רשאי שיאמר לו טול את צלמם ואני כלים אתה יין ואני פירות לקחו את המרחץ אין רשאי שיאמר לו תהא שבת בחלקך וחול בחלקי ואם התנה עמו מתחלה על מנת לעשות כן מותר. עיר שיש בה ישראל ונוים שומרי ישראל ושומרי גוים מתוקנים ושאין מתוקנים שומרים מתקנים ושומרים אין מתקנים רשאים לומר זה לזה צפון העיר בחלקנו ודרומו בחלקכם אם באו לבית החשבון אסור.

פרק שביעי

א ישראל שקבל שדה מישראל וכהן מכהן ולוי מלוי חולקים ביניהם ישראל וכהן שקבל שדה מלוי או ישראל ולוי שקבל שדה מכהן רשאין להתנות ביניהן שהמעשר לאמצע. ישראל שקבל שדה מכהן תרומה לכהן מעשר ראשון ומעשר שני חולקים ביניהם. קבל שדה מלוי מעשר ראשון תרומה ומעשר שני חולקים ביניהם.

ב לוי שקבל שדה מכהן תרומה לכהן ומעשר ראשון ומעשר שני חולקים ביניהם. כהן שקבל שדה מלוי מעשר ראשון ללוי תרומה ומעשר שני חולקים ביניהם. ישראל שקבל שדה מכהן אמר לו על מנת שהמעשר שלי על מנת שהמעשרות שלך על מנת שהמעשרות שלי ושלך אסור כהן שקבל שדה מישראל על מנת

alter decimet, & alter non decimet, qui decimavit, decimabit quod ſuum eſt uti rem certam, & dimidiam partem ſocii ſui ſicut rem dubiam.

IX. Si proſelytus & gentilis hæreditem, conſequantur ab eorum patre at gentilis habet facultatem dicendi: Sume tibi ſtatuas, & ego ſumam vaſa, tu ſume vinum, & ego fructus: Onkelos proſelytus diviſit cum fratribus ſuis, & ſuper ſe aggravavit; projecit partem ſuam in mare ſalſum; Si hæreditent balneum, facultatem habet dicendi: Sabbathum ſit in parte tua, & dies profanus in parte mea.

X. Si Iſraelita & gentilis emerint domum gentilis, non habet facultatem dicendi; Sume tibi ſtatuas, & ego vaſa, tu ſume vinum, & ego fructus: Si emant balneum, non habet facultatem dicendi; Sit Sabbathum in parte tua, & dies profanus in parte mea; Si vero ab initio pactus fuerit, ut ita fiat, licet. Si in urbe ſint Iſraelitæ, & gentiles, cuſtodes Iſraelitæ, & cuſtodes gentiles, res præparatæ, & res non præparatæ, ſi ſint cuſtodes qui præparent, & cuſtodes, qui non præparent, habent facultatem ſibi mutuo dicendi: Pars aquilonaris urbis ſit in noſtra portione, & pars auſtralis ſit in veſtra portione; Si ingrediantur in domum Idololatriæ, eſt vetitum.

CAPUT VII.

I. SI Iſraelita accipiat agrum ab Iſraelita, & ſacerdos a ſacerdote, & Levita a Levita, divident inter ſe: Iſraelita & Levita ſi accipiant agrum a Levita, aut ſi Iſraelita, & Levita accipiant agrum a ſacerdote, poſſunt paciſci inter ſe, ut decima in duas partes dividatur: Si Iſraelita accipiat agrum a ſacerdote, ſeparatio erit ſacerdoti, decimam primam, & decimam ſecundam inter ſe divident. Si accipiat agrum a Levita, decimam primam, ſeparationem, & decimam ſecundam inter ſe divident.

II. Si Levita accipiat agrum a ſacerdote, ſeparatio erit ſacerdoti, & decimam primam, & decimam ſecundam divident inter ſe; Sacerdos ſi accipiat agrum a Levita, decima prima erit Levitæ, ſeparationem & decimam ſecundam divident inter ſe: Si Iſraelita accipiat agrum a ſacerdote, eique dicat: Eo pacto ut decima ſit mea, eo pacto ut decimæ ſint tuæ, eo pacto ut decimæ ſint meæ, & tuæ; eſt vetitum. Sacerdos ſi accipiat agnum ab Iſraelita, eique dicat: Eo pacto ut decimæ ſint meæ;

שהמעשרות שלי מותר על מנת שהמעשרות שלך אסור על מנת שהמעשרות שלי ושלך אם קבל עליו כדרך המקבלים מותר ואם לאו אסור.

ג ישראלשקבל שדה מכהן אמר על מנת שאטול את המעשרות ואתנם לפלוני אסור ישראל שקבל שדה מכהן אמר על מנת שאטול אני ואתה ונותנם לפלוני מותר כהן ולוי ששכרו ושחברו מכהן ומלוי מעשרות לשוכר ולחוכר. כהן ולוי שחכרו פירות שדה לישראל במחובר לקרקע מעשרות שלהם בתלוש מן הקרקע עד שלא מירחו מעשרות שלהם משמירחו מעשרות שלו מפריש תרומה ומעשר ונתן לכהן והשאר שלו.

ד מכר הוא להם פירות עד שלא מירחו מעשרות הרי אלו שלו משמירחו מעשרות הרי אלו שלהם מפריש תרומה ותרומת מעשר ונותנם לכל כהן שירצה. ישראל שקבל מעות מכהן ליקח בהם פירות למחצית שכר אמר לו פחתו או הותירו הרי הם שלי מעשרות שלך אסור. כהן שקבל מעות מישראל ליקח בהם פירות למחצית שכר אמר לו פחתו או הותירי הרי הם שלי מעשרות שלך אם נתן לו שכרו מותר ואם לאו אסור.

ה ישראל שקבל שדה מכהן תרומה לכהן מכרה לישראל חולקין ביניהן קבל שדה מישראל חולקים ביניהם מכרה לישראל חולקים ביניהם קבל שדה מישראל חולקים ביניהם מכרה לכהן חולקים ביניהם קבל שדה מבת ישראל חולקים ביניהם נשאת לכהן חולקים ביניהם קבל שדה מבת כהן תרומה לבת כהן נשאת לישראל חולקים ביניהם נתארמלה או נתגרשה חזרה לתחלתה.

ו פרתו של כהן שהיתה שומר אצל ישראל וילדה בכור הבכור לכהן דברי רבי יהודה וחכמים אומרים הבכור לשניהם אמר להם רבי יהודה אי אתם מודים בפירות שדה שהם שלו אמר לו שדה גופה שלו ופרה גופה לשניהם אף פרה אם היתה גופה שלו בכור לכהן.

meæ ; erit licitum : Eo pacto ut decimæ ſint tuæ: eſt vetitum; Eo pacto ut decimæ ſint meæ, & tuæ ; Si accipiat ſuper ſe, ſicut ſolent accipere, erit licitum, ſi minus erit vetitum.

III. Si Iſraelita accipiat agrum a ſacerdote, eique dicat : Eo pacto, ut ſumam decimas, & dem tali, eſt vetitum. Si Iſraelita accipiat agrum a ſacerdote, eique dicat : Eo pacto ut ſumam ego, & tu, & demus tali ; erit licitum; Si ſacerdos, & Levita mercede conduxerint, & ſocietatem inierint de agro ſacerdotis, & Levitæ ; Decimæ erunt pro conductione, & ſocietate: Sacerdos & Levita ſi ſocietatem ineant de fructibus agri Iſraelitæ ; In eo quod eſt fundo adhærens, decimæ eorum erunt ; in eo quod de fundo avulſum eſt, priuſquam ventilaverint, decimæ eorum erunt, poſtquam ventilaverint, decimæ ipſius erunt; ſeparabit ſeparationem, & decimam, & dabit ſacerdoti, & reliquum ipſius erat.

IV. Si vendat illis fructus, priuſquam ventilaverit, decimæ ipſius erunt, poſtquam ventilaverit, decimæ eorum erunt; ſeparabit ſeparationem & ſeparationem decimæ, & dabit cuilibet ſacerdoti. Si Iſraelita ſumat numos a ſacerdote, ut iis emat fructus pro dimidia parte mercedis, eique dicat; Si deſint, aut ſi ſuperent, ſint mei, & decimæ tuæ ſint ; erit vetitum. Si ſacerdos ſumat numos ab Iſraelita, ut emat fructus pro dimidia parte mercedis, eique dicat: Si deſint aut ſuperent, ſint mei, & decimæ tuæ ſint ; Si det illi mercedem ſuam, erit licitum, ſi minus erit vetitum.

V. Si Iſraelita accipiat agrum a ſacerdote ; ſeparatio erit ſacerdoti; Si vendat illum Iſraelitæ, inter ſe ſi divident. Si accipiat agrum ab Iſraelita, divident inter ſe ; ſi vendat illum ſacerdoti, divident inter ſe : Si accipiat agrum a filia Iſraelitæ, divident inter ſe ; ſi nubat ſacerdoti ; divident inter ſe ; Si accipiat agrum a filia ſacerdotis, ſeparatio erit filiæ ſacerdotis ; ſi nubat Iſraelitæ, divident inter ſe, ſi vidua facta ſit, aut fuerit repudiata, revertitur ad priſtinum ſtatum.

VI. Si vacca ſacerdotis quæ fuerit penes Iſraelitam pro cautione, pariat primogenitum, primogenitum erit ſacerdoti : Verba R. Jehuda : Et ſapientes dicunt: Primogenitum utriuſque erit. Dixit illis R. Jehuda: Si vos convenitis in fructibus agri, quod ipſius ſint : Reſponderunt: Ager ipſe ſuus eſt, & vacca ipſa utriuſque eſt; ita pariter vacca ſi omnino ſua eſſet, primogenitum eſſet ſacerdoti.

VII.

ז הנותן שרהו בקבלה לגוי ולכותי ולמי שאינו נאמן על המעשרות אף על פי שאינו רשאי לעשות כן אף על פי שלא בא לעונת המעשרות צריך ליעשר על ידו משבאו לעונת מעשר הנותן שדהו בקבלה לעם הארץ עד שלא בא לעונת המעשרות צריך לעשר על ידו ומשבאו לעונת המעשרות אין צריך לעשר על ידו כיצד הוא עושה עומר על הגורן ונוטל ואינו חושש למה שאכלו שאין אחריות לדמאין.

ח כהן שמכר שדה לישראל על מנת שהמעשרות שלו לעולם מת אין לו במעשרות על מנת שמעשרות לבני מרת מעשרות לבנים על מנת שהמעשרות שלי כל זמן ששדה לפניך מכרה לאחר אף על פי שחזר ולקחה ממנו אין לו במעשרות כלים ישראל שקבל שרה מכהן אמר לו על מנת שהמעשרות שלי ארבע או חמש שנים מותר לעולם אסור שאין כהן עושה בהן.

ט וכן בן לוי שהיה חייב מעות לישראל לא יהא גובה מאחרים ומפריש עליו שאין לוי עושה לוי מפריש ישראל בין ברשות לוי בין ברשות עני ועושה חשבון באחרונה דברי רבי מאיר רבי יהורה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרים אלא אם כן נותן לו עישור.

י כהן שמכר שדה לישראל אמר לו על מנת שהמעשרות שלי ארבע וחמש שנים אין רשאי ליטע כרם ולזורעה חטים ולעשותה שדה קנים לעולם רשאי ליטע כרם ולזורעה חיטים ולעשותה שדה קנים.

פרק שמיני

א עם הארץ שאמר לחבר קח לו אגודת ירק אחד גלוסקין אחד רבי יוסי אומר אין צריך לעשר רבן שמעון בן גמליאל אומר אם החליף את המעה צריך לעשר. חמשה שאמרו לאחר צא והבא לנו עשר גלוסקין עשר אגודות של ירק הביא לכל אחד ואחד בפני עצמו חברים שבהם אין צריכין לעשר אלא על חלקם בלבד הביא להם

VII. Si det agrum ſuum pro conducto gentili, & Cuthæo, & illi qui non eſt fide dignus reſpectu decimarum, licet ita fieri non liceat, quamvis nondum venerit ad tempus decimarum, tamen debet decimare ejus cauſa; poſtquam pervenit, ad tempus decimæ decimabit. Si det agrum ſuum pro conducto populo terræ, priuſquam veniat tempus decimarum, debet decimare ejus cauſa; at poſtquam venit tempus decimarum, non eſt neceſſe ut decimet ejus cauſa. Quomodo faciet? Decimabit ſuper area, & ſumet, & non erit ſolicitus de eo quod comedit; quia non eſt cautio de futuro damno pro re dubia.

VIII. Sacerdos ſi vendat agrum Iſraelitæ eo pacto, ut decimæ ſuæ ſint in perpetuum, poſtquam mortuus eſt, ſibi non erunt amplius decimæ; eo pacto ut decimæ ſint meis filiis: ſi moriatur, decimæ erunt filiis: Eo pacto ut decimæ meæ ſint, quo tempore fuerit ager coram te; ſi ali vendat, licet iterum ab eo emat, nullo modo ſibi erunt decimæ: Iſraelita ſi accipiat a ſacerdote eique dicat: Eo pacto ut decimæ meæ ſint quatuor aut quinque annos: erit licitum; Si in perpetuum; erit vetitum; quia ſacerdos non facit ſacerdotem.

IX. Et ſimiliter ſi Levita debeat numos Iſraelitæ, non exiget ab aliis, ut ſeparet pro eo; quia Levita non facit Levitam: Poteſt ſeparare Levita ſive ex beneplacito Levitæ, ſive ex beneplacito pauperis, & faciet ſupputationem in fine; verba R. Meir; & R. Jehuda, & R. Joſe, & R. Simeon prohibent, niſi quando illi det decimam.

X. Sacerdos ſi vendat agrum Iſraelitæ, eique dicat: Eo pacto ut decimæ meæ ſint quatuor aut quinque annos; non licet plantare vineam, & ſerere triticum, & facere agrum cannarum in perpetuum; At licet plantare vineam, & ſerere triticum, & facere agrum cannarum.

CAPUT VIII.

I. SI populus terræ dicat ſocio: Sume mihi faſciculum oleris unum, placentam unam: R. Joſe dicit; Non eſt neceſſe, ut decimetur; R. Jehuda dicit: Neceſſe eſt ut decimetur: Raban Simeon ben Gamaliel: Si permutet pecuniam, neceſſe eſt ut decimetur. Si quinque uni dicant: Egredere, & affer nobis decem placentas, & decem faſciculos oleris, ſi ſingulis ſeorſim afferat; ſocii qui inter illos ſunt, non eſt neceſſe ut decіment, niſi ſuper eorum parte dun-

מעורבין חברים שבהם צריכים לעשר על הכל נתנו לו אחת יתרה רבי יהודה אומר לשליח רבי יוסי אומר לאמצע.

ב המזמין את חברו שיאכל אצלו והוא אין מאמינו על המעשרות אומר מערב שבת מה שאני עתיד להפריש מחר הרי הוא מעשר זה מעשר עשוי עליו ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומות מעשר עליו מעשר שני בצפונו או בדרומו והחולל על המעות. אמר רבי יהודה היאך זה מעשר דבר שלא בא לתוך ידו מודה רבי יהודה בהולך ולוקח ממקום שלקח.

ג זה מזגו את הכוס ואמר מה שאני עתיד לשייר בשולי הכוס הרי זה מעשר ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומות מעשר עליו מעשר שני בצפון או בדרום ומחולל על המעות. פועל שהיה עושה אצל בעל הבית והוא אין מאמינו על המעשרות רבי יוסי אומר תנאי בית דין הוא שתהא תרומת מעשר משל בעל הבית ותרומת מעשר שני משל פועל.

ד הלוקח יין מבין הכותיים מערב שבת ושכח ולא הפריש אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הם תרומה ועשרה הבאים אחריהם מעשר ראשון ותשעה הבאים אחריהם מעשר שני מחיל ושתה מיד דברי רבי מאיר רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרים אמרו לו לרבי מאיר אי אתה מודה שאם יבקעו הנוד ששתה זה טבל אמר להם לכשיבקע.

ה היו לו תאנים של טבל בתוך ביתו והוא בבית המדרש או בשדה אומר שני תאנים שאני עתיד להפריש הרי הם תרומה ועשר הבאות אחריהם מעשר ראשון ותשע הבאות אחריהם מעשר שני היו דמאי אומר מה שאני עתיד להפריש מחר הרי הוא מעשר ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומות מעשר על מעשר שני בצפון או בדרום ומחולל על המותר.

ו נוטל תרומות ותרומת מעשר ומניחה במקום המוצנע אחת תרומה

duntaxat: Si illis afferat commixtos, socii, qui inter illos sunt, debent decimare pro omnibus. Si afferatur unu superfluus; Rabi Jehuda dicit: Erit legato; Rabi Jose dicit: Erit pro dimidia.

II. Si invitet socium, ut penes se comedat, & ipse ei fidem non habeat de decimis, dicet vespera Sabbathi: Quod mane separabo; erit decima; hæc decima fiat pro eo, & reliqua decima illi proxima. Quod feci decimam fiat separatio decimæ pro ea; decima secunda in ejus plaga aquilonari, aut australi, & profanetur super numis. Dicit R. Jehuda: Quomodo iste poterit decimare rem, quæ nondum pervenit in suam potestatem? Consentit R. Jehuda in eo, qui eat, & sumat ex loco, ex quo iste sumsit.

III. Si sibi misceatur calix, & dicat: Quod ego sum relicturus in fundo calicis, erit decima, & reliqua decima illi proxima; Quod feci decimam, fiat separatio decimæ pro illa, decima secunda sit in plaga aquilonari, aut australi, & profanetur super numis: Si operarius operetur penes patremfamilias, eique fidem non habeat de decimis, R. Jose dicit; pactum Synhedrii est, ut separatio decimæ sit ex bonis patrisfamilias, & separatio decimæ secundæ sit ex bonis operarii.

IV. Si emat vinum ex inter Cuthæos a vespera Sabbathi, & oblitus non separaverit, dicet: Duo logi, quos ego sum separaturus, sint separatio, & decem, qui post eos adducentur, sint decima prima, & novem, qui post eos adducentur, sint decima secunda; & incipiens bibet statim; verba R. Meir: R. Jehuda, & R. Jose, & R. Simeon prohibent: Dixerunt τῷ R. Meir; Nonne tu consentis, quod si findatur uter, quod iste bibat indecimatum? Respondit illis: Utique, quando findatur.

V. Si sibi fuerint ficus indecimatæ in domo sua, & ipse sit in academia, aut in agro, dicet: Duæ ficus, quas ego separaturus sum, sint separatio, & decem ficus, quæ post eas adducentur, sint decima prima, & novem, quæ post eas sequentur, sint decima secunda; Si sint ex re dubia, dicet; Quod ego mane separaturus sum, sit decima, & reliqua decima sit illi proxima; Quod feci decimam fiat separatio decimæ pro illa, decima secunda sit in plaga aquilonari, aut australi, & profanetur super residuo.

VI. Sumet separationem, & separationem decimæ, & eam recondet in lo-

טהורה ואחת תרומה טמאה . לא יטיף אדם שמן לא לתוך נר חדש ולא לתוך המדורה ולא לתוך דבר המאביד אבל קורא שם לתרומת מעשר שבה עד שלא תגיע לארץ כיוצא בו מי שהיו לו עשר חביות של מעשר טבל טמא ושל מעשר טבל טהור ראה אחד מהם שנשפכה או שנתגלתה אומר הרי זו עשויה תרומת מעשר על תשע אלו בשמן אסור מפני נכסי כהן ואם אמר הרי זו תרומת מעשר לא אמר כלום.

ז ראה אחד שהפריש תרומה ומעשרות ואמר הריני במה שאמר זה דבריו קיימים רבי יוסי אומר בסמוך תנאי בית דין הוא המרבה במעשרות מעשרותיו מתוקנים ופירותיו מקולקלין הממעט במעשרות מעשרותיו מקולקלין ופירותיו מתוקנים הקורא שם לשולי חבית לא ישתה מפיה לפיה לא ישתה משוליה מפני שהמשקין מעורבין אבל הקורא שם לשולי מגורה אוכל מפיה לפיה אוכל משוליה.

ח היו לפניו שתי כלכלות של טבל בזו מאה ובזו מאה נטלה תרומתם או מעשרות זו בזו הראשונה מעושרת של זו בזו ושל זו בזו אין הראשונה מעושרת. נוטל שתי תאנים שני עשורין ועשורו של עישור מעשרותיהם מעשרות כלכלה בחברתה קורא שם נוטל עשרים תאנים מאיזה מהם שירצה בזו מאה ובזו מאתים אם מקטנה הוא נוטל נוטל אחת עשרה ואם מגדולה נוטל נוטל את כולה לא השלים בזו מאה ובזו אלף אם מקטנה הוא נוטל נוטל חמש עשר ואם מגדולה הוא נוטל נוטל את כל הששים מכאן ואילך לפי החשבון.

ט היתה בידו כלכלה של פירות שאינה מתוקנת נוטל שני תשיעהא ותשיעהא של תשיע בין שהטבל מרובה על החולים ובין שהחולים מרובים על הטבל נוטל את כלה חולים כדי תרומת מעשר שבטבל בין שהמעשר טבל מרובה על החולים בין החולים מרובים על המעשר טבל נותן את כל החולים ברי תרומה מעשר שבמעשר טבל מאה

co abſcondito, ſive ſit ſeparatio munda, ſive ſeparatio immunda: Non diſtillabit oleum in lucernam novam, neque in rogum, neque in rem quæ perit, ſed nomine compellabit ſeparationis decimæ, quæ in eo eſt, donec perveniat ad terram: Similiter ſi habeat decem vaſa decimæ indecimati immundi, & decimæ indecimati mundi; Si videat unum ex iis effuſum, aut retectum, ſi dicat: Fiat ſeparatio decimæ pro his novem, vetitum eſt oleum quia eſt de facultatibus ſacerdotis; Si vero dicat: Sit hæc ſeparatio decimæ; nihil dixit.

VII. Si videat aliquem ſeparantem ſeparationem, & decimas, & dicat; Ecce ego ſicut iſte dicit; Ejus verba confirmantur: R. Joſe dicit: In eo quod eſt proximum eſt pactum Synhedrii: Qui multiplicat decimas, ejus decimæ erunt præparatæ, & ejus fructus depravati; Si diminuat decimas, ejus decimæ erunt depravatæ, & ejus fructus erunt præparati: Si nomine compellet fundum vaſis, non bibet ex ejus ore; ſi ejus os, non bibet quod eſt in ejus fundo, quia liquores ſunt commixti: At ſi nomine compellet fundum horrei, poterit comedere ex ejus ore, ſi ejus os, poterit comedere ex ejus fundo.

VIII. Si fuerint in ejus conſpectu duo caniſtri indecimati, & in altero ſint centum, & in altero centum, ſi ſumat eorum ſeparationem, aut decimas ex hoc pro illo, primus erit decimatus, ſi ex altero pro altero, & ex altero pro altero, primus non erit decimatus: Si ſumat duas ficus duorum denorum, & decimum decimi, eorum decimæ ſunt decimæ: Si ſit caniſter, & alterum nomine compellet, poterit ſumere viginti ficus ex quo ſibi libuerit; Si in altero ſint centum, & in altero 200. Si ſumat a minori, ſumet undecim; ſi a majori ſumat, licet ſumat totum, non perficit. Si in altero ſint 100. & in altero 1000. ſi a minori ſumat, ſumet quindecim, ſi a majori ſumat, ſumet omnes ſexaginta, hinc & ulterius juxta computum.

IX. Si ſit in ejus manu caniſter fructuum, qui non ſint præparati, ſumet duos nonos, & nonum noni, ſive indecimatum ſuperet profanum, ſive profanum ſuperet indecimatum, ſumet totum profanum juxta menſuram ſeparationis decimæ, quæ eſt in indecimato, ſive decima indecimati ſuperet profanum, ſive profanum ſuperet decimam indecimati; ſumet totum profanum juxta menſuram ſeparationis decimæ, quæ eſt in decima indecimati. Si fuerint 180. indecimati, ſu-

ושמונים טבל נוטל תשעים ושנים חסר עישור אחד מאה ועשר נוטל תשעים ושלשה חסר שני עשורים מכאן ואילך לפי החשבון.

י המפקיד לוג טבל אוכל עליו תשעים ותשעה הוא אומר לוג שבשולי חבית הרי הוא חולים ושאר תרומה על הכל נטל לאכול ונטל לשתות אומר לוג שבשולי חבית עשוי תרומת מעשר על מניין שבחבית ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו מעשר שני בצפונו או בדרומו מחולל על המעות.

יא ביצד המפקיד לוג מעשה אוכל עליו תשעים אומר לוג שמן שבשולי חבית הרי הם חולים ושאר תרומה על הכל . נטל לאכול ונטל לשתות אומר מעשר בדרומו עשוי תרומת מעשר על מניין שבחבית גמרן ודאי נותנם לכהן ספק גמרן ספק לא גמרן מעשר עליהם וקורא שם למעשרותיהם ביצד קורא שם למעשרותיהם אם היו של טבל אומר מעשרן בדרומן ותרומת מעשר בדרום דרומן אם היו של מעשר טבל אומר תרומת מעשר בדרום דרומן.

יב מי שהיו לו שתי חביות אחת של מעשר טבל טמא ואחד של מעשר טבל טהור מביא שני לוגין וממלא מזה תרומת מעשר על שניהם ומזה כדי תרומת מעשר על שתיהם הולך אצל הראשון ואומר אם זה מין טמא אין כדברי כלום ואם זה מין טהור מזה עשוי תרומה ומעשרות על שתיהם וקורא שם לראשון וחוזר וקורא שם לשני נמצאו חביות מתוקנות.

יג חלגיגין אחד של מעשר טבל טמא ואחד מעשר של טבל טהור שותה מזה וטובל ושותה מזה וטובל ושותה משניהם כאחת צריך טבילה באחרונה.

sumet 92. minus uno decimo: Si fuerint 110. sumet 93. exceptis duobus decimis, hinc & ulterius juxta computum.

X. Si penes se fuerit depositus logus indecimati, poterit pro eo comedere 99. & dicet; Logus qui est in fundo vasis, sit profanus, & reliqua sit separatio pro toto: Si sumat ut comedat, & bibat, dicet; Logus qui est in fundo vasis, fiat separatio decimæ juxta numerum, qui est in vase, & reliqua sit decima illi proxima; Quod feci, decimam fiat separatio decimæ pro illa, decima secunda in ejus plaga aquilonari, aut australi, profanetur super numis.

XI. Quomodo si penes se fuerit depositus logus decimæ, poterit pro eo comedere 90? Dicet: Logus olei, qui est in fundo vasis, erit profanus, & reliqua erit separatio pro toto: Si sumit, ut comedat, & bibat, dicet: Decima in ejus parte australi, fiat separatio decimæ pro numero, qui est in vase: Si definisset uti rem certo indecimatam, dabit sacerdoti, si dubitet utrum definierit necne, decimabit pro illis, & vocabit nomine suarum decimarum. Quomodo vocabit nomine suarum decimarum? Si erunt ex indecimato, dicet; Eorum decima sit ad eorum plagam australem, & separatio decimæ sit ad austrum eorum plagæ australis; si fuerint ex decima indecimati immundi, dicet; separatio decimæ sit ad austrum suæ plagæ australis.

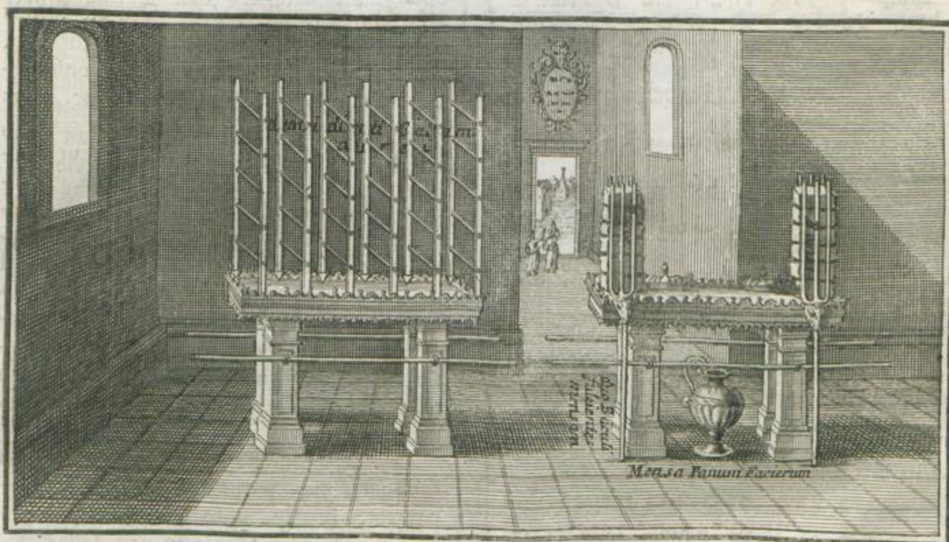
XII. Siquis habeat duo vasa, alterum decimæ indecimati immundi, & alterum decimæ decimati mundi, adducet duos logos, & implebit ex altero separationem decimæ utriusque, & ex altero juxta mensuram separationis decimæ pro utroque; Accedens ad primum dicet; Si hoc sit ex specie immunda, mea verba non confirmentur; si vero hoc sit ex specie munda, fiat ad sufficientiam separationis, & decimabit pro utroque; & accedens ad secundum dicet; Si hoc sit ex specie immunda; mea verba non confirmentur; si vero hoc sit ex specie munda, ex hoc fiant separatio & decimæ pro utroque; & vocabit nomine primum, atque iterum vocabit nomine secundum, & deprehendentur vasa præparata.

XIII. Si sint duo doliola, alterum decimæ indecimati immundi, & alterum decimæ indecimati mundi, si bibat ex altero, lavabit, si ex altero bibat, lavabit, si bibat simul ex utroque, necesse est ut se lavet propter novissimum. Si quis habeat

מי שהיו לו שתי חביות אחת של מעשר טבל טמא ואחר של חולים טהורים מביא שני לגינין וממלא מזו כדי תרומת מעשר עליה ומזה כדי תרומות מעשר הולך אצל הראשון ואומר אם זה מין טמא אין בדברי כלום ואם זה מין טהור עשוי כדי תרומות מעשר עליה והולך אצל השני ואומר אם זה מין טמא אין בדברי כלום. ואם זה מין טהור עשוי כדי תרומת מעשר עליה קורא שם לראשון וחוזר וקורא שם לשני נמצאו חביות מתוקנות והלגינין אחד של מעשר טבל טמא ואחר של חולים טהורים שותה מזה וטובל ושותה מזה וטובל שתה משניהם באחד צריך טבילה באחרונה.

duo vasa, alterum decimæ indecimati immundi, & alterum profani mundi, afferet duas hydrias, & implebit ex altero ad sufficientiam separationis decimæ pro illo, & ex altero ad sufficientiam separationis decimæ, accedens ad primum dicet: Si hoc sit ex specie immunda, mea verba non confirmentur, si vero hoc sit ex specie munda, fiat ad sufficientiam separationis decimæ pro illo. Et accedens ad secundum dicet: Si hoc sit ex specie immunda; mea verba non confirmentur; si vero sit ex specie munda, fiat ad sufficientiam separationis decimæ pro illo: Nomine designabit primum, atque iterum, nomine designabit secundum; deprehendentur duo vasa præparata; Si sint duæ hydriæ altera decimæ indecimati immundi, & altera profani mundi; si bibet ex altera, lavabit, si ex altera bibet, lavabit, si simul bibat ex utraque, necesse est, ut se lavet propter novissimam.

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De separationibus

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א רבי יהודה אומר חרש שתרם תרומתו תרומה אמר רבי יהודה מעשה בבניו של רבי יוחנן בן גדגדה שהיו חרשים והיו כל הטהרות שבירושלם נעשות על גבם אמרו לו משם ראיה טהרות אין צריכות מחשבה ונעשות על גב חרש שוטה וקטן תרומות ומעשרות צריכות מחשבה. רבי יצחק אומר משם רבי אלעזר תרומת חרש לא תצא לחולין מפני שהוא ספק יש בו דעת ספק אין בו דעת כיצד עושים בית דין ממנין לו אפטרופוס והוא תורם והם מקיימים על ידיו.

ב רבן שמעון בן גמליאל אומר

CAPUT PRIMUM.

I. Abi Jehuda dicit: Si surdus separet, ejus separatio est separatio. Dicit R. Jehuda. Narratur de filiis Rabi Jochanan ben Gudgoda, qui erant surdi, & omnes puritates in Hierusalem per eos perficiebantur; Dixerunt illi: Hinc est demonstratio, quod puritates non requirant cogitationem, & fieri possunt per surdum, cœcum, & parvulum; Separationes decimarum requirunt cogitationem. R. Isaach dicit nomine R. Elieser: Separatio surdi fieri non poterit profana, quia est dubia: Si in eo sit cognitio, erit dubium, si non sit cognitio, quomodo facient? Synhedrium constituebat illi precuratorem, & ille separabat, & ipsum confirmabat quod agebat.

II. Raban Simeon ben Gamaliel dicit.

איזהו חרש שהיה חרש מתחלתו אבל פקח שנתחרש הוא תורם והם מקיימים על ידיו שומע ואינו מדבר זה הוא אלם מדבר ואינו שומע זה הוא חרש זה וזה הרי הם כפקח לכל דבר איזהו שוטה היוצא יחידי בלילה והלן בבית הקברות ומקרע את כסותו והמאבד את מה שנותנים לו פעמים שוטה ופעמים חלום זה הכלל כל זמן שהוא שוטה הרי הוא כשוטה לכל דבר חלום הרי הוא כפקח לכל דבר.

ג רבי יהודה אומר קטן שהניחו אביו במקשה הוא תורם ואביו מקיים על ידו תרומתו תרומה אמרו לו לא הוא שתרם אלא אביו שאימן אחריו כיצד תורם את שאינו שלו הרי שירד לתוך שדה חברו וליקט ותרם שלא ברשות אם חושש משום גזל אין תרומתו תרומה אם אינו חושש משום גזל תרומתו תרומה כיצד ידוע אם חושש משום גזל אין תרומתו תרומה אם אינו חושש משום גזל תרומתו תרומה כיצד ידוע אם חושש משום גזל אם לאו הרי שבא בעל הבית ומצאו ואמר לו כלך אצל יפות נמצאו יפות אינו חושש משום גזל ואם לאו הרי חושש משום גזל.

ד אם היה בעל הבית מלקט ומוסיף עליהם בין כך ובין כך אינו חושש משום גזל. הגנב והגזלן והאנס תרומתם תרומה ומעשרותיהם מעשר והקדישם הקדש אם היו בעלים מרדפים אחריהם אין תרומתם תרומה ואין מעשרותיהם מעשר ואין הקדישם הקדיש בעלי בתים סיקרקין תרומתם תרומה ומעשרותם מעשרות והקדישם הקדיש.

ה הבן והשכיר והעבד והאשה תורמים על מה שהם אוכלים אבל לא יתרמו על הכל שאין אדם תורם דבר שאינו שלו הבן בשל אביו והאשה בעיסתה הרי אלו תורמים מפני שתרמו ברשות אריס שתרם ובא בעל הבית ועכב אם עד שלא תרם עכב אין תרומתו תרומה ואם משתרם עכב תרומתו תרומה אבל אין רשאי למוציא מעשר אלא על חלקו

cit. Quinam est surdus? Qui est surdus ab initio, at si prudens fiat surdus, ipse separabit, & per eum confirmatur: Si audiat, at non loquatur, hic est mutus; si loquatur, at non audiat, hic est surdus, uterque erit sicut prudens in cunctis rebus; Quinam est stultus? Qui solus egreditur noctu, & pernoctat in domo sepulchrorum, & lacerat tegumentum suum, & perdit, quod illi datur; aliquando est stultus, & aliquando est sanus: Hæc est regula generalis; quo tempore est stultus reputatur sicut stultus in cunctis rebus, quo tempore est sanus, reputatur sicut prudens in cunctis rebus.

III. R. Jehuda dicit: Puer, quem reliquerit ejus pater in area, poterit separare, & ejus pater per eum confirmabit, & ejus separatio erit separatio. Dixerunt illi: Non ipse separavit, sed ejus pater perscrutatur post eum: Quomodo separabit id quod suum non est? Si aliquis descendens in agrum socii sui colligat & separet sine ejus permissu, si sit solicitus respectu rapinæ, ejus separatio non erit separatio, si non sit solicitus respectu rapinæ, ejus separatio erit separatio. Quomodo cognoscetur utrum sit an non sit solicitus respectu rapinæ? Si adveniens paterfamilias eum deprehendat & dicat: Incede post fructus meliores; si inveniantur meliores, non erit solicitus respectu rapinæ, si minus, erit solicitus respectu rapinæ.

IV. Si paterfamilias colligeret, & illis adderet, sive hoc sive illo modo, non erit solicitus respectu rapinæ. Si fuerit latro, raptor, & violentus, eorum separatio erit separatio, & eorum decimæ erunt decima, & eorum sanctificatio erit sanctificatio: Si domini illos insequantur, eorum separatio non erit separatio, & eorum decimæ non erit decima, neque eorum sanctificatio erit sanctificatio: Si patresfamilias vinciant, eorum separatio erit separatio, & eorum decimæ erunt decima, & eorum sanctificatio erit sanctificatio.

V. Filius, & mercenarius, & servus, & mulier possunt separare ea quæ comedunt, at non poterunt separare totum, quia nemo potest separare, quod suum non est: Filius ex bonis patris, & mulier in sua massa poterunt separare, quia ex permissu separant. Si hortulanus separet, & adveniens paterfamilias impediat, si priusquam separet, impediat, ejus separatio non erit separatio, si vero postquam separaverit, impediat, ejus separatio erit separatio; at non potest educere decimam nisi super

sua

בלבד. פועל שתרם את הגורן אין תרומתו תרומה אם אמר לו בעל הבית כנוס לי גרני תרומתו תרומה שאין הגורן נכנס אלא אם כן נתרם.

ו פועלים שתרמו את הבור א תרומתם תרומה ואם היה בור קטן ואחרים משתמשים בו תרומתם תרומה רשאי בעל הבית להפקיד מעשר טבל כדי תרומות מעשר שבמעשר רבי יוסי אומר בעל הבית שתרם את המעשר מה שעשה עשוי . אפטרופין תורמים ומעשרים על נכסי יתומים מוכרים בתים שדות וכרמים בהמה עבדים ושפחות להאכיל ליתומים ולעשות עליהם סוכה ולולב וציצית וכל מצות האמורות בתורה ולקנות להם ספר תורה נביאים וכתובים דבר קצוב מן התורה אבל אין פודים עליהם שבויין ואין פוסקים עליהם צדקה בבית הכנסת דבר שאינו קצוב מן התורה.

ז ואינו רשאים להוציא עבדים בני חורין אבל מוכרים אותם לאחרים ואחרים מוציאים אותם בני חורין רבי אומר אומר אני שנותן דמיו ופודה את עצמו . אין מוכרים ברחוק ליקח בקרוב ברע ליקח ביפה אין דנין לחוב ולזכות להכנים להוציא ליתומים אלא אם כן נטלו רשות מבית דין וצריכים אפטרופין לחשב עם היתומים באחרונה דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר אין ליתומים אלא מה שהניחו להם אפוטרופין מוכרים עבדים ליקח בהם קרקעות אין בית דין עושים אפוטרופין נשים ועבדים בתחלה ואם מונה אותם אביהם בחיין עושים אפטורפין.

ח רבי שמעון בן אלעזר אומר יתומים שסמכו אצל בעל הבית או שסמכם אביהם או שסמכום בית דין מעשר מאכילם מפני תקון העולם וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר יתום בן לוי שגדל אצל בעל הבית מעשר ומאכילו מפני תקון העולם היה למד אצל לוי או כהן או עני הרי זה מאכילו משלו אם היה בן

sua parte duntaxat: Si operarius separet aream, ejus separatio non erit separatio; si illi dicat paterfamilias; introduc mihi meam aream; ejus separatio erit separatio; quia non introducitur area, nisi postquam fuerit separata.

VI. Si operarii separaverint ex lacu, eorum separatio non est separatio; si vero fuerit lacus parvus, & alii illo utantur, eorum separatio erit separatio: Potest paterfamilias deponere decimam indecimati ad mensuram separationis decimæ, quæ est in decima. R. Jose dicit: Si paterfamilias separaverit decimam, quod fecit, fecit. Procuratores separant, & decimant facultates pupillorum; & possunt vendere domos, agros, & vineas, jumenta, servos, & ancillas, ut nutriant pupillos, atque ut illis faciant tabernaculum, & palmam, & fimbrias, & cuncta præcepta memorata in lege, atque ut emant illis librum legis, prophetas, & Hagiographa, quod definitur a lege; at non possunt pro ipsis redimere captivos, neque suppeditare pro ipsis eleemosynas in domo congregationis, quod a lege non definitur.

VIII. Neque possunt manumittere servos, at possunt eos aliis vendere, ut alii eos possint manumittere: Rabi dicit: Ego dico, quod possit dare sui pretium, & seipsum redimere. Non possunt vendere locum remotum, ut emant proximum, neque malum, ut emant bonum; Non judicant debitum, neque creditum, neque redditum, neque impensam pro pupillis, nisi quando sumant facultatem a Synhedrio; & necesse est, ut in fine procurator rationem reddat pupillis; Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Non habent pupilli nisi quod sibi reliquerint procuratores: Possunt vendere servos, ut ex iis emant fundos; Synhedrium non facit procuratorem mulieres, & servos de industria, at si eos constituat eorum pater vivens, faciunt procuratores.

VIII. R. Simeon ben Eliefer dicit: Si pupilli accumbant penes patremfamilias, sive eos constituerit eorum pater sive Synhedrium, decimabit, & eos nutriunt propter institutum mundi; & similiter R. Simeon ben Eliefer dicebat: Si pupillus Levitæ nutriatur penes patremfamilias, decimabit, & eum nutriet propter institutum mundi: Si consueverit penes Levitam, aut sacerdotem, aut pauperem, nutriet de suo, si fuerit filius uxoris suæ sacerdotis, aut Le-

אשתו כהן או לוי או עני הרי זה מאכילו מחלקו.

ט קטן שאמר לאחר בשוק האכילני מעשר מחלקו מאכילו מפני תקון עולם אם היה חייב לו מזונות או שעשה עמו כדי מזונותיו מאכילו משלו ועושה לו בחלקו סגולה.

י לא יתרום בעל הבית מעשר ויטול רשות מן הלוי ולא את הזרוע והלחיים והקבה ויטול רשות מן הכהן אבל מלוה אותם להיות מפריש עליהם מחלקן מכרי כהונה ולויה אינו רשאין לעשות כן בדברים האובדים מותר מפני שהוא כמשיב אבדה. רבי אלעזר אומר מי שבא בדרך ובידו תאנים וענבים ומלפפונות שאין יכולין להגיע לעיר משליכם לתוך הנקע או לתוך הסנאין היה עובר בין הגוים ובין הכותיים ובידו דברים שאין יכולים לינע לעיר מניחם על גבי סלע רבי יוסי אומר נותנם בפונדתו עד שיסריחם.

יא גוי שתרם של חברים ושל ישראל אפילו ברשות אין תרומתו תרומה מעשה בפינא בישראל אחד שאמר לגוי תרום לי גרני ותרמה וחזרה תרומה לגורן ובא מעשה לפני רבן גמליאל ואמר הואיל והגוי תרם אינה תרומה רבי יצחק אומר גוי שתרם את של ישראל והבעלים מקיימים על ידיו תרומתו תרומה.

פרק שני

א המוכר פירות לחברו ואמר לו פירות שמכרתי לך טבלים הם בשר הוא בכור יין נסך הוא שורת הדין אין נאמן רבי יהודה אומר לא נחשדו ישראל על כן אלא הכל לפי מה שהוא האיש היה מקרב עמו זבחים ואמר לו נתפגלו היה עושה עמו טהרות ואמר לו נטמאו לא נחשדו ישראל על כן אבל אמר לו זבחים שהקרבתי עמך באותו היום נטמאו שורת הדין אין נאמן רבי יהודה אומר לא נחשדו ישראל על כן אלא הכל לפי מה שהוא האיש.

ב השוחט את הפסח על בני

Levita, aut pauperis, ex sua portione nutrietur.

IX. Si puer dicat alicui in foro; Nutri me: Decimabit de sua parte, & eum nutriet propter institutum mundi: Si illi debeat alimentum, aut operetur cum eo propter suum alimentum, de suo nutriet, & faciet illi in parte sua peculium.

X. Non debet separare paterfamilias decimam, ut sumat facultatem a Levita, neque armum, maxillas, & coagulum, ut sumat facultatem a sacerdote; sed potest mutuo dare, ut separet pro ipsis ex eorum portione. Cognatis sacerdotii & ordinis Levitici non ita facere licet; In rebus perditis permittitur, quia est quasi restitutio rei perditæ. R. Elieser dicit: Siquis incedat per viam, & sint in ejus manu ficus, & uvæ & melopepones, qui non possint adduci in urbem, projiciet in fossam, aut in dumentum: Si pertranseat inter gentiles, & inter Cuthæos, & in ejus manu sint res, quæ non possint adduci in urbem, relinquet super saxo; Rabi Jose dicit: Reponet in suo cingulo, donec putrescant.

XI. Si gentilis separet proventum sociorum, & Israelitæ, vel ex permissu, ejus separatio non erit separatio: Narratur in Pina de Israelita, qui dixit gentili: Separa pro me horreum meum: Et separavit; & restituit separationem in horreum; & adductum est factum coram Raban Gamaliel, & dixit; Quoniam gentilis separavit, non est separatio: R. Isaach dicit: Si gentilis separet proventum Israelitæ, & confirmetur a dominis, ejus separatio erit separatio.

CAPUT II.

I. Siquis vendat fructus socio suo, eique dicat: Fructus quos tibi vendidi, sunt indecimati: Caro est caro primogeniti, vinum est vinum libaminis: Ex instituto judicii non est fide dignus. R. Jehuda dicit: De hoc Israelitæ non sunt suspecti; Et omne erit juxta conditionem viri: Si Israelita offerat cum eo sacrificia, & dicat: Facta sunt abominanda. Si cum eo faciat puritates, eique dicat: Pollutæ sunt: Institutum judicii est, ut non sit fide dignus: At si dicat: Sacrificia, quæ tecum obtuli eo die, polluta sunt; ex instituto judicii non at fide dignus. Rabi Jehuda dicit: De hoc sunt suspecti Israelitæ; at omne erit juxta conditionem viri.

II. Si mactet Pascha pro filiis societatis,

חבורה ואמר שלא לשמו שחטתיו שורת הדין אין נאמן רבי יהודה אומר עד שלא יתחיל בו נאמן משהתחילו בו אינו נאמן.

ג אין תורמים ממין על שאינו מינו אבל אמרו כל מיני חטים אחד כל מין אופילים ואגוזים ושקדים ורמונים אחה תורמים ומעשרים מזה על זה היו לו תאנים שחורות ולבנות בתוך ביתו וכן שני מיני חיטים תורמים ומעשרים מזה על זה רבי יצחק אומר משם רבי אלעזר בית שמאי אומר אין תורמים בית הלל אומר תורמים כיצד אין תורמים מן החדש על הישן אין תורמים מפירות שנה זו על פירות שנה שעברה ולא מפרות שנה שעברה על פירות שנה זו אבל שרה שנעשה שתי בריכות בשנה וכן שרה בית השלחים תורמים ומעשרים מזה על זה.

ד לקט ירק בערב ראש השנה עד שלא בא השמש וחזר ולקט משבא השמש אין תורמים ומעשרים זה על זה מפני שזה חרש וזה ישן היתה שניה ונכנסה שלישית הראשון מתעשר מעשר שני והשני מתעשר מעשר עני.

ה ליקט אתרוג בערב חמשה עשר בשבט עד שלא בא השמש וחזר ולקט אחר משבא השמש אין תורמים ואין מעשרים מזה על זה מפני שזה חרש וזה ישן היתה שלישית ונכנס רביעית הראשון מתעשר מעשר עני והשני מתעשר מעשר שני.

ו ביצד אין תורמים מן התלוש על המחובר אמר פירות תלושין אלו עשויין תרומה ומעשרות על פירות מחוברין אלו או פירות מחוברים עשויים תרומה ומעשרות על פירות מחוברים אלו לכשיתלשו הרי זה אוכל מהם עראי ועושה אותו תרומה ומעשרות על מקום אחר עד שיתלשו נתלשו דבריו קיימים.

ז ביוצא בו מי שהיה בא בדרך

tatis, & dicat: Sine ſuo nomine mactavi; Ratio requirit, ut non ſit fide dignus: R. Jehuda dicit: Priuſquam incipiat, erit fide dignus; poſtquam inceperit, non erit fide dignus.

III. Non ſeparant ex ſpecie pro ea quæ non ſit ex ſua ſpecie; At dixerunt: Omnes ſpecies tritici ſunt una ſpecies; omnes ſpecies ficuum, nucum, amygdalarum, & malogranatorum ſunt una ſpecies; Separant & decimant ex hac ſpecie pro illa: Si ſibi fuerint ficus nigræ, & albæ in domo ſua, & ſimiliter duæ ſpecies tritici, poſſunt ſeparare & decimare ex hac pro illa. R. Iſaach dicit nomine R. Elieſer: Schola Schammai dicit: Non licet ſeparare ex hac pro illa: Schola Hillel dicit: Licet ſeparare: Quomodo? Non licet ſeparare ex novo pro veteri, neque ex fructibus hujus anni pro fructibus anni præteriti, neque ex fructibus anni præteriti pro fructibus hujus anni; at in agro, qui producat in anno duos proventus, & in agro ſiticuloſo licet ſeparare, & decimare ex hac pro illa.

IV. Si colligat olus in vigilia principii anni ante occaſum ſolis, atque iterum colligat poſt occaſum ſolis, non licet ſeparare, neque decimare ex hoc pro illo; quia hoc eſt novum, & illud vetus: Si eſſet annus ſecundus, & ingrederetur tertius, in primo decimatur decima ſecunda, & in ſecundo decimatur decima pauperis.

V. Si colligat citrum in veſpera diei decimæ quintæ menſis Schevat ante occaſum ſolis, atque iterum colligat poſt occaſum ſolis, non licet ſeparare, & decimare ex hac pro illa, quia hæc eſt nova, & illa vetus; ſi fuerit tertius annus, & ingrediatur quartus, prima decimatur pro decima pauperis, & ſecunda decimatur pro decima ſecunda.

VI. Quomodo non licet ſeparare ex avulſo ex terra, pro terræ adhærente? Si dicat: Fructus iſti, qui ſunt avulſi, fiant ſeparatio, & decimæ pro his fructibus terræ adhærentibus, aut fructus iſti terræ adhærentes fiant ſeparatio, & decimæ pro iſtis fructibus ex terra avulſis; nihil dixit: At ſi dicat: Iſti fructis ex terra avulſi fiant ſeparatio, & decimæ pro his fructibus terræ adhærentibus, poſtquam fuerint avulſi: Tum poterit comedere ex iis accidentaliter; & faciet eos ſeparationem, & decimas ſuper alio loco, donec evellantur; poſtquam avulſi fuerint, ejus verba confirmantur.

VII. Similiter ſiquis incedat per viam, & habeat in manu ſua caniſtrum fructuum,

והיתה בידו כלכלה של פירות שאינן מתוקנים אומר הרי זו עשוייה תרומה ומעשרות על פירות שיש לי בתוך ביתי לכשיגיע לעיר הרי זה אוכל סמנה עראי ועושה אותה תרומה ומעשרות על מקום אחר עד שיגיע לעיר הגיע לעיר דבריו קיימים נאכלו פירות או נגנבו או שאבדו עד שלא הגיע לעיר כלכלה בטבלא משהגיע לעיר דבריו קיימים.

ח יתר על כן אמר רבי אליעזר בן יעקב פירות ערוגה זו עשויין תרומה ומעשרות על פירות ערוגה לכשתבא שליש ותיעקר.

ט כיצד אין תורמים מפירות הארץ על פירות חוצה לארץ אין תורמים מפירות ארץ ישראל על פירות סוריא ולא מפירות סוריא על פירות ארץ ישראל ישראל שקנה שדה בסוריא הרי הוא כקונה בפרוזדור שבירושלם תורם ומעשר עליה. ישראל וגוי שקנו שדה בסוריא הרי הן כטבל וכמעשר שנתערבו זה בזה דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר חלקו של ישראל חייב חלקו של גוי פטור.

י ישראל שקנה שדה בסוריא אף על פי שחזור ומכרה לגוי חייבת במעשרות ובשביעית שכבר נתחייבה. אבל האריסין והחבורות ובתי אבות וגוי שמשכן שדהו לישראל אף על פי שעשה ישראל נימוסות עליה פטורה מן המעשרות ופטורה מן השמטה.

יא איזו היא הארץ ואיזו היא חוצה לארץ כל ששופע מטור אמנון ואלך ארץ ישראל מטור אמנון ולפנים חוצה לארץ נסים שבים רואים אותם כאלו חוט מתוח מטורי אמנון עד נחלי מצרים מחוט ולפנים ארץ ישראל מחוט לחוץ חוצה לארץ רבי יהודה אומר כל שהוא כנגד ארץ ישראל הרי הוא כארץ ישראל שנאמר וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול. נסים שבצדדים רואים אותם כאלו חוט מתוח מקפלריא עד אוקיינוס מנחל מצרים עד אוקיינוס מחוט ולפנים ארץ ישראל מחוט ולחוץ חוצה לארץ.

ctuum, qui non sint præparati, dicet: Hic fiat separatio & decimæ pro fructibus, quos habeo domi meæ; Postquam pervenit in civitatem, comedat ex eo accidentaliter, & faciet ipsum separationem & decimas super alio loco, priusquam perveniat ad urbem; Quando pervenit ad urbem ejus verba confirmantur: Si comesti fuerint fructus aut furto surrepti, aut amissi fuerint, priusquam perveniat ad urbem, canister erit indecimatus; postquam pervenit ad urbem, ejus verba confirmantur.

VIII. Præterea dixit R. Eliesér ben Jacob: Fructus hujus areolæ possunt fieri separatio, & decimæ pro fructibus istius areolæ, postquam creverint ad tertiam partem, & avulsi fuerint.

IX. Quomodo non separant fructus terræ pro fructibus natis in locis extra terram? Non separant ex fructibus terræ Israel pro fructibus Syriæ, neque ex fructibus Syriæ pro fructibus terræ Israel: Israelita si acquirat agrum in Syria, reputatur perinde ac aquirat in vestibulo, quod est in Hierusalem, pro ipso potest separare, & decimare. Si Israelita, & gentilis acquirant agrum in Syria, ecce fructus reputantur sicut indecimati, & sicut decima, quæ sit commixta; Verba Rabi; Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Pars Israelitæ obligatur, pars gentilis absolvitur.

X. Si Israelita acquirat agrum in Syria, vel si iterum vendat gentili, obligatur ad decimas, & ad jus anni septimi, quia jam fuerat obligatus; at hortulani, & societates, & patresfamilias si oppignerent agrum Israelitæ, licet Israelita in eo usus esset suo jure, liber est a decimis, & liber est ab intermissione.

XI. Quænam est terra, & quinam sunt loci extra terram? Quod descendit a monte Amnon, & ultra est terra Israel, a monte Amnon & intra sunt loci extra terram: Scopuli, qui sunt in mari, considerentur quasi funiculus protractus a montibus Amnon usque ad fluvium Ægypti, a funiculo & intrinsecus est terra Israel, a funiculo & extrinsecus sunt loci extra terram. Rabi Jehuda dicit: Quod est e regione terræ Israel, consideratur sicut terra Israel: Dictum est enim: *Finis ad occidentem erit vobis mare magnum; & finis*. Scopuli qui sunt in lateribus considerantur quasi funiculus protractus a Kaplaria usque ad oceanum, a fluvio Ægypti usque ad oceanum; a funiculo & intrinsecus est terra Israel, a funiculo & extrinsecus sunt loci extra terram.

XII.

יב ספינה הבאה מחוצה לארץ והיו בה פירות מחוט ולפנים אם היא נוששת חייבת לפי חשבון היוצא לחוצה לארץ אין חייבת לפי חשבון רבי אליעזר אומר עפר ארץ ישראל כל שהוא חייב לפי חשבון אבל ערלה וכלאי הכרם שוין לגוי בארץ ישראל בסוריא בחוצה לארץ אלא שרבי יהודה אומר אין לנוכרי כרם רבעי בסוריא וחכמים אומרים יש לו אמר רבי יהודה מעשה בשביון ראש בית הכנסת של כזיב שלקח הגוי רבעי בסוריא ונתן לו דמיו ובא ושאל את רבן גמליאל שהיה עובר ממקום למקום ואמר לו המתן עד שנהיה בהלכה אמר לו משם ראיה אף הוא שלה לו ביד שליח חרש מה שעשית עשית אבל לא תשנה לעשות כן.

יג אין תורמים מן התבואה שלא הביאה שליש כיצד יודע אם הביאה שליש אם לאו אם זורעת ומצמחת הדבר ידוע שהביאה שליש אם זורעה ואינה מצמחת הדבר ידוע שלא הביאה שליש.

פרק שלישי

א מפני מה אמרו אלם לא יתרום מפני שאין יכול לברך מפני מה אמרו סומא לא יתרום מפני שאין יכול לבור את היפה מן הרע מפני מה אמרו שבור לא יתרום מפני שאין בו דעת אף על פי שאמרו שבור מקחו מקח וממכרו ממכר מתנתו מתנה ונדרו נדר הקדשו הקדש עבר עברה שחייב עליה חטאת מחייבים אותו סקילה כללו של דבר שבור הרי הוא כפקח לכל דבר.

ב מפני מה אמרו בעל קרי לא יתרום מפני שאינו יכול לברך מפני מה אמרו ערום לא יתרום מפני שאינו יכול לברך אבל מכסה את עצמו בתבן ובקש ובכל דבר ומברך היה הולך להפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר עני מאימתי מברך עליהם משהפרישם הפרישם אם עתיד

XII. Si navis advenerit ex locis extra terram, & in ea essent fructus a funiculo & intrinsecus, quando terram attingit, obligatur juxta computum, si educatur in loco extra terram, non obligatur juxta computum. R. Elieser dicit: Pulvis terræ Israel quantalacunque sit, obligatur juxta computum: At præputium arboris, atque hæterogenea vineæ sunt æqualia gentili in terra Israel in Syria, & in locis extra terram: At R. Jehuda dicit: Non est alieno vinea anni quarti in Syria: Et sapientes dicunt: Est illi: Dicit R. Jehuda: Contigit in Sibion, ut princeps domus congregationis Chazib emerit a gentili fructus plantæ anni quarti, & veniens peteret a Raban Gamaliel, qui transiliebat de loco ad locum, eique dixit: Expecta donec demus decisionem. Dixit illi: Hinc probatur in contrarium; Ipse quoque misit per servum mutum: Quod fecisti, fecisti; At iterum ne ita facias.

XIII. Non licet separare ex proventu qui nondum creverit ad tertiam partem: Quomodo cognoscetur, utrum creverit an non ad tertiam partem? Si satus fuerit, & germinaverit, notum erit, quod creverit ad tertiam partem: Si satus fuerit, & non germinaverit, notum erit quod non creverit ad tertiam partem.

CAPUT III.

I. CUR dixerunt, quod mutus non debeat separare? Quia non potest benedicere? Cur dixerunt quod cœcus non debeat separare? Quia non potest seligere bonum a malo. Cur dixerunt, quod stultus non debeat separare? Quia non est illi scientia: Licet dixerunt; quod stulti emtio sit emtio, & ejus venditio sit venditio, & ejus donatio sit donatio, & ejus votum sit votum, & ejus sanctificatio sit sanctificatio; & ejus peccatum sit peccatum; Etenim si committat peccatum, cujus causa teneatur sacrificio pro peccato, punitur lapidatione; Regula generalis est, quod stultus ombino sicut prudens consideretur.

II. Cur dixerunt, quod passus casum nocturni seminis non debeat separare? Quia non potest benedicere. Cur dixerunt, quod nudus non debeat separare? Quia non potest benedicere: At si se tegat palea, & stramine, & re qualibet, poterit benedicere, & incedere ad separandum separationem, & decimam primam, & decimam pauperis. Quando benedicet? Postquam separaverit, si se-

לקרות להם שם אין בהם קרושה עד שיקרא להם שם ואם אין עתיד לקרות להם שם כיון שהפרישם נתקרשו.

ג רבי יהודה אומר מודד אדם את טבלו ומכניסו לתוך ביתו ובלבד שלא יתרום במדה במשקל מונה אדם את טבלו ומכניסו לתוך ביתו ובלבד שלא יתרום במנין רבי יוסי ברבי יהודה אומר לא במדה ולא במדוד ולא במשקל ולא בשקול ולא במנייך ולא במנוי אמר לו מעשה שהיינו מלקטים תאנים אחר אביך ואמר לנו היו מונין.

ד אמר רבי שמעון בן אלעזר מעשה בזקן אחר בערדסקוס שהיה שוקל את כלכלתו מלאה וחוזר ושוקלה ריקנית והיה רבי מאיר משבחו התורם את הכלכלה ונמצאו פירות בצדי כלכלה הרי אלו תרומה מפני שלבו לתרום על הכל. היו לפניו תאנים ורמונים אין מחייבים אותו להיות יושב ומשער בין ברקה בין כנסה אלא תורם כדרכו בבינוני.

ה התורם את הגת צריך שיכוין את לבו על מה שבקשים על מה שבתבן על מה שבצררין על מה שבגורן. התורם את הגת צריך שיכוין את לבו על מה שבחרצנין ועל מה שבזגין התורם את הבור צריך שיכוין את לבו על מה שבנפת אם לא כיון תנאי בית דין הוא שיתרום על הכל. רבי יוסי אומר כל בית הגרנות תפוסה אחת כיצד גת אחד ושתי בורות שתי גיתות לבור אחת שתי גיתות לשתי בורות בזמן שכולם תפוסה אחת תורמים ומעשרים מן זה על זה.

ו ניטמא אחר מהם תורם מן הטהור שבו על הטמא שבו אין כולם תפוסה אחר אין תורמים ומעשרים מזה על זה ניטמא אחר מהם לא יתרום מן הטהור שבו על הטמא שבו וכן היה רבי יהודה אומר כל בית הבד קורא אחת כיצד קור אחת לשתי בורות שתי קורות לבור אחת שתי קורות לשתי בורות בזמן שכולם תפוסת אחת תורמים ומעשרים מזה על זה נטמא אחר מהם תורם מן הטהור שבו על הטמא שבו אין כולם

paravit, antequam eos nomine insigniat, non erit in illis sanctitas; nisi postquam eos nomine insigniat; si eos nomine non est insigniturus, postquam fuerint separati, erunt sanctificati.

III. R. Jehuda dicit: Potest homo metiri suum indecimatum, & introducere in domum suam dummodo non separet juxta mensuram, & pondus: Potest homo numerare suum indecimatum, & introducere in domum suam dummodo non separet juxta numerum. Rabi Jose bar R. Jehuda dicit: Non mensura, neque mensurato, neque pondere, neque ponderato, neque numero numerato: Dixerunt illi: Contigit, ut colligeremus ficus post patrem tuum, qui dixit nobis: Numerate.

IV. Dicit Rabi Simeon ben Eliefer: Narratur de quodam sene in Hardeskahot, qui metiebatur canistrum suum plenum, atque iterum vacuum metiebatur; & R. Meir illum laudabat. Si separet canistrum, & deprehendantur fructus in latere canistri, ecce hæc erit separatio, quia mens ejus est, ut separet totum. Si fuerint in ejus conspectu ficus, & malogranata, illum non obligant, ut sedens separet inter minutum & crassum; at separabit juxta consuetudinem suam mediocriter.

V. Qui separat aream, necesse est, ut attendat ad id quod est inter paleas, & inter stramina, & inter latera, & in area: Qui separat torcular, debet attendere ad id quod est inter nucleos acinorum, & in vinaceis: Si separet lacum, debet attendere ad id quod est in fœcibus, si non attendat; pactum est Synhedrii, ut separet pro toto. Rabi Jose dicit: Omne spatium arearum consideratur una comprehensio. Quomodo? Torcular unum in duobus lacubus, duo lacus in uno torculari, duo torcularia pro duobus lacubus, quando totum erit una comprehensio, separant, & decimant ex hoc pro illo.

VI. Si unum ex iis polluatur, separabit ex mundo pro immundo; Totum non erit una comprehensio; & non separant, neque decimant ex hoc pro illo; si unum ex illis polluatur, non separabit ex mundo pro immundo. Et similiter dicebat R. Jehuda: Totum spatium torcularis consideratur tignum unum: Quomodo? Tignum unum pro duobus lacubus, duo tigna pro lacu uno, duo tigna pro duobus lacubus; quando totum erit una comprehensio, separant, & decimant ex hoc pro illo; Si unum ex illis polluatur, separabit ex mundo pro immundo; Totum non erit

una

תפיסה אחת אין תורמים ומעשרים מזה על זה נטמא אחד מהם לא יתרום מן הטהור שבו על הטמא שבו.

ז היה מלקט כפי ירק ומניח בגנה תורם מאחת על הכל הביא מן אחד ביניהם תורם מכל אחד ואחד הבא מימינין הרבה מקופה כרוב מלמעלה וכרוב מלמטה ומן אחד באמצע לא יתרום מן העליון לתחתון אלא אם כן הקף חמשה צבורים בגורן תורם מאחד על הכל אמר רבי יהודה אמתי בזמן שעקר הגורן קיים אין עקר הגורן קיים תורם מכל אחד ואחד.

ח הכניס פירותיו לתוך ביתו אף על פי שהם מפוזרים תורם מאחד על הכל. שתי מגורות בעלייה אחת תורם מכל אחד ואחד שקי תבואה ועגולי דבילה ודוגיות של גרוגרות כולם בהקפה אחת תורמים ומעשרים מזה על זה. מאימתי תורמים את הגורן משתעקר האלה צבר מקצת הגורן תורם מן הצבור על שאינו צבור מאימתי תורמים את הגת משיתהלכו בה שתי וערב מאימתי מטמאים בית שמאי אומר משינטל מעשר ראשון בית הלל אומר משינטל מעשר שני אמר רבי יהודה הלכה כדברי בית שמאי אלא שנהגו הרבים כדברי בית הלל וחכמים אומרים מוציאים תרומה ומעשרות ומטמאין את הגת מיד.

ט אימתי תורמים את הזיתים משייטעינו ורבי שמעון אומר משייטחנו רבי יוסי ברבי יהודה אומר מביא זיתים בקופה ונותן לתוך הממל ומהלך בהם שתי וערב אמרו לו אינו דומה ענבים לזיתים ענבים רכות ונותקות את יינם זיתים קשין ואינו נותקים את שמנם.

י אין תורמים שמן על הזיתים הנכתשים ולא יין על הענבים הנדרכות אם תרם תרומה תרומה ויחזר ויתרום הראשונה מדמעת בפני עצמה וחייבין עליה חומש אבל לא שניה וצריך להוציא עליהן תרומה ומעשרות רבי יוסי אומר בית שמאי אומרים תורמים ובית הלל אומרים

una comprehenſio: Non ſeparant, neque decimant ex hoc pro illo; ſi unum ex illis polluatur, non ſeparabit ex mundo pro immundo.

VII. Si colligat faſciculos oleris, & reponat in horto, ſeparabit ex uno pro omnibus; Si inter eos unam ſpeciem adducat, ſeparabit ex ſingulis; Si afferat multas ſpecies in ſporta, & braſſica ſit ſuperimpoſita, & ſuppoſita, & una ſpecies in medio, non ſeparabit ex ſuperiori pro inferiori, niſi quando fuerit ſpatium vacuum: Si fuerint quinque cumuli in area, poterit ſeparare ex uno pro omnibus: Dicit R. Jehuda: Quando? Quando fundamentum areæ conſiſtit, ſi fundamentum areæ non conſiſtat, ſeparabit ex ſingulis.

VIII. Si introducat fructus ſuos in domum ſuam, licet ſint diſperſi, ſeparabit ex uno pro omnibus: Si fuerint duo horrea in uno cœnaculo, ſeparabit ex ſingulis; Si ſacci proventus, & globi caricarum, & ſartagines caricarum ſint in una ſporta, ſeparant, & decimant ex hoc pro illo. Quando ſeparant aream? Poſtquam avulſerit paleam; ſi cumulaverit partem areæ, ſeparabit de accumulato pro non accumulato: Quando ſeparant torcular? Quando per illud inceſſerint per ſtamen & ſubtegmen: Quando polluunt? Schola Schammai dicit: Quando ablota fuerit decima prima: Schola Hillel dicit: Poſtquam ablata fuerit decima ſecunda. Dicit R. Jehuda: Conſtitutio juxta verba ſcholæ Schammai: At multi conſueverunt facere juxta verba ſcholæ Hillel: Et ſapientes dicunt: Educuntur ſeparationes & decimæ, ut polluant torcular ſtatim.

IX. Quando ſeparant olivas? Poſtquam ſuper illis fuerit oneratum: Et R. Simeon dicit: Poſtquam fuerint molitæ. R. Joſe bar R. Jehuda dicit: Affert olivas in ſporta, & indit eas in prælum torcularis, & ſuper illas incedit per ſtamen, & ſubtegmen: Dixerunt illi: Non ſunt ſimiles uvæ olivis; Etenim uvæ ſunt teneræ, & emittunt vinum; olivæ ſunt duræ, & non emittunt oleum.

X. Non ſeparant oleum pro olivis contuſis, neque vinum pro uvis conculcatis; ſi ſeparet, ejus ſeparatio erit ſeparatio, atque iterum ſeparabit: Prima ſeparatio per ſe erit commixta ſeparatione, & ejus cauſa obligantur ad rependendum quintam partem, at non ſecunda; & educendæ ſunt pro illis ſeparatio, & decimæ: R. Joſe dicit: Schola Schammai dicit: Separant: Et ſchola Hillel dicit: Non ſeparant: Conſentiunt,

אין תורמים מודים שאם תרם שצריך לתרום שנייה.

יא התורם זיתים על זיתים העתידין להכתש ענבים על ענבים העתידין לידרך תרומה ויחזור ויתרום הראשונה מדמעת שניה אין מדמעת הראשונה חייבים עליהם חומש שניה אין חייבים עליה חומש וצריך לקרות להם שם.

יב חזר ועשה זיתים ראשונים שמן וענבים ראשונות יין תרומה ואין צריך לתרום שניה. התורם זיתים שמן על זיתים לאכילה הרי זה תורם על השמן הראויין לעשות דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר תורמים על אוכלים חוץ מגרעניהם מודים בקלפים שתורמים על אוכלם חוץ מגרעניהם.

יג התורם ענבים לעשותם צימוקין תאינים לעשותם גרוגרות רמונים ועתיד לעשותם פרי תרומה ואין צריך לתרום שניה. רבי אליעזר אומר בית שמאי אומר אין צריך לתרום שניה ובית הלל אומר צריך לתרום שניה אמרו בית הלל לבית שמאי הרי הוא אומר וכמלאה מן היקב אמרו להם בית שמאי הרי הוא אומר וכל מעשה ונומר אם אומר אתה צריך לתרום שניה אף הוא לא קיים קדש ליהוה.

יד תורמים הערמה מן המוץ על הכרי אבל לא מן הכרי על הערמה. המכניס שבלים לתוך ביתו לעשותם מלילות הרי זה תורם שבלים בן לוי שנתמנו לו שבלים ועתיד לעשותם גורן ענבים ועתיד לעשות יין זתים ועתיד לעשותם שמן שכשם שתרומת ראשית מן הגורן ומן היקב כך תרומת מעשר מן הגורן ומן היקב.

טו רבי אליעזר אומר תורמים מן הטהור על הטמא אמר רבי אליעזר מעשה שנפלה דלקה בנרגו כפר סגנא ותרמו מן הטהור על הטמא אמרו לו משם ראייה אלא שתרמו מהם עליהם רבי אליעזר אמר משם רבי אליעזר תורמים מן הטהור על הטמא אף בלח כיצד מי שכבש זיתים בטומאה ומבקש לתרמן בטהרה מביא משפך שאין בפיו כביצה ומניחו על פי

tiant, quod si separet, secunda vice sit separandum.

XI. Si separet olivas pro olivis, quæ adhuc sint contundendæ, & uvas pro uvis, quæ adhuc sint conculcandæ, erit separatio, atque iterum separabit: Prima separatio erit commixta separatione; propter primam obligantur ad rependendum quintam partem, propter secundam non obligantur ad rependendum quintam partem, & necesse est ut nomine insigniantur.

XII. Si iterum ex olivis primis fecerit oleum, & uvas primas fecerit vinum, erit separatio, neque erit separandum secunda vice. Si separet olivas olei pro olivis ciborum, separabit pro oleo quod posset fieri. Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Separant pro cibis; exceptis eorum granis; Conveniunt in corticibus, quod separent pro cibis, exceptis eorum granis.

XIII. Si separet uvas, ut faciat uvas passas, ficus ut faciat caricas, malogranata, ut faciat fructus, erit separatio, neque secunda vice erit separandum: R. Eliefer dicit: Schola Schammai dicit; Non est separandum secunda vice; & schola Hillel dicit: Secunda vice erit separandum. Dixit schola Hillel scholæ Schammai: Jam dictum est: *Et juxta plenitudinem ex torculari:* At iste non separavit ex torculari: Respondit illis schola Schammai: Ecce dictum est: *Et omne opus &c.* Si dicam, quod debeat secunda vice separare; non potest confirmari sanctitas Domino.

XIV. Separant ex acervo pro cumulo, at non ex cumulo pro acervo. Si introducat spicas in domum suam, ut faciat spicas confricatas separabit spicas. Si Levitæ constituantur spicæ, ex quibus facienda est area, uvæ, ex quibus faciendum est vinum & olivæ, ex quibus faciendum est oleum, sicut separatio primitiarum est ex area, & ex torculari, ita pariter separatio decimæ erit ex area, & ex torculari.

XV. Rabi Eliefer dicit: Separant ex mundo pro immundo. Dicit R. Eliefer: Contigit, ut ceciderit incendium in horreum vici Signa, & separarunt ex mundo pro immundo: Responderunt illi; Hinc probatur, quod separarint ex ipsis pro ipsis. R. Eliefer dicit nomine R. Eliefer: Separant ex mundo pro immundo, vel in humidis. Quomodo? Si quis condiat suas olivas in immunditie, & velit eas separare in puritate, adducet infundibulum, cujus os non sit magnum ut ovum, & collocabit in ore

vasis,

חבית ומביא זיתים ונותן לתוכו ותורם נמצא תורם מן הטהור על הטמא ומן המוקף אמרו לו אין קרוי לה אלא יין ושמן בלבד.

יו רבי יוסי אומר התורם מן הטמא על הטהור בין בשוגג בין במזיד תרומתו תרומה אמר רבי יוסי מה נשתנה זה מן התורם מן הרע על היפה מפרישין תרומה ומעשרות מן הטמא על הטמא ומן הטהור על הטהור ומן הטמא על הטהור אבל לא מן הטהור על הטמא רבי נחמיה אומר אין מפרישן מן הטמא על הטמא אלא בדמאי בלבד אמרו לו הרי הוא אומר ונתתם ממנו את תרומת יהוה לאהרן הכהן.

פרק רביעי

א התורם והמעשר בשבת בין בשוגג בין במזיד מעשרותיו מעשרות והמטביל כלים בשבת בין בשוגג בין במזיד עלו לו ידי טבילה.

ב תורמים חטים על הפת אבל לא הפת על החטים אלא לפי חשבון תורמים תאנים על הגרוגרות במדה וגרוגרות על תאנים במניין אבל לא תאנים על הגרוגרות במנין ולא גרוגרות על תאנים במדה. רבן שמעון בן גמליאל אומר סלי תאנים וסלי גרוגרות כולם שוים תורמין ומעשרים מזה על זה אמר רבי ישמעאל ברבי יוסי אבא היה נוטל עשר גרוגרות מן המוקצה על תשעים תאנים שבכלכלה.

ג תורמים גלופסים על זיתי שמן ולא זיתי שמן על הגלופסים רבי יהודה אומר אף זיתי שמן על הגלופסים תורמים יין צלול על שאינו צלול ולא שאינו צולל על הצולל רבי יהודה אומר אף שאינו צלל על הצולל ובלבד שיתרום מן היפה תורמים יין שאינו מבושל על המבושל ולא המבושל על שאינו מבושל רבן שמעון בן גמליאל אומר אף המבושל על שאינו מבושל וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר יין מבושל אין בו משום גלוי ואין בו משום יין נסך.

ד ירק שדרכו להשתמר יום אחד תורמים עליו יום אחד שני ימים תורמים עליו שני ימים שלשה תורמים עליו שלשה

vaſis, & adducet olivas, & in eo reponet, & ſeparabit: Deprehenditur, quod ſeparet ex mundo pro immundo, & ex circumſcripto: Dixerunt illi: Non dictum eſt de illa niſi vinum, & oleum duntaxat.

XVI. Rabi Joſe dicit: Si ſeparet ex mundo pro immundo ſive per errorem ſive de induſtria, ejus ſeparatio erit ſeparatio. Dicit R. Joſe: Num differt iſte ab illo, qui ſeparet ex malo pro bono? Separant ſeparationem & decimas ex immundo pro immundo, & ex mundo pro mundo, & ex immundo pro mundo, at non ex mundo pro immundo. R. Nehemia dicit: Non ſeparant ex immundo pro immundo, niſi in re dubia duntaxat. Dixerunt illi. Ecce dictum eſt: *Et dabitis ex ea ſeparationem Domini Aharon ſacerdoti.*

C A P U T IV.

I. SI ſeparet, & decimet in Sabbatho ſive per errorem ſive per contumaciam, ejus decimæ erunt decimæ; & qui immergit vaſa in Sabbatho ſive per errorem, ſive per contumaciam, ſibi inſerviunt reſpectu immerſionis.

II. Separant triticum pro pane, at non panem pro tritico, niſi juxta computum: Separant ficus pro caricis in menſura, & caricas pro ficubus in numero; at non ficus pro caricis in numero, neque caricas pro ficubus in menſura. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Caniſtri ficuum, & caniſtri caricarum, omnes ſunt inter ſimiles; ſeparant, & decimant ex hoc pro illo; dicit R. Iſmael bar R. Joſe: Pater meus ſumebat decem caricas ex loco ad exſiccandum deſtinato pro nonaginta ficubus, quæ erant in caniſtro.

III. Separant maſſas olivarum pro olivis olei, at non olivas olei pro maſſis. Rabi Jehuda dicit; vel olivas olei pro maſſis: Separant vinum clarum pro non claro, at non quod non ſit clarum pro claro. R. Jehuda dicit: Vel non clarum pro claro; dummodo ſeparet ex optimo: Separant vinum quod non ſit coctum, pro cocto, at non coctum pro non cocto. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Vel coctum pro non cocto: Et ſimiliter dicebat Raban Simeon ben Gamaliel: In vino cocto non eſt ratio detectionis, neque ratio vini libaminis.

IV. Olus quod ſolet conſervari uno die, ſeparant uno die: Quod duobus diebus, ſeparant duobus diebus; ſi tribus diebus, ſeparant tribus diebus; Cucume-

ימים הקשואים והדלועים והטרכסמין והתרדין שדרכם לחשתמר יום אחד תורמים עליהם יום אחד החזרין והכרישין והלפת והכרוב שדרכם להשתמר שני ימים תורמים עליהם שני ימים הקפלוטות והמלפפתות שדרכם להשתמר שלשה ימים תורמים עליהם שלשה ימים זה הכלל כל שנשמר תורמים עליו.

ה רבי נחמיה אומר לא יתרום מן התותים שליקט בשחרית על תותים שליקט בין הערבים וכן היה רבי יוסי אומר אין לך מר בקישות אלא הפנימי שבה הרי זה מוסיף על חיצון שבה ותורם.

ו התורם את הבור ונמצא מגולה אבטיח ונמצא נקוד תרומה ויחזור ויתרום רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משם אביו תורמים יין על חומץ ואין תורמים חומץ על יין אלא לפי חשבון. התורם חבית של יין ונמצאת של חומץ אם ידוע שהיתה של חומץ עד שלא תרם אינה תרומה ואם משתרמה החמיצה הרי זו תרומה ספק תרומה יחזור ויתרום דברי רבי יוסי שרבי יוסי אומר יין וחומץ שני מינין והכמים אומרים מין אחד.

ז היה בלבו לתרום יין על יין מה שבידו חומץ אין תרומתו תרומה מה שבידו יין היין תורם ויחזור ויתרום את החומץ היה בודק את החבית להיות מפריש עליה והולך ונמצאת של חומץ עד שלשה ימים ודאי מכאן ואלך ספק אבל יין מגתו מפרישין עליה בחזקת שהוא יין כל ארבעים יום.

ח האומר תרומת הכרי הזה בצפונו מחציו כלפי צפון מדומע דברי רבי וחכמים אומרים עושה אותו כמין כי רבן שמעון בן גמליאל אומר נוטל את התרומה בצפון צפונו המקדים תרומה לבכורים מעשר ראשון לתרומה ומעשר שני לראשון אף על פי שעובר בלא תעשה מה שעשה עשוי ראשון לא יאכל עד שיצא שם שני עליו שני לא יאכל עד שיוציא עליו תרומה שאין תרומה מעכבת את הבכורים.

cumeres, cucurbitæ, & intyba bitæ, quæ solent conservari uno die, separantur uno die: Lactucæ, & porra, & rapa, & brassica, quæ solent conservari, duobus diebus, separantur duobus diebus: Porra capitata, & melopepones, qui solent conservari tribus diebus, separant tribus diebus: Hæc est regula generalis. Quod custoditur, pro eo separant.

V. R. Nehemia dicit: Non separabit moras, quas mane collegerit pro moris, quas colliget inter vesperas. Et similiter R. Jose dicebat: Nihil est amari in cucumere, nisi ejus pars interior; at poterit addere parti exteriori, & separare.

VI. Si separet lacum, & inveniat detectum, si peponem, & inveniat punctatum, separabit, atque iterum separabit. R. Ismael bar R. Jose dicit nomine patris sui: Separant vinum pro aceto, at non separant acetum pro vino nisi juxta computum. Si separet dolium vini, & inveniat dolium aceti; si innotuerit fuisse acetum, antequam separarit, non est separatio, si vero postquam separaverit, fiat acetum, ecce hæc erit separatio dubia, atque iterum separabit. Verba R. Jose: Etenim Rabi Jose dicit; Vinum & acetum sunt duæ species, & sapientes dicunt esse unam speciem.

VII. Si intendat in corde suo separare vinum pro vino, & quod est in manu sua sit acetum, ejus separatio non est separatio, si quod est in manu sua sit vinum, vinum separabitur, atque iterum separabitur acetum: Si perscrutetur dolium, ut separet, & deprehendatur esse vas aceti, usque ad tres dies est res certo indecimata, hinc & ulterius erit dubia: At vinum si sit ex torculari, poterit pro eo separare, cum præsumtione quod fuerit vinum cunctis quadraginta diebus.

VIII. Si dicat: Separatio hujus cumuli sit ad ejus plagam aquilonarem, pars dimidia versus plagam aquilonarem erit infecta separatione; Verba Rabi: Et sapientes dicunt; Faciet illum instar Chi. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Sumet ejus separationem in aquilone suæ plagæ aquilonaris. Si separet suam separationem ante primitiva, & decimam primam ante separationem, & decimam secundam ante primam, licet transgrediatur præceptum negativum, quod fecit, fecit; Primam non comedet, donec educat secundam; secundam non comedet, donec educat separationem, quia separatio non impedit primitiva.

ט כיוצא בו העושה עסה מן הטבל בין שהקדים חלה לתרומה בין שהקדים תרוטה לחלה מה שעשה עשוי חלה לא תאכל עד שיוציא עליהם תרומה ותרומה לא תאכל עד שיוציא עליה חלה. היה הולך להפריש תרומה בשעת הפרשתו אמר הרי זה מעשר ראשון הרי זה מעשר ראשון היה הולך להפריש מעשר ראשון בשעת הפרשתו אמר הרי זה מעשר שני הרי זה מעשר שני. היה הולך להפריש מעשר שני בשעת הפרשתו אמר הרי זה מעשר עני הרי זה מעשר עני.

י נתכוון לומר מעשר שני ואמר מעשר עני מעשר עני ואומר ראשון לא אמר כלום מעשר ראשון ואמר מעשר שני דבריו קיימים רבי יוסי אומר אם שלום מעשר עני נתכוון לא אמר כלום אי משם שני לראשון דבריו קיימין.

יא גוי שתרם תרומתו תרומה במה דברים אמורים על הגורן הפריש תרומה ונתנה לכהן מעשר ראשון ונתנו ללוי מעשר עני ונתנו לעני פירותיו מתוקנים. המכניס פירותיו לתוך ביתו פירותיו מקולקלין. ישראל החשוד שמכניס פזרותיו לתוך ביתו פירותיו מקולקלין הכותי כגוי דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר הכותי כישראל.

יב גוי שהפריש בכור פטר חמור וחלה מודיעין אותו שאינו חייב עובדין בו וגוזין אותו ואחר כך מקבלין הימנו וחלה נאכלת לזרים. הוציא תרומה מתוך ביתו נוהג בהן טבל ותרומה דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר אין נוהג בה אלא תרומה גדולה בלבד הוציא מעשר ראשון מתוך ביתו נוהג בו טבל ומעשר ראשון דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר אין נוהג בו אלא מעשר בלבד. הוציא מעשר שני מביתו אמר פדוי הוא לא אמר כלום פדאוהו לכם נוהג בו טבל ומעשר שני דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר אין נוהג בו אלא מעשר שני בלבד.

IX. Similiter si faciat massam ex indecimato, sive separet placentam ante separationem, sive separet separationem ante placentam quod fecit, fecit. Placenta non comedetur, donec pro illa educatur separatio, & separatio non comedetur, donec educatur placenta. Si eat ad separandum separationem in tempore tuæ separationis dicet: Ecce hæc est decima prima, ecce hæc est decima prima; Si eat ad separandum decimam primam tempore suæ separationis dicet; Ecce hæc est decima secunda, ecce hæc est decima secunda. Si eat ad separandum decimam secundam, tempore suæ separationis dicet; Ecce hæc est decima pauperis, ecce hæc est decima pauperis.

X. Si statuat dicere decimam secundam, & dicat decimam pauperis, si decimam pauperis, & dicat decimam primam, nihil dixit: Si decimam primam, & dicat decimam secundam; ejus verba confirmantur: R. Jose dicit: Si decimam pauperis intendat, nihil dixit; si a secunda ad primam attendat, ejus verba confirmantur de area.

XI. Si gentilis separet, ejus separatio est separatio: De quo hæc dicta sunt? Si separet separationem in area: Si det sacerdoti decimam primam, & det Levitæ decimam secundam, & det pauperi, ejus fructus erunt præparati: Si introducat fructus in domum suam, ejus fructus erunt depravati: Si Israelita, qui sit suspectus, introducat fructus suos in domum suam, ejus fructus erunt depravati; Cuthæus est sicut gentilis; Verba Rabi. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Cuthæus est sicut Israelita.

XII. Si gentilis separet primogenitum aperturæ asini, & placentam, illi significant, quod non obligetur: In eo operantur, & illud tondent, & deinde ab eo recipiunt, at placenta comeditur ab alienis. Si educat separationem ex domo sua, observatur in ea indecimatum, & separatio: Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: In ea non observatur nisi separatio magna duntaxat. Si educat decimam primam ex domo sua, observatur in ea indecimatum & decimam primam: Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: In ea non observatur nisi decima duntaxat. Si educat decimam secundam ex domo sua, & dicat: Redemta est: Nihil dixit: Si dicat: Redimite eam vobis, observatur in ea indecimatum, & decimam secundam: Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: In ea non observatur nisi decima secunda duntaxat.

יג ישראל החשוד והוציא מעשר שני מתוך ביתו ואמר פדוי הוא לכם לא אמר כלום פראיהו לי ופראיהו לכם דבריו קיימים והכותי כגוי דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר כותי כישראל כותי שתרם ונתנה לכהן תרומתו תרוסה רבי שמעון בן אלעזר אומר תרומה ויחזור ויתרום אמרו לו מה נשתנה זו מכהן שתרם ונתנה לפני בהמתו אמר להם הפרשה היא זו שוו נחרמה בקרושה וזו לא נתרמה בקדושה.

יד היתה לו ערמה מורחת רצה לעשותה תרומה על מקום אחר עושה נטלה תרומתה אם רצה לעשות אותה מעשר ראשון על מקום אחר עושה נוטל מעשר ראשון רצה לעשות אותו מעשר שני על מקום אחר עושה נוטל מעשר שני רצה לעשותה אותה מעשר עני על מקום אחר עושה.

טו ואם אמר הריני תורם ומחשב אם ותעלה בידו אחד מששים תרומתו תרומה ואם לאו אין תרומתו תרומה תרם ועלה בידו אחר מששים תרומתו תרומה אלא שתרם במדה.

פרק חמישי

א היה לוקט דלעת להיות מפריש עליה והולך והיה רושם ואומר עד כאן תרומה דברי רבי רבי שמעון אומר תורם ומחשב כמו שלמור היה צריך להפריש מעשר ובחמש עשרה חביות של יין מעלה את הראשונה ואומר זו תרומה את השנייה אומר הרי זו תרומה דברי רבן ששעון בן גמליאל רבי אומר מעלה כולן לגב הבור ואומר הרי זו תרומה.

ב כי שהיו פירותיו במגורה נותן סאה לבן לוי וסאה לעני מפריש תרומה סאים ואוכלים בין שהיתה אותה סאה קיימת בין שלא היתה אותה סאה קיימת מפריש עליה ואוכל דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אם היתה אותה סאת קייסת מפריש עליהם חרומה והולך ואם לאו אין מפריש אלא לפי חשבון.

ג שעור תרומה בית שמאי אומרים עין יפה משלשים והבנונית מארבעים והרעה

XIII. Israelita qui sit suspectus, si educat decimam secundam ex domo sua, & dicat: Jam redemta est vobis. Nihil dixit: Redimite eam mihi, & vobis; ejus verba confirmantur: Et Cuthæus est sicut gentilis: Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Cuthæus est sicut Israelita: Si Cuthæus separet, & det sacerdoti, ejus separatio est separatio. R. Simeon ben Eliefer dicit: Est separatio, & iterum separabit: Dixerunt illi. In quo differt iste a sacerdote, qui eam separet, ut ponat coram suo jumento? Respondit illis: Ecce discrimen, quod hæc fuerit separata in sanctitate, & illa non fuerit separata in sanctitate.

XIV. Si habeat acervum palea æquatum, si velit illum facere separationem pro loco alio, facere licebit, si desumta fuerit ejus separatio, si illum facere velit primam decimam super loco alio, facere licebit: Si desumta fuerit decima prima, & velit illum facere decimam secundam super alio loco, facere licebit: Si desumta fuerit decima secunda, & velit ipsum facere decimam pauperis super loco alio, facere licebit.

XV. Si dicat: Ecce ego separabo, & computabo; Si adscendat in ejus manum una ex sexaginta partibus, ejus separatio erit separatio, si minus, ejus separatio non erit separatio; Si separet, & adscendat in ejus manum una ex sexaginta partibus, ejus separatio erit separatio, licet separetur mensura.

CAPUT V.

I. SI colligat cucurbitam, ut pro ea separet, & signet & dicat: Usque huc sit separatio; Verba Rabi: Rabi Simeon dicit: Si separet, & computet juxta consuetudinem, necesse est, ut separet decimam, & in quindecim vasis vini, attollet primum; & dicet; Hoc erit separatio: In secundo dicet: Hoc erit separatio: Verba Raban Simeonis ben Gamaliel: Rabi dicit: Attollet omnia super lacu, & dicet; Hoc erit separatio.

II. Si habeat suos fructus in horreo, dabit satum Levitæ, & satum pauperi, separabit octo sata, & ea comedet, sive ipsum satum consistat, sive non consistat, pro eo separabit, & comedet: Verba R. Meir, & sapientes dicunt; si ipsum satum conservetur, separabit pro illis separationem, si minus, non separabit nisi juxta computum.

III. Mensuram separationis, schola Schammai dicit; Oculus liberalis separabit ex triginta partibus, mediocris ex qua-

מחמשים בית הלל אומר עין יפה אחד מארבעים בינונית מחמשים והרעה מששים רבי ישמעאל אומר מחצה חולין ומחצה תרומה ובלבד שיהו חולין מרובין על התרומה.

ד האומר לשלוחו צא תרום תורם תורם בבינונית אחד מששים צא תרום אחד מחמשים פחות עשרה או הוסיף עשרה תרומתו תרומה ואם נתכוון להוסיף אחד אין תרומתו תרומה. נתכוון לתרום אחד מעשרה ועלה בידו מעשרים משלשים ומארבעים ומחמשים ומששים תרומתו תרומה נתכוון לתרום אחד מששים ועלה בידו מחמשים מארבעים משלשים מעשרים מעשרה אין תרומתו תרומה ואם אמר הריני תורם תורם ומחשב ותורם ועלה בידו אחד מששים תרומתו תרומה ואין צריך להוסיף מששים ואחד צריך להוסיף. רבי אומר רובו של אחד כמוהו.

ה עד כמה מוסיף אפילו אחד על אחד רבן שמעון בן גמליאל אומר כמו שלמוד רבי יודא אומר תוספת תרומה ניטלת מן הטהור על הטמא ואינה מרמעת ואין חייבין עליה חומש במה דברים אמורים בזמן שנתכוון לתרום אחד מששים ועלה בידו מששים ואחד אבל אם אמר הריני תורם ומחשב זו היא תרומת ודאית.

ו רבי ישמעאל שזורי ורבי שמעון אומר כל תרומה שאין מפקידין כגון תרומת הכליסין והחרובין ניטלת אחד מששים ותרומה טמאה נטלת אחד מששים. אלו נוטלין אחד מששים גידולי תרומה וערובי תרומה ותרומה שנטמאת בשגגה ובאונס ותרומת הקדש ותרומת חוצה לארץ הקצח והכליסין והחרובין ונמזיות והורמוסין ושעורין אדומיות ותרומת עציץ ותרומת אפטרופוס.

ז אמר רבי יוסי מנין לתרומה שהיא אחד מחמשים שנאמר וממחצית

quadraginta, & malus ex quinquaginta: Schola Hillel dicit: Oculus bonus ſeparabit unam ex quadraginta partibus, mediocris ex quinquaginta, malus ex ſexaginta. R. Iſmael dicit: Dimidium profanum, & dimidium ſeparatio, dummodo profana ſuperent ſeparationem.

IV. Si dicat legato: Vade & ſepara: Separabit mediocriter unam ex ſexaginta: Egredere, & ſepara: Si ſeparet unam ex quinquaginta minus decem, aut plus decem; ejus ſeparatio erit ſeparatio; ſi vero intendat addere unam, ejus ſeparatio non erit ſeparatio. Si intendat ſeparare unam ex decem, & adſcendat in ejus manum una ex viginti, ex triginta, ex quadraginta, ex quinquaginta, & ex ſexaginta, ejus ſeparatio erit ſeparatio: Si intendat ſeparare unam ex ſexaginta, & adſcendat in ejus manum una ex quinquaginta, ex quadraginta, ex triginta, ex viginti, & ex decem, ejus ſeparatio non erit ſeparatio; Si vero dicat: Ecce ego ſeparabo: Si ſeparet, & computet, & adſcendat in ejus manum una ex ſexaginta, ejus ſeparatio erit ſeparatio; & non eſt neceſſe ut addatur, ex una & ſexaginta addendum erit. Rabi dicit: Major pars unius ſicut ipſum eſt.

V. Quantum addet? Vel unum ſuper uno. Raban Simeon ben Gamaliel dicit juxta conſuetudinem: R. Jehuda dicit: Incrementum ſeparationis deſumetur ex mundo pro immundo, at non ex commixto ſeparatione; & ejus cauſa non obligantur ad quintam partem: De quo hæc dicta ſunt? Quando ſtatuat ſeparare unam ex ſexaginta, & adſcendat in ejus manum ex una & ſexaginta; at ſi dicat: Ecce ego ſeparabo, & computabo; hæc eſt ſeparatio rei certo indecimatæ.

VI. R. Iſmael Scezori, & R. Simeon dicit: In omni ſeparatione de qua non habetur ratio, ſicuti ſunt ciceres, & ſiliquæ, ſumet unam ex ſexaginta, & in ſeparatione immunda, ſumet unam ex ſexaginta: In his ſumant unam ex ſexaginta, in iis, quæ creſcunt ex ſeparatione, in commixtis cum ſeparatione, & in ſeparatione, quæ polluatur per errorem & per violentiam, & in ſeparatione ſanctitatis, & in ſeparatione in locis extra terram, in nigella, & in ciceribus, & in ſiliquis, & in lupinis, & in hordeis Idumææ, & in ſeparatione vaſis hortenſis, & in ſeparatione procuratoris.

VII. Dicit R. Joſe: Unde probatur, quod ſeparatio ſit una ex quinquaginta? Ex eo quod dictum eſt: *Et de medio filia-*

בני ישראל תקח אחד אחוז מן החמשים ונומר אף ממה שאהזתי לך ממקום אחר הרי הוא כזו מה זו אחר מחמשים אף זו אחר מחמשים מנין שאם תרם ועלה בירו אחר מששים שתרומתו תרומה שנאמר ואת התרומה אשר תרימו ששית האיפה חומר השעורים רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר מערי הלוים.

ח רבי ייסי אומר תשלומי תרומה חומשה וחומשה הרי הן כתרומה לחייב עליהם מיתה קרן וחומש לאוסרן בפחות ממאה לעלותו במאה ואחד רבי שמעון אומר במאה מקל וחומר מה מצינו בתרומה מעשר אחד מעשרה אף זו אחד אחד מעשרה אמר לו לא אם אמרת בתרומת מעשר שניטלת קודש מקדש ולא נקרא שם איסור עליה תאמר בזו שניטלה קודש מחול ונקרא שם איסור עליה.

ט ערלה וכלאי הכרם עולין באחד ומאתים רבי שמעון אומר מאתים אין צריך להוסיף וכן היה רבי שמעון אומר כל תרומה שאין הכהנים מפקידין עליה אין צריך להוסיף תרומה ערלה וכלאי הכרם ספיקן מותר ספק נאכלו ספק נגנבו ספק אבדו ספק נפלו לחולין ספיקן מותר.

י רבי יהודה אומר רמונים מתוקים אסורין כל שהן כיצד נפל אחד מהם לתוך הריבוא כולן אסורין נפל מריבוא לתוך ריבוא אחרת כולן אסורין רבי שמעון בן יהודה אומר משם רבי שמעון נפל אחד מהם לתוך הריבוא כולם אסורין נפל מריבוא לתוך שלשה משלשה למקום אחד ספיקן אסור מפני שספק דימוע.

יא אמר רבי יהודה בן בבא אחד מן הראויין לחורו שאם יבאו לידי חליפות תרדין אומר אני שיעלו באחד ומאה ולא עוד אלא שבית ד״ן צריכין

filiorum Israel sumes unam partem prædæ ex quinquaginta &c. Quod ego sumo tibi ex alio loco, est huic simile, sc. una pars ex quinquaginta, ita pariter in hoc una ex quinquaginta. Unde probatur, si separet & adscendat in ejus manum una ex sexaginta, quod ejus separatio sit separatio? Ex eo quod dictum est: *Et separatio, quam separabitis, erit sexta pars Ephæ ex Homer tritici, & sexta pars Ephæ ex Homer hordei*. R. Ismael bar R. Jose dicit: Ex urbibus Levitarum.

VIII. R. Jose dicit: In compensationibus separationis ejus quinta pars, & quinta quintæ partis erit juxta conditionem separationis, ut earum causa sit reus mortis: sors & quinta pars ut prohibeantur quando sit minor centum, ut adscendat ad centum & unam. R. Simeon dicit: In centum probatur argumento a minori ad majus: Quid invenimus in separatione decimæ? quod sit una pars ex decem, ita pariter in hac una ex decem: Respondit illi: Minime: Si dixisti de separatione decimæ, ratio est, quod sumatur sanctum de sancto, neque nomine interdicti insignita est, dices de hac, ubi desumta est sanctitas ex profano, & nomine interdicti insignita est?

IX. Præputium arboris, atque heterogenea vineæ adscendunt in 201. Rabi Simeon dicit in 200. neque esse addendum. Et similiter R. Simeon dicebat: In cunctis separationibus, de quibus curam non habent sacerdotes, non est addendum: In separatione præputii arboris, atque in heterogeneis vineæ eorum dubium est licitum. Si dubium sit, utrum comesta fuerint, an furto surrepta, aut amissa, aut dubium sit utrum ceciderint in profana necne, eorum dubium est licitum.

X. R. Jehuda dicit: Malogranata dulcia quantalacunque sunt vetita: Quomodo? Si unum ex iis ciciderit in myriadas, cuncta sunt vetita; si cadat ex myriade in myriadem aliam, cuncta sunt vetita. R. Simeon ben Jehuda dicit nomine Rabi Simeonis: Si unum ex iis cadat in myriadas, cuncta sunt vetita, si cadat ex myriade in tres, ex tribus in locum unum, eorum dubium est vetitum, quia dubium mixturæ separationis est vetitum.

XI. Dicit Rabi Jehuda ben Baba: Si unum ex convenientibus foramini suo deveniat in statum foliorum betæ, ego dico, quod adscendunt in una & centum, & præterea quod Synhedrium debeat constituere de omnibus,

למנות על כולם שיעלו באחד ומאה נתפצעו אגוזים נתפרדו רמונים נתפתחו חביות נתחתכו דלועים נתפרסו ככרות יעלו באחד ומאתים נפלו ואחר כך נתחתכו בין בשוגג בין במזיד הרי אלו לא יעלו דברי רבי מאיר ורבי יודה ורבי שמעון אומרים בין בשוגג בין במזיד יעלו רבי יוסי אומר בשוגג יעלו במזיד לא יעלו.

יב וכן היה רבי יוסי אומר תרומה סתומה שנתערבה בפתוחות ונתפתחו ופתוחה בפתוחות הרי אלו יעלו שלא אמרו אלא סתומה שבסתומות כשתמצא לומר כלל שרבי אליעזר אומר בידוע לא תעלה בשאין ידוע תעלה רבי יהושע אומר בין בידוע בין בשאין ידוע תעלה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר רבי אליעזר אומר בין בידוע בין בשאין ידוע תעלה רבי יהושע אומר בין בידוע בין בשאין ידוע לא תעלה רבי עקיבא אומר בידוע לא תעלה שאין ידוע תעלה.

יג ליטרא קציעות שדרסה על פי חבית ואין ידוע באיזה חבית דרסה דרסה על פי כוורת ואין ידוע באיזו כוורת דרסה דרסה בעיגול דבלה ואין ידוע באיזה עיגול דרסה רבי אליעזר אומר רואים את העליונות כאילו פרודות אם יש שם מאה ואחד ליטרים תעלה ואם לאו לא תעלה רבי יהושע אומר אם יש שם מאה פומין יעלו ואם לאו הפומין אסורין והשולים מותרין דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר רבי אליעזר אומר אם יש שם מאה פומין תעלה ואם לאו הפומין אסורין והשולים מותרין רבי יהושע אומר אף על פי שיש שם שלש מאות פומין לא תעלה.

יד דרסה בעגול ואין ידוע היכן דרסה הכל מודים שתעלה. סאה תרומה שנפלה על פי המגורה רואין אותה כאילו היא חטים על פי שעורים לקלפה רבן שמעון בן גמליאל אומר במשתמר תעלה באחד ומאה תרומת מעשר של דמאי שחזרה למקומה מדמעת למקום אחר אינה מדמעת דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים בין למקומה בין למקום אחר מדמעת רבי שמעון אומר בין למקומה בין למקום אחר אינה מדמעת.

bus, ut adſcendant in una & centum. Si runpantur nuces, ſi in partes diſſecentur malogranata, ſi aperiantur vaſa, ſi perforentur cucurbitæ, ſi dividantur maſſæ, adſcendunt in 201. Si cadant, & poſtea incidantur ſive per errorem ſive de induſtria, non adſcendent. Verba R. R. Jehuda, & R. Simeon dicunt: Sive per errorem ſive de induſtria adſcendent. R. Joſe dicit: Si per errorem, adſcendent, ſi de induſtria, non adſcendent.

XII. Et ſimiliter R. Joſe dicebat: Si ſeparatio clauſa miſceatur cum apertis, & ipſa aperiatur, & aperta cum apertis, adſcendent; etenim non dixerunt niſi de clauſa, quæ ſit in clauſis: Deprehenderis quod dicas regulam generalem, quam dicebat R. Elieſer: Si notum ſit, non adſcendet; ſi non ſit notum, adſcendet. R. Jehoſua dicit: Sive fuerit, ſive non fuerit notum, adſcendet. Verba R. Meir: R. Jehuda dicit: R. Elieſer dicit: Sive fuerit, ſive non fuerit notum, adſcendet. R. Jehoſua dicit: Sive fuerint, ſive non fuerint notum, non adſcendet. Rabi Akiba dicit: Si fuerit notum, non adſcendet, ſi non fuerit notum, adſcendet.

XIII. Si libram fructuum abſciſſorum calcarit ſuper ore vaſis, & ignoret in quo vaſe calcarit; ſi calcarit ſuper ore alvearii, & ignoret in quo alveario calcarit, ſi in maſſa conglobata ficuum, & ignoret in qua maſſa conglobata calcarit; R. Elieſer dicit; conſiderantur ſuperiores quaſi ſeparari: ſi ibi fuerint 101. libræ, adſcendet, ſi minus, non adſcendet: Si ibi fuerint 101. ora, adſcendet, ſi minus, ora erunt vetita, & fundi liciti. Verba R. Meir. R. Jehuda dicit: R. Elieſer dicit: Si ibi ſint centum ora, adſcendet, ſi minus, ora erunt vetita, & fundi liciti. R. Jehoſua dicit: Licet ibi ſint 300. ora, non adſcendet.

XIV. Si calcarit in maſſa conglobata, & ignoret ubi calcarit, omnes conveniunt, quod adſcendat: Satum ſeparationis ſi cadat ſuper os horrei, conſideratur perinde ac eſſet triticum ſuper ore hordei reſpectu corticis. Raban Simeon ben Gamaliel dicit; ſi poteſt aſſervari, adſcendet in una & centum: Separatio decimæ rei dubiæ ſi reſtituatur in locum ſuum, fit infecta ſeparatione, ſi in locum alium, non fit infecta ſeparatione. Verba R. Elieſer: Et ſapientes dicunt: Sive in locum ſuum, ſive in locum alium, erit infecta ſeparatione. R. Simeon dicit: Sive in locum ſuum, ſive in locum alium non erit infecta ſeparatione.

XV.

טו כשם שהתרומות עולות מתוך החולין באחד ומאה בין בלול בין שאינו בלול כך טמאה תעלה מתוך הטהורה באחד ומאה בין בלול בין שאינו בלול רבי יוסי אומר בבלול לא תעלה בשאינו בלול תעלה נפלה לתוך החולין טמאים הכל מודים שתעלה.

יו קישות של תרומה שנתערבה במאה קישות של חולין וכן פרוסה של לחם הפנים שנתערבה במאה פרוסות של חולין הרי אלו יעלו רבי יהודה אומר לא יעלו אם נגעו פרוסות זו בזו טימאו זו בזו ואם היה אוכל פסול שנפסל בטיבול יום הכל מודים שיעלו הטבל שנתערב בחולין הרי זה אוסר כל שהו אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו רבי אליעזר בן ערך אומר קורא שם לתרומת מעשר שבו ועולה באחד ומאה.

יז וכן מעשר טבל שנתערב בחולין הרי אוסר כל שהו אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו רבי אלעזר בן ערך אומר קורא שם על תרומת מעשר שבו ועולה באחד ומאה ואם היה טבל מעשר ראשון ומעשר שני הרי זה אסור שלא התירו ספק מדומע אלא לדבר שיש לו מתירין רבי שמעון אומר כל דבר שיש לו מתירין כגון טבל ומעשר שני והקדש והחדש לא נתנו חכמים שיעור וכל דבר שאין לו מתירין כגון ערלה וכלאי הכרם נתנו חכמים להם שיעור. אמרו לו והלא שביעית אין לה מתירין ולא נתנו לה חכמים שיעור אמר להם שביעית אינה אוסרת כל שהוא אלא לביעור אבל לאכילה אינה אסורות אלא בנותן טעם.

פרק ששי

א סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה חולין הרי אלו מדומעין אין חייבין עליהם קרן וחומש ואין משלמים מהם קרן וחומש ממקום אחר אלא לפי חשבון

XV. Sicut ſeparationes adſcendunt ex profanis in una & centum, ſive ex commixto, ſive ex non commixto, ita pariter immundum adſcendet ex mundo in una & centum, ſive in commixto, ſive in non commixto: R. Joſe dicit: In commixto non adſcendet, in eo quod non ſit commixtum, adſcendet: Si cadat in profana immunda, omnes conveniunt, quod adſcendat.

XVI. Si cucurbita ſeparationis miſceatur cum centum cucurbitis profanis, & ſimiliter ſi fruſtum panis facierum miſceatur cum centum fruſtis panis profani, adſcendet; R. Jehuda dicit: Non adſcendent: Si fruſta ſe mutuo tangant inter ſe polluentur. Si fuerit cibus profanus, & polluatur ab lavando eodem die, omnes conveniunt, quod adſcendant: Si indecimatum miſceatur cum profanis, vetitum eſt quantuluncunque; ſi fuerit ſibi alimentum ex alio loco, educet juxta computum, ſi minus, Rabi Elieſer ben Arach dicit: Nomine compellabit ſeparationis decimæ, quæ in ea eſt, & adſcendet in una & centum.

XVII. Et ſimiliter decima indecimati ſi miſceatur cum profanis, erit vetita quantalacunque illa ſit; ſi ſibi fuerit alimentum ex alio loco; educet juxta computum, ſi minus, R. Elieſer ben Arach dicit; nomine compellabit ſeparationis decimæ, quæ in ea eſt, & adſcendet in una & centum. Si fuerit indecimatum decimæ primæ, & decimæ ſecundæ, erit vetitum, quia non permiſerunt dubium rei infectæ ſeparatione niſi in re, cui ſint permittentia. Rabi Simeon dicit: Quod habet permittentia, uti ſunt indecimatum, & decima ſecunda, & ſanctitas, & proventus novus, in his non ſtatuerunt ſapientes menſuram; & quod non habet permittentia, uti ſunt præputium arboris, atque heterogenea vineæ, in his ſtatuerunt ſapientes ſuram: Dixerunt illi. Atqui fructibus anni ſeptimi non ſunt permittentia, neque de illis ſtatuerunt ſapientes menſuram. Reſpondit illis: Fructus anni ſeptimi non ſunt vetiti, quantilicunque illi ſint, niſi propter pollucturam; at pro cibo non ſunt vetiti, niſi quando præbeant ſaporem.

CAPUT VI.

I. SI ſatum ſeparationis cadat in minus quam centena profani, ecce erit ſeparatione infectum; & ejus cauſa non obligantur ad ſortem, neque ad quintam partem, atque ex eo non rependunt ſortem, & quintam partem ex alio

סאה תרומה שנפלה למאה והגביהה אם היו של טבל עושין אותם תרומה ומעשרות על מקום אחר או קרא שם לתרומת מעשר שבהם אם היו של מעשר טבל עושה אותם תרומה ומעשרות על מקום אחר או קורא שם לתרומת מעשר שבהן.

ב אם היו של מעשר שני ומחללן על המעות בדמי תרומה חוץ מדמי תרומה שבהם אם היו של חדש ימתין עד שיבא הפסח ויתננו לכהן סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ונדמעו אם היו של טבל עושה אותם תרומה ומעשרות על מקום אחר או קורא שם לתרומת מעשר שבה היתה של מעשר טבל עושה תרומה ומעשרות על מקום אחר או קורא שם לתרומת מעשר שבה ואם היו של מעשר שני מחללים על המעות ברמי תרומה חוץ מדמי תרומה שבהם אם היו של חדש ימתין עד שיבא הפסח ויתננו לכהן.

ג סאה תרומה שנפלה למאה שביעית הרי אלו יעלו פחות מכן ירקבו. סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה תרומה טהורה בית שמאי אוסרים ובית הלל מתירים אמרו בית הלל לבית שמאי טהורה אסורה לזרים וטמאה אסורה לכהנים מה טהורה עולה אף טמאה תעלה אמרו להם בית שמאי לא אם אמרתם בטהורה שהיא עולה מתוך החולין להיאכל לזרים תאמרו בטמאה שאין עולה מתוך החולים ליאכל לכהנים אמרו להם בית הלל הרי טמאה שנפלה לתוך החולין תוכיח שאין עולה מתוך החולין להאכל לזרים והרי היא עולה אמרו להם בית שמאי אם אמרתם בחולים שהיתירו היתר מרובה תאמרו בתרומה שהיתירה היתר מועט אמרו להם בית הלל וכו׳. במה החמירה תורה באוכלי תרומה לזרים או באוכלי תרומה לכהנים באוכלי תרומה לזרים טהור שאכל את הטהור וטהור שאכל את הטמא וטמא שאכל את הטהור

alio loco, nisi juxta computum: Si satum separationis cadat in centum, & extulerit, si fuerit ex indecimato, faciet illud separationem, & decimas super loco alio, aut designabit nomine separationis decimæ, quæ in illis est; si fuerit ex decima indecimati, faciet separationem, & decimas super alio loco, aut nomine designabit separationis decimæ, quæ in illis est.

II. Si fuerit ex decima secunda, profanabit super numis pretio separationis, detracto pretio separationis, quæ in illis est; Si vero fuerit ex proventu novo, priusquam veniat Pascha, dabunt sacerdoti: Satum separationis si cadat in minus quam centena, & inficiatur separatione, si fuerint ex indecimato, faciet ex iis separationem & decimas pro alio loco, aut nomine designabit decimæ separationis, quæ in ea est. Si fuerit ex decima indecimati, faciet separationem & decimas super loco alio, aut nomine designabit separationis decimæ, quæ in illo est; Si vero fuerit ex decima secunda, profanabunt super numis in pretio separationis, detracto pretio separationis, quæ in illis sit; Si fuerint ex proventu novo, expectabunt usque ad Pascha, & dabunt sacerdoti.

III. Si satum separationis cadat in centum partes de fructibus anni septimi, adscendent, minus hoc, putrescent. Satum separationis immundæ si cadat in centum sata separationis mundæ; schola Schammai prohibet, & schola Hillel permittit: Dixit schola Hillel scholæ Schammai: Separatio munda est vetita alienis, & immunda permissa sacerdotibus; si munda adscendit, immunda quoque adscendet: Respondit illis schola Schammai. Si dixistis de munda, quæ adscendit de profanis, ut possit comedi ab alienis, dicetis de immunda, quæ non adscendit ex profanis, ut possit comedi a sacerdotibus? Respondit illis schola Hillel. Ecce immunda quæ cadat in profana, probet, quod non adscendat ex profanis, ut possit comedi ab alienis; & tamen adscendit: Respondit illis schola Schammai: Si dixistis de profanis, quæ permittuntur multiplici permissione dicetis de separatione, quæ minori permissione permittitur? Dixit illis schola Hillel. Quosnam lex aggravavit, alienosue si comedant separationem, an sacerdotes si comedant separationem? Alienos si comedant separationem. Si mundus comedat mundum, & mundus si comedat immundum, & immundus si comedat mundum, & immundus si comedat immundum, omnes rei sunt mor-

וטמא שאכל את הטמא כולם במיתה ובאכלי תרומה לכהנים טהור שאכל את הטהור במצותיו טהור שאכל את הטמא בעשה וטמא שאכל את הטהור וטמא שאכל את הטמא בלא תעשה והלא דברים קל וחומר ומה אם במקום שהחמירה תורה באוכלי תרומה לזרים הרי היא עולה מתוך החולין להיאכל לזרים מקום שהקילה תורה באוכלי תרומה לכהנים אינו דין שתעלה מתוך החולים להאכל לכהנים אחר שהורו רבי אליעזר אומר תרום ותרקב וחכמים אומרים אברה במיעוטה.

ד סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להגביהה עד שנפלה אחרת הרי זו אסורה ורבי שמעון מתיר אמר רבי אלעזר ברבי שמעון במה דברים בזמן שלא ידע בה ואחר כך נפכה אבל אם ידע בה ואחר כך נפלה אחרת הרי זו מותרת שכבר היה לה להעלות הקמחים והסלתות מעלין זה את זה דברי רבי נחמיה וחכמים אומרים אין מעלים זה את זה.

ה לוג מים שנפל לתוך תשעים ותשעה של יין ואחר כך נפל לוג שמן מעלים זה את זה דברי רבי נחמיה וחכמים אומרים אין מעלים זה את זה סאה ערלה שנפלה למאתים ידע בה ואחר כך נפלה אחרת הרי זו מותרת לפחות מכן הרי זו אסורה עד שירבה אסור על המותר סאה תרומה שנפלה למאה ואחר כך נפלו לתוכה חולים כל שהם הרי זו מותרת סאה תרומה שנפלה למאה אין מוציאין זגין שבה פחות מכן מוציאין זגין שבה.

ו לוג יין צולל שנפל לתוך מאה לוגין עכורים אין מוציאין שמרים שבהם שבהם פחות מכן מוציאים שמרים שבהם לוג יין עכור שנפל לתוך מאה לוגין צלולין אין מוציאין שמרים שבו.

ז שאור שבלל לו בשאור אחר והחמיץ בו את העיסה אם אין באסור נותן טעם מותר חטים בשעורים יבור טחנן בנותן טעם גריסין בעדשים יבור בשלן בנותן טעם רבי יוסי אומר גריס של פול וגריס של טיפיח הרי אלו מין אחר.

ח וכן היה רבי יוסי אומר שתי

mortis: Sacerdotes si comedant separationem, si mundus comedat mundum juxta ejus præceptum, si mundus comedat immundum, transgreditur præceptum affirmativum, si immundus comedat mundum, & immundus si comedat immundum, transgreditur præceptum negativum: Ecce argumentum a minori ad majus; Si ubi aggravat lex alienos, qui comedant separationem, adscendit ex profanis, ut possit comedi ab alienis, ubi allevat lex sacerdotes, qui comedunt separationem, non erit æquum ut adscendat ex profanis, ut possit comedi a sacerdotibus? Postquam docuerunt, R. Elieser dicit; Separabitur, & putrescet; & sapientes dicunt sua parvitate perdi.

IV. Si satum separationis cadat in centum, & priusquam extollatur, cadat alterum, erit vetitum; & R. Simeon permittit: Dicit R. Elieser bar R. Simeonis: De quo hæc dicta sunt? Quando ignoret, & postea cadat, at si sciat, & postea aliud cadat, erit licitum; quia jam debebat adscendere. Farinæ & similæ inter se adscendunt; Verba R. Nehemia: Et sapientes dicunt: Inter se non adscendunt.

V. Logus aquæ si cadat in novem & nonaginta logos vini, & postea cadat logus olei, inter se adscendunt; & sapientes dicunt: Inter se non adscendunt: Si satum fructus præputiati cadat in 200. si sciat, & posthæc aliud cadat, erit licitum, minus hoc, erit vetitum donec superet vetitum licitum; Si satum separationis cadat in 101. & similiter in illud cadant profana quantalacunque, erit licitum. Si satum separationis cadat in centum, non educent vinacea, quæ sunt in illis, minus hoc, educunt vinacea, quæ sunt in illis.

VI. Si logus vini clari cadat in centum logos turbidos, non educent fœces, quæ sunt in illis, si fuerit minus hoc, educent fœces, quæ sunt in illis. Logus vini turbidi si cadat in centum logos claros, non educent fœces, quæ sunt in illo.

VII. Fermentum si misceatur cum alio fermento, & fermentet pastam, si in vetito non præbeat saporem, erit licitum; Si misceatur triticum cum hordeo, secernet; si moluerit, considerabit utrum præbeat saporem. Si misceantur fabæ fresæ cum lentibus, secernet, si coxerit, videbit utrum præbeant saporem. R. Jose dicit: Contusum fabæ, & contusum pisorum est una species.

VIII. Et similiter dicebat R. Jose: Si

קופות אחת של חולים ואחת של תרומה ונפלה סאה של תרומה לתוך אחת מהם ואין ידוע לאיזה מהם נפלה שתיהם מותרות שתי קופות בשתי מגורות שתי מגורות בשתי עליות שתי מגורות בעלייה אחת הרי אלו יעלו רבי יהודה אומר לא יעלו רבי שמעון אומר אפילו הם בשתי עיירות מעלות זו את זו בזו מאה ובזו אין מאה הריני אומר לתוך מאה נפלה אחת מדומעת ואחת שאינה מדומעת הריני אומר לתוך מדומעת נפלה.

ט שתי קופות בזו ארבעים סאה ובזו אין ארבעים סאה נפלה סאה לתוך אחת מהם וידוע איזה מהם נפלה ואחר כך נפלה שנייה ואין ידוע לאיזה מקום נפלה הריני יכול לתלות ולומר למקום שנפלה הראשונה שם נפלה שנייה. נפלה סאה תרומה לתוך אחת מהם ואין ידוע לאיזו מהם נפלה ואחר כך נפלה שנייה ואין ידוע לאיזו מהם נפלה אינו יכול לתלות ולומר למקום שנפלה שנייה שם נפלה ראשונה.

י היו לפניו שתי קופות אחת של חטים ואחת של שעורים נפלה אחת מהם ואבדה אחר מהם ואין ידוע איזו נפלה ואיזו אבדה שתיהם מותרות. שתי קופות אחת של תרומה טמאה ואחת של תרומה טהורה נפלה סאה תרומה לתוך אחת מהם ואין ידוע לאיזו מהם נפלה הריני אומר לתוך של טמאה נפלה וטהורה לא תאכל בטהרה עד שתתחשב שאין בכל עיסה ועיסה כביצה.

יא שתי קופות של תרומה טמאה ואחת של חולים טהורים נפלה סאה תרומה לתוך אחת מהם ואין ידוע לאיזו מהם נפלה הריני אומר לתוך תרומה טמאה נפלה וחולים טהורים לא יאכלו בטהרה עד שיתחשבו שאין בכל עיסה ועיסה כביצה אחת של תרומה טהורה ואחת של חולים טהורים נפלה סאה תרומה לתוך אחת מהם ואין ידוע לאיזו מהם נפלה שתיהם מותרות אם יש בהם לעלות זו את זו מעלות זו את זו ולא

Si fuerint duæ ſportæ, altera profanorum, & altera ſeparationis, ſi cadat ſatum ſeparationis in alteram ex illis, & ignoret, in quam ex iis ceciderit, ambæ ſunt licitæ: Duæ ſportæ in duabus apothecis, & duæ apothecæ in duobus cœnaculis, duæ apothecæ in uno cœnaculo, adſcendent. Rabi Jehuda dicit: Non adſcendent: R. Simeon dicit: Vel ſi fuerint in duabus civitatibus, altera alterum faciet adſcendere. Si in altera ſint centum, & in altera non ſint centum; Ecce dico, quod in illam, quæ continet centum, ceciderit. Si altera fuerit ſeparatione infecta, & altera non fuerit ſeparatione infecta, ecce dico quod in infectam ſeparatione ceciderit.

IX. Si ſint duæ ſportæ, & in altera ſint quadraginta ſata, & in altera non ſint quadraginta ſata, ſi cadat ſatum in alteram ex illis, & ſciat in quam ex illis ceciderit, & poſtea cadat ſecundum, & ignoret in quam locum ceciderit; ecce ego poſſum dubitare, & dicere; In locum, in quem cecidit primum, cecidit quoque ſecundum. Si cadat ſatum ſeparationis in alteram ex illis, & ignoret in quem ex illis ceciderit, & poſtea cadat ſecundum, & ignoret in quam de illis ceciderit, non poſſum dubitare & dicere, in locum, in quem cecidit ſecundum, cecidiſſe quoque primum.

X. Si fuerint in ejus conſpectu duæ ſportæ, altera tritici, & altera hordei, ſi altera ex iis cadat, & altera ex iis perdatur, & ignoret quænam ceciderit, & quænam perdita fuerit, ambæ erunt licitæ: Duæ ſportæ, altera ſeparationis immundæ, & altera ſeparationis mundæ, ſi cadat ſatum ſeparationis in alteram ex illis, & ignoret in quam ex illis ceciderit, ego dico, quod in ſportam ſeparationis immundæ ceciderit; & munda non comedetur in puritate, donec fuerit computata, ne ſit in ſingulis maſſis quantitas ovi.

XI. Duæ ſportæ, altera ſeparationis immundæ, & altera profanorum mundorum, ſi cadat ſatum ſeparationis in alteram ex illis, & ignoret in quam ex illis ceciderit, ego dico, in ſeparationem immundam cecidiſſe, & profana munda non comedentur in puritate donec computentur, quod non ſit in ſingulis maſſis quantitas ovi. Si altera fuerit ſeparationis mundæ, & altera profanorum mundorum, ſi cadat ſatum ſeparationis in alteram ex illis, & ignoret in quam ex illis ceciderit, ambæ erunt licitæ; ſi ſit ſatis in illis, ut altera faciat alteram adſcendere, altera alte-

יאכלו בטהרה עד שיתחשבו שאין בכל עיסה ועיסה כביצה.

יב היו לפניו שתי קופות אחת של תרומה ואחת של חולים ולפניהם שתי סאים אחת של תרומה ואחת של חולים ונפלו משתיהם לתוך שתיהם ואין ידוע אם כזו לתוך זו ואם מזו לתוך זו הריני אומר תרומה לתוך תרומה נפלה חולים לתוך חולים נפלו אם היה טבל מעשר ראשון ומעשר שני הרי זה אסור שלא התירו ספק מדומע אלא שיש לו מתירין הפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני ואין ידוע איזהו הרי זה מודד את התרומה את הראשונה ואת השנייה.

פרק שביעי

א רבי שמעון אומר הסך שמן של תרומה שוגג משלם את הקרן ואינו משלם את החומש האוכל תרומה נקורה והשותה יין מגולה משלם קרן וחומש נזיר ששתה יין של תרומה שוגג משלם את הקרן ואינו משלם את החומש אכל תרומה ביום הכפורים משלם קרן וחומש יין וחומץ משלם קרן וחומש.

ב האוכל תרומה טמאה משלם דמי עצים לכהן אבא שאול אומר כל דבר שיש בו שוה פרוטה חייב בתשלומין אמרו לו לא אמרו שוה פרוטה אלא בהקדש בלבד. אחד האוכל ואחד השותה ואחד הסך אכל וחזר ואכל אם יש מתחלת אכילה ראשונה ועד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס מצטרפים ואם לאו אין מצטרפים שתה וחזר ושתה אם יש מתחלת שתייה ראשונה עד סוף שתייה אחרונה כדי שתיית רביעית מצטרפים ואם לאו אין מצטרפים כשם שאכילה בכזית כך שתייה בכזית.

ג אכילה ושתייה אין מצטרפים אבל כזית אפילו מחמשת המינין הרי אלו מצטרפים אבל כחצי כזית ונודע לו וחזר ואכל כחצי זית אחר ממין אחר הרי אלו אין מצטרפים.

alteram faciet adſcendere, at non comedentur in puritate, donec computentur, ne ſit in ſingulis maſſis quantitas ovi.

XII. Si fuerint in ejus conſpectu duæ ſportæ, altera ſeparationis, & altera profanorum, & coram illi duo ſata, alterum ſeparationis, & alterum profanorum, & cadant ex ambabus in ambas, & ignoret, utrum ex hac in illam ex illa in hanc ceciderit; ego dico, ſeparationem in ſeparationem cecidiſſe, & profana in profana cecidiſſe: Si fuerit indecimatum decimæ primæ, & decimæ ſecundæ, erit vetitum quia non permiſerunt dubium rei infectæ ſeparatione, niſi quando illi fuerint permittentia, ſi ſeparet ſeparationem, & decimam primam, & ſecundam, & ignoret quænam ſit, metietur ſeparationem, & decimam primam & ſecundam.

CAPUT VII.

I. RAbi Simeon dicit: Qui ſe ungit oleo ſeparationis per errorem, rependet ſortem, at non rependet quintam partem; Qui comedit ſeparationem cavatam, & bibit vinum detectum, rependit ſortem, & quintam partem: Nazyræus ſi bibat vinum ſeparationis per errorem, rependet ſortem, at non rependet quintam partem; Si comedat ſeparationem in die expiationum, rependet ſortem & quintam partem; ſi bibat vinum & acetum, rependet ſortem, & quintam partem.

II. Si comedat ſeparationem immundam, perſolvet pretium lignorum ſacerdoti; Aba Saul dicit; Quod habet pretium prutæ, debet rependere. Dixerunt illi: Non dixerunt de pretio prutæ, niſi in ſanctitate duntaxat: Sive comedat, ſive bibat, ſive ſe ungat; ſi comedat, atque iterum comedat, & ſit ab initio comeſtionis primæ, uſque ad finem comeſtionis noviſſimæ ſatis; pro comeſtione dimidii, coaleſcunt, ſi minus non coaleſcunt; Si bibat atque iterum bibat, ſi ſit ab initio primæ potationis uſque ad finem noviſſimæ potationis ſatis pro potatione quartarii, coaleſcunt, ſi minus, non coaleſcunt; ſicut in comeſtione erat quantitas olivæ, ita pariter in potatione erat quantitas olivæ.

III. Comeſtio & potatio inter ſe non coaleſcunt; ſi comedat quantitatem olivæ, vel ex quinque ſpeciebus, coaleſcent; ſi comedat quantitatem dimidiæ olivæ, & innotuerit atque iterum comedat quantitatem dimidiæ olivæ ex alia ſpecie, inter ſe non coaleſcunt.

IV.

ד כשם שאין נותנים תרומה אלא לכהן חבר כך אין משלמים קרן וחומש אלא לכהן חבר . האוכל תרומה עם הארץ משלם קרן וחומש לכהן חבר וחבר נוטל דמים ומפייס את עם הארץ תרומת חבר ותרומת עם הארץ שנתערבו כופין את עם הארץ למכור את חלקו . האוכל תרומה טהורה משלם מן החולים הטהורים שילם מן החולים טמאים מהו סומכוס אומר בשוגג תשלומיו תשלומין במזיד אין תשלומיו תשלומין וחכמים אומרים בין בשוגג בין במזיד תשלומיו תשלומין ויחזור וישלם מן הטהורים.

ה ישראל שנתנו לו תרומה מבית אבי אמו ואכלה וכן בעל הבית שנבה בחובו וכן לאשה בכתובתה משלם קרן וחומש לכהן חבר וחבר נותן להם דמים . הגונב תרומת הקדש ולא אכלה משלם את הקרן ולא משלם את החומש וכפל אין בה שנאמר ישלם שנים לרעהו ולא להקדש אכלה משלם שני קרנין וחומש קרן וחומש מן החולים והם נעשים קדש בתרומה קרן נותן לגיזבר וחומש לבעלים בקרן מועלים בחומש זה אין מועלים חומש שני תרומה נותן לגיזבר וחומש לבעלים רבי מאיר מחייב בקופה שניה בחלה. רבי יוסי פוטר וחכמים אומרים מדומע פטור מן החלה ספק מרומע נאכל משום דמע וחייב בחלה.

ו רבי אליעזר אומר משלמין ממין על שאינו מינו ובלבד שישלם מן היפה על הרע כיצד אכל שעורים ומשלם חטים גרוגרת ומשלם תמרים תבוא לו ברכה רבי עקיבא אומר אין משלמים רק ממין על מינו רבי אליעזר אומר כשם שמשלמין מן החדש על הישן כך משלמין ממין על שאינו מינו.

ז האוכל את הטבל משלם מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה ומן התבואה

IV. Sicut non dant ſeparationem niſi ſacerdoti ſocio, ita pariter non rependunt ſortem, & quintam partem, niſi ſacerdoti ſocio: Si præbeat comedendam ſeparationem populo terræ, rependet ſortem, & quintam partem ſacerdoti ſocio, & ſocius ſumet pretium, & ſatisfaciet populo terræ; Si ſeparatio ſocii & ſeparatio populi terræ miſceantur, cogunt populum terræ, ut vendat partem ſuam. Si comedat ſeparationem mundam, rependet ex profanis mundis; ſi rependat ex profanis immundis, quid erit? Somcos dicit: Per errorem ejus compenſatio eſt compenſatio; ſi de induſtria, ejus compenſatio non eſt compenſatio: Et ſapientes dicunt: Sive per errorem, ſive de induſtria ejus compenſatio eſt compenſatio; atque iterum rependet ex mundis.

V. Si Iſraelitæ detur ſeparatio ex domo patris matris ſuæ, & comedat, & ſimiliter ſi paterfamilias ſi exigat in creditum ſuum, & mulier pro dote ſua, rependet ſortem, & quintam partem ſacerdoti ſocio, & ſocius dabit illis pretium: Si furetur ſeparationem ſanctitatis, & non comedat, rependet ſortem, at non rependet quintam partem, & in eo non eſt pœna dupli. Dictum eſt enim: *Et reſtituet duplum proximo ſuo:* At non ſanctuario. Si comedat, rependet duas ſortes, & quintam partem, ſortem & quintam partem ex profanis, & illa fiunt ſancta in ſeparatione, ſortem dabit theſaurario, & quintam partem dominis: In ſorte prævaricantur; in hac quinta parte non prævaricantur; ſortem ſecundam ſeparationis dabit theſaurario, & quintam partem dominis. R. Meir obligat ſecundam ſportam ad placentam, & R. Joſe abſolvit, & ſapientes dicunt: Quod infectum eſt ſeparationem abſolvitur a placenta; dubium rei infectæ ſeparatione comeditur reſpectu ſeparationis, & obligatur ad placentam.

VI. R. Elieſer dicit: Poteſt rependi ex ſpecie pro ea quæ non ſit ex eadem ſpecie, dummodo rependat ex optimo pro malo. Quomodo? Si comedat hordeum, & rependat triticum, ſi caricas, & rependat dactylos; veniet in eum benedictio. R. Akiba dicit: Non poteſt rependi tantummodo ex ſpecie pro ſpecie. R. Elieſer dicit: Sicut rependunt ex novo pro veteri, ita pariter rependunt ex ſpecie pro ea, quæ non ſit ex eadem ſpecie.

VII. Si comedat indecimatum, poterit rependere ex ſpicilegio, & ex manipulo oblivione relicto, atque ex angulo, & ex proventu, qui non creverit ad

שלא הגיאה שליש דברי רבי אליעזר רבי עקיבא אומר אין משלמים מדבר שלא בא לעונת המעשרות אמר רבי נתן היה רבי אליעזר אומר ימתין עד שתבא שבת ויצא לחצר ויגמור.

ח רבי יהושע אומר דם שעל הככר גורר את מקומו ואכל את השאר נמצא בין שינו משפשף ואינו חושש. האוכל את הנמלה ואת הכנה שבתבואה חייב את הזיז שבעדשים ואת יתושין שבכליסין ואת התולעים שבתמרים ושבגרוגרת פטור פירשו וחזרו חייב את התולעים שבעקרי אילנות ואת הקפה שבירק חייב יבחושין שביין ושבחומץ הרי אלו אסורים רבי יהודה אומר מסננין את היין ואת החומץ המברך על החמה הרי זה דרך אחרת.

ט הציר והחומץ והמורייס והשמן והדבש מותרים משום גלוי ורבי שמעון אוסר אמר רבי שמעון אני ראיתיו ששתה נחש ציר בצידן אמרו נחש שוטה היה ואין מביאים ראיה מן השוטים משמרת אסורה משום גלוי רבי נחמיה אומר אם היתה תחתונה מכיסה אף על פי שעליונה מגולה הרי זו מותרת מפני שארס של נחש דומה לספוג ועומד במקומו.

י עיסה שלשה במים מגולין אפילו היא של תרומה תשרף ואין צריך לומר של חולים רבי נחמיה אוסר אפאה הרי זו מותרת מפני שארס של נחש כלה באור. מי כבושין מי שלקות מי תורמוסין אין בהם משום גלוי מים ששרה בהם כבושין שלקות ותורמוסין אם בהם ניתן טעם מותרים ואם לאו אסורים מים שהדיח בהם עובטים ודרמסקניות לחולה אין בהם משום גלוי מים שנתגלו וחוממן אסורים משום גלוי מים חמים כל זמן שמעלים הבל אין בהם משום גלוי.

יא מים מגולים לא ישפכם ברשות הרבים ולא יגבל בהם את הטיט ולא ישקה מהם גוי ולא בהמת אחרים אבל משקה הוא בהמת עצמו. מים מגולים לא ירביץ בהם את הבית ולא ירחוץ בהם פניו ידיו ורגליו אחרים אומרים לא אמרו לא בזמן שיש בו סריטה וכמה הם בקרקעות ארבעים סאה. אחרים אומרים סאתים בין

ad tertiam partem; verba Rabi Eliefer Rabi Akiba dicit: Non licet rependere ex re, quæ non pervenit ad tempus decimarum. Dicit R. Nathan; R. Eliefer dicebat: Expectabit, donec adveniat Sabbathum, & egredietur in atrium, & perficiet.

VIII. R. Jehofua dicit: Si fuerit fanguis fuper maffa, defricabit ejus locum, & comedet reliquum, fi inveniat inter fuos dentes, defricabit, & non erit folicitus: Si comedat formicam, & pediculum, qui fit in proventu, tenetur; fi vermem, qui eft in lentibus, & mufcas, quæ funt in ciceribus, & vermes, qui funt in dactylis, & in caricis, abfolvitur; Si feparentur, & revertantur tenetur. Si vermes, qui funt in radicibus arborum, & in oleribus, tenetur; fi culices qui funt in vino, & aceto; funt vetiti. R. Jehuda dicit: Percolabit vinum, & acetum: Si benedicat fuper fole; hæc eft confuetudo aliena.

IX. Liquamen falfum, & acetum, & muria, & oleum, & mel funt licita refpectu retectionis; & R. Simeon prohibet: Dicit R. Simeon: Ego vidi ferpentem, quod biberet liquamen falfum in Sidone. Dixerunt: erat ferpens ftultus; & non adducitur probatio ex ftultis. Saccus colatorius eft vetitus refpectu retectionis. R. Nehemia dicit: Si inferior erat tectus, licet fuperior fit retectus, erit licitus, quia venenum ferpentis fimile eft fpongiæ, & remanet in loco fuo.

X. Si depfat paftam aqua retecta, licet fit ex feparatione, comburenda eft, & non eft neceffe ut dicatur de profanis; R. Nehemia dicit; Si cocta fuerit, erit licita, quia venenum ferpentis igne confumitur. Aquæ rerum conditarum, aquæ rerum elixatarum, & aquæ lupinorum; non eft in illis ratio retectionis; Aquæ, quibus maceravit res conditas, & elixatas, & lupinos, fi in iis fit fapor, licitæ funt, fi minus, funt vetitæ. In aquis, quibus lavavit res conditas, & elixatas, & lupinos, ut dulcefcant, non eft ratio retectionis aquarum: In aquis calidis quandiu calefcunt, non eft ratio retectionis.

XI. Aquas retectas non effundet in locum publicum, neque iis commifcebit lutum, neque dabit potandas gentili, neque jumento alieno, at poterit dare potandas jumento fuo. Aquis retectis non adfperget domum, neque illis lavabit faciem manus & pedes fuos: Alii dicunt: Non dixerunt, nifi quando in iis fuerit incifio. Quantæ erunt? In fundis quadraginta fata: Alii dicunt: duo fata, tam

מכונסים בין מפוזרים רבי נחמיה אומר כדי שתהא עבית של שיטים מתמלא.

יב מעין כל זמן שהוא מושך אין בו משום גלוי אמר רבי ישמעאל ברבי יוחנן בן ברוקה מעשה שהלך רבי יוחנן בן ברוקה אצל רבי יוחנן בן נורי לבית שערים ומצא גבי שאין בו שלשה לוגים ושתה ושתה ממנו יין בין בכלים בין בקרקע אסור. מעשה ונמצא נחש מת בבור יין ובאו ושאלו את רבי יהודה בן בבא והתיר להם את הבור.

יג יין תוסס כל זמן שהוא תוסס אין בו משום גלוי וכמה תוסס שלשה ימים לגין שהניחו בשידה ובתיבה הרי זה אסור בדקם והניחם הרי זה מותר לגין בתיקן הרי זה אסור בדק והניח הרי זה מותר נתנו בבור אפילו עמוק מאה אמה הרי זה אסור נתנו במגדל אפילו גבוה מאה אמה הרי זה אסור נתנו בטרקלין אפילו מצוייר מסוייד הרי זה אסור.

יד מכסים ולא פוקקים ואם היה פקק הרי זה מותר כמה יהא בנקב כדי שיתכנס בו אצבע קטנה של קטן נקורי תבשיל וקלח של כרוב וכל דבר שיש בו לחה אסור רבי שמעון בן מנסיא אומר זורק את הניקור ואוכל את השאר. פטריות אסורות מפני סכנת נפשות נקר בתאנה ונעשה גרוגרת בתמרה ונעשה יבשה שתיהם מותרות.

טו ראה צפור שנקר בתאנה ועכבר שנקר באבטיח שניהם אסורים שאני אומר שמא נקורים היו. אבטיח שניקר ואכלו ממנו עשרה בני אדם השאר הרי זה אסור וכן חבית שנתגלתה ושתה הימנה עשרה בני אדם השאר הרי זה אסור.

יו אין מערבים תרומות טהורות תלויות זו בזו אבל מערבים תרומה שנטמאת בולד הטומאה עם תרומה שנטמאת באב הטומאה אף על פי שמוסיפים טומאה על טומאתה אם אמר תלויה טהורה היא הרי זו טהורה אם אמר הריני מניחה עד שאשאל עליה הרי זו טמאה נולד לככר ספק טומאה ובתוך ידו ספק טימאה שעל גבי השלחן נוטלה ומניחה במקום המוצנע.

tam collecta, quam dispersa. R. Nehemia dicit: Tantum, ut possit impleri vas navigantium.

XII. In fonte, quandiu defluit, non est ratio retectionis; Dicit Rabi Ismael bar R. Jochanan ben Beroka; Narratur, quod proficiscens R. Jochanan ben Beroka ad Rabi Jochanan ben Nuri in Bet-Seharim, invenit cisternam, in qua non erant tres logi, & sitiens ex ea bibit: Vinum sive sit in vasis, sive in solo, est vetitum: Contigit ut inveniretur serpens mortuus in lacu vini, & venientes petierunt a R. Jehuda ben Baba, & illis permisit lacum.

XIII. Vinum si ebulliat, quandiu ebullit, non est in eo ratio retectionis: Et quandiu ebulliet? Triduum; si lagena reponatur in arca, & in capsa, erit vetita; Si explorarit, & reponat, erit licita; Lagena in capsa, erit vetita; si explorarit, & reponat, erit licita. Si reponat in cisterna, vel si fuerit profunda centum cubitos, erit vetita; Si reponat in turri, vel si fuerit alta centum cubitos, erit vetita; Si reponat in triclinio, vel si fuerit depictum & exsculptum, erit vetita.

XIV. Si tegant, & non obturent si sit obturamentum, erit licitum; Quantum erit foramen, ut reputetur retectum? ut possit introduci digitus parvus pueri. Foramina decocti, & caulis brassicæ, & omnis in quo sit humiditas, est vetitum. R. Simeon ben Minasia dicit: Projiciatur locus foraminis, & reliquum comedetur. Boleti sunt vetiti propter periculum animarum; Si sit foramen in ficu, & fiat carica, si in dactylo, & exsiccetur, ambo sunt liciti.

XV. Si videat avem perforantem ficum, & murem perforantem melopeponem, ambo sunt vetiti; etenim ego possum dubitare, quod jam essent perforati. Si melopepo sit perforatus, atque ex eo comedant decem homines, reliquum erit vetitum; Et similiter si dolium fuerit retectum, atque ex eo bibant decem homines, reliquum erit vetitum.

XVI. Non licet commiscere separationes mundas cum dubiis; at licet commiscere separationem pollutam per filium immunditiei cum ea quæ fuerit polluta per patrem immunditiei, licet addatur immundities immunditiei: Si dicat: Dubia est munda, erit munda: Si dicat: Ego eam relinquo, donec de ea consulam; tum erit immunda: Si exoriatur in pane dubium immunditiei, & sit in ejus manu dubium immunditiei, quod est impositum mensæ, sumet, & reponet in loco occulto.

XVII.

יז חבית שנשברה בגת התחתונה והעליונה טמאה הכל מודים שתרר ותדמע ואל ידמענה ביד. סיעה של בני אדם שאמרו להם גוים תנו לנו אחד מכם ונהרגהו ואם לאו הרי אנו הרונים את כולכם יהרגו כולם ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל אבל אם ייחדוהו להם כגון שיחדו לשבע בן בוכרי יתנוהו להם ואל יהרגו.

יח אמר רבי יהודה במה דברים אמורים בזמן שהוא מבפנים והם מבחוץ אבל בזמן שהוא מבפנים והם מבפנים הואיל והוא נהרג והם נהרגים יתנוהו להם ואל יהרגו כולם וכן הוא אומר ותבא האשה אל כל העם בחכמתה וגימר אמר להם הואיל והוא נהרג ואתם נהרגין תניהו להם ואל תהרגו כולכם רבי שמעון אומר כך אמרה להם כל המורד במלכות בית דוד חייב מיתה.

פרק שמיני

א חזורע פשתן של תרומה עד שלא הביא שליש יופך משהביא שליש יקיים דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר בשונג עד שלא הביא יופך משהביא שליש יקיים במזיד זה וזה יופך.

ב הזורע תוספת של תרומה וסאה עולה מתוך מאה גדוליהן חולין גדולי הקדש חייבים עליהם קרן וחומש על מקום אחר אלא לפי חשבון וחייבים בחלה הידים והטבול יום אין פוסלים בהם כדרך שפוסלים בחולים.

ג הדש כיצד יעשה מביא קפיפה ותולה בצואר בהמה ונותן לתוכה חולים רבי שמעון אומר נותן לתוכה כרשינין והן יפות להם מהכל. מאה לגינין של תרומה ואחד של חולים כולם מותרים בדבר שזרעו כלה אבל דבר שאין זרעו כלה לא יעלה שאין קרקע עולה באחד ומאה תלש ועבר ובלבד שלא יתכוין ויתלוש רבי שמעון אומר אף יתכוין ויתלוש ויעלה באחד ומאה.

ד ליטרא מעשר ראשון שני נטע והרי בה בעשר ליטרים חייבת

XVII. Si dolium frangatur in torculari inferiori, & superius polluatur, omnes conveniunt, quod descendat, & inficiatur separatione, at non fiet infectum separatione statim. Si turmæ hominum dicant gentiles: Date nobis unum ex vobis, ut eum occidamus, si minus, vos omnes occidemus; omnes occidantur; & non tradent ullam animam ex Israel: At si illis aliquem definiant; sicut definierunt Sebah ben Bicri; Dabunt illis, ut non occidantur.

XVIII. Dicit Rabi Jehuda: De quo hæc dicta sunt? Quando ipse fuerit intus, & illi foris, at si ipse fuerit intus, & illi intus, quoniam & ipse, & illi occidentur, dabunt illis, ne omnes occidantur; & sic dictum est: *Et venit mulier ad universum populum & locuta est eis in sapientia sua &c.* Et dixit illis: Quoniam ipse est occidendus, & vos eritis occidendi, date hunc illis, ne vos omnes occidamini: R. Simeon dicit. Sic dixit illis. Qui rebellat contra regnum domus David, est reus mortis.

CAPUT VIII.

I. SI serat linum separationis, priusquam creverit ad tertiam partem, vertet; si postquam creverit ad tertiam partem, conservetur. Verba R. Meir: R. Jehuda dicit: Si per errorem antequam creverit ad tertiam partem, vertet, postquam creverit ad tertiam partem, conservabit: Si de industria, utrumque vertet.

II. Si serat incrementum separationis, & satum adscendat ex centum; quæ crescunt ex iis sunt profana: In iis quæ crescunt ex sancto, eorum causa obligantur ad sortem, & ad quintam partem super alio loco, at juxta computum, at obligantur ad placentam; Manus & ipso die lavandus illa non reprobant, sicut reprobant profana.

III. Triturans quomodo faciet? Adducet corbem, & appendet collo jumenti, & in illam indet profana. Rabi Simeon dicit. Indet in illam vicias, & ipsæ sunt illis optimæ in cibum. Si fuerint centum lagenæ separationis, & una profani, omnes sunt licitæ in re, cujus semen absumitur, at in re cujus semen non absumitur, non adscendet, quia fundus non adscendit in centum & uno; Si evulserit, adscendet, dummodo non habeat intentionem evellendi, & adscendet in centum & uno.

IV. Si libram primæ decimæ plantaverit, & in ea sint quasi decem libræ, obligatur ad separationem, & ad decimam

בתרומה במעשר ראשון ובמעשר שני ובמעשר ראשון שבה עושה אותה תרומה ומעשרות על מעשר ראשון שנטע ליטרא מעשר שני שנטעה והרי בה כעשר ליטרין חייבת בתרומה ובמעשר ראשון ובמעשר שני חוזר ומודד את מעשר שני שנטע.

ה המנכש עם הכותי בחסיות אף על פי שפירותיו טבל לא יאכל מפירותיהן עראי רבי שמעון בן אלעזר אומר במוצאי שביעית עם ישראל מותר המפריש חבילי תלתן של מעשר הרי זה פודה את העץ ואת הזרע רבי נתן ברבי יוסף אומר שתלי בצלים עד שלש שנים אסורים מכאן ואילך מותרים תלתן שנפלה בבור של מים רבי מאיר אוסר ורבי יהודה מתיר אמר רבי שמעון במה דברים אמורים בזמן ששקעה אבל לא שקעה הרי זו מותרת.

ו תפוח שסרקו ונתנו לתוך העיסה וחמצה רבי יוסי אומר אין חימוצי חימוץ אחד נותן טעם לשבח ואחד נותן טעם לפגם זה וזה אסור דברי רבי מאיר רבי שמעון אומר לשבח אסור לפגם מותר כגון החומץ שנפל לגריסין וגריסין שנפלו לתוך הבור של מים תמרים שנפל על גביהן יין גרוגרות שנפל על גביהם שמן הרי זה אסור ורבי שמעון מתיר.

ז שאור של תרומה שנפל לתוך העיסה והגביהו ואחר כך נתחמץ מותר שאור של שביעית שנפל לתוך העיסה ידע בו ואחר כך נתחמץ מותר שאור של תרומה ושל שביעית שנפל לתוך העיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ונצטרפו] וחימצו אסור לזרים רבי אליעזר ברבי שמעון מתיר לזרים היה בזה כדי לחמץ ובזה כדי לחמץ ונצטרפו וחימצו אסור לכהנים רבי אליעזר ברבי שמעון מתיר לכהנים.

ח יין של תרומה שנפל על גבי

יין וכן שמן של תרומה שנפל על הפירות

ידוחן והם מותרים וכן על גבי יין יקפה

mam primam, & ad decimam secundam; & in decima prima, quæ in illa est, faciet separationem, & decimas pro decima prima, quam plantavit. Si libram decimæ secundæ plantaverit, & in ea fuerint quasi decem libræ, obligatur ad separationem, & ad decimam primam, & ad decimam secundam, atque iterum metietur, decimam secundam, quam plantavit.

V. Si expurget cepas cum Cuthæo, licet ejus fructus sint indecimati, tamen non comedet ex ejus fructibus accidentaliter; R. Simeon ben Elieser dicit: Si in exitu anni septimi expurget cum Israelita, licebit. Si separet fasciculos fœni Græci decimæ, redimet lignum, & semen. R. Nathan ben Rabi Joseph dicit. Plantæ ceparum per triennium sunt vetitæ, hinc & ulterius sunt licitæ. Si fœnnm Græcum ceciderit in puteum aquarum, R. Meir prohibet; & R. Jehuda permittit: Dicit Rabi Simeon: De quo hæc dicta sunt? Quando in profundo subsiderit; at si non in profundo subsiderit, erit licitum.

VI. Si confregerit pomum, & indiderit in massam, & fermentarit; R. Jose dicit; Ejus fermentatio non est fermentatio, sive meliorem, sive deteriorem faciat saporem, utrumque est vetitum; Verba R. Meir: R. Simeon dicit: Si meliorem faciat, est vetitum, si deteriorem, est licitum; e. g. si acetum cadat in fabas fresas, & fabæ fresæ cadant in cisternam aquarum; si super dactylos cadat vinum, si super caricas cadat oleum; ecce hoc erit vetitum; & R. Simeon permittit.

VI. Si fermentum separationis cadat in massam, & elevet, & postea fermentatur, est licitum: Si fermentum fructuum anni septimi cadat in pastam, & sciat, & postea fermentetur, erit licitum: Si fermentum separationis, & fructuum anni septimi cadat in pastam; si non sit satis in altero, ut fermentet, neque satis sit in altero, ut fermentet si conjungantur, & fermentent, est vetitum alienis. R. Elieser bar R. Simeonis permittit alienis; Si satis sit in altero ut fermentet, pariterque in altero satis sit ut fermentet; si coalescunt, & fermentent, est vetitum sacerdotibus. R. Elieser bar R. Simeonis permittit sacerdotibus.

VIII. Si vinum separationis cadat super vinum, & similiter oleum separationis si cadat super fructus, illos lavabit, & erunt permissi; & similiter oleum si cadat super vinum, colliget, & vinum erit licitum: Si cadat super mu-

אותו והיין מותר נפל על גבי צירו וקפינו כדי שיבטל טעם שומן שבו.

ט כלים שסכן בשמן טמא וחזר וסכן בשמן טהור או שסכן שמן טהור וחזר וסכן שמן טמא רבי אליעזר אומר אחר הראשון אני בא וחכמים אומרים אחר האחרון שרבי אליעזר אומר יהא אדם סך את כליו שמן טמא וחזר וסכן בשמן טהור כשהם מוציאים אין מוציאים אלא מן הראשון וחכמים אומרים יהא אדם סך את כליו שמן טהור וחזר וסך שמן טמא כשהם מוציאים אין מוציאים אלא מן האחרון כלים שסכן שומן טמא ונגבם משתמש בהם בטהרה חזרו ויצאו מהם משקים טמאים.

י קדרה שבשל בה בשר לא יבשל בה חלב בישל בה בשר חולין לא יבשל תרומה תרומה לא יבשל בה חולין ואם בשלן הרי זה בנותן טעם. היו לפניו שתי קדירות אחת של תרומה ואחת של חולים ולפניו מדוכה אחת של תרומה נתן לתוך אחת מהם ואין ידוע לאיזה מהם נתן הרי אני אומר לתוך של חולים נתן היו לפניו שתי מדוכות אחת של חולים ואחת של תרומה ולפני קדירה אחת של חולים נתן מאחת מהם ואין ידוע מאיזה מהם נתן הריני אומר מתוך של חולים נתן.

יא היו לפניו שתי קדירות אחת של חולים ואחת של תרומה ולפניהם שתי מדוכות אחת של תרומה ואחת של חולין נתן משתיהם ואינו יודע מזו לתוך זו ואם מזו לתוך זו הריני אומר תרומה לתוך תרומה נתן וחולים לתוך חולים נתן ואם היה טבל מעשר ראשון ומעשר שני הרי זה אסור שלא התירו ספק דמוע אלא בדבר שיש לו מתירים.

יב חתיכה אסורה שנתערבה בחתיכות אפילו הם אלף כולם אסורות הריטב בנותן טעם אם נמחה הרי זה בנותן טעם חתיכה של חטאת שנתערבה במאה חתיכות של חולים וכן פרוסה של לחם הפנים שנתערבה במאה פרוסות של חולים הרי אלו יעלו רבי יהודה אומר לא יעלו חתיכה של חטאת טמאה שנתערבה במאה חתיכות של חטאת טהורה וכן

muriam, colliget donec aboleatur sapor olei, qui in illa est.

IX. Si vasa ungat oleo immundo, atque iterum ungat oleo mundo, aut ungat oleo mundo, atque iterum ungat oleo immundo; R. Elieser dicit; Ego post primum incedo; & sapientes dicunt: Post novissimum. Etenim R. Elieser dicebat: Si homo ungat vasa sua oleo immundo, atque iterum ungat oleo mundo, quando educuntur, non educuntur nisi ex primo: Et sapientes dicunt: Quando homo ungit vasa sua oleo mundo, & iterum ungat oleo immundo, quando educuntur, non educuntur nisi ex novissimo: Si ungat vasa oleo immundo, & detergat, iis uti poterit in puritate, si iterum ex iis effluant liquores, erunt immunda.

X. Si in olla coxerit carnem, in ea non coquet lac; si in ea coquat carnem profanam, non coquet separationem, si in ea coquat separationem, in ea non coquet profana, si coquat, videbit an præbeat saporem. Si in ejus conspectu sint duæ ollæ, altera separationis, & altera profani, & in ejus conspectu fuerit unum mortarium separationis; Si in earum alteram indat, & ignoret in quam indiderit, ego dico, quod in ollam profani indiderit. Si fuerint in ejus conspectu duo mortaria, alterum profani, & alterum separationis, & in ejus conspectu una olla profani, si in eorum alterum indat, & ignoret in quod indiderit, ego dico, quod in mortarium profani indiderit.

XI. Si fuerint in ejus conspectu duæ ollæ, altera profani, & altera separationis, & in earum conspectu duo mortaria, alterum separationis, & alterum profani, si indat ex ambobus, & ignoret, utrum ex hoc in illud, an ex illo in hoc indiderit, ego dico quod indiderit separationem in separationem, & profanum in profanum; si vero fuerit indecimatum decimæ primæ, & decimæ secundæ, erit vetitum, quia non permiserunt dubium rei infectæ separatione nisi in re, quæ habeat permittentia.

XII. Frustum vetitum si misceatur cum frustis, vel si fuerint mille, omnia sunt vetita; Jusculentum investigatur, utrum præbeat saporem, si liquefiat, ecce præbet saporem; Si frustum sacrificii pro peccato misceatur cum centum frustis profani, & similiter si fragmentum panis facierum misceatur cum centum fragmentis profani, ecce ascendunt. R. Jehuda dicit: Non adscendent. Si frustum sacrificii pro peccato immundi misceatur cum centum frustis sacrificii pro peccato mundi, & similiter si fragmen-

פרוסה של לחם הפנים טמא שנתערבה במאה פרוסות של לחם הפנים טהור הרי אלו יעלו רבי יהודה אומר לא יעלו וכן בחלות תודה . טבל יין נסך מין במינו כל שהוא ושלא במינו בנותן טעם ושאר כל האסורים בין במינן בין שלא במינן בנותן טעם.

פרק ותשיעי

א דג טמא שכבשו עם דג טהור וכן גרב המחזיק סאתים שבו משקל עשרה זין שביהודה שהם עשר סלעים בגליל דג טמא צירו אסור רבי יהודה אומר רביעית בסאתים רבי יוסי אומר אחד מששה עשר בו רבי שמעון בן מנסיא אין לך גרב שמחזיק סאתים שאין בו משקל עשרה זין ביהודה שהם עשרה סלעים בגליל.

ב דג טמא שאין בו רביעית אמר רבי יוסי בר יהודה במה דברים אמורים בזמן ששולח ומניח לפניו ומצא בו כשעור הזה אבל אם היה נוטל וזורק ראשון אף על פי שמצא בו יתר מכשעור הזה מותר. דג טמא שכבשו עם דג טהור מדיחו ומותר דג טמא מליח ודג טהור תפל אסור דג טהור מליח ודג טמא תפל מותר דג טמא שבשלו עם דג טהור רואין אותו כאלו הוא קפלוט אם יש נותן טעם אסור ואם לאו מותר.

ג אלו הם מיני חסיות הלוף והשום והבצלים והקפלוטות רבי יהודה אומר אין לך מיני חסיות אלא קפלוט בלבד רבי יוסי אומר כובשין בצלים של תרומה בחומץ של חולים ואין כובשין בצלים של תרומה בחומץ של תרומה ואין צריך לומר בצלים של חולים בחומץ של תרומה רבי עקיבא אומר כל המתבשלין זה עם זה מותרים עם הבשר בשר בבשר אסור וכולם שנתבשלו זה עם זה הרי אלו אסורים רבי אליעזר אומר כבד אוסרת ונאסרת רבי ישמעאל ברבי יוחנן בן ברוקה אומר שלוקה אוסרת ואינה נאסרת מתובלת אוסרת ונאסרת.

mentum panis facierum immundi miſceatur cum centum fragmentis panis facierum mundi, adſcendent; R. Jehuda dicit: Non adſcendent; & ſimiliter dicendum de placentis ſacrificii Euchariſtici. Indecimatum, & vinum libaminis, ſpecies in ſua ſpecie quantulucunque; ſi non fuerit in ſua ſpecie, inveſtigatur, an præbeat ſaporem: Et in reliquis vetitis tam in ſua ſpecie, quam in non ſua ſpecie, inveſtigatur an præbeat ſaporem.

CAPUT IX.

I. Si piſcis immundus condiatur cum piſce mundo, & ſimiliter ſi lagena capit duo ſata, & inſit pondus decem zuſarum in Judæa, quæ ſunt decem ſicli in Galilæa, piſcis immundi liquamen eſt vetitum: R. Jehuda dicit: Quartarium in duobus ſatis; R. Joſe dicit: Una ex ſedecim partibus. R. Simeon ben Menaſia; Non eſt tibi lagena, quæ capiat duo ſata, in qua non ſit pondus decem zuſarum in Judæa, quæ ſunt decem ſicli in Galilæa.

II. Si in piſce immundo non ſit quartarium; dicit R. Joſe bar R. Jehuda: De quo hæc dicta ſunt? Quando extrahit, & ponit coram eo, & in eo deprehenditur juxta hanc menſuram; at ſi ſumens projiciat primum, vel ſi in eo deprehendatur plus hac menſura erit licitum. Si piſcis immundus condiatur cum piſce mundo, ſi lavetur, erit licitus; Si piſcis immundus ſit ſalitus, & piſcis mundus ſit inſulſus, erit vetitus: ſi piſcis mundus ſit ſalitus, & piſcis immundus ſit inſulſus, erit licitus: Si piſcis immundus coquatur cum piſce mundo, conſiderant quaſi ſit porrum capitatum, ſi præbet ſaporem, eſt vetitus, ſi minus, erit licitus.

III. Iſtæ ſunt ſpecies ceparum, arum, & allium, & cepæ, & porra capitata. R. Jehuda dicit; Non ſunt tibi ſpecies ceparum, niſi porrum capitatum duntaxat. R. Joſe dicit: Condiunt cepam ſeparationis cum aceto profani, at non condiunt cepam ſeparationis cum aceto ſeparationis; & non eſt neceſſe, ut dicatur de cepa profani cum aceto ſeparationis. R. Akiba dicit: Cuncta, quæ ſimul coqui ſolent, ſunt licita cum carne, ſi caro cum carne, eſt vetitum, & omnia quæ ſimul cocta fuerint, ſunt vetita. R. Elieſer dicit: Jecur prohibet, & prohibetur. R. Iſmael bar Rabi Jochanan ben Beroka dicit: Si elixetur prohibet, at non prohibetur; ſi condiatur, prohibet, & prohibetur.

ד בצים טהורות ששילקן עם בצים טמאות אם יש בהם בנותן טעם אסורות ואם לאו מותרות בצים ששילקן ומצא באחת מהם אפרוח אם יש בהם בנותן טעם אסורות ואם לאו מותרות מוגיעולי בצים מותרים באכילה בצים מוזרות נפש יפה תאכל מצא באחד מהם זורק את הדם ואוכל את השאר אוכל אדם דגים וחגבים בין חיים בין מתים ואינו חושש.

ה יין של תרומה שנפל לתוך המורייס אסור לזרים רבי אליעזר ברבי ישמעאל מתיר לזרים נותן אדם דבלה וגרוגרות לתוך המורייס כדרך שנותן את התבלים לא יכחטם להוציא מהם משקים בתבלים מותר מפני שהם מלאכתם צורר את התבלים ונותנם לתוך התבשיל אם בטל טעמם מותרים ואם לאו אסורים.

ו אין עושים את היין אילנתית ואת השמן ערב ואם עשה את היין אלנתית ואת השמן ערב סך את השמן ואין סך יין וחומץ השמן דרכו לסיכה יין וחומץ אין דרכם לסיכה. דבש תמרים רבי אליעזר מחייב במעשרות אמר רבי נתן מודה רבי אליעזר שפטור מן המעשרות אבל אומר היה רבי אליעזר שלא יאכל מן הדבש עד שיתקין את התמרים מודה רבי אליעזר שאם תקן התמרים ודובשן באספמיא מותר דבש תמרים רבי אליעזר מטמא משום משקה אמר רבי נתן מודה רבי אליעזר שאין זה מטמא משום משקה על מה נחלקו על שנתן לתוכו מים שרבי אליעזר מטמא משום משקה וחכמים אומרים אחר הרוב.

ז זיתים של תרומה טהורים יעשו שמן טמאים לא יעשו שמן ענבים בין טמאות בין טהורות לא יעשו דברי רבי מאיר רבי יעקב אומר מודה רבי אליעזר לרבי יהושע בזיתים טהורים שיעשו שמן על מה נחלקו על זיתים טמאים שרבי אליעזר אומר לא יעשו ורבי יהושע אומר יעשו אמר וענבים טהורות יעשו וטמאות לא יעשו רבי יהודה מודה רבי יהושע לרבי אליעזר בזיתים טהורים ובענבים טהורות שיעשו על מה נחלקו על הטמאים שרבי

IV. Si ova munda coquantur cum ovis immundis, si præbeant saporem, erunt vetita, si minus, erunt licita: Si ea coquens, inveniat in aliquo ex iis volucrem, si præbeat saporem, erit vetitum, si minus, erit licitum: Inquinamenta ovorum sunt licita ad cibum; ova putrida anima, quæ non fastidit; poterit comedere: Si in eorum aliquo inveniat sanguinem, sparget sanguinem, & reliquum comedet; Si comedat sanguinem piscium & locustarum, sive fuerint vivi, sive mortui, non erit solicitus.

V. Si vinum separationis cadat in muriam, erit vetitum alienis. R. Eliesér bar R. Ismael permittit alienis; Siquis indat palatham ficuum, & caricas in muriam, sicut solet indere res conditas, si non exprimat, ut ex iis educat liquores in rebus conditis erit licitum, quia sic est eorum opus. Si colliget condimenta, & indat in decoctum, si aboleatur eorum sapor, sunt licita, si minus erunt illicita.

VI. Non licet facere vinum conditum, & oleum odoratum; si vero faciat vinum conditum, & oleum odoratum; poterit se ungere oleo, at se non unget vino, & aceto; Usus olei est ut ungat, at usus vini, & aceti non est ut ungat: Mel dactylorum R. Eliesér obligat ad decimas; dicit R. Nathan: Consentit R. Eliesér, quod absolvatur a decimis; at dicit R. Eliesér, quod non debeat comedere de melle, priusquam præparet dactylos; Consentit Rabi Eliesér, si præparet dactylos, & eorum mel in Hispania, quod sit licitum; mel dactylorum R. Eliesér facit immundum respectu liquoris. Dicit Rabi Nathan. Consentit R. Eliesér, quod hoc non polluat respectu liquoris: In quo est dissensio? Si in illud indat aquas; etenim R. Eliesér illud facit immundum respectu liquoris; & sapientes incedunt post majorem partem.

VII. Ex olivis mundis separationis faciunt oleum, ex immundis non facient oleum: Ex uvis sive mundis sive immundis non facient. Verba R. Meir; R. Jacob dicit; Consentit R. Eliesér cum R. Jehosua, quod ex olivis mundis faciant oleum. In quo dissentiunt? In olivis immundis; etenim R. Eliesér dicit: Non facient: Et R. Jehosua dicit: Facient: & ex uvis mundis facient, ex immundis non facient: Dicit R. Jehuda: Consentit R. Jehosua cum Rabi Eliesér, quod ex olivis mundis, atque ex uvis mundis faciant: In quo dissentiunt? In immundis: Etenim R. Eliesér

אליעזר אומר לא יעשו ורבי יהושע אומר יעשו אמר רבי לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע על זיתים טהורים שיעשו ועל ענבים טמאים שלא יעשו על מה נחלקו על זיתים טמאים ועל ענבים טהורות שרבי אליעזר אומר לא יעשו.

ח תרומה ניתנה לאכילה ולנתינה ולסיכה לאכול דבר שדרכו לאכול ולשתות דבר שדרכו לשתות ולסוך דבר שדרכו לסוך כיצד דבר שדרכו לאכול אין מחייבין אותו לאכול נקובות של ירק ולא פת שעיפשה ולא תבשיל שעברה צורתו רבי חנניא סגן הכהנים אומר תרומה שנפסלה מלאכול אדם והכלב יכול לאכלה מטמא טומאת אוכלים ושורפים אותה בםקומה כיצד לשתות דבר שדרכו לשתות אין מחייבים אותו להיות גומע אנינרון וסניגרון ולשתות יין בשמריו החושש בשניו לא יגמע בהם את החומץ ויהא פולט אבל סגמע ובולע ומטבל כדרכו ואינו חושש החושש בגרונו לא יערענו בשמן אבל נותן שמן הרבה לתוך אנינרון ובולע.

ט כיצד לסוך דבר שדרכו לסוך סך אדם שמן על גבי מכתו ובלבד שלא יטול במוך ובמטלית ויתן על גבי מכתו החושש בראשו וכל מי שעלו ב חטטין סך את השמן ואינו סך יין וחומץ שהשמן דרכו לסיכה יין וחומץ אין דרכם לסיכה יין של תרומה אין עושים אותו אלונתית ואין עושים אותו אנימלון ולא יתן משירי הכוס בידיו והאשה לא תריח בו את בנה רבן שמעון בן גמליאל אומר יין של תרומה שנטמא או שנתגלה שופך ושונה ואינו חושש.

פרק עשירי

א גרעיני זיתים גרעיני תמרים וגרעיני חרובין כולם אף על פי שאין מכנסם אסורים ושאר כל הגרעינין מכנסם אסורים שאין מכנסם מותרים קלפי פולים ושומשמים יש בהם אוכל אסורים אין בהם

ser dicit: Non facient: Et R. Jehosua dicit: Facient. Dicit Rabi: Non dissentiunt R. Elieser & R. Jehosua, quod ex olivis mundis faciant, & ex uvis immundis non faciant: In quo dissentiunt? In olivis immundis, & in uvis mundis. Etenim R. Eliescr dicit: Non facient.

VIII. Separatio datur in cibum, in potum, & in unctionem; ad comedendum, quod solet comedi, ad bibendum, quod solet bibi; ad ungendum eo quo solet ungere. Quomodo ad comedendum quod solet comedi? Illum non obligat, ut comedat abscissiones oleris, neque panem mucidum, neque decoctum, cujus forma fuerit immutata. R. Chanajah Segen sacerdotum dicit: Si separatio polluatur, ut homo ex ea non possit comedere, & canis possit comedere, polluit immunditie ciborum, & comburitur in loco suo. Quomodo ad bibendum, quod solet bibi? Illum non obligant, ut bibat, & absorbeat decoctum cum herbis & vino aquæ immixtum, atque ut bibat vinum cum suis fœcibus; Si doleant dentes, non absorbebit acetum, ut evomat, at absorbebit, ut deglutiat, & lavabit juxta consuetudinem, & non erit solicitus: Si doleat guttur, non attinget illud oleo, at indet multum oleum in decoctum cum herbis & vino aquæ immixtum, & absorbebit.

IX. Quomodo ad ungendum eo quo solent ungi? Potest ungere homo superficiem vulneris, dummodo non sumat muscum, & frustum panni, & imponat vulneri: Si doleat caput, & qui habent ulcera, poterit se ungere oleo, at non poterit se ungere vino, & aceto; quia usus est, ut oleo ungatur; at vino & aceto non solent ungi: Ex vino separationis non faciunt confecturam ex vino veteri, aqua limpida & balsamo, neque ex eo faciunt vinum mulsum; neque indet ex reliquiis calicis in manum suam; neque mulier eo lavabit filium suum. Raban Simeon ben Gamaliel dicit; Si vinum separationis polluatur, & retegatur, effundetur, atque iterum effundetur, & non erit solicitus.

CAPUT X.

I. Ossa olivarum, ossa dactylorum, & ossa siliquarum, cuncta vel si non colligat, sunt vetita; & reliqua ossa si colligat, sunt vetita; si non colligat, sunt licita: Cortices fabarum, & Sesamorum, si in iis sit cibus, sunt ve-

אוכל מותרים קלפי מלפפין אף על פי שאין בהם אוכל אסורים קלפי אתרוג אסורים גרעיני אתרוג מותרים אתרוג אסורים מפני שהקיאות אוכלות קלפי אבטיח ומעי אבטיח ונקובה ירק של תרומה רבי דוסא מתיר לזרים וחכמים אוסרים רבי יעקב אומר משמו הבכורות והסיפות אסורות באמצע קייץ מותרות.

ב כשם שאסורות לאכל בתרומה כך אסורות בטבל ובמעשר טבל ובמעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ובמעשר שני שלא נפדו המצולית והרקבונית של תרומה אסורות העלו אבק מותרות.

ג סובין של חדשות אסורות של ישנות מותרות . עד מתי חדשות אסורות כל זמן שבני אדם רגילים לחבוט בין הגרנות רבי אחא אומר שלשים יום תלתן של תרומה שחפה בה בת כהן ראשה אין רשאי בת ישראל לחוף אחרים אבל מעננת שערה בשערה קטניות של תרומה אין עושים אותם אחינים רבי שמעון מתיר בכרשינין.

ד כמה יהא בתרומת מעשר של דמאי ויוליכנה לכהן אחד משמנה בשמינית כמה דברים אמורים בשל דמאי אבל בשל ודאי הרי אפילו כל שהו אסור במה דברים אמורים בטהורה אבל בטמאה אפילו כל שהוא וכן אתה אומר בתרומת מעשר שבשאר כל הפירות אם יש בה כשיעור הוא נותנה לכהן ואם לאו משליכה באור ושורפה.

ה פרתו של ישראל שילדה בכור מאכילה כרשינין של תרומה רבן שמעון בן גמליאל אומר ולא עוד אלא שזכו לה כרשינין נותן אדם כרשיני תרומה לתוך שובכו ואינו חושש עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה הרי לו אוכלים בתרומה ולא יצא הרוצח מחוץ לגבול עיר מקלטו בחזקת שכהן גדול קיים.

ו בקרו של כהן שהיה עומד אצל בקרו של ישראל וכן כליו של כהן שהיה נארג אצל כליו של ישראל הרי זה מדליק עליהם שמן שרפה ישראל שהיה יושב בחנותו של כהן הרי זה ממלא לו את

titæ, si non sit cibus, sunt licitæ. Cortices melopeponum, licet in iis non sit cibus, sunt vetitæ: Cortices citri sunt vetitæ: Grana citri sunt licita: Citri sunt vetita; quia noctuæ ea comedunt. Cortices peponis, & intestina peponis, & abscissiones oleris separationis. R. Dosa permittit alienis, & sapientes prohibent. R. Jacob dicit nomine suo. Primitivi, & serotini sunt vetiti, in medio æstatis sunt liciti.

II. Sicut vetitum est comedere in separatione, ita pariter vetitum est in indecimato, & in decima indecimati, & in decima prima, de qua non fuerit ablata ejus separatio, & in decima secunda, & in sanctitate, quæ non fuerit redemta: Muscæ, & putredines separationis sunt vetitæ, si convertantur in pulverem, erit licitum.

III. Furfures proventus novi sunt vetiti, proventus veteris sunt liciti: Quandiu novi erunt vetiti? Quandiu homines solent excutere inter areas: Rabi Acha dicit triginta dies; fœnum Græcum separationis, quo fricet filia sacerdotis caput, non licet filiæ Israelitæ alios fricare, at poterit fricare capillum cum capillo. Legumina separationis non faciunt molita: Rabi Simeon permittit cum viciis.

IV. Quantum erit in separatione decimæ rei dubiæ, ut afferatur sacerdoti? Octans octantis: De quo hæc dicta sunt? De decima rei dubiæ, at in decima rei certo indecimatæ vel quantuluncunque est vetitum. De quo hæc dicta sunt? De munda, at de immunda vel quantuluncunque: Et sic dices de separatione decimæ, quæ est in cunctis reliquis fructibus, si in ea sit juxta mensuram, dabitur sacerdoti, si minus, projicietur in ignem, & comburetur.

V. Si vacca Israelitæ pariat primogenitum, poterit illud pascere viciis separationis. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Et præterea quoniam acquisivit vicias, poterit inferre vicias separationis in suum columbarium, & non erit solicitus: Si servus sacerdotis fugiat, si uxor sacerdotis rebellet, poterunt comedere de separatione; neque egredietur homicida extra terminum civitatis refugii, dum existimatur, quod vivat summus sacerdos.

VI. Si bos sacerdotis consistat penes bovem Israelitæ, & similiter si vestis sacerdotis texatur prope vestem Israelitæ, ecce poterit pro illis accendere oleum combustionis; Si Israelita accumbat in taberna sacerdotis, ecce poterit illi implere lucernam oleo combustionis: Si

הנר שמן שריפה עולה לעלייה וירד לדור לעשות צרכיו של כהן ולא לעשות צרכיו של ישראל אם היה שותף עמו בחנות הרי זה מותר וכן היה כהן שהיה מיסב בתוך ביתו של ישראל הרי זה מדליק לו את הנר שמן שרפה אף על פי שעמד כהן והלך לו אין מחייבים אותו לכבותו עד שיתכבה מאליו.

ז ישראל שנכנס לתוך ביתו של כהן להדליק לו את הנר ומבקש לילך טובל לו פתילה בשמן שרפה וכן בת ישראל שנכנסה אצל בת כהן ומבקשת לילך טובלת לה פתילה בשמן שרפה בת כהן שהיתה בידה נר מלא שמן שרפה בערב שבת עם חשיכה הרי זו נותנת לתוכו חולים כל שהו ומדליקו.

ח סך כהן עצמו שמן של תרומה ומביא בן בתו ישראל ומעגלו על גביו סך כהן עצמו שמן של תרומה ונכנס למרחץ אין הזר נמנע מלשמשינו אף על פי שניסך הימנו לא יתן כהן שמן של תרומה על גבי טבלא של שיש להתעגל עליהם רבן שמעון בן גמליאל מתיר שמן של תרומה אין סכין אותו בידים טמאות נפל על גבי בשר משפשף אפילו בידים טמאות.

ט שמן של תרומה אין חוסמים בו תנור וכירים ואין סכין בו מנעל וסנדל לא יסוך את רגליו והוא בתוך המנעל לא יסוך את רגליו והוא בתוך הסנדל אבל סך את רגלו ונותנה למנעל סך את רגלו ונותנה הסנדל סך הכהן עצמו שמן של תרומה ומתעגל על גבי קטבוליא חרשה ואינו חושש.

י שמרים של תרומה ראשון אסור ושני מותר רבי מאיר אומר שני בנותן טעם ושל מעשר ראשון ושני אסור שלישי מותר ורבי יהודה אומר בנותן טעם ושל חרש ראשון ושני ושלשי אסור ורביעי מותר רבי מאיר אומר רביעי בנותן טעם.

יא שמרי גוים שיבשו אסורים בהנייה התמד של זב ושל זבה ראשון ושנטמא ושלישי טהור במה דברים אמורים בזמן שנתן לתוכו מים אבל לא נתן לתוכו מים אפילו עד עשירי טמא

Si adſcendat cœnaculum, poterit deſcendere in cubiculum inferius, ut faciat quæ ſunt neceſſaria ſacerdoti, at non ut faciat, quæ ſunt neceſſaria Iſraelitæ. Si illi ſit ſocius in taberna, erit licitum. Et ſimiliter ſacerdos ſi accumbat in domo Iſraelitæ, poterit illi accendere lucernam oleo combuſtionis, ſi ſacerdos ſurgat, & abeat; ipſum non obligant ut exſtinguat, donec ſponte exſtinguatur.

VII. Si Iſraelita ingrediatur domum ſacerdotis, ut illi accendat lucernam, ſi velit abire, poterit immergere ellychnium in oleo combuſtionis; Si filia ſacerdotis in manu habeat lucernam plenam oleo combuſtionis veſpera Sabbathi poſt obortas tenebras, tum poterit in illam indere profanum quantuluncunque, & accendere.

VIII. Poterit ſe ungere ſacerdos oleo ſeparationis, & poterit adducere filium filiæ Iſraelitæ, & involvere ſuper illo; Poterit ſe ungere ſacerdos oleo ſeparationis, & ingredi in balneum; alienus non cohibetur, quominus illi miniſtret, licet ex eo ungatur: Non indet ſacerdos oleum ſeparationis ſuper tabulam marmoream, ut in ea ſe circumvolvat. Raban Simeon ben Gamaliel permittit; Non debet ſe ungere oleo ſeparationis manibus immundis; Si cadat ſuper carnem, poterit fricare vel manibus immundis.

IX. Oleo ſeparationis non licet obducere furnum, neque furnulos, neque licet ungere calceum & ſandalium; At licet ungere pedes, & indere in calceum; poterit ungere pedem, & induere ſandalium; poterit ſe ungere ſacerdos oleo ſeparationis, & ſe circumvolvere ſuper culcitra coriacea nova, & non erit ſolicitus.

X. Fœces ſeparationis primæ, ſunt vetitæ, & ſecundæ licitæ; R. Meir dicit: In ſecundo inveſtigatur, utrum fœces præbeant ſaporem; & in fœcibus decimæ primus & ſecundus gradus ſunt vetiti, & tertius eſt licitus. Et R. Jehuda dicit; ſi præbeat ſaporem, & in novo primus, & ſecundus, & tertius gradus ſunt vetiti, & quartus eſt licitus; R. Meir dicit; In quarto conſideratur utrum præbeat ſaporem.

XI. Fœces gentilium, ſi areſcant, ſunt uſu interdictæ: In vinaceis ſeminiflui & ſeminifluæ, primus & ſecundus gradus ſunt immundi, & tertius eſt mundus: De quo hæc dicta ſunt? Quando in illa injiciat aquas, at ſi in illa non injiciat aquas, vel uſque ad decimum eſt immundus. R. Elieſer ben Jacob

רבי אליעזר בן יעקב אומר שלישי אף על פי שלא נתן לתוכו מים טהור.

יב לוקחים ושואלים מימי רגלים מכל מקום אין חוששים שמא של נדות הם שלא נחשדו בנות ישראל להיות מכנסות מימי רגליהם בשעה שהם נדות.

יג אין מערבים תרומה תבואה וקטנית באחד אבל מערבים שומשמים באפילים בעדשים וכל דבר שדרכו ליכבד משחרבה יהודה מהרה תבנה התחילו לערב תבואה בתבואה וקטניות בקטניות אבל לא תבואה בקטנית ולא קטנית בתבואה.

יד כהן שנתנו לו תרומה ומצא בו דברים אחרים הרי אלו אסור שמשלימין לבית הדמע אין מביאים תרומה מן הגורן לעיר ומן המדבר ליישוב אבל במקום שחיה אוכלתה התקינו שיהא מביא ונוטל שכרו מכהן מפני חלול השם.

טו עשרה אין חולקים להם בין הגרנות אלו הם חרש שוטה וקטן טומטום ואנדרוגינוס נשים ועבדים וערל וטמא והנושא אשה שאין הוגנת לו וכולם נותנים להם תרומה מתוך הבית מן הטמא והנושא אשה שאין הוגנת לו.

cob dicit: Tertius, vel si in ollam non injiciat aquas est mundus.

XII. Licet sumere & petere urinas ex omni loco; neque erunt soliciti, an sint urinæ menstruatarum; quia non sunt suspectæ filiæ Israel, ut colligant urinas suas quo tempore sunt menstruatæ.

XIII. Non licet miscere simul separationem proventus & legumina, at licet miscere sesamum, & ciceres, & lentes, & omnia, quæ solent esse gravia: Postquam devastata est Judæa, (cito ædificetur) inceperunt miscere proventum cum proventu, & legumina cum leguminibus, at non proventum cum leguminibus, neque legumina cum proventu.

XIV. Si sacerdoti detur separatio, & in ea inveniat res alienas, erit vetita; etenim absumitur super loco rei infectæ separatione: Non deferunt separationem ex area in civitatem, neque ex deserto in locum habitatum; at ubi fera comedit, & jumentum comedit, statuerunt, ut possit deferre, & sumere mercedem a sacerdote propter profanationem nominis Dei.

XV. Decem non possunt dividere in area, & sunt, surdus, stultus, & parvulus, obstructus, androgynus, mulieres, & servi, & præputiatus, & immundus, & qui nupsit mulieri quæ sibi sit inepta; & omnes dant illis separationem intra domum, excepto immundo, & eo, qui nupsit mulieri, quæ sibi sit inepta.

AD-

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Anno ſeptimo

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א שלשה אילנות בתוך בית סאה הרי אלו מצטרפים וחורשים כל בית סאה בשבילם ובלבד שתהא מטעתם ממטע עשרה לבית סאה דברי רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אומרים אין חורשים להם אלא צרכם כמה ריוח יהא ביניהם רבן שמעון בן גמליאל אומר כדי שיהא בקר עובר בכליו רבן גמליאל ובית דינו התקינו שיהו מותרים בעבודת הארץ עד ראש השנה.

ב אילן העומד בבית קבים ושנים העומדים בבית ארבע קבים אין חורשים להם אלא צרכם שלשה אילנות של

CAPUT PRIMUM.

I. RES arbores intra ſpatium ſati, coaleſcunt, & earum cauſa licet arare totum ſpatium ſati, dummodo planta occupet ſpatium decem in ſpatio ſati: Verba R. Meir: Et R. Jehuda, & R. Joſe, & R. Simeon dicunt; non arant niſi ſpatium, quod ſit illis neceſſarium; & quantum erit ſpatium inter illas? Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Tantum ut poſſit bos pertranſire cum inſtrumentis ſuis: Raban Simeon ben Gamaliel, & ejus Synhedrium ſtatuerunt, quod licita eſſet agricultura uſque ad principium anni.

II. Si arbor conſiſtat in ſpatio duorum Kaborum, & duæ conſiſtant in ſpatio quatuor Kaborum, non poterunt arare niſi quod ſit neceſſe: Si tres arbores

שלשה בני אדם ושדה של אחר אף על פי שבעל שדה חורש מפני צורך שדהו הרי זה מותר זקנה ונראית כנטיעה ונטיעה ונראית כזקינה מה בין זקנה לנטיעה זקנה עד עצרת נטיעה עד ראש השנה זקנה מעין שלשה ונטיעה עשרה ושדה קנים נדנו כנטיעה.

ג שלשה קשואים שלשה דלועים וארבע נטיעות הרי אלו מצטרפים וחורשין כל בית סאה בשבילם ובלבד שתהא מטעתם עשרה לבית סאה כמה ריוח יהא ביניהם רבן שמעון בן גמליאל אומר כדי שתחתיו וחוצה לו מלא צמד וכליו איזוהי נטיעה רבי יהושע אומר בת חמש בת שש בת שבע אמר רבי מפני מה אמרו בת חמש בת שש ובת שבע אלא מדיני גפנים בני חמש תאנים בני שש וזיתים בני שבע.

ד מוכרים ומוציאים זבלים ערב שביעית מישראל החשוד על השביעית ומן הגוי ומן הכותי אפילו בשביעית מותר עד מתי מותר לזבל כל זמן שמותר לחרש מותר לזבל. משקים את הנטיעות עד ראש השנה רבי יוסי בן כיפה אמר משום רבי אל׳עזר בית שמאי אומרים משקה על הנוף ויורד על העקר בית הלל אומרים על הנוף ועל העקר אמרו להם בית הלל לבית שמאי אם אתה מתיר לו מקצתה התיר לו את הכל אם אין אתה מתיר לו את הכל אל תתיר לו מקצתה.

ה ומכוונים את הנטיעות עד ראש השנה רבי יהודה אומר אם היו מבורכות לפני שביעית נוטלין אף בשביעית אלו הם עוניות אלו בדידן שבעיקרי אילנות מותרים ומשמשים בקנים מקום שנהגו לוותר ולשמש לפני החג מותרים ומשמשים לפני החג לאחר החג מותרים ומשמשים לאחר החג.

ו פגי ערב שביעית שנכנסו לשביעית רבי יהודה אומר מקום שנהגו לסוך אין סכין מפני שהוא עבודה מקום שלא נהגו לסוך סכין ושל שביעית שיצאו למוצאי שביעית מותר הכל שוין

res fuerint trium hominum, & ager ad alium ſpectet, etiamſi dominus agri aret propter neceſſitatem agri, tamen licitum eſt; Arbor vetus quæ videatur planta recens, & planta recens quæ videatur arbor vetus. Quodnam eſt diſcrimen inter veterem & recentem? In vetere aratur uſque ad Pentecoſten, in recenti uſque ad principium anni. In veteri numerant tres, & in recenti decem, & ager cannarum conſideratur ſicut planta.

III. Tres cucumeres, tres cucurbitæ, & quatuor plantæ inter ſe coaleſcunt, & earum cauſa obaratur integrum ſatum, dummodo eorum planta ſit ad decem occupet ſpatium in ſpatio ſati. Quantum erit ſpatium inter eas? Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Si infra & extra illud impleat par boum, & ejus inſtrumenta: Quænam eſt planta? Rabi Jehoſua dicit: Quinquennis, ſexennis, ſeptennis: Dicit Rabi; Cur dixerunt quinquennem, ſexennem, ſeptennem? At vites judicantur quinquennes, ficus ſexennes, & oleæ ſeptennes.

IV. Licet vendere, & educere ſtercus in veſpera anni ſeptimi ex Iſraelita, qui ſit ſuſpectus de anno ſeptimo, atque ex gentili, atque ex Cuthæo, vel in anno ſeptimo eſt licitum; Quo uſque licet ſtercorari? Quandiu licet arare, tandiu licet ſtercorari. Licet irrigare plantas uſque ad principium anni; R. Joſe ben Chipha dicit nomine R. Elieſer: Schola Schammai dicit: Licet irrigare ramum ut cadat ſuper radicem; ſchola Hillel dicit; Licet irrigare ramum & radicem: Dixit ſchola Hillel ſcholæ Schammai; Si tu permittis partem, permitte totum, ſi non permittis totum, non poteris permittere partem.

V. Licet firmare plantas uſque ad principium anni; R. Jehuda dicit: Si propagent ante annum ſeptimum, licet ſumere vel in anno ſeptimo; iſti ſunt ſulci, iſtæ ſunt foſſulæ circa radices arborum; ſunt liciti: & excidunt, & utuntur cannis, ubi ſolent relinquere atque uti ante feſtum Tabernaculorum, relinquunt, atque utuntur ante feſtum Tabernaculorum, ſi poſt feſtum Tabernaculorum, relinquunt, atque utuntur poſt feſtum Tabernaculorum.

VI. Si groſſi veſperæ anni ſeptimi ingrediantur in annum ſeptimum, Rabi Jehuda dicit, ubi ſolent perungere, non perungent, quia eſt cultura: Ubi non ſolent perungere, perungunt, & groſſi anni ſeptimi, ſi evadant in exitum anni ſeptimi, ſunt liciti; Omnes con-

שאין סכין אותם ואין מקנחים אותם וכן היה רבי יהודה אומר הלוקח פגם מחברו בשאר שני שבוע אף במקום שנהגו לסוך סכן לא יקנח שרף בעקר מפני שמתריץ אבל מקנחו בעלים.

ז תאנה שנתקלפה אין טוחין אותה בטיט שהיא מלאכתה אין תולים תחומם בתאנה ואין מרכיבים בתאנה מפני שהיא עבודה רבי שמעון בן אליעזר אומר במועד צורר ובשביעי יופך סוקרים את האילן בסיקרא וטוענים אותו באבנים ואין חושש לו משום שביעית ולא משום דרכי אמורי.

ח מסלקים מקוצים מקוטפים ומסתתים ומצדדים ומנמזים עד ראש השנה ונוטל את הרואה רבי שמעון בן אלעזר אומר אין סמין את הגפנים בשביעית. תורשים שדה בית השלחים ומשקים אותם שלשים יום לפני ראש השנה רבי אומר עד לפני ראש השנה שלשה ימים כדי שיטע וישריש אין בודקים את הזרעים בגללים ובעציץ אבל בודקים אותם באדמה ובעציץ ומשיירת משביעית למוצאי שביעית ומקיימים את העליה שבגג אבל אין משקים אותם.

פרק שני

א מרביצים שדה מערב שביעית כדי שתעלה ירקות בשביעית ולא עוד אלא אף בשביעית מרבצים אותה כדי שתעלה ירקות למוצאי שביעית בצלים שנכנסו מערב שביעית לשביעית מרבצים עליהם מים כדי שיהו נוחים ליעקר הלוף שהעלה תמרות בשביעית לא יטול המנו בשביעית מפני מראית העין בצלים שנכנסו מערב שביעית לשביעית או שיצאו משביעית למוצאי שביעית מרבצים עליהם מים כדי שיהו נוחים ליעקר.

ב הנוטע והמבריך והמרכיב שלשים יום לפנו ראש השנה עלתה לו שנה ומותר לקיימם בשביעית פחות מכן לא עלתה לו שנה ואסור לקיימם בשביעית

conveniunt, quod ipsos non liceat perungere, neque abstergere: Et similiter R. Jehuda dicebat: Si emat grossum a socio suo in ceteris annis septimi anni septimanæ, vel ubi solent perungere, perunget, at non absterget resinam in radice, at poterit abstergere folia.

VII. Si ficus decorticetur, non licet oblinere luto, quia hoc est ejus opus; Non licet aggerere terminos in ficu, nec licet inserere ficum, quia hæc est ejus cultura. R. Simeon ben Elieser dicit: In solennitate licet colligare, & in anno septimo. Licet colorare minio arborem, & onerare lapidibus, & non erit solicitus respectu anni septimi, neque respectu institutorum Amorhæorum.

VIII. Licet spinas auferre, potare, evellere, & seponere in latere, & tondere usque ad principium anni, & sumere, quod est conveniens. R. Simeon ben Elieser dicit: Non licet vincire vites in anno septimo: Licet arare agrum siticulosum, & irrigare triginta diebus ante principium anni. Rabi dicit ante principium anni tres dies, ut arari possit & radices agere. Non investigant semina in stercoribus, & in vase hortensi, at investigant in terra, & in vase hortensi: Et licet relinquere ex anno septimo ad exitum anni septimi, & possunt conservari in horreis, quæ sunt in tecto, at non licet irrigare.

CAPUT II.

I. Licet irrigare agrum in vespera anni Sabbathici, ut producat olera in anno septimo. Et præterea vel in anno septimo ipsum licet irrigare, ut producat olera in exitu anni septimi. Cepæ si ingrediantur a vespera anni septimi in annum septimum, possunt irrigari, ut facile possint evelli; Si allium creverit palmum in anno septimo, non sumet ex eo propter adspectum oculi. Si cepæ ingrediantur a vespera anni septimi in annum septimum, aut egrediantur ab anno septimo ad exitum anni septimi, possunt irrigari, ut facile evellantur.

II. Si plantet, & propaget & inserat triginta dies ante principium anni, annumeratur sibi annus, & poterit conservare in anno septimo; Minus hoc, sibi non annumeratur annus, & vetitum est conservare in anno septimo; fructus hujus plantæ sunt vetiti usque ad diem decimumquintum Schevat; si arbor præputiata, erit vetitum propter ar-

פירש נטיעה זו אסורים עד חמשה עשר בשבט אם ערלה אם רבעי רבעי.

ג פול המצרי שמנע ממנו שלשים יום לפני ראש השנה מתעשר לשעבר ומותר לקיימם בשביעית אם לאו אסור לקיימו בשביעית ומתעשר לשנה הבאה כמה דברים אמורים בשל שקים אבל בשל בעל שמנע הימנו שתי מרבעות דברי רבי מאיר וחכמים אומרים שלש רבי יוסי בן כפר אמר משם רבי שמעון שזורי במה דברים אמורים בזמן שזרעו לירק וחשב עליו לזרעו אבל אם זרע מתחלה לזרע ומקצתם השריש לפני ראש השנה ומקצתו השריש לאחר ראש השנה אין מעשרים הימנו על מקום אחר ולא ממקום אחר עליו אלא כונס גרנו לתוכו ומעשר הימנו עליו נמצא מעשר מן החדש על החדש ומן הישן על הישן מעשר עני ומעשר שני לפי חשבון נוטל את העישור ועושה אותו.

ד מעשר עני ומעשר שני אם זרעו מתחלה לזרע וירק או שזרעו לזרע וחשב עליו לירק זרעו מתעשר לשעבר וירקו משעת לקיטתו אמר רבן שמעון בן גמליאל לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הנמור שהוא לשעבר ועל שלא הנץ שהוא לעתיד לבוא על מה נחלקו על התורמל שבית שמאי אומר לשעבר ובית הלל אומרים לעתיד לבא. נמצאת אומר שלש מדות בירק.

ה פול המצרי שזרעו לירק אף על פי שהשריש לפני ראש השנה ולקטו לאחר ראש השנה מתעשר ובשעת לקיטתו עישורו ומתעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו אם עשה קצוצים גמורים לפני ראש השנה זרעו מתעשר לשעבר וירקו בשעת לקיטתו עישורו.

ו השבת והגסבר שזרעו לירק אף על פי שהשרישם לפני ראש השנה ולקטם לאחר ראש השנה מתעשרים

arborem præputiatam, si planta quadrima, erit vetitum propter plantam quadrimam.

III. Faba Ægyptiaca, si ab ea cohibuerit aquas triginta dies ante principium anni, decimatur pro anno præterito, & licet conservare in anno septimo, si minus, erit vetitum conservare in anno septimo, & decimabitur pro anno futuro: De quo hæc dicta sunt? De agro siticuloso, at in agro humido, si ab ea subtracta sit aqua duarum rigationum. Verba Rabi Meir: Et sapientes dicunt: Aqua trium rigationum. R. Jose ben Chesar dicit nomine R. Simeonis Scezori: De quo hæc dicta sunt? Quando severit propter olus, & cogitet super illo pro semine, at si ab initio serat pro semine, & ejus pars egerit radices ante principium anni, & pars egerit radices post principium anni, non decimant ex eo pro alio loco, neque pro eo ex alio loco, sed colliget aream suam in illud, & ex eo pro eo decimabit; deprehendetur, quod decimet ex novo pro novo, & ex veteri pro veteri.

IV. In decima pauperis & in decima secunda juxta computum sumet decimam, & faciet ipsam decimam pauperis, & decimam secundam; Si serat ab initio semen in semen & in olus, aut si serat in semen, & super eo cogitet de olere, semen decimabitur pro anno præterito, & olus decimabitur in tempore collectionis suæ. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Non dissentiunt schola Schammai & schola Hillel de absoluto, quod decimetur pro anno præterito, & de eo, quod nondum germinaverit, quod decimetur pro anno futuro, de quo dissentiunt? De eo qui folliculum fecerit; etenim schola Schammai dicit, quod decimetur pro anno præterito, & schola Hillel pro anno futuro; deprehenditur, quod dicantur tres proprietates de olere.

V. Si faba Ægyptia seratur ad olus, licet radices egerit ante principium anni, & colligatur post principium anni, decimatur tempore collectionis suæ ejus decima, & decimatur ex ejus semine pro ejus olere, atque ex ejus olere pro ejus semine; Si faciat calamos perfectos, ante principium anni, ejus semen decimatur pro anno præterito, & ejus olus tempore suæ collectionis decimabitur.

VI. Si serat anethum, & coriandrum ad olus, licet radices egerint ante principium anni, & colligantur post principium anni, decimantur, & tempore

pore

ובשעת לקיטתם עשורים ומתעשרים מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו אם הביאו שליש לפני ראש השנה מתעשר לשעבר וירקו בשעת לקיטתו השבת שזרעה לזרע מתעשרות זרע ופטורה זירוק וירק זרעה זורין מתעשר זרע וזירין וירקה פטור זרעה ירק מתעשר זירין וירק כל ירקות שזרעם לזרע בטלה דעתו ירקם חייב וזרעם פטור.

ז התאינה והקטניות שזרעם לזרע בטלה דעתו זרעם חייב וירקם פטור הפול והשעורים והתלתן שזרעם לירק בטלה דעתו זרעו חייב וירקם פטור השלחיים והנרגיר שזרעם לזרע מתעשרים ירק וזרע.

ח רבן שמעון בן גמליאל אומר בצלים הקיצונים שרבצם לפני ראש השנה מתעשרים לשעבר ומותרים בשביעית ואם לאו אסורים בשביעית ומתעשרים לשנה הבאה היתה שנייה ונבנסה שלישית אין מורכים ואין מונעים מהם מים כרי שיהא מעשר עני היתה שלישית ונכנסה רביעית מורכים ומונעים מהם כדי שיהא מעשר שני ומותר לרכן ברגל וכך כל אדם נוהגים.

ט כל ירקות שהשקם לפני ראש השנה מותר לקיימם בשביעית אם היו רכין אסור לקיימם בשביעית מפני מראית העין אין מחייבים אותו לשרש את הלוף אלא מניחם כמות שהוא אם צומח למוצאי שביעית מותר אין מחייבים אותו לשרש את הקונרס אבל גזווה בעלים אם צמחה למוצאי שביעית מותרת.

י התבואה והקטניות שהביאו שליש לפני ראש השנה מתעשרים לשעבר ומותרים בשביעית ואם לאו אסורים בשביעית ומתעשרים לשנה הבאה רבי שמעון שיזורי אומר מתחלה פול המצרי שזרעו לעמיר וכן פולים הגמלונים וכל כיוצא בהם מתעשרים לשעבר ומותרים בשביעית ואם לאו אסורים בשביעית ומתעשרים לשנה הבאה אמר בן עזאי

pore collectionis decimantur, & decimantur ex ſemine pro olere, & ex olere pro ſemine; ſi creverint ad tertiam partem ante principium anni, ſemen decimatur pro anno præterito, & olus tempore collectionis ſuæ: Si anethum ſerat ad ſemen, decimatur ſemen, & abſolvitur. Si culmos & olus ſerat pro culmis, decimantur ſemen, & culmi, & olus abſolvuntur, ſi pro olere, decimantur culmi, & olus; Cuncta ſemina, quæ ſerat pro ſemine, ſi aboleat ſuam intentionem, eorum olus tenetur, & eorum ſemen abſolvitur.

VII. Ficum & legumina ſi ſerat in olus, ſi aboleatur ejus intentio, eorum ſemen tenetur, & eorum olus abſolvitum. Fabam, & hordeum, & fœnum Græcum ſi ſerat ad ſemen, ſi aboleatur ejus intentio, eorum ſemen tenetur, & eorum olus abſolvitur. Naſturtium & erucam ſi ſerat ad ſemen, decimatur olus, & ſemen.

VIII. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Cepas, quæ faciunt cannas, ſi irriget ante principium anni, decimantur pro anno præterito, & abſolvuntur in anno ſeptimo, ſi minus, erunt vetitæ in anno ſeptimo; & decimabuntur pro anno futuro; ſi fuerit ſecundus annus, & ingrediatur tertius, non conſervantur neque ſubtrahitur ab illis aqua, ut ſatis ſint pro decima pauperis; ſi ſit tertius, & ingrediatur quartus conſervantur, ſubtrahitur ab illis aqua, ut ſint pro decima ſecunda, & licet pede contundere; atque ita omnes homines facere ſolent.

IX. Cuncta olera ſi irrigarit ante principium anni, licitum eſt conſervare in anno ſeptimo, ſi ſint tenera, vetitum eſt conſervare in anno ſeptimo propter adſpectum oculi: Non obligatur ad eradicandum allium, at relinquitur ſicut eſt; ſi germinarit in exitu anni ſeptimi, erit licitum; non obligatur ad eradicandum cinaram, at ſi exciderint domini, & germinaverit in exitu anni ſeptimi, erit licita.

X. Proventus, & legumina ſi creverint tertiam partem ante principium anni, decimantur pro anno præterito, & permittuntur in anno ſeptimo, ſi minus, erunt vetita in anno ſeptimo, & decimantur pro anno futuro. R. Simeon Scezori dicit: Ab initio fabam Ægyptiam ſi ſerat pro fœno, & ſimiliter fabæ craſſæ, & his ſimilia, decimantur pro anno præterito, & permittuntur in anno ſeptimo; ſi minus, erunt vetita in anno ſeptimo, & decimabuntur pro anno futuro. Dixit ben Azai coram

לפני רבי עקיבא משום רבי יהושע אף משהשרישו חזר רבי עקיבא להיות שונה כדברי בן עזאי.

יא אין מלקטים עשבים מגבי זבל אבל מלקטים ממנו קישושות נותנים קש או תבן כדי שירבה נותנים עליו מים כדי שיפרח ועודרים אותם כדי שיתפח אין מוסיפים לא על המשפלות ולא על האישפות דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר מוסיפים על המשפלות ואין מוסיפין על האישפות רבי שמעון אומר אף על האישפות ובלבד שלא יפחות משלש אשפתות לבית סאה.

יב המדייר את שדהו עושה סהר בית סאתים נתמלאת עוקר מתוך הסהר ועושה אשפתות בתוך שדהו כדרך המזבלין וחוזר ועושה סהר אחר אמר רבי יהודה במה דברים אמורים בזמן שהיתה צאנו מועטת אבל אם היתה צאנו מרובה אפילו בית כור אפילו בית כורים מותר רבי שמעון בן אלעזר אומר תוקע יתד באמצע ומקיף לה ארבע סהרים מארבע רוחותיה היתה כל שדהו בית סאתים לא יעשה כולה סהר אלא משייר הימנה מקצת מפני מראית העין דברי רבי מאיר רבי יוסי מתיר פוקר מסהר זה ונותן לתוך סהר אחר ובלבד שלא יחזיר לראשון דברי רבי מאיר וחכמים מתירים עוקר מסהר זה ונותן לתוך סהר אחר ובלבד שלא יהא בינו לחברו בית שמנה סאים דברי רבי דוסתאי בר יהודה רבי יוסי בן כופר אמר משם רבי אליעזר בית סאתים ובית סאתים זה חולב וזה גוזז לתוכה ומכניס ומוציא בדרך עלייה.

יג בכל עושים סהרים באבנים ומחצלות בקש ובקנים ובקילחורת אפילו שלשה חבלים זה למעלה מזה וזה למעלה מזה ובלבד שלא יהא בין חבל לחברו שלשה טפחים כדי שיכנס הגדי אין מדיירין לא בשבתות ולא בימים טובים ולא בחולו של מועד אפילו בטובה.

יד אם באו מאליהן אין מסייעין אותו ואין מותר להשיב שומר ולנער את הצאן אם היו מדיירים לשבתות לחדשים ולמועדים ומותר להשיב שומר ולנער את

Rabi Akiba nomine R. Jehosua; Quin etiam postquam radicem egerint. Iterum docuit R. Akiba juxta verba ben Azai.

XI. Non licet colligere herbas ex stercore, at ex eo colligunt hederas; Licet illi imponere paleam, & fœnum, ut multiplicetur; & licet super illud adspergere aquas, ut florescat, & illud sarriunt, ut infletur. Non licet addere super corbes, neque super fimeta; verba R. Meir: R. Jehuda dicit: Licet addere super corbes, at non licet addere super fimeta: R. Simeon dicit: Vel super fimeta, dummodo non diminuat de tribus fimetis in spatio sati.

XII. Qui pecus in agro stabulat, poterit facere caulam per spatium duorum satorum; si impleatur, revellet ex caula, & faciet fimeta in medio agri sui, sicut facere solent stercorarii, atque iterum poterit facere aliam caulam: Dicit Rabi Jehuda: De quo hæc dicta sunt? Quando ejus oves sint paucæ, at si fuerint multæ; vel spatium cori, vel spatium duorum Cororum erit licitum. R. Simeon dicit: Infiget paxillum in medio, & circumducet illi quatuor caulas ex quatuor ejus lateribus; si totus ager pateret duo sata, totum non faciet caulam, at ex eo relinqnet partem propter adspectum oculi: Verba Rabi Meir: R. Jose permittit: Licet revellere ex hac, & reponere in alia caula, dummodo non revertatur ad primam: Verba R. Meir: Et sapientes permittunt. Licet revellere ex hac, & reponere in alia caula, dummodo inter alteram, & alteram non sit spatium octo satorum. Verba R. Dostai bar Jehuda. R. Jose ben Chuphar dicit nomine R. Elieser; Si sit spatium duorum satorum, & spatium duorum satorum, in altero poterit mulgere, & in altero tondere, & introducere, & educere per viam adscensionis.

XIII. Quavis re licet facere caulas, lapidibus, & storeis, palea, & cannis, & caulibus, vel tribus funibus, quorum alter sit alteri impositus, & alter alteri impositus, dummodo inter alterum & alterum funem sit spatium trium palmorum, ut possit ingredi hœdus. Non licet stabulare pecus in Sabbathis, neque in diebus festis, neque in diebus festi intermediis vel gratiæ retributionis causa.

XIV. Si sponte ingrediantur, non licet illis opem præstare; neque licet statuere custodem, ut ducat oves; si stabulent in Sabbathis, in noviluniis, & in solennitatibus, tum licet statuere custodem, ut ducat oves; Rabi dicit: Licet

הצאן רבי אומר מדיירים בשבת בטובה ביום טוב במזונו בחולו של מועד ואפילו נוטל שכרו.

פרק שלושי

א לא יפתח אדם מחצר בתחלה בתוך שדהו עד שיהו שלש מרביות שהם שלש על שלש על רום שלש אמר רבי יהודה במה דברים אמורים בזמן שמתכוין לעשות שדה אבל בזמן שאין מתכוין לעשות שדה אפילו דבר מרובה מותר אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים בזמן שאין מתכוין לעשות שדה אבל בזמן שמתכוין לעשות שדה אפילו כל שהו אסור.

ב סלע שצף על גבי הארץ ואינו יוצא ממנה אם יש בו כשיעור הזה מותר ואם לאו אסור אבנים תושבות שהמחרישה מזעזתן אם יש בהם שתים של משוי שנים הרי אלו ינטלו רבי נחמיה אומר בונין מדרגות על גבי גאיות בערב שביעית ובשביעית סומך להם עפר ונותנם על גבי גאיות.

ג מסלקים דרך רשות הרבים דברי רבי יהושע רבי עקיבא אומר כשם שאין לו רשות לקלקל כך אין לו רשות לסקל ואם סקל יוציא לים או לנהר או למקום הטרשים מסלקים מפני דרך היחיד ומפני דרך הרבים ומפני דרך הספח ועושין ספחים שבראש גגות ומקיימים אותו ואין חוששים לו משום שביעית ולא משום עבודת הארץ.

ד זיתי ערב שביעית שנכנסו לשביעית מסלקים מקומם ממלאים נקעים שתחתיהם עפר ועושים עוניות לנפנים מזו לזו ולא עוד אלא אף זיתי שביעית שיוצאים למוצאי שביעית מותר לעשות כן.

ה בראשונה היו אומרים מלקט אדם זיתים מתוך שלו כדרך שמלקט מתוך של חברו את הגס הגס חזרו להיות נותנים זה לזה בטובה התקינו שיהו מביאים מן המצוי ומן הקרב והלב יודע אם לעקל אם לעקלקלות. בראשונה היו אומרים מלקט אדם צרורות וחרסים מתוך שלו כדרך שמלקט מתוך של חברו את

cet stabulare in Sabbatho gratiæ retributionis causa in die festo, alimenti causa in diebus festi intermediis, vel si recipiat mercedem.

CAPUT III.

I. NON licet aperire lapicidinam in agro suo ab initio, nisi fuerint tres strues, quæ singulæ sint circumquaque trium cubitorum. Dicit R. Jehuda: De quo hæc dicta sunt? Quando statuat illam facere agrum, at quando non statuat facere agrum, vel sit multum fuerit, erit licitum. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: De quo hæc dicta sunt? Quando non statuat facere agrum, at si statuat facere agrum, vel quantuluncunque erit vetitum.

II. Si lapis emineat de terra, & funiculus ex eo egrediatur, si in eo sit juxta hanc mensuram, licitum est, si minus, erit vetitum. Lapides stabiles quos disjecerit aratrum; si duo fuerint, qui singuli duobus hominibus oneri esse possint, licet amovere. Rabi Nehemia dicit. Licet ædificare stagna super aggeribus in vespera anni septimi, & in anno septimo poterit illis admovere pulverem, & imponere aggeribus.

III. Licet purgare lapidibus viam publicam: Verba R. Jehosua; R. Akiba dicit; Sicut non licet depravare, ita pariter non licet lapidibus purgare; si vero purget, projiciet in mare vel in fluvium, aut in locum, ubi sunt lapides duri: Licet removere lapides propter viam privatam, & propter viam publicam, & propter viam terminorum; & licet operari in sponte natis, quæ sint in summitate tectorum, & possunt conservari, & non erunt soliciti neque respectu anni septimi, neque respectu culturæ terræ.

IV. Si oleæ vesperæ anni septimi ingrediantur in annum septimum, licet lapides amovere ab earum situ, & implere pulvere foveas, quæ sunt sub illis, & facere sulcos vitibus ex altera in alteram, & præterea in oleis anni septimi si egrediantur in exitum anni septimi ita facere licet.

V. Olim dixerunt, quod homo possit colligere olivas in agro suo, sicut colligit ex agro socii sui, sc. crassiores; Iterum dixerunt; Utrumque gratiæ retributionis causa: Statuerunt, ut possit adduci ex præsenti, & ex proximo, & mens scit, utrum fiat bona, an mala intentione: Olim dixerunt: Potest colligere lapillos, & testas ex agro suo, sicut colligit ex agro socii sui, sc. crassiores;

הנס הנס משרבו עוברי עברה חזרו לאיסור.

ו שדה שניטייבה אין זורעים אותה במוצאי שביעית איזו היא שדה שניטייבה כל זמן שבני אדם חורשים חמש והוא חורש שש שש והוא חורש שבע שמאי הזקן אומר אלו היתה שעה פנוית נוזרני עליה שלא תזרע בית דין של אחריו גזרו עליה שלא תזרע.

ז אין חוכרים נירים מישראל החשוד על השביעית אבל לוקחים הימנו שדה זרועה שלא גזרו אלא עד מקום שהם יכולים לזרוע המקבל שדה מן הגוי פוסק עמו על מנת שהגוי זורעה הנכרי והכותי שחרשו אין עושים אותם בית הפרס שלא גזרו אלא עד מקום שהם יכולים לגזור.

ח אין מגדלים בהמה דקה אבל מגדלים בהמה גסה שלא גזרו אלא גדר שיוכל לעמוד. הקוצץ קורה של שקמה הרי זה לא יחלוק ולא ידריג אלא מציין כדי שתהא קיצתה שוה רבי יהודה אומר מקום שנהגו לדרג יחליק לחלוק ידריג הרי זה מגביה טפח וקוצץ טפח וכן היה רבי יהודה אומר הלוקח בתולה של שקמה מחברו בשאר שני שבוע הרי זה מגביה עשרה טפחים וקוצץ נמצאת אומר שלש בתולות הם בתולת אדם בתולת אדמה בתולת אילן בתולת אדם כל שלא נבעלה מימיה בתולת אדמה כל שלא נעבדה מימיה רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שאין בה חרס בתולת אילן כל שלא ניקצצה מימיה.

ט אין גודרים גדר שבין שתי שרות אחד גדר של עצים ואחד גדר של אבנים במה דברים אמורים בזמן שמתכוין לעשות שדה אבל לעצים מותר. המשרש עיקר חרוב וסדן שקמה לעצים מותר ולשדה אסור מחפירות שנוטל מהם אילן הרי זה לא יכסה בעפר אבל מכסים באבנים או בקש הקוצץ בקנים הרי זה מגביה טפח וקוצץ.

י רבן שמעון בן גמליאל אומר מקום שנהגו לקוץ יחתוך לחתוך יקוץ הרי זה מגביה טפח וקוצץ אין מטילים את הקנים בחיצות הקנים מפני

ſiores; Poſtquam multiplicati ſunt tranſgreſſiones iterum prohibuerunt.

VI. Agrum optime excultum non licet ſerere in exitu anni ſeptimi; Quinam eſt ager optime excultus? Quando ſolent homines arare quinquies, & ipſe ſit aratus ſexies; ſexies, & ipſe ſit aratus ſepties. Schammai ſenior dixit; Si tum mihi fuiſſet facultas, de eo decreviſſem, quod non ſereretur; Synhedrium poſt illum decrevit, ne ſereretur.

VII. Non licet penſione conducere novalia ab Iſraelita, qui ſit ſuſpectus de anno ſeptimo, at licet emere ab eo agrum ſatum, quia non decreverunt niſi uſque ad locum, quem poſſint ſerere. Qui conducit agrum a gentili pro certa parte fructuum, paciſcetur cum eo conditionem; Si gentilis illum ſerat, & Cuthæus aret, illum non conſiderant locum expanſionis (*ſc. agrum immundum ſepulchri cauſa*) quia non decreverunt niſi uſque ad locum, de quo poſſent decernere.

VIII. Non licet nutrire pecus craſſum, ſed pecus minutum licet, quia non decreverunt niſi de ſepe, quæ poſſit ſubſiſtere. Siquis exciderit trabes ſycomori, non licet eos lævigare, neque ſignare at poterit ſignare, ut abſciſſio ſit æqualis: R. Jehuda dicit: Ubi ſolent ſignare poterit lævigare, & ubi ſolent lævigare poterit ſignare; eriget palmum & exſcindet palmum. Et ſimiliter Rabi Jehuda dicebat: Siquis emat ſycomorum virginem a ſocio ſuo, in reliquis annis hebdomadæ, eriget ſupra decem palmos, & ſuccidet; Deprehenditur quod dicas, quod ſint tres virgines, virgo homo, virgo terra, & virgo arbor. Virgo homo, qui nunquam nupſerit, virgo terra, quæ nunquam ſit exculta: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: In qua non fuerit aratrum: Virgo arbor, quæ nunquam fuerit ſuccifa.

IX. Non licet evellere maceriem, quæ ſit inter duos agros, ſive fuerit maceries lapidea, ſive lignea. De quo hæc dicta ſunt? Quando ſtatuant facere agrum, at pro lignis eſt licitum. Si radicitus evellat radicem ſiliquæ, & truncum ſycomori, pro lignis erit licitum, pro agro erit vetitum. Foveas, ex quibus extracta ſit arbor, non licet tegere terra, ſed poterit tegere lapidibus aut palea; qui ſuccidit cannas, ſupra palmum poterit ſuccidere.

X. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Ubi ſolent amputare poterit ſcindere, ubi ſolent ſcindere, poterit amputare, & ſupra palmum amputabit, Non licet projicere cannas in ſepta cannarum,

שהיא מלאכתם רבן שמעון בן גמליאל מתיר וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר מותר אדם ליטע אילן סרק כדי לעשות חייב׃

יא בשביעית אין מלמדים את הפרה אלא בחילת בלבד רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בתוך שדה של חברו מותר ובלבד שלא יסמוך לה מענה אבא שאול אומר מגדר בחרשין ונוממים מעם הארץ ובלבד שלא יקוץ בקורדום. פגים של ערב שביעית אין חולקים אותם בשביעית ובסייפות מותר מפני שהיא מלאכתם בקיר ובכפניות מותר מאימתי אדם רשאי לקוץ את האילן בשאר שני שבוע משיבא לעונת המעשרות.

יב אין מוכרים שדה אילן לחשוד על השביעית אלא אם כן פוסק עמו על מנת שאין לו באילן רבי שמעון מתיר מפני שהוא אמר לו אני מכרתי את שלי צא ותבע את שלך.

פרק רביעי

א רבי יהודה אומר הפרסאות שביעית שלהם מוצאי שביעית שהם עושים לשתי שנים אמר לו הרי הם אצלך בטבריא ואינם עושות אלא בגורת שנתן הטומן את הלוף בשביעית רבי אומר דרך ארץ טמנו בעציץ כדי שלא יצמח אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר ונתתם בבלי חרס למען יעמדו ימים רבים.

ב הלוף שעברה עליו שביעית רבי אליעזר אומר אם שהה שלש שנים ניתן לעניים רביע אם שהה שתי שנים נותן לעניים שליש שנה אחת נותן לעניים מחצה מאימתי מותר אדם ליקח הלוף במוצאי שביעית מכל מקום רבי יהודה אומר מיד אמר רבי יהודה מעשה והיינו בעין כושי והיינו אוכלים לוף במוצאי החג של שביעית על פי רבי טרפון אמר לו רבי יוסי משם ראיה עמכם הייתי ומוצאי פסח היה.

ג אין מוכרים פירות שביעית לחשוד על השביעית אחד זרעים הנאכלין ואחד זרעים שאינם נאכלים בית שמאי אומרים לא ימכור לו שדה בשביעית ובית הלל מתירים.

narum, quia hoc eſt earum opus: Raban Simeon ben Gamaliel permittit; & ſimiliter dicebat Raban Simeon ben Gamaliel: Poteſt homo plantare arborem ſterilem, ut faciat ſepem.

XI. In anno ſeptimo non docent vaccam niſi in valle duntaxat: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Vel in agro ſocii ſui licitum eſt; dummodo eam non admoveat ad ſulcum. Aba Saul dicit: Licet ſarrire in creta, & effodere ex terra, dummodo non proſcindat securis. Groſſos veſperæ anni ſeptimi non licet ſeparare in anno ſeptimo, & in ſerotinis licet, quia hoc eſt eorum opus; in frigore, & in fame eſt licitum: Quando poterit homo ſuccidere arborem? In ceteris annis ſeptimanæ, poſtquam advenerit tempus decimarum.

XII. Non licet vendere agrum arboribus conſitum illi, qui ſit ſuſpectus de anno ſeptimo; niſi quando cum eo paciſcatur, ut non habeat partem in arbore. R. Simeon permittit; quia illi dicit: Ego vendidi quod meum eſt: Egredere, & poſtula quod tuum eſt.

CAPUT IV.

I. Rabi Jehuda dicit: Perſearum annus ſeptimus eſt exitus anni ſeptimi, quia producunt biennio. Dixit illi: Ecce apud te ſunt in Tiberiade, nec produxerunt niſi anno ſuo. Licet defodire arum in anno ſeptimo; Rabi dicit; Hæc eſt conſuetudo hominum: Poterit defodere in vaſe hortenſi, ne germinet; licet non ſit rei demonſtratio, tamen eſt rei monimentum: Dictum eſt enim: *Et pone illos in vaſe fictili ut permanere poſſint diebus multis*.

II. Arum, ſuper quo præterierit annus ſeptimus; R. Elieſer dicit; ſi detinuerit triennium, dabit pauperibus quartam partem, ſi biennium, dabit pauperibus tertiam partem, ſi annum unum dabit pauperibus dimidium: Quando poterit homo emere arum in exitu anni ſeptimi ex quocunque loco? R. Jehuda dicit: Statim: Etenim dicit R. Jehuda: Contigit ut eſſemus in En-Cuſci, & comedimus arum in exitu feſti Tabernaculorum anni ſeptimi ex dicto R. Tarphon: Hinc eſt demonſtratio. Vobiſcum eram; & exitus Paſchatis erat.

III. Non licet vendere fructus anni ſeptimi illi, qui ſit ſuſpectus de anno ſeptimo: Tam ſemina quæ comeduntur, quam ſemina quæ non comeduntur; ſchola Schammai dicit; Non licet illi vendere agrum in anno ſeptimo; & ſchola Hillel permittit.

ד ואיזו היא ארץ ישראל מנהר דרומה של כזיב ואילך סמוך לעמון ומואב ארץ מצרים שתי ארצות הם או נאכל ונעבד או לא נאכל ולא נעבד עיירות ארץ ישראל הסמוכות לספר מושיבים עליהם שומר כדי שלא יפוצו גוים ויבוזו פירות שביעית.

ה עיירות המותרות בתחום גיתו ונאסרו כנון ציר וציור ונשמי מיזון זיגרי טב ודגב חורבתא וברכה דבית חרב עיירות האסורות בתחום צורא שנץ וכגת ופומא ציבא וחניתא אריעתא דאשמיא ובית מזיל בריא ועמק מזיל עיירות שחייבות במעשרות בתחום ציציתה ועינישת ועין הרעא ורומברך עין יערים וכפר יערים דכב חצפיא וכפר צמח רבי התיר כפר צמח.

ו תחום ארץ ישראל פרשת אשקלין וחומר מגדל שרשינה ידור ושורא דקיסרא שורא דעכו וריש מיא דגעתין וזתון גרמא וכרבתא וכזניתא וקצטרי דגלילא וקובעאיא דראתין ומלתא דכו' ומיריי רבתא ותפניא וסנפתה וסחרתא דיתר וממציא דגתא ומדפא וטרחשא ונחלא דיפצאל ועולשתא ואולם רבתא ומגר חרוב ונקבתא דעיון ומישא ותיקרא כרבא סיננורא ותרנגלא עייליא דקיסרין וקנתורכא וטרכתא דמתחרת לבצרא וינר שהדותא ונמרים ומלח דחראי ויבקא וחשבון ונהלא ורפח וחונרה ועמון ומואב ורקם נאה וננייה דאשקלון ודרך הגדולה ההולכת למדבר.

ז מודה רבי עקיבא שאין זורעים אין חורשים ואין מכנסים בסוריא לפי שאין כיוצא בהם מותר בארץ שכל כיוצא בו מותר בארץ עושים אותו בסוריא אין עושים אותו במחובר בקרקע בסוריא אבל עוקרים ואוגד על ידיהם ובלבד שלא יהא הוא מלקט והם אונדין על ידיו בוצרים ודורך על ידיהם מוסקים ואוטם על ידיהם במה דברים אמורים במוצא פירות לחבירו מתוך ביתו או ששלח לו

IV. Quænam est terra Iſrael? A fluvio meridionali Chezib, & ultra prope Ammon & Moab; Terra Ægypti; duæ ſunt terræ; altera, de qua comeditur, & colitur, & altera de qua non comeditur, neque colitur: In urbibus terræ Iſrael, quæ ſunt proximæ termino, ſtatuunt cuſtodem, ne diſpergantur gentiles, & deprædentur fructus anni ſeptimi.

V. Urbes quæ ſunt permiſſæ in termino, ſunt Ghito, & quæ fuerunt prohibitæ, ſunt Zir, & Zajar, & Naſmi, & Mizion, Zigri, Tab, & Degab, Chorbata, & Beracha Bet-Charab: Civitates quæ ſunt prohibitæ in termino Zura, ſunt Scenaz, & Chezat, & Puma, Ziba, & Chanita ſuperior, & Chanita inferior, Daſmaja, & Bet-Mazil, Charia, & vallis Mazil: Urbes quæ obligantur ad decimas in termino Siſita, & Iniſciat, & En-Taraha, & Romberach, En-Jeharim, & vicus Jeharim, Decab, Chazpaja, & vicus Zemach. Rabi permittit vicum Zemach.

VI. Terminus terræ Iſrael ut extenſio Askalon, & Chomar, turris Sarſina, Idor, & Sura Cæſaræ, & Sura Aco, & caput aquæ Gahatin, & Zaatun, Garma, & Chebarta, & Caznita, & Caſtarja Galilææ, & Chubaja Ratin, & Milta Cur, & Tarja magna, & Tapnaja, & Sanphata, & Secharta Jater, & Mamzeja Gata, & Midpa, & Tarchaſa, & torrens Japhzeel, & Ulſata, & Hullam magna, & Meghed, Charob, & Nacbata Ijon, & Miſſa, & Tikra, Carba, & Senegora; & Tarnaila, Ilija Cæſaræ, & Kanturca, & Raca, & Tarchata infra Bozra, & Igar, Sahaduta, & Nimris, & Melach Charahe, & Jaibka, & Chesbon, & Nahala, & Rapach, & Chunra, & Ammon, & Moab, & Rechem pulchra, & Nighneja Askalon, & via magna, quæ ducit ad deſertum.

VII. Conſentit R. Akiba, quod non liceat ſerere, neque arare, neque colligere in Syria, quia his ſimilia licita ſunt in terra, & cuncta, quibus ſimilia ſunt permiſſa in terra, facere licet in Syria: Non licet operari in eo, quod eſt terræ adhærens, in Syria; at poterit evellere, & colligare eorum cauſa, dummodo ille non colligat, & ipſi ligent ejus cauſa: Licet vindemiare uvas, & earum cauſa calcare: Licet diſtringere olivas, & earum cauſa inferre in torcular. De quo hæc dicta ſunt? Quando educit fructus ſocio ſuo ex domo ſua, aut mittit ſocio ſuo fructus; at ſi illi emat

חברו פירות אבל הלוקח לו מן השוק הרי זה מלקט ביד ואינו חושש.

ח בצלים שנכנסו מערב שבועית לשביעית או שיצאו משביעית למוצאי שביעית אם עשו כיוצא בהם מותרים ואם לאו אסורין. אמר רבי יוסי מעשה שזרעו כרם בצלים בצפורי למוצאי שביעית זרעוהו שעורים והיו פועלים יורדים ומנבשין בתוכו ומביאים ירק בתוך קופותיהם ובא מעשה לפני רבי יוחנן בן נורי ואמר אם עשו כיוצא בהם מותרים ואם לאו אסורים.

ט אוכלים עלי ירק מן האפול מן הבכיר על הקרוב הותר מקום אחד הותרו על המקומות הלוף השום והבצלים הותרו יבשים הותרו לחים לא הותרו יבשים עד שתגיע הגורן אין מין מתיר את מינו. ואין מתירין את מינים אלא על פי חכם וכולם למוצאי שביעית חייבים במעשרות.

י ירק שנטעו בערב ראש השנה של שביעית הרי זה לא יטול ממנו בשביעית עד שיתיר את החדש רבי שמעון בן אלעזר אומר נוטל היםנו שלו ומכנים לתוך ביתו אף על פי שאין כיוצא בהם נמכר בשוק.

יא בראשונה היו אומרים אין כובשים ואין מיבשים יבשת וכבשת מחוצה לארץ לארץ אין מביאים ירקות מחוצה לארץ לארץ רבותינו התירו שיהו מביאים ירקות מחוצה לארץ לראץ וכשם שמביאים ירקות מחוצה לארץ לארץ כך מביאים תבואה וקטניות מחוצה לארץ לארץ רבו ובית דינו התירו ליקח ירק במוצאי שביעית מיד פירות שביעית שבאו לארץ.

יב אין מוכרים אותם לא במדה ולא במשקל ולא במניין אלא הרי הם כפירות הארץ מביאים שחלים וקרמולים מחוצה לארץ לארץ אבל לא מארץ לחוצה לארץ לאכול עליהם בארץ אין מביאים ענבים מחוצה לארץ ודורכים אותם בארץ ולא זתים מחוצה לארץ לארץ ועוטנם אותם בארץ ולא חוצני פשתן מחוצה לארץ לארץ ושורים אותם בארץ

emat ex foro, colliget statim, & non erit solicitus.

VII. Si cepæ ingrediantur a vespera anni septimi in annum septimum, aut si egrediantur ab anno septimo in exitum anni septimi; Si his similia faciant, erunt permissæ, si minus, erunt vetitæ: Dicit R. Jose; Narratur, quod severint vineam magnam cepis in Tsippori in exitu Sabbathi, & seminarint hordea, & operarii descendentes, & ingredientes eduxerint olus in eorum sportis: Allatum fuit factum coram R. Jochanan ben Nuri, & dixit: Si his similia faciunt, sunt licita, si minus, erunt vetita.

IX. Licet comedere folia oleris ex serotino pro primitivo, ex remoto pro proximo; si locus unus permittatur, permittuntur omnia loca; Arum, & allium, & cepæ si permittuntur siccæ, permittuntur etiam virentes, si virentes, non permittentur siccæ, nisi quando adveniat tempus areæ; etenim species non permittit suam speciem; & non permittunt speciem nisi ex dicto sapientis; & cuncta in exitu anni septimi obligantur ad decimas.

X. Si serat olus in vigilia principii anni anni septimi, non sumet ex eo in anno septimo, donec permittatur novum: Rabi Simeon ben Eliesér dicit: Poterit sumere de suo, & inferre in domum suam, licet his similia non vendantur in foro.

XI. Olim dixerunt: Non licet condire, neque siccare, quæ siccantur, & condiuntur ex locis extra terram in terra: Non licet inferre olera ex locis extra terram in terram. Sapientes nostri permiserunt, ut inferri possent olera ex locis extra terram in terram; & sicut licet inferre olera ex locis extra terram in terram, ita pariter licet inferre proventum & legumina ex locis extra terram in terram.

XII. Rabi & ejus Synhedrium permiserunt, ut emi posset olus statim in exitu anni septimi: Fructus qui inferuntur in terram, non licet emere mensura, pondere, & numero, sed erunt sicut fructus terræ: Licet inferre grossos, & Karmulim (*sc. species oleris*) ex locis extra terram in terram, at non ex terra in loca extra terram, ut ex iis comedant in terra; Non licet inferre uvas ex locis extra terram in terram, ut eas calcent in terra, neque olivas ex locis extra terram in terram, ut eas inferat in torcular in terra, neque fasciculos lini ex locis extra terram in terram, ut macerent in terra: Licet infer-

מביאים גרוגרות וצמוקים וחוצני פשתן מחוצה לארץ ושורים אבל לא מחוצה לארץ לארץ לעשותם בארץ רבי התיר שיהו מביאים אותם מחוצה לארץ לעשותן לארץ סמוך לחוצה לארץ.

יג כל אילן שחנטו פירותיו קודם חמשה עשר בשבט הרי הם לשעבר לאחר חמשה עשר הרי הם לעתיד לבא רבי נחמיה אומר במה דברים אמורים באילן שעושה שתי בריכות בשנה אבל אילן שאינו עושה אלא ברך אחת כגון הזיתים והתמרים והחרובים אף על פי שחנטו פירותיו קודם חמשה עשר בשבט כאלו לא חנטו אלא לאחר חמשה עשר בשבט רבן שמעון אומר מהוצאת עליו עד הפגים חמשים יום מן הפגים ועד שיהיו נובלות חמשים יום ומשהם נובלות עד התאנים חמשים יום רבי מאיר אומר כולם ארבעים ארבעים יום וכולם קודם הזמן הזה הרי הם לשעבר לאחר הזמן הזה הרי הם לעתיד לבא.

יד מעשה ברבי עקיבא שלקט אתרוג באחד בשבט ונהג בו כדברי בית שמאי וכדברי בית הלל רבי יוסי ברבי יהודה אומר כדברי רבן גמליאל וכדברי רבי אליעזר בר יוסי אבטליס העיד משום חמשה זקנים שאתרוג בשעת לקיטתו למעשר ורבותינו נמנו עליו באושא שאתרוג בשעת לקיטתו למעשר ולביעור רבי שמעון אומר אתרוג שנכנס מערב שביעית לשביעית או שיצא משביעית למוצאי שביעית פטור מן המעשרות ופטור מן הביעור שאין לך דבר שחייב במעשרות אלא דבר שגדל בחובה ונלקט בחובה אין לך שחייב בביעור אלא דבר שגדל בשביעית ונלקט בשביעית.

פרק חמישי

א פירות שביעית שיצאו מחוצה לארץ מבערן במקומם דברי רבי שמעון בן אלעזר אומר מביאם לארץ ומכרם בארץ שנאמר בארץ תהיה כל תבואתה

ferre caricas, & uvas passas, & fasciculos lini ex locis extra terram in terram, ut macerentur, at non ex locis extra terram in terram, ut perficiantur in terra. Rabi permittit, quando inferantur ex locis extra terram in terram prope loca extra terram.

XIII. Cujusque arboris fructus si condiantur ante diem decimum quintum Schevat, erunt pro anno præterito, si post diem decimum quintum, erunt pro anno futuro. Rabi Nehemia dicit: De quo hæc dicta sunt? De arbore, quæ producat duabus vicibus in anno; at si arbor non producat nisi semel in anno, e. g. oleæ, & palmæ, & siliquæ, licet eorum fructus condiantur ante diem decimum quintum Schevat, reputantur perinde ac non condiantur nisi post diem decimum quintum Schevat. Raban Simeon dicit: Si protruserint folia usque ad grossulos quinquaginta diebus a grossulis donec sint fructus decidui, & postquam fuerint fructus decidui donec sint ficus quinquaginta diebus; Rabi dicit: Omnes quadraginta quadraginta diebus, & omnes ante hoc tempus erunt pro anno præterito, post hoc tempus, erunt pro anno futuro.

XIV. Narratur de R. Akiba, qui collegit citrum prima die Schevat, & usus est ea juxta verba Scholæ Schammai, & juxta verba scholæ Hillel. Rabi Jose bar Rabi Jehuda dicit juxta verba Raban Gamaliel, & juxta verba Rabi Eliesér bar Jose: Abtalos testatus est nomine quinque seniorum, quod citrus tempore suæ collectionis decimetur. Et sapientes nostri decreverunt in Hussa, quod citrus tempore suæ collectionis obligetur ad decimam & ad polluсturam. R. Simeon dicit: Si citrus ingrediatur a vespera anni septimi in annum septimum, aut educatur ex anno septimo in exitum anni septimi absolvitur a decimis & a pollucturа; quia tibi non est quod obligetur ad decimas, nisi res, quæ crescat in debito, & colligetur in debito; Non est tibi quod obligetur ad pollucturam nisi res quæ crescat in anno septimo, & colligatur in anno septimo.

CAPUT V.

I. SI fructus anni septimi efferantur extra terram, eorum pollucturа fiet in locis suis. Verba Rabi: Rabi Simeon ben Eliesér dicit; Inferentur in terram, & vendentur in terra: Dictum est enim: *In terra erit totus ejus proventus comedendus*. Non licet inferre separatio-

לאכול . אין מביאים תרומה מחוצה לארץ לארץ אמר רבן שמעון בן גמליאל אני ראיתי את שמעון בן כהנא שהיה שותה יין של תרומה בעכו ואמר זה בידי מקלקליא ונזרו עליו שישתהו בספינה .

ב עלי תמכה והרחבינה עלי וורד ועלי מלת יש להם שביעית ולדמיהם שביעית ויש להם ביעור ולדמיהם ביעור עיקר המלפפין עיקר ורד ועיקר מלת אין להם שביעית ולא לדמיהם שביעית אין להם ביעור ולא לדמיהם ביעור רבי מאיר אומר דמיהם מתבערים בראש השנה אמרו לו להם אין ביעור קל וחומר לדמיהן אמר להם מחמיר אני בדמים יותר מן העיקר שמן של שביעית מדליקין בו מכרו ולקח בו שמן אחר אין מדליקין בו .

ג הלשישות והלביצין והירענה והכורית והאהל יש להם שביעית ולדמיהם שביעית יש להם ביעור ולדמיהם ביער עקר חרוב ועקר האבא ועלי האוג והפרחבלים והאורז אין להם ביעור ולא לדמיהם ביעור סטין נזרעים במוצאי שביעית מפני שהוא מלאכתם .

ד הצבעים והפטמים לוקחים מורסן מכל מקום ואין נמנעים ואין מוכרין אותה מחרוזות מחרוזות אבל מוכרים אותה איברים איברים על גבי מטות לא יהא מביא כלבים צופרין וחולדות הסנאין וחתולין וקיפות למכרם לגוי ולשכב עליהם אבל מוריוס וגבינת בית הוניקי והפת והשמן שהם מותר למוכרם לגוי ולשכב עליהם .

ה לא יהא לוקט ירקות שדה ומוכר בשוק אבל הוא לוקט ובנו מוכר על ידו רבי שמעון בן אלעזר אומר אף ישכור פועלים ויכניס לתוך ביתו לקח הבכור למשתה בנו או לרגל ולא צריך לו מותר למוכרו רבי אומר אומר אני שלא ימכור אלא בדמיו .

ו לולבי האלה והבטנה והאטדי והאדל רבי מאיר אומר ללולבים עם העלים אין ביעור וחכמים אומרים העלים עם הלולבים יש להם ביעור רבי שמעון

rationem ex locis extra terram in terram; Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Ego vidi Simeonem filium Chahana bibentem vinum ſeparationis in Acho, & dixit: Hoc mea manu depravati: & decreverunt, ut illud biberet in navi.

II. Folium gingidii, & marrubium, & folium roſæ, & folium mori obligantur ad jus anni ſeptimi, & in eorum pretiis jus anni ſeptimi, & in iis fieri debet polluſtura, & in eorum pretiis fieri debet polluſtura. Radix melopeponis, & radix roſæ, & radix mori non obligantur ad jus anni ſeptimi, neque in eorum pretiis eſt jus anni ſeptimi, neque in iis, neque in eorum pretiis fieri debet pollnſtura: Dicit R. Meir; In eorum pretiis fit polluſtura in principio anni; Dixerunt illi: In his non eſt facienda polluſtura, & multo minus in eorum pretiis: Reſpondit illis: Ego aggravo pretia magis, quam principale: Oleum anni ſeptimi poteſt accendi, ſi illud vendat, & emat ex eo aliud oleum, non poteſt accendi.

III. Aleſiſot, & Alebezin, & Airana, & ſapo, & Aoel (ignota mihi nomina) obligantur ad jus anni ſeptimi, & ad polluſturam tam in ipſis, quam in eorum pretiis: Radix ſiliquæ, & radix arboris ſylveſtris, & folia nucis, flos albus, & oryza non obligantur ad polluſturam, nec eorum pretia ad polluſturam: Aſparagi agreſtes ſeruntur in exitu anni ſeptimi, quia hoc eſt eorum opus.

IV. Tinſtores, & conditores emunt furfures craſſiores ex omni loco, & non cohibentur, at non vendent ordinatim, at vendent paulatim in ſcamnis: Non licet adducere canes venaticos, neque muſtelas degentes in rubis, neque feles, & ſimias, ut vendantur gentili, ut habitet cum illis; at muriam, & caſeum Bet-Onki, & panem, & oleum licet vendere gentili, & accumbere cum illis.

V. Non licet colligere olera agri, ut vendat in foro, at inde poterit colligere, & ejus filius pro eo vendere: Rabi Simeon ben Elieſer dicit: Atque etiam poterit mercede conducere operarios, & introducere in domum ſuam. Si emat primogenitum pro convivio filii ſui, aut pro feſto, ſi ſibi non ſit neceſſe, poterit illud vendere: Rabi dicit: Ego dico, quod non poſſit vendere niſi ejus pretio.

VI. Palmites quercus, & piſtacium, & rhamni, & cedrus; R. Meir dicit; In palmitibus cum foliis, non eſt polluſtura; & ſapientes dicunt; In foliis cum pal-

אומר ללולבין אין ביעור אבל לעלים יש ביעור מפני שנשרו מאביהם וכולם שנכנסו מערב שביעית לשביעית או שיצאו משביעית למוצאי שביעית נידונין כאילן חוץ מן האדל שנדון כירק.

ז העיד יהודה בן ישעיה הבשם לפני רבי עקיבא משם רבי טרפון שיש לקטף שביעית עלי זיתים ועלי קנים ועלי חרובין אין להם ביעור לפי שאינם כלין. הוורד חרש שכבש בשמן ישן ילקט את הוורד והשמן מותר ישן בחרש חייב בביעור החרובין חרשים שכבשם ביין ישן ילקט את החרובים והיין מותר ישנים בחרש חייבים בביעור.

ח רבי אליעזר אומר חבילי אזוב והפיאה והקורנית שהכניסם לעצים אין מסיקין בהם למאכל בהמה מסיקין בהם רבי שמעון אומר אף קלחין של בית השלחים שייבשו אסורים בהנאה חציר וירקות שדה שלקטם להטין בהם אין רשאי להטין בהם למאכל בהמה רשאי להטין בה עירות שלקטה למאכל בהמה הרי זה צריך לבער נתנה תחת הבד הרי היא כמבוערת.

ט תבן של שביעית אין נותנים אותו לתוך הבד או לתוך הטיט אם נתנוהו אחרים הרי הוא כמבוער. תנור שהסיקו בתבן ובקש של שביעית יוצן מוכרים אוכל אדם ואוכלי בהמה ליקח בהם אוכל אדם ואין מוכרים אוכלי בהמה ליקח בהם אוכלי בהמה ואין צריך לומר אוכלי אדם ליקח בהם אוכלי בהמה.

י פירות שביעית אין מאכילין אותם לבהמה ולחיה ולעופות אם הלכה בהמה מאליה לתחת תאנה ואוכלת כתאנים לתוך חרוב ואוכלת בחרובין אין מהייבים אותו להחזירה משום שנאמר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול. מאכילין את אכסניא פירות שביעית ואין מאכילין לא את הגוי ולא את השכיר פירות שביעית ואם היה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע או שקפצו מזונותיו עליו מאכילין אותו פירות שביעית.

palmitibus est polluctura; Rabi Simeon dicit: In palmitibus non est polluctura, at in foliis est polluctura, quia deciderunt ex eorum patre: Et cuncta, quæ inferantur a vespera anni septimi in annum septimum, aut si educantur ex anno septimo in exitum anni septimi, reputantur sicut arbor, excepto cedro, quæ reputatur olus.

VII. Testatus est Jehuda ben Isaia aromatarii coram R. Akiba nomine R. Tarphon, quod balsamum obligetur ad jus septimi anni; folia olearum, & folia cannarum, & folia siliquarum non obligantur ad pollucturam, quia non absumuntur. Si rosa nova condiatur in oleo veteri, si colligat rosam, oleum erit licitum, si rosa vetus condiatur in oleo novo, obligatur ad pollucturam; si siliquæ novæ condiantur in vino veteri, si colligat siliquas, vinum erit licitum, si siliquæ veteres vino novo condiantur, obligantur ad pollucturam.

VIII. R. Elieser dicit: Fasciculi hyssopi, & rubia tinctorum, & origanum si introducantur pro lignis, non licet accendere; si pro cibo jumenti, licet accendere. R. Simeon dicit: Quinetiam caules agri siticulosi, si condiantur, sunt usu interdicti: Gramen & olera agri si colligat, ut incendat, non licet incendere, si pro cibo jumenti, licet incendere. Fasciculos si colligat in cibum jumenti, necesse est ut fiat polluctura, si supponat torculari reputatur perinde ac sit facta polluctura.

IX. Paleam septimi anni non licet supponere torculari, neque luto, si alii supposuerint, reputatur perinde ac sit facta polluctura; Si furnus calefactus sit palea, & stramine anni septimi, curabit ut frigescat: Licet vendere escam hominis, & escam jumenti, ut emat escam hominis, at non licet vendere escam jumenti, ut emat escam jumenti, & non est necesse ut dicatur, escam hominis, ut emat escam jumenti.

X. Fructibus anni septimi non pascunt jumentum, & feram, & volucres, si sponte se conferat jumentum sub ficum, & comedat ficus, sub siliquam, & comedat siliquas, non obligant ut restituat, quia dictum est: *In area tua erit totus proventus ejus in cibum*. Licet cibare hospites fructibus anni septimi, at non licet cibare gentiles, neque mercenarium fructibus anni septimi, si vero sit mercenarius hebdomadæ; mercenarius mensis, mercenarius anni, mercenarius septem annorum, aut si diminuerit ejus alimenta, licet eum cibare fructibus anni septimi.

יא אין בית דין פוסקים לאשה פירות שביעית אבל ניזונת היא משל בעלה ספיחין של שביעית אין תולשים אותם ביד אבל חורש כדרכו ובהמה רועה כדרכה.

פרק ששי

א שביעית נתנה לאכילה לשתייה ולסיכה לאכול דבר שדרכו לאכול ולשתות דבר שדרכו לשתות ולסוך דבר שדרכו לסוך כיצד לאכל דבר שדרכו לאכול אין מחייבים אותו לאכול נקובת של ירק ולא פת שעיפשה ולא תבשיל שעברה צורתו כיצד לשתות דבר שדרכו לשתות אין מחייבים אותו להיות גומע אנגרון ואסנגרון ולשתות יין בשמריו . החושש בגרונו לא יערערנו שמן אבל נותן שמן הרבה לתוך אנגרון ובולע החושש בשניו לא יגמע בהן את החומץ ויהא פולט אבל מגמיע ובולע ומטביל כדרכו ואינו חושש.

ב כיצד לסוך דבר שדרכו לסוך סך אדם שמן על גבי מכתו ובלבד שלא יטול במוך ויתן על גבי מכתו החושש בראשו וכל מי שעלו בו חטטין סך את השמן ואין סך יין וחומץ שהשמן דרכו לסיכה יין וחומץ אין דרכם לסיכה. יין של שביעית שנפל לתוך המורייס צריך לבער רבי אלעזר ברבי שמעון אומר הרי הוא כמבוער נותן אדם דבילה וגרוגרות לתוך התבשיל כדרך שנותן את התבלין ולא יסחטם להוציא מהם משקים ובתבלין מותר מפני שהיא מלאכתן.

ג צורר את התבלין ונותנם לתוך התבשיל אם בטל טעמם מותרים ואם לאו אסורים אין עושים את היין אלנתית ואת השמן ערב ואם עשה את היין אלונתית ואת השמן ערב סך את השמן ואין סך מיין וחומץ שהשמן דרכו לסיכה יין וחומץ אין דרכם לסיכה . לא יתן אדם שמן של שביעית על גבי טבלה של שייש להתעגל עליה רבן שמעון בן גמליאל מתיר של שביעית אין סכין אותו בידים טמאות נפל על בשרו משפשפו אפילו בידים טמאות.

XI. Non poteſt Synhedrium paciſci mulieri fructibus anni ſeptimi, ſed nutrietur bonis mariti ſui. Sponte nata anni ſeptimi non evellentur manu, ſed arabit juxta conſuetudinem ſuam, & jumentum paſcet juxta conſuetudinem ſuam.

CAPUT VI.

I. Fructus anni ſeptimi dati ſunt in cibum, potum, & unctionem; Ad comedendum quod ſolet comedi; ad bibendum, quod ſolet bibi, ad ungendum eo, quo ſolet ungi: Quomodo ad comedendum quod ſolet comedi? Non cogunt, ut comedat abſciſſiones oleris, neque panem mucidum, neque decoctum, cujus forma immutata ſit. Quomodo ad bibendum, quod ſolet bibi? Non cogunt ut abſorbeat decoctum cum herbis, & vino aquæ immixto, atque ut bibat vinum cum fœcibus ſuis: Si ſibi doleat gula, non deglutiet oleum, ſed indet multum olei in gulam & abſorbebit; Si ſibi doleant dentes non abſorbebit acetum, ut evomat, at abſorbebit, & deglutiet, & lavabit juxta ſuam conſuetudinem, & non erit ſolicitus.

II. Quomodo ad ungendum eo, quo ſolet ungi? Poterit ungi oleo impoſito vulneri, dummodo non ſumat muſco, & imponat vulneri; ſi ſibi doleat caput, & ſibi ſit porrigo unget oleo, at non unget vino, & aceto; quia oleo ſolent ungi, at non ſolent ungi vino, & aceto; Si vinum ſeptimi anni cadat in muriam, neceſſe eſt ut fiat polluctura; R. Elieſer bar R. Simeonis dicit: Ecce conſideratur perinde ac facta ſit polluctura. Siquis indat palatham ficuum, & caricas in decoctum, ſicut indit in condimenta, non comprimet, ut ab iis exprimat liquores; at in condimentis licitum eſt, quia hoc eſt eorum opus.

III. Si ligans condimenta indat in decoctum, ſi eorum ſapor aboleatur, licita ſunt, ſi minus, erunt vetita: Non licet facere confecturam ex vino veteri aqua limpida, & balſamo, neque oleum odoratum, ſi vero faciat, poterit ſe ungere oleo, at non ſe unget vino & aceto, quia ſolent ſe ungere oleo, at non ſolent ſe ungere vino & aceto: Ne ſpargat homo oleum anni ſeptimi ſuper tabulam marmoream, ut ſuper illa circumvolvatur. Raban Simeon ben Gamaliel permittit: Oleo anni ſeptimi non licet ſe ungere manibus immundis, ſi cadat ſuper carnem ſuam poterit fricare vel manibus immundis. Oleo anni ſepti-

שמן של שביעית אין חוסמים בו תנור וכירים ואין סכין בו מנעל וסנדל לא יסוך את רגלו שמן והוא בתוך מנעל ולא יסוך את רגלו והוא בתוך סנדל אבל סך את רגלו ונותנה למנעל סך את רגלו ונוהנה לסנדל.

ד סך אדם את עצמו שמן של שביעית ומתעגל על גבי קטבליא חרשה ואינו חושש. אין מפטמין שמן של שביעית אבל לוקחים שמן ערב לסיכה מכל מקום שמן של שביעית אין נותנים אותו לתוך המדורה רבי יוסי אומר צובע בו עציץ ונותנו לתוך מדורה מסיקין בנפת ובזגין של שביעית אבל אין מדליקין באגוזים ואין מסיקין בזתים.

ה אין מוכרים פירות שביעית לא במדה ולא במניין ולא במשקל ולא יהא ממלא את החבית ומוכרה כמות שהוא כלכלה ומוכרה כמות שהוא אלא אומר לו חבית זו אני מוכר לך בדינר כלכלה זו אני מוכר בטריסית לא ימלא את הכלכלה ויוצא ומוכרה בשוק אף בשאר שני שבוע אסור שזו דרך הרמיות.

ו בית שמאי אומרים אין מוכרין פירות שביעית במעות אלא פירות כדי שלא יקח בהם קורדום ובית הלל מתירים אין מוכרים פירות שביעית לחשוד על השביעית אלא מזון שלש סעודות במה דברים אמורים בדבר המתקיים אבל דבר שאין מתקיים אפילו מאה סעודות מותר אין מוכרים ואין לוקחים מן הגוי ומן הכותי פירות שביעית אחרים אומרים מוכרים לכותי עד ארבעה אסרות.

ז הלוקח מן הנחתום ככר בפונדיון ואמר לו שאלקט ירקות שדה ואביא לך מותר רבי יהודה ורבי נחמיה אוסרים. חמשה שהיו מלקטים ירק לא יהא אחד מוכר לכולם אלא אחד מהם מוכר שלו ושלהם. חמשה אחים שהיו מלקטים ירק אחד מוכר על ידי כולם ובלבד שלא יעשיהו פלטר חנוני שהיה מבשל ירק של שביעית לא יהא מחשב שכרו מירק אבל מחשב הוא מיין ומשמן שכר בטלה.

ח לא יאמר אדם לחברו העלה את הפירות האלו לירושלם לחלק אלא

ſeptimi non obducant furnum, & furnulos, neque ungunt calceum, & ſandalium, neque unget pedem ſuum oleo, quando ſit in calceo, neque unget pedem ſuum, quando ſit in ſandalio; at poterit ungere pedem ſuum, ut indat in calceum, & poterit ungere pedem ſuum ut indat in ſandalium.

IV. Poterit ſe homo ungere oleo anni ſeptimi, & ſe circumvolvere in culcitra nova coriacea, & non erit ſolicitus: Non licet condire oleum anni ſeptimi, at licet emere oleum odoratum ad unctionem ex omni loco; Oleum anni ſeptimi non licet indere in pyram; R. Joſe dicit: Poterit reponere manipulos lini pectinati, & indere in pyram; Licet accendere fracibus, & vinaceis anni ſeptimi, at non licet accendere nucibus, neque licet accendere olivis.

V. Non licet vendere fructus anni ſeptimi menſura, numero, & pondere; neque ſi fuerit plenum dolium, licet vendere ſicut eſt, ſi caniſtrum, non licet vendere ſicut eſt; At dicet: Dolium hoc tibi vendam denario; caniſtrum hunc tibi vendam tremiſſi: Non implebit caniſtrum ſuum, ut efferat, & vendat in foro, vel reliquis annis ſeptimanæ eſt vetitum; quia hæc eſt conſuetudo fraudolenta.

VI. Schola Schammai dicit: Non licet vendere fructus anni ſeptimi numis, ſed fructus, ne emat ſecurim; at ſchola Hillel permittit: Non licet vendere fructus anni ſeptimi illi qui ſit ſuſpectus de anno ſeptimo, ſed tantum alimentum trium conviviorum. De quo hæc dicta ſunt? De re quæ conſervatur; at in re quæ non conſervatur, vel pro centum conviviis licitum eſt: Non licet vendere neque emere a gentili, atque a Cuthæo fructus anni ſeptimi; Alii dicunt, quod liceat vendere Cuthæo uſque ad quatuor aſſaria.

VII. Si emat panem a piſtore pondiolo, & illi dicat: Quando collegam olera ex agro, tibi afferam; licitum eſt: R. Jehuda & R. Nehemia prohibent. Si quinque colligant olus; unus non vendet pro omnibus; at unus ex iis vendet quod ſuum eſt, & quod illorum eſt. Si quinque fratres colligant olus, unus vendet pro omnibus, dummodo eum non faciant proxonetam. Si tabernarius coquat olus ſeptimi anni, non computabit mercedem ſuam ex olere, at computabit ex vino, & oleo, merces aboletur.

VIII. Non dicet homo ſocio ſuo: Affer hos fructus Hieruſalem, & partiemur: At illi dicet: Affer; & comedemus

אומר לו העלם שנאכלם בירושלם ושנשתה
אני ואתה וכן לא יאמר אדם לעני הילך
סלע זו והבא לי לקט היום הבא לי שכחה
היום הבא לי פיאה היום אלא אומר לו
בלקט שתביא היום בפיאה שתביא היום.

ט וכן שהיתה בירו סלע של
שביעית ומבקש ליקח בה חלוק הולך אצל
חנוני ואומר לו תן לי בזה פירות ונותן לו
והלה אומר לו הרי פירות האלו נתונים
לך במתנה והוא פירות שביעית אין לוקחין
בהם מים ומלח רבי יוסי אומר לוקחים
בהם מים ומלח פירות שביעית אין נותנין
אותם לא לתוך המשרה ולא לתוך הכבושה
רבי יוסי אומר נותנים אותם לתוך הכבושה
החמרים והגמלים והספנים שהיו עושים
בשביעית שכרם משביעית. זיתים של
שביעית אין עושים אותם בקתבי רבן
שמעון בן גמליאל מתיר רבן גמליאל ובית
דינו שיהיו עושים אותם בקתבי.

י רבי יהודה אומר טוחנים
בריחים שלא נטחן בה בשאר שני שבוע
רבי שמעון אומר כותש וטקפה בעריבה
ענבים של שביעית אין דורכים אותם בגת
אבל דורכים אותם בעריבה רבי יהודה
אומר דורכים באצבע בחבית תאנים של
שביעית אין עושים אותם גרוגרות אבל
עושים אותם דבלה רבי יהודה אומר ממעך
ומגנב ביד מפררין רימונים לעשותם פריך
וסוחטים ענבים לעשותם צמוקים אין
לוקחים תרומה בדמי שביעית שלא
יביאוה לידי פסול ורבי שמעון מתיר.

פרק שביעי

א אין מחללים מעשר על פירות
שביעית ואם חלל יאכלו כחמור שבהם
פירות שביעית ופירות מעשר עני שנתערבו
ואכלו כחמור שבהם פירות שביעית שלקח
בהם דברים אחרים יאכלו כחמור שבהם
פירות מעשר שני שלקח בהם דברים
אחרים יאכלו כחמור שבהם.

ב חומר בשביעית שאין במעשר
שני ובמעשר שני שאין בשביעית שהשביעית

demus in Hieruſalem & ego & tu: Et ſimiliter non dicet homo pauperi: Ecce tibi hic ſiclus; & affer ad me ſpicilegium hodiernum, & affer ad me oblivione relictum hodiernum, & affer ad me manipulum hodiernum; At illi dicit; ſpicilegio, quod adducetur hoc die, angulo, qui adducetur hoc die.

IX. Et ſimiliter ſi habeat in manu ſua ſiclum ſeptimi anni, ut velit emere ſibi induſium, adibit tabernarium, eique dicet: Da mihi pro hoc fructus; & illi dabit: Et ille dicet: Ecce iſti fructus dati ſunt tibi in donum. Fructibus anni ſeptimi non emunt aquas, & ſalem. Rabi Joſe dicit: Illis emunt aquas & ſalem: Fructus anni ſeptimi non licet indere in res maceratas, & in conditas; R. Joſe dicit: Licet indere in condita: Si operetur aſinis, & camelis, & navibus in anno ſeptimo poterit mercedem ſumere ex fructibus anni ſeptimi, olivas anni ſeptimi non faciunt in prælo; Raban Simeon ben Gamaliel permittit. Raban Gamaliel & ejus Synhedrium ſtatuerunt, ut facerent in prælo.

X. R. Jehuda dicit: Poſſunt molere molis, in quibus non fuerit molitum in reliquis annis ſeptimanæ. R. Simeon dicit: Contuſum, & pulmentum craſſum in macrra uvarum anni ſeptimi, non licet illas calcare in torculari, at calcare licet in macrra; R. Jehuda dicit: Calcabunt digito; ficus anni ſeptimi non licet facere caricas, at licet facere palatham. R. Jehuda dicit. Licet comprimere, & exſiccare manu fragmenta malogranatorum, ut frangat: Licet exprimere uvas, ut faciat uvas paſſas: Non licet emere ſeparationem numis anni ſeptimi, ne adducatur in ſtatum profanationis: Et R. Simeon permittit.

CAPUT VII.

I. NON licet profanare decimam ſuper fructibus anni ſeptimi; ſi vero profanetur, comedetur juxta graviorem conditionem, quæ eſt in illis: Si fructus anni ſeptimi, & fructus decimæ pauperis inter ſe miſceantur, comedentur juxta graviorem conditionem, quæ eſt in illis; Si fructibus anni ſeptimi res alias emerit, comedentur juxta graviorem conditionem quæ eſt in illis: Si fructibus decimæ ſecundæ emat res alias, comedentur juxta graviorem conditionem quæ eſt in illis.

II. Gravior eſt conditio in anno ſeptimo, quam in decima ſecunda, & gravior eſt conditio in decima ſecunda, quam

עשה בה את המופקר כשמור ופסולת אוכלים כאוכלים ואוכלי אדם כאוכלי בהמה וקליפי אגוזים וקליפי רמונים כיוצא בהם מה שאין כן במעשר שני. שביעית מתחללת על הכל ומעשר שני אין מתחלל אלא באותו מין בלבד שביעית מתבערת מכל מין ומין ומעשר שני אין מתבער אלא באותו מין בלבד.

ג שביעית היא ודמיה אסורים ומעשר שני או הוא או דמיו אסורים שביעית אין לוקחים בה זבחי שלמים מה שאין כן במעשר שני. חומר במעשר שני שמעשר שני קונה את הקנקן ואסר דמיו עירובין ספק ערובו כל שהוא וטעון חומש וטעון וידוי ואסור לאונן ולא הותר לאכילה אלא בפריון ואין מדליקין בו את הנר מה שאין כן בשביעית.

ד אחד שביעית ואחד מעשר שני מחללים אותו על חיה ועוף ועל בהמה בעלת מום בין חיים ובין שחוטים דברי רבי וחכמים אומרים לא אמרו אלא בזמן שהם שחוטים. אחד שביעית ואחד מעשר שני אין פורעים מהם מלוה וחוב ואין משלמים מהם גמולים ואין פודים בהם שבויים ואין עושים בהם שושבינות ואין פוסקים מהם צדקה אבל משלחים מהם דבר של גמילות חסדים וצריכים להודיע ונותנים אותם לחבר עיר בטובה.

ה שלש ארצות לביעור יהודה ועבר הירדן והגליל שלשתם של שלש שלש ארצות למה הוזכרו ההר העמק והשפלה לפי שאין איכלים מבהר על שבעמק ולא מבעמק על שבהר אלא הר והורו עומק ועומקו שפלה ושפלתו ובסוריא לא אמרו שלש ארצות אלא אוכלין מן הראשון עד שיכלה האחרון שבה רבי שמעון אומר לא אמרו שלש ארצות אלא כיהודה ושאר כל ארצות אוכלים והולכים עד שיכלה מבית אל ומינררה של קיסרין איזה הוא הר שלה זה הר המלך שפלה זו שפלת לוד עומק שלה מעין גדי ועד

quam in anno ſeptimò; Quia in anno ſeptimo conſideratur commune ſicut cuſtoditum, & reprobat comedentes, æque ac qui præbeant comedendos & cibos hominis æque ac cibos jumenti; & cortices nucum, & cortices malogranatorum ſunt illis ſimiles, quod non deprehenditur in decima ſecunda: Fructus anni ſeptimi profanantur ſuper omnibus, at decima ſecunda non profanatur niſi in ipſa ſpecie duntaxat. Fructus anni ſeptimi poſſunt polluceri ex ſingulis ſpeciebus, at decima ſecunda non poteſt polluceri niſi ex ipſa ſpecie duntaxat.

III. Fructus anni ſeptimi, ipſi, & eorum pretia ſunt vetita, at decima ſecunda, aut ipſa, aut ejus pretium eſt vetitum: Fructibus anni ſeptimi non licet emere ſacrificia pacifica, quod non deprehenditur in decima ſecunda. Gravior eſt conditio in decima ſecunda; etenim decima ſecunda acquirit cantharum, & prohibet ejus pretium, quantuluncunque; & obligatur ad quintam partem, & obligatur ad confeſſionem, & vetita eſt lugenti, & non permittitur ejus comeſtio, niſi redimatur, atque illa non accenditur lucerna, quod non deprehenditur in fructibus anni ſeptimi.

IV. Tam fructus anni ſeptimi, quam decima ſecunda poteſt profanari ſuper fera, & volucri, & jumento vitiato, tam vivis, quam mactatis. Verba Rabi: Et ſapientes dicunt; Non dixerunt niſi de mactatis. Fructibus anni ſeptimi, & decima ſecunda non licet ſolvere mutuum, neque debitum, neque retributionem, neque licet redimere captivos, neque facere convivia nuptialia, neque ex iis præbere eleemoſynam; At ex iis mittunt aliquid ad retributionem benignitatis: & ſignificandum eſt: & dant ſocio civitatis ad retributionem.

V. Tres ſunt areæ pro polluctura, Judæa, & regio transjordanica, & Galilæa; quæ ſingulæ coſtituunt tres terras: Cur memorarunt montem, vallem, & planitiem? Quia non licet comedere ex monte pro valle, neque ex valle pro monte; at mons, & loca montana, vallis, & ejus loca vallenſia, & planities, & ejus loca plana: At in Syria non memorarunt tres valles; ſed licet comedere ex primo donec noviſſimus defecit. R. Simeon dicit: Non memorarunt tres terras niſi in Judæa; at in reliquis terris licet comedere donec in ea defecerit noviſſimus ex Bet-Al atque ex Gadara Cæſareæ: Quinam eſt ejus mons? Mons regius: Ejus planities eſt planities Lyddæ; ejus vallis ab Haijn-Ga-

יריחו איזה הוא עומק שבגליל כגון גנוסר וחברותיה רבי שמעון בן אליעזר אומר איזהו הר שבעבר הירדן כגון חריס וכנבור גדור וחברותיו שפלה שלה חשבון וכל עריה שבמישור דיבון ובמות בעל ובית בעל מעון עומק שלה כגון בית נמרא רמתא וחברותיה.

ו רבן שמעון בן גמליאל אומר סימן להרים מילין סימן לעומקים דקלים סימן לנחלים קנים סימן לשפלים שקמים אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר ואת הארזים נתן בשקמים אשר בשפלה לרוב. אוכלים מבית המלך עד שיכלה מבית אל אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר בנימין זאב יטרף זו ארצו שחוטפת בבוקר יאכל עד זו יריחו שמוקדמת ולערב יחלק שלל זה בית אל שמאחרת אוכלים ברגליה עד שיכלו אגוטרי ובני גליל העליון עד שיכלו לופסי בית דגן וחברותיה בגליל התחתון עד שיכלו אוזניות של מעך אנא אוכלים בתאנה עד שיכלו בני בית פגי אמר רבי יהודה לא הוזכרו פגי בית אוני אלא למעשרות בלבד פגי בית אוני ואהיני טובניא חייבים במעשרות.

ז אין אוכלים על הספיחים שבעכו רבי יוסי אומר אוכלים על הספיחין שבעכו ועל הדיפרא אבל לא על שיפוניות רבי יהודה אומר אף על שיפוניות רבי יוסי אומר דיפרא שביכרה עד שיכלה הקיץ אוכלים עליה אוכלים בענבים עד שיכלה דליות שבאשכול אם יש אפיל מהם אוכלים עליהם ושאר כל ארצות אחר לזתים ולתמרים אוכלים בזיתים עד שיכלה האחרון שבתקוע רבי אלעזר בן יעקב אומר אף על גוש חלב כדי שיהא עני יוצא ולא יהא מביא רובע בין מראשו ובין מתחתיו.

ח אוכלים בתמרים עד שיכלה האחרון שבצוער רבן שמעון בן גמליאל אומר אוכלים על מה שבכופין ואין אוכלין

Gadi usque ad Hierico: Quænam est vallis in Galilæa? e. g. Ginnasar cum reliquis ejusmodi. R. Simeon ben Eliesér dicit: Quinam est mons in regione transjordanica? e. g. Charis, & Changabor, Gador cum reliquis ejusmodi, ejus planities Chesbon, & omnes civitates, quæ sunt in planitie sc. Dibon, Bamot, & Bamot-Baal, & Bet-Baal-Methon, ejus vallis, e. g. Bet-Nimra, Ramta cum reliquis ejusmodi.

VI. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Signum montibus sunt gallæ; signum vallibus sunt palmæ; signum fluviis cannæ, signum planitiei sunt sycomori. Licet non sit rei demonstratio, tamen est rei monimentum: Dictum est enim: *Et cedros quasi sycomoros, quæ nascuntur in campestribus multitudine magna*. Licet comedere ex portulaca donec deficiat cinara: Licet non sit rei demonstratio, tamen est rei monimentum: Dictum est enim: *Benjamin lupus discerpens:* Hæc est ejus area, quæ prædatur: *Mane comedet prædam:* Hæc est Jericho, quæ anticipat: *Et vespera dividet spolia*: Hæc est Bet-Eli quæ tardat: Licet comedere ex communibus postquam cessaverint custodita: Et incolæ Galilææ superioris poterunt comedere, donec defecerint marrubia Bet-Dagan, cum reliquis ejusmodi: In Galilæa inferiori, donec cessaverint Oznioth Maata-Ana. Licet comedere ficum, donec defecerint in Bet-Phage. Dicit R. Jehuda: Non memorant grossos Bet-Oni nisi respectu decimarum duntaxat: Grossi Bet-Oni, & Hini-Tobnaja obligantur ad decimas.

VII. Non licet comedere super sponte nata in Acho. R. Jose dicit: Licet comedere propter sponte nata in Acho, & propter biferos, at non propter secale; R. Jehuda dicit: Vel propter secale. R. Jose dicit: Biferos præcociores usque ad finem æstatis comedere licet; Uvas donec deficiat vitis arbustiva, quæ est in botro. Si ex iis sit serotina, propter illas licet comedere: Et in ceteris terris tam in olivis, quam in dactylis licet comedere, donec deficiat novissimus in Tekoa. R. Eliesér ben Jacob dicit vel propter Gusc-Chaleb, ut pauper egrediens non possit adducere quartarium a summitate ad ejus extremitatem.

VIII. Licet comedere in dactylis donec deficiat novissimus, qui sit in Sehar. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Licet comedere propter illos, qui sunt in spathis, at non licet comedere propter illos, qui sunt in stolonibus; & re-

על מה שבשיצין ושאר כל פירות האילן כגון העונסין והקרס טמילין והפרישין והעוזרדין אוכלים ממה שבהר על מה שבעמק וממה שבעמק על מה שבהר רבי שמעון בן אלעזר אומר כולם כחרובין אוכלים עליהם עד שתרד רביעה שנייה אוכלים על הירק של בית שלחים לפי שאינו כלה שורשי קולסי כרוב שיבשו אסורים בהנאה רבי שמעון אומר קולסי כרוב אף על פי שיבשו אוכלים עליהם כיוצא בו מגביב ויבש צריך לבער.

ט מאימתי פורשים משבולים שבשדות משתרד רביעה שנייה אמר רבי יוסי במה דברים אמורים בזמן שהשנים כתיקנן עכשיו שנתקנסו שנים אפילו לא ירד אלא גשם אחד בלבד צריך להלך רבן שמעון בן גמליאל אומר גשמים שירדו שבעת ימים זה אחר זה ולא פסקו יש בהם כדי רביעה שנייה.

פרק שמיני

א בראשונה היו שלוחי בית דין יושבים על פתחי עיירות כל מי שמביא פירות בתוך ידו נוטלים אותם ממנו ונותנים לו מהם מזון שלש סעודות והשאר מכניסין אותו לאוצר שבעיר הגיע זמן תאנים שלוחי בית דין שוכרים פועלים ועודרים אותם ועושים אותם דבילה ומכניסין אותם לאוצר שבעיר הגיע זמן ענבים שלוחי בית דין שוכרים פועלים ובוצרים אותם ודורכים אותם בגת וכונסין אותם בחביות ומכניסים אותם לאוצר שבעיר הגיע זמן זתים שלוחי בית דין שוכרים פועלים ומוסקים אותם ועוטנים אותם בבית הבד וכונסים אותם בחביות ומכניסים אותם לאוצר שבעיר ומחלקים מהם ערבי שבתות כל אחד ואחד לפי ביתו.

ב הגיע זמן שעת הביעור עניים אוכלים אחר הביעור אבל לא עשירים דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר אחד עניים ואחד עשירים אוכלים אחר הביעור רבי שמעון אומר עשירים אוכלים מן האוצר אחר הביעור.

ג מי שיש לו פירות שביעית

& reliquos fructus arboris, e. g. Augasin, & Acheres, Temilin, & Aperiscin, & Auzradin (*ignoti mihi fructus*) licet comedere ex iis qui sunt in monte propter illos, qui sunt in valle, & ex iis, qui sunt in valle, propter illos qui sunt in monte. Rabi Simeon ben Elieser dicit: Omnes sicut siliquas licet comedere propter illos, donec descendat pluvia secunda; Licet comedere propter olus agri siticulosi, quia non deficit ejus radix; capita brassicæ si aruerint erunt usu interdicta: Rabi Simeon dicit: Si capita brassicæ aruerint, licet comedere propter illa his similia: Si colligatur & arescat, polluenda erit.

IX. Quando separant ex spicis quæ sunt in agris? Postquam descendit pluvia secunda. Dicit Rabi Jose: De quo hæc dicta sunt? Quando anni sunt juxta ordinem suum, nunc quoniam mulctati sunt anni, vel si non descendat nisi pluvia una; recedendum est. Raban Simeon ben Gamaliel dicit; Si pluviæ descenderint septem diebus perpetuis, & non cessarint, satis erit in illis pro pluvia secunda.

CAPUT VIII.

I. OLim legati Synhedrii sedebant in portis urbium: Qui afferebat fructus in manibus suis, sumebant ab eo, eique ex illis dabant alimentum trium refectionum, & reliquum inferebant in horreum civitatis; Quando advenerat tempus ficuum, legati Synhedrii mercede conducebant operarios, qui eas sarriebant, & faciebant ex iis palatham, & inferebant in horreum civitatis: Quando advenerat tempus uvarum, legati Synhedrii mercede conducebant operarios, qui eas vindemiarent, & calcarent in torculari, & inderent in dolia, & inferrent in cellam civitatis: Quando advenerat tempus olivarum, legati Synhedrii mercede conducebant operarios, qui eas distringerent, & deponerent in domum torcularis, & inderent in dolia, & inferrent in cellam civitatis: Atque ex his dividebant vesperis Sabbathorum singulis juxta numerum familiæ suæ.

II. Quando advenerat tempus polluсturæ, pauperes comedebant post polluсturam, at non divites. Verba R. Jehuda: Rabi Jose dicit: Tam pauperes quam divites comedebant post polluсturam: R. Simeon dicit: Divites comedebant ex horreo post polluсturam.

III. Siquis habeat fructus anni septi-

והניע שעת הביעור מחלק מהם לשכניו ולקרוביו וליודעיו ומוציא ומניח על ביתו ואומר אחינו בית ישראל כל מי שצריך ליטול יבוא ויטול חוזר ומכניס לתוך ביתו ואוכל והולך עד שעה שיכלו הקפת החנות משמטת דברי רבי יהודה וחכמים אומרים אומרים אינה משמטת אמר רבי נראים דברי רבי יהודה בכותב מעות ודברי חכמים בכותב פירות.

ד כתובת אשה פגמה וזקפה הרי זו משמטת פגמה ולא זקפה זקפה ולא פגמה הרי זו אינה משמטת. המלוה את חברו על המשכון אף על פי שהחוב מרובה על המשכון הרי זו אינו משמיט המלוה את חברו על המשכון או בשטר שיש בו אפותיקי הרי זה אינו משמיט. וכשם שהשביעית משמטת מלוה כך שביעית משמטת שבועה שנאמר וזה דבר שהשביעית משמטתו משמטת שבועתו ודבר שאין השביעית משמטתו אין משמטת שבועתו רבי שמעון אומר הוא משמיט ואין יורשים משמיטין שנאמר שמוט כל בעל משה ידו אשר ישה ברעהו.

ה רבי יהודה אומר פרוזבול המקושר הדיינים חותמים מבפנים והעדים מבחוץ אמרו לו אין מעשה בית דין צריכים קיום. חמשה שלוו בשטר אחד כל מי שיש לו קרקע כותבים עליו פרוזבול וכל מי שאין לו קרקע אין כותבים עליו פרוזבול רבן שמעון בן גמליאל אומר אפילו אחד שיש לו קרקע כותבים עליו פרוזבול ללוה קרקע ולמלוה אין קרקע כותבים עליו פרוזבול לו אין קרקע ולערבין לו קרקע ולחייבים לו קרקע כותבים עליו פרוזבול.

ו עציץ נקוב כותבים עליו פרוזבול ושאינו נקוב אין כותבים עליו פרוזבול רבי שמעון אומר אף שאינו נקוב כותבים עליו פרוזבול רבי חוצפית אומר כותבים לאשה על נכסי בעלה.

ז אימתי כותבים פרוזבול ערב ראש השנה של שביעית כתבו ערב ראש

ptimi, & advenerit tempus polluturæ, dividet ex illis vicinis, & proximis, & notis, & efferebat & ponebat in domo sua dicens: Fratres mei domus Israel: Qui opus habet, veniat & sumat, & inferat in domum suam, & comedat usque ad horam circuitus tabernæ. Creditum tabernæ remittit: Verba Rabi Jehuda: Et sapientes dicunt: Non remittit: Dicit Rabi: Probabilia sunt verba R. Jehuda in scripto numorum, & verba sapientum in scripto fructuum.

IV. Si instrumentum dotale mulieris fuerit fractum, & relatum in mutuum, remittit, si fractum sit, & non sit relatum in mutuum, si relatum in mutuum, at non fractum, non remittit: Qui mutuo dat socio suo super pignore, licet debitum superet pignus non remittit. Si mutuo det socio suo cum pignore, aut cum chirographo, in quo sit apotheca non remittit. Sicut annus septimus remittit mutuum, ita pariter annus septimus remittit juramentum. Dictum est enim: *Et hoc est verbum*. Quod annus septimus remittit, remittit ejus juramentum quod non remittit annus septimus, non remittit ejus juramentum. Dicit Rabi Simeon: Ipse remittit; at hæredes non remittunt: Dictum est enim: *Ut dimittat quisque dominus crediti, quod debetur a proximo*.

V. R. Jehuda dicit: Judicialis cautio si fuerit alligata, judices intus signant, & foris testes: Dixerunt illi: Factum Synhedrii non opus habet confirmatione: Quinque mutuo accipiunt uno chirographo; Qui habet fundum, ejus causa scribunt judicialem cautionem, & qui non habet fundum, non scribunt judicialem cautionem. Raban Simeon ben Gamaliel, vel si unus habeat fundum, scribunt judicialem cautionem; si mutuo accipiens habeat fundum, & mutuo dans non habeat fundum, ejus causa scribunt judicialem cautionem; si non habeat fundum, & sponsoribus sit fundus, & ei obligetur fundus, ejus causa scribunt judicialem cautionem.

VI. Si vas hortense fuerit perforatum, ejus causa scribunt judicialem cautionem, si non fuerit perforatum, ejus causa non scribunt judicialem cautionem; R. Simeon dicit: Vel si non fuerit perforatum, ejus causa scribunt judicialem cautionem. Rabi Hospith dicit: Scribunt pro muliere super facultatibus mariti.

VII. Quando scribunt judicialem cautionem? Vespera principii anni septimi, si scribant vespera principii anni exitus

השנה של מוצאי שביעית אף על פי שחוזר וקרעו לאחר מכן נובה עליו והולך אפילו לזמן מרובה רבן שמעון בן גמליאל אומר כל מלוה שלאחר פרוזבול הרי זה אינו משמיט הגזלן ושהלוה מעותיו בריבית שעשו תשובה והחזירו גזילן אין מקבלים מהם כל המקבל מהם אין רוח חכמים נוחה הימנו.

tus anni ſeptimi; licet pœniteat, & laceret hinc exiget vel multo tempore : Raban Simeon ben Gamaliel dicit : Si mutuo accipiat poſt judicialem cautionem, non remittit rapinam, ſi mutuo det numos ſuos cum uſura, ſi faciant pœnitentiam, & reſtituat rapinam, ab eo non accipiunt, ſi quis ab iis accipiat; ſpiritus ſapientum ſibi non complacet in eo.

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Heterogeneis

NUNC PRIMUM A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latino reddita.

פרק ראשון

א כל הזונות שמנו חכמים מין במינו אינם כלאים זה בזה ושאר ירקות השדה וירקות הגנה מין במינו אינם כלאים זה בזה. השבת והנופנים הכוסבר והכרפס אף על פי שרומים זה לזה כלאים זה בזה הקשואים והדלועים והאבטיחים והמלפפונות אינם כלאים זה בזה ותורמים ומעשרים זה על זה דברי רבי מאיר רבי יהודה ורבי שמעון אומר בלאים זה בזה ואין תורמים ומעשרים מזה על זה הוסיף רבי עקיבא השום והשמנים והבצל והבצלציל והתורמוס והפלוסלוס אמר רבי שמעון לא היה רבי עקיבא שונה אלא בשתי זוגות אלו אלא התורמוס והפלוסלוס אינם כלאים זה בזה.

ב בתחום אריח היו מרכיבין תפוח על גבי אוזרד מצאם תלמיד חכם

CAPUT PRIMUM.

I.

Uncta paria, quæ ſtatuerunt ſapientes, ſpecies cum ſua ſpecie, non ſunt heterogenea inter ſe: & reliqua olera agri & olera horti ſpecies cum ſua ſpecie non ſunt heterogenea inter ſe. Anethum, & labruſcæ, coriandrum, & petroſelinum, licet inter ſe ſint ſimilia, ſunt inter ſe heterogenea. Cucumeres, & cucurbitæ, & pepones, & melopepones non ſunt inter ſe heterogenei, & ſeparantur, & decimantur ex his pro illis: Verba R. Meir; R. Jehuda, & R. Simeon dicit: Sunt heterogenei; & non ſeparantur, neque decimantur ex his pro illis: Addit R. Akiba allium, & allium ſylveſtre, cepas, & cepas ſylveſtres, lupinum, & lupinum ſylveſtrem. Dixit R. Simeon: Non docebat R. Akiba niſi de his duobus paribus; at lupinus & lupinus ſylveſtris non ſunt heterogenei inter ſe.

II. In termino Ariach inoculabant pomum cum pomo ſylveſtri; quod cum de-

אמר להם אסורים אתם הלכו וקצצום ובאו ושאלו ביבנה אמרו יפה אמר אותו תלמיד בשוקי של צפורי היו מרכיבין קרוסתמין על גבי עוגם מצאו תלמיד אחר אמר להם אסורים אתם הלכו וקצצום ובאו ושאלו ביבנה אמרו מי פגע בכם אינו אלא מתלמידי שמאי.

ג רבי נחמיה אומר דלעת ארמית ומצרית ויונית כלאים עם הרמוסה. חמשה דברים נאמרו בדלעת יונית אסורה לסכך על גבי זרעים עוקצה טפח אוסרת כל שהיא ומביא את הטומאה וחוצצת בפני הטומאה והנודר מן הדלועים אין אסור אלא בדלעת יונית בלבד.

ד רבי יהודה אמר פרדה שתבעה זכר אין מרביעים עליה לא מן הסוס ולא מן החמור אלא מן הפרד שור ושור הבר חמור וחמור הבר חזיר וחזיר הבר אף על פי שדומים זה לזה כלאים זה בזה. חמשה דברים נאמרו בשור הבר אסור משום אותו ואת בנו וחלבו אסור וקרב לגבי מזבח וחייב במתנות וניקח בכסף מעשר לזבחי שלמים אבל לא לבשר תאוה והרי הוא כבהמה לכל דבר רבי יוסי אומר זה תאו האמור בתורה ומותר משום אותו ואת בנו וחלבו מותר ופסול גבי מזבח ופטור מן המתנות וניקח בכסף מעשר לבשר תאוה אבל לא לזבחי שלמים והרי הוא כחיה לכל דבר וחכמים אומרים תאו בריה לעצמו שור הבר בריה לעצמו.

ה אין נוטעים שרביט של רמון ולא עוקצים של רימון בצד סרן של שקמה ואין נותנים זמורה בין שתי קורות כדי שתרבע ביניהם ואין נותנים שני מינים בשפופרת אחת כדי שיבלעו זה מזה ואין מרכיבין ותים ברכב של תמרה מפני שהוא אילן באילן ואין מרכיבין קשות על גבי האוזמאזמא ולא תרד על גבי ירבוז מפני שהוא ירק בירק.

ו אין מרכיבין כשות על גבי

deprehendisset quidam discipulus, dixit illis; Sunt vobis vetita: Venientes præciderunt; & venientes quæsierunt in Jabne; Dixerunt: Optime dixit iste discipulus. In plateis Tsippori inoculabant crustominam in pyro; Quod cum deprehendisset quidam discipulus dixit illis; Hæc vobis sunt vetita; Euntes præciderunt; & venientes quæsierunt in Jabne; Dixerunt: Qui vobis occurrit, non fuit nisi ex discipulis Schammai.

III. Rabi Nehemia dicit: Cucurbita Syria, & Ægyptia, & Græca sunt heterogeneæ cum cucurbita cinere adusta, & acerba. Quinque dicta sunt de cucurbita Græca; vetitum est tegere super semina; ejus cuspis palmaris vetita est quantalacunque, & adducit immunditiem, & dividit propter immunditiem; & qui vovet a cucurbitis, non est vetita nisi cucurbita Græca duntaxat.

IV. Gallus Pavo, & gallus Phagianus licet inter se sint similes, tamen sunt inter se heterogenei. R. Jehuda dicit: Si mula quærat masculum, non sinunt, ut ineatur ab æquo neque ab asino, sed a mulo; Bos & bos sylvestris, asinus, & asinus sylvestris, porcus, & porcus sylvestris, licet inter se sint similes, tamen inter se sunt heterogenei: Quinque dicta sunt de bove sylvestri, est interdictus propter præceptum; Non mactabitur ipse, & ejus filius eodem die; & ejus adeps est vetitus, & potest offerri super altare, & obligatur ad dona, & poterat emi argento decimæ secundæ in sacrificia pacifica, at non in carnem desiderii, & erat omnino sicut animal: R. Jose dicit: Hic est Theo memoratus in lege; & licitum est, ut offeratur ipse & ejus filius eodem die, & ejus adeps est licitus, & interdictum est, ut offeratur super altare, & absolvitur a donis, & potest comparari argento decimæ secundæ in carnem desiderii, at non in sacrificia pacifica, & omnino erit sicut fera; & sapientes dicunt; Theo est creatura seorsim, & bos sylvestris est creatura seorsim.

V. Non licet plantare virgam malogranati, neque abscissionem malogranati in latere rami sycomori; neque licet inserere surculum inter duas trabes, ut coalescat cum illis; neque licet indere duas species in uno calamo, ut inter se absorbeantur; neque licet inoculare oleas in inoculatione palmæ, quia est arbor in arbore; neque licet inoculare cucumeres in azmazma, neque blitum super asparago, quia est olus cum olere.

VI. Non licet inoculare lupulum in ficu-

תאנא מפני שהוא ירק באילן רבי יהודה מתיר ירק באילן אילן בירק רבן שמעון בן גמליאל מתיר משם רבי יהודה בן אגרא איש כפר עכו . הנותן מינה של תורמוס בצד מינה של דלעת כדי שתבקע הארץ מפניה חייב . הזורע דבר המצמיח על גבי בצים ועל גבי חילת חייב על גבי סלע ועל גבי אמת המים פטור ודבר שאין מצמיח בין על גבי בצים בין על גבי חילת בין על גבי סלע ובין על גבי אמת המים פטור.

ז הזורע והמנכש והחופה עובר בלא תעשה רבי עקיבא אומר אף המקיים עובר בלא תעשה וזורעין זרע וזרעוני אילן כאחד. הזורע חרצנים עם החטים הרי זה לוקה את הארבעים כל סאה שיש בה רובע זרע ממין אחר ימעט במה דברים אמורים בדברים הנופלים שלשה וארבע קבים סאה במאה זירעוני הגנה מצטרפים אחד מעשרים וארבעה בנופל למינו בין שנפל לתוך אחרים ובין שנפלו אחרים לתוכה.

ח היתה שדהו זרועה חטים ונמלך לזרעה שעורים לא יזרע עד שיופך לא הפך ימתין עד שתתלע עד כמה היא מתלעת עד מקום שישחה שלשים ימים במקום הצינעה שלשה חרשים אבל לא במקום הנריר שמקצת היום ככולו אין מחייבים אותו להיות חריש דק אלא חורש חריש גסה כתלומי הרביעה.

ט רבן שמעון אומר זנב הסוס היתה נקרית סוף עפרה. נוגע בעפרה של זו אם צימחה והוריד לתוכה בהמה וליקטתו הרי זה מותר נטעוה ונמלך לזורעה מגביה עד פחות מטבח זורע ואחר כך משריש גורע עד פחות מטפח ובא ומצא עלין על גבי תבואה מותר לשעבר ואסור לעתיד לבא עוקר איזה מהם שירצה ומקיים איזה מהם שירצה . שדה שעלו בו עשבים אין מחייבים אותו להפך אלא חורש בשעה שמחפה והופך ומכסה ונוטל את הנס מלפני פועלים ואין בזה משום מכסח.

ficubus quia eſt olus in arbore ; R. Jehuda permittit olus cum arbore, & arborem cum olere ; Raban Simeon ben Gamaliel permittit nomine R. Jehuda ben Agra viri ex vico Acho . Si indat ſpeciem lupini ſylveſtris penes ſpeciem cucurbitæ , ut findatur terra , ejus cauſa tenetur. Si ſerat ea , quæ germinant ſuper ædificium , & ſuper arenam , tenetur; ſi ſuper lapidem, & foſſam aquarum , abſolvitur: Quod non germinat ſuper ædificio , neque ſuper arena , neque ſuper lapide , neque ſuper foſſa aquarum , abſolvitur.

VII. Qui ſerit , qui runcat , & qui tegit , tranſgreditur præceptum negativum; R. Akiba dicit; Atque etiam qui conſervat , tranſgreditur præceptum negativum ; Licet ſerere ſimul ſemen & ſemina arboris: Si ſerat nucleum acinorum cum tritico , vapulat quadraginta verberibus ; Si in ſato ſit quartarium ſeminis ex alia ſpecie , diminuet : De quo hæc dicta ſunt? Si cadant tres, & quatuor Kabi ſati in centum ſemini horti, coaleſcunt; ſi una ex quatuor & viginti partibus ſi cadat in ſuam ſpeciem, ſive cadant in alias, ſive aliæ in ipſam cadant.

VIII. Si ejus ager ſatus eſſet tritico, & deliberet ſerere hordeo; non ſeret donec vertat, ſi non vertat , expectabit , donec vermes producat: Quandiu producet vermes ? In loco deſolato , tres dies , in loco abſcondito tres menſes, at non in loco aduſto etenim pars diei conſideratur ſicut totus dies ; Non cogunt , ut aret ſulco parvo , ſed arabit ſulco magno , uti ſunt ſulci pluviæ.

IX. Raban Simeon dicit: Cauda equi vocatur finis terræ, quando hujus terram attingat, ſi germinaverit, & animal illuc deſcenderit, & collegerit eſt licitum; ſi plantaverit , & ſtatuat ſerere , extollet paulo minus palmo, & ſeret, & poſtea eradicet, ſi diminuerit minus palmo, & veniens inveniat folia ſuper proventu , licitum eſt pro anno præterito , & eſt vetitum pro futuro ; evellet quod ſibi maxime libuerit , & conſervabit quod ſibi maxime libuerit: Si in agro germinaverint herbæ , non cogunt , ut vertat , ſed arabit quo tempore teget, & vertet , & amputabit , & removebit craſſiora a conſpectu operariorum , & non erit ſolicitus reſpectu amputationis.

פרק שׁני

א הרוצה לעשות שרהו שורות של תבואה ושורות של מינים הרבה עושה שלשת תלמים מפולשים מראש שרה ועד סופו רבי אלעזר ברבי שמעון ואבא יוסי בן חנן איש יוני אומר דין אורך חמשים אמה כמה רחבה מלוא עול השרוני רומה לעול של כרמים תחלתו כשעור הזה אף על פי שאין סופו כשעור הזה.

ב היו לו שתי שרות אחת זרועה חטים ואחת זרועה שעורים היה חורש ומכניס חטים בתוך שרה שעורים או שעורים בתוך שרה חטים מותר מפני שחטים נראות כסוף שרה לשעורים רבי אליעזר בן יעקב אומר אפלו חטה אחר חטה נכנסת לתיך שרה שעורים או שעורה אחר שעורה נכנסת לתיך שרה חטים מותר מפני שחטים נראות כסוף שרה לחטים ושעורים נראות בסוף שרה לשעורים.

ג היו לו שתי שורות אחת זרועה חטים ואחת זרועה שעורים מותר לעשות ביניהם תלם להיות זורע אחת חטה ואחת שעורה היתה חטה אחת מובלעת בתוך שרה שעורים או שעורה אחת מובלעת בתוך שרה חטים אסיר הין לו שתי שרות אחת זרועת חטים ואחת זרועה שעורים אין מותר לעשות ביניהם תלם שלמים אחר ובפשתן מותר מפני שרוצה לברוק את שרהו ובלבר שיהא תלם מפריש מראש שרהו ועד ראשו.

ד רבי אלעזר ברבי שמעון ואבא יוסי בן חנן איש יוני אומרים דין אורך חמשים אמה רבי אומר מותר ארם לעשות בתוך שרהו שורה של חרדל כמה הוא אורך משורה עשר אמות ומחצה· אין מקיפים חרדל חריע אלא לחיסית בלבד דברי רבי מאיר רבי יהורה אומר לכל מקיפים חרדל חריע חוץ מן התבואה רבן שמעון בן נמליאל אומר לערוניות קטנות של ירק מקיפים אותו חרדל חריע.

ה הסמוך לשורשי אילן שיבשו שהם נבוהים מעשרה טפחים ואילן שאין נופו נבוה מן הארץ שלשה טפחים זורע תהתיו זרע וסומך לו מין אחר מבחוץ היו מושכות מן הנרר שלשה טפחים לא יפחות משלשה תלמים מפולשים כרי שיהו נראים

CAPUT II.

I. SI velit agrum facere areolas proventus, & areolas multarum ſpecierum, faciet tres ſulcos tranſeuntes a principio uſque ad finem agri. R. Elieſer bar R. Simeonis, & Aba Joſe ben Chanen viri Græci dicit: Longitudo patebit quinquaginta cubitos. Quanta erit ejus latitudo? Plenitudo jugi planitiei, quod ſimile eſt jugo vinearum: Ejus principium erit juxta hanc menſuram, licet non ſit ejus finis juxta hanc menſuram.

II. Si habeat duos agros, alterum ſatum tritico, & alterum ſatum hordeo, ſi arabit, & indet triticum in agrum hordei, aut hordeum in agrum tritici, erit licitum, quia triticum videtur quaſi finis agri reſpectu hordei. R. Elieſer ben Jacob dicit: Vel ſi triticum unum poſt triticum inferat in agrum hordei, aut hordeum poſt hordeum inferat in agrum tritici, erit licitum, quia triticum conſpicietur in fine agri tritici, & hordeum conſpicietur in fine agri hordei.

III. Si habeat duos areolas, alteram ſatam tritico, & alteram ſatam hordeo, licet facere inter ea ſulcum, ut in altera ferat triticum, & in altera hordeum: Si ſulcus tritici abſorbeatur ab agro hordei, aut ſulcus hordei abſorbeatur ab agro tritici, erit vetitum: Si habeat duos agros, alterum ſatum tritico, & alterum ſatum hordeo, non licet facere inter eos ſulcum ex alia ſpecie; at in lino eſt licitum, quia vult perſcrutari agrum ſuum dummodo ſulcus dividat a principio uſque ad principium agri.

IV. R. Elieſer bar R. Simeonis, & Aba Joſe ben Chanen viri Græci dicunt: Longitudo erit quinquaginta cubitorum; Rabi dicit: Poteſt homo facere in agro ſuo areolam ſinapi. Quanta erit longitudo areolæ? Decem cubitorum cum dimidio. Non licet conjungere ſinapi luteum, ſed cepas duntaxat. Verba R. Meir. R. Jehuda dicit: Cum omnibus licet conjungere ſinapi luteum excepto proventu. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Piſis parvis oleris licet conjungere ſinapi luteum.

V. Si prope ſit radices arboris, quæ aruerint, quæ altæ ſint decem palmos, & arbor non emineat a terra tres palmos, ſi ſub illa ſerat ſemen, & prope illam aliam ſpeciem extrinſecus, ſi removeantur a ſepe tres palmos, non diminuet de tribus ſulcis tranſeuntibus, ut appareant ſicut una areola. Via privata,

כשורה דרך היחיד ודרך הרבים וגדר שהוא נמוך מעשרה טפחים עולה למדת בית רובע אבל גבוה עשרה טפחים אין עולה למדת בית רובע כמה היא מדת בית רובע עשר אמות ומחצה על עשר אמות ומחצה מרובעת רבי יוסי אומר אפילו אורכה כשנים ברחבה.

ו עבודת ירק בירק אחר ששה טפחים רואים אותם כאלו הוא טבלא מרובעת אפילו אין שם אלא קלח אחד נותנים לה עבודתה ששה טפחים בין מן האמצע ובין מן הצדדים היו קלחים נוטין לו לארבע רוחותיה מותר מפני שנראים כסוף שדה.

ז החרדל והפולים והשיפים אף על פי שזרעו לירק אין זורעים אותם בערוגה פולים הנמלונים ופול המצרי בזמן שזרעו לזרע זורעים אותו בערוגה לירק אין זורעים אותו בערוגה ושאר ירקות שדה וירקות גנה אף על פי שזורעים לזרע אין זורעים אותם בערוגה.

ח מותר אדם לעשות בתוך שדהו תלמיות קטנות של טפח טפח וליתן לתוכן שלשה שלשה מינים אחד מכן ואחד מכן ואחר באמצע מותר אדם לעשות בתוך שדהו ערניות קטנות של ששה ששה טפחים וליתן לתוכם חמשה מינים ארבע על ארבע רוחות ערוגה ואחת באמצע ומותר אדם לעשות בתוך שדהו גומא קטנה שהיא עמוקה טפח וליתן לתוכה ארבעת מינים והופכם לארבע רוחותיה ומותר אדם לעשות בתוך שדהו תלם להיות נוטע קישואים ודלועים אבטיחים ומלפפונות ופול המצרי והופכם אלו לצד זה ואלו לצד זה ובלבד שלא יהא בינו לבין חברו ששה טפחים.

ט הנוטע שתי שורות של קשואין שתי שורות של דלועים שתי שורות של אבטיחים ושתי שורות של מלפפונות ושתי שורות של פול המצרי אפילו כל שדהו מותר הקוצר בכרי שניהם רבי ישמעאל אומר עשר אמות רבי עקיבא אומר שמונה אמות מעשה היה בכפר פני יהודה ועשה רבי נחמיה כדברי רבי ישמעאל שורה של דלועים בירק אורך ששה טפחים ורוחב מלואו אחר שורה של קישואים ואחד

ta, & via publica, & sepes, si fuerit humilior decem palmis computatur cum mensura quadri: Quanta erit mensura quadri? Decem cubitorum cum dimidio quaquaversum quadratum: R. Jose dicit; vel si fuerit longitudo duplo major latitudine.

VI. Spatium culturæ oleris in olere post sex palmos, consideratur quasi sit tabula quadrata. Etiamsi ibi non sit nisi culmus unus, attribuunt illi opus sex palmorum, sive ex medio, sive ex lateribus, si fuerint culmi inclinati ad quatuor ejus latera, erit licitum, quia consideratur sicut finis agri.

VII. Sinapi, & fabæ, & nuclei dactylorum, vel si serantur pro olere, non seruntur in areola fabarum crassarum, & fabæ Ægyptiæ, & quando serunt pro semine, possunt serere in areola, pro olere non serunt in areola; & reliqua olera agri, & olera horti, licet serant pro semine, non licet serere in areola.

VIII. Licet homini facere in agro suo sulcos parvos, qui singuli pateant palmum, & in eos immittere species, quæ singulæ tres contineant, alteram hinc, & inde alteram, & alteram in medio: Licet homini facere in agro suo areolas parvas, quæ singulæ pateant sex palmos, & in illis inserere species, quæ singulæ contineant quinque; quatuor ad quinque latera areolæ, & unam in medio: Et licet homini facere in agro suo foveam parvam, quæ sit profunda palmum, & in ea inserere quatuor species, atque eas vertere ad quatuor ejus latera: Licet homini facere in agro suo sulcum, ut plantet cucumeres, & cucurbitas, & pepones, & melopepones, & fabam Ægyptiam, & eos vertere alteros ad alterum, & alteros ad alterum latus, dummodo inter alteros non sit spatum sex palmorum.

IX. Si plantet duas areolas cucumerum, & duas cucurbitarum, & duas peponum, & duas melopeponum, & duas areolas fabæ Ægyptiæ vel in toto agro, licitum est; si velit metere ex ambabus; R. Ismael dicit decem cubitos; R. Akiba dicit octo cubitos: Contigit ut esset in vico Phagi Jehuda, & fecit R. Nehemia juxta R. Ismael areolam cucurbitarum in olere longam sex palmos, & latam ad ejus plenitudinem, alteram areolam cucumerum, & alteram oleris, & alteram proventus longam decem cubitos cum dimidio ad latitudinem sex palmorum, & areolam oleris in olere longam sex palmos, & latam ad plenitudinem areolæ cucurbitarum

שורה של ירק אחד בתבואה ארך עשר אמות ומחצה על רוחב ששה טפחים ושורה של ירק בירק ארך ששה טפחים ורחבו מלואו של דלועים בירק ובין שורה לחברתה שתים עשרה אמה וכן בתבואה של תבואה בירק אחד מראש השדה ועד ראשו של רוחב שלשה טפחים של פתיח. אחת שורה של קישואים ואחת שורה של דלועים ואחת שורה של אבטיחים ואחת שורה של מלפפונות ואחת שורה של פול המצרי מקיים קלח אחד לזרע וצריך לעשות מחיצה גבוהה עשרה טפחים ורחבה ארבעה.

י נוי שהרכיב הפרסק על גבי עובש אף על פי שאין ישראל רשאי לעשות כן נוטל המנו וחוזר ונוטען במקום אחר הרכיב חרד על גבי ירבת אף על פי שאין ישראל רשאי לעשות כן נוטל המנו זרע וזורע במקום אחר.

יא ישראל שקיים כלאים בתוך שדהו אין אחיו הכהנים נכנסים לתוכה אלא רואים כציון בית הקברות אין עושים עם הנוי בכלאים אבל עוקרים עמו כלאים מפני שממעט את התפלה.

יב אין עושין עם הנוי בכלאים ובעיירות המובלעות בנוז בית ענה אימר וחברותיה עושים עם הנוי בכלאים כשם שהכלאים בארץ כך הכלאים בחוצה לארץ.

פרק שלישי

א איזו היא קרחת הכרם שחרבה אמצעי ונשתיירו ארבע וחמשה גפנים בין מארבע רוחות ובין משלשה רוחות בן משתי רוחות זו כנגד זו מחול הכרם בין שני כרמים דברי רבי יהודה וחכמים אומרים אם אין שם אלא שתים עשרה אמה לא יביא זרע לשם היו שם שתים עשרה אמה נותנים לו עבודתו וזורע את המותר.

ב יש במחיצת והכרם להקל ולהחמיר כיצד מחיצה סמוכה לגפנים זורע חוצה לה עד שמגיע לעיקר מחיצה שאילו אין שם נותנים לכרם ארבע אמות וזורע את המותר היתה משוכה אחת עשרה אמה לא יביא זרע לשם שאלו אין שם מחיצה נותן לכרם ארבע אמות וזורע את המותר. מחיצת הכרם שנפרצה אומר לו גדור גדרה ונפרצה אומרים לו גדור אם

tarum in olere, & inter areolam, & areolam ſpatium duodecim cubitorum, & ſimiliter in proventu in areola proventus in olere, alteram a principio agri uſque ad principium latitudinis trium ſulcorum aperturæ: Si areola una cucumerum, & altera areola cucurbitarum, & altera areola peponum, & altera melopeponum, & altera fabæ Ægyptiæ, conſervetur unus calamus pro ſemine, & faciendum eſt ſeptum altum decem palmos, & quatuor latum.

X. Si gentilis inoculet perſicum pomum in malo cydonio, quamvis non liceat Iſraelitæ ita facere, poterit ab eo ſumere, atque iterum plantare in alio loco. Si inoculet blitum ſuper aſparago, licet Iſraelitæ non ita facere liceat, tamen poterit ab eo ſumere ſemen, & ſerere in alio loco.

XI. Si Iſraelita conſervet heterogenea in agro ſuo, fratres ejus ſacerdotes non poterunt illuc ingredi, at conſiderabunt ſignum domus ſepulchrorum; Non licet operari cum gentili in heterogeneis, at cum illo poterunt evellere heterogenea, ut diminuatur offendiculum.

XII. Non licet operari cum gentili in heterogeneis, & in urbibus, quæ continentur in terra: e. g. Bet-Ana Imer, & reliquis ejuſmodi licet operari cum gentili in heterogeneis; ſicut heterogenea ſunt in terra, ita pariter heterogenea ſunt in locis extra terram.

CAPUT III.

I. Quodnam eſt calvitium vineæ? Si vinea devaſtata fuerit in ejus medio, & reliquæ fuerint quatuor & quinque vites, ſive ex quatuor, ſive ex tribus lateribus, ſive ex duobus lateribus, altero e regione alterius: Quinam eſt præcinctus vineæ? Intervallum inter duas vineas: Verba Rabi Jehuda: Et ſapientes dicunt: Si ibi non fuerit niſi ſpatium duodecim cubitorum illuc non adducet ſemen; ſi ibi ſit ſpatium duodecim cubitorum, poterit coli, & ſeminari reliquum.

II. In ſepto vineæ poteſt allevari, & aggravari. Quomodo? Si ſeptum ſit proximum vitibus, poterit ſerere extra illud, donec perveniat ad radicem ſepti, ſi ibi non ſit, attribuunt vineæ quatuor cubitos, & reliquum ſeretur. Si ſeptum vineæ fuerit perfractum; dicitur illi: Fac ut ſeptum obducas: Si ſeptum obduxerit, atque perrumpatur; dicunt illi: Fac ut ſeptum obducas; ſi evellat ex ea, erit ſancta, & tenetur cau-

נתיאש הימנה הרי זה קדש וחייב באחריותה כמה תהא מטעתה שלש כנגד שלש נטלה אחת מן החיצונות כמה יהא ביניהם שתים בנגד שתים מארבע אמות עד שמנה והזנב מארבע אמות עד שמנה היו שתים כנגד שתים מארבע אמות ועד שמנה והזנב פטור מארבע אמות ועד שמנה או יתר על שמנה או שתים שכנגד שתים מארבע אמות עד שמנה או יתר על שמנה והזנב מארבע אמות עד שמנה הרי זה אינו כרם עד שיהיו שתים כנגד שתים מארבע אמות ועד שמונה והזנב מארבע אמות ועד שמנה.

ג כוורת מכוון ונוף אין מכוון הרי זה כרם נוף מכוון וכוורת אין מכוון הרי זה אינו כרם . חיו דקות ולא היו מכוונות סיעותו ונעשו מכוונות הרי זה כרם כיצד יודע אם היו מכוונות אם לאו מותח את חחוט לעיקר נפנים אם היו כולם נוגעות בחוט הרי זה כרם אחת נכנסת ואחת יוצאת הרי זה אינו כרם.

ד רבי שמעון אומר חריץ שנטוע כהלכתו או שהיה טוקף כשובך חזה ענול הרי זה אינו חריץ כרם שנטוע ערבוביא אם יש בו לכוין שתים כנגד שלש הרי זה כרם ואם לאו אינו כרם זה היה מעשה ובאו ושאלו את רבן גמליאל אמר ליה צא ושאלו את יוסי בן גולאי שהוא בר ובקי בהלכות הכרם יצאו ושאלוהו אמר להם אם יש בו לכוין שתים כנגד שלש הרי זה כרם ואם לאו אינה כרם.

ה רבי שמעון אומר כרם שנטוע על פחות מארבעה אמות או יתר על שמנה אמות הרי זה אינו כרם . כרם שנטוע כהלכתו ושורה אחת יוצא ממנו כשהוא מודד נותן לכרם ארבע אמות ולשורה ארבעה טפחים היה נטוע כהלכתו ונפנים החיצונים מראים מבנתים כשהוא מודד מבפנים נותן לכרם ארבע אמות ולגפנים ששה טפחים.

ו נפן שנטועה במדרנה נותנים לה עבודתה הזרעים והירקות שנטועים במדרנה נותנים להם עבדיהם היו להם שתי שדות זו למעלה מזו התחתונה נטועה כרם והעליונה אין נטועה כרם זורע את העליונה עד שמגיע לעיקר

cautione futuri damni. Quanta erit ejus plantatio? Trium e regione trium: Si auferat unam ex exterioribus, quantum erit ſpatium inter illas? Duarum contra duas a quatuor uſque ad octo cubitos, & quæ exit in modum caudæ, a quatuor uſque ad octo cubitos: Si ſint duæ contra duas a quatuor uſque ad octo cubitos, & quæ exit in modum caudæ abſolvitur. Si a quatuor uſque ad octo cubitos aut amplius octo, aut ſi ſint duæ contra duas, a quatuor uſque ad octo, aut ſi ſint plures quam octo, & quæ exit in modum caudæ a quatuor uſque ad octo cubitos, non erit vinea, donec ſint duæ contra duas, quatuor uſque ad octo cubitos, & quæ exit in modum caudæ a quatuor uſque ad octo cubitos.

III. Si planta fuerit directum, & ramus non fuerit directus, erit vinea, ſi ramus fuerit directus, & planta non fuerit directa, non erit vinea; Si ſint minuti, & non ſint directi, ſi moveantur & fiant directi. Quomodo innotuerit utrum ſint directi necne? Tendet funiculum ad radicem vitium, ſi omnes tangant funiculum, erit vinea, ſi alter ingrediatur, & alter egrediatur, tum hæc non erit vinea.

IV. R. Simeon dicit: Si in foſſa plantetur, ut poſtulat conſuetudo, aut circumagatur ſicut columbarium rotundum, non erit foſſa: Vinea ſi inordinate plantata ſit, ſi in ea poſſint dirigi tres contra tres, erit vinea, ſi minus non erit vinea. Contigit hoc factum, & venientes conſuluerunt Raban Gamaliel, qui reſpondit illis. Exite & quærite ex Joſe ben Gulai, qui peritiſſimus eſt in conſtitutionibus vineæ; Abeuntes ab eo quæſierunt: Reſpondit illis. Si in ea poſſunt dirigi duæ contra tres, erit vinea, ſi minus, non erit vinea.

V. R. Simeon dicit: Si vinea plantetur in ſpatio minori quatuor cubitis, aut majori octo cubitis erit vinea. Si vinea plantetur, ut poſtulat conſuetudo, & ſeries una ab ea exeat, quando metitur, attribuet vineæ quatuor cubitos, & ſeriei quatuor palmos; Si plantetur, ut poſtulat conſuetudo, & vites exteriores appareant interiores, quando metitur intus, attribuet vineæ quatuor cubitos, & vitibus ſex palmos.

VI. Si vitis plantetur in ripa, attribuent illi cultum ſuum; ſemina & herbæ ſi plantentur in ripa, attribuent illis cultum ſuum. Si duo ſint agri, alter altero ſuperior, ſi in inferiori plantetur vinea, & in ſuperiori plantetur vinea, ſeret ſuperiorem, donec perveniat

התחתונה העליונה נטועה כרם והתחתונה אין נטועה כרם זורע את התחתונה וארץ המדרגה עד שמגיע לעקר נפניה.

ז גפן שנטועה בנקע עמוק עשרה ורוחב ארבעה נותנים לה עבודתה למטה פחות מכן נותנים לה עבודתה למעלה , חריץ שעובר בכרם עמוק עשרה ורוחב ארבעה רבי אליעזר אומר זורעים בתוכו שלשה זירעונים אחד מכאן ואחר מכאן ואחד באמצע רבי אליעזר בן יעקב אמר נראים דברי רבי אליעזר בחריץ מבורץ.

ח הנוטע ירק בכרם או המקיים הרי זה מקרש ארבעים וחמש נפנים אימתי בזמן שנטועות על ארבע ארבע או על חמש חמש היו נטועות על שש שש או על שבע שבע הרי זה מקרש שש שש עשרה אמה לכל רוח ענלות לא מרובעות רבי שמעון בן אלעזר אומר תוקע בארץ ומודר שש עשרה אמה לכל רוח עגולות לא מרובעות מפני שנראות בקרן טבלה רבי שמעון בן יהידה אומר משום רבי אליעזר בר שמעון הזורע וסיערתו הרוח לאחריו מותר מפני שהוא אונס סיערתו הרוח לפניו אסור .

ט בעל הבית שקיים ירקות שדה בכרם אסור לו ואסור לכל ארם אחר מכל מקום שקיים ירקות שרה בכרם אסור לו ומותר לכל אדם . הלשישות והלביצין והברכוייר והבולפסין והכרכוס והקינרא והחמיתא והתלמירת והסיארה והאיזוב והקורנית והקשואום והרלועים והאבטיחים והמלפפונות ופול המצרי מיני זרעים הרי הם כלאים בכרם האירוס והקיעים ושושנת המלך מיני זרעים ואינם כלאים בכרם רבי דוסתאי בן יהורה אומר מיני דשאים הרי הם מיני כלאים החשיפה והאיטם והנמי וכל הנדלים באפר מיני דשאים הרי הם כלאים בכרם הקנים והחבין והוורד והאטדין מין אילן ואינם כלאים.

י זה הכלל כל המוציא מעיקרו הרי זה ירק וכל שאין מוציא עליה מעיקרו הרי זה אילן החצב רבי ישמעאל אומר כלאים וחכמים אומרים אין כלאים רבי

ad fondamentum inferioris ; ſi in ſuperiori plantetur vinea , at in inferiori non plantetur vinea , ſeret inferiorem , & ripam , donec perveniat ad radices vitium .

VII. Si vitis plantetur in foſſa profunda decem, & lata quatuor palmos , attribuunt illi cultum ſuum ad inferiorem partem, ſi fuerit hoc minus, attribuent illi cultum ſuum ad ſuperiorem partem: Foſſa per vineam tranſiens ſi ſit profunda decem, & lata quatuor palmos; R. Elieſer dicit: Licet in ea ſerere tres ſpecies ſeminum , alteram hinc & inde alteram , & in medio alteram ; R. Elieſer ben Jacob dicit ; Videntur probabilia verba R. Elieſer in foſſa profunda .

VIII. Si plantet olus in vinea , aut conſervet, is ſanctificat quinque & quadraginta vites : Quando ſatæ fuerint quaternæ quaternæ , aut quinæ quinæ , ſi vero ſatæ fuerint ſenæ ſenæ, aut ſeptenæ ſeptenæ , ecce ſanctificat ſedecim cubitos ad ſingula latera rotunda , non quadrata : R. Simeon ben Elieſer dicit: Figet in terra, & metietur ſedecim cubitos ad ſingula latera rotunda , non quadrata , quia aſſimilarentur angulo tabulæ . R. Simeon ben Jehuda dicit nomine R. Elieſer bar Simeonis; Si ſerat, & ventus diſpellat poſt eum , erit licitum , quia coacte operatur ; ſi ventus ante ſe diſpellat, erit vetitum.

IX. Si paterfamilias conſervet olera agri in vinea , erit ſibi vetitum , & omnibus erit vetitum ; ſi alius ex omni loco conſervet olus agri in vinea , ſibi eſt vetitum , & eſt licitum cunctis hominibus. Leſciſciot , & Labezin , & Barchijar, & Bulpaſin (*inuognitæ mihi, & reliquis lexicographis herbæ*) crocus , & carduus ſativus, & Chamita, & Telamith, & folium, & hyſſopus , & origanum , & cucumeres , & cucurbitæ , & pepones , & melopepones , & faba Ægyptia, ſunt ſpecies ſeminum , & ſunt heterogenei in vinea ; Iris , & hedera , & lilium regium ſunt ſpecies ſeminum, at non ſunt heterogenea in vinea . Rabi Doſtai ben Jehuda dicit : Species folii erunt ſpecies heterogeneorum : Calſcipha , atque Etam , & juncus , & cuncta quæ naſcuntur ex terra , ſunt ſpecies folii , & ſunt heterogenea in vinea : Cannæ , & roſa , & rhamni ſunt ſpecies arboris, & non ſunt heterogenei in vinea .

X. Hæc eſt regula generalis . Quod producit ex radice , eſt olus , & quod non producit folia ex radice eſt arbor : Hedera, Rabi Iſmael dicit , eſt heterogenea ; & ſapientes dicunt ; non eſt hetero-

טרפון אומר אין כלאים וחכמים אומרים כלאים אמר רבי טרפון אם כלאים בכרם תהא כלאים בזרעים ואם אין כלאים בזרעים לא תהא כלאים בכרם צלף בית שמאי אומרים כלאים ובית הלל אומרים אין כלאים אלו ואלו מודים שחייב בערלה.

פרק רביעי

א רבן גמליאל ובית דינו התקינו שיהו מרחיקים ארבע אמות מעקר גפנים לגדר העושה מחיצה לכרם גבוה עשרה ורחבה ארבעה בטל ארבע אמות שבכרם. העושה מחיצה לגפן עמוקה עשרה ורחבה ארבעה בטל ששה טפחים שבגפן בכל עושים מחיצה באבנים ובמחצלות בקשים ובקנים ובקולחות אפילו שלשה חבלים זה למעלה מזה וזה למעלה מזה ובלבד שלא יהא בין קנה לחברו שלשה טפחים כדי שיכנס הגדי.

ב רבי אליעזר אומר חריץ שהעבירו על גבי הריפון והרי הריפון כמחיצה ובלבד שלא יהא בינו לבין חבירו כמלואו. רבי יהודה אומר חריץ שהעבירו על גבי קנים והרי קנים כמחיצה צריך שלא יהא בין קנה לחברו שלשה טפחים כדי שיכנס הגדי רבי יוסי אומר אם היו קנים מדוקרגין ועשה להם פאה מלמעלה מותר.

ג נמצאת אומר שלש מדות במחיצה כל שפחות משלשה צריך שלא יהא בינו להברו שלשה טפחים כדי שלא יכנס הגדי וכל שהם שלשה משלשה עד ארבעה צריך שלא יהא בינו לבין חברו כמלואו כדי שלא יהו פרוצות בבניין היו יתרות על הבניין אף כנגד הבניין אסור כל שהם ארבעה מארבעה ולמעלה צריך שלא יהא בינו לבין חברו כמלואו כדי שלא יהא פרוץ כעומד אם העומד כפרוץ כנגד העומד מותר כנגד הפרוץ אסור אם היה עומד מרובה על הפרוץ אף כנגד הפרוץ מותר ובלבד שלא תהא פירצה

terogenea; Lupulus, dicit R. Tarphon, non est heterogeneus; & sapientes dicunt: est heterogeneus. Dicit R. Tarphon; si sit heterogeneus in vinea, erit heterogeneus in seminibus; si non sit heterogeneus in seminibus, non erit heterogeneus in vinea. Capparis, schola Schammai dicit, est heterogenea, & schola Hillel dicit: non est heterogenea: Ambo conveniunt, quod obligetur ad præputium.

CAPUT IV.

I. Raban Gamaliel & ejus Synhedrium statuerunt, ut removerent quatuor cubitos ab radice vitium propter sepem. Qui facit sepem vineæ altam decem, & latum quatuor palmos, abolet quatuor cubitos qui sunt in vinea: Si faciat maceriem viti profundam decem & latam quatuor palmos, abolet sex palmos, qui sunt in vinea: Quavis re licet facere maceriem, lapidibus, mattis, & paleis, & cannis, & caulibus, vel tribus funiculis, altero alteri imposito, & altero altero imposito, dummodo non sit inter alteram & alteram cannam spatium trium palmorum, qua possit ingredi hœdus.

II. R. Eliescr dicit: Si aquæductum traduxerit super stipites, ecce stipites erunt sicut maceries, dummodo non sit inter alterum & alterum spatium suæ plenitudinis: R. Jehuda dicit: Si fossam traduxerit super cannas, cannæ erunt sicut maceries, & necesse est, ut non sit inter cannam & cannam spatium trium palmorum, qua possit ingredi hœdus. R. Jose dicit. Si cannæ fuerint impares, si faciat illis angulum ad superiorem partem, erit licitum.

III. Deprehenditur quod dicas tres esse proprietates in macerie; quod est minus tribus palmis necesse est, ut non sint inter alterum & alterum tres palmi, ne possit ingredi hœdus; & quod habet tres, & a tribus ad quatuor, necesse est ut non sit minus inter alterum & alterum sua plenitudine, ne foramina in ædificio sint majora ædificio; atque etiam quod est e regione ædificii, vetitum est quantuluncunque; Si sint quatuor & a quatuor & ultra necesse est ut non sit spatium inter alterum & alterum juxta ejus plenitudinem, ne sit foramen sicut consistens, si consistens sit sicut foramen, e regione consistentis, erit licitum, e regione foraminis, erit vetitum: Si consistens superet foramen, vel e regione foraminis erit licitum, dummodo foramen non sit majus de-

יתרה על עשר אמות אם היו מרוקרנין ועשה להם פיאה מלמעלה אפילו יתרה על עשר אמות מותר.

ד כל מחיצה שעשויה שתי ואין עשויה ערב ערב ואין עשויה שתי הרי זו מחיצה רבי יוסי ברבי יהודה אומר אין מחיצה אלא עד שתהא עשויה שתי וערב מעשה שהלך רבי יהושע אצל רבי ישמעל בכפר עזין והראהו גפן שמודלה על מקצת תאנה אמר לו מה אני להביא זרעו תחת המותר אמר לו מותר שאין אדם מבטל תאנתו מפני גפנו העלה משם לבית המגונים והראהו גפן שמודלה על מקצת קורה ובו סרן של שקמה ובו קורות הרבה אמר לו תחת קורה זו אסור והשאר מותר שאני רואה שכל קורה וקורה באילן אילן בפני עצמו רבי ישמעאל בן אלעזר אומר אם היה מפציע בין קורה לחברתה כאלו אילן אחד:

ה אילו הן פסקי חריץ חריץ שחרב אמצעו ונשתיירו בו חמש גפנים מכאן וחמש גפנים מכאן אם אין שם שמנה אמות לא יביא זרע לשם שמנה אמות ועוד נותנים לו עבודתו וזורע את המותר כמה היא ועוד אחד מששה טפחים באמה.

ו העושה מחיצה לכרם גבוה עשרה ואין רחבה ארבעה לא ביטל את ארבע אמות שבכרם. העושה מחיצה לגפן גבוה עשרה ואין רחבה ארבעה לא בטל ששה טפחים שבגפן זמורה של גפן שהיתה מודלה על גבי תבואה אפילו היא מאה אמה כל הגפן כולה אסורה היא ופירותיה תבואה שנטעה תחת הגפן מחזיר ואינו מקדש הגפנים והירקות שנוטין לתוך הגפן אבא שאול אומר רבי עקיבא אומר יחזיר ובן עזאי אומר יספר.

ז היו שרשין יוצאין בתוך ארבע אמות שבכרם הכל מודים שיעקיר שרשי פיאה יוצאין בתוך ארבע אמות שבכרם אפילו למטה משלשה טפחים מותר. המבריך את הגפן בארץ אם אין על גביו עפר אלא כל שהו מותר לזרוע מכאן ומכאן ואסור לזרוע על גביו הבריכה שבסלע אף על פי שאין עפר על גביו לא שתי אצבעות מותר לזרוע על גבה דברי

decem cubitis. Si sint cannæ impares, & faciat illis angulum ad superiorem partem, vel si fuerit majus decem cubitis, erit licitum.

IV. Si maceries facta sit ad formam staminis, & non ad formam subtegminis, si ad formam subtegminis, & non ad formam staminis, erit maceries. R. Jose bar R. Jehuda dicit: Non est maceries, nisi quando facta sit ad formam staminis & subtegminis: Narratur quod se contulerit R. Jehosua ad Rabi Ismael in vicum Azin, & viderit vitem erectam super partem ficus, dixit illi: Quid erit, si inseram semen sub residuo? Respondit illi: Licitum est; quia nemo abolet ficum suum propter suam vitem: Deduxit inde illum ad Bet-Amaganim, eique ostendit vitem erectam super parte tigni, in quo erat sycomori, & in eo erant multa tigna; Dixit illi: Sub hoc tigno est vetitum, & reliquum erit licitum; quia ego puto, quod singula tigna in arbore sint arbor seorsim: R. Ismael ben Elieser dicit: Si findatur inter alterum & alterum tignum, erunt sicut una arbor.

V. Hæc interrumpunt; fossa, si fossa exsiccata sit in medio, & reliquæ sint in ea quinque vites hinc, & inde quinque vites, si ibi non fuerit spatium octo cubitorum, ibi non injiciet semen; si sit spatium amplius octo cubitis, & priusquam illi attribuat cultum suum, si serat, licitum est: Quantum erit amplius? Unus ex sex palmis in cubito.

VI. Si faciat maceriam altam decem palmos, at non faciat latam quatuor, non abolet quatuor palmos, qui sunt in vinea: Si faciat maceriem viti altam decem palmos, at non sit lata quatuor, non abolet sex palmos, qui sunt in vite. Si palmes vitis erectus sit super ficu, licet sit altus centum cubitos, tota vitis erit vetita, & ejus fructus: Proventum, qui plantatus sit sub vite, invertet, at non sanctificabit; Vites & olera, quæ pendent in vite, Aba Saul dicit, Rabi Akiba dicit; invertet; & ben Azai dicit: Abradet.

VII. Si radices egrediantur in quatuor cubitis, qui sunt in vinea, omnes conveniunt, quod sint eradicandæ; Si radices anguli egrediantur in quatuor cubitis, qui sunt in vinea, licet intra tres palmos, licitum est. Si propaget vitem in terra, si non sit super eam terram nisi quantalacunque, licitum est serere hinc inde, at est vetitum serere super propagine; Si in petra, licet non sit terra super ea, nisi duorum digitorum, licitum est serere super illa. Verba

רבי מאיר רבי יוסי אומר שלש אצבעות רבן שמעון בן גמליאל אומר בית שמאי אומרים עשר אמות ובית הלל אומרים ששה טפחים.

ח תבואה שהשרישה הרי זו אסורה ומקדשת ומתקדשת נפגים שהשרישו הרי אלו אסורים ומקדשים אבל אין מתקדשים עד שיעשו כפול הלבן מקצתם עשו כפול הלבן ומקצתם לא עשו את שעשו כפול לבן אסורים ואת שלא עשו כפול הלבן מותרים.

ט המעביר עציץ נקוב בכרם אם הוסיף מאתים אסור אבל אין מתקדש עד שיניחנו תחת הגפן רבי שמעון אומר אין בין עציץ נקוב לשאינו נקוב אלא הכפר זרעים בלבד.

פרק חמישי

א כלאי הכרם מותרים משום גזל ופטורים מן המעשר כלאי זרעים אסורים משום גזל וחייבים במעשרות.

ב סוס שילדה מין חמור מותר עם אמו ואם היה אביו חמור אסור עם אמו. חמור שילדה מן הסוס מותר עם אמו אם היה אביו סוס אסור עם אמו רחל שילדה מן עז מותר עם אמו אם היה אביו עז אסור עם אמו עז שילדה מן רחל מותר עם אמו אם היה אביו רחל אסור עם אמו ואין קרב לגבי מזבח.

ג כוי מטילין עליו שני חומרים אין קושרין את הסוס לא לצדי הקרון ולא לאחר הקרון ולא את הלפרקים לגמלים רבי מאיר מתיר אם היו מסייעין בירידה ובעלייה הכל מודים שהוא אסור. לא יקשור סוס לפרד ופרד לחמור וחמור לערוד מפני שמנהגין זה את זה אם עשה כן רבי מאיר מחייב וחכמים פוטרין.

ד רבי יהודה אומר בני סוסה ובני חמורה כאחד אוסרים זה את זה וחכמים אומרים כל הפרדות מין אחד הם אסיה הבבלי אומר אסור לרכוב על גבי פרדה מקל וחומר ומה אם במקום שמותר ללבוש שני חלוקות כאחד הרי הוא אסור בתערובתן מקום שאסור לנהוג שתי בהמות

ba R. Meir: R. Jose dicit: Tres digiti: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Schola Schammai dicit: Decem cubiti; & schola Hillel dicit: Sex palmi:

VIII. Si proventus radices egerit, vetitus est, & sanctificat, & sanctificatur: Vites si radices egerint, sunt vetitæ, & sanctificant, at non sanctificantur, donec fiant instar fabæ albæ; si pars fiat instar fabæ albæ, & pars non fiat instar fabæ albæ, quæ factæ sint instar fabæ albæ, sunt vetitæ, & quæ non factæ sint instar fabæ albæ, sunt licitæ.

IX. Si traducat vas hortense perforatum in vineam, si addat 200. est vetitum, at non sanctificatur, nisi ponat sub vite: R. Simeon dicit: Non est discrimen inter vas hortense perforatum & non perforatum, nisi ut disponat semina duntaxat.

CAPUT V.

I. Heterogenea vineæ sunt licita respectu rapinæ, & absolvuntur a decima: Heterogenea seminum sunt vetita respectu rapinæ, & obligantur ad decimas.

II. Si equa pariat speciem asini, licitus est cum matre sua, si vero ejus pater fuerit asinus, est vetitus cum matre sua; Si asina pariat ex equo, licitus est cum matre sua, si ejus pater fuerit equus, vetitus est cum matre sua. Si ovis pariat speciem hœdi, licitus est cum matre sua, si ejus pater fuerit hœdus, est vetitus cum matre sua; si capra pariat speciem ovis, licitus est cum matre sua; si ejus pater fuerit agnus, est vetitus cum matre sua, neque offertur super altare.

III. In Cavi aggravarunt duas conditiones: Non licet vincere equum ad latera currus, neque post currum, neque asinos Lydiæ cum camelis; Rabi Meir permittit: Si opem ferant in discensu, & in adscensu, omnes conveniunt, quod sit vetitum. Non licet vincire equum cum mulo, neque mulum cum asino, neque asinum cum onagro, quia se tegunt inter te; si ita faciat, R. Meir obligat; & sapientes absolvunt.

IV. R. Jehuda dicit: Filii equæ, & filii asinæ simul, sunt inter se vetiti; & sapientes dicunt: Omnes mulæ sunt una species: Hisci Babylonius dicit: Vetitum est equitare super mula argumento a minori ad majus: Si ubi licet induere simul duas subuculas, vetita est earum miscella, ubi vetitum est ducere duas bestias, non erit æquum, ut sit ve-

אינו דין שיהא אסור בתערובתן אמרו לו הרי הוא אומר והרכבתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי והורדתם אותו אל גיחון אמר להן אין משיבין מתקוע אמרו לו הרי הוא אומר ויעש דוד הישר בעיני יהוה ולא סר מכל אשר צוהו רק בדבר אוריה החתי.

ה כלב מין חיה רבי מאיר אומר מין בהמה מה הפרש בין רבי מאיר וחכמים אומרים אלא שהכותב חייתו לבנו רבי מאיר אומר כתב לו כלב וחכמים אומרים לא כתב לו כלב הכותב בהמתו לבנו רבי מאיר לא כתב לו כלב וחכמים אומרים כתב לו כלב כלב כופריז מן חיה.

ו הירודין והנעמות הרי הם כעופות לכל דבר שאין בהמה טמאה יולדת מן טהורה ולא טהורה מן טמאה ולא גסה מן דקה ולא דקה מן גסה ולא אדם מן כולן ולא כולן מן אדם כל שיש ביישוב יש במדבר הרבה יש במדבר שאין ביישוב כל שיש ביבשה יש בים הרבה יש בים שאין ביבשה אין מי חולדה בים.

ז החוסם את הפרה והמזוג את הכלאים פטור אין לך שהוא חייב אלא הנוהג והמנהיג בלבד.

ח צמר הגמלים וצמר הרחלים אסור במה דברים אמורים בזמן שטרפן זה בזה והביא פשתן ביניהם וטרף אבל העישה חלוק שכולל צמר הגמלים וכולל צמר הארנבים וארג בו חוט אחד של צמר בבגד זה וחוט אחר פשתן בבגד זה אסור בבגד שיש בראשו אחד כלאים לא יתכסה בצד השני אף על פי שהכלאים מונח בארץ.

ט חלוק של צמר שנפרש ופירשו בחוט של פשתן ושל פשתן שנפרש ופירשו בחוט של צמר אם תופרן אסורים משום כלאים ויוצאין בהן בשבת. לובש אדם שתי חלוקות זו על גב זו אף על פי שפונדתו חגורה עליו מבחוץ ובלבד שיתן את המשיחה ויקשור בה בין כתיפיו.

י בלארי נשים אין בהן משום כלאים ואם תופרן מקבלות את הטומאה ואסורות משום כלאים משפחות תיבה

vetita earum miscella? Responderunt illi: Atqui dictum est: *Et imponite Salomonem filium meum super mulam meam, & ducite eum in Gihon*. Respondit illis: Non licet discere ex imperio: Dixerunt illi: Ecce dictum est: *Et fecit David rectum in oculis Domini, & non declinavit ab omnibus quæ præceperat ei, excepto casu Huriæ Hethæi*.

V. Canis est species feræ, R. Meir dicit: species animalis: Quodnam est discrimen inter R. Meir, & sapientes? Hoc tantum: Si quis testamento scriberet feras suas filio suo; R. Meir dicit; Non scripsit canem; & sapientes dicunt: Scripsit illi canem; Si testamento scribat filio suo sua animalia; R. Meir dicit: Non scripsit illi canem; Et sapientes dicunt: Scripsit illi canem: Canis pagorum est species feræ.

VI. Dracones, & ululæ sunt omnino sicut volucres; quia bestia immunda non parit ex munda neque munda ex immunda, neque crassa ex minuta, neque minuta ex crassa, nec homo ex quavis re, nec quævis res ex homine: Quod invenitur in loco habitato, invenitur in deserto; multa sunt animalia in deserto, quæ non inveniuntur in loco habitato: Quod deprehenditur in arida, deprehenditur in mari, multa sunt animalia in mari, quæ non sunt in arida, excepta mustela maritima.

VII. Qui capistrat vaccam, & copulat heterogenea, absolvitur: Non est tibi qui teneatur nisi qui ducit, & facit ducere duntaxat.

VIII. Lana camelorum, & lana ovium vetita est. De quo hæc dicta sunt? Quando eas inter se miscuerit, & inter eas injecerit linum, & miscuerit; At si faciat subuculam commixtam ex lana camelorum, & lana leporum, & texat filum unum lanæ in hac veste, & filum unum lini in altera veste, est vetitum. Si in una extremitate vestis sit miscella, non se teget altera extremitate, licet deponat miscellam in terra.

IX. Si indusium laneum separetur, & connectatur filo lineo, & si indusium lineum separetur, & connectatur filo laneo, si ea consuat, sunt vetita respectu heterogeneorum & licet cum illis egredi in Sabbatho. Licet induere duo indusia, alterum alteri impositum, licet cingulo extrinsecus præcingatur, dummodo ponat funiculum, & se vinciat inter humeros.

X. In linteo muliebri non est ratio heterogeneorum, si consuat, recipiunt immunditiem; & sunt vetita respectu heterogeneorum; In linteis arcæ non est ratio

אין בהן משום כלאים מטפחות ידים ומטפחות כפרים ומטפחות ספוג אין בהן משום כלאים רבי אליעזר אוסר דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר רבי אליעזר מתיר וחכמים אוסרין.

יא לא יתן את המרדעת על כתפו אפילו להוציא עליה את הזבל ורבי אלעזר ברבי שמעון מתיר בגד שאבד בו כלאים לא ימכרנו לנוי ולא יעשנו מרדעת לחמור רבי שמעון בן אלעזר אומר לא יעשה הימנו אימרא המפורסמת אבל יעשה הימנו תכריך למתים.

יב עיפו של צמר שנתנו בפשתן מותר עשה שני ראשיו ננר אחר אסור צמר שנתנו בפשתן להיות אורג עליו הרי זה אסור שבשעה שהיה לנוז היה ניטוה אמר רבי שמעון בן אלעזר למה נקרא שמו שעטנז מפני שמליז את אביו שבשמים עליו.

יג רבי חנניה בן גמליאל אומר לא יקשור סרק של צמר ושל פשתן לחגור בו את מתניו אף על פי שהרצועה באמצע הפוקרית והציפה אין בהן משום כלאים ואם תפרן מקבלים טומאה ואסורים משום כלאים פשתן שצבעו בחרת לא ימכרנו לגוי ולא יעשנו אימרא לפשתן המפורסמת בכרים ובכסתות הרי זה מותר.

יד איינטפלינית מלוגמה ורטייה אין בהן משום כלאים המת והבהמה והאוהלין והאכסלו והאסטמא וקלע ואילון ובגדי כהנים ובגדי כהן גדול אין בהם משום כלאים בגדי כהן גדול היוצא בהם למדינה חייב ובמקדש בין לשרת ובין שלא לשרת פטור מפני שהן ראויין לעבודה.

ratio heterogeneorum; in linteis manuum, & in linteis tonsorum, & in linteis absterſionis non eſt ratio heterogeneorum. Rabi Elieſer prohibet: Verba R. Meir: R. Jehuda dicit: R. Elieſer permittit, & ſapientes prohibent.

XI. Non licet imponere humeris ſuis clitellas, vel ad efferendum fimum; At R. Elieſer bar R. Simeonis permittit. Veſtem, in qua perdita ſint heterogenea, non vendet gentili, neque faciet clitellas aſino; R. Simeon ben Elieſer dicit: Non faciet ex ea fimbriam manifeſtam, at licet ex ea facere involucrum mortuis.

XII. Signum lanæ ſi inſeratur in lino, licitum eſt; Si faciat duas extremitates in uno latere, eſt vetitum; Si lanam ponat in lino, quo tempore velit texere ſuper eo, vetitum eſt; etenim quo tempore diſcindit, neit. Dicit R. Simeon ben Elieſer: Cur vocatur שעטנז? Quia eum deridet ejus pater qui eſt in cœlis.

XIII. Rabi Chananjah ben Gamaliel dicit: Non colligabit ſegmentum laneum, & lineum, ut lumbos præcingat, licet ſit lorum in medio. In lino pectinato, & in lana excuſſa non eſt ratio heterogeneorum; ſi ea conſuat, recipiunt immunditiem, & ſunt vetita reſpectu heterogeneorum: Si linum infecerit colore nigro, non vendet gentili, neque faciet fimbriam lino manifeſtam; in culcitris & pulvillis eſt licitum.

XIV. In unguentis, malagama, & emplaſtro non eſt ratio heterogeneorum. In mortuo, in beſtia, in tentoriis, & in caniſtris, in ornamento capitis muliebri, & in funda, & in veſtibus ſacerdotum, & in veſtibus ſummi ſacerdotis non eſt ratio heterogeneorum; Si ſummus ſacerdos egrediatur cum veſtibus ſuis in provinciam, tenetur; & in ſanctuario ſive tempore miniſterii ſive extra tempus miniſterii abſolvitur, quia convenientes ſunt miniſterio.

ANTIQUITATUM JUDAICARUM
LECTORI STUDIOSO
S. P. D.
JOH. CONR. HOTTINGERUS.

Nter *subsidia illa, per quæ ad exactam & quantum fieri potest perfectam Sacrarum Literarum expositionem pervenitur*, Philologia Sacra, *hoc est*, Linguæ Sacræ, & Antiquitates Judaicæ, *maxime præcipuum est; constat enim eos qui harum scientia erant imbuti, semper solidiores S. Codicis Interpretes & Commentatores exstitisse; Etenim ad ejus genuinum sensum eruendum, tam* linguarum, *quibus conscriptus, quam* rituum *populorum, quibus concreditus erat, notitiam necessario requiri, quis inficiabitur? Id quod etiam Illustris* Hugo Grotius Tract. de J. B. & P. Prolegom. *hisce prodidit verbis:* Ad percipiendum librorum, ad Antiquum (*quidni & ad Novum?*) fœdus pertinentium, sententiam non parum conferre nobis possunt Hebræi scriptores, ii maxime, qui & sermones & mores patrios habuere cognitos. Magnus *per Philologiam* Theologus J. Coccejus Præfat. ad Tract. Sanhedrin & Maccoth, *hæc referens, addit*: Traditiones vero humanæ πατροπαράδοτοι, unde nisi ex Doctrina Judæorum peti possunt? Hæc autem pertinent sive ad pleniorem legis Mosaicæ, qua ritualis, qua judicialis & moralis intelligentiam: sive ad exoticarum legum illustrationem, sive ad lumen historiarum de rebus Judaicis, sive, quod maximum est, ad confirmationem Historiæ Evangelicæ, ubi plurima Judaici moris, legum & traditionum mentio est. *Et qui vel legem Mosaicam reliquosque V. T. libros, vel plurima Novi loca Judæorum ritualibus non consultis, dextre explicabit, ne is mihi Magnus erit Apollo. An non omnes de Levitico cultu traditæ leges, sive loca sacra, sive personas sacras, sive res sacras, sive tempora sacra concernentes, typicæ & umbratiles a Christianis imo etiam antiquioribus Judæis habentur, quibus totum salutis mysterium adumbratum, unde liquido constat Jesum* ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας ἡμῶν, *heri hodie & in secula fuisse, esse & fore semper eundem; quomodo autem antitypi ad typum vera relatio, nisi prius typi sensus literalis in propatulo sit, ostendi potest? Unde vero ille, nisi ex Judæorum ritibus cognoscitur? Ut nunc nihil de Evangelistarum &*

Apo-

Apostolorum, Pauli præsertim, *allusionibus ad Judaicos ritus refertissimis scriptis, dicam. Verum si omnem Judaicarum Antiquitatum in explicanda Sacra Scriptura usum ac necessitatem describere vellemus, contra præfationis leges peccaremus; neque id adeo opus est, quum jam a Viris doctis passim demonstrata veritas sit.*

Atque idem, nisi admodum fallimur, ex hoc, quem Tecum, B. L. *communicamus*, de Decimis Judæorum Commentario Philologico *patebit, in quo omnia* de Decimis *in utroque tam V. quam N. instrumento exstantia loca, hactenus aut male intellecta aut plane intacta relicta, ex authenticis Judaicorum ICtorum scriptis explicare atque illustrare sategimus. Postquam enim vidimus* Decimandi ritus *parce admodum & minus recte hactenus fuisse descriptos, eo magis nostras vires circa eos tentare & ignotos in lucem proferre lubuit, sic ut persuasi simus, nos qualicunque hac opera, iis, qui* Antiquitatibus Sacris *aliquem honorem habent, rem haud ingratam fecisse & inde quandam (vereor ne improbe dicam) in nos gratiam redundaturam speramus. Exstant quidem, præter eos qui in S. Codicem commentati sunt, aut qui Judæorum Sacra in compendiis tradiderunt, quales sunt Sigonius & Cunæus* de Republica Hebræorum *ab Johanne Nicolai notis illustrati, Goodvvinus in* Mose *&* Aharon *prius Reizii, postea* Reverendi Patruelis Joh. Henrici Hottingeri, S. S. Theol. & Antiqq. Jud. in Academia Marburgensi Professoris *notis & pluribus accessionibus auctus, atque nuperrime* Clarissimus Relandus *in accuratissima* Antiquitatum Hebræarum delineatione, *aliosque, passim varia Eruditorum de hac materia scripta. Illustris Scaliger pauca de ea congessit, quæ in ejus* Opusculis Posthumis *repe, riuntur; Eum Cl. Sixtinus Amama secutus est, qui* Commentariolum de decimis Mosaicis Franeq. An. 1618. *edidit, sed ferme nihil præter jam a Scaligero prolata habet, qui idcirco a Cl. Guisio,* autor humi repens a Scaligeri ore pendens, *nimis inique vocatur, Vir alias de Philologia Sacra bene meritus: utriusque vero Tractatus* Bibliis Criticis edit. Francof. & Amstelod. post Deut. XXVI. *inserti sunt. In* Anglia, *ubi olim acriter de Decimarum jure disputatum est, Cl. Seldenus vernacula lingua* de Decimis *tractatum edidit, quem Celebris hujus seculi Criticus Johannes Clericus latinitate donavit, suisque in* Pentateuchum Commentariis *inseruit. In* Germania *a Cl. Frischmutho, Quenstedio, Varenio* de Decimis *Judæorum Dissertationes editæ sunt. Et hi quidem sunt Auctores hancce materiam explicantes, qui ad notitiam meam pervenerunt; sed omnes simul juncti; præterquam quod idem ferme dicant, pluresque eosdem committant errores, vix unum atque alterum folium explent, sic ut Lectori harum rerum cupido satisfacere haud possint. Videntur sane Laudati Viri, non satis Judæorum scripta consuluisse, sine quibus tamen in hoc studii genere nihil solidi dici potest: hinc est, quod sæpius contra eorum sententias disputandum fuerit; sed certe non eo animo, ut eorum eruditioni, quæ totum permeavit literatum orbem, quicqnam derogaremus, quod nimis temerarium esset, sed solo veritatis studio factum esse ingenue profitemur, neque id, nisi bonitate causæ freti; facere ausi fuissemus; firmiter enim propositum nobis erat, nihil quicquam de hoc themate, nisi quod idoneis & luculentis testimoniis probari poterat, asserere; An autem id fideliter a nobis præstitum*, B. L. *judicet. Methodo tali, qualem pro tractanda materia maxime concinnam putavimus, usi sumus. Animus quidem primitus erat Celeberrimi Judæorum ICti* Maimonidis Tractatum de Decimis *ex vastissimo ejus opere, quod* יד חזקה manus fortis *inscribitur, Latina veste indutum, notisque illustratum publici juris facere, cujus etiam translationem a capite usque ad calcem confecimus, sed animi mutati ratio non una erat; nam præterquam, quod laudatus Rabbinus multa, ubi de* rebus decimandis *agit, de variis arborum & terræ fructibus, herbis oleribus in* Palæstinæ *solo procretis, maximamque partem nobis ignotis, vel difficulter cognoscendis, congesserit, quæ sine damno ignorari possunt, ut sic labor noster ferme inutilis fuisset; multis quoque de variis in* rebus dubiis decimandis *casibus disputavit, non majoris utilitatis: Insuper si solum juxta Maimonidem commentarium nostrum conscripsissemus, plurima Themata, quæ ad Decimandi ritus cognitu necessaria, silentio prætereunda fuissent, neque juxta hunc tractatum, vel de* Patriarcharum, *vel* Pauperum, *vel* Animantium decimis *(de quibus idem ille alibi tractat) dicendi occasio fuisset, quum tamen hæc capita omnia prolixissime executi fuerimus, pro instituti nostri ratione de omnibus* Decimis *apud Judæos consuetis agendum erat, sed post multos alios Maimonide ubique in subsidium vocato.*

Id unicum adhuc superest, ut Tuum, *Erudite Lector, de labore nostro benevolum rogitemus judicium; si quæ in iis deprehendes, quæ applausum tuum merebuntur,*

tur, erit cur nobis gratulemur; errores, quorum idoneis rationibus convictus ero, lubentissime emendabo, etenim in rebus, quæ per antiquitatem obliteratæ, tam lubricis & ætate ad errandum nimis prona, vix evitandæ sunt hallucinationes, sed errare humanum est, neque quid humani a me abesse puto. Agnosces saltem animum ad sacra *hæc* studia *promovenda intentum, qui Tuo applausu ad alia non parum excitabitur. Quod jam opella nostra Viris, ad quorum manus ea pervenit, non displicuerit, quod nunquam optare ausi fuimus, quorum etiamsi laudes supra merita nostra esse sciamus, institutum tamen ipsis probari, vehementer gaudemus, etenim*

Principibus placuisse viris non ultima laus est.

Momos, quos somno Patre natos Hesiodus testatur, qui quidem ipsi nihil faciunt quam cœterorum hominum opera reprehendere, non curamus, iis enim non scripsimus. Neque etiam timemus, eos qui, aut erga studia, aut personam nostram invidiæ oestro punguntur, bene scientes, invidiam virtutem, ut umbram corpus, sequi, &

Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν

Virtutem posuisse Deos sudore parandam.

Vale, Erudite Lector, nostrisque laboribus fave.

JOH. CONR. HOTTINGERO,

VIRO ERUDITISSIMO,

HADRIANUS RELANDUS

S. P.

Quam mihi misisti descriptam typis partem Commentarii Tui de Decimis Judæorum, longe mihi fuisse gratissimam non est quod dubites. Uti enim omnes illos, qui commodis rei literariæ inserviunt, quocunque in argumento operam collocent, singulari amore complecti soleo, ita illos a me reliquis præferri haud mirandum est, qui illis studiis illustrandis & promovendis se tradunt, quæ me potissimum delectant. Si in horum numerum te referam & hoc eximium industriæ tuæ specimen, nec a vero quicquam alienum dixero, aut quod modestiam tuam offendere merito queat. Argumentum elegisti, quod uti ad intelligentiam Sacrarum Tabularum nemo inficias iverit esse utilissimum, ea cura quæ Tua est, elaboratum videre, diu desideravit orbis eruditus. Frustra id expectatum fuit ab iis, qui ad res plurimas, easque diversi generis, pertractandas animum adpulerunt, nec tantum sibi concesserunt otii, quantum necesse est, ut accurate per singulas irent: Quod si vel maxime illis contingeret, crediderim fore, ut ipsius vitæ humanæ brevitas filum operis non pertexti abrumpat, & fatalis hora speratum terminum antevertat. Quis illle unus est, qui omnes ritus & consuetudines veterum Hebræorum, & quæ eo spectant explorata habet; qui prisca gentis Judaicæ monumenta perlegit universa, eaque est memoria, ut quæ usu veniunt animo suo præsentia sistat opportune; qui tot linguarum & dialectorum orientis peritus est, quot requiruntur ad Intellectum codicum ab Hebræis conscriptorum; qui & rationis temporum & positionis locorum gnarus est; qui judicio valet, ut vera a falsis, certa ab incertis distinguat; cui denique, ut alia prætereum, & tempus & otium, & valetudo & omnia reliqua suppetunt, quemadmodum ei suppetere debent, cui nihil in ullo argumento erit obscuri, nihil ignoti? Hæc quum superare vires unius hominis videantur, nihil magis optandum est, quam nunc hos nunc illos certam scribendi materiam eligere, & huic totos se tradere, ut eam, quantum fieri poterit, exhauriant, & quæ eo faciunt colligant, collecta ad examen vocent, & luci publicæ exponant, ut junctis operis hoc ædificium exstruatur, & tum nostræ ætati tum venturæ præstemus rem utilem. Quod quidem quoties tentatur ab hominibus haud ineptis, mirum non est, sæpe virorum clarorum errores insignes detegi, qui obiter de aliqua re egerunt, non attendentes ad om-

omnia, ad quæ attendi oportuisset, quibus æquum est veniam aliquam concedere, ob alias animi dotes, & monumenta doctrinæ, quibus rem literariam ornarunt. Hac quicunque incedit via, fieri nequit, quin bene mereatur de literis, laudemque & gloriam consequatur, non inanem illam, quæ vulgus titillat, quamque sectari hominem Christianum fas non est, sed quæ, ex virtute nata, recte factorum comes est fidissima.

Ista Te manent præmia, Doctissime Hottingere, qui egregium hoc argumentum de Decimis Judæorum singulari diligentia illustrasti, atque edito hoc doctrinæ Tuæ atque ingenii specimine orbi noscendum das, quid a Te olim sperari debeat. Fontes ipsos adire maluisti, quam hinc inde quædam corradere, & male consutas lacinias, pannosve aliorum Auctorum in lucem denuo protrahere. Non multum sane præstare is valet in Antiquitatibus Hebraicis, qui vetustissimos Gentis Israeliticæ codices, Misnam videlicet & Gemaram, vetereſque Rabboth & Midraschim, Zohar, Siphre & qui iis pares sunt, negligit aut contemnit. Qui aut Judæorum odio, aut sua ductus ignorantia, ab his se abstinet, nec cogi se patitur, ut in istis desudet, a quo cogitur ad scriptionem? Nosti me patrocinium quidem omnium rerum, quæ in Pandectis Judaicis leguntur, suscepisse nunquam, non esse tamen adeo iniquo adversus Judæos animo, ut illis negatum velim, quod Græcis, Romanis, Persis, & quibus non, plena manu concedimus; scilicet ita censeo, quum Hebræi de Rebus patriis testantur, nec Religionis aut sensus de Deo interest, testenturne hoc vel illo modo, neque aut sanæ rationi aut indubitatis aliarum gentium testimoniis ea quæ memoriæ produnt adversa sunt, fidem ipsis esse habendam: atque ita quemadmodum Romanis scriptoribus adsentior, Capitolii aut Amphitheatri alicujus formam describentibus, pari jure credendum esse Judæis, qui Templum Hierosolymitanum delinearunt. Quod nisi in auxilium advocemus Judæorum scriptores, quam jejuni sunt libri Christianorum, qui de Sacrificiis verbi gratia, aut Sacerdotibus agunt? E contrario si Judæorum traditionibus utimur, quanta lux affunditur plurimis locis Veteris Instrumenti? Quam plana redduntur illa, quæ lectorem vel maxime attentum intricant & impeditum tenent? Ipse commentarius hic tuus sententiæ nostræ veritatem probat clarissime, quod quoties deprehendo non possum non summa voluptate affici, tum quod & Sacer Codex hac ratione illustretur, & alii incendantur amore nostrarum literarum, tum quod adeo dignam nomine Hottingeriano sobolem in te agnoscam. Perge itaque hoc pede Doctissime Hottingere, & me, si quem alium, tuis conatibus favere plurimum, & Te amare scito. Scribebam Trajecti Batavorum a. d. XXI. Februarii CIↃ IↃ CCXII.

JO-

JOHANNIS CONR. HOTTINGERI COMMENTARIUS PHILOLOGICUS DE DECIMIS JUDÆORUM.

EXERCITATIO PRIMA.

De Etymologia diversarum vocum quibus Decimæ appellantur.

ARGUMENTUM.

More recepto præmittitur explicatio vocum. Hebræorum מעשר *est a* עשר decem, *quod etiam ex aliis pluribus linguis observatur. Verbi* עשר decimare *duplex significatus. Voces* Chaldaicæ *&* Rabbinicæ. ארנונא *&* הלך *Esr.* IV. 13. *Vocabula* Græca δέκατον *&* ἐπιδέκατον. *An vox* ἀπαρχὴ *sumatur pro* Decimis. *Verbum* δεκατόω *&* ἀποδεκατόω *idem significat quod Hebræorum* עשר. Latinorum Decima *&* Decuma; *quæ voces non confundendæ cum voce* Decimatio; *quæ quid & apud quos in usu fuerit, explicatur.* Numerus denarius *observatur ut sacer & mysticus, quam in rem adducuntur loca ex Mischna Tractatu* Pirke Avoth, Pirke R. Elieser *&* Philone Judæo.

I. **V**Eterum Judæorum de *Decimis* leges ac constitutiones, tum ex *Sacris Literis*, tum ipsorum *Hebræorum pandectis*, Philologicis aliquot Exercitationibus expositurо, initium ab ipsis *nominibus*, quibus tam ab utriusque quam aliis scriptoribus insigniuntur, faciendum mihi esse, arbitrarus sum. Quamvis autem parum vel nihil illis insit difficultatis; tamen, quum a plerisque fieri consueverit, & omnino congruens videatur, quam rem tradituri sumus, ejus primo *nomen* aperire; rem supervacaneam me facturum nullatenus putavi, si quædam de vocum, quibus *decimæ* diversimode exprimuntur, significatione præmitterem, unde appareat, quid *Decimarum* nomine, de quibus tractaturi sumus, dictum velimus. Δεῖ δὲ πρῶτον, τὸ τῆς φωνῆς σημαινόμενον ἐξετάζειν εἰς τὸ ὀρθῶς διδάσκειν.

II. Nomen *Hebræum*, quo scriptores sacri *Decimas* indigitant, est מעשר, quoque solo, ad eas proprie significandas utuntur: hoc autem vocabulum מעשר a Radice עשר *decem* notante, descendere, pueris notum est; & inde quoque verbum עשר *decimare* derivandum. Quod enim quidam illud a עשר cum *schin*, quod *divitem esse* significat, quia nempe numerus denarius perfectus sit & dives, deducendum volunt, cum re minus convenire putamus; sunt enim hic literæ *schin* & *sin*, quamvis id alias non raro fiat, non permutandæ & confundendæ. Solent quidem Judæi per *paranomasiam* quandam dicere עשר תעשר *decima ut ditescas*; illius fundamentum quærunt in loco Deuter. XIV. 22. Sic enim *R. Obadias de Bartenora* ad Mischnicum Tractatum *Pirke Avoth* c. III. §. 13. ad verba מעשרות סייג לעושר *decimæ sunt sepimentum pro divitiis*; hunc in modum ludit: עשר תעשר עשר בשביל שתתעשר *quia* (Deut. XIV. 22.) *scriptum est* עשר תעשר *igitur decimato ut ditescas*. Sed hæc per allusionem, Judæis admodum frequentem, & non ut inde vocis מעשר origo arcessenda sit, dicuntur; quod vel inde patet, quia plerique scriptores Judæi, & ipse quoque *Bartenora* alibi, utramque vocem עשר תעשר de exacta *decimarum* solutione intelligunt, quamvis quoque sint qui eas de duplici *decimarum* specie, *prima* nempe & *secunda*, alii aliter explicent. Magis itaque convenit vocem מעשר derivare a עשר *decem*. Eadem derivatio in ceteris quoque orientalibus & occidentalibus linguis obtinet: Ita Arabum معشار *decima pars, quæ decimando colligitur est a* عشر *decem*: Græcorum δέκατον a δέκα *decem*; Latinorum *decima* a *decem*, Gallorum *dismes* a *dix*: ab Italorum *dieci* est (quod ipsum Latinum) *Decima*: Anglorum *Tenth* a *Ten*: Belgarum *Tiendem* a *Tien* & Germanorum Zehenden a Zehen descendit, nihil enim aliud *decimæ* significant, quam cujuscunque rei decimam partem. De verbo autem עשר *decimare*, observandum, illud habere significationem reciprocam, denotat enim tum *decimas solvere*, tum eas *accipere*. Loco ex Deuteronomio supra citato notat *solvere decimam*. Sic etiam Deut. XXVI. 12. dicitur כי תכלה לעשר את כל מעשר *si absolvisti decimare* i. e. persolvere *omnem decimam*.

mam. In hoc quoque ſignificatu עשר occurrit Nehem. x. 38. 39. ubi tum *decimarum*, quas populus Levitis, tum & earum, quas Levitæ ſacerdotibus ſolvere tenebantur, mentio fit: ſorte quod v. 39. legitur, ſacerdotes ſeu filii Aaronis הלוים בעשר, intelligi quoque poſſet ſacerdotes a Levitis accepturos *decimas*: ſaltem, hoc verbum hanc etiam (*accipere* nempe *decimas*) habere ſignificationem, facile ex I. Sam. VIII. 15. 17. colligi poteſt: ibi enim inter futuri Regis jura quoque refertur. quod Rex populum יעשר *decimaturus*, hoc eſt, *decimas* tam frugum terræ quam beſtiarum *accepturus ſit*.

III. Chaldæos *Decimas* ſignificant voces מעשר & מעשרא etiam חד מן עסרא Ita ubi Geneſ. XIV. 20. de Abrahamo extat: ויתן לו מעשר מכל *Et dedit ei* (Melchiſedeco) *decimas de omnibus*: *Targum* tranſtulit ויהב ליה חד מן עסרא מכלא *& dedit illi unum ex decem de omnibus*. Alias occurrit quoque מעשר ut Deut. XXVI. 12. ית כל מעשר עללותך *omnem decimam frugum tuarum*. Sic etiam מעשרא: ut Num. XVIII. 25. מעשרא מן מעשרא *decima ex decima*, quod aliquando ſcribitur cum *ſamech* עסרא ſic enim frequenter Hebræorum ש *ſchin*, cum *ſamech* Chaldæi permutare ſolent: *Miſchnici* & aiii Judæorum doctores, Hebræam vocem מעשר ubique ferme ſervarunt. Ita in primo *Miſchnæ Seder*, זרעים ſeu de *Seminibus* inſcripto, duo integri Tractatus, ſub titulis מעשר & מעשר שני extant: in quibus Doctores omnia, quæ ad modum *Decimas* haſce ſolvendi pertinebant, exacte deſcripſerunt. Sed *Magnus Buxtorſius in Lexic. Thalmud* ad vocem ארן p. 225. producit Gloſſatorem, qui vocem ארנונא explicat per עשורי *decimas*, cui quoque ſynonymam vocem הלך quæ Eſr. IV. 13. occurrit, Gemariſtæ faciunt. Sic enim in *Gem. Baba Bathra fol.* VIII. 1. explicatur: הלך והלך זו ארנונא hoc eſt, idem eſt quod ארנונא, quæ vox a nominato Gloſſatore exponitur, de עשורו תבאות והבהמות *decima proventuum & beſtiarum*. Verum hæc vox ארנונא, etiam obſervante *R. Nathan* in Lexico ſuo *Aruch* dicto, non ſpecialiter *decimas*, ſed in genere *vectigalia* annuoſque alios reditus ſignificat; quod ex eo ipſo patet, quia eam cum הלך ſynonymam faciunt, quæ, ſaltem loco ex *Eſra* citato, de *Decimis* Moſaicis nullatenus intelligi poteſt, ſed certo tributorum genere (trium enim ibi mentio fit) quod Judæi, Regi *Arthaſaſte* tum tempotis ſolvere tenebantur. Non ergo videtur aliam vocem Hebræam *Decimas*, quam מעשר præciſe denotare.

IV. Ad Græcas voces, quibus *Decimæ* notantur, pergimus. Sunt autem illæ δεκάτη, δέκατον, ἐπιδέκατον, quæ omnes a voce δέκα deſcendere liquidum eſt; illa ipſa videtur derivata a verbo δέχομαι, quia nempe omnes numeros capit denarius. Hinc *Interpretes Alexandrini*, vocem מעשר varie vertunt: ut δεκάτη Geneſ. XIV. 20. Levit. XXVII. 30. Deut. XII. 6. δέκατον, Levit. XIV. 10. & paſſim alibi. ἐπιδέκατον Num. XVIII. 21. Deut. XVI. 23. 28. Amos IV. 4. Sed cum Deut. XXVI. 12. occurrat ἐπιδέκατον & δεύτερον ἐπιδέκατον, fuerunt, qui vocem ἐπιδέκατον non ſimpliciter *decimam*, ſed *decimam* aliquam *addititiam* & δεύτερον ἐπιδέκατον alias adhuc *decimas ſuper addititias* ſignificare putabant; verum hoc ideo a Viris quibuſdam Doctis effictum eſt, ut ex Græca hujus loci verſione, ſirmum aliquod haberent argumentum, quo probarent, *Decimas Pauperum* fuiſſe peculiarem decimarum ſpeciem, præter primam & ſecundam ſolutam, de quo tamen infra, ubi de Pauperum decimis agetur, prolixius diſſeremus, & ſpeciatim hunc locum vindicabimus. Certa loca, ubi vox ἐπιδέκατον (ut id breviter præmoneamus) in *Alexandrina*, vulgo LXX. Virali dicta, *verſione* occurrit, conferenti, oppido patebit, eam ibi eſſe promiſcui uſus, & de quibus *decimis* uſurpari. Notat etiam *Suidas* ἐπιδέκατον pro δέκατον, ut ἐπιπέμπτον pro πέμπτον poni. An autem dicti *Interpretes Alexandrini*, loco Deut. XII. 6. vocem מעשרות verterint per ἀπαρχὰς, uti id putat *Cl. Kircherus in Concordant. Bibl. Græcor*. adhucdum dubito, quamvis veroſimilius mihi videatur per ἀπαρχὰς ibi intelligi תרומות quarum quoque l. c. mentio fit & vocem מעשרות ab ipſis omiſſam, vel Græcam lapſu temporis vel incuria excidiſſe. Vel an forte ibi per ἀπαρχὰς tam *Thrumas* quam *Decimas* exprimere voluerunt? Videtur quidem *Philo Judæus*, voce ἀπαρχὴ ad ſignificandas *decimas* uſum fuiſſe: ſic enim ille in libro περὶ τῶν ἐπανομαζομένων ſeu *de Nominum mutatione* p. m. 1704. edit. Francof. infit: ἔστι δὲ καὶ ἀπαρχῆς ἀπαρχὴ ὁ ἑκατοστὸς λόγος οἱ Λευῖται τοῖς ἱερωμένοις ἀπάρχονται. Λαβοῦσι γὰρ αὐτοῖς τὰς δεκάτας παρὰ τοῦ ἔθνους, καθάπερ ἀπὸ κτημάτων οἰκείων τοῖς ἱερεῦσι δεδόναι ὡς δεκάτην λόγων εἴρηται. *Præterea primitiarum primitiæ ſunt centeſima portio, quam Levitæ ſacris operantibus tribuunt. Nam cum decimas perciperent* (Levitæ) *a gente, injunctum eſt veluti a propriis poſſeſſionibus, ſacerdotibus*

bus quasi decimam rationum sacram concedere. *Philonem* hic per ἀπαρχῆς ἀπαρχὴν מעשר מן המעשר seu uti postea dicit, δεκάτην, quam Levitæ de suis a populo acceptis dabant Sacerdotibus, indigitasse liquidum esse videtur; Hinc ipse *Philo* etiam alibi utitur phrasi δεκάτας ἀπάρχεσθαι. Novi Testamenti Scriptores quoque voce δεκάτη utuntur. vid. Hebr. VII. 9. Inde est δεκατόω & ἀποδεκατόω, *decimo*, *decimas persolvo*: quod verbum æque ac Hebræorum עשר utramque tam activam quam passivam habet significationem. Notat nempe *decimas dare*: ut Math. XXIII. 23. ubi Christus Scribas & Pharisæos increpat, quod ἐπιδεκατοῦσι *deciment* i. e. decimas de quibusvis olerum generibus persolvant. conf. Luc. IX. 42. Sic Luc. XVIII. Thraso ille Pharisæus gloriabundus exclamat: νηστεύω δὶς τοῦ Σαββάτου καὶ ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι, *jejuno bis in septimana decimasque de omnibus quæ possideo persolvo*. Quo sensu hæc vox quoque apud *Alexandrinos*, *Josephum* & *Philonem* invenire est. Sed & illa ipsa *decimas exigere* denotat; sic Hebr. VII. 9. dicitur, accepisse Levitas præceptum ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν *decimandi populum*, hoc est, decimas accipiendi *a populo*; vel ut *Philo* supra locutus est λαμβάνειν τὰς δεκάτας παρὰ τοῦ ἔθνους. Sed hæc loca infra accuratius adhuc examinanda erunt, sufficiet ea hic ad eruendum vocum significatum adduxisse.

V. Latini voce *Decima* (quæ ipsa non aliunde quam a *decem* & hæc a Græcorum δέκα derivanda) vel etiam pluraliter *Decimæ*, id ipsum quod Hebræi vocabulo מעשר exprimere solent; invenitur quoque apud Latinos Authores *Decumæ* scripta. *Decimæ* autem vox non confundenda cum alia Latina *Decimatio*, quæ plane alius est significationis, & de talibus *Decimis*, de quibus nobis imposterum sermo erit, proprie non usurpatur. Significat enim *sortitionem* aliquam *militarem*, cui milites aut propter fugam, & stationis malitiosam desertionem, vel seditionem, aliasque ob causas subjiciebantur: quando nempe plures ex militibus delinquebant, non statim omnes supplicio addicebantur, sed per quandam aggratiationis speciem aliqui tantum ex iis puniebantur & tales plerunque erant quinque *decimi*, novem servatis, & id vocarunt *decimationem*. Hic ritus apud Romanos præsertim in usu fuit & pervetustus esse fertur, quemadmodum apud *Suetonium*, *Tacitum* aliosque legi potest, neque etiam sequioribus temporibus erat ignotus. Quod si tamen juris vigorem Imperatori moderari lubebat, tum quandoque vel vicesimus vel centesimus supplicio afficiebatur, quem puniendi modum *Vicesimationem* & *Centesimationem* appellabant. Sed qui plura de his scire avet post *Rosinum*, *Dempsterum*, aliosque Romanarum Antiquitam scriptores, adeat prolixe quoque de hac militari sortitione differentem Cl. *Mauritium de sortitione veterum Hebræorum* c. XXXIII. §. 3. sq. p. 440. qui etiam iibdem pag. 451. hanc *Decimationem* bellicam pœnalem Hebræis usitatam fuisse negat, quandoquidem ejus in tota historia Jndaica & bellorum populi Israel nulla fiat mentio: Aliud quidem *Decimationis* Neh XI. 1. vestigium invenitur, ibi enim ii, qui præter populi principes, Hierosolymam incolere poterant sorte delegebantur, ut nempe decima pars Hierosolymis, novem autem reliquæ in cœteris habitarent urbibus. Sed apud *Persas* hanc quoque *Decimationis* pœnam (non quidem ut militarem) in usu fuisse ex *Brissonio de Regno Persarum lib. II. edit. ult. Cl. Lederlini Argent. p.* 595. didicimus: Refert nempe ibi *Isdigerdem* Persarum Regem, Magos ob fallaciam & imposturam, qua ei illuserant *decimasse*; id quod *Socrates Historia Ecclesiost. lib.* VII. cap. VIII. scriptum reliquit: περιοργὴς οὖν γενόμενος ὁ βασιλεὺς, τὸ τῶν μάγων γένος ἀποδεκάτωσε. *Vehementer iratus Rex Magorum gentem decimavit*.

VI. Ex his, quæ hactenus de vocibus diximus, liquet, quid *Decimarum* nomine intelligamus: nempe, illam legem divinam, qua Deus Israelitis, in terram promissam ingressis præcepit, ut decimam proventum suorum (etiam bestiarum) partem singulari modo & in peculiarem usum separarent. Non opus nunc erit hic multis inquirere, quare Deus præcise *decimam*, non majorem vel minorem partem, segregaret jusserit: sufficiet nobis scire, Deum pro summo suo jure, quod peculiariter ut Rex in populum Israeliticum habuit, ita præcepisse; nam circa hoc mysteria quærere, mihi certe non videtur operæ pretium, quærant illi qui mysticis numeris delectantur & qui otium ad ea quærenda habere putant. Solent quidem ipsi etiam Judæi *numerum denarium* sacrum habere & mysticum, quippe ad quem ex sacris literis multa ab ipsis referuntur, quorum prolixum catalogum *Mischnici Tract. Pirke Avoth c.* V. §. 1. *sqq.* tradunt, quem hic inserere non pigebit, qui hic est: בעשרה מאמרות

נברא

נברא העולם עשרה דורות מאדם ועד נח עשרה דורות מנח ועד אברהם עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עשרה נסים נעשו לאבותינו במצרים ועשרה על הים עשר מכות הביא הקדוש ברוך הוא על המצריים במצרים ועשרה על הים עשרה נסיונות נסו אבינו את המקום במדבר שנאמר וינסו אותי זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות וגומר: *Decem verbis cratus est mundus : decem generationes fuerunt ab Adamo usque ad Noachum : decem item a Noacho usque ad Abrahamum . Decem tentatienibus tentatus fuit Abraham pater noster : Decem signa facta sunt Patribas nostris in Ægypto & decem juxta mare : Decem plagas adduxit Sanctus Ille & Benedictus Deus super Ægyptios in Ægypto & decem juxta mare : Decem tentationibus tentaruut patres nostri Deum in deserto ; quemadmodum* (Num. XIV. 22.) *dicitur* : Et tentaverunt me jam decem vicibus & non audiverunt vocem meam . *Decem res creatæ fuerunt in vespera Sabbathi inter soles* &c. Hæc omnia plenius exposita videri possunt apud commentatores ad hunc locum tum Judæos *R. Mos. Ben Maimon.* & *R. Obad. de Bartenora*, tum Christianos *Cl. Fagium & Cl. Leusdenum* . Decantata quoque apud Judæos sunt miradula , quæ in Templo contigisse & decem fuisse confidenter tradunt. Sunt autem sequentia: לא הפילה אשה מריח בשר הקדש ולא הסריח בשר הקדש מעולם ולא נראה זבוב בבית המטבחים ולא אירע קרי לכהן גדול ביום הכפורים ולא כבו גשמים אש של עצי המערכה ולא נצחה הרוח את עמוד העשן ולא נמצא פסול בעומר ובשתי הלחם ובלחם הפנים עומדים צפופים ומשתחוים רוחים ולא הזיק נחש ועקרב בירושלם מעולם ולא אמר אדם לחבירו צר לי המקום שאלין בירושלם: *Nunquam abortivit mulier ab odore carnis , quæ erat in sanctuario ; eadem caro sancta nunquam fœtuit : nunquam visa est musca in domo mactationis : non accidit casus nocturnus fluentis seminis Pontifici Maximo in die Expiationis : Pluviæ non extinxerunt ignem super lignorum strue : non vicit ventus columnam fami : non repertum est vitium in Gomer , neque in duobus panibus*, (Pentecostalibus) *neque panibus facierum . Stabant coarctati & incurvabant se dilatati : non lesit unquam aliquem serpens vel scorpio Hierosolymis : nec dixit homo socio suo , angustior est mihi locus, quam ut possim pernoctare Hiersolymis*. Pirk. Avoth. cap. v. §. v. Hæc speciminis loco de *numero denario* Judæis sacro dicta sufficiant: plura videri possunt apud *R. Elieser in Pirke Avoth* cap. XIX. fol. 15. b. edit. 8. *Philo* etiam *Judæus* passim de numero denario allegorizat : *Libr. de Cong. Quær. Erud. Grat. pag.* 437. Δεκὰ ἀριθμῶν τῶν ἀπὸ μονάδος ἐστι πέρας τελειότατον . *Denarius numerorum qui deinceps unitatem sequuntur perfectissimus est*. Et paucis interjectis : ἵνα ἐκ πολλῶν διδασκόμεθα τὴν δέκαδος πρὸς Θεὸν οἰκειότητα , καὶ τὴν τοῦ ἐννάτου ἀριθμοῦ πρὸς τὸ θνητὸν ἡμῶν γένος : ἀλλα γὰρ οὐκ ἀπὸ ζώων μόνον ἀπάρχεσθαι δεκάτας , ἀλλα καὶ ἀπὸ τῶν ὅσα ἐκ γῆς βλαστάνει διείρεται. *Ut ex multis discamus , quam familiaris Deo sit denarius , novenarius vero numerus mortali nostro generi : nec tantum animalium , verum etiam omnium terræ fructuum decimæ exiguntur* . Conferri etiam possunt quæ idem habet *Lib. de Nom. Mutat. p.* 1044. & 1704.

VII. Sed hæc de *Etymologia* vocum dicta sufficiunt. Nunc a vocibus ad ipsam rem pergemus , leges nempe de Judæorum *Decimis* accuratius consideraturi. Non ingratum autem lecturis fore confido , si quædam de *Decimarum Antiquitate* & quomodo eæ a Patriarchis , ante legem Sinaiticam , solutæ fuerint præfatus fuero : quod sequentis Exercitationis argumentum erit.

EXERCITATIO SECUNDA.

De Antiquitate Decimarum & quomodo Patriarchæ ante Legem Sinaiticam Decimas solverint.

ARGUMENTUM.

Decimæ *jam Patriarcharum ævo solutæ sunt . Primus fuit* Abraliam *qui* Melchisedeco *dedit Decimas . Verba* , Et dedit ei Decimas *Genes.* XIV. 20. *ambiguum habent sensum quis Decimas dederii , sublatus tamen a Paulo , dicente* Abraham Melchisedeco *Decimas dedisse . Hebr.* VII. *De* Melchisedeco *qui scripserunt , laudantur Authores . Variæ de eo sententiæ ex* Epiphanii Panario *recensentur . Judæorum opinio , quod fuerit* Sem : *aliorum Doctorum sententiæ , probabiliter quidam statuunt* Melchisedecum *fuisse Regem Salemiticum .* Προσωπογραφία Melchisedeci *ex Mose & Paulo; ex qua colligitur* Melchisedecum *ipsum fuisse* Christum . *De quibus rebus* Abraham *Decimas solverit : sententia* Calvini : *Dedit ex* spoliis *e bello daportatis ; quid* ἀκροθίνια. *Unde forte mos Gentilium , aliquam prædæ partem Diis suis consecrantium : afferuntur loca* 1. *Sam.* XV. 21. *Num.* XXX.

28. 29. 41. *Spoliorum quoque partem Israelitæ cedebant Regibus suis : quod tamen & quomodo Sacerdotibus prohibitum fuerit. Alter ex Patriarchis qui decimavit fuit* Jacobus. *An eas* Isaaco *ut primogenito & patrifamilias solverit. An ad jus primogenituræ quoque pertinuerit sacerdotium.* Semus *incertum est an fuerit primogenitus. Qua ratione & de quibus rebus* Jacobus *Decimas solverit. Quomodo decimaverit liberos suos.* Isaacum *decimasse Judæi colligunt ex Genes.* XXVI. 12. *quomodo ab iisdem primus decimasse dicatur. Historia & descriptio* Decimarum Patriarchalium *Judæorum, quæ rejicitur, ubi ex occasione adducitur origo quotidianarum precum. a Patriarchis arcessita.*

I. VEnerandam esse antiquitatem *Decimarum*, iis qui limina saltem Sacrarum Literarum salutarunt notissimum esse debet, quandoquidem eas, jam felici Patriarcharum *Abrahami* nempe & *Jacobi* ævo solutas fuisse, testantur: quamvis non desint, quibus earum solutionem, altius, inde nempe ab *Abelis* & *Caini* temporibus repetere placuit. Sed quum hujus neque vola neque vestigium in Sacra Scriptura reperiatur, hæc opinio auctoribus suis erit relinquenda. Tutius adeoque asseritur, *Abrahamum* victorem e bello Pentapolitano redeuntem, qui *Decimas* solverit, primum de quo certo constat, fuisse: Et hæc quoque fuit sententia R. Iehoschuæ fil. Korcha apud *R. Eliezer in Pirke* dap. XXVII. circ. fin. p. 27. 2. qui ita scribit: רבי יהושע בן קרחה אומר אברהם התחיל ראשון לעשר בעולם לקח את כל מעשר סדום ועמורה וכל מעשר לוט בן אחיו ונתן לשם בן נח: *R. Jehoschua Ben Korcha dicit : Abraham primus incepit decimare in mundo ; accepit etim omnes Decimas Sodomitarum & Gomoritarum, & Decimas Lothi filii fratris sui, easque dedit Semo filio Noachi.*

II. Historia hujus solutionis *Decimarum* habetur Genes. XIV. 20. ubi, postquam *Melchisedek* Abrahamo benedixisset, legitur: ויתן לו מעשר מכל *Et dedit ei Decimas de omnibus.* Hic distinctius considerari merentur I. Persona cui, II. Res de quibus hæ *Decimæ* solutæ fuerint. De Persona *Decimas* accipiente, textus dicit: ויתן לו *& dedit ei.* Si hæc verba obiter tantum inspicimus, videri posset, tam *Melchisedecum* ab *Abrahamo*, quam *Abrahamum* ab *Melchisedeco* Decimas accepisse: saltem ita quosdam olim sensisse, atque hæc verba intellexisse, ac si *Melchisedecus* Abrahamo Decimas dedisset, auctor est *Vatablus* ad Genes. XIV. 20. Ambiguum quoque horum verborum sensum esse, nisi id clare Paulus decideret, ipse fatetur *Hieronymus in Epist. ad Evagrium* T. IV. citatus *Seldeno* in tractatu Anglico de *Decimis*, quem Latina veste indutum, suis in Pentateuchum Commentariis *Johannes Clericus*, Philosophiæ & Linguæ S. apud Remonstrantes Amstelodami Professor, inseruit: *Utrumque*, inquit *Hieronymus*, *intelligi potest & juxta Hebraicum, & juxta LXX. Interpp. quod & ipse acceperit Decimas spoliorum & Abrahæ dederit Decimas substantiæ ; quanquam Apostolus in Epistola sua ad Hebræos apertissime definiat, non Abraham suscepisse a Melchisedek Decimas divitiarum ejus, sed de spoliis hostium partem accepisse Pontificem.* Et omnino clara sunt Pauli verba Hebr. VII. 2. 4. dedisse Abrahamum, Melchisedecum vero accepisse manubiarum Decimas.

III. Animus mihi nunc non est, prolixum de *Melchisedeci* persona, quæ qualisque a variis habita fuerit commentarium congerere, neque etiam in falsarum, quarundam etiam fabulosarum sententiarum refutatione immorari, quandoquidem plaustra dissertationum a viris Doctis de *Melchisedeco* hucusque edita, unde hæc omnia peti possunt: Nam præter commentatores in *Genesin*, *Psalmos* & *Epistolam ad Hebræos*, in quibus Sacræ Scripturæ libris magni hujus Regis & Sacerdotis mentio fit, exstant quoque scripta Clarissimorum Virorum de *Melchisedeci* persona ex professo tractantia. Scripserunt de eo: *Cunæus*, in suis de Republica Hebræorum Libris: *Pauli*, Theologus Marburgensis: *Hottingerus*, avus noster desideratissimus, uterque in peculiaribus dissertationibus: *Molinæus*, in suo Vate: *Heideggerus* in Historia Patriarcharum: *Gaillardus*, in peculiari & prolixo satis tractatu, & alii bene multi; apud quos, præter eam, quæ ipsis vera visa fuit sententia, cumulus quoque variarum sententiarum legi potest. Sed experti quoque sunt Viri illi Doctissimi, quam verum sit, quod de *Melchisedeco* Paulus ad Hebr. V. 11. jam pronuntiavit, nempe quod περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, *de eo multa nobis dicenda & quæ explicatu difficilia sunt*; quæ & ratio sine dubio est, quod de eo inter Eruditos adhuc dum non conveniat, & tot sententiarum divortia, jam inde a primis Ecclesiæ incunabulis viguerint. *Epiphanius* jam aliquot in suo *Panario Lib.*

11.

II. *Hæresi.* LV. *ex edit. Petavii. Colon.* 1682. *p.* 468. quæ de *Melchiſedecianis* inſcribitur, recenſuit : Ita meminit eorum, qui ſe *Melchiſedecianos* appellari voluerunt, ſtatuentium *Melchiſedecum* fuiſſe μεγάλην τινὰ δύναμιν, *virtutem aliquam magnam*, eamque μειζότερον τοῦ Χριστοῦ φάσκουσι, *Chriſto ipſo majorem dictitant* : refert dein *Melchiſedecianos* quoque, *Melchiſedeci* parentes, *Heroclam* quidem Patrem & *Aſtarath* vel *Aſteriam* matrem, quamvis id expreſſis in ſcriptura verbis non exſtet, ſtatuiſſe vel effinxiſſe. Poſtmodum recenſet ſententiam *Hieracis*, qui *Melchiſedecum* credidit εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, διὰ τὸ ἀφομοιούμενον, φησὶ τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ, *fuiſſe Spiritum Sanctum propterea*, *inquit*, *quod aſſimilatus dicatur Filio Dei*. Tertio loco *Epiphanius* nominat adque partes vocat *Samaritanos*, qui *Melchiſedecum* νομίζουσι εἶναι τὸν Σήμ, *Semum eſſe arbitrantur*. Quarta ſententia, quam *Judæorum* eſſe, *Epiphanius* dicit, defendit *Melchiſedecum* δίκαιον μὲν εἶναι καὶ ἱερέα τοῦ ὑψίστου, ὡς ἔχει ἡ Θεία γραφή. Διὰ δὲ τὸ υἱὸν εἶναι πόρνης, φασί, τὴν μητέρα αὐτοῦ μὴ γεγράφθαι, μὴ δὲ τὸν πατέρα αὐτοῦ γινώσκεσθαι, *juſtum quidem fuiſſe & probum ſacerdotemque Dei Altiſſimi, ut in ſacris literis traditum, quod autem meretricis filius eſſet, ideo, dicunt, neque matris nomen eſſe ſcriptum, neque patris cognitum*. Sed miror unde hanc ſententiam, tanquam a Judæis defenſam, *Epiphanius* hauſerit ; conſtans ferme apud eos ea eſt, quam *Epiphanius Samaritanis* imputavit, *Melchiſedecum* ſcilicet fuiſſe *Semum*. Et hanc antiquiſſimam Judæorum opinionem eſſe, ex utroque *Thargum*, *Jonathanis* & *Hieroſolymitano* liquet, quorum ille *Melchiſedecum* vocat שם בר נח *Semum Noachi filium* ; hic autem שם רבה *Semum magnum* ; *Raſchius* eandem ſententiam, in ſuis ad legem Commentariis, ex libro ſatis antiquo *Midraſch Agadah*, producit : conſentit *R. Elieſer in Pirke* cap. VIII. pag. 8. 1. & cap. XXVIII. p. 27. 2. circa finem. Et *Abarbanel in Leg. fol.* XLVI. col. 2. dicit : והנה נקרא מלכי צדק כהן ומשרת לאל עליון על כל אלהים יתברך וכבר אמרו רבותינו זכרונם לברכה שהיה שם בן נח : *Et ecce vocatur Melchiſedek ſacerdos & miniſter Dei altiſſimi, qui ſuper omnes Deos benedictus ; & jam olim dixerant Doctores noſtri b. m. eum fuiſſe Semum filium Noachi*. Semi quoque nomen Cabbaliſtæ in *Baal Turim* (ut videre eſt in *Bibliis Buxtorfianis*) excudunt per ראשי תיבות ex literis initialibus vocum מלך שלם, nempe ש ex שלם & מ ex מלך faciunt שם *Sem*. Verum non Judæi tantum ſed & non pauci ex Chriſtianis hujus ſententiæ patronos ſe prodiderunt, quos recenſet *Cl. Heidegg. Hiſt. Patriarch.* T. II. pag. 56. quibus addi poteſt *Cl. Lightfootus*, aliique ex Anglis. Sunt adhuc aliæ de *Melchiſedero* ſententiæ ; *Origenes* dicitur ſtatuiſſe eum Angelum fuiſſe ; *Athanaſio* adſcribitur, quod Melchiſedecum fecerit filium *Melchi* nepotem *Salaad*, qui ex matre regina urbis *Salem* natus ſit. *Arabes*, ut *Patricides* & *Elmacimus*, Melchiſedecum Phalegi filium dixere. Sed piget tot variantes, falſas, ineptas recenſere opiniones, reſtarent quidem adhuc aliæ, in quibus afferendis & exſcribendis malumus ſuperſedere, quam tedio eſſe ; hanc enim provinciam viri ſupra a nobis laudati occuparunt. Vid. inprimis *Cl. Heidegg. l. c. p.* 42.

IV. Poſt has admodum improbabiles ſententias, reſtant adhuc duæ, ſuper quibus Viri Docti hoc præſertim ſæculo acriter ſunt digladiati. Una eſt eorum qui dicunt, fuiſſe *Melchiſedecum* purum & merum hominem, Regulum urbis Salem, nomenque *Melchiſedeci* eſſe regum Salemenſium proprium, quemadmodum *Abimelech* Regum Philiſtæorum, *Pharao* Ægyptiorum, qui poſtmodum *Ptolomæi* vocati ſunt, *Antiochus* Syrorum &c. *Salem* autem qualis fuerit urbs, inter ipſos non convenit ; *Epiphanius* l. c. p. 469. Σαλὴμ δὲ ἡ πόλις ἐκαλεῖτο. Περὶ ἧς ἄλλος ἄλλως ἐξέδωκε καὶ ἄλλος ἄλλως. Οἱ μὲν γὰρ λέγουσιν αὐτὴν νῦν Ἱερουσαλὴμ καλουμένην, ποτὲ δὲ Ἰεβοῦς λεγομένην. Ἄλλοι δὲ ἔφασαν, ἄλλην τινὰ Σαλὴμ εἶναι ἐν τῷ πεδίῳ Σικίμων, κατ᾽ ἀντικρὺς τῆς νυνὶ Νεαπόλεως καλουμένης. *Urbs autem vocabatur Salem, de qua aliter ab aliis traditum eſt. Ac nonnulli eam eſſe cenſent, quæ nunc Jeruſalem olim Jebus vocabatur. Alii Salem alteram in agro Sicimitico eſſe putant, quæ Neapolim ex adverſo reſpicit.* Poſteriorum ſententiæ ſubſcripſiſſe fertur *Hieronymus*, qui urbem Salem *Melchiſedeci* regiam, non Hieroſolymam ſed oppidum aliquod juxta Scythopolim fuiſſe contendit, quod uſque hodie appelletur Salem, ibque Melchiſedeci palatium oſtendi. Communis tamen Doctorum ſententia eſt, Salem eandem eſſe urbem, quæ poſtea Hieroſolyma appellata fuerit ; ipſi Hebræi paſſim ita ſentiunt, quemadmodum & *Joſephus de Bell. Jud. Lib.* VII. *cap.* 18. Atque ita Viri illi docti *Melchiſedecum*, Regem Salemiticum vel Hieroſolymitanum ſtatuunt. Fuiſſe inſuper eundem veri nominis Sacerdotem, qui donaria & vi-

& victimas offerendo, sacerdotio functus fuerit, non sine ratione autumant. Honoratissima itaque inter mortales *Melchisedecus* fuisset persona, qui Rex simul & Sacerdos erat, quod duplex munus olim apud gentiles uni personæ collatum legitur; sic Trojani belli tempore regnabat. *Rex Anius, Rex idem hominum Phœbique sacerdos. Virg. Lib.* III. *Æneid.* ad quod distichon *Servius: Sane majorum hæc erat consuetudo, ut Rex esset etiam sacerdos vel Pontifex*. Hinc domus, in qua Pontifex habitabat regia dicebatur, docente eodem *Servio:* qui & sæpe notat, a *Virgilio* omnia jura sacerdotalia tribui Æneæ. Conf. *Illustr. Grotium ad Genes.* XIV. 18. *Cicero* quoque *Lib.* I. *de Divinat. Omnium*, inquit, *qui apud Veteres rerum potiebantur, iidem auguria tenebant: ut enim sapere sic divinare regale ducebant, ut testis est nostra civitas, in qua & Reges augures & postea privati eodem sacerdotio præditi, rempublicam religionum auctoritate rexerint*. Hæc igitur sententia cum non adeo infirmis nitatur argumentis, magni nominis invenit Patronos eam defendentes.

V. Altera ex probabilioribus eorum est sententia, qui *Melchisedecum*, ipsum Salvatorem *Jesum Christum*, humana indutum forma, in qua patribus frequentissime apparere solitus est, fuisse pertendunt: observarunt scilicet viri quidam Docti, talia de *Melchisedeco* præsertim ab *Apostolo Paulo* qui in personæ hujus mysterio eruendo satis prolixus fuit, prædicari, quæ in merum hominem cadere non possint. Et certe si verum fateri velimus, persona illa, cui Abraham *Decimas* spoliorum dedit, excellentissima, & duplici munere regio nempe & sacerdotali admodum illustris erat, cujus tribus vicibus præter hunc locum, Psalm. CX. & Hebr. VII. magna cum laude mentio injicitur. Vocatur מלכי צדק diciturque fuisse כהן לאל עליון & מלך שלם id est, interprete *Paulo* ad Hebr. VII. 1. 2. Βασιλεὺς δικαιοσύνης, καὶ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης, καὶ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ ὑψίστου. *Rex justitiæ & Rex pacis & sacerdos Dei Altissimi*. Erat itaque vir haud e multis, imo dicere licet, talis cui vix quisquam alius æqualis dici poterit. Hic autem *Melchisedek*, Abrahamo e clade redeunti obviam ibat, produxitque panem & vinum, ad Abrahamum acri certamine lassum & defatigatum, reficiendum, cui etiam singulari modo benedixit. Ex hisce facile Abraham colligere poterat, eum, cum quo sibi res esset, se utique majorem esse; dedit igitur ei *Decimas*: Nam sine controversia ei qui minor est, ab eo qui major est benedicitur, atque hic quidem homines qui moriuntur, decimas accipiunt, illic autem is μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ, *de quo testimonium perhibitum est quod vivat*. Hebr. VII. 7. 8. Et v. 4. Paulus summam *Melchisedeci* excellentiam, præ Abrahamo indicaturus, admirabundus inquit: Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ Πατριάρχης, *Spectate vero quantus hic fuerit, cui Abrahamus etiam ille Patriarcha spoliorum Decimas dedit*. Et profecto cui magis hæc *Decimarum* acceptio competebat, quam illi qui est כהן לאל עליון *sacerdos Dei Altissimi?* quo respectu etiam Abrahamum *Melchisedeco* Decimas dedisse, putat *Raschi* Comment. ad Genes. XIV. 20. ויתן לו אברהם מעשר מכל אשר לו לפי שהיה כהן *Et dedit ei* (Melchisedeco) *Abraham Decimas de omnibus suis, quia erat sacerdos:* quamvis ille juxta communem Judæorum & quorundam etiam, ut supra indicavimus, Christianorum opinionem *Semum* Melchisedeci nomine, sed falso intelligat. Quis, inquam, majori jure has *Decimas* exigere poterat, quam is qui מלך שלם & מלך צדק *justitiæ & pacis Rex est?* Et quid æquius erat, quam ut Abrahamus, magno illi *Melchisedeco* Regi & Sacerdoti, cibo & potu ipsum refocillanti, illique benedicenti, aliquam spoliorum partem in gratitudinis τεκμήριον exhiberet? Sic quoque *Philo Libr. de Cong. Quær. Erud. Grat. p.* 437. Abrahamum τὰς δεκάτας χαριστήρια τῆς νίκης ἀνατίθησι, *Decimas istas in gratitudinem victoriæ reposuisse dicit*. Vel cui quæso alii Abraham Decimas consecrare potuisset, quam *Melchisedeco?* Bene *Aben-Esra* ad h. l. dicit, neminem, quam *Melchisedecum*, qui Decimas acciperet, tum temporis fuisse dignum: Liceat nobis ejus verba aliorsum licet tendentia, nostra facere: ואברהם הוציא מעשר לכבוד השם שאין אדם ראוי לתתו לו כמלכי צדק *Et Abraham produxit Decimas ad honorandum numen, quandoquidem nullum inveniebat hominem cui daret Decimas, quam, qui solus dignus erat, Melchisedeco*.

VI. Sic ergo *Melchisedecus*, omnium qui tunc vixerunt mortalium, si & ipse mortalis dicendus sit, illustrissimus fuit. Vix tamen hactenus a nobis impetrare potuimus, ut crederemus, eum quem hic spoliorum suorum Decimis Abrahamus honoravit, merum & non magis fuisse quam hominem. Vel, an is qui neque Patrem neque matrem habet & con-

consequenter ἀγενεαλόγητος est, homo vocandus? An is, qui neque initium dierum nec finem vitæ habet mortalis dicendus? An is qui sacerdos manet εἰς τὸ διηνεκὲς & de quo testimonium perhibitum est ὅτι ζῇ, homo appellandus? Profecto diviniora hæc sunt, quam ut de mero homine prædicari possint. Quapropter non sine ratione putamus, hunc Melchisedecum adeo graphice ab Apostolo descriptum, eundem fuisse qui ab Esai. IX. 5. שר שלום *princeps pacis*, & Malach. IV. 2. שמש צדקה *sol justitiæ* vocatur; Jesum, inquam, ἀρχηγὸν salutis nostræ, qui Abrahamo ex hoc prælio reduci, in futuræ suæ incarnationis præludium, humana indutus forma apparuit, illi prælianti adstitit, eumque adjuvit, qui quoque reportatæ ab hostibus victoriæ, & inde secutæ pacis Author erat, qui adeo eximie Abrahamo benedixit: huic, inquam, spoliorum consecravit *Decimam*, quem βασιλέα τε τῆς εἰρήνης, Σαλὴμ, τοῦτο γὰρ ἑρμηνεύεται, ἱερέα ἑαυτοῦ πεποίηκεν ὁ Θεὸς, οὐδὲν ἔργων αὐτοῦ προδιατυπώσας, ἀλλὰ τοιοῦτον ἐργασάμενος βασιλέα καὶ εἰρηναῖον καὶ ἱερωσύνης ἄξιον τῆς ἑαυτοῦ πρῶτον, *Regem Pacis, hoc est, Salem, sic enim interpretatur, sacerdotem sibi constituit Deus, non expresso aliquo merito, sed quia talem ipse fecerat Regem, & pacificum, primumque sacerdotio suo dignum*; ut *Philonis* verbis *Lib.* II. *Leg. Allegor. p.* 75. utar. Sed hæc sententia, quæ *Melchisedecum*, ipsum Christum esse statuit, non heri aut nudiustertius orta, sed jam *Epiphanii* tempore ventilata fuit, cujus patronos vocat *Catholicos*: Ita ille *Hæres.* LV. *de Melchisedecianis* dicit, quod νομίζουσι φύσει τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἰδέᾳ ἀνθρώπου τότε τῷ Ἀβραὰμ πεφηνέναι, *putent* (Melchisedecum) *fuisse filium Dei, qui se Abrahamo humana specie videndum præbuerit*. Quos, quamvis ipse *Epiphanius* aberrare putat, hoc non sine aliquo fundamento statuminasse arbitror, licet eorum argumenta *Epiphanius* non in medium producat. Neque etiam nobis, præter jam allatas plures proferre rationes, neque contra sententientium argumenta refutare, necessarium & instituti nostri esse putamus; prolixius hæc controversia tractatur a Viris Theologis nobiscum sentientibus, quales post eruditissimum ICtum *Cunæum*, sunt V. C. *Petrus Molinæus*, *Altingius* & *Gaillardus*; qui non frustra consulentur.

VII. Postquam hactenus satis, vereor ne quid nimis, de persona, quæ *Decimas* ab Abrahamo accepit, disseruimus; sequitur nunc, ut videamus Res, de quibus eas Abrahamus solverit. Generaliter eæ in Textu exprimuntur ויתן לו מעשר מכל: *Et dedit ei Decimas de omnibus*: ad quæ verba hunc in modum commentatur *Calvinus*: *Incertum tamen est spolorumne Decimas, an donorum quæ domi possidebat, obtulerit. Sed quia verisimile non est liberalem fuisse de alieno & prædæ decimam partem largitum esse: potius conjicio desumtas fuisse decimas ex propriis ejus facultatibus. Quanquam non admitto, quotannis fuisse solutas, ut quibusdam placet: potius meo judicio, semel illi dicavit hoc munus, ut summum Dei sacerdotem agnosceret: nec potuit de manu, ut ajunt, in manus tradere sed solennis fuit nuncupatio, cujus paulo post secutus est effectus*. Hactenus ille. Sed miror quomodo hæc tanto Viro excidere potuerint, potueritque asserere, Abrahamum *Decimas* non ex spoliis, sed propriis solvisse facultatibus, cum id adeo diserte *Paulus* ad Hebr. VII. 4. dicat, Patriarcham hunc decimasse, ἐκ τῶν ἀκροθινίων. Videtur quidem vox ἀκροθίνια esse generalis & notare etiam qualescunque frugum *primitias*. *Erasmus* eam dictam putat a tangendis summis, vel ab ἄκρον *summum* & θῖνες *acervi* frumentorum & hordei, quasi τὸ ἄκρον θινός *summitates acervi*, quod primitiæ ex acervi summitate, sumebantur; hinc etiam *Interpretes Alexandrini* Hebræum תרומה per ἀκροθίνια transtulerunt. Verum in specie ἀκροθίνια significare *primitias manubiarum*, multis productis exemplis ostendit *Stephanus*. Ita apud *Xenophontem Cyropæd. Lib.* VII. Πρῶτον μὲν τοὺς μάγους καλέσας, ὡς δορυαλώτου τῆς πόλεως οὔσης, ἀκροθίνια τοῖς Θεοῖς καὶ τέμενη ἐξελέσθαι ἐκέλευε: *Primum vocatis magis, quia bello capta urbs esset, jussit, ut Diis spoliorum primitiæ & delubra seligerentur*. Et eo sensu hæc vox ab Apostolo quoque sumitur, nempe de decima prædæ a Regibus deportatæ parte, quam *Melchisedeco* Abrahamus dicavit. Hinc eam *Josephus Antiq. Lib.* I. *cap.* X. vocat δεκάτην τῆς λείας. Et *Chrysostomus*, *Seldeno* l. d. citatus, *Homil.* XII. *in Epistol. ad Hebr.* eodem modo intellexit: ἀκροθίνια, inquit, τὰ λάφυρα λέγεται; i. e. ἀκροθίνια *spolia vocantur*. *Sulpitius* quoque *Severus Hist. Sacr. Lib.* I. *Decimam prædæ fuisse*, ait: quod & *Hieronymo* probatur, qui eas decimas spoliorum, prædæ & victoriæ appellat: plura ex patribus collegit *Seldenus in curis secundis*, Tractatus sui de *Decimis*.

VIII. Procul dubio ad imitationem *Abrahami*, ex spoliis sacerdoti Dei Altissi-

tiſſimi decimantis, etiam gentiles ex ſpoliis bello captis, Diis ſuis partem aliquam conſecrare ſueverunt. *Apollini* id factum fuiſſe teſtatur *Florus Lib.* I. *cap.* XII. *pag.* 53. edit. Freinshem. *Ea denique*, inquit, *viſa eſt prædæ magnitudo, cujus Decimæ Apollini Pythio mitterentur: univerſuſque populus Romanus ad direptionem urbis vocaretur.* Et hunc morem omnium Gentium de præda Decimam Deo dare vetuſtiſſimum fuiſſe, dicit *Illuſtris Grotius ad Hebr.* VII. 2. 4. Conf. eumdem de *J. B. & P. Lib.* III. c. VIII. & *Dougtæi Analecta ad Geneſ.* XIV. 20. p. 16. *Saubertum de Sacrificiis.* Cap. XXIV. p. 560. edit. Cren. Veſtigium quoque hujus conſecrationis ex ſpoliis videri poteſt I. Sam. XV. 21. Ubi Saul in delicti ſui excuſationem, Samueli iram Dei propter inobedientiam annuntianti, inter alia reſpondit. *Accepit ergo populus de præda illorum greges & armenta, præſtantiſſimum illius anathematis* לזבח יהוה אלהיך בגלגל *ad ſacrificandum Domino Deo tuo in Gilgale.* Ergo & tum Iſraelitæ de optimo prædæ, ab Amalecitis deportatæ partem aliquam ſacram facere voluerunt. Similiter quoque jam antea pars prædæ a Midianitis reportatæ, Deo conſecrata, quæ dein ſacerdotibus oblata fuit. Num. XXXI. 28. 29. 41.

IX. Equidem apud Judæos conſuetum fuiſſe, ut aliqua ſpoliorum pars Regi cederetur, patet ex *Miſna Sanhedr. cap.* II. §. 4. ומוציא למלחמה הרשות על פי ב״ד של שבעים ואחד ופורץ לעשות לו דרך ואין ממחין בידו דרך המלך אין לה שיעור וכל העם בוזזין ונותנין לפניו והוא נוטל חלק בראש: *In bellum arbitrarium educit ex ſententia conſilii magni ſeptuaginta & unius virorum; diruit nemine intercedente, faciendi itineris cauſa: via regia æſtimationem non habet: Totus populus ſpolia hoſtibus detracta ipſi (Regi) offert, unde ille partem capiat primus.* Quanta autem hæc pars fuerit docent *Maimon. & R. Obad. de Bartenora ad h. l.* ניטל מחצה מכל הבזה *ſumit dimidiam omnium ſpoliorum partem:* ſed diſtinctius definitur in *Gemara:* אוצרות מלכים למלך ושאר ביזה שבוזזין מחצה למלך ומחצה לעם: *Theſauri regii ad regem pertinent: reliquorum autem ſpoliorum dimidia pars iterum Regi, altera autem dimidia pars populi eſt.* Sed Sacerdotibus ac Levitis partem de præda accipere vetitum fuiſſe tradit *Maimon. in Hilc. Jobel.* c. IV. 10. hiſce verbis: כל שבט לוי מוזהרין שלא ינחלו בארץ כנען וכן הן מוזהרין שלא יטלו חלק בביזה בשעה שכובשין את העירים שנאמר לא יהיה לכהנים הלויים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל חלק בבזה ונחלה בארץ וכן הוא אומר בארצם לא תנחל וחלק לא תיהיה לך בתוכם בבזה וכן לוי או כהן שנטל חלק בבזה לוקה ואם נטל נחלה בארץ מעבירין אותה ממנו: *Tota tribus Levi monita eſt, ne hæreditatem capiat in terra Canaan: monita item eſt ne accipiat prædæ partem, dum ſubigunt urbes, Q. D. E.* (Deut. XVIII. I.) Ne eſto ſacerdotibus Leviticis, toti tribui Leviticæ, pars & poſſeſſio cum Iſraele; *pars nempe in præda, & hæreditas in terra. Et ſic quoque* (Num. XVIII. 20.) *dictum eſt:* In terra illorum ne habeto hæreditatem & pars ne eſto tibi inter eos, *ſcil. de præda. Igitur Levita & Sacerdos, ſi prædæ partem accipiat, vapulat: ſi hæreditatem in terra, hanc illi adimunt.* Sed diverſarum regionum diverſa eſt ratio; quod ipſe *Maimon. halach. ſq. & Cl. Bekius* νῦν ἐν ἁγίοις, in doctis ad eum Annotationibus fuſius explicant, qui videri poſſunt.

X. Patriarcharum alter, qui bona ſua decimaſſe legitur, *Jacobus* eſt, qui ידר נדר *votum nuncupavit*, quod ſi Deus ipſum in via ſoſpitem & incolumem ſervaturus ſit, de omnibus quæ Deus ipſi daturus, *decimam* ſoluturum: וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך: Geneſ. XXVIII. 22. Dubio procul *Jacobus*, pio avi *Abrahami* vel etiam patris Iſaaci facto motus, in debitæ gratitudinis ſignum, omnium quæ a Deo accepturus erat, *decimam* conſecrare partem vovit. Heic iterum I. Perſonam, cui, II. Res, de quibus, hæc *Decima* ſoluta fuerit, ſingulatim perpendemus. Quod ad Perſonam attinet, ſunt inter Eruditos, ſacerdotium ante Moſaicam legem inter משפט הבכרה *Jura primogenitura* referentes, qui *Jacobum* votum ſuum de Decimis, Iſaaco, familiæ tum temporis principi, primogenito ac proinde ſacerdoti, ſolviſſe putant: hinc etiam illi qui Melchiſedecum Semum fuiſſe aſſerunt, Abrahamum ideo ſolviſſe illi Decimas, quia Noachi erat, primogenitus, putant. Sed hæc omnia fruſtra dici, mihi videntur. Nam quod jure aliquo olim primogeniti, ceterorum fratrum vel totius familiæ nomine ſacrificarint, quales poſtea ex tribu Levi, qui pro populo ſacra fecerunt, electi erant, id non ſatis firmo ſtat talo; cum contrarium potius ex *Caini* & *Abelis*, cujus oblatio, licet natu minor fuerit, præ illa *Caini* multo Deo gratior erat, exemplis patet. Erant ſcilicet tum tempora adeo libera, ut nullus cultus, nulla ſacrificia, vel ad certum locum vel tem-

tempus, vel personam certam adstricta fuerint: quod si igitur primogeniti non fuerunt sacerdotes, quo jure decimæ ipsis solutæ dici possunt? si insuper, a temporibus posterioribus argumentari liceet (& quare non liceret, cum ab iisdem dicantur, sacerdotes in primogenitorum locum successisse?) inveniemus *Decimas* ideo Levitis & Sacerdotibus a Deo concessas fuisse, quia nullam terræ habebant partem. An autem id de primogenitis Patriarcharum dici potest, eos non fuisse æque ac reliquos fratres paternorum bonorum hæredes? *Abel* de primogenitis sui gregis Genes. IV. 4. sacrificasse dicitur. An itaque decimis, quibus sustentarentur, opus habuerunt? sed ideo Decimæ a Deo institutæ fuerant, ut sacris ministrantes iade victum haberent. Solidum adeoque non est, quod quosdam arbitrari diximus, *Jacobum* decimas suas *Isaaco* ut primogenito adeoque sacerdoti, solvisse: accedit hisce, si sacerdotium tale penes primogenitos stetit, ipsum *Jacobum*, cui frater Esavus primogenituram vendidit, sacerdotem fuisse, & ita illum decimas pro se ipso solvisse, cum tamen expresse dicat se eas Deo suo soluturum: Quod ad alterum exemplum *Abrahami*, qui *Melchisedeco* vel *Semo* Decimas consecrarit, attinet, id infirmum nimis est: nam posito, quod tamen nullatenus concedimus, *Melchisedecum* fuisse *Semum*, nondum idcirco probatum est eundem fuisse Noachi primogenitum, cum certius videatur *Japhetum*, qui Genes. x. 21. הגדול *natu*, ut verti solet, *major* Semo dicitur, primogenitum fuisse; alia argumenta habent *Cl. Heidegg. Hist. Patriarch.* T. I. *Exercit.* XX. §. IV. *Cl. Meyerus in annotat. ad Seder Olam* p. 237. Ergo *Jacobus* nulli homini, nulli primogenito vel Sacerdoti *Decimas* soluit, verum ut ex textus connexione patet, eas soli Deo consecravit, ei nempe, qui ipsi bona concesserit, in gratiarum actionem, partem aliquam consecraturum, pie vovet: quod, quomodo a *Jacobo* factum putamus, statim dicemus.

XI. Quod ad Res, quæ Jacobus Deo se decimaturum vovit, eæ sunt מכל אשר תתן לי *de omnibus quæ dederit ipsi* Dominus. *Clericus* in notis ad Seldenum de Decimis: *Decimam*, inquit, *solvisse videtur Jacobus*, *mactando decimam partem sui pecoris in eo loco*, *nihil simplicius*. Verum hoc nimis simplex, vovit enim Jacob se decimas daturum מכל *de omnibus*, ergo non tantum de bestiis solvit; benedixit enim ei Deus adhuc insigniter terræ fructibus, de quibus dubio procul *Jacob* quoque decimam Deo partem consecravit. *Fl. Josephus* Ἀρχαιολογ. *Lib.* I. *cap.* XIX. Vocat δεκάτην πεπορισμένων *decimam eorum quorum sibi facta copia*: Verba ejus sunt: Εὐχὴν ποιεῖται θύσειν ἐπ' αὐτῶν εἰ κτησάμενος βίον ἀπαθὴς ἐπανίοι καὶ τῷ Θεῷ δεκάτην τῶν πεπορισμένων ποιήσεται. *Votum* (Jacobus *fecit*, *immolaturum se super eos* (lapides) *si superstes sine malo rediret*, *Deoque decimam partarum rerum daturum*. Verum harum *decimarum* solutio in eo potissimum constitisse videtur, quod *Jacobus*, decimam ex omnibus, quæ possidebat, Deo dicatam partem, tum in lautis & Eucharisticis institutis conviviis, more tum temporis solito, cum familia sua consumerit; tum etiam, quod tam ex frugibus terræ, quam animantibus sacrificia Deo obtulerit. Sed Judæi non tantum ad memoratas hasce species, sed etiam ad *liberorum* quoque *decimationem*, Jacobi votum extendunt. Qua autem ratione id factum fuerit, & quomodo *Levi* decimo loco ceciderit, præter alios Rabbinos nos docet *R. Becchai ad Genes.* XXVIII. & *Num.* XVII. וכן תמצא לוי בן יעקב שהיה עשירי בבנים שהרי כתיב וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך אפילו מבניו נתן מעשר להקדוש ברוך הוא והעשירי הוא קודש וכן ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים ודרכו של רועה כשהוא מכניס צאנו לדיר ורוצה לעשרן שמוציאים אחד אחד ומי שנכנס אהרן יצא ראשון כך השבטים כשהתחיל למנות מבנימן שהוא אהרן יהיה לוי עשירי בבנים וכן תמצא בפרקי רבי אליעזר פרק שלשים ושבעה עשר לא עשר אלא למפרע התחיל מבנימן שבמעי אמו ועלה לוי קדש ליהוה וגומר: *Et sic invenies quod Levi filius Jacob*, *fuerit decimus in filiis suis*; *Q. S. E.* (Genes. XXVIII. 22.) Et omnia quæ dedisti mihi decimando decimabo Tibi. *Scilicet etiam ex filiis suis Deo decimam dedit*: *Decimæ autem sunt sacræ*, *Q. S. E.* (I. Chron. XXIII. 13. Et separatus est Aaron, ut sanctificaretur pro sancto sanctorum. *Hoc autem more pastoris factum est*, *colligentis oves suas in caulam*, *illas decimaturi*; *quasque deinde singulas emittit*, *& quæ postrema introiit*, *prima egreditur*: *Et sic tribus Israel*, *quas cum inciperet* (*Jacob*) *numerare*, *orsus est a Benjamin*, *qui natu era ultimus*, *atque inter filios Jacobi decimus erat Levi*. *Idem quoque invenitur in Capitulis R. Eliezer cap.* 37. *Jacobum non aliter decimasse quam retrorsum*, *incipiendo a Benjamin cum adhuc esset in utero matris suæ*, *atque hoc modo ascendit Levi Deo sanctus*. Sed quum lex nullibi præcipiat decimare homines, idcir-

circo *Aben-Esra* ad Gen. XXVIII. 22. observat, hanc liberorum decimationem per דרך דרש *mystice* esse intelligendam; Verba ejus sunt: ולהוציא שם מעשר מכל אשר תתן לו ממון לתתו למי שהוא ראוי לקחתו לכבוד יהוה ולהיות לוי עשירי דרך דרש כי אין בתורה שיתן אדם מעשר בניו רק מעשר בקר וצאן ותבואה: *Ad offerendum illic Decimas ex omnibus quas dabis mihi divitiis, illi qui idoneus fuerit ad accipiendas in honorem Domini; Levi autem fore decimum est per mysticam quandam expositionem: non enim juxta legem homo liberos suos, sed nonnisi boves, oves & proventum decimare tenetur*. Et omnino nihil tutius asseritur, quam *Jacobum* in voto suo *decimas* ex animalibus & proventibus intellexisse, & eo, quo supra diximus mudo, solvisse. Liceat id nobis verbis *Cajetani*, citatis *Heidegg. Hist. Patr. T.* II. p. 507. illustrare: „ Si quæras, inquit, cui sacerdoti dandæ erant istæ Decimæ, respondeo, nulli: sed in honorem Dei fuisse offerendas Deo juxta ritum tunc solitum: & quod erat consuetum comburebatur sacrificando, reliquum autem comedebatur, non tanquam cibus profanus, sed ut quid Deo oblatum: sicut mos erat offerentes ad sacrificandum, participes esse sacrificiorum & libaminum. Hucusque „ *Cajetanus*.

XII. Produximus hucusque exempla, de quibus ex Sacris Literis certo constat, ante legem Mosaicam, *decimas* quoque fuisse solutas. Verum si Judæis credimus, præter Abrahamum & Jacobum, *Isaacus* puoque, ut patris sui fidei sic & operum hæres, decimasse dicendus est: colligunt id ex Genes. XXVI. 12. ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו יהוה: *Et seminavit Isaac in terra illa, & invenit illo anno centum mensuras, adeo benedixit ei Dominus*. Quia igitur hoc loco, centum mensurarum numerus sit expressus, ideo id factum fuisse dicunt, quia Isaacus decimas solverit: Ita *Raschi comment. ad h. l.* רבותינו אמרו אומר זה למעשרות היה: *Rabbini nostri dicunt, mensurasse* (Isaacum) *ut sint decimæ*. Vid. etiam *Abarbenel in Leg. fol.* LXIX. cul. 2. Imo sunt, qui *Isaacum*, certo respectu primum fuisse, qui decimas solverit, autumant; *Maim. Hilc. Melachim cap.* IX §. I. dicit יצחק הפריש מעשר *Isaacus* (primus) *separavit decimas*. Nempe *Isaacum* primum esse dicunt, qui velut ex lege seu instituto decimas dederit & quidem in terra Canaan, quia dicatur בארץ ההיא *in terra ista*. Abrahamum autem id sponte, Melchisedecum honorandi causa ex spoliis fecisse. Hunc in modum *R. Joseph Karo* Maimonidis mentem *in Ceseph Mischne* explicat, scilicet Abrahamum לא בתורה מעשר אלא לפי שכברו מלכי צדק בהוצאת לחם ויין וברכו רצה לתת לו מעשר השלל אבל יצחק הוא הראשון שעישור ממנו לשם מעשר כפירש דרשת חכמים זכרונו לברכה ויזרע יצחק בארץ ונומר: *Dedisse decimas non ex lege, sed quoniam honoravit eum Melcisedek proferendo ei panem & vinum eique benedicendo, ideo voluit illi decimas prædæ dare; sed Isaac primus erat qui decimavit nomine decimarum, juxta expositionem sapientum f. m. ad locum:* Et seminavit Isaac in terra &c. Sed ex hoc loco nihil de *Isaaci* decimis colligi vel præsumi potest, cum tantum insignis Dei benedictio, per numerum hunc expressum indigitetur, quare etiam additur, *adeo benedixit ei Dominus*; quod prolixius etiam deducit *Abarbanel* l. c. quamvis negare nolimus, *Isaacum*, pio parentis exemplo edoctum, decimas quoque persolvisse; neque etiam improbabile nobis videtur, cum aliis doctis statuere, vovisse Jacobum pro se & posteris suis. Certius autem ex hactenus dictis asseri nihil potest, quam *decimas* Patriarcharum ævo solutas, & probabiliter *Aarahamo* coævas fuisse.

XIII. Superest adhuc, ut his quæ de Patriarcharum *Decimis* prolixius diximus coronidis loco, brevem earum ex mente Judæorum descriptionem, quales nempe illæ fuerint, & quomodo cum iis, quæ sequioribus temporibus, ab Israelitis terram Canaan ingressis solutæ fuerint, conveniant, addamus. Habetur illa in *R. Schimeonis Jalkut Thora fol.* XX. *col.* 2. ubi ita infit אבות הראשונים הפרישו תרומות ומעשרות אברהם הפריש תרומת גדולה הרימתי ידי אל יהוה ואין הרימה אלא תרומות כמאן דאמר והרימתם ממנו תרומת יהוה יצחק הפריש מעשר שני ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא מאה שערים והלא אין הברכה שורה לא על המדוד ולא על המשקל ולא המנוי למה מדרן בשביל לעשרן הלא הוא דכתיב ויברכוהו יהוה יעקב הפריש מעשר ראשון הלא הוא דכתיב וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך: *Patriarchæ nostri separarunt Thrumas & Decimas: Abraham separavit Trumam magnam juxta id quod dicitur:* Elevo manum meam ad Dominum: *sed vox* הרימה *nihil aliud indigitat quam Thrumam*, Q. D. Elevate de his Thrumam Domino. *Isaac separavit decimas secundas, quandoquidem de illo dicitur:* Et seminavit Isaac in terra ista & invenit centum mensuras. *At benedi-*

ctio

ctio non est super eo, quod mensuratum vel ponderatum vel numeratum est: quare ergo mensuravit? propter Decimas; & hoc id ipsum est quod dicitur: adeo benedixit illi Dominus. *Jacob separavit Decimas primas, juxta id quod scriptum est:* de omnibus quæ dabis mihi, reddam tibi decimas.

XIV. Hunc in modum historiam decimationis Abrahami, Isaaci & Jacobi Judæi referunt, cui in tantum fides adhibenda in quantum cum sacra pagina convenit, scilicet sanctos hosce viros, Abrahamum saltem & Jacobum *decimas* solvisse. An autem id eo, quo heic describitur, modo factum fuerit, non una causa est qua propter dubitamus: cum verosimile haud sit, tam specialem illos si quam habuerunt, ac postea per manum Mosis a Deo Israelitis lata est, de *Decimis* solvendis habuisse legem. Credibile insuper non est, jam tum temporis distinctionem inter Thrumam magnam; primam & secundam Decimam obtinuisse, quandoquidem tum Sacerdotes & Levitæ (ad quos Thruma & Decima prima ex tenore Legis pertinebant) ordinarii, qui ex reditibus hisce alendi erant, non dum exstiterunt: sic necdum locus aliquis certus, cultui divino aliisque rebus sacris obeundis erat destinatus, qualis postea fuit Hierosolyma, ubi decimæ secundæ comederentur. Sed solent ita Judæi ultimam rituum suorum antiquitatem jactare: liceat nobis unicum exemplum, de quotidianis ipsorum precibus; quarum originem ab Abrahamo, Isaaco & Jacobo arcessunt, annectere. Traditio habetur in *Gem. Babyl. Beracoth f.* XXVI. *col.* 2. אברהם תקן תפלת שחרית שנאמר וישכם אברהם אל המקום אשר עמד שם ואין עמידה אלא תפלה שנאמר ויעמד פנחס ויפלל יצחק תקן תפלת מנחה שנאמר ויוצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב ואין שיחה אלא תפלה שנאמר תפלה לעני כי יעטף ולפני יהוה ישפוך שיחו יעקב תקן תפלת ערבית שנאמר ויפגע במקום וילן שם ואין פגיעה אלא תפלה ואתה אל התפלל בעד העם הזה תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי *Abraham constituit preces matutinas, quoniam* (Genes. XXIX. 27.) *dicitur*: Surgens autem Abraham mane de loco ubi steterat ibi: *sed statio nihil aliud est, quam precatio*; Q. D. (Ps. CVI. 30.) Et stetit Pinchas & precatus est. *Isaac constituit preces pomeridianas*: Q. D. (Genes. XXIV. 63.) & egressus est Isaac ad meditandum in agro, accedente vespera. *Sed meditatio nihil est aliud quam precatio*: Q. D. (Ps. CII. 1. oratio pro paupere quum obruitur & ante Dominum affundit meditationem suam. *Jacob constituit preces vespertinas*: Q. D. (Genes. XXVII. 11.) & accessit ad locum quendam ubi pernoctavit: *at accessio nihil aliud est, quam precatio*, Q. D. (Jerem. VII. 16. Tu autem ne orato pro populo isto, neque efferto pro istis clamorem & orationem, neque intercedito apud eum.

EXERCITATIO TERTIA
DE DECIMIS MOSAICIS.

Ubi agitur

De rebus Decimandis speciatim de variis terræ fructuum speciebus quæ Legi Decimarum erant subjectæ.

ARGUMENTUM.

Transitus ad explicandas Decimas Mosaicas. *Primo agitur* de rebus decimandis, *quæ vel* fructus terræ *vel* bestiæ *erant*. *De* fructibus terræ *quinam decimandi, docetur ex Levit.* XXVII. 30. *quid* זרע הארץ & פרי העץ *quod includit omnis generis arbores & vites, quæ in oriente admodum magnæ erant: vox* עצים *late sumitur in Sacra Scriptura. Specialius* res decimandæ *explicantur ex Deut.* XVI. 22. 23. *Vocis* תבואה *significatus: Item quid denotet* דגן *frumentum ventilatum. An inde nomen idoli* Dagon. תירוש *unde & quomodo a* יין *differat. Vocis* יצהר *origo & usus. Producitur locus* II. *Chronic.* XXXI. 5. *ubi* דבש *quoque decimandum legitur: Varius ejus significatus; quandoque denotat* mel *& quidem* apum *Levit.* II. 11. *quare* mel *a sacrificiis abesse debuerit: plerumque tamen apud Judæos sumitur de* Dactylis *&* melle dactylorum, *quibus Palæstina quibusdam in locis, præsertim Hierichuntina regione abundabat. Terra* melle *&* lacte *fluens quænam Judæis dicatur:* Apum *quoque* mel *in Palæstina erat; sed* mel *quod decimandum dicitur, ex Judæorum sententia* dactylorum *fuit. Misnicorum de rebus decimandis regulæ generales. Primo*, decimandum omne quod est comestibile, *exceptis tamen iis quæ famis tempore eduuntur, qualia recensentur: ubi ex occasione investigatur in significationem vocabuli* אסטים *vel* כסטים *& aliorum. Secundo*, decimaudum omne quod custoditur; *idcirco exipitur omne, quod* ju-

juris communis est, *proin anno septimo nulla* decimæ *solvendæ erant* : *ex hoc canone alia quoque a* decimis *libera erant*. *Tertio de Decimis tenetur*, omne quod incrementum habec ex terra, *ubi iterum quædam excluduntur*. *Exponitur alter canon Mischnicus*, *statuens* : Res statim ac commestibiles factæ, parvæ fuerint sive magnæ decimandas esse ; *quod illustuatur exemplis*. Amygdala amara & dulcia *quomodo & quando decimata*. *Narrantur res*, *quæ dixerat*. *Sunt plures aliæ res*, *quæ Christus adeo accurate Pharisæos Math.* XXIII. 23. *decimasse dixerat*. *Sunt plures aliæ res*, *quas decimandas Judæi tradiderunt*, *quas omnes recensere nec opus nec utile esset*. Cl. Guisius *non parum in eo desudavit*. *Locus Math.* XXIII. 23. *inter philologos controversus*: *ex eo nonnulli statuerunt*, *olera dicto loco recensita*, *non ex legis divinæ tenore*, *sed superstitiosis sapiutum statutis a Judæis fuisse decimata*, *atque ea propter Christum Pharisæos increpasse*, *quorum argumenta recensentur*: *Id quod tamen ab aliis negatur*, *censentibus aliam longe fuisse mentem in Christi increpatione*, *quorum quo que rationes anneстuntur*. Ε᾽πίκρισις *super has variantes sententias*. *Quid a decimis* liberum *sit*.

I. EXpositis, quantum necesse duximus, Patriarcharum *Decimis*, nunc ad *Decimas Mosaicas* pergimus, eas nempe, de quibus ipse Deus Israelitis per Mosen expressam dedit legem, quæque imposterum Dissertationis nostræ utramque paginam facient : Ut autem primo de ipsis *rebus*, quæ legi de *Decimis* subjectæ erant, agamus, neccessarium & convennientissimum arbitramur. Quoad itaque hasce *res*, duplex de iis in sacris habetur lex, una quæ varias *fruges terræ*, & altera quæ *bestias*, oves nempe, & boves decimare jubet. De *frugibus* autem terræ prius, (de *animantibus* vero infra agetur) & quidem ita disseremus, ut primo eas, quarum in Sacra Scriptura fit mentio, dein eas quæ ex Mischinicorum statutis decimandæ erant, expposituri ; tandemque tertio, num hisce aliquid ab illis, præter legis tenorem, additum sit, inquisituri simus.

II. Inter leges, quæ *Res decimandas* præcipiunt, tum *generalis*, tum *specialis* extat. *Generalis* est Levit. XXVII. 30. וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ ליהוה הוא קודש ליהוה : *Et omnis decima teræ*, *quæ sit de semine terræ*, *& fructibus ligni Domini est & sancta Domino*. Res ergo decimandæ hoc præcepto, per *semen terræ* & *fructuum lignis* generalitet exprimuntur. Per זרע הארץ *semen terræ*, *Raschius* ad h. l. intelligit nonnisi דגן *frumentum*, qua de voce infra plura dicenda erunt: Verum non hoc tantum hac phrasi innui videtur, quandoquidem in genere de כל *omni* seminæ terræ dicitur ; intelligitur adeoqne omne, quod semine in terram projecto procrescit, at id non solum de proprie sic dicto frumento sed de pluribus aliis ftugibus dici potest.

III. Alterum generalius hic memoratum, sunt פרי העץ *fructus ligni*. *Thargum* habet מפרי אילנא *de fructibus arborum*. *Raschius* explicat de תירוש ויצהר *musto & oleo*, quæ arborum fructus sunt. Eodem ferme modo explicatur Nehem· X. 38. ubi dicitur, ut Israelitæ sacerdotibus asserant : פרי כל עץ תירוש ויצהר *omnem fructum ligni mustum & oleum*: fructus ligni quod generalius est, explicatur per mustum & oleum specialiter. Et certe post oleas, non sine ratione vitis quoque sub פרי העץ *arborum fructibus* intelligitur, quemadmodum id quoque a Veteribus factum fuisse testatur *Plinius lib.* XIV. *c.* I. *Vites*, inquit, *jure apud priscos inter arbores numerabantur* ; *Jovis simulacrum in urbe Populonio ex una conspicimus tot ævis incorruptum*. *Metaponti templum Junonis vitigineis stetit columnis*. Cœterum Palestinæ uvas, mirandæ fuisse magnitudinis, testis illa est, quam exploratores Israelitarum in castra, a duobus viris vecte portatam, intulerunt. Num. XIII. 23. sed quis tantæ uvæ, non magnam sibi vitem, unde dependebat imaginari potest ? Quamvis autem h. l. פרי עץ tantum ad *olearum* & *vitium* fructus restringatur vel explicetur ', non ita sumendum est, ac si tantummodo de his arborum fructibus, *decimæ* fuissent solutæ, frequentiores hi & celebriores erant, sub quibus alii multi intelligendi, quemadmodum in Jodæorum scriptis videre est, ubi plurium arborum fructus decimati leguntur. Etenim cum in genere de פרי העץ sermo sit, proculdubio omnes arbores fructiferæ intelligendæ sunt. Et insuper vox עץ & עצים ex usu Sacræ Scripturæ, latioris significationis est, cum etiam ad minores herbas lignescentes referatur. Sic I. Reg. V. 13. inter summam Regis *Solemonls* sapientiam refertur quod וידבר על העצים מן הארז אשר בלבנון ועד האזוב אשר יצא בקיר : *etiam locutus sit de lignis*, *a cedro*, *quæ est in Libano*, *usque hyssopum quæ prodit ex pariete*. Quivis videt *cedrum* & *hysso-*

ſopam hic poni ut duo extrema, quorum alterum inter ligna maximum, alterum vero minimum eſt, utrumque autem ſub voce עצים intelligitur; quicquid autem nunc vocabulo אזוב *hyſſopum*, ſive rorem marinum ſive aliquam aliam plantam intelligamus, de qua ſuſe diſputat *Cl. Bechartus Hierozoic. p.* 1. *Lib.* II. *cap.* L. nihilominus colligi poteſt eam inter עצים ligna, licet horum minimum referendam eſſe. *Flavius Antiq. Lib.* VIII. *cap.* II. Κατ' ἕκαςον γὰρ εἶδος δένδρυ παραβολὴν εἶπεν ἀπὸ τῦ ὑσσώπυ ἕως κέδρυ. *Cuilibet ſpeciei plantarum* (Salomon) *ſuam adhibuit parabolam ab hyſſopo uſque ad Cedrum*. Præterea עץ ad λινοκαλάμην quoque extenditur, ceu videre eſt Joſ. II. 6. *Rahab* juſſerat exploratores conſcendere in tectum ſuum & abſconderat eos ibi בפשתי העץ *in ſtipulis ligni lini diſpoſitis ſuper tectum*. *Alexandrini* vertunt λινοκάλαμα, *Joſeph. Antiq. Lib.* V. *c.* I. λίνυ ἀγκαλίδας, *manipulos lini*, vocat.

IV. Alter locus, quo, quid decimandum fuerit, mandatur, extat Deuter. XVI. 22. præcipit ibi Deus, ut *decimando deciment* את כל תבואה *omnem proventum ſeminis*. Vocem תבואה *R. David Kimchi in Lexico ſuo*, quod ספר השרשים vocat, dicit eſſe generalem & omnibus fructibus eſui aptis competere; unde Levit. XIX. 25. ad arborum quoque fructus referri videtur: potiſſimum tamen tum in ſacris tum aliis Judæorum libris de variis *frumenti* ſpeciebus ſumitur. *Maimon. & R. Obad. de Bartenoras* eam ad quinque referunt ſpecies. Sic enim illi ad *Miſn. Peah. c.* I. §. 4. תבואה מחמשת המינים חטה ושעורה וכסמת שבולת שועל ושיפון: *per vocem* תבואה *quinque intelliguntur frumenti ſpecies: Triticum, hordeum, ſpelta, ſpica vulpis & avena*. Deſcendit hæc vox a Rad. בוא *venire*, (quemadmodum Latinorum *proventus* a *provenio*) ac ſi denotaret *fructus*, qui illo anno provenerunt, vel ex terra producti ſunt, vel etiam quia cum fructus ſunt maturi veniunt in domum: ut ita תבואה denotet *fructus maturos* vel *recentes*, & ſic opponitur illi vox עבור quæ *præteriti anni fructus* denotat. *R. David Kimchi ad Joſ.* V. 12. utramque ita explicat: נקרא עבור הדגן שהוא משנה הבאה נקרא תבואה: עבור *præteriti anni frumentum, ſed præſentis vel inſtantis anni* תבואה *vocatur*. Poſſet ita vox תבואה non incommode de frugibus decimationi idoneis ſumi, quandoquidem juxta canonem Judæorum de Decimis, de frugibus veteribus ſeu anni præteriti ſuper novas, decimas ſolvere non licuit; hinc *Raſchi* ad locum quem præ manibus habemus: אין מעשרין מן החדש על הישן *non decimandum a veteri ſuper novum*; quia enim *decimæ* ſingulis ſolvebantur annis, idcirco earum ſolutio de תבואה ſeu ejuſdem anni proventu fieri debebat. Dum autem hic præcipitur, omnis proventus זרעך *ſeminis tui*, decimetur, colligi forte poſſet, vocem תבואה non tantum frumentum, ſed omnem alium a ſemine provenientem fructum, ſignificare.

V. Specialius tamen aliquod de rebus decimandis præceptum Deut. XIV. 23. extat; jubetur enim ibi ut decimas de דגן תירוש ויצהר *frumento, muſto & oleo comedant coram Deo*; ſimiliter legitur Nehem. XIII. 5. 12. Frumenti nomine, ut generali, quinque illas ſpecies, quas antea ex *Maimonide & Bartenora* ſub voce תבואה comprehendi diximus, venire putat *Schindlerus in Lexico Pentaglot. p.* 366. Equidem ex huius vocis uſu videtur omnino formalem ejus ſignificatum eſſe, quod *frumentum* in genere, quo tum variæ ſpecies comprehenduntur, denotet, ut ſunt triticum, hordeum, avena &c. Quemadmodum autem, ut jam monuimus, vox illa תבואה non tantum frumentum, ſed etiam omnes ex ſemine procreſcentes fruges denotat, ita commode hic vocem דגן de frumento, & quod hoc nomine venit decimando, accipimus. Obſervari inſuper debet דגן *frumentum jam a ſpicis ſeparatum & ventilatum* ſignificare, quodque jam in horrea collectum eſt. Hunc in modum explicat *Maimon. Hilc. Beracoth.* III. §. 1. וחמשה מינים האלו בשהן שבולים נקראין תבואה בכל מקום ואחר שדשין וזורין אותן נקראין דגן וכשטוחנין אותן ולשין את קמחן ואופין אותן נקראין פת: *Has quinque ſpecies, dum adhuc ſpicæ ſunt, ubique vocant* תבואה *poſtquam vero trituraverint & ventilaverint vocant* דגן *& poſtquam moluerint eas farinamque earum depſuerint* פת *vocant*. Vid. Num. XVIII. 21. Hoſ. IX. 1. de tali etenim frumento, quod jam aliquo modo præparatum erat, primitiæ & decimæ erant ſolvendæ. Unde in *Gem. Babylon. Beracoth. fol.* XLVII. 2. quæritur: *Quando ſacerdoti primitiæ frumenti dandæ ſunt? Reſpondent* כאשר אידגן *quando frumentatum eſt, id eſt, ventilando in acervum frumenti projectum. Peſach.* fol. XXXV. 2. Vid. *Buxtorf. Lexic. Thalmud. p.* 502.

VI. Ab hac voce דגן derivandum nonnulli putant, nomen Aſdodæorum idoli *Dagon* Jud. XVI. 23. 1. Sam. V. 2. &c. quem

quem primum aratri & frumenti inventorem fingunt, & idcirco *Jovem Aratrium* vocitant. Sic *Phylo Byblius* ex Veterum Phœnicum Theologia apud *Euſeb. Præparat. Evang. Lib.* I. *c.* x. *pag.* 36. 37. *edit. Colon.* 1688. de eo loquitur: Παραλαβὼν δὲ ὁ Οὐρανὸς τὴν τοῦ πατρὸς ἀρχὴν, ἄγεται πρὸς γάμον τὴν ἀδελφὴν Γῆν, καὶ ποιεῖται ἐξ αὐτῆς παῖδας δ' Ἶλον τὸν καὶ Κρόνον καὶ Βέτυλον καὶ Δαγὼν ὅς ἐστι Σίτων καὶ Ἄτλαντα. *At Cœlus ubi paternum in imperium ſucceſſiſſet, Terram ſororem matrimonio ſecum junxit, ex eaque liberos quatuor ſuſcepit, Ilum qui Saturnus dictus eſt, Betylum, Dagonem, qui Sito, & Atlantem.* Et p. 37. ὁ δὲ Δαγὼν, ἐπειδὴ εὗρε σῖτον καὶ ἄροτρον, ἐκλήθη Ζεὺς Ἀρότριος, *Dagon autem, quod frumentum & aratrum inveniſſet, Jupiter Aratrius vocatus eſt.* Dagonem ergo σιτῶνα vocant ac ſi τοῦ σίτου vel דגן *frumenti* inventor fuiſſet. Quamvis alii, Judæi præſertim, licet non omnes, Dagonem a דג *piſcis*, derivent, quoniam ejus formam ab anterioribus hominem & a poſterioribus piſcem retuliſſe tradunt. *R. Salomon Jarchi ad* I. *Sam.* v. 2. צלם עשוי בדמות דג: *Imaginem* (Dagonis) *ad piſcis ſimilitudinem factam fuiſſe* dicit. Sed cum v. 4. dicantur שתי כפות ידיו *duæ palmæ manuum abſciſſæ Dagoni;* ideo poſteriorem tantum idoli partem ad piſcis formam effictam fuiſſe, tradit. *R. D. Kimchi ad l. c.* commentatur: כי דגון מטבורו ולמטה היה צורת דג ומטבורו למעלה היה צורת אדם כמו שאומר ושתי כפות ידיו כריתות: *Dagon ab umbilico & infra figuram piſcis & ab umbilico & ſupra hominis figuram referebat; quemadmodum dicitur: & duæ palmæ manuum ejus abſciſſæ fuerunt.* Ejuſdem ſententiæ eſt *Illuſtris Scaliger in fragment. Chronolog. p.* 39. quæ addita ſunt operi *de Emendat. Tempor. edit. Genev.* 1629. Ab his tamen diſſentit *R. Levi Ben Gerſon*, qui *Dagonis* idolo hominis figuram adſcribit: ejus verba ad l. c. hæc ſunt: והנה הביאו הפלשתים ארון האלהים בבית ע״ז שלהם שהיה בהם צלם על צורת בן אדם שהיו קורין אותו דגון: *Et ecce introduxerunt Philiſthæi arcam Dei in delubrum eorum, in quo erat imago ad figuram hominis effícta, quam vocabant Dagon.* Verum cum circa hujus idoli figuram Judæi ſibi adeo non conſtent, *Philonis Byblii* ſupra allatum teſtimonium, & ex antiquiſſimo *Phœnicum* hiſtoriæ ſcriptore *Sanchuniatone* deſumtum, præferendum videtur: Saltem, ſi verum eſt quod *Dagon* idem ſit qui *Siton*, commodius derivatur ab Hebræo דגן *frumentum*, quam דג *piſcis*. Conf. *Bochart. Hierozoic. P.* I. *Lib.* I. *c.* VI. *p. m.* 44.

VII. Altera ex citato loco inter *res decimandas* recenſita ſpecies eſt תירוש *muſtum* ſeu vinum recens ex uvis expreſſum; dicitur a ירש *poſſedit, acquiſivit*, quia muſtum largiter ſumtum hominem poſſidet ac ſibi quaſi acquirit. Non inepta eſt alluſio, quæ de Etymologia hujus vocis legitur in *Gem. Joma fol.* LXXVI. 2. ואמאי קרי ליה תירוש שכל המתגרה בו תהיה רש *quare vocatur* תירוש? *quod omnis qui trahitur eo, erit pauper.* Nempe: זכה נעשה ראש לא זכה נעשה רש *ſi mereatur erit* ראש *caput; ſi non mereatur erit* רש *pauper*, quaſi תירוש diceretur תהיה רש *eris pauper* ſi abutaris eo, vel תהיה ראש *eris caput*, ſi recte utaris. *Buxtorf. Lexic. Thalmud. pag.* 986. Ceterum quod ad ſignificatum hujus vocis, denotat *vinum recens*, quod adhucdum non deferbuit & dulce eſt, a Latinis *muſtum* vocatum: differt ita a יין ſapore & puritate, vinum enim a fæcibus jam purgatum ſignificat; Et ſic paſſim in ſcriptura יין a תירוש diſtinguitur. Vult tamen *Cl. Gouſſetius in comment. Ling. Hebr. p.* 349. 350. יין nomen maxime proprium & rem in ſe deſignans, ſed תירוש aliquod quaſi epitheton eſſe, unde fiat quod יין multo frequentius uſu veniat, utrumque proinde ſimpliciter vinum interpretandum putat, datque hujus ſui aſſerti non unam rationem, quæ apud eum videri poſſunt. Verum mihi videtur in hac de *decimis* lege & frequenter alibi, non fruſtra adhibitam fuiſſe vocem תירוש eamque hic non idem ſignificare quod יין neque ejus hic eſſe epitheton, ſed voce illa tempus & ſpeciem vini decimandi indigitari, nempe quum adhuc dulce, recens & ſic (ut nos dicere ſolemus) *muſtum* eſt: Aream enim vini quoad *Decimas* Miſchnici ſtatuunt שיקפה ex quo deſpumatum ſit. *Miſn. Maaſeroth. c.* I. §. 7. quod *R. Obad. de Bartenora* ita explicat: משיסיר החרצנים והזגים שמעלה היין בתוך בור של יין בשעת רתיחתו: *quando* (vinum) *abjecit nucleos & grana quæ ſuper vinum, in lacum vini dum effervеſcit.* Sed dum ſuccus ille uvarum in tali ſtatu eſt תירוש *muſtum* commode appellatur. Non tamen negamus *decimas* quoque de יין *vino*, hoc eſt, vino a fœcibus jam purgato & quod plene deferbuit, ſolutas fuiſſe: hic enim ſolum indicatur, incipere tum tempus, quo *vinum* decimationi idoneum & ab eo tempore nullum de eo uſum, donec *decimæ* ejus ſeparatæ, legitime capiendum eſſe.

VIII. Tertium tandem, quod decimanman-

mandum dicitur, est יצהר *oleum*, a claritate sic dictum, descendit enim a צהר *lumen*, *splendorem* etiam *fenestram* notante : vid. Genes. VI. 16. Hinc צהרים *meridies*, Psalm. LV. 18. & passim, quasi duplex lux dicta, quæ tam de antemeridiana, quam de postmeridiana participat, illius enim finis hujus principium est. Verbum צהר in sacris inusitatum, occurrit tamen in Hiphil הצהיר quod *oleum exprimere* denotat, ut Job. XXIV. 11. בין שורתם יצהורו יקבים דרכו ויצמאו *Intra ordines ipsorum oleum exprimunt & torcularia calcantes sitiunt*. De quo loco vid. *Cl. Schultens observat. in Jobum p.* 84. Est autem יצהר specialius quid quam שמן, quod de quovis *unguento*, *adipe*, ac *oleo* sumitur; cum יצהר speciatim de *olivarum* oleo sumatur; licet *Interpretes Alexandrini* utramque vocem per ἔλαιον vertere soliti fuerint. Ita Zach. IV. 14. Angelus duas illas oleas, Zachariæ a lychnuchi dextra & sinistra visas v. 14. per שני בני היצהר explicat. Et tale *oleum* Israelitis quoque olim decimandum erat & quidem dum adhuc recens & vix ab olivis expressum esset, decimationis suæ tempus inchoabat, ejus enim area in Misna Maaseroth : cap. I. §. 7. משיורד לעוקה *ex quo defluxit in lacum*, definitur. Varii autem generis *oleum* in Israelitica terra erat celebratum, quorum unum alio erat præstantius. Præstantissimum Judæis habebatur quod erat ex olivis in urbe *Thekoa* expressum; hoc sequebatur illud quod urbe *Ragab* crescebat, & idcirco utrumque ad ferta erat idoneum; uti traditur *Misn. Menachot. c.* VIII. §. 3. illo tamen quod ex *Thekoah* erat potius utebantur. Sic in *Misn. Peah. cap.* VII. §. 1. mentio fit olivarum שפכוני & בישני priorem vocem commentatores derivant שפך effudit, quia olivæ species sit quæ abundantissime effundat oleum; posteriorem vero deducunt a בוש *pudefieri*, quia, ut *Maimonides* vult, oliva sit, quæ non multum olei proferat; sed *Bartenora* dicit, quia omnes reliquas arbores præ abundantia olei, quod præ ceteris profert, pudefacit. Verum has voces non appellativas sed proprias locorum esse, aliis probabilius visum est. Saltem vocem בישני esse nomen urbis בית שאן eliso ת videtur colligi posse ex *Gemara Babyl. Megillah fol.* XXIV. *col.* 2. ubi dicitur היפני ובישני לא ישא את בפיו *Japhnensis & Besanensis non elevabit manum*, sc. ad dicendam benedictionem; *verba sunt R. Ase*: hoc autem explicatur in sequentibus, scilicet בישני esse בית שאן urbem : אין מורדין לפני התיבה לא אנשי בית שאן ולא אנשי בית היפה : *Non licet prodire ante arcam neque incolis in Beth-schean, neque incolis, in Beth-Japhe*: Erat autem *Beth-schean* oppidum in Regione Decapolitana; ubi oleæ admodum frequentes fuisse dicuntur. Ita etiam Decapolitanæ oleæ (citante *Cl. Guisio*) *Plinio* erant commendatæ, quas quidem perquam parvas, nec cappari majores carne oleo tamen præstantes dicit. Ita mons, in quo sacerdos vaccam rufam comburebat, e regione templi positus, הר הזיתים & הר המשחה procul dubio ab *oleis* frequenter ibi existentibus, nomen accepit : ut adeo terra illa benedicta quemadmodum pluribus aliis, ita quoque variis tractibus *oleis* & *oleo* abundabat. *R. David Kimchi ad* 2. *Reg.* XX. 13. meminit olei cujusdam odoriferi, quod אפרסמון appellat, & non fuisse in toto mundo nisi in Jericho, unde etiam nomen ejus יריחו (*odor ejus*) fit : Sed an etiam hoc oleum legi de decimis fuerit subjectum, hactenus nihil in Judæorum scriptis deprehendi. והם שלשה דברים שחייב אדם להוציא מהם מעשר : *Et hæc tria illa sunt* (frumentum nempe, mustum & oleum ex loco Deut. XIV. 23.) *ex quibus homo decimas educere tenebatur*, ut verba *Abarbenelis comment. in leg. fol.* CCCLX. mea faciam.

IX. Ex iis jam, quæ ex Mose protulimus, satis patet, de quibus rebus Deus, ut Israelitæ Decimas persolverent, voluerit : nempe, de omni semine terræ & omni quod eo in terram projecto procrescit, omni fructu ligni vel arborum & speciatim frumento musto & oleo. Verum præter memoratas rerum decimandarum species, alia adhuc cujus apud Mosen nulla expressa mentio est, decimata II. Chron. XXXI. 5. legitur. Recensetur enim ibi inter alia ab *Hiskia* rege instituta, lex quoque primitiarum & decimarum restituta : ubi non tantum frumenti musti & olei sed etiam דבש non uno eodemque modo explicari solet, alii exponunt per *mel*, vel *apum* vel *dactylorum*, alii simpliciter *dactylos*, alii denique late de omni *fructu dulci* sumunt. Sic *R. Sal. Jarchi ad Levit.* II. 11. ad legem a sacrificiis דבש prohibentem : כל מתיקת פרי קרויה דבש *omnis*, inquit, *dulcedo fructus vocatur* דבש. Aliter tamen *Aben-Esra* ad eundem locum : רבים אומרו שפירוש דבש תמרים *plures hic intelligendum dicunt mel dactylorum*. Videtur tamen *Philo Judæus*, *mel* in hac lege vetitum probabilius *apum* intellexisse, ita

enim

enim ille, simul aliquam hujus interdicti rationem reddens, in libro περὶ θυόντων p. m. 851. differit: προσέ τι κἀκεῖνο νομοθετεῖ κελεύων θυσίαν πᾶσαν δίχα ζύμης κὴ μέλιτος προσάγεσθαι, μηδέτερον ἀξιῶν διαφέρειν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. μέλι μὲν ἴσως ἐπειδήπερ ἡ συνάγοτος αὐτοῦ μέλιττα, ζῶον ἐστι ἐ καθαρὸν ἐκ σήψεως κὴ φθορᾶς νεκρῶν, ὡς ὁ λόγος βοῶν γενόμενον κατὰ κὴ οἱ σφῆκες ἐξ ἱππέων σωμάτων. *Illud quoque legislator jubet, omnem oblationem sine fermento & melle fieri, neutrum, ut imponatur altari dignum existimans: Mel fortassis ideo, quia collectrix ejus apis animal est impurum, natum ex putredine & corruptione mortuorum boum, quemadmodum vespas ajunt ex equinis provenire &c.* vid. etiam *Maim. Tract. de rebus ab Altari Interdictis cap.* v. §. 1. *sqq.* Nolebat enim Deus, ut ipsi, gentium more ab Israelitis sacra fierent, quarum Dii succis dulcibus delectabantur. Ita *Ovid. Fastor. Lib.* III.

> *Liba Deo fiunt* succis *quia* dulcibus *idem*
> Gaudet; *& a Baccho* mella *reperta ferunt.*

Hinc etiam apud easdem inter νηφαλίυς θυσίας sacrificia μελισπόνδα erant, quæ præcipue Diis terrestribus, quia mel mortis symbolum fuit, exhibebantur; de quibus agit *Saubertus de Sacrificiis cap.* xxv. *p.* 584. *conf. etiam cap.* XXIV. *pag.* 554. Hunc tamen morem aliquando Israelitas imitatos fuisse colligi potest ex Ezech. XVI. 19. quem Deus ipsis hunc in modum exprobrat: *Cibum quoque meum*, inquit, *quem dederam tibi, similam & oleum* ודבש *& mel, quibus cibabam te, hoc proposuisti illis in odorem gratum & fuit dictum Domini Dei.*

X. Ceterum plerumque *dactylos* & *dactylorum mel* (videtur tamen in supra citata lege omne sive apum sive dactylorum mel ab altari interdictum fuisse) per דבש exprimere solent. *R. David Kimchi in libro Radicum*: ונקראו התמרים דבש *Dactyli quoque*, dicit, דבש *vocantur*. Quod autem *dactyli* & *mel* commune habeant nomen non sine ratione est: *R. Obad. de Barten. ad Misn. Biccurim c.* I. §. 10. dactylos in scriptura דבש vocari, *quia præcipuum in iis sit mel*, inquit. *Flavius* etiam *Josephus*, fertilissimam & εὐδαιμονεστάτην *fortunatissimam* Hierichuntinam regionem, ab eximiis *dactylis* s. palmis, quorum sapor adinstar mellis sit, admodum commendat; ipsum *ex lib.* v. *cap.* IV. *de Bello Judaico p.* 891. *edit. Colon. ult.* audire juvabit: Ἐκτρέφει δὲ ἐν αὐτῷ παραδείσους καλλίστους τε πυκνοτάτους. τῶν δὲ φοινίκων ἐπαρδομένων γένη πολλὰ τῆς γεύσει κὴ τῇ προσηγορίαις διάφορα. τούτων οἱ πιότεροι πατούμενοι κὴ μέλι δαψιλὲς ἀνιᾶσιν ἐ πολλῷ τοῦ λοιποῦ χεῖρον ὁ μελιτρόφος δὲ ἡ χώρα. *Optimos in ea paradisos* (ita præstantissimos hortos appellat) *ac densissimos educit, palmarumque irriguarum genera, tam sapore quam nominibus varia: quarum pinguissimæ calcibus pressæ plurimum mellis emittunt, non multum alio melle deterius, est autem hæc regio mellis altrix.* Conf. eundem *Antiqq. Jud. lib.* XVII. *c.* VII. *& lib.* XV. *cap.* V. Hinc Hiericho vocatur עיר התמרים *urbs palmarum* s. dactylorum. Hæc igitur illa regio est in qua

> *Flumina jam* lactis, *jam flumina* nectaris *ibant.*

XI. Equidem Deus toties Israelitis promisit, se eos in terram זבת חלב ודבש *melle & lacte fluentem* introducturum Exod. III. 8. Deut. VI. 3. & passim. Verum Judæi id non de terra tota, in duodecim distributa tribus, sed certa quadam ejus regione & parte intellectum volunt. In *Gemara Hierosol. Biccurim fol.* LXIV. 2. *Dicit R. Jona, terra fluens lacte & melle est terra cujus pars aliqua fluit lacte & melle:* atque terræ illius pars dicitur esse spatium sedecim milliarium circa Zipporim. Ita in *Gem. Babyl. Megillah fol.* VI. *col.* I. אומר ר״ל זבת חלב ודבש וציפור והויא ששה עשרה מיל על ששה עשרה מיל: *terra melle & lacte fluens est apud Zippori sedecim milliarium undiquaque.* vid. *Cl. Ligtfoot. oper. T.* II. *p.* 404. Hinc *R. Jose Galilæus* primitiva e ceteriori Jordanis parte non putat adducenda: שאינה ארץ זבת חלב ודבש *quia non sit terra lacte & melle fluens. Misn. Biccurim cap.* I. §. 10. ad quæ verba *R. Obad. de Bartenora*: מפירות של עבר הירדן נמי מביאים בכורים אף על פי שאינה ארץ זבת חלב ודבש שכיון שנתנה הקב״ה לישראל קרינא בה פרי האדמה אשר נתתי לי: *de fructibus regionis cis Jordanem omnino adducuntur primitiva, licet non fuerit terra lacte & melle fluens, quandoquidem eam Deus benedictus quoque dedit Israelitis & de qua æque legitur: Fru*ctus terræ, quam dedisti mihi. Similia *Maimonides* ad eundem locum commentatur. Satis insuper Sacræ Literæ *mellis* in Canaan existentis abundantiam passim indicant: sic 1. Sam. XIV. 25. sq. mentio est *Sylvæ mellis*, de quo *Jonathan* gustavit, *Simson* quoque in leonis cadavere *mel* invenit. Jud. XIV. 8. In ipso quoque deserto *Johannes* habebat μέλι ἄγριον *mel Sylvestre*, quo vescebatur. Math. III. 4.

Marc.

Marc. I. 6. Hinc in ſacris variæ ſunt alluſiones, quibus *mel* dicitur *fluere*, *ſtillare &c.* Sed de his omnibus qui mellis cupidus eſt, ad ſatietatem legere poteſt *Cl. Bochart. Hierozoic. P.* II. *Lib.* IV. *c.* XII. *p.* 518. *ſqq.*

XII. Sed ad ſignificationem vocis רבש redeundum, & quid rei in rebus decimandis ſignificet, inveſtigandum nobis eſt. Non enim dactylorum tantum *mel*, vel ſuccus adinſtar mellis, ſed & alterum ab *apibus* elaboratum *mel*, in Canaan abundabat: certe id de quo *Jonathan*, certamine defatigatus, guſtavit, quod *Simſon* in leonis cadavere invenit, & illud, quo *Johannes* in deſerto veſcebatur, *apum mel* fuiſſe, clarum nobis videtur; patet id quoque ex *Joſephi* loco ſupra recenſito, qui præſtantiam mellis dactylorum circa Hierichuntem commendaturus, illud non multum deterius alio melle fuiſſe dicit. Sed de hoc apum melle, ex loco II. Chron. XXXI. 5. alte ſilent Judæi. *Kimchius* & *R. S. Jarchi* ad illum, de *dactylis* eorumque ſucco explicant. Etenim apud *Arabes* quoque vox نبوس notare *dactylos* ſelectiores, quaſi melleos, qui in butyrum inditi colliqueſcant idque gratius reddant, referunt *Cl. Golius in Lexic. Arab. p.* 793. *& Cl. Bochartus l. c.* ex *Camo* vel *Al-camo* ſcriptore Arabe; ipſa *Al-cami* verba apud *Bochartum* legi poſſunt; Verum *Cl. Golius* l. c. vocem ندس eſſe Hebræorum רבש atque tum *dactylorum* tum *apum mel* ſignificare, dicit. conf. *Hottingeri Jus Hebræorum. Leg.* CXXVI. Igitur ſecundum mentem Judæorum ſtatuendum erit, vocem רבש in materia de Decimis ſumendam eſſe de תמרים *dactylis*, eorumque ſucco propter dulcem ſaporem mel vocato in *Miſna Maaſeroth. c.* I. §. 2. de *dactylis* decimandis ſtatuitur; definiuntur ibi quorundam fructuum tempora quando nempe ad decimas ſolvendas teneantur: התמרים *dactyli* (tenentur) *quando emittunt* vel *ſpargunt fermentum*; id eſt, quando diſtenduntur adinſtar panis fermentati, cujuſmodi ſunt dactyli tempore maturitatis, quemadmodum *Gloſſatores* Miſchnæ verba exponunt. Sic *Maimon. in Hilc Maaſ. c.* II. §. 5. התמרים משיפתחו *Dactylorum* (decimandorum tempus eſt) *ex quo ſe aperiunt adinſtar fermenti*. In *Miſchna Thrumoth. c.* IX. §. 2. 3. mentio quoque eſt רבש תמרים *mellis dactylorum*. Et certe ſufficientem rationem non video, quare ab hac ſinificatione τῶ רבש circa præſentem materiam recedendum, cum ea cum Dei, hactenus explicata lege non contrarietur; ſed potius ea conveniat; audivimus Deum, ut Iſraelitæ de כל פרי העץ & כל זרע הארץ *omni ſemine terræ omnique fructu ligni* deciment, præcepiſſe; at ſi τὸ רבש de *apum melle* intelligeremus, ad quam claſſem illud referendum eſſet? ſed ad neutram poteſt: Verum ſi dulcem illum dactylorum ſuccum illo vocabulo, vel etiam ipſos dactylos intelligamus, optime ad פרי העץ ſeu *arborum fructus*, quos omnes, idcirco etiam *dactylos*, Deus decimari voluit, referri poteſt & tunc res liquida evadet. Ex canonibus quoque Miſnicorum generalibus (quos ſtatim explicabimus) de iis quæ decimanda erant, patet, per רבש *mel* ab apibus elaboratum intelligi non poſſe, quandoquidem non ſit res, quæ incrementum ſuum habet ex terra, licet alias edatur & cuſtodiatur.

XIII. Vidimus in antecedentibus *Res*, quæ juxta legis divinæ tenorem & Sacræ Scripturæ clara verba erant decimanda: in genere nempe fructus terræ, & ſpeciatim vinum, frumentum, muſtum, oleum & dactyli vel dactylorum mel. Verum ſi Judaicorum Doctorum & Sapientum leges ac conſtitutiones conferamus, plures alias, ſed potiſſimum, ex illorum ſaltem opinione, in generalioribus legis verbis implicitas, decimatas fuiſſe frugum ſpecies, experiemur. Atque ut id in poſterum inveſtigemus, operæ pretium eſſe ducimus; quænam nempe ex *Doctorum Miſchnicorum* ſtatutis res decimis fuerint ſubjectæ: Dein inquirendum erit an circa haſce res, dicti Doctores aliquid contra Legiſlatoris mentem & intentionem, verborumque legis genuinum ſenſum, ex ſuperſtitione vel aliis de cauſis ſuperaddiderint.

XIV. Judæorum autem mentem, ut rectius intelligamus, optimum erit *regulas* eorum *generales*, quas de rebus decimandis tradiderunt, conſiderare. Habentur illæ in Tractatus מעשרום ſeu *de Decimis* inſcripti, initio, hiſce conceptæ verbis: כל שהוא אוכל ונשמר ונדליו מן הארץ חייב במעשרות ועוד כלל אחר אמרו כל שתחלתו וסופו אוכל אף על פי שהוא שמרו להוסיף אוכל חייב קטון ונדול וכל שאין תחלתו אוכל אבל סופו אוכל אינה חייב עד שיעשה אוכל: *Omne quod editur & cuſtoditur quodque creſcit e terra obligatur de Decimis. Alia regula generalis: omne quod ab initio editur & in fine editur, quamvis cuſtodiatur, ut eſca incrementum capiat, obligatur* (de Decimis) *ſive parvum ſive magnum ſit: & omne, quod non quidem ab initio, ſed in fine*

ſine editur: non obligatur, *donec fiat edule*: conf. *Miſn. Peab.* I. 4.

XV. Immoremus paululum canonum horum explicationi, commentatoribus & *gloſſatoribus* melioris notæ *Miſchnicis*, in ſubſidium vocatis. Juxta priorem canonem decimanda ſunt I. Omne quod editur ſ. comeſtibile eſt. II. Omne quod cuſtoditur. III. Omne quod creſcit e terra. Primum eſt כל שהוא אוכל omne quod comeſtibile eſt: *Gloſſatores* de rebus שאוכל קובע *quo ordinario comeduntur*, ut loquitur *Thoſephoth. Jom Tobb ad h. l.* intelligi volunt, hoc eſt, de omni qualicunque fructu, qui eſui hominis idoneus eſt, decima pars erat ſeparanda: Verum ea quæ famis tempore, ex penuria & neceſſitate & ſic non ordinario ab hominibus comeduntur a decimis libera pronuntiant; de quo *R. Obad. de Barten. ad h. l.* ita ad verba כל שהוא אוכל inquit: למעוטי סטים שקורין בערבי נ״ל וקוצה שקורין אלעצבו״ר שאלו אינה אוכל אף על פי שהן נאכלים על ידי הדחק ואינם חייבים במעשרות: *excepto* סטים *quod Arabice vocatur* נ״ל & קוצה *quod Arabice vocatur* אלעצב״ור, *quæ ordinario non comeduntur; quamvis anguſtiarum tempore comedantur, tamen de decimis non tenentur. In Miſna Scheviith.* cap. VII. I. סטים (quod ibi cum præfixo א legitur אסטים ut & apud *R. Nathan* in Lexico Aruch) & קוצה referuntur ad ספיחי ſeu *ſponte* anno ſeptimo *naſcentia*, & de colorantium & tingentium herbarum ſpeciebus exponuntur. *R. Obad. de Bartenora ad l. c.* סטים ita explicat: אסטס הוא שצובעין בו כמין תכלה וקורין לו בערבו נ״ל וקוצרין אותו והוא צומח ודומה לספיח לכך קרהו התנ׳ אסטים ספיח *color eſt, quo tingunt* תכלה vulgo *hyacinthinum*, *Arabice vocatur* נ״ל & *quando ſucciditur denuo accreſcit & ideo accomparatur ſponte naſcentibus, idcirco Miſna vocat* ספיח אסטים. *R. Nathan* in Lexico ſuo: פי׳ אסטים אינדיקו ובלשון ערבי נ״ל ובלשון ארמי מוריק׳: *explicatur* אסטים *per Indico, in lingua Arabica per* נ״ל & *lingua Syriaca* מוריק׳ *Cl. Buxtorf. in Lexico Thalmud. p.* 161. putat eſſe Græcorum Ἴσατις, quod Latinis alias vocetur *Glaſtum*: Ἴσατις ἥμερος, ᾗ οἱ βαφεῖς χρῶνται, ut refert ex *Dioſcoride*; vid. ibid. quæ ex *Plinio* & *Cæſare* profert. Eundem in modum Arabicum نيل *Illuſtriſſimus Herbelotius*, Vir in literatura orientali incomparabilis, in vaſtiſſimo ſuo opere, *la Bibliotheque Orientale*, *p.* 672. *c.* 2. explicat, non pigebit ipſa ejus verba adſcribere: NIL *ce mot*, inquit, *ſignifie auſſi en Arabe en Perſien & en Turc*, *la plante que les Grecs & les Latins appellent Iſatis & Glaſtum*, *dont le ſuc fait la couleur bleue*, *ou violette*, *que nous appellons vulgairement l'Indic ou l'Indigo & par corruption*, *Annil*, *au lieu de Al-Nil. Nous l'appellons auſſi en France du nom de Paſtel & les Italiens la nomment Guado. Cette plante croit en grande quantite aux environs de la Ville d'Agra*, *capitale des Etats du Mogol*. Hactenus *d'Herbelot*. Rectius itaque pro نيل ſcribendum eſt للنيل quemadmodum etiam facit *Cl. Golius in Lexic. Arab. p.* 2494. atque *Iſatim* notare ex *Beitharide* probat. Idem etiam *p.* 2672. aliam vocem وسمة recenſet, quæ *folia glaſti*, ſeu potius Annil, eorumve ſpiſſatum ſuccum denotet; vulgo *Indicus* vel *Indigo* dictum: quo tingitur lana & inficitur cutis. Quod ad alteram vocem קוצה eam quoque commentatores de herba colorante explicant, quæ Arabice אלעצפור dicatur: *R. Nathan in Lexico*: צובעין בו בגר פשתן ובגר עמר נפנא לכלות בבית תופתן: *Ea tingunt veſtes lineas & laneas ſponſis in nuptiali thalamo ornandis*. Arabice عصفر *cnicum* herbam ejuſque florem, qui tincturæ inſervit Cl. Golio l. c. p. 1591. denotat. Vid. quæ de hac herba *Cl. Guiſius ad Miſch. Scheviit c.* VII. I. commentatus eſt. Hi igitur aliique ejuſmodi fructus, qui nonniſi famis tempore edi ſolent excipiuntur a כל שאוכל *omni*, *quod comeſtibile eſt*, quodque de Decimis, dicto modo tenetur. Attamen quod ad *vicias* attinet, illæ, licet nonniſi famis tempore edantur, tamen decimandas fuiſſe tradit *Maimon. Hilc. Thrum.* c. II. §. 2. הכרשנין אף על פי שאינם מאכל אדם הואיל ואוכלין אותן בשני רעבון חייבין בתרומה ובמעשרות: *Viciæ*, inquit, *licet non ſint cibus hominis*, *quia vero famis tempore eduntur*, *tenentur de Thruma & Decimis*. Nempe non ſunt cibus ordinarius hominis, ſed potius beſtiarum, attamen cum aliquando homini cedant in cibum, ideo de iis quoque Thruma & Decimæ erant ſeparandæ. vid. *Miſn. Thrum. c.* XI. §. 9. & *Bartenoræ commentarium ad Maaſer. Scheni.* cap. II. §. 4. *Gemara Hieroſol. Challa. fol.* XV. *fac.* I. *edit. nuperæ Amſtelod.*

XVI. Alterum ex hoc canone decimandum, eſt כל נשמר *Omne quod cuſtoditur*. Solent quandoque Judæi τῷ שמור opponere מופקר *quod commune eſt*; atque ita diſtinguunt fructus in agris liberos & fructus in hortis cuſtoditos vel domi repoſitos, de qua diſtinctione agitur *Gem. Hieroſ. Scheviit fol. m.* XX.

fac.

fac. 1. Sic, quando hic dicitur כל נשמר *omne quod custoditur*, decimandum esse, יוצא הפקר *excipitur* a decimatione, quod *juris est commnnis*, quodque specialem, a quo custoditur, non habet possessorem שאין לו בעלים שישמרוהו ut loquuntur commentatores ad hunc locum: conf. etiam *Misn. Massech. Peah. c.* 1. §. 4. Et ex hoc canone quædam *olera*, licet comestibilia sint, a decimis libera pronuntiantur: hinc *Misch. Scheviith c.* IX. §. 1. legitur הפיגם והירבוזים השיטים והחלגלוגות כוסבר שבהרים ומכרפוס שבנהרות והנרגר של אפר פטורים מן המעשרות ונלקחין מכל אדם בשביעית שאין כיוצא בהם נשמר: quæ ita transtulit Cl. Gusius: *Ruta*, *blita*, *corrudæ*, *portulaca agrestis*, *coriandrum montanum*, *apium fluviatile*, *eruca pratensis*, *immunes sunt a decimatione & quoque licite emuntur anno septimo*, *quia istiusmodi olera*, *non solent*, (ut reliqua) *custodiri*. Quæ tamen verba non ita sumenda sunt, ac si numeratæ hæ, & his similes species anno tantum septimo (quo ipso, utpote cujus fructus sponte nati, juris quasi communis erant, nullæ in Israelitica saltem terra, solutæ erant decimæ) non fuissent decimatæ; sed illæ ex Regula hac generali, de iis, quæ custodiuntur decimandis, omni tempore erant liberæ, in quem modum Scholiastes *R. Obad. de Bartenora* citata verba Mischnica accipit: פטורים מן המעשר בכל השנים כדמפרש טעמא שאין כיוצא בהן נשמר שאינן נחשבין בעיני בעליהן ומפקירין אותו והפקר פטור מן המעשר דכתיב ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך יטול מעשרותיו יצא הפקר לקט שכחה פאה שיש לו חלק עמך: hoc est; *Hæc*, (nempe in Mischna recensita olera) *libera sunt a Decimis singulis annis*, *quod ratio* (in Mischna) *addita docet*, *quia ut cætera* (olera) *non custodiuntur*: *dum autem a possessoribus suis non æstimantur*: *eo ipso illa juris fiunt publici*, *id liberum est a decimis*: *dicitur enim* (Deut. XII. 12.) Et veniat Levitæ cui nulla pars nec hæreditas est, *accipiet ideo decimas suas*: *a qnibus excipitur quod commune est*, *quemadmodum spicilegium*, *manipulus in agro relictus per oblivionem*, *angulus*, *in quibus omnibus partem tecum habet*. Et sic quoque passim alibi ex canonis nostri fundamento, dona pauperum, a *Bartenora* jam recensita a decimationis lege libera pronuntiantur. *Gem. Hierosolym. Maaseroth. f.* 1. *fac.* 1. *Mischna Challa cap.* 1. §. 3. אלו חייבים בחלה ופטורים מן המעשרות הלקט והשכחה והפאה וההפקר ונימר: *Hæc sunt quæ tenentur de placenta separanda & libera sunt a Decimis*: *spicilegium*, *manipulus oblitus augulus & quicquid commune est &c.* conf. *Peah.* 1. §. 6. & ibi *Maimonidem & c.* IV. §. 9. ubi dicitur dona hæc pauperum si pertineant ad נכרי *alienigenam* de decimis omnino teneri אלא הפקיר: *nisi si comunis juris fecerit*: putat tamen *R. Mejer* alienigenam non posse obligationem de Decimis irritam facere, quandoqnidem illi nulla sit possessio in terra Israelis, verum ejus sententia non approbatur, de quo prolixe disputatur in *Gem. Hieros. Peah. fol.* XII. *ac.* 2.

XVII. Tertia axiomatis hujus pars est, decimanda esse כל גדליו מן הארץ *Omnia quæ incrementum suum habent e terra*. Videntur hisce intelligere istas fruges seu herbas, quæ semine in terram projecto radices agunt & efflorescunt. *Maimonides* & qui eum ad verbum serme sequitur *R. Obad. de Bartenora* hæc verba ex Deut. XIV. 22. hunc in sensum interpretantur: וגדליו מן הארץ למעוטי כמהין ופטריות וכל הני ילפינן מקרא דכתיב עשר תעשר את כל תבואת זרעך וכו' את כל תבואת דומיא דתבואת שהיא אוכל זרעך המיוחד לך פרט להפקר שאין לו בעלים מיוחדים זרעך דבר שזורעים אותו ומצמיח פרט לכמהין ופטריות שאינן נזרעות: *verbis*, omne quod incrementum habet e terra, *excluduntur fungi & id omne docemur eu scriptura*, *ubi* (Deut. XIV. 22. scribitur: Decimando decimabis omnem proventum seminis tui &c. omnem proventum, *id est*, *talem qui similis est comestibili proventui*: seminis tui, *id est*, *specialiter tui*, *atque ita excipitur quod commune est*, *& specialem non habet dominum*; *præterea* seminis tui, *indicat*, *quod seminent*, *ut efflorescat*, *& ideo excipiuntur fungi & boleti*, *qui non seminantur*, שאין להם שורש בארץ וגדוליהם מן האויר: *neque etiam radices in terra agunt*, *sed incrementum eorum est ab aere*: vid. *Peah.* cap. 1. §. 4. Omnes igitur terræ fructus quæ requisita hoc canone contenta habent illi decimandi sunt: Illa autem maxime conveniunt frumento, musto & oleo; quod hisce verbis Maim. Hilc. Thrumoth c. II. §. 1. exprimit מה דגן ותירוש ויצהר מאכל בני אדם וגדולין מן הארץ ויש לו בעלים שנאמר דגנך אף כל וכיוצא בהם חייב בתרומות וכן במעשרות: *Sed frumentum*, *mustum & oleum*, *quia cibus sunt hominis*, *incrementum suum e terra atque proprietarios habent*, *quia dicitur* דגנך frumentum tuum, *ideo illa & omnia qis similia*, *ut de Thruma sic etiam de decimis tenentur*.

XVIII. Posterior rerum decimandarum

rum canun talis eſt : כל שתחלתו אוכל וסופו אוכל אף על פי שהוא שומרו להוסיף אוכל חייב קטון וגדול וכל שאין תחלתו אוכל אבל בסופו אוכל אינה חייב עד שיעשה אוכל: *Quod in initio ſuo & in fine ſuo comeſtibile eſt quamvis cuſtodiatur ut eſca incrementum capiat obligatur de Decimis parvum ſit ſive magnum. Verum omne quod non in initio ſuo ſed in fine ſuo comeſtibile eſt de Decimis non tenetur donec fiat comeſtibile*. Ex priori canone didicimus, omne quod eſui hominis idoneum ſit, fuiſſe decimandum; cum autem qnædam fruges, veluti inter olera ſunt, quæ ſtatim ac procreverunt comedi ſolent; aliæ vero, veluti arborum, quæ per incrementum eſui aptiores fiunt, ideo præſenti hoc canone earum decimatio ſpecialius definitur, quique priori nititur: cum enim *omne quod comeſtibile eſt*, de Decimis teneatur, neceſſe eſt eas res, quæ in principio ſuo, dum adhuc parvæ & in fine vel perfectione ſua comeduntur, omni tempore decimandas eſſe. Quæ hujus regule explicatio, quoque eſt *Maimonidis*: הם מיני ירקות לפי שהם ראוית לאכילה תכף צמיחתן ואחר נמר גדולן יאין מניחים אותו בארץ אלא כדי שיגדילו וזהו דרך רוב הירקות ולפיכך הם חייבות במעשר בשעת קטנם או גדולם לפי שהם ראויות לאכילה בין גדולות בין קטנות: *Eorum quæ tum ab initio tum in fine comeduntur, ſunt quædam olerum ſpecies, quæ tum ſtatim ac germinarunt, tum etiam quando perfecta creverunt, eſui idonea ſunt; non autem alio fine in terta relinquuntur, quam ut majora fiant; hæc que natura multorum olerum eſt, atque idcirco de Decimis ſive parva ſint ſive magna obligantur, conveniunt enim eſui ſive magna ſint ſive parva*. Ejuſcemodi olerum ut & quorundam arborum fructuum ſpecies recenſentur *Miſchna Maaſeroth c.* 1. §. 4. וכירקות הקשואים והדלועים והאבטיחים והמלפפונות התפוחים והאתרונין חייבין גדולים וקטנים: *inter olera cucumeres, cucurbitæ, melones, melopepones, etiam mala & mala citrea tenentur de decimis parva ſint ſive magna*. Quamvis autem *R. Schimeon*, mala citrea parva a decimatione excipiat; attamen *Gloſſatores* juxta eum non decidunt, ſtatuentes ea quoque parva edulia & per conſequens omnino decimanda eſſe.

XIX. Generalis hujus regulæ alterum lemma, priorem canonem pro fundamento habet, cum enim quidam fructus ſint, qui in principio ſuo comeſtibiles non ſunt, tenore dicti prioris canonis nonniſi comeſtibilia decimare ſtatuentis, tandiu quoque a *Decimis* liberi ſunt, donec eſui idonei fiant. Huc autem Judæi מיני פירות האילן *ſpecies quaſdam fructuum arborum* referre ſolent; quia ſcilicet Levit. xxvii. 40. decimæ ſolvendæ dicantur מפרי העץ *de fructibus ligni* ſive atborum; ideo illi qui in principio ſuo non comeduntur, etiam non decimautur עד שיגדל ויעשה פרי *donec in perfectionem excreverint & fructus evaſerint*, ut explicat *Bartcnora ad h.l.* Hinc *amygdala amara*, quæ quando parva ſunt, eſui idonea habentur, atque ea propter tum quoque de *Decimis* tenentur; illius generis *dulcia* vero, cum demum comeſtibilia ſint ſi majora, ideo illa in principio, dum nempe adhuc parva ſunt, libera habentur, neque decimantur donec fiant eſui apta. Et hunc in ſenſum explicanda ſunt verba *Miſn. Maaſerot. c.* 1. 4. החייב בשקדים המרים פטור במתוקים החייב במתוקים פטור במרים. *quod tenetur in amygdalis amaris id liberum eſt in dulcibus & quod tonetur in dulcibus, id liberum eſt in amaris*, hoc eſt, *amygdala amara* tenentur dum parva ſunt ſed libera dum grandiora, *dulcium* autem contraria eſt ratio, illa enim parva libera ſunt, ſed majora tenentur, ſcilicet ad decimas. vid. etiam *Miſn. Cholin. c.* 1. §. 6. Verum in hoc *Maimon* ſibi non conſtat; in commentariis ſuis Miſchnicis idem de *Amygdalis* decimandis ſtatuit, quod iam recenſuimus: in peculiari autem ſuo *Tractatu de Decimis Cap.* 1. §. 6. ſibi contradicit, dicens: השקדים המרים בין בגדלן בין בקטנן פטורים לפי שאינן אוכל: *amygdala amara, ſive in magitudine ſua ſive in parvitate ſua libera* (de decimis) *ſunt, quandoquidem non ſunt comeſtibilia*. Sed merito *R. Joſeph Karo* eum ex *Miſchna Cholin* & *Thalmude Hieroſolymitano* refutat.

XX. Facile ex hiſce, quæ de canonibus Doctorum Miſchnicorum generalibus, quos *de rebus decimandis* conſtituerunt, diximus, atque juxta ipſorum mentem ſpecialius expoſuimus, colligi poteſt, quouſque Judæi decimandarum rerum legem extenderint, ut adeo neceſſarium non ſit ad quamvis ſpeciem ſingulatim excurrere & in omnes Judæorum παραδείσυς ſeu hortos, quales olim procul dubio eximii erant, exſpatiari, quod nimium nos defatigaret & forte non foret operæ pretium: ſi quis tamen curioſus ſit & omnes ſpecies ex aſſe ſcire aveat, eum ad legendos Codices Miſchnicos, פאה *de angulo pauperibus in agro reliquendo*; דמאי *de rebus dubiis decimandis*; תרומות *de ſeparationibus*;

bus; מעשרות *de decimis* . &c. & ferme omnes, qui in primo Thalmudici corporis Seder, qui de זרעים *ſeminibus* inſcribitur, ablegamus; experietur tum ipſe non tantum varios *fructuum arborum* ſpecies, veluti ficus, uvas, moros, mala punica, perſica, amygdala, dactylos, pyra, mala cydonea, olivas &c. variaque *frumentorum genera*, ut triticum, hordeum, avenam &c. Sed & ipſa quoque *olera* atque *hortenſilia*, quæ eſui hominis apta atque ea propter cuſtodita, nompe cucumeres, cucurbitas, melones, melopepones; varia ceparum aliorumque leguminum genera & quæ non minutiora alia fuiſſe decimanda; experietur quoque, quam obſcura & potiſſimum ignota quandoque frugum occurrant nomina, in quibus explicandis ipſi Judæi Gloſſatores, adeo varii & inconſtantes ſunt, ut nihil certe ex iis colligere poterit; horum enim nonnulli rei botanices, quæ tamen in ejuſmodi rebus exponendis non ſuperficiaria requiritur, ignorantiſſimi ſunt; & quæ olim terræ ſuæ Canaan, de qua adeo gloriantur, fuerit fertilitas ipſi neſcientes. Plura ex Plinio, Dioſcoride aliiſque veteribus ſciri poſſunt, ſed res eſt altioris indaginis. Præſtitit hac in re nonnihil *Cl. Guiſius Anglus*, feliciſſimus prædictorum Tractatuum Miſchnicorum interpres, qui magno ſtudio multaque in linguis experientia, obſcuriorum vocum, tum ex profanis, qui de re botanica egerunt Authoribus, tum ex collatione linguarum Orientalium, ſenſum eruere ſategit.

XXI. Poſſemus quidem in recenſendis pluribus rebus decimandis ſuperſedere, niſi verba Chriſti ad Phariſæos in Math. XXIII. 23. & Luc. XI. 42. aliud juberent; quæ, cum ſpecies quaſdam rerum decimatarum recenſeant, ſi examinaturi & cum traditionibus collaturi fuerimus, nihil alieni nos facturos putamus, in quo tamen nobis præivit *Cl. Lightfootus ad h. l. Op. Tom.* II. *p.* 359. Primum quod citatis locis a Phariſæis decimatum memoratur eſt ἡδυοσμὸν quod ordinarie vertitur per *mentham*; quæ ipſa vox מינתא quoque occurrit in Miſch. עוקצים ſeu *de Petiolis Arborum* ɔ. I. §. 2. Vocatur alias a Magiſtris הנרנה *Miſchna Scheviith. c.* V21. §. 12. (error eſt ſane typographicus in *Lighfoot. l. c.* qui citat c. I. I. quem ſecutus eſt *Cl. Otho in Lexico Rabbinico p.* 151.) hanc autem vocem *Maimon* & *R. Nathan* explicant per מינתא *Mentham*, addit *Muſaph Aruch*, ita quoque vocari בלשון יוני ורומיי in *lingua Græca & Latina*. *Raſchi* (citante *Lightfooto*) ſuavis odoris herbam eſſe dicit, idcirco eam boni odoris gratia in Synagogis ſpargi ſolitam unde forte Græcis ἡδύοσμον dicta: occurrit quoque in *Gemara Nidda. fol.* LI. *col.* 2. Scholiaſtæ Hebræi dicunt Arabice vocari نعنع *Mentha*. Quamvis autem expreſſe non legatur hanc herbam fuiſſe decimatam, id tamen propter verba Chriſti in dubium non eſt vocandum; præterea ex regulis ſupra expoſitis, illa omnino erat decimanda, quandoquidem in uſum hominis cedit &c. Vid. *Miſn. Scheviit. c.* VII. §. I. Alterum, a Mathæo recenſitum, quod decimatum dicitur eſt ἄνηθον, Latinis *anethum*; ac ſi dicatur παρὰ τὸ ἄνω θεῖν quod cito creſcat. Hebraice vocatur שבת *R. Obad. de Bartenora ad Miſch. Peah. c.* III. §. 2. שבת ירק שקורין לו אניֿתו בלעֿז: *Schebath olus eſt, quod Italice vocatur Anetho*; eodem modo interpretantur *Maimon*, *R. Nathan* & alii. Anethum autem hoc decimatum fuiſſe, videri poteſt *Miſch. Maaſeroth. c.* IV. §. 5. quamvis diſputetur, an omnes hujus herbæ partes, i. e. olus, ſemen & flores, fuerint decimatæ: רבי אליעזר אומר השבת מתעשרת זרע וירק וצירין וחכמים אומרים אינה מתעשר זרע וירק אלא השחלים והנרניר בלבד: *R. Elieſer dicit, anethum decimatur quoad ſemen, olus & flores; ſapientes vero dicunt, non decimatur* ſemen & olus *niſi in naſturtio & eruca tantum*. Eadem ferme repetuntur in *Gem. Avod. Zara fol.* VII. 2. רבי ישמעאל רבי אליעזר אומר השבת מתעשרת זרע וירק וזירין *R. Iſmael dicit R. Elieſer dicit* השבת (quod & hic gloſſatores per *Anethum* exponunt) *decimatur quod ad ipſam herbam, ſemen & flores*. confer. etiam *Miſchn. Okezim c.* III. §. 4. & ibi *Maimonidem*. Quicquid autem de hujus oleris partibus decimandis diſputetur, certum tamen eſt, tum ex Chriſti tum ex Miſchnicorum verbis, illud fuiſſe decimatum. Et forſan non ſine ratione dici poſſet jam Chriſti tempore de hoc olere decimaudo diſputatum fuiſſe, atque ut nimiam Scribarum & Phariſæorum in ſolvendis decimis ἀκρίβειαν notaret, ejuſmodi olus, quod nonnulli dupliciter vel tripliciter decimarunt, in exemplum produxiſſe. Tertium tandem cujus Chriſtus meminit, cſt κύμινον *Cuminum*. Id decimatum fuiſſe, totidem verbis legitur in *Miſn. Demai cap.* II. §. I. ואלו דברים מתעשרים דמאי בכל מקום הדבילה והתמרים והחרובין ואורז והכמון: *Iſtæ res ſunt quæ dubia omni loco decimantur, palatha, dactyli, ſiliquæ, oryza & cuminum*. Sed *Lucas* non meminit neque

anethi neque *cumini*, sed illorum loco substituit πήγανον καὶ πᾶν λάχανον. *Rutam & omne olus*. Πήγανον Rabbinis dicitur פינם Arabiaus صذن quæ plane eædem sunt voces & *rutam* significant: Aliter hæc verba *Arabibus* vocatur سنان *Ruta*; hinc *Maimon* Hebræum פינם per utrumque explicare solet; vid. eum ad *Misch. Kilaim c.* I. §. 8. *Scheviith c.* IX. §. I. *Oketzim c.* I. §. 2. Diximus jam supra §. XVI. ex Mischna *Scheviit Rutam* a decimis liberam pronuntiari; sed sine dubio plures erant rutarum species, quemadmodum a Botanicis distingui solent in *Sylvestrem* & *sativam* vel *hortensem*: priorem, ut quæ in locis publicis vel in pratis crescat cujus adeo possessores nullam curam habent, Mischnici a decimis eximunt, hanc Arabes حرمل *Harmala* vocant: Illa itaque quam Christus Pharisæos decimasse dixit *ruta hortensis* fuerit oportet, & in locis Mischnicis *Kilaim* & *Oketzim* cum aliis recensetur hortensilibus quæ ירקות *olera* appellantur. Denique πᾶν λάχανον omne olus, a Pharisæis decimatum dicitur; Hebraice esset כל ירקות Deut. XI. 10. גן ירק *Alexandrini* trastulerunt κῆπος λαχανείας *hortus olerum*. Ac si Christus dixisset: Vos Scribæ & Pharisæi, non tantum mentham, anethum, cuminum, rutam sed etiam πᾶν λάχανον *omne olus* & quodcunque in hortis satum procrescit, adeo accurate decimatis &c.

XXII. Verum enim vero nondum satis de verbis hisce Christi dictum: restat adhuc ut quædam de difficultate & controversia, quæ inter Philologos super illis orta & agitata est, dicamus. Nempe, quærebatur quid de olerum tum eorum, quorum Christus hic meminit, tum & reliquorum decimatione, statuendum sit: Num illa ex tenore legis divinæ de decimis datæ, an vero ex statutis sapientum vel superstitione aliisque de causis, præter mentem & intentionem legislatoris decimata fuerint? Ut autem hanc controversiam accuratius tractemus & quid de ea affirmandum vel negandum sit sciamus, necesse erit, utriusque sententiæ proferre rationes & argumenta, quibus tum nostram qualemcunque ἐπικρίσιν & opinionem addemus.

XXIII. Sunt ergo inter Philologos & Sacræ Scripturæ Interpretes, quos inter *Beza*, *Piscator*, *Drusius*, *Casaubonus* recensentur, qui ex hac Christi in Pharisæos objurgatione, olera non secundum intentionem & mentem divini legislatoris, sed ex sapientum in lege scripta non fundatis constitutionibus a Judæis fuisse decimata asserunt, hisce nixi rationibus. *Primo*, colligunt id ex ipsis verbis Christi, quod si enim olera ista ut mentham, anethum, cuminum, rutam &c. ipse Deus decimari voluisset, quæ ratio fuisset, quare Christus Pharisæos & Scribas, propter exactam horum decimationem objurgasset, quæque causa ea propter Væ in ipsos exclamandi? si fuisset præceptum olera decimandi bene fecissent Pharisæi, nullum ideo merentes increpationem. *Secundo*, in lege nonnisi *frumentum*, *mustum*, & *oleum* decimanda juberi, artamen in frumento, quinque species triticum, speltam, hordeum, avenam & spicam vulpis includentes: ubi enim in lege de decimis nomen *proventus* adhibeatur, has tres species frumentum scil. mustum & oleum subjici: hinc *Drusius ad Math.* XXIII. ad verba: decimatis mentham, *hoc faciebant*, inquit, *ex traditione seu disciplina majorum, non ex lege: Nam in lege est decimas proventus tui* תבואתך. *Olera autem non vocantur proventus id est* תבואה, *nec sub eo nomine comprehenduntur, quod notatum in Libro præceptorum fol.* CXLV. *col.* 2. *Tertio* hanc sententiam defendunt ac confirmant ex ipsorum Judæorum confessione, dicentium מעשר ירק דרבנן *decimationem olerum esse a Rabbinis*. *Gem. Babyl. Joma fol.* LXXXIII. *col.* 2. Et *Maimon. Hilc. Thrumoth. c.* II. §. *6.* de olerum decimatione ita scribit: הירקות אף על פי שהן מאכל אדם אינן חייבין במעשרות אלא מדבריהן לפי שנאמר במעשר תבואת זרעך תבואה וביוצא בה אבל הירקות אינה בכלל התבואה ובן יראה לי שהוא הדין בתרומה שהרי נאמר בה דגנך תירושך ויצהריך כל תרומה לאלו אבל תרומת הירק מדבריהם כמעשר: *Olera quamvis sint cibus hominis, non tamen tenentur de decimis nisi ex verbis sapientum; quandoquidem dicitur de decimis proventus seminis tui; proventus tui & qud ipsi simile est, sed olera non comprehenduntur sub proventu; & ita mihi videtur etiam idem jus esse quoad Thrumam, de qua dictum est, frumenti tui, musti tui & olei tui & quæ sunt similia, sed Thruma olerum quoque est ex statutis sapientum, quemadmodum etiam decimæ*. Hec potissima sunt argumenta, quibus Viri quidam Docti, probare conantur decimationem olerum esse instituti humani, authoritate sapientum Judæorum introductam, atque ea propter Servatorem nostrum Pharisæos & Scribas merito increpasse, utpote qui rigidiores humanarum quam divinarum legum observatores se exhibeant. Sed audiatur & altera pars.

XXIV. Sententiæ alterius patroni, ole-

olerum decimationem ipſa divina lege præceptam & generalioribus verbis implicitam ſtatuentes, rationibus quoque non indigent, neque quicquam obſtaculi pro ſua ſententia in Chriſti verbis deprehendunt, e contrario putantes illa ſuæ ſententiæ quam maxime favere; Etenim, *Primo*, dicunt, Chriſtum horum olerum decimationi opponere τὰ βαρύτερα τȣ̃ νόμȣ *graviora legis*, ergo etiam horum ἀποδεκάτωσιν ad legem, videlicet faciliora legis præcepta pertinere. *Secundo*, Chriſtum ſubjungere ἔδει *oportere* hæc facere, ſolvere nempe nominatorum hortenſilium decimas, qua voce manifeſta ad ſolvendas decimas obligatio indigitetur, alias Chriſtus illam nequaquam de illis uſurpaſſet. Atque ita Chriſtum illam olerum decimationem non ſimpliciter improbaſſe, ſed præpoſterum ſtudium in re minuta reprehendiſſe, quando judicium miſericordia & fides multo graviora interim negligebantur, quorum hæc facere quidem illa verò non intermittere debebant; nihilominus tamen Phariſæos in levioribus hiſce rebus, rigidos legis divinæ obſervatores & exactores videri voluiſſe, igitur eas in lege divina fuiſſe demandatas. *Tertio*, quod ad verba legis Levit. XXIII. 30. Deut. XIV. 22. ea dicunt eſſe generalia; quando jubetur, *decimabis omnem proventum ſeminis tui*; id de omni quod in agris vel hortis vel vineis ſeminatur & ex terra provenit, intelligunt; hinc *Alexandrini* per παντὸς γεννήματος reddiderunt: Vocem autem תבואה latius eſſe accipiendam & *olera* quoque illa comprehendi poſſe, quemadmodum etiam *Kimchius* eam omnibus fructibus eſui aptis competere dicit: conf. quæ de hac voce ſupra §. IV. prolixius diximus. Quando autem alibi in lege ſpecies, uti frumentum, muſtum & oleum, exprimantur, non inde ſequi alias legi decimationis non fuiſſe ſubjectas, has memorari quia præcipuæ ſunt; omnes alias, quæ ſeminatæ e terra procreverint lege illa ſimul fuiſſe obligatas: licet igitur mentham, cuminum aliaque leviora olera magiſtri decimanda doceant, eos propterea legi ſcriptæ nihil addere, cum hocce magiſtrorum ſtatutum in virtute literæ contineatur. Ita erudite de hac quæſtione *Cl. Hottingerus, S. S. Theolog. & Antiqq. Jud. Profeſſor meritiſſimus, Patruelis & Præceptor olim meus Venerandus, in notis ad Godvvin. Moſen & Aaron. p.* 865. diſſerit. *Quarto*, ſunt qui argumentum, ad hanc ſententiam probandam eliciunt ex II. Chron. XXXI. 5. ubi præter tres ſpecies in Moſe memoratas mentio fit רבש *& omnium quæ gignit ager* decimandorum: vox autem רבש ſive per *mel* ſive *dactylos palmarum* vertatur perinde ipſis videtur: certe ſi non olerum decimationem probat ſaltem ternarium iſtum numerum (de frumento, muſto & oleo) diſcutit, ut loquitur *Sixtinus Amama in Commentariolo de Decimis Moſaicis edito Franeq.* 1618. 4*to.* & inſerto *Bibliis Criticis poſt Deut. cap.* XXVI. Obſervant inſuper, haberi l. c. illud generale כל תבואה *omnis proventus* agri; uti igitur, inquiunt, numerus ille ternarius in Moſe non excludat רבש, ita nec alias ſpecies & per conſequens nec olerum decimationem. *Quinto*, quod ad authoritatem ſupra citatorum Rabbinorum, illis alios pro ſuæ ſententiæ defenſione opponunt, quos *Sixtinus Amama l. c.* producit: *Nec hic* (ad probandum olera ex lege fuiſſe decimata) *authoritate Rabbinorum deſunt, ut Hebræos Hebræis opponamus. Ecce enim Hiskuni ad Levit.* XXVII. 30. de ſemine terræ; *complectitur etiam allium* שחלים (*i. e. leonticen vel leontium vel leoninum ſemen vel leotipalium*) *&* נרניר. Peſikta *comprehendit ſemen allii* והשחלים והנרניר *jam vero* נרניר *ſemen oleris eſſe, colligitur ex Libro Præceptorum Majore, nam in eo diſerte Schochalim &* נרניר ושאר ירקה & reliqua olera. *Rurſus ad*, ex fructu arborum; Peſikta *comprehendit omnes fructus arborum; Rurſus ad illud* de ſemine terræ; *non de ſemine omni, quia excipit legumina quæ non eduntur, ut ſemen rapi & raphani* &c. Hucuſque Amama. Atque hæc illa ſunt argumenta, quibus, ad ipſorum etiam olerum, vel quorumvis viliſſimorum hortenſilium, modo fuerint βρώτημα decimationem Judæos lege Moſaica fuiſſe obligatos Viri Docti probare conantur.

XXV. Reſtat nunc ut noſtram qualemcunque ἐπίκρισιν de hoc ſententiarum divortio addamus. Ut autem rem paucis expediamus, ea ſententia, quæ *olerum decimationem* in ipſa divina lege fundatam eſſe ſtatuit, utpote firmis ſatis argumentis fulta, non obſtantibus contrarium ſentientium ſupra recenſitis rationibus, amplectenda nobis videtur. eo autem animo hanc ſententiam non defendimus, ac ſi *Doctoribus* quibuſdam *Miſchnicis*, vel aliis Rabbinis (qui nimis male apud Chriſtianos quandoque audiunt) nobiſcum ſentientibus adulari, atque ita *Miſchnæ* authoritatem nimium extollere, vel omnem Judaicarum παραδόσεων farraginem (quæ ipſæ non ſemper exacte examinantur) approbare velle-

lemus, iis enim nullum ſacramentum diximus, nec *in Miſchnicorum* verba, quod non eſſet libertatis Chriſtianæ, juravimus; ſed id ſolo veritatis, cui etiam ſoli litavimus, ſtudio, facere inſtituimus: putantes verba divinæ legis in præceptis de Decimis uſurpata, adeo ſignificantia eſſe, ut ad Theſin noſtram probandam Rabbinorum authoritate non adeo opus ſit.

XXVI. Argumentis, quæ pro noſtra ſententia præcedenti paragrapho narravimus, plura non addemus, ſed tantum ea quæ in contrarium afferri ſolent, examinabimus, quædam quæ ad rei illuſtrationem pertinere videbuntur ſubjuncturi. Primum argumentum quod §. XXIII. protulimus, ſumtum eſt ex verbis *Chiſti*, Phariſæos ob *olerum decimationem* objurgantis, quod Chriſtus non feciſſet, ſi *olera* ex lege decimari debuiſſent. Sed attendendum hic eſt, Chriſtum toto hoc capite in eo eſſe, ut doctrinam atque vitam Phariſæorum, quæ tota hypocritica erat, deſcriberet; eos, ut qui in *Cathedra Moſis*, adeoque ut legis Moſis Judices & executores alloquitur, proin adhortatur populum, ut omnia quæ ipſi dicant ſervent, modo opera ipſorum non imitentur, eos enim quædam dicere, quæ ipſi non obſervent; talia quidem opera eos facere, quæ in hominum, a quibus videri volebant, oculos incurrunt, negligentes interim ea, quæ interiorem hominem conſtituunt; quorum catalogum ſatis prolixum Chriſtus recenſet; inter quæ talia ſunt, quæ ſi Scribæ & Phariſæi puro corde, vero Dei & proximi amore præſtitiſſent, bene feciſſent, veri legis obſervatores fuiſſent. Sed quum id præpoſtere fecerint, legem quidem quoad externam literam obſervantes, nunquam tamen de vero ejus ſcopo cogitantes: atque hunc quoque in modum in decimarum ſolutione ſe geſſerunt, omnia quæ ἔδει *oportebat* decimare, quam exactiſſime ad mentham, anethum, cuminum, rutam & πᾶν λάχανον, omne olus uſque decimarunt; certe exacta illa Decimarum ſolutio, præſertim Servatoris noſtri tumpore, quo pauci erant, qui נאמין *fide digni* erant de decimis, res erat, ad עם הארץ *plebeiis* ſe oſtentandum apta nata; quod exemplo quoque illius Phariſæi, qui eodem tempore cum Publicano in Templum ad precibus fungendum, aſcendebat, patet, qui, ut clare a Publicano ſe diſtingueret, de jejuniis ſuis quavis ſeptimana repetitis, & exacta decimarum ſolutione admodum gloriabatur. Luc. XVIII. 10. Sed quid commodi inde habuit? Certe nihil, licet juxta legem decimaverit; cum e contra Publicanus, qui humilis & ex conſcientiæ ſuæ convictione, non operum aliquo merito nixus, peccatorum remiſſionem petiit, magis juſtificatus quam ille in domum ſuam deſcenderit. Eadem etiam ratio eſt, quare Chriſtus h. l. Phariſæos objurgaverat, quod tam exacte *olera* decimaverint, quandoquidem graviora legis, ut Judicium, miſericordiam ac fidem intermittebant, ad quæ tamen in ſolutione decimarum omnino attendere debuiſſent, oportet enim utrumque facere & neutrum omittere. Similiter quoque Deus Iſraelem Mich. VI. 7. 8. alloquitur; ubi cum Deus dixerat ſe non magnopere tot ſacrificiis & oblationibus delectari, additur: *Indicavit Tibi, O homo! quid ſit bonum, & quid Dominus requiſivit a te*, כי אם עשות משפט ואהבת חסר והצנע לכת עם אלהיך: *niſi ut exerceas jus, & ames benignitatem & humiliter ambules cum Deo?* Hæc eadem quoque ſunt quæ Chriſtus probabiliter ad hunc *Michææ* locum reſpiciens) tanquam τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, id eſt, κρίσιν καὶ τὸ ἔλεον καὶ τὴν πίστιν a Phariſæis poſtulavit. Quemadmodum igitur illorum verborum ſenſus non eſt, ac ſi Iſraelitæ offerendo victimas & oblationes rem lege non præceptam, atque adeo male feciſſent; ſed ſenſus eſt ſacrificia ſine exercitio juris, benignitatis & humilitatis omnino ipſi diſplicere; Ita idem quoque Chriſti ſcopus eſt Phariſæos quoad *olerum* decimationem increpantis; ſcilicet eos Deo in earum etiam exactiſſima ſolutione, qualis in lege præcepta, ſi interim jus, miſericordiam & fidem ut graviora legis, & ad quæ Deus potiſſimum reſpicit, negligant rem minus gratam facere. Atque hunc verborum Chriſti ad Scribas & Phariſæos, non tortum vel alienum, ſed ſimpliciſſimum ſenſum eſſe putamus.

XXVII. Secundum argumentum, quod §. XXIII. recenſuimus, petitum eſt ex Moſe, ubi nonniſi frumenti muſti & olei ſub voce תבואה decimandi, mentio fiat; hanc autem vocem de *oleribus* ſumi non poſſe & conſequenter *olerum* decimandorum nullum in lege extare præceptum. Plura quæ ad hujus argumenti reſponſionem pertinent, ab initio hujus exercitationis, diximus; expoſuimus enim ibi ipſas leges, quæ res decimandas præcipiunt, quæ omnia non opus eſt ut repetamus. Obſervavimus legem eſſe tum *generaliorem*, tum *ſpecialiorem*; illam exprimi per כל זרע הארץ *omne ſemen terræ* vel ut alibi dicitur

citur per כל תבואת זרע *omnem proventum ſeminis;* פרי העץ *fructum ligni vel arborum*. Hanc vero per דגן תירוש יצהר *frumentum muſtum & oleum*. Jam vero quivis videt per כל זרע vel כל תבואת זרע *omne ſemen vel omnem proventum ſeminis*, non tantum *frumentum* vel varia ejus genera, ſed omne quodcunque illud ſit, quod ſemine in terram projecto procreſcit, in quorum numerum procul dubio olera quoque & *hortenſilia* quæ ſata procreſcunt, recenſenda ſunt: certe non opus erat ut omnia, quæ erant decimanda narrarentur, ſufficiebat talem adhibuiſſe phraſin, quæ res decimandas indicaret. Eadem ratio eſt vocum פרי העץ, licet enim ſolum nominentur *fructus vitis* & *oleæ* decimandi, quis tamen negabit plures arborum fructus decimatos? nulla apud Moſen dactylorum decimandorum mentio injicitur, eos tamen II. Chron. XXXI. 5. decimatos fuiſſe legitur, unde facile colligi poteſt alias quoque plures licet ſpeciatim non nominentur, tamen ad decimas fuiſſe obligatas. Ergo per תבואת *proventum ſeminis*, non tantum דגן vel quinque, ut numerari ſolent, *frumenti* ſpecies, ſed omne, ut diximus, quod ſemine in terram projecto procreſcit, & conſequenter etiam olera intelligenda. Quod attinet ad vocem תבואה quam *Cl. Druſius* imprimis urget, quod ea de *oleribus* non poſſit ſumi, ad id jam §. XXIV. reſponſum eſt, eam nempe vocem latioris eſſe ſignificatus; ſed ponamus etiam eam ſolum comprehendere frumentum, muſtum & oleum, nondum tamen inde ſequitur, *olera* ex lege non fuiſſe decimata, non enim ſolum dicitur ut deciment כל תבואה *omnem proventum*, ſed etiam כל זרע הארץ *omne ſemen terræ*, quam phraſin non de ſolo *frumento* intelligi poſſe, toties diximus. Ex hiſce itaque clare liquet, olerum decimationem verbis legis divinæ nullatenus contrariari, ſed eam, ſi virtutem literæ probe conſideremus, in iis implicitam, proin etiam præceptam fuiſſe.

XXVIII. Sequitur argumentum tertium, nempe propria Judæorum confeſſio *olera* non ex *lege* ſed *Sapientum* conſtitutionibus fuiſſe decimis ſubjecta, uti loca ex *Gemara Babylon. fol.* LXXXIII. *col.* 2. *& Maim. Hilc. Thrumoth c.* 11. 6. id clare oſtendunt. Sed & hoc argumentum parum roboris habet, quandoquidem, ut *Cl. Amama* ſupra locutus erat, hiſce Rabbinis, ſi Rabbinorum authoritate pugnandum ſit, alii bene multi opponi poſſunt. Id itaque obſervandum hanc aſſertionem מעשר ירקות מדבריהם *decimationem olerum eſſe a Rabbinis*, apud Judæos non eſſe generalem, ſed inter ipſos quoque de illa eſſe controverſiam. In *Gemar. Hieroſol. Maaſeroth. fol. m.* 1. *ſ.* 2. Doctores ex loco Deut. XIV. 22. olerum decimationem, ut divina lege mandatam, eodem modo quo apud *Cl. Amama*, ex *Hiskuni* & *Peſikta*, & nos præcedenti paragrapho, probant; Locum, quia prolixior eſt, noluimus exſcribere, cum ejus ſenſum jam ſupra exhibuerimus. Huic tamen ſententiæ ibidem ſe opponit *R. Iſai fil. Jehuda*, ſtatuens quoque מעשר ירק מדרבנן *decimationem olerum eſſe a Rabbinis*. Sed in *Gemar. Babyl. Roſch. Haſch. fol.* XII. *col.* 1. dicitur eam quoque eſſe דאורייתא ex lege; & מדרבנן a Rabbinis; ubi *Raſchius* in gloſſa: תנא תני ירקות שמעשרותיהם מדרבנן כ״ש שחייבין מדאורייתא *Traditio eſt de oleribus quod eorum decimatio ſit a Rabbinis quanto magis ex lege*. Cum itaque *Thalmudiſtæ* ipſi inter ſe non conveniant, inde quoque eorum aſſeclæ in partes abierunt. In Miſchna tamen hæc controverſia, quantum ego ſaltem ſcio, nullibi tangitur, ſed tantum hæc olerum decimatio, adeo exacte quoad tempus & modum ea decimandi ac frumenti, vini & olei deſcribitur, ut inde forte præſumi poſſet, ejus collectores in eam, quam hucuſque defendimus, inclinaſſe opinionem. Verum quicquid ſit, ſufficiunt divinæ legis verba, quibus illa Chriſti ad Scribas & Phariſæos non contrariantur, quod niſi fallimur ſatis hucuſque oſtendimus. Sed non Judæi tantum verum etiam Veteres Chriſtiani ejuſmodi minuta olera & alia quoque decimaſſe leguntur: Illi enim præter agrorum & arborum fructus, vinum, frumentum, etiam de cannabe, lino, rapis, braſſicis, oleribus, herbis ſylveſtribus, piſis, milio &c. etiam animalium reditibus, veluti de lana, fœtu, lacte, caſeo &c. decimas ſepararunt, quemadmodum id ex *Nob. Ictis. Carpzov. Definit. Eccleſ. Lib.* 1. *def.* 131. *Ziegler. ad Lancellotum Lib.* 11. *Tit.* 26. §. 3. refert *Quenſtedt. in Diſſertat. de Decimis Chriſtianorum;* §. IV. in quibus forſan Judæos imitati ſunt; Ita quoque *Perſas*, qui multa alia a Judæis aſſumſerunt, de quibuſdam leguminibus decimare, teſtis eſt accuratiſſimus Perſicarum rerum recens ſcriptor *Chardin in ſuo Itinerario Perſico Tom.* VII. *p.* 335.

XXIX. Poſtquam hucuſque *res decimandas*, tum earum, quarum Sacræ Literæ, tum & earum, quarum Miſchnici meminerunt, prolixe ſatis expoſuimus, nunc adhuc eas quæ Judæi a decimis

cimis liberas pronuntiant, paucis indicabimus. Ex ſupra explicatis Regulis generalibus Thalmudicis facile colligi poteſt, eas res quæ cibus ordinarius hominibus non ſunt, ſed quæ famis tantum tempore ex neceſſitate comeduntur, etiam eas, quæ cibus ordinarius ſunt beſtiarum ad *decimas* non obligari, quod exemplis illuſtravimus ſupra paragrapho XV. Juxta alium canonem a decimis libera ſunt omnia quæ *juris* ſunt *communis*, nullum habent proprietarium a quo cuſtodiantur & curentur, licet fructus alias comeſtibiles ſint; inde conſequitur dona pauperum, ut ſpicilegium, manipulum oblitum & angulum in agro relictum, quoque eſſe libera, utpote quæ ad proprietarios non pertinent, ſed pauperibus communia fiunt: Et eadem quoque ratio eſt, quod anno quovis ſeptimo in Iſraelitica terra nullæ decimæ fuerunt ſolutæ, quandoquidem illius anni fructus erant ſponte nati, nullum proprium habebant poſſeſſorem ſed omnibus erant communes, conf. §. XVI. ſupra. Porro, illæ etiam fruges a lege decimarum excipiuntur, quæ incrementum ſuum non habent e terra, id eſt, quæ ſemine in terram non ſtudio projecto efflorescunt, neque in terra radices agunt, quo referri poſſent ea, quæ ſponte creſcunt & quæ ſub nomine proventus non veniunt, licet quædam eorum comedi ſoleant. conf. §. XVII. Hi igitur fructus juxta axiomata illa generalia ad ſeparandas ex iis Decimas, non erant obligati, quippe requiſita in illis contenta, in ſe non habent: quæ ex ſuperioribus paucis repetere, & una ſerie recenſere voluimus.

XXX. Sunt adhuc alia, præſertim olera & horum quædam ſemina quæ libera pronuntiantur a decimis, quorum catalogus in *Miſchna Maaſeroth. cap.* V. §. 8. hunc in modum narratur: שום בעל בכי ובצל של רכפא ונריסין הקילקין והערשים המצריות רמ״א אף הקרקס רבי יוסי אומר הקוטנים מן המעשרות ונלקחין מכל אדם בשביעית זרע לוף העליון זרע כרישים זרע בצלים זרע לפת וצנונות ושאר זרעוני גנה שאינן נאכלין פטורין מן המעשרות ונלקחין מכל אדם בשביעית שאף על פי שאביהן תרומה הרי אלו יאכלו *Allium fletum cauſans, cepa Richpenſis, fabæ Kilkenſes* (ſunt nomina locorum) *lentes Ægyptiacæ. Rabbi Mejer quoque dicit Carcas*, (ſpecies braſſicæ, alii fabarum) *Rabbi Joſe dicit, etiam Kotnim*, (ſpecies lentium) *libera ſunt a Decimis & comparantur a quolibet homine anno ſeptimo. Semen Loph ſuperioris* (dicitur ſpecies ceparum) *ſemen porri, ſemen ceparum, ſemen raphanorum & raparum & reliqua ſemina hortenſia, quæ non cedunt in cibum, libera ſunt a decimis & comparantur a quolibet homine anno ſeptimo; etſi enim pater eorum fuerit oblatio prima, illa comeduntur tamen.* Nempe hæc ſemina ejuſmodi eſſe dicunt, quæ in cibum hominis non cedant, illius autem ſeminis, quod non ſit edule, comedere licet incrementa: per *patrem*, juxta modum loquendi apud Judæos ſatis frequentem & varie adhibitum, intelligitur hic ſemen, quod patrem illius, quod inde crevit, vocare ſolent. Speciatim quoque ſtatutum eſt de *Coriandro*, id quando ſatum eſt nonniſi pro ſemine, liberum eſt a decimis, ſed ſi, ut accipiat olus decimaverit, tenetur: *Miſn. Maaſeroth. c.* IV. 5. כסבר שזרעה לזרע ירקה פטור זרעה לירק מתעשרת זרע וירק *Coriandrum quod quis ſevit pro ſemine, liberum eſt; at ſi id ſeverit ut inde accipiat olus, decimabit ſemen & olus.* Sed de ſeminibus diverſimode tradiderunt Judæi, alii ea libera pronuntiant, alii diſtinguunt inter comeſtibilia & non comeſtibilia, alii aliter; ſed res eſt parvi momenti.

XXX. Videtur tamen *Illuſtris Grotius* ova quoque lac & caſeum a Judæis fuiſſe decimata, autumaſſe. Ita enim verba gloriantis Phariſæi Luc. XVIII. 12. Ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι *omnia quæ poſſideo, decimo*, explicat: Hebr. כל אשר לו *non illa tantum, quæ vulgus ſolet decimis ſubjicere, poma & fruges ſed & ea quæ controverſi ſunt juris, puta minora olera, ova, lac, caſeum, potius meis commodis aliquid detrahens, quam ut quicquam faciam contra τὰς παραδόσεις*. Sed de his rebus a Judæis decimatis, apud Judæorum Juriſconſultos ne χρὺ quidem deprehendi, potius contrarium traditur, pugnant etiam cum eorum canonibus generalibus, quandoquidem hæ res incrementum ſuum proprie e terra non habent. In *Miſchna. Nidda. cap.* VI. §. 5. hæc leguntur: כל שחייב במעשרות מיטמא טומאת אוכלים שמיטמא טומאת אוכלין ואינה חייב במעשרות *Quod tenetur ad Decimas, id polluitur immunditie cibi, quod vero immunditie cibi polluitur id non tenetur ad decimas.* Quæ verba *Maimon.* & *R. Obad. de Bartenora* ex Gemara ita exponunt: ואין לך דבר חייב במעשר שאינו אוכל ויש שיטמא טומאת אוכלים ואינה חייב במעשרות כגון בשר ודגים וביצים שאינן גדולי קרקע: *Quicquid tenetur ad decimas id polluit immunditie cibi, quia nulla res, quæ non eſt comeſtibilis, ad decimas tenetur; & quicquid immunditie cibi polluitur id*

non

non tenetur ad decimas , ut sunt caro , pisces & ova quæ ex terra non procrescunt. Eadem quoque ratio est lactis & casei aliorumque hujus generis ciborum, qui liberi a decimis habentur; non enim tantum esus vel custodia , sed etiam quando e terra procrescit , rem faciunt decimandam.

XXXII. Arboris intra domum plantatæ fructus liberi quoque a decimis solvendis habentur : vid. in Gem. Hieros. Orla. fol. m. I. fac. 2. veruntamen *R. Mos. Fil. Maimonidis* , illos ex Sapientum constitutionibus teneri putat ; id quod hisce verbis in *Hilc. Maaseroth.* c. I. §. 10. indicat : אילן שנטעו בתוך הבית פטור מעשרות שנאמר עשר תעשר את כל תבואת זרעך יוצא מן השרה ויראה לי שהוא חייב במעשרות מרבריהם שהרי תאנה העומדת בחצר חייב לעשר פירותיה אם אספן כאחרת : *Arbor intra domum plantata libera est a decimis ; quia dictum est* (Deut. XIV. 22.) decimando decimabis omnem proventum seminis quod egreditur ex agro . *Sed mihi videtur , quod illa teneatur ad decimas ex statutis sapientum ; quandoquidem etiam ficus , quæ stat in atrio quoad ejus fructus ad decimas obligatur* . Scilicet , quia in l. c. dicitur decimandum esse quod *educitur ex agro* , idcirco putat arborem in domo privata plantatam ex lege quidem esse liberam ; sed cum Sapientes Misch. Maaseroth. c. III. §. 8. de ficu in atrio plantata , quæ שדה dici non potest , statuerint eam omnino , si junctim ejus fructus colligantur , decimandam , idcirco de arbore intra domum plantata idem censendum esse.

XXXIII. Monuimus jam ab initio hujus Exercitationis præter terræ fruges, *Bestias* quoque *boves* nempe & *oves* legi de Decimis fuisse subjectas . Consultius autem ducimus, si prius omnia, quæ in decimandis frugibus erant observanda, explicaverimus, antequam ritum *Bestias* decimandi describeremus , ille enim plane singularis erat & in alium usum conducebat.

EXERCITATIO QUARTA

De vario decimationis fructuum terræ tempore & an & quomodo accedente illo tempore de fructibus comedere licitum fuerit.

ARGUMENTUM.

Dicendorum series. Tempus decimationis *ex Deut.* XIV. 22. *definitur* . *Phrasis* שנה שנה *significatus*. *Non omnibus & singulis annis eædem*, Anno *autem* septimo *nullæ decimæ solutæ* . *Diversa* anni principia *Judæorum recensentur* . *Convenientia* Mensium *Hebræorum cum nostris certa dari nequit* . *Principium anni plantationis arborum* . *Lex Levit.* XIX. 23. de jure plantæ quarti anni *explicatur* , *unde investigatur annus recentis arboris decimandæ* . *Tempus decimationis arborum est* XV. Mensis Schebat . *Fructus ante & post hunc diem maturi* , *quando decimandi* : *distinctio arborum* , *quæ* unam *& quæ* duas *habent* areas . *Non omnes arbores* ad XV. Schebat *maturescunt* , *ut* siliquæ , dactyli , ficus, *quæ decimandæ juxta maturitatem* . *Ad investigandum Tempus decimationis* frumenti *observatur duplicem esse* messem *unam* hordeaceam *alteram* triticeam . *Subjungitur sex anni tempestatum juxta Judæos, tabula*. *Sed* Messis *tempora* , *si fructus ordinario tempore non sint maturi* , *per* intercalationem , *cujus variæ aliæ sunt causæ* , *& hinc etiam* decimationis *differuntur* , *quod publica authoritate promulgabatur* . *Post indicatum varium* decimationis tempus , *indigitatur in quo statu quæque frugum species legi de decimis subjiciatur* , *& quænam earum sit* area , *quam Rabbini* נירן *vocant : de qua multa producuntur exempla* . *Frugum decimandarum* opus *debet esse* perfectum ננמר מלאכתן *quod explicatur* . *Frugum decimandarum* , *postquam accessit decimationis tempus*, comestio *quousque licita*. *Quid sit* אכילת עראי comestio accidentalis . *Varii casus licitæ comestionis & vetitæ recensentur & quæ posterioris sit* pœna , *indicatur*.

I. FRugibus Terræ, ad decimas solvendas *obligatis* & *liberis* , expositis , ordo nos ducit , ut de *Tempore* , quando nempe de iis decimæ fuerunt separandæ, dicamus. Series autem dicendorum talis erit : *Primo* , varium tempus , pro variis frugum speciebus constitutum , indicabimus; *Dein*, in quo statu frugum area quoad deciinas fuerit; *denique* , an & quomodo accedente decimationis tempore, de frugibus decimandis edere licitum fuerit vel prohibitum.

II. Tempus in ipsa lege Deut. XIV. 22. defiaitur: עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השרה שנה שנה: *Decimado decimabis omnem proventum seminis tui & quod egreditur ex agro singulis annis*. Phrasis illa שנה שנה frequens est in scripturis, ubi sæpius substantivum idem, eodem casu & numero repetitum occurrit,

rit, ad *emphasin* & *evidentiem* rei etiam *contiuuationem* indicendam; vel ad *multitudinem* vel etiam ad *distributionem* significandam; quod pluribus exemplis probant, *Cl. Buxtorf. Thes. Grammat. Lib.* II. *cap.* II. *p.* 332. *edit.* 1663. *&* *Cl. Glassius Philolog. Sacra*, *Lib.* III. *Tract.* I. *p.* 546. *edit. Lips. ult.* Hoc nostro loco *distributionem* indicat, ubi posterius substantivum loco adjectivi distributivi est, quo Hebræi carent: ita וקח ואתם מטה מטה *Et aicipe ab iltis virgam virgam*, id est, singulas virgas. Num. XVII. 2. conf. Nom. XXVIII. 21. & passim alibi. Ita quando & h. l. dicitur, ut Israelitæ quam accuratissime deciment שנה שנה *anno anno*; id intelligendum quoque est de *singulis annis*; accurate decimabitis *singulis aanis*; conf. Deut. XV. 20. I. Sam. I. 7. VII. 16. *Tremellius* & *Junius* quoque verterunt, *quotannis* & nostra *Ligurina Vernaeula* Jährlich; *Alexandrini* κατ' ἐνιαυτὸν ἐνιαυτὸν *secundum singulos annos*. Hoc ergo generale est quovis anno de omni proventu seminis decimandum esse. Judæi insuper ex his verbis שנה שנה quoque eliciunt, de novo ejusdem anni proventu decimandum esse; sic *Raschius* ad Deut. XIV. 22. שנה שנה מכאן שאין מעשרין מן החדש על הישן: inde *quod dicitur* שנה שנה singulis annis, *colligitur*, *non decimari possa de novo super veteri*; id est, de fructibus præteriti, pro novi anni. neque de novi anni fructibus pro præteriti, sed quovis anno de ejusdem anni fructibus decimari posse.

III. Attamen quod hic de decimis singulis annis separandis dicitur, id non ita sumendum, ac si omnibus & singulis eodem modo decimæ fuissent solutæ: variabat enim is intra septem annos non una vice; Primo & secundo, post remissionis anno, solvebantur primæ & secundæ decimæ; sed tertio, primæ & pauperum in locum secundarum; quarto & quinto, iterum primæ & secundæ, quemadmodum primo & secundo, sexto autem iterum quemodmodum tertio, primæ & pauperum, in secundarum decimatum locum, septimo autem, qui שמטה remissionis annus erat, nullæ plane, neque primæ neque secuudæ, neque pauperum decimæ, uti semel atque iterum diximus, erant solutæ. Hinc *Maimon. de donis pauperum cap.* VI. §. 5. שנת השמטה כולה הפקר ואין בה לא תרומה ולא מעשרות כלל לא ראשין ולא שני ולא מעשר עני: *anno remissionis omnia sunt communia*, *neque in eo solvendæ neque Thruma nec decimæ*, *non primæ*, *non secundæ*, *non etiam pauperum decimæ*. Sed id proprie nunc non agimus, ut variarum decimarum tempus hic definire velimus, id ex professo infra fiet, ubi de prima, secunda & pauperum decima etiam de variis controversiis super harum decimarum temporibus, inter Philologos agitatis, dscendum erit; hic autem solum inquirimus in quale anni cujusque tempus, frugum variarum terræ decimatio inciderit.

IV. Variæ igitur fruges terræ, varium habuerunt decimationis suæ tempus, prout diversis anni temporibus ad suam pervenerunt maturitatem. Quarundam mentio sit in Tractatu Mischnico ראש השנה seu *de principio anni*, ubi *cap.* I. §. I. quatuor anni principia recensentur, quæ hæc sunt: באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה רבי אליעזר ורבי שמעון אומרים באחד בתשרי באחד בתשרי ראש השנה לשנים ולשמיטין וליובלות ולנטיעה ולירקות באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי בית הלל אומרים בחמשה עשר בו: Quæ ex Cl. Hottingii versione hunc sensum habent: *Primo die mensis Nisan* (Martii) *Regum & festorum*, (vox Rabbinica speciatim denotat, tria festa majora, Paschatis, Pentecostes & Tabernaculorum ad quæ Israelitæ omnes qui poterant, pedibus Hiorosolymas ire & ibi coram Domino comparere debebant) *principium anni est*; *primo die mensis* Elul (Augusti) *novus annus est pecoris decimandi*. *R. Eliezer & R. Simeon in primum Tisri incidere statuunt*; *primo die mensis Tisri* (Septembris novilunio) *est caput anni ad singendos annos* (a muudi creatione juxta quosdam numerandos) *& intermissiones & Juailæa*, *simulque novus annus est plantationis omnium arborum & herbarum*. *Quartum denique anni principium incidit in primum mensis Schebat* (Januarii novilunium) *quod est pro arboribus*, *secundum sententiam Scholæ Schamai*, *Hillelis vero schola decimo quinto die statuit*. Non cogitamus in totam hanc *Mischnam*, muitiplici materia refertam commentarium scribere, sed ea solum, quæ ad decimationis tempus investigandum pertinent, tangemus. Id tamen quoad seriem mensium Hebræorum, qnatenus cum nostris conveniunt, præmonendum putamus nihil certi statui posse, quandoquidem anni Judæorum & menses inæqualis sunt mensuræ; ita mensis *Nisan* ordinarie cum nostro Martio convenire dicitur, sed si annus per insertionem mensis ואדר seu *secundi Adar*, sit intercalaris, mensis *Nisan* tum incidit in *Majum* nostrum & ita in sequentibus; igi-

igitur imposterum, ubi de mensibus nobis sermo erit, Hebræis appellationibus utemur.

V. Prætermisso principio anni quoad bestias decimandas, de quo suo loco, nunc de principio anni נטיעה *plantationis* arborum dicemus, quod Mischna in novilunium mensis Thisri statuit. Hoc tangit potissimum legem illam quæ Levit. XIX. 23. de præputio arborum habetur, *Quum xeneritis in terram istam & plentaveritis, qnamcunque arborem, cujus fructus comestibilis, ejus præputium putabitis, præputium fructus ejus, tribus annis sint vobis præputiatæ nihilque earum comeditor*. De nullius arboris fructu, tribus prioribus plantationis suæ annis, usum capere licebat, quarto autem anno fructus erat res sancta, & juxta jura decimarum secundarum, Hierosolymis debebat comedi, vel etiam redimi addita quinta oarte. *Maimon. Hilcoth. Maas. Scheni c.* IX. §. I. 2. נטע רבעי הרי הוא קודש שנאמר ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הלולים ליהוה ודינו להאכל בירושלם לבעליו כמעשר שני הרוצה לפרות נטע רבעי פרהו כמעשר שני ואם פדהו לעצמו מוסיף חומש ואין פודין אותו עד שיגיעו לעונת המעשר שנאמר להוסיף לכם תבואתו עד שיעשה תבואה: *Planta qunrti anni omnino sancta est, quia dicitur* (Levit. XIX. 24.) Anno quarto esto omnis fructus ejus res sancta landationum Domini; *& jura ejus sunt, ut comedatur Hierosolymis a possessoribus ejus quemadmodum decimæ secundæ. Qui vero hanc quarti anni plantam redimere voluerit, quemadmodum decimas secundas, eam quidem potest, si pro se ipso, redimere, sed addet quintam partem, non outem redimet, donec acce sserit decimationis tempus, quia dicitur:* (v. 25.) & ad augendum vobis proventum ejus, *i. e. donec fiat proventus*. Igitur quatuor annis prioribus arborum fructus de decimis non tenentur, sed quinto demum a plantationis anno decimantur. Cœterum quod ad alia plantæ quarti anni jura, ea omnia quam exactissime *Reverendus Patruelis J. H. Hottingerus*, in peculiari de ea dissertatione Marburgi habita, descripsit, quo lectorem ablegamus; paucis hæc tantum indigitare voluimus, quia ad decimationis arborum tempus pertinere visa nobis sunt. conf. *Misch. Maas. Scheni c.* V. *Peah.* VII. *6. Edit.* IV. 5. *Maim. Hilc. Maas. Scheni c.* IX. I. *sqq.*

IV. Quando itaque arbor ante quatuor annos plantata, quinto anno fructus suos proferat, illi tunc primo legi de decimis subjiciebantur, & quidem anni illius mense *Shebat*, qui ad fructus arborum, juxta supra citata *Mischna* verba, decimandos constitutus erat. Sed quo die hujus mensis arborum decimandarum tempus sit, inter *Beth Hillel & Beth-Schammai* non convenit; *Schammai* illud statuunt mensis *Shebath* primo die; *Hilleliani* autem ejusdem decimo quinto die, quorum etiam sententia receptior est; de eo *Maim. ad Mischn. Rosch Haschana c.* I. §. I. tale profert exemplum: si arbor plantata fuerit, quinto decimo die mensis *Ab* in anno vigesimo quinto, quod restat de anno vigesimo quinto, computari debet pro anno plentatæ arboris primo & annus vigesimus sextus, pro anno secundo & vigesimus septimus pro tertio anno, & hi sunt tres anni præputii, id tamen adhuc durat, usque ad quintum decimum diem mensis *Schebat* anni vigesimi octavi; ante diem decimum quintum mensis *Schebat* in anno vigesimo nono, ab eo tunc fructuum illius arboris decimandorum tempus inchoat. conf. *R. Obad. de Bartenora* ad eundem locum. Quod ex ejusmodi tabella conspici potest:

Arboris plantatæ
die X. mensis Ab anno XXV. usque
finem anni illius numeratur annus I.
anno XXVI. annus II.
anno XXVII. annus III.

Hi sunt anni præputii arboris & extenduntur usque ad XV. Schebat
anni XXVIII.

Abinde usque ad XV. Schebat anni XXIX.
subjicitur juribus plantæ quarti anni; &
dein in sequentibus decimis.

VII. Cujuscunque ergo arboris fructus ad diem XV. *Schebat* maturescunt, de decimis tenentur, ante quarum solutionem nullus usus erat capiendus. Sed cum non omnes arbores uno eodemque tempore, quædam ante, quædam autem post nominatam XV. *Schebat* ad suam perveniant maturitatem idcirco Magistrorum statutum est, ut quarum arborum fructus ante dictum diem maturuerint recenseantur ad annum præcedentem, quarum vero post, pro illius anni fructibus decimandis non tamen sine distinctione habeantur. Sic in *Gem. Hierosol. Scheviit. f. m.* X. *col.* 2. legitur. רבן שמעון בן גמליאל אומר אילן שחנט קודם חמשה עשר בשבט מתעשר לשעבר לאחר חמשה עשר בשבט מתעשר לבוא תני אמר רבי נחמיה במה דברים אמורים באילן שהוא עושה שתי גרנות בשנה אבל שהוא עושה גורן אחד בשנה כגון זיתים ותמרים וחרובין אף על פי שחנטו קודם לזמן הזה הרי הן כל עתיד לבא: *R. Schimeon Ben Gamaliel dicit:* ar-

arbor fructus protrudens ante XV. *Schebat decimatur pro anno præterito ; si post* XV. *Schebat protrudat, decimatur pro anno futuro :* (v. jam instante) *dixit R. Nehemia, quomodo hæc verba dicta sunt ? de arbore, quæ in uno anno duas habet areas, sed quæ unam tantum habet aream in anno, quemadmodum olivæ, dactyli, siliquæ, quæ, quamvis protrudant ante dictum tempus, semper tamen decimantur pro anao futuro*. Tenenda omnino hic est distinctio arborum נורן אחר שתי נורנות *unam aut duas areas habentium*; sunt nempe quædam arbores quorum fructus non semel omnes sed diverso quandoque tempote maturescunt, & pro sua maturitate colliguntnr & ad decimas tenentur, ejusmodi arbores duas areas, quarum fructus simul maturescunt simulque colliguntur unam habere dicuntur aream. Hunc in modum verba hæc explicat *Glossator* ad l. c. שתי נרונות שאין פירותיו נלקט בפעם אחר לא שתי פעמים ועושין שתי נרונות לכל לקיטה נורן בפני עצמו ואותן שחנטו קודם חמשה עשר עשה להן נורן לעצמה עד כאן אמרינן אילו מתעשרין לשעבר ואילו להבא אבל אילו שהוא עושה נורן אחר בשנה אפילו שחנטו קודם חמשה עשר עומדין על האילן עד נמר כל הפירות ונלקטין כאחר ועושה להם נורן אחר מתעשר להבא עם אותן שחנטו אחר חמשה עשר בשבט: *Duæ areæ, id est, quando fructus ejus non una sed duabus vicibus colliguntur, tunc faciunt duas areas, quævis collectio facit aream pro se ipsa, & qui protruderunt ante* XV. (Schebat) *quoque aream faciunt pro se ipsis, ideo dicunt quod illi decimentur pro præterito, hi vero pro instante anno ; Illi vero qui faciunt aream unam in anno, quamvis protruderint ante* XV. (Schebat) *manent supra arborem donec fructus omnes sunt maturi & simul colliguntur ; illi tunc faciunt aream unicam, & idcirco decimantur pro anno instanti, cum illis qui protruderunt post* XV. *mensis Schebat diem*.

VIII. Tempus autem hoc, scilicet XV. mensis Schebat, pro *arboribus* decimandis constitutum est, non ac si omnium omnino arborum fructuum maturitas in id inciderit, quemadmodum etiam statim diximus fieri quandoque posse, ut quidam ante, quidam autem post ipsum diem ad perfectam suam maturitatem perveniant ; ita sunt etiam aliæ arbores, quarum fructus alio mense maturescunt, prour itaque *maturitatis*, ita etiam *decimatinis* tempus variat ; de quo in *Gemara Hierosol. Scheviith fol. cit.* hæc leguntur: אילן שחנט קודם ראש השנה של עולם מתעשר לשעבר ולאחר ראש השנה של עולם מתעשר לבא התיב רבי יורן בר פריא קומי רבי יונה הרי חרובין הרי הן חונטין קודם ראש השנה של עולם והן מתעשרין לבא אמר רבי יוסי הביא שליש לפני ראש השנה של עולם מתעשר לשעבר אחר ראש השנה של עולם מתעשר לבא התיב רבי זעירא קומי רבי יוסי פעמים שהשנים מאפילות ותמרים מטילות שאור אחר ראש השנה של עולם והן מתעשרין של שעבר רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש רבי יעקב בר אחא בשם שמואל בר אבא הביא שליש קודם חמשה עשר בשבט מתעשר לשעבר אחר חמשה עשר בשבט מתעשר לבא: *Arbor quæ fructum suum protrudit ante initium anni mundi* (h. e. ante initium mensis Tisri, quo mense mundus a Judæis creatus creditur) *decimanda est pro anno præterito : si post initium anni mundi, tum decimatur pro anno ineunte. Respondit R. Judan bar Pedaja coram R. Jona : Ecce siliquæ illæ protrudunt ante initium anni mundi & illæ decimantur pro anno insequente. Dixit R. Jose, si produxerit tertiam partem ante initium anni mundi decimatur pro anno præterito, si post initium anni mundi decimatur pro futuro. Respondit R. Zeira coram R. Jose : aliquando dactyli partem fructus sui producunt post initium novi anni mundi & illæ decimantur pro anno præterito. Raban Jochanan & R. Simeon ben Lakish, R. Jacob bar Acha nomine R. Samuel bar Abba : si producat tertiam partem ante* XV. *diem Schebat decimatur pro anno præterito, si post* XV. *Schebat tum decimatur pro anno futuro*. Atque hæc iterum nituntur distinctione præcedenti paragrapho explicata qua arbores quæ unam & quæ duas habent areas distinguuntur, ut denuo citatus Glossator ad hæc verba monet. Conf. *Gem. Hierosol. Rosch. Haschana fol.* LVII. *col.* I. & *Gem. Babylon. Roseh Haschana fol.* XII. *fac* I. 2.

IX. Sunt insuper arbores, quarum fructus etiam in mense Sivan æstatis tempore maturescunt, quemadmodum ficus ; Ita in *Mischna Nedarin* VIII. 4. בקייץ *in æstate* tempus esse colligendarum ficuum in canistra ; ubi *Maimon* notat, קייץ quidem notare æstatem sæpissime tamen apud vulgus tempus quo ficus erant maturæ & eas comedere incipiebant, indicara. Sed æstatis tempus apud Judæos a dimidio mensis *Sivan* inchoat. Circa idem ferme tempus, uvæ, olivæ, malogranata, dactyli ad perfectionem suam pervenerunt, quæ frugum species sunt de quibus *primitiva* Hierosolymas, festo Pentecostes erant adducenda : vid. *Mischna Biccurim c.* I. 2. hæ autem fruges, nisi viæ longinquitas

id

id prohibuisset, recentes afferri debebant, quod argumento est tum fuisse earum maturitatis tempus, juxta quod tunc earum decimatio instituenda erat: de quo infra, quando explicabimus in quo statu fruges ad decimas fuerint determinatæ vel quænam earum sit area (ut Judæi loqui amant) ad decimationem, plura specialius dicemus.

X. Pergimus de Tempore *frumenti* decimandi, dicturi. Ad illud certius investigandum, observari meretur duplicem Judæos habuisse messem, unam *hordeaceam*, alteram *triticeam*; atque utriusque in Sacra Scriptura distincta passim fit mentio, & *hordeacea* quidem prior, *triticea* vero tempore posterior erat. Hinc hordeacea 2. Sam. XXI. 9. קציר בראשנים תחלת קציר שערים *Prima messis principium messis hordeacea* vocatur. Ruth quando veniebat Bethlehemum erat קציר שערים בתחלת *in principio messis hordeaceæ*. Ruth. I. 22. & cap. II. 23. dicitur Ruth apud ancillas Boasi fuisse השערים וקציר החטים *donec absoluta esset messis hordeacea & messis triticea*. Conf. Gen. XXX. 14. Exod. XXIV. 22. Jud. XV. 1. 1. Sam. VI. 13. XII. 17. Apocryh. Judith. VIII. 2. *Misna Nedarin.* VIII. 14. Ita ipsos quoque Romanos messem in *hordeariam* & *triticeam*, quæ in menses Junium & Julium incidant, distinxisse, videri potest in *Inscriptionibus Gruteri fol.* 138.

XI. Incidebat autem prior hæc messis *hordearia* in mensem *Nisan*, qui in sacris nomine appellativo vocatur אביב Exod. XIII. 4. & primus est anni sacri. Exod. XII. 2. Atque ideo hic mensis *Abib* vocatur, quia in illo hordei spicæ ad suam perveniebant maturitatem. Hinc Exod. IX. 31. dicitur grandinem illam Ægyptiacam hordeum læsisse, quia erat אביב *spicatum*; Triticum autem & Zea non erant læsa, quia erant אפילול *serotina*. v. 32. Ita *Plinius* quoque *lib.* XVIII. *cap.* 7. scribit: *In Ægypto hordeum sexto a satu mense, frumenta septimo metuntur*. Et circa idem quoque tempus, nempe in mense *Nisan* hordei colligendi apud Judæos tempus erat: Ideo altero post Paschatis festum die, qui erat XVI. mensis *Nisan*, manipulus ex hordeo עומר dictus demetebatur, etiam עמר תנופה *manipulus agitationis* Levit. XXIII. 15. & dies ipse יום הנף *dies agitationis* manipuli appellatur. *Misch. Succa* III. 12. Erat hic manipulus ראשית קציר *primitiæ messis* Levit. XXIII. 11. *Mischn. Challa.* I. 1. ante cujus agitationem & oblationem falcem in segetem immittere non licuit. Solennes certe admodum erant ritus manipuli hujus demetendi, qui prolixius in *Mischna Menachoth* X. 3. describuntur; cujus omnes vel minimæ etiam circumstantiæ, totam Servatoris nostri passionem, quam exactissime adumbrarunt, ut clariorem illius typum in V. T. vix inveniri posse putem; sed nunc huic non immorabimur. Hoc igitur manipulo tota secutura messis sanctificabatur & eo rite oblato ipsa messis inchoabatur; & sic *Josephus Antiq. Jud. lib.* III. *cap.* 10. Καὶ πότε λοιπῷ δημοσίᾳ ἔξεστι πᾶσι ϗ ἰδίᾳ θερίζειν, *& ex eo deinceps publice omnibus & privatim metere licet*. Confer *Misn. Menachot.* X. 5.

XII. Hordeaceam hanc messem post insecuta est *triticea*, quæ prope ad festum usque Pentecostes, quod L. die post Paschatis celebrandum erat, extendebatur, hinc illud חג קציר *festum messis* Exod. XXXIII. 16. vocatur; messis nempe *triticea*, quæ κατ' ἐξοχὴν קציר apud Judæos audit. *Mischn. Nedarim.* VIII. 4. vel etiam ita vocabatur, quandoquidem in illo ex novo tritici proventu שתי הלחם *duo panes*, in gratiarum actionem pro feliciter absoluta messe, offerebantur. vid. *Misn. Menachot.* IX. 4. 9. *Eracin.* II. 2. festum autem Pentecostes incidebat in mensem *Sivan*, sic ut totum messis tempus intra duo illa festa Paschatis nempe & Pentecostes, vel a dimidio *Nisan* usque ad dimidium *Sivan*, & sic intra duos menses absolveretur, quemadmodum omnes tempestates, quales in anno Judæi sex, nempe זרע חורף קור קציר קיץ חום *sementis, hyemis, frigoris, messis, æstatis & caloris*, numerant, singulæ duos habent menses; de quibus legitur in *Misna Nedarim* l. c. & *Gemara Bava Mezia fol.* CVI. 2. Non inconveniens fore puto si illarum tempestatum tabellam, ex *Celeberrimi Polyhistoris & Philologi Dn. Hadriani Relandi* Præceptoris mei fidelissimi, Patroni atque Fautoris summe mihi honorandi, exactissima *Antiquitatum Hebræarum Delineatione*, quam nuperæ ejus editioni, dimidiam partem auctæ p. 399. inseruit, pace illius Viri hic exhibuerim:

זריע *Sementis*.	Dimidium Tisri. Marchesvan. Dimidium Cisleu.
חורף *Hyems*.	Dimidium Cisleu. Tebet. Dimidium Schebat.
קור *Frigus*.	Dimidium Schebat. Adar. Dimidium Nisan.
קציר *Messis*.	Dimidium Nisan. Ijar. Dimidium Sivan.
קייץ *Æstas*.	Dimidium Sivan. Tammuz. Dimidium Ab.
חום *Calor*.	Dimidium Ab. Elul. Dimidium Tisri.

Divisio hæc varium & multiplicem tum in Sacris tum etiam Thalmudicis locis explicandis, bene observata, habet usum, quem utrumque etiam idem Celeberrimus Vir l. c. doctissime ostendit; & illa quoque in nostra quam tractamus materia observatu digna est, exinde enim tam sementis quam messis tempus accuratius cognoscitur.

XIII. Ex his, quæ hucusque de duplici Judæorum messe, ejusque diverso tempore diximus, facile tempus *decimandi frumenti* colligi potest, inchoasse nempe illud, a festo Paschatis, scilicet medio mensis *Nisan*, quando prior hordeacea messis suum habebat initium, tum nempe hordeum & postmodum quoque triticum aliaque frumenti genera tum temporis collecta, legi de Decimis subjiciebantur: non quidem statim decimæ, iis ad quos pertinebant erant solutæ, versabatur frumentum adhuc tamdiu possessorum manibus, donec opus ipsius plene fuerat perfectum, de quo mox dicemus; Verum ab illo tempore nullus usus de frumento, donec Therumoth & decimarum solvendarum tempus accesserit, legitime capiendus erat, & in tantum decimationis ejus tempus accessisse dici potest.

XIV. Tempus autem hocce tum messis duplicis tum decimarum ordinarium, nisi quandoque illud per cœli inclementiam maturitatem frumenti cohibentem impediretur, constitutum fuit. Accidit, ut Annus intercalatus fuerit, quod fiebat per insertionem mensis inter *Adar* & *Nisan*, quem אדר שני vel ואדר vel etiam אדר בתראה Judæi appellare solent; hujus autem intercalationis variæ exstiterunt causæ, in *Gem. Sanhedrin fol.* 11. *col.* 1. & *Maim. Hilc. Rosch Chodesch.* IV. 1. sq. recensitæ: veluti si viæ & pontes ad Hierosolymam ducentes refici debebant; si furni paschales pluvia ita vitiati fuissent, ut ad usum inepti essent; si Judæi exules in via impediti stato tempore Hierosolymis adesse non poterant: sed hæ leviores sunt intercalationis causæ, propter quas solas, nisi concurrerent aliæ graviores, vix annus intercalabatur. Præcipuas autem rationes *Gemarici* & *Maimon. ll. cc.* tres recensent; verba *Maimonid.* §. 2. hæc sunt: על שלשה סימנין מעבירין את השנה על תקיפה ועל אביב ועל פירות האילן: *propter tres potissimum causas annus instituebatur intercalaris; propter Æquinoctium, propter segetem & propter fruges arborum*. Primo על תקופה *propter æquinoctium*, quando nempe Synhedrium ex tabulis astronomicis deprehenderet æquinoctium vernum XVI. *Nisan* futurum esse aut postea, annum intercalabant; hæc si causa aderat, illa sola ad annum intercalandum sufficiebat, neque ulla alia requirebatur. Secundo על אביב *propter segetem*, si nempe hordeum tardius proveniret, quam ut die secundo Paschatis manipulus offerendus meti posset. Tertio על פירות האילן *propter fructus arborum*, si scilicet arbores, quarum בכורים (de quibus supra diximus solere quasdam circa illud tempus maturescere) in festo Pentecostes offerri debebant, baccas suas nondum, ut solebant, profudissent. Sed quoad frugum maturitatem non opus erat, ut illæ in tota Israelitica terra essent dicto tempore maturæ, id solum in tribus observabatur provinciis, veluti in Judæa, trans Jordanem & Galilæa; si in harum duabus maturæ essent fruges, nihil intercalabatur, licet in provincia tertia maturitatem nondum habeant; Verum si ad maturitatem seges vel arborum fructus pervenerint, in unica tantum ex hisce tribus provinciis, annus erat intercalandus. Statim igitur cum hæ causæ adessent, Synhedrii præses, cujus in hocce negotio summa erat authoritas, una cum aliis ad minimum tribus, vel etiam septem membris, intercalationem decernit, atque ejus jussu literis publicis ad Judæos procul degentes scriptis, promulgabatur; additis intercalationis causis. Harum literarum formula extat *Gem. Hierosf. Sanhedr. fol.* XVIII. 4. *Babylon. Sanhedr. fol.* XI. 2. *Gem. Hierosf. Maaser. Scheni fol. m.* XVI. *col.* 1. quam recensuit *Cl. Seldenus Tractatu de anno Civili Veterum Judæorum. Cap.* IX. *p. m.* 54. Quia autem propter hanc anni intercalationem, ex supra recensitis causis in-

inſtitutam, meſſis differebatur, ut toto menſe tardior eſſet, hinc etiam ordinarium alias decimationis frumenti & quarundam arborum frugum tempus differendum erat.

XV. Tempus tam fructuum arborum quam frumenti decimandi jam aliquo modo indicavimus; juxta ſcilicet maturitatem ad quam diverſo tempore pervenire ſolent, tum enim aliquod decimationis tempus inchoabat. Sequitur nunc ut propius hocce tempus inveſtigemus, atque quo in ſtatu quæque frugum ſpecies ad Decimas inde ſolvendas determinata fuerit, indigitemus. Id autem tempus dupliciter conſiderari poteſt: unum vocatur עונת המעשרות *tempus decimationis*, alterum גורן *Area* rerum decimandarum. Quod ſpeciatim vocant עונת מעשרות *tempus decimationis*; id initium ſuum habebat a frugum maturitate earumque perfecta magnitudine; hunc in modum tempus hocce definit *Maimon. Hilc. Maaſeroth. cap.* II. 5. אי זו היא עונת המעשרות משיניעו הפירות להזריע ולצמוח הכל לפי מה שהוא הפרו: *Quodnam eſt tempus decimationis? ex quo fructus eo pervenerunt ut ſemen faciant & in totum progerminarint pro variis fructuum ſpeciebus*. Statim igitur ac fructus ad ſuam perveniunt maturitatem & comeſtibiles fieri incipiunt eorum עונת *Tempus* decimationis incipit; tunc equidem nondum ſunt in eo ſtatu ut decimæ ex illis ſolvantur, ſed ab eo tempore quo perfecte progerminarunt, non licet in ordinarium & communem illos adhibere uſum, quamvis de iis accidentaliter, inter hoc & alterum decimationis tempus, edere non fuerit interdictum, quemadmodum infra prolixius, ubi de *comeſtione* decimandarum rerum agemus, audiemus. Sunt autem diverſa in diverſis frugibus ſigna, ex quibus decimationis earum tempus cognoſcitur: Ita tempus decimationis ficuum eſt, ex quo factæ ſunt molles & eſui convenientes poſt XXIV. horas ab hora collectionis: uvarum tempus eſt ex quo grana eorum apparent ab extra: dactylorum ex quo intumeſcunt ad inſtar fermenti: nucum, amygdalorum & omnium quæ corticem habent decimandorum, tempus eſt poſtquam fecerunt corticem interiorem, parti comeſtibili adhærentem: Frumenti, ex quo tertia parte maturuit; olerum tempus variat: quæ omnia in *Miſchna Maaſeroth. c.* I. 2. *ſq.* & *Maim. Hilc. Maaſeroth. cap.* II. prolixius legi poſſunt, allata exempla ſpeciminis loco ſufficere poſſe putamus, ex quibus quid & quando עונת המעשרות *Tempus decimationis* ſit, facile ſatis dignoſci poteſt.

XVI. Aliud decimationis tempus Judæi vocabulo גורן exprimere ſolent; ita in *Miſchna Maaſeroth.* I. 5. quæritur: איזהו גרנן למעשרות, *quænam eſt eorum* גורן *quoad decimas?* In Sacris hæc vox notat, *horreum*; Geneſ. L. 10. 2. Sam. XXIV. 16. Num. XV. 20. Ruth. III. 2. & paſſim alibi: jungitur quandoque cum יקב *torculari* Num. XVIII. 27. 2. Reg. VI. 27. Deut. XVI. 13. &c. & ſic proprie ſumitur de *area frumenti*, ſed apud Rabbinos omnibus fructibus etiam oleribus accommodatur, nec ſolummodo illis verum etiam pecoribus, ad tempus, quo decimari debent indicandum: vid. *Miſch. Schekalim.* III. 1. quando itaque quæritur quænam ſit גורן area horum vel illorum fructuum, idem eſt ac ſi quæreretur: מאמתי הפמת חייבות במעשרות: *Undenam occipiunt fruges ad decimas ſolvendas teneri? Miſch. Maaſ. c.* I. 2. quamvis hæc quæſtio potius de priori decimationis tempore intelligi debeat. Indicat ergo hæc vox ſtatum frugum decimandarum, in quo ad decimas ſolvendas determinatæ, eſuique prorſus illicitæ ſunt, niſi perſolutis prius decimis: Hunc in modum explicant *R. Moſes Ben Maimon. & R. Obad. de Bartenora ad loc. cit.* §. 5. איזהו גרנון למעשרות אימתי הוקבעו הפירות למעשר ואסור לאכול מהן עראי כמו התבואה בגורן שאעפ״י שהגיעו הפירות לעונת המעשרות עדין מותר לאכול מהן עראי עד שיהיא גרנן למעשרות: *Quænam eſt area pro decimis? i. e. quando fructus ſunt determinati ad decimationem, vetitum enim eſt comedere de iis accidentaliter: quemadmodum de proventn in area; & ſi acceſſerint fructus ad decimationis tempus, tum adhuc licet de iis comedere accidentaliter, donec aderit area ipſorum ad ſolvendas decimas*: confer quæ de duplici quarundam arborum area ſupra §. VII. diximus. Aliter Judæi hanc aream per נגמר מלאכתן *ultimum circa fruges opus*, exprimere ſolent, quo abſoluto res in vero ad decimandum ſtatu & altero tempore poſterius quod עונת המעשרות *Tempus decimationis* appellatur, nam abinde donec omne frugum opus plane perfectum ſit, de illis aliquo modo edere & uſum capere licebat, ſed poſt operis perfectionem non item; ſic quando frumentum trituratum vel alio modo præparatum, ejus tamen opus perfectum non dicitur donec plene ventilatum ſit; Ita *Maim. Hilc. Maaſeroth.* III. 1. יפרית שהגיעו לעונת המעשרות ונתלשו יעדיין לא נגמר מלאכתן כגון חבואה

תבואה שקצרה ודשה ועדיין לא זרה אותה ולא מרחה מותר לאכול מהן אכילת עראי עד שתגמר מלאכתן ומשתגמר מלאכתן אסור לאכול מהן עראי : *Fructus, quorum decimationis tempus acceſſit & evulſi ſunt, attamen opus eorum nondum perfectum eſt, e. g. frumentum quod decurtatum & trituratum ſed adhuc nondum ventilatum neque expurgatum eſt, de eo accidentaliter edere licet donec opus plene fuerit perfectum ex quo autem perfectum eſt, accidentaliter de eo edere vetitum eſt.*

XVII. Area autem hæc & perfectio operis frugum a Judæis accurate definita eſt. De frumenti area ſtatim & ſupra Exercit. 112. §. v. in explicatione vocis דגן ex Deut. XIV. 22. diximus, eam eſſe quando frumentum a ſpicis ſeparatum & ventilatum eſt. *Maimon ad l. c.* §. 13. התבואה משימרח אם אינה מטרח עד שיעמיר ערימה: *frumenti* (opus perfectum eſt) *ex quo ventilatum, ſi vero non ventiletur ex quo in cumulum coactum eſt.* De vini & olei area ad decimandum ſupra quoque §. VII. VIII. nonnulla, ubi voces תירוש & יצהר explicuimus, dicta ſunt; illius nempe area eſt poſtquam in dolium repoſitum & adhuc in eo ſunt grana acinorum ſuper dolii ſuperficiem; hujus autem ex quo deſcendit in ejus expreſſione in lacum vel foveam. Leguminum opus perfectum dicitur quando ſunt cribrata, ſi autem non cribrentur, ex quo ſunt ventilata; oleris quod ligari ſolet ex quo ligatum eſt, ſi non ligetur ex quo vas plenum collectum eſt; Melonum ficuum & uvarum ex quo diſpoſitæ ſunt in tabulato. Et ſic omnia, quæ in eo ſtatu ſunt, ut ad ipſorum perfectionem vel aptationem nihil addi poſſit ſed ad communem uſum idonea, ea ad decimas in totum ſunt determinata, eſtque tunc גורנן למעשרות *area ipſorum ad decimationem.*

XVIII. Abſolutis iis quæ de vario decimationis terræ fructuum tempore dicenda habuimus, nunc de rerum decimandarum ante ſolutas inde decimas, *comeſtione* dicere, pergemus, an & quomodo accedente decimationis tempore de frugibus comedere licitum fuerit, inquiſituri. Varia ſunt & multa quæ de hac comeſtione Judaici juris Doctores congeſſerunt, illa tamen omnia referre, non putamus fore operæ pretium, potiora ſolum, ordine quodam, qualem concinnum arbitramur, delibabimus. Quando igitur acceſſit עונת המעשרות *tempus decimationis*, hoc eſt, quando fructus eo quo §. XV. diximus modo matureſcere incipiunt, tum illi ad ſolvendas inde decimas determinati ſunt, eoſque tum ſtatim in communem & ordinarium adhibere uſum, atque pro lubitu de illis edere, licet comeſtibiles fuiſſent non licuit niſi prius decimaverit. Verum ab hoc tempore uſque dum fructuum opus plene perfectum ſit, aliqualis comeſtio non erat prohibita, quam Magiſtri אכילת עראי *comeſtionem accidentalem*, appellant, eamque *R. Moſ. Ben Maimon. Hilc. Maaſeroth. c.* III. §. 19. hunc in modum deſcribit: כיצד הוא אכילת עראי כגון שהיה מקלף שעורים ואוכל מקלף אחת אחת ואם קלף וכנס לתוך ידו חייב לעשר היה מולל מלילות של חטים מנפה מיד ליד ואוכל ואם לחוק חייקו חייב לעשר ואין צריך לומר אם ניפה בכלי שאין זה עראי וכן נוטל מן היין ונותן לקערה לתוך תבשיל צונן ואוכל אבל לא לתוך הקדרה אף על פי שהיא צוננת מפני שהיא כבור קטן וכן סוחט זתים על בשרו אבל לא לתוך ידו וכן כל כיוצא בזה: *Quænam eſt comeſtio accidentalis? verbi gratia, ſi quis decorticet hordeum, edere ei licet ſi decorticet ſingulatim, ſi autem decorticet & impoſuerit manui ſuæ, tenetur da decimis. Fricanti ſpicas tritici & agitanti eas manu in manum edere licet, agitans vero in ſino ſuo, de decimis tenetur, multo magis ſi agitaverit in vaſe, quia id non fit accidentaliter. Ita qui ſumit vinum idque fundit in ſcutellam ad coquendum, ei, ſi frigidum ſit, de eo edere licet, ſed non licet fundere in ollam licet frigida illa ſit, quia illa habetur ut parvum torcular. Item qui exprimit olivas ſuper carnem, licet, ſed ſuper manum vetitum eſt; Et ita in ſimilibus.* Eodem quoque modo de frugibus nondum perpolitis beſtiis etiam feris & volucribus pabulum præberi poteſt; ut *Maim. ibid.* §. 20. tradit; conf. *Miſchn. Peah c.* I. §. 6.

XIX. Sunt autem hujus *comeſtionis* rerum nondum decimatarum varii caſus. Si quis habuerit ficum plantatam in atrio, de ejus fructibus, quando decimationis tempus acceſſit, edere quidem licet, ſed nonniſi ſingulatim unam ficum poſt aliam, ſi vero voluiſſet adjungere, id non poterat niſi prius decimaſſet; De vite quoque iu atrio plantata totam ſimul uvam abſcindere & edere vetitum, ſed acinos ſingulatim licitum erat: quæ *Maimon. l. c. cap.* IV. 15. 16. 17. plenius ut ita explicat: תאנה העומדת בחצר אוכל ממנה אחת אחת ופטור ואם צרף חייב במעשר במה דברים אמורים בשהיה עומד בקרקע אבל אם עלה לראש התאנה ממלא חיקו ואוכל שם שאין אויר חצר קובע למעשר . היתה עומדת בחצר ונוטה לגנה הרי זה אוכל ממנה בגנה

בננה כדרכו כאילו היתה נטועה בננה היתה נטועה בננה ונוטה לחצר הרי זו כנטועה בחצר שאינה אוכל שם אלא אחת אחת. גפן שנטועה בחצר לא יטול את כל האשכול ויאכל אלא מגרגיר אחד אחד. *De ficu in atrio stante singulatim edere licet, si vero conjungat tenetur de decimis. Sed quomodo hæc verba intelligenda sunt? si ille qui ficus comedere velit, stet in terra, sed si ascendat in arboris summitatem, sinum suum implere eique edere licet, quia atrii aer non determinat ad decimandum. Si stet in atrio & inclinet in hortum tunc de illa edere licet, quemadmodum moris est edere de iis quæ in hortis plantata sunt; si plantata sit in horto, & inclinet in atrium, ecce tum habetur ac si plantata esset in atrio & idcirco non licet edere ibi nisi singulatim. De vite in atrio plantata botrum totum sumere eumque edere non licet, sed solum acinos singulatim.* Et eadem quoque ratio est aliorum, ut malogranatorum, melonum &c. si singulatim ad comestionem colligantur, de iis sine decimatione comedere licebat, sed si hosce ac similes fructus simul collegerit, de iis, antequam decimas solverit, edere prohibitum erat.

X X. Quosque *operariis* in frugibus aptandis ac perficiendis occupatis comedere licitum fuerit, non uno modo statuitur. Tradita idcirco de horum comedendi licentia regula aliqua generalis in *Mischn. Maaseroth. c.* II. §. 7. האוכל מן התורה פטור ושאינה אוכל מן התורה חייב *qui comedit ad præscriptum legis immunis habetur qui vero ad præscriptum legis non comedit ille tenetur.* Legis autem præscriptum de comestione habetur Deut. XXIII. 25. *Quando veneris in vineam proximi tui ac comederis uvas juxta desiderium tuum saturaveris.* Quem locum Judæi non de viatoribus, sive iis, qui ex occasione proximi vineam ingrediuntur, sed de *operariis*, qui ex hac lege de iis frugibus in quibus operantur comedere possint, explicant. Plenior hujus comestionis legalis explicatio habetur in *Misn. Bava Metzia c.* VII. §. 2. ואלו אוכלין מן התורה העושה במחובר לקרקע בשעת גמר מלאכה ובתלוש הקרקע עד שלא נגמרה מלאכתו בדבר שגדלו מן הארץ ואילו שאין אוכלין העושה במחובר לקרקע בשעת שאין גמר מלאכה ובתלוש מן הקרקע מאחר נגמרה מלאכתו ובדבר שאין גדולן מן הארץ: Quæ ex Celeb. L' Empereur transflatione latine sic sonant: *Et hi comedunt ex lege: si quis operatur in eo quod solo conjunctum est in tempore perfectionis, & in eo quod solo conjunctum antequam perfectum est opus, in re cujus incrementum est e terra. Hi vero non comedunt, si quis operetur in eo quod solo conjuctum est in tempore quo nondum perfectum est opus, & in eo quod e solo evulsum est postquam opus perfectum est & in re cujus incrementum non est e solo.* Igitur cuivis operario de frugibus in quibus laborat, tantum quantum lege citata permissum est, inter laborandum edere licet, idque tamdiu donec fructuum opus plene perfectum fuerit. Non male a Judæis hæc licentia de rebus decimandis edendi comparatur cum lege illa quæ Deut. c. c. v. 4. extat, *bovi trituranti non obturabis os*: quemadmodum igitur bovi inter triturandum de evulsis cibum permittere licitum (de fructibus enim vel frumentis nondum perfectis pabulum quoque præbere licitum est bestiis, conf. *Maimon. Hilcoth. Maaseroth.* III.) ita quoque operario, in perficiendis frugibus occupato de iis gustare non est vetitum.

XXI. Verumtamen hæc operariorum comestio variat suosque habet limites, neque pro lubitu comedere licuit. De quo in *Mischna Maaseroth.* II. §. 7. השוכר את הפועל לקצות עמו בתאנים אמר לו על מנת שאוכל תאנים אוכל ופטור על מנת שאוכל אני ובני (ביתי) או שאכל בני בשכרי הוא אוכל ופטור ובנו אוכל וחייב על מנת שאוכל בשעת הקציעה ולאחר הקציעה בשעת הקציעה אוכל ופטור ולאחר הקציעה אוכל וחייב שאינה אוכל מן התורה: Quæ Cl. Guisius ita transtulit: *Conducente quopiam operarium ut secum ficus pandat, si ille sic pactus est;* Ea conditione ut liceat mihi de ficubus comedere, *comedere tamen potest & immunis erit.* Ea conditione ut comedam ego & filius meus, (*vocem* ביתי *in Talmude Hierosolymitano & MSS. rectius omitti, observat Cl. interpres*) *vel* ut comedat filius meus pro mercede mihi debita, *ipse comedit immunis, filius si comedat tenetur.* Ea conditione ut comedam inter pandendum & postquam panduntur, *inter pandendum commedit immunis, postquam panduntur si comedat tenetur; quia non comedit ad præceptum legis.* Nempe ex præcepto legis nonnisi inter laborandum comestionem esse licitam diximus, non enim aliter pactum inire licet, quam quatenus cum lege convenit. Ita etiam pro mercede comedere non licuit quandoquidem illud esset כלוקח *sicuti emtio*, ut observat *Maimon. l. c. cap.* v. §. 9. similis ratio est, si operarius pactus fuerit, ut edat libram olivarum, edere ipsi permissum quidem est singulatim & successive, si ve-

vero conjungat ad decimandum tenetur, quandoquidem edit de re definita quæ habetur adinstar emtionis, sed vendere fructus, ei saltem qui de decimis non est fide dignus, ante decimationis tempus nullus ausus fuit. *ibid.* §. 11.

XXII. Accidit vero ut aliquando colonus vel possessor operarios cibet aliquando vero non cibet, idcirco iterum quoad utrumque casum circa comestionem observanda, quæ *Maimon. l. c.* §. 13. hisce verbis explicat: המוציא פועלים לעשות לו מלאכת בשדה בזמן שאין להן עליו מזונות אוכלין מפירות שבשדה ופטורין מן המעשר והוא שלא ננמר מלאכתן אבל אם יש להן עליו מזונות לא יאכלו ואף על פי שלא נגמרה מלאכתן שאין פורעין חוב מן הטבל אבל אוכלין אחד אחד מן התאנה אבל לא מן הסל ולא מן הקופה ולא מן המוקצה: *Qui educit operarios in agrum ad serviendum sibi in labore, tum temporis quando illis nullum administrat cibum, licitum est ipsis edere de fructibus qui sunt in agro & liberi sunt de decimis, si scilicet opus eorum nondum sit perfectum, sed si ipsis cibum administret edere non est permissum, licet opus eorum nondum sit perfectum, quoniam ex re illibata debitum persolvere non erat concessum, edere tamen ipsis singulatim de ficu, sed non ex canistro vel corbe vel tabulato licet.* Præterea de operariorum comestione observandum eis non de aliis quam illis ipsis frugibus in quibus colligendis vel aptandis occupati sunt, comedere licuisse; hinc si quis laborasset in ficubus malis non permissum erat ipsi edere de bonis, sic neque ne uvis; si sit occupatus in his, neque de illis comedere absque decimatione legitime poterat. *Misna Maaseroth. c.* 15. §. 8. היה עושה בלבסים לא יאכול בבנות שבע בבנות שבע לא יאכל בלבסין אבל מונע הוא את עצמו עד שמגיע למקים היפות ואוכל: *Qui operatur in caprificis* (species est malarum ficuum de quibus conf. *Guisium ad Thrum.* XI. 4.) *Is non comedet de ficubus albis, nec de caprificis qui operatur in ficubus albis; verum semet cohibere licet donec ad meliorem perventum sit.* Hoc Magistri ex loco Deut. XXXIII. 5. eliciunt, quando venerit proximus tuus in vineam comedet uvas; cujus hunc sensum esse dicunt, quando operarius in vinea operatus fuerit tum comedet uvas; sed cum in vinea aliud nihil præter uvas sit quo vesci posset, ideo dicunt hoc additum esse, ne alia uvarum specie, in qua non laborat vescatur; Ita citatam Mischnam explicat *R. Obad. de Bartenora:* לא יאכל בבנות שבע דכתיב כי תבא בכרם רעך ואכלתה ענבים מה תלמוד לומר ואכלתה ענבים וכי לא ידענו שאין בכרם אלא ענבים מכאן שאם היה עשה בתאנים לא יאכל בענבים: *Mischna dicit*, non edes de ficubus albis &c. *Quia* (Deut. XXIII. 25.) *scriptum est*, quando veneris in vineam proximi tui & comedes uvas; *sed quomodo textus dicit & comedes uvas cum in vinea aliud nihil sit præter uvas? scilicet nos docere vult, quod si quis operatus fuerit in ficubus non comedat uvas:* confer etiam *Cl. Surenhusium* ad hunc Mischnæ locum T. I. p. 253.

XXIII. Insuper Judæi sex res nobis tradunt, quæ decimationem determinant, atque hanc, de qua loquimur, comestionem permittunt vel interdicunt; sunt autem illæ: החצר והמקח והאש והמלח והתרומה והשבת *atrium, emtio, ignis, sal, thruma & sabbathum*: vid. *Gem. Hierosol. Maaseroth. fol.* LI. quæ *Maimonides l. c. cap.* III. §. 4. breviter ita explicat: פירות שרעתו להוליכן לבית אעפ״י שננמרה מלאכתן אוכל מהן אכילת עראי עד שיכנסן לבית נכנסו לבית נקבעו במעשרות ואסור לאכול מהן עד שיעשר וכן אם מכרן או בשלן באור או כבשן במלח או מפריש מהן תרומה או נכנס עליהם השבת לא יאכל עד שיעשר אעפ״י שלא הגיעו לבית הכניסן לבית קודם שתגמור מלאכתן הרי זה אוכל מהן אכילת עראי התחיל לגמור מלאכתן מאחר שיכנסו לבית חייב לעשר הכל: *De fructibus, quos in domum inferre cogitat, licet perfectum sit eorum opus edere licitum est pro re nata, usque dum illati sint in domum; ex eo quo autem illati sunt in domum determinati sunt ad decimam & vetitum est de illis edere donec decimati sunt. Et sic si quis emerit eos, aut coxerit super ignem, aut sale condiverit, aut separaverit ex illis Thrumam aut supervenerit ipsis sabbathum de ejusmodi* (fructibus) *non licitum est edere, usquedum fuerint decimati quamvis non attigerint domum. Inferens in domum* (fructus) *antequam perfectum sit opus eorum, ecce de illis tunc pro re nata edere licitum est; quod si autem incipiat eorum opus perficere, postquam illati sunt in domum, omnes tenentur de Decimis.* Harum autem sex rerum quævis speciatim pro se ipsa fructus ad persolvendas decimas determinat & non requiritur ut omnes illæ simul concurrant, neque valent nisi in fructibus quorum opus plane est perfectum, alias accidentalis illa comestio, inter perfectionem fructuum, ut monuimus, licet jam in domum vel atrium &c. illati, licita manet.

XXIV. De singulis autem rebus decimas

cimas determinantibus quædam ſunt obſervanda, non enim vel quævis *domus vel atrium* &c. determinant; ſunt in quibus comeſtio eſt permiſſa. Ita domus quæ quaquaverſum non habet quatuor cubitos quæque non eſt fixa habitantium ſedes non determinat, neque etiam tuguriola, umbracula vel domus æſtivales neque tabernacula, tabernaculorum feſto erecta determinant, quandoquidem non ſunt דירתן קבע *habitationes fixæ*; hinc quoque בית הכנסת *Academiæ & Synagogæ* decimas non determinant, niſi in illis ſit locus habitationis fixus, idcirco etiam ex fructibus illinc illatis licite comeditur, non tamen in tali quæ frugum domini fixa ſedes, & qua illæ reponuntur. Quemadmodum autem *domus*, ſic quoque *atrium*, ſed non quodlibet, ad decimandum determinat, quodcunque enim per portam in atrium infertur, quamvis nondum illatum ſit intra domum, determinatur ad decimas. Qualia autem atria ad hanc determinationem idonea ſint *Maimon. loc. cit. cap.* IV. §. ita deſcribit: אי זו היא חצר הקובעת כל שהכלים נשמרין בתוכה או שאין אדם בוש מלאכל בתוכה או חצר שאם יכנס אדם לה אומרין לו מה אתה מבקש וכן חצר שיש בה שני דירין או שהיא לשני שותפין שאחר פותחה ונכנס ואחר בא ונכנס או יצא ונועל הואיל והן פותחין ונועלין דרי זו קובעת: *Quodnam eſt atrium quod determinat? id omne in cujus medio vaſa cuſtodiuntur, aut in quo hominem non pudet comedere; aut atrium, in quod ſi quis intret, interrogetur, tu quid quæris? Et ſic atrium quod duo habet domicilia, aut ibi habitant duo ſocii, ſi quis unum aperuerit & intraverit, alter quoque venerit & intraverit, aut exierit & clauſerit, quandoquidem ita aperiuntur & clauduntur, idcirco ejuſmodi atrium determinat*; ita enim ſe habet adinſtar domus, & de fructibus in tale atrium portatis nulla comeſtio conceſſa erat. Sed ſi quis deferat fructus e loco in locum, veluti per atrium in domum vel e domo in atrium illi nondum determinati ſunt, ſed accidentaliter iis veſci licitum erat, donec pervenerint ad locum ubi relinquuntur; hinc הרוכלין *aromatarii* vel *ſeplaſiarii* circumeuntes fructibus per oppida, licet aliquando in diverſa inferant atria, attamen accidentaliter licite comedunt, donec pervenerint in domum vel atrium ubi pernoctaturi ſunt. *Miſchna Maaſeroth.* cap. II. 3. המעלה פירות מן הגליל ליהודה או עולה לירושלים אוכל מהם עד שהוא מגיע למקום שהוא הולך וכן בחזרה (הא׳ ביהודה) רבי מאיר אומר עד שהוא מגיע למקום השביתה והרוכלין המחזרין בעיירות אוכלין עד שמגיע למקום הלינה ר׳ יהודה אומר הבית הראשון הוא ביתו: *Si quis fruges deferat e Galilæa in Judæam vel Hieroſolymam profectus, iis veſci licet, dum eo pervenit ubi tendit; atque ita in redditu.* (Alia Exemplaria legunt, atque ita in Judæa.) *R. Meir cenſet dum eo pervenit, ubi Sabbathum agere debet. Seplaſiariis qui per oppida circumeunt, iis veſci licet dum eo ventum eſt ubi pernoctare debent. Rabi Judæ placet, primam quamque domum pro illorum domo haberi.* Sed juxta hujus Miſchnæ Interpretes neque R. Mejer neque R. Jehudæ exceptiones valent, ſed verba illa abſolute ſumenda ſunt. De ficu & vite in atrio plantatis & quænam harum jura ſint diximus ſupra §. XIX. Ex quo igitur fructus in idoneas domos vel atria illati erant, illa licita alias accidentalis comeſtio ceſſabat; ſed inferendi quoque ſunt fructus per ordinariam viam & portam in domum vel atrium, alias non eſſent determinati: *Maim. ibid.* §. I. 7. אין הטבל יקבע למעשרות מן התורה עד שיכניסנו לביתו שנאמר בערתי הקודש מן הבית והוא שיכניסנו דרך השער שנ׳ ואכלו בשעריך אבל אם הכניס תבואתו דרך גגות וקרפיפות פטור מן התרומות ומן המעשרות: *Fructus illibati non determinantur ad decimas ex lege donec illati ſint in domum, quia* (Deut. XXVI. 13.) *dicitur*: ſeparavi ſanctum e domo mea; *oportet quoque ut inferantur per portam*: *Q. D.* (ibid. v. 12.) ut comedant in portis tuis, *ſed ſi inferat proventum ſuum per tectum vel ſeptum liberi ſunt a Thruma & decimis*. Sed quod hic legitur דרך גגות ita extat in ultima editione operis Maimoniani apud *Athiam* Amſtelodami, qua nunc utor; ſed in aliqua *Veneta* abſque *Ceſeph Miſchne* qua olim uſus ſum, legitur דרך גנות *per viam horti*, ſed facile utrumque poteſt admitti cum neutrum ſit ordinaria via ad fructus in domos inferendos; hoc enim ſolum hic dicitur oportere ut allatio fructuum fiat per portam publicam; quod ſi id non potuiſſet demonſtrari, nullus quoque ad decimas ſolvendas cogi poterat; hinc in *Gemara Beracoth. fol.* XXXV. *col.* 2. veterum pietas laudatur quod per oſtia, recentiores vero per hortos, agros & clam intulerint fructus ſuos in ædes, ut ita decimarum ſolutionem effugerent. Et quæ domuum ea quoque atriorum ratio eſt; *l. c.* §. 7. כשם שהבית קובע למעשר כך החצר קובעת למעשר ומשיכנסו לחצר דרך השער נקבעו אף על פי שלא הכניסן לבית: *Quemadmodum domus ſic quoque atrium*

atrium determinat ad decimas, *quando* (fructus) *per ostium*, *licet nondum in ipsam domum illati sint*. Confer si vacat quæ pluribus de atriis ad decimas obligantibus in *Misn. Maaseroth.* III. 5. *sqq.* leguntur.

XXV. Vidimus domus & atria, sequitur, ut quæ qualisque *emtio* sit, quæ determinat, paucis dicamus. Jam §. XXI. ubi de operariorum licita vel illicita comestione egimus, emtionem fructuum ad decimas obligare, indigitavimus; sed emtionis hujus varii traduntur modi. Equidem oportebat, serioribus præsertim temporibus, venditorem, ut eos, quibus fructus vendebat, bene notos habeat, & certus sit eos esse homines pios, sinceros legis observatores atque adeo נאמנים למעשרות *fide dignos de decimis*, nisi enim tales sint, accedente decimationis tempore, ejusmodi hominibus nihil quicquam vendere licebat; fructus quidem præcoces ante statutum decimationis tempus licite vendebat cuivis, donec omnes simul collecti fuerint: vid. *Maim. c.* II. §. 6. *sqq.* Videamus tamen aliquot hujus emtionis vel venditionis casus; *Mschna Maaseroth.* II. I. היה עובר בשוק ואמר טלו לכם תאנים אוכלים ופטורים לפיכך אם הכניסן לבתיהם מתקנים ודאי טלו והכניסו לבתיכם לא יאכלו מהם עראי לפיכך אם הכניסו לבתיהם אינה מתקנין אלא דמאי: *Si quis per forum transiens clamet*: sumitote vobis ficus, *qui comederint immunes sunt*, *propterea si in ædes invebant*, *perficere debent tanquam rem certo illibatam*: *si dixerit*: sumitote & in ædes vestras portatote; *illis non licet vesci pro re nata*; *propterea si domum potaverint*, *non tenentur aliter perficere quam ut rem dubiam*. Nempe quoad priorem casum præsumitur illas ficus nunquam fuisse intra domum, ut de decimis essent obligatæ & propterea venditor tantum vendit, ut comedant eas accidentaliter, sed si eas domum detulerit necesse est ut separet decimas, quas domus determinat. Quoad posteriorem casum sciendum num venditor sit homo probus nec ne? si talis, cujus verbis fides adhiberi potest, sit, & dixerit transeuntibus ut emtas a se ficus domum portent, tum præsumitur, eas jam fuisse in domo & consequenter decimatas: e contra si venditor sit suspectus & non fide dignus de decimis, quales venditores plebeii esse solent, tunc ipsius verbis plane nulla habetur fides, quia præsumitur eum hæc dixisse lucri gratia ut eo frequentiores haberet emptores, & idcirco emtæ ficus atque intra domum illatæ juxta jura rerum dubiarum (de quibus alibi) decimari debent. Præterea, si quis cum fructibus transeat portam aliquam aut tabernam, dixerit ibi confidentibus, *sumitote vobis ficus*; comedentes immunes habentur, excepto בעל השער vel החנות *portæ* vel *tabernæ domino*, qui ad decimas tenetur, quia locus ille est, in quo vitam suam degit & propterea ille obligatur ad decimas. Dixerit emtor venditori: *En Tibi assarium pro decem ficubus quas mihi eligam*, eligere licet & comedere; si dixerit uvam vel malogranatum &c. non aliter edere potest nisi successive & singulatim, alias decimandum ipsi esset. Si quis emerit fructus solo evulsos ad edendos illos, illi determinati ad decimandum מדבריהם *ex statutis sapientum*; sed si quis emat fructus adhærentes solo vel illo evulsos ad transmittendum socio suo, illi ad decimas non sunt determinati, verum accidentaliter licite de illis comeditur. Sed hæc de emtione & venditione decimas determinante speciminis loco sufficere possunt; plura desideranti *Mischna l. c.* & *Maimon. l. c. cap.* V. I. *sqq.* suppeditabunt.

XXVI. Præter domus, atria & emtionem, *ignis* quoque decimas & comestionem determinat. Si nempe quis voluisset vinum vel oleum vel alios fructus per coctionem ad esum aptare, illi per ignem erant ad decimas determinati; *Maimon. l. c.* §. 14. *sqq.* אחד המבשל ואחד השוקל ואחד הכובש קבע למעשר אבל המעשן את הפירות עד שהכשירין ה״ז ספק הנותן יין לתבשיל הם או שנתן שמן לקדרה באלפס כשהן מרותחין נקבעו למעשר מזוג מים במים המים נקבע ואין צריך לומר אם בשל היין ואפילו שאסור לשתות בנת ממנו עד שיעשר: *Una coctio & una elixatio & una conditio determinat ad decimandum*, *sed exsiccatio fructuum per fumum ut apti fiant*, *ea est dubia*. *Qui infundit vinum in coctum aliquod calidum aut oleum in ollam lebete ut ebulliant*, *determinata sunt ad decimandum*; *qui miscet vinum aqua*, *aqua determinat*, *multo magis si ipsum vinum purum coquat*, *quandoquidem jam ex torculari vetitum est de eo bibere*, *donec decimaverit*. conf. *Mischna Maaseroth.* c. I. 7. Et sic fructuum coctorum comestio, nisi fuerint decimati, vetita erat. Sed & *sal* quoque una est ex hisce rebus determinantibus; statim enim ac fructus sale erant conditi, erant quoque determinati ad decimas, licet saliti fuerint in agro, atque domum nondum attigerint; sed si quis v. g. voluisset olivas singulatim sale intingere, id licite fa-

facere atque comedere poterat; Ita, si alius sumsisset ficus ex vase tinxissetque in sale singulatim, sine decimatione unam post alteram comedebat quod diceremus, unt der Hand eten, sed si aliquot salivisset & ante se posuisset, tum omnino, antequam illis vesci potuisset, debuisset decimare: vid. *Maimon. ibid.* & *Misn. Maaseroth. c.* III. I.

XXVII. Restant adhuc duæ ex sex rebus decimas determinantibus, *Thruma* nempe & *Sabbathum*, expendendæ. Et quidem quoad Thrumam res clara videtur; cum enim illius separatio, illam decimarum ordinario præcedat & de fructibus jam perfectis fieri debebat, facile hinc colligi potest, separationem *Thrumæ* prioris determinare reliquos fructus ad decimas; *Maimon. l. c.* §. 15. התורם פירותיו תרומה שצריך לתרום אחריה שניה נקבעו למעשר ולא יאכל מהן עראי עד שיוציא התרומה השנייה ויעשר: *Qui separat fructus suos in Thrumam, de quibus necesse est ut separet & alteram, tunc illi determinati ad decimandum & ipsi de iis pro re nata edere non licet, donec eduxerit Thrumam & separaverit decimas*. Denique & *Sabbathum* determinat; si nempe fructus, quorum opus perfectum, supervenerint tenebræ noctis Sabbathi, tunc de illis edere non licet, ne quidem etiam post Sabbathum donec decimaverit; *Maimon. l. c.* §. 22. ex *Thalmude Hierosol.* hæc de *Sabbatho* determinante conscripsit: תאנה שהיתה מיוחדת לו לאכול פירותיה בשבת וליקט ממנה כלכלה לא יאכל עד שיעשר הואיל ופירות אלו מיוחדין להשבת והשבת קבעת היה אוכל באשכול וחשכה עליו לילי שבת לא ינמור אכילתו בשבת עד שיעשר ואם הניחן לאחר שבת הרי זו נומרו: *Si quis ficum separaverit sibi, ut de ejus fructibus edere possit in Sabbatho & collegerit ex ea canistrum* (hoc est כלכלת שבת *canistrum Sabbathi*, de quo *Schamæani* & *Hilleliani* quoad ejus obligationem ad decimas dissentiunt; vid. *Mischna. Maaseroth. c.* IV. 2.) *non edere ipsi licet ex illo donec decimaverit* (hæc fuit sententia *Hillelis*) *quandoquidem fructus illi destinati sunt Sabbatho, Sabbathum autem determinat; si quem botrum edentem tenebræ noctis Sabbathi superveniant, non perficere ipsi licet esum ejus, donec decimaverit, si autem seponat eum adusque præterlapsum Sabbathum, ecce tunc perficit eum*. Sed de sex hisce, tum decimationem tum comestionem rerum nondum decimatarum, rebus determinantibus, satis & quantum ex scopo, dixisse putamus.

XXVIII. Indicanda nunc est pœna, qua, qui de rebus decimandis illicito modo comederunt, affecti fuerant. Statim igitur ac omne fructuum opus erat absolutum, & juxta unam ex sex mox expositis rebus, ad decimas determinata omnis comestio erat illicita, donec decimæ ex illis erant detractæ; fructus qui in ejusmodi statu sunt, טבל vocari solent, quam vocem Judæi ex לא & טוב ridicule compositam volunt, quia res, ob nondum datas decimas, *non sit bona*; vulgo vertitur per *res illibatas*, de quibus Thrumæ & decimæ nondum sunt desumtæ, quarum quoque comestio est prohibita, *Maim. Tract. de Cibis Interdictis c.* x. §. 15. כל אוכל שהוא חייב להפריש ממנו תרומה ומעשרות קודם שיפריש ממנו נקרא טבל ואסור לאכול ממנו שנ' ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו ליהוה: *quicunque edit de eo quod tenetur ad separandum ex illo Thrumam & decimas, antequam illas exinde separaverit vocatur Thebbel & vetitum est de illo edere; Q. D.* (Levit. XXII. 15.) Et non profanent res sanctas filiorum Israelis, quas obtulerunt Domino. Gravissima autem erat pœna, cui ille, qui de frugibus illibatis seu nondum decimatis comedebat, subjiciebatur, ejusmodi enim hominem, mortis cœlitus inferendæ reum fuisse, Judæi nobis tradunt. *Gem. Sanhedr. fol.* LXXXIII. *col.* I. legitur: האוכל טבל חייב במיתה *qui comedit Tebbel reus est mortis*. Et in *Jalkut Hattora fol.* CCLXIX. *col.* I. האוכל פירותיו טבל כאילו אוכל נבלות וטרפות qui comedit fructus suos non decimatos, est, ac si comederet morticina & discerpta: vid. *Cl. Buxtorf. Lex. Thalm. fol.* 850. qui etiam ibidem, ut id ἐν παρόδῳ observemus, dicit vocem טבל fructus, de quibus decimæ nondum, sed tantum primitiæ datæ, denotare, contra ac Judæi ea, fructus de quibus neque Thruma neque decimæ solutæ, significari innuunt. *Maimon. l.c.* pœnam טבל comedentis hisce verbis indicat: האוכל כזית מן הטבל קודם שיפריש ממנו תרומה גדולה ותרומת מעשר חייב מיתה בידי שמים שנ' לא יחללו ונו' *qui comedit quantitatem olivæ de Tebbel antequam Thruma magna & decimarum Thruma exinde separata, reus est mortis divinitus inferendæ, Q. D.* Et nec profanent &c. Quale autem hoc mortis vel pœnæ genus fuerit, neque inter Judæos neque Christianos convenit: sunt qui eam distinguunt a כרת *excidio*, eamque hoc esse leviorem; exterminii enim pœnam lui post mortem; mortem autem θανατον cum vita reatum auferre, atque in repentina & præmatura morte, hor-

horrendi & insoliti exempli, consistere, hinc si quis ante quinquagesimum ætatis suæ annum mortuus fuerit, ejusmodi mortis θεηλάτυ pœnam subjisse dicebatur; sed plura de hisce pœnis post *Maimonidem in Hilcot. Sanhedrin*, apud *Cl. Seldenum* in Libris suis de Judæorum Synhedriis, *Cl. Coccejum* annotationibus ad Tr. Mischnicos Sanhedrin & Maccoth, plurimosque alios Philologos legi possunt, quæ omnia exscribere nunc non vacat.

XXVIII. Inter delicta, qualia *Rabi Obad. de Barten. ad Mischn. Sanhedr.* IX. 6. undecim recenset, quæ mortem a Deo infligendam, merebantur, unum quoque est, comestio rerum illibatarum, seu frugum de quibus neque Thruma neque decimæ solutæ, quemadmodum jam indicavimus. Observandum tamen eos, qui hac morte erant plectendi, forum humanum nullatenus effugisse, sed propter commissum delictum vapulasse; Hinc in *Misna Maccoth.* III. 1. *sq.* prolixus habetur catalogus flagellandorum, qui alias חייבים במיתה בידי השמים *mortis cœlitus infligendæ erant rei*; quos inter quoque qui אוכל טבל *comedit Tebbel*, refertur. Sed & hic omnem flagellationis ritum describere supersedemus, quum hanc provinciam *Cl. Seldenus*, *Cl. Coccejus* atque ante hos *Cl. Buxtorfius* in Epist. Dedicatoria ad Illustr. *Mornæum Tr. de Abbreviat. Hebraicis*, & *Synag. Jud. c.* XXV. *p. m.* 621. plene occuparint; ad institutum nostrum sufficiet monuisse, duplicem fuisse flagellationem, quæ pro delicti ratione etiam in comestione fructuum illibatorum, adhibita fuerat. Prior est XL. plagarum lege Deut. XXV. 2. fundata, quem numerum tamen restrinxerunt ad XXXIX. quum l. c. dicatur, ut verbera infligantur במספר ארבעים *ad numerum* XL. hoc est, interpretibus Mischnicis, ad numerum, qui quadragenario proximus est; quamvis *R. Jehuda* quadraginta integro numero verbera infligenda esse, statuerit; vid. *Maccoth. c. c.* §. 11. cujus quoque sententia procul dubio ad LLatoris mentem propius accedit; nihilominus tamen priorem numerum ordinario observatum fuisse ex traditionibus colligi potest; Ita *Paulus* ad Corinth. XI. 24. scribit: ὑπὸ Ἰȣδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, *a Judæis quinquies quadragenas* (plagas) *una minus accepi*. Et *Joseph. Ant. Jud. Lib.* IV. *cap.* 8. *p. m.* 124. ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιήσας πληγὰς μίας λειπȣ́σας τεσσαράκοντα τῷ δημοσίῳ σκύτει λαβὼν, *qui vero contra fecerit, plagas una minus quadraginta accipit*. Et hæc quidem pœna subeunda erat iis, qui de fructibus, a quibus neque Thruma magna, neque Thruma decimarum separatæ erant, comedissent, alias mortis divinitus infligendæ rei erant. Quod si autem quis de frugibus, quarum Thruma magna & Thruma decimarum, attamen reliquæ decimæ nondum separatæ fuissent, ille quidem hujus præmaturæ mortis non erat reus, sed simpliciter vapulabat. Sic *Maimon. de Cibis Interdictis c. c.* §. 20. tradit: האוכל מדבר שנוטלה ממנה תרומה גדולה ותרומת מעשר ועדיין לא הפריש ממנו מעשרות ואפילו לא נשאר בו אלא מעשר עני הרי זה לוקה משום אוכל טבל ואין בו מיתה שאין עוז מיתה אלא בתרומה גדולה ותרומת מעשר: *Qui vescitur re, de qua Thruma magna & Thruma decimarum desumta, nondum autem reliquæ decimæ separatæ, quamvis sola adhuc separanda restaret pauperum decima, ille vapulat, propterea quod comedit Tebbel; idcirco tamen non est mortis reus; nulla enim prævaricatio mortem hanc meretur, nisi quoad Thrumam magnam & Thrumam decimarum.* Qui insuper scire cupit omnia delicta hac flagellatione punita, is ea una serie apud *Maim. Hilc. Sanhedrin c.* VIII. 1. *sq.* legere potest.

XXIX. Flagellationis altera species est, quam Judæi מכת מרדות *flagellationem rebellionis* seu *contumaciæ* vocant. Hæc pœna instituta est a sapientibus, & potissimum infligitur propter præcepta affirmativa & statuta scribarum neglecta; fit illa virgis, sed altera flagellis, nec ejus percussiones numerantur, sed pro ratione delicti vel minuuntur vel augentur & aliquando ita donec reus animam exhalet; *Maim. in Hilc. Sanhedr. c.* XVI. 3. illam extra terram Israeliticam plurimum in usu esse, dicit: conf. *R. Nathan in Lexico Aruch.* ad vocem מרר *fol.* CIX. *col.* 3. flagellationem hancce describentem & quæ ex illo transtulit *Cl. Buxtorfium Lexic. Thalm. fol.* 1252. Hanc autem merebantur illi, qui placita quædam Scribarum de fructuum illibatorum comestione constituta, transgressi fuerant; veluti si quis postquam res decimandæ per sex res (excipitur hic domus determinans, quæ, quum secundum ipsam divinam legem determinet, idcirco etiam flagellatione legali punitur) supra explicatas, fuissent determinatæ, vel alio, in lege quidem non expressis verbis vetito, modo comestus fuisset. *Maimon. Hilc. Maaseroth. c.* IV. 2. יראה לי שאין לוקין מן התורה על אכילת הטבל עד שיקבע בכניסתו לביתו אבל

אבל אם נקבע בשאר הששה דברים שמנינו אין לוקין עליו אלא מכת מרדות מדבריהם וכן האוכל מפירות שדעתו להולכן לשוק אחר שנגמרה מלאכתו אינא לוקה אלא מכת מרדות : *Videtur mihi non verberandos esse illos ex lege qui de re illibata edunt, donec determinaverit portationem ejus in domum : sed si determinata sit juxta reliquas sex res, a nobis recensitas, non aliter vapulat quam flagellatione contumaciæ ex statutis sapientum ; Ita si quis edat de frugibus quas proferre voluit in forum, opere earum jam perfecto, ille quoque eadem rebellionis flagellatione vapulat.*

EXERCITATIO QUINTA

De Terra & Personis ad Decimas solvendas obligatis.

ARGUMENTUM.

Terra *quæ Decimis tenebatur, vocatur vulgo* Canaan *; quæ tamen vox non totam* Terram Israeliticam *denotat*. Terra Israelitica *in* XII. *tribus distributa ad Decimas solvendas erat obligata. Illius terræ variæ* mutationes, fata & divisiones. *Distinctio occupationis regionum* Terræ Israeliticæ *& quomodo ad divinæ Legis præcepta obligatæ. Præter Israeliticam Terram* Syria *quoque ad Decimas obligabatur*. Totius orbis *divisio juxta Judæos*. Syria *in quibus conveniat & in quibus discrepet a* Terra Israelis. *Fundus Syriæ qua ratione ad Decimas fuerit obligatus, variis exemplis exponitur. Post* Syriam *etiam aliæ regiones & quæ* חוצה לארץ extra Terram *sanctam erant, ex Dd. Judaicorum constitutionibus legi de decimis subjiciebantur ; veluti* Babylonia; *ubi de* כזיב Csib; Ammon *&* Moab, *quæ duæ regiones, anno Sabbathico* Decimas Pauperum *solvebant ; Ægyptus ; aliaque loca, De* בית שאן Beth Schean, Tyro *in limitibus terræ Israel*, Ascalone *&c.* Personæ *quæ ad decimas solvendas erant obligatæ, sunt omnes* Israelitæ *qui proprium habent fundum*. Sacerdotes *&* Levitæ *an & quomodo illi decimaverint ; qua ratione* Pauperes *ad Decimas tenerentur ;* Cuthæorum *&* Alienigenarum *Decimæ quo loco habitæ. Subjunguntur* conditiones *personarum decimantium, apud* Persas *requisitæ*.

I. Postquam in præcedentibus, tam de rebus decimandis, quam decimationis vario tempore, rerumque decimandarum vel licita vel interdicta comestione atque posterioris pœna, pro materiæ dignitate locuti fuimus, sequitur, ut nunc de *Terra* & *Personis*, ad decimas solvendas obligatis, disseramus.

II. Terra itaque, cujus fructus decimandi erant, illa regio erat, quam Moses & Josua duodecim tribubus adsignaverant, quæque vulgo Terra *Canaan* (præter plura alia nomina, quibus pro diversa temporum ratione insignitur) appellatur ; quamvis id ab aliis minus exacte fieri observetur, quum regio trans Jordanem sita & a tribubus Ruben, Gad & dimidia Menasse inhabitata, pars terræ *Canaan* non fuerit & a terra *Canaan* distinguatur, proinde solam illam terræ Israeliticæ partem, quæ cis Jordanem fuit & a reliquis tribubus inhabitata, nomine terræ *Canaan*, appellandam esse ; id quod tum Sacræ Scripturæ locis inter se collatis, veluti Num. XXXIII. 51. Jos. XXII. 9. 10. 11. 32. Exod. XVI. 35. Jos. V. 11. Num. XIV. 30. XX. 12. Deut. XXIX. &c. tum Judæorum consensu, terram Canaan patribus promissam, a regione trans Jordanem distinguentium. *Misch. Biccurim* c. I. 10. *Gem. Maccoth. fol.* IX. 2. *Bemidbar Rabba sect.* VII. &c. invicte probat *Celeberrimus Relandus*, paucis quidem *in Antiqq. Hebraicis*. *p.* I. 2. prolixius vero in suæ *Palestinæ ex Monumentis Veteribus illustratæ Libro* I. *c.* I. opere ab orbe literato jam diu desideratissimo, quod jam sub prelo sudare cœpit ; cujus specimine Vir, nunquam sine omnis venerationis præfatione mihi nominandus, pro suo in me favore, nudiustertius me beavit, quod gratissima mente agnosco & Cl. Viro vitam viresque comprecor, ut scripto hoc eruditissimo, literatum orbem sibi pergat obstringere. Non autem sola hæc terra *Canaan* seu transjordanica, verum tota regio duodecim tribubus distributa ad decimas solvendas erat obligata ; Ideo Deus Levit. XXVII. 3. vult ut כל מעשר הארץ *omnis decima terræ* (ita enim *Terra sancta* ארץ κατ' ἐξοχὴν vocatur, vid. Ruth. I. I. *Mischna Menachoth.* VIII. I. *Kieduschin.* I. 9.) *sancta sit*. Et Num. XIII. 21. dicit : ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל לנחלה : *Et filiis Levi ecce dedi omnem decimam in Israele, in hæreditatem* ; forte haud incommode hic voce ישראל *terra Israelitica* intelligi potest, saltem a novis possessoribus hoc nomen ארץ ישראל I. Sam. XIII. 19. sortita est. *Maim. Hilc. Thrumoth.* I. 2. תרומות והמעשרות אין נוהגין אלא בארץ ישראל בין בפני הבית בין שלא

בפני

כפני הבית: *Thrumæ & decimæ ſolvi non ſolent, niſi in Terra Iſraelis, ſtante templo ſive eo non ſtante.*

III. Verum *Iſraelitica* hæc *terra*, ex quo Iſraeitis in poſſeſſionem data, varia paſſa eſt fata, ejuſque facies non una vice mutata; Davidis tempore illa *Syriæ* occuparione aucta; Salomone fato functo in duo regna, *Judæ*, nempe quod duas tribus *Judam* & *Benjamin*, & *Iſraelis*, quod decem reliquas tribus continebat, diviſa eſt; attamen abductis Iſraelitis per Salmanaſſarem, eorum regnum ſublatum eſt. Mutata quoque eſt terra Iſraelitica, quum *Samaritani* alia adſciviſſent ſacra, & peculiarem ſedem in illa fixiſſent, hinc Judæis maxime erant inviſi, qui idcirco, neglecta Samaritanorum regione terram ſuam in יהורה ועכר הירדן והגליל *in Judæam, regionem transjordanicam* ſeu *Peræam & Galilæam* diviſerunt; quæ iterum trifariam dividuntur ceu videre eſt *Miſch. Scheviith*. IX. 2. nempe in ההר שפלה ועמק *montanam, campeſtrem & vallem*. Conf. *Cetubboth*. XIII. 10. *Bava Bathra* III. 2. Et ſub Templo ſecundo, Judæis e Babylonica captivitate reſtitutis, denuo alius terræ hujus erat ſtatus, atque in plures provincias diviſa, veluti in *Judæam, Samariam, Galilæam, Peræam, Gaulonitin, Batanæam, Trachonitim* &c. & tandem in *toparchias* & *tetrarchias*; quæ omnia tum ex *Cl. Relandi Antiqq. Hebr. p.* 2. & *Cl. Hottingeri Patruelis Diſſertat. de Geogr. Terra Canaan Goodovvino p.* 251. inſerta, in compendio repeti poſſunt.

IX. Coeterum, quoad *Teeram Iſraeliticam*, in qua divinæ legis præcepta obtinebat, illam Judæi dicunt eam eſſe; quæ a Rege vel propheta, totius populi auxilio erat occupata; verum in illis regionibus a peculiaribus tribubus ſubactis, omnia præcepta non obtinuiſſe; *Maim. Hilcoth. Thrumoth. c.* 1. 2. ארץ ישראל האמורה בכל מקום היא כארצות שכיבשן מלך ישראל או נביא מרעת רוב ישראל וזהוא הנקרא כבוש רבים אבל יחיד מישראל או משפחה או שבט שהלכו וכבשו לעצמן מקום אפילו מן הארץ שניתנה לאברהם אינה נקרא ארץ ישראל כרי שינהנו בו כל המצות ומפי זה חלק יהושע ובית דינו כל ארץ ישראל לשבטים אף על פי שלא נכבשה כרי שלא יהיה כבוש יחיר כשיעלה כל שבט ושבט ויכבש חלקו: *Ubicunque mentio facta eſt Terræ Iſrael, intelligenda eſt ea terra, quam ſubjecit Rex Iſraelis conſenſu populi Iſraelitici & vocatur* כבוש הרבים *ſubactio multorum: ſed ſi quis privatus vel familia aliqua, vel peculiaris tribus ſubegerint pro ſe ipſis, licet locus ſit in terra Abrahamo data, attamen non vocatur terra Iſraelis, ut obtineant in ea omnia præcepta; atque idcirco diviſit Joſua cum Synedrio ſuo, totam terram Iſraelis tribubus, quamvis nondum eſſet ſubacta, ne fiat* כבוש היחיד *ſubactio unius, quando ſingularis tribus partem aliqum ſubegiſſet*. Ex quibus liquido patet, ſolam illam regionem, quæ intet duodecim tribus a Moſe & Joſua diſtributa, ad decimarum & Thrumarum leges, proprie & ex lege obligatam fuiſſe, quod ulteriori demonſtratione opus non habet.

V. Sed præter hanc *Terram Iſraeliticam*, aliæ quoque erant regiones, in quibus lex de Decimis non quidem ex lege divina ſed מרברי סופרים *conſtitutionibus Sapientum*, obtinebat, quæ aut ab Iſraelitarum Regibus occupatæ, aut Iſraeliticæ tertæ vicinæ erant. Ex illis eſt primo סוריא *Syria*, per quam Judæi Syriam Zoba & Achlab a Davide terræ Iſraeliticæ ad jectas, 2. Sam. VIII. 3. 4. intelligunt, atque eam in quibuſdam rebus ejuſdem, in aliis vero diverſæ cum terra Iſraelis eſſe conditionis dicunt; hinc apud illos totius terrarum orbis diviſio in tres partes, nempe 1. ארץ ישראל *terram Iſraelis*, המחלוקת בשבטים *diſtributa inter* XII. *tribus*. 2. סוריא *Syriam*, de qua loquimur. 3. חוצה לארץ *regiones extra terram Iſraelis* nata eſt. Diſtinguenda adeoque eſt *Syria* tam a terra Iſraelis, licet in quibuſdam cum illa conveniat; quam regionibus extra terram: *Maim. l.c.* §. 3. הארצות שכבש רוד חוץ לארץ כנעץ כגון ארם נהרים וארם צובה ואחלב וכיוצא בהן אף על פי שמלך ישראל הוא ועל פי בית דין הגדול הוא עושה אינה כארץ ישראל בכל דבר ולא כחוצה לארץ לכל דבר כגון בבל ומצרים: *Regiones ſubactæ a Davide præter terram Canaan, ut Aram Nabaraim, Aram Zobba & Achlab & his ſimiles, quamvis illas Rex Iſraelis vel Synedrium magnum ſubegerit, attamen in omnibus rebus non habentur ut terra Iſraelis, neque etiam ut regiones extra terram quales ſunt Babylonia & Ægyptus*. Eadem quoque diſtinctio *Syriæ* a Terra Iſraelis in *Miſchna Scheviit* VI. 7. & regionibus extra terram ſitis *Miſchn. Scheviith*. VI. 6. *Orla*. III. 9. innuitur, ceu citata loca conferenti patebit.

VI. Tria autem ſunt, in quibus *Syria* Terræ Iſraeliticæ erat ſimilis. 1. Qui agrum emerat in Syria habebatur ac in ſuburbiis Hieroſolymitanis emiſſet. 2. Agri ejus ad decimas & jura anni Sabbathici obligabantur. 3. Pura habeba-

batur, ſi quis ex terra Iſraelitica eam intrare poſſet, non tacta terra Gentium *Miſchn. Challa.* IV. 7. Gem. *Gittin fol.* VIII. *Toſaph. Kelim. fol.* I. *apud Cl. Relandi Antiqq. Hebr. p.* 5. qui quoque tria refert in quibus *Syria* regionibus extra terram erat ſimilis, qualia ſunt, 1. Regio erat immunda, ſi quis eam intrare non poſſet niſi per intermediam terram gentium. 2. Libellus divortii e *Syria* allatus, habebatur ac ſi e regionibus extra terram allatus fuiſſet. 3. Qui ſervum vendiderat in *Syria* cenſebatur, ac ſi in regionibus extra terram vendidiſſet. Convenit ita *Syria* cum Terra Iſraelitica in ſolvendis decimis. Verum id ita intelligendum non eſt, ac ſi omnes *Syriæ* incolæ, ejuſque regionis proventus decimandi fuiſſent, ſoli illi agri, qui Iſraelitas habebant poſſeſſores hac lege tenebantur. *Miſchna Demai.* VI. II. hæc leguntur: המוכר פירות בסוריא ואמר משל ארץ ישראל הן חייב לעשר מעושרין הן נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר משלי הן חייב לעשר מעשרין הן נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואם ידוע שיש לו שדה אחר בסוריא חייב לעשר: h. e. *Cl. Guiſio* Interpretes: *Si is qui vendit fruges in Syria dicat eſſe eas ex terra Iſraelitica, decimari debent: ſi addat, decimatas eſſe dudum, fide dignus habetur; quia authoritas quæ nexuit eadem ſolvit. De ſuo eſſe agro, decimari debent; decimatas eſſe dudum, fide dignus habetur; quia authoritas quæ nexuit eadem ſoluit. Sin notum ſit, habere eum agrum in Syria, decimari debent*. Fruges igitur quæ in Syria naſcuntur Iſraelita non obligatur decimare, niſi & ipſe ager ſuus ſit, qui vero in Syria proprium emerit fundum ipſi omnino fructus ex illo producto., decimare incumbit. *Maimon. l. c.* §. 15. הקונה שדה בסוריא חייב בתרומות ובמעשרות מדבריהם כמו שיתחייב מן התורה הקונה בירושלים *Qui comparavit ſibi agrum in Syria tenetur ad ſeparandas inde Thrumas & decimas ex ſtatutis ſapientum, quemadmedum tenetur ille ex lege, qui comparavit Hieroſolymis*. Hinc ſi quis emerit campum olere conſitum in Syria, antequam tempus decimationis advenerit, tenetur ad decimas, at ſi poſt tempus decimatiotis, liber eſt, ceu legitur *Miſchna Maaſeroth.* V. 5. Fructus quos Iſraelita a Syro emit, licet id fecerit ante decimationis tempus, a decimis liberi habebantur. *Maim. ibid.*

VII. Poſt Terram Iſraeliticam & Syriam, aliæ inſuper erant reggiones, quæ ad frugum decimas obligabantur, & חוצה לארץ *extra Terram* Sanctam ſitæ erant; ita enim Judæi, omnem terram, præter Iſraeliticam & Syriam nuncupare ſolent, quæ etiam ארץ העמים *terra gentium* vocari ſolet. Sunt autem in hiſce regionibus quædam, quæ aliquo reſpectu a reliquis regionibus extra terram erant diſtinctæ, quippe decimas qoque frugum dabant, quales *Babylonia*, *Ammon*, *Moab & Ægytus* ſunt, ad quam legem a Prophetis & Sapientibus erant obligatæ. *Maimon. l. c. fu* I. poſtquam dixerat legem de Primitiis & Decimis ex lege bonniſi in Iſraele obſervari, pergit: ונביאים התקינו שיהו נוהגות אפילו בארץ שנער מפני שהיא סמוכה לארץ ישראל ורוב ישראל הולכין ושבים שם והחכמים הראשונים התקינו שיהיו נוהגות אף בארץ מצרים ובארץ עמון ומואב מפני שהם סביבות לארץ ישראל: *Et Prophetæ conſtituerunt ut eadem lex quoque obtineret in Terra Sinear, quandoquidem illa vicina eſt Iſraeliticæ, potior quoque Iſraelitarum pars eo patebat*]. *Et Sapientes priores conſtituerunt, ut eadem quoque obtineret in Ægypto, Ammon & Moab quia illæ Iſraelem circumdant*. Et primo quidem quod *Babyloniam* attinet nemini mirum videri debet, Sapientes, ut in illa quoque decimæ ſolverentur, conſtituiſſe; quandoquidem numerus Judæorum, poſt captivitatem *Babylonicam* ibi commorantium, maximus erat, frequens quidem erat redeuntium, ceu videre eſt Eſr. II. I. ſqq. majorem tamen ibi commorantium fuiſſe, multis probabiliter perſuaſum eſt; ſaltem id ex Sacerdotum, aſcendentium cum Ezra numero, tuto aſſeri poteſt, cum ex XIV. Eorum Ephemeriis, nonniſi IV. in Palæſtinam, Ezr. II. 36. 40. recenſitæ, redierint; Inſuper Jeremias per literas Dei nomine juſſerat captivos, ut domos ſibi ædificarent, hortos plantarent, per matrimonium prolem multiplicarent, Jerem. XXIX. 5. ſqq. ex quibus facile colligi poteſt, eos qui per LXX. annos fixas ibi fecerunt ſedes, melius fore judicaſſe, ſi ibi remanerent, quam cum Ezra in patriam incultam, periculis & penuria plenam reverterentur; hinc Judæi ipſi referunt Ezram fœcem tantum populi, quique impuri erant ſanguinis, atque eos, ut quidam magiſtri volunt, coactos ſecum abduxiſſe, quum nullum in *Babylonia* Synedrium M. fuerat, quod eos curaret & ad divinæ legis præcepta obligaret. *Gem. Kidduſch.* LXXI. I. apud *Cl. Lightfoot. p. T.* II. *Op.* 430. conf. *Miſch.* IV. I. qui itaque in *Babylonia* remanſerunt, præcipui erant ex Iſraelitis, homines notæ familiæ, quique ſtirpem ſuam, ſine mixtura conſervarunt, proin

proin progenies Judæorum Babyloniorum clarior quam Græcorum, habebanturque puriores illis, qui Judæam repetebant. Atque adeo hæc causa erat satis prægnans, quapropter Prophetæ, & Sapientes Judæos istos Babylonios, præter alia divina præcepta, ad illud quoque de decimis obligarunt, & eodem puritatis gradu *Babyloniam* cum Terra Israelitica, habuerunt. Sed hisce non obstat, quod aliquando apud Judaicos scriptores legitur אין מעשרות בבבל *non sunt decimæ in Babel*, & in *Midrasch. Ruth. fol.* XLVII. *col.* 4. legitur, quamprimum Israelitæ adducti sunt in *Babel* liberi erant a decimis; conf. *Echa Rabbathi* s. comment. alleg. in *Thren. Jerem. fol.* LVIII. *col.* 3. hæc enim non aliter ipsi Judæi intellecta volunt, quam eam non fuisse ad decimas obligatam ex præscripto legis, verum tantum ex statutis Prophetarum, uti diximus.

VIII. Reduces autem hi e *Babylonia*, non eadem omnia loca Terræ Israeliticæ occuparunt, quæ antea posserunt. Terra enim Israelitica quam occuparunt post captivitatem arctiores habebat limites, quam illa quæ ascendentibus ex *Ægypto* cessit, Samaria exclusa erat, minores quædam regiones ab Ethnicis erant occupatæ; hinc Judæi distinguere solent, inter terram Israeliticam שהחזיקו עולי בבל *quam occuparunt ascendentes ex Babylone*; & eam שהחזיקו עולי מצרים *quam occuparunt ascendentes ex Ægypto*; atque duplicem hanc terram inter se divisit urbs כזיב *Csibb. Maim. ad Mischn. Demai.* I. 3. quæ Jos. XIX. 29. אכזיבה & Jud. I. 31. אכזיב vocatur; postea Eccidippa appellata est; erat maritima *Tyrum* inter & *Ptolemaidem* sita, quam Judæi regionum ad decimas obligatarum terminum faciunt. *Gem. Hierosol. Scheviit. fol. m.* XII. *fac.* 2. המהלך מעכו לכזיב מימינו למזרח הדרך טהורה משום ארץ העמים וחייבת במעשרות ובשביעית עד שתודע לך שהיא פטורה משמאלו למערב הדרך טומאה משום ארץ העמים ופטורה מן המעשרות ומן השביעית עד שתודע לך שהוא חייבת עד שהיא מניע לכזיב: *Proficiscenti ab Aco* (*Ptolemaide*) *ad Csibb a dextra viæ orientem versus, illa regio munda est propter terram gentium, & tenetur ad Decimas & jura anni septimi, donec innotescat eam immunem esse; a sinistra viæ occidentem versus, regio immunda est propter terram gentium & libera a decimis & jure anni septimi, usquedum innotescat eam teneri, donec accesserit ad Csibb.* Et in *Gemara Hierosol. Demai fol. m.* VI. *fac.* 2. nominatur quoque צור *Tyrus*, una ex terræ limitibus, quæ tenebatur ad decimas; prolixe quoque ibidem recensentur varia loca quæ in hisce terminis legi de decimis subjectæ, vel illa liberæ erant; locum *Cl. Lightf. Op. T.* II. *p.* 236. exhibuit.

IX. *Ammonitarum* & *Moabitarum* seu *Sichonis* & *Ogi* regiones ad decimas quoque fuisse obligatas, jam supra indicavimus; verum de hisce regionibus acriter olim inter Doctores Mischnicos *Rabi Tarphon*, (quem nonnulli *Tryphonem* esse conjectant contra quem scripsit *Justinus Martyr*, eum Judæi propter abundantiam opum ejus הכהן העשיר *sacerdotem divitem*, appellare solent) & *Rabi Eleazarem fil. Azariæ*, disputatum est, quales nempe decimæ ex dictis regionibus anno septimo fuerint solutæ, quandoquidem enim eo neque in Israelitica Terra neque in *Syria* (in qua Septimi anni jura obtinebant) decimæ fuerunt solutæ, quum omnis terræ proventus juris erat communis, attamen in regionibus extra has sitis, decimæ quædam separatæ erant; *R. Tarphon* volebat ut ex *Ammon* & *Moab* separarentur decimæ pauperum, sed *Rabbi Eleazar* decimæ secundæ; post multas rationes ab utraque parte productas, tandem vicit sententia *R. Tarphon*, decimas pauperum Anno septimo in *Ammon* & *Moab* solvendas esse, statuentis; qua de controversia prolixe agitur in *Misch. Jadaim.* IV. 3. cujus ultima tantum verba hic apponemus: וכשבא רבי יוסי בן דורמסקית אצל רבי אליעזר ללוד אמר לו מה חדוש היה לכם בבית המדרש היום אמר לו נמנו וגמרו עמון ומואב מעשרים מעשר עני בשביעית בכה רבי אליעזר ואמר סוד ה׳ ליריאו ובריתו להודיעם צא ואמור להם אל תחושו למנינכם מקובל אני מרבן יוחנן בן זכאי ששמע מרבו ורבו מרבו עד הלכה למשה מסיני שעמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית: *Quum venisset R. Jose Fil. Dormascith apud R. Eliesér in Lud,* (cujus scholæ R. Tarphon Rector erat) *dixitque, quid novi hodie in schola vestra accidit? respondit ei, suffragati sunt & concluserunt quod Ammonitæ & Moabitæ decimas solvant anno septimo; flevit R. Eliesér, dixitque: secretum Domini sit pro timentibus ipsum & fœdus illius ad indicandum ipsis, exito & dicito illis, ne soliciti estote de suffragiis vestris, accepi ego a R. Jochanan ben Zacai, qui audivit a Magistro suo & Magister ipsius a Magistro ipsius usque ad constitutiones Mosis e Sinai, Ammonitas & Moabitas ad decimas pauperis anno septimo teneri.* Idem quoque legitur in *Gem. Jebhamoth. fol.* XVI. *col.* I. Est adeoque traditio hæc

hæc ex Judæorum ſententia jam inde a traditionibus de monte Sinai acceptis arceſſenda; Impoſitæ quoque ſunt *Ægypto* ſeptimo anno præter decimam primam, decimæ pauperum a זקנים *ſenioribus; Babylonia* autem ex decreto נביאים *prophetarum* ſolvebat decimas ſecundas anno VII. vid. *Miſch. l. c. Maimon. de Donis Pauperum* VI. 5. ובחוצה לארץ שאין בה שמטה קרקע מפרישין בארץ מצרים ובעמון ובמואב מעשר ראשון ומעשר עני מפני שארצות אלו קרובות לארץ ישרל כדי שיהי עניי ישרל נסמכין עליה בשביעית והלכה למשה מסיני שיהיו מפרישים בארץ עמון ומואב מעשר עני בשביעית אבל בארץ שנער מפרישין בשביעית מעשר שני כסדר רוב השנים : *Et extra terram, ubi fundi non eſt requies ſeparant in Ægypto, Ammon & Moab decimam primam & decimam pauperum ; quia regiones iſtæ Terræ Iſraeliticæ ſunt propinquæ, ut pauperes Iſraelitæ in anno* VII. *ex illis ſuſtentarentur; atque hæc eſt Traditio Moſis e Sinai ut Ammon & Moab An.* VII. *ſepararent pauperum decimas : ſed in Babylonia eodem anno ſeparant decimas ſecundas, juxta ordinem plurium annorum*. Idem ergo jus in *Ammon*, *Moab* & *Ægyto* quoad decimas obtinebat.

X. Quemadmodum autem hæ regiones, de quibus hactenus diximus ad decimas tenebantur, licet fuerint extra terram Iſraeliticam, ita ſunt & alia loca, quæ licet aut in ipſa terra Iſraelitica aut ad terminos ejus ſita fuerint, tamen ab hoc præcepto libera pronuntiabantur. Refertur inter hæc a Judæis בית שאן *Bethſcean* una ex urbibus *Decapolitanis* (conf. ſupra p. 37.) quæ & Scythopolis vocatur. *In Gem. Hieroſol. Demai fol. m.* V. *fac.* I. una cum aliquot aliis urbibus a decimatione excipitur; recenſetur quoque in *Gemar. Bab. Chullin. fol.* VI. 2. R. Meir folia olerum non decimatorum comediſſe in *Bethſcheane*, atque eapropter eam Rabbinum a decimis liberaſſe : vid. *Cl. Lightfoot. Op. T.* II. *pag.* 418. *ſq.* Ratio autem quare hæc urbs a decimis liberata fuerit, cum tamen in ipſa terra Iſraelitica transjordanica ſit, hæc redditur a Judæis, poſſediſſe quidem Iſraelitas eam in ſubjugatione prima, ſed non in altera poſt reditum e Babylone, tum enim ſemper habitabatur ab Ethnicis, hinc habebatur quoque ut urbs gentilis & ac ſi eſſet extra Iſraelem, ubi neque Thrumarum neque decimarum leges obtinebant. Et idem quoque cum *Cl. Lightfooto* de reliquis urbibus *Decapoleos* judicandum putamus, quod quidem fuerint intra limites terræ Iſraeliticæ ſed poſſeſſæ ab Ethnicis; nullum tamen dubium eſt hanc regionem, cum adhuc ab Iſraelitis culta & inhabitata fuerat, decimas quoque ſolviſſe. Vid. *Cl. Bernard ad Joſeph. Antiqq. Lib.* IV. *cap.* 8. *pag.* 287. *vid.* etiam *Joſephum Antiqq.* XVII. *cap.* 13. *p.* 611. *de B. J. L.* II. *cap.* XIX. XX. *p.* 813.

XI. Quod ad loca ad Terræ Iſraeliticæ limites Septentrionales ſita, repeti poſſunt quæ jamjam §. VIII. de *Cſib*, *Aco* & *Tyro* &c. diximus. In limitibus Terræ cisjordanicæ auſtralibus occurrit urbs maritima Philiſtæorum Aſcalon; equidem in *Miſch. Gittin.* I. 2. videtur illa urbs ſimilis habita cum regionibus Ethnicis & quoad ejus obligationem ad decimas prolixe diſſeritur *Gem. Hieroſ. Scheviit. fol. m.* XIII. *fac.* I. atque quænam ejus pars intra quænam extra terram pertineat; fuerunt, quibus examen hujus diſtrictus erat demandatum, qui טיהרוהו מפי ר' פנחס בן יאיר דאמר יורדין היינו לסירקייא של אשקלון ולוקיחין חטין ועולין לעירן וטובלין ואוכלין בתרומתינו : *mundam pronuntiarunt ex authoritate Rabi Pinchaſi ben Jair, referentis : deſcendimus in forum frumentarium Aſcalonis emimuſque ibi triticum, aſcendenteſque in civitatem noſtram lavimus, Thrumamque noſtram edimus*. Alii tamen ipſam urbem Aſcalon כלחוץ ac ſi fuiſſet extra terram, & idcirco לפוטרה מן המעשרות liberam a decimis habebant. conf. *Cl. Lighfoot. ibid. p.* 180. Terra itaque Iſraelitica in XII. tribus diſtributa, ſola proprie & ex lege ad decimas ſolvendas erat obligata, ſed propter varias hujus terræ mutationes, incrementa & decrementa, incolarum in vicinas terras gentium diſperſiones, factum eſt ut aliæ quoque regiones ad decimas obligatæ fuerint, ceu dicta ſatis oſtendunt. Quibus id unicum addimus, quod Judæi tradunt de arbore in extremis terræ ſuæ limitibus plantatæ, ſi nempe illa inclinet, extra teram tum judicium faciendum juxta radicem; ſic in *Miſch. Maaſeroth.* III. 10. תאנה עמרת בארץ ונוטה חוצה לארץ בחוצה לארץ ונוטה לארץ הכל הולך אחר העיקר : *Si ficus plantata fuerit in terra Iſraelis & inclinaverit ſe extra terram ; aut ſi plantata extra terram Iſraelis & inclinaverit ſe intra terram Iſraelis omnia procedunt juxta radicem :* ſi ſcilicet radix ſteterit in Terra Iſraelis, rami ejus ſe inclinaverint extra Terram Iſraelis tunc arboris hujus fructus tenentur de decimis.

XII. Progredimur Perſonas ad decimas ſolvendas obligatas indicare. Tales erant omnes Iſraelitæ, qui proprios ha-

bebant agros, quorum proventus decimare debebant. Dabant quidem Levitæ quoque decimas de ſuis a populo acceptis Sacerdotibus, de quibus tamen ſequenti Exercitatione ſpecialius agemus, hic ſolum nobis ſermo eſt de Perſonis; ad varias toti tribui Leviticæ decimas ſolvendas obligatis; tales, inquam, erant filii Iſrael ſcilicet ceterarum XI. tribuum; qui etiam quoad præceptum hocce a Levitica tribu Num. XVIII. 24. diſtinguuntur. Verum, quum Sacerdotes & Levitæ, ſequioribus præſertim temporibus, lucri cupidi agros vel fructus ab Iſraelitis coemiſſent, ipſi quoque a Sapientibus, ut agrorum & fructuum poſſeſſores decimas aliis Sacerdotibus & Levitis ſolverent, obligati fuerunt, ut eo magis ejuſmodi emtionem inhiberent: vid. *Miſch. Peah.* I. 6. *Gem. Hieroſol. Peah. fol. m.* VI. *fac.* 2. Et quidem quoad fructus, ſi illos Sacerdos aut Levita emerit, poſtquam præparati, tunc demum tenebantur ad decimas; *ibid.* unde *Maim. Hilc. Maaſeroth.* VI. 15. כהן או לוי שלקחו פירות מישרא אחר שנגמרה מלאכתן מוציאין את התרומה והמעשרות מידיהן ונותנין אותם לכהנים ולוים אחרים קנס הוא להם שלא יקפצו לגרנות ולגתות ויקנו טבלים כדי להפקיע מתנות אחיהם הכהנים ואם קנו קודם שתגמר מלאכתן אין מוצאים מידם : *Sacerdos aut Levita, qui emerunt fructus ab Iſraelita poſtquam opus eorum perfectum eſt, educere debent Thrumam & decimas e manibus ſuis aliiſque Sacerdotibus & Levitis dare, atque hoc modo mulctant illos ne tranſiliant areas & torcularia ut circumeant dona fratrum ſuorum Sacerdotum: ſi vero emerint fructuum opere non perfecto decimas non educunt e manibus eorum.* Sunt plura alia quæ Sacerdotes & Levitæ lucri cauſa excogitarunt, unde variæ de decimis conſtitutiones ortæ ſunt; ita ſi Sacerdos aut Levita agrum ab Iſraelita conduxerint, ea conditione, ut ipſi dent tertiam aut quartam partem proventus, tunc partem illam tertiam aut quartam Iſraelitæ dare tenentur, quam poſtea, pro Thruma & decimis Sacerdoti aut Levitæ cuicunque lubuerit tradit: vid. *Miſch. Demai.* VI. 3. Aliquando etiam Sacerdotes & Levitæ agros Iſraelitæ pro decima parte elocarunt, quod tamen pactum nonniſi per quatuor aut quinque annos valere poterat; nonnunquam vendebant Sacerdotes agros Iſraelitis ea conditione, ut ipſi ex eo agro decimas perſolvant vel ad vitæ ſuæ dies vel ipſi & filiis ſuis, vel alia conditione *Maim. l. c.* Ita enim ſæpius accidit ut Sacerdotes aut Levitæ colonos hac ratione obligarint ut ex hoc vel illo agro decimas acciperent, quum colonus pro lubitu ſuo cuicunque volebat Sacerdoti vel Levitæ decimas ſuas exhibere potuerit. Hac ergo ratione & non ex lege Sacerdotes & Levitæ ad decimas obligabantur, alias in maximum damnum ceterorum ex Levitica tribu, quibus res anguſta domi erat, ceſſiſſet, ſi ex agris quos ditiores ab Iſraelitis emerant, nullas accepiſſent decimas.

XIV. Nonniſi ergo in recenſitis caſibus Sacerdotes ac Levitæ ad Decimas obligabantur, alias omnino erant liberi ab illis & a populo accipiebant eas; hinc *Maim. Hilc. Maaſeroth.* I. 4. אין מוציאין המעשר מיד הכהנים שנ' כי תקחו מאת בני ישראל וכן כל מתנות כהונה אין מוציאין אותה מכהן לכהן : *Non educuntur Decimæ e manibus Sacerdotum Q. D.* (Num. XVIII. 26.) quum acceperitis a filiis Iſrael decimas &c. *& ſic omnia dona ſacerdotalia non ſolvuntur a ſacerdotibus. Raſchi ad Deut.* XIV. 23. Levitas אונא חייבים במעשר *ad Decimas non teneri*, dicit. Sed præter Iſraelitas qui erant בעלי השדה *poſſeſſores agrorum*, pauperes quoque, qui alias certas decimas ab illis accipiebant, in quibuſdam caſibus ad decimas ſolvendas obligati erant, qui tamen quum ad explicationem *Decimarum Pauperum* pertineant, loco ſuo explicabuntur.

XV. Videamus nunc quo loco *Cuthæorum* & *Alienigenarum*, qui inter Iſraelitas habitarunt, decimæ habitæ fuerint. *Cuthæorum* nomine Judæi Samaritanos indicare ſolent, ab urbe *Cutha* prope Babelem ſita, כותיים dicti: vid. *Cl. Relandi Diſſertat. de Samaritanis* T. II. *pap.* 67. Hos autem *Cuthæos*, quum poſt eorum divortium ab Iſraelitis, in ipſa terra Iſraelitica ſedes occuparint, & peculiarem cultum inſtituerint, maximo Judæi odio proſecuti ſunt; attamen terra illorum, domus, viæ, receptacula aquarum pro mundis habita fuerunt; ceu traditur *Miſch. Mikvaoth.* VIII. 1. vid. ibi *Comment. R. Obad. de Bartenora:* terra ipſa ob antiquam poſſeſſionem & promiſſionem Abrahamo factam terræ Canaan accenſebatur, qui tamen ritibus eorum addicti erant, a Judæis, ut pro gentilibus habebantur, ſed alii eos qui inter Iſraelitas habitarunt, his ſimiles ſtatuerunt. *Gem. Hieroſol. Beracoth. fol. m.* XXIX. *fac.* 1. כותי כישראל לכל דבר דתני כותי הרי הוא כגוי דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר כותי הרי הוא כישראל לכל דבר : *Cuthæus inter Iſraelitas in omnibus rebus quæ traditæ*

ditæ a Cuthæo ecce ille habetur pro Ethnico, *verba ſunt Rabbi*. *Sed Raban Simeon fil. Gamaliel dixit: Cuthæus ecce ille habetur ut Iſraelita in ſingulis rebus:* quia nempe Judæi *Samaritanos* pro idololatris habebant, idcirco eos gentilibus accompararunt; cum autem varias Samaritanorum ſectas ſtatuant, atque quidam fuerint qui decimarum ſolutionem accurate obſervarunt, hinc inter Iſraelitas habitantium decimæ ratæ habebantur. *Miſch. Demai. v. 9.* מעשרין משל ישראל על של כותים משל כותים על של כותים רבי אליעזר אוסר משל כותים על של כותים: *Decimæ deſumuntur de frugibus Iſraelitarum pro frugibus Cuthæorum & de frugibus Cuthæorum pro frugibus Cuthæorum*. *R. Elieſer vetat de frugibus Cuthæorum pro frugibus Cuthæorum*: vid. *Comment. Maimonidis ad h. l.* & *Miſchn. Trumoth.* III. 9. העכו״ם והכותי תרומתן תרומה מעשרות מעשר והקדשן הקדש: *Alienigenæ & Cuthæi primitiæ pro primitiis*, *decimæ pro decimis & conſecratum pro conſecrato habentur*. Unde colligitur *Cuthæum* ſeu *Samaritanum*, agrum inter Iſraelitas poſſidentem, æque ac ipſos Iſraelitas ad decimas ſolvendas fuiſſe obligatum. Ceterum obſervandum quoque *Samaritanos* ipſos ſacris ſuis miniſtrantibus decimas ex omnibus ſatis, fructibus & animantibus ſolviſſe, atque apud eos quoque diſtinctionem inter primam & ſecundam decimam obtinuiſſe, quemadmodum *Cl. Relandus* ex Chronico ſuo MS. *l. c. p.* 45. refert, quamvis Judæi ſcribant, Manaſſem Saneballathi generum, qui a Judæis ad Samaritanos defecit, & univerſam religionem Samaritanam nova facie induit, conceſſiſſe Samaritanis ut nullas primitias, nullas decimas erogarent; vid. teſtimonium apud laudatum Virum ex *Schevet Jebuda p.* 15. *ed. Amſtelod.* l. c. allatum.

XVI. Alienigenarum ſeu gentilium inter Iſraelitas habitantium eadem ferme quæ Samaritanorum, quoad decimas, erat ratio; quod ſi gentilis agrum in Iſraelitica terra habuiſſet, ab eodem decimæ quoque exigebantur; unde fundamentalis Canon Celeberrimo *R. Mejer* adſcriptus apud Judæos natus: אין קנין לנוי בארץ ישראל להפקיע מן המעשרות non eſt poſſeſſio gentili in terra Iſraelis ad reſcindendas decimas. Eodem quoque utitur R. Jochanan *Gemara Hieroſ. Peah. fol. m.* XIII. *fac.* 2. proinde מעשרין משל ישראל על של נוים משל נוים על של ישראל: *Decimæ deſumuntur de frugibus Iſraelitarum pro frugibus gentilium; & de frugibus gentilium pro frugibus Iſraelitarum. Miſn. Demai l. c.* Jam ſupra pag. 46. indicavimus ſpicilegium, prætermiſſum & angulum, utpote quæ dona pauperibus ſunt communia, libera eſſe a decimis, ſi ſcilicet ſint ex agro Iſraelitæ; verum ad hæc dona Ethnici quidem non tenebantur, attamen ex illis decimas ſeparare debebant. *Miſch. Peah.* IV. 9. הלקט והשכחה והפאה של נכרי חייב במעשרות אלא אם כן הפקיר: *Spicilegium*, *manipulus oblivionis & angulus alienigenæ tenentur de decimis*, *niſi ſi communis juris fecerit*.

XVII. Haud inconveniens erit hoc loco, conditiones in perſonis decimantibus apud Perſas requiſitis, quas ex ſumma *Theologiæ Abas Magni Illuſtr.* Chardin *in Itinerario ſuo Perſico Tom.* VII. *p.* 332. recenſuit, ſubjungere; ſunt autem ſequentes: 1. ut perſona decimans ſit majorennis & emancipata; infans, infra ætatem nunquam obligatur ad decimas ſolvendas; (fructus vero minorennium & pupillorum apud Judæos decimandi erant a tutoribus. *Gem. Hieroſol. Gittin. fol.* XLVII. *col.* 1.) 2. ut ſit ſanæ mentis, non homo nequam, neque etiam ſimplex. 3. ut ſit ſui juris, nunquam enim ſervus ad decimas tenebatur. 4. ut certam pecuniæ ſummam poſſideat; Præter frugum, auri etiam ac argenti decimas Perſæ ſolvere debent. 5. ut aptus ſit ad augenda bona ſua. 6. ut facultates ſuæ legitimo modo ſint acquiſitæ, furto enim ablatæ & male partæ nullatenus decimis ſubjiciuntur.

EXERCITATIO SEXTA

De Decima prima a populo Levitis & Decima e Decima a Levitis Sacerdotibus ſoluta.

ARGUMENTUM.

Diviſio *decimarum in* quatuor ſpecies. *Solutionem decimarum præcedebat ſeparatio* תרומות בכורים primitivorum & primitiarum. *Quæ paucis deſcribuntur*, *quibus ſeparatis ſolvenda* מעשר ראשון decima prima, *qui ordo non erat invertendus*, *quod juxta Judæos Exod.* XII. 29. *indigitatur*. *Hæc* decima prima *pertinebat ad* Levitas, *juxta Num.* XVIII. 21. 24. *contra feciſſe leguntur* Tobias *cap.* 1. 7. & Samaritani. *Explicatur locus Hebr.* VII. 5. Cl. Relandi *peculiaris in hunc locum obſervatio*. *De decreto* Ezræ, Levitarum *decimas*, Sacerdotibus *adjudicantis*. Singulis

gulis annis, *excepto Sabbathico*, *in terra Israelitica solutæ sunt : nunquam successerunt in locum* decimarum pauperum. *De* decimis primis *cui edere fas fuerit*, *nulla illis inerat* sanctitas. *Has decimas* Levitis *destinavit Deus in mercedem ministerii sui*, *quod paucis describitur*. *Prius quam* Levitæ *ex his decimis usum capere poterant*, *aliam* מעשר מן המעשר decimam e decima *dictam*, *separare debebant*, *quæ distinguenda a* מעשר שני decima secunda. *Illa solvenda erat* Sacerdotibus *ex Num.* XVIII. 26. *& quibus*, *afferenda* Hierosolymam, *ubi in* conclavibus templi, *asservata ; hanc itidem decimam* Sacerdotes, *præter alia dona*, *accipiebant pro mercede ministerii*, *quod etiam paucis describitur*.

I. ANtequam ad ipsam primæ decimæ pleniorem expositionem pergimus, prius quædam de divisione decimarum in species præmittenda. Solent autem diversimode dividi: sunt qui duas faciunt species, *decimas primas* & *decimas secundas* vocatas; decimam enim e decimis, ex decimis primis solutam & decimam pauperum, quæ intra septennium semel atque iterum in locum decimarum secundarum successit, peculiarem speciem non facere, autumantes; Tametsi autem hæc distinctio, qua & ipsi Dd. Judaici passim utuntur, valere posset, attamen, quum quævis recensitarum species peculiarem habeat legem & singularia jura in earum solutione observanda obtineant, decimarum species (missis aliis divisionibus) ad quatuor commode referri posse putamus; scilicet erat I. מעשר ראשון *decima prima;* quam populus solvebat Levitis, de qua Num. XVIII. 21. II. מעשר מן המעשר *decima e decimis* quam Levitæ pendebant Sacerdotibus : ibidem v. 26. III. מעשר שני *decima secunda*, quam colonus Hierosolymas afferre ibique consumere debebat. Deut. XII. 27. IV. מעשר עני *decima pauperum*. Deut. XVI. 12. Atque hoc ordine, quatuor hasce decimarum species, in posterum expositturi sumus.

II. Primo igitur de *decima prima* dicendum nobis erit, cujus descriptioni pauca de iis, quæ separationem ejus præcesserunt, præmittimus. Antecedebat autem decimæ hujus primæ solutionem, separatio בכורים πρωτογεννημάτων *primitivorum*, quæ Deus ex omni fructu terræ Deut. XXVI. 2. adferri jusserat, quamvis Judæi *Mischn. Biccurim* I. 2. septem tantum fructuum genera nempe triticum, hordeum, uvas, ficus, malogranata, olivas & dactylos, adducta fuisse tradunt: Hi fructus dedebant esse ex selectissimis, &, nisi id viæ longinquitas impediret, recentes Hierosolymas adferri; quantitas eorum a LLatore definita non est, quemadmodum in decimis, sic ut quis totum agri proventum in primitiva consecrare potuisset. *ibid.* II. 4. Sapientes tamen אחד משישים *unum de* LX. dandum decreverunt. Adductio autem horum primitivorum fructuum solennis admodum ac pomposa erat, *ibid.* III. 2. descripta, multisque ritibus ac cœremoniis, veluti publica confessione, cantico, sacrificio &c. concomitata; ea vel ipse fructuum possessor vel alius ejus nomine in canistro afferebat, atque in atrio Sacerdotibus tradebat, qui eos inter se dividebant ac Hierosolymis comedebant; Tempus autem adductionis primitivorum erat intra festum Pentecostes & Encœniorum. Atque hæc prima erat fructuum separatio, quam dein excipiebat separatio תרומות *Primitiarum*, quas Græci ἀφαιρέματα & ἀπαρχὰς τῶν γεννημάτων vocant; sic enim traditur in *Misch. Thrumoth.* III. 7. primitiva præmittenda esse primitiis & primitias decimis &c. Harum primitiarum jura eadem prope erant quæ decimarum; separabantur enim de iisdem frugum speciebus, iisdem personis, eadem ex terra, nisi quod eæ quæ extra terram erant separatæ, in Terram Israelis inferre non licuit, uti traditur *Mischn. Scheviit.* VI. 6. Neque de his primitiis solvendis quantitas aliqua a Deo est definita; *Hilleliani* statuerunt unum ex XL. sed *Schamæani* unum ex XXX. dandum statuerunt: tradunt tamen Judæi vulgo unum e L. datum fuisse, qui autem sordidi nimis & tenaces erant, tantummodo unum ex LX. dabant, quorum Thruma vocabatur תרומה עין רעה *Thruma oculi mali*, liberaliorum autem תרומה עין יפה *Thruma oculi boni*. In quo præ aliis Pharisæi eminebant, qui teste *Epiphanio Hæres.* XVI. *p. m.* 34. τὰς ἐπαρχὰς ἐδίδουν τελακονταδας καὶ πεντακονταδας *primitias solvebant tricesimas & quinquagesimas*. Has primitias seu תרומה גדולה colonus Sacerdoti cuicunque volebat, dabat, quas etiam Sacerdotes mundi in terra sancta comedebant. Num. XVIII. II.

III. Primitivorum ac primitiarum separationem, solutio *decimæ primæ* excipiebat, quæ simpliciter מעשר ראשון & δεκάτη πρώτη, apud *Josephum* Tob. I. 7. & Judæos מעשר vocatur, de qua præceptum extat Num. XVIII. 21. 24. ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל לנחלה

לנחלה חלף עבדתם אשר הם עובדים ארת עבדת אהל מועד : כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו ליהוה תרומה נתתי ללוים לנחלה על כן אמרתי להם בתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה: *Et filiis Levi ecce dedi omnem decimam in Israele in hæreditatem; pro ministerio eorum, quo ipsi ministrant ministerio tentorii conventus. Nam decimas filiornm Israel, quas offerant Domino in oblationem dedi Levitis in hæreditatem, proin dixi illis: inter filios Israel ne possidento hæreditatem.* Quæ in superioribus de rebus decimandis, decimationis tempore terra & personis ad decimas solvendas obligatis, prolixius commentati sumus, nunc repetere nolumus, ne bis coctam crabem proponamus; sufficiet hic monuisse, ea omnia quæ ibi diximus, ad jura, ut omnium, sic quoque primarum decimarum pertinere, quæ harum rerum curiosus inde repetere potest; Nobis nunc nihil aliud restat quam peculiares de decimis primis constitutiones, explicare.

IV. Statim igitur ac Thruma magna Saeerdotibus solvenda, erat separata, colonus *decimam* hanc *primam* segregare debebat. *Maimon. Hilc. Maaseroth* I. I. אחר שמפרישין תרומה גדולה מפריש אחד מעשרה מן הנשאר וזהוא הנקרא מעשר ראשון וכו נאמר כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו ליהוה ונומר: *Postquam separarunt Thrumam magnam, separant unum ex decem de reliquo, quod vocatur decima prima, de* Num. XVIII. 24.) *D. E.* Nam decimas filiorum Israel quas offerunt Domino &c. Atque hic ordo omnino erat observandus, juxta canonem Judæorum שלא להקדים חקי התבואות *non esse anticipanda statuta proventuum;* licet aurem quis contra fecerit & decimas primas ante nominatam Thrumam separaverit, ejus tamen separatio rata habetur. *Misn. Thrumoth.* III. 6. המקדים תרומה לבכורים מעשר ראשון בתרומה ומעשר שני לראשון אף על פי שהוא עובר בלא תעשה מה שעשה עשוי שנאמר מלאחך ודמעך לא תאחר: *Si quis præmiserit primitivis primitias, primitiis decimas primas, decimis primis secundas, factum valet, quanquam præceptum negativum violaverit.* Q. D. (Exod. XXII. 29.) Plenitudinem & lacrymas tuas non tardabis. Nempe ex hisce verbis supra dictum canonem & præceptum negativum Dd. eliciunt, explicantque vocem מלא plenitudinem de בכורים *primitivis* & דמע de תרומות *oblationibus*; verba vero לא תאחר *non tardabis*, reddunt לא תקדים תרומה לבכורים *non dabis Thrumam ante primitiva*. Videsis *Raschium ad h. l.* B.Avum in *Jure Hebræor. Leg.* LXXVIII. & quæ ex *Mechilta* refert. *Cl. Guisiius ad Misn. citatam. R. Obad. de Bartenora ibid.* & alios.

V. Multis in *personas*, ad quas prima hæc decima pertinebat, inquirendum non est, quum supra citata lex, eam *Levitis* solvendam esse clarissimis verbis præcipiat Num. XVIII. 21. 24. Neque enim hic per filios Levi tota Levitica tribus, qua alias Sacerdotes quoque comprehenduntur, sed *Levitæ* specialiliter sic dicti, ut Sacerdotum in quibusdam sacris ministri, intelligendi, ceu ex collatione v. 26. patet, ubi Sacerdotum decimæ ab illis Levitarum, clare distinguuntur. Non impedit tamen quod de *Tobia* c. I. 7. in quibusdam exemplaribus legitur, eum πρώτην δεκάτην dedisse Sacerdotibus τοῖς υἱοῖς Ἀαρὼν τοῖς θεραπεύουσιν ἐν Ἱερουσαλήμ, quemadmodum etiam in Latina *Junii* & *Tremellii* versione legitur; quod citatæ legi contrariatur, qua decimæ primæ Levitis assignantur. Sed *Illustris Scaliger* in Tractatu suo *de decimis*, aliter hæc *Tobiæ* verba profert: τὴν πρώτην δεκάτην ἐδίδουν τοῖς υἱοῖς Λευὶ τοῖς θεραπεύουσιν ἐν Ἱερουσαλήμ. *Et decimam primam dedi filiis Levi ministrantibus Hierosolymis*; Et in Hebræo *Tobiæ* libro dicitur cum in genere מעשרות *decimas*, primogrnita ad Sacerdotes detulisse, frumentum, vinam ad Levitas &c. Sed quæ plura de Tobia decimas solvente, leguntur, in Exercitatione de *Decimis Pauperum*, explicabuntur. Est quoque contra divinam institutionem, quod *Cl. Relandus in Dissertat. de Samaritanis p. 46.* ex Chronico suo Samaritano refert, decimas nempe primas a Levitis Sacerdoti Summo fuisse solutas, de quo tamen Judæorum statuta alte silent, nihil aliud referentia, quam Levitas ex suis decimis, alias solvisse Sacerdotibus; unde Vir Clarissimus conjicit in textu hujus Chronici interponendam esse particulam מן *ex*, sic ut sensus non sit, Levitas dedisse illas decimas, sed ex illis decimis aliquid Sacerdoti. Nec requirebatur ut eas darent Pontifici Maximo, quod Samaritani volunt, sed לכהן *sacerdoti* simpliciter & ita convenit cum Sacris Literis & traditionibus Judæorum, quemadmodum pluribus dicetur.

VI. Sed majorem difficultatem, quod *personas*, qui decimas primas accipiebant, parit alius locus θεόπνευστος Pauli Heb. VII. 5. ubi legitur: Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες, ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν, κατὰ τὸν νόμον, τουτέστι, τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ. *Et ii quidem, qui sunt ex filiis Levi, sacer-*

cerdotium accipientes, præceptum habent decimandi populum secundum legem, hoc eſt, a fratribus ſuis licet egreſſi ex lumbis Abraham. Apoſtolum hic loqui de iis, qui decimas a populo accipiebant, nullus Interpretum inficias ibit; etenim vox ἀποδεκατοῦν, quemadmodum Hebræorum עשר tam *decimas dare*, quam ab aliis *accipere* denotat, ſicuti jam ſupra p. 5. monuimus; dicitur hic de iis qui decimas accipiebant a populo, quales erant *Levitæ* decimas primas accipientes & ſubjungitur, eos qui ex filiis Levi ſacerdotium acceperunt, habuiſſe mandatum ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν & quidem κατὰ τὸν νόμον atque ita decimæ a populo ſolutæ non Levitis, ſed Sacerdotibus tribui videntur, quum tamen illis κατὰ νόμον Num. XVIII. 21. 24. tribuantur. Difficultatis hujus & ἐναντιοφανείας conciliatio a claris Interpretibus, variæ tentata eſt; vulgo tamen ita inſtituitur accepiſſe *Sacerdotes* decimas a populo non quidem immediate ſed mediantibus *Levitis* ac ſi ſermo hic eſſet de decimis quas *Levitæ* ex iis a populo acceptis, pendebant Sacerdotibus. *Cl. Druſius in præteritis lib.* VIII. *p.* 334. ad h. l. ita commentatur: Decimas ſumere a populo. *Imo Levitæ ſumebant a populo; e quibus deinde dabant decimas ipſis ſacerdotibus, quæ decimæ decimarum dicebantur; ſolvo nodum: Levitæ ſumebant a populo immediate, ſacerdotes autem mediate, videlicet per Levitas, qui ex decimis ſuis, quas a populo acceperant, decimam partem dabant filiis Aharonis, hoc eſt ſacerdotibus.* Quæ explicatio eo aptior videri poſſet, ſi juxta traditiones Judæorum conſideremus, ipſos Sacerdotes aliquando decimas ſuas, ab ipſo populo, quas expectabant a *Levitis*, accepiſſe: colonus enim ſeu frugum poſſeſſor, decimas Sacerdotibus ſolvendas ex Levitarum decimis detrahere poterat, ipſiſque exhibere; ut ita hoc modo Sacerdotes decimas a populo accepiſſe non adeo incommode dici poſſint. Saltem hæc conciliatio præferenda mihi videtur aliorum expoſitioni, qui putant reſpici hic ad Ezræ factum, qui ne Leviti decimæ ſolverentur vetuit, ſed ut Sacerdotes illas decimas a populo acciperent, decrevit quandoquidem Paulus h. l. non de Ezræ decreto & conſuetudine quæ Templo ſecundo ſtante obtinuit, verum de ipſo Dei præcepto & quod κατὰ νόμον fieri debebat, loquitur.

VII. Conciliationes autem iſtæ, & ſi quæ aliæ ſint, quamvis hactenus a pluribus receptæ, non ſatisfaciunt *Clariſſimo Relando*, qui in huncce Pauli locum, peculiarem & doctiſſimam fovet ſententiam, quam olim בעל פה *oretenus* ab Viro celeberrimo accepi, eam, nuper admodum, ipſe in *Antiqq. Hebr. p.* 380. ſq. publico communicavit, cujus ipſiſſima verba huc omnino pertitentia, exhibere non pigebit. Dici poſſet, inquit, reſpici hic ad decimas, quas Levitæ dabant Sacerdotibus, ita ut populus Sacerdotibus, per Levitas decimas ſolveret, quemadmodum Deus ipſe primitias eccipere dicitur, quæ Sacerdotibus dabantur, *In Gem. Sanhedrin* XXXIX. I. At videtur potius hic agi de Levitis ipſis, ſicut illi qui Jerem. 32. 21. appellantur הלויים הכהנים *hic qui nuncupentur illi qui ex filiis Levi ſunt*, id eſt, *Levitæ, quorum tribui jura ſacerdotalia conceſſa ſunt* ſive τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες, illi jus habent ad decimas. Nam commate 4. tribui Leviticæ ſacerdotium a Moſe tributum memorat & commate 9. *Levi ſcribit decimas accipere*. Ita in Targum Hieroſol. Geneſ. 25. 31. legitur Pontificatum maximum datum fuiſſe tribui Levi אתיהיבת כהונתא רבתא לשיבתא לוי & Joſ. 8. 7. ſacerdotium eſſe hæreditatem Levitarum. Nec dubium eſſe poteſt, quin Levitæ illi fuerint, quibus Deus mandaverit decimas a populo accipere non Sacerdotes: etiamſi ut Judæi tradunt, in *Gem. Ketubboth.* 26. I. ſtante Templo II. decimas Levitis aliquando non dederint, vetante hoc Ezra, ſed Sacerdotibus. Hic autem agit Paulus non de conſuetudine ſed de mandato Dei, quo certæ Levitæ ad decimas jus acceperunt. Hactenus Vir πολυμαθέστατος. Ex qua explicatione vel cœcutienti patet, Legi divinæ Num. XVIII. 21. omnino ſatisfieri, ad quam Paulum alluſiſſe nullum omnino dubium eſt; hoc ſcilicet commodum eſt, quod ex collatione phraſium Græcorum N. T. cum Hebraicis, oritur. Examinandæ adeoque ſunt diverſæ hujus loci verſiones. *Belgæ* tranſtulerunt: Ende die uyt de Kinderen Levi het Priesterdom ontfangen / hebben wel bevel om tiende te nemen van het volk / na de wet / dat is / van hare broederen / hoewel die uyt de lenden Abrahams voortgekomen zijn. *Tigurina* noſtra vernacula: Und zwar die von den Kindern Levi ſind / die (*Luth.* da ſie) das Prieſterthum empfangen / haben ein Gebott / den zehenden von dem Volck zunehmen / nach dem Geſaß / das iſt / von ihren Brüderen / (wiewoh auch dieſelbigen aus der lenden Abrahams herkommen ſind. Verſio *Galica* Theologorum Genevenſium hunc in modum vertit: *Et quant a ceux d' entre les enfans de Levi, qui recoivent la charge de la ſacrificature, ils ont bien une ordonnance, pour dimer le qeuple, ſelon la Loy (c' eſt- a-dire leurs freres) bien qu' ils ſoyent ſor-*

tis

tis de reins d' Abraham. Versio Italica Diodati: *Hor quelli d' infra i figliuoli di Levi, i quali ottengono il sacerdozio, hanno bene il comandamento secondo la Lege, di decimar il popolo, cioe, i lor fratelli benche siano usciti de' lombi d' Abrahamo*. Videntur certe hi Interpretes Pauli verba sic accepisse, ac si Sacerdotes mandatum seu legem habuissent ἀποδεκατῦν λαὸν quæ tamen nullibi extat sed Levitis data legitur. His versionibus addimus *Hebræam*, quam *Elias Hutterus Morimberg. Anno* MDII. *in* 4. edidit, quæ sic se habet: ומבני לוי אשר את הכהונה יקחו יש להם מצוה לעשר את העם כתורה זה הוא את אחיהם אף כי גם המה יוצאי ירך אברהם: quæ translatio, si conferatur cum supra dictis, haud inepta videri & cum *Cl. Relandi* expositione stare posset, cui nos lubentes subscribimus, quippe ex qua liquet Mosen & Paulum amice conspirare, atque utrumque decimas a populo acceptas, hoc est, *primas* Levitis, non Sacerdotibus adscribere.

VIII. Ezræ decretum, cujus statim aliquam mentionem injecimus, quod attinet, id suas habebat causas. Scilicet *Ezras* qui venerabilis concilii quod כנסת גדולה *Synagoga magna* vocatur, præses erat, pro sua, quam sibi conciliabat authoritate, una cum Synagogæ membris, quæ inter *Haggæus*, *Zacharias*, & *Malachias* (quamvis nonnulli tum Judæi, tum Christiani ipsum Ezram *Malachiæ* nomine, non sine rationibus intelligant) eminebant, omnem movebat lapidem, ut coronam Legis, quæ per captivitatem Babylonicam nimis corrupta, in pristinum restitueret statum & nitorem. Hinc plurimæ ortæ sunt constitutiones ab *Ezra* sancitæ, quarum decem una serie in *Gem. Hierosol. Megilla fol.* LXXV. *f.* I. recensentur, quæ apud *Cl. Othonem in Hist. Doct. Mischnic. p.* 5. *sq.* latine legi possunt. Sunt autem aliæ adhuc bene multæ constitutiones ab Ezra, ad Ecclesiam Judaicam restituendam, introductæ, de quibus passim apud Judaicos Dd. agitur. Atque illi quoque adscribitur illud decretum, quo decimas a populo Levitis pendendas, Sacerdotibus adjudicavit: Quia nempe, ut jam supra p. 106. monuimus, frequentissimus Judæorum, ex quavis & ipsa quoque Levitica tribu, numerus, Babylonicæ terræ valedicere nolebat; quum tamen, præsertim ad sacra administranda & populum in lege informandum, præsentia Levitarum & Sacerdotum, quibus hoc munus incumbebat, maxime erat necessaria; idcirco Ezras Levitas, quod cum ipso patriam petere & ibi sacris fungi nolebant, punivit, reditusque eorum ipsis negavit & decimas Sacerdotibus, qui majori numero confluxisse videntur, donavit; de quo decreto legitur in Gem. *Babyl. Jebbamoth. fol.* XXVI. *f.* I. ועזרא קנס את הלוים בזמנו שלא יתנו להן מעשר ראשון אלא ינתן לכהנים לפי שלא עלו עמו לירושלם: *Et Ezras mulctavit Levitas tempore suo, ne ipsis darentur decimæ primæ sed sacerdotibus, quia nolebant cum ipso repetere Hierosolymas*. vid. *Maim. Hilc. Maas. c.* I. §. 4. Quo decreto, procul dubio, nihil aliud Ezras intendebat, quam ut frequentiori numero redirent Levitæ; nam, quum Exras in castris prope flumen, quod *Abavam* alluit, reduces e Babylonia lustrasset, ומבני לוי לא מצאתי שם: *at ex filiis Levi neminem inveni ibi*: quemadmodum legitur Ezr. VIII. 15. quamvis dici non possit plane nullos rediisse Levitas, quum eorum cum cantoribus & janitoribus, in catalogo reducum e Babylonia ibid. cap. II. 40. sq. CCXXXIII. capita numerentur; hinc forsan est, quod alii Ezram hoc decretum publicasse contra Judæos negent, præsertim cum Nehem. X. 38. & XII. 5. de decimis Levitis solvendis sermo sit sed & ibid. v. 10. dicitur, Levitas, quum debita munera non allata fuerint, ad agros suos rediisse & a Templo aufugisse. Saltem hoc Ezræ de Levitarum decimis decretum constanter a Judæis traditur, qui insuper produnt, ob illud *decimarum confessionem*, solutis decimis publice recitandam ex Deut XXVI. 13. a Jochanan Pontifice Maximo abrogatam fuisse, quia in illa occurrunt verba: *Dedi Levitis*. . . . &, *secundum omnia quæ præcepisti mihi*, qnod tamen ex Ezræ constitutione vere dicere non poterant, qua ne Levitis decimæ darentur prohibebat. Verum de hac decimarum confessione & iis quæ ad eam pertinent, infra in peculiari Excercitatione, prolixius dicemus.

IX. Quicquid autem de hoc Ezræ decreto sit, attamen ex supra dictis patet, juxta legem divinam non Sacerdotes sed Levitas a populo decimas, quas primas vocamus, accepisse. Videbimus nunc de tempore, quo decimæ Levitis fuerant solutæ. Jam supra Excercit. IV. §. III. & V. §. V. IX. præmonuimus decimam primam in Terra Israelitica singulis excepto Sabbathico, annis solutam fuisse, quia tunc erat quies terræ; in quo Syria quoque, ubi jura anni Sabbathici obtinebat, cum terra Israelis conveniebat; sed in cœteris Israeliticæ vicinis regioni-

bus, veluti Babylonia, Ægypto, Ammon & Moab, ubi ſeptimi anni jura non obſervabantur, ipſo anno Sabbathico decimæ primæ pro Levitis ſeparabantur. Atque hæc conſtans Judæorum eſt aſſertio, quam ſupra citata teſtimonia luculenter probant, ut ulteriori demonſtratione ſuperſedere poſſemus, niſi quidam docti Philologi eſſent, qui Judæisſe hic opponunt, pro quibus tamen nobis pugnandum eſſe puto. Magna inter Eruditos orta eſt queſtio, de decimis pauperibus ſolvendis, an nempe ſint peculiaris decimarum ſpecies? vel an tertio & ſexto anno (nam quoad hocce tempus plurimi inter ſe conveniunt) in locum ſecundarum, vel primarum ſolutæ fuerint? Duas priores quæſtiones ſuis locis ventilabimus, & hac vice eam, ſententiam examinabimus quæ decimas primas non ſingulis, uti diximus, annis, ſed tantum primo, ſecundo, qnarto & quinto Levitis, tertio autem & ſexto eaſdem pauperibus ſuiſſe ſolutas, ſtatuit.

X. Sententiæ hujus patronum *Illuſtris Scaliger*, ſe nobis offert, qui eam in Tractatu ſuo *de decimis*, *Bibliis poſt Deut.* XXVI. inſerto, hiſce prodit verbis: „ τὴν τρίτην δεκάτην in Libro Tobiæ accipere debemus τοῦ τρίτου ἔτους δεκάτην, „ quæ nihil erat, quam πρώτη δεκάτη, „ quæ primo & ſecundo anno hebdomadis, item quarto & quinto Hieroſolymas a colono vel a vicario coloni delata in manus Ephemeriæ Levitarum „ tunc miniſterio fungentis tradebatur. „ Tertio autem & ſexto hebdomadis „ annalis anno in horrea, cellas & apothecas coloni condebatur atque Levitis, viduis, orphanis, in oſtio coloni „ erogabatur. Deut. XIV. 28. 29. propterea hæc decima dicebatur מעשר „ עני in annis tertio & ſexto, quæ in „ annis primo, ſecundo, quarto & quinto dicebatur decima prima. Qui enim „ diverſam putant a prima & tertiam „ conſtituunt, tam decipiuntur, quam „ qui decimam decimæ inter has differentias ponunt. Nam decimarum tantum ratio habetur quas coloni non „ Levitæ pendebant. Hucuſque Scaliger. Cui ſecundas facit *Cl. Amama in comment. de Decimis Moſaicis*, (qui idcirco a *Cl. Guiſio*, author humi repens & a Scaligeri ore pendens, nimis inique vocatur, Vir alias de Philologia bene meritus) cujus iterum verba & rationes apponemus: „ Magnus ille Scaligsr vult „ nihil aliud eas (decimas ſcilicet tertias „ ſeu pauperum) fuiſſe quam primas, „ quæ primo & ſecundo item quarto & „ quinto anno Hieroſolymam a colono „ peportabantur in manus ephmeriæ Levitarnm tum miniſterium obeuntis: „ tertio autem & ſexto anno hebdomadis annalis in horrea, cellas & Apothecas recondebatur, Levitis viduis, „ orphanis & peregrinis in oſtiocoloni erogandæ. Licet vero ratione hujus ſuæ „ ſententiæ non afferat, non tamen ſine ratione ſic ſtatuiſſe putandus eſt. „ Hoc tantum vide. Aut fuit prima „ aut ſecunda, vel aut fuit loco primæ „ aut ſecundæ, vel aut peremit primam & ſecundam; utramque enim ſi peremiſſet, quæ in atrio præſente colono „ abſumebatur, quia ſic toto anno multum eſuriviſſent Sacerdotes; utpote „ quum nihil expectandum fuiſſet, præter decimas decimarum Levitarum & „ Therumas, quarum pars quotidiano „ victu inſumenda, pars anno ſexto in „ in annum remiſſionis ſ. Sabbathicum „ (quo ut nulla meſſis, ita nullæ decimæ, nullæ Therumæ) reponenda. „ Quantillæ etiam decimæ iſtæ decimarum fuerint ad tantum numerum Sacerdotum annum, nedum duos alendum, præter Therumam & ea quibus „ ex ſacrificiis & pecoribus fruebantur, „ judicabit, quicunque apud Joſephum „ in Apolog. adv. App. legerit, quamque claſſem Sacerdotum (quæ XXIV. „ erant) ſuo ævo, ultra V. millia Sacerdotum habuiſſe. Ergo primam. Ut „ hoc pacto Sacerdotibus tantum decimarum, Levitis tantum illud quod in „ orphanos, viduas & pauperes conferebatur deceſſerit, Atque ita exiguo utruſque ordinis d-ſpendio a ſapientiſſmo Legiſlεtore communi egeſtati conſultum eſt; quæ omnia ſecus eſſent, „ ſi, ut quidam opinantur, hæ trietericæ docimæ ſecandas peremiſſent. Hæc Amama. Horum quoque opinionem ex Lutheranis ſecutus eſt *B. Dn. D. Varenius Trifol. Sacr. cap.* XII.

XI. Sed, quod tantorum Virorum pace dictum ſit, nullam in recenſitis eorum verbis idoneam video rationem, quæ me a communi δευτερώτων ſuffragio confirmata ſententia movere poſſit, quam alibi pluribus probatam dabimus, nunc ea tantum quæ ad decimam primam pertinent notantes. Quod ſi igitur juxta horum Virorum verba, decimæ primæ tertio & ſexta heptaeridis anno, pauperibus fuiſſent ſolutæ, non video quomodo Levitæ, præſertim poſtquam ad numerum tot millium excreverunt, ſufficientem, unde vixiſſent, habuiſſent victum. Levitæ enim ad quos decima hæc prima, primario pertinebat, denuo decimam aliam de ſua Sacerdotibus

bus cedere debebant; & sic eodem modo Sacerdotibus sua abjudicatur decima, de quibus etiam, quandoquidem frequentissimus, ipso etiam observante Amama, erat numerus, misere actum fuisset: Non enim ex his Decimis Levitæ tantum & Sacerdotes, id est, ii qui sacris muneribus fungebantur, sed tota eorum familia, quæ numerum comedentium nimium auget, alenda erat. Habebant quidem Levitæ & Sacerdotes alia bene multa dona, quæ tamen ad eorum, uxorum & liberorum alimenta vix suffecissent; præsertim si consideremus, quorundam horum talem fuisse rationem, ut iis nonnisi in sanctitate locisque sanctis vesci licuerit, unde factum, ut familiæ eorum nullum ex illis usum capere potuerint. Perpendentes insuper, Deum Levitis hasce decimas concessisse, quia terræ nullam, ut reliquæ tribus, habebant partem; dein etiam illis datæ sunt, ut essent remuneratio pro ipsorum ministerio: si itaque tertio quovis & sexto anno Levitis decimam primam & consequenter Sacerdotibus decimam ex decimis denegemus, quæ ministerii eorum merces? vel an duobus istis annis minora ipsorum officia erant, quam ceteris, ut constitutum salarium meriti non fuerint? id nullus affirmaverit; eadem semper & perpetua, sine annorum discrimine officia Sacerdotibus æque ac Levitis erant obeunda, idcirco quoque singulis annis eadem merces solvenda erat, quænam autem illa si non decima prima? Atque ita ex his patet, non adeo exiguo tam Levitarum quam Sacerdotum dispendio consultum fuisse, si diceremus decimam primam duobus intra septennium annis, in pauperes erogatam, Levitis autem neque decimam primam, & Sacerdotibus decimam ex decima, solutam fuisse; Ita enim sacris his ministris potior redituum pars negatur. Tutius adeoque est, communem Judæorum sententiam sequi, nempe decimam hanc primam a populo Levitis & decimam ex decimis ab his Sacerdotibus, singulis annis excepto Sabbathico in terra Israelitica, solutas fuisse.

XII. Dicendum nunc quoque est de loco, ubi decimæ primæ Levitis solutæ fuerint; de qua quæstione iterum inter Eruditos non convenit; sunt qui putant, illas Levitis qui urbes sui districtus incolebant, fuisse solutas; alii tamen, veluti iterum *Illustr. Scaliger* & *Cl. Amama*, eam Hierosolymas delatam fuisse contendunt. *Scaliger l. c.* „ Primam, inquit, decimam Hierosolymam a colonis deferri solitam in apothecas templi, quæ לשכות vocabantur: extat illustris locus Paralip. XXXI. 5. 6. 11. 12. quibus custodiendis & distribuendis præpositi erant homines, Levitæ spectatæ fidei. ibid. 13. Colonus igitur tenebatur aut ipse Hierosolymam portare species aut per vicarios ad id delegatos, quos שליחים id est, Ἀποστόλους vocabant, deque iis in jure cautum, ne e gentilibus crearentur; tradebat autem species colonus vel ejus Apostolus Levitis, qui in ἐφημερίᾳ sua ministerio suo fungebantur in Templo. Tob. I. 7. τὴν πρώτην δεκάτην ἐδίδουν τοῖς υἱοῖς Λευὶ τοῖς θεραπεύουσι ἐν Ἱερουσαλὴμ . . . . . Vides ipsum colonum manibus suis τὴν πρώτην δεκάτην tradere solitum Levitis, quorum ἐφημερίᾳ fungebatur in templo.

XIII. Verum neque hic sæpius laudatis Viris assensum nostrum præbere possumus, vero similius putantes decimas hasce primas Levitis in urbibus suis, quas incolebant, distributas fuisse; quod si enim illæ Hierosolymas fuissent adferendæ, de eo proculdubio præceptum aliquod extaret: quale tamen de hac decimarum specie, nullum in Mose extat & de hac apportatione ex Num. XVIII. 21. seq. ubi jura harum decimarum traduntur, nihil quicquam præsumi potest, quæ nonnisi de decimis secundis mandata Deut. XIV. 22. 23. legitur. Neque etiam videre possum cui usui illæ Hierosolymas fuissent vehendæ atque Ephemeriæ Levitarum, tum temporis ministranti dividendæ, quum illis nulla inesset Sanctitas ut loco sancto consumi debuissent; potuissentque insuper a quovis hominum & ubivis locorum comedi. Quid ergo aliud ex ejusmodi adductione, quam ingens molestia, neque minores sumtus surrexissent? Nonne enim Israelitæ in extremis terræ Israeliticæ finibus habitantis maximus fuisset labor, qui ipsi magni insuper constitisset, si decimarum primarum fruges, quæ sine adæratione vel permutatione pendi debebant, Hierosolymas in Templum adducere debuisset? Unde etiam Levita ex iisdem finibus non paucioribus incommodis vel sumtibus Hierosolymis ad urbem suam reducere debuisset. Locus 2. Chron. XXXI. 5. seq. id, quod *Illustris Scaliger* vellet, non probat, sermo enim ibi est de מעשר קדשים *decimis* in quibus aliqua erat *sanctitas*, talis autem non erat in *primis*; neque etiam sequitur, ex eo quod Levitæ præfecti fuerint inspectioni conclavium, ubi decimæ asser-

asservabantur, easdem decimas ad ipsos & non alios, veluti Sacerdotes pertinuisse, quum custodia aliarum rerum, quæ ad Sacerdotes pertinebant, Levitis quoque demandata fuerit. Parum quoque valoris habet, quod Scaliger ex Tobia Græco profert, eum nempe τὴν πρώτην δεκάτην dedisse τοῖς υἱοῖς Λευὶ &c. quod si enim cum Hebræo codice legamus, eum מעשרות *decimas* attulisse Hierosolymas, æque de decimis aliis, illuc adducendis, quales erant Sacerdotum, quam de primis verba intelligi possunt; legitur insuper in Hebræo textu Tobiam istas מעשרות solvisse לכהנים בני אהרון *Sacerdotibus filiis Aharonis*, & sic etiam Græca exemplaria habent, τοῖς υἱοῖς Ἀαρὼν τοῖς θεραπεύουσι ἐν Ἱερουσαλήμ; quæ lectio omnino alteri præferenda videtur, utpote cum lege magis conveniens.

XIV. Favet insuper nobis quod Nehem. x. 38. legitur, nempe Levitas decimas in quibuscunque civitatibus ministerii sui accepisse, mentio enim ibi fit tum de Levitarum decimis, tum & de iis, quas exinde Sacerdotibus separabant & in Sanctam urbem deferebant; ut adeoque decima hæc prima Levitis in urbibus suis relicta atque ibidem inter eos distributa fuerit. Videsis *Cl. Hottingeri notas ad Goodwin Mos. & Aharon. pag.* 867. Hac ergo ratione tum Israelitarum tum Levitarum molestiis ac sumptibus consultum erat; cum enim Levitæ in tota terra dispersi fuerint, Israelita quivis proventus sui decimas Levitis in proxime adjacente urbe habitantibus facili negotio exhibere poterat; ut ita Levitarum inter XII. tribus dispersio in Israelitarum bonum & Levitarum honorem cesserit. *Jarchi ad Genes.* XLIX. 7. scribit: אין לך עניים סופרים ומלמדי תינוקות אלא משמעון כדי שיהיו נפוצים ושבטו של לוי עשאו מחזר על הגרנות לתרומות ולמעשרות נתן לו תפוצתו דרך כבוד: *Non erunt tibi pauperes Scribæ & Pædagogi nisi ex Schimeone, ut dispersi sint; tribum vero Levi fecit circumeuntem areas propter oblationes & decimas & dedit ei dispersionem suam honoris gratia.*

XV. Videamus nunc cui de Decimis Primis edere fas fuerit. Ex lege Num. XVIII. 31. illarum comestio concessa est Levitis ipsorumque liberis, neque, juxta Judæos, his solis, sed & toti Levitarum familiæ, imo ipsi quoque Israelitæ & quidem in immunditie, quandoquidem habebantur חולין *profanæ*, in quibus nulla plane est קרושה *Sanctitas*. Sic *Maimon. Hilc. Maas. loc. cit.* I. 2. והמעשר הזה ללויים זקנים ונקבות שנ' ולבני לוי הנה נתתי את כל מעשר בני ישראל לנחלה מעשר ראשון מותר באכילה לישרא ומותר לאכלו בטומאה שאין בו קרושה כלל וכל מקום שנאמר במעשרות קרש או פריא אינה אלא מעשר שני ומניין שמעשר ראשון חולין שנאמר ונחשב לכם כרגן מן הגורן וכמלאה מן היקב מה גרן ויקב חולין אף מעשר ראשון שניטלה תרומתו חולין לכל דבר: *Et decima hæc cedit Levitis masculis & fœminis: Q. D.* (Num. XVIII. 21.) Et filiis Levi: Ecce dedi omnem decimam in Israele in hæreditatem. *Et eadem prima licite vescitur Israelita etiam in impuritate quandoquidem ea minime sancta est; ubicunque vero de decimis sanctitas vel redemptio innuitur intelligendæ sunt decimæ secundæ; & inde conjicimus decimas primas esse profanas; Q. D.* (ibid. 27.) Et reputabitur vobis Thruma vestra sicut frumentum ex area & plenitudo ex torculari; *Area autem, & torcular sunt profana in singulis rebus, proin etiam decimæ primæ, de quibus ablata est Thruma, profanæ quoque sunt in singulis rebus.* Hinc quoque filia Levitæ captiva abducta aut stuprata licite de his decimis comedit; sed non illa, quæ ex unius hominis relatione, maritum suum mortuum esse inaudivit aliique nupsit; ceu traditur in *Gemara Jebbamot. fol.* XII. *col.* I. & apud *Maimon. l. c.* בת לוי שנשבית או שנבעלה בעילת זנות נותנין לה המעשר ואכלת אף מי ששמעה שמת בעלה או העיד לה עד א' ונסת ואחכ בא בעלה קנסו אותה חכמים שתהיה אסורה במעשר: *Filiæ Levitæ quæ captiva abducta aut scortum commisit esum harum decimarum concedunt; sed non ei, cui innotuit mors mariti aut cui unus testis mariti mortem affirmaverit & cujus solius testimonio alii nupsit, redeunte postea priori marito; ejusmodi mulierem multarunt sapientes ut a decimis abstineret.* In ceteris tamen harum decimarum usus, omnibus sine discrimine, personis concessus erat; & quidem ut Num. c. c. 31. dicitur בכל מקום *in omni loco*, etiam, juxta *Raschium*, immundo, veluti בבית הקבורה *domo sepulcrorum* seu cœmeterio; *Aben-Esra* tamen nonnisi במקום טהור *in loco mundo*, earum comestionem licitam pronuntiat. Decimis insuper primis, ut id verbo moneamus, fieri poterat mixtura sabbathica & desponsatio, non tamen decimis secundis, sed decimis pauperum, uti traditur *Misna. Erubbin.* III. 2. & *Kiddusch in.* II. 10.

XVI. Decimæ ergo hæ primæ ordinarii erant reditus Levitarum, quos singulis annis excepto Sabbathico ab Israe-

raelitis in urbibus ſuis accipiebant & cum tota familia conſumebant. Præter decimas quidem alios quoque habebant reditus: Erant nempe unicuique Leviticæ urbi, (fuerant autem xxxv.) ſuburbia bis mille cubitorum quaquaverſum adſignata, quorum proventus in Levitarum uſus cedebant. Num. xxxv. 4. 5. In hiſce autem ſuburbanis duplices notantur fuiſſe agri; alii nempe erant agri communes, ad quos omnes Levitæ idem jus habebant & neque vendi neque permutari poterant; Alii autem erant proprii, qui certos habebant Dominos & illi vendi poterant; Ejuſmodi videtur fuiſſe ille Jeremiæ ad Leviticam urbem Anathoth ſitus Jerem. xxxii. *6.* ſeq. communis enim ager ſi fuiſſet vendi non potuiſſet. Præterea habebant quoque Levitæ partem ex conviviis ſacris in templo habitis etiam ſacrificiorum carne, ad quæ invitabantur; hinc Deut. xviii. 1. Sacerdotibus æque ac Levitis de igne abſumendis domino ut נחלם יהוה *hæreditatem Domini* comedendi licentia datur. Dein aderant quoque cum Iſraelitæ Hieroſolymis decimas ſecundas conſumebant. Deut. xiv. 27. ſic etiam, quibus res anguſta domi erat, jus habebant ad omnia dona & decimas pauperum; His addunt Judæi, quod ſi hæc omnia Levitis non ſuffeciſſent, eos ex ærario publico ſuſtentatos fuiſſe.

XVII. Nemini autem mirum videri debet, Levitas adeo liberaliter a Deo fuiſſe donatos, voluit enim ipſe, ne illi unquam cum ceteris tribubus terræ Iſraelitæ hæreditariam poſſiderent partem; ſed placuit aliunde ipſis proſpicere, atque decimam omnium proventuum comeſtibilium terræ partem adſignare, ex qua ſola colligi poteſt eos plus habuiſſe, quam reliquas tribus. Verum non fruſtra eam ipſis conceſſit Deus, ſed in mercedem & retributionem miniſterii eorum, in quo ut diligentiores eſſent neque ab illo alienis curis diſtraherentur, hanc ipſis gratiam fecit; Ita Num. xviii. 21. totidem verbis legitur, Deum ipſis in hæreditatem dediſſe decimas, *pro miniſterio ipſorum quo ipſi miniſtrant miniſterio tentorii conventus*. Erat ſcilicet Levitarum munus Tabernaculo ſtante arcam Dei ſacraque vaſa cuſtodire & portare, quod inter tres Levi filios *Gerſon*, *Kahath* & *Merari* diſtributum erat; *Gerſonitarum* labos verſabatur circa operimenta, vela tentorii & tapetes occellatos atrii; *Kahathitarum*, circa vaſa ſancta veluti arcam menſam, lichnuchum, altare; *Meraritarum* circa aſſeres tabernaculi, peſſulos, columnas, ſtylobatas aliaque inſtrumenta Num. iii. 24. ſq. iv. 4. &c. hæc potiſſima ipſorum erant munera quamdiu Tabernaculum hinc inde transferendum, nondum habebat fixam ſedem; quo tempore quidem, quum terram promiſſam nondum occuparunt, nullas adhuc decimas accipiebant, ſed communi cum Iſraelitis victu alebantur.

XVIII. Occupata vero Iſraelitica terra alia ipſis a Davide concredita ſunt munera; ut nempe in rebus ſacris, Sacerdotibus in quantum id ſalva Dei lege fieri poterat, inſervirent; hinc 1. Chron. xxiii. 28. ſq. legitur ipſis demandatam fuiſſe curam conclaviam atriorum, mundationis ſacrarum rerum, panum propoſitionis, quorum præparatio 1. Chron. ix. 32. Kahathitis adſcribitur; fertorum, menſurarum &c. Inſuper in excoriandis victimis, coquendis & aſſandis agnis Paſchalibus eorum operam adhibitam fuiſſe patet ex 2. Chron. xxxv. 11. 14. ut ita optimo jure ἱερόδουλοι iii. Ezræ 1. 3. vocentur. Nonnunquam etiam erant præpoſiti decimis, primitiis aliiſque rebus ſacris conſervandis. 2. Chron. xxxi. 13. Præcipua autem & ordinaria munera Levitarum circa templum erant canere & excubias agere; unde Nehem. x. 29. הלוים השערים השוררים *Levitæ cuſtodes*, & *cantores* nominantur. Et cantores quidem David in xxiv. claſſes juxta numerum filiorum *Aſaph*, *Heman* & *Jeduthun* dividebat, qui ſingulis diebus ad motum ſudarii Saganis tempore libationis in ſacrificio jugi, conſiſtentes in דוכן ſeu *ſuggeſtu*, canebant & pſallebant: 1. Chron. xxv. Pari modo Levitæ vigiles a Davide in xxiv. claſſes diviſi, ibid. c. xxvi. ubi quoque notantur loca in quibus ſub Templo primo excubias agebant; & ſub Templo ſecundo xxi. loca exteriora Templi ipſis a Judæis adſignantur; ſcilicet ad v. portas montis Templo, in monte ad iv. angulos intrinſecus, ad iv. angulos atrii magni extrinſecus & ad v. portas atrii, uti & conclave oblationis veli & poſt S. Sanctorum. *Miſn. Middoth.* 1. 1. *Gemara Tamid. fol.* lxi. *col.* 1.

XIX. Præterea Levitarum munus quoque erat, ut una cum Sacerdotibus populum docerent & de lege ejuſque vero ſenſu informarent, uti legere eſt 2. Chron. xxxv. 3. quo etiam pertinet quæ Moſes de Levitica tribu Deuter. xxxiii. 10. prædixerat. Huc etiam Judæi referunt diſperſionem Levitarum inter xii. tribus a Jacobo Geneſ. xlix. 7. prædictam. *R. Bechai in leg. fol.* lix.

col.

נחלת לוי ערי מקלט מנופצות בכל Col. I. ישרא׳ ומה שפזר אותם בכל ישראל העני׳ הזה לתועלת ישראל בהוראותי הם וכעני׳ שכתב בהם יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל : *Hæreditas Levi sunt urbes refugii per universum Israelem dispersæ. Quare autem dispersit eos per universum Israelem? quia id cessit utilitati Israelitis per institutionem ipsorum, juxta id Q. S. E.* (Deut. l. c.) docebunt judicia tua Jacobum & legem tuam Israelem. Quod certe munus Sacerdotibus æque ac Levitis optime conveniebat, tum quod dispersi erant per omnem Israelem, tum quod sufficiens ipsis suppetebat otium, ut studiis incumberent, non enim opus habebant ut vel agricultura vel aliis modis victum quærerent, qui ipsis subministrabatur; sed de Sacerdotum & Levitarum docendi munere plura apud *Cl. Alting. in Schilo L.* III. *c.* XIV. XV. *pag.* 194. *sq.* legi possunt. Atque quum ex hac informatione Levitæ facti fuerint legis peritissimi, hinc quoque tum a Mose tum Davide ad judicia adsciti & membra Synedriorum facti fuerunt, quamvis Synedrium si totum constitisset Israelitis, nihilominus legitimum fuisset. Hæc sunt diversa Levitarum munera, in quorum retributionem, præter alia dona, decimam proventuum in toto Israele fruebantur partem.

XX. Quemadmodum autem colonus de frugibus suis, antequam Thrumam magnam & decimas primas separasset, nullum usum capere licuerat, ut in superioribus pluribus ostendimus; Ita quoque Levitis de decimis a populo acceptis, edere vetitum erat, donec & illi, decimam Sacerdotibus debitam solvissent; Coloni quidem fruges, primis decimis separatis, habebantur חולין βέβηλα profanæ; *Maim. Hilc. Maas.* VIII. I. הפירות שהורם מהן תרומה גדולה ותרומת מעשר הן הנקראין חולין: *Fructus de quibus ablata est Thruma magna & decima prima profani vocantur*; tum enim demum ad promiscuum usum adhiberi poterant, quamvis alia adhuc decima a colono separanda erat. Ipsum autem divinum præceptum, de hac decima Sacerdotibus solvenda latum, Num. XVIII. 26. 27. 28. extat, hisce conceptum verbis: וידבר יהוה אל משה לאמר : ואל הלוים תדבר ואמרת אלהם כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר אשר נתתי לכם מאתם בנחלתכם והרמתם ממנו תרומת יהוה מעשר מן המעשר : ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגרן וכמלאה מן היקב : כן תרימו גם אתם תרומת יהוה מכל מעשרותיכם אשר תקחו מאת בני ישרא׳ ונתתם ממנו את תרומת יהוה לאהרון הכהן : *Et allocutus est Dominus Mosen, dicendo: Levitas item alloquere & edicas eis: quum acceperitis a filiis Israel decimas, quas dedi vobis ab illis pro hæreditate vestra: tunc offeretis ex iis oblationem Domini, decimas ex illis decimis; Et imputetur vobis oblatio vestra, sicut frumentum ex area & plenitudo ex torculari. Sic offertote vos quoque oblationem Domini, ex omnibus decimis vestris, quas acceperitis a filiis Israelis, & detis ex illis singulis oblationem Domini, Aharoni Sacerdoti.* Conf. Nehem. x. 38.

XXI. Expressa satis hæc lex est, ex qua tota harum decimarum ratio statim cognosci potest. Nomina quibus insigniuntur duo hic sunt; prius תרומת יהוה *oblatio Domini*, est; quæ vox alibi aliam oblationem, Sacerdotibus quoque solvendam & supra §. III. descriptam denotat; unde etiam ad hujus oblationis distinctionem תרומה מעשר *Thruma decimarum*, altera vero תרומה גדולה *Thruma magna*, vocatur. Posterius nomen est מעשר מן המעשר *decima ex decima*; scilicet quia pendenda erat ex decimis Levitarum, qua etiam appellatione Judæi sæpissime utuntur. Græcis est δεκάτη τῆς δεκάτης. Videtur quoque eam 2. Chron. XXXI. 6. מעשר קדשים *decimam sanctitatum*, vocari. Sunt quidem alii, veluti *Cl. Munsterus & Cl. Fagius* ad Deuter. XIV. 3. qui dicunt hanc esse eam decimam, quæ alias a Judæis appelletur מעשר שני *decima secunda*, sicuti quoque *Hieronymus ad Ezech.* XLV. eas δευτεροδεκάδας vocat. Verum hac appellatione Judæi plane alias indicare solent decimas, quæ nempe non a Levitis, Sacerdotibus; sed ab ipso colono separatæ, Hierosolymas allatæ ibique consumptæ fuerunt; ut alias differentias, inter decimas e decimis & secundas decimas observandas, atque in progressu indicandas, taceam.

XXII. Legem ipsam quod attinet, præcipitur illa, ut Levitæ de decimis suis, aliam persolvant decimam; id quod tamen, juxta Judæorum δευτέρωσιν, ut id adeo stricte observetur & Levita has decimas ipse Sacerdoti daret, non adeo erat necessarium, poterat id Israelita facere, & portionem Levitis dandam decima parte imminuere. *Maimon. Hilc. Thrumoth.* III. 12. מצות תרומת מעשר שיפריש אותן בן לוי ממעשרו שנאמר כי תקחו מאת בני ישרא׳ את המעשר ויש לישראל להפריש אותה ולתנה לכהן המעשר ללוי אחר שיפריש ממנו תרומה שהיא מעשר מן המעשר :

Præ-

Præceptum eſt de Thruma decimarum ut illam ſeparet filius Levi de decimis ſuis, Q. D. (Num. XVIII.) quum acceperitis decimas a filiis Iſrael: *poterat tamen illam quoque ſeparare Iſraelita atque Sacerdoti dare; ſolvitque decimam ſuam, & hæc eſt decima e decimis*. Hinc forſan eſt, quod Sacerdotes aliquando decimationi interfuiſſe legantur, ut ſimul eodem tempore cum Levitis ſuas quoque acciperent decimas ab ipſo colono; quamvis ſupra citatæ legi convenientius ſit, decimas iſtas ab ipſis Levitis, Sacerdotibus fuiſſe ſolutas; jubentur enim Levitæ ipſi ex acceptis ab Iſraelitis decimis, oblationem Domini offerre & Sacerdotibus exhibere; quare etiam non fruſtra in ſequentibus additur: *Et imputetur vobis oblatio veſtra, ſicut frumentum ex area & plenitudo ex torculari*. Sicunempe Iſraelitæ privati ex propriis ſuis horreis & torcularibus decimam dabant Levitis, quam ipſis Deus loco poſſeſſionis terræ deſtinavit; ita Levitæ de percepta decima, quam ut rem propriam habebant, decimam dabant Sacedotibus; quæ decima decimæ eodem modo ipſis proderat, qua decimæ primæ privatis ex cumulo proprii proventus Levitis ſolventibus; quaſi Deus dixiſſet: oblatio hæc, quam ſi Sacerdotibus offeretis, habebitur vobis ac ſi obtuliſſetis ex area veſtra triticum & torculati veſtro muſtum. conf. *Vatablum & Illuſtrem Grotium ad h. l. Abarbenel* vero verba *& imputabitur* &c. non ad decimas primas ſed Thrumam magnam refert: ita ille *in Leg. fol.* CCXLII. *col.* 3. ובהיות מעשר ראשון ללוים במקום נחלתם לכן חייב אותם שהם ירימו ממנו תרומה ליהוה והוא שיתנו מעשר מן המעשר ההוא לכהנים ונקרא תרומת מעשר ונחשב לכם הלוים רוצה לומר שיחשב ללוים התרומה הזאת אשר יתנו לכהן מן המעשר שקבלו מישרא כתרומת גורן רוצה לומר כמו שיחייב לישראל התרומה נקולה שירימו מן הגורן ומן היקב כי תרומת מעשר חובה על הלוי כתרומה גדולה לישראל מן הגורן ומן היקב: *Et quum decima prima Levitis data ſit loco hæreditatis ipſorum, idcirco oportebat quoque eos oblationem facere Domino, quæ ipſa nihil aliud eſt, quam de decima decimam ſolvere Sacerdotibus, & quæ vocatur Thruma decimæ. Et verborum* (Num. XVII. 26. Et reputabitur vobis *ſcil. Levitis, ſenſus hic eſt: Oblationem hanc, quam daturi ſint Sacerdotibus de decima ab Iſraelitis accepta perinde Levitis æſtumatum iri, ac oblationem areæ; hoc eſt: Uti Iſraelita tenetur Thrumam magnam dare de area & torculari, ita obligatur quoque Levita dare oblationem decimæ, quemadmodum Iſeaelita Thrumam magnam, ex area & torculari*. Proculdubio *Abarbanel* has decimas e decimis ideo cum Thruma magna comparavit, quia illæ תרומת מעשר vocari ſolent. conf. *Raſchius ad h. l.* licet ex connexione legum melius concludi poſſe videatur, decimas a Levitis ſolutas illis quos Iſraelitæ Levitis ſolvebant, adæquari: & hac ratione legi omnino convenit, ut Levitæ ipſi Sacerdotibus decimas perſolvant; ut ita Judæorum traditio ad conſuetudinem, quæ peculiari tempore obtinebat, utpote quæ legi non eſt contraria, referri poſſit, hæc enim ſola circumſtantia non variat rem aut ipſam legem, quæ, ut ex Levitarum decimis, aliæ decimæ Sacerdotibus pendantur, ſtatuit.

XXIII. Decimæ autem iſtæ, ſive ab ipſo Levita ſive colono ſeparatæ, ſolvendæ erant in uſum Sacerdotum, illæ enim ſunt ex XXIV. donis Sacerdotalibus, quas cuicunque Sacerdoti aliquis vellet, dare licuiſſe, Judæi volunt. Notandum vero varia fuiſſe dona Sacerdotalia, alia aliis ſanctiora, quorum diſtribuendi modus variabat; neque etiam ejuſdem authoritatis ſive dignitatis erant Sacerdotes; inveniebantur, quos Judæi תלמידי חכם חברים ſeu *literatos*, & quos כהנים עם הארץ *Sacerdotes illiteratos* vocabant: (qui tamen poſteriores non confundendi cum כהן הריוט qui non, ut quidam volunt *illiteratus*, ſed privatus, nulla dignitate præ aliis Sacerdotibus conſpicuus & tamen חבר ſeu *literatus* erat) Sacerdotibus illiteratis Judæi dona Sacerdotalia præſertim quibus major inerat ſanctitas danda negant, hinc dicunt: quicunque Sacerdoti plebejo Thrumam dant idem facit ac ſi leoni daret, de quo dubitari poteſt an calcaturus ſit pedibus & comeſturus an non: Ita de Sacerdote plebejo dubitari poteſt, an comeſturus ſit in munditia an in immunditia. *Gem. Babyl. Sanhedr. fol.* XC. *col.* 2. ſemper enim apud Judæos Sacerdos plebejus de impuritate habebatur ſuſpectus: Idcirco neque decimam ex decimis Sacerdoti indocto dari poſſe, contendunt & quamvis de quibuſdam donis ſtatutum ſit, ea cuicunque Sacerdoti exhiberi poſſe, non aliter intelligendum eſſe, quam de Sacerdote legi divinæ diligenter operam dante. vid. *Maimon. ad Miſch. Challa* IV. g. 9. & *R. Obad. de Bartenora ibid.* Et hinc eſt quod inter Sacerdotes æque ac Iſraelitas pauperes fuerint, quum enim in libertate Iſraelitarum ſteterit, dona, quæ Sacerdotibus de-

debebant, dare cuicunque voluiſſent, facile cogitari poteſt doctiores ſemper plus accepiſſe atque idcirco ditiores evaſiſſe quam indoctos & plebejos, quales proculdubio plures fuerunt, quum etiam inter ipſos Summos Pontifices tales fuerint, qui tam inſcii ac rudes erant ut ne quidem legere potuerint. vid. *Miſch. & Gem. Joma cap.* I.

XXIV. Tanta tamen huic Thrumæ decimarum non inerat ſanctitas quanta reliquis Sacerdotum donis, quæ קרשי המקרש *ſanctitates ſanctuarii* appellantur, quæque in locis ſanctis conſumebantur, quum illa inter decem dona numeretur quæ בנבולין *in provinciis* terræ Iſraeliticæ comedi poterat & quidem a tota Sacerdotis familia utriuſque ſexus ipſis quoque ſervis Cananæis & beſtiis *Maim. Hilc. Thrumoth.* VI. I. תרומה ותרומת מעשר נאכלת לכהנים בין גרולים בין קטנים בין זכרים בין נקבות הם ועבריהם הכנענים ובהמתן שנאמר וכהן כי יקנה נפש קנייך כספו ונומר *Thrumam magnam & Thrumam decimarum comedunt Sacerdotes, tam adulti quam impuberes tam mares quam fœminæ; ipſi & ſervi eorum Cananæi quin & pecudes ipſorum, Q. D.* (Levit. XXII. II.) cum Sacerdos emerit animam emtionem pecuniæ ſuæ &c. quam materjam toto illo capite *Maimon* prolixe perſequitur & quibus Thrumarum comeſtio vetita ſit, indicat.

XXV. Attamen non omni tempore videtur obtinuiſſe, ut decimæ decimarum a Levitis ſeu colono, cuicunque lubebat Sacerdoti ſolutæ fuerint, quum legatur eas in ipſum ſanctam urbem fuiſſe allatas ibique ſervatas; Ita Nehem. x. 30. refertur Levitarum decimas ſuarum decimarum adportaſſe ad domum Dei in conclavia & domos theſaurorum; (ſicuti & apud Tobiam legitur decimas pro ſacris miniſtris fuiſſe delatas Hieroſolymam) Hæc vero conſuetudo ad illa tempora referenda eſt, quæ ſine dubio ideo introducta ut Sacerdotum miniſtrantium numerus augeretur & Templo magis adhærerent, quæ ipſa ratio v. 40. ibid. redditur: ולא נעזב בית אלהינו: *ne derelinquamus domum Dei noſtri*. Quod enim Sacerdotibus ac Levitis debita munera non fuerant allata, a templo aufugere ſolebant, quemadmodum Levitas feciſſe ibid. XIII. 10. notatur. Et ex Mal. III. 10. colligi poteſt, Sacerdotes quandoque cibum defeciſſe, quare ipſe Deus ibi jubet decimas ad Templum afferre ut Sacerdotes haberent, quod ederent. Optime ita conſultum erat ſuſtentationi Sacerdotum, quod populi reduces conſtituerunt, ut eorum decimæ aliaque dona unde vivendum ipſis erat, Hieroſolymas adportarentur. Sed conſuetudo hæc altius & inde ab Ezechiæ Regis tempore repetenda eſt: Ille enim, qui in collapſa & per Idololatriam corrupta Eccleſia & religione Judaica reſtituenda, ſtrenue occupatus erat, curam quoque habuit miniſtrorum ſacrorum, & ut ipſis decimæ diligenter exhiberentur, ſollicitus fuit; atque ea propter conclavia in templo exſtruenda curavit ad aſſervandas ibi Thrumas & decimas Sacerdotum, quorum cuſtodiam Levitis perſpectæ fidei demandavit. vid. 2. Chron. XXXI. II. למען יחזקו בתורת יהוה: *ut* (Sacerdotes nempe & Levitæ) *corroborarentur in lege Domini* & muneribus ſuis diligenter obirent.

XXVI. Conclavia hæc l. c. vocantur לשכות & Nehem. l. c. הלשכות בית האוצר conclavia, domus Theſaurorum & Mal. l. c. ſimpliciter בית האוצר Erant ſcilicet conclavia, quæ, ut videtur, in Templo primo in atriis ædificata ſed ſecundo in monte Templi erecta, in quibus ptimitiæ & decimæ in uſum Sacerdotum reconditæ, quæ ſimul ſumta בית האוצר domus Theſaurorum appellari poſſunt: commode verti poteſt per *horrea*, quamvis hæc vox potiſſimum de receptaculis frumenti ſumatur. In *Miſchna Sota* VIII. 2. occurrit בית האוצרות quam *R. Salomon* ad h. l. dicit ſignificare domum ad condendum ibi יין שמן תבואה *vinum oleum & frumentum*, ædificatam; addit *Cl. VVagenſeilius*, accuratiſſimus hujus tractatus interpres: *Et eam domum merito horreum appellavimus, nam illud non tantum frumenti ſed & vini aliarumque rerum Apotheca eſt, unde & Scævola J. Ctus. in lib. 7. d. de fund. Inſtr.* Legaverat, *inquit*, horrreum vinarium cum vino & vaſis & inſtrumento & inſtitoribus, quos ſecum habere conſueverat. Quamvis tum in ſacris tum profanis בית האוצרות *Gazophylacium ſignificet*, quod tum ex ſubſtrata materia explicandum eſt; hoc loco nobis ſignificat horreum in quo tum ſicci tum liquidi fructus, quorum uſus penes Sacerdotes erat, ſignificat. Horum quoque conclavium *Joſephus Antiqq. lib.* XX. *cap.* 6. meminit, & quomodo illa, propter rixas inter ipſos Sacerdotes ſpoliata ſint, refert. Cum nempe Felix Procurator eſſet Judææ, tumultum, ait, exortum eſſe ac contentionem inter Sacerdotes principes ἀρχιερεῖς & inter reliquos Sacerdotes ac principes populi; principes vero Sacerdotum, ut reliquos Sacerdotes male haberent, vi abſtuliſſe ex Apothecis,

cis, in quibus adservabantur decimæ, quibus vitam illi ſuſtentabant, quod uſque adeo iis exitiale fuerit, ut nonnulli ex tenuioribus inopia interierint; ita hiſtoriam hanc ex *Joſepho* refert *Cl. Seldenus in curis ſecundis ad ſect.* II. *Tract. de Decimis*; additque contigiſſe hunc tumultum Nerone imperium tenente, quemadmodum etiam *Euſebius Hiſt. Eccleſ. l.* II. *c.* 2. & *Nicephorus l.* II. *c.* 26. & ſequentia Joſephi verba indicant; quamvis *Ruffinus* in ſua *Euſebii* translatione Claudio inperante factum hoc velit. Ita ergo has decimas ex decimis ſeparandi modus pro temporum diverſitate & vario Reip. Judaicæ ſtatu variabat.

XXVII. Quandiu autem Judæorum res integræ erant tamdiu Sacerdotes decimas ſuas juxta legem a Levitis accipiebant, eaſque, quemadmodum Levitæ a populo ſingulis annis; modo Sabbathicum excipias, erantque illæ ordinarii quoque Sacerdotum reditus. His tamen accedebant plura alia dona qualia Judæi XXIV. numerant & מתנות כהונה *dona Sacerdotalia* appellant, quæ omnia ſpeciatim deſcribere, nimis prolixum foret; obſervamus tantum hic alia aliis fuiſſe ſanctiora & diverſis in locis conſumenda, veluti עשר מקדש *decem in Templo*, ארבע בירושלים *quatuor Hieroſolymis* בנבולין *decem extra Hieroſolymas* & ubivis locorum in terra ſancta. Quænam autem omnia hæc Sacerdotum dona fuerint diſcere poſſumus ex *Gem. Hieroſol. Challa. fol. m.* XIV. *fac.* 2. quorum Catalogus talis eſt: עשרים וארבע מתנות ניתנו לאהרון ולבניו עשר במקדש ארבע בירושלים ועשר בגבולין אילו הן שבמקדש חטאת ואשם וזבחי שלמי ציבור וחטאת העוף ואשם תלוי ולוג שמן של מצורע שתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות והעומר ואילו הן שבירושלם הבכורות והביכורים והמורם מן התודה ומאיל נזיר ועורות המוקדשים אילו הן בגבולין התרומה ותרומת מעשר והלה והזרע והלחיים והקיבת וראשית הגז וגזל הגר ופריון הבן פטר חמור וחרמין ושדה אחוזה: *Viginti quatuor ſunt dona danda Aharoni & filiis ejus ex quibus decem in ſanctuario,* IV. *Hieroſolymis &* X. *in provinciis conſumenda: Ea autem quæ in ſanctuario erant conſumenda hæc ſunt: Sacrificium piaculare* (ſcil. ex quadrupedibus) *ſacrificium pro delicto* (certo) *ſacrificia ſalutaria publica, ſacrificium piaculare ex avibus, ſacrificium pro delicto dubio, log olei leproſi, duo panes* (pentecoſtales) *panes propoſitionis, reliquiæ fertorum, manipulus paſchalis: conſumenda Hieroſolymis hæc ſunt; primogenita* (pecudum) *primitiva, partes elevatæ ex ſacrificio confeſſionis & ariete Nazyræi* (i. e. pectus, crus, IV. placentæ, armus, placenta & laganum) *pelles ſacrificiorum ſanctiſſimorum. In provinciis conſumenda: Thruma, Thruma decimarum, placenta, armus, maxillæ & venter*, (quæ dona ſunt ex animantibus profanis Sacerdotibus dandis) *primitiæ lanæ, rapina proſelyti, pretium redemptionis filii primogeniti, pretium primogeniti aſini, res devotæ* (alii habent שדה חרמים *ager devotus*) *ager poſſeſſionis*. Levit. XXVII. 16. Recenſentur quoque hæc dona in *Gem. Babyl. Chullim fol.* CXXXIII. *fac.* 2. & apud *Maimon. Hil. Biccurim c.* I. vid. etiam *Cl. Relandi Antiqq. Hebr. p.* 186. *ſq.*

XXVIII. Cuivis ex hiſce donis Sacerdotibus ſolutis patebit, quanti eorum fuerint reditus & licet maximus horum fuerit numerus, qui de iis participabant, nihilominus facile colligi poteſt fuiſſe inter Sacerdotes homines ditiſſimos, iis præſertim temporibus, quibus Reſpublica Judaica florebat. Accipiebant autem Sacerdotes tum decimas tum cetera dona in mercedem miniſterii ſui & ut muneribus ſuis eo diligentiores fungerentur. Erant enim quædam munera ipſis obeunda ſatis moleſta, quæ tamen omnia explicare nobis non eſt propoſitum: Judæi in *Gem. Babyl. Chullin fol.* CXXXII. *fac.* 2. quindecim & *Gem. Sanhedrin fol.* LXXXII. *fac.* 2. tres Sacerdotum functiones & ita ſimul octodecim memorant, quæ apud *Cl. Relandum l. c. p.* 190. legi poſſunt, quibus tamen omnes non comprehenduntur: nos tantummodo principaliores enarrabimus, ut conſtet quid ipſis pro tot donis laborandum fuerit. Singulis ergo diebus Sacerdotes mane & veſperi occupati erant in offerendis ſacrificiis jugibus, accenſione lychnorum, adolendo ſuffitu, inflatione tubarum, Templi interiorum & ſanctiorum partium cuſtodia, ſcilicet ad conclave Abtines, conclave Nitzotz & Beth Moked; *Miſch. Middoth.* I. I. *Tamid.* I. I. hæc ad quotidianam & ordinariam ipſorum operam pertinent, quæ quandoque offerendarum victimarum nimium, feſtorum præſertim tempore, aucta erat. Ex difficillimis autem Sacerdotum muneribus habebatur, de mundo & immundo cognoſcere, vid. Ezech. XLIV. 23. præſertim de lepra, quæ inter graviores immundities recenſenda, judicare. Ipſorum quoque erat res Deo devotas æſtimare mulierem Sota ſeu de adulterio ſuſpectam examinare, quolibet Sabbatho panes facierum e ſancto aufer-

re ac novos ſubſtituere, vaccam rufam comburere, quod ipſi Pontifices M. quoque faciebant: & quæ alia bene multa munera erant in quibus Sacerdotibus quotidie deſudandum erat, quæ tum in Sacris Literis tum Judæorum ſcriptis prolixius deſcribuntur.

XXIX. Functiones autem iſtæ, Sacerdotibus erant propriæ, ita ut ne quidem Levitis iis fungi licitum fuerit; & viceverſa Sacerdotibus quoque interdictum erat operari in Levitarum muneribus: quod ſi vero Sacerdotum munia executi fuiſſent Levitæ, vel ſi quis horum Levitam in alio opere atque ſuo adjuviſſet, morte divinitus infligenda multabatur. Sacerdos quidem, qui Levitæ munere fungeretur, mortis reus non habebatur, ſed tamen præceptum negativum tranſgreſſus erat, & idcirco plagis undequadraginta vapulabat. vid. *Maim. Hilc. Beth Habbech.* III. II. Habebant Sacerdotes cum Levitis quædam munera communia, veluti populum docere & judicare. Docendi quidem munus toti tribui committebatur ſed ſpeciatim etiam Sacerdotibus commendatur Levit. X. II. & 2. Chron. XVII. 8. inter eos, quos Joſaphatus ad populum in lege erudiendum emiſit memorantur quoque Sacerdotes. Illi enim erant, quorum labia cuſtodirent ſcientiam & ex quorum ore lex requirebatur; ceu legitur Mal. II. 7. Hinc etiam ipſis potiſſimum Scholarum & Academiarum cura demandabatur, quam ob cauſam quoque decimas accipiebant: hinc in *Gem. Hieroſ. Maaſ. Scheni fol.* LV. *col.* 2. legitur: *R. Jonah decimas ſolvit Rabi Achæ bar Ulæ non eo quod Sacerdos fuerit* אלא משום דהוה לעי באורייתא *verum eo quod in lege laborabat*; ſcilicet eo quod maxime ſtudiis deditus eſſet & idoneus Doctor. *Cl. Lightfootus Op. T.* II. *pag.* 41. hæc referens, ſubjicit: „ Magnopere a veritate aberrant, qui „ credunt, ſub lege decimas in Templo ſolum ſolutas in ſubſidium Sacerdotum, ibidem cultum ritualem præſtantium & eo nomine decimas Levitici juris eſſe autumant. Prout enim „ eo nomine in Templo quædam pars „ ſoluta erat, ita pars maxima ſoluta „ erat Sacerdotibus & Levitis in 48. „ Academiis ipſorum commorantibus. „ Joſ. XXI. in ſubſidium ſcilicet eorum, „ qui ibidem ſtudiis operam dabant, ut „ idonei ad miniſterium fierent & populum docerent in quem finem deſignati erant. Deut. XXXII. 10. Mal. „ II. 7. Denique per terram ſparſis & „ in Synagogis miniſtrantibus, decimæ „ etiam ſolvebantur in ipſorum ſubſidium. Hæc ille. Et omnino ita erat quod Sacerdotibus ac Levitis ſtudiis in Academiis ſuis vacantibus, decimæ ad ipſorum ſuſtentationem fuerint exhibitæ, illi de ceteris donis Sacerdotalibus, in locis ſanctis & Hieroſolymis conſumendis, participare non poterant. Tandem Sacerdotes una cum Levitis Synedriorum membra facti, quod Joſaphat Hieroſolymis 2. Chron. XIX. 8. feciſſe legitur. Et Ezech. XLIV. 24. ab ipſo Deo judices ad componendos lites, conſtituuntur. conf. quæ ſupra p. 135. de Levitis diximus.

EXERCITATIO SEPTIMA

De Decimis ſecundis ab Iſraelitis ſolutis & Hieroſolymas allatis.

ARGUMENTUM.

Decima ſecunda *non eadem eſt*, *quæ decima ex decima*, *uti docti quidam putant*. Secunda *quare vocetur*. *Poſt eam ſeparatam reliqui fructus fiunt* profani *ſeu* polluti. *Conveniunt quidem in quibuſdam* decimæ ſecundæ *cum* primis: *Ceterum tamen illæ peculiaria habent jura*; *juxta Levit.* XXVII. 30. *Deut.* XII. 17. *ſqq.* XIV. 23. *quibus locis omnino de* decimis ſecundis *agitur*, *quamvis id a quibuſdam apud* Aben-Ezram *&* a Lyrano *negetur*, *conſtans tamen eſt Judæorum traditio*. *Harum decimarum fruges in* loco ſancto *comedendæ erant*, *Tabernaculo in* Schilo *ſtante*, *unde* Schilo *conſpici poterat & extructo Templo intra* muros Hieroſolymitanos: *qui vero extra hanc urbem iis veſcebantur in* flagellationis *pœnam incurrebant*. *Adferendi autem erant ipſi fructus*, *qui nulla ratione* permutari *vel* vendi *vel* oppignorari *poterant*. *Propter* decimarum magnitudinem *vel* longiorem viam *illarum fruges* argento redimi *poterant*; argentum *quibus redemtio facienda*, *ſecundum Judæos debebat eſſe* ſignatum *non ἄσημον*. *Quædam de numis Hebræorum*. Modus *redimendi*: *addenda erat* quinta pars; *&* locus. *Præmittenda illi erat* benedictio. Pecunia, *qua decimæ ſecundæ redemtæ*, *quibus rebus impendenda*. *De decimis ſecundis quibus edere* licitum *vel* interdictum *fuerit*. *Ante earum comeſtionem* lavandæ erant manus. *Comeſtionis* locus *Hieroſolymis*. *Decimæ ſecundæ quoque comedebantur quum Hieroſolymis nullus eſſet* murus.

Tem-

Tempus, *quo decimæ ſecundæ ſeparabantur*.

I. IN præcedentis Exercitationis initio omnes decimas Judaicas in quatuor diviſimus ſpecies, ex quibus duas priores ibi explicuimus. Sequitur nunc ut de tertia ſpecie loquamur. Hæc decima tam a Judæis quam Chriſtianis מעשר שני *decima ſecunda* appellari ſolet, licet ſint, qui hac appellatione מעשר מן המעשר *decimam ex decimis* a Levitis Sacerdotibus ſolutam ſed falſo intelligunt, ceu ſupra p. 137. monitum eſt. In quo errore ipſe *Cl. Buxtorfius* verſabatur, qui *in Recenſ. Oper. Thalmud. p. m.* 251. & *Lexic. Thalmud. fol.* 1682. hæc ſcribit: מעשר שני decimæ ſecundæ. *Has Levitæ de decimis ſibi oblatis dabant Sacerdotibus & conſumebantur Hieroſolymæ*, quem quoque *Munſterus* & *Fagius in Comment. ad Deuter.* XIV. 23. ſecuti ſunt. Sed contra Miſchnicorum mentem hoc aſſeritur, qui nobis in Tractatu מעשר שני ſ. *de decimis ſecundis* inſcripto, decimas non a Levitis ſed ipſis Iſraelitis ſolutis & Hieroſolymis conſumtis deſcribunt. Videtur ſecunda appellari reſpectu perſonarum ad eam ſolvendam obligatarum, quæ enim ad primam, eædem quoque ad ſecundam ſeparandam tenebatur, ut ita quivis colonus de frugum ſuarum cumulo ſemel atque iterum decimas ſeparare debuerit & inde appellationes primæ & ſecundæ decimæ ortæ ſunt. Secundarum autem decimarum ſeparatio ſequebatur primarum; ſecunda vero decimatione abſoluta reliquum fructuum חולין מתוקנין *βέβηλα ἠτοιμασμένα profana præparata*, nempe expoſita uſibus profanis, vocabantur; Latini dicerent *pollucta*. *Pollucere* dapem eſt de ſacro eximere & populo dare; Inde illa apud *Plautum: non ſum pollucta pago*, i. e. expoſita tanquam dans profanata: vid. *Illuſtr. Scaliger l. c.* cedebant enim tum fructus in promiſcuum colonorum uſum.

II. Decimarum vero ſecundarum plane alia ſunt jura & leges quam primarum. Conveniunt quidem cum decimis primis in generalioribus, quod ex iiſdem terræ fructibus, ab iiſdem perſonis, eodem ſolo & anno ſeptimo in Babylonia quoque (vid. ſupra p. 110.) ſeparandæ fuerint; quamvis *Maimon. de decimis ſecundis c.* I. 14. tradat, decimas ſecundas in Syria non fuiſſe ſolutas, quod tamen in primis factum fuiſſe ſupra quoque p. 104. ſq. idoneis teſtimoniis probavimus. Peculiares autem de decimis ſecundis leges Levit. XXVII. 30. Deut. XIV. 17. ſqq. & XIV. 2. traditæ leguntur; ſancitum nempe de iis eſt, ne coloni earum fructibus intra urbium ſuarum portas veſcerentur ſed coram Domino; idcirco eas Hieroſolymas adferrent, ibique in ſacris conviviis, Sacerdotibus & Levitis ad ea quoque adſcitis, conſumerent: quod ſi autem decimarum quantitas nimia fuiſſet, vel colonus ad Iſraeliticæ terræ extremos terminos habitaſſet, non opus erat, ut ipſæ fruges in ſua ſubſtantia adportarentur, ſed poterant pecunia permutari, quam ſolam etiam in ſancta urbe conſumere debebat, addita tamen quinta parte. Hæc ſunt quæ ipſe Deus de hac decimarum ſpecie præcepit, in quibus explicandis Dd. Judaici in ſupra citato tractatu Miſchnico de decima ſecunda, adeo prolixi ſunt, ut ſi omnia exſcribere vellemus, ingens volumen exurgeret, nos ea ſolum quæ ſcitu magis utilia & neceſſaria videbuntur tangemus.

III. Primo igitur vetat Deus, ne Iſraelitæ intra portas ſuas comedant has decimas. Non opus erit, multis demonſtrare ſermonem hic eſſe de decima quam *ſecundam* appellamus, cuivis enim leges de decimis conferenti patebit, peculiarem hanc de quibus ll. cc. agitur, eſſe decimarum ſpeciem, & hoc ipſo quod intra urbes colonorum non poterat comedi, a prima diverſam, quæ in Levitarum ſuſtentationem ſeparanda, quum hæc de qua loquimur in ipſorum Iſraelitarum uſum ceſſerit. Et hæc quidem tum inter Judæos tum Chriſtianos recepta eſt ſententia. Fuiſſe tamen qui eam negarunt, hiſce nempe locis non eſſe ſermonem de decima ſecunda fingentes, colligi poteſt ex *Comment. Aben-Ezræ ad Deut.* XIV. 22. המכחשים אמרו כי מצות עשר תעשר הוא מעשר ראשון וטעם וצרת הכסף בידך עם הלוי ידבר וכן ובכורות בקרך עם הכהן ידבר ואין שם מעשר שני רק זה שהוא לשלש שנים: *Apoſtatæ ſ. mendaces*, (ſunt qui putant Aben-Ezram *Karræos* hac voce indigitare) *dixerunt præceptum* decimando decimabis *loqui de decima prima*, *verba vero &* ligabis argentum in manu tua, *de Levita dicta eſſe &* primogenita de armentis tuis, *ad Sacerdotem referri debere*, *ut adeo non ſit decima ſecunda*, *niſi quæ quovis triennio ſoluta*. Hiſce quos *Aben-Ezra* hic nominat conſentit *Nicolaus Lyranus*, ex Judæo factus Chriſtianus, cujus verba apud *Cl. Friſchmuthum in Diſſert. de Decimis cap.* v. §. 3. citata, hæc ſunt: *Dicunt aliqui*, *quod Judæi faciebant quolibet anno duas decimas de omnibus ſuis & prima erat ſola de*

de jure Levitarum, *ſecunda quæ erat de novem partibus remanentibus*, *non ſic erat & de iſta hic loquitur ſcriptura*. *Sed hoc dictum non habetur in ſcriptura*, *ſed ſolum una decima quolibet anno fiebat*, *aliquolibet tertio*, *quæ erat pro pauperibus*, *ut habetur Deut.* 14. Sed quam alienæ hæcce hujus legis interpretationes ſint, quivis, qui textum vel obiter inſpicit, judicare poteſt; ut hanc ſententiam allegaſſe ſit refutaſſe. Diſtinctiſſima enim hæc lex eſt ab illa, qua decima prima ſolvenda præcipitur, & hinc quoque diverſa decimarum ſpecies oritur: Recte *Abarbanel ad l. c.* מלבד אותו המעשר ראשון ללוים יפרישו עוד מעשר שני אינה ללוים אבל הוא נאכל לבעלים עצמם לירושלם: *Præter decimam primam dandam Levitis*, *alia adhuc ſecunda nempe erat ſeparanda*, *quæ tamen in uſum Levitarum non cedit ſed ab ipſo colono Hieroſolymis comeditur*. Similia legi poſſunt apud *Fl. Joſeph. Antiqq. L.* IV. *c.* VIII. Quæ aſſertio in ſequentibus pluribus confirmabitur. Conf. *Rever. Patruelis Joh. Henric. Hottingeri notas ad Gudvvin Moſ. & Aaron p.* 868.

IV. Cedebat ergo decima ſecunda in ipſorum poſſeſſorum uſum ſed non arbitrarium vel profanum; quare interdictum erat iis in propriis urbibus veſci; ſed voluit LLator, ut in locis ſanctis & puritate conſumeretur, ואכלת לפני יהוה אלהיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם מעשר דגנך תירושך ויצהריך: *Et comedes coram Domino Deo tuo in loco quem elegit ad habitandum nomen ſuum ibi decimas frumenti tui*, *muſti tui & olei tui* &c. Deut. XIV. 23. Locus itaque, ad quem hæ decimæ ſecundæ portandæ & conſumendæ erant, ſanctus eſſe debebat & in quo cultus divinus exercebatur publicus, quemadmodum & aliæ bene multæ res in locis ſanctis conſumi debebant. Comeſtionis autem locus l. c. ille indicatur, quem Deus elegit, ut ibi nomen ſuum habitaret, id eſt primo circa Tabernaculum poſtea vero Templo exſtructo, intra muros Hieroſolymitanos: tradunt enim Judæi Tabernaculo in Schilunte exſtructo, decimas ſecundas in omni loco unde Schilo videbatur comedi debuiſſe. Ita in *Miſchna Megilla c.* III. אין בין שילה לירושלם אלא שבשילה אוכלים קלים ומעשר שני בכל הרואה ובירושלם לפנים מן החומה וכאן וכאן קדשי קדשים נאכלים לפנים מן הקלעים קדושת שילה יש אחריה היתר וקדושת ירושלם אין אחריה היתר *Non eſt differentia inter Schilo & Hieroſolymam niſi quod Schilunte comedebant ſanctitates leves & decimas ſecundas in omni loco unde Schilo conſpiciebatur*, *ſed Hieroſolymæ intra muros* &c. vid. *Gem. Megillah fol.* x. *fac.* I. *Miſch. Sebhachim.* XIV. 8. *Maim. de decimis ſecundis* II. I.

V. Hæc autem adportatio & comeſtio ſecundarum decimarum ſub pœna Iſraelitis erat injuncta, ſic ut qui de illis extra muros Hieroſolymitanos comedebat, flagellationis reus fuerit, ut traditur *Miſch. Maccoth.* III. 2. nempe propter transgreſſionem præcepti negativi: ex lege quidem hæc pœna non irrogabatur, niſi fruges jam intra Hieroſolymam erant illatæ, id quod fuſius *Maim. l. c.* §. 5. *ſq.* hiſce verbis explicat: כל האוכל כזית מעשר שני או ששתה ממנו רביעית יין חוץ לחומת ירושלם לוקה שנאמר לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירשך ויצהריך וגו׳ ולוקה על כל אחד ואחד בפני עצמו לפיכך אם אכל שלשתן חוץ לחומה לוקה שלש מלקיות שנאמר ואכלת לפני יהוה אלהיך מעשר דגנך וגו׳ למה פרטן ולא אמר לא תאכלם בשעריך לחייב על כל אחד ואחד בפני עצמו: אינה לוקה מן התורה עד שיאכלנו אחר שנכנס לחומת ירושלם שנאמר לא תוכל לאכול בשעריך וגו׳ ואכלת לפני יהוה אלהיך כיון שנכנס למקום אכילתו ואכלו בחוץ לוקה אבל אם אכלו קודם שיכנסו לירושלם מכין אותו מכת מרדות מדבריהם: מקצת מעשר בפנים ומקצתו מבחוץ האוכל מזה שעדיין לא נכנס מכין אותו מכת מרדות והאוכל בחוץ מזה שנכנס לוקה: *Quicunque de decimis ſecundis comedit ad quantitatem olivæ aut quadrantem vini ex illis bibit extra muros Hieroſolymitanos*, *vapulat*: *Q. D.* (Deut. XII. 17.) non poteris comedere in portis tuis decimam frumenti tui, muſti tui & olei tui, *& quidem vapulat ſuper omnibus ſingulatim*, *idcirco ſi ederit de tribus iſtis extra muros vapulat triplici flagellatione Q. D.* (ibid. XIV. 23.) Et comedes coram domino decimam frumenti tui, muſti tui & olei tui. *Quare autem ſpeciatim nominat ea & non dicit*: non comedes ea in portis tuis? *ſcilicet ad obligandum omnia ſingulatim pro ſe ipſis*. *Ex lege autem non vapulat niſi comederit de frugibus intra muros Hieroſolymitanos jam illatis*; *Q. D.* (l. c.) non poteris comedere in portis ſuis, & comedes coram Domino Deo tuo. *Ex quo* itaque *allatæ* ſunt in locum comeſtionis, editque quis de iis *extra locum*, *vapulat*. *Sed ſi quis edat antequam illatæ ſunt Hieroſolymas*, *verberant ipſum flagellatione rebellionis ex decreto Sapientum*. *Si dimidia pars decimarum ſecundarum fuerit extra* (Hieroſolymam) *& dimidia intra*, *res ita ſe habet*: *Si edat de parte nondum illata vapulat flagellatione rebellio-*

lionis , *si autem de ea quæ est illata*, *vapulat*, scil. flagellatione legali XXXIX. ictibus. vid. quæ de flagellatione supra p. 97 98. diximus.

VI. Non vero sufficit attulisse fructus sub secundarum decimarum nomine , seu oportebet ut illi ipsi fructus , qui sorte quasi, in secunda decimatione selecti erant , sine ulla permutatione intra Hierosolymam apportarentur. *Mischna Thrum.* XI. 3. אין עושין תמרים דבש ולא תפוחי יין ולא סתניות חומץ ושאר כל הפירות אין משנים אותם מברייתן בתרומה ובמעשר שני אלא זיתים וענבים בלבד. *Cl. Guisio* interprete *: Non licet facere de Dactylis mel*, *nec de malis vinum* , *nec acetnm ex uvis brumalibus*, *atque reliquos omnes fructus non licet a natura sua pervertere si primitiæ sint*, *vel decimæ secundæ præter olivas & uvas duntazat:* quod probant ex Num. XVIII. 12. Hinc quoqae decimarum secnndarum fruges non licet vendere neque oppignorare ; ceu traditur *Misn. Maas. Scheni* I. I. מעשר שני אין מוכרין אותו ואין ממשכנין אותו ואין מחליפין אותו ולא שוקלין כנגדו ולא יאמר אדם איש לחבירו בירושלם הילך יין ותן לי שמן וכן שאר כל הפירות אבל נותנים זה לזה מתנת חנם: *Non licet vendere decimas secundas neque oppignorare* , *neque commutare neque librare eis ; neque cuiquam dicere proximo suo Hierosolymis :* acciptio vinum & dato mihi oleum ; *idem tenendum de reliquis fructibus sed alter alteri dono dare potest*. Statutum hoc pro fundamento habet , quod decimis secundis certa posita sit mensura , quæ non immutanda & spectat tum fruges adhuc extra Hierosolymas , tum jam intra earum muros illatas, proin dicitur neque in ipsis Hierosolymis cuiquam fas esse vinum pro oleo permutare . Donatio insuper secundarum decimarum recte intelligi debet *:* non enim hic sumenda est ut simplex aliqua donatio, sic ut colonus decimarum harum fructus alteri gratis cedere potuerit; sed donatio hæc in eo consistit, quod cuivis Decimas secundas statuto loco consumenti, alios quoque ad convivium vocare , integrum fuerit . Quæ prolixius explicantur in *Gem. Hieros. Maas. Scheni. fol. m.* I. *fac.* 2. conf. *R. Obad. de Barten. ad h. l. Mischinicum* .

VII. Clare satis hucusque ostendimus, decimarum secundarum fruges ad locum aliquem sacrum , sine ulla commutatione , fuisse afferendas ibique consumendas; de specialiori vero consumtionis earum loco, infra quædam dicenda restabunt . Tametsi autem quod diximus certum sit, ipseque Deus jusserit decimas secundas intra Hierosolymitanos muros adferri, id tamen non sine aliqua exceptione mandavit. Quum enim colono ad terminos terræ sanctæ commoranti , illi quoque , qui per peculiarem Dei benedictionem magnam decimarum secundarum quantitatem habebat , difficile nimis fuisset , omnem frugum massam in sua substantia Hierosolymas advehere , ideo Deo molestiis hisce occurrere atque in duobus hisce casibus, ut fruges pecunia redimerentur, (quæ & ipsa in loco sancto consumenda) concedere placuit : En ipsius Dei verba: וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו כי ירחק ממך המקום אשר יבחר יהוה אלהיך לשום שמו שם כי יברכך יהוה אלהיך ונתת בכסף וצרתה הכסף בידך והלכת אל המקום אשר יבחר יהוה אלהיך בו ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך בבקר ובצאן וביין ובשכר ובכל אשר תשאלך נפשך ואכלת שם לפני יהוה אלהיך ושמחת אתה וביתך והלוי אשר בשעריך לא תעזבנו כי אין לו חלק ונחלה עמך: Ex vers. Jun. & Trem. *Quod si magnum sit præter facultatem tuam inter ipsum* , *ut nan possis ferre illas decimas*, *si distet præter facultatem tuam locus*, *quem elegerit Dominus Deus tuus ad collocandum nomen suum ibi: eo quod benedixit tibi Dominus Deus tuus: Tum commutabis pecunia & colligatam pecuniam habens in manu tua*, *ibis ad locum* , *qeem elegerit Dominus Deus tuus*, *Expensaque pecunia illa in omnia quæ desidrraverit animus tuus* , *in boves aut in pecudes & in vinum aut in alium potum inebriantem*, *denique in omnia quæ expetierit abs te animus tuus*, *comedes ibi coram Domino Deo tuo ac lætaberis tu cum familia tua : sed Levitam qui erit intra portas tuas* , *ne derelinquito* , *non enim est ei pars vel possessio tecum*. Deut. XIV. 24. 27. Hæc vero lex, quam exactissime tum causam tum modum redemtionis decimarum secundarum præscribit, quam ideo ob oculos ponere voluimus, quod in posterum dicenda , commentarii loco in hanc legem inservient.

VIII. Redemtionis harum frugum causa, ut jam indicavimus duplex esse poterat ; I. vel longinquitas viæ ; II. vel nimia decimarum magnitudo . Quæmadmodum Deus , in exploratione primarum decimarum in Levitarum usum separandarum , noluit ut coloni earum fruges Levitis in uno eodemque loco , sed quivis Levitis sibi proximis, ut molestiis & sumptibus parceretur , exhiberent ; Ita quoque in decimarum secunrum frugibus Hierosolymas adportandis, ut iisdem laboribus ac sumtibus consule-

leretur, permittere voluit, ut qui longius ab Hierosolymis morarentur, fruges pecunia redimerent. Terminus a quo redemptio concessa fuerat, a LLatore nullus figitur; Sapientes tamen statuerant, ut decimarum secundarum fructus, intra spatium itineris die ab Hierosolymis nascentes, eo deportarentur comedendi & non redimerentur כדי לעטר שוקי ירושלים בפירות *ideo ut fructibus coronarentur plateæ Hierosolymitanæ*; ceu traditur in *Glossa ad Maas. Scheni c.* v. 2. apud Cl. *Lightfootum Op. T.* 11. *p.* 182. Hac nempe ratione Sapientes cavere voluerunt, ne coloni privilegio hocce abuterentur atque nullas plane fruges apportarent, quum tamen frequentes allatæ ornamento urbi & festis fuerint, illis enim decimæ secundæ potissimum solvi consueverunt, uti infra pluribus explicabitur.

IX. Operæ vero pretium fore putamus *redemptionem* hanc omnemque ejus modum distinctius explicare. In quem finem ea quæ *Maim. Hilc. Maas. Scheni cap.* IV. 1. de illa tradit, præmittere lubet: הרוצה לפדות פירות מ״ש פודה אותה מדמיהן ואומר הרי המעות האלו תחת הפירות האלו או הפירות האלו מחללות על המעות האלו ואם לא פריש אלא הפריש מעות בלבד כנגדו הפירות דיו ואינה צריך לפרש ויצאו הפירות לחולין ויעלו המעות לירושלם ויוצאים שם שנאמר וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו : וכן אם רוצה לחלל פירות המעשר על פירות אחרות יעלו הפירות ויאכלו בירושלם ולא יחלל ממין על שאינה מינו ולא מן היפה על הרע ואפילו באותו המין ואם חילל הרי הן מחוללות : אין פודין פירות מעשר אלא בכסף שנאמר וצרת הכסף וכן אם פודה לעצמו והוסיף חומש לא יהיה החומש אלא כסף כקרן אין פודין בכסף שאינה מטבע אלא בכסף מפותח שיש עליו צורה או כתב (שנאמר וצרת הכסף) ואם פדה בלשון של כסף וכיוצא בו והוא הנקרא אסימון לא עשה כלום ואין פודין פחות מפרוטה מפני שהוא כפודה באסימון: *Qui voluerit fructus decimæ secundæ suæ redimere, redimat pretio, quo constat atque dicat*: Numi hi sint loco fructuum illorum *vel* fructus hi communes habentur pro numis istis: *si vero diserte hæc non dixerit, sed solummodo numos separaverit pro fructibus, jam sufficit, neque necesse est ut formulam illam exprimat. Ita fructus communes redduntur, numi vero Hierosolymam portantur, ubi illos expendit*; Q. D. E. (Deut. XIV. 24.) quod si tibi iter longius fuerit, ut illam ferre haud valueris. *Consimiliter si voluerit fructibus decimæ alios substituere, tum substituti in sanctam urbem adducendi atque ibi comedendi. Non tamen licitum est fructus decimandos, pro alia fructuum specie communes habere neque bonos pro malis, licet ejusdem speciei sint: si quis tamen ita fecisset, fructus nihilominus communes habentur. Porro qui in proprium usum redimit, quintam insuper partem addere debet atque agnoscitur sors capitalis. Redemtio non fit pecunia, quæ nulla nota insignis, sed forma aut sculptura aliqua illi inesse requiritur. Hinc si quis redemisset ligula argentea aut simili quod* ἄσημον *dicitur, ejus redemtio nulla. Nulla quoque quando pretium infra valorem Prutæ, quandoquidem hoc idem ac si pecunia non signata redemisset*. conf. *Misch. Maas. Scheni cap.* III. 4. &c.

X. Hæc quæ nunc celeberrimi *Maimonidis* verbis diximus, redemptionis secundarum decimarum modum, diversimode illustrant, tamen aliqua adhuc expositione opus habent. Quoad pecuniam, qua redemptio fieri debebat, in supra citata divina lege non alia, quam כסף memoratur: vox hæc, ab *Alexandrinis* ἄργυρος, ἀργύρειον translata, in genere *argentum* denotat, & ubi de pecunia dicitur, numos argenteos indicat; eandem quoque speciatim eam Hebraicorum numorum speciem, quæ alias שקל seu *sicli* nomine vulgo venit, quemadmodum etiam *Onkelos ad Genes.* xx. 16. כסף per siclum transtulit, in sacris notare, notius est quam ut multis probari debeat. Nobis autem hoc loco aliud nihil significat, quam argentum: sic ut sensus sit, redemptionem decimarum secundarum, non aliter quam כסף *argento* fieri potuisse. Quod autem *Maimon* & cum eo ceteri Judaici juris Dd. *argentum*, quo decimarum fruges redimendæ erant, intelligant *signatum*, non vero ἄσημον, id ex ipso textu elici non potest, verbum enim וצרת quod ex Judæorum mente *& signabis* vertendum esset, melius omnino *& ligabis argentum*, vertitur, ut etiam probatiores translationes habent. Etenim Mosis vel jam Abrahami ævo, quæ *Cl. Scacchi in Myrothec. Sacror. Elæochrism. Lib.* II. *cap.* III. sententia, numos cusos exstitisse, assertio est, a Viris Doctissimis jam dudum explosa. Nostri equidem instituti nunc non est, de agitata inter Eruditos controversia, quando nempe, an vel sub primo vel demum secundo Templo numi inter Judæos cudi cœperint? prolixius agere, extant de ea Clarissimorum Philologorum, ut *Villalpandi*, *Waseri*, *Morini*, *Conringii*, *Sperlingii*, *Hottingeri*, avi nostri, *Relandi*, qui *Schacchum* præsertim in *de Num. Samarit. Dissert.* I. *pag.* 49.

49. ad partes vocavit, aliorumque literatis notissima scripta, quæ harum rerum cupido facile satisfacere poterunt.

IX. Quantum interim ex sacris Veteris Testamenti libris colligi potest, certo statuendum videtur, antiquissimis temporibus solitos fuisse Hebræos nummos ponderare, certamque auri argentive quantitatem ad stateram expendere, non Abrahami tantum ævo, qui Ephronitæ valorem cccc. siclorum pro agro Genes. XXIII. 16. ponderasse dicitur: sed etiam Davidis, ceu patet ex 1. Chron. XXI. 25. & Jeremiæ quoque tempore Jerem. XXXII. 9. Quibus in locis, cum mentio fiat ponderationis, etiam si nummi exiguo numero solvendi essent; nuspiam vero in Codice Veteris Instrumenti (cujus Historia a mundo condito usque ad rudimenta Templi secundi protenditur) nummos cusos esse legamus, tuto credimus ætatem nummorum cusorum ad tempora Templi secundi debere referri: verba sunt, postmodum solidissimis rationibus suffulta, *Cl. Hadr. Relandi* l. c. p. 78. Utque ita nummorum Hebræorum, ab inscriptarum literarum forma Samaritani appellatorum, qui ab ipsis cusi sunt & adhucdum passim in cimeliarchiis, tam publicis quam privatis asservantur, antiquitas non altius, quam ab exstructi Templi secundi tempore, arcessenda sit: quo, quum Viris Doctis probatum sit, Hasmonæis cudendorum numorum licentiam, datam fuisse, nullum quoque dubium est, quin genuini adhucdum reperiundi sint, contra ac *Cl. Sperlingius in Dissert. de Numis non cusis p.* 102. statuit, omnes numos, qui Samaritanas aut Hebræas literas præferunt, confictos esse a recentioribus lucri faciendi gratia, nullosque omnino numos a Judæis etiam stante templo secundo, cusos fuisse. Cui tamen *Cl. Sperlingii* opinioni supra laudatorum virorum scripta jure opponi possunt. Quod si Cel. Vir hæc de solis siclis, qui nimis frequenter circumferuntur, dixisset, facilius ipsi concedi posset, vix nempe tales genuinos nostris temporibus reperiri; repræsentantur illi ab omnibus, qui de Hebræorum numis scripserunt, sub inscriptione ab una parte שקל ישראל *siclus Israelis* & ש'ר i. e. שנת ד' *anno quarto*; & ab altera ירושלים *Hierosolyma sancta*, qualem etiam, qui aliqualem antiquitatem ostentat, Honoratissimus Parens meus possidet: verum rei numismaticæ peritiores illos nunquam indubiæ habuerunt antiquitatis, idcirco qui ejusmodi numos custodiunt, ut eos accurate examinent, priusquam pro genuinis venditent, monet. Vid. præter alios *Cl. Relandum l. c. Dissert.* v. *pag.* 185. *sq.* Ex his tamen dubiæ antiquitatis numis, non sequitur ceteros omnes, qui temporis quo cusi sunt, certos habent characteres & requisita, spurios & rejectitios esse, quod *Cl. Sperlingius* vellet. Sed quæ de numorum Hebræorum origine & antiquitate diximus ad propositum nostrum sufficere possunt; redeamus nunc e diverticulo in viam.

XII. Quando igitur Judæi tradunt, decimarum secundarum fruges argento sigato fuisse redimendas, non aliter intelligi debet, quam de sequioribus temporibus, quibus numos cudere cœperunt; Mosis autem ævo & quamdiu primum Templum stetit, illud argentum, pro illius temporis consuetudine, statera appensum & pro fructuum valore Hierosolymas allatum fuisse; ab eo autem tempore, quo cusi a Judæis erant numi, omnino non alio quam signato argento redemtionem fieri potuisse. Erant autem variæ nummorum species vel ex auro vel argento vel cupro cusæ, de quarum valore pauca dicemus ex Judæorum calculo. Erat primo *siclus* כסף dictus cujus pondus olim erat CCCXX. granorum hordeaceorum, verum postea stante Templo secundo Sapientes auxerunt sicli pondus, ita ut æquale esset numo סלע dicto, qui ponderabat CCCLXXXIV. grana hordeacea. Sic quidem *Maimon. in Hilc. Schekalim* 1. 2. at in *Comment. ad Misch. Maas. Sheni* 21. 9. dicit סלע הוא שני שקלים ודינר הוא רביע הסלע כי הסלע ארבע דינר ורביעיתו הוא רביע השקל והוא חצי דינר : *Sela continet duos siclos & denarius est quarta pars* סלע, *nam Sela complectitur quatuor denarios & quarta pars sicli est dimidius denarius*. Sed sciendum est *Maimonidem* in altero loco locutum fuisse de שקל תורה *siclo Pentateuchi* cujus scilicet in scriptis Mosaicis fit mentio; hic vero de שקל של רבנן *siclo Rabbinorum*, quales duo æquivalent siclo Pentateuchi ut *R. Nathan in Lexico Aruch ae vocem* זוז tradit. De Sela autem traditur eam complecti quatuor denarios, unum vero denarium sex מעין. Nummum מעה eundem esse cum גרה uti appellabatur tempore Mosis, atque duo פונדיונים comprehendisse. Unum vero pondion continebat duo assaria, octo Perutæ unum efficiebant assarium; sic ut pondus מעה sive גרה *Geræ* sit sedecim granorum hordei, assarii quatuor granorum; perutæ dimidii grani; præterea erat alia moneta, quæ pondere æquivalebat duobus siclis sive סלעים

& ap-

& appellabatur Dracon. Hæc fere ſunt quæ de hiſce numis accuratiſſime tradidit *Maim. in Schekal. l. c.* quorum uberior explicatio & collatio cum aliis numis apud ſupra laudatos authores & *Cl. Eiſenſchmidium in Diſquiſitione Nova de Ponderibus & Menſuris Veterum* peti poteſt. Atque hi nummi ſunt, quibus Judæi in emtione venditione utebantur, quibuſque etiam decimæ ſecundæ redimebantur; excepto tamen pretio minori *Peruta* פרואה, quo, ut ſupra ex Maimonide audivimus, redimi non poterant, quum eſſet, ac ſi pecunia non ſignata, redemiſſet, viliſſimus quoque ejus valor fuerat, dimidii nempe grani hordeacei, quod alibi pro octava aſſarii Italici parte exprimitur: ſic in *Miſch. Ediut.* IV. 7. האשה מתקדשת בדינר ובשוה דינר כדברי בית שמאי וביות הלל אומרים בפרוטה ובשוה פרוטה וכמה היא פרוטה אחד משמונה באיסר האוטלקי: *Mulier deſpondetur denario & pretio denarii, juxta Scholam Schammai: ſed Schola Hillelis ſtatuit Pruta vel Prutæ petio; ſed quanti valet Pruta? Octavam aſſarii Italici partem.* conf. *Gemar. Hieroſol. Maaſer. Scheni fol. m.* X. *fac.* I.

XIII. Quod vero æſtimationem fructuum decimarum ſecundarum attinet, eam juxta pretium vilius, quemadmodum fruges tabernarii coemere ſolent, faciendam fuiſſe Judæi tradunt: qui vero fructus ſuos transfert ad diverſa loca, ubi fructuum pretium variat, redimit pretio loci, ubi tum commoratur; ſic *Miſch. Maaſ. Scheni*. IV. I. 2. המוליך פירות מעשר ב׳ ממקום היוקר למקום הזול או למקום הזול למקום היוקר פודהו כשער מקומו המביא פירות מן הגורן לעיר וכדי יין מן הגת לעיר השבח לשני ויציאות סביתו: פודין מעשר שני כשער הזול כמות שהחנוני לוקח לא כמות שהוא מוכר כמות שהשולחני פורט ולא כמות שהוא מצרף ואין פודין מעשר שני אכסרה את שדמיו ידועים יפדה על פי׳ א׳ ואת שאין דמיו ידועים יפדה על פי ג׳ כגון היין שקרם ופירת שהרקיבו ומעות שהחליאו: *Qui fructus decimarum ſecundarum detulerit de loco caro in locum vilem, aut de loco vili in locum carum, redimet eos juxta pretium loci præſentis. Qui detulerit fructus ex horreo in civitatem & cantharos vini e torculari in civitatem, lucrum cedit decimis ſecundis, ſed impenſæ fient e domicilio ejus. Redimunt decimas ſecundas pretio vili uti tabernarius emit, ſed non ut vendit; ut numularius accipit, ſed non ut conjugit.* (ut poſtea numulos cum aliis, debito lucro commutet) *Non redimunt decimas ſecundas ex æquo; cujus pretium notum eſt, id redimet dicto teſtis unius, cujus vero pretium ignotum, id redimunt dicto trium; uti vinum acidum, fructus qui putruerint & numi qui rubiginem contraxerint*: conf. *Miſch. Sanhedr.* I. 3. De delatione autem fructuum ad varia loca, ubi idem non obtinet pretium tenendum, id quidem caſu aliquo fieri potuiſſe, quod ſi vero quis deportaverit de induſtria v. g. e loco caro in locum vilem ut ſcilicet fructus ſuos viliori pretio redimere poſſet, id omnino erat vetitum, & obligabatur fructus in loco unde deportavit redimere aut Hieroſolymas adferre. Præterea quoad delationem frugum ex pagis in urbes obſervandum, lucrum aliquod inde naſci; ſolent enim fructus in urbibus pluris vendi quam in pagis; quod ſi exempli gratia, fructus qui in pagis valuerint ſiclum unum, detulerit in civitatem, ubi duos ſiclos valeant, ſequitur ut eos redimat pro duobus ſiclis & hoc eſt השבח *lucrum* quod cedit decimis ſecundis; quod vero conſumſit inter advehendum ad urbem, id non decimis ſecundis annumerabit ſed propriis ſuis impenſis & hic eſt ſenſus verborum Miſchnicorum ויצאות סביתו & *impenſæ fient e domicilio ſuo* i. e. pecunia ſua privata: nam יציאות idem eſt quod הוצא *impenſæ* a יצא *exire* quia impenſæ exeunt e poteſtate poſſeſſoris; ut *Maimon. ad h. l.* commentatur. Ceterum fructuum æſtimatio ſemper inſtituenda juxta pretium ordinarium, quod in loco obtinet, & in fructibus bonis ſemper notum, hinc fit quod non æſtimentur ex æquo ſine menſura ſeu pondere, quantum quis pro caniſtro uvarum ſeu ficuum dare voluerit: ſed ſi fructus redimendi, quodammodo fuerint corrupti, ſic ut pro ratione corruptionis, eorum pretium mutetur, hinc eſt quod jus circa ejuſmodi fructus ſtet penes judicium trium, quorum æſtimatio, etſi unus ex iis ſit gentilis & unus poſſeſſor bonorum, rata habebatur: conf. *Miſch. Sanhedrin.* I. 3.

XIV. Plures aliæ conſtitutiones ſunt, de argento quo decimæ ſecundæ redimi poterant obſervandæ. Cavendum omnino erat, ne pecunia decimarum ſecundarum, quæ ſancta erat commiſceatur cum pecunia profana, quod ſi autem id caſu factum fuerit, res hunc in modum reſtituenda erat: סלע של מעשר שני ושל חולין שנתערבו מביא בסלע מעות ואומר סלע של מעשר שני בכל מקום שהיא מחללת על המעות האלו ובורר את היפה שבה ומחללן עליה מפני שאמרו מחללין כסף על נחושת מדוחק ולא שיתקיים כן אלא חוזר ומחללם על הכסף: *Siclus decima-*

cimarum ſecundarum & profanus ſi commixti fuerint, adducet pretium ſicli ex ære; dicetque: ſiclus decimarum ſecundarum, ubicunque locorum ſit profanator ſuper illis numis æneis. *Poſtea eligit optimum eorum & profanat ſuper illo; Quia dixerunt:* profanant argentum ſuper ære ex neceſſitate: *non quod res tum firma ſit, ſed denuo æs ſuper argento profanare debet. Miſch. Maaſ. Sheni.* II. 6. Quum itaque neſciat quiſnam ſiclus argenteus ex commixtis ſit decimarum ſecundarum, alterutrum eligit æneiſque numis profanat & tandem, ne ſiclum argenteum numis æneis profanatum, pro communi habeat, altera vice æneos numos argento profanare tenebatur & tum demum ſiclus argenteus pro ſiclo decimarum ſecundarum habebatur.

XV. Diverſæ quoque *Schamæanos* inter & *Hillelianos* de permutatione numorum decimarum ſecundarum, ortæ ſunt quæſtiones. *Schammæi* aſſeclæ volebant Siclos decimarum ſecundarum cum denariis aureis commutare licuiſſe, idque juxta commentatores, hac de cauſa, quia fieri poſſit, quod eos commutare nequeat, unde aſcenſionem Hieroſolymas differat, vel plane intermittat: *Hillelis* vero hanc commutationem concedunt, putantes eam aſcenſionem Hieroſolymitanam differre non poſſe; quorum etiam ſententia exemplo *R. Akibæ* confirmatur dicentis אני עשיתי לרבן גמליאל ולרבי יהושע את כספן דינרי זהב *Ego ipſemet feci Rabban Gamalieli & R. Jehoſchuæ argentum eorum denarios aureos*; uti legitur in *Miſch. Maaſ. Sheni l. c.* §. 7. Hinc quoque *Hillelis* ſententia approbatur. Dein ex *Schammæanorum* ſententia licet nummos æneos commutare cum ſiclo argenteo, quem Hieroſolymas adferat, ad itineris onus ſublevandum: ſchola vero *Hillelis* tantum dimidiam numorum æneorum partem cum argento permutare concedit, quia numi ænei quoque expendi poſſint Hieroſolymis: facile autem accidere poſſe, ut ad ea, quæ neceſſaria ipſi ſunt, emenda, iis opus habeat: quod ſi tum plures ad numularios ſe conferre cogantur, ut ſiclos pro minutis numis permutent, quo numili iſti apud trapezitas cariores futuri ſint & hinc pretium ſecundarum decimarum pereat: ſatius proin *Hilleliani* duxerunt partem quoque minutorum numorum Hieroſolymas portare, alteram vero argenti partem, ſi ipſum ænei numi deficiant, ibidem paulatim permutare: vid. *ibid.* §. 8. & *R. Obad. de Bartenora ad h. l.* Diſſentit porro biga horum Magiſtrorum quoad permutationem ſiclorum cum numis minutis Hieroſolymis faciendam: ſchola *Schamai* dicebat, quemvis omnes ſuos ſiclos cum numis æneis Hieroſolymis commutare potuiſſe: *Hillelis* vero dimidiam tantum ſiclorum partem concedebat; quandoquidem fieri poſſit, eum totam numorum ſummam, tempore quo Hieroſolymis moratur, non impendere; unde cogatur eos ibi, donec ad aliud feſtum redierit, deponere; quod ſi tum denuo numulos minutos (qui forte intra illud tempus æruginem attraxerunt) cum ſiclis permutare vellet, evenire, numularium ſecunda vice lucrari & conſequenter ſecundarum decimarum pretium minui; & idcirco הלכה ſeu *deciſio* hujus controverſiæ juxta *Hillelianos* erat: vid. *l. c.* §. 8. & *Miſch. Ediut.* I. 9. 10. cum Gloſſatoribus. Poſſemus quidem plura hac de re proferre ſi id operæ pretium vel alicujus utilitatis videretur, proin ad alia pergimus.

XVI. Quicunque igitur hac ratione decimarum ſecundarum fruges vel propter earum multitudinem vel nimiam viæ longinquitatem ad Hieroſolymas, redimere & argento legitimo modo commutare volebat, id ei ab ipſo Deo conceſſum erat. Attamen fruges ſuas pecunia permutantibus, ipſo quoque Deo jubente, quintam capitalis ſummæ partem ſuperaddere incumbebat: Lex Levit. XXVII. 30. 31. ita ſonat: *Et omnis decima terra, quæ ſit de ſemine terræ & fructu ligni Domini eſt & ſancta Domino:* ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמשיתו יסף עליו *Et ſi redimere voluerit decimas ſuas, quintam illarum partem ſuperaddito illis.* Juxta communem Judæorum explicationem lex hæc non ad aliam quam ſecundam decimam referri debet. *Abarbanel Comment. in leg. fol.* CCXXI. *col.* 3. *edit. nup. Hanov.* אין ראוי לפרשו על המעשר ראשון כי הוא ללוים ולא יוכל לפדותו אבל הוא מן המעשר שני שיוליכוהו לירושלם וכי ירחק ממך המקום ולא יוכל שאתו יוכלו הבעלים לפדות אותו בכסף ולהוליכו לירושלם ולאכלו אבל יהיה בתנאי שחמשיתו יוסיף על הערך: *Non convenit explicare* (legem citatam) *de decimis primis, quippe quæ pertinebant ad Levitas & non poterant redimi; ſed intelligenda eſt de decima ſecunda quæ Hieroſolymas adportabatur: ſi vero locus nimis diſtet, ut non potuerit* (in natura) *adferri, a poſſeſſoribus redimi poterat argento, quod ipſum Hieroſolymas allatum conſumebat, ea tamen conditione, ut quintam partem ſummæ capitali ſuperaddat.* Similiter quoque præter alios *Raſchius ad h. l.* במעשר שני הכתוב מדבר

de decima ſecunda Scripturam hic loqui, dicit. Neque ullum de hoc dubium eſſe poteſt, quum hic ſermo ſit de decimis, quæ redimi poſſunt, tales autem erant ſecundæ, quidni etiam additio partis quintæ de iiſdem intelligenda? Indicium quoque hujus interpretationis non obſcurum eſt v. 30. quo dicitur: *omnem decimam terræ eſſe Domini & ſanctam Domino*. Atque peculiariter ſecundæ decimæ Domini & ſanctæ Domino dici poſſunt, quum illæ coram Domino in loco ſancto ubi Deus Majeſtatem ſuam habitare volebat, comedi debuerint; unde Iſraelitæ cognoſcerent has decimas non ſuas eſſe, neque ipſis in profanum uſum cedere, ſed eo ipſo, quod in loco habitationis nominis divini conſumendæ erant, ſcirent, eas eſſe Domini & proinde ſanctas, atque in ſanctitate puritate & timore Domini utendas. Jus enim quod Deus in decimas primas habuiſſet, ceſſit quaſi Levitis, deditque ipſis in hæreditatem communemque uſum.

XVII. Pertinet adeoque quintæ partis additio ad redemtionem decimarum ſecundarum; ut ſit colonus habuiſſet centum modios frumenti, quorum decimas ſi in natura Hieroſolymas adferre voluiſſet, capitalis decimarum ſumma erant decem modii: ſi vero hos decem pecunia redemiſſet per additionem quintæ partis, valorem duodecim modiorum adportare debuiſſet; atque ſic ducenti in decimarum ſeparatione faciunt viginti, in adæratione autem vel redemtione quatuor & viginti. *Illuſtris Grotius* ad h. l. commentatur: Addet quintam partem earum: *pro mulcta: quia decimæ nec vendi poſſunt nec redimi*. Videtur autem hanc additionem quintæ partis ſive eam mulctam ſive aliter appellemus, impoſitam fuiſſe, ut aſtutiæ & frumentum in pecuniam mutantium fraudibus occurreretur, dein etiam ut fruges eo frequentiores Hieroſolymas adportarentur. Ceterum quæ circa hanc legem Judæi obſervanda tradiderunt, audiemus ex *Maimon. Hilc. Maaſ. Scheni* v. 1. *ſqq.* הפודה מעשר לעצמו בין שהוא שלו בין שנפל לו בירושה בין שניתן לו בטבלו מתנה כמו שבארנו הרי זה מוסיף עליו חומש אם היה שוה ד׳ נתן חמשה ואשה שפרת מ״ש שלה לעצמה אינה מוסיפה חומש מפי השמועה למדו איש ממעשרו ולא אשה פודה פירות מעשרו והוסיף חומש וחזר ופודה הפריון לעצמו פעם שנייה מוסיף חומש שני על הקרן ואינה מוסיף חומש על החומש מ״ש שאין בחומשו שוה בפרטה אינה מוסיף עליו חומש ומעשר של דמאי אינה מוסיף עליו חומש וגו׳: *Qui redimit decimas pro ſe ipſo, ſive propriæ ſint, ſive per hæreditatem poſſeſſæ, ſive dono datæ dum adhuc illibatæ erant, quemadmodum expoſuimus, ecce ille addere debet quintam partem: ſi valeant decimæ quatuor, dat quinque. Mulier redimens decimas ſuas pro ſeipſa non tenetur addere quintam partem, quia per traditionem didicimus, maritum de decimis ſuis & non mulierem, obligari. Qui redimit fructus decimarum ſuarum additque quintam partem, denuo autem redemerit redemtas pro ſeipſo, denuo quoque addit quintam partem pro ſumma capitali, ſed non quinta parte in priori redemtione addita. Decimis ſecundis, quæ per additionem quintæ partis minus pruta valent, quintam non ſuperaddit neque etiam in decimis ſecundis dubiis &c.*

XVIII. Attamen modus redimendi has decimas eſt, quo quinta hæc pars non addebatur, quod per fraudem aliquam licite fieri poſſe Dd. Judaici tradunt. Nempe regulam habent *Gemara Hieroſol. Maaſ. Sheni. fol. m.* XI. *fac.* I. traditam: כל מעשר שאינה הוא ופדיונו משלו אינה מוסיף חומש: *Super decimis quæ non ſunt ipſius* (poſſeſſoris) *& quæ non redimuntur per ipſum non additur quinta pars*. Hinc licitum ſtatuunt poſſe colonum filio aut filiæ natu majoribus, ſervo & ancillæ ex Hebræis natis dicere: הילך מעות אלו ופורה לך מעשר שני *Accipe illos numulos & redime pro te illas decimas ſecundas*; Atque hac ratione quintam partem addere non tenebatur: non tamen dicere audebat, ut illos numos accipiat & redimat ſibi ipſi, hoc enim caſu quintam partem omnino addere debebat: vid. *Miſch. Maaſ. Scheni.* IV. 4. *ſq. Maim. l. c.* §. 8. Hæc fere ſunt, quæ de additione quintæ partis in redimendis & adærandis decimarum ſecundarum frugibus dicenda habuimus. Huic autem loco haud inconveniens erit inſerere illas res, in quibus ſi quis peccaverit, quintam perſolvere debebat partem: Catalogus earum in *Miſch. Bava Mezia:* IV. 8. talis eſt: חמשה חומשים הן האוכל תרומה ותרומת מעשר ותרומת מעשר של דמאי והחלה והבכורים מוסיף חומש והפודה נטע רבעי ומעשר שני שלו מוסיף חומש הפודה את הקדשו מוסיף חומש הנהנה בשוה פרוטה מן ההקדש מוסיף חומש והגוזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו מוסיף חומש: Ex Cel. l'Empereur verſione: *Quintuplex quinta pars eſt, ut ſi quis comederit oblationem primam aut oblationem de decimis & decimis dubiis, aut placentam aut primitias* (vel primitiva) *addet partem quintam. Si quis redemerit arbores anni quar-*

quarti atque decimas ſuas ſecundas addet quintam partem. Si quis ſancta ſua redemerit addet quintam partem. Si quis pretium Prutæ e ſanctis utilitatem ceperit, addet quintam partem. Si quis proximo ſuo ſurripuit pretium prutæ eique juraverit, addet quintam partem. Sed hæc ὡς ἐν παρόδῳ dicta ſunto.

XIX. Hactenus omnem decimarum ſecundarum fruges redimendi *modum* ſatis, ut putamus, evidenter deſcripſimus; ſequitur ut quædam de redemptionis *loco* dicamus. Jam ſupra §. 8. præfati ſumus ex Sapientum conſtitutione nullas fruges intra ſpatium itineris diei ab Hieroſolymis fuiſſe redemtas ſed in ſua ſpecie illuc allatas. Neque etiam intra ipſos urbis Hieroſolymitanæ muros fructuum redemtio fieri poterat, ceu totidem verbis legitur in *Miſch. Peſach.* VII. 3. אין פודין מעשר שני בירושלם *non redimunt decimas ſecundas Hieroſolymis*. Hinc in *Miſch. Maaſ. Scheni.* III. 5. dicitur פירות נכנסין ואינן יוצאים *fructus intrant* (Hieroſolymas) *ſed non exeunt;* hoc eſt: fructus decimarum ſecundarum intra Hieroſolymam illati, efferri nequeunt ſed ſine redemtione ibi conſumi debent, quod, ut in ſequentibus explicatur, intelligendum de fructibus quorum opus plene perfectum; ſi vero illati opere eorum nondum abſoluto, illi Hieroſolymis educi, redimi & conſequenter ubivis locorum comedi poſſunt; quamvis R. Schimeon fil. Gamalielis voluerit, fructus etiam perfectos Hieroſolymas illatos reduci poſſe. Alia tamen ratio eſt fructuum Hieroſolymas adportatorum & ibi pollutorum, de quibus omnino ſtatutum eſt, eos Hieroſolymis pro vario pollutionis gradu redimi poſſe; qua de re audiemus *Maimon. Hilc. Maaſ. Scheni.* II. 12. פירות מעשר שני שנטמאו בירושלם ופדאן אם נטמאו בולד הטומאה אסור להוציאן אלא יאכלו בפנים מפני שולד הטומאה מדבריהם ואם נטמאו באב הטומאה או שנטמאו בחוץ ואפילו בולד הטומאה אע״פ שנכנסו בירושלם הרי אלו נפדין ויאכלין בכל מקום: *Fructus decimarum ſecundarum polluti Hieroſolymis redimunt eos ibi: ſi polluti filio immunditiei non licet eos illinc reducere ſed intra* (Hieroſolymas) *comeduntur, quia filius immunditiei eſt ex ſtatutis Sapientum: ſed ſi polluti ſint a patre immunditiei, aut polluti extra* (Hieroſolymas) *etiamſi a filio tantum immunditiei, licet Hieroſolymis intrarint, ecce fructus illi redimuntur & ubivis locorum comeduntur:* vid. etiam *Miſch. Maaſ. Scheni l. c.* 9. *& Gem. Hieroſ. ib. fol.* VIII. *fac.* 2.

Obſervanda hic eſt diſtinctio immunditierum, quas Judæi diſtinguunt אבות הטומאה *Radices* ſeu *Patres* pollutionum quales Magiſtri XXXII. recenſent uti ſunt reptile, pollutio ſeminis, cadaver beſtiæ, cadaver humanum &c. vid. *Miſchna Taharoth.* I. I. *ſqq.* ex quibus oriuntur ולדי הטומאה *ſurculi ſeu proles pollutionis;* appellantur autem ita quæcunque ab his *radicibus* ſive *patribus* polluuntur. De quibus exactiſſime egit *Cl. Relandus in Antiqq. Hebr. p.* 202. *ſqq.* Hac vero ratione fructus intra Hieroſolymas polluti redimi poſſunt & non aliter.

XX. Ceterum verus ac legitimus redemptionis *locus*, ille eſt ubi fructuum poſſeſſor habitat, qui ibi fructus ſuos, quocunque pretio valeant, licet viliori, argento commutat. Non enim permiſſum erat, e loco ubi quis fixam habet ſedem, fructus redemptionis gratia de induſtria deportare; quod ſi autem caſu id feciſſet fructuſque e loco ubi viliores in alium ubi cariores venduntur vel contra, redimere tenetur juxta pretium quo valent in loco ubi tum moratur: conf. ſupra p. 160. 161. dicta. Quod ſi ita quis eo quo hactenus diximus modo fructus ſuos decimarum ſecundarum redemiſſet, ejus redemtio rata habebatur fructuſque pecunia permutati ubivis locorum comedere & in quemvis uſum adhibere poterat. Ipſam autem redemtionem frugum præcedere debebat ejuſmodi *Benedictio:* בא״י אקב״ו על פריון מעשר שני *Benedictus ſis Domine Deus noſter qui ſanctificaſti nos præceptis tuis & præcepiſti nobis redemptionem decimarum ſecundarum*. Conf. *Gem. Hieroſol. Maaſ. Scheni fol. m.* V. *fac.* I.

XXI. Quemadmodum autem, ut dictum, fructus decimarum ſecundarum non licet redimere Hieroſolymis, alia tamen erat ratio numulorum qui נכנסות לירושלם ויוצאות *Intrant Hieroſolymas & exeunt;* hoc eſt, numi decimarum ſecundarum Hieroſolymas adportati, reduci poſſunt. Præterea numi in ipſa ſancta urbe, vel etiam extra eam profanari poterant, licet fructus alibi ſint, non enim neceſſe erat ut fructus cum numis permutandi, in eodem cum numis loco ſint, quod indicatur *Miſchn. Maaſ. Scheni* III. 4. פירות בירושלם ומעות במדינה אומר הרי המעות ההם מחוללי׳ על פירות האלו מעות בירושלם ופירות במדינה אומר הרי המעות האלו מחוללין על פירות ההם ובלבד שיעלו הפירות ויאכלו בירושלם: *Si fructus fuerint Hieroſolymis & numi* (decimarum) *in provincia, dicet*: Hi numi profanantor ſu-

per illis fructibus. *Si vero numi fuerint Hierosolymis, fructus vero in provincia; dicet*: Hi nummi profanantor super illis fructibus; *at ea conditione ut fructus advehantur & comendantur Hierosolymis*. Occasione horum verborum paucis observamus quædam de vocis מדינה & quæ ipsi synonyma גבולים genuino significatu; de qua nempe aliqualis inter Philologos exstitit controversia, quatenus nempe illa τῷ מקדש opponatur. Sunt qui statuunt illa totam terram Israelis excepta Hierosolyma, quam τῷ מקדש includunt, indicari, sic ut *Mikdasch* sit tota Hirosolyma una cum Templo, *Medina* vero cœteræ omnes terræ sanctæ urbes; ita *Maimon ad h. l. & Misch. Succa* III. 12. *Misch. Rosch. Hoschana* IV. 1. *Cl. Buxtorf. Lexic. Thalmud p.* 516. *Cl. Seringhamus ad Misch. Joma* VII. 1. IV. 2. Alii tamen ut *R. Obad. de Bartenora ad Misch. Rosch Haschana l. c. Cl. Braunius de Vestitu Sacerdot. p. m. 676.* & ab eo citatus *Cl. Seldenus de Soccess. in Pontif. Lib.* II. *c.* VII. contendunt, omne quod extra atrium sit, adeoque ipsam Hierosolymam מדינה seu גבולים vocari. Sed nobis videtur harum vocum significatum pro substrata materia sumendum esse: sunt omnino loca in quibus vox מדינה omne spatium quod extra atrium est, מקדש autem solum Templum denotat; ita quando de Pontificis Summi vestibus traditur, eum eas nonnisi במקדש *in Templo* gessisse, proculdubio urbs Hierosolymitana excluditur, in qua harum vestium nullus erat usus. Sic alia loca produci possent, quibus indicatur ipsam quoque Hierosolymam גבולים seu provinciis annumerari. Sed ab altera quoque parte negari non potest voce מדינה Hierosolymas excludi & solum de urbibus extra hanc urbem dici, ut ita quandoque per Mikdasch tota intelligatur Hierosolyma: colligi id potest ex eo quod supra p. 43. de comestione donorum sacerdotalium diximus, ubi loca comestionis distinguuntur; alia erant comedenda בירושלם *Hierosolymis*, alia vero בגבולים sc. *in provinciis*; ubi Hierosolyma a provinciis distinguitur. Idem probatur ex Mischna supra allegata, ubi quoque tandem habemus distinctionem inter *Medina* & *Hierosolymas*; sic ut recte commentatus fuerit *Maim. ad h. l.* מדינה נקרא כל מדינה ומדינה ארץ ישראל לבר מירושלם *Medina vocatur omnis provincia ex provinciis terræ Israelis excepta Hierosolyma*. Quomodo controversia hæc facillime decidi potest.

XXII. Redemptione frugum decimarum rite absoluta, colonus ipsam pecuniam fructuum loco Hierosolymas adferre, ibique consumere debebat. Sed videndum quibus rebus hæc pecunia impendenda fuerit. Lege divina supra §. VII. relata, permittitur expendere pecuniam illam in omnia quæ desideraverit animus, in boves, oves, vinum aliumque potum inebriantem. Hinc in *Misch. Erubbin* III. 1. *legitur*: הכל נלקח בכסף מעשר חוץ מן המים ומן המלח: *Pecunia decimarum* (secundarum) *omnia emuntur præter aquam & sal*: quandoquidem non sunt ex speciebus fructuum. Audiamus hac super re *Maimonidem Hilc. Maas. Scheni.* VII. 3. אין נלקח בכסף מעשר אלא מאכל אדם שגידולן מן הארץ או גידולי גידוליו מן הארץ כגון הפרט המפרש בתורה בבקר ובצאן וביין ובשכר לפיכך אין לוקחין בכסף מעשר מים ומלח כמהין ופטריות לפי שאין גידוליהם מן הארץ ולא פירות מחוברים מן הקרקע ולא פירות שאינה יכולים להגיע לירושלם לפי שאינן דומין לבקר וצאן: *Pecunia decimarum secundarum non licet emere nisi quod comeditur ab hominibus & procrescit ex terra vel incrementum suum habet a procretis ex terra, quemadmodum speciatim explicatur in lege: de bove, ove, vina & sicera: idcirco pro pecunia decimarum secundarum non licet emere aquam aut sal, aut fungos aut boletos, quoniam non procrescunt ex terra* (vid. supra Exercit. III. §. 17. *Neque etiam illa emere licet fructus solo adhuc adhærentes, non etiam fructus qui Hierosolymas adduci nequeunt, quia similes non sunt jumento & gregi*. Omnibus igitur rebus quæ cum his in divina lege definitis conveniunt decimarum numos impendere licet, observata etiam jamjam a *Maimonide* audita regula generali, quicquid comestibile, quicquid incrementum suum habet e terra &c. Atque hæc ratio est quare non liceat comparare sal & aquam, licet ad cibum adhibeantur, aqua enim (ita Judæi loquuntur) est alimentum simplex, quod tamen non provenit e terra, sal vero est terra adusta. Si vero quis sal aut aquam, fructusque solo adhærentes vel qui Hierosolymas adduci non possunt emisset, illa sanctitatem decimarum non acquirunt neque ut decimarum fructus habentur: emisset quispiam ejusmodi fructus, quos hac pecunia, etiam extra Hierosolymas, emere nefas erat, imprudenter nesciens fuisse pecuniam decimarum secundarum, tunc ven-

venditor pecuniam emtori reſtituere tenetur, quæ poſtea pro pecunia decimarum ſecundarum habebatur ; ſi vero emiſſet de induſtria, ſciens fuiſſe nummos decimarum ſecundarum, tunc ſanctuario ſtante fructus Hieroſolymis comedere, deſtructo vero ſanctuario deponere debebat, donec putreſcant. Hunc in modum intelligi debet *Miſchna Maaſ. Scheni* I. 5. הלוקח מים ומלח ופירות המחוברין לקרקע או פירות שאינן יכולין להגיע לירושלם לא קנה מעשר הלוקח פירות שוגג יחזרו דמים למקומן מזיד יעלו ואכלו במקום ואם אין מקדש ירקבו : *Qui emerit aquam aut ſal. & fructus terræ adhærentes aut qui Hieroſolymas adduci nequeunt, tum illa non aquiſiverunt decimæ : Qui imprudens emerit fructus eorum loco reſtituet pretium ; ſi de induſtria advehentur* (fructus) *ad locum* (quem elegit h. e. Hieroſolymas) *at ſi non fuerit ſanctuarium, putreſcant*.

XXIII. Similiter vetitum erat decimarum pecunia beſtiam extra Hieroſolymas emere; quod ſi autem id factum fuerit per errorem venditor emtori reſtituit pecuniam ; ſi vero ſtudio emerit, beſtiam Hieroſolymas , ſtante ſcilicet ſanctuario, affert, eo vero deſtructo eam una cum pelle ſepelire , nullumque quamdiu vivit ex ea uſum capere debet. Atque eadem ratio omnium rerum pecunia decimarum rite non emtarum: Hinc ejuſmodi generalis Canon traditur: כל שהוציא חוץ לאכילה ושתייה וסיכה מדמי מעשר וברח המוכר או מת יאכל כנגדו ואם היה המוכר קיים יחזרו הדמים למקומן : *Quicunque pecunia decimarum educit* (ſeu ſibi comparat) *præter id quod cibo , potui & unctioni inſervit , evadente vel moriente venditore juxta pretium ejus comedit eo vero adhuc præſente reddit pecuniam in locum ſuum . Maim. Hilc. Maaſ. Scheni* VII. 17. tum de ſuo tantum impendere debet , quantum de pecunia decimarum per errorem ſcilicet impendebat. Quodcunque autem ad cibandum vel potandum vel ungendum corpus inſervit id pecunia decimarum comparari & conſumi poterat , etiam mel , ova , lac &c. Attamen ejuſmodi res quæ vel propter aſpectum vel guſtum vel odorem cibis miſceri ſolent , corporique cibando non inſerviunt , hac pecunia emi non poterant . Inſuper ea non licebat Thrumam , quæ ad Sacerdotes pertinebat , neque ſeptimi anni fructus emere .

XXIV. Niſi putaremus ex dictis facile colligi poſſe , quomodo pecuniam decimarum ſecundarum fuerit impedenda , plura proferre poſſemus , ſed ſufficiet , pauca adhuc protuliſſe , quid in emtione beſtiarum juris fuerit . Ipſe Deus conceſſit boves & oves pro dicta pecunia comparare , non addito aliquo monito ut altari adducantur , hinc beſtias emere ſolebant ad comedendum eas quaſi profanas , proin Sapientes conſtituerunt , ut pecunia decimarum beſtias emant in ſacrificium pacificum : Sic *Maim.* l. c. לוקחין בהמה לזבחי השלמים מכסף מעשר שהשלמים נאכלין לזרים בראשונה היו לוקחין בהמות לאכלן חולין מכסף מעשר שני כדי להבריחה מעל המזבח גזרו בית דין שאין לוקחין בהמה ממעות מעשר אלא לשלמים אבל חיה ועוף לוקחין שאינן ראויין לשלמים : *Pecunia decimarum beſtiam emunt in ſacrificium pacificum , quoniam ſacrificia pacifica eduntur quoque a peregrinis . Olim quidem ex pecunia decimarum ſecundarum emerunt beſtiam ad edendum eam ut profanam : idcirco decrevit Synedrium ne impoſterum ex numulis decimarum ſecundarum emant beſtiam* (ſacrificio aptam) *niſi in ſacrificium pacificum ; quamvis feras quoque & aves , quæ ad ſacrificium pacificum non aptæ , emere quoque licuerit* . Ob hanc autem rationem beſtias decimarum pecunia comparatas non conſumebant ut carnem profanam : quamvis Dominus beſtiæ nullum inde habuerit damnum , quum carnes ſacrificiorum pacificorum ipſe , in templo vel intra urbis mœnia , cum domeſticis ſuis aliiſque convivis comedere poterat . Sed de hoc ſacrificiorum genere , infra ubi decimas beſtiarum deſcribemus , amplior dicendi locus erit.

XXV. Omnes vero res , decimarum ſecundarum pecunia , juxta legis divinæ tenorem Hieroſolymis comparatæ, habebantur pro decimis ſecundis , atque æque ac ipſæ fruges argento permutatæ ſanctæ erant , hinc in loco quoque ſancto conſumendæ. Qui vero fruges ipſas, ſine ulla adærationе Hieroſolymas adferendas curarunt, illi quoque eas ibidem pari modo comedebant . Toties jam in præcedentibus diximus : decimarum ſecundarum fructus cedere in ſacrum ipſorum poſſeſſorum uſum: Accuratius tamen hoc loco videndum eſt , quænam perſonæ fuerint , quibus fructibus hiſce veſci, concedebatur. Tales primo erant ipſi fructuum domini , horumque familiæ, inſtitutis ſolennibus epulis , ad quæ poſt alios, præſertim Sacerdotes & Levitas, quibus nulla pars vel poſſeſſio terræ data , ipſo Deo ſic jubente, convocare debebant , quibus præſentibus coram Domino in lætitia & timore Domini decimas haſce conſumebant . Hinc

Josephus Archæolog. lib. IV. *c.* 7. *al.* 8. decimas secundas δεκάτην πρὸς εὐωχίας vocat. Cum his autem sacris ex decimarum fructibus, (ut & cœteris quoque ex sacrificiorum carne) institutis conviviis primorum Christianorum Ἀγάπαι conveniebant: imo non dubitanter asserimus illas Christianorum, ab Judæis magis, quam gentilibus idololatris, quam vis & illi similem ritum in sacrificando habuerint, arcessitas esse. Finis enim horum conviviorum apud Judæos erat, ut amorem inter se conciliarent, conciliatum confirmarent & propagarent, egenos insuper sublevarent sustentarentque, divinæ benedictionis recordarentur, proque ea debitas referrent grates; certe & hic & non alius scopus Agaparum Christianorum quoque erat. Sed his prolixius demonstrandis non immorabimur.

XXVI. Quum ex præcedentibus haud obscure colligi possit, decimas hasce secundas fuisse rem sanctam, hinc quilibet quoque concludere potest, faciendam esse aliqualem personarum distinctionem, quibus iis frui, licitum fuerit. Oportebat idcirco ut persona comedens sit pura & sine luctu, pollutis enim & qui in luctu erant decimarum comestio pro delicti ratione sub flagellationis pœna interdicta erat. De quo *Maimon.* ubi supra cap. III. I. sq. האוכל מעשר שני בטומאה לוקה שנאמר ולא בערתי ממנו בטמא בין שהמעשר טמא והאוכל טהור בין שהמעשר טהור והאוכל טמא והוא שיאכלנו בירושלם קודם שיפדה שאינו לוקה על אכילתו בטומאה אלא במקום אכילתו אבל אם אכלו בטומאה חוץ מירושלם מכין אותו מכת מרדות הערל כטמא ואם אכל מעשר שני לוקה מן התורה לוקה על אכילת תרומה שהתרומה קרוי קדש ומעשר שני קרוי קדש שהרי נאמר בו קדש ליהוה וטמא שטבל אכל מעשר שני אף על פי שלא העריב שמשו: *Qui comedit de decimis secundis in immunditie vapulat Q. D.* (Deut. XXVI. 13.) Non separavi de eo in immunditie. *Sive nunc decimæ sint pollutæ & comedens purus, sive decimæ mundæ & comedens pollutus qui comedit Hierosolymis antequam redemit; non enim quisquam vapulat propter comestionem rei immundæ vel in pollutione, nisi in ipso loco comestionis: si vero quis comedat in immunditie extra Hierosolymas, ille vapulat flagellatione rebellionis. Obturatus habetur ut pollutus, qui, quum edit de decimis secundis æque vapulat ex lege quemadmodum vapulat propter comestionem Thrumæ: Thruma enim vocatur sancta, sic etiam decimæ secundæ vocantur sanctæ, de quibus dictum est* קדש ליהוה (Levit. XXVII. 30.) *Pollutus lotus, comedit de decimis secundis, quamvis sol nondum occiderit.* In eandem quoque pœnam, ille qui lugens de fructibus decimarum secundarum comedebant, incurrebat; lugens autem dicitur, qui propter mortem אחר הקרובים *unius ex propinquis* juxta legem lugebat, talis si de decimis comedisset Hierosolymis flagellationis legalis reus erat; comedens vero propter luctum ex statutis Sapientum institutum aut extra Hierosolymas, flagellatione rebellionis vapulabat. Præter hos autem pollutos, lugentes &c. tota possessoris frugum familia participabat de decimis.

XXVII. Si accidat, ut simul puri & polluti Hierosolymis edant & bibant, vel si quis habeat partem filiorum suorum purorum, partem vero pollutorum simul ad mensam assidentium, purique voluerint comedere de decimis, tunc מניחין סלע של מעשר שני ואומר כל שהטהרים אוכלין ושותין סלע זו מחולל עליו ותצא הסלע לחולין שהרי אכלו ושתו בשויה בטהרה ובלבד שלא ינעו הטמאים במאכל שלא יטמאוהו: *Qui puri sunt seponunt selam decimarum secundarum dicendo:* super omnibus istis quæ esuri ac bibituri sunt sela hæcce profanator. *Et sic sela ista evadit profana, eduntque & bibunt juxta pretium ejus in munditie, modo non tetigerint inter edendum impuros, ne & ipsi polluantur. Misch. Maas. Schen.* II. 10. *Maim. l. c.* VIII. 15. Et sic fit, quod quicquid ederint ac biberint puri, sit e decimis, perinde ac si eas sela decimarum comparassent, quod vero impuri biberunt profanum habebatur. Præterea cavebant ne illiterati seu plebeji de decimis secundis participarent, quandoquidem illi de impuritate suspecti habentur: *Maimon. l. c.* III. 8. ex *Gem. Hierosol. Demai fol. m.* I. *f.* III. אין נותנין פירות מעשר שני לעם הארץ ולא פירות הנלקות במעות מעשר ולא מעות מעשר מפני שהוא בחזקת טומאה ומותר לאכל מעשר של דמאי באנינות וליתנו לעם הארץ והוא שנאכל כנגדו: *Plebejo neque fructus decimarum secundarum, neque fructus pecunia decimarum emtos neque ipsos numos concedunt, quia talis præsumitur esse immundus: concessum quidem vesci decimis secundis dubiis in luctu, dare quoque plebejo, cui juxta earum pretium comedere licitum erat.* Cœterum personæ quibus decimarum comestio licita erat, eas cum gaudio in conviviis, quemadmodum diximus, consumebant; adhibitis benedictionum formulis, ad mensam usitatis,

de

de quibus non opus eſt, ut hic multis agamus, quippe quæ a *Cl. Buxtorf. Synagog. Jud. cap.* XII. *p. m.* 240. *edit. Baſil.* 1680. & *Goodvvino cum Annot. Rev. Patruelis p.* 476. & aliis prolixe ſatis deſcriptæ ſunt. Speciatim tamen requiritur ut quivis ante comeſtionem decimarum manus lavet. *Miſch. Chagiga* II. 56. נוטלין לידים לחולין ולמעשר ולתרומה ולקדש מטבילין ולחטאת אם נטמאו ידיו נטמא גופו הטובל לחולין והוחזק לחולין אסור למעשר אבל למעשר והוזקת למעשר אסור לתרומה וגו : *Lavant manus pro profano & pro decimis & pro oblatione prima & pro ſancto intingunt* (manus) *& pro ſacrificio pro peccato; ſi pollutæ fuerint manus, polluitur etiam corpus* (quoad lotionem manuum ſufficit eas laviſſe in vaſi quod ſolum רביעית aquæ capit; ad immerſionem autem XL. ſata aquæ requiruntur) *ſi quis immerſerit ſe profano & ad profana aptus habitus fuerit, attamen vetitum illi adhuc eſt edere de decimis; ſi immerſerit ſe pro decimis atque ad eas comedendas aptus ſit, attamen vetitum illi eſt edere de Thruma &c.* Scilicet requiritur ut ea intentione ſe immergat, ut licite decimis ſecundis veſci poſſit; proin ſi quis ſe immerſerit ea intentione ut comedat de חולין *profanis*, ad decimas ſecundas nondum aptus eſt, donec immerſionem iteraverit.

XXVIII. Vidimus perſonas decimas ſecundas comedentes, comedendique modum, ſequitur nunc, ut *locum* quoque comeſtionis indigitemus. Ex ſuperioribus (§. ſeq.) liquet, non alibi quam intra ipſius ſanctæ urbis mœnia, comeſtionem fuiſſe licitam; quamvis, juxta teſtimonium R. Jehoſuæ, acciderit, quod decimæ ſecundæ Hieroſolymis comeſtæ fuerint, licet ibi nullus eſſet murus; ſic traditur *Miſch. Ediut.* VIII. *6.* אמר רבי יהושע שמעתי שמקריבין אף על פי שאין בית ואוכלין קדשי קדשים אף על פי שאין קלעים קדשים קלים ומעשר שני אף על פי שאין חומה שקדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא : *Dixit R. Jehoſchua, audivi, quod ſacrificarint licet non eſſet ſanctuarium & quod ſanctiſſima comederint licet non eſſent vela & ſancta leviora & decimas ſecundas, licet* (Hieroſolymis) *non eſſet murus, quia ſanctificatio prima ſanctificata eſt pro tempore futuro.* In omnibus autem Hieroſolymitanæ urbis locis decimarum comeſtio ad muros uſque erat licita, modo illa intra muros fieret; quod adeo accurate a Judæis definitur, ut ſi quis decimarum fructus, ſub arbore (vel alio loco aut domo) ad urbis muros conſita comedere voluiſſet, arboris vero rami inclinaſſent extra muros, nequaquam ſub illa comeſtio erat permiſſa, tum enim habebatur ac ſi חוץ לירושלם *extra Hieroſolymas* comediſſet; ſub ejuſmodi autem arbore cujus radix intra muros urbis erat, decimæ licite comedebantur. Hinc traditio in *Miſch. Maaſ. Scheni.* III. 7. אילן שהוא עומד בפנים ונוטה לחוץ או עומד בחוץ ונוטה לפנים מכנגד החומה ולפנים כלפנים מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ בתי הבדים שפתחיהן לפנים וחללן לחוץ או שפתחיהן לחוץ וחללן לפנים בית שמאי אומרים הכל כלפנים ובית הלל אומרים מכנגד החומה ולפנים כלפנים מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ : *Arbor intra* (muros Hieroſolymæ) *ſtans & inclinans ſe extra* (muros) *ſtans extra & inclinans intra; e regione muri & interius habetur intra* (ubi comeſtio permiſſa) *e regione muri & exterius habetur extra* (ubi comeſtio interdicta.) *Domicilia torcularium* (qualia cives Hieroſolymitani ad urbis mœnia exſtruere ſolebant) *quorum portæ fuerint intra* (muros) *& concavitas extra* (muros) *Schola Schammai dicit, omnia habentur intra* (muros: hinc juxta eam in ejuſmodi domiciliis decimarum comeſtio licita) *ſed Hillelis Schola dicit: e regione muri & interius, habetur intra* (& hinc comeſtio licita) *& regione muri & exterius habetur extra*, ſcil. muros, ubi comeſtio prohibita.

XXIX. Non tantum in tota Hieroſolymitana urbe, ſed & circa ipſum Templum locus erat, ubi decimarum ſecundarum fructus comedi poterant. Erant ſcilicet quædam atrii conclavia, quæ profana erant, in quibus ejuſmodi convivia inſtituebantur, in loco quidem ſancto ædificata ſed לחול *verſus profanum* ſeu montem Templi aperta, de quibus iterum *Miſchna l. c.* §. 8. הלשכות בנויות בקדש ופתוחות לחול תוכן חול וגגותיהן בנויות בחול ופתוחות לקדש תוכן קדש וגגותיהן חול בנויות בקדש ובחול ופתוחות לקדש ולחול תוכן וגגותיהן מכנגד הקדש ולקדש קדש מכנגד מחול ולחול חול: *Conclavia ædificata in loco ſancto & aperta verſus profanum* (montem templi) *medium eorum eſt profanum, tecta vero ſancta ſunt.* (Si nempe tecta fuerint æquata ſolo atrii, ſi vero non æquata, tum neque conclavia neque tecta ſancta erant) *ſi conclavia ædificata fuerint in loco profano & aperta verſus ſanctum, medium eſt ſanctum, tecta vero profana; ſi ædificata ſint in loco ſancto & profano, aperta quoque verſus profanum & ſanctum locum, medium* (ſeu cavitas) *& tecta e regione ſancti & verſus ſanctum ſunt ſancta* (idcirco ibi decimæ non comedebantur)

tur) *ſed e regione loci profani & verſus profanum*, *ſunt profana*; & idem habebant jus cum ipſa urbe, ubi decimæ licite comeduntur. conf. *Maim. Hilc. Beth. Habbech.* VI. 7. Et hæc ſunt loca in quibus fructuum poſſeſſores decimas ſuas una cum Levitis aliiſque perſonis, ſed non pollutis, conſumebant.

XXX. Inquirendum adhuc reſtat *tempus*, quo decimæ ſecundæ ſolvi conſueverunt. Separatio quidem earum, excipiebat ſeparationem primarum decimarum, ceu ſupra, ubi de decimarum ordine, quo ſolvendæ erant, diximus, indicavimus: ut enim colonus de fructibus ſuis uſum capere poſſet, oportebat prius ſeparare decimas, primam nempe ſtatim Levitis tradere, dein ſecundam, qua ſeparata, fructus reliqui חולין מתוקנין *profani aptati* & in quemvis uſum adhiberi poterant. Quum vero decimarum ſecundarum fructus, vel eorum loco argentum Hieroſolymas afferendum, non opus erat, ut ſtatim ac eas ſeparaverat vel redemerat, eo portaret, ſed per tempus domi aſſervare integrum ipſi erat. Ordinarium autem tempus quo decimarum fructus Hieroſolymas allati, ad feſta tria majora רגלים etiam כנופיא *congregationis* בבוא כל ישראל לחג quando omnis Iſrael venit ad feſtum celebrandum, uti *R. Nathan in Lexico Aruch fol.* xc. *col.* 3. explicat, dicta, nempe Paſchatis Pentecoſtes & Tabernaculorum, erat; his enim feſtis, ex præcepto divino Exod. XXIII. 17. Deuter. XXI. 16. omnis maſculus coram facie Dei Hieroſolymis ſiſtere ſe debebat, ut nempe memores ſint trium inſignium beneficiorum a Deo in Iſraelitas collatorum, egreſſus ex Ægyptiaca ſervitute, lationis legi, & poſſeſſionis terræ promiſſæ; mulieres tamen, ſurdi, cœci, ſtulti, infirmi, pueri, ſenes, quiſcunque denique foret, qui pedibus Hieroſolymas ire non poterat, eo non obligabatur. Quæ feſta magnis cum ſolemnitatibus, frequentibus ſacrificiis offerendis, atque ſumma lætitia, celebrabantur; de quibus, poſt codicem Miſchnicum Chagiga, videri poteſt peculiaris de tribus hiſce feſtis diſſertatio *Cl. Hottingeri*, Marburgi habita.

XXXI. Fuiſſe vero hoc tempus, quo vel ipſi fructus vel argentum decimarum Hieroſolymas allatum, præter alia idonea teſtimonia, colligi poteſt, quod numi trium horum feſtorum tempore Hieroſolymis reperti, pro numis decimarum ſecundarum habiti fuerint; quemadmodum traditur *Miſch. Schekal.* VII. 2. מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה לעולם מעשר בהר הבית חולי׳ בירושלים בשעת הרגל מעשר ובשאר כל ימות השנה חולין Ex verſione Cl. H. Othonis. *Numi qui reperiuntur coram pecorum mercatoribus ſemper decimæ ſunt; qui reperiuntur in Monte Templi communes ſunt. Qui Hieroſolymis reperintur tempore feſtorum decimæ ſunt, in aliis vero anni diebus communes*. Ad quæ verba lubet addere gloſſam *R. Obad. de Bartenora:* לעולם מעשר אפילו כל השנה כולה לפי שעולי ברגלים אינן מספיקין להוציא כל מעשר שני שלהן ברגלים ומניחין אותן לקרוביהן או לאהוביהן לאכול אותן כל השנה בירושלים ועקר מצות אכילת מעשר שני היא שלמים לפיכך רוב בהמות הנמכרות בירושלם בכל ימות השנה הן נלקחות בכסף מעשר: Miſchnæ verba: numos coram pecorum mercatoribus habendos pro numis decimarum ſemper: *intelligenda ſunt de toto Anno: Illi enim qui* (cum decimis ſecundis) *aſcendebant ad feſta, omneſque numos decimarum diebus feſtis non conſumebant, qui reſtabant, relinquebant propinquis ſuis aut amicis, ut comederent eos per totum annum Hieroſolymis; præcepti autem fundamentum de decimarum ſecundarum comeſtione eſt, ut impendatur ſacrificiis pacificis, propterea major pars beſtiarum, quæ vendebantur Hieroſolymis, comparabatur per totum annum pecunia decimarum*. Non ergo opus erat omnem fructuum maſſam vel totam argenti ſummam uno conſumere feſto, ſed fieri id poterat ſucceſſive, quoties alicui Hieroſolymas eundum ibique morandum erat, etiam extra feſti tempora.

XXXII. Ceterum opportunum admodum erat tempus hocce pro decimarum frugibus vel argento Hieroſolymas advehendis ibique conſumendis; volebat enim ipſe Deus ut decimæ in lætitia conſumerentur, quod hiſce feſtis peculiari modo fiebat; commodum quoque erat pro offerendis ſacrificiis ſalutaribus. Diſtinguenda tamen ſunt ſacrificia ſalutaria ex decimarum pecunia comparata, a ſacrificiis ſalutaribus ſeu pacificis ex divino mandato hoc feſto oblatis: Tria nempe potiſſimum tradunt Judæi in *Gemara Chagig. fol.* II. *cap.* 2. *fol.* VI. *c.* 2. ad quæ quivis, qui in feſtis comparebat, obligabatur. I. ראייה *præſentiam;* ut unuſquiſque hiſce feſtis offerat holocauſtum ſive ex quadrupedibus ſive avibus, quod holocauſtum ראייה *præſentiæ* appellatur Exod. XXIII. 15. Deut. XVI. 16. debebat ex חולין *profanis*, non decimis afferri. II. חגיגה *celebritatem*. Ut unuſquiſque offerat ſacrificium ſalutare primo die feſti, quod etiam ex profanis adduci debuit, non vero ex rebus

bus Deo ſacris Levit. XXIII. 41. vocatur illud חוכת חגיגה *ſacrificium celebritatis a Deo mandatum* & diſtinguendum a ſacrificio pacifico libero, quod ex decimis adduci poterat. III. שמחה *lætitiam* Deut. XXVII. 7. ut præter dicta ſacrificia, alia offerat ſalutaria, quæ a lætitia nomen habent, & hæc argento decimarum vel etiam decimis animantium comparari poterant. vid. *Miſch. Chagig.* I. I. & *Cl. Reland. Antiqq. Hebr. p.* 414.

XXXII. Plura adhuc dicenda eſſent de Tempore, quo decimæ ſecundæ ſocundæ ſolutæ fuerint, an nempe earum ſeparatio ſingulis annis uti decimarum primarum facta fuerit? ſed quum ſuper hac quæſtione, occaſione decimarum Pauperum inter Philologos orta ſit controverſia, ejus expoſitionem in ſequentem Exercitationem, reſervare lubuit.

EXERCITATIO OCTAVA

De Decimis Pauperibus ſolutis.

ARGUMENTUM.

Pauperibus *inter Iſraelitas Deus variis* donis *proſpexit, qualia* quinque *recenſentur. Ex quibus* decimæ *ſunt*. Lex *de decimis pauperibus ſolvendis*. Nomina *harum decimarum*. Res *de quibus ſolutæ & a quibus* perſonis: *An etiam* Levitæ *&* Sacerdotes *ſolverint decimas pauperibus*. Terra *unde decimæ hæcce deſumptæ*. *Quibus* perſonis *diſtributæ*. *Quinam* proſelyti *de iis participarint*. *Modus* diſtribuendi. Tempus *ſolutarum decimarum, explicatur phraſis* מקצה שלש שנים *ex Deut.* XIV. 28. *Alia decimarum pauperum* jura. *An decimæ pauperum* peculiaris *præter* primas *&* ſecundas, *decimationis ſint* ſpecies. *Locus Deuter.* XXVI. 12. *ex* Alexandrina Verſione *examinatur*. Tob. I. 7. & Joſephi *locus explicantur*. *Decimæ Pauperum non in locum* primarum *ſed* ſecundarum *decimarum ſolutas eſſe, idoneis teſtimoniis probatur*. Tabula *qua exhibetur* quibus annis, *quævis decimarum ſpecies ſoluta*. *Tam decimæ pauperum quam cetera eorum dona* quam accuratiſſime *erant* exhibenda.

I. IN duabus ultimis Exercitationibus, ex quatuor decimarum ſpeciebus tres, nempe *decimam primam* Levitis, *decimam ex iiſdem decimis* Sacerdotibus dandam & *decimam ſecundam* ab ipſo colono Hieroſolymis conſumendam, explicuimus: ſequitur jam quarta deſcribenda, quæ *pauperibus* danda præcipitur.

II. Deus, ut providus ſuorum curator quinque non voluit, ut inter populum ſuum pauperes eſſent, diverſimode quorundam ex Iſraelitis egeſtati conſuluit, concedendo ipſis privilegia quædam circa terræ proventus, unde quod viverent, haberent. Sic primo vetuit Iſraelitis, ne totum demetant agrum, ſed פאה *angulum* fructibus adhuc conſitum relinquerent. Levit. XIX. 9. 10. XXIII. 22. Dein *ſpicas* inter colligendum decidentes tollere colono prohibuit, ſed להניח לקט *ſpicilegium relinquere* præcepit. Levit. XIX. 9. XXIII. 22. Tertio, *uvas* quoque cadentes redituum pauperum partem conſtituit. Levit. XIX. 10. Quarto *manipulum* ab agri proprietario oblitum, ipſi, ſic Deo jubente, repetere non licuit, qui pauperi relinquendus erat. Deut. XXIV. 19. Quatuor tamen hiſce pauperum donis & privilegiis, non minimum adhuc accedit, quo Deus illos beare voluit; quod eſt *decima frugum pars*, poſt decimam primam Levitis ſolutam, pauperibus, definitis annis ſolvenda. De qua divina lex Deut. XIV. 28. 29. ſic ſonat: מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך בשנה ההיא והנחת בשעריך ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך ואכלו ושבעו למען יברכך יהוה אלהיך בכל מעשה ידך אשר תעשה: Junius & Tremellius vertunt: *A fine trium annorum depromito omnes decimas proventus tui, provenientis illo anno & relinques eum intra portas tuas: Quem venientes Levitæ (quia non eſt ei pars aut poſſeſſio tecum) & peregrini; pupillique & viduæ, qui ſunt intra portas tuas comedant & ſaturentur, ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni opere manus tuæ quod facies*. Et cap. XXVI. 12. כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום ולאלמנה ואכלו בשעריך ושבעו ואמרת וגו'. *Quum abſolveris dare omnes decimas proventus tui anno tertio, qui annus decimarum eſt, & dederis Levitæ, peregrino, pupillo ac viduæ, ut comedant in portis tuis & ſaturentur*.

III. Antequam, ad prolixiorum harum legum explicationem pergimus, quædam de *nominibus*, quibus hæc decimarum ſpecies inſignitur, præmittemus. *Aben-Eſra* ad Deut. XIV. 22. eam vocat מעשר שלישי *decimam tertiam*, ut & in *Tobia* Hebræo: Item Tob. I. 7. Græco & *Joſeph. Antiqq. Jud. Lib.* IV. *cap.* VIII. δεκάτην τρίτην, quia nempe alius plane erat conditionis quam vel

prima vel secunda decima, haud incommode tertia appellari potest, modo id non eo sensu accipiatur ac si tres decimarum species, prima nempe secunda & hæc tertia uno eodemque anno solutæ fuerint; quamvis etiam *tertia* dici possit, quod nonnisi quovis tertio intra septennium anno data, de quo infra pluribus agetur. Frequentior tamen hujus decimæ appellatio est, quod vocetur מעשר עני *decima pauperum*, quam etiam *Hieronymus ad Ezech. cap.* XLII. πτωχοδεκάτην commodissime appellavit, quandoquidem ea in pauperum sustentationem separabatur. Hinc *Maimon. de Donis Pauperum c.* VI. I. מתנת אחרת שישית יש לעניים בזרע הארץ והוא המעשר שנותנין לעניים והוא הנקרא מעשר עני: *Aliud donum, quod sextum, ex semine terræ quoque cedit pauperibus & hoc est decima quæ pauperibus dabatur, vocaturque decima pauperum.*

IV. Non opus erit, hic multis inquirere de quibus *rebus* vel frugibus hæ decimæ fuerint solutæ: quandoquidem putamus quoad res decimandas, in omnibus decimarum speciebus eandem fuisse rationem; præsertim quum hæ decimæ pauperum, quovis tertio & sexto heptaeridis anno, in locum decimarum secundarum, (quod infra pluribus probabitur) successerint; decimæ autem secundæ de iisdem frugibus solutæ de quibus primæ, sed primæ solutæ, de omni semine terræ & fructu arboris, omnique seminis proventu; frumento, musto, oleo, dactylis, oleribus &c. vel secundum regulam Mischnicam, de omni quod custoditur & e terra crescit, omni, quod ab initio & in fine editur vel quando comestibile est. Non ergo sine fundamento concluditur, quia de hisce speciebus omnibus, tam primæ quam secundæ decimæ solutæ erant, pauperum quoque exinde fuisse separatas.

IV. Similiter ad pauperum decimas solvendas; ii quoque, qui ad ceteras, obligati erant, nempe בעלי השדה agrorum possessores: licet alias pauperrimi, modo soli alicujus, quantumvis exigui proprietarii sint, ad decimas pauperum separandas tenebantur: imo ipsi pauperes aliquando inter se decimare debebant, veluti si duo agrum acceperint, quem pro certa frugum portione colant, alter alteri de portione sua decimabat. Insuper qui certis quibusdam conditionibus agrum ad demetendum accipit, prohibetur de decimis pauperum; si scilicet pro tertia vel quarta frugum agri parte conduxisset, & ita jus aliquod in toto agro acquisivisset; sic legitur in *Misch. Peah.* v. 5. המחליף עם העניים בשלו פטור ובשל עניים חייב שנים שקבלו את השדה באריסות זה נתן לזה חלקו מעשר עני המקבל שדה לקצור אסור בלקט שכחה ופאה ומעשר עני אמר רבי יהודה אימתי בזמן שקבל ממנו למחצה לשליש ולרביע אבל אם אמר לו שליש מה שאתה קוצר שלך מותר בלקט ובשכחה ובפאה ואסור במעשר עני: Cl. Guisio interprete: *Si quis permutaverit cum pauperibus, quod suum est, immune habetur; quod pauperum, tenetur. Duorum, qui agrum conduxerint ad culturam partiariam, hic illi dat partis suæ decimas pauperum & ille huic partis suæ decimas pauperum. Qui agrum metendum conduxerit, ei interdicitur spicilegio, prætermisso, angulo & decimis pauperum. Ecquando vero? inquit R. Juda. Si conduxerit ad dimidiam, tertiam vel quartam partem. Sin sic convenerit:* Tertia pars ejus quod demetis tui esto, *permissum ei censentur spicilegium, prætermissum & angulus, interdicitur autem decimis pauperum.* conf. *Cl. Guisii & Cl. Surenhusii notas ad h. l.* ut & *Maimon. l. c. cum Annot. Cl. Prideaux p. 69. edit. Oxon.* 4.

V. Quum in superioribus (Exerc. V.) ubi de personis, quæ ad decimas obligatæ erant, egimus, quibusdam in casibus Sacerdotes quoque & Levitas ad separandas decimas teneri dixerimus; videndum ergo & nunc, an & quomodo sacræ hæ personæ, ad pauperum quoque decimas dandas obstricti fuerint? Videtur quidem, Sacerdotes & Levitas pauperum decimas solvisse, ex *Misch. Peah.* VIII. 6. colligi posse, ubi hæc leguntur: ומדה זו אמורה בכהנים ובלוים ובישראלים היה מציל נוטל מחצה ונותן מחצה היה לו דבר מועט נותן לפניהם והן מחלקין ביניהן: *Mensura ista præscribitur Sacerdotibus, Levitis & Laicis* (ita significat ישראל in Misna, cum apponitur Sacerdotibus & Levitis) *Qui partem eripere* (vel, ut pauperibus cognatis distribuat, reservare) *velit, dimidium sibi sumit, alterum erogat*; si ita minus (quam ut pro mensura distribuat) *restat, coram deponit & ipsi* (pauperes) *inter se dividunt.* Quamvis autem forte sint, qui ex hisce Mischnæ prioribus verbis, probare vellent, Sacerdotes & Levitas pauperum quoque decimas solvisse, tamen verba hæc, plane aliud quid dicere mihi videntur. Nam Mischna præcedenti dictum est, quænam sit mensura ejus, quod pauperibus ex area erogatur, jam hæc Mischna dicit; hanc mensuram obtinere in Sacerdotibus Levitis & Laicis seu Israelitis; quod non ita accipiendum est, ac si Doctor Mischnicus

nicus dicere voluiſſet: Sacerdotes, Levitæ & Iſraelitæ, qui in pauperes ex decimis erogare volunt, hanc menſuram obſervare debere; ſed prorſus contrarium hinc innuitur; nempe, Sacerdotes, Levitæ & Iſraelitæ non ut dantes, ſed ut accipientes conſiderantur, ſicut verborum ſenſus ſit: omnes qui decimas pauperum erogant, eandem menſuram, tam erga Sacerdotes & Levitas, quam Iſraelitas pauperes obſervent; potuiſſet alias colonus cogitare, Sacerdotibus & Levitis, pauperibus puta, decimas non dandas eſſe ad ſatietatem, eo quod ipſorum ſint decimæ primæ & decimæ ex decimis. Hoc modo *R. Simeon* apud *Toſeph. Jom. Tobh. ad h. l.* verba citata explicat; conf. quoque *Cl. Surenhuſium* ibid. Quamvis negare nolimus Sacerdotes & Levitas, ſi & ipſi fuerint בעלי השרה *agrorum proprietarii*, quos ſibi argento vel alio modo compararunt, ad πτωχοδεκάτας obligatos fuiſſe. Evolve, ſi vacat, *Exercit.* v. §. 12. & vi. §. 16. ubi indicavimus, quomodo Levitæ & Sacerdotes de decimis tenerentur, quod dubio procul in decimis quoque Pauperum valere debebat; Ipſa tamen Lex divina nullibi illas perſonas decimis ſolvendis ſubjecit; hinc *Raſchi ad Deut.* xiv. 22. Levitas a decimis liberos pronunciat כי אין לו חלק ונחלה עמך יצאו לקט שכחה ופאה והפקר שאף הוא יש לו חלק עמך ואינו חייבין במעשר: Ad verba: quia non eſt ei pars vel hæreditas tecum; inquit: *Excipiuntur ſpicilegium, res per oblivionem relicta & angulus atque commune; nam etiam in iſtis eſt ei* (Levitæ) *pars tecum, perinde atque tibi, nec decimationi ſubjacent.*

IV. Quod ad *terram* ad decimas Pauperum ſolvendas, obligatam, attinet, denuo alia nulla erat, quam ea quæ quoque de primis & ſecundis decimis tenebatur: Terra ſcilicet ſancta erat, in qua etiam ſola, antequam populus Hebræus in vicinas regiones diſperſus, collecta erat. Verum tradunt nobis Judæi, conſtitutionem Moſis e Sinai, cujus tenore quovis anno Sabbathico, quo in terra Iſraelitica neque Thruma, neque decimæ ſeparabantur, ſed omnia communis erant juris, hæc pauperum & primæ Levitarum decimæ, e vicinis regionibus, Ægyptiorum nempe, Ammonitarum & Moabitarum, quippe in quibus, nullum ſoli Sabbathum obſervabatur, in Levitarum & pauperum ſuſtentationem, educerentur; quod clariſſimis verbis in *Miſch. Jadaim* iv. 3. & *Maim. de Donis Pauperum* vi. 4. 5. legitur, quæ verba ſupra *Exercit.* v. §. ix. x. exhibuimus, quo lectorem ablegamus. Sed quemadmodum hæc decima, ex prima inſtitutione in terra Iſraelitica ſolvebatur, ita quoque intra eam manere debuit, quippe quam extra terram efferre non licuit. Sic *Maimon. l.c.* §. 17. *fin.* ואין מוציאין אותו מן ארץ לחוצה לארץ שנאמר והנחת בשעריך ונאמר ואכלו בשעריך ושבעו: *Neque etiam licet educere eas* (decimas pauperum) *ex terra* (Iſraelitica) *extra eam; Q. D.* Et relinques intra portas tuas & comedant in portis tuis & ſaturentur. Deut. ll. cc.

VII. Videndæ jam ſunt *perſonæ*, inter quas pauperum decimæ erant diſtribuendæ. In ſupra allegata lege *Levitæ*, *proſelyti*, *orphani*, *viduæ* nominantur, ad quos ſi pauperes ſint & indigi harum decimarum fructus pertinebant. Nec cuiquam mirum videri debet, fieri hic mentionem pauperum Levitarum; equidem extra omnis dubitationis aleam poſitum puto, inter tot numero Levitas æque ac ceteras tribus, aliquando exſtitiſſe pauperes, qui his aliiſque pro pauperibus collectis donis indigerent; ad quæ Levitæ, una cum reliquis in Iſraele pauperibus jus habebant & partem, eamque non minorem ſed omnino æqualem. Hinc paſſim legimus, Levitas totam quandoque terram peragraſſe, quo victum, informatione puerorum in lege, quærerent: facile etiam cogitari poteſt, quam anguſta res domi illis fuerit Levitis, qui erant illiterati. Eadem quoque ratio erat Sacerdotum illiteratorum. Vid. quæ de iis p. 129. diximus.

VIII. Præter Levitas & alios Iſraelitas *proſelyti* quoque de pauperum decimis participabant. Fuiſſe autem duum generum proſelytos, notius eſt, quam ut multis explicari debeat. Erant גרי תושב vel גרי שער *proſelyti inquilini* dicti; quibus quidem in terra Iſraelis non vero Hieroſolymis, habitare licuit, ſeptem *præcepta Noachidarum* dicta obſervantibus, quæ ſunt I. de Idololatria. II. Maledictione divini nominis. III. Homicidio. IV. Stupro. V. & Rapina vitandis. VI. Colendo magiſtratu. VII. Non edendo membro vivi animalis; ubi ſex priora jam Adamo data, ſeptimum autem Noachi tempore additum, Judæi tradunt: vid. *Maim. Hilc. Melach.* ix. 1. Altera proſelytorum ſpecies גרי צרק *proſelyti juſtitiæ*, vocabatur; hi e ſacris gentilium ad Judæorum ſacra tranſierunt & idcirco Judæi habiti ſunt; initiabantur autem illi tribus ritibus I. מילה *Circumciſione*; qui vero jam in Gentiliſmo circumciſus fuerat, ei octavo ex quo factus eſt proſelytus die, ſanguis foe-

fœderis eliciebatur. *Maim. Hilc. Mila.* I. 7. II. טבילה *Baptiſmo*, conſiſtente in immerſione totius corporis. III. קרבן *Sacrificio;* conſtante holocauſto ex jumento aut duobus turturibus aut duobus pullis columbinis. Vide quæ de proſelytis prolixius tradidit *Maim. Hilc. Iſſur. Biah.* XIII. *ſq. a Cl. Prideaux* Latine reddita & *Tractatui de donis Pauperum* annexa: conf. præprimis tum quoad proſelytos, tum VII. præcepta Noachi *Cl. Seldenum de J. N. & G. L.* II. *c.* II. *L.* III. *cap.* 12. & paſſim; alioſque bene multos; *Cl. Ligtfootum, B. Avum, Goodvvinum cum notis Rev. Patruelis* &c. Verum non ad utriuſque generis proſelytos, ſed ad ſolos גרי צדק *proſelytos juſtitiæ*, pauperum decimæ, ut & cetera מתנות עניים *pauperum dona* pertinebant. Ita *Maim. de Donis Pauperum* I. 9. כל גר האמור במתנת עניים אינה אלא גר צדק שהרי הוא אומר במעשר שני ובא הלוי והנו מה הלוי בן ברית אף הגר בן ברית : *Ubicunque de proſelytis in donis pauperum* (erogandis) *mentio ſit, non alii quam juſtitiæ proſelyti intelligendi: id quod etiam dicitur de decimis ſecundis;* Et veniat Levita & proſelytus; *ſicuti autem Levita eſt filius fœderis, ſic quoque proſelytus* (juſtitiæ) *eſt filius fœderis*. Talis enim proſelytus, rite initiatus, ad totam Moſaicam legem ſervandam obligabatur, omnibuſque populi Iſraelitici privilegiis fruebatur; ad nullas tamen dignitates, niſi mater ejus fuiſſet Iſraelitiſſa promovebatur, uti id *Maim. Hilc. Melacim. cap.* I. ex Deut. XVII. 15. probat.

IX. Perſonas quibus pauperum decimæ diſtribuendæ, indicavimus, jam diſtributionis *modum* deſcribemus. Varius autem ille erat, prout decimæ vel in agro, vel ex horreo vel domo diſtribuebantur. Et quidem in agro decimas colonus in pauperes erogare debet ad ſatietatem uſque *Maimon. de Donis Pauper. cap.* I. §. 7. בעל השדה שעברו עליו עניים והיה לו שם מעשר עני נותן לכל עני שיעבור עליו מן המעשר כדי שובעו שנאמר ואכלו בשעריך ושבעו : *Colonus, apud quem* (in agro) *pauperes tranſeunt, ibique decimas habeat, tenetur cuivis pauperi tranſeunti dare decimas ad ſatietatem uſque:* Q. D. & comedent in portis tuis ut ſaturentur. Danda igitur erat ejuſmodi quantitas, qua pauperes poterant ſaturari; quam ipſam Miſchnici pro varia frugum ſpecie definiverunt; ſic *Miſch. Peah.* VIII. 5. אין פוחתין לעניים בגורן מחצי קב חטים וקב שעורים רבי מאיר אומר חצי קב וחצי קב כוסמין וקב גרוגרות או מנה דבילה רע אומר פרס חצי לוג יין ר״ע אומר רביעית שמן רבי עקיבא אומר שמינית ושאר כל הפירות אמר אבא שאול כדי שימכרם ויקח בהן מזון שתי סעודות : *Non minus erogant in pauperes de area quam ſemicabum tritici;* (cabus continet quatuor logos) cabum hordei; (*R. Meir ait ſemicabum*) *ſpeltæ cabum, & ſeſqui cabum; caricarum cabum, palathæ minam* (quod eſt pondus centum denariorum, denarius vero continet ſex drachmas ſeu Zuſas, זוז autem continet pondus XVI. granorum hordei) *R. Aquiba ſemilibram: Vini ſemilogum* (*R. Aquiba quartarium*) quæ quarta logi pars; *olei quartarium Rabi Aquiba octantem:* (ſeu octavam logi partem) *Reliquarum omne genus frugum, inquit Aba Saul, quanto venum dato comparari poteſt cibus duarum refectionum*. Hæc vero omnia dicta ſunt de diſtributione decimarum pauperis in area, ſed qui decimas pauperis diſtribuit domi, ei a Sapientibus nulla præſcripta eſt menſura, ſed diſtribuit quantum ipſi lubuerit, ad ſatietatem enim erogare haſce fruges nanniſi בשדה *in agro* tenetur. Quod ſi etiam colonus inter cognatos ſuos habuerit pauperes; ei permiſſum iis dimidiam decimarum ſuarum reſervare partem, alteram autem cuivis pauperi diſtribuere; ita intelligenda ſunt verba *Miſch. l. c.* §. *6.* quæ ſupra pag. 186. allegavimus. Sic etiam *Maimon. l. c.* §. 11. היה לו מעשר בגורן ורוצה ליתנו לעני קרובו או מידועו יש להפריש מחצה ליתנו לו ומחצי מחלקו לכל עני שיעבור ושיעור שאמרנו : *Si quis habuerit decimas* (pauperum) *in area, voluerit que eas pauperibus ſibi cognatis aut peculiariter notis diſtribuere, poteſt dimidiam earum partem ſeparare, alteram autem dimidiam ceteris pauperibus juxta menſuram ſupra definitam diſtribuere*. Ter autem in die accedebant & prodibant pauperes dona ſua & Decimas ex agris petieuri, ſcilicet בשחר ובחצות ובמנחה *mane, meridie & tempore pomeridiano*. *Miſch. Peah.* IV. 5. Quæ tempora non ſine ratione inſtituta credi debent, ut explicatur in *Gemara Hieroſol. Peah. fol.* XII. *fac.* I. Matutinum tempus nutricum cauſa inſtitutum, utpote parvulis earum mane adhuc dormientibus, quo otium exeundi & dona in agris colligendi ipſis ſuppetit. Secundo meridie, quo tempopore ipſi etiam pueruli ad colligendum parati ſunt. Tertio, ſub veſpera, ſenum gratia: vid. etiam *Cl. Ligtfootum Op. T.* II. *p.* 298. Hiſce vero tribus diei temporibus, ſed nec pluribus nec paucioribus, pauperes dona ſua colligere poterant; ſic in *Miſna loc. cit.* שלש אבעיות

אבעיות ביום בשחר ובחצות ובמנחה רבן נמליאל אומר לא אמרו אלא כדי שלא יפחתו רבי עקיבא לא אמרו אלא כדי שלא יסופו: *Tres perquiſitiones* (vel emiſſiones ad colligenda dona pauperum) *habentur de die ; mane , meridie & tempore pomeridiano . Rabban Gamaliel ait : Hoc non alio fine dictum , quam ne pauciores habeantur , R. Akiba dicit , non alio fine quam ne plures*. conſ. *Maimon. de Donis Pauperum* II. 17.

X. Sed ut nunc in *tempus* & annum, quo hæcce decimæ pauperum ſolutæ , inquiramus, ordo ſermonis noſtri requirit . Tempus autem hoc definitum eſt ab ipſo Deo : מקצה שלש שנים *a fine trium annorum* Deut. XIV. 28. Habuit itaque hæc decima peculiare tempus & non ſingulis annis quemadmodum decima prima, ſeparata eſt. Verum phraſis hæc מקצה שלש שנים nonnullam parit ambiguitatem , quippe vox מקצה vel illi conſona מקץ non conſtanter eodem modo in Sacris Literis , ubi de tempore ſermo eſt, ſumitur. Notat enim aliquando tempus, a quo res fieri dicitur, præteritum, ſic ut מקצה שלש שנים intelligi quoque poſſit poſt tres annos plene completos : ſed nonnumquam ultimum temporis de quo ſermo eſt, articulum indicat ; quo ſenſu diceretur in extremo anni tertii tempore , vel ipſo anno tertio . Exempla apud *Cl. Glaſſium Philolog. Sacra. p. m.* 1050. & *Cl. Noldium Concord. Partic. Hebraic. p.* 644. 645. & *in Notis p.* 1083. legi poſſunt, qui etiam obſervat קץ eſſe *finem* ſeu *terminum a quo* & *ad quem* . Quale vero tempus hoc noſtro loco verbis מקצה שלש שנים indigitetur , non admodum difficile eſt inquirire , modo conferamus locum huic parallelum Deut. XXVI. 12. ubi phraſis iſta explicatur per בשנת שלישי, *in ipſo anno tertio* . *Alexandrini* priorem locum tranſtulere μετὰ τρία ἔτη poſt tres annos, h. e. ipſo anno tertio; ſic enim in N. T. præpoſito μετὰ ſumirur . Ita Math. XXVII. 63. μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι , *poſt tres dies reſurgam* , hoc eſt , die tertia , ut verſu ſequenti explicatur. Et quod Marc. VIII. 41. Chriſtus eadem phraſi dicit μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι , id Math. XII. 21. τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι exprimitur. Atque ita verba, *in finem trium annorum*, non intelligenda ſunt , poſt tres annos completos & conſequenter anno quarto pauperum decimas fuiſſe ſolutas . Præterea obſervandum , hunc annum eſſe tertium ab anno Sabbathico numeratum ſi itaque per מקצה שלש שנים intelligeretur annus quartus , ſequeretur inde , quod denuo præterlapſo triennio hæc decima pauperum incideret in annum octavum , qui reſpectu Sabbathici eſſet primus , adeoque neque tertius neque quartus, nam hoſce annos ab anno Sabbathico numerandos eſſe , a nemine in dubium vocatum iri puto.

XI. Omnibus hiſce accedit conſtans Judæorum (quibus plurimi quoque Chriſtiani Philologi aſſenſum præbent) aſſertio , qui etiam tertio quoque anno , itaque intra ſeptennium bis , pro pauperibus decimas fuiſſe ſolutas , tradunt. Sit nobis *Maim.* adinſtar omnium , ita in *Tr. de Donis Pauperum* IV. 4. ſcribens בשלישית ובשישית מן השבוע אחר שמפרישין מעשר ראשון הפריש מן השאר מעשר אחר ונתנו לעניים והוא הנקרא מעשר עני ועליו נאמר מקצה שלש שנים וגו' *Tertio & ſexto intra ſeptennium annis , poſtquam ſepararunt decimam primam, ſeparant de reliquo aliam decimam pauperibus dandam, quæque idcirco vocatur decima pauperum , & de ea dictum eſt, a fine trium annorum* &c. Ita etiam de Tobia I. 8. legitur , eum tertio quovis anno decimas ſuas peregrinis ac pupillis dediſſe ; Neque aliter *Joſephus* de δεκάτη τρίτη *decima tertia* (ita enim pauperum decimas vocat) ſenſiſſe videtur; *Archæol. l.* IV. *c.* VIII. cujus verba infra dabimus . Sine ulla ergo hæſitatione tempus ſolutioni decimarum pauperum definitum, poſt quemvis annum Sabbathicum, tertium & ſextum fuiſſe, aſſerimus. Quo certe optimus Deus ſapientiſſime egenis conſulere voluit, dum etiam ſexto anno hoc donum ipſis conferendum , juſſerit ; excipiebat enim hunc annum, annus Sabbathicus , quo ſoli quies præcepta , & nonniſi ſponte naſcentia habebantur, quæ omnibus tam divitibus quam pauperibus erant communia; ut igitur pauperes , quos ordinaria dona illo anno deficiebant , ſuam haberent ſuſtentationem, proſpexit Deus, concedendo ipſis anni præcedentis decimas ; quamvis ipſo etiam Sabbathico anno , ſed extra terram Iſraeliticam , pauperum decimæ fuerint ſolutæ, quod ſemel atque iterum diximus.

XII. Licet autem , quoad tempus , quo pauperum decimæ ſolutæ Judæi & Chriſtiani potiſſimum conveniant; tamen de hoc decimarum genere , variæ inter Eruditos ortæ ſunt quæſtiones & controverſiæ . Et primo quidem controvertitur; *Utrum hæ decimæ pauperum, plane ſingularis, præter primas & ſecundas, decimationis ſint ſpecies* ? vel , ut clarius dicam ; *an quovis tertio heptaeridis anno ſupra decimas primas & ſecundas, paupe-*

rum

rum quoque ut decima tertia ab Iſraelitis fuerit ſoluta ? Ab affirmantium parte quoſdam quoque inter ipſos Judæos ſtetiſſe, colligere licet ex verbis *R. Aben-Ezræ ad Deut.* XXVI. 12. ubi ita inquit: זה מעשר שלישי ולא יוציא בשנת הזארת מעשר שני ויש אומרים כי יוציא שלשתם: *Hæ decimæ* (quarum nempe h. l. mentio fit) *ſunt decimæ tertiæ* ; *hoc enim* (tertio ſcilicet) *anno* , *nullæ decimæ ſecundæ educuntur ; ſunt autem* , *qui omnes tres* (illo anno) *ſolutas fuiſſe*, *contendunt* . Et qui ex Chriſtianis ſententiæ huic ſubſcripſerunt , præſidium cauſæ ſuæ , in *Alexandrina Verſione* , *Libro Apocrypho Tobiæ* , *Joſepho* , *Chaldæo Paraphraſte Jonathan* quæſierunt . Quæ argumenta & teſtimonia quanti ſint momenti & ponderis , videri poteſt apud feliciſſimum Miſchnæ interpretem *Cl. Guiſium Anglum* , *in Annotat. ad Miſch. Peah.* VIII. 2. hanc controverſiam contra Celeberrimos quoſdam Anglos, quos inter hæc acriter agitata, tractantem ; unde breviter , quæ nobis ad frivolam hujus ſententiæ refutationem pertinere videbuntur, repetemus , de noſtro quoque nonnulla addituri .

XIII. Qui igitur contendunt (*Cl. Guiſius*, Doctiſſimum *Montacutium* & de Eccleſia optime meritum *Thomam Comberum* allegat) Pauperum decimas eſſe peculiare decimarum genus , quovis triennio , poſt primas & ſecundas , ſeparatum , provocant ad Deut. XXVI. 12. quem locum ſupra exhibuimus & de decimis pauperum agere diximus : eſt enim ibi triennalis decimationis diſtinctio , inter decimam Levitis , quæ *primæ* nomine venit , & eam quæ proſelytis, orphanis viduis &c. conceſſa , & hinc pauperum decima vocata, ſolvenda erat; hiſce autem verbis nihil quicquam continetur , quod ſententiæ contrariæ faveat, quum vel cœcutienti clarum ſit , duas tantum & non tres decimarum ſpecies , anno tertio fuiſſe ſeparatas . Verum provocatur ad Alexandrinam verſionem , quæ ſine dubio , ſi illa id , quod docti Viri vellent , affirmaret, magnum haberet pondus : citatum autem locum hiſce verbis Græce tranſtulerunt: ἐὰν δὲ συντελέσης ἀποδεκατῶσαι πᾶν τὸ ἐπιδέκατον τῶν γεννημάτων τῆς γῆς σου ἐν τῷ ἔτει τῷ τρίτῳ, τὸ δεύτερον ἐπιδέκατον δώσεις τῷ Λευίτῃ καὶ τῷ προσηλύτῳ &c. Urgent in hac verſione ſupra laudati Viri , notionem vocis ἐπιδέκατον dicentes , eam vi vocis non ſimpliciter *decimas* ſignificare , ſed *decimas ſuperadditas* ſeu *addititias* , ut ita opponatur τῇ δεκάτῃ, adeoque cum ἐπιδέκατον ſignificet, *decimas decimis ſuperadditas* , τὸ δεύτερον ἐπιδέκατον *decimas ſuperadditas* ſignificare .

XIV. Verum ad hanc ſubtilitatem , præterquam quod laudati Viri pro ea confirmanda nullum proferant exemplum , & vox ἐπιδέκατον apud *Xenophontem* & *Ariſtotilem* , pro decimis ſimpliciter occurrat , & quod , juxta *Suidam* , ἐπιδέκατον ponatur pro δέκατον uti ἐπίπεμπτον pro πέμπτον ; (vid. ſupra Excercit. I. §. 4.) recte obſervat *Cl. Guiſius*, Clariſſimos hos Viros non ſatis attendiſſe ad uſum hujus vocabuli apud ipſos Alexandrinos, quibus hæc ſubtilitas adeo ignota fuerit , ut indiſcretim vocem ἐπιδέκατον ponant pro quibuſvis decimis , id quod ſatis evincit locus ab ipſo notatus Num. XVIII. 26. ἐὰν λάβητε παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τὸ ἐπιδέκατον ; ὃ δέδωκα ὑμῖν παρ' αὐτῶν ἐν κλήρῳ , καὶ ἀφελεῖτε ὑμεῖς ἀπ' αὐτοῦ ἀφαίρεμα κυρίῳ ἐπιδέκατον ἀπὸ τοῦ ἐπιδεκάτου . Quod ſi verba hæc cum originalibus conferantur, promiſcuus vocis ἐπιδέκατον apud *Alexandrinos* uſus, clariſſime patebit ; ſermo enim ibi eſt de decimis Levitarum , id eſt , primis , eaſque vocant ἐπιδέκατον , tum de decimis a Levitis pro Sacerdotibus numeratis, in Hebræo מעשר מן המעשר & Græco ἐπιδέκατον ἀπὸ τοῦ ἐπιδεκάτου , vocatis . Et ſic quoque dicti Interpretes vocem מעשרות per ἐπιδέκατον Amos IV. 4. tranſtulerunt . Poſito ergo , donec contrarium probabitur , promiſcuo vocis ἐπιδέκατον uſu , plane contrarium ex loco Deuteronomii citato colligendum eſt; ſcilicet τὸ δεύτερον ἐπιδέκατον , notare decimam ſecundam, anno quovis tertio in pauperes erogandam , adeo ut hic δεύτερον ἐπιδέκατον , idem ſit ac δευτέρα δεκάτη מעשר שני *decima ſecunda*, in cujus locum, illa pauperum dicto anno , juxta conſtantem Judæorum παράδοσιν , ſoluta erat , neque aliam mentem *Alexandrini Interpp.* qui & ipſi Judæi erant, habuiſſe , putandi ſunt . Sic igitur huic argumento, contra receptam de decimis pauperum ſolvendis , ſententiam , ex Græca verſione prolato , nihil roboris ineſt.

XV. Etſi vero putemus, contra allatam loci Deuteronomii expoſitionem , nihil ſolidi excipi poſſe ; attamen *Cl. Guiſio* , quæ dicta ſunt non ſatisfaciunt, ſed de dicto loco plane aliter ac quiſquam alius ſentit , novamque in illum inſtituit κρίσιν ; putat vero τὸ δεύτερον ἐπιδέκατον, non adjective ſed adverbialiter ſumi ; ſic ut tum locus ita vertendus eſſet : *Cum autem penitus decimaveris omnes decimas proventus terræ*

tuæ anno tertio ſecunda vice, (vel *iterato*) *decimam partem dabis*, vel, *alias decimas dabis Levitæ & proſelyto*. Ita enim, inquit, ſumſiſſe videntur vocem שנת in textu non pro nomine, ſed pro ſecunda perſona præteriti, verbi שנה, *ſecunda vice* vel *iterato facere*, ut ſic illis ſonarent verba Hebræa שנת המעשר ונתתה *iterum decimabis & dabis*; quanquam, ex Cl. Viri confeſſione, verbum שנה hoc ſenſu alibi conſtructum veniat cum ב. Atque ita, ſic tandem concludit, agnoſcere videntur LXXII. Interpretes anno tertio decimas ſupra τῶν τὸ ἐπιδέκατον anni communis, vel, ut cum Joſepho loquar πρὸς αὐταῖς τῶν δυσὶν. Sed vereor ne & hæc κρίσις acuta magis ſit, quam ſolida. Quum enim ex perpetua Judæorum praxi & continuo ac unanimi δευτέρωσεων conſenſu, ſatis confirmatum ſit, pauperum decimas non fuiſſe peculiarem decimarum ſpeciem ſuper primam & ſecundam ſolutam, ſed quovis tertio anno in locum decimarum ſecundarum ſucceſſiſſe, *Alexandrini* ſæpius jam laudati Interpretes, rituum paternorum adeo ignari habendi non ſunt, ac ſi quicquam contra eos ſtatuiſſent, agnoviſſentque dictis annis decimas ſupra τῶν τὸ ἐπιδέκατον, fuiſſe ſolutas.

XVI. Quod ſi vero neceſſe eſſet, aliam hic vocis שנת divinare lectionem, qua *Alexandrini* uſi fuiſſent, certe adeo inepta haberi non poſſet illa, quam *Cl. Seldenus in Tract. de Decimis ſect.* II. §. 3. excogitavit; ubi, poſtquam prius dixiſſet atque probaſſet decimam pauperum in locum decimarum ſecundarum ſucceſſiſſe: *Hac in ſententia*, inquit, *plane confirmor verſione* LXX. *Interpp. ad Deut.* XXVI. 12. *qui pauperum decimam diſerte* δεύτερον ἐπιδέκατον decimam ſecundam *vocant*: *ſine dubio in Codice ſuo legerunt* pro שנת המעשר anno decimæ, *ut nunc legimus*, שנית מעשר ſecundam decimam. *Neque conſtructio mala eſt*, *quod* שנית *quod eſt fœminini generis*, *jungatur cum* מעשר *quod maſculinum eſt*, *ſunt enim ejus rei frequentia in ſacra ſcriptura exempla* &c. Hiſce addit prælaudatus auctor: *At locus Deuteronomii vulgo a Judæis exponitur* שנת מעשר אחד annus decimæ unius, *quod optime conſentit cum mente* LXX. *Interpp. Nam tertio anno*, *ait Jarchius*, *una duntaxat decima*, *ex duabus vulgo notis ſolvebatur*, *h. e. ex prima & ſecunda. Prima ſemel Levitis dabatur*, *ſecunda vero*, *eo ſaltem nomine nulla erat*, *ſed ejus loco decima pauperis*.

XVII. Pergimus jam ad locum Tob. I. 7. quem Viri Docti contra receptam ſententiam producere ſolent; qui tamen non magis id, quod ipſi vellent, quam locus jamjam ex verſione Græca prolatus, evincit: * præterquam enim, quod totus Tobiæ liber ſuſpectæ plane ſit ſidei, multaque in eo ipſis fatentibus Judæis (quamvis eorum Hiſtorici, hanc טוביה הצדיק *Tobiæ Juſti* Hiſtoriam Regis Hiskiæ tempore contigiſſe tradant, ſic *Juchaſin p.* 136. apud *Voiſin in Not. ad Raym. Martini Proem. Pug. Fid. p. m.* 128. ſimul tamen ejus deſcriptionem, quæ ad nos pervenit, minus fideliter rem geſtam proponere, non infitientur) contineantur inepta, falſa: ſic enim *R. David Gans in Zemach David. Part.* II. *fol.* X. *col.* I. ספור המעשה בעצמו לרעתי מזויף עד שבעיני כל ודבריו דברי היתול ונוזמא *Narratio ipſiuſmet*, (Tobiæ) *ſi quid judico*, *corrupta eſt*, *ſiquidem omnia ejus verba mihi videntur ludificatoria & inſolentia eſſe*. Vid. *B. Avi Theſ. Philolo. p.* 526. 527. *Cl. Carpzov. Not. ad Cl. Schikhard.* Jus Regium p. 273. a quo etiam id quod de Tobia relatum eſt, non Hiſtoria ſed drama vocatur, ideoque ſine injuria hanc objectionem rejicere poſſemus: Nihilominus tamen quum libelli conſarcinator, ſi non Judæus, Judæorum ſaltem rituum, ut hinc inde patet, non adeo ignarus fuerit, videndum, num verbis hiſce, ſtatim exhibendis, peculiarem quandam decimam pro pauperibus, præter primam & ſecundam, tertio anno, a Tobia ſolutam, innuere velit. Dabimus autem verba duorum Codicum Hebræi & Græci: ואני הלכתי אל ירושלם במועדים ככתוב בתורת יהוה על ישראל בבכרים לכהנים בבני אהרן ודגן ותירוש ושמן ותאנים ורמונים ומכל פרי האדמה לבני לוי המשרתים את פני יהוה בירושלם ומעשר שני ומעשר שלישי לגר ליתום ולאלמנה ונומר Τὴν πρώτην δεκάτην ἐδίδουν τοῖς υἱοῖς Λευὶ τοῖς θεραπεύουσιν ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ τὴν δευτέραν δεκάτην ἀπεπρατιζόμην, καὶ ἐπορευόμην καὶ ἐδαπάνων αὐτὰ ἐν Ἱεροσολύμοις κατ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν καὶ τὴν

* Hunc Tobiæ Librum quem proteſtantes una cum aliis quos Apocriphos vocant repellunt, maxima Eccleſiæ pars jam a primioribus ſeculis tanquam Scripturam Divinitus inſpiratam ſuſceperat. Nam Eccleſia Romana, Africana, & Alexandrina hos Libros quos Proteſtantes nimis audacter repudiant inter Libros canonicos recenſuerunt. Hujus etiam veritatis Teſtes extant locupletiſſimi concilium Cartaginenſe 3. Sanctus Cyprianus, Innocentius Papa ad Exuperium, Sanctus Auguſtinus, Sanctus etiam Baſilius, & plerique alii Orientalis Eccleſiæ Patres. Nil mirum igitur, ſi Eccleſia poſtremis hiſce temporibus ſolemni definitione hos Libros in catalogum Librorum divinorum retulerit. Qui uberiora deſiderat conſulat Natalem Alexandrum, Serarium, Bonfrerium, in prologomenis, ac præter cæteros libellum vere aureum gallice Pariſiis editum anno 173. Mojens de reunir les Proteſtans.

καὶ τὴν τρίτην ἐδίδουν οἷς καθῆκε. Hebræam hanc versionem sumsimus ex illa, quam *Cl. Munsterus Basil.* M. D. LXXIII. 8. edidit; cui tamen falso translatio adscribitur, fatenti in præfatione hunc Codicem, ab diligentissimo literarum cultore *Osvvaldo Schrekenfuchsio Memmingensi*, impertitum fuisse. Vide etiam *Hottingerum & Carpzovium* locis citatis.

XVIII. Sed videamus quid ex hisce colligi possit. *Cl. Guisius*, ex collatione & emendatione aliarum versionum rem conficere tentat; fatetur quidem primo verba Græca in omnibus Codicibus ut & Syra atque Armena ita legi: sed observat dein aliter plane se habere Latinam *Hieronymi* versionem, ex fonte Chaldæo factam; sic enim ille posteriorem hujus versiculi partem transtulit: *ita ut in tertio anno proselytis & advenis ministraret omnem decimationem:* unde colligit, perperam in Codicibus nostris ex scribarum incuria haberi: καὶ τὴν τρίτην ἐδίδουν, pro κατὰ τὸν τρίτον δὲ ἐδίδουν, vel etiam fieri potuisse, Græcum interpretem, Chaldæum non satis intellexisse; ex quibus tandem locum hunc Tobiæ ita Latine restituit: *secundo autem decimas adæravi & profectus Hierosolymas quotannis; tertio autem quovis anno dedi quibus competebant.* Hæc si ita in Chaldæo Hieronymiano originali exstitissent, res plane & plene esset confecta: sed quum ejusmodi Codicis inspiciendi copia non detur, rem æque ex Græca & Hebræa feliciter confici putamus; differunt quidem, ut inspicienti patet, duæ hæ versiones; neutra tamen decimas aliquas superadditias probat. Dicitur enim primo, Tobiam solvisse decimam primam & secundam, more consueto, illam dando Levitis, hanc autem afferendo Hierosolymam in natura vel permutando justo pretio: καὶ τὴν τρίτην, inquit, ἐδίδουν οἷς καθῆκε. *Tertiam autem dedi quibus competebat:* i. e. juxta Hebræum, proselytis, orphanis, viduis; quæ est ipsa πτωχοδεκάτη, quamque τρίτην vocat, non certe eo sensu, quasi uno eodemque anno, omnes tres decimas solverit, sed quamlibet, suo a Deo constituto tempore; Neque obstat, quod eam *tertiam* vocet; nam revera erat decima tertia, quomodo etiam, ut supra monuimus, eam Aben-Esra & alii Judæi מעשר שלישי appellitant, quandoquidem ut ex dictis facile liquet, plane alius erat conditionis, quam duæ reliquæ. Nihil ergo hic aliud, quisquis hujus libelli auctor sit, dicere vult, quam Tobiam omnes decimas, modo & tempore in divina lege constituto, solvisse.

XIX. Sequitur *Josephi* locus examinandus; habetur ille *Antiqq. Jud. Lib.* IV. *cap.* VIII. ubi ita Mosen loquentem inducit: τῶν δεκάταις τῶν δισῶν, ἃς ἔτους ἑκάστου προεῖπον τελεῖν, τὴν μὲν τοῖς Λευίταις τὴν δὲ ἑτέραν πρὸς τὰς εὐωχίας, τρίτην πρὸς αὐταῖς κατὰ τὸ ἔτος τρίτον συμφέρειν εἰς διανέμησιν τῶν σπανιζόντων γυναιξί τε, χήραις, καὶ παισὶν ὀρφανοῖς: *Ultra duas decimas, quotannis pendere jam jussi, alteram in sacras epulas, tertia tertio quoque anno est conferenda, quæ in egenas viduas & pupillos distribuatur.* Quod ad hujus objectionis solutionem attinet, ea denuo versatur, circa vocem τρίτην, quæ eodem sensu ac Tobiæ loco sumenda est, & sic res clara evadet; *Cl. Guisius* de *Josephi* verbis ita: *Ille autem*, inquit, *videtur nullum subterfugii locum relinquere, dum expresse vocat* τρίτην πρὸς αὐταῖς κατὰ τὸ ἔτος τρίτον, tertias super alias binas tertio quoque anno. *Et tamen expendi forsan meretur, annon & ille ideo tantum vocet* τρίτην, *quia hæ decimæ a natura & conditione secundarum plane aliæ, utcunque in earum locum succedant. Certe eodem modo supra loquentem audivimus Aben-Ezram, dum tamen agnoscit decimis secundis nullum esse locum anno tertio ex communiore sententia.* Atque eodem modo illa Mosis apud *Josephum* intelligenda arbitror verba.

XX. Hisce ex *Cl. Guisio* addimus Chaldæum Paraphrastem *Pseudo Jonathanem*, tres etiam decimas anni cujusque tertii agnoscere: sed is decimas pauperum hoc anno secundas facit, commento plane suo, inserens inter decimas primas & decimas εὐωχίας vulgo secundas. Sic enim ille Deut. XXVI. 12. παραφράζει: *Cum finem feceritis decimandi omnes decimas proventus anno tertio a remissione* ותיתנון מעשרא קמאה לליואי ומעשרא תניינא הוא מעשר מסכניא לגיורא ליתמא ולארמלתא וייכלון בקרווך וישבעין ומעשר תליתאי תיסק ותיכול קדם יי אלהך: *Dabitis decimas primas Levitæ, decimas secundas, quæ eædem decimæ pauperum, proselyto, pupillo & viduæ, ut comedentes in oppidis vestris saturentur & decimas tertias deportabis & comedes coram Domino Deo tuo.* Sed quis fidem adhibere posset ejusmodi paraphrastæ, qui omnia confundit & pervertit, neque tantum hoc loco, sed passim in tota paraphrasi; hinc ejus authoritas a Viris doctis jam dudum explosa; evolve, præter alios, *B. Avi Thesaurum Philologicum.* Atque ita quivis videt, quam infirma sint argumenta, a Viris doctis, pro tribus decimarum speciebus uno eodem-

demque anno solutis, adhibita, & nimis longe petita.

XXI. Sed quum, ut hactenus satis a nobis demonstratum putamus, decimæ pauperibus solvendæ, non peculiaris decimarum, præter primam & secundam, sint species, sequi inde debet, quovis heptaeridos tertio anno, vel primam vel secundam non fuisse solutam & hanc pauperum decimam in alterutrius locum successisse, sed heic iterum in diversa abeunt celebres Philologi; sunt qui decimas pauperum in primarum, alii in secundarum decimarum locum successisse contendunt. Prius asseruit *Illustris Scaliger*, quem *Cl. Sixtinus Amama* cum aliis secutus est; verum hanc sententiam jam supra Exercit. VI. §. *9.* discussimus, unde Lector ad ejus argumenta responsiones repetere potest. Nobis nunc aliud nihil restat, quam ut, decimas pauperum annis intra septennium tertio & sexto, in locum decimarum secundarum successisse, atque ita has istis annis solutas non fuisse probemus. Et profecto, nisi omnem Judæis in re domestica fidem denegare velimus, hæc sententia altera multo est probabilior & certior, ut passim haud obscure indicavimus, quæque etiam communi δευτερώτων suffragio confirmatur; id quod ex *Misch. Machschirin* II. II. *Jadaim.* IV. 3. *Gemara Babylon. Rosch. Haschana fol.* XII. *col.* 2. commentatoribus Mischnicis, *Maimonide*, *R. Obad. de Bartenora ad l. c.* etiam *Raschi*, *Aben-Esra*, *Abarbanel*, ad loca Deuteronomii, aliisque bene multis idoneisque testimoniis illustrari posset, quæ passim in superioribus quoque adduximus.

XXII. Prolixum autem nimis foret, omnia inserere: sufficiet nobis hic clarissima *Maimonidis* verba addidisse, ex quibus pateat, quo ordine quibusque temporibus quævis decimarum species fuerit solvenda: Ita autem ille *de Donis Pauperum* VI. I. *sq.* loquitur: וזהוא סרר תרומות ומעשרות אחר שקוצר זרע הארץ או אוסף פרי העץ ותנמר מלאכתו מפריש ממנו אחד מן החמישים וזהוא נקרא תרומה גדולה ונותנה לכהן ועל זה נאמר בתורה ראשית דגנך תירושך ויצהרך ואחר כך מפריש מן השאר אחד בעשרה וזהוא נקרא מעשר ראשון ונתנה ללוי ועל זה נאמר בתורה כי את מעשר בני ישראל וכו' ונאמר ולבני לוי הנה נתתי את כל מעשר בישראל ואחר כך מפריש מן השאר אחד בעשרה והוא הנקרא מעשר שני והוא לבעליו ואוכלין אותו בירושלם ועליו נאמר ואם גאל יגאל איש ממעשרו ועליו נאמר עשר תעשר ואכלת לפני יי' אלהיך במקום אשר יבחר על הסרר הזה מפרישין

בשנה ראשונה מן השבוע ובשניה וברביעית ובחמישית אבל בשלישית ובששית מן השבוע אחר שמפרישין מעשר ראשון מפריש מן השאר מעשר אחר ונותנו לעניים והוא הנקרא מעשר עני ואין בשתי שנים אלו מעשר שני אלא מעשר עני ועליו נאמר מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך בשנה ההיא והנחת בשעריך ובא הלוי ועליו נאמר כי תכלה לעשר : *Ordo separandarum Thrumarum & decimarum talis est : Postquam* (colonus) *demetit* (fructus) *seminis terræ aut collegit fructus, opusque eorum perfectum fuerit, separat ex iis unum de quinquaginta, vocaturque* Thruma magna, *& datur Sacerdotibus, de qua in lege dictum est;* Primitiæ frumenti tui, musti & olei tui. *Postea de reliquo separat unum e decem, vocaturque* decima prima, *quæ Levitis danda; de ea in lege dictum est:* Decimas filiorum Israel, *&c. &*, Et filiis Levi ecce dedi omnem decimam in Israel. *Post primam decimam separatam, denuo de reliquo unum de decem segregat, quæ* decima secunda *appellatur, pertinens ad ipsos possessores a quibus etiam Hierosolymis comeditur, de ea dictum est:* Et si redimendo redimet vir decimam suam; *&:* decimando decimabis &c. *&* comedes coram Domino Deo tuo, in loco quem elegerit. *Juxta hunc ordinem separant* (decimas) *primo, secundo, quarto & quinto heptaeridos annis. Sed tertio & sexto, postquam separarunt decimam primam, de reliquo separant aliam decimam pauperibus dandam & hinc est quod vocetur* decima pauperum; *duobus autem istis* (3. & *6.*) *annis, nulla decima secunda, sed* (earum loco) *illa pauperum solvebatur; de qua in lege dicitur:* A fine trium annorum educes omnem decimam proventus tui; &c. *&*, quando absolveris decimare.

XXIII. Ita *Celeberrimus Maimon.* nobis ea omnia, quæ passim in Mischna & Gemara de hisce decimis solvendis traduntur, ὡς ἐν τύπῳ retulit. Quibus, ut res tanto clarior fiat, *Tabulam*, quæ quibus annis, quævis decimarum species fuerit soluta, exhiberet, addere voluimus.

Anno post Sabbathicum		Decima I.	Dec. II.	Dec. III. s. Paup.
I	soluta	I	II	—
II		I	II	—
III		I	—	III
IV		I	II	—
V		I	II	—
		I	—	III

Hæcce tabella juxta communem Ictorum Judæorum traditionem & mentem confecta, ostendit, decimas primas intra se-

ſeptennium ſex, ſecundas quatuor, & tertias ſeu pauperum duabus vicibus, fuiſſe ſeparatas.

XXIV. Atque hæc ſunt jura in ſolutione decimarum pauperum, obſervanda. Oportebat autem ut Iſraelitæ, tam in decimis, quam reliquis pauperum donis ſolvendis, quam accuratiſſimi ſint, ne pauperes ulla ſpecie defraudentur; danda quoque erant uti ex debito, ſicut ex iis nullas omnino, ceu ex beneficio dato gratias recipiant proprietarii; niſi quoad decimas e domo pauperibus erogatas. Quod ſi vero colonus, quemadmodum oportebat, decimas vel alia dona, legitime exhibere negaret, eum pauperes ad illa ſolvenda, ut rem ſibi propriam, cogere poterant; de quibus videri poteſt *Maimon. l. c.* I. 2. *ſq. cum notis Cl. Prideaux.*

EXERCITATIO NONA

De Confeſſione Decimarum Hieroſolymis recitanda.

A R G U M E N T U M.

Lex *de* confeſſione decimarum. *Eam præceſſit* ביעור remotio frugum*: quæ* quando *&* quomodo *facta explicatur. Conciliantur* Miſchnici *&* Maimon. *Per* Emiſſarios *tempus remotionis indicabatur.* Confeſſionis decimarum *verba exhibentur. Ejus* uſus. *Ad* omnes decimas *referenda. Miſchnicorum* paraphraſtica *confeſſionis* explicatio, *cum brevibus* animadverſionibus. Tempus *confeſſionis recitandæ; item* locus. Perſonæ, *quæ confiteri poterant. In* qua lingua *recitari poterat.* Confeſſionis *decimarum* Abrogatio *per* Joachananem Pontificem Maximum, *ejuſque* cauſa. *De aliis quæ ſuo tempore* abrogata, *præſertim de* דמאי *ſeu* rebus dubiis decimandis; *cujus* Hiſtoria *recenſetur: quis de decimis fide dignus fuerit; voces* עם הארץ *&* תלמיד חכם *vel* חבר *explicantur; variique caſus* in decimis dubiis *recenſentur.*

I. Abſoluta omnium decimarum ſpecierum, primarum, ſecundarum & tertiarum ſeu pauperum, prolixa & quantum fieri potuit exacta deſcriptione, ſequitur nunc, ut quod earum legitimam ſeparationem inſequutum erat, porro indicemus. Scilicet harum omnium ſolutionem excipiebat, ſolennis quædam *confeſſio*, qua quivis Iſraelita, coram divina Majeſtate, Hieroſolymis in templo ſub Symbolo habitante, publice confiteri debebat, ſe omnia præcepta circa Decimarum ſolutionem obſervanda, quam diligentiſſime executum fuiſſe ac cuique ſuum tribuiſſe: hinc illa publicæ *confeſſionis* formula Deut. XXVI. 12. præſcripta ודוי המעשר *decimarum confeſſio*, vocari ſolet, quæque etiam unum ex CCXLVIII. præceptis affirmativis, conſtituit. *Maim. Hilc. Maaſ. Scheni.* XII. מצות עשה להתודות לפני השם אחר שמוציאין כל המתנות שבזרע הארץ וזה הנקרא ודוי המעשר ואין ודוי זה אלא אחר השנה שמפרישין בה מעשר עני שנאמר כי תכלה לעשר ואמרת לפני ה׳ אלהיך בערתי הקדש מן הבית: *Præceptum affirmativum eſt, ut confiteantur coram Domino, poſt exhibitionem omnium donorum, ex ſemine terræ educendorum; Et hæc confeſſio decimarum vocatur; quæ tamen confeſſio, nonniſi poſt annum quo decimæ pauperum ſolutæ erant, dicebatur: Q. D.* Quando abſolveris decimare, tum dices coram Domino Deo Tuo: Removi ſanctum e domo mea. Deut. l. c.

II. Antequam autem ipſam confeſſionis formulam, rituſque circa ejus recitationem obſervandos, pergimus; prius nonnulla dicenda erunt, de eo, quod eam præceſſerat. Erat nempe ביעור *remotio frugum*, ut quivis Iſraelita omnes fruges decimationi ſubjectas e ſua poteſtate removeat & quodlibet donum quibus debetur, tradat; quo modo in confeſſione bona fide dicere poterat: *Removi ſanctum e domo mea*. De hac autem remotione ita in *Miſch. Maaſ. Scheni.* v. 6. legitur: ערב יום טוב הראשון של פסח של רביעית ושל שביעית היה ביעור כיצד נותנין תרומה ותרומת מעשר לבעלים ומעשר ראשון לבעליו ומעשר עני לבעליו ומעשר שני והבכורים מבערים בכל מקום: *Veſpera diei feſti primi Paſchatis, quarti & ſeptimi anni, fiebat Remotio, quomodo? dabant Thrumam* (magnam) *& oblationem de decimis poſſeſſoribus & decimas primas poſſeſſoribus & decimas pauperis poſſeſſoribus, & decimas ſecundas ac primitias removebant ubique.* Et *Maimon. Hilc. Maaſ. Scheni.* XI. 7. I. hanc remotionem clarius hoc modo deſcribit: אינא מתודה עד שלא ישאר אצלו אחד מן המתנות שכן הוא אומר בוידוי בערתי הקדש מן הבית וערב יום טוב האחרון היה הביעור ולמחר מתודין כיצד הוא עושה אם נשאר אצלו תרומה ותרומת מעשר נותנה לכהן מעשר ראשון נתנו ללוי מעשר עני נותנו לעניים נשארו אצלו פירות מעשר שני של ודאי או נטע רבעי או מעורת פרייתן הרי זה מבערן ומשלין לים או שורף: *Non confitetur quamdiu unicum ex donis in alicujus poteſtate ſit, ut ſic dicere poſſit in confeſſione: ſeparavi ſanctum*

ctum e domo mea. Et vespera diei ultimi fiebat remotio & altero mane confitebantur. Quomodo autem fit remotio; si alicui supersit Thruma (magna) *aut Thruma de decimis, dat eas Sacerdoti; si decimæ primæ, det eas Levitæ; si decimæ pauperis dat eas pauperibus. Si supersint & fructus decimarum secundarum certo decimati, aut anni quarti plantæ, aut nummi redemptionis earum, removendi sunt & in mare conjiciendi aut comburendi.*

III. Differunt hic *Mischnici* & *Maimon.* quoad tempus remotionis; Illi dicunt faciendam eam die festi Paschatis primo; hic vero festi ultimo; quod auctor *Cesepb Mischnæ ad Maimonidem*, loco ex *Gemara Hieros. Maas. Scheni. fol.* LVI. *col.* 3. confirmat; quia si remotio fieri debuisset primo festi die, Israelitæ non habuissent, quo toto festi tempore vescerentur. Ita autem *Mischnici* & *Maimon.* conciliari possunt: quando *Mischna* dicit: בערב יט הראשון היה ביעור *vespera diei primi fiebat remotio*; intelligenda est remotio quæ tunc temporis ex parte tantum incipiebat; & quando *Maimonides* dicit: בוערב יום טוב האחרון היה ביעור *vespera diei festi ultimi fiebat remotio*; intelligenda est, plena remotionis consumatio, quam ex tempore confessio sequebatur. Videsis *Cl. Surenhus. ad Mischn. Maas. Scheni. v. 6.*

IV. Priscis temporibus, solebant remotionis hocce tempus per emissarios annuntiare, ut scilicet fructus paratos habeant, usque ad tempora R. Aquiba, uti in *Mischn. l. c.* §. 8. traditur: אמר רבי יהודה בראשונה היו שולחין אצל בעלי בתים שבמדינות מהרו והתקינו את פירותיכם עד שלא תגיע שעת הביעור עד שבא רבי עקיבא ולמד שכל הפירות שלא באו לעונת המעשרות פטורין מן הביעור: *Dixit Rabi Jehuda, priscis temporibus emittebant ad Patres familias provinciarum: accelerate & præparate fructus vestros antequam veniat tempus remotionis; donec venit R. Akiba, docens, omnes fructus, qui attigerunt tempus decimationis, liberos esse a remotione.* Hinc in *Gemara Hierosol. Maas. Schen. fol. m.* XVI. *fac.* I. ejusmodi formula publicationis legitur: Raban Gamaliel & Seniores considebant, ad ascensum porticus in monte Templi, assidentem habuerunt Jochananem Sacerdotem & Ammanuensem: dixerunt ei age, scribe: *Fratribus nostris Galilææ superioris & Galilææ inferioris salutem: Notum vobis facimus adesse tempus* ביעור *removendarum rerum decimandarum.*

V. Pergimus nunc ipsam consideratu-ri confessionem cujus formula per legem ab ipso Deo præscripta & a Mose Deut. XXVI. 12. seq. notata; ipsa autem verba apponere haud inconveniens erit:

CONFESSIO DECIMARUM.

Sustuli quod Sanctum est e mea domo etiamque illud dedi Levitæ & peregrino & pupillo & viduæ omnino secundum præceptum quod præcepisti mihi: non sum digressus a mandatis tuis neque oblitus sum eorum. Non comedi in luctu meo ex illo neque sustuli ex eo ad rem immundam: neque dedi ex illo in mortuum: Auscultavi voci Domini Dei mei feci secundum omnia quæ præcepisti mihi. Prospice ex habitaculo sanctitatis tuæ e cœlis & benedic populo tuo Israeli & terræ illi quam dedisti nobis; quemadmodum Juramento promiseras majoribus nostris terræ fluentis lacte & mellæ.

Significantissimis certe hæcce confessio, ut quivis videre potest, concepta est verbis, quæ Israelitas officii sui monere poterat, ut scilicet omnem adhiberent operam, quo, quæ circa decimarum legem agenda ipsis erant, cum futura confessione exacte convenirent; & ita quoque eorum, qui proprio commodo & lucro nimis inhiabant, fraudibus (quibus sine ejusmodi confessione] relictus fuisset locus) frenum erat injectum: alios autem, qui religiosiores erant, cofessio hæc incitabat, ut præcepta de decimis implerent atque vere confiteri ac dicere possent: *Abstuli sanctum e domo mea.*

VI. Operæ vero pretium fore putamus, istam confessionis formulam paulo prolixius exponere, & quo quæque referenda sint, ex Judæorum mente indicare. Ex iis quæ in superioribus diximus, facile colligi potest, illam non ad unam duntaxat (quemadmodum *R. Abarbanel*, eam ad solam pauperum decimam refert. vid. *Cl. Frischmuthi Dissert. de Decimis cap.* VII. [§. 8.) sed omnes decimarum species referendam esse, quod ut clarius patescat, non ingratum lecturis fore confido, ut videri possit quomodo id ab ipsis Judæis demonstretur, si Mischinicorum paraphrasticam hujus confessionis expositionem, subjunxerimus, qualis in *Misch. Maaser. Scheni.* v. 6. 7. 8. traditur & sic sonant. במנחה ביום טוב האחרון היו מתודין כיצד היה הוידוי בערתי הקדש מן הבית זה מעשר שני ונטע רבעי נתתיו ללוי זה

מעשר לוי וגם נתתיו זו תרומה ותרומת מעשר לגר ליתום ולאלמנה זה מעשר עני הלקט והשכחה והפאה אף על פי שאינן מעכבין את הוידוי מן הבית זו חלה בכל מצותך כאשר צויתני הא אם מעשר שני לראשון אינה יכול להתודות לא עברתי ממצותיך לא הפרשתי ממין על שאינה מינו ולא מן התלוש על המחובר ולא מן המחובר על התלוש ולא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש ולא שכחתי לא שכחתי מלברכך ומלהזכיר שמך עליו לא אכלת באתי ממנו הא אם אכלו באנונא אינה יכול להתודות ולא בערתי ממנו בטמא הא אם הפרישו בטומאה אינה יכול להתודות ולא נתתי ממנו למת לא לקחתי ממנו ארון ותכריכים למת ולא נתתיו לאונים אחרים שמעתי בקול יהוה אלהי הבאתיו לבית הבחירה עשיתי ככל אשר צויתני ושמחתי בו השקיפה ממעון קדשך מן השמים עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל בבנים ובבנות ואת האדמה אשר נתת לנו בטל ובמטר ובולדות בהמה כאשר נשבע לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש כדי שתתן טעם בפירות: *Vespera diei festi ultimi confessionem* (decimarum) *recitabant* ; *sed quomodo erat confessio*? Removi sanctum e domo ; *id est decimas secundas & plantam quarti anni* ; dedi Levitæ , *decimes Levitarum* ; *& dedi id quoque*, *Thrumam* (magnam) *& Thrumam decimarum*. Et peregrino, orphano & viduæ , *puta decimas pauperum* , *spicilegium* , *manipulum oblivionis & angulum* , *& si hæc non impediant confessionem* ; e domo , *puta placentam*. Juxta omnia præcepta tua, quæ præcepisti mihi; *si ergo decimas secundas præmiserit primis non poterit confiteri* ; Non transgressus sum præcepta tua ; *non separavi de una specie pro ea quæ erat alius speciei* , *neque de evulso pro eo quod terræ adhæret* , *neque vice versa* , *neque de novo pro veteri neque de veteri pro novo* ; Neque oblitus sum, *non oblitus sum benedicere & meminisse nominis tui* . Neque comedi de eo in luctu meo , *quia si comedisset in luctu*, *non potuisset confiteri* ; Neque removi de eo in impuritate , *nam si in impuritate removisset* , *confiteri non potuisset* ; Neque dedi de eo pro mortuis, *non comparavi involucra & arcam pro mortuis*, *neque dedi aliis lugentibus*? Audivi vocem Domini Dei mei , *adduxi ad sanctuarium* ; feci juxta omnia quæ præcepisti mihi, *lætatus sum maxime in eo*. Respice de habitaculo sanctitatis tuæ de cœlis , *fecimus quodcumque decrevisti super nos*, *etiam tu fecisti quod promisisti nobis*. Respice de habitaculo sanctitatis tuæ de cœlis & benedic populo tuo Israeli , *cum filiis & filiabus* ; Et terræ quam dedisti nobis, *cum rore & pluvia & bestiarum partu* ; Uti jurasti patribus nostris, terram fluentem melle & lacte , *ut saporem det fructibus*.

VII. Constans hæc & ab omnibus Judæis recepta est confessionis hujus explicatio, sic ut mirum sit *Abarbanelem in Coment. in Leg. fol.* CCCXIV. *col.* 2. *edit. Cl. Basbuysen*, ab illa discessisse; contendit enim ille, juxta verborum horum literalem sensum, confessionem ad solas pauperum decimas esse applicandam & nonnisi per mysticam aliquam expositionem ad omnes decimarum species referri posse , quum speciatim illo loco decimarum pauperum mentio fiat. Verum si cum aliis commentatoribus observemus Deut. XXVI. 12. hujus decimarum speciei non quasi per legem mentionem fieri , quæ Deut. XIV. 28. lata ; sed tantummodo , ut confessionis recitandæ tempus accuratius indicetur , nempe absoluta omnium decimarum etiam pauperum, quæ in quemvis tertium post Sabbathicum annum incidebat , separatione , hæc verba dicenda esse. Accedit multa iis contineri quæ pauperum decimis applicari , vel ne per torsionem quidem , poterunt: sic quod de sanctitate dicitur de comestione in luctu, impuritate, datione pro mortuis, illa omnia potissimum de secundis decimis intelligenda esse , supra dicta & explicata decimarum harum jura , suadent, sic ut potius *Abarbanelis* explicatio mystica , quam literalis dici debeat .

VIII. Nullatenus tamen totam hanc confessionis decimarum Mischinicam explicationem approbamus, quum in quibusdam nimis longe petita nobis videatur : veluti quod verba וגם נתתיו *& etiam dedi* , de Thruma decimarum & Thruma magna dicta velint , ac si hisce verbis respiciatur ad aliam rem quæ præcesserit, quia particula גם *etiam*, additio fit copulans ad id quod sequitur , hoc sensu, *Et dedi etiam Levitæ præter id quod dedi Sacerdoti*. Præterea, nescio quo fundamento מן הבית *e domo* speciatim *de placenta* , quam mulieres de quavis massa farinacea Sacerdotibus offerre tenebantur, quod adhuc dum Judæis observatur, intelligant; dicunt quidem *Glossatores* , fuisse hoc donum , quod speciatim *e domo* datum sit : sed certe tam decimæ secundæ, quam pauperum e domo quoque remotæ erant . Insuper verborum , *juxta omnia præcepta tua*, *quæ præcepisti mihi* ; *non transgessus sum præcepta tua*, *neque oblitus sum* &c. expositio, quoad rem quidem recte

se

ſe habet, uti in ſuperioribus paſſim oſtendimus, in ipſis autem textus verbis ejuſmodi παραφράσεως nullum veſtigium exſtat.

IX. Cœterum, quæ de verbis, *removi ſanctum e domo, dedi Levitæ, peregrino, orphano & viduæ*, dicuntur, omnino probare poſſumus, cum iis haud obſcure omnes tres decimarum ſpecies, prima, ſecunda & tertia ſeu pauperum, indigitentur. Sic quoque verba, *Neque comedi de eo in luctu meo* &c. de decimis ſecundis recte intelliguntur, erant enim illæ אונן *lugenti* interdictæ, ſcilicet qui lugebat propter conſanguineos; veluti patrem, matrem, filios, filias, uxorem &c. *Abarbanel* propriæ hypotheſi inſerviens aliam vocis אונן fingit ſignificationem; ita enim *l. c. col.* 2. *in fin. &* 3. *ab initio* fatur: לא אכלתי ממנו באוני רוצה לומר עם היותו מעשר והיה עני והיה לי עניות הרבה לא מצאתי התר לעצמי לאכלו לומר גם אני עני לאכול ויהיה אוני מעניז דלות ועניות כמו בן אוני ונומר *Verborum non comedi in luctu meo, ſenſus eſt licet hæc decima pauperum ſit, & ego jam inopia laborem magna, tamen ex ea comedere non auſus ſum: dicendo: mihi quoque utpote pauperi, ex ea licet comedere. Atque hac ratione vox* אונן *ſignificat tenuitatem & paupertatem, ut:* filius doloris mei &c. Geneſ. xxv. 18. ſubjungit alia loca & Grammaticorum conſenſu confirmat. Sed ſi ejuſmodi Grammatici ſint, oportet ut ipſi hunc vocis אונן ſignificatum melius demonſtrent. Dein quod confitendum erat; *Neque removi de eo in impuritate;* denuo ad decimas ſecundas pertinet; quippe quæ ſanctæ erant, atque pollutis & impuris interdictæ. Sed hic iterum aliam vocis טומא excogitavit interpretationem *R. Abarbanel l. c.* nempe talem: לא הפריש ולא נתן המעשר מן הטמא לקחת ולהשאיר לעצמו היותר טהור ונקי ולא נאמר כאן כפי זה ההפי׳ טמא לא הטמא כפי דינו טומאה וטהרה כי אם על הדבר הפחות והנבזה ושיש בו פסולה רב והוא כמו סורו טמא קראו למו שעניני פחות ננבזה ומלוכלך *Non ſeparavit neque dedit decimam de immundo, ſibi de puro & optimo reſervato. Hic enim mundum non ſumitur, ut aliquid vile & abjectum, in quo multum eſt furfuris; ita accipitur in verbis* (Thren. iv. 15.) Recedite, immundus *quiſque*, clamarunt ad eos *ubi* (טמא) *notat vile quid, abjectum & inquinatum.*

X. Tandem, quod dicitur; *Neque dedi de eo pro mortuis;* etiam de ſecundis decimis dictum eſt; quippe iis vel earum argento, præter id quod in cibum potum, unctionem, ſacrificia inſerviebat, nihil quicquam comparare licitum & idcirco quicquam in rem funebrem expendere vetitum erat; ſed de hiſce omnibus ſupra, ubi de ſecundis decimis egimus, prolixe diſſeruimus, quæ non opus eſt hic repetere. Id ſolum addimus decimas ſecundas עיקר הוידוי *fundamentum confeſſionis fuiſſe. Maim. de Decim. Secund. c. ult.* 5. 14. Audiamus tamen adhuc *Abarbanelem*, verba hæc hunc in modum exponentem: ולא נתתי ממנו למת ואמר זה לפי שהיה מנהג הרמאים בימים ההם כדי שלא יתנו המעשר כלו לעניים שאומרים לשואלים אותם שכבר נתנוהו לעניים שכבר מתו כדי שלא יודע הדבר ומפני זה יאמר המתודה שלא נתן המעשר לאדם שכבר מת שיוכלו בני אדם לחשוב עליו שלא נתנו ושהוא מרמה מפיו כי חיים הם העניים שקבלו ממנו ויגידו צדקתו: *Neque* dedi de eo pro mortuo; *ideo ſic loquebatur; quia iſtis temporibus fraudulentarum conſuetudo erat, ut ne totam decimam pauperibus darent, dicerent, ſe jam dudum dediſſe pauperi defuncto, ne ſcilicet fraus illorum innoteſceret. Hinc confeſſurus jubetur dicere ſe defuncto non dediſſe, ne homines ore ſuo videretur fallere, ſed vivis adhuc qui de Eleemoſyna accepta queant teſtari.* Sed tota hæc *Abarbanelis*, Rabbini alias plurimum etiam apud Philologos Chriſtianos æſtimati, confeſſionis hujus expoſitio, nimis torta nobis videtur; ſtupidus certe ſit, qui non apertam omnium decimarum & non ſolarum pauperum, veſtigia animadvertit, id quod clare ſatis probatum hactenus dedimus.

XI. Confeſſionis autem clauſula, continet devotiſſima ſuſpiria, quibus Iſraelitæ, divinam benedictionem propriarum familiarum, tum ipſius terræ, rogabant: Neque unquam poſt exactam omnium decimarum ſolutionem Iſraelitæ, de Dei benedictione dubitabant, ſed hanc, illam neceſſario ſecuturam, omnino erant perſuaſi, ipſius Dei promiſſionibus nixi, qualis inter alias egregia illa eſt, quæ Mal. iii. 10. habetur: *Afferte omnes decimas in theſaurum, ut ſit cibus in domo mea; & probate me jam in hoc, ait Dominus exercituum: ſi non aperuero vobis cataractas cœlorum & proferam vobis benedictionem, adeo ut non ſufficiatis: Et increpabo veſtri cauſa exedentem, ut non corrumpat vobis fructum terræ, neque orbet vos vitis in agro, ait Dominus exercituum.* Unde Judæi per paranomaſiam dicere ſolent עשר בשביל תעשר *decima* (exacte & ſecundum legem) *ut diteſcas*,

ſcas. Quare etiam decimarum abrogationem frugum pinguedinem impedivisſe, ultro fatentur, *Miſch. Sota.* IX. 13. ר׳ שמעון בן אלעזר אומר הטהרה נטלה את הטעם ואת הריח המעשרות נטלו את שומן הדגן וחכמים אומרים הזנות והכשפים כילו את הכל: Ex Cl. Wagenſeilii translationem: *Rabi Simeon filius Eleaſaris vult; munditiei* (intermiſſionem) *ſuſtuliſſe ſaporem odoremque* (fructuum) *decimarum vero* (abrogationem) *pinguedinem* (nam decimæ vocantur חלב *pinguedo* Num. XVIII. 12.) *frugum* (impedire) *Ceterum Sapientes, illarum rerum defectum ex ſtupris & veneficiis proveniſſe autumant.*

XII. Nunc dicemus de *tempore*, qua confeſſio decimarum recitari conſueverat. Jam diximus, confeſſionis recitationem præceſſiſſe remotionem frugum e propria poteſtate; incipiebat autem remotio primo feſti Paſchatis die anni quarti & ſeptimi, quæ durabat aduſque ultimum feſti diem, quo etiam confeſſio dicebatur. *Maimon. Hilc. Maaſ. Scheni.* XI. 3. אימתי מתודין במנחה יום טוב האחרון של פסח של רביעית ושל שביעית שנאמר כי תכלה לעשר ברגל שכל המעשרות: *Quomodo confitentur; Veſpera diei feſti ultimi Paſchatis anni quarti & ſeptimi Q. D.* quando abſolveris decimare (Deut. XVI. 12.) *illo enim ſolenniori feſto omnes decimas abſolvunt:* id quod tempus etiam in Deuteronomii l. c. indicatur; clare enim ibi dicitur, poſt abſolutionem omnium decimarum etiam pauperum (quæ tertio anno ſolvendæ erant, qui annus idcirco שנת המעשר *annus decimarum* appellatur) confitendum eſſe; quoties ergo quis omnes ſolvit decimas, toties quoque debebat confiteri, hoc eſt, duabus vicibus, intra ſeptennium.

XIII. Confeſſionis vero dies eſt ultimus Paſchatis feſti dictorum annorum & quidem במנחה *circa veſperam*. Solent Judæi diem, quoad functiones ſacras, dividere in שחרית מנחה ערבית *mane, tempus poſtmeridianum, & veſpertinum;* Mincham autem rurſus dividebant in מנחה גדולה ומנחה קטנה *Mincham magnam, & Mincham parvam*; de quibus *Maim. Hilc. Thephil.* 211. 4. הא למדת שזמן מנחה גדולה מששה שעות ומחצה עד תשעה שעות ומחצה וזמן מנחה קטנה מתשעה שעות ומחצה עד שישאר מן היום שעה ורביע *Ex his* (quæ antea diximus) *docemur, tempus Minchæ magnæ ab hora ſexta & dimidia uſque ad dimidiam octavam fuiſſe; Minchæ vero parvæ tempus, ab hora octava & dimidia uſque ad reliquum diei per horam & quadrantem*. Quamvis autem non exprimatur quo, an magnæ vel parvæ Minchæ, tempore, confeſſio recitata fuerit, colligi tamen id poteſt, debuiſſe illam ante occaſum ſolis fieri: id tamen non ita ſumendum, ac ſi, ultimo illo feſti Paſchatis die, non alio quam veſpertino tempore, confeſſio recitari potuerit, totus ille dies recitationi deſtinatus erat, uſque ad Mincham, donec ſol nondum occiderit: Hinc in *Miſch. Megilla.* II. 5. כל היום כשר לקריאת המגילה ולקריאת ההלל ולתקיעת שופר ולנטילת לולב ולתפילת המוספים ולמוספין ולוידוי הפרים ולוודוי המעשר: *Totus dies legitimus eſt ad legendam Megillam* (ſeu librum Eſther) *& ad legendum hymnum & ad buccinandum buccina & ad ſumendum ramum Lulabh, & ad preces addititias ac ſacrificia addititia, confeſſionem juvencorum & confeſſionem decimarum*. vid. quoque *Maim. de Decim. Secund. l. c.* §. 4. qui etiam, idcirco quod totus dies ad recitandam confeſſionem legitimus erat, eam בשחר *mane* factam fuiſſe, dicit; locum dedimus ſupra *p. 206.*

XIV. Poſt indicatum confeſſionis tempus, ſequitur definiendus ejus *locus*, & ille quidem ex tempore aliquo modo colligi poteſt, quum enim fuerit Paſchatis feſtum, quod unum erat ex רגלים *tribus feſtis ſolemnioribus*, quibus quivis maſculus Hieroſolymis comparere debebat, liquere poteſt confeſſionem quoque Hieroſolymis fuiſſe recitandam. Ipſa lex jubet, ut confiteantur לפני יהוה *coram Domino*, quæcunque autem לפני י״י *coram facie Domini* peragenda fuiſſe jubentur, in vel ante portam Nicanoris in Templo peragi debuiſſe, tradunt Judæi *Gemar. Hieroſol. Sota fol.* XVII. *f.* I. Erat autem celeberrima illa & miraculo aliquo admodum inclita porta (de qua multi multa conſcripſerunt) Nicanoris, una ex tredecim atrii magni portis, quæque varium habebat uſum a *Cl. Relando Antiqq. Jud. p. 97.* indicatum. Atque omnino conveniens locus erat, quod in ipſo templo confiteri debuerint, quum confitentes ad ipſum quaſi Deum, in Sancto Sanctiſſimo ſymbolice commorantem (quod ad primum potiſſimum templum referendum) legitimæ decimationis ut teſtem provocarint. Licet autem juxta legem confiteri debuerint in Sanctuario, tamen ſi quis, modo legitime decimaverit, alibi locorum confeſſus fuiſſet, ejus confeſſio legitima habebatur: ſic *Maim. ubi ſupra* §. 6. ומצותו במקדש שנאמר לפנו י״י ואם התורה בכל מקום יצא: *juxta præceptum* (confitendum erat) *in Sanctuario, ſi autem quis*

ubivis

ubivis locorum confeſſus fuiſſet, *legi ſatisfecerat*.

XV. Quicunque igitur bona conſcientia confiteri poterant, ſe omnes decimas juxta præcepta divina ſeparaſſe *tempore* & *loco* jam indicato, recitare tenebantur formulam confeſſionis ab ipſo Deo præſcriptam, & quidem iiſdem verbis ſine additione vel detractione, quemadmodum concepta eſt. Quoad *linguam* vero, qua recitanda erant verba, illa ſine dubio primitus illa erat, qua a Moſe conſcripta legitur: tradunt tamen Judæi decimarum confeſſionem in quacunque dici potuiſſe lingua; ſic in Miſchna Sota VII. I. אלו נאמרין בכל לשון פרשת סוטה וידוי מעשר קריאת שמע ותפלה וברכת המזון ושבועת הפקדון *Quæ ſequuntur quacunque lingua proferri poſſunt: ſectio de muliere adulterii ſuſpecta. Confeſſio decimarum: Lectio audi: Preces* (*conſuetæ*) *Benedictio cibi. Juſjurandum teſtium & juſjurandum ob depoſitum*. Ubi ad confeſſionem decimarum, *Conſultiſſimus Wagenſeilius* hæc notat: *Atque licebat pro concepta Hebræa formula, in barbara lingua ſubſtituere ſententiam, quia formulæ in ſacro textu præmittitur*: Tunc dices coram Domino Deo tuo, *ubi illud* dices, *cuique ſuæ linguæ uſum indulgere videtur*. Similiter id explicat *Maim. ad h. l. & Hilc. Maaſ. Schen. c. c.* וידו נאמר בכל לשון שנא׳ ואמרת לפני י׳י אלהיך בכל לשון שאתה אומר: *Confeſſio recitatur in omni lingua Q. D.* Tunc dices coram Domino Deo tuo; *hoc eſt, dices in omni lingua, quam tu ipſe loqueris*.

XVI. Quod ad *perſonas* confitentes attinet, erant illæ omnes, qua, ut בעלי *agrorum proprietarii*, ad decimas obligabantur, & potiſſimum quidem patres familias, ut legitimi fructuum poſſeſſores: oportebat inſuper ut confeſſurus ſit Iſraelita, partem habens in terra promiſſa; quare ab hac confeſſione proſelyti excipiebantur; de hiſce autem perſonis in *Miſchna Maaſ. Sheni.* V. 14. ita legitur: מכאן אמרו ישרט וממזרים מתודים אבל לא גרים ולא עבדים שמוחררים שאין להם חלן בארץ רבי מאיר אומר אף לא כהנים ולוים שלא נטלו חלק בארץ רבי יוסי אומר יש להם ערי מגרש: *Exinde dixerunt Iſraelitam & ſpurium confiteri, non autem proſelytum nec ſervum e libertate miſſum, quippe qui non habent partem in terra* (Iſraelis;) *R. Mejer dicit; Neque Sacerdotes & Levitas confiteri, quippe qui æque nullam habebant terræ partem, R. Joſe dicit: habebant ſuburbia*; & idcirco Sacerdotes & Levitæ, juxta receptam *R. Joſe* ſententiam, ſuper decimis, quas ipſi ex ſuburbiis ſolvere tenebantur, quoque confitebantur. Hinc *Maimon. l. c. in fine*: כהנים ולויים מתודים שאף על פי שלא נטלו חלק בארץ יש להם ערי מגרש. *Etiam Sacerdotes & Levitæ confitebantur, quamvis nullam tenuerint terræ partem, habebant enim ſuburbia*; ex quibus & ipſi decimas ſolvebant. Confer quæ *Exercit.* V. §. 12. & VI. §. 16. diximus.

XVII. Quamdiu Reipublicæ Judaicæ res integræ erant, hujus publicæ decimarum confeſſionis uſus obtinebat, & ſtatis temporibus ac locis recitabatur. Sed quum poſt captivitatem Babylonicam, Levitæ cum reliquo populo, ut ſacris intereſſent, Hieroſolymas aſcendere nolebant, hinc Ezras, tum temporis reducum princeps, Levitas punivit, decimaſque, quæ alias ad ipſos pertinebant, Sacerdotibus donavit; atque hæc cauſa erat, quare Jochanan Pontifex Maximus, hanc confeſſionem abrogaverit; quo de jam pauca *Exercit.* VI. §. 8. monuimus. Hujus vero abrogationis traditio habetur *Miſch. Maaſ. Scheni.* V. 15. & *Sota.* IX. 10. & ita ſonat: יוחנן כהן גדול העביר הודיות המעשר אף הוא בטל את המעוררים ואת הנוקפים עד ימיו היה פטיש מכה בירושלם ובימין אין אדם צריך לשאול על הדמאי: *Jochanan Pontifex Maximus abrogavit confeſſionem decimarum, quin & expergefacientes & ſcarificantes victimas abrogavit; Uſque ad ejus ætatem pulſavit malleus Hieroſolymis & tum temporis non amplius inquirebatur de rebus dubiis decimandis*. Quum Pontifex ille Jochanan (qui vulgo Mathatiæ pater, de quo I. Maccab. II. I. mentio fit, fuiſſe creditur) obſervaret, neminem, propter hocce Ezræ decretum, ſalva veritate confeſſionis verba; *Et dedi quoque de eo Levitæ*, recenſere poſſe; ſatius fore exiſtimavit, formulam a Deo præſcriptam prorſus omittere, quum ea ætate decimæ neutiquam Levitis ſed Sacerdotibus conceſſæ fuerint: quare autem *Jochanan* integram formulam, non vero eam ſolam particulam, quæ ad Levitas pertinebat abrogaverit, hanc rationem *Riſch Lakiſch in Gemara ad l. c.* reddit: כל בית שאין מתודה על מעשר ראשון שוב אין מתודה על שאר מעשרות i. e. juxta Cl. Wagenſeilium, *quiſquis de decimis primis non poteſt edere confeſſionem, is porro nec eam edit, quæ eſt de decimis reliquis*.

XVIII. Præter decimarum confeſſionem, alia adhuc erant, quæ *Johanne* ad Pontificatum evecto, mutata ſunt, quæ hac occaſione paucis quoque explicabimus.

mus. Dicitur eum abrogasse המעוררין *expergefacientes* seu *officia excitantium ex somno*. Ut hoc probe intelligatur, sciendum est, solitos fuisse Levitas singulis diebus inter reliquos hymnos, quoque ex Psalm. XLIV. 24. modulari: *Evigila, quare dormires Domine?* Quæ verba, cum quos imperitiores offendere posse suspicaretur Jochanan Pontifex, illamque opinionem in ipsorum animis generare, quasi Numen æternum somno & quieti indulgeat, ideo ad tollendam hanc absurditatem & persuadendum id, quod scriptura diserte Psalm. CXXI. 4. testatur: *Ecce non dormitat neque dormit custos Israelis;* ipse abstinere jussit a prædicta formula. Sic explicatur in *Gemara Hieros. Maas. Scheni. fol.* XVII. *fac.* I. & apud *Cl. Wagenseil. ad l. c. ex Sota. n.* 3. Porro idem ille Pontifex abrogavit את הנוקפין *scarificantes* scil. sacrificia. Ea nempe quondam in templo obtinebat consuetudo, ut Sacerdotes immolaturi, victimæ pellem quæ inter cornua ejus est, inciderent, quo sanguis inde promanans, oculos ejus offuscaret, ut ita victima mactationi redderetur morigera; quem vero morem Jochanan sustulit, quia illa ratione vitium victimæ inesse videbatur; atque eapropter eodem auctore annuli solo templi, ad altaris exterioris septentrionale latus infixi, ubi erat בירת מטבחייא *laniena* seu *locus mactationis* sanctiorum victimarum; erant horum annulorum semicircularium sex ordines, quorum singuli quatuor annulos complectebantur, ad quos victimæ funibus alligatæ minori cum incommodo jugulari poterant. *Mischna Middot.* III. 5.

XIX. Tertio dicitur, hujus Pontificis Johannis tempore, *malleus non pulsabat Hierosolymis*. Hoc potissimum tangit duo festa Paschatis nempe & Tabernaculorum, in quibus intermedii, primum inter & ultimum, dies erant minus festi & quorum tanta, quanta aliorum non erat sanctitas, hinc חול מועד & מועד קטון appellabantur; erant quidem hi dies aliquo modo feriati; nonnulla tamen opera, quæ incepta & nisi perficerentur, metus erat ut vitium contraherent aut plane perirent, licebat absolvere: licebat etiam opera facere, quorum omissio damnum inferret & quæ ad utilitatem publicam spectabant: quum autem hoc privilegio omnes opifices & consequenter etiam fabri ferrarii ante *Johannis* Pontificis tempora gauderent, & Hierosolymis uterentur; id tamen intolerabile admodum visum dicto Pontifici, quatenus fabros ferrarios concernit, ob mallei sonum, qui e longinquo exauditus, & suspicari faciebat Hierosolymas petentes, nullum prorsus in diebus minus festis laborum esse cessationem: idcirco solis ferrariis fabris mallei, hisce diebus, usum interdixit, ceteris tamen opificibus, clam opus peragentibus, more majorum vivere permittens. Hæc tria sunt, quæ *Jochanan* Pontifex suo tempore pro sua authoritate mutavit, quorum plenior expositio peti potest apud *Cl. Wagenseil. l. c.* Ex quibus etiam patet, quam corrupta status Ecclesiastici, illis temporibus fuerit conditio, quantusque, rerum quodammodo licitarum, abusus, quod clarius patefiet ex iis, quæ adhuc de immutatione quoad decimas instituta, dicturi sumus.

XX. Jochananis igitur Pontificis temporibus אין אדם צריך לשאול על הדמאי *non necesse erat ut quis inquireret de Demai*. Voce דמאי Rabbini exprimunt, *rem dubiam* seu *ignotam*, de qua certo non constat num ex ea decimæ datæ sint nec ne? componitur ab illis ex דא & מאי *quid illud?* estne decimatum annon? diciturque de frugibus עם הארץ *plebejorum*. Ut autem origo hujus rei melius cognoscatur, tenendum est; ante *Jochananis* tempora, plerosque homines circa solvendas decimas negligentiores fuisse: hinc factum ut religiosiores, ægre quicquam e foro compararent, nisi prius certiores facti, an id quod emturi erant decimatum an non decimatum fuerit: si dubium esset, abstinebant prorsus ab emtione, ne suo damno decimas solvere deberent: quippe religio erat frugibus uti, nisi primitiis ac decimis prius desumptis. Fuerunt tamen minus adhuc religiosi, qui דמאי seu fruges de decimis dubias, citra ullum scrupulum sibi comparabant: ut igitur *Johannes* P. M. totumque Synhedrium utrique malo consulerent, statuerunt omnes fruges a עם הארץ *plebejo* emtas pro דמאי seu *dubiis* haberi; de quibus tamen Thrumam decimarum & decimas secundas non vero Thrumam magnam, decimas primas & decimas pauperum solvere tenebantur.

XXI. Dicta confirmabimus & illustrabimus verbis *Maimonidis in Hilc. Maas. Scheni.* IX. I. ita sonantibus בימי יוחנן כהן גדול שהיה אחר שמעון הצדיק שלחו בירת דין ובקרו בכל גבול ישראל ומצאו שהכל זהירים בתרומה ומפרישין אותה אבל מעשר ראשון ומעשר שני ומעשר עני היו עמי הארץ מישראל מקבלין על עצמן ולא מפרישין אותן לפיכך גזרו שלא יהיה נאמן על המעשרות אלא אנשים נאמנין אבל עמי הארץ פירותיהן ספק ואין נאמנים לומר

לומר מעושרין הן וההוא נקרא דמאי והתקינו שלא יהיה אדם מפריש מן הדמאי אלא תרומת מעשר מפני שהוא עון מיתה ומעשר שני שאין בזה הפסד שהרי בעליו אוכלין אותם אבל מעשר ראשון ומעשר עני אין מפרישין מן הדמאי מפני שהוא ספק והמוציא לחבירו עליו ראייה לפיכך אומר ללוי או לעני הבא ראייה שאינו מעושר וטול מעשרות : *In diebus Jochananis Pontificis M. qui floruit poſt Simeonem juſtum* (quod auctore *Ceſeph Miſchnæ* ad differentiam alterius Simeonis additur , qui octoginta annos ſacerdotio ſummo functus ac tandem Sadducæus factus fuerat) *emiſit Synhedrium Magnum* , *ad inquirendum* (de decimis) *in ſingulis provinciis terræ Iſraelis* , *invenitque omnes*, *quoad ſeparationem Thrumæ magnæ diligentes eſſe* , *verum decimam primam ſecundam & pauperis vulgus non ſeparabat*, *ſed ſibi ipſi retinebat* ; *idcirco poſtea decretum erat* , *nullis in decimis tribuendam eſſe fidem*, *niſi hominibus fide dignis*, *fructus vero plebejorum ſeu vulgi ſemper pro dubiis habendos eſſe* : *quibus idcirco dicentibus* , *hi aut illi fructus ſunt decimati* , *non habebatur fides* , *quorum inde fructus* דמאי dubii *vocabantur* . *Porro decretum fuerat* , *ne e re dubia ſepararent niſi Thrumam decimarum* (ſeu decimam ex decimis Sacerdotibus) *eo quod* (ſi ſegregatio ejus intermitteretur) *morte afficiebantur* : *ſimiliter ſecundam quoque decimam* (ex Demai ſeparare decreverunt) *nam inde dominis nullum accidit damnum*, *quippe qui eam ipſi comedunt* ; *ſed decimam primam & pauperis e Demai vulgus non ſeparabat* , quia dubium eſt, (impoſſibile enim erat Levitæ aut pauperi probare , hos fructus eſſe decimatos illos vero non, & juxta regulam Juris) actori incumbit probatio : *& ita conſequenter Levitæ vel pauperi dicere poterat*, *proba mihi illos fructus non eſſe decimatos & tunc accipe decimas* . Hæc Maimon dilucide ſatis ex *Gemara Sota* , quem locum *Cl. Wagenſeilius l. c. n.* 4. exhibuit, de hac hiſtoria refert.

XXII. Poterant quoque , qui decimarum ſolutionem declinare ſtudebant, diverſimode quoad Ezræ decretum (quod etiam a laudato Viro obſervatum eſt) excipere : ſi Levitæ exegerunt decimas ſuas primas , dicere poterant Ezram eos privilegio ſuo privaſſe : ſi Sacerdotes illas Levitarum , juxta Ezræ decretum poſtularunt, opponebant , nullo jure divino eos ſubnixos eſſe, dubitari omnino poſſe an Ezra id quod expreſſa Dei lege Levitis debebatur, Sacerdotibus concedere potuerit ; & quæ alia hujus furfuris ſunt. Id ſaltem ex hiſtoria illorum temporum liquet , variis modis Judæos, nimium avaritiæ inhiantes , decimarum ſolutionem effugiſſe ; fraudis ejuſmodi , procul dubio ad ea tempora referendæ , aliquam mentionem ſupra p. 91. fecimus , ubi diximus , quod ſi quis fructus ſuos non per ordinariam viam in domum intuliſſet , eos a decimis liberos eſſe , hinc fuiſſe tales , qui fructus per tecta aliaque loca, ne ad decimas tenerentur , intulerunt , locum ex *Gemara Babyl. Berachot fol.* xxxv. *col.* 2. ibi recitatum : totum heic inſeremus : בא וראה מה בין דורות ראשונים לדורות אחרונים דורות הראשונים היו מכניסין פירותיהן דרך טרקסימון כדי לחייבם במעשר דורות האחרונים מכניסין פירותיהן דרך גגות דרך חצרות דרך קרפיפות כדי פטרן מן המעשר : *Veni & vide* , *quantum interſit diſcriminis*, *inter mores antiquorum & mores poſteriorum* . *Antiqui fructus ſuos inferebant in ædes per illarum oſtium*, *ut eos ad decimas de iis ſeparandas*, *obligarent* : *at poſteriores* , *inferebant illos per tecta* , *per atria* , *per peribola* , *ut a decimarum ſolutione eoſdem immunes redderent* . O tempora o mores ! Prægnantem certe Synhedrium habebat cauſam, ut hiſce peſſimis dolis ſuccurreretur , ejuſmodi decretum publicandi.

XXIII. Licet vero de דמאי ſeu *rebus dubiis* , ſecundæ decimæ fuerint ſeparandæ, attamen eædem leges ut in decimis ודאי ſeu *certis* , veluti quintæ partis in redemtione additio , remotio , comeſtio in luctu &c. obſervandæ non erant ſed ab iis erant immunes; ceu traditur *Miſchna Demai* 1. 2. הדמאי אין אלא חומש ואין לא ביעור ונאכל באונן ונכנס לירושלם ויוצא ומאבדין את מועטו בדרכים וליתנו לעם הארץ ויאכל כנגדו ומחללים אותו כסף על כסף נחשת על נחשת כסף על נחשת ונחשת על הפירות ובלבד שיחזור ויפדה את הפירות דברי ר' מאיר וחכמים אומרים יעלו הפירות ויאכלו בירושלם : *Decimis ſecundis dubiis in redemtione non additur quinta pars* , *neque in illis obtinet remotio* ביעור *a lugente comeditur* . *Hieroſolymas illata* , *denuo effertur* . *Exigua ejus portio in itinere abſumitur* . *Plebejo datur* , *ita ut juxta pretium ejus comedere poſſit* . *Profanatur mutando argentum argento* , *æs ære*, *argentum ære* , *æs frugibus* ; *adærationem quoque illarum frugum iterare poteſt juxta ſententiam R. Mejer*. *Sapientes vero dixerunt* , *fruges Hieroſolymas advehendas ibique comedendas* ; atque juxta hos quoque eſt הלכה *deciſio* . Hæc tamen , uti pluribus in loco diximus, in ſecundarum decimarum certarum ſeparatione exactiſſime erant obſervanda . Nominantur quoque *Miſchna* De-

Demai. I. I. II. I. peculiares res & fruges, quæ a *Demai* liberæ vel obligatæ erant. Sed animus non eſt, omnia τῶ *Demai* jura prolixius congerere, quum iis parum vel nihil inſit utilitatis, & nonniſi ad ſpirituum defatigationem inſerviat. Integer Tractatus hac de re in *Miſchna*, דמאי ſeu *de rebus dubiis* inſcriptus, exſtat, ubi harum rerum curioſus, omnia ad ἀκμὴν uſque conſcripta deprehendet.

XXIV. Quamvis autem hocce decretum de rebus dubiis a Synhedrio publicatum fuerit, neutiquam tamen putandum eſt, non fuiſſe inter Judæos religioſiores, qui נאמנים במעשרות *fide digni eſſe de decimis*, ſtudebant: qui vero talis videri voluit, fidei ſuæ & legitimæ decimationis ſigna exhibere debuerat; de quibus *Maimon. Hilc. Maaſ. Scheni* x. I. ita loquitur: המקבל עליו להיות נאמן במעשרות לא יהיו פירותיו דמאי צריך להיות מעשר את שהוא אוכל ואת שהוא מוכר ואת שהוא לוקח ואינה מתארח אצל עם הארץ וצריך שיקבל עליו דברים אלו ברבים וכשיבואו עדים נאמנים שקיבל דברים אלו ברבים ושהוא רגיל בהם תמיד הרי זה נאמן על פירותיו לומר מעושרין הן: *Qui in ſe ſuſcipit haberi fide dignus de decimis, ita ut fructus ejus non habeantur Demai, cum oportet, ut omnia quæ comedit, vendit & emit, decimet; neque apud plebejum hoſpitetur: oportet quoque ut has conditiones in ſe ſuſcipiat præſentibus pluribus & ut teſtes quoque fide dignos adducat ſe has conditiones publice in ſe ſuſcepiſſe. Quod ſi talis iſtas conditiones jugiter expleat, ecce tunc de fructibus ſuis habetur fide dignus. eique dicenti, eos eſſe decimatos, creditur*. Conf. *Miſch. Demai* II. 2. Sed quum de fructibus dubiis ſermo eſt, de quibus non conſtat, decimatine ſint vel non, tantummodo הפירות הנקחים מעמי הארץ *fructus a plebejo emti*, intelliguntur, uti explicat *R. Obad. de Barten. ad Miſch. Demai.* I. I. illorum enim fructus ſemper habentur Demai. Vocantur autem עם הארץ populus terræ, vulgus, illiterati, plebeii, qui exiguam vel plane nullam vel cognitionem vel curam legis habent, facientes quicquid lubet, *Maim. ad Miſch. Pirke Avoth.* v. 7. eos ita deſcribit: עם הארץ הוא איש שיש לו מעלות המדות אבל אין לו מעלות שכליות *plebejus eſt in quo quidam morum gradus ſed non intellectus ſunt*; tales quidem quædam ad terræ conſervationem agere poſſunt, unde *populus terræ*, vocantur; hinc peſſime apud Magiſtros, qui ſe nimium ſupra vulgus extollere ſolent, audiebant. His tamen apud Judæos pejor erat בור *tardus, ſtupidus, incivilis*, a quo nil quicquam boni provenire poſſe dicunt, quamvis & עם הארץ *populum terræ*, pium eſſe negent; ſic *l. c.* II. 5. legitur אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד: *Nullus Bur timet peccatum nec populus terræ eſt pius*.

XXV. Alia tamen ratio erat hominum literatorum, quos Judæi חברים & תלמידי חכם appellare ſolent, quique עם ארץ τῷ populo terræ, opponuntur; vid. *Miſch. Thaharot.* VIII. 5. Illi, utpote de quibus ſemper præſumitur, eos, pro notitia legis qua excellere debebant, accuratos divinæ legis eſſe obſervatores, & nihil quidquam ab homine de decimis ſuſpecto emtum, ſine decimarum ſeparatione comeſturos eſſe, illi, inquam, totaque eorum familia, de decimis fidedigni habebantur, de his iterum *Maim. l. c.* §. 2. כל תלמיד חכם לעולם נאמן אינה צריך בדיקה אחריו ובניו ובני ביתו ועבדיו (ואשתו) הרי הם כמוהו תלמיד חכם שמת והניח פירות אפילו באותו היום הרי הן בחזקת מתוקנין: *Omnis diſcipulus ſapiens (ſeu literatus) ſemper fide dignus habetur, neque ulla propterea opus eſt inquiſitione, liberi ejus & domeſtici, ſervi, etiam uxor* (in aliis editionibus ואשתו non legitur) *quoque habentur ut ipſe. Literatus ſi mortuus fuerit, reliqueritque fructus, licet illo ipſo die illati, tamen præſumuntur aptati*. Sed חברים ſeu *eruditis* non licet inſervire commeſſationibus aut conviviis plebejorum, niſi prius opera omnia prius fuerint decimata: idcirco, qui literatum apud plebeii menſam adminiſtrare videt, omnia decimata eſſe ſtatjm præſumere poterat. Licebat quoque fructus dubios vendere vel tranſmittere literato, utpote qui nihil quicquam de iis comedet donec decimaverit, aut certus ſit eos eſſe a viro fide digno, qui de iis decimas jam ſeparaverit. *Ibid.* XI. I. obſervandum tamen eſt, ſi quis fructus emiſſet ad ſeminandum vel vinum aut oleum, pro medicamentis, ea decreto τῶ Demai non fuiſſe obnoxia.

XXVI. Varii inſuper ſunt caſus, in *Miſchna* & apud *Maimonidem* locis citatis legendi, ex quibus videri poteſt, quam accurate procedendum fuerit in ſciſcitatione rerum dubiarum vel certo decimatarum; paucos quoſdam recenſebimus. Si quis emiſſet fructus ab aliquo, qui non eſt fide dignus de decimis, atque eos decimare oblitus fuiſſet, interim tamen ingreſſum ſit Sabbathum, tunc apud venditorem percontatur, num fructus ſint decimati, ſi affirmaverit, fidem ei quidem adhibet, comeditque de

de fructibus durante Sabbatho, eo autem præterito, non amplius de iis comedere poterat, donec separaverat decimas Demai; ipso enim Sabbatho & die festo decimare licitum non erat; hinc quavis Sabbathi vespera accurate inquirebant, num omnia, quæ Sabbatho consumturi erant, rite decimata sint; ut legitur *Misch. Schabbath.* II. 7. שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב עם חשכה עשרתם ערבתם הדליקו את הנר ספק אינה חשכה אין מעשרין את הדמאי : *Cl. Schmidio* interprete : *Tria verba unicuique in vespera Sabbathi domi suæ dicenda sunt oborientibus tenebris : decimastisne? parastisne commistionem ciborum? accendite lucernam. Si dubium fuerit obortæ sint tenebræ nec ne, non decimare amplius licet, quod decimatum esse nondum constat*: conf. *Misch. Demai.* IV. I. Quod si ita quis, cui alias de decimis non adhibetur fides, alium vel voto quasi obstringat, ut Sabbatho secum comedat, comedit quidem cum eo Sabbatho primo, non tamen altero nisi prius decimaverit, quod pridie Sabbathi hisce verbis exequitur: *Quicquid ego separaturus sum cras decimæ esto & reliquæ decimæ proximæ. Hoc quod constitui in decimas, pro illis fiat decimarum primitiæ, decimæ autem secundæ a septentrione sunto, vel ab austro atque adærando profanatæ.* Atque ita faciendum erat, quoties aliquis ad quemdam עם ארץ *plebejum vel alium* לא נאמן במעשרות *de decimis non fide dignum*, comessatum vocatus fuerit, atque de suo, pro valore ejus quod apud hospitem comesturus est, decimas separat.

XXVII. Eadem quoque ratio erat in emtione, quicunque enim supra recensitas conditiones ut pro fide digno habeatur, in se suscepit, ab homine de decimis suspecto aliquid emit, ille de eo nullum usum licite capere potest, donec decimaverit. Quod si quispiam ingressus fuisset in urbem aliquam, ubi neminem habet cognitum, & percontetur: Quis hac in urbe fide dignus? quis hic qui decimat? & quispiam ei respondeat: Ego; talis non habebatur fide dignus. Sin dixerit hic vel ille fide dignus est; tum talis habetur fide dignus, licet emturus eum non noscat; abit ad illum rogatque, quis hic veteres seu anni præteriti fructus vendit, (non postulat de hornis, quandoquidem fieri potuisset, ut ipsi tales, de quibus Omer nondum datus erat, venderet) responderit: ipse qui te ad me misit; utcunque videantur mutuam sibi gratiam rependere, habentur tamen fide digni. Demai. l. c. IV. 6. hoc modo omnes, qui legibus de decimis satis facere & suspecti non videri volebant, procedere debuerunt.

XXVIII. Observamus id tandem adhuc de Demai juribus, ea nonnisi fructibus terræ quam reduces e Babylone inhabitarunt obtinuisse, id quod *Maimon. Hilc. Maas. Scheni* XIII. 3. ex *Misch. Demai* I. 3. hisce verbis indicavit: כשנזרו על הדמאי לא נזרו אלא על פירות הארץ שהחזיקו בה עולי בבל בלבד שהוא כבזיב ולבנים וכזיב עצמו כלחוץ וכל הפירות הנמצאות מכזיב ולחוץ פטורין מן הדמאי שחזקתן הפירות מקום שנמצאו בו : *Id quod decreverunt de Demai, non decreverunt nisi* (ut obtineat) *in terra, quam occuparunt reduces Babylone tantum; id est ab urbe Csibb & intra; ipsa autem urbs Csibb habetur ut extra terram sita. Omnes igitur fructus in Csibb & extra inventi a juribus τῦ Demai liberi sunt; habentur enim pro fructibus* (illius terræ) *ubi reperti sunt.* conf. *Exercit.* V. §. 8. Et hinc quoque fructus, de quibus constat eos esse ex terra a reducibus ex Babylone possessa, in Syria inventi, de Demai tenebantur, ut & fructus in Tyrum translati, ob hujus urbis viciniam respectu terræ a Judæis tum inhabitatæ, sed non fructus a negotiatoribus Tyriis emti, decreto de Demai, subiecti erant, similis ratio erat Zydoniorum aliorumque vicinorum populorum.

EXERCITATIO DECIMA.

De Ritu decimandi animalia apud Judæos.

ARGUMENTUM.

Duplex *de rebus decimandis* Lex, *Lex de* decimis animantium. *Quænam* animalia *decimanda*. *Quid significet* בקר *& unde derivetur. Vocis* צאן explicatio *ejusque* origo; *Latinorum* Armentum & Grex. *Animalia etiam* vitiata *decimanda*. *Quænam a decimis* libera. Gregum *ad decimationem* conjunctio. *Explicatur* רגל בהמה רועה. *De* milliaribus *Judæorum*. *Quid* פרסה Greges dispersi *quomodo* coacti. Modus *decimandis pecora*. *Quid* transire sub virga. Modus legitimus *bestias in decimatione* numerandi & *quomodo in recensione pecorum* adhibenda *fuerit* cautela; *etiam licebat* ordine retrogrado *numerare*. *Explicantur loca* Jerem. XXXIII. 13. Ezech. XX. 37. *ex ritu decimandi pecora*. *Decimationis hujus* tempus *erat circa tria* festa majora, & ra-

& ratio ejus ; *explicatur vox* פרוס *de decimationis* tempore Miſchinici inter ſe conciliantur . *Tempus* impraegnationis *&* partus *pecudum*. *Decimatarum pecudum* uſus. *Nullum de iis habebant* Sacerdotes, *præcipuus erat* ut offerentur *ex iis* Sacrificia . *Pecora hæc* ſacrificandi modus. Sparſio ſanguinis. Manus *non erant* impoſitæ. *Mactationis* locus. *Sacrificia diverſa*, diverſis locis *mactata* . *Sacrificia ex decimis* ſine libamine *oblata*. Caro *horum* quomodo , a quibus , quando *&* ubi *conſumenda*. *De* tempore *&* perſonis *ad decimas pecorum obligatis*.

I. EX divinis illis quos Deus, ſummus ille Νομοθέτης de monte Sinai, Moſi tulit legibus, clare edocemur duplicem de decimis latam fuiſſe legem; unam nempe *fruges terræ* altera autem *animalia* decimanda præcipientem. Priorem in ſuperioribus exercitationibus , cum prolixa omnium rituum expoſitione , explicuimus ; nunc ad alteram eodem modo deſcribendam , nos accingimus.

II. Præcipit autem illa quænam & quomodo animalia decimari debuerint , hiſce concepta verbis : וכל בקר מעשר וצאן כל אשר יעבור תחת השבט העשירי יהיה קדש ליהוה: Et *omnium decimarum boum & gregum , quæ tranſeunt ſub virga, decimum quodque ſanctum eſto Domino*. Levit. XXVII. 32. Juxta hanc legem & quæ ex Judaicæ Antiquitatis ſcriniis petenda , dicendorum ſummam ad quatuor præcipuæ capita referre poterimus: I. Beſtias decimandas recenſebimus. II. Decimationis modum deſcribemus. III. In ejus tempus inquiremus, & tandem IV. Uſum beſtiarum decimatarum indicabimus.

III. Primo itaque *beſtiæ decimandæ* recenſendæ veniunt; quales illæ fuerint ex loco Levitici jamjam recenſito videre eſt , nominantur autem ibi duo beſtiarum genera vocibus בקר & צאן. Ut autem hiſce vocabulis aliquantulum immoremur operæ pretium fore putamus, quippe ex eorum accuratiori ſcrutinio, in cognitionem beſtiarum decimatarum eo facilius pervenimus . Quoad vocem בקר denotat ea in ſacris *armentum majuſculum* ſeu *pecus bovile*, tum maſculini , tum fœminini ſexus : Ita Levit. III. I. *Quod ſi ſacrificium pacificum oblatio ejus erit , quum* מן הבקר *ex bobus offert , ſive marem ſive fœminam* . Unde Deut. XXXII. 14. חמאת בקר *lactis bovis* & II. Samuel XVII. 29. שפות בקר *caſei bovis* id eſt vaccæ mentio fit; unde etiam עגל & פר vocantur בני בקר ut Levit IV. 14. פר בן בקר לחטאת cap. IX. 6. עגל בן בקר לחטאת Ezech. XLVI. 6. & paſſim alibi . Sed I. Sam. XIV. 32. mentio fit בקר ובני בקר ubi prius pro genere maſculino & poſterius pro fœminino ſumendum, cenſeo. Habet inſuper hæc vox id peculiare, quod adinſtar nominis collectivi pluraliter conſtruatur, ut Num. VII.3. שני עשר בקר *duodecim boves*; conf. ibid. v. 17. בקר חמימים Ezech. XLVI. 6. vide etiam I. Reg. VII. 25.

IV. Quænam autem hujus vocis ſit radix , inter Philologos non convenit ſunt qui derivant ab Hebræorum בקר *quærere* , *inquirere* notante; ubi iterum id quidam referunt ad *paſtorem*, quippe cujus inquiſitione & cura boves opus habeant. Alii referunt ad *boves* , ac ſi ipſis commune eſſet , quod alter alterum quærat & mugitu pium affectum teſtetur . vid. Sam. VI. 12. Tandem ſunt , qui eam ab Arabico بقر *incidere* deductam volunt ; quia شق الارض باحراثة *terram arando proſcindit* . Vid. etiam quæ ex *Damir* Scriptore Arabe protulit *Cl. Bochartus Hiroz. L.* II. *c.* XXVIII. *p.* 280. idem quoque ex hac voce בקר Latinorum *Vacca* derivatum fuiſſe autumat ; ſed *Cl. Majus in Append. ad Lexic.* Cocceji, *pecoris* vocem, mutato b. in p. deducit ; ſed judicium ſit penes lectorem.

V. Ad alterum , quod decimandum erat , animantium genus exprimendum ſacer ſcriptor voce צאן utitur, quæ ex uſu ſacro pecus minuſculum *oves* nimirum & *capras* denotat: ut Geneſ XXXVIII. 17. Mittam hædum caprarum מן הצאן conf. cap. XXVII. 9. & præſertim Levit. I. I. ubi dicitur, quod ſi cui placuerit offerre מן הצאן ex *pecore minuto*, *ex ovibus aut ex capris offeret*. Unde *R. David Kimchi in libro Radicum* dicit : הבהמה הדקה הכבשים והעזים יקראו צאן בעם כלל כלם *pecus minutum , oves nempe & capræ generali nomine* צאן *vocantur* . Et *Abarbenel Præf. Comment. in Leviticum* : הצאן והרחלים כוללית לכבשים ולעזים : *voces* רחלים & צאן *tum oves tum capros in ſe comprehendunt* . Commode itaque vox צאן per *gregem ovium & caprarum* vertitur , quemadmodum altera vox בקר de armentis boum &c. ſumitur , unde in ſacris ad utrumque beſtiæ genus indicandum conjunguntur . Atque ita ferme Latini gregem ab armentis diſtinguunt: ut *Virg.* IV. *Georg.*

Hæc ſatis armentis ſuperat pars altera curæ ,
Lanigeros agitare greges, *hirtaſque capellas.*

Et Ovid. IV. *Metamorph.*

Mil-

Mille greges totidemque armenta per herbas pascebant.

Occurrit tamen etiam, ubi vox צאן ut *ovem* ſpeciatim ſignificans, diſtinguitur a עזים *capris*, ut 1. Sam. xxv. 2. Habet inſuper hæc vox id commune cum בקר quod ceu nomen collectivum pluraliter quoque conſtruatur, ut צאן עשרות 1. Sam. xxv. 18. צאן אבודות Jer. L. 6. ita Exod. xxii. 1. ארבע צאן legitur. Vid. præterea Ezech. xxxiv. 12. Neh. v. 18.

VI. Quod tamen ad hujus vocis originem attinet, ſunt qui eam a Radice יצא *exire*, quemadmodum Græcorum πρόβατον a προβαίνω, derivant; alii tamen ex eo, quod iſta vox Num. xxxii. 24. & Pſalm. viii. 7. ſcribatur & צנה צנא eam ab Arabico صني vel صنا *ſoboleſcere*, *fœtificare & fœcundum eſſe* ſignificante, deſcendere velint, quandoquidem ovis ut pecudum pene fertiliſſima in ſacris audiat, ut Pſalm. cxliv. 13. Lxv. 14. & alibi videre eſt: unde etiam ad ovium fœcunditatem exagerandam, *Homerus Odyſſ.* δ *de Lybia*, canit:

Τρὶς γὰρ τίκτει μῆλα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν.

Ter enim (ibi) *pariunt oves in anno perfecto. Arias* צאן dici putavit a Syro ܓܠܕ *frigere*, quia nullum aliud ſit animal tam algoſum ac ovis, quo de etiam *Virgilius*:

Et multa duram ſtipulas filicumque maniplis
Sternere ſubter humum, glacies ne frigida lædat
Molle pecus.

Sed derivatio hujus vocabuli ab Arabica lingua petita, magis nobis arridet. Plura iterim legi poſſunt apud *Cl. Bocharth. l. c. P.* ii. *l.* ii. *c.* xliv. *p. m.* 432. *c.* xliv. *p.* 510.

VII. Ex duabus hiſce hactenus explicatis vocibus, quænam ex divini Legislatoris mente beſtiæ decimandæ fuerint, ſatis liquet; pecus nempe bubulum, ut boves, vaccæ, & oviarium, id eſt, oves & capræ &c. Neque aliter ſentiunt Judæorum Magiſtri, ſic enim horum facile princeps *Maimon. in Hilc. Becoroth.* viii. 1. מצוה להפריש מעשרה מכל בהמות טהרות שילדו לאדם שנה ושנה ואין מצוה זו נוהגת אלא בבקר ובצאן בלבד שנאמר כל מעשר בקר וצאן ונומר *Præceptum eſt ſeparandi decimam ex omnibus beſtiis puris, homini* (Judæo) *natis, ſingulis annis & præceptum hoc nonniſi in bobus & ovibus valet. Q. D.* (Levit. xxvii. 32. & omnem decimam bovis & ovis. Exinde autem, quod *Miſchinici* horumque imitatores, hanc decimam מעשר בהמות *decimam beſtiarum*, vocent, concludendum non eſt, eos, nomine hoc generaliori, plures beſtias decimandas ſtatuere; quum ex ultimis *Maimonidis* verbis ſatis appareat, eam ſolam ad boves & oves eſſe reſtringendam. Eodem modo *Miſch. Becoroth.* ix. 2. traditur. מעשר בהמה נהג בבקר וצאן *beſtiarum decima nonniſi in bobus & ovibus obtinet.*

VIII. Omnia ergo hujus generis animalia decimationi ſubjecta erant, bona fuerint ſive mala, de quo ne inquirendum quidem erat, & hinc oportebat ut הכל נכנס לדיר להתעשר *omnia intrent ſtabulum, ut decimarentur. l. c.* §. 4. ad quæ verba *R. Ob. de Bartenora*, ſic commentatur הכל לאתוי רבע ונרבע ומוקצה שהפרישוהו למקריבו לעבודה זרה ונעבד שעבדו הבהמה עצמה ואתנן זונה ומחיר כלב וטומטום ואנדרוגינוס שכל אלו אף על פי שהם פסולים לקרבן נכנסין לדיר להתעשר וכיון דלא הפקירה תורה בבעל מום לגבי מעשר כדכתיב לא יבקר בין טוב לרע: *Miſchna dicit omne intrat ſtabulum, ad includendum omne quod more quadrupedum init & initum eſt: & quod deſtinatum ad ſeparandum illud ad idololatriam aut quod jam cultui iſti inſervivit & donum meretricis & pretium canis & obturatum & androgynus, hæc omnia etſi ſint inepta ad ſacrificandum, nihilominus intrare debent ſtabulum ad decimandum, quandoquidem nihil cautum eſt in lege, de eo quod vitium contraxit de decimis, juxta id quod* (l. c.) *dicitur:* non diſquirat inter bonum & malum.

IX. Sunt tamen quædam ex his animalibus, quæ *Miſchna l. c.* a decimis libera pronuntiat: כל נכנס לדיר להתעשר חוץ מן הכלאים והטרפה ויוצא דופן ומחוסר זמן ויתום איזהו יתום כל שמתה אמו או שנשחטה *Omnes* (boves) *bovile intrare debent, ut decimentur; excipiuntur miſcellæ ſeu bigeneres, diſcerptæ, egreſſæ per latus* (matris) *temporis indigentes & orphani; ſed quodnam eſt orphanum? cujus mater mortua ſeu mactata*, dum naſceretur, ut addit *Maimonides*. A decimis quoque pecorum emtum & dono datum liberum eſt; in *Miſch. l. c.* §. 3. הלוקח או שניתן לו מתנה פטור מעשר בהמה *quod emtum eſt vel dono datum id liberum eſt a decimis.* Quod quomodo intelligendum *Maim. Hilc. Bechorot.* viii. *circ. fin.* ita explicat. אין הלוקח פטור אלא אם כן נלקח אחר שנראה להתעשר לפיכך הלוקח טלאים בתוך שבעה ימי הלידה כשיגיע זמנם

זמנם חייב לעשרן שכיון שאין מחוסר זמן ראוי להתעשר הרי זה כמי שלקח עוברים ונלדו ברשותו : *Bestia emta non libera est a decimatione, nisi tum emta sit, quando jam idonea fuit, ut decimaretur: idcirco si quis emisset agnos, intra septem a partu dies, illi tenentur ad decimandum, quandoquidem tum quando eos tempus adhuc deficit, quo idonei fiunt ut decimarentur, perinde foret, quasi fœturæ in matrum alvo emtæ & deinceps in potestate sua editæ fuissent*. Ita quoque bestiæ dubiæ, a decimatione immunes habentur, de quibus iterum *Maimon. l. c.* כל בהמה שהיא ספק אם בת מעשר היא אינה בת מעשר הרי היא פטורה מן המעשר לפיכך טלאים שנתערב בהן יתום או לוקח וכיוצא בהן הרי כולן פטורין מן המעשר שכל אחד מהן ספק הוא : *Omnis bestia, quæ dubia est, sive decimanda vel non decimanda, libera est a decimatione; quapropter si quibusdam agnis permixtus sit orphanus aut bestia emta & his similis, omnes liberæ sunt a decimatione, quia dubium est de singulis:* non enim certo constat qualisnam inter agnos istos sit orphanus, orphanus autem quemadmodum diximus immunis est a decimis ut & agni emti.

X. Hactenus de bestiis decimandis, tum ex lege divina tum Judæorum monumentis diximus: sequitur jam, ut juxta methodum nobis præscriptam, *modum* decimandi explicemus: antequam autem omnes ejus ritus accuratius describere aggredimur, præmittenda nonnulla erunt, de conjunctione dissitarum gregum, ad decimationem. De ea Mischnici *Tract. Bechorot.* IX. 2. hæc tradunt: מעשר בהמה מצטרף כמלוא רגל בהמה רועה וכמה היא רגל בהמה רועה ששה עשר מיל היה בין אלו ואלו שלשים ושנים מיל אינה מצטרפין היה לא באמצע מביא ומעשרן באמצע : *Decimæ bestiarum conjunguntur juxta plenitudinem pedis pecoris pastoris. Quantus autem est pes pecoris pedis pastoris? Sedecim milliarium. Si vero inter unum & alterum* (pastorem) *sint triginta duo milliaria, non conjunguntur: si habeat* (bestias) *in medio, adducit decimatque in medio?* Quid vero proprie sit, *plenitudo pedis pecoris pascentis* discere possumus ex *Comment. R. Obad. de Bartenora*: כמו שיכולות להשתחר ברועה אחד כשהבמה רועות ומתרחקות זו מזו והיינו שש עשרה מיל ובהכי שלטא עינא דרועה : *Quousque ab uno pastore bestiæ pascentes custodiri possunt & quousque sese diffundunt, ejusmodi vero spatium sexdecim milliarium est, quoniam eo dominantur oculi pastoris;* hoc est, visu suo eo pertingit pastor: Eadem leguntur apud *Raschium ad h. l. Mischnicum*.

XI. Certe plus quam lynceos, Hebræorum pastores habuisse oportet oculos, si iis adusque XVI. milliarium spatium pertingere potuerunt. Sed quis non videt alia heic intelligenda esse milliaria, quam vel Germanorum vel Helvetiorum sunt. Habebant autem Judæi duplicis generis *milliaria*, alia *majora* alia *minora*: Mil *minus* constabat mille cubitis, *majus* autem bis mille; פרסה vero octo mille cubitis; unde conficitur מיל quartam τῆς פרסה esse partem. Sic etiam *Maim. Hilcot. Thephiloth. cap.* IV. אם היה בינו ובין המים ארבע מילין שהם שמונה אלפים אמה : *Si inter ipsum & aquam quatuor sint milliaria, quæ* VIII. *mille cubitis constant*. Sedecim itaque milliaria, quousque, ex Rabbinorum sensu pastorum oculi dominabantur, conficere quatuor פרסאות seu 32000. cubitos, clare patet; hinc parosa propemodum, cum milliari Germanico conveniret: adeo vero incredibile non est, ad IV. usque milliaria visu pertingere, præsertim quum consideretur, pastores greges suos in loca montana ad eos pascendum ibi, duxisse: quod adhuc in alpibus patriis observari potest, de quorum apicibus, nisi altiores obstent mortes, ad IV. etiam milliaria facile prospicitur.

XII. Redeamus e diverticulo in viam. Qui itaque, diversos greges per sexdecim milliaria ab invicem separatos habet, illos in medio conjungere atque in unum stabulum cogere debebat: Sic enim *Maimon. Hilc. Becoroth.* VII. *post init*: היו שלשה עדרים בין כל אחד ואחד י״ו מיל הרי שלשתן מצטרפין כיצד היו תשעה מכאן ותשעה מכאן ואחד באמצע הרי שלשתן מצטרפין לדיר להתעשר : *Si quis habeat tres greges, qui singuli* XVI. *milliaribus distant; tunc omnes tres conjunguntur. Quomodo? si novem* (pecora) *habebat hic & totidem illic, unum autem in medio, tunc omnia in unum stabulum, ut decimarentur, conjunguntur*. Quod si autem quis pecudes in diversis locis, ultra XVI. milliaria a se distantibus, habeat, non tenebatur eas in unum stabulum cogere, & longius dissitæ immunes erant a decimis, *idem l. c.* אינה צריך לצרף כל בהמה שנולדה ברשותו לדיר אחד אלא מצטרף כל עדר ועדר לבדו היו לו ה׳ טלאים בירושלים וחמשי טלאים בעכו אין מצטרפין וכלן פטרוין מן המעשר וכמה היה בין אלו לאלו ויצטרפו י״ו מיל : *Non necesse est conjungere omnes bestias, in sua potestate natas in unum stabulum, sed quivis grex singulatim conjungi*

jungi poteſt : Igitur ſi quis habeat quinque agnos Hieroſolymis totidemque in Aco, hi non conjunguntur , ſed liberi ſunt a decimatione ; non enim aliter conjungendi ſunt , niſi non ultra ſexdecim milliaria ſeparati ſint . Urbs hæc *Aco* de qua Jud. I. 31. poſtea appellata Ptolemais, erat maritima Galilææ in magno campo ſita , montibuſque circumdata , plus quam XVI. milliaribus ab Hieroſolymis diſtabat ; Vid. *Joſeph. de B. J. L.* II. *c.* XVII. *p.* 790. Sed de diverſis & per Jordanem ſeparatis gregibus , diſputatur apud Rabbinos : ſententia *R. Mejer Miſch. Becor. l. c.* hæc eſt: רבי מאיר אומר הירדן מפסיק המעשר בהמה : *Rabi Mejer dicit , Jordan dividit , quoad decimationem beſtiarum ;* hoc eſt, interprete *R. Obad. de Bartenora :* שאם היו לו חומש מכאן וחומש בהמות מכאן וירדן באמצע אין מצטרפין ופטורות : *Si quis habeat quinque beſtias cis & totidem trans jordanem , ſic ut Jordan ſit in medio , eas conjungere non tenetur ſed liberæ ſunt* . Verum in *Gemar. Babyl. Bechorot. fol.* LV. *col.* I. ita quidam limitat : א״ר אמי לא שנו אלא שאין שם גשר אבל יש שם גשר גשר מצרפן : *Dixit R. Ammi* , (verba R. Mejer) *aliud nihil velle, quam ſi nullus ſit pons , ſi autem ſit pons , pontem omnino conjungere beſtias*. Plura ibi videri poſſunt , quæ prolixius circa hanc quæſtionem diſputantur . Saltem juxta ſententiam Rabi Mejer , commentatores Miſchnici , *Maimon* & *Bartenora*, non decidunt ; forſan illi verba *R. Mejer*, non cum limitatione a *Rabbi Ammi* prolata , ſed ſicuti jacent , conſiderarunt . Hæc autem de gregum conjunctione , ante decimationem erant obſervanda .

XIII. Nunc ad ipſum decimationis *ritum* plenius deſcribendum pervenimus. Ille autem Levit. XXVII. 32. per עבר תחת שבט *tranſire ſub virga* , deſcribitur . Pauca verba , quorum tamen ſenſum Judæorum Magiſtri , prolixius nobis exponunt. Ita enim *Miſchnici Tract. Becoroth*. IX. 7. ritum, pecora decimandi , deſcribunt *:* כיצד מעשרן כנסין לדיר ועשה להן פתח קטון כדי שלא יהיו שנים יכולין לצאת לאחד ומונה בשבט אחד שנים שלשה ארבע חמשה ששה שבעה שמונה תשעה והיוצא עשירי סוקרו בסקרא ויאמר הרי זה מעשר : *Quomodo* (animantia) *iſta decimant? cogunt ea in ſtabulum , faciuntque in illo oſtium parvum , ne accidat , ut duo ſimul exire poſſint , numerantque virga ; unum , duo , tria , quatuor , quinque , ſex , ſeptem , octo , novem , decimum quod exit minio tingunt dicendo : Ecce hæc eſt decima*. Ut autem hæc animantia eo libentius & ſine ulla coactione exirent , eorum matres extra ſtabulum ſiſtebantur , quorum planctu mota egrediebantur : ſic enim *Rambam Hilc. Bechor.* VII. *poſt. init.* ſcribit : כונס כל הטלאים או כל העגלים לדיר ועושה לו פתח קטן כדי שלא יצאו שנים כאחד ואמותיהן מעמיר מבחוץ והן נועות כדי שישמעו הטלאים קולן ויצאו מן הדיר לקראתן שנ׳ כל אשר יעבור תחת השבט שיעבור מעצמו ולא שיוצאו מידו : *Cogit agnos decimaturus , aut vitulos intra ſtabulum, facitque ibi oſtiolum ne duo ſimul exeant : matres autem eorum ſiſtebantur extra , quæ plangebant ut ex auditu earum vocum e ſtabulo exeant ;* Q. D. omne quod tranſit ſub virga : *hoc eſt , ut illi ipſi tranſeant , non vero manu tracti egrediantur* . Mirum adeoque eſt *Cl. Goodvvin. in Moſ. & Ahar. L.* VI. *cap.* III. ex *Jarchio* & *Maimonide* , ſcribere , canes ante oſtium ovilis ſtetiſſe , ut oves audientes ipſorum latratus ordine prodeant ; ſed de hiſce canibus neuter (neque alii ex Judæis) ne χρῦ quidem memorant , ceu jam allata *Maimonidis* verba , teſtantur; neque aliter *Jarchius* (cujus commentarios in Pentateuchum *Ampliſſimus Breithauptus* , Celebris ille *Joſephi Gorionidis* interpres , latina veſte indutum, publico haud ita pridem communicavit , qui etiam nullius variantis lectionis in Jarchii commentariis , quas ex probatioribus codicibus , magna diligentia collegit , mentionem fecit) qui in his ritibus cum ceteris conſentit , ſed hunc errorem jam notavit *Cl. Hottingerus in notis ad Goodvvin. p. m.* 874.

XIV. Atque hunc numerationis ritum adeo neceſſarium perhibent Judæi , ut eo rite non adhibito, decimationem ne quidem legitimam , cenſeant ; ſic ſi quis ex grege ſuo centum ovibus conſtante , decem , ſed non ſolenniter numeratas , ſegregaſſet , eæ pro decimis non habebantur , de quo *Miſch. loc. cit.* ita fatur היה לו מאה ונוטל עשרה ונטל אין זה מעשר *ſi quis habeat centum* (oves) *vel decem de quibus unam* (neglecta recenſione) *ſeparavit , hæc non habetur pro decima*. Ad quæ verba *Rabi Obad. de Barten.* ita comentatur בלא מנין אין זה מעשר דכתיב העשיר והיה קדש ואין זה עשירי *ſi nempe ſeparaverit non vero numeraverit , non eſt decima* Q. D. Decimum ſanctum eſto ; *hæc autem non eſt decima* , quia non numeravit . Licet autem quandoque accidat , ut beſtias neque baculo minio tincto coloraverit, neque virga numeraverit, ſed modo ſtantes vel cubantes decimaverit , hæc decimatio legitima habebatur ; ſic

denuo

denuo *Miſchna l. c.* לא סקרו בסקרא ולא מנאם בשבט או שמנאם רבוצים או עומדים הרי אלו מעושרים: *Quod ſi non ſignaverit minio, neque virga numeraverit, aut numeraverit cubantes vel ſtantes, ecce eæ decimatæ habentur*. Hocce modo omnes beſtiæ in ſtabulum coactæ numero recenſendæ & decimandæ erant, donec pauciores quam decem (qui numerus ad decimanda pecora idoneus erat) reſtant; & quamvis quis noviſſet quaſdam ſuperfuturas, nihilominus omnes in ſtabulum erant cogendæ; *Maim. l. c.* VII. *fin.* הכניס כל הצאן או הבקר לדיר ולהתחיל למנות ולקדש עשירי עד שנשארו בתוך לדיר פחות י׳ הרי זה מניחן לגורן אחר ואף על פי שהוא יודע שאלו ישארו במניין חיים להכניס הכל לדיר והנשאר ישאר: *Coactis ita ovibus aut bovibus in ſtabulum, incipit numerare & ſanctificare decimam, donec reſtent in ſtabulo pauciores, quam decem, ſeponendæ ad aliam aream. Et illis, quæ poſtea prognatæ ſunt conjunguntur, decimanturque omnes in area proxime inſequente; quamvis etiam ſciviſſet aliquas fore reliquas in numerando, tamen omnes in ſtabulum cogere tenebatur* &c.

XV. Sed in numerandis his animalibus decimandis exacte procedendum, omniſque adhibenda erat cautela, ne in recenſione errorem quendam committat; ne nempe, ſi duo ex ſtabulo proſiliant ut unum, aut octavum decimum vel duodecimum, decimum numeret. Qua de re audire lubet *Maim. l. c.* VIII. I. המכניס צאן לדיר והתחילה לצאת אחד אחד והוא מונה כמו שבארנו וטעה במנין וקורה לשמיני או שלמטה ממנו עשירי או שקרא לשנים עשר או שלמעלה ממנו עשירי לא נתקדשו: *Ex quo pecudes jam coactæ ſunt in ſtabulum, eæque jam ſingulatim egredi cœperunt, numerat eo, quo expoſuimus modo; ſi vero in recenſendo erraverit, & octavam vel inferiorem aliquam numero, decimam; aut duodecimam ſive ſuperiorem quandam numero, vocaverit decimam, eæ non habentur conſecratæ*. Aliter tamen conſtitutum eſt, ſi numerans nonam decimam, aut decimam nonam, vel undecimam decimam nuncupaverit, tum enim omnes conſecratæ habebantur: קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשרי עשירי בין בטעון בין בכוונה שלשתן מקרשין: *Si nonam decimam aut decimam nonam, vel undecimam decimam, ſive per errorem ſive de induſtria vocaverit, tamen omnes tres conſecratæ ſunt*, & pro decimis habentur. *ibid.*

XVI. Harum vero per errorem decimatarum pecudum ſingularis erat ratio; etenim eæ partim vitio affectæ comedi, partim in ſacrificium pacificum offerri poterant; quod *Maimonid.* verbis deſcribemus: והיאך דינם התשיעי אינה קרב אלא יאכל במומה והעשירי מעשר והא׳ עשר יקרב שלמים וטעון נסכין כשלמים ואינא עושה תמורה מפני שהוא עצמו כתמורה במה דברים אומרים כשהיה המונה הוא בעל הבהמות שליה לעשה לו וטעה בין בתשיעי בין באחד עשר אין מתקרש אלא העשירי הודאי בלבד שלא עשאהו שליח לטעות ולהפסיד אלא לקדש כראוי: *Harum pecudum* (nempe per errorem decimatarum) *hæc ſunt jura: Nona non afferebatur in ſacrificium ſed vitio affecta comedebatur; decima autem habebatur pro decima; verum undecima offerebatur in ſacrificium pacificum, additis libaminibus in pacificis addere ſolitis, nullamque fecit mutationem, quoniam illa per ſe jam erat mutata. Sed quomodo hæc verba dicta ſunt? quando ille qui numerat, ipſe pecudum ſit poſſeſſor; ſi vero ſubſtituerit legatum aliquem, qui ſuo nomine decimaret, & ille, ſive in nona ſive in undecima erraverit, conſecratæ non habentur, niſi tantum illa, quæ certo decima eſt; quia non ea intentione legatum ſubſtituit, ut erret in recenſendo, ſibique conſequenter noceat, ſed ut rite conſecret*. Vide etiam *Miſchna Becoroth.* IX. 8. ubi ejuſmodi Regula Generalis, de erronea numeratione traditur: כל שלא נעקר שם עשירי ממנו אין אחד עשר מקודש *a quacunque beſtia non eradicatum nomen decimæ, undecima non habetur conſecrata*; hoc eſt quando decima ſola exiit, eam etſi non vocaverit decimam, ſed undecimam denuo vocarit decimam, undecima conſecrata non eſt, ſed decima per ſe conſecratur licet eam non vocaverit.

XVII. Juxta hunc quoque canonem, beſtiæ, ordine retrogrado numerari poterant; ut ſi quis primam decimam & hanc primam dixerit, ejuſmodi recenſio rata habebatur. *Maim. l. c.* מנאן למפרע כגון שיוצא ראשון ואמר עשרה ויוצא שני ואמר תשעה עד שיוצא העשירי ומונו אחד הרי זה קודש שהעשירי מאיליו נתקדש: *Si quis pecudes præpoſtere numeraverit v. g. quando exierit prima, & decimator dixerit, decima; ſecunda, dixeritque nona; tandem exeat decima, quam numerat pro prima, ecce ea eſt ſancta, ut decimæ, quoniam decima per ſe coſecrata*. Poſſemus adhuc plura alia de exacta recenſione in decimatioae obſervanda proferre, ſed quia nimis prolixa & nullius utilitatis fore puto, malo iis ſuperſedere: qui vero curioſior erit, commentatores Miſchnicos *Maimonidem*, *Bartenoram*,

ram, *Jom Tobhum*, ad *Miſch. Bechorot;* præſertim autem *Gem. Babylon. Bechorot. fol.* LX. *col.* I. evolvere poterit. Id unicum adhuc ex *Maimonide l. c.* addimus: היה מונה והפסיק המניין מפני חבירו שדיבר עמו או שחשכו לילי שבת הרי זה חוזר ומשלי' מניינו אחר: *Si numerans*, *in numeratione ſua propter confabulationem cum ſocio aut adveniente veſpera Sabbathi impeditus fuerit*, *ille denuo decimationem inſtituit & poſtea abſolvit*.

XVIII. Hoſce vero ritus, in pecorum decimatione accuratiſſime obſervandos, phraſi עבר תחת השבט *tranſire ſub virga*, indigitatos fuiſſe, Judæi tradunt, ex quibus quoque duo alia Sacræ Scripturæ loca explicare ſolent. Prior exſtat Jerem. XXXIII. 13. *In civitatibus montanis*, *in civitatibus humilis loci & in civitatibus auſtralis plagæ & in terra Benjaminis*, *ac in locis circumjacentibus Jeruſchalaim*, *denique in civitatibus Jehudæ:* עד תעברנה הצאן על ידי מונה אמר יהוה: *Adhuc tranſibunt greges opera numerantis*, *ait Dominus*. Alter Ezech. XX. 37. והעברתי אתכם תחת השבט והבאתי אתכם במסרת הברית: *Et tranſire faciam vos ſub virga*, *ut inducam vos ad exhibitionem fœderis*. Quibus in locis, ad ritum decimandi pecora jam explicatum, reſpici, multi præprimis Judæi putant; hoc modo *R. David Kimchi* Ezechielis locum explicat. Alii tamen, quos inter eſt *Cl. Bochartus Hieroz. P.* I. *Lib.* II. *cap.* XLIV. *p.* 459. iis verbis numerationem a villico præſente domino inſtitutam, quum pecudes caulam ingrediuntur, indicari exiſtimant; ſolebant enim qui accurati erant, pecus bis quotidie, mane nempe, dum ad paſcua vadit & veſpera dum inde revertitur, numerare, quemadmodum *Servius* ad illud *Virg. Eclog.* III.

Biſque die numerant *ambo pecus alter & hœdos*.

tradit. Hinc laudatus vir, quique ipſi aſſentiuntur, locis citatis etiam illo Levit. XXVII. 32. non ad pecoris enumerationem ab decimarum exactore facta, ſed potius ad illam armentorum & gregum numerationem, quando illorum numerus domino præſente ſubducebatur reſpici, volunt & tum oves ſub virga tranſire dici, quando eas paſtor in ovile ingredientes extrema virga tactas, recenſebat; atque ita vocem שבט pro uno ex כלי הרועים *vaſis paſtorum*, ut aliquoties in ſacro Codice, quod alias nomine מקל venit, ſumunt.

XIX. Poſtquam hucuſque de beſtiis decimandis, deque eas decimandi modo, ſufficienter, ut putamus, diximus, nunc ad decimationis harum *tempus*, qua nempe anni parte fieri cenſueverit, pergimus. Id autem R. Aquiba *Miſch. Bechor.* IX. 5. ita definit: שלש גרנות למעשר בהמה בפרס הפסח בפרס העצרת בפרס החג: *Tres areæ ſunt ad decimanda pecora*, *in dimidio feſti Paſchatis*, *dimidio feſti Pentecoſtes & dimidio feſti Tabernaculorum*. Conf. *Miſch. Schekalim* III. I. quamvis alii ſint; qui tempora aliter definiverunt, hæc tamen R. Aquibæ ſententia ceteris omnibus prævaluit. Ut autem hocce decimationis tempus rectius cognoſcatur, obſervari debet; ſolitos fuiſſe Judæos per XXX. ante tria ſolemniora feſta dies, jura rituſque horum feſtorum tractare, cujus medium tempus, hoc eſt, quivis XV. dies hæc feſta præcedens פרוס ſeu פרוסה vocabant; uti id explicat *R. Obad. de Barten. ad l. c.* טו׳ יום קודם המועד קרי פרוס המועד לפי של׳ יום קודם הרגל שאלים ודרשים בהלכות הרגל ופרוס הוא לשון פרוסה דהיינו חצי *Decimus quintus dies ante feſtum vocatur dimidium feſti ;* XXX. *enim diebus ante quodvis ſolemne feſtum de conſtitutionibus feſti diſputare & diſquirere ſolebant & media eorum pars vocatur* פרוסה *quod eſt dimidium*. Notanda hic eſt *Cl. Othonis* hallucinatio, vocem פרוסה in verſione *Tr. Schekal. l. c. per ſemeſtre ſpatium*, contra omnem authoritatem vertentis.

XX. De tribus autem hiſce beſtias decimandi aeris, & ratione quare ad dicta tempora definitæ, clarius *Maimon. Hilc. Bechor.* VI. 8. exprimit: קבעו הכמים שלשה זמנים בשנה למעשר בהמה ושהיגיע זמן מהן אסור לו למכור או לשחוט עד שיעשר ואם שחט הרי זה מותר ואלו הן השלשה זמנים ביום טו׳ קודם הפסח וביום טו׳ קודם העצרת וביום טו׳ קודם החג וכל זמן מאלו נקרא גורן מעשר בהמה נמצאת אומר שהגרנות של מעשר בהמה ביום אחרון מחדש אדר וביום לה׳ מספירת העומר וביום אחרון מחדש אלול ולמה קבעו הגרנות בימים אלו כדי שתהיינו הבהמות מצויות לעולי רגלים שאף על פי שמותר למכור קודם שיעשר ויעשו המצוה: *Sapientes triplex tempus*, *quo beſtiæ decimarentur*, *determinarunt*, *quo accedente eas neque vendere neque mactare fas erat*, *priuſquam decimarentur*, *quamvis ſi aliquam antea mactaſſet*, *ea ad cibum uti licebat*. *Tria autem illa tempora hæc ſunt: dies* XV. *ante Paſcha*, XV. *ante Pentecoſten*, XV. *ante feſtum Tabernaculorum*, *& unumquodque horum temporum*, *area decimationis pecudum vocabatur*. *Incidebant autem iſtæ areæ decimandi pecudes*, *in ultimum diem menſis Adar*, XXXV. *diem poſt libatum manipulum novarum frugum & diem ultimum menſis Elul*. *Quod autem illæ*

areæ in hasce dies constituerentur, hæc ratio est, ut copia pecudum suppeteret iis, qui celebraturi solemnia festa Hierosolymas ascendebant: Licet enim pecudes, ceu ante dictum, venire prius, quam decimarentur fas esset, tamen unumquemque, ne pecora sua nisi rite decimata produceret, religio officii deterrebat. Quod autem hæc tria tempora decimationis גרנות vocentur, id fit respectu habito, ad *aream* frumenti terræ decimandi, quemadmodum enim, postquam area proventus decimandi accessit, de eo edere, donec decimaverant non licuit, ita quoque tribus istis temporibus, quibus bestiæ decimandæ, eas vel vendere vel mactare, quamvis liceret, non solebant, quia plerique præceptis Dei satisfacere malebant, quamprimum tempus advenerat, maxime quum id sine damno fieri potuerit, ipse enim dominus has decimas comedebat, ut inposterum pluribus dicemus. Vid. *Gem. Hieros. Rosch Haschan. fol.* LVI. *col.* 4. *Hieros. Sekal. fol. m.* VI. *f.* 2. *Gemara Babylon. Bechorot.* LVIII. I.

XXI. Ceterum aliud & nonnisi unicum decimationis pecudum tempus constitutum legitur *Misch. Rosch Hasch.* I. I. באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה *Primo die mensis Elul novus annus est pecora decimandi*. Quæ verba illis ex *Tract. Bechor.* allatis contrariari videntur: *Cl. Hotting. ad h. l.* notat: *At forte aliquis dicet, quomodo ergo loca ista sunt concilianda, nam contrariari ista videtur; sed facillimo negotio hæc expediri possunt, nam in hac nostra Misna agitur de anni principio pro pecudum decimatione, hoc est de natis in isto anno, quia, ut Bartenora annotat*, אין מעשרין מן הנולדים בשנה זו על הנולדים בחברתה: Non decimabant natas istius anni cum natis anni sequentis: *Ibi in Tractatu Thalmudico Bechorot, de temporibus decimandi in gratiam ad festa ascendentium loquuntur, non quod præcise ter quotannis separare tenebantur*. Atque hoc modo Mischnici inter se conveniunt, mensisque Elul novilunium initium anni pro pecudibus decimandis constitutum: sic ut ovis eo anno nata diceretur, quæ inter initium unius Elul & initium alterius nata esset. Vid. *Misch. Bechorot.* IX. 5. & *Maim. l. c.* §. 7. Quod autem hujus mensis novilunio decimationis pecorum tempus constitutum fuerit, id ex analogia hujus decimationis cum decimis frugum, factum refertur, eæ enim opere earum rite perfecto segregari consueverunt, ita quoque pecora decimanda, ex quo illa ad decimandum perfecta & idonea sunt, quod in mense Elul fieri, Judæi tradunt, quoniam in mense Abh parere soleant: quod de in *Gem. Babyl. Rosch Hasch. fol.* IX. *col.* I. ex Psalm. LXV. 14. prolixa habetur disputatio, repetita a *Bartenora ad Misch. Rosch Haschana* I. I. constituunt enim impraegnationis pecoris oviarii tempus in mense Adar; illudque חמשה חדשים *quinque mensium* esse, in *Toseph. Rosch Hasch. ad l. c.* legitur; hinc partus tempus incidit in mensem Abh & decimationis novilunium Elul.

XXI. Jam ad quartam Exercitationis hujus partem, qua *usus* decimatarum bestiarum proferendus erit, progredimur. De quo *Maim. ad Mischn. Maas. Scheni* I. 2. ita infit: מעשר בהמה דינו שאוכלים אותם בעליו בירושלם כמו מ״ש אחר שקריבין ממנו חלבו ודמו לפי שהוא קודש ואם נולד בו מום אוכלים אותו בעליו בכל מקום לפי שאינם ראוי לקרבן: *Decimarum pecudis jus est, ut comedatur a possessoribus suis Hierosolymis, ad instar decimæ secundæ, postquam nempe obtulerint adipem sanguinemque ejus, quoniam sanctitas sunt. Si autem forte vitium contraxerit, comeditur a dominis suis ubivis locorum, quia ad sacrificandum inepta est*. Adeoque in harum pecudum oblatione אין לכהנים בו כלום *sacerdotes nihil quicquam habent*; ut idem *Hilc. Bechor.* VI. dicit, omnis enim usus earum, juxta jus quod in decimis quoque secundis obtinebat, in possessores redundabat. Præcipuus ergo usus bestiarum decimatarum erat, ut offerantur in sacrificium, quemadmodum expresse sacrificium vocantur, eoque respectu sacrificiis avium præferuntur, quemadmodum videre est, *Misch. Zevach.* X. 3. המעשר קודם לעופות מפני שהוא זבח *decimæ præcedunt avium* (sacrificia) *quoniam sunt sacrificium*. Ad quæ verba *Bartenora* זביחה סכין ועוף במליקה זבחים חשיבי *decimæ sacrificium sunt, quia cultro* (mactatorio) *mactantur, aves vero unguesectione, quæ vero mactantur sunt excellentiora sacrificia*.

XXIII. Sed ut decimatorum animantium sacrificium paullo prolixius describamus, operæ pretium fore putamus. Solent vulgo Judæi (ut alias distinctiones, apud *Cl. Reland. Antiqq. Hebr. p.* 279. legendas, ultro taceamus) sacrificia in קדשים קדשים *sancta sanctissima* & קדשים קלים *minus sancta* distinguere; illa sunt: Holocausta omnia, sacrificia piacularia omnia, sacrificia salutaria publica. Hæc autem: salutaria privatorum hominum, primogenita animantium, decima eorundem & agnus Pa-

Paſchalis. Quæ ſacrificia ut in ſanctitate ita quoque variis in ritibus quammaxime differunt: ſcilicet *ſacrificia ſanctiſſima* mactabantur ad ſeptentrionem altaris, *minus ſancta* vero ad ortum vel auſtrum; *ſanctiſſimorum*, ſive publicorum ſive privatorum, pelles erant Sacerdotum exceptis victimis piacularibus integre comburendis; ſed *minus ſanctorum* redibant ad dominos: *ſanctiſſimis*, aut veſci omnino non licuit, aut ſolis Sacerdotibus maſculis & quidem in loco ſancto, hoc eſt, atrio magno, verum *minus ſanctis* viri & fœminæ veſcebantur, etiam in urbe Hieroſolymitana, exceptis ſacrificiis primogenitorum animantium, quibus ſoli Sacerdotes veſcebantur. Hæc in genere de ſacrificiorum differentia præmittere lubuit.

XXIV. Sacrificium vero illud, quod deſcribendum nobis eſt, ad *minus ſancta* pertinet, quorum offerendi ritus in plurimis conveniunt, ſic, ut ex deſcriptione ſacrificiorum ex decimis animantium, eodem labore, in cognitionem ſacrificiorum primogenitorum & agni Paſchalis pervenire poſſimus. De his ſacrificiis *Miſchna Zebbach*. v. 8. hæc leguntur: הבכור והמעשר והפסח קדשים קלים שחיטתן בכל מקום בעזרה ודמן טעון מתנה אחת ובלבד שיתן כנגד היסוד וגו׳ : *Primogenitum, decima & Paſcha ſancta levia ſunt, quæ ubivis in atrio mactari poſſunt & ſanguis eorum nonniſi una ſparſione & quidem verſus fundamentum altaris ſpargi debet*. Hoc autem ſacrificium *Maimon. Tr. de Sacrificiis*. IX. 25. prolixius ita deſcribit: כיצד מעשה הבכור והמעשר והפסח אחר שזרק דמן כמו שבארנו מפשיט ומוציא האמורים ומולחן ומקטירין ושאר בשר הבכור נאכל לכהנים ושאר בשר המעשר נאכל לבעלים ושאר בשר הפסח נאכל למנויו להלכותיו : *Quomodo primogenitorum, decimarum & agni Paſchalis ſacrificium fiebat? Ex quo ſparſus eſt ſanguis, eo quo ſupra diximus modo, ilia excoriabantur, horumque exta extrahebantur & ſale adſperſa adolebantur, tum reliqua primogeniti caro a Sacerdotibus, reliqua autem decimarum a poſſeſſoribus, reliqua tandem agni Paſchalis ab illis, qui ipſi annumerati erant, rite comedebatur*. De ſparſione autem ſanguinis horum ſacrificiorum, quæ unica tantum requirebatur, idem ille l. c. §. 17. הבכור והמעשר והפסח כל אחד מהן טעון מתנ׳ אחת בשפיכה כנגד יסוד כאי זה רוח שירצה משלש זויות המזבח שהרי קרן מזרחית דרומי׳ לא היה לה יסוד כמו שבארנו ומנין שאינן טעונין אלא מתנה אחת שהרי נאמר בבכור ואת דמם תזרוק על המזבח מפי השמועה למדו שהוא הדין המעשר ובפסח שנותן דמן מתנה אחת : Interprete Lud. de Veil. *Animantium primogenitarum, decimarum & agni Paſchalis ſuus cujuſque ſanguis unicam requirebat duntaxat ſparſionem. Nimirum fundebatur contra fundamentum in quovis ex tribus altaris cornibus: nam altaris cornu meridiei & orienti medium fundamento caruiſſe, ſupra poſuimus. Quod autem horum cujuſque ſanguis, unam duntaxat requirebat ſparſionem, inde cognoſcitur, quod de primogenitis* (Num. XVIII. 17.) *dictum eſt*: Sanguinem tantum eorum fundes ſuper altare; *atque decimarum & agni Paſchalis itidem ac de primogenitorum ſanguine ſparſionem duntaxat unam eſſe faciendam, auditione acceperunt*. Conf. *Miſch. Zebbach*. v. 8. omnibus vero ſacrificiis aliarum beſtiarum a privato ſive ex debito ſive ſponte oblatis, adhucdum vivis manus imponendæ erant, juxta Lev. III. 2. Sed hic iterum decimarum ſacrificia, cum primogenitis & agno Paſchali, commune habebant, quod iis non impoſitæ fuerint manus. Maimon. ibid. III. 8.

XXV. De mactationis *loco*, eum pro diverſa ſacrificiorum ſpecie, variare, jam diximus; & quidem, quod *ſanctiſſima* ad Septentrionale altaris latus fuerint mactata, minus autem ſancta mactandi locus, totum conſtituitur atrium. *Miſch. Zebbach*. v. I. cujus rei ratio ab *Maim. l. c.* §. IV. hæc redditur: ומניין ששוחטין קדשים קלים בכל העזרה אפילו אחורי ההיכל שהרי נאמר בשלמים ושחטו פתח אהל מועד להכשיר כל הרוחות שהרי לא ייחד להם רוח והוא הדין לשאר קדשים קלים ואם שחטם בהיכל כשרים אבל אם שחטם בגגו של היכל פסולים שאין הגגות ראויות לשחיטה כלל אלא בקרקע העזרה : *Quod autem* (ſacrificia) *minus ſancta in toto atrio mactari potuerint etiam poſt templum, ex eo probatur, quod de ſacrificiis pacificis* (Levit. III. 2.) *ſcribitur*: & immolabitis ad oſtium tentorii conventus, *ita omnia latera licita pronuntientur, quoniam nullius ſingularis lateris mentio fit. Id jus eſt reliquorum ſanctorum levium. Quod ſi autem mactaverit ea in ipſo Templo, nihilominus licita, ſi vero mactaverit in tecto templi illicita habebantur, quoniam tectum nullatenus mactationi convenit, ſed nonniſi ſolum atrii*. Quæ hic de loco mactationis ſacrificiorum levium in genere ex *Maimonide* produximus, ea etiam in ſpecie de mactatione beſtiarum decimatarum, quippe quarum ſunctitas levibus ſimilis habetur, intelligenda ſunt, ſcilicet eas in quovis atrii loco & altaris latere, excepto Septentrionali, mactari

potuisse. Ad oblationem quoque quorundam sacrificiorum quadrupedum, jungebantur נסכים *libamina*, scilicet לעולה בהמה ושלמים *holocausti quadrupedum* (non avium) *& sacrificiis salutaribus*, non autem piacularibus & pro delicto, nisi solius leprosi, neque etiam sacrificiis primogenitorum, decimarum & agni Paschalis, sicuti id explicat *R. Abarbenel præf. ad Leviticum* cap. II. וכן אמרו כל הבא בנדר או נדבה טעון נסכים יצאו חטאות ואשמות שאינם באים בנדר ונדבה שאינה טעונים נסכים ומטעם זה לא היו חייבים נסכים הבכור והמעשר בהםה ולא הפסח שאינם באים בנדר ונדבה: *Ita quoque traditum est omnia* (sacrificia) *facta vel ex voto vel sponte, requirere libamina; excipiuntur tamen sacrificia pro peccato & pro reatu, quippe quæ neque ex voto neque sponte fiebant & idcirco nulla libamina requirebant; Et ideo etiam ad libamina non tenebantur, neque* (sacrificia) *primogeniti, neque decimæ, neque agni Paschalis quoniam & illa neque ex voto neque sponte fiebant*. Conf. *Misch. Menachot*. IX. 6. *Maim. l. c.* II .2.

XXVI. Multa quidem hactenus, verum nondum omnia quæ ad hoc sacrificium pertinent, diximus, quippe quædam de horum sacrificiorum *carne comedenda*, dicenda restant; id enim jam supra præmonuimus, omnem harum bestiarum usum possessoribus cedere. Primo observandum est *comestionis tempus*, dein *personæ comedentes*. *Tempus* dupliciter considerari potest, I. Quando hæc comestio inchoanda. II. Quamdiu durare debuerit. Quoad prius, non ante sacrificiorum carnibus vesci licebat, quam sanguis ad altaris fundamentum, uti diximus, sparsus fuerat, secus qui fecerat verberabatur; sic *Maimon. ubi supra* IX. כל האוכל כזית מבשר הקרשים אפילו קרשים קלים קודם זריקת דמים לוקה שנאמר לא תוכל לאכול בשעריך וגו׳ *Quicunque adinstar olivæ, de carne sacrificiorum vel sanctissimorum vel minus sanctorum ante sanguinis sparsionem comederit, vapulat: Q. D.* Non poteris comedere in portis tuis. Deut. XII. 17. Et paulo post: והוא הרין לשאר קרשים בין קרשים קלים בין חמורים: *Idem quoque jus obtinet in omnibus sanctis sive levioribus sive gravioribus*. Ergo hisce sacrificia quoque decimatarum bestiarum includuntur, quarum itidem caro ante sanguinis sparsionem comedenda non erat.

XVII. Quod vero ad temporis spatium, intra quod debebat, attinet, id in *Misch. Zebbach*. v. 8. ita definitur: הבכור נאכל בכהנים והמעשר לכל אדם ונאכלים בכל העיר לכל אדם בכל מאכל לשני ימים ולילה אחר: *Primogenitum editur a Sacerdotibus; decimæ autem a quovis homine, quæque etiam eduntur in tota civitate* (Hierosolymitana) *a quocunque homine, cum omni comestibili intra duos dies & unam noctem*. Idem ergo his, ac sacrificiis salutaribus, comestionis definitum est tempus. vid. *ibid.* §. 7. Sed audiamus etiam nunquam ommittendum *Maimonidem l. c. cap.* x. ita de hoc temporis intervallo disserentem: השלמים נאכלין ביום הזביחה וכל הלילה וכל יום המחרת עד שתשקע החמה שנאמר ביום הקריבו את זבחו ואכל וממחרת ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי וגומר נמצאת למד שהן נאכלין לשני ימים ולילה אחת בין חלק הכהנים בין חלק הבעלים והוא הדין לבכור ומעשר שהרי הן קרשים קלים כשלמים: *Sacrificia pacifica ipso mactationis die comeduntur, totaque ejus nocte cum tota die sequente adusque solis occasum: Q. D.* (Levit. VII. 16. 18.) Eo die quo offeret sacrificium suum comeditor & postero die similiter, & si quicquam comederit de carne sacrificii tertio die &c. *Inde colligitur doceri h. l. hæc sacrificia comedi posse duobus diebus & una nocte tam Sacerdotis quam domini partem. Idem quoque jus est primogenitorum & decimarum, quoniam eæ æque ac pacifica, sunt sancta levia*. Hæc de duplici comestionis tempore.

XXVIII. Sequitur comestionis *locus* indicandus; atque de eo supra ex *Mischna Zebbach* v. 8. jam diximus esse כל העיר *totam urbem* Hierosolymitanam qui rursus idem est ac omnium sacrificiorum pacificorum & minus sanctorum, definitus quoque *ibid.* §. 8. de bestiis decimatis comedendis. Non vero alibi, quam intra Hierosolymas comestio hæc concessa erat; quod si vero quis de hac carne alibi comedisset, verberibus erat coercendus: sic *Maimon. l. c.* XI. והוא הרין לאוכל קרשים קלים חוץ לירושלם שהוא לוקה שחומת ירושלם לקרשים קלים כחומה שעזרה לקרשי קרשים *Hæc quoque ratio est comedentis extra Hierosolymas de sanctis levibus, quod ille nempe vapulet; murus enim Hierosolymorum respectu sanctorum levium, idem valet, quod atrii murus respectu sanctissimorum* sacrificiorum; eorum enim caro in locis sanctis a Sacerdotibus solis comedebatur carnes vero sacrificiorum salutarium, quæ ad dominos pertinebat, in Templo coctæ, vel in eo vel in urbe comedebantur, ab ipsis & domesticis eorum: quibus etiam, si in Templi atrio eas comedere voluissent, vinum modice bibere licitum erat, non vero Sacerdotibus.

Conf.

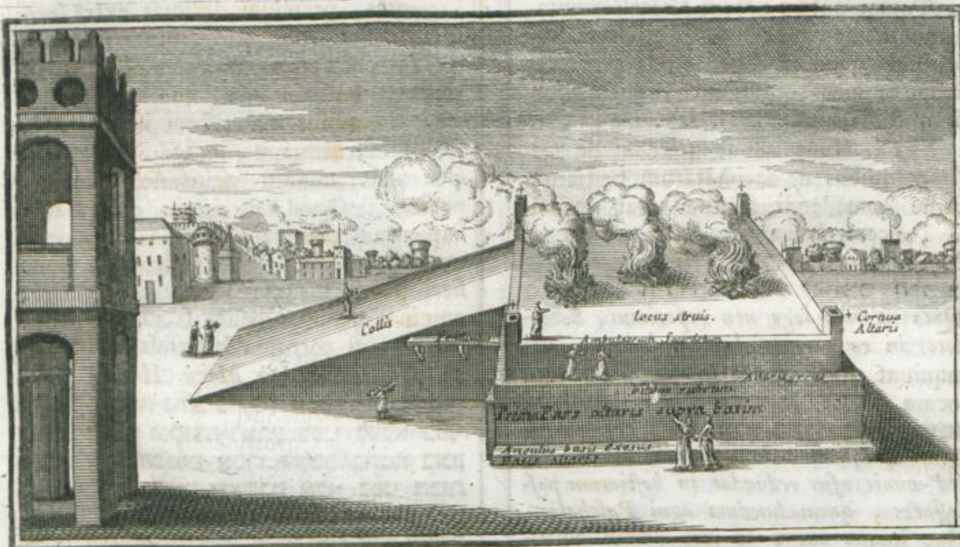
Conf. *Maim. ad Misch. Maas. Scheni* I. 2. Totam autem urbem Hierosolymam, locum comestionis harum bestiarum fuisse, inde quod in lege nullus certus sit definitus locus, colligunt, quemadmodum *Barten. ad Misch. l. c.* inquit.

XXIX. Nunc adhuc quædam de *personis*, quibus de decimatarum bestiarum carne comedendi facultas erat concessa, dicere habemus. Sunt autem ex *Misch. l. c.* כל אדם *omnes homines* שלא מצינו בכל התורה שיהיה לכהנים חלק בו *Quia in tota lege non reperimus, Sacerdotes in ea partem aliquam habere* : uti inquiunt *Raschius* & *Bartenora* ad eum locum : Et *Rambam Hilc. Bechor.* V. אין לכהנים כלום אלא כולו לבעלים כפסח *Nihil quiquam inde cedit Sacerdotibus, sed omnis usus redundat in bestiarum possessores, quemadmodum agni Paschalis.* Hac itaque carne de jure primo possessores vescebantur, dein etiam illi, quibuscum communicare volebant. Verum quando dicitur ejus comestionem omnibus & singulis fuisse licitam, id nonnisi de hominibus puris & circumcisis accipi debet; quandoquidem de nullius victimæ sive sanctioris sive minus sanctæ (subintellecta quoque bestiæ decimatæ) carne, immundi & circumsici participare poterant. *Maim. de Sacrificiis* X. כל הקרבנות בין קדש קדשים בין קדשים קלים אין אוכלים אותם אלא בטהורה בלבד והמולים אפילו העריב שמשו ולא הביא כפרתו אינה אוכל בקדשים הטומטום אסור לאכול בקדשים לפי שהוא ספק ערל אבל האנדרונינוס יוצא לי שאכל בקדשים קלים: *Omnia sacrificia seu sanctissima seu sancta levia, non eduntur nisi ab hominibus puris tantum & circumcisis : Ille etiam, qui solis occasum expectans, nondum expiationem suam adduxit, non edit de sanctioribus, neque obturatus, dubius enim est num circumcisus sit. Sed mihi videtur* ἀνδρόγυνον *de minus sanctis licite comedere.* Atque hæc de pecoris decimati carnis comestionis *tempore*, *loco* & *personis* dicta sunt; quæ autem, ut vel obiter legenti ultro patebit, ex ratione sacrificiorum minus sanctorum conferri debent,

XXX. Duo, quæ ad pleniorem hujus decimationis descriptionem pertinent, primo *tempus* & *locus*, quando & ubi præceptum de bestia separanda & dein *personæ*, quas hæc lex obligaverit, consideranda adhuc restant : de priori a Judæorum Magistris traditur, hanc decimationem tam in, quam extra terram sanctam, tam stante, quam diruta æde sacra, obtinuisse. *Misch. Becor.* IX. 9. Et hoc quidem statutum secundum legem esse, Glossatores fatentur, nihilominus tamen prohibuisse tradunt Sapientes, pecudum decimas extra terram sanctam & diruto templo solvere, ne nempe quis nefas committeret & ejusmodi bestiam hoc, quo nullum extat, sed adhuc exstructum iri credunt, templum, tempore, integram comedat, quæ alias nonnisi vitio affecta comedi poterat. Quod si autem contra tale Sapientum decretum, bestias suas decimasset, totamque rem (quantum nunc fieri potest) juxta legem confecisset, omnino ejusmodi bestia sacra habenda, sed nonnisi corrupta & vitiosa comedenda esset. De quo *Maim. Hilc. Bechor.* מעשר בהמה נוהג בחולין אבל לא במקדשין ונוהג בארץ ובחוצה לארץ בפני ושלא בפני הבית אבל חכמים אסרו לעשר בהמה בזמן הזה ותקנו שאין מעשרין אלא בפני הבית גזרו שמה יאכלוהו תמים ונמצא בא לידו איסור שחיטת קדשים בחוץ ואם עבר ועשה בזמן הזה הרי זה מעשר ויאכל במומו: *Bestiarum decima fieri debet ex profanis sed non consecratis (bestiis) item, tam intra, quam extra terram (sanctam) tam stante quam diruto templo, obtinebat : attamen prohibuerunt Sapientes hoc tempore bestias decimare, constitueruntque non decimandas esse nisi templo stante, ne quis hasce bestias comedat integras, atque ita exitii reus fiat. Quod si autem quis contra hoc decretum hoc tempore pecudes suas decimaret, ejus decimatio rata haberetur, bestias tamen ipsas nonnisi vitio affectas, comedere posset.*

XXXI. De *personis* autem ad legem hancce obligatis idem ille in seq. hæc tradit: הכל חייבין במעשר בהמה כהנים לויים ישראלים *Omnes ad bestias decimandas Sacerdotes, Levitæ & Israelitæ tenentur.* Quicunque ergo gregem pecorum legi de decimis subjectorum habebat, ille quodvis numero decimum segregare, atque in sacrificium, eo quo diximus modo, offerre debuit, si scilicet hæc pecora in sua potestate nata erant. Sed si duo fratres in societate a parentibus jure hæreditario accepissent pecorum gregem, talis ad decimas non obligabatur: Similiter quum duo homines societatem pecoris coiret, atque uterque centum præbet agnos, illi erant immunes a decimis, & nonnisi ex istis ducentis procreati tenebantur; Vid. *Misch. Becoroth.* IX. 3. *Chullin.* I. 7. *Schekal.* I. 6. *Maim. l. c.* §. 8. quod eo fundamento nititur; nullum ad pecora decimanda, nisi ea in cujus potestate nata sint, obligatum esse; hinc emtum & dono datum ceu diximus supra, liberum a decimis habebatur. Atque ita omnem modum, omnesque ritus, in animantium decimatione, juxta Judaicas traditiones, observandos, & simul totum *de Jud. Decimis* commentarium.

AD-

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Decimis

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א גרנן למעשרות חייב עליו משום טבל משתיגמר מלאכתו ומלאכתו מכנסתו כל שתחלתו אוכל וסופו אוכל כגון ירק חייב בתחלתו וחייב בסופו כל שתחלתו אוכל ואין סופו אוכל כגון המקיים זרע לירק חייב בתחלתו ופטור בסופו כל שאין תחלתו אוכל אבל סופו אוכל כגון פירות אילן פטור בתחלתו וחייב בסופו.

ב רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משם אביו אפילו לא הביא איש אלא גרנן אחד באשכול כל האשכול כולו הרי

CAPUT PRIMUM.

I.

Uando advenit area pro decimis, tenetur propter indecimatum, postquam perfectum fuerit ejus opus, & opus ejus introductionis: Cujus principium, & finis est cibus, e. g. olus, obligatur in suo principio, & in suo fine; cujus principium est cibus, & ejus finis non est cibus; e. g. si quis conservet olus pro semine, obligatur in principio, & absolvitur in fine; Cujus principium non est cibus, & ejus finis est cibus, e. g. fructus arboris, absolvitur in principio, & obligatur in fine.

II. R. Ismael bar R. Jose dicit nomine patris sui; Licet non adduxerit nisi granum unum ex botro, totus botrus obligatur. Hilzarim, & mala Persica, & nuces pineæ postquam fecerint cor-

זה חייב. האלסרין האפרסקין והאסטרובלין משיעשו קליפה האגוזין והשקדין משיעשו מגורה רבי יהודה אומר משיעשו קליפה באיזו קליפה אמרו בקליפה תחתונה שעל גב אוכל נהוראי בן שיניא אמר משם רבי שמעון תפוחים קטנים פטורים תפוחי נמילא חייבין בין גדולים בין קטנים. רבי ישמעאל ברבי יוסי אמר משם אביו שקדים המרים חייבין בין קטנים בין גדולים שקדים מתוקין משתפרות קליפתן החיצונה רבי ישמעאל פטר את המלפפונות בקטנם משיקדחו.

ג הסיח' והאיזוב והקורנית משינצו וכל האובין ארומין משיניצו היתה שנייה ונכנסה שלישית הרי הן של שלישית היתה ערב שביעית ונכנסה שביעית הרי הן של שביעית רבן שמעון בן גמליאל אומר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הגמור שהוא לשעבר ועל שלא הנץ שהוא לעתיד לבא על מה נחלקו על האונין שבית שמאי אומר לשעבר ובית הלל אומר לעתיד לבא.

ד היה מפקס ראשון ראשון ומשליק ראשון ראשון כיון שנגמר כל צרכו הרי זה חייב תורמין קישואין ודלועין אף על פי שלא פקס אבטיחים ומלפפונות אף על פי שלא שלק מלפפונות שעתידין לעלותן מן היורה אינו חייב עד שיעלן מן היורה ירק שנאגדו בשדה ועתיד לעשותם צינוק לשלוק כיון שאגדו הרי זה חייב המלקט בשדה כיון שליקט כל צרכו הרי זה חייב המלקט בשדה כיון שליקט היה עתיד לקליע בשום ולאגד בבצל אינו חייב עד שיקלע ויאגור.

ה שבלים הפולטות מן הגורן ומחפורות של כרי וקצצין של קטניות כיון שנתמרח הגורן לא יאכל עד שיעשר קטניות משיכבור נטול מתחת כברה ואיכל.

ו המקדיש את הבור עד שלא שולה וקופה ומשלה וקיפה בא גיזבר ופראו חייב הקדישו עד שלא שלה וקיפה ובא נזבר ושלה וקיפה ואחר כך פראו הואיל ובשעת חובתו פטור היין משיקפה אף על פי שקיפה קולט מן הגת העליונה

corticem, nuces, & amygdalæ poſtquam arcam fecerint: R. Jehuda dicit: Poſtquam fecerint corticem: De quo cortice dixerunt? De cortice inferiori, qui eſt ſuper cibo. Nehorai ben Sigiah dicit nomine R. Simeonis: Poma parva abſolvuntur: Poma Nemila obligantur ſive magna, ſive parva fuerint. R. Iſmael bar R. Joſe dicit nomine patris ſui: Amygdalæ amaræ obligantur tam magnæ quam parvæ; dulces poſtquam ſeparetur earum cortex exterior: R. Iſmael abſolvit: melopepones in eorum parvitate ex quo glabreſcant.

III. Folium & hyſſopus, & origanum, ex quo protruſerint; & omnia corna rubra ex quo protruſerint; ſi eſſet annus ſecundus, & ingrederetur tertius, erunt anni tertii; ſi eſſet veſpera anni ſeptimi, & ingrederetur annus ſeptimus, erunt anni ſeptimi. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Non diſſentiunt ſchola Schammai & ſchola Hillel de perfecto, quod ſit pro tempore præterito, & de protruſo, quod ſit de futuro. De quo diſſentiunt? De cornis de quibus ſchola Schammai dicit, quod ſint pro tempore præterito, & ſchola Hillel dicit, quod ſint pro futuro.

IV. Si rejiciat pilos ſigillatim, & projiciat lanuginem ſigillatim poſtquam fuerit perfectum opus, quantum opus eſt obligatur. Separant cucumeres & cucurbitas, licet non claudat pepones, & melopepones, licet non coquat melopepones, qui debent adſcendere ex aheno, non obligatur, niſi poſtquam adſcendant ex aheno; Olus, quod colligeret in agro, & ex quo faciendus ſit faſciculus, ut coquatur, poſtquam fuerit collectum, obligatur: Qui colligit in agro, poſtquam collegerit quantum opus eſt, obligatur. Qui colligit in agro; poſtquam collegerit ſi debeat implectere in allio, & ligare in cepis, non obligatur, niſi poſtquam implexerit, & ligaverit.

V. Spicas ereptas ex agro, area, & ex foraminibus cumuli, & fragmenta leguminum, poſtquam æquata fuerit area, non comedet, donec decimaverit; Legumina, poſtquam purificaverit, poterit ſumere ſub cribro, & comedere.

VI. Si ſanctificet puteum, antequam abſolvat, & deſpumet, & poſtquam fuerit abſolutus, & deſpumatus veniat theſaurarius, & redimat, obligatur; Si ſanctificet priuſquam fuerit abſolutus, & deſpumatus, & veniat theſaurarius & abſolvat, & deſpumet, & deinde redimat, quoniam tempore ſuæ obligationis erat liber, abſolvitur. Vinum ex quo fuerit deſpumatum, vel ſi fuerit deſpuma-

ומן הצנור ושותה. הצינור השמן משירד לעוקל אף על פי שירד נוטל מן העוקל ומן המלול ומבין הפסי' ונותן לחמית' ולתמחוי אבל לא יקבל בכלי להיות משתמש ממנו והולך היה אוכל והותיר וחשיכה בלילי שבת מותר אמר רבי שמעון בן אלעזר במה דברים אמורים בזמן שאכל והותיר וחשיכה בלילי שבת אבל לא יתכוין ויתן לתוך אנגרון הרבה בשביל שיותיר ויכניס לתוך ביתו.

ז המקפה בערבה והמקופה בכלי נותן לחמיתה ולתמחוי המערה ממיחם למיחם ומאלפס לאלפס ומקררה לקדרה מותר ליתן לשני ואסור ליתן לראשון.

ח הסוחט ענבים בתוך ידו הרי זה פטור בתוך הכוס הרי זה חייב הברדין המדליקין מבד לבד אין חוששין משם גזילו של בעל חבית שכך נהגו היה דש בחבית ומעלה במנורה נשברה החבית ונפתחה המנורה אסור לאכול מהן ערא' רבי יוסי מתיר מפני שהתחתונות צריכות לעליונות.

פרק שני

א החמרין ובעלי הגתים שהיו עוברין ממקום למקום אוכלין ופטורין עד שמגיעין לאותו מקום אם ייחד להם בעל הבית בית בפני עצמם אם לנין שם חייבין לעשר ואם לאו פטורין מלעשר. מעשה שהלך רבי יהושע אצל רבן יוחנן בן זכאי לברוך חיל והיו בני עיירות מוציאין להם תאנים אמר מה אנו לעשר אמר להם אם לנין אנו אנו חייבין לעשר ואם לאו פטורין מלעשר הגיעו למקום לינה אפילו שתי שעות צריכין לעשר רבי מאיר אומר הגיעו למקום שביתה אפילו ביום השני פטורין לעשר.

ב התורם גרוגרות ועתיד לדורסן תמרים ועתיד לדושן רבי אליעזר אומר לא יאכל מהן עראי וחכמים אומרים אוכל מהן עראי מודה רבי אליעזר לחכמים

matum, poterit colligere ex torculari, atque ex infundibulo, & bibere. Fistulam olei ex quo diffluit in lacum, vel si descenderit in lacum, poterit sumere ex corbe colatorio, atque ex mola superiori, atque inter asseres, & affundere placentæ tenui, & catino: At non sumet vase, ut illo utatur; Si dum comederet, oborirentur tenebræ in nocte Sabbathi, licitum est. Dicit R. Simeon ben Eliezer: De quo hæc dicta sunt? Quando comedat, & superet, & oboriantur tenebræ in nocte Sabbathi, licitum est: At non debet habere intentionem affundendi multum decocto cum herbis vino & aqua immixto, ut supersit, ut inferat domum suam.

VII. Si faciat pulmentum in mactra, & in vase; Si indat in placentam, in catinum, atque effundat ex placenta in placentam, atque ex sartagine in sartaginem, atque ex olla in ollam, erit licitum indere in secundam, at est vetitum indere in primam.

VIII. Si exprimat uvas in manu sua, absolvitur; Si in calice, tenetur: De dispersionibus accensis ex torculari ad torcular, non erunt soliciti respectu rapinæ patrisfamilias, eo quod ita sit consuetudo; Si calcans in vase afferat in horreum, & rumpatur vas, & aperiatur horreum, vetitum est ex iis comedere accidentaliter; R. Jose permittit; quia inferius opus habeat superiori.

CAPUT II.

I. Agasones, & operantes in torcularibus transeuntes de loco ad locum, absolvuntur donec ad eum locum perveniant; Si definierit illis paterfamilias domum seorsim, si ibi pernoctent, debent decimare, si minus, liberi sunt a decimatione: Narratur, quod adierit R. Jehosua Raban Jochanan ben Zachai, ut eligeret exercitum, & incolæ civitatum illi eduxerint ficus; dixerunt. Num debemus decimare? Respondit illis: Si nos pernoctamus, debemus decimare, si minus, liberi erimus a decimatione: Si perveniat ad locum pernoctationis, vel duabus horis debent decimare: R. Meir dicit: Si perveniant ad locum, ubi agant Sabbathum, vel duobus diebus liberi erunt a decimatione.

II. Si separet caricas, quas adhuc debeat calcare, & dactylos, quos debeat contundere: R. Eliezer dicit: Non comedet ex iis accidentaliter; & sapientes dicunt: Poterit ex iis comedere accidentaliter. Consentit R. Eliezer cum sapientibus, de

בתורם שבלין ועתיד לעשותן גורן ענבים ועתיד לעשותן יין שיאכל מהן עראי ומודים חכמים לרבי אליעזר בכלכלה של תרומה עד שלא נגמרה מלאכתה שלא יאכל ממנה עראי ורבי שמעון מתיר מקל וחומר ומה אם בשעה שיש עליה זיקת שלשה מעשרות אוכל הימנה עראי שעה שאין עליה זיקת שני מעשרות אינן דין הוא שיאכל הימנה עראי.

ג הלוקח גרוגרות ועתיד לדורסן תמרים ועתיד לדושן רבי מאיר אומר לא יאכל מהן עראי ומעשרן דמאי וחכמים אומרים אוכל מהן עראי ומעשרו ודאי מודה רבי מאיר לחכמים בלוקח שבלין ועתיד לעשותן גורן ענבים ועתיד לעשותם יין זתים ועתיד לעשותן שמן שאכל מהם עראי ומודים חכמים לרבי מאיר בפירות שאין צריכין גמר מלאכה שלא יאכל מהן עראי:

ד הבוצר כרמו לשוק שאם לא מצא להם שוק מחזירן לגת זיתיו לשוק אם לא מצא להם שוק מחזירן לבד אוכל עראי ומעשרין ודאי אמר לו צא ולקט לך תאנים מן התאנה אוכל מהם עראי ומעשרן ודאי צא ומלא לך כלכלה זה אוכל מהן עראי ומעשרן דמאי במה דברים אמורים בעם הארץ אבל בחבר אוכל ואין צריך לעשר דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר במה דברים אמורים בעם הארץ אבל בחבר לא יאכל עד שיעשר שלא נחשדו חברין תורמין שלא מן המוקף אמר רבי יהודה רואה אני את דברי מדברי רבן שמעון בן גמליאל מוטב יתרמו חברים שלא מן המוקף ואל יאכלו את עמי הארץ טבלים.

ה אמר לי צא ולקט לי תאנים מן התאנה אוכל ואינו חושש משום גזל צאו מלא לי בלכלה זו הרי זה חושש

de illo qui separat spicas, ut eas faciat aream, de illo, qui separat uvas, ut ex iis faciat vinum, quod possit exire & comedere accidentaliter: & conveniunt sapientes cum R. Elieser de canistro separationis, priusquam perfectum fuerit ejus opus, quod non possit comedere accidentaliter; At R. Simeon permittit argumento a minori ad majus; Si quando de illo sit præsuntio trium decimarum, poterit de eo comedere accidentaliter, quando de illo non sit præsuntio duarum decimarum, non erit æquum, ut de illo possit comedere accidentaliter?

III. Si emat caricas, quæ calcandæ sunt, & dactylos, qui contundendi sunt; R. Meir dicit: Non comedet ex iis accidentaliter, & illos decimabit ut rem dubiam; & sapientes dicunt: Poterit ex iis comedere accidentaliter, & decimabit ut rem certo indecimatam. Consentit R. Meir cum sapientibus de spicis, quæ faciendæ sunt in aream, de uvis, ex quibus faciendum est vinum, de olivis, ex quibus faciendum est oleum, quod possit de illis comedere accidentaliter; & consentiunt sapientes cum Rabi Meir de fructibus, quorum opus non est necesse ut perficiatur, quod non possit ex iis comedere accidentaliter.

IV. Si vindemiet vineam, ut vendat uvas in foro, & non inveniat emtorem in foro, & restituat in lacum, si olivas ut vendat in foro, & non inveniat emtorem in foro, & restituat in puteum, poterit ex iis comedere accidentaliter, & decimabit ut rem certo indecimatam: Si dicat: Egredere, & collige tibi ficus ex ficu, poterit comedere ex illis accidentaliter, & decimabit ut rem certo indecimatam: Egredere & imple tibi canistrum hoc; poterit comedere accidentaliter, & decimabit ut rem dubiam. De quo hæc dicta sunt? De populo terræ; At socius comedet, & non est necesse ut decimet: Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: De quo hæc dicta sunt? De populo terræ: At socius non comedet, nisi decimet; quia non sunt suspecti, socii, quod separent ex non circumdato. Dicit R. Jehuda: Mihi videntur probabiliora verba Rabi, quam verba Raban Simeonis ben Gamaliel: Melius est ut socii separent ex non circumdato, quam ut non comedat populus terræ indecimata.

V. Si dicat: Egredere, & collige mihi ficus ex ficu; poterit comedere & non erit solicitus respectu rapinæ. Egredere & imple mihi hoc canistrum: Erit soli-

משום גזל בין כך ובין כך מוציא עליהם תרומה ומעשרות משל בעל הבית ואינו חושש אמר לו צא ולקט לך עשרים תאנים מתוך שלי ואני אמלא כריסי מתוך שלך המלקט במנין חייב הממלא כרסו פטור . רבי אליעזר ברבי צדוק אומר המצרף שלשה תאנים בתוך פיו פטור ארבע הרי זה חייב אמר לו צא ולקט לך בלכלה גדולה אין פחותה סאה בינונית אין פחותה מתרקב קטנה אין פחותה מקביים.

ו המביא תאנים מן השדה לאכלן בחצר שפטורה מן המעשר שכח והכניסן לתוך ביתו מוציאן לחצר ואוכל מהן עראי. המביא תאנים מן השדה לאכול בחצר שפטורה מן המעשרות שכח והעלן לראש הגג אפילו בתוך ביתו אוכל מהם עראי המביא תאנים מן השדה לאכלן בראש גגן שכח והכניסן לתוך חצר חברו לא יאכל עד שיעשר רבי יוסי ברבי יהודה אומר מעלן לראש הגג ואוכל.

ז המוציא את פועליו לשדהו אין רשאי להאכילן אלא אם כן עישר והן אינם רשאין לאכול אלא אם כן עשרו ואם היה בעל הבית מוציא ונותן לפניהם בעין יפה אוכלין ואין צריכין לעשר.

ח האומר לחברו הילך איסר זה זה ותן לי בו חמש תאנים אוכל אחת אחת ופטור אם צרפם חייב אם היה בעל הבית מוציא ונותן לו אוכל ואין צריך לעשר דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר בין כך ובין כך אוכל אחת אחת ופטור ואם צרף חייב.

ט הלוקח גרוגרות מן המוקצה לא יאכל עד שיעשר דברי רבי מאיר אמר רבי יהודה במה דברים אמורים בלוקט מתוך שלו אבל כלוקט מתוך של חברו אוכל ואין צריך לעשר. פועלים שהיו מנכשים בשדה ומעררין בשדה לא יאכלו מן הזית ומן התאנה אלא אם כן נתן להם בעל הבית רשות לפיכך אם נתן להם בעל הבית רשות אוכלים ומצטרפים ופטורים במה דברים אמורים בזמן שאין להם עילוי מזונות אבל אם יש להם עילוי מזונות אוכלים ופטורים ואם צירפו חייבין.

י פועלים שהיו עודרין בתאנים וגודרין בתמרים ומוסקין בזתים אוכלים

solicitus respectu rapinæ: Sive hoc sive illo modo educet separationem & decimas ex bonis patrisfamilias, & non erit solicitus: Si dicat: egredere, & collige tibi viginti ficus ex meo, & ego implebo ventrem meum ex tuo; Si colligat in numero, tenetur; Si impleat ventrem suum, absolvitur. R. Elieser bar R. Zadok dicit: Si conjungat tres ficus in ore suo, absolvitur, si quatuor, tenetur: Si illi dicat: Egredere, & collige tibi canistrum magnum: Non erit minus sato mediocri, neque erit minus modio parvo, (*sc. sexagesima parte Cori*) non erit minus duobus kabis.

VI. Si adducat ficus ex agro, ut eas comedat in atrio, quod sit liberum a decima, & oblitus introducat in domum suam, poterit educere in atrium, & comedere ex iis accidentaliter: Si adducat ficus ex agro, ut eas comedat in summitate tecti, & oblitus introducat in atrium socii sui, non comedet, donec decimet. R. Jose bar R. Jehuda dicit; Poterit afferre in summitatem tecti, & comedere.

VII. Si educat operarios in agrum, non poterit eos cibare, nisi decimet, & ipsi non poterunt comedere, nisi deciment; Si vero paterfamilias educat, & ponat in eorum conspectu liberaliter, poterunt comedere, & non est necesse ut deciment.

VIII. Si dicat socio suo: Ecce tibi hoc assarium; & da mihi pro illo quinque ficus: Si comedat sigillatim, absolvitur; si conjunctim, tenetur: Si educat paterfamilias, & illi det; poterit comedere, & non est necesse ut decimet. Verba R. Meir: R. Jehuda dicit: Sive hoc sive illo modo, si comedet sigillatim, absolvitur, si conjunctim tenetur.

IX. Si emat caricas ex solario, non comedet nisi decimet: Verba R. Meir: R. Jehuda dicit: De quo hæc dicta sunt? De illo qui colligit in suo; at ille qui colligit ex solario socii sui, poterit comedere, & non est necesse ut decimet. Operarii qui ingrediantur in agrum, ut sarriant in agro, non poterunt comedere ex oliva, & ex ficu, si non dederit illis facultatem paterfamilias; Idcirco si det illis facultatem paterfamilias, poterunt comedere conjunctim, & absolvuntur. De quo hæc dicta sunt? Quando ab eo sibi non præbeantur alimenta, at si ab eo sibi præbeantur alimenta; si comedant, absolvuntur, si conjungant, tenentur.

X. Operarii, qui sarriunt in ficubus, & sarriunt in palmis, & distrin-

ופטורים שהתורה נתנה להם רשות לא יספות במלח ויאכל אלא אם כן נתן לו בעל הבית רשות ולא יאכל בהם פתו אלא אם כן נותן לו בעל הבית רשות.

יא השוכר את הפועל לנכש בבצלים מקרטם עלה עלה ואוכל לא יאחוז קלח בידו ויאכל אלא מקרטמו במחובר ובקרקע ואוכל. פועלים שהיו עוקרים בבצלים ואוגדין בבצלים אוכלים פטורים שהתורה נתנה להם רשות מצא כריכות ברשות היחיד אסורות משום גזל וחייבות במעשרות ברשות הרבים מותרות משום גזל ופטורות מן המעשרות והאלומות בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים אסורות משום גזל וחייבות במעשרות.

יב מצא תבואה ממורחת העשויה כרי אסורה משום גזל מפוזרת מותרת משום גזל בין כך ובין כך עושה אותה תרומה ומעשרות על פירות של בעל הבית ואינו חושש מצא כלכלה מחופה אסורה משום גזל וחייבת במעשרות כיצד הוא עושה אותה דמים. מצא קציצות לא יהא קוצץ והולך בהם לפי שנחשדו רוב אדם עליהן היתה לו ערמה של בצלים ושל גרוגרות ושל חרובין בראש גגו בורר ואוכל בורר ומניח על השלחן בורר ומשליך לפני בהמתו רבי שמעון בן אלעזר אומר אין בהמה אוכלת עראי בחצר וכולם שהכניסם מן השדה לעיר לא יאכל מהן עראי לפי שאין סופו להחזיר את המותר.

ונ לעולם יהא מאכיל פקיעי עציר עד שיעשם חבילות רבי שמעון בן אלעזר אומר משם רבי עקיבא כל שאחד פותח ואחד נועל כגון שני שותפים שני דיורים הגגות פטורים אף על פי שהם של חצר חייבת מעלין לראש הגג ואוכל.

יד בית הכנסת ובית התלמוד אם יש בהם בית דירה אין אוכל בהם עראי ואם לאו אוכל בהם עראי האוריות והאוצרות שבשדה העשויות למכנס אוכל בהם עראי לבית דירה אין אוכל בהן עראי

ſtringunt in olivis, ſi comedant abſolvuntur, quia lex dedit illis facultatem; At non intinget ſale, niſi quando paterfamilias dederit facultatem; neque cum illis comedet panem, niſi quando paterfamilias dederit facultatem.

XI. Si mercede conducat operarium, ut runcet in cepis, poterit defricare foliatim, & comedere; Non apprehendet caulem manu ſua ut comedat, at defricabit eum terræ conjunctum, & comedet: Operarii qui eradicant cepas, & ligant cepas, ſi comedant, abſolvuntur, quia lex dat illis facultatem: Si inveniat manipulos in loco privato, ſunt vetiti propter rapinam, & obligantur ad decimes: Si in loco publico, ſunt liciti reſpectu rapinæ, & abſolvuntur a decimas: Si craſſi fuerint manipuli, ſive in loco privato ſive in loco publico, ſunt vetiti reſpectu rapinæ, & obligantur ad decimas.

XII. Si inveniat proventum complantum, & faciat acervum, erit vetitus reſpectu rapinæ, ſi diſpergatur, erit licitus reſpectu rapinæ; Sive hoc ſive illo modo, faciet illum ſeparationem, & decimas pro fructibus patrisfamilias, & non erit ſolicitus: Si inveniat caniſtrum coopertum, erit vetitum reſpectu rapinæ, & obligatur ad decimas; Quomodo faciet? Faciet illud numos: Si inveniat grana avulſa, non incidet, quia major pars hominum de illis ſuſpecta eſt: Si habeat acervum ceparum, & caricarum, & ſiliquarum in ſummitate tecti, poterit ſecernere & comedere, ſecernere & imponere menſæ, ſecernere, & projicere coram beſtia. R. Simeon ben Elieſer dicit: Beſtia poterit comedere accidentaliter in atrio; & qui introduxit ex agro in urbem, non comedet ex iis accidentaliter; quia finis ejus non eſt, ut reſtituat reſiduum.

XIII. Semper poterit præbere comedendos manipulos ſtraminis, donec faciat faſciculos. R. Simeon ben Elieſer dicit nomine R. Akiba: Ubicunque alter aperit, & alter claudit uti ſunt duæ ſocietates, & duæ habitationes; tecta abſolvuntur; licet atrium obligetur, poterit adducere in ſummitatem tecti, & comedere.

XIV. In domo congregationis, & Academia, ſi in iis ſit domus habitationis, non comedet accidentaliter, ſi minus, poterit comedere accidentaliter; In locis vacuis, & apothecis quæ ſunt in agro, quæ factæ ſunt, ut illuc introducatur, poterit comedere accidentaliter, ſi fuerit pro domo habitatiouis, non poterit in illis comedere accidentaliter;

רבי נחמיה אומר חצר הנעדרית הרי היא כננה ואוכל בה עראי סוכת היוצרים אחרים אומרים משם רבי נתן הפנימית חייבת והחיצונה פטורה.

טו תאנה שעומדת בגנה ונוטה לחלון אוכל כדרכו ופוטר אם ליקט והמניח על השלחן אפילו אחת חייב אילן שמקצתו נטוע בארץ ומקצתו בחוצה לארץ הואיל ומקצתו נטוע בארץ כאלו כולו נטוע בארץ דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר חצר הנוטע בארץ ישראל הרי היא כארץ ישראל חצר הנוטע בחוצה לארץ הרי הוא כחוצה לארץ.

פרק שלישי

א רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון המהבהב בשרה הרי זה חייב השוחק את השום ואת השחליים בשרה הרי זה חייב. תינוקות שטמנו תאנים לשבת שחורות ומצאו לבנות לבנות ומצאו שחורות הרי אילו אסורות מפני שספיקן אסור ספקן אסור ספק מוכנן אסור כלכלת השבת בית שמאי פוטרים ובית הלל מחייבין רבי יהודה אומר הלל עצמו היה אוסר המלקט כלכלה לשלח לחברו לא יאכל עד שיעשר רבי יהודה אומר הלל לעצמו היה אוסר.

ב המעביר תאנים ממקום למקום ועברה עליהם שבת למוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר רבי יהודה אומר הלל עצמו היה אוסר. סוכי תאנה ובהם תאנים מכבדות תמרה ובהם תמרים הכניסום תינוקות או פועלים פטורים הכניסן בעל הבית חייבין הכניס שבלים לתוך ביתו לעשותם עיסה פטור לאוכלם מלילות רבי מחייב ורבי יוסי בי רבי יהודה פוטר המקליף שעורים שתים פטור שלשה חייב ובחיטי שלש פטור ארבע חייב.

ג אמרו לרבי אליעזר אף על פי שמחזירין למעטן הזה הרי הוא כמחזירן למעטן אחר. כסבר שזרעה לזרע וחשב עליה לירק מתעשרות זרע וירק חרדל שזרעו לירק וחשב עליו לזרע מתעשר זרע

R. Nehemia dicit: Si atrium fuerit sarritum, erit hortus, & poterit in eo comedere accidentaliter: In tabernaculo figulorum, alii dicunt nomine R. Nathan, interius obligatur, & exterius absolvitur.

XV. Si ficus horti se inclinaverit ad fenestram, poterit comedere more suo, & absolvitur; Si colligat & imponat mensæ, vel unam, obligatur; si arboris pars plantata sit in terra, & pars extra terram, quoniam pars plantata est in terra, consideratur perinde ac tota plantata sit in terra: Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Atrium situm in terra Israel, erit sicut terra Israel; si atrium situm sit extra terram, reputabitur perinde ac sit extra terram.

CAPUT III.

I. Rabi Simeon bar Jehuda dicit nomine R. Simeonis: Qui torret spicas in agro, obligatur; Qui contundit allium & grossos in agro, obligatur. Si pueri recondant ficus pro Sabbatho nigras, & inveniant albas, si albas, & inveniant nigras, erunt vetitæ, quia earum dubium est vetitum, & dubium earum præparationis est vetitum: Canistrum Sabbathi schola Schammai absolvit, & schola Hillel prohibet; Rabi Jehuda dicit: Ipsemet Hillel prohibet. Qui colligebat canistrum, ut mittat socio suo, non comedet donec decimet. R. Jehuda dicit: Ipsemet Hillel prohibet.

II. Qui traducit ficus de loco ad locum, & prætereat super illas Sabbathum, in exitu Sabbathi non comedet donec decimet: R. Jehuda dicit: Ipsemet Hillel prohibet. Ramos ficus, in quibus sint ficus, & spathas palmæ, in qua sint dactyli, si introducant pueri, & operarii, absolvuntur, si introducat paterfamilias, obligantur. Si introducat spicas in domum suam, & faciat pastam, absolvitur; si comedat spicas, Rabi obligat, at R. Jose discipulus Rabi Jehuda absolvit: Qui decorticat hordeum, si fuerint duo, absolvitur, si tres, obligatur, & in tritico, si tres, absolvitur, si quatuor, tenetur.

III. Dixerunt ל״ה R. Eliezer; Licet restituant in hanc cupam, reputantur perinde ac restituant in aliam cupam. Si coriandrum serat pro semine, & cogitet de olere, decimatur semen, & olus. Sinapi si serat pro olere, & cogitet de semine, decimabitur semen & olus:

וירק נהנו בירקות התיר דברי אליעזר אמר רבי יהושע בן קכוסיו מימי לא נם לבי לומר לאדם צא ולקט חמורות של חרדל וכבוש והוי פטור מן המעשרות.

ד המטליא לא נהנו בה חכמים התיר לא למעשרות ולא לשביעית כשהוא תורם תורם מכל אחד ואחד שאין תורמין ממין על שאינו מינו.

ה העוקר שתלים מתוך שלו ליטען בחוצה לארץ ולזרע ולהפקיד ולמוכרן לגוי הרי זה חייב מפני שמוציאן מידי מעשרות רבי יהודה אומר משם רבי אליעזר בן עזריה המשלח לחברו שתלים ואטונין וחוצני פשתן מעשרן ודאי מפני שנחשדו רוב אדם עליהם וחכמים אומרים הרי הם ככל הפירות ואין מעשרן אלא דמאי.

ו בצלים שהשרישו זה בזה בקופות הרי זה בחזקתן למעשרות ולשביעית אם היו טמאים לא עלו ידי טומאתם ומותר לתלוש בהם בשבת. השרישו זה בזה בקרקע עלייה הרי הם כחזקתם למעשרות ולשביעית ואם היו טמאים על ידי טומאתן ואסור לתלוש מהם בשבת ואם תלש פטור נפלה עליהם מפולת והם מגולים הרי אלו כנטועין בשדה אסורים בשביעית וחייבים במעשרות.

ז נומות הלוף בורר נסה נסה ומניח בתו ידו דקה דקה הרי זה פטור בארץ ובכלי הרי זה חייב אמר רבי שמעון בן אלעזר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הבורר בארץ שהוא פטור ועל הבורר בכלי שהוא חייב על מה נחלקו על הבורר ביד שבית שמאי מחייבין ובית הלל פוטרים.

ח המפקיר שדהו שנים ושלשה ימים יכול לחזור בו אם אמר הרי שדי מופקרת יום אחד שבת אחד חדש אחד שנה אחת שבוע אחת עד שלא זכה הוא בין הוא בין אחר יכול לחזור בו מי שזכה בינו לבין אחר אינו יכול לחזור בו וקושר את בהמתו על גבי הפקר אבל לא על

olus: Observant in olere permissionem: Verba R. Eliefer: Dicit R. Jehosua ben Kabusai: In diebus meis non ausus sum dicere homini: Egredere & collige palmas Sinapi, & conde, ut absolvaris a decimis.

IV. In Metalia non observarent sapientes permissionem neque respectu decimarum, neque respectu anni Sabbathici; quando separat, separabit de singulis, quia non separant de specie pro ea quæ sit diversæ speciei.

V. Si evellat plantas ex agro suo, ut plantet in locis extra terram, & pro semine, atque ut faciat communes, atque ut vendat gentili obligatur, quia eas educit ex potestate decimarum; Rabi Jehuda dicit nomine R. Eliefer ben Azaria: Si mittat socio suo plantas, & funes, & extremitates lini, decimabit ut rem certo indecimatam, quia de iis plerique homines sunt suspecti; & sapientes dicunt; erunt sicut reliqui fructus, & non decimabit nisi ut rem dubiam.

VI. Cepæ si inter se radices egerint in sportis, erunt in earum præsumtione respectu decimarum, & anni septimi, si polluantur, non liberantur ab sua immunditie, & licet eas evellere in Sabbatho; Si radices inter se egerint in fundo horrei, erunt in sua præsuntione respectu decimarum & anni septimi, & polluuntur eorum immunditie, & vetitum est eas evellere in Sabbatho; si eas evellat, absolvitur: Si cadat super eas aliquid decidui, & detectæ fuerint, reputantur perinde ac plantatæ sint in agro, sunt vetitæ in anno septimo, & obligantur ad decimas.

VII. Fossas ari licet secernere, crassum a crasso, & reponere in manu sua, minutum a minuto; ecce iste absolvitur in terra & in vase obligatur. Dicit R. Simeon ben Eliefer: Non dissentiunt schola Schammai, & schola Hillel de illo, qui secernit in terra, quod absolvatur, & de illo qui secernit in vase, quod obligetur: De quo dissentiunt? De illo qui secernit manu; etenim schola Schammai obligat, & schola Hillel absolvit.

VIII. Qui facit communem agrum suum duobus, & tribus diebus, poterit pœnitere: Si dicat: Ecce ager meus sit communis uno die, una hebdomada, uno mense, uno anno, uno septennio, priusquam acquirat tam ipse, quam alius, poterit pœnitere; Quando acquirat sive ipse, sive alius, non poterit pœnitere; & poterit ligare bestiam suam super commune, at non super spicilegio,

נבי לקט שכחה ופאה אבל עוקר ומשליך לפניה.

ט סופת תאנים ומשמר שרהו מפני ענבים ומשמר שרהו מפני ירק אם היו פועלים עוברים ביניהם אם היה בעל הבית מפקיר עליהם הרי אלו חייבין ואם לאו הרי אלו פטורין. הזורה תבנו סתם ולקחו אחר אפילו להוציא הימנו פטור אמר רבן שמעון בן גמליאל מודים בית שמאי ובית הלל שלא ימכור אדם גריש של תבואה ועביט של ענבים ומעטין של זתים אלא לחבר ולעושה בטהרה מוכר לו חטים אף על פי שיודע בו שאינו גובל עיסתו בטהרה וכן בן לוי שנתמנו לו עריסין ועושים בזתים הרי זה מפריש עשור זתים ושמן טבל מתוך ביתו אם אמר מה שזתים האלו ראויין לעשות מעשר בדרומם ותרומת מעשר בדרום דרומם.

י הלוקח שדה ירק בסוריא עד שלא באו לעונת המעשרות פטור משבאו לעונת המעשרות חייב מלקט כדרכו ופטור דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים אף משבאו לעונת המעשרות חייב לפי חשבון ומודים חכמים לרבי עקיבא שאם מכר לו תבואה לקצור וענבים לבצור וזתים למסוק שלוקט כדרכו ופטור.

יא איזה שום בעל בכי כל שאין לו אלא זור אחד מקיף את העמוד איזה הוא בעל של רכפה כל שאין עוקצו בצל מעוך לתוכו רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שאין לו אלא קליפה אחת אלו הם גריסין הקלקין אלגוסין המרובעין רבן שמעון בן גמליאל אומר אין לך מרובע מששת ימי בראשית אלו הם ערשים מיצרים אלו שגלגליהם חדים רבן שמעון בן גמליאל כל שאין בו צרור רבי מאיר אומר אף הקלקן שעקציהן קטנים והלקטיהון מרובים רבי יוסי אומר אף הקנטין שלמטה מהם כגון אלו צרכו חכמים ליתן בהם סימן לפי שאין כיוצא בהן בארץ ישראל אבל האלרסין והחפרסקין והאצטרבולין לא צרכו חכמים ליתן בהם סימן לפי שכיוצא בהם בארץ ישראל.

יב פירות לא הלכו בהם חכמים לא אחר הטעם ולא אחר הריח ולא אחר

gio, neque super manipulo oblivione relicto, neque super angulo; at poterit evellere, & projiciere ante illam.

IX. Qui disponit ficus, & qui custodit agrum propter uvas, & qui custodit agrum propter olus, si operarii pertranseant inter ea, si paterfamilias de illis curam habet, obligantur, si minus, absolvuntur. Si quis ventilet paleam suam simpliciter, & accipiat alius, vel si ut ab ea proferat, absolvitur. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel; Consentiunt schola Schammai, & schola Hillel, ne vendat homo cumulum sui proventus, neque vas uvarum, neque cupam olivarum, nisi socio, & illi, qui operatur in puritate; at poterit vendere triticum, vel si sciat, quod non pinsat pastam suam in puritate: Et similiter Levita si præficiatur contundentibus, & operantibus in olivis, separabit decimam olivarum, & olei indecimati in domo sua. Si dicat: Quod istæ olivæ sunt convenientes ut faciant decima sit in earum parte meridionali, & separatio decimæ in meridie suæ plagæ meridionalis.

X. Si emat agrum olere consitum in Syria, priusquam adveniat tempus decimarum, absolvitur, si postquam advenerit tempus decimarum, obligatur juxta computum. Consentiunt sapientes cum R. Akiba; Si illi vendat proventum demetendum, & uvas vindemiandas, & olivas decerpendas, quod possit colligere more suo, & absolvetur.

XI. Quodnam est allium autor fletus? Est illud, quod non habet nisi unum foramen; quod circumdet columnam. Quænam est cepa Richpha? Quæ habet cristam compressam intra se. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Quæ non habet nisi corticem unam. Fabæ fressæ Kilchenses fabæ quadratæ. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Nihil est tibi quod sit quadratum ab sex diebus creationis: Fabæ fressæ Ægyptiæ; earum rotunditas est acuta. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Non est in iis granum. R. Meir dicit: Vel in Kilkensibus trunci sunt parvi, & folia multa; R. Jose dicit: vel Kantin est his inferior. In his similibus obligarunt sapientes, ut darentur signa, quia his similia non sunt in terra Israel: At in Alarasin, & Chapursikin, & Azatrabilin (*ignoti mihi fructus*) non obligarunt sapientes ut darentur signa, quia his similia sunt in terra Israel.

XII. In fructibus non incesserunt sapientes post saporem, neque post odorem, neque post colorem, neque post

המראה ולא אחר הדמים אלא אחר הרוב בלבד ושאר זרעוני גנה כגון זרע קישואין ודלועין וזרע לפת וצנונות שאין נאכלים פטורים מן המעשרות ונלקחים מכל אדם בשביעית רבי יהודה אומר לא אמרו אלא זרעוני גנה בלבד רבי יוסי אומר אף זרעוני שדה כגון זרע אסטים ובקיא.

post valorem, sed post majorem partem duntaxat; & reliqua semina hortensia, e. g. semen cucumerum, & cucurbitarum, & semen rapi, & raphani, quæ non comeduntur, absolvuntur a decimis, & emuntur a quovis homine in anno septimo. Rabi Jehuda dicit: Non dixerunt nisi de seminibus hortensibus duntaxat. Rabi Jose dicit: Vel semina agri, e. g. semen Indici & folii.

TRA-

TRACTATUS DE DECIMIS

Gemara Hierosolymitana illustratus

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א כלל אמרו במעשרות כל שהוא אוכל ונשמר וגידוליו מן הארץ חייב במעשרות . ועוד כלל אחר אמרו כל שתחילתו אוכל וסופו אוכל אף על פי שישמרו להוסיף אוכל חייב קטן וגדול וכל שאין תחילתו אוכל אבל סופו אוכל אינו חייב עד שיעשה אוכל.

ב מאימתי הפירות חייבים במעשרות התאנים משביחילו . והענבים והבאושים משהבאישו . האוג והתותים משיאדימו וכל האדומים משיאדימו . הרימונים משימסו . התמרים משיטילו שאור . הפרסקין משיטילו גידים . והאגוזים משיעשו מגורה. רבי יהודה אומר האגוזים והשקדים משיעשו קליפה.

ג החרובין משינקידו וכל השחורים משינקידו. והאגסים והקרוסטמלין והפרישין

CAPUT PRIMUM.

I. Egulam generalem dixerunt de decimis : Omne quod comeditur, & custoditur, & incrementum habet ex terra, obligatur ad decimas : Et præterea regulam aliam generalem dixerunt: Omne quod ab initio, & in fine comeditur, licet custodiatur ad augendum cibum, obligatur, parvum & magnum; & omne quod in principio comeditur, & in fine non comeditur, non obligatur, donec fiat esui idoneum.

II. Quando fructus obligantur ad decimas? Ficus ex quo maturuerint; uvæ & labruscæ ex quo vinacea ostendant. Cornum, & mori, ex quo rubescant; & omnia rubra, ex quo rubuerint: Malapunica ex quo liquescant: Dactyli exquo fermentum spargant: Mala Persica ex quo nervos emittant; & nuces ex quo arcam fecerint. R. Jehuda dicit; Nuces & amygdalæ ex quo duxerint corticem.

III. Siliquæ, ex quo punctentur maculis; & cuncta nigra ex quo punctentur maculis:

והחזרדין משיקריחו וכל הלבנים משיקרחו. התלתן כדי שתצמח התבואה. והזתים משיכניסו שליש.

ד ובירק הקישואין והדלועין והאבטיחים והמלפפונות התפוחים והאתרוגין חייבין גדולים וקטנים. רבי שמעון פוטר את האתרוגים בקוטנן. החייב בשקדים המרים פטור מן המתוקים החייב במתוקין פטור מן המרים.

ה ואיזהו גורנן למעשרות הקישואין והדלועין משיפקיסו ואם אינו מפקס משיעמיד ערימה. אבטיח משישלק. ואם אינו משלק משיעשה מוקצה. ירק הנאגד משיוגד. ואם אינו אוגד משימלא את הכלי ואם אינו ממלא את הכלי משילקוט כל צורכו. כלכלה משיחפה אם אינו מחפה משימלא את הכלי. ואם אינו ממלא את הכלי משילקוט כל צורכו. במה דברים אמורים במוליך לשוק. אבל במוליך לביתו אוכל מהם עראי עד שהוא מגיע לביתו.

ו הפרד והצימוקין והחרובין משיעמיד ערימה. הבצלים משיפקילו. ואם אינו מפקל משיעמיד ערימה. התבואה משימרח ואם אינו ממרח משיעמיד ערימה הקטניות משיכבור. ואם אינו כובר עד שימרח. אף על פי שמירח נוטל מן הקוטעים ומן הצדדים וממה שבתוך התבן ואוכל.

ז היין משיקפה אף על פי שקיפה קולט מן הגת העליונה ומן הצינור ושותה. השמן משירד לעוקה אף על פי שירד נוטל מן העקל ומן הממל ומבין הפצים ונותן לחמיטה ולתוך התמחוי אבל לא יתן ללפס ולקדרה כשהם מרותחין. רבי יהודה אומר לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומר וציר.

ח העיגול משיחליקינו. מחליקין בתאנים ובענבים של טבל. רבי יהודה אוסר. המחליק בענבים לא הוכשר. רבי

culis: Et pyra, & crustumina, & mala cydonea, & sorba ex quo glabrescant; Fœnum Græcum ex quo germinat: proventus & olivæ ex quo maturuerint tertiam partem.

IV. Et in olere cucumeres & cucurbitæ, & melones, & melopepones, & mala, & mala citrea obligantur magna & parva: R. Simeon absolvit mala citrea dum parva sunt: Quod obligatur in amygdalis amaris, absolvitur in dulcibus, & quod obligatur in dulcibus, absolvitur in amaris.

V. Quænam est eorum area respectu decimarum? Cucumerum, & cucurbitarum, ex quo rejecerint pilos; si vero non rejiciant, ex quo in acervum cogantur. Melonis ex quo deciderit pilus; si vero non exciderit, ex quo disponatur in tabulato: Oleris vinciri soliti ex quo vinciatur; Si vero non vinciatur, ex quo impleatur vas, si vero non impleatur vas, ex quo colligatur quantum opus sit: Canistri, ex quo contegatur, si vero non contegatur, ex quo impleatur vas, si vero non impleatur vas, ex quo colligatur, quantum opus sit. De quo hæc dicta sunt? Quando adducat ad forum; at si adducat domum suam, poterit de iis comedere accidentaliter, donec perveniat domum suam.

VI. Granatorum aridorum, & uvarum passarum, & siliquarum, ex quo in acervum cogantur. Ceparum ex quo corticem abjecerint; si vero corticem non abjiciant, ex quo in acervum cogantur. Proventus, ex quo fuerit complanatus; vel si non fuerit complanatus, ex quo in acervum cogatur; Leguminum, ex quo fuerint cribrata; si non fuerint cribrata, ex quo fuerint complanata; vel si complanaverit, licet sumere de granis ab acervo divulsis, & de iis, quæ sunt in lateribus, & de iis quæ sunt in stramine, & comedere.

VII. Vini ex quo fuerit despumatum, vel si fuerit despumatum, poterit colligere ex torculari superiori, atque ex canali, & bibere: Olei ex quo diffluat in lacum. Quamvis diffluxerit, poterit sumere e fune torcularis, & ex prelo, & inter asseres, & affundere placentæ, & catino, at non ollæ, & lebeti bullienti. R. Jehuda dicit: Cunctis licet affundere excepto illo, cui sit admissum acetum, & salsamentum.

VIII. Orbiculi palathæ, ex quo fuerint lævigati: Solent lævigare ficus & uvas indecimati. R. Jehuda prohibet: Qui lævigat uvas non disponit; R. Jehuda dicit: Disponit: & caricarum, ex

יהודה אומר הוכשר ונרונרות משידוש ומנורה משיענל . היה דש בחבית ומענל במנורה נשברה החבית ונפונחה המנורה לא יאכל מהם עראי. רבי יוסי מתיר.

סליק פירקא

הלכה א כלל אמרו בשביעית כו'.

כתיב עשר תעשר את כל תבואת זרעך . הייתי אומר כל הדברים יהו חייבין במעשרות תלמוד לומר את כל תבואת זרעך ריבה וריבה שאר זירעוני גינה שאין נאכלים. כתיב תבואת זרעך . וכתיב היוצא שדה שנה שנה . הא כיצד טול מבנתיים דבר שהוא אוכל ונשמר . אית דבעי מישמעינה מן הדא עשר תעשר כלל את כל תבואת זרעך פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט . אין לי אלא תבואה קיטנית מניין תלמוד לומר וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ ליהוה הוא. לרבות זרע שום שחליים וגרגר . או יכול שאני מרבה לוף העליון וזרע כרישין זרע בצלים זרע לפת וצנונות ושאר זרעוני גינה שאין נאכלין תלמוד לומר מזרע הארץ ולא כל זרע הארץ . פרי העץ לרבות כל פירות האילן . יכול שאני מרבה חרובי שיטה וצלמונה וחרובי גרורה תלמוד לומר מפרי העץ לא כל פירות האילן . ירקות מנין איסי בן יהודה אומר המעשרות לירקות מדבריהם . רב חסדא אמר הבקיר קמה וחזר וזכה בה ועבר והפריש מהם תרומה הרי זו תרומה מה בין קמה לשבלין קמה עד שלא הבקירה ועבר והפריש ממנה תרומה אינה תרומה . שבלין עד שלא הבקירה ועבר והפריש מהם הרי זו תרומה. רב חיננא בשם רב חסדא אף בהקדש כן מיליהון דרבנין פלינן דאמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך ממה שיש לך ואין לו את חייב ליתן

quo calcaverit; horrei, ex quo complanatum ſit: Si calcaverit in dolio, & complanaverit in horreo, & frangatur dolium, & aperiatur horreum, non comedet ex iis accidentaliter; R. Joſe permittit.

Finis capitis.

CONſtitutio I. Regulam generalem dixerunt de decimis &c. Scriptum eſt: *Decimando decimabis omnem proventum ſeminis tui*: Crederem omnia obligata eſſe ad decimas? Idcirco dictum eſt: *Omnem proventum ſeminis tui*: Includit, & includit reliqua ſemina hortenſia, quæ non comeduntur. Scriptum eſt: *Proventum ſeminis tui*: Et ſcriptum eſt: *Quum produxerit ager de anno in annum*: Quomodo? Sume inter ea rem, quæ comeditur & cuſtoditur. Explicandum erat ex hoc textu: *Decimando decimabis*. Generale: *Omnem proventum ſeminis tui*: Particulare; Generale & particulare; Non eſt in generali, niſi quod eſt in particulari: Non probo niſi de proventu, de leguminibus unde probatur? Ex eo quod dictum eſt: *Et omnis decima terræ, de ſemine terræ, de fructibus arboris Domino erit*: Ad includendum ſemen allii, naſturtii, & acinorum: Crederem poſſe includere arum ſuperius, & ſemen viciarum, & ſemen ceparum, & ſemen rapi, & raphanorum, & reliqua ſemina hortenſia, quæ non comeduntur? Idcirco dictum eſt: *De ſemine terræ*. At non omne ſemen terræ: *De fructibus arboris*. Ad includendum omnes fructus arboris. Crederem poſſe includere ſiliquas Scita, & Salmonis, & ſiliquas Gherura? Idcirco dictum eſt: *De fructibus arboris*. At non omnes fructus arboris: De oleribus unde probatur? Iſſi ben Jehuda dicit: Decimæ de oleribus ex verbis ſcribarum: R. Chaſda dicit: Si faciat communem ſegetem, atque iterum acquirat, & tranſgrediens ſeparet ex ea ſeparationem, ſeparatio erit ſeparatio: Quodnam eſt diſcrimen inter ſegetem & ſpicas? Seges priuſquam fiat communis ſi tranſgrediens ex ea ſeparet ſeparationem, non erit ſeparatio: Spicæ priuſquam fiant communes, ſi tranſgrediens ſeparet ex iis ſeparationem, erit ſeparatio. R. Chinna nomine R. Chaſda: Vel in ſanctitate hoc fieri ſolet: Sententiæ ſapientes ſunt diſcordes; Etenim dicit R. Jochanan nomine R. Inai: *Et veniet Levita, quia non eſt illi pars & hæreditas tecum*: Ex eo quod tibi eſt, & non eſt illi, tu debes illi dare; ex-

לו יצא לקט שידך וידו שוין בו. היא לקט היא שכחה היא פיאה היא הבקר . אמר רבי יוחנן חבורה היה מקשה הרי הקדש הרי אין ידך וידו שוין . כמי שידך וידו שוין . אמר רבי אילא מה נן קיימין אם בשנתמרח הכרי ברשות ההבקר וברשות ההקדש אמרה תורה ראשית דגנך ולא של הבקר. ראשית דגנך ולא של הקדש . אלא כי נן קיימין בשהבקיר שבלין וחזר וזכה בהם בהפקר פטור בהקדש חייב בהבקר פטור מן ההיא דאמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך במה שיש לך ואין לו את חייב ליתן לו יצא הבקר שידך וידו שוין בו. בהקדש חייב מן הדא הקדיש קמה ופדה קמה חייב . מה בין הבקר מה בין הקדש . הבקר יצא ידי הכל . הקדש לא יצא ידי הגזבר אמר רבי אבין אפילו ידי הבעלים לא יצא מאחר שאמר לו פדה את ראשון . רבי זעירא רבי יסא בשם רבי לעזר הזורע שדה הבקר חייב במעשרות רבי יונה מפיק לישנא בזכה בשדה הבקר וגידוליה. רבי חייא בר אדא בעא קומי רבי יוחנן כמהין ופטריות מהו שיהו חייבין במעשרות . אמר ליה רבי יוחנן בשם רבי סיסיי כתב עשר תעשר את כל תבואת זרעך דבר שהוא נזרע ומצמיח . יצאו כמהין ופטריות שאינן נזרעות ומצמיחות. רבי יונה מפיק לישנא מפני שהארץ פולטתן אף על פי שהוא שומרו להוסיף אוכל חייב קטון וגדול הא אם אינו שומרו להוסיף אוכל אינו חייב קטון וגדול . רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש זו להוציא מדברי רבן גמליאל דתנינן תמן רבן גמליאל אומר תמרות של תלתן של חרדל ושל פול לבן חייבות במעשרות אמר רבי יוסי וכי מחמת האוכל רבן גמליאל מחייב מעתה אפילו ירקן לא רבן גמליאל אומר חשובות הם לאוכל ורבנן אמרי אין חשובות לאוכל . ועוד מן הדא דתני אמר רבי יהושע מימי לא

excluditur ſpicilegium in quo manus tua, & manus illius ſunt æquales; Sive ſit ſpicilegium, ſive manipulus oblivione relictus, ſive angulus, ſive commune. Dicit R. Jochanan: Societas moleſta erit: Ecce in ſanctitate non erunt manus tua, & manus illius æquales; In quo erunt manus tua, & manus illius æquales? Dicit R. Ela: Quomodo nos explicabimus? Quando fuerit complanatus acervus in poteſtate communis, & in poteſtate ſancti. Dicit lex: *Principium tritici tui*. At non communis. *Principium tritici tui*; At non ſanctitatis. At nos ita explicabimus: Quando fecerit communes ſpicas, atque iterum acquirat; in communi abſolvitur; in ſanctitate tenetur; In communi abſolvitur ex eo quod dicit R. Jochanan nomine R. Iſai: *Et veniet Levita, quia non eſt illi pars & hæreditas tecum*; In eo, quod eſt tibi, & non eſt illi, tu obligaris: Excluditur commune, in quo manus tua, & manus illius ſunt æquales: In ſanctitate tenetur ex eo quod dicitur: Si ſanctificet ſegetem, & redimat ſegetem, tenetur: Quodnam eſt diſcrimen inter commune & ſanctum? Commune ſatisfacit debito omnium: In ſancto non ſatisfacit debito theſaurarii: Dicit R. Abin: Vel debito dominorum non ſatisfacit, poſtquam illi dixerit: Redime tu primus: R. Zehera, R. Iſa nomine R. Elieſer: Siquis ſerat agrum communem, obligatur ad decimas: Rabi Jona eruit ex phraſi; de illo, qui acquirat agrum communem, & ejus incrementa. R. Chijah bar Ada quæſivit coram Rabi Jochanan; Fungi & boleti num obligantur ad decimas? Reſpondit illi R. Jochanan nomine R. Siſai: Scriptum eſt: *Decimando decimabis omnem proventum ſeminis tui*: Quod ſeritur, & germinat: Excluduntur fungi & boleti, qui neque ſeruntur, neque germinant: R. Jona eruit ex phraſi; quia terra eos evomit; vel ſi cuſtodiat ad augendum cibum, obligatur parvum, & magnum: Ecce ſi non cuſtodiat ad augendum cibum, non obligatur parvum, & magnum: R. Amme nomine R. Simeonis ben Lakiſch: hoc ad excludendum ex verbis Raban Gamaliel; Etenim ibi legimus: Raban Gamaliel dicit: Surculi fœni Græci, ſinapi, & fabæ albæ obligantur ad decimas: Dicit R. Joſe: Num propter cibum Raban Gamaliel obligat? Hinc vel eorum olus: At Raban Gamaliel dicit: Reputantur pro cibo: Et ſapientes dicunt: Non reputantur pro cibo: Et præterea probantur ex eo quod traditur: Dicit Rabi Jeho-

מלאני לבי לומר לאדם צא ולקוט לך תמרות של תלתן ושל חרדל ושל פול הלבן ושלוק לפוטרו מן המעשרות . תני כל שתחילתו אוכל ואין סופו [אוכל מה אית לך כהדא דתני המקיים מליאה של אכרוע לזרוע בטלה דעתו קלין יחידין לא בטלה דעתו . אמר רבי יונה והוא שליקט ירק . אבל לא לקט ירק כך אנו אומרים עצים חייבין במעשרות . וכל שאין תחילתו אוכל אבל סופו אוכל אינו חייב עד שיעשה אוכל . מה אית לך כהדא דתנינן דבתרה מאימתי פירות חייבין במעשרות . תאנים משיבחילו.

הלכה ב׳ ביחילו רבי חייא בר ווא אמר חיתה כמה דתימר וגם נפשם בחלה בי . רבי אבא בר יעקב משם רבי יוחנן משיאדימו פניהם . וכל התאנים פיהם מאדימות . רבי תנחום בר מריון בשם רבי יוחנן לוקח אחת ומניח אם בשלה בתוך כדי מעת לעת חייבות ואם לאו פטורות . הענבים והאבשין משיבאישו . רבי זעירא בשם רבי יסא משיקראו באישה . רבי אייבו בר נגרי רבי תנחום בר עילאי בשם רבי תנחום בר סימאי והוא שתהא הרצנה שלהן נראית מבחוץ . אמר רבי יוחנן רכיב הוינא על כיתפי דסבי ושמעת קליה דרבי שמעון בן אלעזר יתיב מתני מכניסין במעי מלפפון ואין מכניסין במעי אבטיח . מה בין מעי מלפפון למעי אבטיח . אמר רבי שמעון בר כרסנא מעי מלפפון לאכילה מעי אבטיח לזריעה . אם אומר אם כן נמצאת מכבד את הקרקע בשבת . כל האדומין משיאדימו . מיישא תני רימון שניקרה בו אפילו פרידה אחת כילה חיבור למעשר . אשכול שבישל בו אפילו נרגר יחידי כולו חיבור למעשרות . אמר רבי חנינה פשטו הוא לן כל אותה הגפן כל אותה המין . חזרו ופשטו לו כל אותה הרוח. רבי יוסי בי רבי בון אומר כל אותה הכרם היה כרם קטן ועשאו גדול . גדול ועשאו קטן אחד ועשאו שנים שנים ועשאו אחד . שמואל אמר דלעת שניקרה כבית אביה כל אותה הגומא אסורה . אף

Jehosua : ex diebus meis nunquam cogitavi dicere homino : Egredere & collige tibi surculos fœni Græci, & sinapi, & fabæ albæ, & coque, ut absolvantur a decimis. Traditio: Quod in principio est cibus, & in fine non est cibus, quid tibi dicendum erit? Juxta illud quod traditur : Siquis servet plenitudinem trunci pro semine, ejus mens aboletur : si caules peculiares, non aboletur ejus mens: Dicit R. Jona: Quando colligat olus : At si non colligat olus ; Nos ita dicimus : Ligna obligantur ad decimas, & quod ab initio non comeditur, & in fine comeditur, non tenetur, donec fiat cibus. Quid tibi dicendum erit? Juxta illud quod postea traditur. Quando fructus obligantur ad decimas? Ficus ex quo succo turgeant.

Constitutio II. Ex quo maturuerint. R. Chijah bar Uvah dicit: Vivit; sicut dictum est : *Siquidem & anima eorum exhorruit in me*. R. Aba bar Jacob nomine R. Jochanan : Ex quo rubescant eorum facies. Atqui cunctarum ficuum facies rubescunt. R. Tanchum bar Marian nomine R. Jochanan: Siquis sumat unam, & reponat; si maturescat in cado de tempore ad tempus obligantur ad decimas, si minus, absolvuntur. Uvæ & labruscæ ex quo vinacea ostendant. R. Zehera nomine R. Isa; Ex quo vocentur maturæ: R. Ajabo bar Nigri, R. Tanchum bar Elai nomine R. Tanchum bar Simai ; Quando nucleus acinorum extrinsecus videatur : Dicit R. Jochanan: Equitabam super humeris senis, & audivi vocem R. Simeonis ben Eliesser, qui sedens docebat : Licet colligere intestina melopeponis, at non licet colligere intestina peponis : Quodnam est discrimen inter intestina melopeponis, & peponis? Dicit R. Simeon bar Charsana: Intestina melopeponis cedunt in cibum ; intestina peponis in semen. Si ita dicas, deprehendetur, quod everras solum in Sabbatho. Cuncta quæ rurubescunt, ex quo rubescant. Maiscia docet : In malogranato, si perforetur vel granum unum, tota compositio obligatur ad decimas. Si in botro maturescat vel granum unum, tota compositio obligatur ad decimas. Dicit R. Chanina. Certum est nobis de tota illa vite, de tota illa specie. Iterum illi fuit certum de toto illo latere. R. Jose discipulus R. Bon dicit: Tota illa vinea; sive fuerit vinea parva, & fecerit magnam; si magna, & fecerit parvam; si una & fecerit duas, si duæ, & fecerit unam. Samuel dicit : Si cucurbita perforetur in loco patris sui, tota illa fossa est vetita:

במכברות תמרה כן. אמר רבי יוסי שאל
יונתן בן חרשא איש ניניסר את רבן
גמליאל וחכמים ביבנה ניקורי רטב באביהם
מה הם. אמרו לו כל אותו הדקל אסור.
אמר רבי יוסי לכן צריכה בשניקרו כולם
שלא תאמר הואיל ואין דרך הנחש לעשות
כן אני אומר ענן של צפרים שכן עליהם
וניקרו. רבי יונה בשם רבי שמעון חסידא
ניקורי רטב באביהם אסור והרבים נהגו
בהם היתר ואינן ניזוקין. הרימונים משימסו.
רבי זעירא בשם רבי יסא משיתמעך האוכל
תחת ידיו. רבי יהודה בר פזי בשם רבי
יהושע בן לוי משיכניסו מחצה. רבי יונה
בעי דילמא מן רבנין דאנדתא הוא שמע
לה. אחינו המסו את לבבינו. פלגון לבבינו.
התמרים משיטילו שאור. רבי הייא בר
ווא אמר משיתמלא החרץ. רבי יונה בעי
מה נן קיימין אם בשיתמלא החרץ נובלת
היא. אם משתפרוש גרעינה מתוך האוכל
בשילה היא כל צורכה. רבנן דקיסרין
אמרי ויהיו יפות לאכילה. הפרסקין
משיטילו גידים. רבי זעירא בשם איסי
משיטילו גידים ארומים. האגוזים והשקדים
משיעשו מגורה רבי יהודה אומר האגוזים
והשקדים משיעשו קליפה. אמרו בקליפה
התחתונה שהיא סמוכה לאוכל. מודים
חכמים לרבי יהודה באלצרין ובאפיסטקין
ובאיצטרובילין משיעשו קליפה.

הלכה ג חני רבי חיננא בר פפא
חרובין שילשולן הוא חנטן. וכל השחורים
כגון עינבי הדס ועינבי סנה משינקידו.
תני רבי חיננא בר פפא משיעשו נקודות
נקודות שחורות. הפרישין איספרגלין ולמה
נקרא שמם פרישין שאין לך מין אילן
שהוא פריש לקדרה אלא זה בלבד. וכל
הלבנים. כגון אילין מרפייתה. משיקריחו
רבי חיננא בר פפא אמר משיעשו קרחות
קרחות לבנות. תני רבי שמעון בן יוחאי
משיזחילו מים. אתא עובדא קומי רבי
חנינה ובעא למיעבר ברבי חיננא בר פפא.
חזר ואמר וכי מחמת האוכל הן מקריחות.
לא מחמת התולעת שיש בהם. התלתן

ta: Vel de ſcopis palmæ ita eſt dicendum. Dicit R. Joſe: Quæſivit Jonathan ben Charſa vir Ginnaſar a Raban Gamaliel, & a ſapientibus in Jabne. Foramina dactyli recentis in patribus ſuis quid erunt? Reſponderunt illi: Tota illa palma eſt vetita. Dicit R. Joſe: Ita neceſſe eſt, quando omnes ſint perforati; ne dicas, quoniam non ſolet ſerpens ita facere; Ego dico, quod nubes avicularum cubavit in iis, & perforavit. R. Jona nomine R. Simeonis benefici: Foramina dactyli recentis in patribus ſuis, ſunt vetita; & multi obſervarunt permiſſionem, & non ſunt læſi: mala punica ex quo liqueſcant. R. Zehera nomine R. Iſa: Ex quo comprimatur cibus ſub manu ſua. R. Jehuda bar Pazi nomine R. Jehoſua ben Levi: Ex quo dimidium liqueſcat: R. Jona quæſivit a ſapientibus, num explicata eſt conſtitutio? *Fratres noſtri liquefecerunt corda noſtra*; diſſentiunt in corda noſtra. Dactyli ex quo emittunt fermentum. Rabi Chijah bar Uvah dicit. Ex quo impleatur lumbus. R. Jona quæſivit. Quomodo nos explicabimus? Si impleatur lumbus, deciduus fructus erit: Si ex quo ſeparetur ejus granum ex cibo, maturum erit, quantum ſit neceſſe. Sapientes Cæſarienſes dixerunt: Dummodo ſint idonea pro cibo. Mala perſica ex quo nervos emittunt: R. Zehera nomini Iſſi: Ex quo emittunt nervos rubros: Et nuces, & amygdalæ ex quo ciſtam faciant. R. Jehuda dicit. Nuces & amygdalæ, ex quo corticem fecerint. Dixerunt de cortice inferiori, quæ ſit proxima cibo. Conſentiunt ſapientes cum R. Jehuda de Alzerin, & de Apiſtakin, & de Iſtarobilin (*ignoti mihi fructus*) ex quo corticem fecerint.

Conſtitutio III. Docet R. Chinna bar Papa: Siliquæ ex quo protruſerint tertiam partem; & omnia nigra, e. g. baccæ myrti, & baccæ rubi, ex quo punctis notata ſint: Docet R. Chinna bar Papa, ex quo fiant puncta nigra. Cydonia, aſparagi; Et cur vocatur nomen cydoniorum? Quia non eſt tibi ſpecies arboris, quæ ſeparetur ad ollam, niſi hæc duntaxat: Et omnia alba: Sicut ſunt iſta Meriphitha. Ex quo glabreſcant: R. Chinna bar Papa dicit: Ex quo fiant punctim alba. Docet R. Simeon ben Jochai; Ex quo diſtillent aquas. Allatum eſt factum coram R. Chanina, & voluit ſtatuere juxta mentem R. Chinna bar Papa: Iterum dixit: Num propter cibum glabreſcunt? Non propter vermes, qui ſunt in iis. Fœnum Græcum, ex quo germinet;

Ita

משתצמח . כיני מתניתא כדי שתזרע ותצמח . כיצד הוא בודק רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן נוטל מלא קומצו ונותן לתוך הספל של מים אם שקע רובה חייבת . ואם לאו פטורה . רבי יונה בעי מעתה מה ששיקע יהא חייב . ומה שלא שיקע יהא פטור . אלא כל פרידה ופרידה איתאמרת . אמר רבי זעירא כתיב עשר תעשר את כל תבואת זרעך דבר שהוא נזרע ומצמיח יצא פחות משליש שאינו נזרע ומצמיח . רבי חיננא בשם רבי זתים וענבים שלא הביאו שליש אף המשקים היוצאים מהם . להכשיר אין מכשירין . רבי חייה בשם רבי חנינה זתים מאמתי חייבות במעשרות משיבכר צמייא קייטא לא ביכר צמייא קייטא . משיבכירו בנות שבע . לא ביכרו בנות שבע משיורו מרויות שנייה שבמוקצה . רבי לעזר בי רבי יוסי בשם רבי תנחום בר חייה משיבכרו בנות שבע לבנות . אמר רבי יוסי בי רבי בון ובלבד בנות שבע שבאותו מקום .

הלכה ד   תמן תנינן הלוקח שדה ירק בסוריא עד שלא באו לעונת המעשרות חייב משבאו לעונת המעשרות פטור ולוקט כדרכו ולוקח . והכא את אמר הכין . חזקיה אמר בשדה של קישואין ושל דלועין היא מתניתא . אמר רבי זעירא אפילו תימר בשדה ירק עצמו עוד הוא יש לו גבול משיביא שלש פתילות . נהוראי בר שינייא אמר משום רבי שמעון תפוחים קטנים פטורים . תפוחים גדולים חייבין . תפוחי מילי מילה בין גדולים בין קטנים חייבין והדא מתניתא מהיא מאן דאמר קטנים במחלוקת מאן דאמר תפוחי מילי מילה דברי הכל . אתרוג הבוסר רבי עקיבה אומר אינו פרי . וחכמים אומרים פרי . רבי אילא רבי יסא בשם רבי לעזר אתיא דרבי שמעון בשיטת רבי עקיבה רבו . כמה דרבי עקיבא אמר אינו פרי כן רבי שמעון אומר אינו פרי . אמר רבי יוסי כל שהוא כשר ללולב חייב

Ita ſe habet Miſna : Ut poſſit ſeri , & germinare . Quomodo inquiret ? R. Samuel bar Nachman nomine Rabi Jonathan : Sumet plenitudinem pugilli ſui , & immittet in pelvim aquarum , ſi ſubmergatur major pars , tenetur , ſi minus , abſolvitur . R. Jona hinc quæſivit ; Cur ſi ſubmergatur , tenetur , & cur ſi non ſubmergatur , abſolvitur ? At non dictum eſt niſi de majori parte ſingulorum granorum . Dicit R. Joſe diſcipulus R. Bon , & Bini : De majori parte ſingulorum granorum dictum eſt : Dicit R. Zehera : Scriptum eſt : *Decimando decimabis omnem proventum ſeminis tui* ; Si rem , quæ ſeritur , & germinat ; Excluditur quod eſt minus tertia parte , quod non ſeritur , neque germinat . Rabi Chinna nomine Rab : Olivæ & uvæ ſi non maturuerint ad tertiam partem , vel liquores exeuntes ab illis . Ad diſponendum ; non diſponunt . Rabi Chijah nomine R. Chanina : Olivæ quando obligantur ad decimas ? Ex quo primitiva præciditur in æſtate , ſi non primitiva præcidatur in æſtate , ex quo præcoces fiunt ficus albæ , ſi non fiant præcoces ficus albæ , poſtquam irrigatæ ſint irrigatione ſecunda in tabulato . Rabi Elieſer diſcipulus Rabi Joſe nomine R. Tanchum bar Chijah ; ex quo præcoces fiant ficus albæ ; Dicit R. Joſe diſcipulus R. Bon ; dummodo ficus albæ , quæ ſint in eodem loco .

Conſtitutio IV. Ibi legimus : Si emat agrum oleris in Syria , priuſquam adveniat tempus decimarum , tenetur , ſi poſtquam advenerit tempus decimarum , abſolvitur ; & colliget juxta morem ſuum , & ſumet : Et tu ita dicis ? Ezechias dicit : De agro cucumerum , & cucurbitarum : Extat Miſna . Dicit R. Zehera ; vel ſi dicas de ipſo agro oleris , præterea eſt illi terminus , poſtquam produxerit tres balanos . Nehorai bar Sinna dicit nomine R. Simeonis ; Mala parva abſolvuntur : Mala grandia tenentur . Mala quercus , quæ producit gallas , ſive magna ſive parva tenentur ; atque iſta eſt Miſna ; ex eo quod dicit : De parvis eſt diſſenſio : Qui dicit : Mala quercus , quæ producit gallas , ex omnium conſenſu eſt : Malum citreum immaturum ; Rabi Akiba dicit ; non eſt fructus ; & ſapientes dicunt : Eſt fructus . R. Ela , R. Iſa nomine R. Elieſer ; ſententia R. Simeonis conſentit cum ſententia R. Akiba magiſtri ſui : Sicut R. Akiba dicit ; Non eſt fructus ; ita pariter R. Simeon dicit : Non eſt fructus . Dicit R. Joſe . Quod eſt conveniens palmæ , obligatur ad decimas , &

quod

במעשרות וכל שאינו כשר ללולב אינו חייב במעשרות. התיבון הרי המנומר. הרי נדל בטפוס . הרי עשוי בכדור הרי הוא פסול ללולב וחייב במעשרות . מסתברא רבי שמעון יודה לרבי עקיבה . רבי עקיבה לא יודי לרבי שמעון . רבי שמעון יודה לרבי עקיבה דכתיב פרי ואינו פרי . רבי עקיבה לא יודה לרבי שמעון הרי מנומר . הרי גדל בטפוס . הרי עשר בכדור הרי הוא פסול ללולב וחייב במעשרות . החייב בשקדים המרים פטור במתוקים קטנים . החייב במתוקים קטנים פטור במרים גרולים תני רבי ישמעאל בי רבי יוסי משום אביו שקדים המרים הרי אלו פטורים ומתוקים אינו חייבין עד שתפרוש קליפתן החיצונה. הורי רבי חנינה בציפורי כהדא דרבי ישמעאל בי רבי יוסי . במה הורי ציפוראי אמרי במרים . רבי זעירא אמר במתוקים . אמר רבי יוחנן ירדו לכאן נתחייבו . עלו ככר נפטרו . הורי רבי פנחס כיון שראה שלשה שפירשה קליפתן החיצונה שהוא תירם את כל הקיפה. אמר רבי מנא ובלבד שלא יתרום מקופה על חברתה.

הלכה ה מאן די ירים פקסוסיה מאן די ירים שלקוקיה הוה מפקס ראשון ראשון ומשלק ראשון ראשון לא נטבלו עד שיפקס כל צורכו וישלוק כל צורכו. פיקס ושילק ברשות ההקדש ופריו אגרו צינוק גדול לשדה . אבל אם אגרו צינוק קטון לשוק נטבל. רבי עזרא בעי ארין לא נגמרה מלאכת השדה ואת אמר הכין. אלא כיבי אגרו צינוק גדול בשדה והוא עתיד לאוגדו צינוק קטן לשוק נטבל. היתה כלכלה אחת וברעתו למלאת את חציה כיון שמילא חציה נטבלה ברעתו למלאת את כולה . לא נטבלה עד שימלא את כולה. היו שתים וברעתו למלאת שתיהם לא נטבלו עד שימלא שתיהם במה דברים אמורים במוליך לשוק . אבל במוליך לביתו אוכל מהם עראי עד שהוא מגיע לביתו. מה בין המוליך לשוק . מה בין המוליך לביתו . בשעה שהוא מוליך לביתו ברעתו הדבר תלוי . ובשעה שהוא מוליך לשוק

quod non est conveniens palmæ, non obligatur ad decimas: Objecerunt: Si erit maculis variis distinctum: Si crescat in forma, si fiat in pila, ecce erit illegitimum pro palma, & obligabitur ad decimas. Probabiliter R. Simeon consentit cum R. Akiba, R. Akiba non consentit cum R. Simeone: R. Simeon consentit cum R. Akiba; Scriptum est enim פרי at non est fructus: R. Akiba non consentit cum Rabi Simeone; Si fuerit variis maculis distinctum, si crescat in forma, si fiat in pila, ecce erit illegitimum pro palma, & obligabitur ad decimas; Quod obligatur in amygdalis amaris, absolvitur in amygdalis parvis; & quod obligatur in dulcibus parvis, absolvitur in amaris magnis. Docet Rabi Ismael discipulus R. Jose nomine patris sui; Amygdalæ amaræ absolvuntur, & dulces non obligantur, donec separet earum corticem exteriorem: Docuit Rabi Chanina in Tsippori juxta mentem R. Ismael discipuli R. Jose: Quid docuit Tsipporienses? Dixerunt de amaris: R. Zehera dicit de dulcibus: Dicit Rabi Jochanan: Si huc descendant, obligantur, si adscendant, absolvuntur. Docuit R. Pinchas, postquam vidit tres, quod separarint earum corticem exteriorem, quod separare debeat totam sportam: Dicit R. Mena: Dummodo non separet ex altera pro altera sporta.

Constitutio V. Ex quo projicit pilos; ex quo abjicit lanuginem; si pilos sigillatim, & lanuginem sigillatim abjiciat; non erunt indecimati, donec pilos & lanuginem projecerit, quantum opus sit: Si pilos, & lanuginem projiciat in potestate sanctitatis, & ejus fructus colligantur vinculo magno pro agro, at si colligantur vinculo parvo pro foro, erunt indecimati. R. Ezra vult, quod nondum perfectum sit opus agri; & tu ita dicis? At ita se res habet; Si colligat vinculo magno in agro, & ipse sit ligaturus vinculo parvo pro foro, erit indecimatum. Si sit canister unus, & ejus mens sit, ut impleat dimidium, postquam impleverit dimidium, erit indecimatus; si ejus mens sit ut impleat totum, non sit indecimatus, donec impleatur totus: Si duo sint, & mens ejus sit, ut impleat ambos, non fiunt indecimati, donec impleat ambos: De quo hæc dicta sunt? De eo, qui defert in forum; At si deferat domum, poterit comedere ex iis accidentaliter, donec deferat domum. Quodnam est discrimen inter deferentem in forum, & deferentem domum? Quando deferat domum, res dependet ab ejus intentione, quando defert

לא בדעתו הדבר תלוי בדעת הלקוחות הדבר תלוי שמא ימצא לקוחות ונטבלו מיד.

הלכה ו תני משיעמיר ערימה בראש גגו. רבי יונה בעי הא בשדה לא. אמר רבי חיננא דרובה אתא אימור לך אפילו משיעמיר ערימה בראש גגו. הבצלים משיפקלו. מן דו ירים פורנרה. תבואה משיתמרח. רבי חנניה בשם רבי יוחנן מן די ישפר אפוי דבריה והא תני רבי יעקב בר סיסיי מאמתי הוא תורם את הגורן משתיעקר האלה. כאן בשיש בדעתו למרח וכאן בשאין בדעתו למרח. תני אבל כובר הוא מקצת ותורם מן הכבור על שאינו כבור. אמר רבי אילא שכן דרך בעלי בתים להיות מכניסין לתוך בתיהן. מאי טעמא והאלפים והעריים עובדי האדמה בליל חמץ יאכלו. כבר ברשות ההקדש ופדיו מאחר שהוא יכול לאכול ממנו עראי. ועכשיו שאינו יכול לאכול ממנו עראי כמי שעשה מעשה ברשות ההקדש והוא חייב. התיב רבי חיננא והתני שילה וקיפה ברשות ההקדש פטור. אמר רבי יודן תמן אין איפשר לו שלא יכבוש ושלא לשלוק. ברם הכא איפשר לו שלא למרח דאמר רבי אילא והאלפים והעירים ונומר. תנן אבל קולט הוא מתחת הכברה ואוכל. רב חסדא אמר שהן מחוסרין לרוח. רבי אילא בשם רבי יסא שהן מחוסרין ניחה. והתנינן היין משיקפה. מאן דאמר שהם מחוסרין ניחא מאן דאמר שהן מחוסרין לרוח מחוסר הוא בשמריו. התיב רבי בנימן בר גידול והא תנינן השמן שירד לעוקל. מאן דאמר שהם מחוסרין ניחא מאן דאמר שהם מחוסרין לרוח מחוסר הוא להציל. היה אוכל וחשיכה לילי שבת או שנתנו לאדם אחר לא נטבל. רבי ירמיה סבר מימר בנתון בחמיתה ובתמחוי אבל בנתון בצלוחית נטבל. אמר רבי יוסי אפילו נתון בצלוחית לא נטבל אמר ליה רבי ירמיה ואין שבת

fert in forum, res non dependet ab ejus intentione; ab intentione emtoris res dependet, quia fieri potest ut inveniat emtorem, & statim fiunt indecimati.

Constitutio VI. Traditio: Ex quo in acervum cogantur in summitate tecti: R. Jona hoc vult, at non in agro. Dicit R. Chinna Deruba; Tu tibi dicis, vel si in acervum cogantur in summitate tecti. Ceparum, ex quo corticem abjecerint: Ex quo abjecerint folia mala. Proventus, ex quo fuerit ventilatus. R. Chananjah nomine R. Jochanan: Ex quo pulchra fiat facies filii. Atqui hoc docet R. Jacob bar Sisai. Quando separabit aream? Ex quo evulsum fuerit frumentum: Hic agitur, quando habeat intentionem ventilandi, & ibi quando non habeat intentionem ventilandi: Traditio: At si cribret partem, & separet ex cribrato pro non cribrato: Dicit R. Ela: Hæc est consuetudo patrumfamilias ut inferant in domos suas: Quænam est ratio? *Tauri, & pulli asinorum, qui operantur terram commixtum migma comedent*. Si fuerit in potestate sanctitatis, & redimat ab alio, qui possit comedere ex eo accidentaliter; at nunc quando non possit comedere ex eo accidentaliter, reputatur perinde, ac faciat opus in potestate sanctitatis & teneatur. Sedens Rabi Chinna, docuit. Si secundina, & ventriculus fuerit in potestate sanctitatis absolvitur: Dicit R. Jodan; Ibi, quia fieri non potest, ut condiat, & coquat; at hic fieri potest, ut non ventilet. Hoc est quod dicit R. Ela: *Tauri, & pulli asinorum &c.* Legimus: At ipse poterit colligere sub cribro, & comedere. R. Chasda dicit: Quando deficiant in spatio. R. Ela nomine Rabi Isa; quando deficiant quiete. Atqui legimus: Vini, ex quo despumatum fit: Qui dicit, quod deficiant quiete, & qui dicit deficiant in spatio, deficiens est in fœcibus suis: Objecit R. Benjamin bar Ghidul: Atqui legimus: Olei, ex quo diffluat in lacum. Qui dicit, quod deficiat quiete, qui dicit quod deficiat in spatio, deficiens illud est, ut limpidum fiat: Si comedat, & oboriantur tenebræ in noctibus Sabbathi, aut si dederit alii homini non fit indecimatum. Rabi Hieremias putat dicendum, quando indat in placentam tenuem, & in catinum, at si immittat in scutellam, fit indecimatum. Dicit R. Jose; vel si immittat in scutellam, non fit indecimatum. Dixit illi R. Hieremia; Nonne Sabbathum facit indecima-

טובלת . אמר ליה ואין מקח טובל . אמר ליה בההיא דאמר רבי יוסי בשם רבי זעירא רבי יונה רבי זעירא בשם רבי לעזר אף מה שבלגין לא נטבל מפני שהוא עתיד להחזירו בדבר שלא נגמרה מלאכתו· חייליה דרבי ירמיה מן הדא ועוד אמר רבי ליעזר עומר אדם הוא על המוקצה ערב שבת בשביעית ואומר מכאן אני אוכל למחר . לא אמר אלא בשביעית הא שאר שני שבוע לא . מה עכר ליה רבי ירמיה להחזירו למקומו אי את יכול שהוא עושה מוקצה לפיכך נטבל . מתניתא פליגא על רבי ירמיה אין עראי לשבת . פתר לה ובלבד דבר שיש לו מוקצה . על דעתיה דרבי ירמיה לא שנייא היא דבר שיש לו מוקצה . היא דבר שאין לו מוקצה . רבי מנא בעי היתה צלוחית מליאה ונתונה על פצים לחבירו נטבלה או מאחר שהיא נתונה במקום שלא נגמרה מלאכתו לא נטבלה . עד היכן רבי יודה בר פזי רבי סימון בשם רבי יוסי בר חנינה עד כדי שיהא נתון ידו לתוכה והוא נכוית . הכל מודים בכלי שני שהוא מותר. מה בין כלי ראשון מה בין כלי שני. אמר רבי יוסי בי רבי בון כאן היד שולטת . וכאן אין היד שולטת. אמר רבי יונה כאן וכאן אין היד שולטת . אמר רבי יונה כאן וכאן אין היד שולטת אלא עשו הרחק לכלי ראשון ולא עשו הרחק לכלי שני . אמר רבי מנא ההין פינכא דאריא מסייע לאבא . ההין פינכא דגלוסא מסייע לאבא דאת מפני ליה מן אתר לאתר ועוד כרון היא רתח . מהו ליתן מלמטן ולערות עליהם מלמעלן . רבי יונה אמר אסור ועירוי ככלי ראשון הוא. חייליה דרבי יונה מן הדא אחר שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח . והכא הוא אמר הכין . אמר רבי יוסי תמן כלי חרס בולע . תבלין אינן מתבשלין . התיב רבי יוסי בי רבי בון והתני אף בכלי נחשת כן· אית מימר כלי נחשת בולע . מהו להערות עם הקילוח . אמר רבי חנינה בריה דרבי הילל מחלוקת רבי יונה ורבי יוסי רבי יצחק בר גופתא בעי קומי רבי מנא עשה כן בשבת חייב משום מבשל . עשה כן בבשר בחלב חייב משום מבשל . אמר ליה

matum? Respondit illi: Nonne qui emit, facit indecimatum? Respondit illi juxta illud quod dixit R. Jose nomine R. Zehera, R. Jona, R. Zehera nomine Rabi Elieser: Vel quod est in lagena, non fit indecimatum, quia poterit restituere in rem, cujus opus non fuerit perfectum: Confirmatur ex hoc sententia R. Hieremiæ: Et præterea dicit R. Elieser: Poterit constituere super perfecto vespera Sabbathi in anno septimo, & dicere; Hinc mane ego comedam. Non poterit dicere nisi in anno septimo, at non reliquis annis septimanæ. Quomodo explicat R. Hieremia; ut restituatur in locum suum? Tu non potes facere perfectum, ideoque erit indecimatum. Misna contraria est R. Hieremiæ; Non est accidentale in Sabbatho: Explicat: Dummodo sit res in qua sit perfectum: Ex mente R. Hieremiæ non ita res mutata est, ut in ea sit perfectum; erit res, in qua non sit perfectum. R. Mena quæsivit: Si ampulla plena sit, & det inter postes januæ socio suo, fiet indecimata; aut postquam ponatur in loco, in quo non fuerit perfectum ejus opus, non fiet indecimata: Hactenus R. Jehuda bar Pazi; R. Simeon nomine R. Jose bar Chanina: Quosque immittet in eam manum suam, ut comburatur? Omnes conveniunt, quod in vase secundo sit licitum. Quodnam est discrimen inter vas primum, & vas secundum. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Hic manus dominatur; & ibi manus non dominatur. Dicit R. Jona: Tam hic quam illis manus non dominatur: At faciunt distantiam vasi primo, at non faciunt distantiam vasi secundo. Dicit R. Mena. Ista scutella quæ exhalat favet τῷ Aba: Ista scutella quæ non tantum exhalet favet Aba: tu potes efferre de loco ad locum, & adhuc erit fervens: Quid erit, si infra indantur condimenta, & supra ea superfundantur? R. Jona dicit: Est vetitum, & est effusio in primum vas: Confirmatur hinc sententia R. Jona; Postquam in eo coxit, & in illud effudit, fervebat: Et tu ita dicis? Dicit R. Jose: Ibi vas testaceum absorbet; condimenta non coquuntur. Assidens R. Jose discipulus R. Bon docuit: Vel in vase æneo ita fieri solet: Potest dici, quod vas æneum absorbeat: Quid si effundatur cum lebete? Dicit R. Chanina bar R. Hillel: Dissentiunt R. Jona, & R. Jose; Rabi Isaach bar Guphta quæsivit coram Rabi Mena: Si ita faciat in Sabbatho, tenetur propter coctionem; Si ita faciat in carne cum lacte, tenetur propter coctio-

כיי דאמר רבי זעירא איזהו חלוט ברור כל שהאור מהלך תחתיו. וחכא איזהו תבשיל ברור כל שהאור מהלך תחתיו. על דעתיה דרבי יודה מלח כציר יין כחומץ.

הלכה ז חנניה בריה דרבי יסא אמר מה פליגין רבי יודה ורבנין בטבל שנטבל מדבריהם. אבל טבל שנטבל דבר תורה אוף רבנין מודיי. רבי מנא אמר ליה סתם רבי אבין בשם רבי יוחנן רבי יודן כדעתיה ורבנין כדעתון דתני זית שפיצעו בידים מסואבות לא הוכשרו. לסופנן במלח הוכשרו לידע אם יש בו מים לא הוכשרו. רבי יודן אמר הוכשרו. רבנין אמרין במימיו הוא בודק. רבי יודה אומר בגופו הוא בודק. והכא רבנין אמרין במימיו הוא מחליק. רבי יודה בשיש שלו מהליק. רבי אמר לרבי שמעון בריה עלה והכא לנו גרוגרות מן החבית. אמר ליה ואינו אסור משום מוקצה. אמר ליה ואדיין את לזו אין לך אסור משום מוקצה אלא תאנים וענבים בלבד. אמר רבי שמואל בר סיסרטאי מפני שהם מסריחות בנתיים. רבי זעירא בעא קומי רבי יסא לא מסתברא באילין פצולי אילין הוה עובדא. אמר ליה אוף אנא סבר כן אתא רבי יוסי בי רבי בון רבי יצחק בר ביסנא בשם רבי יוחנן באילין פצולייא הוה עובדא. אמר ליה אין לך אסור משום מוקצה אלא תאנים וענבים בלבד. רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו הדא דתימא לענין שבת אבל לענין מעשרות כל הדברים יש להם מוקצה. אמר רבי מתניתא אמרה כן גרונרות משידוש ומגורה משינעיל. אמר רבי יוחנן דברי שונה ראשון לא התחתון צריך לעליון ולא העליון צריך לתחתון דברי שונה אחרון צריך לעליון ולא העליון צריך לתחתון. אמר רבי לעזר דרבי מאיר היא. אמר ליה דלא תיסבור מימר סתמא דרבי יוסי היא הלכה כסתמה לפום כן צרך מימר דרבי מאיר היא דרבי מאיר ורבי יוסי חלכה כרבי יוסי.

ctionem. Dixit illi. Secundum illud quod dicit R. Zehera; Si hæc ſit ſtriblita, purificatur quando ignis ſub ea accendatur; & hic quod decoctum purificatur? quando ſub eo accendatur ignis: Ex mente R. Jehuda; ſal eſt ſicut muria, vinum ſicut acetum.

Conſtitutio VII. Chananjah bar Rabi Iſa dicit: Cur diſſentiunt R. Jehuda & ſapientes in indecimato? In indecimato, quod ſit indecimatum ex verbis Scribarum; At in indecimato, quod ſit indecimatum ex lege, vel ſapientes conſentiunt. R. Mena dixit illi. Abſolute dicit R. Abin nomine R. Jochanan; R. Jodan juxta ſententiam ſuam, & ſapientes juxta ſententiam ſuam! Etenim extat traditio. Si olivam contundant manibus immundis, non diſponunt; ſi ut abſtergant ſale, diſponunt; ſi ut norint an ſint in ea aquæ, non diſponunt; R. Jodan dicit: Diſponunt: Sapientes dicunt: In ejus aquis inveſtigabit: R. Jehuda dicit: In ejus corpore inveſtigabit: At hic ſapientes dicunt: In ejus aquis ſeparabit; R. Jehuda dicit: In eo quod ſuum eſt, ſeparabit. Rabi dixit R. Simeoni filio ſuo: Adſcende & affer nobis caricas ex vaſe; Dixit illi: Nonne eſt vetitum reſpectu perfecti? Reſpondit illi: Tu quoque ita ſentis? Non eſt tibi vetitum reſpectu perfecti, niſi ficus, & uvæ duntaxat. Dicit R. Samuel bar Siſartai; quia putreſcunt inter ſe. R. Zehera quæſivit coram R. Iſa: Non eſt putandum ut de his corticibus agatur. Reſpondit illi: Ego quoque ita exiſtimo. Venit Rabi Joſe diſcipulus R. Bon. R. Iſaach bar Biſna nomine R. Jochanan: De his corticibus agitur. Dixit illi: Non eſt tibi vetitum reſpectu perfecti, niſi ficus & uvæ duntaxat. Rabi Jacob bar Zebdi nomine R. Abau: Quod dicis, intelligendum eſt reſpectu Sabbathi, at reſpectu decimarum, cunctis rebus eſt perfectum. Dicit Rabi. Miſna ita dicit: Caricarum, ex quo contundantur; areæ, ex quo complanatæ ſunt. Dicit R. Jochanan: Hoc prius docui: inferius non opus habet ſuperiori, neque ſuperius inferiori. Hoc docui: inferius opus habet ſuperiori, at non ſuperius inferiori. Dicit R. Elieſer: Hæc eſt ſententia R. Meir. Reſpondit illi: Ne putes dicendum, quod abſolute ſit ſententia R. Joſe; Conſtitutio eſt abſoluta; Idcirco dicendum eſt, quod ſit ſententia R. Meir, & ſententia R. Meir & R. Joſe, & conſtitutio juxta mentem R. Joſe.

CA-

פרק שני

א היה עובר בשוק ואמר טלו לכם תאנים אוכלים ופטורים. לפיכך אם הכניסו לבתיהם מתקנים ודאי. טלו והכניסו לבתיכם לא יאכלו מהם עראי לפיכך אם הכניסו לבתיהם אינן מתקנין אלא דמאי.

ב היו יושבין בשער או בחנות ואמר טלו לכם תאנים אוכלים ופטורים. ובעל השער ובעל החנות חייבים. רבי יהודה פוטר עד שיחזור את פניו או עד שישנה מקום ישביתו.

ג המעלה פירות מגליל ליהודה או עולה לירושלם אוכל עד שהוא מגיע למקום שהוא הולך וכן בחזירה. רבי מאיר אומר עד שהוא מגיע למקום השביתה. הרוכלים המחזרים בעיירות אוכלין עד שהן מגיעין למקום הלינה. רבי יהודה אומר בית הראשון הוא ביתו.

ד פירות שתרמן עד שלא נגמרו מלאכתם רבי ליעזר אוסר מלאכול מהם וחכמים מתירין חוץ מכלכלת התאנים כלכלת תאנים שתרמה רבי שמעון מתיר וחכמים אוסרין.

ה האומר לחברו הילך איסר זה ותן לי בו חמש תאנים לא יאכל עד שיעשר דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר אוכל אחת אחת ופטור ואם צירף חייב. אמר רבי יהודה מעשה בגינת וורדים שהיתה בירושלם והיו תאניה נמכרות משלש ומארבע באיסר ולא הפרישו ממנה תרומה ומעשר מעולם.

ו האומר לחברו הילך איסר זה בעשרים תאנים שאבור לי בורר ואוכל. באשכול שאבור לי פורט ואוכל. באבטיח שאבור לי כופת ואוכל. אבל אם אמר לו בעשרים תאנים אילו בשני אשכולות אילו בשני רימונים אילו בשני אבטיחים אילו אוכל כדרכו ופטור מפני שקנה במחובר לקרקע.

ז השוכר את הפועל לקצות בתאנים אמר לו על מנת שאוכל תאנים הוא אוכל ופטור. על מנת שאוכל אני

CAPUT II.

I. SI transiens per forum clamet: Sumite vobis ficus; Qui comederint, absolvuntur; Idcirco si inferant in domos suas, debent perficere tanquam rem certo indecimatam. Sumite, & invehite in domos vestras: Non comedent ex iis accidentaliter; idcirco si invehant in domos suas, non perficient, nisi rem dubiam.

II. Si consideat in porta, vel in taberna, & dicat. Sumite vobis ficus; Comedentes absolvuntur. At dominus portæ & tabernæ tenetur. R. Jehuda absolvit, donec convertat faciem suam, aut donec mutet locum sessionis suæ.

III. Siquis deferat fructus a Galilæa in Judæam, aut adscendat Hierosolymam, poterit comedere donec perveniat ad locum, quo tendit; atque ita in reditu; R. Meir dicit, donec perveniat ad locum, ubi Sabbathum agere velit. Seplasarii, & qui per oppida circumeunt, possunt comedere, donec perveniant ad locum pernoctationis suæ. R. Jehuda dicit: Prima quæque domus erit domus ejus.

IV. Si fructus separet, priusquam perfectum sit eorum opus, R. Elieser prohibet ut possit ex iis comedere accidentaliter, & sapientes permittunt, excepto canistro ficuum; Si canistrum ficuum separaverit, R. Simeon permittit, & sapientes prohibent.

V. Si dicat socio suo: Ecce tibi hoc assarium, ut ex eo des mihi quinque ficus; non comedat nisi decimarit; verba R. Meir; R. Jehuda dicit: Poterit comedere sigillatim; si conjunctim, tenetur. Dicit R. Jehuda. Narratur de horto rosarum qui erat Hierosolymæ, ubi ficus vendebantur ternæ, & quaternæ pro assario, & nunquam separarunt de iis separationem & decimam.

VI. Si dicat socio suo: En tibi hoc assarium pro vicenis ficubus, quas eligam mihi; Licet eligere & comedere. Pro botro quem mihi eligam: Grana sigillatim eximet, & comedet. Pro melone, quem mihi eligam. Elidet & comedet: At si illi dicat: Pro vicenis istis ficubus, pro duobus istis botris, pro duobus istis malogranatis, pro duobus istis melonibus; Poterit comedere more suo, & absolvetur, quia acquisivit fructus terræ adhærentes.

VII. Si mercede conduxerit operarium, ut ficus abscindat: At illi dicat: Eo pacto, ut comedam ficus: Poterit comedere, & absolvetur: Eo pacto, ut co-

ובני או שיאכל בני בשכרי הוא אוכל ופטור ובנו אוכל וחייב על מנת שאוכל בשעת הקציעה ולאחר הקציעה . בשעת הקציעה אוכל ופטור ולאחר הקציעה אוכל וחייב שאינו אוכל מן החורה . זה הכלל האוכל מן התורה פטור ושאינו אוכל מן ההורה חייב .

ח ה'ה עושה בלבסים לא יאכל בבנות שבע . בבנות שבע לא יאכל בלבסים . אבל מונע הוא את עצמו עד שהוא מגיע למקום היפות ואוכל . המחליף עם חברו זה לאכול וזה לאכול . זה לקצות וזה לקצות זה לאכול וזה לקצות חייב . רבי יהודה אומר המחליף לאכול חייב ולקצות פטור .

סליק פירקא

הלכה א היה עובר בשוק וכו' . שמואל אמר דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמר אין מתנה במכר . אמר רבי יוסי דברי הכל היא . אישתאלית לאילין דבי רבי ינאי ואמרין נהגין הוינן יהבין לאילין בחקלא ואכלין ולא מתקנין . מיי כדון כמאן דאמר מאליהן קיבלו עליהם המעשרות מתניתא במקום שרוב מכניסין לבתים . אבל במקום שרוב מכניסין לשוק אינן מתקנין אלא דמאי . אם במקום שרוב מכניסין לבתים כהדא דתנינן טלו והכניסו לבתיכם לא יאכלו מהם עראי מכיון שאמר טול והכנס כמי שאמר טול אני מעשר על ידיך . אבל במקום שרוב מכניכין לשוק אינו נאמן לומר לו עישרתי ואינו נאמן לומר לו לתוך בתי אני מכניסן . נתן לו דבר מרובה אפילו אמר לו טול ואכול כמי שאמר לו טול והכנס . נתן לו דבר שאין דרכו להיאכל חי אפילו אמר לו טול ואכול כמי שאמר לו טול והכנס . היה אדם גדול ואין דרכו לאכול בשוק ואמר לו טול אכול כמי שאמר לו טול והכנס .

comedam ego, & filius meus, aut ut comedat filius meus pro mea mercede; ipse poterit comedere, & absolvetur; & ejus filius si comedat, tenetur: Eo pacto ut comedam tempore abscissionis, & post abscissionem; Tempore abscissionis poterit comedere, & absolvetur; post abscissionem si comedat, tenetur; quia non comedit ad præscriptam legis. Hæc est regula generalis: Qui comedit ad præscriptum legis, absolvitur, & qui non comedit ad præscriptum legis, tenetur.

VIII. Qui operatur in caprificis, non comedet de ficubus albis; si in ficubus albis, non comedet de caprificis; At se cohibebit, dum perveniat ad locum meliorum, & tum comedet: Si pactum reciprocum ineat cum socio suo, ut ipse comedat, & ille comedat, vel ut ipse ficus abscindat, & ille ficus abscindat, ut ipse comedat, & ille abscindat, tenetur: R. Jehuda dicit: Qui pactum reciprocum ineat, ut ipse comedat, tenetur, ut ipse abscindat, absolvitur.

Finis capitis.

CONstitutio I. Si transiens per forum &c. Samuel dicit: Hæc est sententia R. Meir: Etenim R. Meir dicit; Non est donum in venditionis: Dicit R. Jose: In hoc omnes consentiunt. Quæsierunt ab iis, qui erant discipuli R. Inai, & dixerunt; Solebant alter alteri dare in agro, & comedebant, & non præparabant: Hinc juxta mentem illius qui dicit: Sponte accipiunt super se decimas: Misna: Ubi major pars solet invehere in domos; at ubi major pars solet invehere in forum, non sunt præparati, sed res dubia est. Si ubi major pars solet invehere in domos; juxta illud, quod legimus: Sumite & invehite in domos vestras; Non comedent ex iis accidentaliter; Postquam dixit: Sume, & infer; Quasi dicat; Sume, ego decimabo pro te. At ubi major pars solet invehere in forum; non est fide dignus, si illi dicat: Decimavi: Neque est fide dignus, si illi dicat: In domum meam ego inferam: Si rem multam illi dederit; vel si illi dicat: Sume, & comede; reputatur perinde ac illi dicat: Sume & infer. Si det illi rem, quæ non solet comedi cruda; licet illi dicat: Sume & comede, reputatur perinde ac illi dicat: Sume & infer: Si fuerit vir dignitate præstans, qui non soleat comedere in foro, & illi dicat: Sume & comede; reputatur perinde ac illi dicat: Sume & infer. Si duo fuerint; & alteri dicat: Sume & comede:

Et

היו שנים לזה אמר לו טול ואכול ולזה אמר טול והכנס. זה שאמר לו טול ואכול פטור . וזה שאמר לו טול והכנס חייב . אמר רבי יוסי ולאו מתניתא היא אוכלים ופטורים ובעל השער ובעל החנות חייבין . אמר רבי יונה דברי הכל היא . כאן בדמאי כאן בודאי . צא ולקט לך עשרים תאנים משלי ואני ממלא כריסי משלך הממלא את כריסו פטור . והאוכל במניין חייב . רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעירא ואין אדם אוכל אחת אחת ברשות הכל ופטור . אמר ליה אין . הכא למה הוא חייב . אמר ליה במצרף. אם במצרף אפילו הממלא את כריסו יהא חייב . ואינו אסור משום חליפין . אמר רבי שמיי אין לו חליפין שלא נתכוון האיש הזה אלא להנס את לבו שיאכל . צא ולקט לך עשרים תאנים משלי אוכל כדרכו והוא פטור . צא ומלא את הכלכלה לא יאכל עד שיעשר . במה דברים אמורים בעם הארץ אבל בחבר מתקנן ודאי שלא נחשדו חברים להתרום שלא מן המוקף . אמר רבי רואה אני את דברי מדברי רבן שמעון בן גמליאל מוטב שיתרומו שלא מן המוקף ולא להאכיל לעמי הארץ טבלים . אמר רבי זעירא מדברי שניהם אפילו חבר ששילח לחבר צריך לעשר . הוון בעיי מימר מאן דאמר שלא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף ולא להאכיל עמי הארץ טבלים וזה חבר צריך הוא לעשר. רבי יונה בעי הכא את עביד ליה חבר. והכא את עביד ליה עם הארץ . אמר רבי יוסי כאן ובאן עם הארץ הוא אלא בשביל אחד שהוא מתקן הוא נקרא חבר . רבי יוסי בשם רבי ששת רבי לעזר בי רבי יוסי בשם רב אבין האומר לחברו אני מעשר על ידך אינו צריך לעמוד עמו .

Et alteri dicat: Sume & infer: Iste cui dixit: Sume & comede; absolvitur: Et ille cui dixit: Sume & infer: tenetur: Dicit R. Jose: Nonne ita se habet Misna? Comedentes absolvuntur, & dominus portæ, & dominus tabernæ tenentur: Dicit R. Jona: In hoc omnes consentiunt; Hic agitur de re dubia, & ibi de re certo indecimata: Egredere & collige tibi viginti ficus, & implebo ventrem meum ex tuo: Qui implet ventrem suum absolvitur; qui comedit in numero, tenetur. Rabi Bon bar Chijah quæsivit coram Rabi Zehera; Nonne potest homo comedere sigillatim in loco publico & absolvi? Respondit illi: Maxime: Hic qua de causa tenetur? Respondit illi: Quia comedet conjunctim: Si ea de causa, quod comedat conjunctim, ille quoque, qui implet ventrem suum, tenetur. Atqui non est vetitum respectu pacti reciproci: Dicit R. Same: Non est illi pactum reciprocum, quia non habet intentionem, ut superbiat cor suum, ut comedat. Egredere & collige tibi viginti ficus ex meis: Si comedat ex more suo, absolvitur. Egredere & imple canistrum: Non comedet nisi decimet. De quo hæc dicta sunt? De populo terræ; at si agatur de socio, comedet, & non est necesse ut decimet: Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: De quo hæc dicta sunt? Respondit de populo terræ, at si agatur de socio, præparabit ut rem certo indecimatam; quia non sunt suspecti socii, quin separent ex eo quod non sit circumdatum. Dicit Rabi: Probabilia mihi videntur verba Raban Simeonis ben Gamaliel, quod melius sit separare ex eo quod non sit circumdatum, quam præbere comedenda populo terræ indecimata: Dicit R. Zehera; ex utriusque verbis deducitur, quod si socius mittat socio, debeat decimare. Dicendum est, quod ille qui dicit, quod socii non sint suspecti, quin separent ex eo quod non sit circumdatum, quod iste socius debeat decimare: Et qui dicit: Melius est separare ex eo quod non sit circumdatum, ne præbeantur comedenda indecimata populo terræ, & iste socius debeat decimare. Rabi Jona quæsivit: Hic tu illum facis socium; & ibi tu illum facis populum terræ. Respondit R. Jose: Uterque est populus terræ; at propter unum, qui præparat fructus, vocatur socius. R. Jose nomine R. Sesat, R. Eliezer discipulus R. Jose nomine *R.* Abin. Si dicat socio suo: Ego decimavi pro te; Non est necesse ut consistat cum eo. Ibi legimus. Si det

de

תמן תנינן נתנו באילן למעלה מעשרה טפחים אינו עירוב. למטה מעשרה טפחים הרי זה עירוב . אמר רבי לעזר וצריך לעמוד עמו . והכא את אמר הכין . אמר רבי חייה בר ארא כאן בגדול כאן בקטן רבי חנניה בשם רבי חנינא אפילו תימר כאן וכאן בגדול . כאן וכאן בקטון . תמן באומר לו אני מערב . על ידך . ברם הכא באומר לו עשר על ידי . הדא ילפא מן ההיא. וההיא ילפא מן הדא. הדא ילפא ומן ההיא באומר לו אני מערב על ידך שאינו צריך לעמוד עמו . וההיא ילפא מן הדא שאומר לו עשר על ידי שהוא צריך לעמוד עמו. . צא ולקט לך עשרים תאנים משלי אוכל והולך והוא פטור. צא ומלא את הכלכלה . רבי אומר אני שהוא צריך להראות לו את הכלכלה. וכמה הוא שיעור הכלכלה : רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן סתם כלכלה ארבעת קבין . וגדולה סאה. וקטנה שלשת קבין . רבי יונה בעי למעשרות אית אמרת או למידת הדין . אין תימר למעשרות אית אמרת כל שכן למידת הדין. אין תימר למידת הדין אית אמרת הא למעשרות ולא. רבי יוסי פשיטא ליה למעשרות אית אמרת כל שכן למידת הדין .

הלכה ב הדא אמרה שביתו טובל לו אבל לא לאחרים. אמר רבי לעזר רבי יודה ורבי נחמיה שניהם אמרו דבר אחד דתנינן תמן רבי נחמיה אומר כל שאין אדם בוש מלאכול בתוכה חייבת . אמר רבי יוסי הוינן סברין מימר מפלינין רבי נחמיה ורבנין בחצר שהוא בוש לאכול בכולה. הא מקצתה בוש ומקצתה לא בוש לא . מן דאמר רבי לעזר רבי יודה ורבי נחמיה שניהם אמרו דבר אחד הדא אמרה מקום שהוא בוש פטור . מקום שאינו בוש חייב . אמר רבי יוחנן דברי רבי יהודה עשו אותו כייחוד שהוא נוטה לחצר על דעתיה דרבי יוחנן באוכל אחת אחת ובאוכל ברשות הכל ובמשייר . על דעתיה דרבי לעזר אפילו אינו אוכל אחת אחת אפילו אינו אוכל ברשות הכל ולא שייר .

הלכה ג פירות שלקטן שלא לצורך השבת וקדשה עליהם השבת רבי יוחנן אמר השבת טובלת . רבי שמעון בן

de arbore supra decem palmos, non erit commixtio, si infra decem palmos, erit commixtio. Dicit R. Eliefer: Et necesse est ut consistat cum eo; & hic tu ita dicis: Dicit R. Chijah bar Ada: Hic in magno, & ibi in parvo. Rabi Chananjah nomine R. Chanina: Vel si dicas tam hic quam illic de magno, & tam hic quam illic de parvo; Ibi intelligitur, quando dicat: Ego commiscui pro te: Hic quando dicat: Decima pro me: Hoc ex illo docetur; & illud ex hoc docetur. Hoc ex illo docetur, quando dicat: Ego commiscui pro te; quod non sit necesse, ut consistat cum eo: Et illud ex hoc docetur: Quando illi dicat: Decima pro me: quod sit necesse est ut consistat cum eo: Egredere & collige tibi viginti ficus ex meis; Poterit comedere, & absolvetur: Egredere & imple canistrum: Rabi dicit: Ego dico, quod debeat illi ostendere canistrum: Et quanta erit mensura canistri? R. Samuel bar Nachman nomine R. Jonathan: Canister simpliciter continet quatuor kabos, & magnus satum, & parvum tres kabos. Rabi Jona vult, quod de decimis dicant totam hanc mensuram. Si dicas, quod de decimis dixerit, multo magis juxta hanc mensuram; Si dicas juxta hanc mensuram, non dices de decimis; R. Jose pro certo habet, quod de decimis dixerit, multo magis juxta hanc mensuram.

Constitutio II. Hoc dicit: Ejus consessus illi immergit, at non aliis. Dicit Rabi Eliefer; Rabi Jehuda, & Rabi Nehemia; Ambo unum dicunt; Etenim ibi legimus: Siquis non erubescat in eo comedere, tenetur. Dicit R. Jose: Putant dicendum, quod dissentiant R. Nehemia, & sapientes: Quod in toto atrio erubescat comedere; Ecce in parte erubescit, & in parte non erubescit: Ex eo quo dicit R. Eliefer: R. Jehuda, & R. Nehemia ambo unum dicunt: Hoc dicit: Ubi erubescit absolvitur, ubi non erubescit, tenetur. Dicit R. Jochanan: Ex verbis R. Jehuda reputatur sicut ramus ficuum, qui inclinet in atrium; Ex mente R. Jochanan: Si comedat sigillatim, & si comedat in loco publico, vel in residuo. Ex mente Rabi Eliefer vel si non comedat sigillatim, vel si non comedat in loco publico, dummodo non sit residuum.

Constitutio III. Si colligat fructus, qui non sint necessarii pro Sabbatho, & super illis sanctificet Sabbathum, R. Jochanan dicit: Sabbathum immergit. R. Simeon ben Lakisch dicit: Sabba-

ba-

לקיש אמר אין השבת טובלת. מתיב רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן על דתימר השבת טובלת והתנינן המעלה פירות מן הגליל ליהודה או עולה לירושלם אוכל עד שהוא מגיע למקום שהוא הולך. וכן בחזירה. ותני עלה אפילו לן אפילו שבת. אמר לו ברוצה לשבות. תדע לך שהוא כן דתני עלה אפילו שבת בשני. ויש שביתה בשני אלא ברוצה לשבות. אף הכא ברוצה לשבות. הכל מודים בלינה שאינה טובלת. מה בין לינה מה בין שביתה. אדם מגלגל בלינה ואין אדם מגלגל בשביתה. בכל מקום אדם לן ואין אדם שובת בכל מקום. תני מעשה ברבי יהושע שהיה מהלך אחר רבן יוחנן בן זכאי לבני חיל והיו בני אותן העיירות מביאין להם פירות אמר להם רבי יהושע אם לנו כאן אנו חייבין לעשר. ואם לאו אין אנו חייבין לעשר. אמר רבי זעירה רבי יהושע דעתו נקייה. אמר ליה רבי מנא וכל עמא שטיי. אלא רבי יהושע דלווייתיה שכיחא ליה הוו דו אמר הלינה טובלת. ושאר בני אדם דלית אלווייתיה שכיחא לון אין לינה טובלת. והתנינן רוכלין המחזרין בעיירות אוכלין עד שהם מגיעין למקום הלינה. מהו מקום הלינה ביתו. רבי שמעון בן לקיש בשם רבי הושעיה כגון אילין דכפר חנניה דנפקין וסחרין ארבע וחמש קוריין ועיילין דמכין בבתיהון. תני רבי חלפתא בן שאול רוצה הוא אדם לפלח עסקיו בבית הראשון שהוא פונע וללון שם.

הלכה ד מה נן קיימין אם בכלכלה של תאנים דברי הכל אסור. אם בזתים על השמן וענבים על היין דברי הכל מותר. אלא כי נן קיימין בתמרים והוא עתיד לדורסן. בגרוגרות והוא עתיד לדושן. רבי ליעזר אומר תרומה טובלת בפירות שלא נגמרה מלאכתו. ורבנין אמרין אין תרומה טובלת בפירות שלא

bathum non immergit: Objecit Rabi Simeon ben Lakisch τῷ R. Jochanan in eo quod dictum est quod Sabbathum immergat. Atqui legimus: Si deferat fructus e Galilæa in Judæam, aut adscendat Hierosolymam, poterit comedere, donec perveniat ad locum, quo tendit, atque ita in reditu. Atqui extat traditio: Si deferat, vel si pernoctet, vel si Sabbathum agat: Dixit illi: Quando velit Sabbathum agere; Scito quod ita sit: Etenim extat traditio: Si deferat; vel si Sabbathum agat in secundo: Atqui est Sabbathismus in secundo: At dicendum est: Quando velit Sabbathum agere; ita pariter hoc loco, quando velit Sabbathum agere: Omnes consentiunt, quod pernoctatio non immergat: Quodnam est discrimen inter pernoctationem, & Sabbathismum? Homo convolvitur pernoctatione, at non in Sabbathismo: In omni loco potest homo pernoctare, at non Sabbathum agit in omni loco; Traditio: Narratur de R. Jehosua, qui incedebat post Raban Jochanan ben Zachai ad exercitum, & incolæ illarum urbium miserunt illis fructus; Dixit illis R. Jehosua; Si hic pernoctabimus, debebimus decimare, si minus non debebimus decimare: Dicit R. Zehera: Sententia R. Jehosua pura est. Dixit illi Rabi Mena: Num universus populus stultus est? At R. Jehosua, qui cibum suum invenerit, hoc dicit, quod pernoctatio immergat; at in ceteris hominibus, qui cibum non inveniunt, pernoctatio non immergit: Atqui legimus: Seplasarii, qui per oppida circumeunt, possunt comedere, donec perveniant ad locum pernoctationis suæ: Quinam est locus pernoctationis? Domus. R. Simeon ben Lakisch nomine R. Osajah: Sicut incolæ ex pago Chananjah exierunt, & circumibant quatuor & quinque vicibus, & adscendentes, dormiebant in domibus suis. Traditio R. Chalphata ben Saul: Poterit homo operari in rebus suis in prima domo, quæ occurrit, & ibi pernoctare.

Constitutio IV. Quomodo nos explicabimus; Si in canistro ficuum, ex omnium consensu est vetitum; si in olivis pro oleo, & in uvis pro vino, omnium consensu est licitum? At ita nos explicabimus de dactylis, quos sit calcaturus, de caricis, quas sit contusurus: Rabi Eliesar dicit: Separatio immergit in fructibus, quorum opus nondum fuerit perfectum; & sapientes dicunt: Separatio non immergit in fructibus, quorum opus nondum fuerit perfectum. Primus

ננמרו מלאכתם . ראשון מהו שיטבול. מה נן קיימין אם בכרי שנתמרח דברי הכל אסור . במעשר ראשון שהקדימו בשבלין דברי הכל מותר . אלא כי נן קיימין בתמרים והוא עתיד לדורסן בגרוגרות והוא עתיד לדושן והפריש מהם תרומה גדולה ונמלך להניחן כמות שהם ועבר והפריש מהם ראשון . אין תימר למפריע נטבלו תרומה שהיא טובלת אין תימר מכאן ולכאן ראשון הוא שהוא טובל.

הלוקט תמרים והוא עתיד לדורסן גרוגרות והוא עתיד לדושן אסור לאכול מהם עראי מתקנן דמאי דברי רבי מאיר . וחכמים אומרים אוכל מהם עראי ומתקנן ודאי דברי רבי יוסי . רבי הילא רבי לעזר בשם חילפיי . אמר רבי יונה אשכחון כתב בפינקסירה דחילפיי אוכל מהם עראי ומתקנן ודאי. וקשיא אם אוכל מהם עראי מתקנן ודאי . אם מתקנן דמאי יהא אסור לאכול מהם עראי . רבי יוסי בשם רבי הילא אוכל מהם עראי משום דבר שלא נגמרה מלאכתו ומתקנן ודאי מתוך שיודע שביתו טובל אף הוא מפריש תרומה משעה ראשונה . אמר רבי לעזר בבלכלה שלכל דבר היא מתניתא . רבי שמעון מתיר מקל וחומר ומה אם בשעה שיש עליה זיקת שלשה מעשרות את אמר מותר . בשעה שאין עליה זיקת שני מעשרות לא כל שכן. ראשון מהו שיטבול לשני. מה אם בשעה שיש עליו זיקת שני מעשרות את אמר מותר . בשעה שאין עליה אלא זיקת מעשר אחד לא כל שכן .

הלכה ה רבי זעירא בשם רבי יוחנן רבי הילא בשם רבי לעזר מה פליגין בלוקט ונותן לו . אבל בלוקט לאכול כל עמה מודיי שהוא אוכל אחת אחת ופטור ואם צירף חייב. רבי הילא בשם רבי לעזר כשם שהם חלוקין כאן כך חלוקין בחצר בית שמירה דאמר רבי יוחנן מקח בחצר בשבת אינה תורה . רבי אימי בשם רבי

mus num immergit? Quomodo nos explicabimus: si in cumulo, qui jam fuerit ventilatus, omnium consensu est vetitum, si in decima prima, quam anticiparint in spicis, omnium consensu est licitum? At nos ita explicabimus in dactylis, quos sit calcaturus, & de caricis, quas sit contusurus, si ex iis separet separationem magnam, & statuat reliquere sicuti sunt, & transgrediens separet primam: Si dicas, quod inverso ordine fiat indecimata separatio, quæ jam immersit; si dicas, quod hinc & ulterius primus sit, qui jam immersit: Si quis emat dactylos, quos sit calcaturus, & caricas quas sit contusurus, vetitum est ex iis comedere accidentaliter, postquam ea præparavit sicut rem dubiam; verba R. Meir. Et sapientes dicunt: Poterit ex iis comedere accidentaliter; dummodo præparet sicut rem certo indecimatam: Verba R. Jose. R. Ela, R. Eliéser nomine Chilphai: Dicit R. Jona: Invenimus scriptum in codice Chilphai: Poterit comedere ex iis accidentaliter, & præparare sicut rem certo indecimatam: Atqui est oppositio: Si comedat ex iis accidentaliter, præparabit eos sicut rem certo indecimatam; si eos præparet sicut rem dubiam, vetitum est ex iis comedere accidentaliter; R. Jose nomine R. Ela; Comedet ex iis accidentaliter propter rem, cujus opus non fuerit perfectum, & præparabit sicut rem certo indecimatum, quia cognoscit, quod ejus Sabbathismus immergat; ipse quoque separabit separationem a primo tempore. Dicit R. Eliéser: De canistro cujusque rei loquitur Misna. Rabi Simeon permittit argumento a minori ad majus: Si quo tempore in eo est obligatio trium decimarum, tu dicis esse licitum, quo tempore non est in eo nisi obligatio duarum decimarum, nonne multo magis? Primus num immergit secundum? Si quo tempore est in eo obligatio duarum decimarum, tu dicis esse licitum, quo tempore non est in eo nisi obligatio unius decimæ, nonne multo magis?

Constitutio V. R. Zehera nomine R. Jochanan, R. Ela nomine R. Eliéser: Cur dissentiunt de eo, qui colligat, ut illi det? At de colligente, ut comedat, omnes conveniunt, quod debeat comedere sigillatim, ut absolvatur; si conjunctas comedat, tenetur. R. Ela nomine R. Eliéser: Sicut hic dissentiunt, ita pariter dissentiunt de atrio domus custoditæ; Etenim dicit R. Jochanan; Si emat in atrio in Sabbatho, non separabit. R. Amme nomine R. Simeonis

שמעון בן לקיש המחוור מכולן זו חצר בית שמירה חברייה בשם רבי יוחנן כך משיב רבי יודה את רבי מאיר אין אדם מודה לי בנותן לבנו שהוא פטור . מה לי הלוקט ונותן לבנו . מה לי הלוקט ונותן לאחר. רבי יודן מה בעי מה חמית מימר בלוקט ונותן לו . או נימר בלוקט ואוכל : אמר רבי מנא לית כאן בלוקט ואוכל לא בלוקט ונותן לו מן הדא גינת וורדין. אית לך מימר גינת וורדין בלוקט ואוכל לא בלוקט ונותן לו דו אמר ליה אין את עליל את מקלקל וורדיה . מתניתא פליגא על הורה דרבי מנא כרמא אני מוכר לך אף על פי שאין בו נפנים הרי זה מכור שלא מכר לו אלא שמו . פרדיסא אני מוכר לך אף על פי שאין בו אילנות הרי זה מכור שלא מכר לו אלא שמו . רבי יוסי בשם רבי יוחנן מגרגר אחת אחת והולך ואוכל. אמר ליה רבי חייה בר ווא וכן רבי עביד . תני בשם רבי יוסי אבטיח שספת בו אפילו לל שהוא קניין. רבי יונה בעי אף ברימון כן.

הלכה ו למה לי על מנת אפילו שלא על מנת . רבי אבין בשם רבי שמיי לכן צריכה אפילו אמר לו על מנת. תמן תנינן היה עושה בידיו אבל לא ברגליו ברגליו אבל לא בידיו אפילו על כתפו הרי זה יאכל. ותני כן בידו אוגר ברגלו מסמיך אפילו על כתפו טוען . רבי יוסי בי רבי יהודה אומר עד שיעשה בידיו וברגליו ובגופו כדייש מה דייש שהוא עושה בידיו וברגליו ובגופו . דייש מה דייש מיוחד שהוא כתלוש אף כל שהוא כתלוש. יצא המנכש בשום ובבצלים והמסמך בגפנים והעודר תחת הזתים . דייש מה דייש מיוחד שגידוליו מן הארץ אף כל דבר שגידוליו מן הארץ . יצא החולב והמגבן והמחבץ. דייש מה הייש מיוחד דבר שלא נגמרה מלאכתו. אף כל דבר שלא נגמרה מלאכתו . יצא הבדיל בתמרים והמפרד

ben Lakisch; Perspicuum est ex omnibus, quod istud sit atrium domus custoditæ; Socii nomine R. Jochanan: Sic objecit R. Jehuda את R. Meir: Nonne tu consentis, si det filio suo, quod absolvatur? Quodnam est discrimen inter colligentem ut det filio suo, & colligentem, ut det alteri? R. Jodan quæsivit: Quid vidisti ut diceres de colligente, ut illi det? Aut dicendum de colligente, ut comedat? Dicit R. Mena: Hic non agitur de colligente ut comedat, at de colligente, ut illi det; Probatur ex eo quod dictum est de horto rosarum. Potes dicere hortum rosarum de colligente ut comedat, non de colligente ut illi det: Hoc illi dixit: Tu non potes inferre corruptionem rosarum. Misna contraria est sententiæ R. Mena: Vineam ego tibi vendam, licet in ea non sint vites. Ecce iste vendit, & non vendit, nisi suum nomen: Hortum tibi vendam, licet in eo non sint arbores; Ecce iste vendit, non vendit, nisi nomen suum. R. Jose nomine R. Jochanan; Grana sigillatim eximet, & comedet. Dixit illi R. Chijah bar Uvah: Atque ita Rabi putat. Traditio nomine R. Jose; Si in melone aperiatur quantuluncunque, hæc est ejus acquisitio. R. Jose vult ita quoque esse sentiendum de malis punicis.

Constitutio VI. Qua de causa? Cum pacto, vel sine pacto. R. Abin nomine R. Samai; Ita necesse est; vel si dicat cum pacto; Ibi legimus; Operabitur manibus suis, at non pedibus suis; pedibus suis, at non manibus suis, vel si humeris suis, poterit comedere. Atqui ita extat traditio: Manu sua colligata, & pede suo admovebit; vel si humeris suis imponet. R. Jose discipulus R. Jehuda dicit: Donec operetur manibus, & pedibus & corpore suo sicut contundit; Sicut contundens operatur manibus, & pedibus, & corpore suo, ita pariter omnis, qui operatur manibus, pedibus, & corpore suo: Contundens; Sicut contusio est peculiaris, quæ agitur in evulso, ita pariter omne, quod agitur in evulso, excluditur evellens allium, & cepas, & runcans in vitibus, & sarriens sub oleis. Contusio; Sicut contusio est peculiaris, quod ejus incrementa sint ex terra, ita pariter omnia, quorum incrementa sint ex terra; Excluditur mulgens, & butyrum faciens, & caseum faciens; Contusio; sicut contusio est peculiaris, cujus opus non est perfectum, ita pariter omnia, quorum opus non sit perfectum: Excluditur separans dactylos & separans cari-

בגרוגרות והיין משיקפה והשמן משירד לעוקה . דייש מה דייש מיוחד שלא בא לזיקת המעשרות . אף כל דבר שלא בא לזיקת המעשרות יצא הלש והמקטף והאופה . כתיב כי תבוא בקמת רעך . יכול בשאר כל אדם הכתוב מדבר תלמוד לומר וחרמש לא תניף על קמת רעך . את שיש לו רשות להניף ואיזה זה הפועל . איסי בן עקביה אומר בשאר כל אדם הכתוב מדבר מה תלמוד לומר וחרמש לא תניף מיכאן שאין לו רשות לאכול אלא בשעת הנפת מגל . תני רבי שמעון בן יוחאי אומר עד היכן דיקרקה התורה בגזל שצריכה לדון בין אדם לחברו עד כדי הנפת מגל בתוך כך גדולה מלאכה שלא חרב דור המבול אלא עד מפני הגזל . ופועל עושה במלאכתו ואוכל ופטור מן הגזל . כתיב לא תחסום שור בדישו . אין לי אלא שור בתלוש ואדם במחובר . אדם מהו שיאכל בתלוש . מה אם השור שאינו אוכל במחובר הרי הוא אוכל בתלוש . אדם שהוא אוכל במחובר אינו דין שיאכל בתלוש . תלמוד לומר לא תחסום שור בדישו . שור בלא תחסום ואין אדם בלא תחסום . שור מהו שיאכל במחובר . מה אדם שאינו אוכל בתלוש אוכל במחובר . שור שהוא אוכל בתלוש אינו דין שיאכל במחובר . או מה כאן בלא תחסום אף כאן בלא תחסום . תלמוד לומר לא תחסום שור בדישו . בדישו אין את חוסמו . אבל חוסמו את במחובר לקרקע . מכאן אמרו קוצץ הוא אדם על ידי עצמו על ידי בנו ובתו הגדולים ועל ידי עבדו ושפחתו הגדולים ועל ידי אשתו מפני שיש בהן דעת . אבל אינו קוצץ לא על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הקטנים ולא על ידי בהמתו מפני שאין בהם דעת . לא

caricas, & vinum, ex quo fit despumatum, & oleum, ex quo diffluat in lacum. Contusio; sicut contusio est peculiaris, quæ non adducitur in obligationem decimarum; ita pariter omne, quod non adducitur in obligationem decimarum; Excluditur excorians, & amputans, & coquens: Scriptum est: *Quando ingredieris in segetem proximi tui*. Crederem vel de reliquis omnibus hominibus loquatur textus? Idcirco dictum est: *Et falcem non agitabis super segetem proximi tui*. Qui habet potestatem ventilandi: Quinam hic est? Operarius: Isi ben Akabia dicit de ceteris hominibus textus loquitur: Idcirco dictum est: *Et falcem non agitabis*. Hinc probatur, quod sibi non sit facultas comedendi, nisi tempore ventilationis falcis. Traditio: Docet R. Simeon ben Jochai dicit: Hactenus subtiliter inquisivit de rapina, de qua judicandum est inter hominem & ejus socium, donec agitet falcem. Hac de causa magnum est opus; Etenim non deleta est generatio diluvii nisi propter rapinam; Et operarius faciens opus suum, si comedat, absolvitur a rapina: Scriptum est: *Non capistrabis bovem in trituratione sua*: Non probo nisi de bove in avulso, & de homine in conjuncto: Homo quid erit si comedat de avulso? Si bos, qui non comedit de conjuncto, comedit de avulso, homo qui comedit de conjuncto, non erit æquum ut comedat de avulso? Idcirco dictum est: *Non capistrabis bovem in trituratione sua*: In bove est præceptum negativum: *Non capistrabis*. At in homine non est præceptum negativum: *Non capistrabis*. Bos quid erit si comedat de conjuncto? Si homo qui non comedit de avulso, comedit de conjuncto, bos qui comedit de avulso, non erit æquum ut comedat de conjuncto? Aut sicut hic est præceptum negativum: *Non capistrabis*: Ita pariter ibi erit præceptum negativum: *Non capistrabis*. Idcirco dictum est: *Non capistrabis bovem in trituratione sua*. In trituratione sua non capistrabis; At poteris capistrare in eo quod conjunctum est fundo: Hinc dixerunt: Poterit homo succidere per se, & per filium, & filiam suam majorennes, & per servum & ancillam suam majorennes, & per uxorem suam, quia in illis est scientia: At non poterit succidere per filium & filiam suam minorennes, neque per servum & ancillam suam minorennes, neque per bestiam suam, quia in illis non est scientia: Si non comedat ad præscriptum legis, te-

ne-

צריכא האוכל מן התורה יהא חייב. אמר רבי יונה התורה פטרה אותו.

הלכה ז חמן תנינן היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים . בענבים לא יאכל בתאנים ותני עלה היה עושה בייחור זה לא יאכל בייחור אחר . ותנינן היה עושה בבלוסין לא יאכל בבנות שבע בבנות שבע לא יאכל בבלוסין . לא כן צריכה אפילו שחיהם בייחור אחד . כתיב כי תבא בכרם רעך . יכול בשאר כל האדם הכתוב מדבר תלמוד לומר ואת כליך לא תתן . אבל נותן את לכיליו של חבירך . ואיזה זה הפועל . ואכלת ענבים . וכי אין אנו יודעין שאין בכרם לאכול לא ענבים. מה תלמוד לומר ואכלת ענבים . אלא מכאן שאם היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים . בענבים לא יאכל בתאנים . כנפשך כל דבר שהיצר תאב . כנפשך כל דבר שהוא פטור מן המעשרות . מה את אוכל ופטור אף פועל אוכל ופטור . כנפשך מכאן שלא יאכל הפועל יותר על שכרו . מכאן היה רבי אלעזר חסמא אומר לא יאכל הפועל יותר על שכרו . מנין שנפשו קרויה שכרו . רבי אבהו בשם רבי חנינה יוסי בן חנינה נאמר כאן נפשו ונאמר להלן נפשו דכתיב ואליו הוא נושא את נפשו . מה נפשו האמורה להלן שכרו . אף כאן שכרו . שבעך שלא יהא אוכל ומקיא. שבעך שלא יהא מקלף בתאנים ומצמץ בענבים . רשאין הפיעלים לטבל עמו בציר בשביל שיאכלו ענבים הרבה . רשאי בעל הבית להשקותן יין בשביל שלא יאכלו ענבים הרבה . רשאי בעל הפרה להרעיבה בלילה בשביל שתאכל הרבה בשעה שהיא דשה . רשאי בעל הבית להאכילה פקיעי עמיר בשביל שלא תאכל הרבה בשעה שהיא דשה. רבי אבהו אמר התריגי לבהמין . רבי חנניה מייכלון דבילה . רבי מנא מיכלון איסטפניני . תני רבי חייה אוכל פועל אשכול ראשון . תני אשכול אחרון . רבי שמואל בשם רבי הילא נתנו לסל אסור . אמר רבי יוסי לא כן צריכה בשהיה הוא בוצר ואחר מוליך. אבל אם

netur; Dicit Rabi Jona: Lex illum absolvit.

Constitutio VII. Ibi legimus: Si operetur in ficubus, non comedet de uvis, si in uvis, non comedet de ficubus: Atqui de hoc extat traditio. Si operetur in hoc ramo, non poterit comedere in alio ramo. Atqui legimus: Si operetur in caprificis, non comedet de ficubus albis, si in ficubus albis, non comedet de caprificis; Non ita necesse est, vel si operetur in uno ramo: Scriptum est: *Quando ingredieris in vineam proximi tui*. Crederem quod de ceteris hominibus textus loquatur? Idcirco dictum est: *In vas tuum non dabis:* At poteris dare in vas socii tui: Quinam hic est? Operarius: *Et comedes uvas*. Num ignoramus, quod in vinea non comedantur nisi uvæ? Cur igitur dictum est: *Et comedes uvas*? Hinc probatur, si operetur in ficubus, quod non possit comedere de uvis: Si in uvis, quod non possit comedere de ficubus: *Juxta desiderium tuum*. Omne, quod desiderium desideraverit: *Juxta desiderium tuum*. Omne quod liberum sit a decimis: Sicut si tu comedas, absolveris, ita pariter si operarius comedat, absolvetur: *Juxta desiderium tuum*. Hinc probatur, quod operarius non possit comedere ultra mercedem suam: Hinc Rabi Elieser dicebat: Non comedet operarius ultra mercedem suam. Unde probatur, quod ejus anima vocetur ejus merces? Rabi Abau nomine Rabi Chanina, Jose ben Chanina. Dictum est hic: *Anima ejus*; & dictum est ibi: *Anima ejus:* Scriptum est enim: *Et ex eo sustentat animam suam*. Sicut anima ejus ibi memorata est ejus merces, ita pariter hoc loco est ejus merces: *Et saturitatem tuam*. Ne comedat, & evomat: *Et saturitatem tuam*. Ne pacifcatur in ficubus, & subigat in uvis: Licet operariis se immergere in muria, ut comedant multas uvas. Licet patri familias eos potare vino, ne comedant uvas multas: Licet domino efficere, ut esuriat vacca noctu, ut multum comedat quo rempore triturat: Licet patrifamilias eam pascere fragmentis fœni, ne multum comedat, quo tempore triturat. R. Abua dicit: Spelta pro jumentis. R. Chanina: Pascent pasta ficuum: R. Mena: Pascent oleris hortensis specie. Tradit R. Chijah. Operarius poterit comedere botrum primum: Traditio: Botrum ultimum. R. Samuel nomine R. Ela: Si immittat in canistrum, est vetitum: Dicit R. Jose: Non ita necesse est: Quando ipse vindemiet, & alius deferat. At si ipse vindemiet, & ipse de-

היה הוא בוצר הוא מוליך בתחלה אוכל משום הילכות מדינה. ולבסוף אוכל משום הפועלים. אוכלין בהליכתן מהזמן להזמן. ובחזירתן לגת ובחמור שתהא פורקת. תני מערים אדם על פועליו להיות אוכלין תשע וקוצין אחת. אית תניי תני קוצין תשע ואוכלין אחת. ניחא אוכלין תשע וקוצין אחת. קוצין תשע ואוכלין אחת. אמר רבי אבין שלא תאמר יעשה כלאחר נמר מלאכה ויהא חייב. ניחא לאכול חייב לקצות חייב. אמר רבי לעזר דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמר מקח טובל בפירות שלא נגמרה מלאכתן. אמר רבי לעזר רבי מאיר ורבי ליעזר שניהם אמרו דבר אחד דרבי ליעזר אמר תרומה טובלת בפירות שלא נגמרה מלאכתן. כן רבי מאיר אמר מקח טובל בפירות שלא נגמרה מלאכתן.

פרק שלישי

א המעביר תאנים בחצרו לקצות בניו ובני ביתו אוכלין ופטורין והפועלים שעמו בזמן שאין עליו מזונות. אבל אם יש להם עליו מזונות הרי אילו לא יאכלו.

ב המוציא פועליו לשדה בזמן שאין עליו מזונות אוכלין ופטורין. אבל אם יש לחם עליו מזונות אוכלים אחת אחת מן התאנה אבל לא מן הסל ולא מן הקופות ולא מן המוקצה.

ג השוכר את הפועל לעשות עמו בזתים אמר לו על מנת לאכול זתים אוכל אחת אחת ופטור. ואם צירף חייב. לנכש בבצלים אמר לו על מנת לאכול ירק מקרטם עלה עלה ואוכל ואם צירף חייב.

ד מצא קציצות בדרך אפילו בצד שדה הקציצות וכן תאנה שהיא נוטה על הדרך ומצא תחתיה תאנים מותרות משום גזל ופטורות מן המעשרות. הזתים והחרובין חייבין. מצא גרוגרות אם דרסו רוב בני אדם חייב ואם לאו פטור. מצא פילחי דבילה חייב בידוע שמדבר גמור.

deferat, in principio comedet propter constitutiones provinciæ; & in fine comedet propter operarios. Traditio: Comedunt incedentes de altero ad alterum locum, & in eorum reditu ad torcular, & in conjunctum, ut redimatur: Traditio: Licet callide agere cum suo operario, ut comedant novem, pandant unum; Est qui docet; Pandent novem, & comedant unum. Recte si comedant novem, & pandant unum, si pandant novem, & comedant unum. Dicit R. Abin: Ne dicas: Fiat omne postquam perfectum sit ejus opus, ut ipse teneatur: Recte; si comedat, tenetur; si pandat, tenetur. Dicit R. Elieser: Hæc est sententia R. Meir: Etenim dicit R. Meir: emtio immergit fructus, quorum opus non fuerit perfectum. Dicit R. Elieser; Rabi Meir & Rabi Elieser, ambo unum dicunt: Sicut dicit R. Elieser: Separatio immergit in fructibus, quorum opus non fuerit perfectum; ita pariter Rabi Meir dicit: Emtio immergit in fructibus, quorum opus non fuerit perfectum.

CAPUT III.

I. Si traducat ficus in atrium suum, ut pandat, ejus filii, & domestici comedentes absolvuntur, atque etiam operarii qui cum illo sunt, quo tempore ipse alimenta præstare non debeat; at si illis alimenta præstare debeat, tum illi non comedent.

II. Si educat operarios suos in agrum, quo tempore ipse illis alimenta præstare non debeat, si comedant, absolvuntur; At si illis alimenta præstare debeat, possunt comedere sigillatim ex ficu, at non ex canistro, atque ex corbe, & ex perfecto.

III. Si mercede conducat operarium, ut operetur cum eo in olivis, eique dicat: Eo pacto ut possim comedere de olivis: Comedet sigillatim, & absolvetur. Si conjunctim, tenetur. Ut evellat in cepis; si illi dicat: Eo pacto ut possim comedere olus. Poterit singula folia decerpere; & comedere; si conjunctim, tenebitur.

IV. Si inveniat in via fructus ab arbore abscissos, vel in latere agri fructus ab arbore abscissos, & similiter ficum extensum super viam, & sub ea inveniat ficus, sunt permissæ respectu rapinæ, & absolvuntur a decimis; Olivæ & siliquæ tenentur. Si inveniat caricas, si major pars hominum jam calcaverit, tenetur, si minus absolvitur. Si inveniat frusta palathæ, tenetur, quia notum est quod

החרובין עד שלא כינסן לראש הגג מוריד מהם לבהמה ופטור מפני שהוא מחזיר את המותר.

ה ואיזו היא חצר שהיא חייבת במעשרות. רבי ישמעאל אומר חצר הצורית שהכלים נשמרים בתוכה. רבי עקיבה אומר כל שאחד פותח ואחד נועל פטורה. רבי נחמיה אומר כל שאין אדם בוש מלאכול בתוכה חייבת. רבי יוסי אומר כל שנכנס לה ואין אומר לו מה את מבקש פטורה. רבי יהודה אומר שתי חצרות זו לפנים מזו הפנימית חייבת והחיצונה פטורה.

ו הגגות פטורין אף על פי שהם של חצר חייבת. בית שער ואכסדרא ומרפסת הרי אלו בחצר אם חייבת חייבין ואם פטורה פטורים.

ז הצריפין והבורגנין והאליקטיות פטורים סוכת גיניסר אף על פי שיש בה ריחים ותרנגולים פטורים. סוכת היוצרים הפנימית חייבת והחיצונה פטורה. רבי יוסי אומר כל שאינה דירת החמה ודירת הגשמים פטורה. סוכת החג בחג רבי יהודה מחייב וחכמים פוטרין.

ח תאנה שהיא עומדת בחצר אוכל אחת אחת ופטור ואם צירף חייב. רבי שמעון אומר אחת בימינו ואחת בשמאלו ואחת בפיו. עלה לראשה ממלא חיקו ואוכל.

ט גפן שהיא נטועה בחצר מוטל את כל האשכול וכן ברמון וכן באבטיח דברי רבי טרפון. רבי עקיבה אומר מנרגר באשכול ופורט ברימון וסופת באבטיח. כוסבר שהיא זרועה בחצר מקרטם עלה עלה ואוכל ואם צירף חייב. סיאה והאזוב והקורנית שבחצר אם היו נשמרים חייבין.

י תאנה שהיא עומדת בחצר ונוטה לגינה אוכל כדרכו ופטור עומד בגינה ונוטה לחצר אוכל אחת אחת. ואם צירף חייב. עומדת בארץ ונוטה בחוצה לארץ או עומדת בחוצה לארץ ונוטה לארץ הגל הולך אחר העיקר. ובבתי ערי

quod res sit perfecta. Siliquas donec introducat in summitatem tecti, si projecerit animali, absolvetur, quia reducit, quod reliquum est.

V. Quodnam est atrium, quod obligatur ad decimas? Rabi Ismael dicit: Atrium Tyri, in quo custodire possunt vasa: Rabi Akiba dicit: Id quod alter aperit, & alter claudit, liberum est: R. Nehemia dicit: Quodcunque, in quo neminem comedere pudet, obligatur. R. Jose dicit: Quodcunque, in quod siquis ingrediatur, nemo illi dicat, quid quæris? Liberum est. R. Jehuda dicit: Si duo sint atria, quorum alterum sit altero interius, interius obligatur, & exterius absolvitur.

VI. Tecta absolvuntur, licet sint atrii obligati; Domus portæ, exedra, & porticus sunt sicut atrium, quod si obligatum est, hæc quoque obligata sunt, si liberum, libera sunt.

VII. Tuguriola, & tuguria custodum urbis, & domus æstivales absolvuntur; tabernaculum Ginnasar vel si in eo fuerint molæ, & gallinæ, absolvitur. Tabernaculum figulorum, interius obligatur, & exterius absolvitur. R. Jose dicit: Quæ non est habitatio æstiva, & habitatio hyberna, absolvitur. Tabernaculum festi Tabernaculorum in festo Tabernaculorum, R. Jehuda obligat, & sapientes absolvunt.

VIII. Si de ficu, quæ plantata sit in atrio, comedat ficus sigillatim, absolvitur, si conjunctas, tenetur. R. Simeon dicit: Alteram dextra, & alteram sinistra, & alteram ore; si adscendat in summitatem, poterit implere sinum suum & comedere.

IX. De vite quæ plantata sit in atrio, poterit sumere totum botrum; & similiter in malo punico, & in melone; Verba R. Tarphon: R. Akiba dicit: Singula botri grana colliget, & grana mali punici sigillatim eximet, & complebit in melone: Si coriandrum in atrio natum sit, succidet singula folia, & comedet, si vero conjunxerit, tenetur: Sisymbrium, hyssopus, satureia in atrio plantata, si custodita fuerint, tenentur.

X. Si ficus in atrio plantata se inclinaverit in hortum, poterit de ea comedere more suo, & absolvetur; si ex horto se inclinaverit in atrium, comedet sigillatim, & absolvetur; Si conjunctas comederit, tenetur. Si ficus plantata fuerit in terra, & inclinaverit se extra terram, aut extra terram, & inclinaverit se in terram, omnia incedunt post radicem; & in domibus urbium

חומה הכל הולך אחר העיקר. בערי מקלט הכל הולך אחר הנוף. ובירושלם הכל הולך אחר הנוף.

סליק פירקא

הלכה א המעביר תאנים כו׳. הוא עצמו מהו שיאכל. רב אמר הוא אסור לאכול. עולא ברבי ישמעאל בשם רבי לעזר ההוא מותר לאכול. רב ברבי מאיר.׃ רבי לעזר כרבנן. רב כרבי מאיר אין כרבי מאיר אפילו בניו ובני ביתו יהו אסורין. אלא רב ברבי ורבי לעזר כרבנין. דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי רבי יוסי בן שאול בשם רבי אין אוכלין על המוקצה אלא על מקומו דברי חכמים. רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי אוכלין על המוקצה בין על מקומו בין שלא על מקומו. מותיב רבי יוסי בן שאול לרבי והתנינן החרובין עד שלא כינסן לראש הגג. אמר ליה לא תתיביני חרובין. חרובין מאכל בהמה הן. על דעתיה דרב מה בין הוא מה בין בניו הוא על ידי שהוא תלוי במוקצה אסור. בניו על ידי שאינן תלויין במוקצה פותרין. ניחא בניו ובני ביתו. ואין לה עליו מזונות. כמאן דאמר אין מזונות לאשה דבר תורה. כהדא דתני אין בית דין פוסקין מזונות לאשה בדמי שביעית. אבל ניזונת היא אצל בעלה שביעית. ויעשו אותה בפועל שאינו יפה שוה פרוטה. הדא אמרה שלא יעשו אותה כפועל שאינו יפה שוה פרוטה. אפילו כמאן דאמר אין לה עליו מזונות אין לה עליו בית דירה כהדא דתני אנשים ששיתפו שלא מדעת אנשים שיתופן שיתוף. נשים ששיתפו שלא בדעת אנשים אין שיתופן שיתוף. תני וכולן שנכנסו משדה לעיר נטבלו. מתניתא דרבי דתני הביא תאנים מן השדה לאוכלן בחצרו שאינה משתמרת ושכח והכניסן לתוך ביתו או שהכניסום התינוקות הרי זה מחזירן למקומם ואוכל

bium muro munitarum, omnia incedunt post radicem; at in civitatibus refugii, cuncta incedunt post ramum; & Hierosolymis cuncta incedunt post ramum.

Finis capitis.

CONstitutio I. Si traducat ficus &c. Hoc seorsim; quid erit si comedat? Rab dicit: vetitum est illi comedere. Hula bar R. Samuel nomine Rabi Eliезer; licitum est illi comedere; Rab consentit cum R. Meir; R. Eliезer cum sapientibus: Rab cum R. Meir? Non cum R. Meir. Vel filiis & domesticis suis sunt vetitæ. At Rab consentit cum Rabi, & R. Eliезer cum sapientibus. Etenim dicit R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi, R. Jose ben Saul nomine Rabi: Non licet comedere ex perfecto nisi super loco suo; Verba sapientum. R. Jacob bar Idi nomine R. Jehosua ben Levi; licet comedere ex perfecto, sive super loco suo, sive non super loco suo. Objecit R. Jose ben Levi τῷ Rabi: Atqui legimus: Siliquas priusquam colligat in summitatem tecti. Respondit illi: Ne mihi obliges siliquas; etenim siliquæ sunt cibus animalis; Ex mente Rab quodnam est discrimen inter ipsum & ejus filios? Ipsi, quoniam dependet ex perfecto, est vetitum; ejus filiis, quoniam non dependent ex perfecto, erit licitum. Concedatur de ejus filiis, & de ejus domesticis: Quando illis alimenta præstare non debeat. Juxta mentem illius qui dicit; Non sunt alimenta uxori ex verbis legis: Juxta illud quod traditur; Synhedrium non præstat alimenta ex pretio fructuum anni septimi; at illa nutritur penes maritum suum in anno septimo: Et ipsa consideratur sicut operarius, cujus pretium non æquivaleat prutæ; Hoc dicit, quod non consideretur ipsa sicut operarius, cujus pretium non æquivaleat prutæ. Vel juxta mentem illius qui dicit; Si debeat præstare alimenta, at non debet præstare habitationem: Juxta illud quod traditur: Viri si societatem ineant præter scientiam virorum, earum societas est societas: Si mulieres societatem ineant præter scientiam virorum, eorum societas non est societas. Traditio: Et cuncta quæ inferantur ex agro in urbem, fiunt indecimata. Misna Rabi, qui docet. Si deferat ficus ex agro, ut eas comedat in atrio suo, quod non sit custoditum, & oblitus inferat in domum, aut intulerint pueri, restituet in locum suum; & comedet: Non dixerunt nisi de

לא אמרו אלא שוגג. הא מזיד אסור. מאן תניתה רבי דתני הביא תאנים מן השדה והעבירן לחצרו לאוכלן בראש גגו רבי מחייב. רבי יוסי בי רבי יהודה פוטר. הוי מאן תנא המעביר תאנים בחצרו לקצות. הא לא לקצות חייב. רבי עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר רבי ורבי יוסי בי רבי יהודה היו מכניסים את הכלכלה לאחורי הגנות ראה אותן רבי יודה בי רבי לעאי אמר להם ראו מה ביניכם לראשונים. רבי עקיבה היה לוקח שלשה מינין בפרוטה בשביל לעשר מכל מין ומין ואתם מכניסין את הכלכלה לאחורי הגנות. מה לי לאחורי הגנות אפילו הכניסם בחצרו לאוכלן בראש גגו. ולא רבי יוסי בי רבי יהודה היא. בנין רבי דהוה עימיה חמתון חד סבא אמר לון יהבון לי אתון אמרון ליה אין. אמר לון לאבוכון דבשמיא לא יהביתון אלא לי. רבי יוחנן כרבי. ורבי ששעון בן לקיש כרבי יוסי בי רבי יודה. רבי יוחנן כרבי אפילו דיסבור כרבי יוסי בי רבי יהודה חומר הוא בשבת שכן נשרים שנשרו מאליהן אסורין. רבי שמעון בן לקיש כרבי יוסי בי רבי יודה אפילו דיסבור כרבי חומר הוא בחצר בית שמירה דאמר רבי יוחנן מקח בחצר בשבת אינם תורה. רבי אימי בשם רבי שמעון המחוור שבכולן זה חצר בית שמירה. רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחאי היו לו שתי חצרות אחת במגדלא ואחת בטבריא העבירו בזו שבמגדלא לאוכלן בזו שבטבריא מכיון שהעבירן דרך היתר מותר. אתייא רבי שמעון בן יוחאי כרבי יוסי בי רבי יודה ורובה מן דרבי יוסי בי רבי יהודה. מה דאמר רבי יוסי בי רבי יודה בעומד במקום פטור. ומה דאמר רבי שמעון בן לקיש בעומד במקום חיוב. מכיון שהעבירן דרך היתר מותר. ורבי אליעזר רובה מן דתריהון דרבי ליעזר אמר מכיון שהתחיל בהם דרך היתר מותר.

הלכה ב ניחא לא מן הסל ולא מן הקופה ולא מן המוקצה כמה

de eo qui operetur per errorem; at si operetur de industria est vetitum. Hæc est traditio Rabi, qui docet: Si deferat ficus ex agro, & traducat in atrium suum, ut comedat in summitate tecti, Rabi obligat; R. Jose discipulus R. Jehuda absolvit; Est qui docet: Si traducat ficus in atrio suo, ut pandat. At si ea mente ut non pandat, tenetur: R. Ela bar Ismael nomine R. Eliescr, R. Jehuda inferebant canistrum post hortos, quos cum vidisset R. Jehuda discipulns Rabi Elai, dixit illi: Videte quantum sit discriminis inter vos & priores vestros: R. Akiba emit obolo tres species, ut decimaret de singulis speciebus, & vos infertis canistrum post hortos. Quorsum post hortos? Vel si inferat in atrium suum, ut eos comedat in summitate tecti: Nonne est R. Jose discipulus Rabi Jehuda? Cum Rabi haberet secum utres, quidam senex dixit illis; date mihi vos? Respenderunt: maxime. Dixit illis: Patribus vestris, qui sunt in cœlis, non dabitis, sed mihi. R. Jochanan consentit cum Rabi, & R. Simeon ben Lakisch cum R. Jose discioulo Rabi Jehuda. R. Jochanan consentit cum Rabi; vel si sentiat juxta mentem Rabi Jose discipuli R. Jehuda, tamen aggravat in Sabbatho, etenim si decidui fructus per se cadant, sunt vetiti. Rabi Simeon ben Lakisch consentit cum R. Jose discipulo R. Jehuda, vel si sentiat juxta mentem Rabi, tamen aggravat in atrio domus custoditæ; etenim dicit R. Iochanan; si emat in atrio in Sabbatho, non decimantur R. Amme nomine R. Simeonis: Perspicuum est in omnibus, quod hoc sit atrium domus custoditæ. R. Jochanan nomine R. Simeonis ben Jochai; Si habeat duo atria, alterum in Migdala, & alterum in Tiberiade; si traducat in hoc, quod est in Migdala, ut comedat in eo, quod est in Tiberiade, postquam traduxit per modum permissionis, erit permissum. Consentit R. Simeon ben Jochai cum R. Jose discipulo R. Jehuda, & addit ad sententiam R. Jose discipuli R. Jehuda: Quid dicit R. Jose discipulus Rabi Jehuda? Si consistat in loco, absolvetur: Quid dicit R. Simeon ben Lakisch? Si consistat in loco, tenebitur; Postquam traduxit per viam permissionis, erit licitum. At R. Eliescr addit ad utriusque sententiam; Etenim Rabi Eliescr dicit: Postquam in iis incepit per viam permissionis, erit permissum.

Cnstitutio II. Recte non ex canistro, neque ex corbe, neque ex perfecto: Quemadmodum ibi dicis: Poterit col-

דתימר תמן מלקט אחת אחת ואוכל. ואם צירף חייב . ואמור אוף הכא כן . אמר רבי יצחק מוקצה עשו אותו כמצורף.

הלכה ג תני דבית רבי אוכל כדרכו ופטור . רבי יונה בעי מה נן קיימין אם בששכרו לעשות עמו בזתים כל עמא מודיי שהוא אוכל כדרכו ופטור . ואם ששכרו לעשות עמו בגופן של זתים כל עמא מודיי שהוא אוכל אחת אחת ופטור ואם צירף חייב . אלא כי נן קיימין בששכרו לנכש עמו בזתים מן דבתרה לנכש בבצלים אמר לו על מנת לאכול ירק מקרטם עלה עלה ואוכל ואם צירף חייב . רבי חגיי שאל לחבריא מהו אהן פטור דתנינן הכא אמר ליה משום אוכל עראי בשדה והוא פטור . אמר לון וכדה אתינן מתניתא משום אוכל עראי בשדה והוא פטור אלא משום הבקר שכן אם הכניסו לבית פטור דתני מצא כלכלה מחופה בעלים אסורה משום גזל וחייבת במעשרות אסורה משום גזל משום דבר שיש בו סימנין . וחייבין במעשר שעד עכשיו דעת בעלים עליה עד היכן עד כדי שיכול לתרום מן המובקר . לא היה יכול לתרום מן המובקר עושה ;אותה דמים ואוכלה. רבי יונה בעי דמים מהו שיטבלו במקח או מאחר שהבעלים מוציאין אותה לא נטבלה . רבי מנא בעי הגע עצמך שהיתה נתונה בפין . לא כמאוס הוא יכול הוא להחזירה אם אומר את כן לא נמצא אוכל טבל למפריעו. הדא אמרה דמים במקח הם . מצאה כלכלה במקום שהרוב מכניסין לשוק אסור לאכול ממנה עראי ומתקנה דמאי במקום שרוב מכניסין לבתים מותר לאכול ממנה עראי ומתקנה ודאי . מחצה על מחצה מתקנה דמאי . מכניסה לבית מתקנה ודאי. רבי יונה בעי דמאי מהו שיטבול לודאי. אם אומר את כן לא נמצאת מקדים . רבי יוסי בי רבי

colligere sigillatim, & comedere; Si conjunctas tenetur: Et ita dicis hoc loco? Dicit R. Isaach: Perfectum considerarunt sicut conjunctum.

Constitutio III. Traditio scholæ Rabi: Poterit comedere more suo, & absolvetur. R. Jona quæsivit; quomodo nos explicabimus: Si eos mercede conduxerit, ut operentur cum eo in olivis, omnes conveniunt, si comedat more suo, quod absolvatur, si vero illos mercede conduxerit, ut secum operentur in corpore olearum, omnes conveniunt, si comedat sigillatim, quod absolvatur, si conjunctas, quod teneatur? At ita nos explicabimus: Quando eos mercede conduxerit, at runcet in oleis: Probatur ex eo, quod infra dictum est: Si ad runcandum in cepis, si dicat illi; cum pacto ut liceat mihi olus comedere, poterit folia singula decerpere, & comedere; si vero conjuncta, tenebitur. R. Chagai quæsivit a sociis: Quomodo absolvetur? Etenim hic legimus: Dixit illi: Quia comedit accidentaliter in agro, absolvetur. Respondit illis: Et hic legimus Misnam: Qui comedit accidentaliter in agro, absolvitur; at propter commune si inferat in domum, absolvitur: Etenim extat traditio: Si inveniat canistrum tectum foliis, erit vetitum respectu rapinæ, & obligatur ad decimas; vetitum est respectu rapinæ, respectu rei in qua sint signa; & obligatur ad decimam; Etenim adhuc mens dominorum in illo est: Quandiu? Quandiu possit separare ex communi, si non possit separare ex communi, computabit pretium, & comedet. R. Jona quæsivit; quid erit si nummi fiant indecimati in emtione? aut postquam domini eam eduxerint, non erit indecimata. R. Mena quæsivit. Si putas, quod possit indere in os suum, si non fœteat, poterit restituere; si ita dicas, non deprehendetur, quod inverso ordine comedat indecimatum; Hoc dicit: Numi sunt sicut pretium. Si inveniat canistrum in loco, ubi major pars infert in forum, vetitum est ex eo comedere accidentaliter, & illum præparabit sicut rem dubiam; Si in loco, ubi major pars solet inferre in domos, licitum erit de eo comedere accidentaliter, & præparabit sicut rem certo indecimatam: Si æqualiter in duas partes dividantur, præparabit sicut rem dubiam. Si inferat in domum suam, præparabit sicut rem certo indecimatam: R. Jona quæsivit; Num res dubia facit indecimatam rem certo indecimatam? Si ita dicas: Non deprehendetur, quod anticipet. R.

Jose

כון רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק צריך להתנות ולומר אם מאותה שמכניסין לשוק היא מה שעשיתי עשוי . ואם לאו לא עשיתי כלום . שלא תהא מאותה שמכניסין לבתים ונמצאת תרומת מעשר טבולה לתרומה גדולה . מחצה על מחצה בשדה מתקנה דמאי. מכניסה לבית מתקנה ודאי . וחש לומר שמא מאותה שמכניסין לבית היא ונמצאת תרומה גדולה טבולה לתרומת מעשר. אמר רבי מתניה בקורא שם על מעשרותיו עד כדון דבר שאין לו גורן אבל דבר שיש לו גורן מפרישין תרומת מעשר ואין צריך להפריש תרומה גדולה. כהדא דתני מצא פירות ממורחין בשדה מכונסין אסורין משום גזל . מפוזרין מותרים משום גזל . בין כך ובין כך חייבין במעשרות . ופטורים מתרומה גדולה . שאי איפשר לגורן שתיעקר אלא אם כן נתרמה. מעשרות מהיכן ניטלות מן הבית או מן השדה . נישמעינה מן הדא חבר שמת והניח מגורה מלאה פירות אפילו בו ביום הכניסן הרי אלו בחזקת מתוקנים. ואיפשר שלא נטרפה דעתו שעה אחת . אמר רבי בון בר חייה תיפתר שמת מתוך יישוב . רבי חנניה בשם רבי פינחס שמע לה מן הכא עישור אחד שאני עתיד למוד נתון לעקיבה בן יוסף שיזכה בו לעניים. הדא אמרה מן הבית . רבי חייה בר אבא שמע לה מן הכא מי שהיו פירותיו במגורה ונתן סאה לבן לוי וסאה לעני הדא אמרה מן הבית . רבי אבא מרי שמע לה מן הכא מן הבית זו חלה. הדא אמרה מן השדה.

הלכה ד אמר רבי יונה לא אמרו אלא לדרך . הא בינו לבין חברו לא . אמר רבי יונה והוא שמצא זתים תחת זתים . וחרובין תחת חרובין . אבל אם מצא זתים תחת חרובין וחרובין תחת זתים לא בדא.

הלכה ה ולא כבתים מן נדרסות אמר רבי בון בר חייה תיפתר שרוב דורסין בשדות רבי זעירא בעי ואינה ניכרת אם דרוסה היא אם אינה דרוסה . אמר רבי שאול פעמים שהיא פוקעת תחת הגלגל והיא דרוסה והיא נראית שאינה דרוסה

Jose discipulus R. Bon, R. Jochanan nomine R. Simeonis ben Josadak; Debet deponere, & dicere; si ex ipsa specie inferant in forum, quod feci, factum sit; si minus; nihil feci: Si non sit ex ipsa specie, quam inferunt domos, deprehendetur separatio decimæ immersa in separatione magna. Si dividatur in duas partes æquales in agro, præparabit sicut rem dubiam, si inferat in domum, præparabit sicut rem certo indecimatam; & potest dici; Fieri potest ut sit de ipsa specie, quam inferunt domum, deprehendetur separatio magna immersa in separatione decimæ. Dicit R. Matania de illo qui insignierit nomine suarum decimarum. Hactenus de re, cui non est area; at in re, cui sit area, separant separationem decimæ, & non est necesse ut separetur separatio magna: Juxta illud quod traditur: Si inveniat fructus ventilatos in agro, & inferat in domum, vetiti sunt respectu rapinæ; si dispersos, liciti sunt respectu rapinæ; Sive hoc sive illo modo obligantur ad decimas, & absolvuntur a separatione magna: quia fieri non potest, ut area evellatur; si ita dicas, separabuntur decimæ; unde desumentur? Ex domone an ex agro? Hinc intelligitur, si socius moriens relinquat horreum plenum fructibus, vel si ipso die eos intulerit, præsumuntur quod sint præparati; at fieri potest, ut ejus mens una hora abalienata sit: Dicit R. Bon bar Chijah: Potest exponi, quod mortuus sit in terra habitabili. R. Chananjah nomine R. Pinchas hinc probat: Decima una quam ego sum mensuras, dabitur τῷ Akiba ben Joseph, ut det in eleemosynam pauperibus: Hoc dicit ex domo. R. Chijah bar Aba hinc probat; Siquis habeat fructus in horreo, & det satum Levitæ, & satum pauperi: Hoc dicit ex domo: R. Aba More hinc probat ex domo: Hæc est placenta; Hoc dicit ex agro.

Constitutio IV. Dicit R. Jona: Non dixerunt nisi in via; At non inter se & socium suum: Dicit R. Jona: Dummodo inveniat olivas sub oleis, & siliquas sub siliquis; at si inveniat olivas sub siliquis, & siliquas sub oleis, nihil inservit.

Constitutio V. Nonne in domibus calcatæ sunt? Dicit R. Bon bar Chijah: Potest exponi, quod major pars soleat calcare in agris. R. Zehera quæsivit; At non cognoscitur, utrum sit calcata necne. Dicit R. Saul: Aliquando finditur sub rota, & calcatur, & videtur non esse calcata, aliquando pede calcatur,

פעמים שהרגל דורסתה והיא אינה דרוסה ונראית כדרוסה . אמר רבי לעזר הדא דתימר ממקום שאין רוב דורסין בשרות . אבל במקום שרוב דורסין בשרות אותם שדרסו אותם המיעוט העתידים לדרוס מצטרפין. אית תניי תני שאין שבחו של תלמיד חכם להיות אוכל בשוק כהדא רבי לעזר ברבי שמעון הוה אכיל בשוקא חמתיה רבי מאיר אמר ליה בשוקא את אכיל. ובטל גרמיה.

הלכה ו איזו היא חצר תני רבי ישמעאל כל שהשומר יושב על פיתחה ומשמר . רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן כולהון מן הבית למדו בית טובל דבר תורה אמר ביערתי הקודש מן הבית. שמעון קומי רבי יוחנן אמר לון הלכה כדברי כולהן להחמיר . ולמה לא אמרין ליה משמיה דליתיה מילתא דרבי יוחנן פלינא על מילתא . תני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי עקיבא כל שאחד פותח ואחד נועל פטורה בשני שותפין לא בשני דיורין . מה בין שותף מה בין דיור. כשם שהשותף ממחה כך הדיור ממחה . אמר רבי יונה בבעל הבית ודיורו היא . מתניתא בעל הבית ממחה על ידי דיור ואין דיור ממחה על ידי בעל הבית עליה שמעין קומי רבי יוחנן הלכה כרבי שמעון בן אלעזר דרבי עקיבה רבי יונה אמר זעירה ורבי אימי תריהון בשם רבי יוחנן הלכה כרבי שמעון בן אלעזר דרבי עקיבה. אמר רבי אומי הורי רבי יוחנן כאילין רבי רבי אימי הלכה כרבי שמעון בן לעזר דרבי עקיבה . רבי בון בר חייא בעא קומי רבי זעירא מה בא רבי יהודה להוסיף על דברי רבי עקיבה רבו . אמר לו לא כלום.

הלכה ז אמר רבי לעזר לגג מבוצר לאויר חצר היא מתניתא מכיון שהעבירן דרך חצר לא נטבלו . תיפתר אי כרבי יוסי בי רבי יודה אי כרבי בשהיה בדעתו לעשותן מוקצה ונמלך שלא לעשותן אמר רבי אבין והוא שהיה בגג ארבע על ארבע מה הבית אינו טובל עד שיהא בו ארבע על ארבע אף הגג אינו פוטר עד שיהא בו ארבע על

tur, & non calcatur, & videtur calcata. Dicit R. Eliefer: Quod dicis intelligitur de loco, ubi major pars non folet calcare in agris; at in loco, ubi major pars folet calcare in agris; Si eo calcet, diminuit; quæ funt calcandæ, conflantur: Eft qui docet, quod non fit decorum difcipulo fapienti, ut comedat in foro: Juxta illud, quod R. Eliefer bar Rabi Simeonis qui comedebat in foro cum eum vidiffet Rabi Meir dixit illi: In foro tu comedis? Et ejufa ceffavit.

Conftitutio VI. Quodnam eft atrium? Docet R. Ifmael: Quod cuftodit fedentem in porta fua, & cuftoditur. R. Samuel bar Nachman nomine R. Jonathan: Cuncta ex domo docentur. Domus lotionis ex lege: Dictum eft: *Removi fanctum ex domo*. Simeon coram Rabi Jochanan dixit: Conftitutio juxta verba omnium ad aggravandum: Et cur non dixerunt fuo nomine? Quia fententia R. Jochanan non eft contraria fibi. Traditio: R. Simeon ben Eliefer dicit nomine R. Akiba: Quod alter aperit, & alter claudit, abfolvitur in duabus focietatibus, at non in duabus habitationibus: Quodnam eft difcrimen inter focietatem & habitationem? Sicut focietas impedit, ita pariter habitatio impedit. Dicit R. Jona: De patrefamilias & ejus habitatione agitur: Mifna: Paterfamilias impedit propter habitationem, at habitatio non impedit per patremfamilias: Simeon coram R. Jochanan: Conftitutio juxta mentem R. Simeonis ben Eliefer difcipuli R. Akiba. R. Jona dicit: Zehera & R. Amme, ambo nomine R. Jochanan: Conftitutio juxta mentem R. Simeonis ben Eliefer difcipuli R. Akiba: Dicit R. Amme: Docet R. Jochanan juxta mentem difcipuli R. Amme; Conftitutio juxta mentem Rabi Simeonis ben Eliefer difcipuli R. Akiba. R. Bon bar Chijah quæfivit coram R. Zehera; Cur venit Rabi Jehuda ad addendum verbis R. Akiba magiftri fui? Refpondit: nihil eft.

Conftitutio VII. Dicit Rabi Eliefer: De tecto munito, & de aere atrii Mifna agit: Quando traducat per atrium, non fiunt indecimatæ; Poteft exponi hoc effe juxta mentem Rabi Jofe difcipuli R. Jehuda, & illud juxta mentem Rabi; quando ftatuat facere perfectum, & pœniteat facere. Dicit R. Abin; Dummodo fit in tecto, quod pateat quatuor cubitos quaquaverfus: Sicut domus non immergit, nifi quando in ea fit fpatium quatuor cubitorum quaquaverfum, ita pariter tectum non abfolvit, nifi quando in eo fuerit fpatium qua-

ארבע . דתני בירת שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות פטור מן המזוזה ומן המעקה ומן העירוב ואינו טובל למעשרות ואין עושין אותו חבור לעיר . והנודר מן הבית מותר לישב בו . ואין נותנין לו ארבע אמות לפני פתחו ואין צמית ביובל ואינו מטמא בנגעים . ואין הבעלים חוזרים עליו מעורבי מלחמה. מהו שיטבלו הבורגנין מן מה דתני בית ספר ובית תלמוד טובלין לספר ולא למשנה . אבל לא לאחרים הדא אמרה שהם טובלין לבעל הבורגנין . רבי אומר ארבע אמות אף על פי שאין שם ארבע דפנות. רבי שמעון אומר ארבע דפנות אף על פי שאין שם ארבע אמות . רבי יהודה אומר ארבע אמות וארבע דפנות . וכן היה רבי ידה מחייב במזוזה מסתברא רבי יודה יודי לאילין רבנין . אילין רבנין לא יודון לרבי יהודה אף על פי שיש שם ארבע אמית וארבע דפנות שהוא פטור מן המזוזה ואינו טובל למעשרות.

הלכה ח תני נותנין לו שהוא לפצע בה פעם ראשונה שנייה ושלישית. רבי יונה בשם רבי זעירא שאם ליקט את השנייה בתוך כדי שהות השנייה נטבלו שתיהן. רבי ירמיה בעי זרק את הראשונה למעלה מאייר עשרה לא הספיקה לירד למטה מאויר עשרה עד שליקט את השנייה נטבלו שתיהם . רבי לעזר בי רבי שמעון אומר שלש בימינו ושלש בשמאלו ושלש בפיו . רבי אלעזר בי רבי שמעון על ירי דהוה אכלן הוה משער גרמיה כן: רבי לעזר בי רבי שמעון אזל לנביה רבי שמעון בי רבי יוסי בר לקוניא חמוי הוה מזג ליה והוא שתי. מזג ליה והוא שתי. אמר ליח לא שמעת מן אבוך כמה אדם צריך לנמות בכוס . אמר ליה כמות שהיא אחת בצונין שתים בחמין שלש ולא שיערו חכמים לא ביינך שהוא נאה ולא בכוסך שהוא קטן ולא בכריסי שהיא רחבה . והוה רבי יהושע בן קרחה צווח ליה חלא בר חמרא . אמר ליה למה את צווח לי כן . אמר ליה ער דערקת ואזלת לך ללדוקיא אמר ליה ולא קוצין כסיחין

quatuor cubitorum quaquaversum. Etenim extat traditio: Domus si non pateat quatuor cubitos quaquaversum, libera est a Mesusa, & a lorica, & a mixtura, neque immergit respectu decimarum, neque illam faciunt urbi conjunctionem & qui vovet a domo, licitum est sibi in ea habitare; illi non assignant quatuor cubitos ante portam, neque erat definitio in Jubilæo neque polluit plagis, neque domini revertebantur ejus causa ab ordinibus belli. Quid erit, si faciat indecimatum pro custodem tuguriorum? Probari potest ex eo quod traditur: Domus libri, & domus doctrinæ immergit pro libro, at non pro Misna; at non pro aliis; hoc dicit quod immergunt propter custodem tuguriorum: Rabi dicit quatuor cubitos, licet ibi non sint quatuor latera: Rabi Simeon dicit: Quatuor latera, licet ibi non sint quatuor cubiti. Rabi Jehuda dicit quatuor cubitos & quatuor latera; & similiter R. Jehuda obligat ad Mesusam. Probabiliter R. Jehuda consentit cum istis sapientibus; at isti sapientes non consentiunt cum R. Jehuda; licet in ea sint quatuor cubiti, & quatuor latera, absolvetur a Mesusa, & non immergit pro decimis.

Constitutio VIII. Traditio: Dabant illi tempus, ut findat in ea prima, secunda, & tertia vice. R. Jona nomine R. Zehera; Si enim colligat secundam, ut moretur secundam, ambæ fiunt indecimatæ: R. Hieremias quæsivit: Si spargat primam supra aerem decem cubitorum, & priusquam cadat infra aerem decem cubitorum, colligat secundam, ambæ fiunt indecimatæ. R. Eliesér discipulus R. Simeonis dicit: Tres dextra, & tres sinistra, & tres ore: Rabi Eliesér discipulus R. Simeonis; propterea quod ipse illas comedat tanquam ipsum decimam. Rabi Eliesér discipulus R. Simeonis adiit R. Simeonem discipulum R. Jose Lakunia soceri sui; ipse miscuit illi calicem, & ille bibit, & ille ipsi miscuit calicem, & ipse bibit: Dixit illi: Non audisti a patre tuo, quantum oporteat miscere in calice? Respondit illi: Sicuti est: Unam in frigidis, duas in calidis, tres; & non metiti sunt sapientes, non in vino tuo, quod est optimum, non in calice tuo, qui est parvus, neque in ventre meo, qui est latus: Et R. Jehosua ben Korcha exclamavit contra illum: Acetum filius vini. Dixit illi: Cur contra me ita exclamasti? Respondit illi. Quia fugisti, & te contulisti Laodiceam. Dixit illi. Nonne spi-

כסחתי. אמר ליה ולא הוה לילך לך לסוף העולם להניח בעל הגינה שיקוץ את קוצין: נתגלגלה מאליה מהו מחזרתה כמה דתימר תמן מחזירם למקומם ואוכל. ואוף הכא כן. תמן במחזירן במקום פטור. ברם הכא במחזירם למקום חיוב. מה דמי לה היה עומד בראש התאנה מה את עביד לה בעומד בעיר כעומד בשדה. ייבא כהדא היה עומד בעיר ואמר יודע אני שהפועלין שוכחים עומר שבמקום פלוני ושכחוהו אינה שכחה. היה עומד בשדה ואמר יודע אני שהפועלים שוכחים עומר שבמקום פלוני ושכחוהו הרי זה שכחה דכתיב בשדה ושכחת ולא בעיר ושכחת.

הלכה ט תמן תנינן היה אוכל את האשכול ונכנס מן הגינה לחצר רבי ליעזר אומר יגמור רבי יהושע אומר לא יגמור. רבי זעירה רבי חייה בשם רבי יוחנן או דרבי טרפון כרבי ליעזר או רבי טרפון עבד עוקצת האוכל מתחילתו. רבי אילא רבי איסי בשם רבי יוחנן או רבי טרפון כרבי ליעזר או רבי טרפון עבד אכילה שתים שלש אכילות באכילה אחת. מה טעמא דרבי ליעזר משום שהתחיל בו בהיתר. אמר רבי נתן לא שרבי ליעזר אומר משום שהתחיל בו בהיתר אלא שרבי אליעזר אומר ימתין עד שיצא שבת או עד שיוציא חוץ לחצירו ויגמור.

הלכה י תני בשם רבי נחמיה חצר שהיא נעדרת הרי היא כגינה אוכלין בתוכה עראי. אמר רבי שמלאי הלכה כרבי נחמיה. תני זרע רובה חייב. נטע רובה פטורה. אמר רב חסדא והוא שנטעה לנוייה של חצר. הדא ילפא מן ההיא. וההיא ילפא מן הדא. הדא ילפא מן ההיא זרע רובה חייבת והיא שתהא נעדרת. וההיא ילפא מן הדא שאם היתה נעדרת שהיא כשרה והוא שעידר רובה. הדא דתימר אוכל כדרכו פטור בעומד בגינה. הם דתימר אוכל אחד אחד פטור ואם צירף חייב בעומד בחצר.

spinas an putatas amputavi? Dixit illi. Nonne ipse debuit ad te venire ad finem mundi ad dimittendum dominum horti, ut succidat spinas? Si per se devolvatur, qui erit? Num debet restituere in locum suum? Sicut ibi dicis. Restituet in locum suum, ut comedat: Hic quoque ita erit. Ibi quando restituant in locum absolvitur; Hic si restituat in locum tenetur: Quid putas; Si consistat in summitate ficus, quid sentis de eo qui stet in urbe, de eo qui stet in agro? Adducitur juxta illud quod traditur. Si consistat in urbe, & dicat: Notum est mihi, quod operarii obliti sint manipulum, qui est in tali loco; manipulus oblivione relictus non erit oblivione relictus. Si consistat in agro, & dicat; Notum est mihi, quod operarii obliti sint manipuli, qui est in tali loco; & obliti sint, non erit oblivione relictus: Etenim scriptum est: *In agro & oblitus fueris*. At non in urbe: *Et oblitus fueris*.

Constitutio IX. Ibi legimus: Si comedat botrum, & ingrediatur ex horto in atrium; R. Elieser dicit: Perficiet. R. Jehosua dicit: Non perficiet. R. Zehera, R. Chijah nomine R. Jochanan, aut R. Tarphon bar R. Eliesser, aut R. Tarphon: Si faciat computationem, poterit comedere a suo principio. R. Ela, R. Issi nomine R. Jochanan, aut R. Tarphon bar R. Eliesser, aut R. Tarphon: Si faciat comestionem, duæ & tres comestiones erunt sicut una comestio. Quænam est ratio R. Elieser? Quia incepit a permisso: Dicit R. Nathan: Non dicit R. Eliesser, eo quod inceperit a permisso, at R. Elieser dicit: Expectabunt dum exeat Sabbathum, aut dum egrediatur de atrio suo, & perficiat.

Constitutio X. Traditio nomine Rabi Nehemia. Atrium si fuerit sarritum, erit sicut hortus, poterunt in eo comedere accidentaliter. Dicit R. Salmai: Constitutio juxta mentem R. Nehemia: Traditio: Si serat multum, tenetur, si plantet multum absolvitur: Dicit R. Chasda: Dummodo plantet quod est conveniens in atrio: Hoc ex illo docetur, & illud ex hoc docetur; Hoc ex illo docetur; Si serat multum, tenetur, dummodo sarriatur: Illud ex hoc docetur; si sarriatur, ut sit legitimum, atque ut sit grex multus: Quod dicis: Si comedat more suo, absolvitur, intelligitur de illo, qui consistit in horto: Quod dicis: Si comedat sigillatim, absolvitur, si conjunctim, tenetur; intelligitur de illo, qui consistit in atrio. R. Hieremia quæsivit co-

רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא היתה ניטלת ברוקני . דלמא רבי זעירא ורבי אבא בר כהנא ורבי לוי הוון יתבין והוה רבי זעירא מקנתר לאילין דאגדתא וצווח להון סיפרי קיסמי . אמר ליה רבי בא בר כהנא למה את מקנתר לון שאל ואינון מגיבין לך . אמר ליה מהו הדין דכתיב כי חמת אדם תודך שארית חמות תחגור . אמר ליה כי חמת אדם תודך בעולם הזה . שארית חימות תחגור לעולם הבא . אמר ליה או נימר כי חמת אדם תודך בעולם הבא . שארית חימות תחגור בעולם הזה . אמר רבי לוי כשתעורר חמתך על הרשעים צדיקים רואין מה את עושה להם והם מודים לשמך . אמר רבי זעירה היא הפכה והוא מהפכה . לא שמעינן מינה כלום . ירמיה בני אזל צור צור דוקניתך דהיא טבא מן כלום .

הלכה יא תמן תנינן בל שהוא לפנים מן החומה הרי הוא כבתי ערי חומה חוץ מן השדות . רבי מאיר אומר אף השדות . מה טעמא דרבנין וקם בית אין לי אלא בית מנין לרבות בתי כדין ובורות שיחים ומערות ומרחציות ושובכות ומגדלות . יכול אף השדות תלמוד לומר בית מה בית שהוא מיוחד שהוא בית דירה . יצאו שדות שאינן בית דירה . מה טעמא דרבי מאיר וקם הבית אין לי אלא בית בית מנין לרבות בתי כדין בורות שיחים ומערות ומרחציות ושובכות ומגדלות והשדות תלמוד לומר אשר בעיר אשר לו חומה פרט לבית הבנוי לחומה דברי רבי יהודה . רבי שמעון אומר כותל החיצון הוא החומה . רבי יהודה דרש אשר לו חומה . רבי שמעון דרש אשר לא חומה . אמר רבי חיננא והוא שעלה דרך הנוף . אבל אם עלה דרך העיקר כבר קלטו העיקר . מתניתא דבית שמאי דבית שמאי אומרים הכל כלפנים . תני החזיר את הנוף מכפנים כולו כלפנים . ואית בהן תנייא קדמיא כבית שמאי .

coram R. Zehera ; Si apprehendatur in latere ? Num R. Zehera & R. Aba bar Channa, & R. Levi erant confidentes, & R. Zehera eos provocavit hac epistola, exclamans contra illos : Scribæ divinationum. Dixit illi R. Ba bar Channa ; Cur eos provocasti ? Quæsisti, & non responderunt tibi : Dixit illi : Cur scriptum est : *Quia ira hominis confitebitur tibi, & residuum irarum præcinges te*. Respondit : *Quia ira hominis confitebitur tibi*. In hoc seculo : *Et residuo irarum præcinges te*. In seculo futuro. Respondit : Aut dicendum est : *Quia ira hominis confitebitur tibi*. In seculo futuro : *Et residuo irarum præcinges te*. In hoc seculo. Dicit Rabi Levi : Quando excitatur ira tua contra impios, justi vident, quid illi feceris, & illi confitebuntur nomini tuo. Dicit R. Zehera : Contra est, si contra est : Hinc nihil intelligimus : Hieremias mi filii te confer Tyrum ; Pinge tuam figuram quod erit melius omnibus.

Constitutio XI. Ibi legimus : Quod est intra muros, erit sicut domus urbium muro muritarum, exceptis agris : R. Meir dicit : Vel agri. Quænam est ratio sapientum ? *Et confirmabitur domus*. Non probo nisi de domo ; unde probatur ad includendum domos torcularium, & puteos, fossas, & specus, & balnea, & columbaria, & turres ? Crederem vel agros ? Idcirco dictum est: *Domus*. Sicut domus est peculiaris, & est domus habitationis. Excluduntur agri, qui non sunt domus habitationis : Quænam est ratio R. Meir ? *Et confirmabitur domus*. Non probo nisi de domo, unde probatur ad includendum domos torcularium, puteos, fossas, & specus, & balnea, & columbaria, & turres, & agros? Ex eo quod dictum est: *Quæ fuerit in urbe muro circumdata*. Excludit domum ædificatam in muro : Verba R. Jehuda : R. Simeon dicit : Paries exterior est murus : R. Jehuda exponit : *Cui est murus*. R. Simeon exponit : *Cui non est murus*. Dicit R. Chinna : Dummodo adscendat per ramum ; at si adscendat per radicem ; jam ejus refugium est radix. Misna scholæ Schammai ; Etenim schola Schammai dicit : Omne juxta spatium interius. Traditio : Si restituat ramum ex spatio interiori, omne erit juxta spatium interius; & erat de illis traditio vetusta in schola Schammai.

פרק רביעי

א הכובש השולק המולח בשדה חייב. המכמר באדמה פטור. המטבל בשדה פטור. הפוצע זתים שיצא מן השרף פטור. הסוחט זתים על בשרו פטור ואם סחט ונתן לתוך ידו חייב. המקפא לתבשיל פטור ולקדרה חייב מפני שהוא כבור קטן.

ב תינוקות שטמנו תאנים לשבת ושכח לעשרן לא יאכלו מוצאי שבת עד שיעשרו. כלכלת שבת בית שמאי פוטרים ובית הלל מחייבין רבי יהודה אף הלוקט כלכלה לשלח לחברו לא יאכל עד שיעשר.

ג הנוטל זתים מן המעטן טובל אחד אחד במלח ואוכל. אם מלח ונתן לפניו חייב. רבי ליעזר אומר מן המעטן הטהור חייב ומן הטמא פטור מפני שהוא מהזיר את המותר.

ד שותין על הגת בין על החמין בין על הצונין ופטור דברי רבי מאיר. רבי אלעזר בי רבי צדוק מחייב. וחכמים אומרים על החמין חייב ועל הצונין פטור.

ה המקלף בשעורים מקלף אחת אחת ואוכל. ואם קילף ונתן לתוך ידו חייב. המולל מלילות של חטים מנפיח על יד על יד ואוכל. ואם ניפח ונתן לתוך חיקו חייב. כוסבר שזרעה לזרע ירקה פטור. זרעה לירק מתעשר זרע וירק. רבי ליעזר אומר השבת מתעשרת זרע וירק וזירים. וחכמים אומרים אינו מתעשר זרע וירק אלא השחליים והגרגר בלבד.

ו רבן גמליאל אומר תמרות של תלתן ושל חרדל ושל פול הלבן חייבות במעשר. רבי ליעזר אומר הצלף מתעשר תמרות ואביונות וקפרס. רבי עקיבה אומר אינו מתעשר לא אביונות מפני שהם פרי.

סליק פירקא

הלכה א הכובש השולק המולח כו'. אור טובל מקח טובל מלח טובלת תרומה טובלת. שבת טובלת. חצר בית שמירה טובלת. דאמר רבי יוחנן מקח בשבת אינה תורה. רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש המחוור שבכולם זו חצר

CAPUT IV.

I. Si condiat, si elixet, si saliat in agro, tenetur; si occultet in terra, absolvitur. Si intingat in agro, absolvitur, si comprimat olivas, ut succus exeat ex iis, absolvitur: Si exprimat olivas super carnem suam absolvitur, at si exprimat, & det in manum, tenetur. Si despumet decoctum, absolvitur, si in olla, tenetur; quia habetur instar parvi torcularis.

II. Si pueri recondant ficus pro Sabbatho, & obliti non decimaverint, non comedent in exitu Sabbathi, nisi decimaverint: Canistrum Sabbathi schola Schammai absolvit, & schola Hillel obligat: R. Jehuda, dicit: Etiam is qui colligit canistro, ut mittat socio suo, non comedet nisi decimaverit.

III. Si sumat olivas e cupa, easque sigillatim intingat sale, poterit comedere; si vero saliat, & coram se ponat, tenetur. R. Elieser dicit: Ex cupa munda, tenetur; Ex cupa immunda, absolvitur, quia restituit reliquum.

IV. Si bibunt supra torcular tam calida quam frigida, absolvuntur: Verba R. Meir. R. Elieser discipulus R. Zadok obligat: Et sapientes dicunt: Pro calidis tenetur; pro frigidis absolvitur.

V. Decorticans hordeum, decorticabit sigillatim; & comedet; Si vero decorticans det in manum suam, tenetur: Fricans spicas tritici ventilabit de manu in manum, & comedet; si vero ventilans det in sinum suum, tenetur. Coriandrum si serat pro semine oleris, absolvitur; si serat pro olere, decimabitur semen, & olus: R. Elieser dicit: Anethi decimatur semen, olus & flores: Et sapientes dicunt: Non decimatur semen nisi nasturtii, & erucæ duntaxat.

VI. Raban Gamaliel dicit: Surculi fœni Græci, & sinapi, & fabæ albæ obligantur ad decimam. R. Elieser dicit Capparis decimabit surculos, & baccas, & cortices: R. Akiba dicit: Non decimabit nisi baccas, quia sunt fructus.

Finis capitis.

Constitutio I. Si condiat, si elixet, si saliat &c. Ignis immergit, emtio immergit, sal immergit, separatio immergit; Sabbathum immergit, atrium domus custodiæ immergit. Etenim dicit R. Jochanan: Si emat in Sabbatho, non decimabit. R. Amme nomine R. Simeonis ben Lakisch: Manifestum est om-

בית שמירה. הכובש עד שיכבוש כל צרכו. השולק עד שישלוק כל צרכו. נישמעינה מן הדא המהבהב שבלין באור נטבלו. בלא כך אינן מחוסרין מלאכה על ידי האור שנייא היא שהוא גמר מלאכתו. ויידא אמרה דא המקטף שבלין לעיסתו לאוכלן מלילות ניטבלו לעשותן עיסה לא נטבלו. כבש ושלק שלא מדעת הבעלים תפלונתא דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש דאיתפלגון הממרח כריו של חבירו שלא מדעתו רבי יוחנן אמר נטבל ורבי שמעון בן לקיש אמר לא נטבל. אמר רבי יודן תמן איפשר לו שלא לכבוש. שלקו ברשות ההקדש פדאו והכניסו לחצר בית שמירה מהו על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש נטבל זו תורה וזו אינה תורה. הכניסו לחצר בית שמירת פדייו ושלקו מהו דברי הכל נטבל. וכי מה עשה מעשה ברשות ההקדש. הקדישו ושלקו הכניסו לחצר בית שמירה פדייו ושלקו מהו דברי הכל נטבל. פדייו וצימקו מהו. אין תימר האור טובל האור פוטר ואין תימר אין האור טובל אין האור פוטר. רבי ירמיה בעי טיגנו בשדה מהו בלא כך אין האור טובל אילו איפשר דלא מיתן גביה משה בעי הורה רבי יוסי בשם כהנא אמר רבי יונה תני רבי חלפתא בן שאול עשה היסב בשדה טובל אם לא היסב אינו טובל אין הוא היסב שהוא טובל כל היסב שיש בו יין קצב להיסב ולא היסב. תני השום והשחליים והחרדל ששחקו בשדה נטבלו. עד כדון בשום של טבל ששחקו בשמן של חולין. שום של חולין ששחקו בשמן של טבל. רבי זעירא רבי חייא בר אשי בשם רב אשכול שסחטו לכוס נטבל. לתמחוי לא נטבל. בלא כך אין האור טובל. תיפתר בתבשיל צונין. לקדרה חייב. אמר רבי לעזר לקדרה רקנית היא מתניתא לא אמר כן אלא המקפה לתבשיל פטור לקדרה חייב מפני שהוא כבור קטן.

הלכה ב רב המנונא אמר תינוק שחיפה כלכלה לשוק נטבלה. מקום

omnibus, quod hoc sit atrium domus custodiæ. Si condiat, donec condiatur quantum necesse est: Si coquat, donec coquatur quantum necesse est: Hinc intelligimus, si torreat spicas igne, quod immergantur: Præter hæc, non requirunt opus per ignem: diversum est, quia perfectum fuit ejus opus: Et hoc dicit: Si quis succidat spicas pro massa, ut eas comedat, spicæ immerguntur; si ut faciat massam, non immerguntur: Si condiat, & coquat præter mentem dominorum est controversia R. Jochanan, & R. Simeonis ben Lakisch; Etenim dissentiunt: Si complanet cumulum socii sui præter mentem suam, R. Jochanan dicit: Immergitur, & R. Simeon ben Lakisch dicit: Non immergitur. Dicit R. Jodan: Ibi potest fieri, ne condiat; Si coquat in potestate sancti, redimet, & inferet in atrium domus custodiæ: Quid erit juxta mentem R. Simeonis ben Lakisch? Hoc si immergitur decimatur, & illud non decimatur: Si inferat in atrium domus custodiæ, redimet; si coquat, quid erit? Ex omnium consensu immergitur: Num quia fecit opus in potestate sancti? Sanctificat & coquit, & infert in atrium domus custodiæ, si redimat, & coquat, quid erit? Ex omnium consensu immergitur: Si redimat, & arescat, quid erit? Si dicas; quod ignis immergit, ignis absolvit; ut si dicas: Ignis non immergit, ignis non absolvit: Quæsivit R. Hieremia: Si frigat in agro, quid erit? Præter hæc ignis non immergit: Quia fieri potest, ut illi imponatur onus: Quæsivit R. Jose nomine Channa: Dicit R. Jona; Docet R. Chalphata ben Saul. Si faciat accubitum in agro, immergit; si non accumbit non immergit; Hic est accubitus qui immergit, omnis accubitur in quo sit vinum, si definiat accubitum, & non sit accubitus. Traditio: Allium & nasturtium, & sinapi si contundant in agro, immerguntur: Hactenus de allio indecimati, quod contuderint in oleo profano; allium profanum si contundant oleo indecimati, R. Zehera, R. Chijah bar Asse nomine Rab: Si exprimat botrum in calice, immergitur, si pro catino, non immergitur; præterea ignis non immergit; potest exponi, quando coquatur frigidum; in olla tenetur. Dicit R. Eliezer: In olla vacua: Non ita dicit Misna; At si despumaverit decoctum, absolvitur; in olla tenetur; quia consideratur sicut puteus parvum.

Constitutio II. R. Amenuna dicit: Si puer tegat canistrum pro foro immergitur; ubi cogitatio majorennis confirma-

שמחשבתו של גדול מתקיימת שם. מעשיו של קטן מתקיימין. רבי זעירא בעי כלום מחשבתו של גדול מתקימת עד שיפתח לשוק. ורכוותה אין מעשיו של קטן מתקיימין עד שיפתח לשוק. מתניתא פליגא על רב המנונא תינוקות שטמנו תאנים לשבת ושכחו לעשרן לא יאכלו למוצאי שבת עד שיתעשרו. רבי זעירא בשם רב המנונא תיפתר בשלקטום עם דמדומי חמה והוכיח מעשה שלהם על מחשבתם לית הדא פליגא על דרבי יוחנן אמר השבת טובלת מפני שלקטום לשבת. הא אם לקטום שלא לשבת לא רבי יונה בשם רב המנונא אפילו לקטום לשבת אוכל מהם עראי לערב שבת אפילו על דרבי שמעון בן לקיש לית היא פליגא. ולא תינוקות אינון ואפילו לקטום לשבת כמי שלקטום שלא לשבת. רבי יוסי בשם רבי הילא תיפתר שלקטום עד דמדומי חמה והוכיח מעשה שלהם על מחשבתם. רבי לעזר בשם רבי הושעיא בכלכלה של תאנים היא מתניתא. דבי רבי ינאי אמרי אפילו נצרה. רבי לעזר בן אנטיגנס בשם רבי לעזר בי רבי ינאי תיפתר בתאנה המיוחדת לשבת. דלמא רבי חייה רבי איםי רב איסי הוון יתבין עבר חד טעין כלכלה דתאנים אמר ליה ליזבון אמר ליה כלכלת שבת אינה מזבנה. רבי חייה בשם רבי יוחנן לא אמר רבי יהודה אלא בכלכלת שבת. אי אמר רבי יהודה בליקט כלכלה לשלחה לחברו שהוא מפקיד עליה בכלכלת שבת.

הלכה ג לית הדא פלינא על רב דרב אמר הוא אסור לאכול. פתר לה בעושה מעטן בשדה וקשיא אם מלח טובלת למה לי צירוף אם צירוף למה לי מלח מלח אלא על ידי זה ועל ידי זה. מה נן קיימין אם בשיש שני מעטינין דברי הכל אסור. אם בשאין לו אלא מעטן אחד דברי הכל מותר. אלא כי נן קיימין בשיש לו מעטן טהור ולחברו מעטן טמא. אמר רבי ליעזר אדם מחזיר על מעטין חברו חברו ורבנין אמרין אין אדם מחזיר למעטינו של חברו. אמר רבי יוחנן על החמין חייב שהוא קבע על הצונין פטור שהוא עראי יכול הוא מחזרתיה דאמר

matur, opera pueri confirmantur. Rabi Zehera quæsivit: Num cogitatio majorennis confirmatur, nisi explicetur in foro? Et similiter opera pueri non confirmantur, nisi explicentur in foro: Misna contraria est τῷ R. Amenuna: Si pueri recondant ficus pro Sabbatho, & obliti non decimaverint, non comedent in exitu Sabbathi, nisi decimaverint. R. Zehera nomine R. Amenuna: Potest exponi quando collegerit in occasu solis; & probet eorum opus de eorum cogitatione: Est illi objectio contra R. Jochanan: R. Jochanan dicit: Sabbathum immergit, eo quod collegerit pro Sabbatho: At non, si non collegerit pro Sabbatho. R. Jona nomine R. Amenuna; vel si collegerit pro Sabbatho, poterit ex iis comedere ad vesperam Sabbathi accidentaliter; vel contra sententiam R. Simeonis ben Lakisch non est controversia: Nonne pueri illi sunt? Vel si collegerint pro Sabbatho, reputantur perinde ac non collegerint pro Sabbatho. R. Jose nomine R. Chila: Potest exponi, quod collegerint ante occasum solis, & probat eorum opus de eorum cogitatione. R. Elieser nomine R. Osajah; de canistro ficuum agit Misna: Discipulus Rabi Inai dicit; vel surculus. R. Elieser ben Antigoni nomine R. Elieser discipuli R. Inai; Potest exponi de ficu destinata pro Sabbatho. Forte R. Chijah, R. Immi; Rabi Issi erant assidentes, cum pertransiit quidam onustus canistro ficuum. Dixit illi: Num ut vendatur? Respondit. Canister Sabbathi non venditur: R. Chijah nomine R. Jochanan: Non dixit R. Jehuda nisi de canistro Sabbathi. Ecce dixit R. Jehuda de colligente canistrum, ut mittat socio suo, ut de eo sit solicitus quasi sit canister Sabbathi.

Constitutio III. Non est hæc controversia contra Rab; Etenim Rab dicit; quod sit vetitum comedere: Exponit de eo, qui faciat cupam in agro; At est objectio: Si sal immergat: Quorsum conflatio? Si conflet; quorsum sal? nisi de altera in alteram manum: Quomodo nos explicabimus. Si sit in duabus cupis, omnium consensu est vetitum; si non sit nisi cuea una, omnium consensu erit licitum? At ita explicabimus; Si illi sit cupa munda, & ejus socio cupa immunda. Dicit R. Elieser: Licet restituere in cupam socii sui; & sapientes dicunt: Non licet restituere in cupam socii sui: Dicit R. Jochanan: Pro calidis tenetur; Si figat super frigidis, absolvitur, quia est accidentaliter: Crederem, quod posset

רבי יוסי בשם רבי זעירא רבי יונה ורבי זעירא בשם רבי לעזר אם כמה שבלגין לא נטבל מפני שהוא עתיד להחזירו בדבר שלא נגמרה מלאכתו.

הלכה ד אמר רבי זעירה יכיל אנא מקלף תרתיי תרתיי. ותני כן בשעורין שנים פטור שלש חייב. בחטים שלש פטור ארבע חייב. הונא בר חיננה ורב תחליפא בר אימי הוון יתיבין קומי רבי לעזר. אמר רבי יונה אין כולהן בר אימי ההן בר רב אין כולהן בר רב אימי והויין ליה עד קישרי אצבעתיה והוון סבין מיגיה והפך אפוי לכותלא וחוי לון מלא שיעלון. ותני כן ובלבד שלא ינפה לא בקנון ולא בתמחוי. ולענין שבת עד כגרוגרת. רבי חייה בר אדא בעון קומי רבי מנא הכא את אמר כשעורים שתים פטור שלש חייב. והכא את אמר הכין. אמר ליה שנייא היא. הכא את אמר שהוא מחזיר את המותר. ותני כן במה דברים אמורים בזמן שאינו סמוך לגורן. אבל אם היה סמוך לגורן אפילו יותר מיכן מותר מפני שהוא מחזיר את המותר.

הלכה ה חזקיה אמר כיון שלקט ממנה שתים שלש מוריות באה במחשבת ירק. אף לענין הזרע כן כיון שמנע ממנה שתים שלש מוריות באה למחשבת הזרע. זרעה לזרע מתעשרות לשעבר זרעה. לירק מתעשרת לבא. זרע לזרע ולירק או שזרעה לזרע ואחר כך חישב עליה לירק מעשר מיזרעה על ירקא מירקא על זרעא ושלקט ממנה לפני ראש השנה אבל אם לקט ממנה לאחר ראש השנה זרעה מתעשר לשעבר. ירקא מתעשר בשעת לקיטתו עישורו וכשהביא שליש לפני ראש השנה. אבל אם הביא שליש לאחר ראש השנה בין זרעה בין ירקה מתעשר לבא. תני שבת שזרעה לזרע מתעשרת זרע ואינה מתעשרת ירק. זרע לירק מתעשרת זרע וירק ואינה מתעשרת זירין. זרעה לזירין מתעשרת זרע וירק וזירין. ותנינן אין לך מתעשר זרע וירק אלא שחליים

ſet reſtituere? Etenim dicit R. Joſe nomine Rabi Zehera, R. Jona, & R. Zehera nomine R. Elieſer: Quando eſt in lagena, non immergitur, quia reſtituendum eſt in rem, cujus opus nondum eſt perfectum.

Conſtituaio IV. Dicit R. Zehera: Crederem poſſe decorticare binas, binas? Atqui extat traditio: In hordeo ſi decorticet duo grana, abſolvitur, ſi tria, tenetur; In tritico, ſi tria, abſolvitur, ſi quatuor, tenetur: Huna bar Chinna, & R. Tachlipha bar Immi, aſſidebant coram R. Elieſer. Dixit R. Jona: Multi ſentiunt cum bar Rab Immi; at omnes non ſentiunt cum bar R. Immi: Et ponebant uſque ad nodos digiti ſui, & ipſi inde accipiebant, & convertebat faciem ad murum, & illis oſtendebat plenum ſpicarum. Atqui extat traditio: Dummodo ne ventilet cribro, neque catino: Et reſpectu Sabba hi vel in caricis. R. Chijah bar Ada quæſivit coram R. Mena: Hic tu dicis; in hordeo ſi decorticet duo grana, abſolvitur, ſi tria, tenetur; & hic tu ita dicis? Reſpondit illi: Diverſum eſt? Hic tu dicis quod debeat reſtituere reſiduum: Atqui ita extat traditio: De quo hæc dicta ſunt? Quando non ſit prope aream, at ſi fuerit prope aream, vel ſi fuerit amplius, erit licitum, quia reſtituit reſiduum.

Conſtitutio V. Ezechia dicit: Quando inde colligat duas, aut tres menſuras, venit ad cogitandum de olere: Similiter etiam reſpectu ſeminis; quando inde avertit duas, & tres menſuras, venit ad cogitandum de ſemine: Si ſerat pro ſemine, decimabit pro tempore præterito; Si ſerat pro olere, decimabit pro futuro: Si ſerat pro ſemine, & pro olere; aut ſi ſeverit pro ſemine, & deinde ſuper eo cogitet de olere, decimabit de ſemine pro olere, de olere pro ſemine; & poterit ex eo colligere ante principium anni, at ſi ex eo colligerit poſt principium anni, ſemen decimabitur pro tempore præterito; ſemen decimabitur tempore ſuæ collectionis; & quando maturuerit tertiam partem ante principium anni: At ſi maturuerit tertiam partem poſt principium anni, tam ſemen quam olus decimatur pro tempore futuro. Traditio: Si anethum ſeratur pro ſemine, decimatur ſemen, at non decimatur olus, ſi ſeratur pro olere, decimatur ſemen, & olus, at non decimantur flores: Si pro floribus ſeratur, decimantur ſemen, olus, & flores. Atqui legimus: Nihil eſt tibi, de quo decimentur ſemen, & olus, niſi na-

ונרגר בלבד . כיני מתניתא אין לך דבר שזרעו לזרע מתעשר זרע וירק אלא שיחליים ונרגר בלבד .

הלכה ו מה פליגין בשזרעו לזרע אבל אם זרעו לירק אף רבנין מודיי ותני כן נהגין בביתניין בירקן בהיתר דברי רבי ליעזר . לא אמר אלא דברי רבי ליעזר הא דברי הכל חייב . תני הפול והשעורין והתלתן שזרען לירק בטלה דעתו זרען חייב וירקן פטור . אמר רבי ירמיה עוד היא דרבי ליעזר . שמואל אמר קפרס אסור משום קליפין . ותני כן וערלתם ערלתו את פריו דבר שהוא עורל את פריו. רב מפקד לאילין דבי רב אחי . רב הונא המנונא מפקד לחברייא תיוון מפקדין לנשיכון כד הינון כבשין הדא קפריתא דיהוון מריטין אילין ביטיתא . אמר רבי בא אסברי רבי זעירא בל הקליפין גדילות עם הפרי וזה פרי מלמעלן וקליפין מלמטן. הקפרס והתמרות מין אחד הן . מעשר מקפרס על התמרות ומן התמרות על הקפרס . אבל לא מהן על האביונות ומן האביונות עליהם . אביונות נותנין עליהם חומרי אילן וחומרי זרעין . ולוידה מילה שאם היתה שנייה נכנסה לשלישית שהוא מפריש ופודהו ונותנו לעני . הצלף בירת שמאי אומרים כלאים בכרם . ואינו כלאים בזרעים . ובית הלל אומרים אינו כלאים לא בכרם ולא בזרעים . תני רבי חננא בר פפא את שהוא עילה מגזעו מין אילן משרשיו מין ירק . התיבון הרי הכרוב עולה מגזעו . כאן בודאי כאן בספק.

פרק חמישי

א העוקר שתלים מתוך שלו ונוטע לתוך שלו פטור . לקח במחובר לקרקע פטור . לקט לשלח לחבירו פטור . רבי לעזר בן עזריה אומר אם יש כיוצא בהם ונמכרין בשוק הרי אילו חייבין .

ב העוקר לפת וצנונות תוך שלו ונוטע לתוך שלו לזרע חייב מפני שהוא

nasturtium, & eruca duntaxat: Ita se habet Misna. Nihil est tibi, quod seratur pro semine, quod decimetur semen & olus, nisi nasturtium, & eruca duntaxat.

Constitutio VI. De quo dissentiunt? De illo, qui serat pro semine, at si serat pro olere, vel sapientes consentiunt. Atqui ita extat traditio. Solent agere in Betnain in olere abundantias. Verba R. Eliescr. Non retulit nisi verba R. Eliescr; at omnium consensu est vetitum. Traditio: Si fabam, & hordeum, & fœnum Græcum serat pro semine, aboletur ejus mens, eorum semen obligatur, & eorum olus absolvitur. Dicit R. Hieremia. Præterea hæc est sententia R. Eliescr: Samuel dicit: Putamen est vetitum propter cortices: Atqui ita extat traditio: *Circumcidetis præputium fructus ejus*. Rem, quæ faciat præputium fructum suum. Rabi præcepit discipulis scholæ Rab Athe. R. Huna præfectus præcepit sociis. Explorate uxore vestras, quando condiunt hos cappares, ut removerent baccas. Dicit Rabi Ba Aschani Rabi Zehera: Omnes cortices crescunt cum fructu, & fructus supra est, & infra cortices: Cortex & baccæ sunt una species: Licet decimare de cortice pro baccis, & de baccis pro cortice; at non ex iis pro baccis, & ex baccis pro illis: In baccis statuerunt graves conditiones arboris, & graves conditiones seminis: Et hac de causa si secunda cogatur in tertiam, debet separare, & redimere, & dabit pauperibus: Cortex, schola Schammai dicit, est heterogeneus in vinea, at non est heterogeneus in seminibus: Et schola Hillel dicit: Non est heterogeneus neque in vinea, neque in seminibus. Docet R. Channa bar Papa: Quod adscendit ex trunco, est species arboris, quod ex radice, est species oleris: Objecerunt: Ecce siliqua adscendit ex trunco. Hic agitur de certo, & ibi de dubio.

CAPUT V.

I. SI avellat plantas ex agro suo, & plantet in agro suo, absolvitur. Si emat eas solo adhærentes, absolvitur: Si colligat, ut mittat ad socium suum, absolvitur: R. Eliescr ben Azaria dicit: Si his similes vendantur in foro, tenentur.

II. Si evellat raphanos, & rapas ex agro suo, & plantet in agro suo pro semine, tenetur, quia area sua est: Cepæ postquam radices egerint in tabulato,

נירנן . בצלים שהשרישו בעליה טהרו מלטמא . נפלה עליהם מפולת והם מגולין הרי אילו כנטועין בשדה .

ג לא ימכור אדם את פירותיו משבאו לעונת המעשרות למי שאינו נאמן על המעשרות ולא בשביעית למי שהוא חשוד על השביעית . ואם ביכרו נוטל את הבכורות ומוכר את השאר.

ד לא ימכור אדם את תבנו ואת נפתו ואת זוגיו למי שאינו נאמן על המעשרות להוציא מהם משקין ואם הוציא חייב במעשרות ופטור מן התרומה. שהתורם בלבו על הקוטעים ועל הצדדים ועל מה שבתוך התבן.

ה הלוקח שדה ירק בסוריא אם עד שלא באו לעונת המעשרות חייב . ומשבאו לעונת המעשרות פטור ולוקט כדרכו והולך . רבי יהודה אומר אף ישכור פועלים וילקט. אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים בזמן שקנה קרקע . אבל בזמן שלא קנה קרקע אף על פי שלא בא לעונת המעשרות פטור . רבי אומר אף לפי השבון.

ו המתמד ונתן מים במידה ומצא כדי מידתו פטור. רבי יהודה מחייב. מצא יותר על מדתו מוציא עליו ממקום אחר לפי חשבון .

ז חוררי הנמלים שלנו בצד הערימה מחויבת הרי אילו חייבין שידוע שמדבר גמור היו גוררים כל הלילה.

ח שום כעל בכי ובצל של דכפא וגריסין הקילקים ועדשים המצריות . רבי מאיר אומר אף הקריקס . רבי יוסי אומר אף הקרטנים פטורים מן המעשרות ונלקחין מכל אדם בשביעית . זרע לוף העליון זרע כרישין זרע בצלים זרע לפת וצנונות ושאר זרעוני גינה שאינם נאכלים פטורים מן המעשרות ונלקחין מכל אדם בשביעית שאף על פי שאביהם תרומה הרי אילו יאכלו.

סליק פירקא

הלכה א העוקר שתלים מתוך שלו כו׳ . רבי אבהו בשם רבי שמעון בן

lato, puræ sunt, ut pollui non possint: Si vero in eas ceciderit aliquid decidui, & apertæ fuerint, reputantur perinde ac plantatæ essent in agro.

III. Non vendet homo fructus suos, postquam advenerit tempus decimarum, illi, qui non sit fide dignus de decimis; neque in anno septimo illi, qui sit suspectus de fructibus anni septimi; si vero jam protulerint primitiva, sumet primitiva, & vendat reliquum.

IV. Non vendet homo paleam suam, nec fraces olivarum, & vinacea illi, qui non sit fide dignus de decimis, ut inde educat liquores, si vero educat, obligatur ad decimas, & absolvitur a separatione; quia separans cogitat in corde suo de succisis, & de lateribus, & de eo, quod sit in palea.

V. Si emat agrum olere consitum in Syria, priusquam adveniat tempus decimarum, tenetur; si postquam pervenerit tempus decimarum, absolvitur; & poterit colligere more suo: R. Jehuda dicit: Vel qui mercede conduxerit operarios, poterit colligere. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel. De quo hæc dicta sunt? Quando acquisivit fundum; At si non acquisivit fundum, vel si advenerit tempus decimarum, absolvitur. Rabi dicit: Vel juxta computum.

VI. Qui loram facit, & aquam in mensuram fundit, & invenit quantitatem illius mensuræ, absolvitur. R. Jehuda obligat: Si vero inveniat ultra quantitatem mensuræ, educet pro eo ex alio loco juxta computum.

VII. Foramina formicarum, quæ pernoctant in latere acervi obligati, tenentur; quia constat, quod de re perfecta tota nocte attraxerint.

VIII. Allium autor fletus, & cepa Richpha, & fabæ molitæ Kilkim, & lentes Ægyptiæ, R. Meir dicit vel Carcas, R. Jose dicit vel Kartnim, absolvuntur a decimis, & emuntur a quovis homine in anno septimo: Semen Loph superioris, semen porri, semen raphanorum, & raparum, & reliqua semina hortensia, quæ non cedunt in cibum, absolvuntur a decimis, & emuntur a quovis homine anno saptimo; vel si pater eorum fuerit oblatio prima, tamen comeduntur.

Finis capitis.

CONstitutio I. Si avellat plantas ex agro suo &c. Rabi Abau nomine R. Simeonis ben Lakisch; R. Akiba: Hoc est quod ibi legimus: Si sumat ex area,

לקיש רבי עקיבה היא דתנינן תמן נוטל מן הגורן וזורע ופטור מן המעשרות עד שימרח דברי רבי עקיבה . רבי חייה בשם רבי יוחנן דברי הכל היא . מודים חכמים לרבי עקיבה בשתלים. מה בין חטים . מה בין שתלים . חטים נמר מלאכה . שתלים אינן נמר מלאכה . מודי רבי עקיבא לחכמים בלפת וצנונות שהם פסידין . וחטים אינם פסידין . חטים יש להם גורן אחרת . אילן אין לו גורן אחרת . לקט לשלח לחבירו פטור . רב אמר הוא אסור לאכול. רבי שמי אמר קומי רבי יוסי בשם רבי אחא . מה דאמר רב בשהכניסו לחצר בית שמירה כרבי מאיר . אמר רבי מנא מתניתא אמרה כן לקח במחובר לקרקע פטור . הא בתלוש חייב . מאן אית ליה מקח טובל בפירות שלא נגמרה מלאכתם לא רבי מאיר . רבי חייה בשם רבי יוחנן דרבי יודה היא . ותני כן רבי יודה אומר בשם רבי לעזר בן עזריה אף השולח לחבירו עטנין ושתלין וחבילי תלתן לא יאכל עד שיעשר שכן דרך בני אדם משלחים לחבריהם טבלים כדברים הללו . רבי שמעון בן לקיש אמר אפילו חבר ששילח לחבר צריך לעשר . חברייא בעיי ניחא עם הארץ חשוד . חבר חשודו אמר רבי יוסי וכי עם הארץ גבי תרומה לאו נחבר הוא . אלא כיני נהנו בני אדם להיות משלחים לחבריהם בדברים הללו.

הלכה ב ולאו שנייא בין לזרע בין להבקר בין לחוצה לארץ . תמן תנינן לעולם הוא נותן משום פיאה ופטור מן המעשרות עד שימרח . והכא אר״ת אמר הכין . תמן הוא מבקיר על הכל ברם הכא הוא מבקיר על הגידולין . והא תנינן חוץ לארץ . שנייה היא חוץ לארץ בין לעיקר בין לגידולין . והכא לא שנייא בין לעיקר בין לגידולים . על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש דו אמר טבל בטל ברוב ניחא. על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר אין הטבל בטל ברוב ימתין עד שיגדיל ויעשר לפי כולו . או נימר מה פליגי רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש בטבל שנטבל דבר תורה . אבל בטבל שנטבל מדבריהם כל עמא מודיי שהטבל

area, & ferat, abſolvitur a decimis, donec ventilet. Verba R. Akiba: Rabi Chijah nomine R. Jochanan: ex omnium conſenſu eſt. Conſentiunt ſapientes cum R. Akiba in plantis; Quodnam eſt diſcrimen inter triticum & plantas: Tritici perficitur opus; plantarum non perficitur opus: Conſentit R. Akiba cum ſapientibus in raphanis, & in rapis, quæ perduntur; at triticum non perditur: Tritico eſt alia area; Arbori non eſt alia area: Si colligat, ut mittat ſocio ſuo, abſolvitur. Rab dicit: Vetitum eſt comedere. R. Same dixit coram R. Joſe nomine R. Acha. Quod dicit Rab de iis, quæ introducantur in atrium domus cuſtodiæ; eſt juxta mentem Rabi Meir. Dicit R. Mena: Ita dicit Miſna: Si eas emat ſolo adhærentes, abſolvitur. At in avulſo tenetur. Qui ſentit, ſi emat indecimatum in fructibus, quorum opus non fuerit perfectum; non eſt R. Meir. R. Chijah nomine R. Jochanan; hæc eſt ſententia R. Jehuda. Atqui ita extat traditio: R. Jehuda dicit nomine R. Elieſer ben Azaria: Vel ſi mittat ſocio ſuo cupas, & plantas, & faſciculos fœni Græci, non comedet, niſi prius decimet; Etenim ſolent homines nutrere condimenta in ejuſmodi rebus. Rabi Simeon ben Lakiſch dicit: Vel ſi ſocius mittat ſocio, debet decimare: Socii quæſierunt. Concedatur, quod populus terræ ſit ſuſpectus, ſocius num erit ſuſpectus? Dicit R. Joſe: Num populus in ſeparatione non reputatur ſicut ſocius? At ita ſe res habet; ſolent homines mittere ſociis ſuis condimenta in ejuſmodi rebus.

Conſtitutio II. Nonne diſcrimen eſt inter ſemen, & commune, & loca extra terram? Ibi legimus: Semper dabit nomine anguli, & abſolvetur a decimis, priuſquam complanuerit: Et hic tu ita dicis? Ibi facit commune ſuper toto, & hic facit commune ſuper incrementis: Atqui legimus: Extra terram: Diſcrimen eſt in locis extra terram inter principale & incrementa: Hic non eſt diſcrimen inter principale & incrementa. Ex mente R. Simeonis ben Lakiſch, hoc dicit: Indecimatum abolet in majori parte; Concedatur ex mente R. Jochanan; hoc dicit: Indecimatum non abolet in majori parte. Expectabunt, dum creſcat, & decimabit juxta totum: Aut dicendum eſt: In quo diſſentiunt R. Jochanan & R. Simeon ben Lakiſch? In indecimato, quod fiat indecimatum ex verbis legis: At indecimatum, quod fit indecimatum ex verbis ſcribarum, omnes conveniunt,

quod

בטל ברוב . התיב רבי בא בר כהן קומי רבי יוסי וחא תנינן כיוצא בו זתי מסיק שנתערבו עם זתי ניקוף . ענבי בציר עם ענבי עוללות . ולא טבל שנטבל מדבריהם הוא . אמר רבי מנא קיימתיה בשמן זתי מסיק שנתערב עם שמן זתי ניקוף אמר רבי מנא לא שנו אלא לזרע הא לאכול פטור . רבי חייה בשם רבי יוחנן לא שנייה בין לאכול חייב מפני שהוא גורנן . אמר רבי חנינה מפני שהוא מכניסן מן השני לעני ומן העני לשני . רבי יוחנן בשם רבי ינאי ערימה של בצלים שהשרישה שתולש מהם בשבת פטור ואינו רוצה בהשרשתן . אמר ליה רבי שמעון בן לקיש מאי איכפלה שבת גבי מעשרות לא תנינן אלא אינו חושש לא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשרות וניטלין בשבת . אמר רבי זעירא לרבי אבהו חמי מה אמר לא אמר אלא מאי איכפלח שבת גבי מעשרות הא שביעית איכפלה שאם היה רוצה בהשרשתן שהם אסורים משום ספחים . ואם לאו מותרים משום ספחים . אמר רבי מיישא לרבי זעירה והדא היא דרובה אילו תנא בצל יד יחירי יאות השרישו . בקופה הרי הם בחזקתן למעשרות ולשביעית ואם היו טמאים לא עלו מידי טומאתם . השרישו בעלייה הרי הם בחזקתן למעשרות ולשביעית . ואם היו טמאים עלו מטומאתן בחזקתן . ואת אמר עלו . רבי יוסי בשם רבי לא התורה ריבת בטהרת זרעים מה טעמא כי יפול מנבלתם על כל זרע זרוע אשר יזרע טהור הוא . תני לא יתלוש עבר ותלש אית תניי תני חייב . אית תניי תני מותר . מאן דאמר אסור מותר . מאן דאמר חייב פטור ניחא דלא צורכה דלא מותר . רבי שמעון בן לקיש אמר חייב .

הלכה ג כיני מתניתא לא ימכור אדם את שדהו רבי שמעון מתיר מפני

quod indecimatum aboleat in majori parte : Confidebat R. Ba bar Coen coram R. Jose: Atqui legimus his similia. Sic olivæ decerptæ misceantur cum olivis contusis , si uvæ vindemiatæ misceantur cum uvis racemorum ; at non indecimatum, quod fiat indecimatum ex verbis scribarum: Dicit R. Mena : Confirmatur in oleo olivarum decerptarum, quod misceatur cum oleo olivarum contusarum : Dicit R. Mena : Non est discrimen nisi pro semine ; si vero sit ad comedendum , absolvitur. R. Chijah nomine R. Jochanan : Non est discrimen inter comedentem , quod teneatur, quia hæc est eorum area ; Dicit R. Chanina ; Quia inferunt ex decima secunda in decimam pauperis , & ex decima pauperis in decimam secundam. R. Jochanan nomine R. Inai : In acervo ceparum , si radicem egerit , si ex iis evellat in Sabbatho absolvitur ; neque curat de earum radice . Dixit illi R. Simeon ben Lakisch . Quid erit , si duplicetur Sabbathum in decimis ? Non legimus , nisi quod sit solicitus respectu heterogeneorum , non autem respectu anni septimi , neque respectu decimarum , & exportationis in Sabbatho. Dixit R. Zehera τῷ R. Abau ; vide quid dixit ; Non dixit nisi , quid erit si duplicetur Sabbathum in decimis ? At annus septimus si duplicetur si enim sibi complaceat in earum radicibus quæ sunt vetitæ respectu sponte natorum ; si minus , erunt licitæ respectu sponte natorum . Dixit R. Miscia τῷ R. Zehera : Et hæc est sententia plurium in cepa peculiari . Concedatur, quod radicem egerint in arca, erit præsumtio respectu decimarum , & anni septimi ; & si polluantur , non adscendunt ex statu suæ immunditiei ; Si radicem egerint in horreis , tam erit de iis præsuntio respectu decimarum , & anni septimi , & si polluantur , adscendunt ex statu suæ immunditiei propter earum præsumtionem : Et tu dicis quod adscendant ? R. Jose nomine Rabi : Lex non includit in puritate seminum : Qua de causa ? Quia dictum est : *Quando ceciderit ex cadavere eorum super omne semen , & semen , quod satum fuerit , mundum illud* . Docet : Non evellet , si transgrediens evellat , est qui docet , quod teneatur ; est qui docet , quod absolvatur: Qui dicit esse vetitum , permittit . Qui dicit , quod teneatur , absolvit : Concedatur, quod non sit necesse , quod non sit licitum : R. Simeon ben Lakisch dicit : Tenetur .

Constitutio III. Ita se habet Misna : Non vendet homo agrum suum : R. Simeon

שהוא אומר לו הרי מכרתי את שלי צא ותבע את שלך . עבר ומכר מעשר ואוכל ואינו מעשר מה שהוא מוכר ואינו אנו אחריין לרמיין. תני לא יתרום. עבר ותרם רבי ברכיה אמר יפה כחו. רבי מנא אמר לא יפה כחו. אותה התרומה שהוא מפריש טובלה למעשר . רבי חנניה דרבנין בעי תרם אחד בששים שהוא אחד מששים ואחד על הקיטעין ועל הצרדים ועל מה שבתוך התבן. אמר רבי יוסי ולא מתניתא הוא שהתורם בלבו על הקיטעין ועל הצרדים ועל מה שבתוך התבן . כלום צריכה אלא ביתר.

הלכה ד תני שדה שהביאה שליש לפני גוי ולקחה ממנו ישראל רבי עקיבה אומר התוספת פטור . וחכמים אומרים התוספת חייב. רבי אבינא עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר אף חכמים לא חייבו בתוספת אלא לשעבר שאם היה שני שני עני עני. תני רבי יונתן בי רבי יוסי אומר מנין לתבואת שהביאה שליש לפני ראש השנה כונסה אותה בשביעית . תלמוד לומר ואספת את תבואתה בשביעית . רבי אבינא עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר אתיא דרבי יונתן בי רבי יוסי בשיטת רבי עקיבה רבו . כמה דרבי עקיבה אמר אחר שליש הראשון את מהלך כן רבי יונתן בן יוסי אומר אחר שליש הראשון את מהלך. אמר רבי זעירא לרבי אבינא תרתין מילין אתון אמרין ואינין פלינין הדא על הדא. הכא אתון מרין אף חכמים לא חייבו בתוספת אלא לשעבר שאם היה שני שני עני עני . והכא אתון מרין אתיא דרבי יונתן בי רבי יוסי בשיטת רבי עקיבה רבו. אי דאתייא רבי יונתן בי רבי יוסי בשיטת רבי עקיבה רבו . כמה דרבי עקיבה אומר אסור ספחים תורה . כן רבי יונתן בי רבי יוסי אסור ספחים תורה . הביאה פחות משליש לפני שביעית . נכנסה שביעית

meon permittit . Quia illi dicit : Ecce vendidi, quod meum est ; egredere , & quære quod tuum est . Si transgrediens vendiderit , decimabit & comedet , at non decimabit quod vendidit ; & nos non moramur fraudolentos : Traditio : Non separabit : Si transgrediens separaverit , R. Berachia dicit : Optimum est ejus jus : R. Mena dicit : Non est optimum ejus jus: Ipsa separatio, quam separavit , immergitur in decima . Rabi Chananjah socius sapientum quæsivit : Si separet unam in sexaginta partibus , quæ sit una ex sexaginta , & una de succisis, & de lateribus , & de eo quod fuerit in palea : Dicit R. Jose : Nonne extat Misna ; qui separat , cogitat in corde suo de succisis , & de lateribus , & de eo quod fuerit in palea ? Fortasse non necesse est nisi pro residuo.

Constitutio IV. Traditio: Si ager maturuerit tertiam partem coram gentili , & ab eo emerit Israelita, R. Akiba dicit; incrementum absolvitur; & sapientes dicunt; Incrementum tenetur. Rabi Abina , Ela bar Ismaelis nomine Rabi Elieser: Etiam sapientes non obligarunt incrementum nisi pro tempore præterito ; Etenim si sit decima secunda , erit decima secunda, si decima pauperis erit decima pauperis . Traditio : R. Jonathan discipulus R. Jose dicit: Unde probatur, quod proventus, qui maturuerit tertiam partem ante principium anni , ingrediatur in annum septimum? Ex eo quod dictum est: *Et congregabis proventum ejus in anno septimo* . R. Abina , Ela bar Ismael nomine Rabi Eliesar ; Sententia R. Jonathan discipuli R. Jose consentit cum sententia R. Akiba magistri sui . Sicut R. Akiba dicit: Post tertiam partem primi tu incedis; ita pariter R. Jonathan discipulus R. Jose dicit: Post tertiam partem primi tu incedis . Dixit R. Zehera τῷ R. Abuna : Duos vos dicitis, & non dissentiunt inter se : Hic vos dicitis : Etiam sapientes non obligant in incremento , nisi pro tempore præterito ; si enim sit decima secunda , sit decima secunda , si decima pauperis , sit decima pauperis ; & hic vos dicitis sententiam R. Jonathan discipuli R. Jose in sententia Rabi Akiba magistri sui . Si sententia R. Jonathan discipuli R. Jose consentiat cum sententia R. Akiba magistri sui, sicut dicit R. Akiba; prohibitio sponte natorum ex lege , ita pariter R. Jonathan discipulus R. Jose dicit : Prohibitio sponte natorum est ex lege. Si proventus maturuerit minus tertia parte ante annum septimum, quando ingrediatur annus septi-

אסורה משום ספחים . ולא חלה עליה קדושת שביעית . הביאה פחות משליש לפני שמינית ונכנסה שמינית מותרת משום ספחים וחלה עליהם קדושת שביעית . רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש תריהון מרין מודים חכמים לרבי עקיבה בסדרן של שנים שאם היה שני שני עני עני . אמר רבי יוחנן הבקר והקדש בסוריא מחלוקת רבי עקיבה וחכמים . אמר רבי שמעון בן לקיש מודי רבי עקיבא לחכמים בחנט והשרשה . זרע בחורבה והביאה שליש וסיכך על גביו על דעתיה דרבי עקיבה התוספת חייב . על דעתין דרבנין התוספת פטור זרע בבית והעביר הסכך וסיכך על גביו על דעתיה דרבי עקיבה התוספת פטור על דעתין דרבנין התוספת חייב ואף בחלה כן מחלוקת רבי עקיבה וחכמים. מה את בעי מרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר פירות חוצה לארץ שנכנסו לארץ חייבין בחלה . אין יסבור רבי עקיבה כרבי ליעזר יאות את מקשי רבי בון בר חייה בעי קומי רבי זעירא זרע בעציץ שאינו נקוב ונקב . אמר ליה עכשיו נקב . אמר רבי אבין אתיא דרבן שמעון בן גמליאל בשיטת רבן גמליאל זקינו דתנינן תמן ישראל שהיו אריסין לגוים בסוריא . רבי ליעזר מחייב פרותיהם למעשרות ולשביעית . ורבן גמליאל פוטר . רבי אומר לפי חשבון על ראשה׳

הלכה ה

אמר רבי אבהו זימנין אמר לה בשם רבי לעזר . זימנין אמר לה בשם רבי יוסי בי רבי חנינא והוא שהחמיץ תמן תנינן התמר עד שלא החמיץ אינו ניקח בכסף מעשר ופוסל את המקוה . משהחמיץ ניקח בכסף מעשר ואינו פוסל את המקוה . מתניתא דרבי יודה דתנינן תמן המתמד ונתן מים במידה ומצא כדי מידתו פטור . רבי יודה מחייב . אמר רבי אבהו זימנין אמר לה בשם רבי לעזר

ptimus, erit vetitus respectu sponte natorum, & non cadet in illum sanctitas anni septimi; Si jam herbæ fuerint, non cadet in eas sanctitas anni septimi: Si proventus maturuerit minus tertia parte ante octavum annum, & ingrediatur octavus annus, erit licitus respectu sparte natorum, & cadet in illum sanctitas anni septimi. R. Jochanan, & R. Simeon ben Lakisch, ambo docent: Consentiunt sapientes cum R. Akiba in ordine annorum; Etenim si sit decima secunda, erit decima secunda, si decima pauperis, erit decima pauperis: Dicit R. Jochanan: Si faciat commune, & sanctificet in Syria; dissentiunt Rabi Akiba & sapientes: Dicit R. Simeon ben Lakisch. Consentit R. Akiba cum sapientibus de eo quod protruserit, & radicem egerit: Si serat in loco desolato, & maturuerit tertiam partem, & super illo tegat, ex mente Rabi Akiba, incrementum tenetur; ex mente sapientum incrementum absolvitur. Si serat in domo, & removerit tegumentum, & tegat super illo, ex mente R. Akiba incrementum absolvitur, ex mente sapientum incrementum obligatur; vel in placenta dissentiunt R. Akiba, & sapientes; Quid quæris a R. Akiba? Etenim R. Akiba dicit: Si fructus extra terram inferantur in terram obligantur ad placentam; non consentit Rabi Akiba cum R. Eliefer: Optime tu objicis. R. Bon bar Chijah quæsivit coram R. Zehera. Si serat in vase hortensi, quod non fuerit perforatum, & perforetur: Respondit: Nunc perforatum est: Dicit R. Abin: Sententia Raban Simeonis ben Gamaliel consentit cum sententia Raban Gamaliel senioris. Etenim ibi legimus: Si Israelitæ sint hortulani gentilis in Syria, R. Eliefer obligat eorum fructus ad decimas, & ad annum septimum; & Raban Gamaliel absolvit. Rabi dicit: Juxta computum super capitali.

Constitutio V. Dicit R. Abau: Aliquando dicit nomine R. Eliefer; aliquando dicit nomine R. Jose discipuli R. Chanina: Dummodo fermentet. Ibi legimus: Si loram faciat priusquam fermentet, non comparabitur argento decimæ, & polluit lavacrum; Si postquam fermentaverit, poterit comparari argento decimæ, neque polluit lavacrum: Misna Rabi Jehuda: Etenim legimus: Qui loram facit, & aquam in mensuram fundit, & invenit quantitatem mensuræ illius, absolvitur: R. Jehuda obligat. Dicit R. Abau: Aliquando dicit nomine R. Eliefer, aliquando dicit nomi-

וזימנין אמר לה בשם רבי יוסי בי רבי חנינה והוא שהחמיץ . אמר רבי יוסי דברי הכל היא שכן אפילו מי מלח ניקחין בכסף מעשר . מהו מוציא מעשרות . הא תרומה לא . שהתותם בלבו על הקיטעין ועל הצרדים ועל מה שבתוך התבן.

הלכה ו המםרח כריו של חבירו שלא מדעתו . רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש . רבי יוחנן אמר נטבל . ורבי שמעון בן לקיש אמר לא נטבל מתיב רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש והא תנינן וכן נשים שנתנו לנחתום לעשות להם שאור אם אין בשל אחת מהם כשיעור פטורה מן החלה ואם בשל כולהן כשיעור . אמר ליה שכן העושה עיסה על מנת לחלקה עיסה פטורה מן החלה . והתנינן נחתום שעשה שאור לחלק חייב בחלה . אמר ליה לא תתיביני נחתום . נחתום לא בדעתו הדבר תלוי בדעת הלקוחות הדבר תלוי שמא ימצא לקיחות ויטבול מיד . אמר ליה והא תני חוררי נמלים שלנו בצד ערימה החייבת הרי אילו חייבין. הא בצד ערימה פטורה פטורים אמר רבי יונה אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן משום יאוש . שמואל בר אבא אמר והם שנירדו ראשי שבלין מתיב רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן והתנינן הקדישן עד שלא נגמרו ונגמרן הגיזבר ואחר כך פדיין פטורים . הרי גיזבר כאחר הוא ואת אמר מה שעשה עשוי . אמר ליה תיפתר כמאן דאמר גזבר כבעלין ודלא כרבי יוסי דרבי יוסי אמר הוא גיזבר הוא אחר . רבי חנניה חברון דרבנין בעי ואפילו יש בכולהן כשיעור יעשה בדבר שלא נגמרה מלאכתו ויהא פטור דאמר רבי יוסי בשם רבי זעירא בשם רבי לעזר אף במה שבלגין לא נטבל מפני שהוא עתיד להחזירו בדבר שלא נגמרה מלאכתו.

הלכה ז איזהו שום בעל בבי כל שאין לו אלא חור אחר מקיף את העמוד. אמר רבן שמעון בן גמליאל כל שאין לו

mine R. Jose discipuli R. Chanina; dummodo fermentet. Dicit R. Jose: Omnium consensu res ita se habet: Etenim vel aquæ salis possunt comparari argento decimæ. Quid erit, si educat decimas? At non separationem. Etenim qui separat, cogitat in corde suo de succisis, de lateribus, & de eo quod fuerit in palea.

Constitutio VI. Si complanet acervum socii sui præter ejus scientiam; R. Jochanan, & R. Simeon ben Lakisch; R. Jochanan dicit: Fiet indecimatus; & R. Simeon ben Lakisch dicit: Non fiet indecimatus. Objicit Rabi Jochanan דל Rabi Simeon ben Lakisch: Atqui legimus: Si mulieres dederint pistori, ut sibi faciat fermentum, si in qualibet massa non fuerit juxta mensuram, absolvitur a placenta; at si fuerit in qualibet massa juxta mensuram; Dixit illi; similiter si faciat massam eo pacto, ut dispertiatur massa, absolvitur a placenta. Atqui legimus: Pistor si conficiat fermentum ad dispertiendum, obligatur ad placentam. Respondit illi: Ne mihi objicias pistorem: A pistore res non dependet; ab emtione res dependet. Fieri potest, ut inveniatur emtor, & statim fiat indecimatum. Respondit illi: Atqui extat traditio: Foramina formicarum, quæ pernoctent in latere acervi obligati, tenentur; At si in latere acervi liberi, absolvuntur; Dicit R. Jona, dicit R. Abau nomine R. Jochanan propter diffidentiam. Samuel bar Aba dicit: Dummodo attraxerint summitates spicarum: Objecit R. Simeon ben Lakisch דל R. Jochanan. Atqui legimus: Si sanctificet, priusquam perficiantur, & perficiat thesaurarius, & deinde redimat, absolvuntur. Ecce thesaurarius sicut alius est; & tu dicis, quod fecit, factum sit? Dixit illi: Potest exponi juxta mentem illius qui dicit; Thesaurarius reputatur sicut domini; At hoc non est juxta mentem R. Jose; Etenim R. Jose dicit: Thesaurarius est alius. R. Chananjah socius sapientum quæsivit: Vel si in his omnibus fuerit juxta mensuram, reputabitur sicut res, cujus nondum fuerit perfectum opus, & absolvetur: Etenim dicit R. Jose nomine R. Zehera nomine R. Elieser: Vel illud quod est in lagena, non sit indecimatum, quia restituendum est in rem, cujus nondum non fuerit perfectum opus.

Constitutio VII. Quodnam est allium autor fletus? Est illud in quo non est nisi foramen unum, quod circundat columnam. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel. Illud cui non est nisi cortex unus.

אלא חור אחד מקיף את העמוד . אמר רבן שמעון בן גמליאל כל שאין לו אלא קליפה אחת . איזהו בצל של רכפה כל שעוקצו נמעך לתוכו . רבן גמליאל אומר כל שאין לו אירס. אילו הן גריסין הקילקין אילו המרובעין . תני רבן שמעון בן גמליא אומר אין מרובע מששת ימי בראשית . התיב רבי ברכיה והתנינן גופה של בהרת כגריס הקילקי מרובע . אמר רבי ביסינא כל גרמא אמרה לית ליה מרובע . ולמה תנינן דירבענה היא והיא נגעה מלא קיטרין והיא אביבא דפילא ענול הוא מלמטן . אית דבעי מימר לא אמר רבן שמעון בן גמליאל אלא בבריות . ותני כן מרובע באוכלין . אין מרובע בבריות . אילו הם עדשים המצריות כל שגלגליהם חדין . רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שאין להן צרורות . אילו הם הקריקס כל שעוקציהן מעוטין והלקטיהן מרובין . מה דמי לה אמר רבי יוסי כגון אילין קונייתה . רבי ירמיה בעי כרכמין מהו שיהו מותרין משום ספחים. התיב רבי תנחום בר ירמיה והתנינן החשוד על השביעית אין לוקחים מהם פשתן אפילו סרוק . ופשתן לאו קיסמין הוא . אמר רבי חיננא מפני זרעה. רבי מנא אמר אם מפני זרעה והתנינן החשוד להיות מוכר תרומה לחולין אין לוקחין ממנו מים ומלח . איח לך מימר מים ומלח מפני זרעו לא משום קנס . אף הכא משום קנס . מנחם בר מבסימא אחוי דיונתן קיפא בשם רבי אמי פשתן נלקחת מכל אדם בשביעית . הדא דתימר בשאינו יודע אם חשוד הוא אם אינו חשוד . הא דבר בריא שהוא חשוד אסור. זוגא קריביה דרבי בא בר זבדא בשם רבי אבהו ביקייא נלקחת מכל אדם בשביעית . אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן זרע לוף העליון זרע כרישין זרע בצלין זרע לפת וצנונות ושאר זרעוני גינה שאינן נאכלין . ותני עלה זרע אסטים וזרע קוצה וזרע ביקיא. הא ביקיא עצמה לא דילמא דלא איתאמרת אלא בשאינו יודע אם חשוד הוא אם אינו חשוד . הא דבר בריא שהוא חשוד אסור. כיני מתניתא זרע העליון של לוף .

unus. Quænam est cepa Rikpa? est illa, quæ habet cristam in se compressam. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: est illa, in qua non est venenum. Istæ sunt fabæ molitæ Kilkin; & erant quadratæ. Traditio: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Non fuit quadratum ab sex diebus creationis: Objecit R. Barachia: Atqui legimus: Atqui ipsa papula alba instar fabæ molitæ Kilkin est quadrata. Dicit R. Bisna: In omni corpore dicit non est quadratum: Et cur legimus faciendum fuisse quadratum? Planta quæ est plena nodis ejus truncum prope terram inferius rotundus est. Dicendum est, quod non dixerit Raban Simeon ben Gamaliel nisi de creaturis. Atqui ipsi extat traditio: Est quadratum in cibis: Non est quadratum in creaturis: Istæ sunt lentes Ægyptiæ; quarum glumæ sint acutæ. Raban Simeon ben Gamaliel; quæ non habent grana. Hæc sunt Karkas (*Brassicæ, vel fabæ species, vel Colocasia*) quarum abscissiones paucæ sunt, & folia multa. Cuinam sunt similes? Dicit R. Jose: Sicut ista Koniatha. R. Hieremias quæsivit: Cuinam erunt liciti respectu sponte natorum? Objecit R. Tanchum bar Hieremia: Atqui legimus: Si sit suspectus de fructibus anni septimi, ab eo non emunt linum vel pectinatum. Et linum non habet festucas: Dicit Rabi Chinna propter ejus semen: Dicit Rabi Eliefer; Si propter ejus semen; Atqui legimus: Si quis sit suspectus ut vendat separationem profanis, non emunt ab eo aquam, & salem: Potes dicere, aquam & salem, propter ejus semen, non autem propter mulctam. Ita pariter hoc loco propter mulctam: Menachem bar Mabsima fratris Jonathan Kipha nomine R. Amme: Linum potest emi a quovis homine in anno septimo. Quod dicis, intelligitur, quando ignoret, utrum sit suspectus necne: Ecce manifestum est, si fuerit suspectus erit vetitum: Zuga propinquus R. Ba bar Zabida nomine Rabi Abau: Bikia potest emi a quovis homine in anno septimo. Dicit R. Jose: Misna ita dicit: Semen Loph superioris, semen porri, & semen ceparum, & semen rapæ & raphanorum, & reliqua semina hortensia, quæ non cedunt in cibum: Atqui de eo traditur. Semen Indici, & semen rubeæ, & semen Bikia at non ipsa Bikia ne forte dicas; quando ignoretur utrum sit suspectus necne: At si manifestum sit, quod sit suspectus, erit vetitum: Ita se habet Misna: Semen superius Loph: Cum quidam haberet

חרא איתא הוה לה ירבוזין דתרומה גו בפתה נפלון לגינתא וצמחון . אתא עובדא קומי רבי יוחנן ושרא . אמר ליה רבי חייא בר ווא ולא מתניתא ולא מתניתא היא שאף על פי שאביהם תרומה הרי אילו יאכלו . אמר ליה בבלייא מן דגליית לך חספא אשכחת מרגניתא את אמר ולאו מתניתא היא .

saparagos hortenses separationis in vase testaceo, cum cecidissent in hortum germinarunt: Allatum fuit factum coram R. Jochanan, & permisit: Dixit illi R. Chijah bar Hua: Nonne ita se habet Misna; etsi eorum pater fuerit separatio, tamen comeduntur? Dixit illi Babylonio: Postquam tibi detexi terram invenisti margaritam; & tu dicis: Nonne ita se habet Misna?

AD-

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Decima ſecunda

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א מעשר שני אין מוכרים אותו ואין ממשכנין אותו ואין מהרהחינין אותו ואין מחליפין אותו ולא שוקלים כנגרו דינרי זהב אפילו לחלל עליהם מעשר שני אחר ולא יתנם לשולחני להתנאות בהם ולהלוותן להתעטר בהם אם בשביל שלא יעלו חלורה הרי זה מותר.

ב ביצר אין מוכריך אותו לא יאמר לו הילך מאת״ם ותן לי מנה כיצד אין ממשכנין אותו לא יכנס לביתו וימשכננו מעשר שני שלו כיצד אין מהרחינין אותו לא יאמר לו הילך מעשר זה ויהא בידך ויתן לי עליו חולין כיצד אין מחליפין אותו לא יאמר לו הילך יין ותן לי שמן הילך שמן ותן לי יין אלא אומר הילך יין מפני שאין לי שמן והלה אומר לו הילך שמן

CAPUT PRIMUM.

I. Decimam ſecundam non vendunt, neque oppignorant, neque dant pro cautione, neque commutant, neque contra illam librat denarios aureos, vel ad profanandum ſuper illis aliam decimam ſecundam; neque dabit trapezitæ ut ex iis utilitatem capiat, neque mutuo dabit, ut illis coronetur, ſi ea de cauſa, ne rubiginem contrahant, tum erit licitum.

II. Quomodo non vendunt? Non dicet illi: Ecce tibi 200. & da mihi minam: Quomodo non oppignorant? Non ingredietur domum ſuam, ut oppignoret ſuam decimam ſecundam. Quomodo non dant pro cautione? Non dicet illi? Ecce hæc decima, & ſit in manu tua, & da mihi pro illa profana: Quomodo non commutant? Non dicet illi. Ecce tibi vinum, & da mihi oleum; ecce tibi oleum & da mihi vinum: At illi dicet: Ecce tibi vinum, quia mihi non eſt oleum; & ille dicet: Ecce tibi oleum, quia mihi non eſt vinum; Deprehendetur,

מפני שאין לי יין נמצאו מחליפין ואין מחליפין ועושין טובה זה עם זה.

ג מעשר שני אין נוחנין אותו לא על גבי צינית ולא על גבי זוית ואין עושין אותו קמיע אין מחללים מעשר שני על אסימון ורבי דוסא מתיר אבל פרוטות קטנים הנתנות סימן במרחץ הכל שוים שאין מחללים אותו עליהם. אין מחללים אותו לא על מטבע מדור ולא על מטבע שאינו יוצא ולא על המעות שאינם ברשותו כיצד היו לו מעות כזביות וממעות ירושלמיות אין מחללים אותו עליהם אם חלל לא קנו עליהם מעשר. אבל מטבע היוצא משם מלכים הראשונים מחללים אותו עליהם אין מחללים אותו לא על מעות שכן בבבל ולא על מעות שבבבל אבל אם היה כן והיו לו מעות בבבל מחללים אותו עליהם.

ד כיצד אין מחללים על המעות שאין ברשותו היו לי מעות בקיסטרא ובית המלך או שנפל טמונותם כיסולבות אף על פי שידות שהוא שם אין מחללים אותו עליהם ואם חלל לא קנה מעשר כיוצא בו מי שבא בדרך ובידו מעות וראה אנס בא כנגדו לא יאמר הרי הם מחוללין על מעות שיש לו בתוך ביתי אם עשה כן דבריו קיימים,

ה היה טעון כדי יין וכדי שמן וראה אותם שנשתברו לא יאמר הרי הם עשויין תרומה ומעשרות על פירות שיש לי בתוך ביתי אם עשה כן הרי זה אסור. לוקחים חיה ועוף לבשר התאוה אבל לא לזבחי שלמים מי שנזרו שיהא בשר התאוה מטמא את הידים אמרו אין לוקחים חיה לבשר התאוה אבל לוקחים עוף לבשר התאוה רבי אליעזר בן יהודה אומר איש אכליא אומר אף העוף לבשר התאוה שכל הנת שנעשת על גבי בשר תאוה טמאה לקידש וטהור לתרומה.

ו הלוקח חבית בירושלם פתוחה צריך לאכול כנגד הקנקן סתומה אין צריך לאכול כנגד הקנקן במה דברים אמורים בשל יין אבל בשל ציר חומץ ושל מורייס ושל שמן ושל דבש בין פתוחה ובין סתומה אין צריך לאכול כנגד הקנקן ריתכאות של תמרה ודרוסות של תמרה אין אוכל

tur, quod commutent, & non commutent, & sibi inter satisfaciant.

III. Decimam secundam non imponunt pustulæ, neque angulo, neque faciunt pittacium, neque profanant decimam secundam moneta non signata. Et R. Dosa permittit. At nummulis, qui dantur pro signo in balneo, omnes consentiunt, quod non profanent: Non profanant moneta veteri, neque moneta quæ non impenditur neque moneta, quæ non sit in sua potestate: Quomodo? Si illi fuerint nummi adulterini: & ex nummis Hierosolymitanis non profanant; si vero profanant, non acquirunt decimam, neque moneta, quæ non impenditur; si fuerit signata nomine priorum regum, profanant; Non profanant nummis, qui hic extant, pro nummis, qui sunt Babylone, neque nummis, qui extant Babylone pro nummis, qui hic existant; at si illi fuerint nummi Babylone, profanant.

IV. Quomodo non profanant pecunia, quæ non sit in sua potestate? Si sibi fuerint nummi in Kistera, & Bet-Amelech, aut si cadat marsupium in puteum, vel si certo sciat, quod ibi sint non profanant, si vero profanet, non acquirit decimam. Similiter si incedat per viam, & in ejus manu sint nummi, & videat virum, & illi occurrat, illi non dicit: Isti profanentur super nummis, qui sunt domi meæ; si ita faciat, ejus verba confirmantur.

V. Si fuerit onustus cadis vini, & cadis olei, & videat, quod illi rumpantur, non dicet: Fiant separatio, & decimæ pro fructibus, qui mihi sunt domi meæ, si ita faciat, erit vetitum. Emunt feram, & volucrem in carnem desiderii, at non in sacrificia pacifica: Quid est quod decreverunt? quod caro desiderii polluat manus. Dixerunt: Non emunt feram pro carne desiderii, at emunt volucrem pro carne desiderii. R. Eliéser ben Jehuda dicit: Vir Hachlajah dicebat: Vel volucrum pro carne desiderii; Etenim omne torcular quod fit super carne desiderii, est immundum pro sancto, & mundum pro separatione.

VI. Si emat vas Hierosolymæ apertum, necesse est ut comedat e regione canthari; si fuerit clausum, non est necesse ut comedat e regione canthari: De quo hæc dicta sunt? De vase vini, at vas salsamenti, aceti, muriæ & olei, & mellis, sive fuerit apertum, sive clausum, non est necesse ut comedat e regione illius; at si fuerint globi, & pastæ dactylorum, non comedet e regione illo-

בנגרו אם היו קופות הרי זה אוכל ושאר כל הדברים אין אוכל בנגדן לא כנגד החרצנים ולא כנגד הזגין ולא כנגד הנפת.

ז הלוקח צבי בירושלם אין צריך לאכול כנגד העור שחוט צריך לאכול כנגד העיר . אין משכירין בתים בירושלם מפני שהם של שבטים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר אף לא המטות עורות של קדשים בעלי אשפזין באים ונוטלים אותם בזרוע לולב.

ח הזרדים והחרובים עד שלא ימתיקו אין נקחים בכסף מעשר משימתיקו נקחים בכסף מעשר אבל הלוף והחרדל ותורמוסים ושאר כל הנכבשים בין משימתיקו בין עד שלא ימתיקו נקחים בכסף מעשר בנות חריע נקחות בכסף מעשר שני ואין מטמאות טומאת אוכלים חלות חריע אמר רבי יוסי בא רבי יוחנן בן נורי אצל חלפתא אמר לו חלות חריע מה הם שילקחו בכסף מעשר אמר לו אף אני אומר כן אלא שעקיבא אומר ילקחו׳

ט קור ניקח בכסף מעשר ואין מטמא טומאת אוכלין כפניות נקחות בכסף מעשר ומטמא טומאת אוכלין רבי יהודה אומר קור הרי הוא כעץ לכל דבר אלא שניקח בכסף מעשר כפניות הרי הם כפרו לכל דבר אלא שפטורות מן המעשרות רבי שמעון אומר משום רבי אליעזר כרכום אין ניקח בכסף מעשר לפי שאין בו טעם אלא למראה אמר רבי יהודה בן גריש מפני רבי אליעזר של בית אבא היו מוכרין צרי בירושלם אינמי אמר שמא דגים מוכרים עמו.

י הלוקח בהמה לזבחי שלמים בשוגג יחזרו דמיה למקומה במזיד תעלה יתאכל במקום בזמן הזה תמות אמר רבי יהודה במה דברים אמורים בזמן שמתכוין ולקחה מתחלה לשום שלמים אבל במתכוין להוציא מעות של מעשר שני לחולין בין בשוגג בין במזיד יחזרו דמים למקומם אם היה בהמה בעלת מום בין בשוגג בין במזיד יחזרו דמים למקומם אם היו פירות

illorum ; Si fuerint ſportæ , comedet e regione illarum , at in reliquis rebus , non comedet e regione illarum , non e regione nucleorum acinorum , neque e regione vinaceorum , neque e regione fracium olivarum .

VII. Si emat capream Hieroſolymis , non eſt neceſſe ut comedat e regione pellis , ſi fuerit mactata , neceſſe eſt ut comedat e regione pellis : Non locant domos Hieroſolymæ , quia ſunt tribuum . R. Elieſer bar R. Simeonis dicit ; Ne lectos quidem . Pelles ſanctitatum hoſpites venientes per vim auferebant .

VIII. Germina ſarmentorum , & ſiliquarum , priuſquam dulceſcant , non emunt argento decimæ , poſtquam dulcia facta fuerint , emunt argento decimæ ; At arum , & ſinapi , & lupina , & reliqua omnia , quæ condiunt ; ſive poſt ſive antequam dulcia facta fuerint , emunt argento decimæ . Ramos croci ſylveſtris comparantur argento decimæ ſecundæ , neque polluunt immunditie ciborum . Placentæ croci ſylveſtris : Dixit R. Joſe : Venit R. Jochanan ben Nuri penes Chalaphta dicens : Placentæ croci ſylveſtris num comparantur argento decimæ ? Reſpondit : Non comparantur : Dixit illi : Ego quoque ita dico ; At Akiba dicit , quod comparentur .

IX. Tenerum palmæ comparatur argento decimæ , & non polluit immunditiæ ciborum . Spathæ palmarum comparantur argento decimæ , & polluunt immunditie ciborum : R. Jehuda dicit : Tenerum palmæ ecce eſt omnino ſicut lignum , & comparatur argento decimæ ; & ſpathæ palmarum ſunt omnino ſicut fructus , at abſolvuntur a decimis . Rabi Simeon dicit nomine R. Elieſer . Crocus non comparatur argento decimæ , quia in illo non eſt ſapor , ſed fit uſus propter colorem . Dixit R. Jehuda ben Gariſc coram R. Elieſer . Familia domus patris mei vendebat cumulum Hieroſolymæ ; Aut etiam dixit : Fortaſſe piſces vendebat cum illo .

X. Si comparet beſtiam in ſacrificia pacifica per errorem , reſtituet ejus pretium in locum ſuum , ſi de induſtria , adſcendet , & comeditur in loco ; hoc tempore morietur . Dicit R. Jehuda : De quo hæc dicta ſunt ? Quando habuerit intentionem comparandi ab initio nomine pacificorum ; at ſi intentionem habeat impendendi nummos decimæ ſecundæ in profana , ſive per errorem , ſive de induſtria , reſtituet pretium in locum ſuum ; ſi beſtia fuerit vitiata , ſive per errorem ſive de induſtria , reſtituet pretium in locum ſuum . Si fructus

טמאים בין בשוגג בין במזיד יחזרו דמים למקומם.

יא לוג יין שנפל לתוכו לוג דבש והרי שני לוגים השבח לפי חשבון תבשיל של מעשר שני שטבלו בתבלים של חולים השבח לפי חשבון ושל חולים שתבלו בתבלים של מעשר שני אל יוציא מעשר שני שלו לפריון. קפלוט של מעשר שני ושל חולים שניתבלו זה עם זה השבח לפי החשבון היתה לו עיסה של מעשר שני ואפאה השבח לפי חשבון.

יב נפלה הפת ונקרח התבשיל הפג׳ לשני בורר את החטים וטוחנם ומרקידן דייש שייפדם כשער החטים רבי יוסי אומר מקום שמחשבין את הוצאה פודים את החטים ואין פודים את הככרות מקום שאין מחשבים את הוצאה אין פודין את הככרות. שמן של מעשר שני וראשי בשמים של חולין שנתערבו השבח לפי חשבון זה הכלל אמר רבי יוסי כל המותיר במרה שבחו ניכר השבח לפי חשבון לא הותיר במרה שבחו נכר השבח לשני.

פרק שני

א תלתן של תרומה שחפה בה בת כהן ראשה אין ישראל רשאי לחוף אחריה אבל מעננת בה בשערה. תלתן של מעשר יאכל צומחניות של תרומה בית שמאי אומר כל מעשיה בטהרה ובית הלל אומר כל מעשיה בטומאה חוץ מחפיפתה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר בית שמאי כל מעשה בטהרה חוץ מחפיפתה ובית הלל אומר כל מעשיה בטומאה חוץ משרייתה.

ב כרשינין של מעשר שני יאכלו צמחונין של תרומה בית שמאי אומר שורים בטהרה ושפים ומאכילים בטומאה ובית הלל אומר שורים ושפים בטהרה ומאכילים בטומאה דברי רבי יהודה רבי

ctus fuerint polluti sive per errorem sive de industria, restituet pretium in locum suum.

XI. Si logus vini ceciderit in logum mellis, & in eo fuerint duo logi, melioratio erit juxta computum: Si decoctum decimæ secundæ condiatur condimentis profanis, melioratio erit juxta computum; & si decoctum profanum condiatur condimentis decimæ secundæ; non educetur ejus decima secunda ad redemtionem. Porrum capitatum decimæ secundæ & profanatum si inter se condiantur, melioratio erit juxta computum. Si sibi fuerit massa decimæ secundæ, & coquat, melioratio erit juxta computum.

XII. Si cadat panis, & comburatur decoctum, damnum erit pro decima secunda: Si purificet triticum, & molat, & cribret, satis est ut redimat juxta mensuram tritici: R. Jose dicit: Ubi computant impensam, redimet triticum; at non redimunt panem; ubi non computant impensam, redimunt quoque panem. Si oleum decimæ secundæ, & summitates aromatum profanorum misceantur, melioratio erit juxta computum: Hæc est regula generalis: Dicit R. Jose: Quod superat in mensura, si cognoscatur melioratio, melioratio erit juxta computum; si non superet in mensura, & cognoscatur melioratio, melioratio erit pro decima secunda.

CAPUT II.

I. SI fœno Græco separationis fricuerit caput suum filia sacerdotis, Israelita se non poterit fricare post eam, at poterit fricare cum ejus cæsarie. Fœnum Græcum decimæ comeditur virens; at in fœno Græco separationis, schola Schammai dicit; Omnia opera fient in puritate excepta fricatione, & schola Hillel dicit: Omnia opera fiant in impuritate, excepta fricatione: Verba R. Meir: R. Jehuda dicit: Schola Schammai dicit; omnia opera fient in puritate excepta fricatione; & schola Hillel dicit: Omnia opera fient in impuritate excepta fricatione; & schola Hillel dicit: Omnia opera fient in impuritate excepta humectatione.

II. Viciæ decimæ secundæ comeduntur virentes, & viciæ separationis, schola Schammai dicit, humectantur in puritate, & franguntur, & dantur comedendæ in impuritate; & schola Hillel dicit: Humectantur, & franguntur in puritate, & dantur comedendæ in impuritate; Verba R. Jehuda: R. Meir di-

מאיר אומר בית שמאי אומר שורין ושפין בטהרה ומאכילין בטומאה ובית הלל אומר כל מעשיהם בטומאה אמר רבי יוסי זו משנת רבי עקיבא לפיכך הוא אומר יתננו לכל כהן וחכמים לא הודו לו.

ג אין שורים תמרים להוציא מהם שכר תמרים ולא צמוקים להוציא מהם מי צמוקים אבל שוחקן ועושה אותם טרימה בתבלים מותר מפני שמלאכתם צורר את התבלים ונותנם לתוך התבשיל אם בטל טעמם מותרים ואם לאו אסורים אין עושים את היין אלנתית ואת השמן ערב סך את השמן ואין סך יין וחומץ שהשמן דרכו לסיכה יין וחומץ אין דרכו לסיכה.

ד מעות חולים ומעות הקדש שנתפזרו משלקט לקט להקדש אחד מעות במעות פירות בפירות רמונים ברמונים וכל דבר שדרכו ליבלל אבל דבר שאין דרכו ליבלל מה שלקט לקט לשניהם ומה שהותיר הותיר לשניהם סלע של מעשר שני ושל חולין שנתערבו מביא בסלע מעות בן עזאי אומר בשתים סלע של חולין ושל הקדש שנתערבו בורר את היפה שבהם ואומר אם הקדש הוא הרי הוא הקדש ואם לאו הקדש בכל מקום שהוא מחולל על זה ושנייה הרי היא מותרות.

ה סלע של מעשר שני ושל הקדש בכל מקום שהוא מחולל על זה נוטל את השנייה ומחלל את המעות עליה סלע של מעשר שני ושל חולין ושל הקדש שנתערבו מביא בסלע מעות ואומר סלע של מעשר שני בכל מקום שהוא מחוללת עליה האלו בורר את היפה שבהם ואמר אם הקדש הוא הרי הוא הקדש ואם לאו הקדש בכל מקום שהוא מחולל על זה נוטל את השנייה ומחלל את המעות עליה ושלישית הרי זו מותרת.

ו מפני שאמרו מחללים נחשת על הכסף וכסף על הזהב כסף על הנחשת מרוחק אבל לא זהב על הכסף רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כשם שמחללים כסף על נחשת כך יחללו זהב על הכסף אמר לו רבי ומפני מה מחללים כסף על הנחשת שכן מחללים כסף על הזהב לא יחללו

dicat : Schola Schammai dicit : Humectantur & franguntur in puritate, & dantur comedendæ in impuritate ; & schola Hillel dicit : Cuncta eorum opera fient in impuritate : Dicit R. Jose : Hæc est Mischna R. Akiba : Idcirco ille dicit : Dentur cuivis sacerdoti ; At sapientes cum illo non consentiunt.

III. Non humectant dactylos, ut inde educant siceram dactylorum, neque uvas passas, ut inde educant aquas uvarum passarum; si vero conterant, & faciant eas decoctum condimentorum, erit licitum, quia hoc est earum opus : Si liget condimenta, & indat in decoctum, si eorum sapor aboliatur, erunt licita, si minus erunt vetita ; non faciunt vinum commixtum aqua & balsamo, & oleum odoratum ; Oleo se unget, at non se unget vino, & aceto ; quia solent se ungere oleo, at non solent se ungere vino, & aceto.

IV. Si nummi profani, & nummi sancti dispergantur, ex eo quod collegit, collegit pro sancto ; Tam nummi cum nummis, quam fructus in fructibus, malogranata in malogranatis, & omnia quæ solent commisceri ; at quod non solet commisceri, quod collegit, pro utroque collegit, & quod reliquum est, reliquum est pro utroque ; Si siclus decimæ secundæ, & siclus profanus misceantur, adducet cum siclo nummos ; Ben Azai dicit pro duobus : siclus profanus, & siclus sanctus si misceantur, seliget meliorem, & dicet : Si hic sit sanctus, ecce erit sanctus, si minus sit sanctus, in quovis loco fuerit profanetur super hoc, & secundus erit permissus.

V. Siclus decimæ secundæ, & siclus sanctus, in quocunque loco fuerit profanetur super hoc ; sumet secundum, & pro illo profanabit nummos ; Si siclus decimæ secundæ, & siclus sanctus, & siclus profanus misceantur, adducet pro siclo nummos, & dicet : Siclus decimæ secundæ in quocunque loco fuerit, super hoc profanetur ; seliget meliorem qui in illis fuerit ; si sanctus sit, sit sanctus, si minus, sanctus in quocunque loco fuerit, profanetur super hoc. Sumet secundum, & profanabit nummos super illo, & tertius erit permissus.

VI. Cur dixerunt : Profanant æs pro argento, & argentum pro auro ? Argentum pro ære, quando sit remotus, at non aurum pro argento. R. Eliesér bar R. Simeonis dicit : Sicut profanatur argentum pro ære, ita pariter profanatur aurum pro argento : Dixit illi Rabi : Cur profanatur argentum pro ære ? Quia sic profanatur argentum pro auro :

זהב על הכסף שאין מחללים זהב על הנחשת רבי אליעזר ברבי שמעון אומר מעשר שני של זהב מחללים אותו על המעות שבירושלם במה דברים אמורים בשל דמאי אבל בשל ודאי הרי זה אסור. אף בדמאי מחללים אותו אוכלים על אוכלים.

ז מעשר שני של זהב שעשאו כלים אין לו פריון אם היה של כסף הרי זה מותר מעשר שני של דמאי שנתערב בשל ודאי יאכלו בחמור שבהם . חומר בהקרש שאין במעשר שני ובמעשר שני שאין בהקדש הקדש מתחלל על הכל מעשר שני אין מתחלל אלא על המעות בלבד הקרש אין עולה מכאן ואין מעשר שני עולה מכאן הקרש נכנס לירושלם ויוצא מעשר שני נכנס לירושלם ואין יוצא.

ח חומר במעשר שני מבהקדש שמעשר שני קונה את הקנקן אוסר הקנקן אוסר דמיו ועירוביו ספק עירובו כל שהוא אסיר לאונן וטעין חומש וטעין וידוי ולא הותר לאכילה אלא בפריון ואין מדליקין בו את הנר מה שאין כן בהקדש חומר בהקדש שהקדש חל על הכל ומועלין בו ולא הותר לאכילה אלא בפריון מה שאין כן במעשר שני.

ט רבי מאיר אומר אין מחללים כסף ופירות על הכסף אלא אם כן יש עמו פרוטרוט וחכמים מתיר רבי יעקב אומר משמו שלשה דינרין כסף ודינר חמשה מעות וחמשה פירות רבי שמעון בן אלעזר אומר שמאי הזקן יניחנה בחנות ויאכל כנגרה.

י היו לו שתי מנורות אחת של תרומה ואחת של מעשר שני ומצא ביניהם פירות קרוב לתרומה יפלו לתרומת מעשר שני מחצה על מחצה מטילין אותו לפני חמרים רבי יוסי ברבי יהודה אומר תיבה שנשתמשו בה חולים ומעשר שני ומצא בתוכה מעות אם רוב הניחו חולים חולים

ro: Non profanant aurum pro argento, quia non profanatur aurum ſuper æra. R. Elieſer bar R. Simeonis dicit: Decimam ſecundam auri profanant ſuper nummis, qui ſint Hieroſolymæ. De quo hæc dicta ſunt? De decima rei dubiæ, at de re certo indecimata eſt vetitum: Vel in decima rei dubiæ profanant cibos ſuper cibis.

VII. Si decima ſecunda auri conficiatur in vaſa, non eſt illi redemtio; ſi fuerit ex argento, ecce erit licitum: Si decima rei dubiæ miſceatur cum re certo indecimata, comeditur juxta graviorem conditionem, quæ eſt in illis: Gravior eſt conditio in ſancto, quam in decima ſecunda, & in decima ſecunda, quam in ſancto; Sanctum profanatur ſuper omnibus, at decima ſecunda non profanatur niſi ſuper nummis duntaxat; Sanctum hinc non adſcendit, at decima ſecunda hinc adſcendit & ulterius, Sanctum ingrediebatur Hieroſolymas, & egrediebatur, decima ſecunda ingrediebatur Hieroſolymas, at non egrediebatur.

VIII. Gravior eſt conditio in decima ſecunda, quam in ſancto; Etenim decima ſecunda acquirit cantharum, ejus pretium eſt vetitum, & ejus commixtio, & ejus commixtio quantalacunque vetita eſt, & vetita eſt lugenti, & obligatur ad quintam partem, & ad confeſſionem, neque permittitur ejus comeſtio niſi per redemtionem, neque illa accenditur lucerna, quod non deprehenditur in ſancto; Gravior eſt conditio in ſancto: Etenim ſanctum cadit ſuper totum, & in eo prævaricantur, & ejus comeſtio non permittitur niſi per redemtionem, quod non deprehenditur in decima ſecunda.

IX. R. Meir dicit: Non profanant argentum & fructus ſuper argento, niſi quando cum illo fuerint nummuli; & ſapientes permittunt. R. Jacob dicit ſuo nomine. Tres denarii argentei, & unus denarius æneus, & unus ex fructibus. R. Simeon ben Elieſer dicit: Schammai ſenior relinquebat illum in taberna, & contra illum comedebat.

X. Si habeat duo horrea, alterum ſeparationis, & alterum decimæ ſecundæ, & inter ea inveniat fructus, ſi fuerint proximi ſeparationi, cedent ſeparationi, ſi decimæ ſecundæ, cedent decimæ ſecendæ; Si in medio; obſervatur in utroque gravior conditio: R. Joſe bar R. Jehuda dicit: Si in arca, qua utuntur tam pro profano, quam pro decima ſecunda, inveniat nummos; Si major pars ex profanis recondita fuerit, erit profana;

אם רוב הניחו מעשר שני מעשר שני אמר להם רבי שמעון הרי שלמים שיש בהם חזה ושוק שהם אסורים לזרים.

יא רבי שמעון בן יהודה אמר משם רבי יוסי כך אמרו בית הלל לבית שמאי אין אתם מודים בפירות שלא נגמרה מלאכתם שאם יפדה מעשר שני שלא יאכל בכל מקום אף פירות שנגמרה מלאכתם שיכול להפקירן להוציאם מידי תרומה ומעשר תאמרו בפירות שנגמרה מלאכתם כיוצא בהם אמרו להם בית הלל לבית שמאי לא אם אמרת בפירות שלא נגמרה מלאכתם שאין יכול לעשותם להפקירן להוציאם מידי תרומה ומעשרות אמר להם בית הלל אף פירות שנגמרה מלאכתם יכול לעשותם תרומה ומעשרות על מקום אחר דבר אחר אין חייבים תרומה ומעשרות אלא עד שירימו.

יב אילן שעומד בפנים ונופו נוטה לחוץ יש למעשר שני שלו פריון החזיר נופו לפנים אין למעשר שלו פריון היה עומד בחוץ ונופו נוטה לפנים אין למעשר שני שלו פריון החזירו נופו לחוץ יש למעשר שני שלו פריון בתי הבדים שפתחיהם לפנים וחללם לחוץ פתחהם לחוץ וחללם לפנים בית שמאי אומרים אין פודים מהם מעשר שני כאלו הם מבפנים ואין אוכלים בהם קדשים קלים כאלו הם בחוץ ובית הלל אומר מכנגד החומה ולפנים בלפנים ומכנגד חומה ולחוץ כלחוץ אמר רבו יוסי זו משנת רבי עקיבא משנת ראשונה בית שמאי אין פודין בהם מעשר שני כאלו הם מבפנים ואין אוכלים בהם קדשים קלים כאלו הם מבחוץ ובית הלל אומר הרי הם כלשכות את שפיתחה לפנים כלפנים ואת שפיתחה לחוץ כלחוץ לשכה בנויה בקדש ופתחה לחול תוכה חול וגגה קדש אוכלים בה קדשי קדשים ואין שוחטים בה קדשים קלים ואין חייבים

na; si major pars ex decima secunda recondita fuerit, erit decima secunda. Respondit R. Simeon: Ecce pacifica, in quibus sunt pectus & armus, sunt vetita alienis.

XI. R. Simeon ben Jehuda dicit nomine Rabi Jose: Sic dicit schola Hillel scholæ Schammai: Nonne vos consentitis in fructibus, quorum opus non fuerit perfectum, si redimatur decima secunda, quod non possit comedi in omni loco? Similiter fructus quorum opus fuit perfectum, poterunt fieri communes, ut absolvantur a separatione & a decimis; Dicetis, quod fructus, quorum opus fuerit perfectum sint his similes? Dixit schola Hillel scholæ Schammai: Minime; si dixistis de fructibus, quorum opus non fuerit perfectum, ratio est, quod non possint fieri communes, ut absolvantur a separatione, & a decimis: Respondit illis schola Hillel: Fructus quoque, quorum opus perfectum fuerit, possunt fieri separatio, & decimæ pro alio loco. Alia expositio: Non obligantur ad separationem & ad decimas, nisi postquam fuerint separati.

XII. Si arbor intus consistat, & ejus ramus foras inclinet, ejus secundæ decimæ erit redemtio: Si reducatur intus ejus ramus, ejus secundæ decimæ non est redemtio; Si illa foris consistat, & ejus ramus intus inclinet, ejus secundæ decimæ non est redemtio. In locis torcularium, quorum portæ fuerint interius, & concavitas exterius, aut portæ exterius, & concavitas interius, schola Schammai dicit; Non redimunt decimam secundam, quia reputantur perinde ac sint interius, neque in illis comedunt sanctitates leves, quia reputantur perinde ac sint exterius; & schola Hillel dicit: Quod est e regione muri & interius, habetur interius, & quod est e regione muri & exterius, habetur exterius: Dicit Rabi Jose: Hæc Mischna R. Akiba est prior Mischna: & scholæ Schammai dicit: Ibi non redimunt decimam secundam, quia reputantur perinde ac sint intus, neque ibi comedunt sanctitates leves, quia reputantur perinde ac sint foris: Et schola Hillel dicit: Ecce hæc erunt sicut conclavia, quorum porta si intus aperta fuerit, habentur ut interius, si vero eorum porta foris aperta fuerit, habentur ut exterius: Si conclave fuerit ædificatum in sancto, & apertum in profanum, ejus spatium interius erit profanum, & ejus tectum erit sanctum; Comedunt ibi sanctitates sanctitatum, & ibi mactant sanctitates leves, & ejus cau-

עליה משום טומאה . בנויה בחול ופתוחה לקרש אף על פי שאין מקיימים כן תוכה קורש ובננה חול . אוכלים בה קרשי קרשים ושוחטים בה קרשים קלים וחייבים עליה משום טומאה בנוייה בקודש ופתוחה לחול ולקרש כלה קרש . בנויה בחול ופתוחה לקרש ולחול כולה חול . בנוייה בקרש ובחול ופתוחה לקרוש ולחול כגון בית המוקד תוכן וגגותיהם מכנגד הקרש ולקרש קרש ומכנגד החול לחול חול אם לאכילת קרשים הכל הולך אחר פתחה אם לעניין טומאה מכנגד חומה ולפנים הולך אחר פתחה . היתה בנויה בחומת ירושלם אוכלים בה קרשי קרשים ואין שוחטים בה קרשים קלים היתה בנויה בחומת עזרה שוחטים בה קרשים קלים ואין פודים בה מעשר שני . בית הבנוי בחומה רבי יהודה אומר כאלו הוא מבחוץ רבי שמעון אומר כאלו הוא מבפנים . כל הלשכות כולם בנויות בקרש רבי יוסי אומר תחומי ארץ ישראל שבכתובים נידונים כחוצה לארץ רבי אלעזר ברבי יוסי אומר נידונים כארץ ישראל .

יג מעשר שני נכנס לירושלם ונטמא בין שנטמא באב הטומאה ובין שנטמא בולד הטומאה בין מבפנים בין מבחוץ בית שמאי אומר הכל יפדה ויאכל בפנים ובית הלל אומר הכל יפדה ויאכל מבחוץ חוץ שנטמא באב הטומאה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר בית שמאי אומר הכל יפדה ויאכל בפנים חוץ מה שניטמא באב הטומאה בחוץ ובית הלל אומר הכל יפדה ויאכל בפנים חוץ מה שנטמא בולד הטומאה מבפנים רבי אליעזר אומר נטמא באב הטומאה בין מבפנים בין מבחוץ יפדה ויאכל בחוץ נטמא בולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ יפדה ויאכל בפנים רבי עקיבא אומר נטמא בחוץ בין באב הטומאה בין בולד הטומאה יפדה

causa non tenentur respectu immunditiei : Si fuerit ædificatum in profano, & apertum in sanctum; licet ita non confirmetur, ejus spatium interius erit sanctum, & ejus tectum erit profanum; Comedunt ibi sanctitates leves, & ibi mactant sanctitates sanctitatum, & ejus causa tenentur nomine immunditiei : Si fuerit ædificatum in sancto, & apertum in profanum, & in sanctum, totum erit sanctum : Si fuerit ædificatum in profano, & apertum in sanctum, & in profanum, totum erit profanum : Si fuerit ædificatum in sancto & in profano, & apertum in sanctum & in profanum, ut erat domus incendii, ejus spatium interius, & tecta, & quod erat e regione sancti apertum in sanctum, erat sanctum, & quod erat e regione profani apertum in profanum, erat profanum; si respectu comestionis sanctitatum, omne incedebat post portam, si respectu immunditiei quod erat e regione muri & interius omne incedebat post portam : Si esset ædificatum in muro Hierusalem, ibi comedebant sanctitates sanctitatum, at ibi non mactabant sanctitates leves, si esset ædificatum in muro atrii, ibi mactabant sanctitates leves, at ibi non redimebant decimam secundam: Domus si ædificata esset in muro; R. Jehuda dicit; habebatur ut spatium exterius; R. Simeon dicit : Habebatur ut spatium interius. Cuncta conclavia erant ædificata in sancto. R. Jose dicit: Termini terræ Israel, qui descripti sunt, reputantur perinde ac siti sint extra terram. Rabi Elieser bar Rabi Jose dicit; reputantur sicut terra Israel.

XIII. Decima secunda quæ ingrediebatur Hierusalem, si pollueretur sive patre, sive filio immunditiei, sive intus sive foris, schola Schammai dicit, tota redimetur, & comedetur intus; & schola Hillel dicit: Tota redimetur, & comedetur foris, excepto illa, quæ pollueretur patre immunditiei foris; verba Rabi Meir; Rabi Jehuda dicit : Schola Schammai dicit; Tota redimebatur, & comedebatur foris, excepta illa, quæ pollueretur nato immunditiei foris; & schola Hillel dicit : Tota redimebatur, & comedebatur intus, excepta illa, quæ polluebatur filio immunditiei intus. Rabi Elieser dicit : Si polluatur patre immunditiei, sive intus sive foris, redimetur, & comedetur foris; Si polluatur filio immunditiei sive intus sive foris, redimetur, & comedetur intus. R. Akiba dicit : Si polluatur foris sive patre sive filio immunditiei, redimetur, & comedetur foris, si polluatur intus sive

ויאכל בחוץ נטמא בפנים בין באב הטומאה בין בולד הטומאה יפדה ויאכל בפנים . אמר רבי שמעון בן אלעזר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שנטמא באב הטומאה בחוץ שיפדה ויאכל בחוץ ועל שניטמא בולד טומאה בפנים שיפדה ויאכל בפנים על מה נחלקו על שנטמא באב הטומאה בפנים ובולד הטומאה בחוץ שבית שמאי אומרים נפדה במקום ויאכל במקום ובית הלל אומר נפדה במקום ונאכל בכל המקומות.

יד הלוקח בכסף מעשר שני שניטמא יפדה רבי יהודה אומר יקבר אמרו לו לרבי יהודה מחמיר בטפילה יתר מן העקר אמר להם מצינו שהחמירו בטפילה יתר מן העקר שהתמורה חלה עליה בבעל מום קבוע הקדש אין חל לא על בעל מום קבוע אמרו לו ממקום שבאתה מה להלן תמימים אין נפדים ובעלי מומים נפדים אף כאן טהורים לא יפדו טמאים יפדו.

טו המשאיל קנקנים למעשר שני אף על פי שנופם לא קנה מעשר . במה דברים אמורים בשל יין אבל של ציר ושל הומץ ושל מוריים של שמן ושל דבש בין נופם בין שלא נופם קנה מעשר בין נופם בין שלא נופם מקדשים בבל שהם אמתי אמרו קנה מעשר בזמן שכולה מעשר אבל אם הפקיר לתוכה רביעית של חולים אף על פי שנופם לא קנה מעשר אמר רבי שמעון בן אלעזר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הדורך באמצע חבית שמפתיח ואין צריך לערות על מה נחלקו על הדורך בגת שבית שמאי אומרים מפתח ומערה לגת ובית הלל אומר מפתח ואין צריך לערות.

פרק שלישי

א המוליך פירות מעשר שני ממקום היוקר למקום הזול או ממקום הזול למקום היוקר פודהו כשער מקומו אמר רבי יהושע בן קרחא במה דברים אמורים בשל דמאי אבל בשל ודאי פודים

patre ſive filio immunditiei, redimetur, & comedetur intus : Dicit R. Simeon ben Elieſer : Non diſſentiunt ſchola Schammai, & ſchola Hillel de ea quæ polluatur patre immunditiei foris, quod redimatur, & comedatur foris, & de illa, quæ polluatur filio immunditiei intus, quod redimatur, & comedatur intus; de quo diſſentiunt? De illa, quæ polluatur patre immunditiei intus, & filio immunditiei foris; ſchola Schammai dicit; redimetur in loco ſuo, & comedetur in loco ſuo; & ſchola Hillel dicit: Redimetur in loco ſuo, & comedetur in omni loco.

XIV. Si emat argento decimæ ſecundæ, quæ polluta eſſet, redimetur: Rabi Jehuda dicit: Sepelietur: Dixerunt τῷ R. Jehuda: Aggravas magis in acceſſorio, quam in principali: Reſpondit illis: Invenimus, quod aggravarint magis in acceſſorio quam in principali; Etenim commutatio cadit in vitiatum vitio ſtabili, ſanctitas non cadit niſi in vitiatum vitio ſtabili: Dixerunt illi: Immo probatur ex argumento, quod tu adducis: Sicut ibi perfecta non redimebantur, & vitiata redimebantur, ita pariter hoc loco munda non redimentur, & immunda redimentur.

XV. Si mutuetur vaſa pro decima ſecunda, eadem non acquirit decima. De quo hæc dicta ſunt? De vaſis vini: At vaſa ſalſamenti, & aceti, & muriæ, & olei, & mellis, ſive clauſa ſive non clauſa fuerint, acquiſivit decima; ſive clauſa ſive non fuerint clauſa adſcendunt in uno & centum, ſive clauſa ſive non clauſa, ſanctificant quantalacunque. Quando dixerunt quod acquirat decima? Quando tota eſt decima, at ſi illic depoſuerit quartarium profani, vel ſi fuerit clauſum, non acquirit decima: Dicit Rabi Simeon ben Elieſer: Non diſſentiunt ſchola Schammai, & ſchola Hillel, de illo, qui calcat in medio dolii, quod aperiat, & non ſit neceſſe, ut effundat; De quo diſſentiunt? De illo, qui calcat in torculari; ſchola Schammai dicit; Aperiet & effundet in torcular; & ſchola Hillel dicit: Aperiet, at non eſt neceſſe ut effundat.

C A P U T III.

I. QUI defert fructus decimæ ſecundæ ex loco caro ad locum vilem, aut ex loco vili ad locum carum, redimet juxta æſtimationem illius loci. Dicit R. Jehoſua ben Korcha: De quo hæc dicta ſunt? De re dubia at rem cer-

אותו בשער הזול פודים מעשר שני בשער הזול כמו שחנוני לוקח ולא כמות שהיא מוכר רבי שמעון בן אלעזר אומר כמו שחנוני לוקח באותו המין.

ב הפורט דינר כסף למעשר שני כמו שחנוני לוקח ולא כמות שהוא מוכר המצרף דינר זהב למעשר שני כמו שחנוני פורט ולא כמות שהוא מצרף היה מוליכו ממקום למקום ומשתכר עליו על שוייו רבע דברי רבי יהודה רבי אלעזר אומר עד דינר מעשר שני אין לו דמים דין הוא שיאמר הוא וחומשו מחולל על איסר זה.

ג מעשר שני שאין דמיו ידועים נפרה על פי שלשה לקוחות ולא על פי שלשה שאין לקוחות אפילו אחד מהם גוי ואפילו אחד מהם בעלים כופין את הבעלים לפתוח ראשון אם אמר הרי הוא שלי באוסר יכול לחזור בו זה חומר בהקרש מבמיעשר שני.

ד אין פודים מעשר שני אכסרה אלא מעות כיצד היו לו פירות מרקיבין ומעות מהלידין לא יאמר כמה אדם ריצה ליתן בציבור זה וכמה אדם רוצה ליתן בכרי זה אלא אומר כמה אדם רוצה ליקח לו מעות בסלע ובמה אדם רוצה ליקח לו מעות בדינר.

ה סלע כמה תהא חסרה ולא יהיו מחללים עליה מעשר שני לסלע ארבע איסרות ולדינר איכר דברי רבי מאיר רבי יהודה אימר לכלע ארבע פונדיאות ולדינר פונדיון רבי שמעון אימר סלע שמותה פונדיאות ודינר שני פינריאות יתר על כן מחללה בשויה סלע עד שקל ובדינר עד רובע פחות מכאן אפילו איסר אין רשאי להחל עליה.

ו היתה יוצא לסימון בסלע ולמטבע בשקל לסימון בשקל ולמטבע בסלע אין למעשר שני אלא כשער המטבע.

ז המוכר פירות לחב״י ונמצאו טבלים רץ אח״יו לתקנו לא מצאו בידוע שהם קיימים צריך לעשר על ידו אם שמאי אומר זה״וזה מעשר שני בית הלל

certo indecimatam redimunt juxta mensuram viliorem: Redimunt decimam secundam juxta æstimationem viliorem, quomodo tabernarius emeret, non quomodo ipse venderet. R. Simon ben Eliefer dicit: Quomodo tabernarius emeret in ipsa specie.

II. Recipiet denarium argenteum pro decima secunda, quomodo numularius emit, non quomodo ipse vendit; Conflat denarium aureum pro decima secunda, non quomodo numularius recipit, neque quomodo ipse conflat: Si deferat de loco ad locum, poterit lucrari quartarium plusquam valeat; verba Rabi Jehuda; R. Eliefer dicit: Usque ad denarium decimæ secundæ non est pretium; ratio postulat, ut ille dicat; Ipsa & ejus quinta pars profanetur super hoc assario.

III. Si decimæ secundæ non sit pretium, redimitur ex dicto trium emtorum, at non ex dicto trium, qui non emunt; vel si unus ex illis sit gentilis, vel si unus ex illis fuerit dominus, obligant dominos, ut incipiant primi; Si ipsi dicant: Ecce erit mea assario, crederem, quod possit pœnitere? Hoc gravius est in sancto, quam in decima secunda.

IV. Non redimunt decimam secundam ex æquo, sed nummis. Quomodo? Si habeat fructus putridos, & nummos, qui rubiginem contraxerint, non dicet: Quantum quis vult dare pro hac collectione, & quantum quis vult dare pro hoc cumulo: sed dicet; Quot nummos quis velit accipere pro siclo, quot nummos quis velit accipere pro denario.

V. Siclus quantum erit deficiens, ut non possit profanari super illo decima secunda? Pro siclo quatuor assaria, & pro denario assarium: Verba R. Meir: R. Jehuda dicit: Pro siclo quatuor assaria; & pro denario pandiolum: R. Simeon dicit: Pro siclo octo pondiola, & pro denario duo pondiola: Si plus hoc superet, profanabit æquali pretio; Selah usque ad siclum, & in denario usque ad quadrantem; Si minus hoc fuerit, vel assarium, non licet profanare.

VI. Si impendatur moneta non signata pro selah, & moneta signata pro siclo, si moneta non signata pro siclo, & moneta signata pro selah, non erit pro decima secunda nisi juxta æstimationem monetæ signatæ.

VII. Si quis vendat fructus socio suo, & deprehendantur indecimati, curret post eum, ut eos præparet, si non inveniat, & sciat, quod conserventur, decimandi sunt ab eo, si sciat, quod non con-

בידוע שאינן קיימים אין צריך לעשר על ידם ספק שהם קיימים ספק שאינן קיימים מעשר עליהם וקורא שם למעשרותיהם. המוכר פירות לחבירו המוכר אומר מכרתי טבלים לך והלוקח אומר מתוקנים מכרתה לי כופים את המוכר לתקן את שלו הר, שלקחו של בית המלך אתנרנו אם מחמת החוב צריך לעשר על ידו אם מחמת אונס אין צריך לעשר על ידו.

ט האוכל פירות מעשר בין בשוגג בין המזיד יזעק לשמים דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל בשוגג יזעק לשמים במזיד יחזרו דמים למקומם. האוכל טבל של חברו משלם לו דמי מעשר טבלו דברי רבי רבי יוסי ברבי יהודה אומר דמי חולים שבו ישראל שאכל פירותיו בטבלו אף על פי שמתחייב בהם לשמים אין לכהן בהן כלום שנאמר בהם תרומה אין להם בהן אלא עד שירימו וכן בן לוי שאכל מעשרותיו בטבלו אף על פי שמתחייב בהם לשמים אין לכהן בהם כלום שנאמר בהם את אשר ירימו ליהוה· אין לך בהם אלא עד שירימו.

ט המביא פירות מן הגורן לעיר הפריש תרומה ונותנה לכהן מעשר ראשון ונתנו ללוי מעשר עני ונתנו לעני אין מחשב עמהם דמי הבאה אבל אם קרא להם שם בגורן הרי זה מחשב עמהם דמי הבאה. המוכר פירות לחברו ואמר לו פירות שמכרתי לך טבלים הם בשר בבור הוא יין נסך הוא מה שאכל אכלו ויחזיר להם את הדמים רבי שמעון בן אלעזר אומר דבר שהנפש קצה בו מה שאכלו אכלו ויחזיר להם את השאר דבר שאין הנפש קצה בו מה שאכלן אכלו וינכה להם מן הדמים.

י אין פורים מעשר שני בירושלם בזמן הזה ואין מפרישין מעשר שני בירושלם בזמן הזה ואין מחללים מעשר שני בירושלם בזמן הזה ואין מוכרים מעשר שני בירושלם בזמן הזה ואין מוציאים מעשר שני בירושלם בזמן הזה ואם הוציא הרי אלו ירקבו מחללים מעות על פירות בירושלם בזמן הזה בורר

conſerventur, non eſt neceſſe ut per eum decimentur: Si fuerit dubium utrum conſerventur necne, poterit decimare ſuper illis, & inſignire nomine ſuarum decimarum: Si vendat fructus ſocio ſuo, & venditor dicat: Indecimatos tibi vendidi: Et emtor dicat: Præparatos mihi vendidiſti; obligant venditorem, ut præparet quod ſuum eſt: Si acceperit familia domus regis ejus aream, ſi propter debitum, debet decimare, ſi propter violentiam, non debet decimare.

VIII. Si comedat fructus decimæ ſive per errorem ſive de induſtria, clamabit ad Deum; verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Si per errorem, clamabit ad Deum; ſi de induſtria, reſtituet ejus pretium in locum ſuum. Si comedat indecimatum ſocii ſui, rependet illi pretium decimæ ſuæ indecimatæ: Verba Rabi: R. Joſe bar R. Jehuda dicit: Pretium profani, quod ibi eſt: Si Iſraelita comedat fructus ſuos indecimatos, licet reus ſit reſpectu Dei, in illis nulla eſt pars ſacerdoti; Etenim de illis dictum eſt: *Separationem*: Non eſt in iis pars illi, niſi poſtquam ſepararint. Et ſimiliter Levita ſi comedat ejus decimam indecimatam, licet ejus cauſa reus ſit reſpectu Dei, non eſt in ea pars ſacerdoti: Dictum eſt enim de illis: *Quam offerent Domino*: Non eſt tibi pars in illis, niſi poſtquam ſepararint.

IX. Si deferat fructus ex area in civitatem, ſeparabit ſeparationem, & dabit ſacerdoti decimam primam, & dabit Levitæ decimam, pauperis, & dabit decimam pauperi; non ſupputabit cum illis pretium adductionis; at ſi nomine inſignierit in area, ſupputabit cum illis pretium adductionis. Si vendat fructus ſocio ſuo, & illi dicat: Fructus quos tibi vendidi, indecimati ſunt, caro primogeniti, vinum eſt vinum libaminis; Quod comedit, comedit; & reſtituat pretium. R. Simeon ben Elieſer dicit. In re; quam faſtidit anima, quod comedit comedit, & reſtituit reſiduum; At in re, quam non faſtidit anima, quod comedit comedit, & debet ſubtrahere ex pretio.

X. Non redimunt decimam ſecundam Hieroſolymis hoc tempore, neque ſeparant decimam ſecundam Hieroſolymis hoc tempore, neque profanant decimam ſecundam Hieroſolymis hoc tempore, neque vendunt decimam ſecundam Hieroſolymis hoc tempore, neque impendunt decimam ſecundam Hieroſolymis hoc tempore, ſi vero impendat, ſepeliunt: Profanant nummos ſuper fructibus Hieroſolymis hoc tempore; Schola Schammai dicic: Utraque eſt decima ſecun-

אומר המעות כמות שהיו והפירות כמורת שהיו.

יא בית הלל אומר מפריש אדם מעשר ראשון של דמאי ותורמו ואוכלו ואין צריך להפריש שני בית שמאי אומר צריך להפריש שני הורם השני הורם הראשון הורס הראשון לא הורם השני והלכה כרברי בירת שמאי. ראה אחד שהפריש מעשר שני נאמן על הראשון דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים נאמן על הראשון נאמן על השני אינו נאמן על השני אין נאמן על הראשון.

יב הפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני ואכלן על אותו המין נאמן על מין אחר אין נאמן דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים אף על אותו המין אין נאמן לאכל הימנו שיתקין את עצמו ויבא ויקלקלנו.

יג האומר מעשר שני שבחפץ זה מחולל על איסר זה ולא קבע לו מקום רבי שמעון אומר קרא שם וחכמים אומרים עד שיאמר לצפונו או לדרומו מעשה ברבן שמעון בן גמליאל ורבי יהודה ורבי יוסי שנכנסו אצל בעל הבית לכזיב אמרו לא נדע היאך בעל הבית הזה מתקן את פירותיו כיון שהרגיש בהם הלך והביא לפניהם דלוסקיא מלא דינרי זהב אמרו לו היאך אתה מתקן את פירותיך אמר להם כך וכך אני אומר מעשר שני שבחפץ זה מחולל על איסר זה אמרו לו צא ואכול את פירותיך השתכרתה במעות אבדת נפשות חבר שמת והניח פירות אפילו באותו היום כנסן הרי הם בחזקת מתוקנים.

פרק רביעי

א הפודה מעשר שני שלו הרי זה חייב בחומש אחד הכונס מתוך שלו ואחר הלוקח מן הנוי ומן הכותי פירות טבלים אחר שירש ואחר שניתן לו במתנה הרי זה חייב בחומש כיצד חייב בחומש

ſecunda. Schola Hillel dicit: Nummi ſicut ſunt, & fructus ſicut ſunt.

XI. Schola Hillel dicit: Poteſt homo ſeparare decimam primam rei dubiæ, & ejus ſeparationem, & comedere, neque neceſſe eſt ut ſeparet ſecundam: Schola Schammai dicit: Neceſſe eſt ut ſeparet ſecundam; ſi ſeparet ſecundam, ſeparat quoque primam; ſi ſeparavit primam, non ſeparavit ſecundam; & conſtitutio eſt juxta verba ſcholæ Schammai. Si videat aliquem, qui ſeparet decimam ſecundam, fide dignus eſt de prima. Verba R. Elieſer: Et ſapientes dicunt: Si fide dignus ſit de prima, fide quoque dignus erit de ſecunda; ſi non ſit fide dignus de ſecunda, non erit fide dignus de prima.

XII. Si ſeparet ſeparationem, & decimam primam, & decimam ſecundam, & eas comedat de illa ſpecie fide dignus eſt, de alia ſpecie non erit fide dignus. Verba R. Elieſer: Et ſapientes dicunt; vel de illa ſpecie non erit fide dignus, ut ex ea comedat; quia poteſt fieri, ut præparet pro ſeipſo, & veniens depravet.

XIII. Si dicat: Decima ſecunda, quæ eſt in hac re, depravetur ſuper hoc aſſario; at non conſtituat illi locum, R. Simeon dicit; Inſigniet nomine: Et ſapientes dicunt: Donec dicat ad ejus aquilonem, aut ad ejus auſtrum. Narratur de Raban Simeone ben Gamaliel, & de R. Jehuda, & de R. Joſe, qui adeuntes patremfamilias in Chazib dixerunt: Ignoramus, quomodo iſte paterfamilias præparaverit fructus ſuos. Quando ipſe ſentit; Abiens adduxit coram illis arcam plenam denariis aureis: Dixerunt illi: Quomodo tu præparas fructus tuos? Reſpondit illis: Ita atque ita, ego dico: Decima ſecunda, quæ eſt in hac re, profanetur ſuper hoc aſſario: Dixerunt illi: Egredere & comede fructus tuos: Lucratus es nummos, & perdidiſti animas. Si ſocius moriatur, & relinquat fructus, vel eo ipſo die collegerit, præſumtio eſt, quod ſint præparati.

CAPUT IV.

I. Si quis redimat decimam ſuam ſecundam, ecce iſte obligatur ad quintam partem, tam ille, qui colligit de ſuo, quam ille qui emit a gentili, & a Cuthæo fructus indecimatos; Sive hæreditate conſequatur, ſive dono ſibi dentur, obligatur ad quintam partem: Quomodo obligatur ad quintam partem? Si

הפורה בסלע נותן המשה דינרין רבי אליעזר ברבי שמעון אומר הפורה בשקל נותן חומשה של סלע הפורה במעשר אם רצה לדקדק ידקדק ; כיצד חלל על הסלע ונמצאת רעה על הטריסית ונמצאת רעה יחליף.

ב מערימין על מעשר שני לפוטרו מן החומש כיצד אומר אדם לבנו ולבתו הגדולים לעבדו לשפחתו העברים הילך מעות האלו ופדה בהם את מעשר אבל לא יאמר לו פדה לי בהם את מעשר זה אמר רבי יהושע בן קרחה בראשונה היו נהגים כן משרבו הרמאים אומר אדם לחברו הרי הפירות האילן נתונין לך במתנה וחוזר ואומר לו הרי הם מחוללים על פירות שיש לי בבית ובלבד שלא יאמר לו הרי הם מחוללים על מעות שיש לי בחוך הכיס עד שיזכם בעל הבית לתוך ידו או עד שישכור לו את מקומו.

ג מפקיר אדם מעשר שני שלו אצל חברו של דמאי אצל עמי הארץ אבא חלקי מן קרויה אומר בראשונה היו עושין כן חזרו לומר אפילו חבר אין מפקירין אצלו שאין אתה יודע מי עומד אחריו.

ד נתן לו את הקרן ולא נתן לו את החומש רבי אליעזר אומר חילל וחכמים אומרים לא חילל אמר רבי נראין דברי רבי אליעזר בשבת ודברי חכמים בחול. מי שלא קרא שם לתרומת מעשר של דמיו רבי אליעזר אומר יאכל וחכמים אומרים לא יאכל אמר רבי יוסי נראין דברי רבי אליעזר בשבת ודברי חכמים בחול.

ה שני אחים ושני שותפין אב ובנו פודים זה לזה מעשר שני ונותנים זה לזה מעשר עני אמר רבי יהודה תבא מארה לאדם שנותן מעשר עני לאביו אמרו לו מה אלו היו שניהם עניים אשתו פורה לו את המעשר כדברי רבי שמעון בן אליעזר אשתו אין פרה לו את המעשר כל אלו שאמרו פודים זה לזה מעשר שני נותנים זה לזה מעשר עני . מורה רבי שמעון בן אלעזר באשתו שאף על פי

Si redimat ſelah, dabit quinque denarios. R. Elieſer bar R. Simeonis dicit: Si redimat ſiclo, dabit quintam partem ſelah: Qui redimit decimam, ſi velit ſubtiliter inquirere, poterit ſubtiliter inquirere. Quomodo? Si profanet ſuper ſelah, & deprehendatur malus, ſi ſuper tremiſſi & deprehendatur malus, commutabit.

II. Callide agunt in decima ſecunda, ut abſolvatur a quinta parte. Quomodo? Dicet homo filio, & filiæ ſuæ majorennibus, & ſervo & ancillæ ſuæ Hebræis: Ecce tibi iſti nummi, & illis redime decimam: At non illi dicet: Redime mihi illis hanc decimam. Dicit R. Jehoſua ben Korcha: Olim ita facere conſueverunt; poſtquam multiplicati ſunt fraudolenti, dicet homo ſocio ſuo; Ecce fructus iſti dono tibi dati ſunt; atque iterum dicet: Ecce profanentur ſuper fructibus, qui mihi ſunt domi; dummodo illi non dicat: Ecce profanentur ſuper nummis, qui mihi ſunt in marſupio; donec acquirat paterfamilias manu ſua, aut donec illi locet locum ſuum.

III. Poteſt homo deponere ſuam decimam ſecundam penes ſocium ſuum, & decimam rei dubiæ penes populum terræ. Aba Chilkia ex Kerujah dicit: Olim ita faciebant, iterum dixerunt; vel ſi fuerit ſocius, non deponunt penes illum, quia tu ignoras, quis conſiſtat poſt illum.

IV. Si dederit ſortem, & non dederit quintam partem, R. Elieſer dicit: profanavit; & ſapientes dicunt: non profanavit. Dicit Rabi: Probabilia videntur verba R. Elieſer in Sabbatho, & verba ſapientum in die profano. Qui nomine non inſignierit ſeparationem decimæ rei dubiæ. R. Elieſer dicit: Comedet; & ſapientes dicunt: Non comedet. Dicit R. Joſe: Probabilia videntur verba R. Elieſer in Sabbatho, & verba ſapientum in die profano.

V. Duo fratres, & duo ſocii, pater & filius poſſunt inter ſe redimere decimam ſecundam, & poſſunt dare alter alteri decimam pauperis: Dicit Rabi Jehuda. Veniat maledictio homini, qui dat decimam pauperis patri ſuo: Dixerunt illi: Quid erit, ſi ambo fuerint pauperes? Uxor poterit illi redimere decimam: Juxta verba R. Simeonis ben Elieſer: Uxor non poteſt illi redimere decimam: De his omnibus, de quibus dixerunt, quod poſſint inter ſe redimere decimam ſecundam, & alter alteri dare decimam pauperis, conſentit Rabi Simeon ben Elieſer de uxore, quæ licet

שפודה לו את המעשר שאין נותנים לה מעשר עני.

ו מפרישין תרומת מעשר על פירות עם הארץ שאף על פי שעושה תקלה לבאים אחריו. כיצד הוציא פירות מתוך ביתו ואמר לו הפרש על אלו לא הפריש אלא עד מקום שהוא לוקח מחללים מעשר שני על מעות עם הארץ אף על פי שעושה תקלה לבאים אחריו כיצד הוציא מעות מתוך ביתו ואמר לו חלל על אלו לא חלל אלא עד מקום לוקח ופורט לו דינר לאלתר אם מחמת החוב מותר אם מחמת מלוה הרי זה אסור עד שילך לתוך ביתו ויחזור.

ז קטן שמוכר בשוק מפרישין עליו מעשר שני כיצד נתן לו טריסים בין שהיא ביד הלוקח בין שהיא ביד המוכר בין שהיא באונקולים מפרישן עליו והולך. ולא עוד אלא שאדם מוציא דינר מתוך ביתו מפריש עליו והולך וחוזר ומביאו לו באחרונה ואומר לו לך זה חללתו.

ח לקח הימנו עשרה דינרים של זהב לא יחלל על כולם אלא על אחד מהם לקח המנו עשרה כורים של חטים לא יפריש על כל המגורה אלא על אחד מהם לקח המנו עשר חביות של יין לא יפריש על כל האוצר אלא על אחת מהן. לקח הימנו עשר אגודות של ירק לא יפריש על כל האונקלי אלא על אחת מהם שלא להפחית את השוק בעיניו.

ט מוכר מעשר שני לשם חולים לא ימכרנו לשם מעשר מפני שפגם את המעשר יש לו חולים ומעשר שני מעורבין זה בזה ומבקש למוכרם מוכר ראשון ראשון ונותן לתוך האונקלי נתנן כולם בכרך נוטל דמיהם בכרך אלו שרוצה מוכר לשם חולין ואלו שרוצה מוכר לשם מעשר שני.

י האומר מעשר שני מחולל על סלע שתעלה בידי מכיס זה ועל דינר שיעלה בידי מכיס זה רבי יוסי אומר לא חילל וחכמים אומרים חילל מודה רבי יוסי לחכמים באומר מעשר שני מחולל על סלע

cet illi redimat decimam, quod illi non dent decimam pauperis.

VI. Separant ſeparationem decimæ ſuper fructibus populi terræ, licet fiat depravatio illis, qui poſt ipſum ſequuntur. Quomodo? Si educat fructus e domo tua, & dicat: Separa ſuper iſtis; non ſeparabit niſi uſque ad locum, quem accipit: Profanant decimam ſecundam ſuper nummis populi terræ, licet faciat depravationum illis, qui poſt illum ſequuntur. Quomodo? Si educet nummos ex domo ſua, & illi dicet: Profana ſuper iſtis; non profanabit niſi uſque ad locum, quem accipit, & commutabit illi denarium ſtatim, ſi propter debitum, erit licitum, ſi propter mutuum, tum erit vetitum, donec eat domum ſuam, & redeat.

VII. Si puer vendat in foro, ſeparant pro illo decimam ſecundam. Quomodo? Dant illi tremiſſem, ſive fuerit in manu emtoris, ſive fuerit in manu venditoris, ſive fuerit in veſte pellicea ſeparant ſuper illo, ibit & iterum adducet. Si ab eo accipiat denarium ſeparabit ſuper illo; & præterea ſiquis educat denarium ex domo ſua, ſeparabit ſuper illo, & iterum adducet in fine, & illi dicet: Super hoc illum profanaſti.

VIII. Si ab eo accipiat decem denarios aureos, non profanabit ſuper omnibus, ſed ſuper uno ex illis; Si ab eo accipiat decem acervos tritici, non ſeparabit ſuper toto horreo, ſed ſuper uno ex illis: Si ab eo accipiat decem dolia vini, non ſeparabit ſuper tota cella, ſed ſuper uno ex illis; Si ab eo accipiat decem faſciculos oleris, non ſeparabit ſuper toto ſacco, ſed ſuper uno ex illis, ne vileſcat forum in ejus oculis.

IX. Si vendat decimam ſecundam nomine profani, non vendet nomine decimæ, quia deturpavit decimam: Si habeat profanum & decimam ſecundam inter ſe commixta, & velit vendere, vendet ſigillatim, & indet in ſaccum, ſi ſimul indiderit, ſimul ſumet eorum pretia; hoc quod voluerit vendere nomine profani, & illud, quod voluerit vendere nomine decimæ ſecundæ.

X. Si dicat: Decima ſecunda profanetur ſuper ſelah, qui adſcenderit in meam manum ex hoc marſupio, & ſuper denario, qui adſcenderit in meam manum ex hoc marſupio. R. Joſe dicit: Non profanatur, & ſapientes dicunt profanatur. Conſentit R. Joſe cum ſapientibus, ſi dicat: Decima ſecunda profanetur ſuper ſelah novo qui adſcen-

חרשה שתעלה בידי מכיס זה ועל דינר חרש שיעלה בידי מכיס זה שזה חלל מודים הכמים לרבי יוסי באומר מעשר שני מהולל על סלע שהיתה ביר בני ועל דינר שהיה ביד בני שלא חלל שאני אומר שמא לא היוגה כידו באותה שעה.

יא האומר מעשר שני מחולל על סלע שאפריש מן הדינר ועל טוריסית שאפרוט מן הסלע פורט לו דינר ונוטל הימנו סלע סלע ונוטל הימנו טריסית נותן אדם לחברו טריסית טברית ונוטל המנו צפורית צפורית ונוטל הימנו שני פונדיונות פונריון גנוטל הימנו שני איסרין במה רברים אמורים בשל רמיו אבל בשל וראי הרי זה אסור אף ברמאי מחללים אותו נחשת על נחשת.

יב נותן אדם לחברו גולנית ונוטל הימנו דינר ונוטל הימנו פונריון אמר רבי יוסי במה דברים אסורים בדמיו וברוחק. אבל בודאי ובריוח הרי זה אסור. היה עובר ממקום למקום ובידו מעות אם עתיד לתזור למקומו מחללים כשער מקומו ואם לאו מחללים בשויהן בשער אותו מקום.

ינ הפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני ולא קרא להם שם רבי יוסי אומר נתקרשו רבי יהודה אומר לא נתקרשו רבי אומר אם עתיר לקרות להם שם אין בהם קרושה ער שיקרא להם שם אם אין עתיר לקרות להם שם כיון שהפרישן נתקרשו. פורה הימנו מעשר בסלע ולא הספיק למושכו ער שעמר בשתים מה שפרה פרה מירת הרין ביניהם פרה ממנו מעשר בשתים ולא הספיק למשכו ער שעמר בשתים מה שפרה פרה מירת הרין ביניהם פרה ממנו מעשר בשתים ולא הספיק למשכו ער שעמר בסלע מה שפרה פרה ומרת הרין ביניהם שמעשר שני פרייתו היא משיכתו רבן שמעון בן גמליאל ורבי ישמעאל בר יוחנן בן ברוקה אומר אף הקרש פרייתו היא משיכתו.

יר חמניח אסר ואכל עליו חציו והלך למקום אחר והרי הוא יוצא בפונריון

ſcenderit in meam manum ex hoc marſupio, & ſuper denario novo, qui adſcenderit in meam manum ex hoc marſupio, quod profanetur: Et ſapientes conſentiunt cum R. Joſe; ſi dicat: Decima ſecunda profanetur ſuper ſelah, qui eſt in manu filii mei, & ſuper denario, qui eſt in manu filii mei, quod non profanetur: Etenim ego poſſum dicere, quod hoc tempore non ſit in ejus manu.

XI. Si dicat: Decima ſecunda profanetur ſuper ſelah, quem ſeparabo ex denario, & ſuper tremiſſi, quem ſeparabo ex ſelah, commutabit denarium, & ſumet inde ſelah, & commutabit ſelang, & ſumet inde tremiſſem. Poteſt dare homo ſocio ſuo tremiſſem Tiberienſem, & ſumere ab eo Tſipporienſem, & Tſipporienſem, & ſumere ab eo duo pondiola, pondiolum, & ſumere ab eo duo aſſaria: De quo hæc dicta ſunt? De re dubia, at in re certo indecimata erit vetitum. Vel in re dubia poteſt profanari æs ſuper ære.

XII. Poteſt quis dare ſocio ſuo Gulanit, & ſumere ab eo denarium, & ſumere ab eo pondiolum. Dicit R. Joſe: De quo hæc dicta ſunt? De re dubia, & tempore anguſtiæ, at de re certo indecimata, & tempore commodo, erit vetitum: Si tranſeat de loco ad locum, & in ejus manu ſint nummi, ſi reſtiturus ſit in locum ſuum, profanatur juxta æſtimationem illius loci, ſi minus profanantur æqualiter juxta æſtimationem.

XIII. Si ſeparet ſeparationem, & decimam primam, & decimam ſecundam, at eas non inſignierit nomine: R. Joſe dicit: Sanctificantur; R. Jehuda dicit: Non ſanctificantur. Rabi dicit: Si ſit eas nomine inſigniturus, non erit in illis ſanctitas, niſi poſtquam illas inſignierit nomine, ſi illas non ſit nomine inſigniturus, poſtquam ſeparatæ ſunt, ſanctificantur: Si redimat ab eo decimam ſelah, & priuſquam attraxerit, valeat duos, quod redemit, redemit; Et æquitas debet habere locum inter illos: Si redimat ab eo decimam duobus ſelah, & antequam attrahat, valeat, ſelah, quod redemit, redemit; & æquitas debet habere locum inter eos; Etenim decimæ ſecundæ redemtio eſt ejus attractio. Raban Simeon ben Gamaliel, & R. Iſmael bar Jochanan ben Beroka dicit: Vel in ſanctitate ejus redemtio eſt ejus attractio.

XIV. Qui depoſuerit aſſarium, & comederit ſuper eo dimidium illius, & abierit in alium locum, ac illic valuerit

ואכל עליו עוד אסר המניח פונדיון ואכל עליו חציו והלך למקום אחר והרי הוא יוצא באסר ואכל עליו פלגא זה הכלל עד שלא פדאו מה שהשביח השבית לפי לפי חשבון ומה שפנם פנם לפי חשבון אחר שפדאו מה שהשביח השבית לשני ומה שפנם פנם לשני.

פרק חמישי

א מצא כלי וכתוב עליו אלף דלת ריש תיו הרי זו תרומה יוד מם הרי זה מעשר פיא שין הרי זה שני וחכמים אומרים כולם שמות אדם הן אבל מצא חבית מלאה פירות וכתוב עליה תרומה הרי זו תרומה מעשר הרי זו מעשר אמר רבי יוסי אפילו מצא חבית מלאה פירות וכתוב עליה תרומה הרי אלו חולים שאני אומר אשתקד היתה מלאה תרומה ופינה וחזר ומלאה חולים מודה רבי יוסי שאם כתוב בחרס ונתון על נפי חבית בנייר ונתון על פי ענול אם תרומה הרי זו תרומה אם מעשר הרי זה מעשר.

ב מצא כלי חרס וכתוב עליה קוף קרבן הוא קרבן ומה שבתוכו קרבן דברי רבי מאיר והכמים אומרים אין דרך אדם להיות מקדיש כלי חרש מצא כלי מתכות כתוב עליו קרבן אם היה ריקן אסור להשתמש בו עד שיודע שהוא של הקדש ונפדה מצא כלי חרס וכתוב עליו קרבן הרי זה קרבן מצא כלי חרס וכתוב עליו מעשר הרי זה מעשר עוד לשם יוסף לשם שמעון לא אמר כלום לעלות ולאכלו בירושלם הרי אלו חולים מעשר סתם מטילין עליו שני חימרים.

ג האומר מעשר שני יש לו בבית ונמצא בעלייה בעלייה ונמצא בבית בכים ונמצא בדלסקים בדלסקים ונמצא בכים הרי אלו מעשר שני מעשר שני יש לו והלך ומצאו בין בבית בין בעלייה בין בכים בין בדלסקים הרי אלו חולים כים מעשר שני יש לי בתוך הבית הלך ומצא שם

rit pondiolum, comedet iterum super eo assarium. Qui deposuerit pondiolum, & comederit super eo dimidium illius, & abierit in alium locum, & illic valuerit assarium, comedet super eo dimidium illius: Hæc est regula generalis; Priusquam redemerit, quod lucratus est, lucrum erit juxta computum, quod perdidit, perditio erit juxta computum: Si postquam redemerit, quod lucratus est lucrum cedit secundo, & quod perdidit, cedet secundo.

CAPUT V.

I. SI inveniat vas, cui inscriptum sit Alef, Dalet, Resch, Thau, est separatio, Jod, & Mem, est decima; Pe Scin, est secunda decima; Et sapientes dicunt: Cuncta sunt nomina hominum: At si inveniatur vas plenum fructibus, cui inscriptum sit separatio; est separatio, decima, est decima. Dicit R. Jose: Vel si inveniat dolium plenum fructibus, cui inscriptum sit separatio, erunt profani; Etenim ego possum dicere, quod anno præterito impleverit separatione, & evacuaverit, atque iterum impleverit profanis: Consentit R. Jose; si scriptum esset in terra, quæ imposita esset ori dolii, & in carta, quæ imposita esset massæ conglobatæ, si sit separatio, erit separatio, si decima, erit decima.

II. Si inveniat vas testaceum, cui inscriptum sit Kof oblatio, erit oblatio, & quod in eo est, erit oblatio: Verba R. Meir; & sapientes dicunt: Non solent homines sanctificare vas testaceum. Si inveniat vas metallinum, cui inscriptum sit sacrificium, si fuerit vacuum, erit vetitum illo uti, donec sciat, quod sit ex sancto, & redimatur: Si inveniat vas testaceum, cui inscriptum sit sacrificium, erit sacrificium; si inveniat vas testaceum, cui inscriptum sit decima, ecce erit decima: Si præterea nomine Joseph, nomine Simeonis nihil dixit; Si ut offeratur, atque ut comedatur Hierosolymæ, erit profanum; Si illi inscriptum sit decima simpliciter; In illud cadit utraque conditio gravis.

III. Si dicat: Decima secunda est mihi domi; & inveniatur in horreo, si in horreo, & inveniatur domi, si in marsupio, & inveniatur in arca, si in arca, & inveniatur in marsupio; erit decima secunda: Decima secunda est mihi: & abiens inveniat sive domi, sive in horreo, sive in marsupio, sive in arca, erit profanum. Marsupium decimæ secundæ est mihi in domo; si abiens

שנים שלשה כיסין הגדול שני מעשר ושנים הקטנים חולים לא יאכל מן הקטנים ער שיחללם על הגדול.

ד שמונה של זהב יש לי בכיס והלך ומצא שמונה דינרי זהב הרי אלו שמונה דינרי זהב יש לי ,בכיס והלך ומצא שמנה של זהב הרי אלו חולין שמנה של חולין יש לי בכים והלך ומצא חמשים סלע או מאתים זוז מאתים זוז או חמשים סלע ואחר כך מצא שמנה דינרי זהב הרי אלו שני שמונה דינרים זהב יש לי בכיס והלך ומצא חמשים סלע או מאתים זוז מאתים זוז או חמשים סלע ואחר כך מצא שמונה הרי אלו חולין הרי שם מנה ומצא מאתים חולים ומעשר שני מעורבין זה בזה דברי רבי וחכמים אומרים הכל חולין מאתים ומצא מנה מנה מונח ומנה מוטל דברי רבי וחכמים אומרים הכל חולין.

ה היה חולה ומשותק אמרו לו היכן מעשר שני שלך הראן באצבעו כך וכך הם שמא במקום פלני הם הרכין בראשו בודקין אותו שלשה פעמים אם אמר על לאו לאו ועל הן הן דבריו קיימים היה מצטער היכן מעשר שני של אבא בעל חלום אמר לו כך וכך הן במקום פלני הן זה היה מעשה ומצאו שם מעות ובאו ושאלו את חכמים ואמרו הרי אלו חולים שרברי חלומות לא מעלין ולא מורידין.

ו האומר לבניו אפילו אתם מתים אל תגעו בזוית זו הלכו ומצאו שם מעות הרי אלו חולים ראו את אביהם שהטמין מעות בשירה בתיבה ובמגדל ואמר של פלני הן של מעשר שני הן אם כמערים לא אמר כלום אם כמתכוין לעדות דבריו קיימין אמר להן אחד אני ראיתי את אביכם שהטמין בשירה בתיבה ובמגדל לא אמר כלום במקום פלני בשרה פלנית דבריו קיימים.

ז אמר להם כובש טלית זו של אביך היית ולקחתים הימנו נאמן הוא הפה

abiens inveniat duo, aut tria marſupia, maximum erit decima ſecunda, & duo parva erunt profana; non comedet ex parvis, niſi poſtquam ea profanaverit ſuper magno.

IV. Octo mihi auri ſunt in marſupio: Et abiens inveniat octo denarios aureos; erunt decima ſecunda: Octo denarii aurei ſunt mihi in marſupio; & abiens inveniat octo auri; erunt profani: Octo profani ſunt mihi in marſupio; & abiens inveniat quinquaginta ſelah aut ducentas zuſas, ducentas zuſas, aut quinquaginta ſelah, & poſthæc inveniat octo denarios aureos, erunt decima ſecunda; Octo denarii aurei ſunt mihi in marſupio; & abiens inveniat quinquaginta zuſas, aut ducentas zuſas, ducentas zuſas aut quinquaginta ſelah, & poſthæc inveniat octo, erunt profani: Si fuerit Mina, & inveniat 200. erunt profani, & decima ſecunda inter ſe commixti; verba Rabi, & ſapientes dicunt omnia ſunt profana: Si 200. & inveniat minam, mina repoſita, & mina ſublata: Verba Rabi; & ſapientes dicunt: Cuncta ſunt profana.

V. Si eſſet ægrotus, & taciturnus, eique dicerent: Ubi eſt tua decima ſecunda? Et oſtenderet digito. Ita, atque ita eſt: Num in tali loco eſt? Et ipſe inclinaret caput: Illum perſcrutantur tribus vicibus; ſi reſpondeat ad non non, & ad ſic ſic; ejus verba confirmantur. Si fuerit anxius, ubi ſit decima ſecunda patris ſui; Si appareat in ſomnio, eique dicat; Ita, atque ita eſt: In tali loco eſt: Contigit, ut ibi invenirent nummos, & venientes conſulerent ſapientes, qui dixerunt: Sunt profani; quia ſomnia non proſunt, neque obſunt.

VI. Si dicat filiis ſuis: Etiamſi vos moriamini, ne tangatis in hoc angulo; Si venientes inveniant ibi nummos, erunt profani: Si viderint, quod eorum pater abſconderit nummos in capſa, in arca, & in armario, & dicat: N. N. ſunt, decimæ ſecundæ illi ſunt: Si videatur quaſi callide agere; nihil dixit; Si quaſi intentionem habeat teſtificandi, ejus verba confirmantur: Si illis aliquis dicat: Ego vidi patrem veſtrum abſcondentem in capſa, in arca, & in armario; Nihil dixit: In tali loco in tali capſa; ejus verba confirmantur: Hæc eſt regula generalis: Si illis fuerit inventum; nihil dixit; ſi illis non fuerit inventum; ejus verba confirmantur.

VII. Si illis dicat lavans: Hoc pallium erat tui patris; & ab eo ſumſi; fide dignus eſt; etenim os quod prohibet, permittit: Si adſint teſtes, & dicant

שאסר הוא הפה שהתיר אם יש עדים שהיא של אביו ואומר לקחתים הימנו אינו נאמן אחרים אומרים סוקרין אותו בסיקרא בית עבודה זרה מפחמין אותו בפיחמין בית מנוגע מטילין עלוו אפר מקלה מקום הרוג מציינין אותו בדם עגלה ערופה מציינין אותו בהגירה של אבנים.

ח כרם רבעי עולה לירושלם מהלך יום לכל צד במה דברים אמורים בכרם שיש בו חמש גפנים אבל כרם שאין בו חמש גפנים ושאר כל האילן הרי זה נפדה סמוך לחומה רבן שמעון בן גמליאל אומר אחד כרם שיש בו חמש גפנים ואחד כרם שאין בו חמש גפנים הרי זה עולה לירושלם ומחלק הימנו לשכניו ולקרוביו ולמיודעיו ומעטר בו את השוק. אמר רבי שמעון אין בזה עיטור השוק אלא פודהו בשער הזול ודמיו נאכל.

ט מעשר שני משחרב הבית בית דין הראשון לא אמרו בו כלום בית דין האחרון גזרו שיהא זה נפדה סמוך לחומה מעשה ברבי אליעזר שיהא לו כרם בצד כפר טבי במזרח ולא רצה לפרותו אמרו תלמידיו רבי משנזרו שיהא זה נפרה סמוך לחוסה אתה צריך לפרותו עמד רבי אליעזר ובצרו ופראו ושאר כל האילן נטע רבעי כמעשר שני.

י כרם רבעי בית שמאי אומר אין לו חומש ואין לו ביעור ובית הלל אומר יש לו חומש במה דברים אמורים ברביעית אבל בשאר שני שבוע יש לו חומש ויש לו ביעור דברי רבי רבן גמליאל אומר אחד שביעית ואחד שני שבוע בית שמאי אומר אין לו חומש ואין לו ביע׳ר ובית הלל אומרים יש לו בית שמאי אומרים אין נוממין אותו ובית הלל אומר נוממין אותו בית שמאי אומר אין פודים אותו ענבים אלא יין בית הלל אומר יין וענבים אבל הכל מודים שאין פודים במחובר לקרקע בית שמאי אומר אין נוטעין אותו ברביעית שהרביעית שלו חל להיות בשביעית ובית הל מתירים.

יא אילן שנטעו בערב ראש השנה של שביעית אין מעשר שני שלו מתבער אלא בשביעית המקדיש מעשר

fuisse sui patris; & dicat: Ab eo emi; non erit fide dignus. Alii dicunt: Colorant minio; Domum Idololatriæ designant carbonibus; Super domum leprosam injiciunt cinerem combustum, locum occisionis signabant sanguine, locum vitulæ decollatæ signabant serie lapidum.

VIII. Fructus vineæ anni quarti deferebat Hierusalem itinere unius diei circumquaque. De quo hæc dicta sunt? De vinea, in qua sint quinque vites; at si in vinea non fuerint quinque vites, & reliquæ omnes arbores redimebantur prope murum. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Tam vinea, in qua sint quinque vites, quam vinea in qua non sint quinque vites, deferebatur Hierosolymam, & dividebat ex ea vicinis, & proximis, & notis, atque ea coronabat forum. Dicit Rabi Simeon: non erat in ea coronatio fori, at redimebat juxta vilem æstimationem, & ejus pretium comedebatur.

IX. De decima secunda, postquam diruta fuit domus, prius synhedrium nihil dixit; at posterius synhedrium decrevit, ut redimeretur prope murum. Narratur de R. Eliezer, qui habebat vineam in latere pagi Tabi in oriente, & noluit redimere: Dixerunt illi ejus discipuli: Postquam decreverunt ut redimeretur prope murum, tu debes redimere: Stans R. Eliezer eam videmiavit, & redemit; & omnis arbor plantæ anni quarti est sicut decima secunda.

X. In vinea anni quarti schola Schammai dicit non est quinta pars, neque polluctura; & schola Hillel dicit: In illa est quinta pars. De quo hæc dicta sunt? De anno septimo; at in reliquis annis hebdomadæ est quinta pars, & polluctura: Verba Rabi. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Tam in anno septimo, quam in ceteris annis hebdomadæ, schola Schammai dicit non est quinta pars, neque polluctura: & schola Hillel dicit: In ea est. Schola Schammai dicit: Illam non succidunt: Schola Hillel dicit: Illam succidunt: Schola Schammai dicit: Illam non redimunt in uvis sed in vino: & schola Hillel dicit in vino, & in uvis: at omnes consentiunt quod non redimat in eo quod est terræ adhærens: Schola Schammai dicit: Illam non plantant in anno quarto, quia ejus annus quartus cadit in annum septimum: Et schola Hillel permittit.

XI. Si arbor plantata fuerit in vespera principii anni septimi, ejus secunda decima non pellucetur nisi in anno septimo. Si sanctificet decimam se-

שני הרי זה פורה על מנת ליתן להקדיש את שלו ולמעשר שני את שלו . רבי יוסי אומר בערתי הקדש מן הבית זו חלה וגם נתתיו ללוי זו מעשר ראשון לגר ליתום ולאלמנה זו מעשר עני ואכלו בשעריך ושבעו זו מעשר שני דבר אחר כיון שהפרשתו מן הבית אין אתה זקוק לו כל העוסקים במצותם פיהם פתוח בתפלה לפני המקום שנאמר ותגזר אומר ויקם לך ואומר ויסב חזקיהו פניו וגומר ויאמר אנא יהוה זכר נא וגומר ואומר השקיפה ממעון קדשך וגומר זו מקום השקפה שנאמר אמת מארץ תצמח וגומר.

יב מן השמים מאוצר טוב שבשמים שנאמר יפתח יהוה לך את אוצרו הטוב את השמים וברך את עמך הכלל בכלל הברכה שנאמר ברוך אתה בעיר את ישר׳ הכל בזכות ישראל שנאמר וישכון ישראל בטח ברד עין יעקב ואת האדמה בזכות המזבח שנאמר מזבח אדמה תעשה וגומר אשר נתת לנו הכל לפי מתנות שנאמר ובתים מלאים כל טוב וגומר כאשר נשבעת זו שבועה של אברהם שנאמר ויאמר בי נשבעתי נאם יהוה יען כי וגומר לאבותינו הכל בזכות שבטים שנאמר שבועות מטות אומר סלה ארץ זו ארץ עצמה מפארת קדים עד פאת ים דן אחד מפאת קדים ועד פאת ים ראובן אחד מפאת קדים עד פאת ים נפתלי אחד . זבת חלב ודבש מלמד שהמעשרות נותנים טעם וריח ושמן ודגן בפירות רבי שמעון בן אלעזר אומר טהרה נטלה את הטעם ואת הריח מעשרות נטלו את השמן ואת הדגן.

secundam, redimet eo pacto, ut det sancto quod suum est, & decimæ secundæ, quod suum est. R. Jose dicit: *Removi sanctum ex domo:* Hæc est placenta. *Atque etiam dedi illam Levitæ:* Hæc est decima prima: *Peregrino, pupillo, & viduæ:* Hæc est decima pauperis: *Et comedent in portis tuis, & saturabantur.* Hæc est decima secunda. Alia expositio: Quando tu separasti ex domo, tu ad nihil aliud obligaris. Qui occupati sunt in præceptis, eorum os apertum est in oratione coram Deo S. B. Dictum est enim. *Decernes rem & veniet tibi.* Pariterque dictum est: *Et convertit Ezechias faciem suam &c. Et dixit. Obsecro Domine, memento quæso &c.* Et similiter dictum est: *Respice de habitaculo sanctitatis tuæ &c.* Hic est locus, unde Deus S. B. respicit. Dictum est enim: *Veritas de terra florebit &c.*

XII. *De cælo*: Ex thesauro bono, qui est in cœlis. Dictum est enim: *Aperiet Dominus tibi thesaurum suum bonum cælos: Et benedic populo tuo*: Omne includitur in hac benedictione: Dictum est enim: *Benedictus tu in civitate: Israel:* Omne propter meritum Israel. Dictum est enim: *Et habitavit Israel confidenter solus; fons Jacob; Et terræ:* Propter meritum altaris: Dictum est enim: *Altare terreum facies &c. Quam dedisti nobis:* Omne propter donationem: Dictum est enim: *Et domos plenas omni bono &c. Sicut jurasti:* Hoc est juramentum Abraham. Dictum est enim: Et dixit; *In me juravi; Dictum Domini; quia fecisti hanc rem &c. Patribus nostris.* Omne propter meritum tribuum: Dictum est enim: *Juramenta tribubus, quæ locutus es: Terræ:* Hæc est ipsa terra. Dictum est enim: *Et erit ei a plaga orientali usque ad plagam maris Dan una: A plaga orientali usque ad plagam maris Ruben una, a plaga orientali usque ad plagam maris Nephtali una. Terram fluentem lacte & melle:* Docet, quod decimæ inducant saporem, & odorem, & oleum, & triticum in fructibus: R. Simeon ben Elieser dicit: Puritas injicit saporem, & odorem, & decimæ injiciunt oleum, & triticum.

TRACTATUS DE DECIMA SECUNDA

Gemara Hieroſolymitana illuſtratus

NUNC PRIMUM A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א מעשר שני אין מוכרים אותו ואין ממשכנין אותו ואין מחליפין אותו ולא שוקלין כנגדו. ולא יאמר אדם לחבירו בירושלם הילך יין ותן לי שמן וכן כל שאר הפירות אבל נותנים זה לזה מתנות חנם.

ב מעשר בהמה אין מוכרים אותו תמים חי . ולא בעל מום חי ושחוט ואין מקרשין בו את האשה הבכור מוכרים אותו תמים חי. ובעל מום חי ושחוט ומקרשים בו את האשה . ואין מחללים מעשר שני על אסימון ולא על המטבע שאינו יוצא ולא על המעות שאינן ברשותו.

ג הלוקח בהמה לזבחי שלמים וחיה לבשר התאוה יצא העור לחולין אף

CAPUT PRIMUM.

I. Decimam ſecundam non vendunt, neque oppignorant, neque commutant, neque contra eam librant; neque dicet homo ſocio ſuo Hieroſolymis: Ecce tibi vinum, & da mihi oleum; & ſic in reliquis fructibus; ſed alter alteri dono gratuito dat.

II. Decimam beſtiæ non vendunt, dum eſt perfecta & vivens, neque immundam viventem, nec mactatam, neque dſponſant ea fœminam; neque profanant decimam ſecundam moneta non ſignata, nec moneta, quæ non impenditur, neque moneta quæ non ſit in ſua poteſtate.

III. Si emat beſtiam in ſacrificium pacificum, & feram in carnem deſiderii, pellis cedet in profana, licet pellis ſit

על פי שהעור טרוכה על הבשר . כרי יין סתומות מקום שדרכם ליסכר כתומות יצא קנקן לחולין . האגוזים והשקדים יצאו קליפיהן לחולין . התמד עד שלא החמיץ אינו נלקח בכסף מעשר ומשהחמיץ נלקח בכסף מעשר.

ד : הלוקח חיה לזבחי שלמים ובהמה לבשר התאוה לא יצא העור לחולין כרי יין פתוחות או סתומות מקום שדרכם לימכר פתוחות לא יצא קנקן לחולים. סלי תאנים וסלי ענבים עם הכלי לא יצאו דמי הכלי לחולין.

ה הלוקח מים ומלח ופירות המחוברין לקרקע או פירות שאינן יכולים להגיע לירושלם לא קנה מעשר . הלוקח פירות שוגג יחזרו דמים למקומם מזיד יעלו ויאכלו במקום ואם אין מקדש ירקבו.

ו הלוקח בהמה שוגג יחזרו דמיה למקומה. מזיד תעלה ותאכל במקום . ואם אין מקדש תיקבר על ידי עורה.

ז אין לוקחים עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי מעשר שני ואם לקח יאכל כנגדן. אין מביאים קיני זבים וקיני זבות וקיני יולדות מדמי מעשר שני ואם מביא יאכל כנגדם . זה הכלל כל שהוא חוץ לאכילה ולשתייה ולסיכה מדמי מעשר שני יאכל כנגדו.

סליק פירקא

הלכה א מעשר שני אין מוכרים אותו כו׳. אין מוכרים אותו מפני שכתוב בו קדושה. אין ממשכנין אותו מפני שכתוב בו ברכה . כיצד אין מוכרים אותו לא יאמר אדם לחבירו הא לך את המנה הזה של מעשר שני ותן לי בו חמשים זוז של חולין. מאן תנא אין מוכרין אותו רבי מאיר ברם כרבי יודה בדין הוא שיהא מותר למוכרו מקל וחומר . מה אם תרומה שהיא אסורה לזרים מותר למוכרה. מעשר שני שהוא מותר לזרים אינו דין שיהא מותר למוכרו . לא אם אמרת כתרומה שאינה טעונה מחיצה תאמר במעשר שני שהוא טעון מחיצה. ביכורים יוכיחו שהם

sit major carne; si cados vini clausos in loco ubi solent vendi clausi, cantharus profanatur; si nuces & amygdalas, earum cortices cedunt profanis; Lora si acescat, non emitur argento decimæ; postquam acuerit, emitur argento decimæ.

IV. Si emat feram in sacrificium pacificum, & bestiam in carnem desiderii, pellis non cedit in profana. Cadi vini aperti, aut clausi, in loco ubi solent vendi aperti, eorum canthari non profanantur: Si canistra ficuum, & canistra uvarum cum vase, pretium vasis non profanatur.

V. Si emat aquas, & sal, & fructus fundo adhærentes, aut fructus qui non possint adduci Hierosolymam; hæc non acquisivit decima; Si per errorem emat fructus, restituet pretium eorum loco; si de industria, adscendunt ut comeduntur in loco; at si non fuerit sanctuarium, putrescent.

VI. Si per errorem emat bestiam, restituet pretium in locum suum, si de industria, adducet & comedet in loco; si non fuerit sanctuarium, sepelietur cum pelle.

VII. Non emunt servos, & fundos, & bestiam immundam ex pretio decimæ secundæ, si emat comedet juxta illud: Non adducunt nidos seminifluorum, & nidos seminifluarum, & nidos puerperarum ex pretio decimæ secundæ, si vero adducet, comedet juxta illud: Hæc est regula generalis: Quicquid non cedit in cibum, neque in potum, neque in unctionem, ex pretio decimæ secundæ comparatum, comedet juxta illud.

Finis capitis.

Constitutio I. Decimam secundam non vendunt &c. Non vendunt, quia in ea scripta est sanctitas; eam non oppignorant, quia in ea scripta est benedictio. Quomodo ipsam non vendunt? Non dicet homo socio suo: Ecce tibi hæc mina decimæ secundæ, & da mihi pro ea quinquaginta zusas profani. Iste doctor, qui dicit: Ipsam non vendunt; est R. Meir. Jam juxta mentem Rabi Jehuda, æquum est ut licite possit vendi, argumento a minori ad majus: Si separatio, quæ vetita est alienis, licite potest vendi, decima secunda, quæ permissa est alienis, non erit æquum ut licite possit vendi? Minime; si dixisti de separatione, quæ non requirit sepimentum, dices de decima secunda, quæ requirit sepimentum? Primitiva probant, quæ requirunt sepimentum, & li-

טעונין מחיצה ומותר למוכרם . לא אם אמרת בביכורים שאינן תופסין את דמיהן. תאמר במעשר שני שהוא תופש את דמיו. שביעית תוכיח שהיא תופסת את דמיה ומותר למוכרה . אמר רבי יורן מזו מכירתה של שביעית היא חילוליה . אמר רבי ירמיה מאן תנא אין מוכרים אותו רבי מאיר . ברם כרבי יורן . ברין הוא שיהא מותר למוכרו מקל וחומר מה אם שביעית שאין פורעין חוב מדמיה מותר למוכרה . מעשר שני שפורעין חוב מדמיו אינו דין שיהא מותר למוכרו . הא אשכחנן שפורעין חוב סדמיו כי דתנינן תמן משך היסנו מעשר בסלע לא הספיק לפרותו עד שעמד בשתים . אמר רבי יוסי שנייא היא שמשעה הראשונה מעשר שני חייב אילו חייב היה לו ונתן לו מעשר יאות . אמר רבי יורן מתניתא אמרה כן שהוא אסור למכרו דתנינן תמן מזיר קירש שונג לא קירש . אם את אומר יהא מותר למוכרו יהא מותר לקרש בו . וכל שהוא אסור למוכרו אסור לקרש בו . והתנינן אין לוקחים עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מרמי שביעית. ואם לקח יאכל בנגרה. אמר רבי יוסי זאת אומרת שאסור ליקח אשה מדמי שביעית. רלכן מה בין קינה אשה מה בין קונה שפחה . רבי יוסי בשם רבי זעירא . רבי יורן בשם רבי יילא דברי הכל היא מפני פילפולו . רבי יוסי בשם רבי אחא דברי הכל היא כרי שיהו הכל זקוקין למחיצתן. כיצד אין ממשכנין אותו הנכנס לתוך ביתו של חבירו למשכנו אל ימשכן מעשר שני שלו. תני ולא מרהינין אותו ולא יתננו לחנוני שיאכל עליו . עבר ומשכן עבר והירהן ייבא כהדא האוכל מעשר שני שלו בין שונג בין מזיד יצעק לשמים רברי רבן שמעון בן גמליאל . רבי אומר שונג יצעק לשמים . מזיר יחזרו דמיו למקומם . ואם היו מעות שונג יצעק לשמים . מזיר

& licite possunt vendi: Minime, si dixisti de primitivis, in quibus non comprehenditur suum pretium, dices de decima secunda, in qua comprehenditur suum pretium? Fructus anni septimi probent, in quibus comprehendatur suum pretium, tamen licite possunt vendi. Dicit R. Jodan: Ex hac venditione fructuum anni septimi est ejus profanatio. Dicit R. Hieremia: Iste doctor qui dicit: Ipsam non vendunt; est Rabi Meir. Jam ex mente R. Jodan, æquum est ut licite possit vendi, argumento a minori ad majus: Si fructus anni septimi, quorum debitum non persolvunt ex eorum pretio, licite possunt vendi, decima secunda, cujus debitum persolvunt ex ejus pretio, non erit æquum ut licite possit vendi? Ecce invenimus, quod persolvant debitum ex ejus pretio: Quia ibi legimus: Attrahet ab eo decimam selah priusquam redimat, si valeat duos. Dicit R. Jose: Diversum illud est; quia ab initio ad decimam tenetur, si tenetur, & dabit illi decimam, bene erit. Dicit R. Jodan: Ita dicit Misna, quod sit vetitum vendere: Etenim ibi legimus: Si de industria, sanctificatur; si per errorem, non sanctificatur: Si dicas esse licitum, quod vendatur, erit quoque licitum ut sanctificetur; & quod vetitum est ut vendatur, vetitum quoque est ut sanctificetur. Atqui legimus: Non emunt servos, neque fundos, & bestiam immundam ex nummis anni septimi; Si vero emat comedat juxta illud. Dicit R. Jose: Quod dicis, quod sit vetitum desponsare mulierem ex nummis anni septimi: Si ita est, quod erit discrimen inter illum qui acquirit uxorem, & illum qui acquirit ancillam? R. Jose nomine Rabi Zehera. R. Jodan nomine R. Hiila, ex omnium consensu est propter subtilem disputationem. R. Jose nomine Rabi Acha: Ex omnium consensu est, ut omnia obligentur ad sua sepimenta. Quomodo illam non oppignorant? Si ingrediatur domum socii sui ut eam oppignoret, non oppignorabit decimam secundam, quæ sua est. Traditio: Neque commutant, neque dant tabernario, ut pro ea comedat; Si transgrediens oppignoret, si transgrediens commutet; Concluditur juxta mentem illius qui dicit: Si comedat suam decimam secundam, sive per errorem sive de industria, exclamabit ad cœlum; verba Raban Simeonis ben Gamaliel; Rabi dicit: Si per errorem, exclamabit ad cœlum; si de industria, restituet pretium in ejus locum: Si vero nummi fuerint per errorem exclamabit ad cœlum, de industria,

יחזרו דמיו למקומם דברי רבן שמעון בן גמליאל . רבי אומר בין שוגג בין מזיד יחזרו דמיו למקומם . רבי זריקה בשם חזקיה הלכה כרבי במעות וכרבן שמעון בן גמליאל בפירות . אמר רבי יילא מעשה היה והורו כרבי במעות . או ייבא כהדא אין נוטעים ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ראש השנה. ואם נטע או הרכיב או הבריך יעקור. לא עקר פירותיו מה הן. רבי בא רבי אימי הוון יתיבין בצור אתא עובדא קומיהון והורי רבי אילא ישפכו פירותיו . אמר רבי בא אני לא נמניתי עמהם בעלייה נפקין ושמעון רבי יונה ורבי יצחק בר טבליי בשם רבי לעזר אין מחרשין על הגזירה. אמר רבי יוסי רבי יצחק בר טבליי בשם רבי לעזר אין מוסיפין על ההלכה . רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעירא מן מה דתני אין ממשכנין אותו ולא מרהינין אותו הדא אמרה עבר ומשכן עבר והרהין קונסים בו . ולא שוקלים כנגדו מעות אפילו סלע של חולים לעשות סלע של מעשר שני . היה לו סלע של מעשר והיא מסויימת לו מהו שישקיל כנגד הסלע של מעשר שני אחרת ותהא מסויימת לו . האחים שחלקו מהו שישקלו זה כנגד זה תנן לא יאמר אדם לחבירו בירושלם הא לך יי ותן לי שמן . הא לך שמן ותן לי יין . אבל אומר לו הא לך יין שאין לך יין הא לך שמן שאין לך שמן. הא לך יין שאין לי שמן הוון בעיי מימר אסור . אשכח תני מותר . ואינו אסור משום חליפין . מכיון שאינו יכול להוציאו ממנו כרין אין אילו חליפין. וליידא מילא . אמר הא לך יין שאין לי שמן דאילו הוה לי משח הוינא מיתן לך . אבל נותנים זה לזה מתנת חנם . מתניתא דרבי מאיר דו רבי מאיר אמר אין מתנה כמכר . אמר רבי יוסי דברי הכל היא הכא כהדא דתני היה אומר אדם לחבירו מה אכלת היום והוא אומר לו קיץ והיה יורע שהוא בכור . מה

stria , restituet pretium in eorum locum : Verba Raban Simeonis ben Gamaliel : Rabi dicit ; sive per errorem sive de industria restituet pretium in locum suum . R. Zerika nomine Ezechia: Constitutio est juxta mentem Rabi in numis, & juxta mentem Raban Simeonis ben Gamaliel in fructibus. Dicit R. Hila : Contigit factum ; & docuerunt juxta mentem Rabi in nummis ; Aut adducatur juxta illud : Non plantant , neque propagant, neque inserunt vespera anni septimi minus triginta diebus ante principium anni ; si vero plantet aut propaget, aut inserat, evelletur: Si non evellat , ejus fructus quid erunt ? R. Ba , R. Amme cum considerent in Tyro , allatum fuit factum coram illis , & docuit R. Ela: Effundantur ejus fructus : Dixit R. Ba : Ego non fuit annumeratus cum illis in cœnaculo egressi sunt; & audierunt R. Jona , & R. Isaach bar Tablai nomine R. Elieser : Nihil innovarunt de decreto . Dicit R. Jose , R. Isaach bar Tablai nomine R. Eliefer ; Nihil addiderunt constitutioni. Rabi Jacob bar Acha nomine R. Zehera ; Ex eo quod traditur : Ipsam non oppignorant , neque commutant ; hoc dicit: Si transgrediens oppignoret , si transgrediens commutet mulctatur : Neque ea librant nummos , vel siclum profani , ut conficiat siclum decimæ secundæ : Si habeat siclum decimæ , & sit monetæ non signatæ quid erit : si libret contra siclum vel alius decimæ secundæ , & sit moneta non signata ? Si fratres inter se dividant, quid erit si dividant alteram contra alteram ? Legimus : Non dicet homo socio suo Hierosolymis : Ecce tibi vinum , & da mihi oleum : Ecce tibi oleum , & da mihi vinum ; At dicet illi : Ecce tibi vinum , quia tibi non est vinum , ecce tibi oleum , quia tibi non est oleum : Ecce tibi vinum, quia mihi non est oleum ; dicendum putant , quod sit vetitum ; Deprehenditur quod doceat esse licitum; neque vetitum est respectu commutationum ; postquam ab eo non potest educere , ratio postulat , ut non sint istæ commutationes; & hac de causa; si dicat: Ecce tibi vinum , quia mihi non est oleum ; etenim si mihi esset oleum , ego tibi darem: Sed alter alteri gratuito dono dant: Misna R. Meir hæc est: R. Meir dicit : Non est donum sicut venditio . Dicit R. Jose ; ex omnium consensu ita est juxta illud quod traditur : Si dicat homo socio suo : Quid comedisti hodie ? Et ipse dicat : Æstivos fructus ; & ipse sciat esse primitivos ; sicut

הקיץ נמכר בזול . אף הבכור נמכר בזול . היה אומר לו מן והיה יודע שהוא מעשר שני . מה המן ניתן במתנה אף מעשר שני ניתן במתנה . התיבון הרי מעשר בהמה דברי הכל אינו נמכר ואת אמרת ניתן במתנה אף זה ניתן במתנה . רבי מנא אמר כן אלא כרבי יודה דרבי יודה אמר עשה אותו כנכסיו . התיבון הרי מעשר בהמה דברי הכל אינו כנכסיו ואת אמר ניתן במתנה אף זה ניתן במתנה.

הלכה ב השוחט מותר . תני דבי רבי ינאי לא שנייא בין חי בין שחוט בין תמים בין בעל מום . וליירא מילא תנן חי ולא שחוט כגון ניתני דבתרה הבכור מוכרים אותו תמים חי ובעל מום ושחוט. רבי אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן נאמר כאן לא יגאל . ונאמר בחרמי כהנים לא ימכר ולא יגאל . מה לא יגאל האמור בחרמי כהנים אינו לא נמכר ולא נגאל . אף לא יגאל האמור כאן אינו לא נמכר ולא נגאל . רבי יעקב דרומייה בעא קומי רבי יוסי כלום כתיב בבכור לא תפדה בבעל מום. מעשר בהמה לא חלקה התורה בין חי בין שחוט בין תמים בין בעל מום. אין מקדשים בו את האשה. אבל מקדשין בגידיו ובעצמיו ובקרביו ובטלפיו. אמר רבי לעזר מפני שכתוב בו ברכה . ויקדש בבשרו . אמר רבי יוסי כלום למדו מעשר אלא מחרמי כהנים מה חרמי כהנים אין מקדשים בהם את האשה . אף כל הקדשים אין מקדשים בהם את האשה . מעתה לא יקדשו לא בגידיו ולא בעצמיו . ולא בקרניו ולא בטלפיו . הוי צורכא להדיא דאמר רבי לעזר מפני שכתוב בהם ברכה. רבי יודן בעי אמר לאשה משכי לי מעשר בהמה זה שתתקדשו לי בו לאחר שחיטה מאחר שיש בידו לשחוט מקודשת מכבר או לאחר שחיטה . רבי זעירא בשם רבי בא בר ממל הגונב מעשר בהמה של חבירו אם היה קיים מחזירו לו בעינו. אכלו מה שאכל אכל. רבי לעזר בשם רבי מנא אין אומר לו שיתן מלתה או פחות

sicut fructus æstivi venduntur vili pretio, ita pariter primitivi venduntur vili pretio: Si ille dicat: vas & ipse sciat esse decimam secundam; sicut vas dono datur, ita pariter decima secunda dono datur: Objecerunt: Ecce decima animalis ex omnium consensu non venditur, & tu dicis, quod dono detur, hæc quoque dono dabitur: R. Mena non ita dicit sed juxta mentem R. Jehuda; Etenim R. Jehuda dicit: Considerabit ipsam sicut facultates suas: Objecerunt: Ecce decima animalis ex omnium consensu non considerabitur quasi sit de suis facultatibus & dicis, quod dono detur, hæc quoque dono dabitur.

Constitutio II. Si mactet, erit licitum. Traditio discipuli R. Inai: Non est discrimen inter vivum, & mactatum inter perfectum, & vitiatum: Et hac de causa legimus: Vivum, at non mactatum, sicut infra traditur. Primogenitum vendunt perfectum, vivum, & vitiatum, & mactatum. R. Aba bar Jacob nomine R. Jochanan: Dictum est hic: *Non redimet*: Et dictum est in anathematis sacerdotum: *Non vendet, neque redimet*: Sicut τὸ *non redimet* dictum in anathematis sacerdotum, non venditur, neque redimitur, ita pariter τὸ *non redimet* hoc loco dicam, non vendetur neque redimetur. R. Jacob meridionalis quæsivit coram R. Jose: Num scriptum est in primogenito; non redimetur vitiatum? In decima animalis non discriminat lex inter vivum, & mactatum, inter perfectum & vitiatum: Neque ea desponsant fœminam; at possunt desponsare ejus nervis, & ossibus, & cornibus, & ungulis. Dicit R. Eliefer; quia in ea scripta est benedictio; & sanctificabitur in carne sua: Dicit R. Jose: Num docemur ex decima? At ex anathematis sacerdotum. Sicut anathematis sacerdotum non desponsant mulierem, ita pariter cunctis sanctitatibus non desponsant mulierem. Non desponsant ejus nervis, neque ossibus, neque cornibus, neque ungulis. Hoc necesse est pro illo, quod dicit R. Eliefer; quia in iis scripta est benedictio. R. Jodan quæsivit: Si dicat fœminæ: Extrahe mihi decimam, ut per eam mihi desponseris post mactationem, postquam est in sua potestate ut mactet, desponsaturne statim an post mactationem? R. Zehera nomine R. Ba bar Mimal: Si furetur decimam animalis socii sui, si adhuc conservetur, restituet illi in ejus oculis; Si comederit, quod comedit, comedit. R. Eliefer nomine R. Mena; si illi dicat; ut det auriculam, aut quod minus

משוה פרוטה אין אומר לו שיתן . אמר רבי חיננא הדא דאתא כשאינו יפה שוה פרוטה מעיקרו. אבל אם היה יפה שוה פרוטה מעיקרו אומר לו שיתן. רבי יודה בר פזי בשם רבי יהושע בן לוי חי לא שחוט . תמן תנינן המקדש בחלקו מקדשי קדשים ובקדשים קלים אינה מקודשת. אמר רבי יודה בן פזי רבי יודה יליף כל הקדש מבכור. מה בכור מקדשים בו את האשה . אף הקדשים מקדשים בהם את האשה . רבי מאיר יליף כל הקדשים ממעשר בהמה . מה מעשר בהמה אין מקדשים בהם את האשה אף כל הקדשים אין מקדשים בהם את האשה . מחלפה שיטתיה דרבי יודה בר פזי תמן הוא אמר בין חי בין שחוט. והכא הוא אמר חי ולא שחוט. תמן בשם גרמיה. והכא בשם רבי יהושע בן לוי. אפילו תימר כאן וכאן בשם גרמיה . במקדש בחי ובראוי ליפול לו . ולאחר שחיטה מאי טעמא דרבי יהושע בן לוי ובשרם יהיה לך כחזה התנופה ומאי טעמא דרבי יודן בן פזי יהיה לך אפילו לאחר שחיטה . מה מקיים רבי יהושע בן לוי יהיה לך. ריבה לו הוייה אחרת שיהא נאכל לשני ימים ולילה אחד . מתניתא דלא כרבי יוסי דתני מחללים מעשר שני על אסימון דברי רבי דוסא וחכמים אוסרים . מה טעמא דרבי דוסא וצרת הכסף דבר שהוא נצרר מחבירו ויש לו צורה ויוצא על גב צורתו. רבי יוסי בשם רבי יוחנן דברי רבי יוסי מחללים מעשר על ליטרא של כסף אילו אמר כסף הוינ אמרין כשם שאמר כסף כך אמר זהב . אילו אמר כסף הוינן אמרין להוציא שבר קדרות ותמחויין הוי מהן ליטרא של כסף על אסימון . הכל מודים שאין מחללים אותו על המעות הנתונות לאוליאר הדא דתימר כדרך שהם יפים אצל האולייר . אבל כדרך שהם יפים על התורמוסר מחלל . מטבע שנפסל והמלכות מקבלתו רבי יוסי בשם רבי יונתן באסימון . רבי חייה בשם רבי יונתן במטבע של מלכים הראשונים נימר אם היה יוצא על גב

nus valeat pruta. Maxime, si dicat, ut det: Dicit R. Chinna: Hoc intelligitur, quando non æquivaleat prutæ ab suo principio: At si æquivalet prutæ ab initio, dicet illi, ut det. Rabi Jehuda bar Pazi nomine R. Jehosua ben Levi: Vivum, at non mactatum. Ibi legimus: Si desponset partim ex sanctitatibus sanctitatum, & partim ex sanctitatibus levibus; non desponsatur. Dicit R. Jehuda ben Pazi: R. Jehuda docet: Omne sanctum ex primogenito. Sicut primogenito desponsant fœminam, ita pariter sanctitatibus desponsant fœminam: R. Meir docet: Omnes sanctitates ex decima animantis. Sicut decima animalis non desponsant fœminam, ita pariter omnibus sanctitatibus non desponsant fœminam. Diversa est sententia Rabi Jehuda bar Pazi: Ibi dictum est: Tam vivam, quam mactatam; & hic tu dicis; Vivum, at non mactatum: Ibi suo nomine, & hic nomine Rabi Jehosua ben Levi: Vel si tam hic quam illic dicas suo nomine: In sanctuario de vivo, & de illo, quod sit conveniens ut illi cedat & post mactationem, quænam est ratio R. Jehosua ben Levi? *Et caro eorum erit tibi sicut pectus ventilationis:* Et quænam est ratio R. Jodan ben Pazi? *Erit tibi*: Vel post mactationem: Quomodo explicat R. Jehosua ben Levi: *Erit tibi*? Includit aliam essentiam, ut comedatur duobus diebus, & una nocte. Misna non est juxta mentem R. Jose, qui docet: Profanant decimam secundam moneta non signata; verba Rabi Dosa; & sapientes prohibent; Quænam est ratio R. Dosa? *Et colligabis argentum*. Res quæ ab altera colligatur, & sit illi figura, & impendatur cum sua figura: Rabi Jose nomine R. Jochanan; ex verbis R. Jose: Profanant decimam pro libra argenti: Si non dictum esset: *argentum*; Nos diceremus; sicut dictum est argentum, ita pariter dictum est aurum; si non dictum esset argentum, nos diceremus ad excludendum fragmenta ollarum, & catinorum, ex quibus confici posset libra argenti pro moneta non signata. Omnes consentiunt, quod non profanent nummis datis nummulario: Quod dicis intelligitur quando sint convenientes nummulario; at quando sint convenientes trapezitæ, profanatur; moneta si aboleatur, & regnum accipiat, R. Jose nomine R. Jochanan erit sicut moneta non signata. R. Chijah nomine R. Jonathan: Moneta priorum regum; Dicendum est, si impendatur propter ejus figuram, profanatur, si minus, non profanatur; Mo-

צורתו מחלל. ואם לאו אינו מחלל. מטבע שמרד כגון בן כוזיבא אינו מחלל. היו לו מעות של סכנה אתא עובדא קומי רבי אימי אמר יוליך הנייה לים המלח. היו לו מעות של דיסגנים רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו מחללם כדרך שהם יפים אצל התורטוסר. ביקש להוציאם מחללם כדרך שהוא מחלל עליהם. תני אין מחללין אותו לא על המעות שהם בבבל ולא על המעות שבבבל כן לא על המעות שכן בבבל בעומד בבבל. ולא על המעות שבבבל כן בעומד כן היו לו מעות מבבל לבבל והוא עומד כאן נימר אם היתה דרך פתוחה מחלל ואם לאו אינו מחלל וטבבו כן. אמר רבי אבין כל המטביעות היו יוצאות בירושלם מפני כן על שם יפה נוף משוש כל הארץ. יכול אם היו לו מעות בהר המלך ובקצרה מחללם עליהם. תלמוד לומר וצרתה הכסף בידך. מהו בידך ברשותך. רבי יונה בעי נפל כיסו לבור ובו מאה ריבוא והיה יכול להוציא חמשים ריבוא להעלותם אותם חמשים ריבוא כמי שהם ברשותו.

הלכה ג חני בן בג בג אומר ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך. תני לוקח הוא אדם פרה מפני עורה וצאן מפני גיזתה ויין מפני קנקנו. אמר רבי זעירא הדא דתימא בשהיה המוכר הדיוט. אבל אם היה המוכר אומן נעשה כמוכר זה בפני עצמו וזה בפני עצמו. אמר רבי זעירה מתניתא אמרה כן כדי יין סתומות מקום שדרכם לימכר כתומות יצא קנקן לחולים. אמר רבי מנא ומנה כמה דתימר תמן אם היה המוכר אומן נעשה כמוכר זה בפני עצמו וזה בפני עצמו. ח״תל של תמרים. פטלייא של תמרים יצאו לחולין. קופות של תמרים איח תניי תני יצאו ואית תניי תני לא יצאו. אמר רב חסדא מאן דאמר יצאו דרוסות. ומאן דאמר לא יצאו בשאינן דרוסות. החמר עד שלא החמיץ אינו נקח בכסף מעשר ופוסל את המקוה. משהחמיץ נקח בכסף מעשר ואינו פוסל את המקוה. מתניתא דרבי

Moneta rebellis, sicut fuit Coziba, non profanatur; Si sibi fuerint nummi periculi; allatum fuit factum coram Rabi Imme dixit: Projiciatur utilitas in mare salsum: Si sibi fuerint nummi signati, Rabi Jacob bar Zebedai nomine Rabi Abau; profanantur quales sunt; convenientes trapezitæ: Si velit impendere, profanabit quales sint, illis profanabit. Traditio: Illam non profanant nummis, qui sint Babylone, neque nummis, qui sint Babylone, hic, neque nummis a Babylone ad Babylonem, & ibi ille consistat; neque nummis qui sunt Babylone, & hic ille consistat; si illi sint nummi a Babylone ad Babylonem, & ille hic consistat: Dicemus si sit via aperta, profanabit, si minus non profanabit. Aqui ita definitum est. Dicit R. Abin: Omnes monetæ expenduntur Hierosolymæ; quia crederem si haberet nummos in monte regio, & in Kazera, quod possit illis profanare? Idcirco dictum est: *Et colligabis argentum in manu tua*. In potestate tua: R. Jona quæsivit. Si ceciderit ejus marsupium in cisternam, in quo sint centum myriades, & ipse possit educere quinquaginta myriades; poterit impendere has quinquaginta myriades perinde at essent in sua potestate.

Constitutio III. Traditio: Ben Bagbag dicit: *Et dabis argentum pro omni, quod desideraverit anima tua:* Traditio: Poterit homo emere vaccam propter ejus pellem, & ovem propter ejus vellus, & vinum propter ejus cantharum. Dicit R. Zehera: Quod dicis, intelligitur, quando vendit idiota; at si vendat artifex, consideratur perinde ac vendat hoc seorsim, & illud seorsim. Dicit R. Zehera: Misna ita dicit: Si cantharos vini clausos in loco, ubi solent vendi clausi, canthari fiunt profani. Dicit R. Mena, & Mena; Quod ibi dicis; Si feram vendat artifex, reputatur perinde ac vendat hanc seorsim, & illam seorsim; & similiter si illam emat artifex, reputatur perinde ac emat hanc seorsim, & illam seorsim. Canistrum dactylorum, sportula dactylorum fiunt profana; Sportæ dactylorum, est qui docet, quod fiant profanæ, & est qui docet, quod non fiant profanæ: Dicit R. Chasda, Qui dicit, quod fiant profanæ; intelligit, quando sint compressæ; Qui dicit, quod non fiant profanæ, intelligit, quando non sint compressæ: Lora, antequam acescat, non emitur argento decimæ, & polluit lavacrum; at postquam acuerit, emitur argento decimæ, & non polluit lavacrum: Misna Rabi

יודה דתנינן תמן המתמד ונתן מים במידה ומצא כדי מידתו פטור. ורבי יודה מחייב. אמר רבי אבהו זימנין אמר לה בשם רבי לעזר וזימנין אמר לה בשם רבי יוסי בי רבי חנינה והוא שהחמיץ. אמר רבי יוסי דברי הכל היא שכן אפילו מי מלח ניקחין בכסף מעשר. אמר רבי לעזר לא קנה מעשר. רבי יוסי בשם רבי יוחנן בהמת מעשר שני בירושלם כרבי מאיר פטורה מן הבכורה כרבי יהודה חייבת בבכורה. רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא ילדה בכור אימוריו מהו שיקרבו לגבי מזבח ולא חל מעשר שני על אימוריו ולא נמצא מבריחו מן האכילה אמר ליה וכי הלוקח בשר בהמה לבשר תאוה לא חל מעשר שני על אימוריה ולא נמצא מבריחה מן האכילה. אמר ליה בלקיחתה פקעה ממנה קדושת מעשר. אמר רבי יוסי ואנן לא היינן אמרין כן אלא לא התירה התורה ליקח בכסף מעשר אלא שלמים בלבד. מה נפקה מביניהון וולדה בכור והקדשה שלמים מאן דאמר לא התירה התורה לקח בכסף מעשר אלא שלמים בלבד קריבה מאן דאמר בלקיחתה פקעה ממנה קדושת מעשר אינה קריבה. אמר רבי יוסי הא כל אילין מילייא אנן אמרין ומתניתא מסייעא לרבי זעירא לא יביא מחיטי מעשר שני אלא ממעות מעשר שני מה בין חטים ומה בין מעות. אלא בלקיחתה פקעה ממנה קדושת מעשר. אמר רבי חיננא קומי רבי מנא ויביא מן החיטים התרומה לכהן והשאר לבעלים מפני מה אינו מביא. אמר ליה הנע עצמך שנשפך הדם לא נפסל הלחם. אמר רבי יוחנן נזרו על נקיבה בעלת מום מפני וולדה. גזרו על זכר בעל מום מפני נקיבה בעלת מום. ואמרין בשם רבי יוחנן אפילו תמימה גזירה. בראשונה היו אומרים לוקחים בהמה לבשר תאוה והיו מבריחים אותו מעל גבי המזבח חזרו לומר לא יקחו

bi Jehuda: Etenim ibi legimus; Si lora acuerit, & immiserit aquam juxta mensuram, & inveniat juxta suam mensuram, absolvitur: Et R. obligat: Dicit R. Abau: Aliquando dicit nomine R. Elieser, & aliquando dicit nomine Rabi Jose discipuli R. Chanina; dummodo acescat: Dicit R. Jose: Ex omnium consensu est, quod etiam aquæ salis emantur argento decimæ. Dicit R. Eliefer: Non acquirit decima: Dicit R. Jose: in priori nos dicimus: Si emat bestiam in carnem desiderii, necessario apprehenditur nomen pacificis: Nonne nos dicimus? Num forte hinc est, quod dicit R. Eliefer: Non acquisivit decima? R. Jose nomine R. Jochanan: Bestia decimæ secundæ Hierosolymis juxta mentem R. Meir, absolvitur a primogenitura; juxta mentem R. Jehuda obligatur ad primogenituram. R. Hieremias quæsivit coram Rabi Zehera: Si pariat primogenitum, quid erit? Num ejus adipes offerentur super altare? Nonne cadit decima secunda super ejus adipes? Nonne deprehendetur, quod effugiat a comestione? Respondit illi. Num si emat carnem bestiæ in carnem desiderii, non cadet decima secunda in ejus adipes, & non deprehendetur, quod effugiat a comestione? Respondit illi. In ejus emtione ab ea removetur sanctitas decimæ. Dicit Rabi Jose: At nos non ita dicimus; at non permittit lex, ut emantur argento decimæ nisi pacifica duntaxat: Quid educitur ex utroque? Proles primogeniti, & sanctitas pacificorum; Qui dicit: Non permittit lex, ut emantur argento decimæ nisi pacifica duntaxat; offeretur; Qui dicit, quod in ejus emtione removeatur ab ea sanctitas decimæ, non offeretur: Dicit R. Jose: Ecce hæc omnia nos dicimus: Atqui Misna favet τῷ R. Zehera: Non adducetur ex tritico decimæ secundæ, sed ex nummis decimæ secundæ. Quodnam est discrimen inter triticum, & nummos? Nisi quod in ejus emtione removeatur ab ea sanctitas decimæ. Dixit R. Chinna coram R. Mena: Adducet ex tritico separationis sacerdoti, & reliquum erit dominis; Cur non adducet? Respondit illi: Attende; si effundatur sanguis, non sanatur panis. Dixit illi R. Jochanan: Decreverunt de fœmina vitiata propter prolem. Decreverunt de masculo vitiato propter fœminam vitiatam, & dixerunt nomine R. Jochanan; vel de perfecta decreverunt: Prius dixerunt: Emunt bestiam in carnem desiderii, & removerunt eam ab altari; Iterum dixerunt:

Non

אפילו חיה אפילו עופות כהדא דתני אחד שביעית ואחד מעשר שני מחליפין אותו על נקיבה בעלת מום ועל שאר בהמה חיה ועוף בין חיים בין שחוטים דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים אין מחללים אלא על השחוטים בלבד רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק נזרו אותם שלא ירעו אותם עדרים. קם רבי ירמיה עם רבי זעירא. אמר ליה עד כדון רבי שמואל בר רב יצחק קיים ואתון תליין ביה מרטוטיבין. והאמר בשם רבי יוחנן אפילו תמימה נזירה. דילמא דלא איתאמרת אלא על השביעית. אשכח תני על השביעית.

הלכה ד תמן תנינן אין לוקחים עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי שביעית ואם לקח יאכל כנגדו. והכא את אמר הכין. רבי יונה אמר איחפלגון רבי חייה בר יוסף ושמואל. חד אמר כאן דרך מכירה כאן דרך הילול. וחרנה אמר כאן בשהמוכר קיים. וכאן שהלך לו המוכר. ולא ידענא מן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר רבי יוסי בשם שמואל נקנה המקח הרי הוא דאמר כאן דרך מכירה וכאן דרך חילול. מתניתא דרבי עקיבא דלא כרבי ישמעאל. רבי ישמעאל דרש ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך כלל. בבקר ובצאן וביין ובשכר פרט ובכל אשר תאוה נפשך הרי כלל אחר. כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט. לומר לך מה הפרט מפורש דבר שהוא וולד וולדות הארץ. אף אין לי אלא דבר שהוא וולד וולדות הארץ. רבי עקיבה מפרש מה הפרט מפורש דבר שהוא פרי וולד פירי ומכשירי פרי. אף אין לי אלא דבר שהוא פרי וולד פרי ומכשירי פרי. מה נפיק מן ביניהון דגים וחגבים כמהין ופטריות כרבי עקיבא ניקחין בכסף מעשר אמר רבי חגיי מתניתא אמרה כן שאין מחללים מעות על הפירות בריחוק מקום. אמרה קומיה רבי אבינא וקלסיה. אמרה קומי רבי ירמיה וקנתריה. והתנינן מעות בירושלם ופירות במדינה. שנייא היא

Non emunt vel feram, vel volucres; juxta illud quod traditur: Tam fructus anni septimi, quam decimam secundam commutant cum foemina vitiata, & cum reliquis bestiis, feris, & volucribus, tam vivis, quam mactatis; Verba Rabi Meir: Et sapientes dicunt: Non profanant nisi super mactatis duntaxat: Rabi Jeremia nomine Rabi Samuelis bar R. Isaach: Decreverunt, ne pascerent gregatim: Surrexit R. Hieremia cum R. Zehera; dixit illi: Hactenus R. Samuel bar R. Isaach confirmavit; & vos dependetis ab eo cum tremore? Et dixit nomine R. Jochanan: Vel de perfecta decreverunt: Num non dixit nisi de anno septimo? Deprehenditur, quod doceat de anno septimo.

Constitutio IV. Ibi legimus; Non emunt servos, & fundos, & bestiam immundam pretio fructuum anni septimi, & si emat, comedet juxta ea. Et hic tu ita dicis: R. Jona dicit: Dissentiunt R. Chijah bar Joseph, & Samuel: Alter dicit: Hic intelligitur juxta emtionem, & ibi juxta profanationem: Et alter dicit: Hic intelligitur; quando venditor conservat, & ibi quando, cedit illi venditor: At ignoramus quis hoc, & quis illud dicat: Intelligitur ex eo quod dicit R. Jose nomine Samuelis: Acquiritur emtio. Ecce ille dicit; hic juxta venditionem, & ibi juxta profanationem. Misna R. Akiba non est juxta mentem R. Samuelis: R. Samuel exponit: *Et dabis argentum pro omni, quod desideraverit anima tua*. Generale. *Pro bobus, & ovibus, vino, & sicera*. Particulare: *Quæ desideraverit anima tua:* Ecce alterum generale; Generale & particulare & generale, tu non potes differere nisi juxta particulare: Tibi dicit: Quid particulare definit? Rem quæ sit proles & progenies terræ; ita pariter ego non probo nisi rem, quæ sit proles & progenies terræ. Rabi Akiba exponit: Quid particulare definit? Rem, quæ fructificet, & sit proles fructus, & disponat fructus; Ita pariter ego non probo nisi rem, quæ fructificet, & sit proles fructus, & disponat fructus: Quid eruitur ex illis? Pisces, & locustæ, fungi, & boleti, juxta mentem Rabi Akiba emantur argenti decimæ. Dicit Rabi Hagai: Misna ita dicit: Non profanant nummos super fructibus in loco longinquo. Dixit coram illo R. Abina: Et eum laudavit. Dixit coram R. Hieremia: Et eum reprehendit. Atqui legimus: Si fuerint nummi Hierosolymæ, & fructus in provincia: Diversum est,

quia

שהיה אחר מקום . כד נפק רבי חגיי אשכח תני מעות ופירות בירושלם מעות ופירות במדינה . אמר אין הוה שמיע רבי ירמיה הדא מילתא יאות קנטרי . בעא מחזיר ביה . אמר ליה רבי זעירא לא תחזור בך דאמר רבי לעזר דרבי מאיר ורבנין בדמאי . הא בודאי לא . מן דאמר רבי לעזר דרבי מאיר היא הדא אמרה הוא דמאי הוא ודאי . רבי זבידא הוה יתיב מתני לבריה הרוצה לחלל מעות על הפירות בזמן הזה בין אילו בין אילו קדשו כדברי בית שמאי. בית הלל אומרים מעות כמות שהם ופירות כמות שהם עבר רבי קריספא אמר ליה לא תנייתה כן אלא פירות על המעות. הא מעות על הפירות דברי הכל לא קדשו . והתנינן אין מקדש ירקבו . תיפתר שהקדישם בשעת המקדש וחרב המקדש . תני בן ביבי ונתת את הכסף בריחוק מקום אתה פודהו . בקירוב מקום אין את פודהו . ונתת הכסף בקירוב מקום אתה מחללו ואי את מחללו בריחוק מקום . רבי יוסי בשם שמואל נקנה המקח רבי יוסי בן חנינה בי פירה . אמר רבי הילא מן מה דתנינן יאכל כנגדם הדא אמרה קדשו . אמר רבי יוסי מכיון שמשך נקנה המקח מכאן ואילך מקח אחר הוא אמר רבי יודן צריך לחזור ולהקדישו שהוא סבור לומר שמא קידשו ולא קידשו.

quia est alius locus: Quum egressus esset R. Hagai invenit nummos & fructus Hierosolymæ, nummos & fructus in provincia, dixit: Non intellexit Rabi Hieremia; Hanc rem recte irriserunt: voluit repetere: Dixit illi R. Zehera: Ne repetas: Etenim dicit R. Eliesr, quod hæc sit sententia R. Meir & sapientum in re dubia, at non in re certo indecimata. Quod dicit R. Eliesr, sententia R. Meir est; hoc dicit; sive sit res dubia, sive res certo indecimata: Rabi Zabida dedit dona filio suo; si velit profanare nummos super fructibus hoc tempore, sive illi, sive isti sanctificantur juxta verba scholæ Schammai; Schola Hillel dicit; Nummi quales sunt, & fructus quales sunt: Pertransiens Rabi Karispha dixit illi: Non ita est traditio; At fructus super nummis: At nummi super fructibus omnium consensu non sanctificantur. Atqui legimus, si non fuerit sanctuarium, putrescent; Potest exponi quod fuerint sanctificati tempore sanctuarii, & deinde dirutum sit sanctuarium: Docet ben Bibi: *Et dabis argentum*. In loco longinquo tu redimes; in loco proximo tu non redimes: *Et dabis argentum:* In loco proximo tu profanabis, at non profanabis in loco remoto. R. Jose nomine Samuelis. Acquisita emtio: R. Jose ben Chanina: Quando redimit. Dicit R. Ela: Ex eo quod legimus: Comedet juxta illa; Hoc dicit; sanctificati sunt: Dicit R. Jose; postquam attraxit, acquisita est emtio; hinc & ulterius una est emtio. Dicit R. Jodan: Iterum debet sanctificare; quia putat dicendum fieri posse, ut fuerint, & non fuerint sanctificati.

פרק שני

CAPUT II.

א מעשר שני ניתן לאכילה ולשתייה ולסיכה לאכל דבר שדרכו לאכל ולסוך דבר שדרכו לסוך . לא יסוך יין וחומץ . אבל סך הוא את השמן . אין מפטמים שמן של מעשר שני ואין לוקחין ברמיו מעשר שני שמן מפוטם . אבל מפטם הוא את היין . נתן בתוכו דבש ותבלין והשביח השבח לפי חשבון . דגים שנתבשלו עם הקפלוטות של מעשר שני והשביחו השבח לפי חשבון . עיסה של מעשר שני שאפייה והשביחה לשני. זה

I. Decima secunda datur in cibum, in potum, & in unctionem, ad comedendum, quod solet comedi, ad ungendum eo, quo solent ungere: Non unget vino, neque aceto; at unget oleo; Non condiunt oleum decimæ secundæ, neque emunt pretio decimæ secundæ oleum conditum; at poterit condire vinum; si in illud indiderit mel, & condimenta, & fiat melius, ista melioratio erit juxta computum. Pisces si cocti fuerint cum porro decimæ secundæ, & meliores facti sint, ista melioratio erit juxta computum; Si massa decimæ secundæ cocta, & melior facta fuerit, ista melioratio pertinet ad decimas secundas: Hæc est regula generalis; Si ejus melioratio cognoscatur, melioratio erit juxta computum; si vero

הכלל כל ששבחו ניכר השבח לפי חשבון׳ וכל שאין שבחו ניכר השבח לשני.

ב רבי שמעון אומר אין סכין שמן של מעשר שני בירושלם . וחכמים מתירים . אמרו לו לרבי שמעון היקל בתרומה חמורה לא נקל במעשר שני הקל אמר להם מה לא היקל בתרומה חמורה מקום שהיקל בכרשינין ובתלתן נקל במעשר שני הקל מקום שלא היקל בכרשינין ובתלתן.

ג תלתן של מעשר שני תיאכל צמחונים ושל תרומה בית שמאי אומרים כל מעשיה בטהרה חוץ מחפיפתה . ובית הלל אומרים כל מעשיה בטומאה חוץ משרייתה.

ד כרשיני מעשר שני יאכלו צמחונים ונכנסים לירושלם ויוצאים. נטמאו רבי טרפון אומר יתפרדו לעסיות . וחכמים אומרים יפדו . ושל תרומה בית שמאי אומרים שורין ושפין בטהרה ומאכילין בטומאה. ובית הלל אומרים שורין בטהרה ושפין ומאכילין בטומאה . שמי אומר יאכלו צריד. רבי עקיבה אומר כל מעשיהן בטומאה.

ה מעות חולים ומעות מעשר שני שנתפזרו מה שליקט ליקט למעשר שני עד שישלים והשאר חולים . אם בלל וחפן לפי חשבון . זה הכלל המתלקטין למעשר שני והנבללים לפי חשבון.

ו כלע של מעשר שני ושל חולין שנתערבו מביא בסלע מעות ואומר סלע של מעשר שני בכל מקום שהיא מחוללת על המעות האלו ובורר את היפה שבהם ומחללם עליה מפני שאמרו מחללים כסף על נחושת מרוחק לא שיקיים כן אלא חוזר ומחללם על הכסף.

ז בית שמאי אומרים לא יעשה אדם את סלעיו דינרי זהב . ובית הלל מתירין . אמר רבי עקיבה אני עשיתי לרבן גמליאל ורבי יהושע את כספם דינרי זהב.

ח הפורט סלע ממעות מעשר שני בית שמאי אומרים בכל הסלע מעות

ro ejus melioratio non cognoscatur, melioratio pertinebit ad decimas secundas.

II. R. Simeon dicit: Non ungunt oleo decimæ secundæ Hierosolymis; & sapientes permittunt. Dixerunt R. Simeoni. Si allevandum est in separatione, quæ est gravis, non erit allevandum in decima secunda, quæ est levis? Respondit illis: Quid? Si allevandum sit in separatione, quæ est gravis, in loco ubi allevatur in viciis & in fœno Græco, an non etiam allevandum erit in decima secunda, quæ est levis, in loco ubi non allevatur in viciis, & in fœno Græco?

III. Fœnum Græcum comeditur virens, at separationis, schola Schammai dicit, omnia opera ejus fiant cum puritate, excepta fricatione: Schola Hillel dicit: Omnia opera ejus fiant cum immunditie, excepta humectatione.

IV. Viciæ decimæ secundæ comeduntur virentes, & ingrediuntur Hierusalem, & egrediuntur. Si polluantur, R. Tarphon dicit, dividantur in massas. Et sapiente dicunt: Redimantur; & viciæ separationis, schola Schammai dicit, humectantur, & franguntur cum puritate, & comeduntur in immunditie; & schola Hillel dicit: Humectantur in puritate, & franguntur & comeduntur in immunditie. Schammai dicit: Comeduntur siccæ: R. Akiba dicit: Omnia earum opera fiunt in immunditie.

V. Si nummi profani, & nummi decimæ secundæ fuerint dispersi, quod colliget, colliget pro decima secunda, donec compleverit, & reliquum erit profanum; si miscuerit, & pugillo ceperit, fiat juxta computum: Hæc est regula generalis: Qui collecti fuerint, erunt pro decima secunda, & commixti juxta computum.

VI. Si siclus decimæ secundæ & siclus profani misceantur, adducet ex siclo nummos, & dicet: Siclus decimæ secundæ in quocunque loco sit, profanetur super his nummis; & seliget eorum optumum, & profanabit super illo, quia dixerunt: Profanant argentum super ære ex necessitate; non quod ita confirmetur; at iterum illud profanabit super argento.

VII. Schola Schammai dicit: Non faciet homo siclos suos denarios aureos; & schola Hillel permittit. Dicit Rabi Akiba: Ego feci Raban Gamalieli, & R. Jehosuæ argentum eorum denarios aureos.

VIII. Si commutet siclum cum nummis decimæ secundæ, schola Schammai dicit totum siclum commutare debet cum istis

ובית הלל אומרים בשקל כסף ובשקל מעות. רבי מאיר אומר אין מחללים כסף ופירות על כסף. וחכמים מתירים.

ט הפורט סלע של מעשר שני בירושלם בית שמאי אומרים בכל הסלע מעות ובית הלל אומרים בשקל כסף ובשקל מעות. הדנים לפני חכמים אומרים בשלשה דינרי כסף ובדינר מעות. רבי עקיבה אומר בשלשה דינרי כסף ובדינר מעות. רבי עקיבה אומר בשלשה דינרים כסף וברביעית. רבי טרפון אומר ארבע אספרו כסף שמי אומר יניחנה בחנות ויאכל כנגדה.

י מי שהיו מקצת בניו טמאים ומקצת בניו טהורים מניח את הסלע ואומר מה שהטהורים שותים סלע זו מחוללת עליו. נמצאו טמאים וטהורים שותים מכד אחד.

סליק פירקא

הלכה א מעשר שני ניתן לאכילה כו'. ניתן לאכילה שכתוב בו אכילה. לשתייה שהשתייה בכלל אכילה מנין שהשתייה בכלל אכילה. רבי יונה שמע לה מן הרא על כן אמרתי לבני ישראל כל נפש מכם לא יאכל דם. מה נן קיימין אם בדם שקרש והתני דם שקרש אינו לא אוכל ולא משקה אלא כי נן קיימין כמות שהוא והתורה קראת אותו אכילה. והא תני המחה את החלב ונמעו. הקפה את הדם ואכלו הרי זה חייב. מה עבד לה רבי יונה אינו לא אוכל לטמא טומאת אוכלים ולא משקה לטמא טימאת משקין. חזר רבי יונה ושמעה מן הכא ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך. מה נן קיימין אם כנותן טעם יין בתבשיל. והלא הטעם בפנם חוא. רבנין דקיסרין אמרין תיפתר באילין אורזנייה ונמזוזינייה כל הטפל לאכילה כאכילה. רבי יוסי שמע לה מן הכא שבועה שלא אוכל ואכל ושתה חייב שתים. חברייא אמרין אינו חייב אלא אחת. אמר לון רבי יוסי אמרין דבתרא שבועה שלא אוכל ואשתה ואכל ושתה חייב אילו מי שהיו לפניו שני ככרים ואמר שבועה שלא אוכל ככר זו וחזר ואמר שבועה שלא אוכל ככר זו

istis nummis; & schola Hillel dicit; Siclo argenteo, & siclo nummorum: R. Meir dicit: Non profanant argentum & fructus super argento; & sapientes permittunt.

IX. Si commutet siclum decimæ secundæ Hierosolymis, schola Schammai dicit; Omnis siclus nummorum sit; & schola Hillel dicit: Siclus argenteus & siclus nummorum. Qui judicarunt coram sapientibus, dixerunt: Tres denarii argentei, & denarius nummorum. Rabi Akiba dicit: Tribus denariis argenteis, & quarta parte nummorum. R. Tarphon dicit; quatuor asperis argenteis. Same dicit: Relinquet eum in taberna, & comedet juxta quantitatem ejus.

X. Si ei sit pars filiorum immundorum, & pars mundorum, deponet siclum, & dicet: Quod mundi bibent, hic siclus pro illo profanetur: Deprehendetur quod mundi & immundi bibant ex eodem cantharo.

Finis capitis.

CONstitutio I. Decima secunda datur in cibum, quia de ea scriptus est cibus: In potum; quia potus comprehenditur in cibo; unde probatur quod potus comprehendatur in cibo? R. Jona ex hoc textu probat: *Idcirco dixi filiis Israel; Omnis anima ex vobis non comedet sanguinem*. Quomodo nos explicabimus? Si de sanguine coagulato, sanguis coagulatus non comeditur neque bibitur: At nos explicabimus de illo sicut est: Et lex illum appellat cibum. Atqui extat traditio: Si liquefaciat adipem & absorbeat, si coagulet sanguinem, & comedat, tenetur. Quomodo explicat Rabi Jona? Non de cibo, qui polluat immunditie ciborum, neque de potu, qui polluat immunditie liquorum: Iterum R. Joha probat ex hoc textu: *Et dabis argentum pro omni, quod desideraverit anima tua*. Quomodo nos explicabimus? Si de eo quod præbeat saporem, vinum erit sicut decoctum; Atqui sapor sit deterior: Sapientes Cæsarienses. Potest exponi de istis oryzis, & sycomoris; Quod adhæret cibo est sicut cibus. R. Jose hinc probat: Juramentum, quod non comedam; si comedat & bibat, bis tenetur: Socii dicunt: Non tenetur nisi semel. Respondit illis R. Jose: Infra dicunt: Iuramentum quod non comedam, & non bibam; si comedat & bibat, bis tenetur. Si in ejus conspectu fuerint duo frusta, & dicat: Juramentum quod non comedam hoc frustum;

שמא אינו חייב שתים . רבי חנניה בשם רבי פנחס שמע לה מן הכא שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאינן ראויין לאכילה ושתה משקים שאינן ראויין לשתייה פטור הא אם שתה משקים שראויין לשתייה : חייב לא בשבועה שלא אוכל ניחא . כמתניתא דנן אמרין שבועה שלא אוכל . ברם כרבנין דאינון אמרין שבועה שלא אוכל ושלא אשתה . רבי חיננא שמע לה מן הדא אכל ושתה בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת. רבי אבא מרי שמע לה מן הכא לא אכלתי באוני ממנו אלא שתיתי . ניחא כמאן דאמר שבועה שלא אוכל ושתה . ברם כמאן דאמר שבועה שלא אשתה ואכל שתייה בכלל אכילה : ואין אכילה בכלל שתייה . אית דבעי משמע מן הרא לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירושך ויצהריך . תירושך זה היין. ויצהריך זו סיכה . והתורה קראה אותו אכילה . ואינו מחוור אין תימר במחוור הוא ילקו עליו חוץ לחומה . אמר רבי יוסי בן חנינה אין לוקין חוץ לחומה . אלא על מעשר שני טהור שנכנס לירושלם ויצא מנין שאינו מחוור כהדא דתני בשבת בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג אסור . בתשעה באב ובתענית ציבור בסיכה שהיא של תענוג אסור ושאינה של תענוג מותר . והתני שוות סיכה לשתייה לאיסור ולתשלומין אבל לא לעונש . ביום הכיפורים לאיסור אבל לא לעונש . והתני לא יחללו להביא את הסך ואת השותה. אמר רבי יוחנן לית כאן סך . אמר רבי אבא מרי ואין לית כאן סך לית כן שותה דלכן דבר שהוא בא משני לוין מצטרף . מנין שהוא מחוור כעשה . רבי לעזר בשם רבי סימיי לא נתתי ממנו למת מה נן קיימין אם להביא לו ארון ותכריכין דבר שהוא אסור לחי .

ſtum ; atque iterum dicat: Juramentum quod non comedam hoc fruſtum ; fieri poteſt ut non teneatur niſi ſemel . Rabi Chananjah nomine R. Pinchas hinc probat : Juramentum quod non comedam : Si comedat cibos , qui non ſunt cibo convenientes , & bibat liquores , qui non ſint potui convenientes , abſolvitur: Ecce ſi bibat liquores potui convenientes , tenetur , non propter juramentum quod non comedam; recte: In Miſna nos dicimus: Juramentum , quod non comedam : Jam juxta mentem ſapientum , nos diximus ; Juramentum quod non comedam , & non bibam . R. Chinna hinc probat : Si comedat & bibat in una ignorantia , non tenetur niſi ſemel . R. Aba Mari hinc probat : *Non comedi in luctu meo ex ea*: at bibi. Recte juxta mentem illius qui dicit : Juramentum ; quod non comedam : & bibat : Jam juxta mentem illius qui dicit : Juramentum quod non bibam ; & comedat : potus comprehenditur in cibo, at cibus non comprehenditur in potu : Si velis , poteſt probari ex hoc textu . *Non poteris comedere in portis tuis decimam tritici tui , muſti tui , & olei tui: Muſti tui* , hoc eſt vinum: *Et olei tui*; hæc eſt unctio: At lex hanc vocat cibum . At non eſt manifeſtum ; ſi dicas eſſe manifeſtum; Vapulabunt , ſi efferant extra murum. Dicit R. Joſe ben Chanina ; Non vapulant extra murum , niſi propter decimam ſecundam mundam , quæ ingreſſa Hieroſolymam educatur : Unde probatur non eſſe manifeſtum ? Juxta illud quod traditur : In Sabbatho ſive ſit unctio voluptuoſa, ſive non ſit voluptuoſa , permittitur . In die expiationum , unctio ſive ſit ſive non ſit voluptuoſa , prohibetur . Nona die Ab, & in jejunio cœtus , unctio ſi ſit voluptuoſa, prohibetur, ſi non ſit voluptuoſa , permittitur . Atqui extat traditio : Æquiparatur unctio potui ad prohibendum , & ad rependendum , at non ad puniendum. In die expiationum ad prohibendum, ad non ad puniendum : Atqui extat traditio: *Non profanabunt*. Ad includendum ungentem , & bibentem : Dicit R. Jochanan : Hic non comprehenditur ungens . Dicit R. Aba Mari ; Hic non comprehenditur ungens, neque bibens; certum eſt: res quæ adducitur ex duobus cognominibus , coaleſcet : Unde probatur manifeſtum eſſe præceptum affirmativum ? R. Elieſer nomine R. Simai probat ex hoc textu : *Non dedi ex ea mortuo*: Quomodo nos explicabimus? Si ut illi adducantur arca, & involucra, eſt res quæ vetita eſt vivo; vivo eſt vetita,

לחי הוא אסור לא כל שכן למת. איזהוא דבר שהוא מותר לחי ואסור למת הוי אומר זו סיכה . כיצד לאכול דבר שדרכו לאכול אין מחייבין אותו לא פת שעיפשה ולא קנובת ירק ולא תבשיל שעיברה צורתו וכן הוא אם ביקש לאכול תרדין חיין או לכוס חיטין חיות אין שומעין לו . כיצד לשתות דבר שדרכו לשתות אין מחייבין אותו לשתות לא אנינרון ולא אכסינרון ולא יין בשמרים . החושש בשיניו לא יהא מגמע חומץ ופולט . אבל מגמע בהם ובולע ומטבל כל צורכו ואינו נמנע. החושש בגרונו לא יערערנו בשמן אבל נותן הוא שמן הרבה לתוך אנזנורין ונומע. לא יסוך יין וחומץ אבל סך הוא את השמן . החושש את ראשו או שעלו לו חטטין סך שמן ולא יסוך יין וחומץ . יין של מעשר שני שפיטמו אסיר לסוך בו . שמן של מעשר שני שפיטמו מותר לסוך בו. מה בין זה לזה. זה דרכו לכן . וזה אין דרכו לכן . רבי יודי בעי שמן של מעשר שני שנסרח . אמר רבי מנה מכיון שנסרח פקעה ממנו קרושתו . מה צריכא ליה שביעית אף על פי שנסרח בקרושתו הוא . שמעון כר בא בשם רבי חנינא זה שהוא לוחש נותן שמן על גבי ראשו ולוחש. ובלבד שלא יתן לא ביד ולא בכלי . רבי יעקב בר אידי רבי יוחנן בשם רבי ינאי נותן בין ביד בין בכלי. מה ביניהון מאיסה מאן דאמר נותן בין ביד בין בכלי מאוס הוא. מאן דאמר נותן שמן על גבי ראשו ולוחש אינו מאוס . אמר רבי יונה מעשר שני ביניהון. מאן דאמר נותן בין ביד בין בכלי מעשר שני אסור . מאן דאמר נותן שמן על גבי ראשו ולוחש מעשר שני מותר . אמר רבי יוסי וכי כל שהוא מותר בשבת מותר במעשר שני וכל שאסור בשבת אסור במעשר שני . והתני מדיחה היא אשה בנה ביין מפני הזיעה. בתרומה אסור . היא תרומה היא מעשר שני. מהו כדון ובלבד שלא יעשה בשבת כדרך שעושה בחול . דגים שנתבשלו בקפלוטות

ta, nonne multo magis mortuo? Quid est quod sit licitum vivo, & vetitum mortuo? Dicendum est, quod sit unctio: Quomodo ad comedendum, quod solet comedi? illum non obligant, ut comedat panem, qui mucuerit, neque abscissiones oleris, neque decoctum, cujus forma immutata fuerit: Et similiter si velit comedere blita cruda, aut contundere frumenta tonda illi non auscultant. Quomodo ad bibendum, quod solet bibi? Illum non obligant ad bibendum decoctum cum herbis, & vino aquæ immixto, & colocynthidas, neque vinum cum fœcibus: Si sibi doleant dentes, non absorberit acetum, ut evomat; sed deglutiet, & sorbebit, quantum sit opus; & non cessabit; si sibi doleat guttur, non poterit gargarizare oleum, at indet multum olei in guttur, & sorbebit: Non unget vino & aceto, at unget oleo: Si doleat sibi caput aut adscendant ulcera, unget oleo, at non unget vino, & aceto; Vinum decimæ secundæ si condiant, non licet illo ungere; Si oleum decimæ secundæ condiant, licet illo se ungere. Quodnam est discrimen inter hoc & illud? Hujus iste est usus; at illius iste non est usus. R. Jehuda quæsivit si oleum decimæ secundæ fœteat; Respondit Rabi Mena; Quando fœteat, movetur ab eo ejus sanctitas: Quid necesse est? Licet oleum anni septimi fœteat, tamen manet in sua sanctitate: Simeon bar Ba nomine R. Chanina: Qui mussitat, indit oleum capiti suo, & mussitat; Dummodo non det manu, neque vase. R. Jacob bar Idi, R. Jochanan nomine R. Inai; poterit dare tam manu quam vase: Quodnam inter ea est discrimen? Fœtor; Qui dicit: Poterit dare tam manu quam vase, nausea est; Qui dicit: Tradet oleum capiti suo, & mussitabit: non est nausea. Dicit Rabi Jona: In decima secunda dissentiunt: Qui dicit: Poterit dare tam manu quam vase; in decima secunda est vetitum; Qui dicit: Poterit indere oleum in caput suum, & mussitare, in decima secunda est licitum: Dicit R. Jose: Num quod est licitum in Sabbatho, erit licitum in decima secunda, & quod est vetitum in Sabbatho, erit vetitum in decima secunda? Atqui extat traditio: Poterit mulier lavare filium suum vino propter sudorem; In separatione est vetitum; Sive sit separatio, sive sit decima secunda. Quid hactenus? Dummodo ne faciat in Sabbatho, sicut facere solet in die profano. Si pisces coquantur cum porris capitatis decimæ secundæ, & me-

של מעשר שני והשביחו השבח לפי חשבון אמר רב הושעיא דרבי יודה היא . דתנינן רבי יודה מתיר בצחנה שאינו אלא ליטול את הזוהמה . רבנין דקיסרין בעיין והיא דאמר רבי אבהו משם רבי יוחנן כל האיסורין משערין כילו בצל כילו קפלוט דלא כרבי יודה . מודה רבי יודה בבצל של הקדש . מודי רבי יודה בבצל של עבודה זרה . אמר רבי יוחנן כל שיש בו הותיר מדה השבח לפי חשבון . וכל שאין בו הותיר מדה השבח לשני . רבי שמעון בן לקיש אמר כל שטעמו שבחו ניכר השבח לפי חשבון . וכל שאין טעם שבחו ניכר השבח לשני. מתניתא פלינא על רבי יוחנן עיסת של מעשר שני שאפייה פרת והשביחה השבח לשני . פתר לה בשאין טעם שבחו ניכר . מתניתא פלינא על רבי יוחנן דגים שנתבשלו עם הקפלוטות של מעשר שני והשביחו השבח לפי חשבון . רבי יוסי בשם רבי הושעיה תיפתר שבישל שניהם כאחת . רבי יונה בשם רב הושעיה בעי הנע עצמך שבישל זה בפני עצמו וזה בפני עצמו ועירבן . כלום יש ברגים אלא טעם קפלוטות ובקפלוטות אלא טעם דגים. מתניתא פלינא על רבי יוחנן האשה ששאלה מחבירתה תבלים ומים ומלח לעיסתה הרי אלו כרגלי שתיהם . אמר רבי בא תהומים עשו למידת הדין תדע לך שהוא כן דתמן אמרין בשם רב חסדא ולא ידעינן אם מן שמועה אם מן מתניתא אפילו עצים סברנן מימר עצים אין בהם ממש . מתניתין פלינא על רבי שמעון בן לקיש תבשיל של מעשר שני שתיבלו בתבלים של חולים השבח לשני פתר לה בשאין טעם שבחו ניכר והתני תבשיל של חולים שתיבלו בתבלים של מעשר שני לא יצא מעשר שני מידי פריונו . על דעתיה דרבי יוחנן והוא שיהא שם הותיר מדה . על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש והוא שיהא טעם שבחו ניכר.

הלכה ב מה היקילו בתרומה

& meliores fiant, melioratio erit juxta computum. Dicit R. Osajah; Hæc sententia est R. Jehuda; etenim legimus: R. Jehuda permittit in salsamento quod non inserviat ad auferendum inquinamentum: Sapientes Cæsarienses quæsierunt: Et hoc est quod dicit R. Abau nomine R. Jochanan: Quæ sunt vetita, decimant sicut cepas, & sicut porrum capitatum, quod non est juxta mentem R. Jehuda. Consentit R. Jehuda in cepa sanctitatis; Consentit R. Jehuda in cepa Idololatriæ: Dicit R. Jochanan; In quo sit permissio, ejus mensura sit melior juxta computum; at in quo non sit permissio, ejus mensura melioratur pro decima secunda. Rabi Simeon ben Lakisch dicit: Quando ejus sapor fit melior, cognoscitur, quod melioratio fiat juxta computum, & quando ejus sapor non fit melior, cognoscitur, quod melioratio fiat pro decima secunda: Misna contraria est τῷ R. Jochanan: Pasta decimæ secundæ si coquatur in panem, & fiat melior, melioratio fiet pro decima secunda: Exponitur, quando sapior non fiat melior, quod cognoscatur: Misna contraria est τῷ R. Jochanan: Si pisces coquantur cum porris capitatis decimæ secundæ, & meliores fiant, melioratio erit juxta computum. R. Jose nomine R. Osajah: Potest exponi, quod ambo simul coquantur. Rabi Jona nomine R. Osajah quæsivit; Si putas, quod isti coquantur seorsim, & illa seorsim, & misceantur, fortasse non erit in piscibus nisi sapor porrorum capitatorum, & in porris capitatis non erit nisi sapor piscium. Misna contraria est τῷ R. Jochanan. Si fœmina petat a sua socia condimenta & aquas, & salem pro massa, hæc erunt sicut pedes utriusque: Dicit R. Ba: Terminos facient juxta hanc mensuram; Scito quod ita sit: Etenim ibi dicunt nomine R. Chasda; At ignoramus utrum sit ex traditione, an ex Misna; vel de lignis dicendum putamus: In lignis nihil est certi: Misna contraria R. Simeoni ben Lakisch: Decoctum decimæ secundæ si condiatur condimentis profani, melioratio erit pro decima secunda: Exponitur, quando melioratio saporis cognoscitur: Atqui extat traditio: Si decoctum profani condiatur condimentis decimæ secundæ, non absolvitur decima secunda a redemtione. Ex mente Rabi Jochanan dummodo ibi sit residuum in mensura, ex mente Rabi Simeonis ben Lakisch; dummodo sapor meliorationis cognoscatur.

Constitutio II. Cur allevandum in sepa-

כהדא דתני סך הוא בהם שמן של תרומה ומביא בן ביתו של ישראל ומענלו על גבי מיעיו ואינו חושש . אמר רבי יוחנן כאן השיבו דברי סופרים לדברי תורה.

הלכה ג כיני מתניתא מותרת להיאכל צמחונין מה ביניהון אמר רבי יונה שולה ביניהון . בית שמאי אומרים שולה בידים טהורות , ובית הלל אומרים שולה בידים טמאות . תני זו דברי רבי מאיר . אבל דברי רבי יהודה אומר בית שמאי אומרים כל מעשיה בטהרה חוץ מחפיפתה ובית הלל אומרים כל מעשיה בטומאה חוץ משליתה מה ביניהון אמר רבי מתניה מניגה ביניהון . בית שמאי אומרים מוגג בידים טהורות . ובית הלל אומרים מוגג בידים טמאות.

הלכה ד כדי לעשות עיסה ולחזור כדי לעשות ולחזור.

הלכה ה מתניתא דרבן שמעון בן גמליאל אף הפירות נכנסים ויוצאים דברי הכל היא . הכא קל הוא שהיקלו בכרשינין ובלבד בעיסה של כרשינין . ובלבד עיסה של מעשר שני . רבי גוריון בשם רבי יוסי בן חנינא דברי רבי טרפון אין פודים את הקדשים להאכילם לכלבים אמר רבי יונה נראו דברים הראוי לאוכל אדם אין פודים אותו לאכול בהמה . ושאינן ראוי לאכול אדם פודים אותו לאכול בהמה. רבי יצחק בר אלישיב בעי נטמאו בנבולים לא יפדו שאין פודין את הקדשים להאכילם לכלבים . אמר רבי יונה והם גוטי גוטומי.

הלכח ו אמר רבי זעירה כה, לשכר שני שמא יאבדו השאר . ויהיו אילו שבידו תפוסין על השני אמר רבי זעירא וצריך להתנות ולומר אם אלו שלמטן שני יהיו אלה שבידי תפוסין עליהם . אמר רבי יונה והוא שליקט מכאן ומכאן אבל אם ליקט על אומן כבולל וחופן הוא . רבי יוסי בשם רבי פריה רבי יונה בשם חזקיה אין בלילה אלא ביין ושמן בלבד . רבי יוחנן אמר עד בזתים הנבללים. מתניתא פליגא על רבי יוחנן אם בלל וחפן לפי חשבון

paratione? Etenim extat traditio: Poterit se ungere oleo separationis, & adducere domesticum Israelitam, & involvere super ventre suo, & non erit solicitus: Dicit R. Jochanan: Hic verba scribarum respondent verbis legis.

Constitutio III. Ita se habet Misna. Licet comedere virentes. Quænam est tractione est controversia. Schola Schammai dicit: Extractio manibus mundis; & schola Hillel dicit: Extractio manibus immundis: Hæc traditio ex verbis Rabi Meir; at ex verbis R. Jehuda dicit; Schola Schammai dicit: Cuncta opera ejus fiant in puritate excepta fricatione: Et schola Hillel dicit: Cuncta opera ejus fiant in immunditie excepta extractione. Quænam est differentia inter eos: Dicit Rabi Matania: In dissolutione est controversia inter eos: Schola Schammai dicit: Dissolvet manibus puris, & schola Hillel dicit: Dissolvet manibus impuris.

Constitutio IV. Ut faciat massam, & restituat, ut faciat, & restituat.

Coustitutio V. Misna Raban Simeonis ben Gamaliel; Vel fructus ut inferantur, & efferantur, ex omnium consensu est: Hic allevat, quia allevant in viciis, dummodo in massa viciarum, dummode sit massa decimæ secundæ. Rabi Gorion nomine R. Jose ben Chanina; ex verbis Rabi Tarphon non redimunt sanctitates, ut dent eas comedendas canibus. Dixit R. Jona: Res quæ sunt convenientes cibo hominis, non redimunt ut pascant bestiam; & quæ non sunt convenientes cibo hominis, redimunt, ut pascant bestiam. R. Isaach bar Eliasib quæsivit, si polluantur inter micas, non redimunt, quia non redimunt sanctitates, ut eas dent comedendas canibus: Dicit R. Jona: Argumentum validissimum.

Constitutio VI. Dicit R. Zehera: Ut lucretur decimam secundam; fieri potest ut perdatur reliquum; dummodo quos habet in manu sua comprehendantur in decima secunda; Dicit R. Zehera: Et necesse est, ut paciscatur dicens; Si inferiores sint decimæ secundæ, quos habeo in mea manu, comprehendantur in illis: Dicit R. Jona: Dummodo hinc inde colligat; at si colligat cum artificio, quasi miscens & pugillans videbitur. R. Jose nomine R. Pedia, R. Jona nomine Ezechia; Non est commixtio nisi in vino, & in oleo duntaxat: R. Jochanan dicit: vel in olivis fiunt commixtiones. Misna contraria est דר׳ R. Jochanan; si misceat, & pugillet jux-

פתר לה עד כזתים המתלקטים למעשר שני והנבללים לפי חשבון. רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי הונא סלקת מתניתא הנבללים והנחפנין לפי חשבון.

הלכה ז תני בן עזאי אומר שתים רבי זעירא אמר מה בחלמה בר ייכל לעולא בר ישמעאל קופרה שמינה. למחר אתא שאל ליה. אמר ליה למה שתים. אמר ליה מתוך שאת אומר לו כן הוא דוחק עצמו ופודה אותה. חזקיה אמר כשהוא מחללה עושה אותה כרעה. וכשהוא מחלל עליה עושה אותה כיפה. והא תנינן בורר את היפה שבהם ומחללם עליה. ויבור את הרעה ויעשה אותה כיפה. אמר רבי יונה אני אומר היא היתה מעשר שני מכל מקום לא יצאת לחולים. אמר רבי יונה לא יתכוין לעשות חולים ברורים תדע לך שהוא כן דתנינן לא שיקיים כן אלא חוזר ומחללו על הכסף. רבי חגי אמר קומי רבי זעירא מנחם בשם רבי יוחנן כל שאמרו בדמאי מחללים בודאי מחללים אותו מדוחק. והתנינן מחללים כסף על נחושת מדוחק. הא כסף על כסף לא. רבי בא בר כהן אמר קומי רבי יונה רבי אחא בשם רבי יוחנן כל שאמרו בדמאי מחללין בודאי עבר וחיללו מחולל. רבי יודן בן פזי רבי שמעון בר בא בשם רבי יוחנן כל שאמרו בדמאי מחללים בודאי עבר וחיללן מחוללים. תני רבי לעזר בי רבי שמעון אומר שם שמחללים כסף על נחשת שכן מחללים זהב על הכסף. אמר לו רבי מפני מה מחללים ככף על נחשת שכן מחללים כסף על הזהב. ויחללו זהב על הכסף. אין מחללים זהב על נחושת. אמר לו רבי לעזר בי רבי שמעון שכן מעשר שני של זהב מחללים אותו על המעות שבירושלם מדברי שניהם מחללים כסף על כסף ואין מחללים כסף על נחשת.

הלכה ח אמר רבי יוחנן לא אמרו בית שמאי אלא בסוף. אבל בתחלה אוף בית שמאי מודיי. מה טעמא דבית שמאי כסף ולא זהב. ואימא כסף ולא נחושת. והתנינן הפורט סלע ממעות

juxta computum ; Exponit : Vel in olivis fiunt collectiones pro decima ſecunda, & commiſcentur juxta computum : R. Joſe diſcipulus R. Bon nomine Rabi Huna : Deſinit Miſna : Commiſceatur & pugilletur juxta computum.

Conſtitutio VII. Traditio : Ben Azai dicit duos: R. Zehera dicit: Quid vidit in ſomnio filius? Quod cibaret Ula bar Iſmael carne craſſa. Mane venit, ut ab eo peteret. Dixit illi : Cur duos? Reſpondit ; quia tu ſic illi dixiſti: Ex neceſſitate redimet: Ezechia dicit: Quando profanavit, illum conſiderat ſicut malum ; & quando ſuper illo profanat, conſiderat ut optimum : Atqui legimus : Seliget optimum, & ſuper illo profanabit ; & ſeliget malum, & conſiderat illum & optimum : Dicit Rabi Jona : Ego dico, quod illa erit decima ſecunda: Nihilominus non cedet in profana : Dicit R. Jona : Si non intendant facere profanum, ſeligent: Scito ita eſſe : Etenim legimus ; non quod ita explicet ſed iterum profanabit ſuper argento : R. Hagai dixit coram R. Zehera, Menachem nomine R. Jochanan : Quod dixerunt de re dubia, profanant. De re certo indecimata, profanant ex neceſſitate. Atqui legimus. Profanant argentum ſuper ære ex neceſſitate : At non argentum ſuper argento. R. Ba bar Cohen dixit coram R. Jona, R. Acha nomine R. Jochanan : Quod dixerunt rem dubiam, profanant ſicut rem certo indecimatam; ſi tranſgrediens profanet, ſit profanatum. R. Jodan bar Pazi, R. Simeon bar Ba nomine R. Jochanan ; Quod dixerunt rem dubiam profanant ſicut rem certo indecimatam, ſi tranſgrediens profanet, profanetur. Traditio : R. Elieſer diſcipulus R. Simeonis ibi dicit, quod ſicut profanant argentum ſuper ære, multo magis poſſint profanare aurum ſuper argento : Reſpondit illi : Cur profanant argentum ſuper ære? Quia profanant argentum ſuper auro ; & profanant aurum ſuper argento; non profanant aurum ſuper ære. Dixit illi R. Elieſer diſcipulus R. Simeonis : Si ſit decima ſecunda auri, profanant ipſam ſuper nummis, qui ſint Hieroſolymæ : ex utriuſque verbis profanant argentum ſuper argento, at non profanant argentum ſuper ære.

Conſtitutio VIII. Dicit R. Jochanan: Non dixit ſchola Schammai niſi in fine, at in principio vel ſchola Schammai conſentit. Quænam eſt ratio ſcholæ Schammai? *Argentum;* at non aurum. Et dicam : *argentum* at non æs. Atqui legimus: Qui commutaverit ſiclum cum num-

מעשר שני . וסברנן מימר כיני מתניתא המצרף סלע ממעות מעשר שני מאי כרון טעמא דבית שמאי היא כסף היא נחשת. רבי שמעון בן לקיש אמר בין בתחילה בין בסוף. בית שמאי פליגין. מה טעמא דבית שמאי כסף ראשון ולא כסף שני . והתנינן הפורט סלע ממעות מעשר שני וסברנן מימר כיני מתניתא המצרף סלע ממעות מעשר שני מאי כרון טעמא דבית שמאי כסף עד כדי כסף .

הלכה ט רבי שמעון בן לקיש אמר מה פליגין רבי מאיר ורבנין בפירות שאין בהם כדי כסף . אבל בפירות שיש בהם כדי כסף. אף רבנין מודיי חצי דינר כסף וחצי דינר פירות מותר דינר כסף ודינר פירות אסור . כל שכן שני דינרים כסף ושני דינרי פירות שאסור.

הלכה י אלו הם הרנים בן עזאי ובן זומא . אלו הם התלמידים חנינה בן חכינאי ורבי אלעזר בן מתיה. עד הקרושה רבי יוסי בן המשולם ורבי שמעון בן מנסיא.

הלכה יא מה טעמא דשמי שמא ישכח ויעשה אותה חולים. מה נן קיימים אם באומר מכבר משקה מעורב הוא . ואם באומר לכשישתה למפריעה חולי שתי אלא כי נן קיימין באומר מכבר לכשישתה בטמאים טמא מת שאין כלי חרש מיטמא מאחוריו . אבל בטמאים טומאת זיבה שהזב מיטמא בהסט לא ברא . בשאין אחר מערה . אבל אם יש אחר מערה אפילו טמאים טומאת זיבה.

פרק שלישי

א לא יאמר אדם לחבירו העל את הפירות האלו לירושלם לחלק אלא אומר לו העלם שנאכלם ושנשתם בירוש אבל נותנין זה לזה מתנת חנם.

ב אין לוקחים תרומה בכסף מעשר מפני שהוא ממעט באכילתו . ורבי שמעון מתיר . אמר להם רבי שמעון אם

nummis decimæ ſecundæ: Et dicendum putamus, quod ita ſit Miſna: Si conflet ſiclum ex nummis decimæ ſecundæ, quid judicandum erit? Ratio ſcholæ Schammai eſt; Tam argentum, quam æs. R. Simeon ben Lakiſch dicit; Sive in principio, ſive in fine: Schola Schammai diſſentit: Quænam eſt ratio ſcholæ Schammai? Dictum eſt *argentum* in decima prima, at non dictum eſt argentum in decima ſecunda. Atqui legimus: Qui commutaverit ſiclum ex nummis decimæ ſecundæ; & putamus dicendum, quod ita ſit Miſna: Si conflet ſiclum ex nummis decimæ ſecundæ, quid erit judicandum? Ratio ſcholæ Schammai eſt, quod ſit argentum; donec quantum ſatis ſit pro argento.

Conſtitutio IX. R. Simeon ben Lakiſch dicit: In quo diſſentiunt R. Meir & ſapientes? In fructibus, in quibus non ſit, quantum ſit ſatis pro argento; At in fructibus, in quibus ſatis ſit pro argento, vel ſapientes conſentiunt; Si dimidius denarius fuerit ex argento, & dimidius denarius ex fructibus; erit licitum; ſi denarius ex argento, & denarius ex fructibus, erit vetitum: Quanto magis duo denarii argenti, & duo denarii fructuum erunt vetiti?

Conſtitutio X. Iſtæ ſunt contentiones ben Azai, & ben Zoma: Iſti ſunt diſcipuli Chanina ben Chachinai, & Rabi Elieſer ben Mathia: Recedit ejus ſanctitas: R. Joſe ben Meſhulam, & Rabi Simeon ben Menaſia.

Conſtitutio XI. Qua de cauſa dicit fortaſſe? Fieri poteſt, ut melioretur, & illam faciat profanam: Quomodo nos explicabimus? De illo, qui dicat: Jam liquor commixtus eſt: Si dicatur: Quando bibit, & redimat, profanabit. At nos ita explicamus; ſi dicatur; quando bibit, polluetur immundis mortuo; quia vas teſtaceum non polluit ad poſteriorem partem; at de pollutis immunditie fluxus, quia ſeminifluus polluit tactu; Nihil inſervit, quando unus non infundat; at ſi ibi fuerit unus, qui infundat, vel polluti immunditie fluxus.

CAPUT III.

I. NON dicet homo ſocio ſuo: Defer hos fructus Hieroſolymam, ut partiaris: At dicet: Defer illos, ut comedamus, & bibamus Hieroſolymæ: At ſibi invicem dona gratuita dare licet.

II. Non emunt ſeparationem argento decimæ ſecundæ, quia diminuit ejus comeſtionem; & R. Simeon permittit: Dixit illis R. Simeou: Si allevat in ſacri

cri

היקל בזבחי שלמים שהוא מביאן לידי פיגול ונותר וטמא לא יקל בתרומה. אמרו לו מה לא היקל בזבחי שלמים שכן מותרים לזרים. נקל בתרומה שהיא אסורה לזרים.

ג מי שהיו לו מעות בירושלם וצרך להם ולחבירו פירות אומר לחבירו הרי המעות האלו מחוללים על פירותיך נמצא זה אוכל פירותיו בטהרה. והלה עושה צורכו במעותיו. ולא יאמר לעם הארץ אלא בדמאי.

ד פירות בירושלם ומעות במדינה אומר הרי המעות ההם מחוללים על פירות האלו. מעות בירושלם ופירות במדינה אומר הרי המעות האלו מחוללים על פירות ההם ובלבד שיעלו הפירות ויאכלו בירושלם.

ה מעות נכנסות לירושלם ויוצאות פירות נכנסין ואינן יוצאין. רבן שמעון בן גמליאל אומר אף הפירות נכנסין ויוצאין.

ו פירות שנגמרו מלאכתם ועברו בתוך ירושלם יחזור מעשר שני שלהם ויאכל בירושלם. ושלא נגמרה מלאכתם סלי ענבים לגת. וסלי תאנים למוקצה.

ז בית שמאי אומרים מעשר שני יעלה ויאכל בירושלם. ובית הלל אומרים יפדה ויאכל בכל מקום. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי יוסי לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על פירות שלא נגמרה מלאכתם שייפה מעשר שני שלהם ויאכל בכל מקום. ועל מה נחלקו על פירות שנגמרה מלאכתם שבית שמאי אומרים יחזור מעשר שני שלהם ויאכל בירושלם. ובית הלל אומרים יפדה ויאכל בכל מקום. והדמאי נכנס ויוצא ונפדה.

ח אילן שהוא עומד בפנים ונוטה לחוץ או עומד לחוץ ונוטה לפנים מכנגד החומה ולפנים כלפנים. מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ. בתי הברים שפתחיהם לפנים וחללם לחוץ או שפתחיהם לחוץ וחללם לפנים בית שמאי אומרים הכל

criſiciis pacificis, quæ adducit in ſtatum abominationis, reſidui & immundi, non allevabit in ſeparatione? Reſponderunt illi: Si allevetur in ſacrificiis pacificis, quæ licita ſunt alienis, allevabimus in ſeparatione, quæ eſt vetita alienis?

III. Siquis habeat nummos Hieroſolymæ, & iis opus habeat, & ejus ſocius habeat fructus poterit dicere ſocio ſuo: Iſti nummi profanentur ſuper tuis fructibus; deprehendetur, quod iſte comedat ejus fructus in puritate, & ille ſibi neceſſaria comparet nummis: At non ita dicet populo terræ niſi in re dubia.

IV. Si habeat fructus Hieroſolymæ & nummos in provincia; poterit dicere: Iſti nummi profanentur ſuper illis fructibus: Si habeat nummos Hieroſolymæ, & fructus in provincia, poterit dicere: Profanentur iſti nummi ſuper his fructibus, dummodo deferat fructus, & comedat Hieroſolymæ.

V. Nummi inferuntur, & efferuntur; Hieroſolymam fructus inferuntur, at non efferuntur. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Etiam fructus inferuntur, & efferuntur.

VI. Fructus, quorum opus fuerit perfectum, ſi tranſlati fuerint Hieroſolymam, reducet eorum decimam ſecundam, & comedet Hieroſolymæ: Si vero non fuerit perfectum eorum opus, & caniſtra uvarum pro torculari, & caniſtra ficuum pro tabulato.

VII. Schola Schammai dicit, decimam ſecundam deferet, & comedet Hieroſolymæ; & ſchola Hillel dicit: Redimet, & comedet in omni loco. Rabi Simeon ben Jehuda dlcit nomine Rabi Joſe: Non diſſentiunt ſchola Schammai, & ſchola Hillel de fructibus, quorum opus non fuerit perfectum, quod redimatur eorum decima ſecunda, & comedatur in omni loco; de quo diſſentiunt? De fructibus, quorum opus fuerit perfectum: Schola Schammai dicit: Reducet eorum decimam ſecundam, & comedet Hieroſolymæ, & ſchola Hillel dicit: Redimetur, & comedetur in omni loco: Et res dubia infertur, & effertur, & redimitur.

VIII. Si planta conſiſtat intra, & extra ſe inclinet, aut ſi conſiſtat extra, & intra inclinet: e regione muri & interius habetur interius, e regione muri & exterius habetur exterius: Domus torcularium, quorum portæ fuerint interius, & earum ſpatium vacuum exterius, aut earum portæ fuerint exterius, & earum vacuum interius: Schola Schammai dicit: Omne habetur interius:

כלפנים ובית הלל אומרים מכנגר החומה ולפנים כלפנים . מכנגר החומה ולחוץ כלחוץ .

ט הלשכות בנויות בקודש ופתוחות לחול תוכן חול וגגותיהם קודש. בנויות בחול ופתוחות לקודש תוכן קודש וגגותיהם חול . בנויות בקודש ובחול ופתוחות לקדש ולחול תוכן וגגותיהם מכנגד הקודש ולקודש קודש. מכנגד החול ולחול חול .

י מעשר שני שנכנס לירושלם וניטמא בין שניטמא באב הטומאה בין שניטמא בולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ בית שמאי אומרים הכל יפרה ויאכל כפנים. חוץ משניטמא באב הטומאה בחוץ . ובית הלל אומרים הכל יפרה ויאכל בחוץ חוץ משניטמא בוולד הטומאה בפנים.

יא הלוקח בכסף מעשר שניטמא יפדה . רבי יהודה יקבר . אמרו לו לרבי יהודה מה אם מעשר שני עצמו שניטמא הרי זה נפדה . הלוקח בכסף מעשר שניטמא אינו דין שיפדה . אמר להם לא אם אמרתם במעשר שני עצמו שכן הוא נפדה בטהור וברחוק מקום תאמרו בלקוח מכסף מעשר שאינו נפדה בטהור ובריחוק מקום.

יב צבי שלקחו בכסף מעשר ומת יקבר על יד עורו. רבי שמעון אומר יפדה לקחו חי ושחטו ונטמא יפדה . רבי יוסי אומר יקבר. לקחו שחוט ונטמא הרי הוא לו כפירות.

יג המשאיל קנקן למעשר שני אף על פי שנפן לא קנה מעשר . זלף לתוכן סתם אף על פי שלא נפן לא קנה מעשר. משנפן קנה מעשר עד שלא נפן עולות באחד ומאה . משנפן מקדשות כל שהם. עד שלא נפן תורם מאחת על הכל משנפן תורם מכל אחת ואחת.

יד בית שמאי אומרים מפתח

rius : Et schola Hillel dicit : E regione muri & interius, habetur interius : E regione muri & exterius, habetur exterius.

IX. Si conclavia ædificata sint in sancto, & aperta in profanum, eorum spatium vacuum erit profanum, & eorum tecta erunt sancta; si ædificata sint in profano, & aperta in sanctum, eorum spatium vacuum erit sanctum, & eorum tecta profana. Si ædificata sint in sancto & in profano, & aperta in sanctum & in profanum, eorum spatium vacuum, & eorum tecta e regione sancti & versus sanctum, erunt sancta, e regione profani & versus profanum, erunt profana.

X. Si decima secunda inferatur Hierosolymam, & polluatur, sive polluatur patre, sive filio immunditiei, sive intus sive foris, schola Schammai dicit: Omne redimetur & comedetur intus, excepto illo, quæ foris fuerit polluta patre immunditiei : & schola Hillel dicit : Omne redimetur & comedetur foris, excepto illo, quod intus fuerit pollutum filio immunditiei.

XI. Quod emitur argento decimæ secundæ pollutæ redimetur. R. Jehuda dicit: Sepelietur: Dixerunt ילו R. Jehuda: Si ipso decima secunda, quæ polluatur, redimitur, quod emitur argento decimæ pollutæ non erit æquum ut redimatur? Respondit illis; minime: Si dixistis de ipsa secunda decima, ratio est quod redimatur pura, & in loco longinquo, dicetis de illo, quod comparatum sit argento decimæ, quod non redimitur quando est purum, & sit in loco longinquo.

XII. Capreolus, qui emtus sit argento decimæ secundæ, si moriatur, sepelietur cum pelle sua. R. Simeon dicit; redimetur; at si eum emerit vivum, & mactaverit, & deinde pollutus fuerit : R. Jose dicit: sepelietur; si vero emerit mactatum, & dein pollutus fuerit, habebitur sicut fructus.

XIII. Si commodaverit cantharos pro decima secunda, & si eos clauserit, tamen decima eos non acquisivit; Si simpliciter in eos infuderit, licet non clauserit, tamen ea non acquisivit decima; postquam eos clauserit, acquisivit decima; Antequam clauserit, adscendunt in uno & centum : Postquam eos clauserit, sanctificant quotquot fuerint; antequam eos clauserit, separabit de uno super omnes; postquam eos clauserit, separabit de singulis.

XIV. Schola Schammai dicit : Aperiet, & effundet in torcular; Schola Hillel

ומערה לנת . ובית הלל אומרים מפתח ואינו צריך לערות . במה דברים אמורים במקום שדרכם ליסכר סתומות סתומות . אבל במקום שדרכם לימכר פתוחות לא יצא קנקן לחולין . ואם רצה להחמיר על עצמו למכור במידה יצא קנקן לחולים . רבי שמעון אומר אף האומר לחבירו חבית זו אני מוכר לך חוץ מקנקניה יצא קנקן לחולים.

סליק פירקא

הלכה א לא יאמר אדם לחבירו כו׳ . מה בין האומר שנאכלם ושנשתם לאומר לחלק . רבי זעירא בשם רבי יונתן מהלכות של עימעום היא . תמן תנינן האומר לפועל הא לך איסר זה ולקט לי ירק היום שכרו מותר . לקט לי ירק היום שכרו אסור . לקח מן הנחתום מככר בפונדיון לכשילקוט ירקות שדה אביא לך מותר . לקח ממנו סתם לא ישלם לו דמי שביעית שאין פורעים חוב מדמי שביעית. מה בין האומר לקט לי . [מה בין האומר לקט לי בו . רבי אבין בשם רבי יוסי בן חנינה מהלכות של עימעום היא . תמן תנינן שואל אדם מחבירו כדי יין וכדי שמן ובלבד שלא יאמר לו הלויני. מה בין האומר הלויני . כיה בין האומר השאילני . רבי זעירא בשם רבי יונתן מהלכות עימעום היא . פיתן רבי יעקב בר אחא בשם רבי יונתן מהלכות של עימעום היא. אמר רבי יוסי קשייתה קומי רבי יעקב בר אחא מהו מהלכות של עימעום היא . כך אני אומר במקום שפת ישראל מצויה בדין הוא שתהא פת גוים אסורה ועימעום עליה והתירוה. או במקום שאין פת ישראל מצויה בדין הוא שתהא פת גוים מותרת. ועימעמו עליה אסורה. אמר רבי מנא ויש עימעום לאיסור . ופת לא בתבשילי גוים היא. כך אני אומר במקום שאין תבשילי ישראל מצויין בדין הוא שיהו תבשילי

lel dicit: Aperiet, at non est necesse ut effundat: De quo hæc dicta sunt? De loco, ubi solent vendi clausi, at ubi solent vendi aperti, cantharus non profanatur: Si velit super se aggravare, ut vendat in mensura, cantharus profanatur: R. Simeon dicit: Vel si dicat socio suo: Dolium hoc tibi vendo, exceptis ejus cantharis; cantharus profanatur.

Finis capitis.

Constitutio I. Non dicet homo socio suo &c. Quod discrimen est inter illum qui dicit: Ut comedamus, & bibamus, & inter illum qui dicit: Ut dividamus? R. Zehera nomine Rabi Jochanan: Ex constitutionibus profundæ considerationis hoc est: Ibi legimus: Si dicat operario: Ecce tibi hoc assarium, & collige mihi olus hodie; ejus merces est permissa: Collige mi in eo olus hodie; ejus merces est vetita: Si emat a pistore panem pondiolo; ut quando collegero olera agri tibi adducam; erit licitum. Si emat ab eo simpliciter; non rependet illi pretium anni septimi, quia non solvunt debitum pretio anni septimi: Quodnam est discrimen inter illum qui dicat: Collige mihi; & inter illum qui dicat: Collige mihi in eo? R. Abin nomine R. Jose ben Chanina: Ex constitutionibus profundæ considerationis hoc est: Ibi legimus: Petere poterit homo a socio suo cados vini, & cados olei; dummodo ne illi dicat: Mutuare mihi. Quodnam est discrimen inter illum qui dicat: Mutuare mihi; & inter illum: Commodato mihi? R. Zehera nomine R. Jonathan: Ex constitutionibus profundæ considerationis hoc est: Rabi Jacob bar Acha nomine Rabi Jonathan: Præterea hoc est ex constitutionibus profundæ considerationis. Dicit R. Jose: Objeci coram R. Jacob bar Acha? Quid est ex constitutionibus profundæ considerationis? Sic ego dico: Ubi panis Israelitæ invenitur juxta eam formam, qua est panis gentilis, est vetitus; & de illo profunde considerarunt, & permiserunt: Aut in loco ubi panis Israelitæ non invenitur juxta illam formam, qua est panis gentilis, est licitus; & de eo profunde considerarunt, & prohibuerunt: Dicit R. Mena: Num est profunda consideratio ad prohibendum? At panis non est in decoctis gentilium. Sic ego dico: Ubi decocta Israelitæ non inveniuntur juxta eam formam, qua sunt decocta

נוים מותרים ועימעמו עליהם ואסרוה : אלא כן הוא במקום שאין פת ישראל מצויה ברין שתהא פת נוים אסורה. ועימעמו עליה והתירוה מפני חיי נפש. רבנין דקיסרין בשם רבי יעקב בר אחא כדברי מי שהוא מתיר ובלבד מן הפלטור. ולא עבדינן כן . תני לא יאמר אדם לחבירו בירושלם העל חבית זו של יין ממקום למקום לחלק . אמר רבי לעזר דרבי יודה ורבי נחמיה היא. מה גן קיימין אם בהוא דאמר ליה הא לך הב לי דברי הכל אסור . הב לי ואנא יהב לך דברי הכל מותר. אלא כי נן קיימין בהוא דאמר ליה הב לי בריא לי אנא יהב לך רבי יודה ורבי נחמיה אוסרים שאין ירקות שרה מצויין. ורבנין מתירין שירקות שרה מצויין . משהעלה אותם מהו שיאמר לו טול חלקך ואני חלקי. מהו שיאמר לו טול חבית של יין זו ואנו אוכלין חבית שמן שיש לי שם . אף במעשר בהמה כן. מעשר שני על ידי שמכירתו מיוחדת את אמר מותר . מעשר בהמה על ידי שאין מכירתו מיוחדת הרי את אמר אסור. לית פשיטא לך דהיא מותר . מהו שיאמר לו העל בהמה וחיה זו ואני אוכלם בשר שחוטה שיש לי שם.

הלכה ב תני שלא יבוא לידי פסול . מהו לידי פסול אמר רבי יונה שנפסל בטבול יום לאוכלו אין ארת יכול שהוא טמא דבר תורה . אין את יכול שהוא טהור דבר תורה . הוי שלא יבוא לידי פסול מהו ממעט באכילתו . תרומה אסורה לזרים . מעשר שני מותר לזרים. תרומה אסורה בטבול יום מעשר שני מותר בטבול יום · וכשם שהוא ממעט באכילתו · כך הוא ממעט באכילתה . תרומה מותרת לאונן . מעשר שני אסור לאונן. תרומה אינה טעונה מחיצה. מעשר שני טעון מחיצה . אשכח תני מפני שהוא ממעט באכילתו ובאכילתה. תני אין לוקחין

gentilium, sunt permissa; & de illis profunde considerarunt, & prohibuerunt; At ita se res habet: Ubi panis Israelitæ non invenitur juxta eam formam, qua est panis gentiles, erit vetitus; At de eo profunde considerarunt, & permiserunt propter alimentum animæ. Sapientes Cæsarienses nomine R. Jacob bar Acha juxta verba illius qui permittit, dummodo emat a proxeneta. Nonne ita facimus? Traditio: Non dicet homo socio suo Hierosolymæ: Defer dolium hoc de loco ad locum, ut partiaris: Dicit Rabi Eliefer: Hæc est sententia Rabi Jehuda, & Rabi Nehemia. Quomodo nos explicabimus? Si juxta illum qui dicit; Ecce tibi, da mihi; Omnium consensu est vetitum. Da mihi, & ego dabo tibi; Omnium consensu est licitum. At ita nos explicamus juxta illum, qui dicit: Da mihi, & accipe pro me & ego dabo tibi: Rabi Jehuda, & R. Nehemia prohibent; quia olera agri non existunt; & sapientes permittunt, quia olera agri existunt: Postquam detulerit, quid erit si dicat: Sume partem tuam, & ego sumam partem meam? Quid erit, si illi dicat: Sume dolium vini, & nos comedemus dolium olei, quod mihi ibi est? Vel in decima animalis ita se res habet. Decimam secundam, propterea quod ejus venditio est peculiaris, tu dicis esse permissam, decimam animalis, propterea quod ejus venditio non est peculiaris, tu dicis esse vetitam: Non est mihi certum, quod sit licitum: Quid erit, si illi dicat: Refer bestiam, & feram hanc, & ego comedam de carne mactata, quæ mihi ibi est?

Constitutio II. Traditio: Ne adducatur in statum profanationis. Quid in statum profanationis? Dicit R. Jona: Si profanetur a lavando eodem die. Comedere illam non potes, quia est immunda ex verbis legis; Tu non potes, cum sit munda ex verbis legis: Si non adducatur in statum profanationis, quid erit? Diminuetur ejus comestio: Separatio vetita est alienis. Decima secunda licita est alienis: Separatio vetita est lavando eodem die; Decima secunda licita est lavando eodem die; & sicut hæc diminuitur in sua comestione, ita pariter illa diminuitur in sua comestione; Separatio licita est lugenti; decima secunda vetita est lugenti; Separatio non requirit sepimentum; decima secunda requirit sepimentum. Deprehenditur, quod doceat, ea de causa, quod diminuatur in sua comestione. Traditio: Non emunt fructus anni septimi argento

שביעית בבכסף מעשר . אמר רבי יוסי במחלוקת. אמר רבי יונה דברי הכל היא אוכלי תרומה זריזין הם. התיב רבי חנניה קומי רבי מנא והא תנינן נתערבו בבכורות רבי שמעון אומר אם חבורת כהנים יאכלו ותני עלה יאכלו כחמור שבהם. אמר ליה אוכלי פסחים בשעתן זריזין הם כאוכלי תרומה . תדע לך שהוא כן דתנינן אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו . ותנין משלשלין את הפסח לתנור עם חשיכה.

הלכה ג רבי יהושע בן לוי אומר אין מוסיפין חומש אלא על תחילת הקדישות . אמר רבי לעזר ותני כן אם בבהמה הטמאה ופדה בערכך. מה בהמה טמאה מיוחדת שהיא תחילת הקדש מוסיף חומש. אף כל שהוא תחילת הקדש מוסיף חומש. רבי שמואל בר חייה בר יהודה בשם רבי חנינה שלמים שלקחם בכסף מעשר הוממו ופריין מוסיף חומש . רבי שמואל בר חייה בר יהודה בשם רבי חנינה שלמים שלקחן מדמי פסח הוממו ופריין מוסיף חומש . אמר רבי יודן חדא צורכה . וחדא לא צורכה. אמר רבי מנא פסח צורכה שלמים לא צורכה . שלא תאמר הואיל ופסח משתנה לשם שלמים בהקדש אחר הוא אינו מוסיף חומש. אמר רבי הונא טעמא דרבי שמעון דו אמר אין הפסח עושה תמורה . ושונה הימר בו עודהו פסח . מימר בו עודהו שלמים . אמר ליה רבי מנא ולא דמויי הוה רבי מדמי לה . רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן שלקחן שלמים בבכסף מעשר הוממו ופריין עוד אינן חוזרין לכמורת שהיו להיעשות שני . רבי זעירא רבי הילא תריהון בשם רבי יוסי בן חנינה. חד אמר שלמים שלקחן בבכסף מעשר פקעה מהם קדושת מעשר . תרומה שלקחה בבכסף מעשר לא פקעה ממנה תרומת מעשר משנה שוברת . משיבין דבר שפקעה ממנו קדושת מעשר על דבר שלא פקעה ממנו קדושת מעשר . וחרנה אמר לית הדא אמרה משיבין דבר שפקעה ממנו קדושתו

to decimæ. Dicit R. Jose: In hoc est controversia. Dicit R. Jona: Ex omnium consensu est: Qui comedunt separationem, soliciti sunt: Objecit Rabi Chananjah coram R. Mena: Atqui legimus: Si misceantur cum primogenitis, Rabi Simeon dicit, si sit societas sacerdum comedent: Atqui de hoc extat traditio: Comedunt juxta graviorem conditionem, quæ est in illis. Dixit illi: Qui comedunt Paschata in tempore suo, soliciti sunt perinde ac illi, qui comedunt separationem: Scito ita esse; etenim legimus: Non assant carnem, cepam, & ovum, nisi quantum satis sit, ut assentur. Atqui legimus: Demittunt Pascha in furnum prope tenebras.

Constitutio III. R. Jehosua ben Levi dicit: Non addunt quintam partem nisi principio sanctitatum. Dicit R. Elieser: Atqui ita extat traditio: *Si de bestia immunda, redimes juxta æstimationem tuam.* Sicut bestia immunda est peculiaris, quæ est principium sanctitatis, additur quinta pars, ita pariter in omnibus, quæ sint principium sanctitatis, additur quinta pars. R. Samuel bar Chijah bar Jehuda nomine R. Chanina; Pacifica si emantur argento decimæ, & incidantur, & redimantur, additur quinta pars. R. Samuel bar Chijah bar Jehuda nomine R. Chanina; Pacifica quæ emantur nummis Paschatis, si incidantur & redimantur, quinta pars additur. Dicit R. Jodan: Hoc est necesse; & illud non est necesse. Dicit R. Mena: Pascha est necessarium; at pacifica non sunt necessaria; Ne dicas; quoniam Pascha mutatur in nomen pacificorum, erunt sicut una sanctitas, idcirco non addetur quinta pars. Dicit R. Huna: Ratio R. Simeonis hæc est; Dicit: Pascha non facit commutationem: Atque iterum dicit: Adhuc Pascha est: Potest etiam dici: Adhuc pacifica sunt. Dixit illi R. Mena: At non sunt similia: At Rabi assimilat. R. Ba, R. Chijah nomine R. Jochanan: Si emat pacifica argento decimæ, incidunt, & redimunt; præterea non iterum fiunt, ut sint qualia erant, ut fiant decima secunda. Rabi Zehera, Rabi Ela ambo nomine Rabi Jose ben Chanina: Alter dicit; si emat pacifica argento decimæ, recedit ab iis sanctitas decimæ; si separationem emat argento decimæ, ab ea non recedit separatio decimæ ex anno præterito. Restituunt rem, ex qua recesserit sanctitas decimæ in rem, ex qua non recesserit sanctitas decimæ: Et alter dicit: Non potest hoc dici, quod restituant rem, ex qua recesserit sanctitas

על דבר שלא פקעה ממנו קדושתו שהוא אומר לו אבד עלי טבילה אחת. אבל לא יאמר כן לעם הארץ אלא בדמאי הא בודאי לא שאין מוסרין ודאי לעם הארץ.

הלכה ד כדי לעשות עיסה ולחזור. כדי לעשות עיסה ולחזור.

הלכה ה רבי שמעון בן לקיש אמר זאת אומרת ירושלם עשו אותה בחצר בית שמירה. מה חצר בית שמירה טובלת אף זו טובלת. אמר רבי יונה בדין הוא היה אפילו בתים ששם לא יטבילו שהם של כל ישראל. אלא זאת אומרת ירושלם עשו אותה בחצר בית שמירה מה הצר בית שמירה תופסת אף זו תופסת. אמר רבי הרא אטרה כדי שהוא טבול לראשון ולשני אם התרו בו משום שני לוקה. התיב רבי מנא והתנינן בית שמאי אימרים יחזור מעשר שני שלהם ויאכל בירושלם אית לך מימר על דבית שמאי לוקח אלא חומר הוא במחיצות אוף הכא חומר הוא במחיצות. רבי זעירה בעי הפריש עליו שני ממקום אחר נפטר או כבר תפשהו מחיצה. רבי יונה בעי עשה כולו שני למקום אחד כולו נתפש או לא נתפש אלא אחד מעשרה שיש בו. הא סלי תאנים לאכילה וסלי ענבים לאכילה נמר מלאכה הם.

הלכה ו אמרו בית הלל לבית שמאי אין אתם מודים לנו כפירות שלא נגמרה מלאכתם שיפדה מעשר שני שלהם ויאכל בבל מקום. אף פירות שנגמרה מלאכתם כן. אמרו להם בית שמאי לא אם אמרתם בפירות שלא נגמרה מלאכתם שאינו יכול להבקירן ולפוטרו מן המעשרות תאמרו בפירות שנגמרה מלאכתם שאינו יכיל להבקירן ולפוטרו מן המעשרות. אמרו להם בית הלל אף פירות שנגמרה מלאכתם יכול הוא להבקירן ולפוטרם מן המעשרות וכי סלי תאנים וענבים לאכילה שמא אין יכול להבקירן לפטרו מן מעשר הדא אמר. סלי תאנים לאכילה וסלי

tas decimæ, in rem, ex qua non recesserit sanctitas decimæ; etenim illi dicit: At non ita dicet populo terræ nisi in re dubia, at non in re certo indecimata; quia non tradunt rem certo indecimatam populo terræ.

Constitutio IV. Ut possit fieri massa, & restitui, ut possit fieri massa, & restitui.

Constitutio V. Rabi Simeon ben Lakisch dicit: Quod dicis Hierosolymam considerarunt sicut atrium domus custodiæ: Sicut atrium domus custodiæ lavatur, ita pariter hoc lavatur: Dicit R. Jona: Hac ratione vel domus, ubi se non lavant, quæ sunt omnium Israelitarum: At hoc dicit: Hierusalem considerant sicut atrium domus custodiæ; sicut atrium domus custodiæ comprehendit, ita pariter hoc comprehendit. Dicit Rabi: Hoc dicit: Ut sit immersio pro prima & secunda decima; Si in eo permiserunt, propter secundam vapulat: Objicit R. Mena: Atqui legimus: Schola Schammai dicit: Restituet decimam eorum secundam, & comedet Hierosolymis: Tu potes dicere contra Scholam Schammai quod vapulat. At gravius est in sepimentis; ita pariter hoc loco gravius erit in sepimentis. R. Zehera quæsivit: Si separet super eo secundam ex loco alio, absolviturne, an comprehenditur in sepimento? R. Jona quæsivit: Si faciat totum decimam secundam pro loco uno, totum comprehenditurne an non comprehenditur nisi una ex decem partibus, quæ in illo est? Ecce canistrum ficuum pro cibo, & canistrum uvarum pro cibo, eorum opus perfectum est.

Constitutio VI. Dixit Schola Hillel scholæ Schammai. Nonne vos nobiscum consentitis in fructibus, quorum opus non fuerit perfectum, quod possit redimere decimam secundam, & comedere in omni loco? Ita poterit fieri in fructibus, quorum opus fuerit perfectum. Respondit illis schola Schammai: Minime: Si dixistis de fructibus, quorum opus non fuerit perfectum, ratio est, quia potest illos facere communes, & liberare a decimis, dicetis de fructibus, quorum opus fuerit perfectum, quos non poterit facere communes, & liberare a decimis? Respondit illis schola Hillel: Vel fructus, quorum opus perfectum fuerit, poterit facere communes, & liberare a decima: Num canistra ficuum, & uvarum sunt pro cibo? Fieri potest ut non possit facere communes, ut liberet a decima. Hoc dicit: Canistrum ficuum pro cibo, & canistrum uvarum pro cibo,

ענבים לאכילה גמר מלאכה הם . אמר להם בית שמאי לא אם אמרתם בפירות שלא נגמרה מלאכתם שהוא יכול להוציא עליהם שני ממקום אחר. תאמרו בפירות שנגמרה מלאכתם שאינו יכול להוציא עליהן שני ממקום אחר . הדא פשיטא שאילה אמר רבי זעירא רבי חנינא ורבי יונתן ורבי יהושע בן לוי עלו לירושלם נתמנו להם פירות ובקשו לפרותם בגבולים אמר להם חד סבא אבוכון לא הוון עבדין כן אלא מפקרן חוץ לחומה ופודין אותם שם. סבתא הוות סברה מימר רואים את המחיצות כאלו עולות . ואילין רבנין הוון סברין מימר אין רואים את המחיצות כאלו עולות . סבתא הוות סברה מימר כרבי ליעזר . ואילין רבנין סברין מימר כרבי יהושע . רבי פינחס מסאב לה ופדי לה דו חשש לדו ולדין . רבי יעקב בר אידי ורבי יהושע בן הלכה כדברי התלמיד אמר רבי זעירה ובלבד בפירות שהם טבולין לדמאי. הא דמי עצמו כבר תפשתו מחיצה .

הלכה ז אמר רבי לעזר לחומרין רבי יוסי בעי מהו לחומרין. אמר רבי יונה הדא דתנינן תמן בתי הברים שפתחיהם לפנים וחללם לחוץ מכנגד החומה ולפנים כלפנים . מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ . אין שוחטים שם קדשים קלים כלפנים ולא פודים שם מעשר שני כלחוץ . אין פתחיהם לחוץ וחללם לפנים מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ מכנגד החומה ולפנים אין שוחטים שם קדשים קלים כלפנים ולא פודים שם מעשר שני כלחוץ . אמר רבי יעקב בר אחא כיני מתניתא תוכן קודש וגגותיהם חול מכנגד הקודש ולקודש כלקודש. מכנגד החול ולחול חול . בנויות בקודש ופתוחות לקודש ולחול תוכן קודש בנויות בחול ופתוחות לקודש ולחול תוכן חול . הם דאת אמר תוכן קודש אוכלים

bo, eorum opus est perfectum. Respondit illis schola Schammai: Minime: Si dixistis de fructibus, quorum opus non fuerit perfectum, ratio est, quia pro illis potest educere decimam secundam ex alio loco, dicetis de fructibus, quam opus fuerit perfectum, pro quibus non potest educere decimam secundam ex alio loco? Hoc certum est, quod hoc dicat R. Zehera; R. Chanina, & Rabi Jonathan, & R. Jehosua ben Levi adscendentes Hierosolymam, statuerunt fructus, & quæsierunt eos redimere in terminus; dixit illis quidam senex: Patres vestri non ita faciebant; sed faciebant eos communes extra murum, & ibi redimebunt. Iste senex putat dicendum, quod considerentur sepimenta quasi adscensus; & isti sapientes putant dicendum, quod non considerentur sepimenta sicut adscensus: Iste senex putat dicendum juxta mentem R. Elieser, & isti sapientes putant dicendum juxta mentem R. Jehosua. R. Pinchas profanavit, & redemit: Hoc molestum fuit huic, & illi: R. Jacob bar Idi, & R. Jehosua ben Levi: Constitutio juxta verbæ discipuli: Dicit R. Zehera; Dummodo in fructibus, qui fuerint indecimati in re dubia; at ipsum pretium jam apprehendit sepimentum.

Constitutio VII. Dicit R. Eliesér ad aggravandum: Quæsivit R. Jose: Quid erit ad aggravandum? Dicit R. Jona: Hoc est quod ibi legimus: Domus torcularium, quorum portæ fuerint interius, & eorum spatium vacuum exterius, e regione muri & interius, habetur interius, e regione muri & exterius, habetur exterius: Ibi non mactant sanctitates leves, ut habeatur interius, neque redimunt decimam secundam, ut habeatur exterius: Si eorum portæ fuerint exterius, & eorum spatium vacuum fuerit interius, e regione muri & exterius, habetur exterius, e regione muri & interius habetur interius: Ibi non mactant sanctitates leves, ut habeatur interius, neque redimunt decimam secundam, ut habeatur exterius. Dicit R. Jacob bar Acha: Ita se habet Misna: Eorum interius est sanctum, & eorum tecta profana; e regione sancti versus sanctum totum erit sanctum, e regione profani & versus profanum, totum erit profanum. Si ædificata fuerint in sancto, & aperta in sanctum, & in profanum, eorum spatium interius erit sanctum: Si ædificata fuerint in profano, & aperta in sanctum, & in profanum, eorum spatium interius erit profanum. Hoc est quod dicis. Eorum interius est sanctum;

שם קדשי קדשים ושוחטים שם קדשים קלים וטמא שנכנס לשם חייב. רב יהודה בשם רב אין לוקים אלא על אורך מאה ושמונים ושבע ועל רוחב מאה ושלשים וחמש . והתני לשכה שהיא בנויה בשיווי חומת העזרה אוכלים שם קדשי קדשים ושוחטים שם קדשים קלים וטמא שנכנס לשם פטור . תיפתר כהדא תנייא דתני אמר רבי יוסי זו משנת רבי עקיבה . אבל דברי חכמים הבדילו כל הלשכות וכל הלשכות הולכים אחר פתחיהם.

הלכה ח כתיב כי לא תוכל שאתו . מה נן קיימים אם בריחוק מקום כבר כתיב כי ירבה מסך . אם בקירוב מקום כבר כתיב ונתת הכסף . תני בר קפרא אמר אב הטומאה דבר תורה. וולד הטומאה מדבריהם . רבי יוחנן אמר בין זה בין זה דבר תורה . וקשיא דבית שמאי על דרבי יוחנן דבית שמאי אומרים הכל יפדה ויאכל בפנים חוץ משניטמא באב הטומאה בחוץ. מה בין וולד טומאה בחוץ ובין אב הטומאה בחוץ זה וזה דבר תורה הוא ואפילו על דברי בית הלל לא מקשיא. דבית הלל אמרין הכל יפדה ויאכל בחוץ חוץ שניטמא בוולד הטומאה בפנים . מה בין וולד הטומאה בפנים . מה בין אב הטומאה בפנים זה וזה לא דבר תורה הוא . לא הוו בה רבנין אלא על דבר קפרא. וקשיא דבר קפרא על דבית שמאי דבית שמאי אומרים הכל יפדה ויאכל בפנים חוץ משניטמא באב הטומאה בחוץ. מה בין אב הטומאה לוולד הטומאה בין בחוץ בין בפנים זה וזה לא דבר תורה הוא שלא אומרים אינו מעשר שני שנכנס ויוצא. מעתה לא יפדה שלא יהו אומרים אינו מעשר שני נכנס לירושלם ונפדה בשעה שניטמאו בפנים מחיצה תופסתו . בשעה שניטמא בחוץ אין מחיצה תופסתו. ואפילו על דבית הלל לית הוא מקשייא.

ctum ; ibi comedunt sanctitates sanctitatum , & ibi mactant sanctitates leves ; & fieri potest , si illuc ingrediatur , quod teneatur . Rabi Jehuda nomine Rab : Non vapulant nisi propter longitudinem 187. cubitorum , & propter latitudinem 135. Atqui extat traditio: Conclave si ædificatum sit æqualiter in muro atrii , ibi comedunt sanctitates sanctitatum , & ibi mactant sanctitates leves , & immundus si illuc ingrediatur , absolvitur. Potest exponi juxta hanc traditionem: Etenim extat traditio : Dicit R. Jose : Hæc est Misna R. Akiba . At ex verbis sapientum separarunt omnia conclavia , & omnia conclavia incedunt post eorum portam .

Constitutio VIII. Scriptum est : *Quum non potueris portare :* Quomodo nos explicabimus ? Si de loci distantia, jam scriptum est : *Et longior a te fuerit via* . Si de loco proximo , jam scriptum est : *Et dabis argentum* . At quid designat : *Quum non potueris portare ?* Quum non potueris redimere. Et scriptum est : *Et dabis argentum* . Traditio : Bar Kaphra dicit : Pater immunditiei est ex lege , natus immunditiei ex verbis scribarum . R. Jochanan : Uterque ex lege : At est objectio scholæ Schammai contra Rabi Jochanan : Etenim schola Schammai dicit: Omne redimetur , & comedetur intus excepto illo , quod fuerit pollutum foris per patrem immunditiei . Quodnam est discrimen inter filium immunditiei foris, & patrem immunditiei foris ? Uterque est ex lege ; Vel contra verba scholæ Hillel non est objectio . Etenim dicit schola Hillel : Omne redimetur & comedetur foris, excepto illo , quod pollutum fuerit intus per filium immunditiei: Quodnam est discrimen inter filium immunditiei intus, & patrem immunditiei intus ? Uterque non est ex lege : Non consentiunt in hoc sapientes , sed est objectio τῷ bar Kaphra . Atqui est objectio bar Kaphra contra scholam Schammai; etenim schola Schammai dicit : Omne redimetur , & comedetur intus, excepto illo, quod foris pollutum fuerit per patrem immunditiei : Quodnam est discrimen inter patrem immunditiei & filium immunditiei sive foris , sive intus ? Uterque non est ex lege , ut non dicant ; Ecce decima secunda infertur, & effertur . Hinc non redimetur ; ne dicant : Ecce decima secunda allata est Hierosolymam & redemta est; quando intus polluitur , sepimentum illam comprehendit ; quando foris polluitur , sepimentum illam non comprehendit : Vel scholæ Hillel non est objectio:

דבית הלל אומרים הכל יפדה ויאכל בחוץ חוץ משניטמא בולד הטומאה בפנים . מה בין וולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ זה וזה לא מדבריהם הוא . בשהכניסם על מנת שלא תתפשנו מחיצה . אמר רבי זעירה הדא אמרה מעשר שני טהור שהכניסו על מנת שלא תתפשנו מחיצות אין מחיצה תופסתו . רבי יונה בעי טהור דבר תורה ואת אמר הכין . אלא כיני עבר ופדה פדוי . רבי יעקב דרומיא בעא קומי רבי יוסי נטמא חוץ לירושלם ונכנס לא יצא שלא יהו אומרים ראינו מעשר שני נכנס לירושלם ויוצא. קול יוצא ליוצא ואין קול יוצא לפדוי . רבי חייה בר אדא בעא קומי רבי מנא נטמא בולד הטומאה ופדיו ותזר וניטמא באב הטומאה . נאמר אם היו המעית הראשונות קיימות מחלל עליהם ואם לאו אינו מחלל עליהם ואין לוקים לא על המעות הראשונות ולא על המעות השניות . רבי יונה בעי אף ללוקח כן. אמר רבי מנא מחיצה תופסת והלוקח תופס . כשם שנאמר במחיצתה כך נאמר בלוקח.

הלכה ט מה טעמא דרבי יודה כסף ראשון ולא כסף שני . אלא מן מה דאינון מתיבין ליה מקל וחומר הוא מותיב לון מקל וחומר . רבי יוסי בשם רבי יוחנן צבי עשו בקדשי ברק הבית לטעון העמדה והערכה. רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירה בהמה טמאה מהו שתיטען עמדה והערכה אמר ליה אילולי דאמר רבי יוסי בשם רבי יוחנן חיה טהורה אינה טעונה עמדה והערכה בהמה טמאה לא. אמר רבי הילא ותני כן ואם בבהמה הטמאה ופדה בערכך מה בהמה טמאה מיוחרת ששוה שעת פריונה לשעת הקדישה . אף אני ארבה את המיתה ששוה שעת פריונה לשעת הקדישה ומוציא את שאמר הרי זה הקדש

jectio: Etenim schola Hillel dicit: Omne redimetur, & comedetur foris, excepto illo, quod intus polluatur per filium immunditiei. Quodnam est discrimen inter patrem immunditiei, & filium immunditiei sive foris sive intus? Uterque non est ex verbis scribarum: Quando inferat eo pacto, ne illud comprehendat sepimentum. Dicit R. Zehera: Hoc dicit: Decima secunda munda si inferatur eo pacto, ut illam non comprehendat sepimentum, sepimentum eam non comprehendit: R. Jona quæsivit: Munda est ex lege: Et tu ita dicis? At ita se res habet: Si transgrediens redimat, erit redemta. R. Jacob meridionalis quæsivit coram R. Jose. Si polluatur extra Hierusalem, & inferatur, non efferetur, ne dicant: vidimus decimam secundam illatam Hierusalem, & elatam: Vox educit eductum; at vox non educit redemtum. Rabi Chijah bar Ada quæsivit coram Rabi Mena: Si polluatur per filium immunditiei, & redimatur, atque iterum polluatur per patrem immunditiei: Dictum est: Si sibi fuerint priores nummi existentes, profanabit super illis, si minus, non profanabit super illis, at non vapulant propter nummos priores, neque propter nummos posteriores: R. Jona vult, quod etiam emtor ita sit: Dicit Rabi Mena: Sepimentum comprehendit, & emtio comprehendit. Sicut dictum est de sepimento, ita pariter dicendum est de emtione.

Constitutio IX. Quænam est ratio R. Jehuda? Argentum primum, at non argentum secundum: At ex eo, quod illi objiciunt argumento a minori ad majus, ipse objicit argumento a minori ad majus. R. Jose nomine R. Jochanan: Capreolum consideraverunt in sanctitatibus instaurationis domus, ut obligetur ad consistentiam, & ad æstimationem Rabi Hieremia quæsivit coram R. Zehera: Bestia immunda num obligatur ad consistentiam, & ad æstimationem? Respondit illi: Hoc est quod dicit R. Jose nomine R. Jochanan: Fera munda non obligatur ad consistentiam & æstimationem. At non bestia immunda: Dicit R. Ela: Atqui extat traditio: *Si vero fuerit bestia immunda redimet juxta æstimationem tuam*. Sicut bestia immunda est peculiaris, & æquiparatur tempus suæ redemtionis tempori suæ sanctificationis; Ita pariter ego includam ejus mortem, ut æquiparetur tempus suæ redemtionis tempori suæ sanctificationis; Et excludam: Siquis dicat: Ecce hic sit sanctus: Et moriatur; non æquiparatur

ומיתה שלא שוות שעת פריונה לשעת הקדישה . אמר רבי יוסי מתניתה אמרה כן חמור מועלים בה ובחלבה . וחלב לאו במיתה היא וכל שהוא טעון פריון מועלין בו. אין תיפתריגיה לשם הילכת מיתה לא יכיל דתנינן חמור אמר רבי חנינא קומי רבי מנא תיפתר כרבי שמעון דרבי שמעון אמר קרשי בדק הבית אין טעונים עמדה והערכה. אמר ליה אין כרבי שמעון למה לי חמור אפילו שאר כל בהמה.

הלכה י אמר רבי זעירא אמרה תורה פורטיהו במקדש וכונסהו בגבולין . מה במקדש יצא קנקן לחולין. אף בגבולין נתפש קנקן מעשר . רבי חייה בשם רבי יוחנן כיני מתניתא אם עד שלא גפן קרא שם לא קנה מעשר קנקן . משגפן קרא שם קנה מעשר קנקן עד שלא גפן קרא שם עולות באחד ומאה. אם משגפן קרא שם מקדשות כל שהם . אם עד שלא גפן קרא שם תורם מכל אחד ואחד . במה דברים אמורים בשל יין אבל בשל שמן בין עד שלא גפן בין שנפן לא קנה מעשר קנקן . בין עד שלא גפן בין משגפן עולות באחד ומאה. בין עד שלא נפן בין שגפן תורם מאחר על הכל.

הלכה יא אמר רבי חנניה וקשיא על דבית שמאי מה בינה לחמשה שקים בגורן אלו חמשה שקים בגורן שמא אין תורמים ומעשרים מזה על זה. רבי יהושע בן לוי אמר על הראשונה הושבה . רבי בא אמר על השנייה אם רוב רביעית חולים יש לי בחבית זו יצא קנקן לחולין. רבי חייה בשם רבי יוחנן מתניתא אמרה כן רבי שמעון אומר אף האומר לחבירו חבית זו אני מוכר לך חוץ מקנקנה יצא קנקן לחולים.

ratur tempus suæ redemtionis tempori suæ sanctificationis: Dicit R. Jose; Misna ita dicit: In asino prævaricantur, & in ejus lacte: At lac non est ejus mors: & quod debeat redimi, in eo prævaricantur. Si velis exponere, eo pacto ut adducatur ad mortem: Non potes: Etenim legimus asinum: Dixit Rabi Chanina coram R. Mena: Potest exponi juxta mentem R. Simeonis: Etenim R. Simeon dicit: Sanctitates instaurationis domus non obligantur ad consistentiam, neque ad æstimationem. Respondit illi. Si sit juxta mentem Rabi Simeonis, quorsum asinus? vel reliqua omnia animalia.

Constitutio X. Dicit R. Zehera: Dicit lex: Liberat in sanctuario, & introducit in terminis: Sicut in sanctuario cantharus profanatur, ita pariter in terminis apprehendit cantharos decima: R. Chijah nomine R. Jochanan: Ita se habet Misna. Si priusquam eos clauserit, eos nomine insignierit, non acquiret decima cantharos: Si postquam clauserit, eos nomine insignierit, acquirit decima cantharos: Si priusquam clauserit, nomine insignierit, adscendunt in uno & centum; si postquam eos clauserit, nomine insignierit, sanctificantur quotquot illi fuerint: Si priusquam eos clauserit, nomine insignierit, separabit ex uno pro omnibus; si postquam eos clauserit, nomine insignierit, separabit ex singulis. De quo hæc dicta sunt? De cantharis vini, at de cantharis olei, tam antequam clauserit, quam postquam clauserit, non acquisivit decima cantharos: Tam antequam clauserit, quam postquam clauserit, adscendunt in uno & centum: Tam antequam clauserit, quam postquam clauserit, separabit ex uno pro omnibus.

Constitutio XI. Dicit R. Chananjah: Atqui est objectio contra scholam Schammai. Quid inter illum & quinque saccos in area? Isti sunt quinque sacci in area; fieri potest ut non separent & deciment ex hoc pro illo. R. Jehosua ben Levi dicit: In primum restituet. Rabi Ba dicit: Super secundum, si major pars quadrantis profani sit mihi in hoc dolio, cantharus profanetur. Rabi Chijah nomine R. Jochanan: Misna ita dicit. R. Simeon dicit: Vel si dicat socio suo; Dolium hoc ego tibi vendam, excepto hoc cantharo: Cantharus profanatur.

פרק רביעי

א המוליך פירות מעשר שני ממקום היוקר למקום הזול או ממקום הזול למקום היוקר פודיהו בשער מקומו. המביא פירות מן הגורן לעיר כרי יין מן הגת לעיר השבח לשני ויציאה מביתו.

ב פודים מעשר שני בשער הזול כמות שהחנוני לוקח לא כמות שהוא מוכר כמות שהשולחני פורט לא כמות שהוא מצרף. אין פודים מעשר שני אכסרה את שדמיו ידועים נפדה על פי אחד ואת שאין דמיו ידועין נפדה על פי שלשה. כגון היין שקיסם ופירות שהרקיבו ומעות שהחליאו.

ג בעל הבית אומר בסלע. ואחר אומר בסלע בעל הבית קודם מפני שהוא מוסיף חומש. בעל הבית אומר בסלע. ואחר אומר בסלע ואיסר. את של סלע ואיסר קודם מפני שהוא מוסיף על הקרן. הפורה מעשר שני שלו מוסיף עליו חמישיתו בין שהוא שלו בין שניתן לו מתנה.

ד מערימין על מעשר שני כיצד אומר אדם לחבירו לבנו ולבתו הגדולים לעברו ולשפחתו העבריה. הילך מעות האלו ופרה לך את מעשר זה. אבל לא יאמר לו כן לבנו ולבתו הקטנים לעבדו ולשפחתו הכנענים מפני שידם בידו.

ה היה עומר בגירן ואין בידו מעות אומר לחבירו הרי הפירות האלו נתונים לך מתנה וחוזר ואומר לו הרי הם מחוללים על מעות שבבית.

ו משך ממנו מעשר בסלע ולא הספיק לפרותו על שעמד בשתים נותן לו סלע ומשתכר בסלע ומעשר שני שלו. משך ממנו מעשר בשתים ולא הספיק לפרותו ער שעמד בסלע נותן לו סלע מחוליו וסלע של מעשר שני שלו. אם היה עם הארץ נותן לו מדמיו.

ז הפודה מעשר שני ולא קרא שם רבי יוסי אומר דייו. רבי יהורה אומר צריך לפרש. היה מדבר עם האשה על עיסקי גיטה וקידושיה. נתן לה קידושיה ולא פירש רבי יוסי אומר דייו ורבי יהודה אומר צריך לפרש.

CAPUT IV.

I. SI deferat fructus decimæ secundæ de loco caro ad locum vilem, aut de loco vili ad locum carum, redimet eos juxta pretium loci: Si deferat fructus ex area in civitatem, si cados vini ex torculari in civitatem, lucrum cedit decimæ secundæ, at impensæ fient ex domo sua.

II. Redimunt decimam secundam pretio vili, uti tabernarius emit, non uti vendit, ut nummularius recipit, sed non ut conflat. Non redimunt decimam secundam æstimatione ex æquo; cujus pretium notum est, redimet dicto unius, cujus vero pretium est ignotum, redimer dicto trium, uti vinum acidum, & fructus, qui putruerint, & nummi, qui rubiginem contraxerint.

III. Si paterfamilias dixerit pro siclo; & alter dixerit pro siclo: Paterfamilias præfertur, quia addit quintam partem. Si paterfamilias dixerit siclo; & alius dixerit siclo & assario: Qui dixerit siclo, & assario præfertur, quia addit super sortem: Siquis redimat suam decimam secundam, addet ejus quintam partem, sive sua fuerit, sive sibi dono data fuerit.

IV. Callide agunt in decima secunda. Quomodo? Siquis dicat socio suo, & filio, & filiæ suæ majorennibus, & servo & ancillæ suæ Hebræis: Ecce tibi isti nummi, & redime tibi hanc decimam. At non ita dicet, & filio, & filiæ suæ minorennibus, neque servo, & ancillæ suæ Chananæis; quia eorum manus est ut manus sua.

V. Si consistat in area, & non sint in ejus manu nummi, dicet socio suo. Ecce isti fructus tibi dono dati sunt; atque iterum illi dicet. Ecce isti profanentur super nummis, qui sunt domi.

VI. Si attraxerit de illo decimam pro siclo, & antequam redemerit, valuerit duos; dabit illi siclum, & lucrabitur siclum, & decima secunda erit sua. Si attraxerit ab illo decimam duobus siclis, & priusquam redemerit valuerit siclum, dabit illi siclum de suo profano, & siclum dat de decima secunda: Si fuerit populus terræ, dabit de ejus pretio.

VII. Si redemerit decimam secundam, & illam nomine non insignierit, R. Jose dicit: Satis est: R. Jehuda dicit: Debet declarare. Siquis loquantur cum muliere de negotio libelli repudii, & sponsalium, & det illi sponsalia; & non declaret; R. Jose dicit: Satis est: Et R. Jehuda dicit: Debet declarare.

VIII.

ח המניח איסר ואכל עליו חציו והלך למקום אחר והרי הוא יוצא בפונדיון אוכל עליו עוד איסר . המניח בפונדיון ואכל עליו חציו וחלך למקום אחר והרי הוא יוצא באיסר אוכל עליו עוד פלג . המניח איסר של מעשר שני אוכל עליו אחד עשר איסר . ואחד ממאה באיסר . בית שמאי אומרים הכל עשרה ובית הלל אומרים בודאי אחד עשר ובדמאי עשרה.

ט כל המעות הנמצאים הרי אלו חולים ואפילו דינרי זהב עם הכסף ועם המעות מצא בתוכם חרש וכתוב עליו מעשר הרי זה מעשר.

י המוציא כלי וכתוב עליו קרבן רבי יהודה אומר אם היה של חרש הוא חולים ומה שבתוכו קרבן ואם היה של מתכת הוא קרבן שבתוכו הולים . אמרו לו אין דרך בני אדם להיות כונסים חולים בקרבן.

יא המוציא כלי וכתוב עליו קוף קרבן מ׳ם מעשר. דל׳ית דמאי. ט׳ית טבל תיו תרומה . שבשעת הסכנה היו כותבים תיו תחת תרומה . רבי יוסי אומר וכולם שמות אדם הם . אמר רבי יוסי אפילו מצא חבית והיא מליאה פירוה וכתוב עליה תרומה הרי אלו חולים שאני אומר אישתקר היתה מליאה פירות תרומה פינה.

יב האומר לבנו מעשר שני בזוית זו ומצאו בזוית אחרת הרי אלו חולים . הרי שם מנה ומצא מאתים השאר חולין. מאתים ומצא מנה הכל מעשר.

סליק פירקא

הלכה א המוליך פירות מעשר שני כו׳ . אמר רבי יונה לא אמרו אלוא המוליך הא בתחילה אסור. ובפירות מעשר שני . אבל בפירות שהם טבולים למעשר שני אפילו לכתחילה מותר . כהדא רבי ה׳ל פירין הכא ופירין בכותניין והוה קבע מעשרה דהכה תמן ומפרק לון בשערא דתמז תני בין ביוקר והוזלו בין בזול והוקרו ניחא . ביוקר והוזלו בזול והוקירו שנייא

VIII. Si deponat assarium, & comedat super eo ejus dimidium, & abeat in alium locum, & ibi impenderit pondion, comedet præterea super illo assarium: Si deponat pondion, & comedat super illo ejus dimidium, & abeat in alium locum, & valeat illic assarium comedet præterea super illo dimidium. Si deponat assarium decimæ secundæ, comedet super eo undecim in assario, & unam de centum in assario. Schola Schammai dicit: Omnes decem. Et schola Hillel dicit: In re certo indecimata undecim, & in re dubia decem.

IX. Omnes nummi, qui inveniuntur sunt profani, vel denarius aureus cum argento & cum æneis nummulis: Si in illis inveniatur testa, in qua scriptum sit: Decima; Decima erit.

X. Si invenerit vas cui inscriptum sit: oblatio: R. Jehuda dicit: Si fuerit testaceum, profanum est; & quod in eo continetur, oblatio est; Si fuerit metallinum; illud erit oblatio, & quod in eo continetur, erit profanum. Dixerunt illi. Non solent homines colligere profanum in oblationem.

XI. Si inveniat vas cui inscriptum sit *Coph*, erit oblatio, si *Mem* decima, si *Dalet* res dubia, si *Tet* indecimatum: Si *Tau* separatio. Tempore periculoso *Tau* scribebant loco separationis. Rabi Jose dicit: Et omnia hæc sunt nomina hominum: Dicit Rabi Jose: Etsi inveniatur dolium, quod sit plenum fructibus, cui inscriptum sit separatio, profani sunt; quia ego dico: Anno præterito, fuit plenum fructibus separationis, & illud evacuavit.

XII. Si dicat filio suo: Decima secunda in hoc angulo: Et inveniat in alio angulo, erit profana: Si ibi sit mina, & inveniat 200. si 200. & invenerit minam; omnes sunt decimæ.

Finis capitis.

CONstitutio I. Si deferat fructus decimæ secundæ &c. Dicit R. Jona; non dixerunt nisi, si deferat, ecce in principio erit vetitum, & in fructibus decimæ secundæ; At in fructibus qui fuerint indecimati pro decima secunda, vel in principio, erit licitum. Juxta illud Rabi; qui hic habebat fructus, & habebat in Cotanin, & statuit decimam horum in hoc loco, & redemit illos juxta mensuram illius loci. Etenim ibi extat traditio: Sive caro & vili pretio, sive vili & caro pretio: Recte caro, & vili; vili & caro, diversum est, quia po-

היא מהוא יכול להערים עליו ולפוטרו מן החומש . תני אבא בר חילפיי בר קרייא אמר במה דברים אמורים בודאי אבל בדמאי בין ביוקר והוזלו בין בזול והוקרו מוכרו בזול . למה משום שנראה להימכר בזול או משום שאינו יכול להחזירו למקומו . מה נפק מביניהון הורי הוקירו מקומו . אין תימר משום שאינו יכול להחזירו למקומו הרי הוקירו . אין תימר משום שנראה להימכר בזול אפילו כן נראה להימכר בזול כהדא רבי חייה בר ווא הוה ברומי וחמתין מפרקין אילין ניקלוסיא דהכא תמן כשערה דהכא אמר מאן דהורו לון חילפיי בר קירויא הורי לון . תני משתכר הוא אדם עד שקל . משתכר הוא אדם עד רביעית . היך עבדא דינרא הכא בתרין אלפין ובארבאל בתרין אלפין ולקן והוא בעי מיחן חמשים ריבוא ומיסוק דיהב ליה הכא בתרין אלפין והמשין ריבוא . תני אין פורים מעשר שני לשם שני אלא לשם חולים . רבי שאול בעי הנע עצמך שהיו הכל ירועים בו שהוא שני אפילו כן תני אין פורים מעשר שני אלא במין על מינו דלא כן מה נן אמרין פורים מן החטים על השעורים ומן השעורים על החטין לכן צריכה אפילו מן האגרו על השמתית . ומן השמתית על האגרו . אמר רבי חנניה רבי היה לוקח קישואין בכורות למלכות וקובע מעשר שני שלהם על כל עוקץ ועוקץ . ראה אותם כאילו הם חתוכות . רבי יוחנן בעי שלימות ואת אמרת התיכות אמר רבי יונה ויאות אלו שנים שהיו שותפין בקישות אחת לזה חלק אחד ולזה תשעה חלקים שמא הוא אומר לו טול חלקך ואני חלקי . אלא על ידי זה ועל ידי זה נמכר ביוקר . והכא על ידי זה ועל ידי זה נמכר ביוקר כהדא רבי שמעון בר רבי הוה מקיד על אילין דרומיא דהוון מזלזלין בה . נסתון בר קפרא וקרטטא קומוי אמר ליה טב הוא כלום עד כדון מילה מקרטטה ולא טבא מילה מקרטטה וטבה . רבי יהושע בן לוי אמר אין פורים מעשר שני אלא עד שלשים וששה בשווי ואמר רבי חזקיה זה שהוא מחלל לא יהא מחלל על חצי פרוטה שלא יהא כמחלל על אסימון אלא עד שוה פרוטה.

potest callide agere, & liberare a quinta parte. Traditio: Aba bar Chilphai bar Kuria dicit: De quo hæc dicta sunt? de re certo indecimata, at in re dubia tam caro & vili, quam vili & caro, vendunt vili. Qua de causa? Quia videtur vendere vili, aut quia non potest restituere in locum suum: Quid eruitur ex utroque? Docet pretium carum loci sui. Si dicas, quia non possit restituere in locum suum ecce carum est: Si dicas, quod videatur vendere vili, vel si videatur vendere vili: Juxta hoc Rabi Chijah bar Hua cum esset Romæ, vidit, quod redimerent dactylos hujus loci juxta mensuram alterius loci: Dixit: Quis vos hoc docuit? Chalphai bar Chrirujah nos docuit: Traditio: Homo potest lucrari usque ad siclum, potest homo lucrari usque ad quartarium. Quomodo faciebat? Si denarius hoc loco pro 2000. & in Arbel pro 2000. si velit sumere, & velit dare quinquaginta myriadas; concluditur, quod hic est in 2050. myriadibus. Traditio: Non redimunt decimam secundam nomine secundæ decimæ, sed nomine profani: Rabi Saul quæsivit: Si putas, quod omnes norint, quod sit secunda decima; licet ita sit, tamen traditur: Non redimunt decimam secundam nisi in specie pro sua specie: Quod non ita est: quomodo nos dicimus: Redimunt ex tritico pro hordeo, & ex hordeo pro tritico? Hac de causa necesse est, ex optimo pro adusto, & ex adusto pro optimo. Dicit Rabi Chananjah: emit cucumeres primitivos pro regno, & statuit eorum decimam secundam pro singulis acuminibus; consideravit illos quasi abscissos: R. Jochanan vult integros, & tu dicis abscissos? Dicit R. Jona: Dummodo ista sint duo, quæ comprehendantur in uno cucumere; Huic erit una pars, & illi novem partes; fieri potest ut illi dicat: Sume tibi partem tuam, & ego sumam partem meam: At hoc vel illo modo vendetur caro pretio; & hic hac vel illa causa vendetur caro pretio: Juxta illud R. Simeonis ben Rabi, qui inquisivit de his meridionalibus, qui hoc vilipendebant. Probavit bar Kaphra, & abscidit coram eo; Dixit illi; Num est bonum? Hucusque res quæ sit abscissa, & non est bona, & res abscissa, quæ est bona. R. Jehosua ben Levi dicit: Non redimunt decimam secundam, nisi æqualiter usque triginta, & sex: Et dicit Rabi Ezechia: Qui profanat, non profanabit nisi super dimidio obolo, ne profanet super moneta non signata, nisi quando æquivaleat obolo.

Con-

הלכה ב אמר רבי אימי עלה קומי רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש ואינון אמרי פוק ואישלם כהדין תנייה פודים מעשר שני בשעת הזול ולא בשעת היוקר כמות שהשולחני לוקח לא כמות שהוא מוכר . כמות שהשולחני פורט לא כמורת שהוא מצרף. עד כרון דבר מרובה היה דבר ממועט אפילו כן כמות שהחנוני לוקח לא כמורת שהוא מוכר . כמות שהשלחני פורט לא כמות שהוא מצרף . רב נחמן בר יעקב מחוי חותל לנגרא ומפרק על פומיה רבי ינאי מחוי רובע חטים לחטוניא ומפרקא על פומיה רבי סימון חווי פירין לרבי חלקיה אמר ליה בשוויהן אמר ליה כן . אמר רבי חלקיה בשם רבי סימון אין פודים מעשר שני על פי השוטים . רבי פנחס חווי פירין לגרוסה אמר ליה בשויהן אמר ליה הכין . אמר רבי חלקיה בשם רבי סימון אין פודים על פי השוטים . אמר רבי שמי במה בר נש בעי בטהרה טהורה בתקופת תמוז . בתר בלני מסיק לזורייה ומיתיה פריטין ומיפרקיניהו אמר רבי ירמיה כמה בר נש בעי כערובתא בפתי רמשא סנשייא קלעז ומעביר עליהם ומיתי פריטין ומפרקינה . אמר רבי יודן בר גדיזא רבי יעקב בר בון מניחם עליו עד שיכמושו ופודה אותם מוצאי שבת מיד . רבי מנא הל משח ואחתיה לעכו . אמר ליה רבי חייה בר אדא אין ההוא מישחך דבית מעקה קיים . הא ענחך רניפרקיניה דלא טב שיתא מני . אמר רבי יוחנן פודים מעשר שני על פי שלשה לקוחות ואפילו אחר מהם נוי. אפילו אחד מהם בעל . רבי יונה בעי שניהם נוים לא שניהם בעלים לא . אחד נוי ואחר בעל לא. אלא לצדדים איתאמרת.

הלכה ג ואין חומשו של זה מרובה על תוספתו של זה. אמר רבי אבין שנייא היא שהוא יכול להערים עליו ולפוטרו מן החומש של סלע ואיסר קודם מפני שהוא מוסיף על הקרן . רבי יעקב בר אידי בשם רבי סימיי כל מעשר שני שאין בקרנו שוה פרוטה אינו מוסיף חומש . רבי יוסי בי רבי סימון בשם רבי יוחנן כל מעשר שני שאין בחומשו שוה פרוטה אינו מוסיף חומש . התיב רבי בא

Conſtitutio II. Dicit Rabi Amme, quando ingreſſus eſt coram R. Jochanan, & R. Simeone ben Lakiſch; & illi dixerunt : Expro me & perfice juxta hanc traditionem : Rediment decimam ſecundam tempore pretii vilis, at non tempore cari pretii, uti tabernarius emit, ſed non ut vendit, ut nummularius recipit, ſed non ut conflat: Hactenus de re multa, de parva vel hoc modo, uti tabernarius emit, ſed non ut vendit, ut nummularius recipit non ut conflat. Rabi Nachman bar Jacob oſtendit caniſtrum fabro, & redemit ex ejus dicto. R. Inai oſtendit quartarium tritici Sitoni, & redemit ex ejus dicto: R. Simon oſtendit fructus τῷ R. Chalchia; Dixit illi: Quanti valent? Reſpondit: ita: Dixit R. Chalchia nomine R. Simonis; Non redimunt decimam ſecundam ex dicto ſtultorum. R. Pinchas oſtendit fructus molitori fabarum: Dixit illi: Quanti valent? Reſpondit: Ita: Dicit R. Chalchia nomine Rabi Simeonis: non redimunt decimam ſecundam ex dicto ſtultorum. Dicit Rabi Same: Quando homo vult ſe purificare purificatione in ſolſtitio Tamuz, poſt balneum educit fructus, & adducit nummos, & reſtituit: Dicit R. Hieremia: Quando quis faciat commixtionem pane, cum muliere pectunt, traducet ſuper eas, & adducet nummulos, & redimet. Dicit R. Jodan bar Ghedia: R. Jacob bar Bon, relinquebat ſuper illo donec flaceſcerent, & illos redimebat in exitu Sabbathi ſtatim: Rabi Mena habebat oleum, & detulit Aco; Dixit illi Rabi Chijah bar Ada: Si hoc tuum oleum eſt ſepimento ſtabili tempus eſt ut redimas, quia non valet ſex libras. Dicit R. Jochanan: Redimunt decimam ſecundam ex dicto trium emtorum, vel ſi unus ex iis fuerit gentilis: vel ſi unus ex iis fuerit dominus. Rabi Jona non vult ambos gentiles, neque ambos dominos; neque ſi unus ſit gentilis, & alter dominus: At de lateribus dictum eſt.

Conſtitutio III. At quinta pars hujus non ſuperabit incrementum illius. Dicit R. Abin: Diverſum eſt, eo quod poſſit callide agere de illo, & liberare a quinta parte ſicli & aſſarii anterioris, quia addit ſuper ſorte. R. Jacob bar Idi nomine R. Simai: Omnis decima ſecunda, quæ in ſua ſorte non æquivaleat prutæ, non addit quintam partem: Rabi Joſe diſcipulus R. Simeonis nomine R. Jochanan: Omnis decima ſecunda, quæ in ſua quinta parte non æquivaleat prutæ, non addit quintam partem: Objecit

בר ממל והתנינן חמש פרוטות הן. וניתני שש על דעתיה דרבי סימאי וקרנו של מעשר שני בשוה פרוטה. ושבע על רעתיה דרבי יוחנן וחומשו של מעשר שני שוה פרוטה. ועוד מן הדא דאמר רבי יוסי בשם רבי מנא בר תנחום רבי אבהו בשם רבי יוחנן אין קרקע נקנה בפחות משוה פרוטה. ועוד מן הדא מעשר שני שאין דמיו ידועים דייו שיאמר הוא וחומשו מחולל על הסלע הזה. רבי יוסי בשם רבי קריספא רבי יונה בשם רבי זעירא בסלע של מעשר שני היא מתניתא אי אפשר שלא יהא שם חולית כל שהן אמר רבי יוחנן הקדש שפדייו יותר על דמיו תפס את הכל מעשר שני שפדייו יותר על דמיו לא תפס את הכל. מה בין הקדש מה בין מעשר שני. אמר רבי אימי שכן אדם מצוי להיות מרבה בהקדישו. רבי זעירא בעא קומי רבי אימי נבדק אותו האיש ואמר לא לכך נתכוונתי אמר ליה לכשיבדוק. רבי יונה בעי כמאן דאמר אינו כנכסיו. ברם כמאן דאמר כנכסיו הוא מה בין הקדש ומה בין מעשר שני. אמר רבי יוסי לא כן כבר איתמר טעמא שכן אדם מצוי להיות מרבה בהקדישו. אמר רבי יוחנן הקדש פדייו ולא הוסיף חומש הרי זה פרוי. מעשר שני שפדייו ולא הוסיף חומש הרי זה אינו פרוי. מה בין הקדש ומה בין מעשר שני. אמר רבי הילא הקדש יש לו תובעין מעשר שני אין לו תובעין. רבי יונה בעי כמאן דאמר אינו כנכסיו. ברם כמאן דאמר כנכסיו הוא מה בין הקדש ומה בין מעשר שני. אמר רבי יוסי ולא כבר איתמר טעמא הקדש יש לו תובעין. מעשר שני אין לו תובעין. הפורה מעשר שני שלו מוסיף עליו חמישיתו בין שהוא שלו בין שניתן לו מתנה מתניתא דרבי מאיר דרבי מאיר אומר אין מתנה כמכר. אמר רבי יונה דברי הכל היא תיפתר בפירות

jecit Rabi Ba bar Mimal: Atqui legimus: Quinque prutæ sunt: & extat traditio: sex ex mente Rabi Simai, & sors decimæ secundæ ut æquivaleat prutæ; & septem ex mente R. Jochanan, & quinta pars decimæ secundæ æquivalebit prutæ. Et præterea probatur ex eo quod dicit R. Jose nomine R. Mena bar Tanchum, R. Abau nomine R. Jochanan: Fundus non acquiritur minori pretio, quam æquivaleat prutæ: Et præterea hinc probatur. Si decimæ secundæ fuerit ignotum pretium satis erit; quando dicat: & ejus quinta pars profanetur super hoc siclo. R. Jose nomine R. Karispha, R. Jose nomine R. Zehera; In siclo decimæ secundæ extat Misna; fieri non potest, ut ibi non sit profanum quantuluncunque. Dicit R. Jochanan: Sanctum, si redimatur pluris quam sit ejus pretium, comprehendit totum; decima secunda, si redimatur pluris, quam sit ejus pretium, non comprehendit totum: Quodnam est discrimen inter sanctum, & decimam secundam? Dicit R. Amme: Quia homo deprehenditur, quod multiplicet in suis sanctitatibus. R. Zehera quæsivit coram R. Amme: Exploratus fuit hic vir; & dixit: Non ita fuit mea intentio; Respondit: Postquam fuerit exploratus. R. Jona consentit cum illo qui dicit: Non in suis facultatibus: Jam juxta mensuram illius qui dicit in ejus facultatibus, quodnam est discrimen inter sanctum & decimam secundam? Dicit R. Jose: Non ita dicta fuit ratio quod deprehendatur, quod homo multiplicet in suis sanctitatibus: Dicit Rabi Jochanan: Sanctum si redimitur, & non adeit quintam partem, erit redemtum; Si decima secunda redimatur, & non addat quintam partem non erit redemta. Quodnam est discrimen inter sanctum & decimam secundam? Dicit R. Ela: In sancto sunt repetitiones debiti; at in decima secunda non sunt repetitiones debiti. Rabi Jona consentit cum eo, qui dicit: Non sunt sicut ejus facultates: Jam juxta mentem illius qui dicit; erit sicut ejus facultates: quod erit discrimen inter sanctum & decimam secundam? Dicit R. Jose: Nonne jam dicta est ratio? In sancto sunt repetitiones debiti, at in decima secunda non sunt repetitiones debiti: Si redimat suam decimam secundam, addet super illa ejus quintam partem, sive sua sit, sive sibi dono data fuerit: Misna Rabi Meir: Etenim R. Meir dicit: Donatio non est sicut venditio: Dicit R. Jona: Ex omnium consensu est: Potest exponi

שהם טבולים למעשר. והתנינן הפודה נטע רבעי שלו מוסיף עליו חמישיהו אית לך מימר בפירות שהם טבולים למעשר שני. והתנינן לנטע רבעי. לא לנטע רבעי עצמו ברם הכא מעשר הוי סופך מימור.

הלכה ד רבי אבון אמר איתפלגון רבי לעזר ורבי יוסי בר חנינה. חד אמר למה מערימין עליו מפני שכתוב בו ברכה. וחרנה אמר למה פודים אותו בשער הזול מפני שכתוב בו ברכה. מה נן קיימין אם בשאמר לו פדה לי משלך פדה לך משלי. ותני כן פדה לי משלך פדה לך משלי אינו מוסיף חומש. אמר רבי יוחנן כל מעשר שאינו הוא ופדיונו משלו אינו מוסיף חומש. רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי חנינא טעמא דרבי יוחנן ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמישיתו יוסף עליו. כדי שיהא הוא ופדיונו משלו. מה נן קיימים אם בגדולה זכה בסימנים אם בקטנה קטן זכה. אמר רבי יודן בר שלום קומי רבי יוסי תיפתר כמאן דאמר הקטן תורם. אמר ליה ואפילו כמאן דאמר הקטן תורם. קטן זכה על דעתין דרבנין דתמן ניהא דתמן אמרין בשם רב נחמן בר יעקב כל שנותנים לו אגוז ומשליכו צרור והוא נוטלו. המוציא בידו כמוציא באשפה. אגוז והוא נוטלו צרור והוא משליכו גזילו גזל מפני דרכי שלום. אגוז וצרור והוא נוטלם ומצניעם ומביאם לאחר זמן גזילו גזל גמור. זכה לעצמו אבל לא לאחרים. רב הונא אמר כשם שהוא זוכה לעצמו כך הוא זוכה לאחרים. הכל מודים שאין מתנתו מתנה. דכתיב כי יתן איש. מתנת איש מתנה ואין מתנת קטן מתנה דברי חכמים. רבי יודה בר פזי בשם רבי יוחנן רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן לעולם אין גזילו גזל גמור עד שיביא שתי שערות. רבי אבהו בשם רבי יוחנן

poni de fructibus, qui sint indecimati pro decima. Atqui legimus: Si redimat plantam anni quarti, quæque sit: addet super illa ejus quintam partem. Tibi dicendum est de fructibus, qui sint indecimati pro decima secunda: Atqui legimus pro planta anni quarti; Non pro ipsa planta anni quarti.

Constitutio IV. R. Abun dicit: Dissentiunt R. Elieser, & R. Jose bar Chanina: Alter dicit. Cur de ea callide agunt? Quia de ea scripta est benedictio: Et alter dicit: Cur eam redimunt æstimatione vili? Quia de ea scripta est benedictio. Quomodo nos explicabimus? Si de illo qui dicat: Egredere, & redime mihi: Ejus legatus est: Egredere, & redime mihi: Suæ sunt: At ita nos explicabimus de illo, qui dicat: Redime mihi de tuo, redime tibi de meo: Atqui ita extat traditio: Redime mihi ex tuo, redime tibi ex meo: Non addet quintam partem. Dicit R. Jochanan: Omnis decima si ipsa, & ejus redemtio non sit de bonis suis, non addit quintam partem. R. Jose discipulus R. Bon nomine R. Chanina; ratio R. Jochanan hæc est: *Et si redimendo redimat de decima sua, quintam ejus partem addet super illa*. Ut ipsa, & ejus redemtio sit de ejus bonis: Quomodo nos explicabimus? Si de majorenni, majorennis acquirit signis, si de minorenni, minorennis acquirit. Dixit Rabi Jodan bar Schelum coram R. Jose; Potest exponi juxta mentem illius qui dicit: Minorennis separat: Dixit illi: Vel juxta mentem illius qui dicit: Minorennis separat: Minorennis acquirit ex mente sapientum; Ibi concedatur: Etenim ibi dixerunt nomine R. Nachman bar Jacob; Si illi detur nux, & projiciat, lapillum, & ipse sumat; Quod invenitur in ejus manu, habetur perinde ac inveniatur in sterquilinio: Nux, & ipse sumat lapillum, & projiciat, ejus rapina est rapina propter pacem: Si sit nux, & lapillus, & ipse sumat lapillum; & abscondat; & adducat in aliud tempus, ejus rapina est rapina perfecta: Sibi acquirit, at aliis non acquirit. Rabi Huna dicit: Sicut sibi acquirit, ita pariter aliis acquirit: Omnes conveniunt quod ejus donatio non sit donatio: Etenim scriptum est: *Quando dederit vir*. Donatio viri est donatio, at donatio minorennis non est donatio; verba sapientum. R. Jehuda bar Pazi nomine R. Jochanan, R. Jacob bar Acha nomine R. Jochanan: Nunquam ejus rapina erit rapina perfecta, nisi postquam eduxerit duos pilos. R. Abau nomine R.

Jo-

הדא דתימר להוציא ממנו בדין אבלי להביא קרבן שבועה כל עמא מודיי עד שיביא שתי שערות . ברם כרבנין דהכא בשם רבי יוסי בעי מעתה אפילו לעצמן לא יזכה דכתיב ל רעהו עד שיהא ברעהו רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל בר רב יצחק פתר לה בשיטת אפיוטות . דתנינן תמן אפיוטות מקחן מקח וממכרם ממכר במטלטלין . והתנינן אבל אינו מזכה לא על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עברו ושפחתו הכנענים מפני שידם בירו . רבנין דקיסרין אמרין כאן בקטן שיש בו דעת . כאן בקטן שאין בו דעת . תמן תנינן השואל את הפרה ושילחה לו ביד בנו ביד עבדו ביד שלוחו . לית הדא אמרה שהעבד זכה מרבו לאחר . אמר רבי לעזר תיפתר בעבד עברי . אמר רבי יוחנן אפילו תיפתרינה בעבד כנעני תיפתר באומר לו פתח לה והיא באה מאליה . והתני כן הנהיגה המשיכה קרא לה ובאת אחרין נתחייב לה לשלם כשואל . רבי זעירא שמע לה מן הכא אבל אינו מזכה לא על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים מפני שאין ידם בידו . לית הדא אמרה שאין העבד זכה מרבו לאחר . תיפתר כרבי מאיר . דרבי מאיר עביד יד העבד ביד רבו . והתני אשתו רבי מאיר סבר יד האשה כיד בעלה . רבי חנניה בשם רבי פינחס תיפתר כהדין תנייה דתני אשתו אינה פודה לו מעשר שני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר אשתו פודה לו מעשר שני . והדין תניה רבי מאיר עבד יד העבד ביד רבו ולא יד האשה ביד בעלה .

הלכה ה בראשונה היו עושים כן במעות היו נוטלים אותם ובורחים התקינו שיהו עושים בפירות אף על פי כן היו נוטלים אותם ואוכלים אותם . התקינו שיהא מזכה לו אחד מעשרה לקרקע. רבי איניא בר סיסי סלק גבי רבי יונה אמר ליה אפרוק לך בהדא סילעא אמר אי בעא מינס נסא חזר ונסתה מיניה . אמר רבי יונה כד שערית דעתיה דאלו נסתה

Jochanan: Quod dicis, intelligitur, ut educatur jure ab eo; at ut adducat sacrificium juramenti, omnes conveniunt, donec eduxerit duos pilos: Ubique juxta sapientes: Etenim ibi quæsitum est nomine R. Jose; Hinc vel sibi non acquirit: Etenim scriptum est: *Proximo suo*: donec sit sicut proximus suus. R. Jose discipulus R. Bon nomine Samuelis bar R. Isaach exponit de mente puerorum: Etenim ibi legimus: Puerorum emtio est emtio, & puerorum venditio est venditio in bonis mobilibus: Atqui legimus: At non acquiret per filium, & filiam suam minorennes, neque servum & ancillam suam Chananæos, quia eorum manus est ut manus sua. Sapientes Cæsarienses dicunt; Hic intelligitur de parvulo, in quo sit scientia; & ibi de parvulo, in quo non sit scientia: Ibi legimus: Si commodaverit vaccam, & eam mittat per filium, servum, & legatum suum: Non hoc dicit; quod servus a domino suo alteri acquirat. Dicit R. Elieser: Potest exponi de servo Hebræo. Dicit R. Jochanan; vel si exponatur de servo Chananæo; potest exponi de illo qui dicat; Aperi; & ipse sponte vadat. Atqui ita extat traditio: Si ducat, & trahat, & vocet, & veniat post eum obligatur ad compensationem, sicut ille qui commodato acceperit. R. Zehera hinc probat. At non acquirit per filium, & filiam suam minorennes, neque per servum & ancillam suam Chananæos, quia eorum manus est ut manus sua. Hoc non dicit, quod servus a domino suo alteri non acquirat: Potest exponi juxta mentem R. Meir: Etenim R. Meir considerat manum servi sicut manum domini: Atqui extat traditio de uxore: Rabi Meir putat manum uxoris sicut manum mariti. R. Chananjah nomine R. Pinchas: Potest exponi juxta hanc traditionem: Etenim extat traditio: Uxor non redimit decimam secundam; R. Simeon ben Eliesér dicit nomine R. Meir: Uxor redimit decimam secundam: Atqui hæc est traditio: R. Meir considerat manum servi sicut manum domini, at non manum uxoris sicut manum mariti.

Constitutio V. Olim ita agebant in nummis, illos sumentes fugiebant; Statuerunt, ut facerent in fructibus, licet ita esset, illos sumebant, & comedebant: Statuerunt, ut ipse sibi acquireret unam ex decem partibus pro fundo. R. Ania bar Sisi adscendit ad R. Jona, illi dicens: Persolvam tibi hoc siclo; Dixit illi: Si velit probare probabit, atque iterum probet. Dicit R. Jona: Quando conjectet sua mente, vel si probaret, quod

לא הוה אמר לי כלום לפום כן יהכת יתה לה.

הלכה ו מתניתין דלא כרבן שמעון בן גמליאל דתנינן רבן שמעון בן גמליאל אומר לעולם משיכתו של מעשר שני היא פדיונו . רבי יוסי בשם רבי לעזר אין מוסיפים חומש על הסלע השנייה והיה רבי לעזר מסתכל ביה. אמר ליה מה את מסתכל בי . אף רבי הילא מודי בה כיי דאמר רבי יוחנן כל מעשר שני שאינו הוא ופדיונו משלו אינו מוסיף חומש .

הלכה ז מהו צריך לפרש זה גיטיך וזה קידושך והכא זה פדיון מעשר שני . רבי זעירא חייה בר בון אבא בר תחליפא בשם רבי הושעיה מה פליגין כשהפליגו דעתם לעניינות אחרים . אבל אם היו עסוקים באותו ענין גט הוא . רבי חני בעא קומי רבי יוסי רבי כרבי יוסי ורבי נתן כרבי יודה דתנינן תמן איפשי שתקבל לה . אלא הא לך ותן לה אם רצה להחזיר יחזיר . מתניתא דרבי דתני אמרה הבא לי גיטי והלך ואמר לו אשתך אמרה התקבל לי גיטי הוליכו לה ונתנו לה זכה לה התקבל לה אם רצה להחזיר לא יחזיר דברי רבי רבי נתן אומר הוליכו לה ונתנו לה אם רצה להחזיר יחזיר. זכה לה והתקבל לה אם רצה להחזיר לא יחזיר . רבי אומר בכולם לא יחזיר עד שיאמר לו אי איפשי שתקבלי אלא שתוליכי לה וקשיא על דרבי הא לך מדיבורי אם רצה להחזיר לא יחזיר. רבי וקשיא על דרבי נתן הא לך מדיבורא אם רצה להחזיר לא יחזיר . רבי הונא אמר נעשה שלוחו ושלוחה . איסה אמר כולהן דתנינן שלוחו ושלוחה מגורשת ואינה מגורשת . אמר ליה ומה בידך. ואמר רבי זעירא חייה בר בון אדא בר תחליפא בשם רב הושעיה מה פליגין בשהפליגו דעתון לעניינים אחרים . אבל אם היו עסוקים באותו ענין גט הוא. והכא אפילו הם עסוקים באותו הענין היא המחלוקת . רבי עזרה בעא קומי רבי מנא אף לעניין מתנה כן . אדם עושה שליח

quod nihil illi diceret ; idcirco si det , illi erit.

Constitutio VI. Misna non est juxta Raban Simeonem ben Gamaliel: Etenim legimus: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Semper attractio decimæ secundæ erit ejus redemtio. R. Jose nomine Rabi Elieser: non addunt quintam partem super siclo secundo: R. Elieser ad illam attendebat: Dixit illi: Cur ad hanc attendas. Vel R. Ela consentit in hoc, juxta illud quod dicit Rabi Jochanan; Omnis decima secunda si ipsa, & ejus redemtio non sit de suis bonis, non addit quintam partem.

Constitutio VII. Num necesse est ut exponat: Hic est tuus libellus repudii, & hæc sunt tua sponsalia, & hæc est redemtio decimæ secundæ? R. Zehera, Chijah bar Bon, Aba bar Tachlipha nomine R. Osajah in quo dissentiunt? Quando dispertiatur eorum mens in aliis subjectis, at si fuerint occupati in eorum subjecto, erit libellus repudii. Rabi Hagai quæsivit coram R. Jose, Rabi bar R. Jose, R. Nathan bar R. Jehuda; Ibi legimus: Fieri potest ut accipiat: At si dicat: Ecce tibi, & da illi; si velit restituere, restituet: Misna Rabi, qui docet: Si illa dicat: Affer mihi meum libellum repudii; & abiens illi dicat: Uxor tua dixit: Accipe mihi meum libellum repudii: Si eum afferat, & illi det, acquirit, accipiens, si velit restituere, non poterit restituere: Verba Rabi: R. Nathan dicit: Si eum afferat, & illi det, si velit restituere, poterit restituere; acquirit, accipiens, si velit restituere, non poterit restituere. Rabi dicit: Omnino non restituet, donec illi dicat: Fieri non potest, ut mihi accipias; sed ut mihi afferas. At est objectio contra Rabi: Ecce tibi: Postquam dixit: Si velit restituere, non poterit restituere: Atque etiam est objectio contra R. Nathan: Ecce tibi. Postquam dixit: Si velit restituere, non poterit restituere: R. Huna dicit: Fiet legatus viri, & legatus mulieris. Ita dicit hæc omnia: Etenim legimus; Si sit legatus viri, & legatus mulieris; erit repudiata, & non erit repudiata: Dixit illi: Quid est in manu tua? Et dicit R. Zehera, Chijah bar Bon, Aba bar Tachlipha nomine R. Osajah: In quo dissentiunt? Quando dispertiatur eorum mens in aliis subjectis, at si fuerint occupati in hoc subjecto, erit libellus repudii: At hoc loco vel si fuerint occupati in ipso subjecto, tamen est dissensio. Rabi Zehera quæsivit coram R. Mena; Vel in subjecto donationis res ita se habet: Potest ho-

לקבל דבר שאינו שלו . אמר ליה תמ התורה זיכה אותה בגיטה והיא עושה שליח לקבל דבר שהוא שלה . אית לך מימר במתנה אדם עושה שליח לקבל דבר שאינו שלו . ועוד מן הדא דאמר רבי יוסי רבי יעקב בר זבדי רבי אבהו' בשם רבי יוחנן אמר ליתן מתנה לחבירו וביקש לחזור בו חוזר בו . קם רבי יוס' עם רבי יעקב בר זבדי אמר ליה והינו הין צדק . אמרין בשעה שאמר הין צדק הוה.

הלכה ח תני רבי חייה שני איסרים פונדיון . אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן המניח איסר ואכל עליו חציו והלך לו למקום אחר והרי הוא יוצא בפונדיון אוכל עליו עוד איסר. שמואל אמר לא מצייא תנייה אין יסב חד לעשרה צריך למיסב חדא למאת . אין יסב חדא למאת צריך למיסב חדא לאלף . אין יסב חדא לאלף צריך מיסב חדא לעשרה אלפים בית שמאי אומרים בודאי אחד עשר ובדמאי עשרה . תני בר קפרא בין בדמאי בין בודאי אחד עשר הם . הורי רבי יודן בר רבי שלום כהדא דתני בר קפרא בית שמאי כרבי ליעזר דרבי ליעזר אמר הנאמן על השני נאמן על הראשון אמר רבי יוסי דברי הכל היא . עשו אותו כתוספת הביכורים . מה תוספת הביכורים נאכלת בטהרה ופטורה מדמאי אף זה נאכל משם שני ופטור מן הראשון . אתא רבי חנניה בשם רבי יוסי דרבי ליעזר היא .

הלכה ט שלא תאמר הואיל ואין דרך בני אדם לעשות כן יהא שני לפום כן צרך מימר חולים . תני אלף דלת חית טית ריש מם תיו תרומה . אלף קדמיתא . דלת דמאי . חית חלבו . טית טובו . ריש ראשית . מם מעשר . תיו תרומה. בישין שני . פישין שני . יוד מם מעשר מעשר עיר פרקון לשם יוסי לשם שמעון לעלות לאכלם בירושלם חולים אני אומר כיבוליה עשו ביניהון עד כדון חדשות

homo statuere legatum, ut accipiat rem quæ sua non sit? Respondit illis: Ibi lex acquirit illi suum libellum repudii; & ipsa statuit legatum, ut accipiat rem quæ sua sit: Tu potes dicere, quod in donatione homo possit statuere legatum, ut accipiat rem quæ sua non sit. Et præterea probatur ex eo, quod dicit R. Jose, R. Jacob bar Zebedai, Rabi Abau nomine R. Jochanan dicit; ut det donum socio suo; si velit repetere, poterit repetere; Surgens Rabi Jose cum R. Jacob bar Zebedai dicit: *Et ecce Hin justus*. Dixerunt: Quando dicit ita, est justus.

Constitutio VIII. Docet R. Chijah duo assaria pondion: Dicit R. Jose: Misna ita dicit: Qui deposuerit assarium, & comederit super eo dimidium illius, & abierit in alium locum, & illic impenderit pondion, comedet etiam super eo assarium. Samuel dicit: Non deprehenditur traditio: Si det unum pro decem, necesse est ut det unum pro centum; Si det unum pro centum, necesse est ut det unum pro mille; Si det unum pro mille, necesse est ut det unum pro decem millibus: Schola Schammai dicit in re certo indecimata undecim, & in re dubia decem. Docet bar Kaphra; tam in re dubia quam in re certo indecimata sunt undecim: Docet R. Jodan discipulus R. Schelum juxta illud quod docet bar Kaphra, & schola Schammai consentit cum R. Eliezer; Etenim Rabi Eliezer dicit; qui fide dignus est de decima secunda, erit quoque fide dignus de prima: Dicit Rabi Jose: Ex omnium consensu est: Considerant ipsum sicut incrementum primitivorum: Sicut incrementum primitivorum comeditur in puritate, & absolvitur a re dubia, ita pariter hæc comedetur nomine decimæ secundæ, & absolvetur a prima: Venit R. Chananjah nomine R. Jose: Hæc est sententia Rabi Eliezer.

Constitutio IX. Ne dicas: Quoniam non solent homines ita facere, erit secunda; sic erit necesse dicere profanum: Traditio: *Alef*, *Dalet*, *Chet*, *Thet*, *Res*, *Mem*, *Tau* separatio; *Aleph* prima, *Dalet* res dubia, *Chet* ejus pinguedo, *Thet* ejus lucrum, *Res* primitiæ, *Mem* decima, *Tau* separatio, *Chet* melius, *Thet* optimum, בישין decima secunda: פישין decima secunda: *Jod Mem* decima; Decimam civitatis si persolvant nomine Jose, nomine Simeonis, ut deferant, & comedant Hierosolymæ profana, ego dico: Societatem facient inter eos; Hactenus de novis; de veteribus ego

ישנות אני אומר אתמול היתה מליאה תרומה ופונה כהדא דרבי יודה ורבי יוסי הוון שותפין בגרביה . כד דמך רבי יונה אמר רבי מנא לרבי יוסי כל גרב דכתיב ביה רבי יונה דידי . אמר ליה אישתקד הוה דידך אישתרא דידי מצא במגופתו הרי הוא כתוב עליו מעשר הרי זה מעשר נתחלפו לו תמן תנינן זימן שחורים ומצא לבנים לבנים ומצא שחורים שנים ומצא שלשה אסורים . שלשה ומצא שנים מותרין רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא דרבי היא . דתני מאתים ומצא מנה המנה נוטל דברי רבי . וחכמים אומרים חולים . חזר ואמר דברי הכל היא . שנייא היא כגוזלין שדרכם לפרוח . והתני רבי חלפתא בן שאול היא הדבר בגוזלין היא הדבר בבצים הוי דרבי היא . תמן הוא הניח הוא מצא . ברם הכא אביו הניח אבין מצא . רבי בון בר כהן אמר קומי רבי יסא בשם רבי אחא הורי רבי בא בר זבדא במעשר שני כהדא דרבי . הרי שהיה מצטער על מעותיו של אביו נראה לו בחלום כך וכך הם יבמקים פלני הם . אתא עובדא קומי רבנין אמרין דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין . רבי יונה בעי מצטער וחמי ואת אמר הכין . אמר רבי יוסי לא מסתברא דלא בהוא דלא מצטער וחמי ברם הכא כמה דבר נש הוי הוא חלים . אמר רבי אבין מאן דעבד יאות עבד כרבי יוסי חד בר נש אתא לגבי דרבי יוסי בן חלפתא . אמר ליה חמית בחילמאי מיתמר לי איזיל לקפודקיא ואת משכח מדלא דאבוך . אמר ליה אזל אבוי דהוא גברא לקפודקיא מן יומוי אמר ליה לא . אמר ליה איזיל מני עשר שריין גו בייתיך ואת משכח מידלא דאבוך קפא דקוריא . חד בר נש אתא לגבי דרבי יוסי בר חלפתא אמר ליה חמית בחילמאי לבוש חד כליל דזית . אמר ליה דאת מתרוממא לבתר יומין . אתא חד חורן אמר ליה חמית בחילמאי לביש כלילא דזית . אמר ליה דאת מלקי . אמר ליה לההוא גברא אמרה דאת מתרוממא ולי אמרת דאת מלקי אמר ליה ההוא הוה בנציא בחבטיא חד בר נש אתא לגבי דרבי ישמעאל כרבי יוסי אמר

ego dico: Nudiustertius erat plena separatione, & vacua, ficut R. Jehuda & Rabi Jona focietatem inierunt in vafe. Quando mortuus eft R. Jona; dixit R. Mena τῷ R. Jofe: Omne vas, cui infcriptum eft R. Jona, meum eft: Refpondit illi: Olim erat tuum, nunc eft meum: Si inveniat in fua fubftantia; ecce fcriptum eft: *Decima*: Ecce erit decima: Si commutentur: Ibi legimus: Si præparet nigros, & inveniat albos, fi albos, & inveniat nigros, fi duos, & inveniat tres, funt vetiti; fi tres & inveniat duos, funt liciti: R. Jacob bar Acha nomine R. Ifa: Hæc eft fententia Rabi, qui docet: Si 200. & inveniat minam, fi minam, fumet; verba Rabi; & fapientes dicunt: funt profani: Iterum dixit: Ex omnium confenfu eft. Diverfum eft in pullis avium, qui folent volare. Atqui docet R. Chalaphta ben Saul; Sive agatur de pullis avium, five de ovis, eft fententia Rabi. Ibi intelligitur, quando ipfe reponat, & ipfe inveniat; Hic quando ejus pater reponat, & ejus pater inveniat. R. Bon bar Choen dixit coram R. Ifa nomine R. Acha: Docet R. Ba bar Zebeda in decima fecunda juxta hanc fententiam Rabi: Ecce affligebatur de nummis patris fui, quos fibi oftendit pater in fomnio: ita, & ita in tali loco funt: Allatum fuit factum coram fapientibus, qui dixerunt: Verba fomniorum non adfcendunt, neque defcendunt: R. Jona quæfivit: Erat afflictus, & vidit; & tu ita dicis? Dixit R. Jofe: Non eft verifimile, ut de hoc non fuerit afflictus, & viderit; profecto hoc loco de eo, quod homo cogitat, fomniat. Dicit R. Abin: Quod putat, recte putat juxta mentem Rabi Jofe: Quidam homo adiit R. Jofe ben Chalaphta, dicens illi: vidi in fomnio opes quod mihi diceretur: Abi Laodiceam, & invenies patris tui: Dixit illi: Abiitne unquam pater iftius viri: Laodiceam? Refpondit minime. Dixit illi: Abi, numera decem tigna in domo tua, & invenies opes patris tui adhærentes trabi. Quidam homo adiit Rabi Jofe bar Chalaphta, eique dixit: Vidi in fomnio meo me indutum corona oleæ: Refpondit illi: Tu exaltaberis poft paucos dies: Venit quidam alius, eique dixit: Vidi in fomnio meo me indutum corona oleæ: Refpondit illi: Vapulabis: Dixit: Illi viro dixifti: Exaltaberis; & mihi dicis: Vapulabis? Refpondit: Ille vidit in fua protrufione, & tu in decuffione: Quidam homo adiit R. Ifmaelem bar R. Jofe eique dixit: Vi-

ליה חמית בחלמאי משקה זיתא משח. אמר ליה תיפח רוחיה דההוא גברא לאימיה הוא חכם. חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחילמי עיני נשקה חבירתה. אמר ליה תיפח רוחיה דההוא גברא לאחתיה הוא חכם. חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחילמאי אית ליה תלתא עיינין. אמר ליה תנורים ארת עביד תרתין עיניך ועיניה דתנורא. חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחילמאי איה ליה ארבעה אודנין. אמר ליה מלוי את תרתי ארניך ותרותי אודנוי דגרבא. חד בר נש אתא לגבי רבי ישמאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחילמאי ברייתא ערקין מן קומוי. אמר דאת מייתי איזייא וכל עמא ערקין מן קרמך. חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחילמאי לביש חד פינקס דתרי עשר לוחין. אמר ליה איסטווא דההוא גברא אית בה תרי עשר מרקען. חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חסית בחילמאי בלע חד כוכב. אמר ליה תיפח רוחיה דההוא גברא יהודאי קטל רכתיב דרך כוכב מיעקב. חד בר נש אתא לקמיה דרבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחילמאי מיתמר לי הכין זרק אצבעתך נחת אמר ליה הב לי אגרי ואנא אמר לך. אמר ליה חמית בחילמי טיתמר לי הכין תיהוי נפח בפומך. אמר ליה הב לי אגראי ואנא אמר לך. אמר ליה לא חלמיה בחילמי הכין נחת דילפא בחיטך. כד איתמר לך הכין אינפחן. כד איתמר לך תנין צמחין. חד כותיי אמר אנא אזיל מפלי בהדון סבא דיהודאי. אתא לגביה אמר ליה חמית בחולמאי ארבעה ארזים וארבע שיקמין מקניתא אדרא תורתא וההוא גברא יתיב מדרך. אמר ליה תיפח רוחיה דההוא גברא לית הדין

Vidi in stanio meo. Liquorem olivæ olei: Respondit illi: Pereat ille vir, qui voluit concumbere cum matre sua. Quidam homo adiit R. Ismaelem bar Rabi Jose, eique dixit: Vidi in somnio meo, quod oculus meus alterum oscularetur. Respondit: Pereat iste vir qui voluit concumbere cum sua sorore. Quidam vir adiit R. Ismaelem bar R. Jose, eique dixit: Vidi in somnio meo, quod mihi essent tres oculi. Respondit: Furnos tu facies: Duo sunt tui oculi, & oculus furni. Quidam vir adiit R. Ismaelem discipulum R. Jose, eique dixit: Vidi in meo somnio, quod mihi essent quatuor aures: Respondit: Duæ sunt tuæ aures, & duæ aures utris; Quidem vir adiit Ismaelem discipulum R. Jose, eique dixit: Vidi in somnio meo creaturas fugientes a conspectu meo: Respondit: Tu adduces fœtorem & universus populus fugiet a conspectu tuo. Quidem vir adiit R. Ismaelem discipulum R. Jose, eique dixit: Vidi in somnio meo volumen ex duodecim tabulis: Respondit: In veste hujus viri erunt duodecim lacerationes. Quidam vir adiit R. Ismaelem discipulum R. Jose, eique dixit: Vidi in somnio meo me deglutire unam stellam. Respondit: Pereat iste vir qui Judæum occidet. Scriptum est enim: *Orietur stella ex Jacob*. Quidam vid adiit R. Ismaelem discipulum R. Jose, eique dixit: Vidi in somnio meo, quod vinea hujus viri produceret lactucas; Respondit: Vinum hujus viri evadet acetum, & tu sumes lactucas, & intinges lactucas in aceto. Quidam vir adiit R. Ismaelem discipulum R. Jose, eique dixit: Vidi in somnio meo, quod mihi diceretur; Sparge digitum tuum: descendet. Respondit: Da mihi mercedem meam, & ego dicam tibi. Dixit illi: Vidi in somnio meo, quod mihi ita diceretur: Erit inflatio in ore tuo: Respondit illi. Da mihi mercedem meam, & ego dicam tibi. Dixit illi: Sic vidi in somnio meo erectum digitum tuum. Respondit illi: Nonne dixi tibi: Da mihi mercedem meam, & ego dicam tibi? Quando dictum est tibi sic: descendit stillicidium in triticum tuum. Quando dictum est tibi sic: inflabitur. Quando dictum est tibi sic: germinebit. Quidam Cuthæus dixit: Ego incedebam ut projicerem sortes cum hoc sene Judæo, cum illum adiissem, ei dixit: Vidi in somnio meo quatuor cedros, & quatuor sycomoros; acquisivi aream vestem; rediit ille vir ex itinere: Respondit: Pereat ille vir: Non est hoc somnium. Licet ita sit, non dimittam

חלם אפילו כן לית את נפיק ריקן ארבעתי ארזי ארבעתי שיטתיה דערסא . ארבעתי שיקמי ארבעתי כורעתא דערסא . מקניתה מרגלתא . אדרא ברא דתבנא תורתא אצבעתא. והוא גברא יתיב מדרך . והוא גברא רביע בגויה לא חיי ולא מייתי . וכן הוות ליה. חדא איתא דאתיא לגבי רבי ליעזר אמרה ליה חמית בחילמאי תיניתא דביתא מיתכרא. אמר לה דאת מולד כר דכר אזלה וילדה דכר. בתר יומין אזלה בעיא ליה אמרין לה תלמידוי לית הוא הכא אמרין לה מה את בעייא מיניה אמרה לון חמית ההיא איתתא בחילמאי תינייתא דבייתא מיתכרא אמרין לה דאת מוליד כר דכר ובעלה דההיא איתתא מיית . כד אתא רבי לעזר תנון ליה עובדא אמר לו קטלתון נפש למה שאין החלום הולך אלא אחר פתרונו שנאמר ויהי כאשר פתר לנו כן היה. אמר רבי יוחנן כל החלומות הולכין אחר פתרוניהם חוץ מן היין יש שותה יין וטוב לו . יש שותה יין ורע לו . תלמיד חכם שותה וטוב לו . עם הארץ שותה ורע לו. חד בר נש אתי רבי עקיבא אמר ליה חמית בחילמאי רגלי קטינא . אמר ליה דמועדא מייתי ולית מיכל קופד. אתא חד חורן לגביה אמר חמית בחילמאי רגלי מסובלא אמר ליה מועדא מייתי ואית לך קופד סגי . חד תלמיד מן דרבי עקיבה הוה יתיב ואפוי משניין אמר ליה מהו כן אמר ליה חמית בחילמאי תלת מילין קשיין באדר את מיית וניסן ליה את חמי ומה דאת זרעליה את כנש. אמר ליה תלתיהון טבא אינון . בהדרא דאוריתא את מתרוממא וניסין ליה את חמי. ומה דאת זרע לית את כנש . מה דאת מוליד לית את קבר.

פרק חמישי

א כרם רבעי מציינים אותו בקוזזות אדמה ושל עורלה בחרסית ושל קברות בסיד וממחא ושופך . אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים בשביעית . והצנועים מניחים את המעות ואומר כל הנלקט מזה מחולל על המעות האלו .

ב כרם רבעי עולה לירושלם מהלך יום אחד לכל צד ואיזו היא תחומה

tam illum vacuum (*ſc. ſine reſponſo*) quatuor cedri ſunt quatuor pedes lecti; quatuor ſycomori ſunt quatuor columnæ lecti: Acquiſitio margarita: Area, ager paleæ: veſtis extenſa vir redibit ex itinere; & ille vir decumbet in ea neque vivus neque mortuus; atque ita illi contigit. Quædam mulier adiit R. Elieſer dicens: Vidi in ſomnio meo thalamum domus fractum. Reſpondit illi: Tu paries filium maſculum: Abiit, & peperit maſculum: Poſt aliquot dies rediens illum quæſivit: Dixerunt ei ejus diſcipuli: Non eſt hic: Dixerunt illi: Quid poſtulas ab eo? Reſpondit illis: Vidit iſta mulier in ſomnio thalamum domus fractum. Dixerunt illi: Tu paries maſculum; & maritus hujus fœminæ morietur: Quando venit Rabi Elieſer, expoſuerunt illi factum; Reſpondit illis: Occidiſtis animam: Qua de cauſa? Quia ſomnium non incedit niſi poſt ejus interpretationem: Dictum eſt enim: *Et fuit, quando interpretatus eſt nobis ſic fuit*: Dicit R. Jochanan: Cuncta ſomnia incedunt poſt eorum interpretationem, excepto vino; eſt qui bibit, & illi eſt bonum & eſt qui bibit, & illi eſt malum; Diſcipulus ſapientes bibit, & illi eſt bonum populus terræ bibit, & illi eſt malum: Quidam homo convenit Rabi Akiba, illi dixit. Vidi in ſomnio pedem meum parvum: Reſpondit illi: Veniet feſtum, & non comedes carnem. Quidam alius illum adiit dicens: Vidi in ſomnio pedem meum magnum: Reſpondit: Veniet feſtum, & tibi erit multa caro. Quidam diſcipulus ex R. Akiba ſtabat eique erat facies pallida. Dixit illi: Quid ita? Reſpondit: Vidi in ſomnio tres res moleſtas: in Adar tu morieris, & Niſan non videbis, quod ſeminaſti, non colliges: Reſpondit: Hæc tria omnia bona ſunt: In decore legis exaltaberis; miracula non videbis: Quod ſeres, non colliges; quod generabis, non ſepelies.

CAPUT V.

I. Vineam anni quarti ſignant gleba terræ, & præputiatam pulvere; at ſepulcra calce, & commiſcet, & invertit. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel. De quo hæc dicta ſunt? De anno ſeptimo; qui vero devoti ſunt, deponunt nummos, dicentes: Omne quod colligetur ex hoc angulo profanetur ſuper his nummis.

II. Vineam anni quarti deferebant Hieroſolymam itinere unius diei undiquaque; & quinam eſt ejus terminus?

Elat

אילת מן הדרום ועקרבא מן הצפון ולוד מן המערב והירדן מן המזרח ומשרבו הפירות התקינו שיהא נפדה סכוך לחומה ותנאי היה הדבר אימתי שירצו יחזור הדבר לכמות שהיה . רבי יוסי אומר משחרב בית המקדש היה התנאי הזה ותנאי אמתי שיבנה בית המקדש במהרה בימינו יחזור הדבר לכמות שהיה .

ג כרם רבעי בית שמאי אומרים אין לו חומש ואין לו ביעור . ובית הלל אומרים יש לו . בית שמאי אומרים יש לו פרט ויש לו עוללות . והעניים פודים לעצמם ובית הלל אומרים כולו לגת .

ד כיצד פודים נטע רבעי מניח את הסלע על פי שלשה ואומר כמה אדם רוצה לפרות לו בסלע על מנת להוציא יציאות מביתו ומניח את המעות ואומר כל הנלקט מזה מחולל על המעות האלו מכך וכך סלים בסלע .

ה ובשביעית פודיהו בשוויו אם היה הכל מובקר אין לו אלא שכר לקיטה הפורה נטע רבעי שלו מוסיף עליו חמישיתו בין שהוא שלו בין שניתן לו במתנה .

ו ערב יום טוב הראשון של פסח של רביעית ושל שביעית היה ביעור . כיצד היה ביעור נותנים תרומה ותרומת מעשר לבעליה ומעשר ראשון לבעליו ומעשר שני לבעליו . מעשר שני והביכורים מתבערים בכל מקום . רבי שמעון אומר הבכורים נותנים לכהנים כתרומה . התבשיל בית שמאי אומרים צריך לבער . בית הלל אומרים הרי הוא כמבוער .

ז מי שהיו לו פירות בזמן הזה והגיעה שנת הביעור בית שמאי אומרים צריך לחללם על הכסף . בית הלל אומרים אחד שהם כסף ואחד שהם פירות .

ח אמר רבי יהודה בראשונה היו שולחים אצל בעלי בתים שבמדינות מהרו והתקינו פירותיכם עד שלא תגיע שעת הביעור עד שבא רבי עקיבה ולימד שכל הפירות שלא באו לעונת המעשרות פטורים מן הביעור .

ט מי שהיו פירותיו רחוקים

Elat a meridie, & Acrabha ab aquilone, Lud ab occidente, & Jordanes ab oriente; Postquam multiplicati fuerunt fructus, statuerunt, ut redimeretur prope murum; & conditio rei ea erat; & quando volebant restituere rem in priorem statum, facere licebat. R. Jose dicit: Postquam diruta est domus sanctuarii, statuta fuit hæc conditio; & conditio tum fuit, ut quando reædificaretur domus sanctuarii (quod fiat statim in diebus nostris) res rediret in priorem statum.

III. In vinea anni quarti, schola Schammai dicit, non est quinta pars neque pollugtura, & schola Hillel dicit: est: schola Schammai dicit: Sunt in illa accini decidui, & racemi, & pauperes pro seipsis redimunt: Et schola Hillel dicit: Omnia cedunt torculari.

IV. Quomodo redimunt plantam anni quarti? Deponet siclum ex dicto trium; & dicet: Quantum homo voluerit redimere sibi pro siclo, ea conditione ut impensas faceret e domo sua: & deinde deponit nummos, & dicet. Quodcunque inde collectum fuerit profanetur his nummis, in tot canistris pro siclo.

V. Et in anno septimo redimet æstimatione sua; si tota fuerit communis, non est illi nisi merces collectionis; Redimens vineam anni quarti quæ sua sit, addet suam quintam partem, sive sua fuerit, sive sibi dono data fuerit.

VI. In vespera diei festi primi Paschatis quarti & sexti anni fiebat polluctura. Quomodo fiebat polluctura? Dabant separationem, & separationem decimæ dominis suis, & decimam primam suis dominis, & decimam pauperis dominis suis. Decimam secundam, & primitiva pollucebant in omni loco. R. Simeon dicit: Primitiva dabant sacerdotibus sicut separationem: Decoctum, schola Schammai dicit, necesse est, ut pollucetur; schola Hillel dicit, habetur sicut polluctum.

VII. Siquis habeat hoc tempore fructus, & adveniat tempus pollucturæ, schola Schammai dicit, debet profanare eos pro argento; Schola Hillel dicit: Idem est, sive fuerint fructus sive argentum.

VIII. Dicit R. Jehuda: Olim mittebant ad patresfamilias, qui erant in provincia: Accelerate, & præparate fructus vestros, priusquam veniat tempus pollucturæ; Priusquam venirent, R. Akiba, qui docuit, omnes fructus, priusquam venerit tempus decimarum, liberos esse a polluctura.

IX. Si quis habeat fructus procul dissitos,

ממנו צריך לקרות להם שם. מעשה ברבן גמליאל והזקנים שהיו באים בספינה אמר רבן גמליאל עישור שאני עתיד למוד נתון ליהושע ומקומו מושכר לו . עישור אחר שאני עתיד למוד נתון לעקיבה שיזכה בו לעניים ומקומו מושכר לו . אמר רבי יהושע עישור שאני עתיד למוד נתון לאלעזר בן עזריה ומקומו מושכר לו . ונתקבלו זה מזה שכר.

י במנחה ביום טוב היו מתודים כיצד היה הוידוי ביערתי הקודש מן הבית זה מעשר שני ונטע רבעי . ונתתיו ללוי זה מעשר לוי . וגם נתתיו זה תרומה ותרומת מעשר. לגר ליתום ולאלמנה זה מעשר עני. הלקט השכחה והפיאה אף על פי שאינם מעכבים את הוידוי . מן הבית זו חלה. ככל מצותך אשר צויתני. הא אם הקדים מעשר שני לראשון אינו יכול להתודות . לא עברתי ממצותיך . לא הפרשתי ממין על שאינו מינו לא מן התלוש על המחובר ולא מן המחובר על התלוש לא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש . ולא שכחתי מלברכך ומלהזכיר שמך עליו.

יא לא אכלתי באוני ממנו הא אם אכלו באנינה אינו יכול להתודות. ולא ביערתי ממנו בטמא הא אם הפרישו בטומאה אינו יכול להתודות . ולא נתתי ממנו למת . ולא לקחתי ממנו ארון ותכריכין למת . ולא נתתים לאוננים אחרים. שמעתי בקול יהוה אלהי הבאתיו לבית הבחירה . עשיתי ככל אשר צויתני שמחתי ושימחתי בו.

יב השקיפה ממעון קדשך מן השמים עשינו מה שגזרתה עלינו אף את עשה מה שהבטחתנו השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל בבנים ובבנות . את האדמה אשר נתת לנו בטל וברוחות ובמטר ובוולדות בהמה. אשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש כדי שיתן טעם בפירות.

יג מיכן אמרו שישראל וממזרים מתוודים אבל לא גרים ולא עבדים

sitos, debet eos insignire nomine: Narratur de Raban Gamaliel, & de senioribus, qui cum veniret navi, dixit Raban Gamaliel: Decima, quam ego mensurabo, detur Jehosuæ, & locus ejus conductus sit ei; Alia decima, quam ego mensurabo, detur Akibæ, qui eam acquiret pauperibus, & locus ejus conductus sit ei. Dixit R. Jehosua: Decima, quam ego mensurabo, detur Elieseri ben Azaria, & locus ejus conductus sit ei; & acceperunt inter se mercedem.

XI. Circa vesperam in die festo confitebantur. Quomodo erat confessio? *Removi sanctum e domo mea;* Hæc est decima secunda, & planta anni quarti: *Et dedi Levitæ.* Hæc est decima Levitæ: *Atque etiam dedi.* Hæc est separatio, & separatio decimæ: *Peregrino, pupillo, & viduæ:* Hæc est decima pauperis. Spicilegium, & manipulus oblivione relictus, & angulus, & si hæc non impediant confessionem: *Ex domo.* Hæc est placenta: *Juxta omnia præcepta tua, quæ præcepisti mihi;* Si præferat decimam secundam decimæ primæ non poterit confiteri: *Non sum transgressus a præceptis tuis.* Non separavi ex specie pro ea quæ non sit sua species, neque ex avulso pro terræ adhærente, neque ex terræ adhærente pro avulso, neque ex novo pro veteri, neque ex veteri pro novo. Neque oblitus sum: Non oblitus sum benedicere, & memorare nomen tuum super illa.

XI. *Neque comedi in luctu meo ex eo:* Ecce si comederit in luctu, non poterit confiteri: *Et non removi ex eo in immunditie*: Ecce si removeret in immunditie, non poterit confiteri: *Neque dedi ex eo pro mortuo:* Non comparavi ex eo arcam & involucra pro mortuo, & non dedi aliis lugentibus: *Audivi vocem Domini Dei mei:* Adduxi illam in domum electionis: *Feci juxta omnia ea, quæ præcepisti mihi: Lætatus sum:* Lætatus sum in eo.

XII. *Respice de habitaculo sanctitatis tuæ de cœlis:* Fecimus quod decrevisti de nobis; tu quoque fac, quod nobis fecisti sperare: *Respice de habitaculo sanctitatis tuæ de cœlis, & benedic populo tuo Israël*, cum filiis & filiabus; *Et terræ quam dedisti nobis*: Cum rore & ventis, & pluvia, & partu bestiarum: *Uti jurasti patribus nostris, terram fluentem lacte & melle:* Ut det saporem fructibus.

XIII. Hinc dixerunt: Israelitæ & spurii confitebantur, at non peregrini, & servi libertate donati, quia non erat illis

משוחררים שאין להם חלק בארץ . רבי מאיר אומר אף לא לכהנים וללוים שלא נטלו חלק בארץ . רבי יוסי אומר יש להם ערי מגרש . יוחנן כהן גדול העביר הודיית המעשר . אף הוא ביטל את המעוררים ואת הנוקפים עד ימיו היה פטיש מכה בירושלם ובימיו אין אדם צריך לשאול על הרמאי .

סליק פירקא

הלכה א כרם רבעי כו' . זונא שאל לרבי מה ניתני כרם רבעי או נטע רבעי . אמר לון פקון שאלון לרבי יצחק רובא דבחנת ליה כל מתניתא נפקון ושאלון ליה . אמר לון קדמיא כרם רבעי . ותיניינא נטע רבעי . רבי זעירא מקבל לסביא דהוון ביומוי דרבי יצחק רובא דלא בחנון כל מתנייתא מיניה . תני כרם רבעי מציינין אותו בקוזזות ארמה שהוא לשעה . של עורלה בחרסית בחיוורא שהוא יותר מיכן . ושל קברות בסיד דו יותר מיכן . תני רבי חלפתא בן שאול אם היו יחידות תולה בהם אזני חביות . רבי זעירה בעי למה לי נן אמרין כל אחד ואחר לפי מה שהוא . כהדא דתני אילן של הקדש סוקרין אותו בסיקרא . בתי עבודה זרה מפחמין אותם בפחמין . בית מנוגע נותנים עליו אפר מקלה . מקום הרוג בדם . מקום ענלה ערופה בחנורה של אבנים . וחש לומר שמא אילן שהוא מנבל פירותיו הוא ולא כן תני אילן שהוא מנבל פירותיו סוקרים אותו בסיקרא ומטעינים אותו אבנים ומבהתין ליה די עבר חמן דלא יתיר פירוי . ברם הכא די עבר כתחילה . רבי יונה בעי ולמה לי אנן אמרין חוט בחוט של סיקרא זכר למזבח . כיי דתנינן תמן חוט של סיקרא חונרו באמצע להבחין בין דמים העליונים לדמים התחתונים . תני רבי חייא סוקרין עליו בסיקרא הקדש . רבי יוסי ורבן שמעון בן נמליאל אמרו דבר אחד . כמה דרבי יוס' אמר אין אנו אחראים לרמאים . כן רבן שמעון בן נמליאל אומר אין אנו אחראים

lis pars in terra. R. Meir dicit, neque ſacerdotibus, neque Levitis, quia non acceperunt partem in terra: R. Joſe dicit: Erant illis ſuburbia: Jochanan ſummus ſacerdos abrogavit confeſſionem decimæ; Ipſe quoque abrogavit expergefacientes, & laniones; uſque ad dies ejus percutiebat malleus Hieroſolymis; & in diebus ejus non erat neceſſe, ut homo conſuleret de re dubia.

Finis capitis.

Conſtitutio I. Vineam anni quarti &c. Zuna quæſivit a Rabi: Quomodo legendum eſt, vineamne anni quarti, an plantam anni quarti? Reſpondit: Exite, & quærite a R. Iſaach magno, cui explorata eſt omnis Miſna: Exierunt, & quæſierunt ab eo. Reſpondit illis: Prima eſt vinea anni quarti, & ſecunda eſt planta anni quarti: R. Zehera quæſivit ab iis ſenibus, qui erant tempore Rabi Iſaach magni, qui non erant intelligentes in tota Miſna. Traditio: Vineam anni quarti ſignant gleba terræ, ut ſit pro tempore; & præputiatam lino albo, quod erat hoc amplius, & ſepulcrum calce, quæ erat his amplior. Docet R. Chalaphta ben Saul: Si fuerint ſolæ, poterit his appendere anſas vaſorum. R. Zehera quæſivit: Quorſum nos dicimus: Singula juxta conditionem quæ fuerit? Juxta illud quod traditur: Arborem ſancti colorant minio: Domos Idololatriæ denigrant carbonibus. Super domum lepra affectam injiciunt pulverem combuſtum; locum occiſionis ſignant ſanguine; Locum vitulæ decollatæ ſepiunt lapidibus: Et poteſt dici: Fieri poteſt ut arbor abominabiles faciat fructus ſuos: Nonne ita eſt traditio? Arborem, quæ abominabiles facit fructus ſuos, ſignant minio, & onerant lapidibus, & confundunt; Hoc ibi faciebat, ne permitteret ejus fructus. Profecto hoc loco, quando faciat in principio. R. Jona quæſivit: Quorſum nos dicimus filum in filo Sikra? In memoriam altaris. Juxta illud, quod ibi legimus. Filum Sikra cingebat illud in medio, ut diſtingueret inter ſanguines ſuperiores & inferiores. Traditio R. Chijah: Colorabant minio ſancti. R. Joſe & Raban Simeon ben Gamaliel idem dicunt: Sicut dicit R. Joſe: Nos non habemus cautiones contra deceptores; ita pariter dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Nos non habemus cautionem contra deceptores. Probabiliter Rabi Joſe conſentit cum Raban Simeone ben Gamaliel, at Raban Simeon ben

לרמאים . מסתברא רבי יוסי יודי לרבן שמעון בן גמליאל. רבן שמעון בן גמליאל לא יורי לרבי יוסי . רבי יוסי יודי לרבן שמעון בן גמליאל שאין אנו אחראים לרמאים. רבן שמעון בן גמליאל לא יודי לרבי יוסי שאין דרך חבר להוציא מביתו דבר שאינו מתוקן. מנין לציון רבי ברכיה ברבי יעקב בר בת יעקב בשם רבי חוניה דברת חוורן רבי יוסי אמר לה רבי יעקב בר אחא בשם רבי חנניה דברת חוורן רבי חזקיה רבי עוזיאל בריה דרבי חוניא דברת חוורן וטמא טמא יקרא כדי שתהא הטומאה קורא לה בפיה ואומרת לך פרוש . רבי הילא בשם רבי שמואל בר נחמן ועברו העברים בארץ וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון. מיכן שמציינים על העצמות. אדם. מיכן שמציינים על השזרה ועל הגולגולת . ובנה . מיכן שמציינים על גבי אבן קבועה. אם אומר את על תלושה אף היא הולכת ומטמא במקום אחר . אצלו . במקום טהרה . ציון. מיכן לציון . תני מצא אבן אחת מצויינת אף על פי שאין מקיימים כן המאהיל יה טהור על אני אומר מת קמצון היה נתון תחתיה היו שתים המאהיל עליהם טהור וביניהם טמא. היה חרוש בנתיים הרי הם כיחידיות ביניהם טהור וסביבותם טמא . תני אין מציינים על הבשר שמא יתאכל הבשר. רבי יוסטי בר שונם בעא קומי רבי מנא ולא נמצא מטמא את הטהרות למפרע. אמר ליה מוטב שיתקלקלו בו לשעה ואל יתקלקלו בו לעולם : חברייא אמרי יאורת אמר רבן שמעון בן גמליאל וקשיא על דרבנין. לא ביום הוא מציין . לא בלילה הוא גונב. אמר לון רבי מנא מביום כיי דאמר רבי חנינה חתר בחושך בתים יומם התמו למו לא ראו אור . מיומם חתמו למו . כך היו אנשי דור המבול עושים היו רושמים באפובלסמון ובאים וגונבים בלילה. כך דרשה רבי חנינא בציפורין . איתעבד תלת מאה חתירן בתים. ויציין . אם מצויין הוא היאך נקרא הוא צנוע . אמר רבי יוחנן אתיא דרבן שמעון בן גמליאל כמאן דאמר לעיתותי ערב . דתני רבי דוסא

ben Gamaliel non conſentit cum R. Joſe : R. Joſe conſentit cum Raban Simeone ben Gamaliel : Nos nos habemus cautionem contra deceptores. Raban Simeon ben Gamaliel non conſentit cum R. Joſe ; quia non ſolet ſocius educere ex domo ſua rem , quæ non ſit præparata : Unde probatur eſſe ſignandum? R. Berachia bar Jacob bar filiæ Jacob nomine R. Huna : Locutus es recte : R. Joſe dicit , R. Jacob bar Acha nomine R. Chananjah ; Locutus es recte. Rabi Ezechia, R. Uziel bar R. Chunia ; Locutus es recte : Nomine R. Chunjah : Locutus es recte : *Et immundus clamabit:* Ut immundus clamet ore ſuo , & tibi dicat : Recede . R. Ela nomine R. Samuel bar Nachman : *Et circuibant peragrantes terram , & vidit os hominus , ſtatuet juxta illud titulum*. Hinc probatur eſſe ſignandum ſuper oſſibus : *Hominis :* Hinc probatur eſſe ſignandum ſuper ſpinam dorſi , & ſuper cranio : *Statuet* . Hinc probatur eſſe ſignandum ſuper lapide ſtabili : Si dicas ſuper evulſo , ipſe quoque transferetur , & polluet in alio loco : Juxta illud . In loco puro : *Titulum* . Hinc probatur eſſe ſignandum : Traditio : Si inveniat lapidem unum ſignatum, licet ita non conſervetur, tamen ſi faciat tentorium ſuper illo, erit mundus : Ego dico : Mortuus clauſus eſt, ſi ponat ſub illo, erunt duo, ſi faciat tentorium, ſuper illis erit mundus, & inter illos erit immundus ; ſi arex inter illos , erunt ſicut ſingulares, inter illos erit mundus , & circum illos, erit immundus. Traditio: Non ſignant ſuper carne , fieri poteſt ut abſumatur caro . Rabi Joſtai bar Sunam quæſivit coram Rabi Mena : Nonne deprehenditur , quod polluat puritates inverſo ordine ? Reſpondit : Melius eſt ut depraventur aliquo tempore , quam ut depraventur in perpetuum : Socii dixerunt : Recte dicit Raban Simeon ben Gamaliel ; atqui eſt objectio contra ſapientis : Non in die ipſo ſignabit , non in nocte ipſa furabitur . Dixit illis R. Mena : In die juxta illud quod dicit R. Chanina: *Perfodit in tenebris domos , ſicut in die condixerant ſibi , & ignoraverunt lucem . Sicut in die condixerant ſibi* . Ita viri generationis diluvii faciebant , ſignabant balſamo & venientes furabantur noctu : Sic expoſuit R. Chanina in Tſippori . Fiant 300. foramina in domo & ſignabunt . Si inveniatur , quomodo vocabitur occultus ? Dicit R. Jochanan : Sententia Raban Simeonis ben Gamaliel conſentit cum eo qui dicit : Temporibus ſuis veſpera : Etenim extat traditio .

אומר כל מה שילקטו עניים בין העמרים הבקר הרי הוא הבקר . רבי יודה אומר לעיתותי ערב . וחכמים אומרים אין הבקר אנסין הבקר שאין אנו אחראין לרמאים כרם כמאן דאמר בשחרית לא אתיא . ויש אדם מבקר במחובר לקרקע. אמר רבי ירמיה אפילו כמאן דאמר בשחרית אתיא הוא. ולאו רבן שמעון בן גמליאל היא . ועד הוא אית ליה משיכתו של מעשר שני היא פדייתו . אמר רבי יוסי והיינו וקם לו אלו דאה ככר מתגלגל בנהר ואמר ככר זה הקדש שמא כלום אמר . אמר רבי ירמיה עד דאת מקשי ליה בשחרית קשייתה לעיתותי ערב . אמר ליה מאן דאיתיה ליה לעיתותי ערב לית ליה לאילין קשייתא.

הלכה ב אמר רבי הילא בראשונה היו עושים יין בטהרה לנסכים ולא היו ענבים מצויות . התקינו שיהא עולה לירושלם מהלך יום לכל צד . אף הם מחלקים אותו לקרובים ולשכנים ולמיודעים אפילו דבר קל היה מעשר את השוק . הדא פלינא על נקיי . נקיי הוה שמש במגדל וצבעייא בכל ערובת שובא מן דהוה עביד קנדילוו הוה סליק שבת בבירת מקדשא ונחית ומדליק לון . ואית דאמרין ספר הוה בכל ערובת שובתא הוה סלק פשט סדרוי לבית המקרש ונחית שבירת בבייתיה טרטירוי דמהלול הוה סליק שבית לנו בית מקדשא ולא הוה בר נש קרץ לתאיניא קדמוי מיניה בנות צפרי הוו סלקין שבתון בנו בית מקדשא ולא הוה בר נש קרץ לתאינייא קדמוי מינהן. בנות לור היו לשות עיסתם ועולות ומתפללות ויורדות עד שלא יחמיצו . חד בר נש הוה קאים רדי פסקת תורתיה קוטוי הוות פריא והוא פרי פריא והוא פרי עד דאשתכח יהיב בבבל. אמרו ליה אימת נפקת אמר לון יומא דין . אמרין בהיידא אתיתא. אמר לון ברא . אמר לון איתא חמי לן נפק בעי מיחמייא לון ולא חכים בהיידא מכלל דפלינא . ואפילו תימר לית הוא פלינא מחילות היו ונגנזו . הדא היא דכתיב גדר דרכי בגזית נתיבותי עוה. רבי יונה בשם רבי זעירא אפילו כרם שהיה

ditio. R. Dusa dicit: Quod colligent pauperes inter manipulos communes, erit commune: R. Jehuda dicit: Tempore suo, vespera; & sapientes dicunt: Non est commune, quod fit commune, per violentiam, quia nos non habemus cautionem contra deceptores. Profecto juxta mentem illius qui dicit: Mane non adducet: Estne aliquis qui faciat commune quod terræ adhæret? Dicit R. Hieremia; vel juxta mentem illius qui dicit: Mane adducatur: At hæc non est sententia Raban Simeonis ben Gamaliel: Et præterea, attractio decimæ secundæ, erit ejus redemtio. Dicit R. Jose: Atqui hoc dictum est: *Et confirmabitur illi*. Si videat devolvi panem in flumine, & dicat: Hic panis est sanctus: Fortasse nihil dixit: Dicit R. Hieremia: Quando tu objicis contra illum mane, objicis tempore vespertino. Dixit illi. Qui dicit tempore vespertino, non est contra illum hæc objectio.

Constitutio II. Dicit R. Ela: Olim faciebant vinum in puritate pro libaminibus; at uvæ non erant signatæ: Et statuerunt, ut deferret Hierusalem itinere unius diei undiquaque: Ipsi quoque partiebantur proximis, & vicinis, & notis. Licet res levis sit, decimabat ex foro: Hic objicitur contra Nasci: Nasci erat minister in Migdal, & Tzevajah, singulis vesperis Sabbathi faciebat candelas, & adscendebat Sabbatho in domum sanctuarii, & deponebat, & accendebat: & alii dicunt: Librum habebat, singulis vesperis Sabbathicis adscendens, explicabat ejus ordinem in domo sanctuarii, & quiescebat in domo sua: Tartiroi adscendit in domum sanctuarii, & nemo erat, qui præcideret ficus ante illum: Filiæ Tzippori adscendebant Sabbathis in domum sanctuarii, & nemo erat, qui præciderct ficus ante illas. Filiæ Lud depsebant pastas suas, & adscendentes orabant, descendebant priusquam fermentarent: Quidam cum araret, vacca coram eo currebat, & ipse currebat; illa currebat, & ipse currebat, donec deprehendit se esse Babylone: Dixerunt illi: Quando egressus es? Respondit illis: Hoc die: Dixerunt illi: Cum hac venisti? Respondit cum hac: Dixit illis: Venite: Ostende nobis: egressus non potuit ostendere illo modo: Consequitur quod sit dissensio; Licet dicas, quod non sit dissensio; Cavernæ erant, & absconditæ sunt. Hoc est quod scriptum est: *Conclusit vias meas lapidibus quadris, semitas meas subvertit*. R. Jona nomine R. Zehera: Vel vinea, quæ erat proxima muro, redi-

סמוך לחומה היה נפרה . אמר רבי אחא
זאת אומרת שבית המקרש עתיד להיבנות
קודם למלכות בית דוד דכתיב ודם ענב
תשתה חמר ואת אמר הכין .

הלכה ג תני רבי אומר במה
דברים אמורים בשביעית אבל בשאר שני
שבוע בית שמאי אומרים יש לו חומש
יש לו ביעור . על דעתיה הדין תנייה לא
למדו נטע רבעי אלא למעשר שני במה
דתימר אין מעשר שני בשביעית . ודכוותיה
אין נטע רבעי בשביעית . מעתה אל יהי
לו קרושה . וקרושתו מאיליו למדו קודש
הילולים בקרש שקורין עליו את ההלל .
ויהא מותר לאונן . תני מגיד שהוא אסור
לאונן . ויהא חייב כביעור . בגין רבי שמעון
דרבי שמעון פוטר מן הביעור . ויפדה
במחובר לקרקע . תני רבן שמעון בן
גמליאל אומר אחר שביעית ואחר שאר
שני שבוע בית שמאי אומרים אין לו
חומש ואין לו ביעור . על דעתיה דהדין
תנייא לא למדו נטע רבעי ממעשר שני
כל עיקר . מעתה אל יהא לו קרושה
וקרושתו מאיליו למדו קודש הילולים הרי
כקודש שקורין עליו את ההלל . ויהא
מותר לאונן . מגיד שהוא אסור לאונן .
ויהא חייב בביעור . בגין דרבי שמעון דרבי
שמעון פוטר מן הביעור . ויפדה במחובר
לקרקע . רבי זעירא בעא קומי רבי אבהו
מנין שהוא טעון פדיון שנאמר קודש
הילולים . קודש חילולים . לא מתמנעין
דרבנין דרשי בין ה"א לחי"ת . תני רבי
אייבו בר נגרי קומי רבי לא דרבי ישמעאל
ואם נאל ינאל איש ממעשרו חמישיתו
יוסף עליו . פרט לנטע רבעי שאין חייבים
עליו חומש . חזר ותנא קומוי שתי נאולות
הן אחת למעשר שני ואחת לנטע רבעי .
תמן תנינן רבי יהודה אומר אין לנכרי
כרם רבעי וחכמים יש לו . אמר רבי לעזר
כיני מתניתא אין לנכרי כרם רבעי כל
עיקר . רב ביבי אמר קומי רבי זעירא בשם
רבי לעזר אתיא דרבי יודה כבית שמאי

redimebatur: Dicit R. Acha: Quod dicis, intelligitur, quando domus ſanctuarii erat adhuc ædificanda ante regnum domus David: Scriptum eſt enim: *Et ſanguinem uvæ bibes merum*. Et tu ita dicis?

Conſtitutio III. Traditio: Rabi dicit: De quo hæc dicta ſunt? De anno ſeptimo; at in reliquis annis ſeptimanæ, ſchola Schammai dicit eſt quinta pars, & polluctura; ex mente hujus doctoris non docemur de planta anni quarti niſi pro decima ſecunda. Quod dicis: Non eſt decima ſecunda in anno ſeptimo; & ſimiliter non eſt planta anni quarti in anno ſeptimo; hinc non erit illi ſanctitas; & ejus ſanctitatem per ſe docemur: *Sanctum laudum*. Sicut ſanctitas, ſuper qua legunt Hallel; & erit licita lugenti: Traditio: Teſtatur quod ſit vetita lugenti: Et obligatur ad pollucturam, propter R. Simeonem; etenim R. Simeon abſolvit a polluctura: Et redimet in eo, quod eſt terræ adhærens. Traditio: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Tam in anno ſeptimo, quam in reliquis annis ſeptimanæ ſchola Schammai dicit; non eſt illi quinta pars, neque polluctura: Ex mente hujus doctoris non docemur, quod omnino ſit decimanda planta anni quarti: Hinc non erit illi ſanctitas; at de ejus ſanctitate per ſe docemur: *Sanctum laudum*: Intelligitur de ſanctitate in qua ſit Hallel: Ecce erit ſicut ſanctitas ſuper qua legunt Hallel: Et erit licita lugenti: Oſtendit, quod ſit vetita lugenti; & erit obligata ad pollucturam: propter R. Simeonem; Etenim R. Simeon abſolvit a polluctura; & redimetur in eo, quod eſt terræ adhærens. Rabi Zehera quæſivit coram R. Abau: Unde probatur, quod obligetur ad redemtionem? Ex eo quod dictum eſt: *Sanctum laudum* Sanctum profanorum: Non cohibemus ſapientes, quin inquirant inter He & Chet. Docuit R. Ibo bar Nigri coram Rabi: Non hæc eſt ſententia Rabi Iſmael: *Si vero redimendo redimat vir ex decima ſua, quintam ejus partem addet illi*. Excludit plantam anni quarti, cujus cauſa non obligantur ad quintam partem: Iterum docuit in ejus conſpectu: Duæ ſunt redemtiones, altera pro decima ſecunda, & altera pro planta anni quarti: Ibi legimus: R. Jehuda dicit: Non eſt alienigenæ planta anni quarti; & ſapientes dicunt: Eſt illi: Dicit R. Elieſer: Ita ſe habet Miſna. Non eſt omnino alienigenæ planta anni quarti. R. Bibi dixit coram R. Zehera nomine R. Elieſer: R. Jehuda conſentit cum

על דעתיה דרבי כמה דבית שמאי אומרים לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה רתימר אין מעשר שני בשביעית. ודכוותה אין נטע רבעי בשביעית כן רבי יודה אמר לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני בסוריא ודכוותה אין נטע רבעי בסוריא. אמר ליח חמי מה אמר לא אמר א'א אין לו חומש ואין לו ביעור הא שאר כל הדברים יש לו. רבי יודה אומר אין לנכרי נטע רבעי בסוריא. שמואל בר אבא בעי הא בית שמאי אומרים לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מעשר שני בשביעית. ודכוותה אין נטע רבעי בשביעית. ודכוותה שלישית ושישית הואיל ואין בהם מעשר שני לא יהא בהם נטע רבעי. אמר רבי יוסי שלישית ושישית אף על פי שאין בהם מעשר שני יש בהם מעשרות. שביעית אין לו מעשרות כל עיקר. חיפה שאל הא רבי יודה אמר לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר כמה דתימר אין מעשר שני בסוריא. ודכוותה אין נטע רבעי בסוריא. ודכוותה לא למדו תרומת תורה אלא מתרומת מעשר כמה דתימר אין תרומת מעשר במדבר. ודכוותה לא תהא תרומת תורה במדבר. אמר רבי יוסי לא למדו ממנה אלא לשיעורין. תני רבי יוסי בי רבי יודה אומר רבי לעזר ברבי שמעון אומר לא נתחייבו ישראל לנטע רבעי אלא לאחר ארבע עשרה שנה שבע שכיבשו ושבע שחילקו. אמר רב חסדא אתיא דרבי יוסי בי רבי יודה בשיטת רבי יודה אבוי. כמה דרבי יודה אמר לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מעשר שני בסוריא. ודכוותה אין נטע רבעי בסוריא. כן רבי יוסי בי רבי יודה אומר לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר. כמה דתימר אין מעשר שני אלא לאחר ארבע עשרה שנה. ודכוותה אין נטע רבעי אלא לאחר ארבע עשרה שנה. אמר רבי יוסי והיא בשיטת בני סוריא למידה מארבע עשרה שנה אין ארבע עשרה למידה מסוריא. כתיב ובשנה החמישית

cum ſchola Schammai; ex mente Rabi; ſicut ſchola Schammai dicit: Non docemur de planta anni quarti niſi ex decima ſecunda; ſicut dicis: Non eſt decima ſecunda in anno ſeptimo; ſimiliter non eſt planta anni quarti in anno ſeptimo; ita pariter Rabi Jehuda dicit: Non docemur de planta anni quarti niſi ex decima ſecunda in Syria; & ſimiliter non eſt planta anni quarti in Syria: Dixit illi: Vide quod dixit: Non dixit niſi hoc: Non eſt illi quinta pars, neque polluctura, at reliqua illi ſunt. Rabi Jehuda dicit: Non eſt alienigenæ planta anni quarti in Syria. Samuel bar Aba quæſivit: Ecce ſchola Schammai dicit: Non docemur de planta anni quarti niſi ex decima ſecunda; ſicut dicis; Non eſt decima ſecunda in anno ſeptimo: & ſimiliter non eſt planta anni quarti in anno ſeptimo, & ſimiliter in tertio, & in ſexto; quoniam in iis non eſt deoima ſecunda, non erit quoque planta anni quarti. Dicit R. Joſe: In tertio & in ſexto licet non ſit decima ſecunda, tamen ſunt decimæ. In ſeptimo omnino non ſunt decimæ. Chipha quæſivit: Ecce R. Jehuda dicit: Non docemur de planta anni quarti niſi ex decima; ſicut dicis: Non eſt decima ſecunda in Syria: & ſimiliter non eſt planta anni quarti in Syria: & ſimiliter non docemur de ſeparatione legis niſi ex ſeparatione decimæ; ſicut dicis: Non fuit ſeparatio decimæ in deſerto: Et ſimiliter non erat ſeparatio legis in deſerto: Dicit R. Joſe: Hinc non docemur niſi de menſuris: Traditio: R. Joſe filius R. Jehuda dicit; R. Elieſer bar R. Simeonis dicit: Non fuerunt obligati Iſraelitæ ad plantam anni quarti niſi poſt quatuordecim annos, ſeptem quibus ſubegerunt, & ſeptem quibus diviſerunt: Dicit R. Chaſda: Sententia R. Joſe filii R. Jehuda conſentit cum ſententia Rabi Jehuda patris ſui: Sicut R. Jehuda dicit: Non docemur de planta anni quarti niſi ex decima ſecunda; ſicut dicis: Non eſt decima ſecunda in Syria: Et ſimiliter non eſt planta anni quarti in Syria; ita pariter R. Joſe filius R. Jehuda dicit: Non docemur de planta anni quarti niſi ex decima; ſicut dicis: Non fuit decima ſecunda niſi poſt quatuordecim annos; & ſimiliter non fuit planta anni quarti niſi poſt quatuordecim annos: Dicit R. Joſe: Et erit juxta mentem filii mei, ut de Syria explicetur ex quatuordecim annis; at de planta anni quarti non poteſt explicari ex quatuordecim annis. Scriptum eſt: *Et anno quinto comedetis fructus ejus*,

תאבלו את פריו להוסיף לכם וגו׳ . רבי יוסי הגלילי אומר הרי את כמוסיף פירות חמישית על פירות רביעית . מה פירות חמישית לבעלים אף פירות רביעית לבעלין רבי זעירא רבי יסא בשם רבי יוחנן אתיא דרבי יוסי הגלילי כמה דרבי יודה אומר עושה אותו כנכסיו . כן רבי יוסי הגלילי עושה אותו כנכסיו . רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא כדברי מי שהוא עושה אותו כנכסיו מהו שיהא חייב במעשרות . אמר ליה כיי דאמר רבי יהושע בן לוי דאמר רבי אבין בשם רבי יהושע בן לוי לא סוף דבר הלכה זו אלא כל הלכה שהיא רופפת בבית דין ואין את יודע מה טיבה צא וראה היאך הציבור נוהג ונהוג . ואנן חמיין ציבורא דלא מפרשין . אמר רבי מנא אלו אמר כבית שמאי . ויש ציבור כבית שמאי אמר רבי אבין כלום למדנו נטע רבעי לא ממעשר שני כמה דתימר אין מעשר שני חייב במעשרות . ודכוותה אין נטע רבעי חייב במעשרות . רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן עיסת מעשר שני בירושלם כרבי מאיר פטורה מן החלה כרבי יודה חייבת בחלה . אמר רבי יודה לא אמרו אלא אמרו אלא בירושלם הא בגבולים לא . רבי בא בר כהן בעא קומי רבי יוסי בדברי מי שמחייב בפרט מהו שתהא חייבת בחלה . אמר ליה ולא רבי יודה היא . וסברנן מימר כל הדא הילכתא רבי יודה כבית שמאי.

הלכה ד לפדות לו בסלע לוקח לו בסלע. אין לו אלא שכר לקיטה אין לו אלא שכר עקיצה. רבי הושעיה מפק תלתא איסתוננכין ומפרק על פומון.

הלכה ה כתיב מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך בשנה השביעית וגומר. והנחת בשעריך יכול פעם אחת בשבוע את חייב להוציא את המעשרות ולהוציא מעשר עני תלמוד לומר מקצה שלש שנים . אחת לשלש שנים. ולא אחת לשבע. לא בשלישית ובשביעית שני פעמים בשבוע או קורא אני ראש השנה יכול כיון בראש השנה את חייב לבער את המעשרות ולהוציא מעשר עני תלמוד לומר מקצה שלש. אין מקצה לא

ut addatur vobis &c. R. Joſe Galilæus dicit: Ecce reputatur perinde ac addat fructus anni quinti ſuper fructus anni quarti: Sicut fructus anni quinti erant dominis, ita pariter fructus anni quarti erunt dominis: R. Zehera, R. Iſa nomine R. Jochanan: Hæc eſt ſententia R. Joſe Galilæi: Sicut R. Jehuda dicit: Conſiderabit ipſam ſicut ſuas facultates; ita pariter R. Joſe Galilæus dicit: Conſiderat ipſam ſicut ſuas facultates. R. Hieremia quæſivit coram R. Zehera juxta verba illius, qui conſiderat ipſam ſicut ſuas facultates, num obligatur ad decimas? Reſpondit juxta illud quod dicit R. Jehoſua ben Levi; etenim dicit Rabi Abin nomine R. Jehoſua ben Levi; Non erit rei finis hujus conſtitutionis: Omnis conſtitutio, quæ ſit agitata in Synhedrio, & tu ignores, quænam ſit ejus utilitas, egredere, & vide, quomodo ſoleat facere cœtus, tu quoque ita facies. At nos vidimus, quod cœtus non explicet. Dicit R. Mena: Si dicat juxta mentem ſcholæ Schammai; Num cœtus conſentit cum ſchola Schammai? Dicit R. Abin: Num docemur de planta anni quarti niſi a decima ſecunda? Sicut dicis: Decima ſecunda non obligatur ad decimas: Et ſimiliter planta anni quarti non obligatur ad decimas. R. Ba, R. Chijah nomine R. Jochanan: Paſta decimæ ſecundæ Hieroſolymæ juxta mentem R. Meir abſolvitur a placenta, juxta mentem R. Jehuda obligatur ad placentam. Dicit R. Jehuda: Non agunt niſi de Hieruſalem, at non de terminis. Rabi Ba bar Cohen quæſivit coram Rabi Joſe juxta verba illius qui obligat in acinis deciduis, num obligatur ad placentam? Reſpondit: Nonne hæc eſt ſententia R. Jehuda juxta mentem ſcholæ Schammai?

Conſtitutio IV. Ut redimat ſibi ſiclo, & emat ſibi ſiclo. Non eſt illi niſi merces collectionis, non eſt illi niſi merces amputationis. R. Oſajah educebat tres ægrotos & ſolvebat ex eorum dicto.

Conſtitutio V. Scriptum eſt: *A fine trium annorum educes omnem decimam proventus tui in anno ſeptimo &c. Et relinques in portis tuis.* Crederem ſemel in ſeptennio quod deberes educere decimas, & educere decimam pauperis? Idcirco dictum eſt: *A fine trium annorum.* Semel tribus annis, at non ſemel ſeptennio: At in tertio & ſeptimo duabus vicibus in ſeptennio; At ego legam principium anni; Crederem quod in principio anni tu deberes pollucere decimas, & educere decimam pauperis? Idcirco dictum eſt: *A fine trium annorum:*

בסוף שנה את מבער . ואין את מבער בראש שנה . אי בסוף שנה יכול כיון בראשה של רביעית את חייב לבער את המעשרות ולהוציא מעשר עני תלמוד לומר כי תכלה לעשר את כל תבואתך כשתכלה לעשר את כל הפירות אי כשתכלה לעשר כל הפירות יכול אפילו בחנוכה . נאמר כאן מקצה . ונאמר להלן מקצה שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות. מה מקץ שנאמר להלן במועד . אף כאן במועד . אי מה מקץ שנאמר להלן בחג הסוכות. אף כאן בחג הסוכות. תלמוד לומר כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך. אימתי הוא מכלה לעשר את כל הפירות בפסח של רביעית בשנה ההיא את זקוק לבערו ואין את זקוק לבערו בשאר כל השנים . בשנה ההיא את זקוק לבער . אין את זקוק לבער ירק שיצא מראש השנה עד הפסח . חברייא אמרי שאינו מתודה ברביעית אלא בחמישית . אמר רבי הילא שאינו מעכב ודאי ברביעית אלא בחמישית . מה נפק מן ביניהון עבר ונתוודה. על דעתיהון דחבריא פסול . על דעתיה דרבי הילא כשר . בשנה ההיא את מוציאו מן הטמא אל הטהור ואין את מוציאו בשאר כל השנים מן הטמא על הטהור . אמר רבי לעזר כיני מתניתא בשנה ההיא את מוציאו ממקום טומאה למקום טהרה . ואין את מוציאו בשאר כל השנים ממקום טומאה למקום טהרה אתיא דרבי לעזר כמאן דאמר אין מוציאין מעשר לכהונה. ביומוי דרבי יהושע בן לוי ביקשו להימנות שלא ליתן מעשר לכהונה. אמרין כאן ייעול רבי יהושע בן לוי ביקשו להימנות שלא ליתן מעשר לכהונה . אמרין מאן ייעול רבי יהושע בן לוי דהוא מסייע לליואי. עאל וסייע לכהני אמר בעשרים וארבע מקומות נקראו הכהנים לויים וזה אחד מהם והכהנים הלוים בני צדוק . רבי בניםן בר גידול ורבי אחא הוון יתיבין אמרין והא כתיב והיה הכהן בן אהרן עם הלוים בעשר הלוים ליתן לו תרומת מעשר והכתיב והלוים יעלו את המעשר . רב חונא וחברייא חד מינהון אמר לבני לוי מה תלמוד לומר ולבני אלא מיכן שנותנין מעשר לכהונה . וחרנה אמר אפילו לית כתיב אלא לבני נותנין מעשר לכהונה ·

rum : Non est מקצה nisi quod in fine anni tu debeas pollucere ; at non poteris pollucere in principio anni : Si in fine anni , crederem quod in principio quarti tu deberes pollucere decimas , & educere decimam pauperis ? Idcirco dictum est : *Quando perfeceris decimare omnem proventum tuum :* Quando perfeceris decimare omnes fructus : Si quando perfeceris decimare omnes fructus , crederem vel in Canuca ? Dictum est hic : *A fine* , & dictum est ibi : *A fine septem annorum in solennitate annus remissionis in solennitate tabernaculorum :* Sicut *a fine* qui ibi memoratur, in solennitate , ita pariter hoc loco in solennitate ; Si *a fine* qui ibi memoratur in solennitate Tabernaculorum , ita pariter hoc loco in solennitate Tabernaculorum: Idcirco dictum est : *Quando perfeceris decimare omnem decimam proventus tui :* Quando perficit decimare omnes fructus? In Paschate anni quarti : In hoc anno tu debes pollucere, at non debes pollucere in reliquis annis : In hoc anno tu debes pollucere, at debes pollucere olus, quod produxerit a principio anni usque ad Pascha . Socii dixerunt , quod non confiteatur in quarto , sed in quinto : Dicit R. Ela: res certo indecimata non impediat in quarto sed in quinto. Quid eruitur ex inter eos ? Si transgrediens confiteatur , ex mente sociorum , erit illegitimum , ex mente R. Ela , erit legitimum . In hoc anno tu educes ex immundo pro mundo , at non educes reliquis annis ex immundo pro mundo . Dicit R. Elieser : Ita se habet Misna : Hoc anno tu educes ex loco immundo pro loco mundo , at non educes reliquis annis ex loco immundo pro loco mundo . Consentit R. Elieser cum eo qui dicit: Non educunt decimam sacerdotio . Diebus Jehosua ben Levi voluerunt statuere , ne daretur decima sacerdotio : Dixerunt : Quis ingreditur ? R. Jehosua ben Levi , qui favet Levitis : Ingressus favit sacerdotio dicens; In quatuor & viginti locis sacerdotes vocantur Levitæ, & hic est unus ex illis: *Et sacerdotes Levitæ filii Zadok* . Rabi Benjamin bar Ghidal, & R. Acha considentes.: Ecce scriptum est : *Et erit sacerdos filius Aharon cum Levitis in decima Levitarum :* Ut det illi separationem decimæ : Et scriptum est : *Et Levitæ facient adscendere decimam :* R. Huna , & socii : Unus ex iis dixit : *Filiis Levi :* Cur dictum est : *Et filiis* ? Nisi quod hinc probatur, quod detur decima sacerdotio . Et alter dicit : Licet non scriptum nisi : *Filiis:* Tamen dabitur de-

cima

אלו מאן דאמר פלן ברי יסב מקמת פלן ושאר נכסיי ירשו בני דילמא לא נסב עמהון. רבי יונה יהב מעשרוי לרבי אחא בר עולא לא משום דהוה כהן אלא משום דהוה לעי באוריתא מה טעמא ויאמר לעם ליושבי ירושלם לתת מנת הכהנים והלוים למען יחזקו בתורת יהוה . רבי הונא לא נסב מעשר. רבי אחא לא נסב מעשר . רבי חייה בר בא הורי על גרמי לצארת לחוץ לארץ בגין דלא מיסב מעשר . שאל בר נש רבי שמואל בר נחמן שאל לרבי יונתן מהו דנסב אמר לו סב ומה דנפל לשבטך נפל לך . רבי ינאי מפקד לקריבוי כד תהוויין חברן ארע לא תחברון אלא מן דחלונייא . ואף על גב דאת אמר אין נותנים מעשר לכהונה מודה שאין מוציאין שלו מידו מה טעמא . כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר אשר נתתי לכם מאתם בנחלתכם והרמותם ממנו את תרומת מעשר מן המעשר. מאת בני ישראל את מוציא ואין את מוציא מסכרי כהונה ולויה . ואתייא כיי דאמר רבי לעזר כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר. מאת בני ישראל את מוציא ואין את מוציא מן הנוי. רבי אבהו אמר איתפלגון רבי יהושע בן חנניה ורבי לעזר בן עזריה. רבי יהושע בן חנניה אמר אין נותנים מעשר לכהונה. ורבי לעזר בן עזריה אמר נותנים מעשר לכהונה . מתיב רבי יהושע בן חנניה לרבי לעזר בן עזריה והא כתיב ואכלת אותו בכל מקום בוא ואוכלו עמו בקבר . אמר ליה מהו בכל מקום בעזרה . אמר ליה והכתיב אתם וביתכם ואשה נכנסת לעזרה רבי בא הוה משתעי ההם עובדא רבי לעזר בן עזריה הוה יליף מיסב מעשרא דחדא גינה והיה לאותה גינה שני פתחים אחד למקום טומאה ואחר פתוח למקום טהרה. נפק רבי עקיבה לגביה אמר ליה פתח ההם וסתום ההם . אין אתא אמר לה בא בדרך הזו אמר ליה אין שלח תלמידיה אמור ליה אתם כתיב שמע רבי לעזר בן עזריה ואמר מרצעת דעקיבה בן יוסף בא לכאן . באותה שעה החזיר רבי לעזר בן עזריה כל המעשרות שנטל. אמר רבי יצחק בר לעזר בשרותה בעיא

cima sacerdotio: Si iste dicat: Talis filius meus accipiat per talem, & reliquas facultates hæreditent mei filii, fortasse non accepit cum illis. R. Jona dedit de suis decimis τῷ R. Acha bar Ula, non eo quod esset sacerdos, at quia laborabat in lege: Quænam est ratio? Quia scriptum est: *Præcepit etiam populo habitantium Hierusalem, ut darent partem sacerdotibus & Levitis, ut confirmarentur in lege Domini*. R. Huna non accepit decimam. R. Acha non accepit decimam. Rabi Chijah bar Ba docuit ejus causa, ut educerentur extra terram, quia non accepit decimam. Quæsivit quidam a R. Samuele bar Nachman, quæsivit a R. Jonathan, quia erit si accipiat? Respondit: Accipe, & quod cessit tuæ tribui, cessit tibi. R. Inai præcepit proximis suis: Quando facietis societatem accidentalem, non facite societatem nisi cum Chalonijah: Licet tu dicas: Non dant decimam sacerdotio: Consentit, quod non educant quod est ex ejus manu; qua de causa? Quia dictum est: *Quando accipietis a filiis Israel decimam quam dedi vobis ex illis in hæreditatem vestram separabitis ex ea separationem Domino, decimam ex decima*. Ex filiis Israel tu educes, at non educet a juvenibus sacerdotii & Levitarum: Adducitur juxta illud, quod dicit R. Eliefer: *Quando accipietis a filiis Israel decimam*. A filiis Israel tu educes, at tu non educes ex gentili. R. Abau dicit: Dissentiunt Rabi Jehosua ben Chananjah, & R. Eliefer ben Azaria. R. Jehosua ben Chananjah dicit: Non dant decimam sacerdotio: Et R. Eliefer ben Azaria dicit: Dant decimam sacerdotio. Objecit Rabi Jehosua ben Chananjah τῷ R. Eliefer ben Azaria: Atqui scriptum est: *Et comedetis illam in omni loco:* Veniat & comedat cum eo in sepulcro. Respondit illi: Quid *in omni loco*? In atrio. Respondit illi: Atqui scriptum est: *Vos & domus vestræ*. Num fœmina ingredietur in atrium? R. Ba narrabat hoc factum: R. Eliefer ben Azaria, docebat innixtus portæ cujusdam horti, cui erant duæ portæ, altera aperta in locum immundum, & altera aperta in locum mundum; Ingressus ad eum Rabi Akiba dixit; Aperi hanc, & claude illam. Si dicas: Ingredere per hanc viam: Respondit: misit suum discipulum: Dic illi: *Vos* scriptum est: Audiens R. Eliefer ben Azaria dixit: Ligula Akiba bar Joseph huc perveniebat: Eo tempore restituit R. Eliefer ben Azaria omnes decimas, quas abstulit. Dicit R. Isaach bar Eliefer: In principio im-

plen-

מוליי סבא דקיסה מיניה וביה כל גומרה דלא כויה בשעתה לא כויה.

הלכה ו הכל מודים בפת ושמן שהוא צריך לבער ביין ובתבלין שהוא כמבוער מה פליגין בתבשיל בית שמאי אומרים צריך לבער. ובית הלל אומרים אין צריך לבער. מה טעמא דבית שמאי וצרת הכסף בלבד בידך. מה טעמא דבית הלל אפילו מחללו מהו מועיל. ולא טבל הוא. רבי הילא בשם שמואל זאת אומרת שהטבל קרוי קודש. אמר רבי יודה מעשה ברבן גמליאל והזקנים שהיו יושבים על מעלות האולם בהר הבית והיה יוחנן הכהן הסופר הלז יושב לפניהם אמרו לו צא וכתוב אחינו בני גלילא עילאה בני גלילא ארעיתא שלמכון יסגא מודענא לכון דמטא זמן ביעורא תפקון מעשריא מן מעטני זיתאי לאחנא בני דרומא עילאה ובני דרומא ארעיתא מודענא לכון דמטא זמן ביעורא תפקון מעשריא מעמרי שיבליא. לאחנא בני גלותא דבבל ובני גלותא דמדי ובני גלותא דיון ושאר כל גלוותהון דישראל שלמכון יסגא מודע אנא לכון דאימריא רביכין וגוזלייא דקיקין ושפר באנפוי ובאנפי חבריי מוספא על שתא זה תלתין יומין. הדא אמרה שאין נותנים מעשר לכהונה. שנייא היא שהיה רבי יהושע בן חנניה תמן. אמר רבי חנניה הדא אמרה שהיה רבן גמליאל צריך לזכות אמר רבי יהושע בפירות מחוברין לקרקע אילו קופתו של רבן גמליאל נתונה לתוך ביתו של רבי יהושע ואומר יזכה למעשר שבה כלום עשה עד שיסיים. רבי רדיפה אמר איתפלגון רבי ירמיה ורבי יוסי חד אמר הראוי ליטול זכה. וחרנה אמר הראוי ליתן זכה. מה דאמר הראוי ליטול זכה כל שכן ראוי ליתן. ומה דאמר הראוי ליתן הא ליטול לא. הא מתניתא פליגא על מה דאמר הראוי ליטול זכה. ותמן תנינן האומר תן גט זה לאשתו שכן ראוי הוא לקבל גט בתו ושטר שחרור זה לעבדי שכן הוא ראוי לקבל שטר שחרורו.

plendum est vino poclum ex eo, &. in eo, & omnis pruna, quæ non adurit statim, non adurit amplius.

Constitutio VI. Omnes consentiunt in pane, & in oleo, quod sint pollucenda; in vino & in condimentis, quando sit quasi polluctum in hoc dissentiunt: Si fuerint in decocto, schola Schammai dicit, debet pollucere; & schola Hillel dicit; Non debet pollucere. Quænam est ratio scholæ Schammai? *Et alligabis argentum tantummodo in manu tua*. Quænam est ratio scholæ Hillel? vel si profanaverit, quid proderit? Nonne est indecimatum? R. Ela nomine Samuelis: Quod dicis, intelligitur quod indecimatum vocetur sanctum. Dicit R. Jehuda: Narratur de Raban Gamaliel, & senioribus, qui considebant in gradibus vestibuli in monte domus, & erat Jochanan sacerdos, scriba sedens coram illis: Dixerunt illi: Exi & scribe fratribus nostris Galilææ superioris, & Galilææ inferioris: Pax vestra multiplicetur. Significo vobis advenisse tempus pollucturæ, educite decimas vestras ex cupa olivarum: Fratribus plagæ australis superioris & inferioris; significo vobis advenisse tempus polluctura; educite decimas ex manipulis spicarum: Fratribus captivitatis Babylon, & captivitatis Mediæ, & captivitatis Græciæ, & reliquarum captivitatum Israel: Pax vestra multiplicetur: Significo vobis agnos adhuc esse tenellos, & pullos esse parvos: & placeat coram illis, & coram sociis addere anno triginta dies. Hoc dicit, quod non dent decimam sacerdoti. Diversum est, quod ibi docet Rabi Jehosua ben Chananjah. Dicit R. Chananjah: quod dicit, quod Raban Gamaliel obliget ad acquirendum: Dicit R. Jehosua de fructibus terræ adhærentibus, si sporta Raban Gamaliel posita sit in domo R. Jehosua, & dicat; Acquirat decimam quæ in illa est; nihil facit, nisi definiat: R. Radipha dicit: Dissentiunt R. Hieremia, & Rabi Jose: Alter dicit: Qui dignus est sumere, acquirit; & alter dicit: Qui dignus est dare, acquirit: Qui dicit: Qui dignus est sumere, acquirit, multo magis, qui dignus est dare: & quid est quod dicit? Qui dignus est dare; at non quis dignus est sumere. At Misna contraria est illi, qui dicit; qui dignus est sumere, acquirit; At ibi legimus: Si dicat: Da hunc libellum repudii ejus uxori, quia conveniens est ut accipiat libellum repudii filiæ suæ; & chirographum quo libertate donetur servus meus. Quia conveniens est ut accipiat chirogra-

ותנינן התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי אם רצה להחזיר יחזיר. והעבד ראוי להוליך את הגט. פתר לצדדים היא מתניתא פליגא על מאן דאמר הראוי ליתן זכה דתנינן תמן עישור אחד שאני עתיד למוד נתון לעקיבה בן יוסף כדי שיזכה בו לעניים ומושכר לו מקומו. ורבי עקיבא ראוי הוא ליטל. פתר לה עד שלא העשיר ואפילו תימר משהעשיר תיפתר שהיה פרנס ויד הפרנס כיד העני. מילתיה דרבי יהושע בן לוי אמרה הראוי ליטול זכה דרבי יהושע בן לוי אמר בבעל הבית עשיר נחלקו. אבל בבעל הבית עני מאחר שהוא ראוי ליטול זכה.

הלכה ז ויתודה ביום טוב הראשון של פסח כדי שיהא לו מה לאכול ברגל. ויתודה בשחרית עד כאן מצוה הוא לאכול תני והביכורים. מאן תנא ביכורים רבנים. מאן לא תנא ביכורים. רבי שמעון דתנינן וחייבין בביעור ורבי שמעון פוטר. נתתיו ללוי מיכן שאין נותנים מעשר לכהונה. אמר רבי יונה זאת אומרת נשרף טיבלו אינו יכול להתודות. אית תניי תנו כל המצות שבתורה מעכבות. אית תניי תני כל המצות שבפרשה מעכבות. רבי אחא בר פפא בעא קומי רבי זעירא אפילו הקדים תפילה של ראש לתפילה של יד. אמר ליה אוף אנא סבר כן. אמר רבי יוסי בי רבי בון צריך לומר חלה על כל תרומה על הכל ליהוה. זה שם המיוחד. מנין לא עשה כלום עד שישייר מקצה תלמוד לומר מראשית ולא כל ראשית מנין שהוא עובר בעשה רבי לעזר בשם רבי סימיי לא נתתי ממנו למת מה נן קיימין אם להביא לו ארון ותכריכין דבר שהוא אסור לחי. לחי הוא אסור לא כל שכן למת. אלא איזהוא דבר שהוא מותר לחי ואסור למת הוי אומר זו סיכה

הלכה ח רבי הונא בר אחא בשם רבי אלכסנדרא בוא וראה כמה גדול

graphum, quo libertate donatur. Atqui legimus. Accipe hunc libellum repudii pro mea uxore; aut defer hunc libellum repudii uxori meæ; si velit pœnitere, poterit pœnitere. Et servus conveniens est, qui deferat libellum repudii: Si exponat pro lateribus, Misna contraria est illi, qui dicit: Qui conveniens est ut det, acquirit. Etenim ibi legimus: Decimam unam, quam ego mensurabo, detur Akibæ ben Joseph, ut acquirat illam pauperibus, & locus ejus conductus sit ei; & R. Akiba conveniens est ut accipiat: Exponit, donec ditescat: Vel si dicas; postquam fuerit ditatus; poterit exponi, quod sit gubernator, & manus gubernatoris est ut manus pauperis: R. Jehosua ben Levi dicit: Si conveniens est ut accipiat, acquirit; Etenum R. Jehosua ben Levi dicit: De patrefamilias divite dissentiunt; At si paterfamilias sit pauper; postquam est conveniens ut accipiat, acquirit.

Constitutio VII. Et confitebitur in die primo festo Paschatis, ut habeat, quod possit comedere in festo: Et confitebitur mane; Usque huc præceptum est, ut comedat: Traditio: Et primitiva: Qui docent de primitivis, sunt sapientes; qui non docet de primitivis, est R. Simeon: Etenim legimus: Et debent pollucere, & R. Simeon absolvit: *Dedi Levitæ:* Hinc probatur, quod non detur decima sacerdotio: Dicit R. Jona: Quod dicis; Si comburatur ejus indecimatum, non poterit confiteri: est qui docet, quod omnia præcepta legis impediant; est qui docet, quod omnia præcepta, quæ sunt in sectione, impediant. R. Acha bar Papa quæsivit coram Rabi Zehera: Vel si induat Thephilin capitis ante Thephilin manus. Respondit: Ego quoque ita sentio. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Dicendum est: Placenta super toto separatio: super toto *Domino*? Hoc est nomen peculiare. Unde probatur quod nihil faciat, nisi reliqua sit ejus pars? Ex eo quod dictum est: *A principio:* At non omne principium. Unde probatur, quod transgrediatur præceptum affirmativum? R. Elieser nomine R. Simai: *Non dedi ex eo pro mortuo*: Quomodo nos explicabimus? Si ad afferendum pro illo arcam, & involucra, quod est vetitum vivo; si vivo vetitum est, nonne multo magis mortuo? At quodnam est quod est licitum vivo, & vetitum mortuo? Dicendum est, quod sit unctio.

Constitutio VIII. R. Huna bar Acha nomine R. Alchasandra; Veni & vide, quam magna sit virtus facientium præ-

כוהן של עושי מצות שכל השקפה שבתורה ארורה וזה בלשון ברכה . אמר רבי יוסי בן הנינא ולא עוד אלא שכתוב בה היום הזה . תניי יומא . רבי יודה בר פזי פתח בה אבוא בגרורות יהוה אלהים. כתיב אלה שני בני היצהר על ארון כל הארץ . רבי אבהו אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמר אילו שהם באים בטרוניא לפני הקרוש ברוך הוא. וחרנה אמר אילו שהם באים מכח המצות ומעשים טובים לפני הקרוש ברוך הוא. רב הוה ליה כיתן ולקת. שאל לרבי חייא רובא מהומיבוס צפר ומגבלא ארמיה בזרע כיתן . אמר ליה נבילה . ולמה לא אמר ליה טריפה בנין דרבי מאיר דרבי מאיר אמר טריפה חייבת בביסוי . לא כן אמר רבי משם רבי שמעון בן לקיש משעלו מן הגולה לא לקת פשתן ולא החמיץ יין ונתנו עיניהם בזכות רבי חייה הגרול ובניו . ורב כהדא שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצרקה . רבי אבהו אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמר שכל באי העולם באים בצדקה ואילו באים בזרוע. וחרנה אמר שכל טובות ונחמות הבאות לעולם בזכותם והם אין נהנין מהם כלום. כגון מר זוטרא דמצלי על חורנין ומתעני ועל נפשיה לא מתעני. תנו למחלוקת . ניתנו דברי רבי יהורה רבי יוסי אמר לבית דירה ניחנו . אתיא דרבי יודה כרבי יוסי. ודרבי מאיר כרעתיה רתנינן מעלות היו שכר ללוים דברי רבי יודה . רבי יוסי אומר לא היו מעלות להם שכר.

הלכה ט רבי ירמיה רבי חייה בשם רבי שמעון בן לקיש מתניתא משנחשדו להיות נותנים מעשר לכהונה חדא מסייעא לרבי יוחנן בחדא ופליגא עלוי בחדא עלוי דתנינן וכן בת כהן ללוי לא יאכלו בתרומה ולא במעשר . ניחא בתרומה לא תאכל במעשר מה נפשך כהנת היא תאכל לוייה היא תאכל. רבי אילא בשם רבי יוחנן כמאן דאמר אין

cepta ; quod omnis aspectus qui est in lege sit maledictus , & hic sit in phrasi benedictionis . Dicit Rabi Jose Chanina: Et præterea ibi scriptum est : *Die isto :* Traditio : Die : Rabi Jehuda bar Pazi exponit : *Introibo in potentia Domini Dei :* Scriptum est *: Isti sunt duo filii olei , qui assistunt dominatori universæ terræ* . R. Abau dicit : Dissentiunt R. Jochanan , & R. Simeon ben Lakisch : Alter dicit : Isti sunt qui adducunt cnm tyrannide coram Deo S. B. & alter dicit : Isti sunt, qui veniunt ex virtute præceptorum , & bonorum coram Deo S. B. Rab habebat linum & fuerat læsum . Quæsivit a Rabi Chijah magno : Quid erit, si tegat avem , & commisceat terram cum semine lini ? Respondit : Cadaver est . Et cur non dixit discerptum ? Propter Rabi Meir : Etenim R. Meir dicit : Discerptum requirit tectionem. Non ita dicit R. Amme nomine R. Simeonis ben Lakisch : Postquam adscenderunt ex captivitate , non percussum est linum, neque acidum factum est acetum , & dederunt oculos suos propter meritum R. Chijah magni , & filiorum ejus : Et Rab juxta illud quod dictum est : *Audite me duro corde, qui longe estis a justitia*. R. Abau dicit: Dissentiunt R. Jochanan, & Rabi Simeon ben Lakisch : Alter dicit : Omnes qui veniunt in mundum , veniunt in misericordia , & isti veniunt in brachio ; *sc. in violentia* . Et alter dicit , quod cuncta bona & consolationes veniant in mundum propter eorum merita , & ipsi ex illis nullam utilitatem percipiant : Sicut Mor Zuthra orabat pro aliis, & affligebatur, at pro se non affligebatur: Explicatur de dissensionibus : Tradiderunt: verba R. Jehuda: R. Jose dicit . In domo habitationis ponantur : Consentit R. Jehuda cum R. Jose ; & R. Meir juxta mentem suam : Etenim legimus . Gradus erunt merces Levitis : Verba R. Jehuda . R. Jose dicit : Non erant gradus illis merces.

Constitutio IX. R. Hieremia , Rabi Chijah nomine Rabi Simeonis ben Lakisch : Misna : Postquam suspecti facti sunt, quod darent decimam sacerdotio : Hoc favet תו R. Jochanan in altero, & in altero adversatur ; In altero adversatur : Etenim legimus ; *Et similiter filia sacerdotis si nubat Levitæ , non comedet de separatione , neque de decima :* Recte de separatione non comedet; Ex decima num putas , quod sacerdos fœmina comedat , & Levitis non comedat ? R. Ela nomine R. Jochanan consentit cum eo qui dicit: Non dant decimam

נוחנים מעשר לכהונה . הוה הוא אומר נותנים מעשר לכהונה . מסייעא ליה דו אמר כולם לשבח דאמר רבי יוחנן כהן גדול שלח ובדק בכל ערי ישראל ומצאן שלא היו מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד . אבל מעשר ראשון ומעשר שני מהם היו מפרישין ומהם לא היו מפרישין אמר הואיל ומעשר ראשון במיתה. ומעשר שני בעון טבל יהא אדם קורא שם לתרומה ולתרומת מעשר ונותנו לכהן ומעשר שני מחללו על המעות והשאר מעשר עני שהמוציא מחבירו עליו הראייה. ויתודה . אמר רבי הילא בעס הוא לפני המקום מי שהוא אומר עשיתי והוא לא עשה . מעתה מי שהוא מפריש מתודה . מי שאינו מפריש לא יתודה כהדא דתני עד השקיפה היו אומרים קול נמוך . מיכן ואילך היו אומרים קול גבוה . את המעוררין . אותם שהיו אומרים עורה למה תישן יהוה הקיצה ואל תזנח לנצח. וכי יש שינה לפני המקום. והלא כבר נאמר הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל . ומה תלמוד לומר ויקץ כישן יהוה. אלא כביכול כאלו לפניו שינה בשעה שישראל בצרה ואומות העולם ברווחה . וכן הוא אומר ובהמרותם תלן עיני. את הנוקפים . אותם שהיו מכין על נבי העגל בין קרניו . אמר להם יוחנן כהן גדול עד מתי אתם מאכילים את המזבח טריפות . ועמד ועשה להם טבעות . רבי בא בשם רב יהודה טבעות עשה להם טבעות רחבות מלמטן וצרות מלמעלן. עד ימיו היה פטיש מכה בירושלם . עד תחילת ימיו . ובימיו אין אדם צריך לשאול על דמאי שהעמיד זוגות . מילתיה דרבי יהושע בן לוי אמרה מהם לגנאי ומהם לשבח. דאמר רבי יוסי בשם רבי תנחום בר חייה . רבי חזקיה רבי אלעזר בי רבי יוסי רבי תנחום בר חייה בשם רבי יהושע בן לוי בראשונה היה מעשר נעשה לשלשה חלקים שליש למכרי כהונה ולוייה . ושליש לאוצר . ושליש לעניים ולחברים שהין בירושלם . אמר רבי יוסי בי רבי בון מן דהוה סליק למדין בירושלם עד דתלת

cimam sacerdotio : Qui dicit : Dant decimam sacerdotio; confirmat quod dicit ; Cuncta in laudem : Etenim dicit R. Jochanan: Jochanan summus sacerdos misit, & investigavit de cunctis urbibus Israel, & invenit, quod non separarent nisi separationem magnam duntaxat : At decimam primam & decimam secundam alii ex iis separabant, & alii non separabant; Dixit; quoniam propter decimam primam rei sunt mortis, & decima secunda requirit est in delicto, indecimatum homo insigniet nomine separationis, & separationis decimæ, & dabitur sacerdoti, & decima secunda profanabitur super nummis, & quod spectat reliquam decimam pauperis, qui vult repetere a socio suo, ipsi incumbit probatio. *Et confitebitur* : Dicit Rabi Ela : Indignatio erit coram Deo si dicat; Feci; & ipse non fecerit. Hinc qui separat, confitebitur; qui non separat, non confitebitur: Etenim extat traditio : Usque ad *: Aspice :* dicebant voce demissa; hinc & ulterius dicebant voce alta. Expergefacientes : Ipsi erant qui dicebant : *Exurge, quare obdormis Domine? Exurge & ne repellas in finem :* Num est dormitatio coram Deo? Atqui jam dictum est: *Ecce non dormitabit, neque dormiet, qui custodit Israel*: Et cur dictum est: *Et excitatus est tanquam dormiens Dominus*. Quasi dicat, quod sit dormitatio coram eo, quando Israelitæ sunt in tribulatione, & nationes mundi in recreatione : Et similiter dictum est : *Et in amaritudinebus moratur oculus meus ;* Et laniones : Ipsi sunt, qui percutiebant vitulum inter ejus cornua. Dixit illis Jochanan summus sacerdos. Hactenus vos cibastis altare discerptis; & constituit, & fecit illis annulos. R. Ba nomine R. Jehuda : Annulos illis fecit, annulos infra latos, & supra angustos. Usque ad dies ejus malleus percutiebat Hierosolymis ; Usque ad principium ejus dierum. Et diebus ejus non erat necesse, ut homo rogaret de re dubia; quia constituit copulas. R. Jehuda ben Levi dicit : Hoc ad ignominiam, & illud ad laudem. Etenim dicit R. Jose nomine R. Tanchum bar Chijah, R. Ezechia, R. Elieser discipulus R. Jose, R. Tanchum bar Chijah nomine R. Jehosua ben Levi: Olim decima dividebatur in tres partes ; tertia pars juvenibus sacerdotii, & Levitarum; tertia pars cedebat cellæ, & tertia pars pauperibus, & sociis, qui erant Hierosolymis. Dicit R. Jose discipulus Rabi Bon : Qui adscendebat ad discendum Hierosolymæ, usque ad tres fasciculos ipse

אינדן הוה יהב מידידיה מיכן ואילך משל אוצר. משבא אלעזר בן פחורה ויהודה בן פתירה היו נוטלים אותם בזרוע והירה ספיקן בידם למחות ולא מיחה . והעביר הודיית המעשר . וזו לגנאי. את המיעוררין לשבח. ואת הנוקפין לשבח . עד ימיו היה פטיש מכה בירושלם . עד תחילת ימיו . רבי חסידא שאל לרבי חזקיה לא מסתברא עד סוף ימיו . אמר ליה אוף אנא סבר כן. דמאי רבי יוסי בשם רבי אבהו . רבי חזקיה בשם רבי יודה בן פזי דמאי דמי תקן. דמאי לא תיקן.

ipse dabat de suo ; hinc & ulterius ex horreo: Postquam venit Elieser ben Pechura , & Jehuda ben Pethira, auferebant cum violentia , & ipsi præbebant manibus suis , & cum possent impedire non impedierunt . Et abrogavit confessionem decimæ : Et hoc in dedecus : Expergefacientes in laudem ; & laniones in laudem: Usque ad dies ejus malleus percutiebat Hierosolymis : Usque ad principium ejus dierum . R. Chasida quæsivit a R. Ezekia : Probabiliter non usque ad finem ejus dierum : Respondit ; Ego quoque ita puto . De re dubia : R. Jose nomine R. Abau : R. Ezekia nomine R. Jehuda ben Pazi ; Res dubia est ; Num præparata est ? Res dubia non est præparata .

JO-

JOHANNIS SPENCERI*

DISSERTATIO

DE SOLUTIONE PRIMITIARUM, ET DECIMARUM.

CAPUT PRIMUM.

NE ſermonem jam faciam ancipiti ſenſu laborantem, in ipſo limine monendum cenſeo, me ſenſu paulo laxiore *primitiarum* vocem hic uſurpare: ita nempe, ut (1) πρωτότοκα, πρωτογεννήματα, & ἀπαρχὰς proprie ſic dictas, ſenſus ſui ambitu comprehendat. *Hæc* autem *tria*, quod ait (2) *Auguſtinus*, *ita diſcernuntur: πρωτότοκα ſunt primitivi animalium fœtus, etiam hominum: πρωτογεννήματα vero, primi fructus de terra ſumpti, vel de arbore, vel de vite: ἀπαρχαὶ autem, de fructibus quidem, ſed — redactis ab agro ſicut de meſſa, de dolio, de lacu, de cupa, quæ primitus ſumebantur*. Quibus verbis ne hilum diſceſſit S. Pater a Græcorum aut Hebræorum ſenſu: nam πρωτογεννήματα (3) Græcis dicuntur, quæ Hebræis בכורים munera nempe, quæ de frugibus integris, necdum elaboratis, feſto primitiarum, præ frugibus aliis, offerebantur. At ἀπαρχαὶ, Hebræis תרומות dictæ, eæ fuerunt quæ de frugibus univerſis jam elaboratis, (id eſt, in maſſam aut liquorem redactis) ſepoſitæ, ſacerdoti tradebantur. Hunc accuratum loquendi modum probaſſe videtur (4) *Origenes*, cum dixit, μετὰ τοὺς πάντας καρποὺς ἀναφέρεται ἡ ἀπαρχὴ, πρὸ δὲ πάντων τὸ πρωτογέννημα· *Poſt omnes fructus* collectos *dedicantur primitiæ*, *ante omnes vero prima genitura*. Nec (ut inſtitutum proſequar) novum aut mirum haberi debet, quod *primitiarum* voci ſenſum tam amplum tribuam, cum *Donatus* ei teſtimonium præbeat: nam, (5) eo teſte, *primitiæ proprie dicuntur*, *quæ Diis offeruntur de fructibus novis aut fœtibus gregum*.

Ut autem a vocibus ad res ipſas gradum faciamus: tot leges de primitiis Deo ſolvendis ideo ferebantur, ut Iſrae-

litæ

* Hæc quæ hoc loco referuntur a *Spencero* de primitiis & decimis, jam confutata ſunt in cl. *Witſii* Ægyptiacis, quæ edita ſunt in primo volumine Antiquitatum Sacrarum.

litæ donis illis, quibus aliæ gentes, & ipsi forsan in Ægypto, fictitios Deos colebant, eosque frugum inventores aut patronos agnoscebant, Deo vero honorem exhiberent; & cœli terræque Domino (non Soli, Isidi, vel Cereri) se terræ fruges debere testarentur. Ut assertionis hujusce veritas ex antiquitatis tam remotæ nebulis eo clarius eluceat, probabo 1. Gentes antiquas, Diis suis, ritu solenni, primitias obtulisse. 2. Morem illum, legibus de primitiis Deo sacrandis occasionem & materiam præbuisse. 3. Objectionibus potioris notæ satisfaciam.

Id primo probari debet, nempe gentes ethnicas Deos eorum primitiarum oblatione coluisse. Hic autem, ne sermo meus in immensum excurrat, ostendam tantum, gentes olim famæ clarioris, Ægyptios, Græcos, Romanos, id moris observasse. Hoc apud Ægyptios usurpatum testatur (6) *Diodorus Siculus*: eorum enim ceremonias in Isidis festo referens, κατὰ τὸν θεισμὸν, inquit, τοὺς πρώτους ἀμηθέντας στάχυς, &c. *Messis tempore, oblatis spicarum primitiis, juxta manipulos Isidem invocare solent*. Ex Ægypto ritus ille, ni fallor, in Græcorum mores ivit: nam illi τῇ Δήμητρι vel Cereri (quæ (7) eadem cum Iside) post comportatas fruges, θαλύσιας, i.e. (8) primitias, cœca gratitudine tribuerunt: unde & festum, cum primitiarum oblatione conjunctum, θαλύσια nomen accepisse, testatur (9) *Meursius*. Huic affine erat festum Ὡραῖα dictum: nam ὡραῖα θύειν, inquit *Hesychius*, τελετή τις ἐν ᾗ τῶν ὡραίων ἁπάντων ἐγίνοντο ἀπαρχαί. Huic etiam familiæ accenseri debet festum Apollini & Dianæ sacrum, (10) cui Θαργήλια nomen: in eo enim ἧψον τὰς ἀπαρχὰς τῷ Θεῷ τῶν πεφηνότων καρπῶν (Θαργηλίῳ) ὀνομαζομένῳ, ἀπὸ τοῦ θέρειν τὴν γῆν, τῷ αὐτῷ ὄντι τῷ ἡλ· *Coquebant frugum primitias quæ provenerant*, in *Dei* honorem *qui nomen habuit* Θαργήλιος, (*quod terram calefaciat*) *qui & idem cum Sole*. Romanos etiam primitias obtulisse, (11) Poetæ Romani testimonio nixus, assero:

—— *Ut primas Cereri dare cultor aristas*
Posset, *& intacto Bromium* (i. e. Bacchum) *perfundere vino*,

Quanta vero religione primitias offerendi ritum observarint Romani veteres, e *Plinio* (12) discimus: *ne degustabant quidem novas fruges aut vina, antequam sacerdotes primitias libassent*.

Gentes autem quas dixi, duabus inductæ rationibus, primitias obtulisse videntur. 1. Ut dignas Isidi vel Cereri grates persolverent, ob fruges inventas aut productas. Nam Ægyptii, (13) *Diodoro* teste, *primitias Isidi*, μαρτύριον τῆς εὑρέσεως τῶν καρπῶν, *in testimonium frugum ab ipsa repertarum*, afferebant. *Et apud alias urbes, cum festum Isidis agitur, tritici & hordei vascula circumferri* dicit, ἀπομνημόνευμα τῶν ἐξ ἀρχῆς τῇ Θεῷ φιλοτέχνως εὑρεθέντων· frugum *Deæ industria primo repertarum monimenta*. Hac etiam ratione ducti frugum ubertim productarum laudem & honorem Cereri tribuebant. Hoc evincunt illa (14) *Theocriti*.

—— ἁ δ' ὁδὸς, ἅδε Θαλυσιάς· ἦ γὰρ ἑταῖροι
Ανέρες εὐπέπλῳ Δαμάτερι δαῖτα τελεῦντι,
Ολβω ἀπαρχόμενοι· μάλα γάρ σφισι πίονι μέτρῳ
Α Δαίμων εὔκριθον ἀνεπλήρωσεν ἀλωάν.

—— *En viam, en ad Thalysia! nam amici*
Homines frugiferæ Cereri solennia peragunt,
Fortunarum primitias offerentes: eis enim valde cumulata mensura
Dea frugibus abundantem replevit aream.

Hinc apparet ethnicos primitias Isidi, tanquam χαριστήρια gratique animi testimonia obtulisse. 2. Primitias etiam offerebant ethnici, ut ea religione fertilitatem & alia beneficia procurarent. Hoc, duplici testimonio fretus, fidenter assevero. Primum (15) *Eustathii* sit, his verbis conceptum: Θαλύσια δὲ αἱ ἀπαρχαί, —— ἤγουν αἱ μετὰ συλλογὴν τῶν καρπῶν διδόμεναι Θεῷ, ὑπὲρ τοῦ καὶ εἰς ἔπειτα θάλλειν τὰς ἀρούρας· *Thalysia vero primitiæ* sunt, — *quæ post collectionem frugum Deæ penduntur, ut in posterum quoque arva florescant*. Alterum, nec minus amplum, est (16) *Celsi* testimonium: Δαίμοσι τοῖς τὸ ἐπὶ γῆς εἰληχόσιν εὐχαριστητέον, καὶ ἀπαρχὰς καὶ εὐχὰς ἀποδοτέον, ἕως ἂν ζῶμεν, ὡς ἂν φιλανθρώπων αὐτῶν τυγχάνοιμεν. *Gratiæ sunt agendæ Dæmonibus rerum terrenarum præfecturas sortitis, eisque preces offerendæ & primitiæ, quoad vivimus, ut ipsos habeamus præsentes ac propitios*.

Cum itaque sic gentium usu factum esset, ut primitias, gratitudinis indicandæ & fertilitatis procurandæ causa, Numinibus exhiberent, & hac superstitione Israelitæ forsan inficerentur; Deus omnis generis primitias sibi dicari jussit, ut ritu illo se a Dei benignitate areas fru-

frugibus abundantes accipere teſtarentur; nec Iſin, Oſirin, Bacchum, Cererem, aut alia fictitia frugum Numina, in partem aliquam laudis & gloriæ Deo ſoli debitæ vocare viderentur. Sunt autem argumenta, nec pauca, nec levia, quæ in hanc cogitationem animum meum induxerunt.

Primum ita ſe habet: quantum Veterum teſtimoniis & aliis argumentis aſſequi licet, primitias offerendi ritus Legem antiquitate ſuperavit, & ab ultima vetuſtate religionis ethnicæ partem non obſcuram fecit. Nam Ægyptios in feſto Iſidis (quo nomine nihil antiquius habet ethnicorum theologia) primitias obtuliſſe, docet modo laudatus (17) *Diodorus*, & ritum illum *τὸ πρῶμιον παρ' αὐτοῖς ἐξ ἀρχαίων νόμιμον institutum a ſeculis antiquioribus obſervatum* vocat. *Triptolemus*, Iſidi vel Ceteri coætaneus, hanc legem inter alias, *Θεὺς καρποῖς ἀγάλλειν Deos fructibus placare*, dedit Athenienſibus; uti refert (18) *Porphyrius* ex *Hermippo*, qui & legem illam per *ἀπαρχὰς ποιεῖσθαι*, tanquam voces ſynonymas, interpretatur. Et (19) alibi, de hoc ritu loquens, *ἀπ' ἀρχῆς μὲν*, inquit, *αἱ τῶν καρπῶν ἐγίνοντο τοῖς Θεοῖς θυσίαι· A rerum exordio quidem Diis primitiæ de fructibus ſolvebantur*. Nec ritui huic antiquitatem multo minorem tribuit *Ariſtoteles*: ex omnibus enim conventibus in Deorum honorem agi ſolitis, iis maximam antiquitatem vindicat, quos homines, conditis in horreum frugibus, celebrabant; quibus etiam, otium jam nacti, Diis ſuis collectarum frugum primitias offerebant. Sed ipſa (20) *Philoſophi* verba audiamus: *αἱ ἀρχαῖαι θυσίαι καὶ σύνοδοι φαίνονται γίνεσθαι μετὰ τὰς τῶν καρπῶν συγκομιδὰς, οἷον ἀπαρχαί· μάλιστα γὰρ ἐν τούτοις ἐσχόλαζον τοῖς καιροῖς· Priſca ſacrificia & conventus habiti videntur poſt fructuum collectiones, quaſi primitiæ quædam. Nam illis maxime temporibus*, poſt exactos nempe vertentis anni labores, *a negotio ruſtico feriabantur*. Pluribus teſtimoniis haud opus eſſe ſentio, ut probem Gentiles, deos eorum primitiis oblatis, ante datam Legem coluiſſe: cum præſertim moris illius antiquitas ſola ſuiipſius probabilitate non parum confirmetur. Cum enim ſimplicioribus mundi ſeculis, non tam verbis officio & obſequio plenis, quam rebus & donis honorem exhiberent; & inter dona, (21) fructus, inter fructus autem primitiæ, uſu & dignitate antecedere crederentur; rationi convenit gentes antiquiſſimas numinibus ſuis primitiarum honorem tribuere voluiſſe. Hanc conjecturam adjuvat mos ille perantiquus, feſta omnia libatione aliqua numini facta auſpicari; qui manavit proculdubio e nativo illo juſti & decori ſenſu, quo homines ad rerum ſuarum primitias Numini tantum ſolvendas efferebantur.

Secundo: Hoc etiam argumentum inducit animum, ut antiquiorem gentium morem legi de primitiis occaſionem feciſſe cenſeam; quod Hebræi primitias offerentes, ritus eorum plurimos, non e Dei lege, ſed ſeculi moribus hauſerint; & feſtorum ſuorum ceremonias ad mores paſſim receptos, qua per legem licebat, conformarint. Nam,

1. Gentes antiquæ, primitiis offerendis occupatæ, *θαλλὺς*, i. e. ramos lana obvolutos, unde panis, ficus, aliique fructus omnigeni, circumpendebant, ovantium ritu circumferebant: ramus autem in hunc modum exornatus, *εἰρεσιώνη* vulgo dicebatur. Huic mori * *Scholiaſtes* (22) *Ariſtophanis* hoc teſtimonium perhibet: Πυανεψίοις καὶ Θαργηλίοις, Ἡλίῳ καὶ Ὥραις ἑορτάζουσιν Ἀθηναῖοι· φέρουσι δὲ οἵ τε παῖδες θαλλὺς ἐρίοις περιειλημμένους, ὅθεν εἰρεσιῶναι λέγονται. Cum etiam Judæi feſtum *συντελείας* aut *collectionis frugum* agitarent, εἰρεσιώνην, ramum elaboratum, (id eſt, lana & fructibus inde pendentibus ornatum) more vitulantium circumgeſtabant. De hac autem ceremonia, inter Hebræos olim obtinente, de teſtibus etiam e quorum fide jam loquor, (23) alium mihi ſepono dicendi locum.

2. Gentiles primitias Numini ſuo tribuentes, ſe tripudiis & choreis oblectare ſolebant. De Sichemitis enim, a Rep. Iſraelis alienis, (24) legimus, quod, *exeuntes in agros, vindemiarunt vineas, calcarunt uvas, καὶ ἐποίησαν χορὺς & choros instituerunt;* more forſan e civili in ſacrum temporis progreſſu tranſeunte. Hoc enim natum videtur ex uſu veterum agricolarum, qui frugibus collectis, & vini flore venis incaleſcentibus, ſaltare, aut verius ad numeros inconditos pedes movere, ſolebant: adeo ut chori, oblectamenti gratia primo, poſtea vero religionis, in primitiarum feſtis uſitati cenſeantur. Hanc conjecturam firmiorem faciunt (25) Auctoris egregii verba: Δοκοῦσι δέ μοι μηδὲ τὴν ἀρχὴν συστήσασθαι ἑορτὰς καὶ τελετὰς Θεῶν ἄλλοι τινὲς ἢ γεωργοί· πρῶτοι μὲν ἐπὶ ληνῷ στησάμενοι Διονύσου χορύς· i. e. *Mihi vero nulli alii Deorum ſolennitates & ceremonias primitus inſtituiſſe videntur, quam agricolæ: primi in Bacchi honorem, cum vina prelo exprimerent, choros indicen-*

centes. Judæos etiam choreas exercuiſſe, cum olei, vini, & aliorum fructuum primitias Deo donarent, teſtes (26) alibi in medium adducti dubitare non ſinunt.

3. Gentes aliquæ, collectis in horreum frugibus, menſas dapibus & frugibus, ad oculorum gulæque faſtidium, ſolenniter inſtruebant. Hoc Ægyptiis aliiſque in more fuiſſe, (27) *S. Hieronymi* teſtimonium extra dubium ponit: *eſt in cunctis urbibus, & maxime in Ægypto & -- Alexandria, idololatriæ vetus conſuetudo; ut ultimo die anni & menſis* ejus *qui extremus eſt, ponant menſam refertam varii generis epulis, & poculum mulſo mixtum, vel præteriti anni vel futuri fertilitatem auſpicantes*. Hoc etiam exemplum ab Ægyptiis ad Judæos antiquitus traductum videtur: ſic enim (28) *Plutarchus* eorum mores in feſto Tabernaculorum vel collectionis habuiſſe refert: ἀκμάζοντι τρυγητῷ τραπέζας προτίθενται παντοδαπῆς ὀπώρας, ὑπὸ σκηναῖς, &c. *Maxime fervente vindemia, proponunt menſas, in quibus expoſitæ ſunt omnis generis fruges ſub tabernaculis*. E quibus hoc inter alia colligit *Plutarchus*, Judæos nempe Bacchum venerari, quem ſcil. ethnici, tanquam fructuum tutelare numen, tali aliquo ritu coluiſſe videantur.

4. Ethnicis ſolenne fuit, multa cum pompa & negotio primitiarum feſta celebrare. Nam (29) *Diodorus Siculus*, *Iſeia*, primitiarum feſta quædam in Iſidis honorem agitata, memorans, *apud urbes aliquas, cum Iſeia celebrantur*, ἐν τῇ πομπῇ μετὰ τῶν ἄλλων φέρεσθαι πυθμένας πυρῶν καὶ κριθῶν, *in pompa tritici & hordei vaſcula, inter alia, circumferri* refert, *ad* frugum *primitus Deæ induſtria repertarum memoriam*. Cum etiam Judæi primitiarum oblationi vacarent, fructus in vaſculis ponebant; facto inſuper agmine, & pompa Gentilium feriantium ritus imitante, ſe ad Hieroſolymam conferebant. Hoc aperte probatur e celebri Miſnæ teſtimonio, cujus explicationi, cum (30) occaſio vocabit operam non perfunctoriam dabo.

5. Gentiles, in luxum omnem ſoluti, vitis & agri primitias offerebant, ludis, comeſſationibus, epulis, canticis inſuper ebrioſis, ſeipſos oblectantes. Nihil eo tempore reliquum fiebat luxuriæ diſſolutæ, quo Bacchi, fructuum & ebrietatis dei, ſe gratiam inituros exiſtimabant. Inde factum, quod homines Bacchi orgiis occupatos (31) Σάβυς appellarent, voce ab Hebr. סבא *ebrius fuit* originem petente, ni fallat (32) *Caſauboni* conjectura. Judæos etiam in Paſchate, primitiarum feſto, prope nimis ad ethnicorum mores acceſſiſſe, ſuſpicandi cauſam non levem præbent *S. Petri* (33) verba: *non enim ſicut vos exiſtimatis, ebrii ſunt hi: cum ſit hora tertia diei*. Quaſi dixiſſet, " nullum " adhuc oblatum eſt ſacrificium, nec " feſtum inchoatum, unde ſuſpicari quis " poſſit, homines hoſce poculis immo- " deratius indulſiſſe. Nondum advenit " illa feſti hora, qua ſolent homines " ita ſe vino mergere, ut nec mens " nec lingua ſatis officium præſtet. Sed " huic ſuſpicioni locum ampliorem facit Canon ille quem (34) *Joſephus Scaliger* ex antiquiſſimo Judæorum Rituali citat: אין מפטירין אחר פסח אפיקומן ab eodem auctore ſic Græce redditus; μετὰ τὸ Πάσχα οὐκ ἀπολύεσι τὸ δεῖπνον ἐπικώμω· Hic autem ſplendide hallucinati ſunt *Scaliger*, & recentiores Judæi, qui אפיקומן ** vocem unam eſſe, de bellariis in cœna Paſchali vetitis intelligendam exiſtimarunt. Nam in *Talmude*, cap. de *Paſchate*, duæ omnino ſunt voces; & Canonem his verbis expreſſum legimus, טין מפטרין אחר פסח *** אפו קומן i. e. Μετὰ τὸ Πάσχα οὐκ ἀποπέμπουσιν ἐπὶ κῶμον. *Poſt Paſcha non dimittunt*, id eſt, *non ſinunt ire comeſſatum*. Hic autem Canon e pravis Judæorum moribus oriri videtur, qui poſtquam epulum Paſchale domi peregiſſent, ſolebant ἐπὶ κῶμον βαδίζειν, noctu ad vicinas domos ſe catervatim conferre, & ibi, Gentilium ritu, epulas luxuriæ plenas inſtaurare. Sic morem gentilium antiquitus habuiſſe, docent *Epicharmi* verba, ἐκ μὲν θυσίας θοίνη, ἐκ δὲ θοίνης πόσις, ἐκ δὲ πόσιος κῶμος· *Sacrificium epulum ſequitur, epulum compotatio, & compotationem comeſſatio*. De ritus hujus uſu & antiquitate, plura, ſi cupiant, e (35) *Caſaubono*, (36) *Simpl. Verino*, (37) *Petavio*, (38) *Cunrado Dieterico*, (39) *Hammondo*, aliiſque petant ſtudioſi.

Quæ jam dixi ſatis clare probant, Hebræos primitiarum feſta ceremoniis haud paucis a gentium uſu traductis excepiſſe. Inde vero colligere pronum eſt, Hebræos antiquos exiſtimaſſe, primitiarum oblationem non tam juris ſcripti quam moris inveterati ritum fuiſſe, & in legem e genrium conſuetudine tranſiiſſe. Neutiquam enim veriſimile eſt, antiquos Hebræos, cum primitias dedicarent, tot ritus originis ethnicæ obſervare voluiſſe, niſi ipſum primitias offerendi ritum e gentium moribus in legem cultumque ſuum fluxiſſe crediddiſſent.

Ter-

Tertio: Hinc etiam ſententiæ noſtræ pondus accedat, quod Hebræorum ritus, in primitiarum oblatione ex præſcripto legis obſervandi, cum Gentilium primitias offerentium ceremoniis apprime convenirent. Nam 1. Judæi, cum Deum primitiis honorarent, ſpicarum manipulum offerre debuerunt. Lege nempe ſtatutum eſt, ut, primitiarum loco, את עמר quod LXX. (40) δράγμα interpretantur, Jehovæ dedicarent: Ægyptii etiam, meſſe ineunte, δράγμα, ſpicarum recentium manipulum, Iſidi *frugiferæ*, gratitudinis ergo, conſecrabant. Sic enim (41) *Diodorus Siculus* eorum morem literis conſignavit: *meſſis tempore, ſpicarum primitiis oblatis, incolæ* κόπτεσθαι πλησίον τοῦ δράγματος, &c. *juxta manipulos plangere, & Iſidem invocare, ſolent*. Et (42) *Callimachus*, de Pelaſgis primitias Apollini dantibus loquens, ait,

Οἱ μέντοι καλάμην τε καὶ ἱερὰ δράγματα πρῶτοι
Ἀσταχύων φορέουσι, ——

2. Judæi præcepto adſtricti ſunt, primitias בטנה *in caniſtrum*, id eſt, vaſculum e viminibus aut materia pretii grandioris, mittere; quod & multa cum religione ſemper obſervatum teſtatur (43) *Maimonides*. Apud Ægyptios etiam, *Diodoro* teſte, receptum erat, πυθμένας πυρῶν καὶ κριθῶν *hordei & tritici vaſcula*, in Iſidis aut Oſiridis honorem circumferre. Græcis etiam ſolenne fuit in feſto Cereris, opes cibarias in caniſtro repoſitas circumgeſtare: atque inde pompa illa κανηφορεῖν, & illius feſtum κανηφόρεια, nomen traxit, (44) Virgines etiam quæ caniſtra ferebant, quibus omnium fructuum primitiæ Deo ſacratæ claudebantur, Κανηφόροι dicebantur. 3. Judæi ſpicarum, quem dixi manipulum igne torrere ſolebant. (45) *Joſephus* enim de Judæis agens circa primitias occupatis, ait, quod φρύξαντες τῶν σταχύων τὸ δράγμα, *ſiccantes* vel *torrentes ſpicarum manipulum* eum altari admoverent. Hoc legis præſcripto factum, quæ Mincham, teneram ſpicam toſtam in igne (46) vocat. Hunc morem inter ethnicos obtinuiſſe docet (47) Plinius: *Numa inſtituit Deos fruge colere, & mola ſalſa ſupplicare, atque (ut auctor eſt Hemina) far torrere*. In hunc finem Numa *Fornacalia*, vel farris torrendi ferias, indixiſſe dicitur. 4. Judæi manipulum illum a ſpicis & paleis purgatum, hoc eſt, ipſa grana furfuribus eorum nudata ad aram deferebant. Hoc (48) *Joſephus* aperte dicit: Καθαρὰς πρὸς ἀλεστῶν τὰς κριθὰς ποιήσαντες, τῷ βωμῷ προσάγουσι· i. e. exponente Rufino, *munda ad coquendum hordea facientes, aræ*-Dei *admovent*. Hoc lex ipſa poſtulavit, *Levit.* 2. 14. quæ ad verbum ſic habet; *ejectionem ſpicæ viridis offeres mincham primitiarum tuarum*. Gentiles etiam fruges puras & glumis ſpoliatas, primitiarum loco, numini conſecrabant: & ab eo more, frugum Dea nomen *Ceres*, vocabulo a (49) *Geres* paulatim corrupto, accepiſſe creditur. Nam *Geres* a radice גשר *ejicere, extrudere, expellere*, ſignificat: adeo ut feſtum Cereris *feſtum ejectionis* importet, quo ſcilicet fruges, involucris ſuis ejectæ extruſæque, Numini tradebantur.

Ritus alios in primitiarum oblatione Judæis & ethnicis communes enumerare poſſem, ſi rebus tritis & in media luce poſitis immorari liceret. Ex hac autem rituum convenientia, ſententiæ noſtræ firmitatis haud parum advenit: unde enim ille rituum conſenſus ortum duxit, haud facile conjiciendum eſt, niſi primitiarum oblationem, & ritus eo ſpectantes, a gentibus antiquioribus ad Hebræos manaſſe cenſeamus.

Quarto: Ingens illa primitiarum varietas, lege memorata, argumento non levi eſt, ſeculi morem primitiarum oblationi cauſam & originem tribuiſſe. Nam varia fuere primitiarum genera: aliud novalium, quod in (50) cartallo; aliud (51) manipuli, quod altero die Paſchæ offerendum fuerat. Aliud (52) panum duorum fermentatorum in feſto Pentecoſtes: aliud (53) placentæ e nova maſſa. Aliud granulorum e recentium (54) ſpicis igne parumper aduſtis excuſſorum: aliud frumenti in farinam (55) commoliti, & in molam ſale conſperſam facti. Neque vini (56) & olei primitiæ hic ſilentio prætereundæ. (57) Alia primitiarum genera commemorari poſſent, ſed nolo ad faſtidium uſque decantata lectori obtrudere. Quid autem Deus tam variarum primitiarum oblatione Judæos exercere, ne dicam fatigare voluit; niſi quod Moſis ævo, negotioſa ſuperſtitio tam varii generis primitias excogitaſſet, quod tota pene gentium religio in perpetuam primitiarum, hujus aut alterius generis oblationem abiiſſet? Notum enim omnibus, Ethnicos, primitias (58) hordei, tritici, pulmenti, graminis, gregis, arboris, olei, vini, capitis, convivii, imo cibi cujusvis, Diis ſuis conſecrare ſolitos. Neque victimarum tantum, ſed & (59) dapum partem aliquam decerpentes, in ignem conjiciebant epulum Diis ſuis hoc ritu

ritu consecrantes. Ritu consimili circa potum utebantur: (60) vini, lactis, aquæ, parte aliqua in terram vel ignem effusa, mensam auspicantes, quod etiam *Diis libare* dicebatur. Notatum itaque *Porphyrio*, primitias delibandi studium eousque tandem invaluisse, ut antiqui, *deorum sacrificiis* πελάνων ἤδη καὶ τῶν λοιπῶν ἁπάντων ἀπαρχὰς, *placentarum & reliquorum omnium primitias adjungerent*, (61) *nempe si quid pulchrum haberent, & propter odorem divino sensui accommodatum*. Cum itaque sic gentium antiquarum usu factum esset, Deus tam varia primitiarum genera sancivit, nec e frumento solummodo, sed & (62) farina subacta, partem aliquam sibi sacrari jussit; ut superstitioni tam late diffusæ occurreret, & Israelitæ ea omnia quæ Dæmonibus olim offerebant, sibi ipsi in posterum consecrarent.

Quinto: Hoc etiam sententiæ meæ non leve præbet argumentum, quod lex Dei de primitiarum oblatione, præ ritu quovis alio, curasse videatur, & omni ratione prospexisse, ne huic officio deessent Israelitæ. Notum enim omnibus qui sacram paginam vel per transennam aspexere, Deum (63) omnia primitiarum genera sibi seponere, primitias impense (64) desiderare, earum solutionem (65) frequentius inculcare, bona solventibus (66) prolixe promittere, ptimitiarum commutationem diserte (67) prohibere, ad primitias etiam offerendas festinare. (68) Sed observatu dignius est, primitiarum oblationem festorum omnium partem non exiguam fuisse, quanquam Deus tria solummodo Judæis indixisset. Nam in Paschate primitias hordei, Pentecoste primitias tritici, Tabernaculorum solennitate vitis & arborum omnium primitias, sibi dari jussit. Non est autem proclive dictu, cur Deus Israelitas ad primitias Ei reddendas tam serio tamque frequenter hortaretur, & ad id officium præstandum, tot legibus & promissis eos obligaret, & circa rem non adeo tanti pretii tam sollicite versaretur; nisi quod Mosis ætate, primitiarum solutio animum religionis cura tactum indicare crederetur; e contra vero, primitiarum detentio, vel in usum profanum conversio, hominis ab omni religione, saltem a Dei veri sacris, alieni, signum haberetur. Opinionis hujus antiquæ vestigium aliquod in verbis (69) *Porphyrii* mihi videre videor: οἱ μὲν ἄθυτοι φαίνονται γενέσθαι τινὲς οὐδεμίαν ἀπαρχὴν τῶν ὑπαρχόντων ποιούμενοι τοῖς Θεοῖς· *A sacris alieni videntur nonnulli, facultatum suarum primitias Diis nunquam exhibentes*. Et statim diro exemplo docet, hujusmodi homines, utpote religionis omnis incurios, Atheismi sui pœnas quandoque gravissimas persolvisse. Nempe (70) inquit, *Thoes qui Thraciæ confinia incolebant*, μηδενὸς ἀπαρχόμενοι, *cum neque rei cujusquam primitias solverent, neque sacrificarent, de medio hominum erepti sunt; & derepente nec incolas, nec urbem, nec ædium fundamenta quispiam invenire poterat*. Cum itaque seculis antiquioribus, primitiarum solutio vel retentio personæ bene vel male in Deum animatæ κριτήριον haberetur; consentaneum erat, ut Deus populum suum ad primitias Ei tribuendas omni ratione devinciret: & sollicite cavendum erat, ne munere illo vel penitus omisso vel perperam præstito, porta aliqua vel Atheismo vel idololatriæ panderetur.

Sexto: Hinc etiam sententia nostra firmari possit, quod leges illæ, de primitiis arborum & agrorum Deo sacrandis, cum lege aliqua ritum ethnicum prohibente conjungantur. Cum enim lege præceptum esset, ut arboris cujusque fructus, anno a plantatione quarto (71) provenientes, Deo consecrarent; una cautum est, ne anni primi, secundi, vel tertii, fructus ederent, (72) sed igni traderent. Nempe ut hac ratione obviam iretur ethnicorum mori, qui, teste (73) *Maimonide*, *id observabant in primitiis fructuum cujusvis arboris fructus comestibiles ferentis, ut nempe pars illorum offeratur, pars in idoleio comedatur*. Legi etiam de primitiis agrorum Deo ferendis, lex hœdi in lacte matris coctionem prohibens non (74) semel annexa reperitur. Erat autem coctio illa (quod (75) alibi dixi) ritus ethnicus quo veteres idololatræ, post collectas fruges, ad felicitandum culturæ vel arationis opus utebantur. Ex his aperte satis efficitur, primitias offerendi ritum, diu ante Mosis ætatem inter Gentes obtinuisse, & e gentium moribus in Legem transiisse. Non est enim res expedita, rationem vel comminisci, cur Deus eodem quasi spiritu primitias offerre præciperet, & ritus eos ethnicos prohiberet; nisi quod Gentes illæ sub primitiarum tempora, hujusmodi ritus in usu haberent, & Dei mos esset ritus omnes a Gentibus acceptos emendare, & ab iis omnia merum ethnicismum olentia removere.

Ne hæc omnia veritate prorsus invita dixisse videar, necesse est ut objectioni uni & alteri satisfaciam.

Ex iis prima sic urget: ritus hujusce dignitati magis consultum fuisset, modo illius

illius originem a Patriarchis aut communibus generis humani patribus potius quam Ægyptiis aut aliis e Gentilium fæce deduxiſſem. Nam ſuadet ratio, ut victimarum & primitiarum oblationes ejuſdem antiquitatis ritus exiſtimemus. Deinde: cum (76) *Abel* ἐκ πρωτοτόκων *e gregis primogenitis*, quidni & Cainum ἐκ πρωτογεννημάτων e frugum primitiis, Deo munus attuliſſe credamus?

Hunc nodum non adeo moleſtum experiemur. Quod enim primitiarum oblatio in morem tam frequentem abierit, hoc equidem Patrum primorum exemplis inſtitutis tribuendum videtur: quod autem primitiarum & victimarum oblationes, in Legem poſtea & cultum inſtitutum venerint, hoc profectum conjicio a gentium conſuetudine; cui Judæi tam pertinaciter adhærebant, quod non minus primitiis quam victimis Dæmona culuiſſent, ſi Deus accipere recuſaſſet. Interea temporis, ab eorum opinione longe abſum, qui plane omnia primitiarum genera Lege memorata primitus a Patriarchis inſtituta ſentiunt. Multo credibilius eſt, eorum non pauca Gentibus originem debuiſſe, eaque Deum, una cum primitiis agri & gregis, in Legem cultumque ſuum recepiſſe, ut ſuperſtitioni porta, imo rima quævis occluderetur.

Secundo: Nonnullos ex adverſo dicturos auguror, Deum Judæos ad primitiarum ſolutionem tam arcte tenuiſſe, non quod ſeculi mores ita poſtularent, ſed quod frugum manipulo Deo ſolenniter oblato, Deum unum ſoli dominum, & terræ proventum illius benignitati debitum grati profiterentur. Judæos etiam hac mente primitias Deo ſeparaſſe, teſtatur (77) *Joſephus*, hæc de Paſchate & frugibus demeſſis habens: *ſecunda azymorum die, – frugibus demeſſis & hactenus intactis incipiunt frui*, καὶ τὸν Θεὸν ἡγούμενοι τιμᾶν δίκαιον εἶναι, &c. *æquumque rati Deum hujus ubertatis auctorem per gratitudinem honorare, hordei primitias offerunt*. *Joſepho* conſentit (78) *Philo*, cui primitiarum manipulus dictus eſt τῷ πρὸς ἀλήθειαν αἰτίῳ τῆς εὐκαρπίας ἀμοιβὴ δικαιοτάτη· *Vero fertilitatis auctori juſtiſſima remuneratio*.

Sed neque hæc objectio nobis officit: Deus enim nec primitiarum oblationem, nec ullum alium ritum, e Gentiliſmo ſumptum, ceremoniis ejus aſcripſit; ea ſola de cauſa, quod nempe gentium aliarum mori conveniret; ſed plerumque ut eidem uſui in ſuis, cui olim in Diaboli ſacris inſerviret. Satis autem e jam dictis innoteſcat, idololatras olim primitias, tanquam χαριστήρια gratique animi teſtimonia Dæmonibus obtuliſſe. Gentes, Iſidi, Oſiridi, Baccho, & Cereri, fruges curandi provinciam aſſignarunt, eoſque, primitiis oblatis, ubertatis omnis auctores agnoverunt: Deus itaque, ut ſuperſtitioni viam obſtrueret, & Iſraelitæ Se unum omnis boni fontem agnoſcerent, omnia primitiarum genera Sibi ſoli conſecrari juſſit. Niſi Gentibus in morem abiiſſet, omnia vitæ bona Diis ſuis auctoribus attribuere, iiſque, primitiis omnigenis oblatis, gratias agere; nil opus erat ut Deus Iſraelitas ad varia illa (quæ dixi) primitiarum genera offerenda devinciret; cum ſolis decimis aut agri primitiis oblatis, ſe omnia Dei præſidio & benignitati accepta referre profiteri poſſent.

Sed forſan oleum perdere videar, dum rei tam claræ & perſpicuæ lucernam accendo.

(1) *Nehem.* 10. 35. 36. 37.
(2) *Quæſt.* 32. in *Numer.* T. 3. P. 1. col. 541. D
(3) *Exod.* 23. 16. 19. *Lev.* 23. 10.
(4) *Comment.* in S. *Johan.* p. 4. A
(5) Not. in lib. 11. *Æneid.* col. 1591. C
(6) *Biblioth. Hiſt.* lib. 1. p. 13. B
(7) *Herodot.* l. 2. c. 59.
(8) Θαλύσια, αἱ τῶν καρπῶν ἀπαρχαὶ· *Heſych.* in voc.
(9) *Græc. feriat.* lib. 4. pag. 142.
(10) Vid. *Suid.* in Voc. Θαργηλ.
(11) *T. Calphurn. Bucolic. eclog.* 4.
(12) *Hiſt. nat.* lib. 18. c. 2.
(13) Ub. ſupr.
(14) *Idyl.* 7. v. 31.
(15) In *Homer. Iliad.* 9. v. 530. p. 680. 20.
(16) Ap. *Orig.* cont. *Celſ.* l. 8. p. 399.
(17) Ub. ſupr. p. 13. B
(18) De *abſtin.* l. 4. §. 22.
(19) Lib. 2. de *Abſtin.* §. 27.
(20) Lib. 8. *Ethic.* cap. 11.
(21) Vid. *Porphyr.* de *abſtin.* l. 2. §. 12.
(22) In *Equit.* vid. etiam *Meurſ. Græc. Fer.* in πυανεψ. & Θαργηλ.
(23) Vid. Lib. 4. c. 5.
(24) *Judic.* 9. 27.
(25) *Max. Tyr. Diſſert.* 14.
(26) Vid. Lib. 4. c. 4.
(27) *Comment.* in *Iſa.* 65. Tom. 3. col. 486.
(28) *Sympoſ.* lib. 4. *Quæſt.* 5. pag. 671. D
(29) *Bibliothec.* l. 1. p. 13. C
(30) Vid. Lib. 4. c. 11.
(31) Σάβους νῦν ἔτι πολλοὶ τοὺς βάκχους καλοῦσι· *Plut. Plut. Sympoſ.* lib. 4. p. 671. F
(23) De *Satyric. Poeſ.* l. 1. p. 56.
(33) *Act.* 2. 15.
(34) De *emend. temp.* l. 6. p. 572.
(35) Lib. 1. de *Sat. Poes.* p. 151.
(36) *Ep.* ad *Juſt. Pac.* p. 336. 342.
(37) *Not.* in *Synes.* p. 31.
(38) *Antiq. Biblic.* p. 183.
(39) *Not.* in *Rom.* 13. 13.
(40) *Lev.* 23. 10. 11. 12.
(41) Ub. ſupr. p. 13. B
(42) *Hymn.* in *Delum.*
(43) In *Biccur.* c. 3. §. 7. 8. & *Mor. Neb.* P. 3. cap. 39.
(44) Vid. *Pet. Caſtellan.* de *feſt. Græc.* p. 90. 91.
(45) *Antiq.* l. 3. c. 10. p. 124. 20.
(46) *Lev.* 2. 14.
(47) *Hiſt. Nat.* l. 18. 2.
(48) Loc. jam citat.

(49) Vid.

(49) Vid. *Bolduc.* in *Og. Christ.* l. 2. c. 2.
(50) *Deut.* 26. 2.
(51) *Lev.* 23. 10.
(52) *Lev.* 23. 16. 17.
(53) *Num.* 15. 20.
(54) *Lev.* 2. 14.
(55) *Lev.* 23. 13.
(56) *Num.* 18. 12.
(57) Vid. *Montacut. Diatrib.* contr. *Seld.* cap. 2. p. 299. 300. &c.
(58) *Porphyr.* περὶ ἀποχ. l. 2. §. 5. 6.
(59) Id. ib. l. 2. §. 20.
(60) *Macrob. Sat.* l. 3. c. 11.
(61) Εἴτι καλὸν εἶχον ἐν βίῳ καὶ πρέπον ὀσμῇ πρὸς θείαν αἴσθησιν· Ub. sup. pag. 55.
(62) *Ezech.* 44. 30.
(63) *Nehem.* 10. 35. 36. 37.
(64) *Mich.* 7. 1.
(65) In *Ex. Lev. Num.* & *Deut.* passim.
(66) *Prov.* 3. 9.
(67) *Ezech.* 44. 14.
(68) *Exod.* 22. 29.
(69) Περὶ ἀποχ. lib. 2. §. 7.
(70) Ib. *Sect.* 8.
(71) i. e. *Primos qui alicujus sunt pretii.*
(72) *Lev.* 19. 23.
(73) *Mor. Neb.* P. 3. c. 37.
(74) *Exod.* 23. 19. & 34. 26.
(75) Lib. Secund. cap. 9.
(76) *Gen.* 4. 3. 4.
(77) *Antiq. Jud.* l. 3. c. 10. p. 124. 20.
(78) Lib. de *numer. septen.* & *fest.* p. 1192. B

* Vid. *Scholiast.* in *Equit.* Act. 2. Scen. 2. v. 725. & in *Plut.* Act. 4. Scen. 5. v. 1055.

** *Maimonides* Juxta decisionem *R. Jose*, reddit אפיקומן *bellaria* : Bartenora, אפיקו מניכו *educite vasa vestra hinc* : nonnulli Gemaristæ, אפיקו מיני מתיקה *educite species dulces*. Vid. Cap. 10. de *Paschate* : §. 8.

*** Eadem est mens auctoris *Gemaræ Babylon*, qui recte interpretatur illas voces de *translatione* & *traductione* cœtus in cœtum, מחבורה לחבירה ἀπὸ φρατρίας ἐπὶ φρατρίαν· ad paschale epulum comedendum in duobus locis; quod est ἐπὶ κῶμον ire.

CAPUT II.

CUM de primitiis jam dixerim, ad Hebræorum Decimas convertendus est sermo, quæ primitiis arctissimo nexu jungebantur. Hæc enim in Scriptura sacra non raro consociata reperiuntur: proxima naturæ cognatione evincta sunt, cum primitiæ (quod statim evinco) minores quædam decimæ, decimæ vero majores tantum primitiæ fuerint: & solutio decimarum eidem occasioni & origini, cui solutio primitiarum (gentium nempe moribus) institutionem suam debuisse videatur· Ut autem hac de re luculentius & apertius agam, ostendam, *primo*: Decimas solvendi morem inter Gentes antiquas obtinuisse: *secundo*: hunc gentium morem in causa præcipue fuisse, cur Deus tot leges de decimis Ei sacrandis Hebræorum genti dedit.

SECTIO I.

UT eo felicius primam pensi mei partem absolvam, tribus hisce quæstionibus præfatorie respondendum est: 1. Quænam illæ Decimæ fuerunt, quas gentes antiquæ persolvebant? 2. Cui gentes illæ Decimas persolvebant? 3. Cui bonorum suorum partes decimas, non septimas aut undecimas, exhibebant?

Id dubii nobis occurrit primo, quænam illæ decimæ fuerunt, quas gentes aliquæ, Mosis ductu destitutæ, solvere solebant? Huic autem quæstioni veterum monumenta facile responsum suggerunt, Gentes aliquas *proventuum* & *manubiarum* aut spoliorum decimas dedicasse, non obscure referentia.

1. Gentes aliquæ *proventuum*, h. e. bonorum e grege vel agro provenientium, decimas dedicare solebant. Hoc apud Orientales usitate factum fuisse, docet historia Jacobi patriarchæ, (1) qui Deo proventuum decimas voto solenni sacravit, passim recepta (ni fallor) inductus consuetudine. Hoc eo similius est vero, quod *Plinius*, de Arabibus agens, Thuris: (2) inquit, *decimas deo, quem vocant Sabin, mensura non pondere, sacerdotes capiunt. Nec ante mercari licet.* Hunc morem apud Græcos etiam obtinuisse, discitur e celebri fano Dianæ sacro, similitudinem Ephesini referente; in cujus vicinia (3) *Xenophon* columnam his verbis inscriptam stetisse refert: ΙΕΡΟΣ Ο ΚΩΡΟΣ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. Τὸν δ' ἔχοντα καὶ καρπούμενον, τὴν μὲν δεκάτην καταθύειν ἑκάστου ἔτους, —— FUNDUS DIANÆ SACER. *Eum qui possidet, & fructus ex eo percipit, quotannis consecrato decumam. De reliquo fanum sartum tectum conservato.* Romanos insuper, & alios, agrorum decimas non raro persolvisse, testimonia statim producenda manifestum facient.

2. Gentes *manubiarum*, aut prædæ bello captæ, decimas plerumque reddiderunt. Moris hujus exemplum non vulgare præbet (4) *Pausanias*, lib. 5. ubi clypeum Jovi dicatum sic inscriptum memorat:

Δῶρον ἀπ' Ἀργείων, καὶ Ἀθηναίων, καὶ Ἰώνων,
Τὸν δεκάταν νίκας ἕνεκα τῶ πολέμω·

Donum ab Argivis, Atheniensibus, & Jonibus acceptum,
Qui prædæ bello partæ decimam, victoriæ monumentum, dedicarunt.

Diodorus Siculus Græcos haud absimile pietatis exemplum, hostibus bello Persico fugatis, edidisse (5) refert: οἱ δ' Ἕλληνες, ait ille, ἐκ τῶν λαφύρων δεκάτην ἐξελόμενοι, κατεσκεύασαν χρυσοῦν τρίποδα, καὶ ἀνέθηκαν εἰς Δελφούς· *Græci vero, e*

spo-

spoliis decimam partem detrahentes, *aureum tripodem confecerunt*, *eumque* Apollini *apud Delphos dedicarunt*. Sed quid ad exteros confugimus, cum hujusce moris exemplum pene domesticum habeamus? Nam *Cedvvalla*, rex occiduorum Saxonum, cum nondum ethnicismo renunciasset, manubiarum, quas jure tantum prædatorio sibi acquisiverat, (6) decumam, Deo, licet ignoto, sacrasse dicitur. Si quis in hac materia plura desideret, adeat (7) *Herodotum*, (8) *Xenophontem*, (9) *Petrum Fabrum*, (10) *Desiderium Heraldum*, (11) *Jacobum Tomasinum*, & (12) *Dougteium* nostrum; e quibus intelliget, hunc morem, non heri vel nudiustertius inter gentes enatum fuisse, nec soli Syrorum genti cognitum.

Secundo: Quæstio proxima quæ responsum meum præstolatur, hæc est: cui Gentes antiquæ Decimas tribuebant? Ut itaque quæstioni propositæ satisfaciam, hæc duo dicenda censeo:

1. Gentes antiquæ Deo cuique decumam tribuisse videntur. Hic (13) *Festum* testor; *veteres decima quæque Diis suis obtulisse*, fidenter asserentem. Hæc equidem *Scaligeri* bilem commoverunt, sic ungue critico Paulum Diaconum, Festi abbreviationem, lacerantis: (14) *vide quantum iuris Barbarus ille sibi sumpserit in hoc loco mutilando: uni enim tantum Herculi hoc fiebat*. At, *Scaligeri* pace, Veteres non minus Diis singulis, quam de rebus singulis, decimas ritu olim constituto reddidere. Nam decimas Apollini datas legimus, *Diodor. Sic.* lib. 11. Decimas manubiarum Marti solutas, *Lucian. dialog.* de *Saltatione:* Decimas Palladi sacratas, *Herodot.* lib. 5. c. 77. Decimas Dianæ tributas, *Xenophon.* ub. sup. Thuris decimas Deo *Sabi* donatas refert *Plinius*, lib. 12. c. 14. Hoc interim *Scaligero* largiendum, Veteres Romanos Herculi præcipue decimam partem (15) *pollucere*, i. e. vovere & offerre, solitos; quæ & inde (16) *Herculanea* dicebatur.

2. Decimæ gregis & terræ quandoque Regibus & Magistratibus olim, tributi loco pendebantur. Huic mori verba (17) *Samuelis* testimonium non obscurum perhibent: *hoc erit jus regis qui imperaturus est vobis: filios vestros tollet*, &c. *Sed & segetes vestras & vinearum reditus addecimabit*, *ut det eunuchis & famulis suis*. *Greges quoque vestros addecimabit*, *vosque eritis ei servi*. Hæc autem indicio sunt, Reges antiquiores exactionem decimarum, cum agri tum gregis, ad jus regium pertinere credidisse; Gentes etiam generis utriusque decimas iis ab antiquo persolvisse. Ita censuit Rex *Demetrius*, qui Judæis partes ejus foventibus, (18) *remittere* promisit, *quæ ipsi debebantur decimarum nomine & vectigalium*, *ad jus Regis pertinentium*. Et si profana monumenta curiosis oculis perspiciamus, non minus expressa moris hujusce vestigia sæpe reperiamus. Meminit enim (19) *Aristoteles*, νόμου ἐν Βαβυλωνίᾳ παλαιοῦ, δεκάτην εἶναι τῶν εἰσαγομένων· *Statuti veteris in Babylonia*, *Regi decimam pendi debere*, *de iis quæ importarentur*. Cum autem lex ea, sub Alexandri tempora, pene in desuetudinem abiisset, Antimenes Rhodius, procuratione regionis ei delata, τὴν δεκάτην, inquit, ἔπραξε κατὰ τὸν νόμον τὸν κείμενον· *Decimam exegit secundam legem quæ extabat*. *Diodorus Siculus*, insulæ cujusdam maris Arabici morem (20) referens, inter alia, ὁ βασιλεὺς inquit, τῶν καρπῶν τῶν γινομένων ἐν τῇ νήσῳ δεκάτην λαμβάνει. *Rex fructuum in insula nascentium decimas accipit*. Apud (21) *Strabonem*, de rebus Indicis agentem, inter alios Regis subditos & officiarios, memorantur οἱ τὰς δεκάτας ἐκλέγοντες τῶν πωλουμένων, *qui*, vectigalis loco, *rerum venditarum decimas exigebant*. Neque Reges tantum, sed & Rerum publicarum rectores, jure regio usi, decimas olim accipiebant. Assertionis meæ fidem confirmat (22) *Aristophanes* ait, καί σε φανῶ πρυτάνεσιν, ἀδεκατεύτους τῶν Θεῶν ἱερὰς ἔχοντα κοιλίας· *At referam ego prytanibus*, *non decimatos te Deum sacros possidere ventriculos*. Quæ verba sic illustrat Scholiastes: ἔθος δὲ εἶχον τὰς δεκάτας τῶν θυομένων τοῖς πρυτάνεσιν οἱ μάγειροι διδόναι. *Mos erat coquis*, Atheniensibus, *ut rerum sacrificatarum decimas urbis Rectoribus offerrent*. Et e *Ciceronis* Orationibus, in *Verrem* & pro *lege Manilia*, cognoscere licet, Romanos etiam a provinciis sibi subjectis decimas exegisse. Ex eo more profectum est, quod Græci δεκατεύειν *decimare*, pro * τελωνεῖν *tributum solvere*, uterentur; & Romani census hujusce publici collectores, (23) *Decumanos* appellarent.

Discutiendum superest, cur gentes antiquæ partes decimas, non septimas aut octavas, Deo & Regibus exhiberent? Hic autem in omnes partes se verterunt auctores, & moris hujusce rationes diversas excogitarunt. Ex iis duæ præcipue doctorum calculos obtinuerunt: nam sentiunt aliqui, gentes olim decimas Deo & Regi reddidisse, consuetudine ab Abrahami exemplo derivata,

qui

qui *decimas omnium* Melchisedecho (Sacerdoti & Regi) tribuisse dicitur. Visum est aliis, gentes exteras, cacozelia ductas, decimandi ritum e Judæorum legibus in eorum mores accepisse: & ad hanc sententiam inclinat consensus longe plurimorum. Cum autem nec hæc nec illa sententia vel probabili nitatur argumento, cum etiam e statim dicendis eluceat decimas solvendi morem Abrahami temporibus usitatum fuisse; aliam ritus hujus antiqui rationem & originem exquirendam sentio. Si quis autem illius rationem accuratius investigaverit, haud facile (nisi perperam judico) solidiorem reperturus est, ea quæ a peculiari natura & circumstantiis numeri denarii petitur.

Nam 1. Fuit iste numerus, præter cæteros, honoratus, memoratu facilis, & ad ævi prisci simplicitatem & usum accommodatus. Hoc e (24) *Grotii* verbis fidem satis amplam hauriat: "numerus denarius gentibus ferme cunctis numerandi finis est. Qui enim sequuntur numeri composita habent nomina, aut sono, ut undecim, duodecim; aut significatu, ut centum, mille. Nimirum per digitos numerare mos antiquissimus, qui homini decem. Quare & his [Decalogi] præceptis, quæ supra cetera memoriæ infigenda erant, hunc numerum elegit Deus, in quo omnes numerorum diversitates, omnes ἀναλογίας, omnes quæ ad numeros referuntur figuras geometricas reperiri, late ostendit Philo de decem præceptis: & Martianus Capella: *Decas vero ultra omnes habenda, quæ omnes numeros diversæ virtutis ac perfectionis intra se habet*. Neque alia de causa, in decem classes, quæ vulgo categoriæ vocantur, rerum genera Pythagorici & eos secuti Peripatetici retulere. Tum vero, non in lege tantum, sed & ante legem, decimæ Deo votæ, qui mos ad gentes etiam transiit. His *Grotii* verbis, *plura* (non *plus* autem) facile superaddi possent, si quæ habent (25) *Philo* (26) *Petr. Bungus*, (27) *Johannes Meursius*, (28) *Wallisius*, aliique viri docti, de numeri denarii capacitate, perfectione, vel honore quo apud Antiquiores habebatur, huc transferre liceret.

2. Numerus ille symbolicus erat, & nonnulla, scitu maxime necessaria, cuivis νᾶν ἔχοντι (sed mystice) significavit. Est enim numerorum finis simul & exordium perfectissimum: cum numeri simplices in Decade (29) finiantur, & a Decade ad unitatem (est etiam decas unitatum maxima) revertantur, & inde iterum ordiantur. Adeo ut numerus ille, summi Dei (qui principium & finis est omnium) imaginem gerere videretur. Deinde, Denarius non tantum numeros simplices omnes, sed & eorum differentias, analogias, perfectiones, & species omnes, in se uno complectebatur. Hæc a *Philone* fusius illustrata verbis illis occasionem obtulerunt: (30) *quapropter impositores primi nominum viri sapientes, merito videntur appellasse hanc* δεκάδα, *quasi* δεχάδα, παρὰ τὸ δέχεσθαι καὶ συγκεχωρηκέναι τὰ γένη πάντα τῶν ἀριθμῶν, καὶ λόγων τῶν κατ' ἀριθμὸν, &c. *quod capiat & comprehendat omnia genera numerorum, rationum & proportionum arithmeticarum, musicarum*, &c. Inde philosophiæ antiquioris consulti denarium sociis numeris longo intervallo præferendum censuerunt, eumque miris elogiis (a (31) *Meursio* recensitis) ad stellas evexerunt. Nil itaque vetat opinari, gentes antiquiores partem bonorum decimam Deo superasse, quod numerus ille (32) *perfectionis symbolum esset*, & sapientibus indicaret, se facultates eorum Ei consecrasse qui summe perfectus est, & bona omnia in se uno comprehendit. Hoc in animos induxisse veteres, indicant *Platonis* illa: ὁ μὲν δὴ Θεὸς, ὥσπερ καὶ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχὴν τε καὶ τελευτὴν, καὶ μέσα τῶν ἁπάντων ἔχων·

3. Numerus ille, maxime purus, & ab omni superstitionis umbra remotus, fuisse videatur. Erat enim par numerus: cum idololatræ circa numerum imparem δεισιδαιμονέστεροι (33) fuerint, eum Deo maxime gratum, & multis nominibus pari præferendum existimantes. *Homerus* aliquid huic superstitioni cognatum habuisse putetur, qui (si (34) *Plutarcho* credimus) ἀεὶ τῷ περιττῷ ἀριθμῷ χρῆται, ὡς κρείττονι· *Semper impari numero utitur, tanquam meliori*. Deinde: veteres idololatræ numerum denarium rarius in sacris aliquibus usurparunt, eumque mysteriis eorum minus aptum & accommodatum arbitrati sunt. Ternarius equidem, sanctus, & religioni maxime conveniens, habebatur. Illius sanctitati testimonium perhibet (35) *Æmilius Macer*:

Hæc tribus, ut multum, dandum censemus amicis:
Qui numerus sacer est, ——

Quantum religioni convenire credebatur, e (36) *Nicomachi* verbis intellectum est: τρὶς δὲ καὶ σπένδουσι, καὶ τρὶς ἐπιθύουσιν, οἱ τελεωθῆναι τὰς ἑαυτῶν εὐχὰς αἰτοῦντες

τες παρὰ Θεῦ· i. e. *Ter vero etiam libant, & ter sacrificant, qui preces eorum perfici apud Deum petunt*. Huc spectant (37) *Aristotelis* illa, de numero ternario dicta: *quapropter tanquam acceptis ab ejus natura legibus*, καὶ πρὸς τὰς ἁγιστείας τῶν Θεῶν χρώμεθα τῷ ἀριθμῷ τούτῳ, *ad sacra Deorum hoc utimur numero*. Veteres etiam, inani philosophiæ dediti, circa numerum quaternarium non minus superstitiose versabantur: nam ei (38) ἀπόῤῥητον καὶ μυστικὴν δύναμιν inesse perhibebant: numerum illum (39) *Mercurio* potissimum dedicabant: per eum jurabant Pythagorici, eumque divinis honoribus afficiebant. Superstitiones quas Antiqui circa numerum quaternarium exercuerunt, longum esset explicare, & forte supervacaneum; cum hoc argumentum (40) *Nicom. Gerasenus*, *Pet. Bungus*, (41) *Joannes Meursius*, alii, satis exornarint. Quantum autem per antiquitatis caliginem percipere licet, numerus denarius in aliquibus idolorum ceremoniis minus usitatus erat; adeoque purior, & rebus Deo sacris accommodatior, haud immerito videbatur. In hanc sententiam libentius concedo, quod numerus ille, circa res Deo sacras, aut divinitus institutas, frequentius usurpetur. Nam Tabernaculum (42) decem cortinis, decem etiam columnis, instructum legimus: Templum (43) decem lavacris, decem basibus æreis, decem candelabris, & totidem mensis, ornabatur: omnes populi principes (44) decem siclos aureos Tabernaculo dedicabant. Et, ni longum faciam, si ad Tabernaculi, Templi Salomonis, aut Ezechielis, apparatum, structuram, supellectilem, oblationes, aliaque Deo sacrata, diligentius attendamus; pleraque numero denario definita, vel ad eum accommodata reperiamus.

His intellectis, non est difficile statuere, cur Gentes antiquæ decimas nunc Deo, nunc Regi dandas esse censuerunt. Cum enim numerus denarius præ cæteris insignis esset & (45) honoratus, ubi mores humaniores invaluerunt; cum etiam Summi rerum Principii, perfectionis insuper omnis, imaginem quandam exhiberet; & ille numerus alios puritate & sanctitate quadam superaret; Religionis & Sapientiæ Mystis antiquissimis æquum justumque videbatur, non ut hominum bona tantum, sed etiam bonorum decimæ, Deo redderentur. Nam decimis Deo datis, homines antiquitus, Ei honorem singularem tribuere, Eum rerum omnium principium & finem agnoscere, Sanctitati etiam divinæ testimonium exhibere censebantur. Ideo vero Regibus etiam, inter Gentes antiquiores, decimæ non raro pendebantur; vel quod Summi Dei locum in terris occupare crederentur, vel ut omnia, secundum Deum, se Regibus eorum debere tacite profiterentur, vel ut vectigal Regi solutum honoris egregii notam gereret, vel forte quod Reges aliqui divinos honores affectarent. Sed quicquid sit, ex *Aurelio Victore* discimus, hujusmodi tributum decumanum *Recarano* haud prorsus arrisisse. Nam, (46) eo teste, *cum ante moris esset, uti homines decimam fructuum regibus suis præstarent; æquius sibi videri* dixit, *Deos potius illo honore impertiendos esse quam Reges*.

(1) *Gen.* 28. 22.
(2) *Hist. Nat.* l. 12. c. 14.
(3) De *Expedit. Cyr.* l. 5. p. 351. A
(4) Cap. 10. p. 398.
(5) *Biblioth. Hist.* lib. 11. p. 26. D
(6) Vid. *Selden. Analect.* l. 2. c. 3.
(7) Lib. 5. c. 77.
(8) De *expedit. Cyri*, l. 5. p. 349. & *Hist. Græc.* l. 3. p. 493.
(9) *Semestr.* l. 2. c. 3. p. 42. 43.
(10) In *Tertul. Apolog. Digres.* l. 1. c. 13.
(11) Lib. de *Donar.* c. 4.
(12) *Analect. Sacr.* P. 1. *Excurs.* 8. & 123.
(13) In *Decim.*
(14) *Castigat.* in loc.
(15) Vid. *Plaut. Stich. Act.* 1. *Scen.* 3. n. 80.
(16) *Pet. Fab. Semestr.* l. 2. p. 43.
(17) 1. *Sam.* 8. 11. 15. 17.
(18) 1. *Mac.* 11. 35.
(19) *Oecumenic.* lib. 2. sub. fin.
(20) *Biblioth. Hist.* l. 5. p. 317. B
(21) *Geogr.* l. 15. p. 1034. C
(22) In *Equitib. Act.* 1. *Scen.* 3. v. 300.
(23) Vid. *Cicer.* l. 5. in *Verrem.*
(24) *Comment.* in *Decalog.* p. 36.
(25) De *Decalog.* p. 746. 747.
(26) De *myster. numer.* X.
(27) Lib. cui tit. *Denar. Pythag.* cap. 12.
(28) *Oper. Mathemat.* P. 1. c. 5.
(29) Δεκὰς ἀριθμῶν τῶν ἀπὸ μονάδος ἐστὶ πέρας τελειότατον· *Phil.* de *congr. qu.* &c. p. 437. C
(30) De *Decalog.* p. 747.
(31) *Denar. Pythagoric.* c. 12.
(23) Σύμβολον δὲ τελειότητος ὁ δέκα ἐστὶν ἀριθμὸς, παντέλειος ὤν. *S. Cyril.* in *Hos.* c. 3.
(33) Vid. *Meurs. Denar. Pythag.* cap. 2.
(34) Lib. de *Superstit.*
(35) De *Gemmis*: lib. 5.
(36) Ap. *Meurs.* ub. sup. c. 5.
(37) Lib. 1. de *cœlo*, cap. 1.
(38) *Nicet.* ad *Nazianz. Orat.* 44.
(39) Ἑρμῇ δὲ μάλιστα τῶν ἀριθμῶν ἡ τετρὰς ἀνάκειται· *Plut. Sympos.* l. 9. Q. 3. p. 738. E
(40) Ap. *Phot.* in *Biblioth.* num. 187.
(41) Ub. supr.
(42) *Exod.* 26. 1. & 27. 12.
(43) 1. *Reg.* 7. 27. 38. & 2. *Chron.* 4. 7. 8.
(44) *Num.* 7. 14. 20.
(45) *Numerus octodenarius, neque quadratus est, nec e numeris claris & honoratis, ut Denarius*. Philostrat. de Vit. Apol. l. 3. c. 30.
(46) *Fragm.* de *Origin. Gent. Roman.* p. 10.
* *Montacut. Diatrib.* cont. *Seld.* pag. 519.

SECTIO II.

CUM Deus tot leges de ſolutione Decimarum tulerit, nec ullam earum rationem dederit; auctores in ſententias varias de legum earum ratione diſceſſere. *Philo* hujus inſtituti rationem a ſeculi ſui philoſophia petendam cenſuit: (1) *in novem partes*, inquit, *mundus diſtribuitur*, -- *ſupremum orbem*, *& ſeptem planetarum*, *nonam etiam terram cum aqua & aere. Vulgus autem has novem partes, & compactum ex his mundum colebat:* ὁ δὲ τέλειος τὸν ὑπερώνω τῶν ἐννέα τὸν δημιεργὸν αὐτῶν Θεὸν δέκατον· *At vir perfectus ſuperiorem his novem, earum opificem Deum decimum*. His affinia ſunt quæ ſtatim ſubjungit: διὰ τοῦτο δεκάτην ἐνδελεχῆ τῷ δεκάτῳ μόνῳ καὶ αἰωνίῳ ὁ ἱερεὺς ἀνατίθησι, *ideo decimas perpetuas Decimo illi, ſoli & æterno dedicat ſacerdos: hoc proprie animæ paſcha dicitur, omnium affectuum & omnium ſenſibilium tranſitus*, πρὸς τὸ δέκατον, (τὸ) νοητὸν καὶ θεῖον· *dum properat ad Decimum illud, divinum & intelligibile. Scriptum eſt enim, Decima menſis decimi ſumat unuſquiſque agnum per domos ſingulas: ut a decima illi Decimo conſecrentur victimæ ſervatæ in anima*, &c. (2) *Petrus Bungus* decimarum ſolutionem ab alio fonte fluxiſſe cenſuit: *attende*, inquit, *quod creatura decima inter intellectuales creaturas eſt Homo, quia Angeli in novem ordinibus conſiſtunt: decimus autem ordo eſt Hominum, & Hominis eſt decimam ſolvere, ut ruinam Angelorum valeat ſupplere, & decimum ordinem adimplere. Ad quod reſpiciens Legiſlator, & animalium & omnium terræ fructuum decimas Domino conſecrat*. Ut autem ad hujus inſtituti rationem paulo propius collimemus: perquam ſimile eſt vero, Decimas perſolvendi morem ætate Moſis antiquiorem fuiſſe, eaſque pios Deo vero, profanos Numini fictitio, pleroſque Regibus aut Magnatibus (occaſione data) reddidiſſe. Cum itaque hæc jam increbuiſſet conſuetudo, ſummus Hebræorum Legiſlator leges de Decimis Ei ſacrandis inſtituit; ut populus eo ritu Se unum Deum & Regem Iſraelis agnoſceret, & Ipſe populum a Decimis Deo vel Regi alieno pendendis avocaret & cohiberet. Ne vero quid lucis aut firmitatis huic opinioni deſit, probandum eſt 1. Gentes quandoque Deo (Vero, vel Fictitio) quandoque Regibus, ante Moſis tempora, *bonorum decimas* tribuiſſe. 2. Veteres Hebræos Decimas Jehovæ, qua Deo & qua Regi Iſraelis obtuliſſe. 3. Deum hunc ritum e ſeculi moribus in leges Ejus tranſtuliſſe, ut populus Eum unum Deum & Regem ſuum factis agnoſceret, & Ipſe populum ab idololatriæ veteris exercitio cohiberet. 4. Ne quid hac in re ſcrupuli maneat, objectiones notæ præcipuæ diluere conabor.

Probandum eſt primo, Gentes, quandoque Deo (vero vel fictitio) quandoque Regibus, ante Moſis tempora, bona ſua decimaſſe.

Gentes ante Moſis tempora, bona ſua Deo alicui decimaſſe, proclivius eſt creditu, quo Hiſtoriæ fide conſtet, hunc morem ubique gentium obtinuiſſe. Perſas id moris habuiſſe, ex hiſtoria Crœſi non difficulter intelligitur: nam ille, capta *Sardi*, *Cyrum* his verbis admonuiſſe (3) fertur; *ſiſte ad ſingulas portas aliquot e ſatellitibus tuis cuſtodes, qui vetent exportari urbis opes*, ὥς σφεα ἀναγκαίως ἔχει δεκατευθῆναι τῷ Διΐ. *quod neceſſe ſit eas Jovi decimare. Ita neque tu odium eorum contrahes, vi opes eripiendo: & ipſi agnoſcentes te juſta agere, non inviti facient*. Cyrus autem hac arte, milites ejus, urbis tam amplæ ſpoliis inhiantes, nunquam in officio continuiſſet; niſi quod ſcirent illi, decimam ſacrum quoddam vectigal eſſe, quod more Majorum Deo pendere debuerunt. Hanc religionem, Arabes, Græcos, Romanos etiam inceſſiſſe, pateat e Veterum teſtimoniis jam adductis, iiſque plurimis, quæ congeſſere (4) *Montacutius* & (5) *Seldenus*, Philologorum par nobile, præfiſcine dicam, ſine pari. Eorum omnium ſummam nobis exhibet modo laudatum *Feſti* teſtimonium, *Decima quæque veteres Diis ſuis offerebant:* His enim aperte docet, πάντας, πάντα, πᾶσι, πάντοτε, Antiquos *omnes*, eorum *omnia*, Diis *omnibus*, & *omnino* vel ordinaria religione, decimaſſe. Huic teſtimonio tutius innitamur, quod (6) *R. Montacutius* illud a *Scaligeri* convitiis tam docte vindicaverit, & famæ fideique ſuæ priſtinæ reſtituerit. Poſitivis hiſce, negativum unum, (7) auctoris illius, adjungam teſtimonium "nonnulli ἄθυτοι, *qui non ſacrificarunt*, in hiſtoriarum exemplis inveniuntur; nulli vero, per omnium temporum annales ἀδεκάτευτοι reperiuntur: nec mirum, cum Decimæ non minus frequentes apud ethnicos, quam Altaria, Primitiæ, Vota, Oblationes, & Simulacra, fuerint. Cum itaque Decimas Deo ſacrare, gentium omnium uſu receptum & ſancitum eſſet; ratio ſuadet opinari, ritum illum Moſis tempora

pora longe præcessisse, nec e legibus ejus, sed patrum communium institutis, ad Gentes ab iis propagatas effluxisse. Quid autem hoc argumento, summe licet probabili, contendo, cum argumentorum omnium instar sit exemplum Abrahami, Melchisedeco *decimas omnium*, seculi more, persolventis? Seculi more, dixi, nec inconsulto: cum enim nullo præcepto, quod scimus, ad decimas Deo vel Sacerdoti suo solvendas astringeretur; nil promptius est, quam ut ille, more gentium inductus, hoc officii præstitisse censeatur. Neque ego sum, qui solus, aut primus, in hanc sententiam veni: sic enim *Pererius* locum (9) illum Geneseos (10) explicat, *consentaneum erat pietati & religiosissimo animo Abræ, ob partam victoriam, de spoliis hostium partem* decimam *dicare Deo, enimvero fuit hic mos etiam apud ethnicos vetustissimus.* Huic opinioni plus probabilitatis inesse censeo, quam eorum, qui Abrahamum decimarum solutioni principium dedisse, Paganos etiam, exempli tam illustris æmulos, decimandi ritum observasse sentiunt. Nam qui fieri potuit, ut factum illud Abrahami adeo in vulgus emanaret, ut gentes tam multas, tam remotas; ad imitationem excitaret? Qui factum est, ut unum, unius etiam, Abrahami factum tam familiariter in exemplum ubique traheretur? Quis credat Antiquos, Abrahami decimantis exemplum imitatos fuisse, quum ille (11) *spoliorum* tantum *decimas*, easque sacerdoti dederit; Pagani vero (quod pueri norunt) *decima quæque*, eaque *Diis suis*, immediate consecrarint? Est itaque magis expeditum & promptum, ut censeamus Abrahamum patrum vestigiis insistentem decimam sacerdoti, Dei vice præstitisse; gentes etiam decimandi ritum ab origine, non Mosis tantum, sed & Abrahami temporibus antiquiore derivasse.

Non minus Ordinis quam instituti mei ratio jam postulat, ut ostendam, Gentes, ante Mosis tempora, Regibus etiam decimas quandoque persolvisse. Moris autem hujusce fidem haud obscuram facit exemplum Abrahami, qui Melchisedecum *Salemi* regem decima donavit, in subjectionis, inferioris certe conditionis & dignitatis, argumentum. Hoc e verbis Apostoli luculenter intelligendum: (12) *spectate vero quantus hic fuerit*, ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκε, *cui vel decimam spoliorum dedit Abrahamus ille patriarcha*. Sic textum reddo, quod Apostolus, non hic tantum, sed & versu secundo, hunc ipsum ordinem loquendi servet, & ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραάμ, non ᾧ καὶ Ἀβραὰμ δεκάτην, habeat: ut scilicet innueret, ipsam doni qualitatem, non minus quam donantis conditionem, Melchisedecum loci regii virum & Abrahamo superiorem indicasse. Interpretes itaque, qui sic locum reddere solent, *cui Abrahamus etiam patriarcha* (13) *decimam dedit*, vim & aculeum argumenti Apostolici non satis percepisse videantur. Huic argumento simul & assertioni meæ momenti nonnihil accedat e modo citatis Prophetæ verbis, 1. *Sam.* 8. 15. 16. 17. Nam ibi, de rege loquens Israeli præficiendo, *segetes* (inquit) *vestras, & vinearum reditus addecimabit, ut det eunuchis & servis ejus: Greges quoque vestros addecimabit*, &c. Hæc autem argumento sunt, ethnicorum reges antiquiores decimandi potestatem inter jura regia posuisse; quod id jam ageret Samuel, ut imperii regii more gentium administrati, mala populo in mentem redigeret; iisque frigidam suffunderet, qui *regem, sicut ceteræ nationes habent*, tam calide desiderassent. Hæc omnia paulo firmiora reddit celebre *Recarani* dictum, qui sub *Judicum* tempora vixisse creditur. Ille vero, Decimas regibus impensas recolens, (14) *æquius sibi videri* dixit, *Deos potius illo honore impertiendos -- quam Reges*. Ideo vero Reges antiqui Decimam vectigal regium esse voluerunt, quod Decimam dare subjectionis symbolum esset, & Decimam accipere (rationem dedi supra) dignitatis & præcellentiæ documentum haberetur. Ab hujus itaque solutionis intentione sensuque non longe abfuit S. *Hieronymus*, cum dixit, (15) *Levitæ decimas accipiunt a populo, & illi rursum decimas decimarum offerunt Sacerdotibus: tanto illis minores, quanto illi majores populo*.

Probandum est proxime, non Gentes tantum, sed etiam Hebræos decima quæque Jehovæ, Eique qua Deo & qua Regi summo, tribuisse. Hic autem, in primo sermonis limine, monendum censeo, Judæos decima vix ulla Jehovæ, directe & ἀμέσως, attulisse, cum eorum pleraque Sacerdotibus & Levitis alendis inservirent. Id cuivis in scriptis sacris cum cura versato constat: nec opus est ut rei tam apertæ probatio nos, ad alia minus obvia properantes, vel tantillum remoretur. Utcunque decima Jehovæ data, verissime dictum est; quod eorum pleraque sacrorum suorum ministris, aut pauperibus, ex Illius præscripto tribuerentur. Cum autem hujus præscripti ratio, nondum satis exquisita, conjectu-

jectûris anxiis & incertis occasionem dederit; ostendam,

Primo: Judæos decimam Jehovæ, qua Deo Opt. Maximo, dedicasse. Rem paulo luculentius exprimo: Judæi decimam solvere tenebantur, quod sacrum & peculiare tributum esset, quo se Deum Summum colere, Eumque boni omnis auctorem & finem esse, (quamvis mystice & hieroglyphice) profitebantur. Sic me persuasum faciunt argumenta minime pœnitenda: 1. Ex Abrahami & Jacobi historia cognoscere licet, Patriarchas decimarum solutionem, religionis insigne, & cultus Deo vero præstiti σημεῖον, habuisse. Non patitur Lectoris nausea, ut hic iterum modo memoratum Abrahami exemplum ingeramus. Hoc itaque prætermisso, Jacobi decima voventis (16) verba perpendamus: *Si Deus fuerit mecum, & custodierit me in via, -- & dederit mihi panem ad comedendum, & vestem ad induendum*, &c. *erit Jehova mihi in Deum, & ex omnibus quæ dederis mihi, decimas dabo tibi*. Hæc indicio sunt, homines, ætate Jacobi, Decimam partem Deo sacram & peculiarem existimasse; Jacobum etiam censuisse, nullo testimonio tam luculento probari posse, se Jehovam pro Deo habere, Eumque unum omnis boni fontem agnoscere, quam si Decimas omnium (gregis & agri) ei dedicaret. 2. Ex antiquissimo illo *Recarani* testimonio, jam adducto, facile colligendum est, ethnicos aliquos decimarum origini propiores, *æquius* existimasse, *Deos potius quam Reges honore* decimarum *impertiendos*. Verbis hisce *Recarani* (qui Græcorum Hercules) mores ejus apprime conveniebant: nam (17) referente *Diodoro*, *Palatinis* auctor erat, ut ei mortuo & in Deorum censum relato, facultatum decima voverent, quæ vivus accipere recusavit; quod solutionem decimarum honorem divinum haberet, eamque mortalibus minime convenientem existimaret. Eadem opinione fuere *Pisistratus* & Athenienses: hoc satis intelligitur e *Pisistrati*, rectoris Atheniensium, (18) literis ad *Solonem* datis, ut eum, in exilium sponte profectum, ad patriam revocaret. Hoc enim, inter alia regiminis in melius mutati signa, refert: ἀπάγει δὲ ἕκαστος Ἀθηναίων τοῦ αὐτοῦ κλήρου δεκάτην οὐκ ἐμοί, ἀλλ' ὁπόθεν ἔσται ἀναλοῦν εἴς τε θυσίας τὰς δημοτελεῖς, &c. *Decumam quisque de suo patrimonio detrahit, non in usum meum, sed ut sit unde in sacrificia publica sumptus suppeditetur, aut si quid aliud ad Remp. spectat, vel si forte bellum nobis incidat.* Hæc autem *Pisistratus* nunquam scripsisset proculdubio, nisi quod hac in re omnium sententiæ convenirent, Decimas nempe tum solum alveo recto fluere, cum usibus sacris, aut admodum necessariis impenderentur. 3. Diabolus non minus decima, quam sacrificia, sibi dari postulavit. Nam, ut alia mittam testimonia, *Pausanias*, verba de *Siphniorum* aurifodinis habens, *de fructibus*, (19) inquit *earum Apollo sibi decimam offerri jussit*. Quid autem Diabolus cultores ejus hujusmodi mandatis oneraret, nisi quod olim Decima tributum divinum haberetur, & Ille sibi divinos honores arrogaret? 4. Deus Decimam sæpius in lege postulavit, & numerum denarium solutionis pene omnis ad religionem spectantis mensuram statuit. Erat enim, e (20) præscripto Legis, frugum omnium decima prima in Levitas conferenda: ea subducta, decima secunda in sacras epulas: tertio quovis anno, decima tertia in viduas & egenos: decimæ præterea Leviticæ decima Sacerdotibus impendenda. Lex etiam, cum primitiæ solvebantur, Omerum, decimam Ephæ partem, sacrare jussit: unde, (21) *Philone* notante, *primitiæ, quasi quædam sacræ decimæ, fuerunt offerendæ*. Populo præceptum est, ut decimam partæm Ephæ similæ semper offerrent, cum sacrum facerent. Quamvis autem exemplis hisce constet apertissime, Deum numeri denarii rationem præcipuam habuisse; non possum tamen legem (22) illam insignem, gregem decimantibus impositam, calamo sicco præterire: *omne decimum, boum & ovium, & cujuscunque* animalis, *quod transit sub virga, sanctum erit Domino. Non quæret utrum bonum an malum* sit: *& non permutabit illud. Et si commutaverit illud, erit & illud, & ejus commutatio sanctum* Domino. Hic Summus Legislator homines a decimo vitulo vel agno commutando lege diserta cohibet, & agnum vilem aut macilentum, si forte decimus exiret, agno notæ potioris anteponit. Quid autem Deus, honore tam singulari numerum denarium impertiret, eumque pene semper in sacris usurparet, nisi quod, Mosis ætate, numerus ille Deum ipsum mystice denotaret; & quivis, bonorum decima sacrans, Illius perfectionem, providentiam & benignitatem agnoscere crederetur? Cuivis argumentis hisce probabile fiat, Israelitas Jehovæ, præcipue qua Summo Deo, decima persolvisse.

Secundo: Docendum est, Israelitas decima Jehovæ, qua Regi & politico ter-

terræ Domino persolvisse. Id autem huic sententiæ fidem astruit, quod solutio decimarum ante Mosis tempora, subjectionis & loci humilioris indicium esset; & exactio decimarum, inter jura regia & eximiæ dignitatis insignia censeretur. Cum itaque Deus inter Hebræos se pro rege civili gereret, & alia omnia Majestatis insignia tunc temporis usitata sumeret; haud iniquum est opinari, Eum decima quæque sibi jure regio vindicasse, populum etiam ad decimas Ei reddendas lege devinxisse, ut ipso suo tributo Dei majestatem agnoscerent, seque Deum unum pro rege habere testarentur. Hinc etiam probabilitatis aliquid acquirat assertio nostra, quod Deus ad morem regum decimas accipientium Seipsum accommodasse, & eorum ritus ad sacra transtulisse videatur: nam reges antiqui (quod innuit (23) *Samuel*) decimarum partem non minimam, ad *servos & eunuchos* eorum sustentandos, elargiti sunt; Deus etiam plerasque decimas ad alendos כהנים Sacerdotes & Levitas, interioris admissionis famulos, accommodari voluit: Reges insuper illi decimas accipiebant, ut iis unctiorem mensam & uberiorem rerum apparatum suppeditarent; Deus etiam decima sibi dari jussit, ne (23) *domus* Illius regia *cibum* se dignum desideraret. Præterea, dignitati regiæ congruum est, ut eos decimarum partem in viduas & egenos contulisse, partem epulis lautioribus, in palatiis eorum adornatis, impendisse sentiamus; Deus etiam decimas alias in viduas & egenos, alias insuper in sacras epulas impendi jussit. Ne vero quæ jam diximus ansam errandi faciant, addendum est, quod Israelitæ decimas simplices (Patriarcharum Gentiumque moribus approbatas) Jehovæ qua Deo; decimas autem secundas epulis, decimas etiam tertias (24) pauperi, destinatas, Jehovæ qua Regi, tribuisse videantur. Quid enim decimandi ratio, nova, & a Patriarcharum usu aliena, Mosis temporibus instituta est; nisi quod Deus novam personam, regis nempe politici, jam sustineret, eique decimæ noviter inductæ maxime convenirent? Erat enim e dignitate sua regia, ut subditos suos omnes, in Palatii sui vicinia, epulis quandoque lautioribus exciperet, & subditorum rei familiaris inopia laborantium curam singularem gereret.

Tertio: Eo me jam vocat ordinis instituti ratio, ut ostendam, Deum Hebræorum gentem ad solutionem decimarum lege lata devinxisse; ut ritu illo, longi temporis usu præscripto, se solum bonorum omnium fontem agnoscerent, ut & eos ab idololatriæ veteris exercitio (decimarum Deo fictitio solutione) cohiberet & avocaret. Nihil autem necesse est, ut hæc provinciæ meæ pars mihi multum negotii facessat; cum e jam dictis eluceat, decimandi consuetudinem diu ante legem datam inter gentes increbuisse, veteres numerum denarium in honore præcipuo habuisse, decimarum solutionem Deum Opt. Maximum bonorum omnium fontem mystice denotasse, gentes etiam antiquiores, ad idola tandem deflectentes, non minus oblatis decimis, quam votis, altaribus, victimis, aliisque cultus antiquitus usitati ceremoniis, idola coluisse. Ne tamen in hac una pensi mei parte, diligentia mea plane desideretur, fidem assertioni meæ quatuor aliis argumentis astruere conabor.

Horum primum hujusmodi est: ex ipsa lege non obscure colligendum est, decimandi ritum, ante Mosis ætatem, populo familiater innotuisse; gentes etiam bonorum decimas Diis suis, usu passim recepto, præstitisse. Sic enim se habet locus ille, quo primo præceptum est ut decimæ Jehovæ redderentur; (25) *omnis decima -- de semine terræ, & de fructu arboris, Domini est, sanctitas* est, *Domino. Et si quis de decima sua quid redemerit, addet quintam ejus partem super illud*. Quid autem Moses legem onerosam adeo tam inopinato traderet? Quid etiam de modo, vel causa decimandi, ne verbum adderet? Quid in omnem decimam jus Domino bis in lege tam brevi vindicaret? Quid etiam Judæos a decima redimenda conditione tam gravi cohiberet? nisi quod, ex usu longo, decimandi ritus & modus omnibus innotesceret; & id curaret legislator, ne decimarum redemtio superstitioni potius quam dolo malo portam aperiret. Huic argumento firmitatem non minorem præbent leges (26) illæ, quibus Israelitæ decimam secundam (δεκάτω τῆς εὐωχίας, uti vocat *Josephus*) & alias decimas, *coram Domino comedere* vel immolare tenebantur. Nam leges illæ sancitæ videntur, ut populum a decimis in idoleio comedendis, vel idolo sacrandis (quod moris antiqui fuit) avocarent; & ut ipsi Deum suum omnis boni fontem agnoscere, eumque solum revereri discerent. Institutionis hujusce causam eandem assignat Moses, *Deuter.* 14. 22. 23. Ex his itaque *Pentateuchi* locis apertissime colligo, decimandi ritum Mosis ætate vetustiorem fuisse; eumque Deum in sacrorum suorum nu-

merum aſcripſiſſe, ut profanis ſeculi moribus obicem poneret, & Iſraelitæ providentiæ & benignitatis divinæ fidem, decimis ei ſoli ſacratis, indicarent.

Secundo: Veteres Hebræi hoſtium ſpolia Deo ſacrandi morem, a gentium antiquiorum uſu derivaſſe videantur. Nam gentes antiquiores hoſtium exuvias dicare ſolebant, ut realia quædam extarent χαριστήρια, quibus auctorem victoriæ Deum agnoſcerent, eumque exercitus ducem atque auſpicem grati profiterentur. Multa hic ingerere poſſem antiquorum teſtimonia, ſi ſermonem in longum protrahere, vel auctorum quos laudavi modo paginas expilare vellem. Hebræos etiam, re bello fœliciter geſta, Deo manubias gratulabundos obtuliſſe, teſtimonia ſtatim producenda dubitare non ſinunt. Hunc autem ſpolia ſacrandi ritum, longa majorum manu traditum, Judæos a gentibus antiquioribus accepiſſe, me perſuaſum habeo. Nam primo, nullum in tota lege mandatum extat, quo Judæi, parta victoria, Jehovam in prædæ partem vocare, eique ſpoliorum primitias aut decimas offerre, tenebantur. Deinde, morem hunc ante Moſis tempora inter gentes invaluiſſe, ſuſpicari docet Abrahamus, qui (27) δεκάτην τῆς λείας *decimam prædæ* (28) Melchiſedecho, Dei vice, tribuiſſe dicitur: hoc enim officii ſacri, non præcepto (quod ſcimus) aliquo, ſed pietate tunc temporis uſitata, motus præſtitiſſe videatur. Præterea, veteres Hebræi, ſpolia bello capta dedicantes, gentium, pietatem conſimilem exercentium, mores imitati videantur: nam Scripturæ loca citata docent, Hebræos nunc (29) ſpolia omnia, eorum quandoque (30) primitias, quandoque (31) decimas, devote dicaſſe; nunc eorum partem inſignem, victoriæ monumentum, in Templo (32) ſuſpendiſſe: Gentes etiam, prædam hoſtilem devoventes, mores eoſdem incerta vice coluiſſe, cuivis apertum erit ad varia veterum teſtimonia mentem advertenti, quæ (33) *Sanctius*, (34) *Heraldus*, (35) *Montacutius*, (36) *Doughteius*, accumularunt. Ad ea vero ſufficiat in præſens digitum intendiſſe. Cum e jam dictis clare conſtet, Iſraelitas antiqui moris & pietatis æmulos, ſpolium hoſtile dicandi ritum in eorum religionem accepiſſe; rationi conſentaneum eſt opinari, decimas etiam Deo vovendi religionem ex antiquo gentium uſu in legem & cultum Hebræorum tranſiiſſe. Cum enim Deus additionem omnem religioni lege præſcriptæ vetuiſſet, quid Iſraelitæ ſpolia ſacrandi ritum, nullibi præſcriptum, adderent; niſi quod ritus eſſet ſolutioni decimarum (37) σύγχρονος, & pietatis antiquitus uſitatæ non minus illuſtre monumentum? Ut rem ſummatim abſolvam: Lege præceptum eſt, ut Iſraelitæ, ritu veteri, decimarum ſcilicet oblatione, Dei providentiam agnoſcerent, eumque bonorum omnium auctorem profiterentur: hoc autem in exemplum traxerunt illi quibus, hoſte victo, propitiam Dei potentiam, more paſſim recepto (ſpoliis nempe dedicatis) agnoſcere, non minus honeſtum videbatur & rationi conſonum.

Tertium argumentum ab ipſa numeri denarii natura & conditione petitur. Ea nempe numeri illius ratio & conditio eſt, quod ea ſola cauſam opinandi præbeat, decima Deo tribuendi ritum temporibus ante-Moſaicis increbuiſſe. Nam decas numerorum majorum exordium eſt, & minorum finis: numerus ille in quo minores deſinunt, & e quo majores oriuntur. (38) Adeo ut ſummum Deum, rerum omnium principium & finem, referat, ejuſque plenitudinem & perfectionem quodammodo repræſentet. Cum itaque natura doceat, Deum facultatibus noſtris oblatis honorandum, ſed quotam partem non definiat; haud iniquum eſt opinari, Veteres religionis & ſapientiæ magiſtros decimas omnium Deo ſacrandas inſtituiſſe: quod, obſervante (39) *Philone*, δεκάδος πρὸς Θεὸν (οἰκειότης ἐστι·) *Decas aliquid cum Deo cognati* habeat, eumque, cui bona dabantur, tanquam in imagine quadam repræſentet; quod etiam moris antiqui fuerit, myſteria, religioſa præſertim, in numeris occultare. Rem totam paulo clarius explico: qui dierum ſuorum ſeptimas Deo ſeparabat, in moribus ejus Creationis ſymbolum quoddam exhibere, Jehovam etiam, a Creationis opere die ſeptimo quieſcentem, Creatorem agnoſcere, eumque unum pro Deo habere cenſebatur: & qui facultatem ſuarum decimas uſui ſacro dedicabat, in ipſo numero illo plenitudinis & perfectionis divinæ ſymbolum quoddam exprimebat; & ipſa doni ſui menſura, ſummum rerum omnium Principium & Finem, poſſeſſionem ſuarum omnium originem & auctorem gratus agnoſcebat. Cum itaque Judæi, a captivitate (40) reduces, idololatriæ nuncium remiſiſſent, & Deo vero firmius adhærerent; leges de ſeptimis & decimis illis multo religioſius quam antea ſervaſſe perhibentur. His addo, quod Iſraelitæ, per ſeptem decadas annorum, exilio mulctati videantur; ut leges de Sabbathis & decimis

mis sanctius in posterum observantes, Creationem & Providentiam sæpius in anno recolerent, & utriusque fidem firmiorem retinerent.

Quarto: Gentes antiquæ, religionis cujuscunque [Naturalis, Legalis, aut Paganicæ] professores, numerum denarium, præter alios omnes, in pretio habuerunt, eumque rebus eorum plerisque frequentius accommodârunt. Religionis naturalis professores eum in honore præcipuo habuisse pateat, quod Abrahamus decima spoliorum, Jacobus decima proventuum, Deo devote dedicarint: Deus etiam (forsan ut ad hominum usum Seipsum accommodaret) Omerum Mannæ, qui pars est (41) Ephæ decima, in perpetuam rei memoriam, servari jussit. Hunc numerum apud religionis Mosaicæ professores cumprimis honoratum probant *Philonis* (42) illa: τὸν δὲ περὶ δεκάδος λόγον ἐπιμελῶς μὲν ἠκρίβωσαν μουσικῶν παῖδες, &c. *Rationem autem numeri denarii diligenter exquisiverunt Musicorum filii, laudatam non mediocriter etiam a Mose sacratissimo: qui ad hunc numerum refert res pulcherrimas, vota, primitias, oblationes sacerdotum perpetuas, observationem Paschatis, propitiationem, remissionem quinquagesimo quovis anno redeuntem, apparatum Tabernaculi dissolubilis, aliaque plurima*. Quanti decadem fecerint religionis Paganicæ studiosi, conjecturam e Græcorum & Romanorum moribus faciamus. Nam ille numerus in Græcorum mysteriis, spoliorum dedicationibus, tributis, & initiationibus, tam frequens erat & familiaris; quod καθιερῶσαι, λαφυραγωγεῖν, τελωνεῖν, & ἀρχιτεύειν, (43) per δεκατεύειν & δεκατεῦσαι, sæpius exprimerentur. Frequentior usus, in rebus sacris & civilibus, non minorem huic numero claritatem apud Romanos peperit: hinc enim, observante (44) *Montacutio*, tituli celebres, *Decemviri*, *Decuriones*, *Detumani*, *Decani*, *Decadarchæ*, *Decateutæ*, *Decatologi*, *Decatoni*, prodiere. Nil opus est ut huic Argumento sermonem prolixiorem impendam ipse: qualem enim hic numerus apud omnes gentes honorem obtinuerit, ex uno (45) *Philosophi* problemate licet intelligere: διὰ τί πάντες ἄνθρωποι, καὶ Βάρβαροι καὶ Ἕλληνες, ἐς τὰ δέκα καταριθμοῦσι, καὶ οὐκ ἐς ἄλλον ἀριθμὸν, &c. *Cur omnes homines, tam Barbari quam Græci, ad decem usque enumerare consuevere, non ad aliquem alium numerum; -- nec ultra numerum denarium cessantes, inde replicare incipiunt?* Cum itaque δέκας maxime semper inclaruerit, & numerum illum gentes omnes frequentius usurparint; minime temerarium est opinari, decimarum solutionem vix ullis cultus antiqui ritibus antiquitate concedere. Cum enim a seculis antiquissimis, Deum facultatibus Ei dicatis honorare, & proculdubio facultatum earum partem quotam determinare, rationi consentaneum videretur; cum etiam numerus denarius, apud omnes gentes, maxime clarus esset & usu tritus; nihil proclivius est, quam ut decimas in usum sacrum seponendi ritus, a prima pene Religionis origine, receptus & institutus existimetur.

Pensi mei pars ultima jam absolvenda est, & Objectionibus iis occurrendum, quæ potioris notæ sunt, & responsi nonnihil expectare videantur.

Harum prima sit hæc: cum Decimarum solutio tam sacris usibus inserviret, & ritus esset a Deo tam frequenter & solenniter institutus; illius sanctitati repugnat, ut e Gentilismi lacunis in Dei legem cultumque fluxisse censeatur; vel ut opinetur quispiam, Deum ritum tam insignem instituisse, tantum ut Decimas, olim idolo vel idoli ministro sacrari solitas, Sibi Ipsi, bonorum omnium Origini, vindicaret. At hoc argumentum nihili faciamus, cum viri docti non pauci Decimarum solutionem, in Ecclesia Christiana retentam, ad originem non absimilem referant; eas ab idolorum sacerdotibus, ad Christi ministros, translatas arbitrantes. *Musculum* hic testem advoco, qui, doctorum sententias de usu decimarum in Ecclesia referens, (46) hæc habet; *illi rectius, meo judicio, sentiunt, qui decimarum usum*, ex largitione *Principum Christianorum, sacerdotibus falsorum Deorum ademptum, ad Ecclesias Christi translatum esse judicant, ut hoc subsidio certa quædam esset -- ministrorum Christi -- sustentatio*, &c. Interea vero, ne quis erret, addendum censeo, quod usus Decimarum ab antiquis Dei veri cultoribus originem hausisse, ab iis etiam ad profanas gentes, una cum altaribus, victimis, aliisque cultus antiquioris instrumentis & indiciis, devenisse videatur. Cum autem id ageret Moses, ut omnia in integrum restitueret, & quæ Diaboli fraude & sacrilegio ad cultum profanum detorquebantur, ad usum & puritatem pristinam revocaret; Decimas ad usum primævum reduxit, easque Deo jure vindicavit; quas olim gentes occœcatæ Diabolo tribuissent. Absit itaque (& quidem abest longissime) ut sentiam ipse, Decimarum usum e *solis* gentium profanarum ritibus in Legem fluxisse, vel eas Gentilismi *tantum*

tum

tum institutis originem & sanctionem suam debuisse.

Secundo: Mihi forsan objicient aliqui doctorum sensum, opinioni meæ plane repugnantem. Sentit enim *Seldenus*, & cum eo togatæ gentis pars longe maxima, Decimandi ritum inter *gentium furta* numerandum esse, eumque primo, Syros, Phœnices, & Ægyptios, a Judæis vicinis accepisse; tandem etiam ritum illum gentibus iis ad Græcos, & alios remotiores effluxisse. Cum autem e Scriptura pateat, Abrahamum & Jacobum, more passim recepto, decima persolvisse; cogit historiæ sacræ fides, ut hic a doctorum sententia recedamus, & hunc ritum inter Syros & alios usitatum censeamus, diu antequam Judæi in gentium censum referebantur.

Hæc ea sunt quæ de Decimarum usu & origine in Ecclesia Judaica dicenda censui. Decimarum jus & usum, in Ecclesia Christiana, vix levi digito tactum præterii, quod hoc argumentum extra præsentis instituti pomæria situm sit, nec desint Auctores eruditi qui in eo studium & operam non pœnitendam collocarint.

(1) Lib. de *congr. quær. erud. grat.* p. 439. A
(2) De *myster. numer.* X. p. 366.
(3) *Herodot.* l. 1. cap. 89.
(4) *Diatrib.* cont. *Seld.* cap. 3.
(5) *Histor. Decim.* cap. 3.
(6) Ub. sup. pag. 412. 413. &c.
(7) Ib. p. 554. & 574.
(8) *Et* Abrahamus *dedit ei decimas ex omnibus*. Gen. 14. 20. p. 515.
(9) *Comment.* in loc. pag. 515. a.
(10) *Hebr.* 7. 4.
(11) *Hebr.* 7. 4.
(12) Prout & Anglicani nostri, qui sic vertunt, *unto whom even the Patriarch Abraham gave the tenth*.
(13) Vid. *Aurel. Vict.* Ub. supr.
(14) Tom. 4. in *Epist.* ad *Fabiol*,
(15) *Gen.* 28. 20. 22.
(16) Μετὰ τὴν ἑαυτῶ μετάστασιν ὡς Θεὸς τοῖς εὐξαμένοις ἐκδεκατεύειν Ηρακλεῖ τὴν ὀσίαν, &c. *Bibl.* l. 4. p. 228. B
(17) Ap. *Diogen. Laer.* lib. 1. p. 13. D
(18) Καὶ αὐτοὺς τῶν προσιόντων ἐκέλευσεν ὁ Θεὸς ἀποφέρειν δεκάτην ἐς Δελφοὺς. Lib. 10. cap. 11. p. 823.
(19) *Num.* 18. 24. 26. 12.
(20) Απαρκτέον ὥσπερ ἱερὰν δεκάτην. Lib. de *congres. erud. gr.* p. 438. E
(21) *Lev.* 27. 32. 33.
(22) 1. *Sam.* 8. 15.
(23) *Malac.* 3. 10.
(24) *Pauperis decima quid judiciale fuit, ad politiæ Judaicæ rationem accommodatum*. Montacut. ub. supr.
(25) *Lev.* 27. 30. 31.
(26) *Deut.* 12. 6. *Amos.* 4. 4. 5.
(27) *Joseph. Antiq.* lib. 1. c. 10. pag. 25. 10.
(28) *Hebr.* 7. 4.
(29) 2. *Sam.* 8. 12.
(30) LXX. in 1. *Sam.* 15. 21.
(31) *Hebr.* 7. 4.
(32) *Judith.* c. 16. 19. 1. *Mac.* 4. 57.
(33) *Comment.* in 1. *Mac.* c. 4. v. 57.
(34) In *Tertul. Apol.* l. 1. *Digres.* 16.
(35) *Diatrib.* de *Decim.* cap. 3.
(36) *Elect. Sac.* P. 1. *Excurs.* 123.
(37) Vid. *Gen.* 14. 20. & 28. 22.
(38) Ορφεὺς (τὴν δεκάδα) κλαδοῦχον ὠνόμασεν, ὅτι πάντες οἱ ἀριθμοὶ ἐξ αὐτῆς φύονται. *Etymolog. Mag.* in voc. δέκας.
(39) Lib. de *congres. Erud. gr.* p. 437. E
(40) *Neh.* 10. 31. 37. & 13. 12. 15.
(41) *Exod.* 16. 32. 36.
(42) De *congres. erud. grat.* p. 437. A
(43) *Etymolog. mag.* in voc. Δεκατευτήριον·
(44) Ub. sup. c. 1. p. 248. 249. 250.
(45) *Problem. sect.* 15. *Quæst.* 3.
(46) *Comment.* in *Gen.* 14. p. 342.

JO-

JOHANNIS SPENCERI DISSERTATIO DE PROFESSIONE DECIMARUM.

CAPUT PRIMUM.

CUM in eo jam versetur industria nostra ut leges Zabiorum usui contrarias illustremus, locus ille perobscurus, *Deuteron.* 26. 13. 14. silentio minime prætereundus est. Ibi vero, solutis decimis & primitiis omnibus, Israelitæ ad hanc solennem professionem publice faciendam astringebantur: *sustuli quod sanctum est e domo mea*, *etiamque dedi illud Levitæ*, *peregrino*, &c. *Non comedi ex eo in luctu meo*, *neque abstuli ex eo* בטמא *in immundo*, *neque dedi ex eo pro defuncto*. Qui sane locus multa passus est ab interpretibus, nihilo tamen illustrior factus: nec unquam loco tam obscuro lucis aliquid affulsurum censeo, nisi ad mores ethnicorum veterum, decimas aut primitias offerentium, studiosius attendamus; & loci sensum, non e conjecturis interpretum, commentariis Judæorum, aut ipsis verbis (in sensum alienum facile detorquendis) eliciendum statuamus. Circa rem hanc scrupulum omnem lectori forsan eximemus, si tria professionis hujusce membra sigillatim expendamus, iisque sensum suum germanum restituamus.

SECTIO I.

CUM omnia decimarum & primitiarum nomine Deo debita præstitisset Israelita; doli mali suspicionem omnem a seipso, verbis hisce removere tenebatur, (1) *non comedi ex iis* באני *in dolore meo*. Varietas opinionum de legis hujus intellectu simul & sanciendi causa, doctis hic aquam hærere luculenter ostendit.

Siquid in tanta caligine mihi videre datum sit, Israelitæ post oblatas primitias & collectas fruges, ad hanc professionem publice faciendam devincti erant; ne quis aditus idololatriæ pateret, nec Israelitæ, frugibus collectis, ritus Ægyptios exercuisse crederentur. Nam ea, superstitione dicam an insania, fuerunt Ægyptii veteres, ut cum frugibus colligendis aut primitiis offerendis operam dedissent, dolori supra modum indulgerent, & omnia luctu planctuque miserrimo perimplerent.

Superstitionem illam ridiculam apud Ægyptios usitatam fuisse, locupletissimo (2) *Diodori Siculi* testimonio confirmatur: κατὰ τὸν θερισμὸν τοὺς πρώτους ἀμηθέντας στάχυς θέντας τοὺς ἀνθρώπους, κόπτεσθαι πλησίον τοῦ δράγματος, καὶ τὴν Ἶσιν ἀνακαλεῖσθαι· καὶ τοῦτο πράττειν ἀπονέμοντας τιμὴν τῇ Θεῷ τῶν εὑρημένων κατὰ τὸν ἐξ ἀρχῆς τῆς εὑρέσεως καιρόν. *Tempore messis oblatis spicarum primitiis*, *incolæ*, *Ægyptii*, *juxta manipulos plangere*, *Isidemque invocare* solent: *hoc idcirco faciunt*, *ut honorem pro inventis*, *Deæ sub primæ inventionis tempus retribuant*. Ab his non multum dissentiunt quæ *Julius Firmicus* de moribus Ægypti refert: (3) *in adytis habent idolum Osiridis sepultum: hoc annuis luctibus plangunt*, *radunt capita*, *ut miserandum casum regis sui turpitudine dehonestati defleant capitis*, *tundunt pectus*, *lacerant lacertos*, &c. His post nonnulla interposita, subjungit: horum funerum & luctuum *defensores eorum addere volunt rationem physicam; frugum semina Osirim dicentes esse*, *Isin terram*, *Typhonem calorem: & quia maturatæ fruges calore ad vitam hominis colliguntur*, *& a terræ consortio separantur*, *& rursus appropinquante hyeme seminantur*. *Hanc volunt esse mortem Osiridis cum fruges reddunt*. *Inventionem vero cum fruges genitali terræ fomento conceptæ*, *nova rursus cœperint procreatione generari*. Phœnicas etiam aliquid huic mori cognatum habuisse, ex (4) *Eusebio* discimus: nam refert ille, vetustissimos ex iis terræ fructus utilissimos Deorum instar coluisse, ac deficientes (quod fit certo anni tempore) cum lachrymis & ejulatu prosecutos. Auctoris verba sunt: ἔλεον καὶ οἶκτον καὶ κλαυθμὸν βλαστήματι γῆς ἀπιόντι καθιέρουν. *Misericordiam*, *commiserationem*, *fletum* & ejularum *senescenti terræ germini consecrabant*.

Cum itaque veteres Ægyptii, & alii forsan idololatræ, lachrymis luctuque squa-

ſqualidi primitias offerrent, & poſt collectas fruges ritus olerumque triſtes & funeri conſentaneos exercerent; qui Deum primitiarum & decimarum oblatione coluerat, ſancte coram Domino profiteri debuit, *ſe nihil ex iis in luctu ſuo comediſſe;* nempe ut hac ratione ſe a ſuperſtitionis illius Ægyptiacæ ſuſpicione liberaret, nec ritibus illis abſurdis clam præſtitis, Iſidem aut Terram fructuum largitorem agnoſcendo ſeipſum dehoneſtaſſe crederetur. Ad hanc ſententiam his inductus argumentis inclinat animus:

1. Hæc opinio cum genuino vocis אני ſenſu maxime convenire videtur. Nam hac voce ſummam doloris acerbitatem indicari pateat, quod eam LXX. non ἐν λυπῆ, vel ἐν πένθει, ſed ἐν ὀδύνῃ μȣ, præter morem transferant. Præter morem dixi: nuſquam enim vocem און per ὀδύνην vertunt niſi (5) *Geneſ.* 35. 18. ubi mentio *Rachelis* incidit partus doloribus ad mortem excruciatæ. Conſtat itaque L X X. luctum acerbiſſimum & partus doloribus affinem hac voce denotari cenſuiſſe. Manifeſtum eſt autem hac vocis notatione nullam ſententiæ meæ magis aptam & accommodatam aſſignari poſſe. Nam ethnici Oſiridis ((6) aut Adonidis) obitum, i. e. ſeneſcentem & deficientem terræ fructum, dolore acerbiſſimo & ὀδύνης nomine digniſſimo proſequebantur. Quamvis hoc e jam dictis fidem accipiat, addam tamen (7) *Ammiani Marcellini* teſtimonium: *evenerat autem iiſdem diebus annuo ſolis curſu completo* Adonia *ritu veteri celebrari, amato Veneris ut fabulæ fingunt apri dente ferali deleto, quod in adulto flore ſectarum eſt indicium frugum. Et viſum eſt triſte, quod — urbem principumque domicilium introeunte imperatore nunc primum, ululabiles undique planctus & lugubres ſonitus audirentur.* Et alibi luctus ingentis imaginem exprimere ſtudens, exemplo mulierum in Adonidis aut Oſiridis feſto lamentantium utitur. Nam juvenem regium in ætatis flore extinctum memorans; (8) *feminæ*, inquit, *miſerabili planctu, in primævo flore ſucciſam ſpem gentis ſolitis fletibus conclamabant; ut lacrymare cultrices Veneris ſæpe ſpectantur in ſolennibus Adonidis ſacris, quod ſimulacrum aliquod eſſe frugum adultarum religiones myſticæ docent.* At hæc: (9) *Lucianus*, ritus in ſacris *Adonidis Bybli* peractos referens, inter alia, μεγάλα, inquit, πένθεα ἀνὰ τὴν χώρην ἵςαται, *magni luctus per totam regionem inducuntur.* Cum itaque Gentes, Ægyptii præſertim, cum fruges colligerent aut primitias offerrent, dolori ſupra modum indulgerent; non male colligo, Deum poſt collectas fruges & oblatas primitias, hanc profeſſionem publicam inſtituiſſe, ne quis locus mori tam profano & ridiculo ſupereſſet: alias enim nulla conſtat ratio cur און voce dolorem acerbum (ὀδύνην) indicante hic uteretur.

2. Mos ille luctuoſus a cultus Iſiaci primordiis inter Ægyptios obtinuiſſe videatur. Refert enim jam laudatus Hiſtoricus, Ægyptios, Iſidem ſuam frugum inventricem hoc argumento probare ſolitos, quod ille, *juxta ſpicarum manipulos plorandi* ritus (10) *ab antiquo ſervaretur.* Cum itaque ritus ille, κατὰ τὸν θερισμὸν *meſſis tempore ſervatus*, Moſe vetuſtior eſſet, & non minus a ratione quam religione diſſideret; facile credi poteſt hac lege cautum eſſe, ne quis e gente ſancta mori tam ridicule profano quid cognati retineret. Sic enim moris hujuſce cultores perſtringit (11) Julius Firmicus: *Cur plangitis fruges terræ, & creſcentia lugetis ſemina? Ad ſuſtentationem generis humani hæc omnia divina ſummi Dei liberalitate donata ſunt. Agendæ ſunt ſummo Deo gratiæ propter hoc, nec eſt ſummi Dei lugenda largitio. Deflete potius quod erratis, & quod errorem veſtrum reſtauratis ſemper luctibus plangite.*

3. Cum Hebræi collectionis feſtum agerent, lætitiæ cui ſimilem totus annus non vidit indulgere ſolebant. Sic enim e ſcriptis eorum antiquioribus feſti mores deſcibit auctor (12) ille, rerum Hebraicarum peritiſſimus; *ex lacernis veſtimentorum cingulorumque ſacerdotum, ellychnia fecerunt quibus accenderunt lampadas, & non erat in tota Hieroſolyma platea ulla, quæ non coruſcaret ex iſta irradiatione. Viri religioſi & devoti ſaltarunt coram iis, in manibus etiam habentes ardentes faces, & cantica decantarunt & doxologias. Levitæ cum cytharis, nabliis, cymbalis, aliiſque inſtrumentis muſicis abſque numero ſteterunt in* 15. *gradibus*, &c. Hic ſe verſant & fatigant Hebræorum filii, tantæ jucunditatis & lætitiæ rationem reddituri: nuſquam enim præceptum legimus, ut feſtum illud præ aliis omnibus tanta cum lætitia & tam hilari ſolennitate celebrarent. Dicerem ipſe, ſi quis hic divinationi locus eſſet, antiquiores Eccleſiæ Judaicæ præſides feſtum collectionis lætitia tam ſingulari coli voluiſſe; ut populus eo longius abeſſet a gentilium uſu, qui ritibus plerunque triſtibus Deos coluere, cum præſertim a frugum collectione ceſſaturi. Ethnici (13) עצבים Deos mortuos & do-

dolore prosequendos coluerunt, ideoque ritus eorum sordidi plerumque tristesque fuerunt, ut Deorum suorum naturam exprimerent, & omnia luctus cujusdam funerei scenæ responderent. Ritus hosce tristes & funeri consentaneos (14) *Julius Firmicus* gentibus exprobrat, cum ait, *lugete mortuos vestros & ipsi simili morte morituri. Mittite regibus vestris, ut vultis inferias,* —— *Lugete Liberum, lugete Proserpinam, lugete Attin, lugete Osyrin, sed sine nostræ contumelia dignitatis.* Ethnici vero sacra hæc lugubria præcipue post collectas fruges obiisse videantur. Nam *Plutarchus*, de Græcis agens, καθ' ἣν ὥραν, (15) inquit, τοὺς (καρποὺς) ἀπὸ δένδρων ἑώρων ἀφανιζομένους --- καὶ ἀπολείποντας. *Quo tempore fructus arborum omnino defecisse & abolitos esse cernebant*, πολλὰ θάπτουσιν ὅμοια καὶ πενθοῦσιν ἔπραττον, *multa in more sepelientium & lugentium agitabant.* Hic etiam non importune repeti possit quod *Eusebius* in Phœnicum theologia refert; eos nempe terræ fructus utilissimos Deorum instar coluisse, ac deficientes, quod fit certo anni tempore, cum lacrymis & ejulatu prosecutos. Cum itaque Judæi, *collectionis festum* agitantes, lætitiis omnibus incederent, & omnem luctus aut doloris alicujus speciem studiosius ablegarent, ut festum illud eo longius distaret a lacrymosis gentium ceremoniis, statim a collectione frugum usitatis; rationi consentaneum est opinari, Deum hanc professionem palam & aperte fieri voluisse, ne quis collectis frugibus tristes hosce ritus, in Isidis aut Osiridis honorem privatim exerceret.

Superest ut iis occurramus objectionibus, quæ non nemini forsan sententiæ meæ fidem infirmare videantur.

Harum prima sic se habet: Israelitæ se nihil e decimis aut primitiis *in luctu* comedisse, profiteri tenebantur, non ut superstitionis alicujus Ægyptiacæ sed legis divinæ violatæ, suspicionem omnem a seipsis amoverent. Nam Dei lege (16) semel iterumque statutum erat, ut eorum decimis & primitiis in lætitiam effusi, coram Domino vescerentur.

At hæc objectio nihil firmitatis habet, cum ipsæ leges illæ datæ fuerint ut Israelitæ diversi essent ab Ægyptiis aliisque populis, qui ceremoniis plerunque tristibus utebantur, cum præsertim, in cultu, terræ fruges spectante, præstando versarentur. (17) Plutarchus *sacra* quædam *tristia*, *risus expertia*, *ac lugubria*, ab Ægyptiis & Græcis *obeunda* memorat. Ægyptios autem præter ceteros hæc sacra lugubria fecisse, notat (18) *Lucianus:* nam ille de Ægyptiorum & aliarum gentium ritu sacrificali loquens, αἱ δὲ θυσίαι, inquit, καὶ παρ' ἐκείνοις αἱ αὐταί. πλὴν ὅτι πενθοῦσι τὸ ἱερεῖον, καὶ κόπτονται περιστάντες ἤδη πεφονευμένον. *Porro sacrorum peragendorum idem ferme apud illos ritus, nisi quod hostiam luctu prosequantur, eamque jam mactatam circumstantes* defleant. Sacra illa lugubria seculis antiquioribus apud Ægyptios obtinuisse, causam opinandi præbet (19) *Philo* qui Hebræos Ægypto nuper egressos, & loci moribus imbutos, in vituli cultu *hymnos lamentis similes concinuisse* refert. Hic mihi in mentem opportune venit Bacchus, (idem qui & Osiris Ægyptius) qui a בכה *lamentari*, flere vel *ululare* (20) dictus est, quod illius sacra gentes multo cum fletu & ululatu celebrarent. Deus itaque ritibus festisque suis nihil lætius aut jucundius esse voluit, ne cultus in ejus honorem peractus quicquam cum Osiridis, Isidis, aut Bacchi, cultu lugubri commune habere videretur.

2. Nonnemo forsan hic nobis opponet interpretum sensum, qui de luctu in amicorum funeribus, (non in Isidis, Adonidis aut Osiridis ritibus) usitato, locum illum interpretandum sentiunt. Nam inquiunt, si quis dolori funebri vacans e decimis comedisset, decimæ illæ pollutionem contraxissent, nec Levitæ, viduæ vel peregrino, mensæ suæ assidere licuisset. Nam (21) *panis lugentium* pollutus habebatur, nec cuiquam ex eo comedere fas erat nisi pollutionem lotione molesta expiandam subituro. Ne itaque cujusvis luctus funebris fraudi esset Levitæ, viduæ vel peregrino, quos ex præscripto (22) Legis ad anni tertii decimas participandas advocare debuit; præceptum est ut quisque fraudis illius suspicionem omnem a seipso removeret, & se nihil e re sacra dolentem comedisse, solenniter & Deo teste adhibito affirmaret.

At si quid hæc objectio momenti haberet, consultius erat ut Israelitæ solutis decimis, aperte profiterentur se nihil e portione sancta, *in immunditie* comedisse: cum immundities non luctu tantum funebri sed multis aliis modis contracta, pollutionem cibis affricaret, & homines a polluti mensa cohiberet. Deinde: ita Lege curatum est, ut nullus huic fraudi locus esse potuerit, cum anni tertii decimæ (de quibus inprimis hic locus intelligendus est) e privatorum (23) domibus efferri debuerint, & (24) *in portis* tanquam repositoriis publicis reservari. Eo itaque, Levita, vidua,

dua, peregrinus, omnes quibus res angusta domi, se (25) conferebant; non ad privatorum ædes luctu forte funebri squalentes & impuras. Præterea: cum Judæi quamplurimi nullos e necessariis suis, per multa annorum curricula desiderassent; hujusmodi professio sæpe ludicra foret & otiosa, si vox אוני luctum tantum funebrem denotaret.

Hoc & alii forsan in adversum dicent, quod vox ea באוני non stricte pro *dolore*, sed figurate pro *calamitate* vel necessitate, doloris causa sumenda videatur. Quasi sensus esset, " e decimis
„ Deo & egeno sacratis, egestate licet
„ pressus non comedi: nihil ex iis, et-
„ iam paupertate vexatus detraxi in
„ usus meos. Non si miserum me fin-
„ xit egestas, sacrilegum etiam & in-
„ jurium finget.

At & opinionis hujusce patronos a loci sensu deviare censeo, quod Hebræorum plerique rerum omnium ubertate fruerentur, nec se decimas & primitias, re licet angusta vexatos, integre solvisse profiteri poterant. Deinde: professionis hujusce verba, sic intellecta, nulla cum sequentibus affinitate cohærere possunt: nam e jam dicendis apparebit, ea moribus idololatricis eo seculo receptis, frontem adversam gerere. Neutiquam autem probabile est, Deum plane dissona & hiulca, uno commate, una professione publica, contexere voluisse.

(1) Καὶ οὐκ ἔφαγον ἐν ὀδύνῃ μου ἀπ' αὐτῶν. *LXX.*
(2) *Histor.* lib. 1. p. 13. B
(3) De *error. prophan. relig.* p. 4.
(4) *Præpar. Evang.* L. 1. c. 9. p. 28. A B.
(5) Τῆς ὀδύνης μου· *LXX.*
(6) *Nam Osirin. non alium ab* Adonide probat *Heins.* Aristarc. sac. cap. 1.
(7) Lib. 22. Cap. 9. p. 322.
(8) Lib. 19. Cap. 1. p. 209.
(9) Lib. de *Dea Syr.* p. 1058. B
(10) Μαρτύριον δὲ φέρουσι τῆς εὑρέσεως τῶν εἰρημένων καρπῶν τὸ τηρούμενον παρ' αὐτοῖς ἐξ ἀρχαίων νόμιμον· *Diodor. Sic. Hist.* L. 1. p. 13. B
(11) Ub. sup. p. 5.
(12) *Lightfoot.* in *S. Joh.* c. 7. vers. 2.
(13) *Jes.* 48. 5. *Hos.* 13. 2.
(14) Ub. supr. p. 14.
(15) Lib. de *Isid.* p. 379. A
(16) *Deut.* 12. 17. 18. & 14. 26.
(17) Χρυσέον ἐπὶ ταῖς σκυθρωπαῖς καὶ ἀγελάστοις καὶ πενθίμοις θυσίαις *&c.* Lib. de *Isid.* p. 378. D
(18) Lib. de *sacrific.* p. 187. B
(19) Τέμνουσι τὸ εἶδος θρίων οὐδὲν διαφέροντας &c. *Philo* lib. 2. de *Vit. Mos.* p. 677. D
(20) *Heins.* in *Non.* p. 7.
(21) *Hos.* 9. 4.
(22) *Deut.* 26. 12.
(23) *Deut.* 26. 13.
(24) *Deut.* 14. 28.
(25) *Deut.* 26. 12.

SECTIO II.

AD professionis hujus partem secundam jam transeo, ab auctore *Vulgatæ* sic redditam, *nec separavi ea* (בטמא) *in qualibet immunditia*. Hic autem inter diversas interpretum sententias, longe operosius est sensum verum invenire, quam falsum refutare.

Synagogæ magistri veteres vocem טמא per *immunditiem* explicant: ut hic sit sensus: " cum decimæ res sacræ sint, earum sanctitatem minime violavi, eas comedens cum immunditia aliqua laborarem. Hunc sensum magistrorum puncta olim tulisse, *Maimonidis* verba causam opinandi non levem præbent; (1) *qui decimas secundas comedit, in immunditie vapulat, quia dictum est*, non subduxi ex iis pro immundo, —— *præputiatus pro immundo* habetur, *& si ille decimas secundas comedit jure vapulat*.

Hic autem Judæis consentire nequeo, quod (si bene memini) nullibi cautum sit ne quis immundus ad decimas edendas admitteretur. Deinde: cum Deus decimas illas, Levitæ, peregrino, viduæ, servo, aliisque paupertate gravatis dari jusserit; vero prorsus absimile est, eum quempiam ex iis inedia forte perituris a decimis illis participandis inhiberi voluisse, tantum quod in præsens impuritate aliqua Legali laboraret. Præterea: solennis illa professio ideo præcepta videtur, ne quis in solutione decimarum dolose versaretur: nam præceptum est primo, ut unusquisque sancte coram Domino affirmaret, se penitus *abstulisse e domo sua quod sanctificatum est, & dedisse Levitæ*, &c. Et ne dolo malo, vel illius suspicioni, locus adhuc superesset; quod generaliter dictum erat, verbis specialibus exponere tenebatur, dicens, *non comedi ex eo in luctu meo*, *nec subduxi ex eo in immundo*, &c. Adeo ut apertum sit, hæc verba de fidelitate potius quam munditie offerentis intelligenda, eaque deviationem a præscripto Legis in oblationis materia spectare, magis quam offerendi modo. His accedat quod vox in Hebræo, non sit בטמאה *in immunditia*, sed בטמא *in immundo*. Hanc esse germanam vocis illius potestatem, norunt omnes qui leviorem aliquam literaturæ Hebraicæ tincturam imbiberunt. Huic etiam notationi vocis & Græci suffragantur, qui בטמא non per ἐν ἀκαθαρσίᾳ, sed εἰς ἀκάθαρτον interpretantur.

Cum Judæorum interpretatio non quadret in legis hujusce sensum grammaticalem

calem eamque aliis nominibus ſuſpectam habeam; duas alias adducam, rationi ſimul & legis verbis (ni me fallat opinio) magis conſentaneas.

Harum prima ſit hæc: *non ſubduxi* furtim *aliquid ex eo in immundum locum:* quaſi profeſſionis hujuſce pars hæc mori Gentilium frugum collectarum partem aliquam in locis immundis (domibus nempe privatis, aut idolorum templis) comedentium, ἐκ διαμέτρου opponeretur. Nam gentes antiquas Deos ſuos, ἰδίᾳ κατὰ δύναμιν, σὺν εὐφημίᾳ καὶ ἀπαρχαῖς καρπῶν *bonis verbis & frugum primitiis, privatim oblatis, pro facultatum modulo* coluiſſe, conſtat e *Draconis* lege quæ apud (2) *Porphyrium* legitur. *Maimonides* etiam, Zabiorum ritus circa primos arboris cujuſque frugiferæ fructus referens, id eos obſervaſſe (3) dicit, *ut pars illorum offerretur, pars in idoleio comederetur*. * Idololatras antiquos a frugum collectione vacantes, hujuſmodi ritibus Deos ſuos (Iſin & Oſirin præcipue) coluiſſe, teſtimonia ſtatim producenda fidem ampliorem facient. Cum itaque Gentes in ædibus privatis aut idoleiis, frugum collectarum partem aliquam Iſidi vel Oſiridi conſecrare ſolerent; omnes decimis & primitiis exolutis ſancte profiteri tenebantur, ſe nihil e portione ſacra, *in loco tam immundo* comedendum ſubduxiſſe. Hæc interpretatio eo pulchriorem veri ſpeciem præ ſe fert, quod hic verſus præcedentis interpres eſſe, ejuſque ſenſum explicatius reddere videatur. In verſu vero præcedente, quiſque ſolutis decimis ſe fidelem præſtitiſſe, verbis hiſce teſtari tenebatur (4) *penitus abſtuli ſanctificatum e domo mea, & dedi Levitæ*, &c. Quinetiam ſemel atque iterum lege juſſum eſt, ne (5) decimæ, vel res aliæ Deo ſacratæ, in domibus privatis, ſed (6) loco ſancto, quem nempe Deus electurus eſſet, ederentur: conſtat autem e poſtrema commatis (7) hujuſce clauſula, verba hæc (*non abſtuli* בטמא) ideo dici debuiſſe, ne qui primitias aut decimas obtuliſſet, legem aliquam de rebus tam ſacris latam violaſſe crederetur.

Quamvis autem hæc interpretatio probabilitate ſua non careat, nequeo tamen temperare mihi quo minus & aliam afferam, Textus verbis (forſan & intentioni) non minus conſentaneam. Eſt autem hujuſmodi: *non abſtuli ex eo, in* uſum *immundum*, h. e. plane profanum, impurum, ſuperſtitioſum, aut idololatricum. Hunc ſenſum firmare videtur illa Græcorum verſio, οὐκ ἐκάρπωσα ἀπ᾽ αὐτῶν εἰς ἀκάθαρτον. *Non abſtuli fructus* illius *partem, ad immundum aliquod:* eo enim ſenſu vox affinis ἐκαρπίσαντο (8) alibi a Græcis uſurpatur. Hic ſenſus Anglicanis etiam interpretibus arriſit, qui ſic verba tranſtulerunt; *I have* not *taken avvay* ought *thereof for* any *unclean* uſe. Non eſt autem cur hæc profeſſio, ſenſu jam dicto ſumpta, ſupervacanea vel inutilis habeatur: nam idololatræ veteres, cum primum fruges collegiſſent, earum partem aliquam ad uſus idololatricos, magicos, & (carnaliter) impuros ſeparabant. Hoc e *Julii Firmici* verbis intelligi datur: poſtquam enim cultores Iſidis & Oſiridis, *terræ fructus plangere* ſolitos, ſermone ſatis acri perſtrinxiſſet; addit, (9) *pone propter fruges vota reddi numinibus* illis, *quid addis inceſtum, quid adulterium, -- quid errantibus hominibus & ſimpliciter peccare cupientibus de ſacris tuis malum monſtras exemplum?* Ex his non difficulter intellectum eſt, idololatras illos Deum ſuum *Frugiferum* (ſic enim (10) Oſiridem vocabant) oblatis frugibus honorantes, ritus obſcœnos & immundos exercuiſſe, & Cererem & Bacchum Veneri miniſtrare coegiſſe. Ne quis itaque rem *ſanctificatam* uſu tam vili & immundo polluiſſe crederetur, omnem criminis tam tetri ſuſpicionem hac ſolenni profeſſione coram Domino facta, a ſeipſo amoliri tenebatur.

(1) In *Maaſar. Scheni.* cap. 3. §. 1. 4.
(2) De *abſtin.* l. 4. §. 22.
(3) *Mor. Neb.* P. c. §. 37.
(4) בערתי i. e. *Ignis inſtar e medio ſuſtuli, removi.*
(5) *Deut.* 12. 18.
(6) Et. 14. 22. 23.
(7) *Deut.* 26. 13.
(8) Vid. *LXX.* in *Joſh.* 5. 12.
(9) Lib. de *error. proſ. relig.* p. 4. 5.
(10) ---- *Seu te roſeum Titana vocari, --- ſeu præſtat Oſyrin Frugiferum.* Stat. Thebaid. 1. *ſub fin.*
* Cum perceperant fruges, antequam veſcerentur, Dis libare inſtituerunt: & cum agros atque urbes Deorum munere poſſiderent, partem quandam templis, ſacelliſque ubi eos colerent, dicaverunt. *Cenſorin.* de *die natal.* Cap. 1. p. 3.

SECTIO III.

Ut qui decimas & primitias ejus exolviſſet, fidem ſuam ab omni doli mali ſuſpicione liberaret, nec quicquam e devotis fructibus in uſum alienum ſacrilege pervertiſſe crederetur; ſe nihil ex iis למת *mortuo dediſſe*, ſancte coram Domino ſolenniter affirmare tenebatur.

Hebræi hæc verba de impenſis funebribus interpretari ſolent: quaſi ſenſus eſſet: "nihil e rebus Deo ſacris in rem „funebrem expendi, nempe loculum „ſe-

„ feralem, (1) convivium funebre, „ pompam, lintea ſepulchralia, erectio-„ nem ſepulchri, vel alios aliquos fu-„ nerum ſumptus, in quos alii forſan „ ſacra hæc expendi poſſe cogitarent. Hunc ſenſum probat *Jonathan*, ſic locum illuſtrans, *neque dedi de eo involucra pro anima mortui*. Conſentit auctor *Vulgatæ*, ſic verba transferens, *nec expendi ex his quidquam in re funebri*.

At hic etiam a magiſtris Hebræorum diſſentire cogor: nam Iſraelitæ proculdubio verba hæc tam ſolenniter efferebant, ut ſuſpicionem peccati alicujus eo ſeculo frequenter admiſſi, a ſeipſis propulſarent. At res eſt a fide omni remotiſſima, Iſraelitas decimas & primitias (res Deo ſeparatas) tam frequenter ad mortuos honeſte ſepeliendos furtim ſubtraxiſſe, ut opus eſſet hac ſolenni profeſſione, qua ſeipſos ab omni fraudis illius ſuſpicione liberarent: Deinde: ſi quis decimas Deo & ſanctis ejus debitas furto ſurripere voluiſſet: veriſimile eſt, eum vivorum potius quam mortuorum cauſa tanti ſacrilegii reatum ſubire voluiſſe. Præterea: vocis hujuſce ſenſui (2) grammaticali, & legis ſimplicitati conſonum eſt, ut hæc verba de re aliqua mortuo vere data, potius quam de impenſis mortuorum cauſa factis interpretemur.

Cum itaque Judæorum interpretationi nil ſani ineſſe compertum ſit, ne muneri meo deeſſe videar, genuinum loci ſenſum (quantum vetuſtatis nebulæ patiuntur) inveſtigare conabor. Sat ſcio me negotium operoſum & plane lubricum ſuſcepiſſe, cum vox ea למת ſenſus tam varios admittat, & ſententiis diverſis occaſionem præbeat. Nam,

Primo: vox ea *generaliter* ſumi poteſt, ita ut quemvis mortuum aut neceſſarium morte nupera ſublatum denotet. Quaſi ſenſus hic eſſet, " nullam „ primitiarum aut decimarum partem „ ſubtraxi, ut eam tanquam cibum ἐντάφιον, ad amici alicujus mortui lo-„ culum collocarem. Notum eſt enim, idololatras antiquos in eo errore fuiſſe, ut mortuorum animas circa ſepulchra vagari, iiſque cibos neceſſarios eſſe crederent; eoſque pie facere, qui panem & vinum ſepulchris imponerent, ut ea guſtarent mortui, vel iis oblectarentur. Errorem illum a primis uſque Gentiliſmi ſeculis, ad * *S. Auguſtini* tempora propagatum fuiſſe, probant ſancti Patris, (3) verba: *miror cur apud quoſdam infideles hodie tam pernicioſus error increverit, ut ſuper tumulos defunctorum cibos & vina conferant; quaſi egreſſæ de corporibus animæ carnales cibos requirant*. Ne vero tam peſtiferi moris & dogmatis improbitas invaleſceret, lege curatum eſt, inquiunt aliqui, ut quivis decimas ſolvendi munere perfunctus, ſerio ſancteque affirmaret, ſe nihil ex iis ut mortuo cœnam parentalem faceret detraxiſſe. Huic opinioni favet modo laudatus (4) *Auguſtinus*: nam hæc verba explicans, (non dedi ex iis mortuo) *an per hoc*, inquit, *prohibet parentalia, quæ obſervare ſolent gentes*? Ei (5) *Malvenda* conſonat, ſic locum exponens, *fortaſſe hic profitetur Iſraelita, ſe nihil ex ſacratis illis trietericis decimis in cœnas defunctorum impendiſſe, aut ſilicernia feciſſe*. Ea mente fuiſſe videtur interpres *Syrus*, qui ſic textum reddit; ܐܢܐ ܘܠܐ ܣܡܬ ܡܢܗ ܠܡܝܬܐ *Nec propoſui ex eo mortuo*.

Hanc autem ſententiam ipſe rejiciendam arbitror, quod nulla ratione vel idoneo teſtimonio ſuffulciri poſſit. Quamvis enim hujuſmodi περίδειπνα vel epula feralia, ſæpius occurrant in gentium antiquiorum monumentis; nuſquam tamen legitur ethnicos cibos eorum ſepulchrales paraturos, decimas aut primitias ad hunc uſum ſepoſuiſſe. Cibo & potu vulgari defunctorum Manibus parentabant, nec fas & jura ſinebant, ut portio aliqua Deo ſacra ſepulchris imponeretur.

Secundo: vox ea למת *ſpecifice* ſumi poteſt, ita ut certam mortuorum ſpeciem, heroas nempe, vel mortuos in Deorum numerum relatos, indicet. Quaſi ſenſus eſſet: " primitias & deci-„ mas, Deo vivo ſacras, mortuis aut „ heroibus divinitate donatis, ethnico-„ rum ritu, nequaquam obtuli; ut eo-„ rum gratiam inirem, & terræ fructus „ eorum benignitati vel ſolertiæ me ac-„ ceptos habere profiterer. Neque hæc interpretatio nova cuiquam aut inſolens videri poſſit, cum gentium numina *mortuorum* nomine in Scripturis innoteſcant; *Pſal.* nempe 106. 28. *Et comederunt ſacrificia* מתים *mortuorum*, h. e. idolorum, quæ τῶν Baalim aut Heroum defunctorum ſimulacra fuerunt. Huc forte ſpectat locus ille inſignis, *Jeſ.* 8. 19. quem ſic Græci transferunt, τί ἐκζητοῦσι περὶ τῶν ζώντων τοὺς νεκρούς; *quare de vivis mortuos interrogant*? Ex eo mortuorum cultu factum eſt, ut ethnica religio ceremoniis triſtibus & funebribus ſcateret adeo; quod (6) *Tertullianus* idololatriam *parentationis ſpeciem* haud inepte appellaverit. Mortuos hos in Deorum ordinem cooptatos, gentes antiquas primitiis oblatis conciliare ſolitas, res per ſe credibilis eſt, & veterum teſtimoniis con-

confirmata. Morem illum lege lata ſancivit *Triptolemus :* cum autem vetus illud *Triptolemi* ſtatutum temporis injuria collapſum eſſet, reſtituit (7) *Draco* lege his verbis concepta ; Θεσμὸς αἰώνιος τοῖς Ατθίδα νεμομένοις, &c. *Sanctio æterna eſto viris Atticam incolentibus*, *eaque in perpetuum rata ſit:* Θεὺς τιμᾶν ϗ ἥρωας ἐγχωρέυς, &c. *Dii & Heroes indigenæ publice ſecundum ritus patrios colantur*, *privatim vero bonis verbis & frugum primitiis*, *pro facultatum modulo*. Cum itaque gentibus uſitatum eſſet, τὸ Baalim vel (8) mortuos Heroas fructuum primitiis venerari, & Iſraelitæ προπετῶς ethnicorum morem ſequerentur ; promptum eſt opinari, Deum ideo verba hæc, poſt oblatas triennii fruges tam ſolenniter efferri voluiſſe, ut ipſa profeſſionis hujus ſolennitas & religio populum illum a *mortuorum* cultu, & frugibus in eorum honorem offerendis coerceret. Fatendum eſt itaque ſententiam hanc rationibus ſuis non carere : quanquam ſi textus verba & idololatriæ veteris conſuetudo preſſius expendantur, ſententia proxima me judice probabilior invenietur: nam

Tertio: Vox ea *ſignanter* & *emphatice* ſumi poteſt, ut Heroem aliquem fato functum notet, præ ceteris inſignem, & frugibus & ſolenniter oblatis coli ſolitum. Quaſi ſenſus eſſet: " ſancte profiteor, me fructus omnes Deo ſacros Deo obtuliſſe, nec eorum partem minimam Iſidi dediſſe vel Oſiridi, quorum funus Ægyptii mœſti celebrant, & quibus fructuum ſuorum primitias conſecrant; proventum uberiorem futurum exiſtimantes, ſi frugum datores (uti vocant) munuſculo aliquo demereri ſtudeant. Huic opinioni fidem non defuturam cenſeo, ſi paulo exactius argumenta ſequentia perpendantur.

1. Et *Septuaginta* non obſcure favent, qui vocem לםת ſic emphatice transferendam cenſuerunt ; ὐκ ἔδωκα ἀπ' αὐτῶν τῷ τεθνηκότι· *non dedi ex iis* illi *mortuo:* quaſi voce illa notari crederent Heroem aliquem nominatiſſimum, quem Ægyptii *mortuum* κατ' ἔμφασιν appellarunt, quem etiam, præ ceteris e מתים *mortuorum* Deorum numero coluerunt. Hoc & eo probabilius, quod Ægyptii aliique multos Deos (9) mortuos, Oſirin autem præcipue, colerent, eumque terræ fruges elargiri crederent.

2. Gentes, Ægyptii præſertim, Oſirim ſuum ritu tam triſti coluerunt, ut aperte conſtaret eos Deum illum fictitium, qua *mortuum*, (ſub ea ipſa notione) venerari. Ægyptios Oſiridis ſacra ritu lugubri coluiſſe, *Julii Firmici* teſtimoniis evinci poſſit. Ille vero, de moribus Ægypti loquens, hæc (10) habet: *in ſacris ſuis* (*quæ myſteria vocant*) *addunt tragica funera & funeſta calamitatis metuendæ certamina*. Et ſtatim poſtea, *in adytis habent idolum Oſiridis ſepultum: hoc annuis luctibus plangunt*, *radunt capita*, *ut miſerandum caſum regis ſui turpitudine dehoneſtati defleant capitis*, -- *lacerant lacertos*, &c. Dein, paucis interpoſitis, hæc addit : *ſic annuis ſacris cum honore terræ funeris iſtius pompa componitur ; & cum perſuadetur hominibus quod colant terram*, *miſeri funeris venerantur exitium*. Eoſque ritus lugubres, Syros, Byblios, alioſque cognato Adoni perſolviſſe teſtatur (11) *Lucianus*. Poſtquam enim ritus lugubres in illius cultu peractos retuliſſet, addit, ἐπεὰν δὲ ἀποτύψωνταί τε, ϗ ἀπολαύσωνται, πρῶτα μὲν καταγίζουσι τῷ Αδώνιδι, ὅκως ἐόντι νέκυϊ. *Poſtquam autem ſe tondendi ac deplorandi finis factus eſt ; primo quidem inferias Adoni peragunt*, *perinde ac mortuo tum exiſtenti*, *& capita radunt*, *quemadmodum Ægyptii mortuo Api*. Quin, ut eo clarius & apertius indicarent, ſe Adoni vel Oſiri qua mortuo, cultum exhibere ; cum illius feſtiva ſolennitas ageretur, gentes aliquæ ſimulachra mortuorum cadaveribus ſimilia fingebant quæ more funerum efferebant, & ſepulchro condebant. Huic mori *Plutarchus* teſtimonium perhibet: (12) Αδωνίων γὰρ εἰς τὰς ἡμέρας ἐκείνας καθηκόντων, εἴδωλα πολλαχοῦ νεκροῖς ἐκκομιζομένοις ὅμοια προὔκειντο ταῖς γυναιξὶ, ϗ ταφὰς ἐμιμοῦντο κοπτόμεναι, ϗ θρήνους ᾖδον. *Adonidis ſacris in hos dies incurrentibus*, *mulieres ſimulachra quaſi mortuorum cadavera frequentes efferebant pro more feſtivitatis*, *funeraque & ſepulturas imitabantur plangebantque*, *& feralia carmina concinebant*. Et ut omnia huic ſcenæ luctuoſæ convenirent, ſacrificium pro more feſtivitatis *Adoni* oblatum, Καθέδρα (13) vocabatur: *quod inde reor eſſe deductum*, inquit (14) Petrus Caſtellanus, *quod* πένθυς ἡμέρας ἐπὶ τετελευτηκόσι, *luctus dies ſuper defunctis* ethnici καθέδρας appellarent. Cum itaque Ægyptii, aliique Adonidis aut Oſiridis ritus obeuntes, id enixius agerent ut eum qua mortuum colere crederentur ; ſuadet ratio ut vocabulum לםת de numine illo, *mortui* nomine culto & celebrato interpretemur.

3. Ut eo magis cohæreant omnia, non eſt hic tacite prætereundum, quod ethnicis in more eſſet omne genus fructuum offerre, cum Adonidis aut Oſiridis

dis ſacra ſolenniter obſervarent. Religionis hujuſce teſtem adduco *Theocritum*, ſic ritus Adonios deſcribentem, *Idyl.* 15. v. 111.

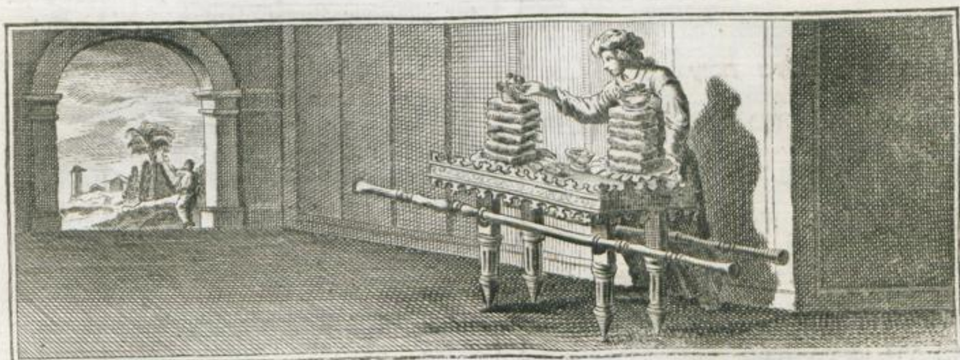
> Αρσινόα πάντεσσι καλοῖς ἀπτάλλει Αδωνιν·
>
> Πὰρ μὲν οἱ ὥρια κεῖται ὅσα δρυὸς ἄκρα φέροντι.
>
> *Arſinoe multifariis bonis ornat Adonim.*
>
> *Juxta enim matura jacent, quæcunque arborum apices ferunt.*

Si hæc omnia ſedulo conferantur, aperte conſtabit opinionem meam textus hujuſce verbis adamuſſim convenire, nihil coactum aut male cohærens continere; profeſſionem etiam illam, poſt oblatas decimas & primitias inſtitutam, ad arcendam idololatriam medium fuiſſe cumprimis aptum & accommodatum,

(1) *Jerem.* 16. 7. 8. *Ezec.* 24. 17.
(2) Non enim dicitur למתים *mortuis*, ſed למת *mortuo*.
(3) *Serm.* 15. de *ſanctis*.
(4) *Quæſt.* in *Deut*, L. 5. *Qu.* 47. Tom. 3. part. 1. Col. 574.
(5) *Comment.* in *Deut.* 26. 14.
(6) Lib. de *ſpectac.* cap. 12. p. 78.
(7) Ap. *Porphyr.* περὶ ἀποχ. l. 4. §. 22.
(8) *Pſal.* 106. 28.
(9) *Lugete mortuos veſtros*, --- *Lugete Liberum*, *lugete Proſerpinam*, *lugete Attin*, *lugete Oſyrin*, &c. Jul. Firm. Ub. ſup. p. 14.
(10) Ub. ſup. p. 3. 4.
(11) Lib. de *Deæ Syr.* p. 1058. B
(12) In *vit. Alcib.* pag. 200. C
(13) Vid. *Heſych.* in καθέδρα.
(14) *Sym.* de *feſt. Græc.* p. 8.
* Sermo iſte ad quem *Spencer.* provocat, judicio Lovanienſium, incerti eſt auctoris; licet hodie ſub *Auguſtini* nomine legatur in *Romano Breviario*. *Auguſtino* abjudicant etiam *Verlinus* & *Vindingus*: uſum enim conferendi cibos & vinum ſuper tumulos defunctorum, quem *Sermonis* hujus auctor mirari ſe dicit, in Africa frequentem viderat *Auguſtinus*, ut patet Tom. 1. in Lib. *Confeſſ.* 6. c. 2. De *moribus Eccleſiæ*, c. 34. &c. Vid. *Appendicem* Tom. 5. *S. Auguſtini*; & *Præfata* in *Serm.* 190.

TRA-

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Placenta

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א רבי יוחנן בן נורי אומר אף הקרמית חייבת בחלה רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משם אביו איזהו חלוט הנותן קמח לתוך חמין המעיסה חמין לתוך קמח וחכמים אומרים אחד זו ואחד זו הנעשית באלפס ובקרירה פטורה הנעשת בתנור חייבת.

ב המליי של ישראל ופועלי גוים עושים בתוכו חייב בחלה המליי של גוים ופועלי ישראל עושים בתוכו פטור מן החלה העשה עיסה לרבים חייב בחלה העושה עיסה לאכלה בצק חייב בחלה קמח

CAPUT PRIMUM.

I.
Rabi Jochanan ben Nuri dicit: Vel Karmit (*frumenti ſpecies*) obligatur ad placentam. Rabi Iſmael bar R. Joſe dicit nomine patris ſui: Quodnam eſt collyrizatum? Quando inditur farina in aquam calidam. Meiſſa, quando inditur aqua calida in farinam: Et ſapientes dicunt: Tam hoc quam illud, quando fit in ſartagine, aut in olla, abſolvitur; quod fit in furno obligatur.

II. Si merces ſit Iſraelitæ, & operarii gentiles in ea operantur, obligatur ad placentam; ſi merces ſit gentilium, & operarii Iſraelitæ in ea operantur, abſolvitur a placenta. Si faciat paſtam pro multis, obligatur ad placentam; ſi faciat maſſam ad comedendum in paſta, obligatur ad placentam: Farinam toſtam ſi pinſerit, & fecerit maſſam, obli-

קלי שנבלו ועשאו עיסה חייב בחלה עיסת ארנונה חייבת בחלה מפני שחייב באחריותה עד שעה שימסור.

ג עיסת מעשר שני בירושלם חייבת בחלה ספק מדומע חייב דברי רבי מאיר ורבי יוסי פוטר וחכמים אומרים מדומע פטור מן החלה ספק מדומע נאכל משום דמע וחייב בחלה.

ד אמר רבי אלעי שאלתי את רבי יהושע חלות תורה ורקיקי נזיר מה הם בחלה אמר אמר לי פטורות וכשבאתי ושאלתי את רבי אליעזר אמר לי עשאן לעצמו פטור למכור בשוק חייב וכשבאתי והריצותי דברים לפני רבי אלעזר בן עזריה אמר לי הברית אלו דברים נאמרו מהר חורב.

ה רבי יהודה אומר עיסת כלבים מעצמה נכרת עשאה בכרים חייבת עשאה למודים פטורה כהן ששייר קמח בעסק עיסתו וכן האשה ששיירה קמח בעיסתה הקמח והשאור מצטרפים לחמשת רבעים לאסור את העסה.

ו אמר רבי יהודה מפני מה אמרו בעל הבית אחד מעשרים וארבע מפני שעינו יפה בעיסתו נחתום אחד מארבעים ושמנה מפני שעינו צרה בעיסתו וחכמים אומרים לא מן השם הוא זה אלא בעל הבית עיסתו מעוטה ואין בה כדי מתנה לכהן נחתום עיסתו מרובה ויש בה כדי מתנה לכהן.

ז הלוקח מן הנחתום ומן האשה שעושה למכור בשוק צריך להפריש חלת דמאי מן בעל הבית ומן המתארחין אצלו אין צריך להפריש חלת דמאי ניטלת אחד מארבעים ושמונה רבי שמעון אומר אפילו לא עלה בידם אלא מששים יצא.

ח מי שאין יכול לעשות עיסתו בטהרה יעשנה קבין ואל יעשנה בטומאה רבי עקיבא אומר יעשנה בטומאה ואל קבין שכשם שקורא על הטהורה כך קורא על הטומאה על זו קורא חלה לשם ועל זו

obligatur ad placentam. Massa principatus obligatur ad placentam, quia tenetur cautione futuri damni, donec tradatur.

III. Massa decimæ secundæ Hierosolymæ obligatur ad placentam; Dubium rei commixtæ separatione obligatur ad placentam. Verba R. Meir: At R. Jose absolvit: Et sapientes dicunt: Res infecta separatione obligatur ad placentam; & dubium rei infectæ separatione comeditur nomine rei infectæ separatione, & obligatur ad placentam.

IV. Dicit R. Elai: Quæsivi a R. Jehosua: Placentæ sacrificii Eucharistici, & lagana Nazyræi quid erunt pro placenta? Respondit mihi: Absolvuntur; & quando veni, & quæsivi a R. Eliesér, dixit mihi: Si faciat pro seipso, absolvitur, si faciat ad vendendum in foro, obligatur. Et quando veni, & exposui hæc coram R. Eliesér ben Azaria, dixit mihi: Propter pactum hæc dicta sunt ex monte Horeb.

V. R. Jehuda dicit: Massa canum per se cognoscitur, si faciat pro pane obligatur, si faciat in frusta, absolvitur: Si sacerdos relinquat farinam, quando occupatur in sua massa, & similiter mulier si relinquat farinam in sua massa; farina & fermentum conjunguntur in quinquies quarta parte ad prohibendum massam.

VI. Dicit Rabi Jehuda: Cur dixerunt: Paterfamilias dabat unam ex quatuor & viginti partibus? quia erat liberalis in sua massa; & pistor unam ex octo, & quadraginta partibus, quia erat avarus in sua massa; & sapientes dicunt; Non hac de causa; sed quia massa patrisfamilias erat pauca, & in ea non erat satis pro dono sacerdotis; pistoris massa erat multa, & in ea erat satis pro dono sacerdotis.

VII. Si emat a pistore, atque ex muliere, quæ faciat ad vendendum in foro, necesse est ut separet placentam rei dubiæ; si a patrefamilias, & ab iis, qui penes illum hospitantur, non est necesse ut separet placentam rei dubiæ; sumitur una ex octo & quadraginta partibus; R. Simeon dicit: Vel si non adscendat in eorum manus nisi una ex sexaginta partibus, satisfacit debito.

VIII. Siquis non possit facere massam suam in puritate, faciet eam Kabos, at non faciet in impuritate. Rabi Akiba dicit: Faciet in impuritate, at illam non faciet kabos; Sicut nomine insignit mundam, ita pariter nomine insignit immundam; Super hac nominat placentam pro Deo, & super illa nomi-

קורא חלה לשם אבל קבין אין בהם חלק לשם אמרו לפני רבי עקיבא אין אומרים לו לאדם עמוד וחטא בשביל שתזכה עמוד וקלקל בשביל שתתקן.

ט רבי אליעזר אומר חלה ניטלת מן הטהור על הטמא אמרו לפני רבי ישמעאל הלוא פלוני יש בררום והיה מורה כהוראה הזאת אמר להם לבוש שלבש בו אבא וציץ שנתן בין עיניו אם לא אלמד בו לכל מורה הוראות אמרו לו בשם רב, אליעזר אמר להם אף הוא יש לו במה יתלה.

י האשה שהפקידה עיסתה או שמכרתו או שנתנתו במתנה פטורה עד שתתגלגל בחטים ותטמטום בשעורים אין חייבת בחלה עד שיהא בדנן כשיעור גילגלה בחטים וטומטמה בשעורים אף על פי שאין בכל אחד ואחד אלא כזית חייבת בחלה.

יא נולד לעיסה ספק טומאה עד שלא גילגלה תעשה בטהרה משגלגלה תעשה בטומאה וחלתה תלוייה באיזה ספק אמרו בדבר הספק לחלה וכן פירות שנולד להם ספק טומאה עד שלא נגמרה מלאכתם יעשו בטהרה משנגמרה מלאכתם יעשו בטומאה ותרומתם תלויה באיזה ספק אמרו בדבר הספק לתרום.

יב גר שמתגיר והיתה לו עסה נעשת עד שלא קרמו פניה חייבת משקרמו פניה פטורה דברי רבי עקיבא רבי יוחנן בן נורי אומר עד שלא תתגלגל בחטים ותטמטים בשעורים חייבת גלגלה בחטים וטמטמה בשעורים פטורה אחרים אמרו משם רבי יהודה בן בתירא משתעשה מקרצות.

פרק שני

א העושה עיסה מן החטים ומן האורז רבן שמעון בן גמליאל אומר אין חייבת בחלה עד שהיא בדנן כשיעור אין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח עד שיהא בה כשיעור. הנוטל שאור מעיסה שלא הורמה חלתה ונותן לתוך עיסה שהורמה

minat placentam pro Deo; at in kabis non est pars Deo. Dixerunt coram Rabi Akiba: Non dicunt homini: Surge & pecca, ut merearis: Surge & deprava, ut disponas.

IX. R. Eliesər dicit: Placenta separaturne de mundo pro immundo? Dixerunt coram Rabi Ismael: Atqui N. N. erat in plaga meridionali, qui hoc docebat. Respondit illis: Per vestem, quam induit pater meus, & per laminam, quam posuit inter oculos suos, si ego non doceam juxta omnes, qui docent legem. Dixerunt illi: Num nomine R. Eliesər? Respondit illis: Vel ille habet, cui possit inniti.

X. Mulier si deponat massam suam, aut eam vendat, aut dono det, absolvitur, donec convolvatur in tritico, atque obturetur in hordeo, non obligatur ad placentam, donec in tritico sit juxta mensuram convolutionis & juxta mensuram obturationis in hordeo; Vel si in utroque non fuerit nisi quantitas olivæ obligatur ad placentam.

XI. Si oboriatur in massa dubium immunditiei, priusquam convolvatur, fiet in puritate, postquam convoluta fuerit, fiet in immunditie, & placenta erat dubia: De quo dubio dixerunt? De dubio pro placenta; & similiter si in fructibus nascatur dubium immunditiei priusquam perficiatur eorum opus, fient in puritate, si postquam perfectum fuerit eorum opus, fiet in impuritate, & eorum separatio erit dubia: De quo dubio dixerunt? De dubio pro separatione.

XII. De peregrino qui fiat proselytus, & habeat massam; & eam fecerit, si priusquam incrustatæ fuerint ejus facies, tenetur, si postquam incrustatæ sint ejus facies, absolvitur: Verba R. Akiba. R. Jochanan ben Nuri dicit: Priusquam convoluta fuerit in tritico, & obturata fuerit in hordeo, obligatur; si postquam convolata fuerit in tritico, & obturata in hordeo, absolvitur. Alii dicunt nomine R. Jehuda ben Bethera: Postquam facta sit in placentas.

CAPUT II.

I. SIquis faciat massam suam ex tritico, & oryza, Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Non obligatur ad placentam, donec sit in tritico juxta mensuram; Illa non satisfacit homo debito suo in Paschate, nisi quando in ea sit juxta mensuram: Si sumat fermentum ex massa, ex qua non fuerit separata placenta, & indat in massam, ex

חלתה הרי זה מביא קמח ממקום אחר ומצרפו לחמשת רבעים לחייב עליו לפי חשבון.

ב קב מכאן וקב מכאן וקב חדש באמצע קב מכאן וקב מכאן וקב שעורים באמצע הרי אלו מצטרפין הוסיפו עליהם קב מכאן וקב מכאן וקב של אשה אחרת באמצע וקב מכאן וקב מכאן וקב דבר שניטלה חלתו באמצע הרי אלו מצטרפין קב מכאן וקב מכאן וקב הגוי באמצע קב מכאן וקב מכאן וקב אורז באמצע קב מכאן וקב מכאן וקב מרובע באמצע אין מצטרפין קב חטים וקב שעורים וקב כוסמין הרי אלו מצטרפין בשהיא תורם תורם מכל אחד ואחד שאין תורמין ממין על שאינו מינו.

ג חצי קב חטים וחצי קב שעורים רבי אליעזר בן יעקב הנוטל חלה מן הקב למה הוא דומה לתורם תבואה שלא הביאה שליש שאין תרומתו תרומה חזרו לומר לא כך ולא כך שהרי הקב חזרה מצטרף הוא עם אחרים.

ד קמח טמא שנתערב בקמח טהור ואין בטמא כשעור כשהוא נוטל אומר הרי זה חלה חוץ מן הטמא שיש בו חטים טמאות שנתערבו בחטים טהורות ואין בטמאות כשיעור כשהוא תורם אומר הרי זו תרומה חוץ מן הטמאות שבהם.

ה אמר רבי אליעזר בר צדוק אף על פי שהיה רבן גמליאל פוטר ארת עריסיות בסוריא אוסר היה מלערס אם ערס הרי זה פטור ובלבד שלא הוא מלקט והם אונדין על ידו הוא בוצר והם דורכים על ידו הוא מוסק והם עוטנים על ידו לא הם מלקטים והוא אונד על ידיהם הם בוצרים והוא דורכן על ידיהם הם מוסקים והוא עוטין על ידיהם וכן היה רבי אלעזר ברבי צדוק אומר לא היה רבן גמליאל מחייב בסוריא אלא חלה אחת בלבד.

ו הלוקח מן הנחתום בסוריא צריך להפריש חלת דמאי דברי רבן גמליאל וחכמים אומרים אין צריך להפריש חלת דמאי מנהר דרומה של כזיב ואילו שתי חלות דמאי רבי שמעון אומר אם לא

ex qua separata fuerit placenta, adducet farinam ex alio loco, & conjunget cum quinquies quarta parte ut obligetur juxta computum.

II. Si hinc sit kabus, & inde kabus, & kabus proventus novi in medio; si hinc kabus, & inde kabus, & kabus hordei in medio, coalescunt: Addiderunt: Si hinc sit kabus, & inde kabus, & kabus alterius mulieris in medio; si hinc kabus & inde kabus, & kabus unde desumta sit placenta, in medio, coalescunt: Si sit hinc kabus, & inde kabus, & kabus gentilis in medio, si hinc kabus, & inde kabus, & kabus oryzæ in medio, si hinc kabus, & inde kabus, & kabus quadratus in medio, non coalescunt; si kabus tritici, & kabus hordei, & kabus speltæ, coalescunt, quando separat, separabit ex singulis, qui non separant ex specie pro diversa specie.

III. Si sit dimidius kabus tritici, & dimidius kabus hordei, & dimidius kabus speltæ, sumet ex spelta. Dicit Rabi Eliesser ben Jacob: Sumet placentam ex kabo: Cuinam hoc simile est? Illi, qui separat proventum, qui non maturuerit tertiam partem; Etenim ejus separatio non est separatio: Iterum dixerunt neutrum esse faciendum, quia iste kabus conjungitur cum aliis.

IV. Si farina immunda commixta fuerit cum farina munda, si in immunda non fuerit juxta mensuram, quando sumit dicet; Hæc erit placenta, excepta parte immunda, quæ in illa est; Si triticum immundum commixtum fuerit cum tritico mundo, & in immundo non fuerit juxta mensuram, quando separat, dicet: Ecce hæc sit separatio, excepta parte immunda, quæ ibi est.

V. Dicit R. Eliesser bar Zadok; licet Raban Gamaliel liberet societates in Syria, tamen prohibet fieri societates, si vero faciat societatem, absolvitur; Dummodo ne ipse colligat, & illi per ipsum vinciant, ipse vindemiet, & illi per ipsum conculcent, ipse distringat olivas, & illi per ipsum molant; at illi colligent, & ipse per illos vinciat: Ipsi vindemiabunt, & ipse per illis conculcabit: Et similiter R. Eliesser bar Zadok dicebat: Raban Gamaliel non obligabat in Syria nisi ad unam placentam duntaxat.

VI. Siquis emat a pistore in Syria, necesse est ut separet placentam rei dubiæ: Verba Raban Gamaliel: Et sapientes dicunt: Non est necesse ut separet placentam rei dubiæ a fluvio meridionali Cazib; & istæ sunt duæ placentæ rei dubiæ. R. Simeon dicit: Si non separet

תרם את הראשון כשיעור לא יאכל מן השני חלת הגוי בחוץ ותרומת הגוי בחוצה לארץ מזריעין אותו שאינו חייב וחלה נאכלת לזרים.

ז עשרים וארבע מתנות כהונה ניתנו לאהרן ולבניו בכלל ופרט ובברית מלח אלו הם עשר במקדש ארבע בירושלם ועשר בגבולים עשר במקדש חטאת ואשם וזבחי שלמי צבור וחטאת העוף ואשם תלוי ולוג שמן של מצורע שתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות והעומר ארבע בירושלם הבכורה והביכורים והמורם מתודה ואיל נזיר ועורות קדשים.

ח עשר בגבולים תרומה ותרומת מעשר וחלה ראשית הגז הזרוע והלחיים והקבה ופדיון הבן ופדיון פטר חמור והחרמים ושדה אחוזה וגזל הגר כל אלו ניתנו לאהרן ולבניו בכלל ופרט וברית מלח לחייב על הכלל ולחייב על הפרט ליתן שכר על כלל וליתן שכר לפרט העובר עליהם העובר משום כלל ומשום פרט.

ט איזו היא הארץ ואיזו היא חוצה לארץ כל השופע מטורי אמנון ואילך ארץ ישראל מטורי אמנון ולהלן חוצה לארץ הניסין שבים רואים אותם כאלו חוט מתוח מטורו אמנון ועד נחל מצרים מחוט ולפנים ארץ ישראל מחוט ולחוץ חוצה לארץ רבי יהודה אומר כל שהוא כנגד ארץ ישראל הרי הוא כארץ ישראל שנאמר וגבול ים והיה להם הים וגבול.

י הניסין שבצדדים רואים אותם כאלו חוט מתוח מקפלריא ועד אוקיינוס מנחל מצרים ועד אוקיינוס מחוט ולפנים ארץ ישראל מחוט ולחוץ חוצה לארץ. ספינה שהיא באה מחוצה לארץ לארץ והיתה בה עיסה עד שלא קרמו פניה חייבת משקרמו פניה פטורה.

paret alteram juxta suam mensuram, non comedet ex secunda. Placenta gentilis extra terram, & separatio gentilis extra terram possunt seri, quia non obligatur, & placenta comeditur ab alienis.

VII. Quatuor & viginti dona sacerdotii data sunt Aharon & filiis ejus generaliter, & particulariter, & fœdere salis; ex his decem erant in sanctuario, quatuor Hierosolymis, & decem in provincia: Decem in sanctuario erant, sacrificium pro peccato, & sacrificium pro delicto, & sacrificia pacifica cœtus, & sacrificium pro peccato volucris, & sacrificium pro delicto dubio, & logus olei leprosi, duo panes, panis facierum, & reliquiæ munerum, & manipuli: Quatuor Hierosolymis, sc. primogenitum, & primitiva, & ablatio ex sacrificio Eucharistico, & aries Nazyræi, & pelles sanctitatum.

VIII. Decem in provincia, sc. separatio, & separatio decimæ, & placenta, & primitiæ tonsuræ, armus, & maxillæ & ventriculus, & redemtio filii, & redemtio aperturæ asini, & anathemata, & ager possessionis, & rapina proselyti; hæc omnia data sunt Aharon & filiis ejus generaliter & particulariter, & fœdere salis, ab obligandum generaliter, & ad obligandum particulariter, ut detur merces generaliter, atque ut detur merces particularitas, qui ea transgreditur, habetur perinde ac transgreditur propter generale, & propter particulare.

IX. Quænam est terra, & quænam sunt loca extra terram? Quod declive est a montibus Amnon & ultra, est terra Israel; a montibus Amnon & ulterius sunt loca extra terram: Scopuli qui sunt in mari, considerantur sicut funiculus protractus a montibus Amnon usque ad fluvium Ægypti, a funiculo & interius est terra Israel, a funiculo & exterius sunt loca extra terram. R. Jehuda dicit: Quod est e regione terræ Israel, est sicut terra Israel; Dictum est enim: *Et terminus maris, & erit illis mare & terminus.*

X. Scopuli, qui sunt in lateribus, considerantur sicut funiculus protractus a Kapelaria usque ad Oceanum a fluvio Ægypti usque ad oceanum; a funiculo & interius est terra Israelis a funiculo & exterius sunt loca extra terram: Si navis veniat a locis extra terram in terram, in qua sit massa, priusquam incrustata sit ejus facies, obligatur; si postquam fuerit incrustata ejus facies, absolvitur.

TRACTATUS DE PLACENTA

Gemara Hierosolymitana illustratus

NUNC PRIMUM A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א חמשה דברים חייבים בחלה חצי קב כוסמין נוטל מן הכוסמין אמר החטים והשעורים והכוסמין ושיבולת שועל והשיפון הרי אלו חייבים בחלה. ומצטרפין זה עם זה ואסורים בחדש מלפני הפסח ומלקצור מלפני העומר ואם השרישו קודם לעומר העומר מתירן. ואם לאו אסורים עד שיבוא העומר הבא.

ב האוכל מהם כזית מצה בפסח יצא ידי חובתו. כזית חמץ חייב בהיכרת נתערב אחד מהם בכל המינים הרי זה עובר בפסח. הנודר מן הפת ומן התבואה אסור בהם דברי רבי מאיר. וחכמים

CAPUT PRIMUM.

I.
Uinque res obligantur ad placentam, triticum, hordeum, ſpelta, avena, & ſecale; Hæc obligantur ad placentam, & inter ſe coaleſcunt, & ſunt interdicta ante Paſcha in novo, & non debet demetere ante manipulum; ſi vero radicem egerint ante manipulum, manipulus illa permittit; ſi minus, erunt interdicta, donec adducatur manipulus futurus.

II. Si comedat de illis quantitatem olivæ azymam in Paſchate, ſatisfaciet debito ſuo; ſi quantitatem olivæ fermentatam, tenetur excidio. Si una earum commixta fuerit cum omnibus ſpeciebus, tranſgreditur præceptum Paſchatis: Si voveat ex pane, atque ex proventu, hæc ſunt ſibi interdicta; Verba R. Meir: Et ſapientes dicunt: Si voveat ex frumento, non eſt interdictum niſi

אומרים הנודר מן הדגן אינו אסור אלא מהם . וחייבים בחלה ובמעשרות.

ג אלו חייבים בחלה ופטורים מן המעשרות. הלקט השכחה והפיאה וההבקר ומעשר ראשון שניטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפדו ומותר העומר ותבואה שלא הביאה שליש . רבי לעזר אומר תבואה שלא הביאה שליש פטורה מן החלה.

ד אלו חייבים במעשרות ופטורים מן החלה . האורז והדוחן והפרגין והשומשמין והקטניות ופחות מחמשת רבעים בתבואה הסופגנין והדובשנין והאיסקריטין וחלת המשרת והמדומע פטורים מן החלה.

ה עיסה שתחילתה סופגנים וסופה סופגנים פטורה מן החלה . תחילתה עיסה וסופה סופגנים תחילתה סופגנים וסופה עיסה חייבת בחלה . וכן הקנובקאות חייבות.

ו המעיסה בית שמאי פוטרים ובית הלל מחייבים . החליטה בית שמאי מחייבים ובית הלל פוטרים . חלות תודה ורקיקי נזיר עשאן לעצמו פטור למכור בשוק חייב.

ז נחתום שיעשה שאור לחלק חייב בחלה . ונשים שנתנו לנחתום לעשות להם שאור אם אין בשל אחת מהם כשיעור פטורה מן החלה .

ח עיסת הכלבים בזמן שהרועים אוכלים ממנה חייבת בחלה ומערבין בה ומשתתפין בה ומברכין עליה ומזמנין עליה ונעשית ביום טוב ויוצא בה ידי חובתו בפסח . ואין אין הרועים אוכלים ממנה אינה חייבת בחלה ואין מערבין בה ואין משתתפין בה ואין מברכין עליה ואין מזמנין עליה ואינה נעשית ביום טוב ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח . בין כך מטמא טומאת אוכלים.

ט החלה והתרומה חייבין עליהם מיתה וחומש ואסורה לזרים והם ניכסי כהן ועולין באחד ומאה וטעונין רחיצת ידים ורגלים והערב שמש ואינן ניטלין מן הטהור על הטמא אלא מן המוקף

nisi hoc: & obligatur ad placentam, & ad decimas.

III. Hæc obligantur ad placentam, & absolvuntur a decimis, spicilegium, & manipulus oblivione relictus, & angulus, commune, & decima prima, ex qua desumta fuerit ejus separatio, & decima secunda, & sanctum, quod fuerit redemtum & residuum manipuli, & proventus qui non maturuerit tertiam partem. R. Eliéser dicit: Proventus, qui non maturuerit tertiam partem, absolvitur a placenta.

IV. Hæc obligantur ad decimas, & absolvuntur a placenta, oryza, milium, pavaver, & sesamum, & legumina, & minus quinquies quarta parte in proventu, & lagana, crustula mellita, crustulata, & placenta sartaginis, & infectum separatione absolvuntur a placenta.

V. Massa, quæ in principio & in fine fuit lagana, absolvitur a placenta; si in principio fuit massa, & in fine lagana, aut in principio lagana, & in fine massa, obligatur ad placentam; & similiter mustaceum obligatur.

VI. Farinam in aquam ferventem inditam schola Schammai absolvit, & schola Hillel obligat: Aquam calidam in farinam inditam schola Schammai obligat, & schola Hillel absolvit: Placentæ sacrificii Eucharistici, & lagana Nazyræi, si ea faciat pro seipso, absolvuntur, si eo pacto ut vendat in foro, obligantur.

VII. Si pistor faciat fermentum ad dispertiendum, obligatur ad placentam: Si mulieres dent pistori, ut sibi faciat fermentum, si in qualibet massa non sit mensura, absolvitur a placenta.

VIII. Massa canium, quo tempore pastores de ea comedunt, obligatur ad placentam; & cum ea commiscent, & cum ea faciunt societates, & super ea benedicunt, & pro ea invitant, & conficitur die festo, & pro ea satisfacit homo debito suo in Paschate. At si de ea pastores non comedunt, non obligatur ad placentam, neque ea commiscent, neque ea faciunt societates, neque benedicunt, neque ea invitant, & non conficitur in die festo, neque homo ea satisfacit debito suo in Paschate; Sive hoc sive illo modo polluitur immunditie ciborum.

IX. Propter placentam & separationem tenentur morte, & quinta parte, & vetita est alienis, & sunt facultates sacerdotis, & adscendunt in uno & centum, & requirunt lotionem manuum & pedum, & occasum solis, neque sumuntur ex mundo pro immundo, at de circum-

ומןהדבר הגמור . האומר כל גורני תרומה וכל עיסתי חלה לא אמר כלום עד שישייר מקצת.

סליק פירקא

הלכה א חמשה דברים חייבים בחלה כו' כתיב והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה ליהוה . יכול יהו כל הדברים חייבים בחלה תלמוד לומר מלחם ולא כל לחם . אם מלחם ולא כל לחם . אין לי אלא חטים ושעורים בלבד . כוסמין שיבולת שועל ושיפון מנין תלמוד לומר ראשית עריסותיכם ריבה וריבה הכל . רבי יוסי בשם רבי שמעון תני רבי ישמעאל בן רבי יונה רבי זעירא רבי שמעון בן לקיש בשם רבי ישמעאל אמר רבי מנא אזלית לקיסרין ושמעית רבי אחווה ורבי זעירא . ואבא הוה אמר ליה בשם רבי ישמעאל אומר נאמר לחם בפסח ונאמר לחם בחלה. מה לחם שנאמר בפסח דבר שהוא בא לידי מצה וחמץ . אף לחם שנאמר בחלה דבר שהוא בא לידי מצה וחמץ . ובדקו ומצאו שאין לך בא לידי מצה וחמץ. אלא חמשת המינין בלבד . ושאר כל הדברים אינן באים לידי מצה וחמץ אלא לידי סירחון . תני אמר רבי יוחנן בן נורי קרמית חייבת בחלה . רבי יוחנן בן נורי אמר באה היא לידי מצה וחמץ . ורבנין אמרין אינה באה לידי מצה וחמץ . ויבדקוה . על עיקר בדיקותה הם חולקים . רבי יוחנן בן נורי אמר בדקוה ומצאוה שהיא באה לידי מצה וחמץ . ורבנין אמר בדקוה ולא מצאו אותו שהיא באה לידי מצה וחמץ . תמן תנינן תפוח שריסקו ונתנו לתוך עיסה והימיצה הרי זו אסורה . תני רבי יוסי אומר מותר . רבי אחא רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה מפליגין במחמץ במימיו . אבל במחמץ בנופו דברי הכל מותר. רבי יוסי ברעתיה דו אמר תנן אין תבשילו תבשיל ברור . וכן הוא אומר הכא אין חימוצו חימוץ ברור . ובמה ראת אמר אין לך בא לידי מצה וחמץ אלא חמשת המינין בלבד .

cumdato, atque ex re perfecta. Qui dixerit tota mea area, & tota mea massa sit placenta; nihil dixit; nisi quicquam reliquerit.

Finis capitis.

CONstitutio I. Quinque obligantur ad placentam &c. Scriptum est: *Et erit quando comederitis de pane terræ, separabitis separationem Domino*. Crederem, quod cuncta obligarentur ad placentam? Idcirco dictum est: *De pane*. Non de omni pane: *Si de pane* & non de omni pane; Non probo nisi de tritico & de hordeo duntaxat; de spelta, avena, & secale unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Principium pastarum vestrarum*. Includit; includit omnia. R. Jose nomine R. Simeonis, docet Rabi Ismael ben R. Jona, R. Zehera, R. Simeon ben Lakisch nomine R. Samuelis: Dicit R. Mena. Profectus sum Cæsaræam, & audivi R. Achua, & R. Zehera; & Aba dixit; nomine R. Ismael dixit: Memoratur panis in Paschate, & memoratur panis in placenta; sicut panis memoratus in Paschate est azymus, & fermentari potest, ita pariter panis memoratus in placenta est azymus, & potest fermentari; & investigarunt, & invenerunt, quod tibi non sit azymum, & fermentari possit, nisi quinque species duntaxat; & reliqua non veniunt in statum azymi, & fermentari non possunt, sed in statum corruptionis. Traditio: Dicit R. Jochanan ben Nuri: Karmit (*frumenti species*) obligaturne ad placentam? R. Jochanan ben Nuri dicit: Venit in statum azymi, & fermentari potest. Et sapientes dicunt: Non venit in statum azymi, & fermentationis; Et illud explorarunt: De ipsa inquisitione dissentiunt: R. Jochanan ben Nuri dicit; Explorarunt, & invenerunt, quod veniret in statum azymi, & fermentationis; & sapientes dicunt; explorarunt, & non invenerunt, quod non veniret in statum azymi, & fermentationis: Ibi legimus: Si pomum frangatur, & indatur in massam, & fermentet, erit vetita. Traditio: R. Jose dicit: Erit licita. R. Acha, R. Abau nomine R. Jose ben Chanina; dissentiunt si fermentet in aquis suis; At si in corpore suo fermentet, omnes conveniunt, quod sit licitum. R. Jose ex hujus sententia dicit: Ibi legimus: non coquentur coctione perfecta; & similiter hic dicit: Non fermentabit fermentatione perfecta, & sicut tu dicis: Non sunt tibi, quæ sint azymæ, & fermentent, nisi quinque species duntaxat:

ודכוותה אין לך מגרר עם כולם אלא הטים ושעורים בלבד . רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש לא שנינו אלא העושה עיסה מן החטים ומן האורז ואינו נגרר אלא עם החטים בלבד . מהו שיהו חייבים על קלי שלו משום חדש . אמר רבי זעירה כתיב ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו את שחייבים על לחם שלו משום חדש חייבים על קלי שלו משום חדש . את שאין חייבין על לחם שקל משום חדש אין חייבים על קלי שלו משום חדש . רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא עירב ארבעת קבין בפני עצמן וחימצן . וארבעת קבין בפני עצמן ועירבן הרי בשעת חיובן לבא לידי מצה וחמץ . אתייא דרבי יונה כרבי ירמיה . ודרבי יוסי כרבי זעירא . אתייא דרבי יונה כרבי ירמיה. כמה דרבי ירמיה אמר עד שיהא קרוי לחם. כן רבי יונה אמר עד שיהא קרוי לחם . דרבי יוסי כרבי זעירה כמה דרבי זעירה אמר מינו קרוי לחם כן רבי יוסי אמר מינו קרוי לחם . אתייא דרבי יוסי כרבי הילא אף על גב דו פליג עלוי . רבי שמואל בר נחמן שמע כולהן מן אהן קרייא ושם חיטה שורה ושעורה נסמן וכוסמת גבולתו . ושם חיטה אלו החטים . שורה זו שיבולת שועל ולמה נקרא שמה שורה שהיא עשויה כשורה. שעורה אלו השעורים נסמן זה השיפון . וכוסמת זה הכוסמין . גבולתו לחם . עד כאן גבולו של לחם . ולמידין מן הקבלה . אמר רבי סימון מן מה דכתיב ויסרו למשפט אלהינו יורנו כמי שהוא דבר תורה . אמר רבי סימון אילין נשייא דאמרן לא ניעול בנינן לכנישתא אין חמי ליה מילף מילף הוא. לא עבדין טבאות אלא ויסרו למשפט אלהינו יורינו. רבי יודה בר פזי בשם רבי יונתן דרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה היא דתני רבי יוחנן ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר יכול תביא מן הכוסמין ושיבולת שועל והשיפון . ודין הוא ומה אם החטים שכשרו לשאר כל המנחות לא כשרו למנחת העומר . כוסמין ושיבולת שועל והשיפון שלא כשרו לשאר כל המנחות אינו דין שלא יכשרו למנחת

taxat: & hoc loco est tibi quod attrahatur cum omnibus nisi triticum, & hordeum duntaxat. R. Ela nomine R. Simeonis ben Lakisch; Non agitur nisi quando faciat massam ex tritico, & oryza, & non attrahatur nisi ex tritico duntaxat. Num obligantur ad ejus tostum propter novum? Dicit R. Zehera: Scriptum est: *Et panem & tostum, & spicam friabilem non comedetis*. Quod obligatur propter suum panem respectu novi, obligatur propter suum tostum respectu novi: Quod non obligatur propter suum panem respectu novi, non obligatur propter suum tostum respectu novi. Rabi Hieremia quæsivit coram R. Zehera; Si misceat quatuor kabos seorsim, & fermentet, & quatuor kabos seorsim, & commisceat, ecce tempore eorum debiti veniunt in statum azymi, & fermentationis: Consentit Rabi Jona cum R. Hieremia, & R. Jose cum R. Zehera. Consentit R. Jona cum R. Hieremia. Sicut R. Hieremia dicit; donec vocetur panis; ita pariter R. Jona dicit; donec vocetur panis: Etenim R. Jose consentit cum R. Zehera: Sicut dicit R. Zehera; Ejus species vocatur panis; ita pariter R. Jose dicit: Ejus species vocatur panis. Consentit R. Jose cum R. Ela, vel si in hoc dissentiat. Rabi Ismael bar Nachman probat, hæc omnia ex his textibus: *Et ponet triticum per ordinem, & hordeum, & milium, & speltam in finibus suis: Et ponet triticum*: Hoc est triticum: שורה Hæc est avena: & cur vocatur שורה? Quia facta est sicut linea: *Et hordeum*: Hoc est hordeum: נשמן Hoc est secale. *Speltam*; Hæc est spelta: *In finibus suis*. Panis. Hactenus finis panis. Et docemur ex traditione: Dicit R. Simon ex eo, quod scriptum est: *Et erudiet illum in judicio Deus noster docebit quasi sit res legis*. Dicit R. Simeon: Istæ fœminæ, quæ dixerunt: Non introducemus filios nostros in congregationem: Quia non sunt convenientes, ut discant: Non recte faciunt: Nonne dictum est? *Et erudiet illum in judicio: Deus noster docebit nos*. Rabi Jehuda bar Pazi nomine R. Jonathan, R. Ismael ben R. Jochanan ben Beroka: Etenim docet R. Jochanan: Ismael ben R. Jochanan ben Beroka dicit: Crederem quod possit adducere ex spelta, & avena, & ex secali? Et ratio postulat: Si triticum, quod est legitimum pro ceteris omnibus muneribus, non est legitimum pro munere manipuli; spelta & avena & secale, quæ non sunt legitima pro ceteris omnibus muneribus, non erit æquum ut non sint legitima

pro

העומר. השעורים יוכיחו שלא כשרו לשאר כל המנחות יכשרו למנחת העומר. לא אם אמרת בשעורים שמנחת סוטה באה מהן. תאמר בכוסמין ושיבולת שועל ושיפון שאין מנחת סוטה באה מהם . יצאו החטים מן הכתוב . וכוסמין ושיבולת שועל והשיפון מקל וחומר. אמר רבי יוסי מי סבור סבור רבי יודה בן פזי שמנחת העומר באה מן הכוסמין ושיבולת שועל ושיפון אלו מן ראמר תאנים שחורות עלי שמא אינו מותר בלבנות. אלא שחורות אמר לבנות לא אמר. והכא שעורה אביב אמר . שיבולת שועל אביב לא אמר. ברם כרבנין שלשה מינים הם . השיפון מן כוסמין . שיבולת שועל מין שעורים . רבנים דקיסרין בעיין מה תנינן חמשה מינין לא חמשה דברים שני דברים מין אחד . ושני דברים מין אחד. תמן תנינן איזהו מין במינו החטים אין מצטרפין עם הכל אלא עם הכוסמין. השעורים מצטרפים עם הכל חוץ מן החטים רבי יוסי אמר ליה סתם. רבי יונה בשם רבי יוחנן תמן בנשוך. וכאן בבלול. תני רבי חייה כן וכולם שבללן תבואה למחים ובציקות מצטרפות . עירס ראשי עיסיות . אמר רבי יוסי והחן נשוך לאו כמעורס הוא. את אמר אינו מצטרף והכא אינו מצטרף . מהו שילקו על חלתן דבר תורה. רבי יונה בשם שמואל רבי יוסי רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש אין לוקין על חלתן דבר תורה . אמר רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בן לקיש כדעתיה דאיתפלגון הפיגול והנותר ששחקן רבי יוחנן אמר לא ביטלו זה את זה . רבי שמעון בן לקיש אמר ביטלו זה את זה רבי יוסי ולא דמיין תמן אמר זה אסור וזה אסור. ברם הכא שני דברים רבים על אחד ומבטלים אותו. וכבר ביטלו עד שלא נעשה איסור. אילו אמר עשה חמש עיסיות מחמשה מינין ועירבו . ואמר רבי שמעון בן לקיש אין לוקין על חלתן דבר תורה יאות. הלל הזקן היה כורך שלשתן כאחת. אמר רבי יוחנן חלוקין על הלל הזקן והא רבי יוחנן כרך מצה ומרור . כאן בשעת

pro munere manipuli? Hordeum probet, quod licet non sit legitimum pro ceteris muneribus, tamen est legitimum pro munere manipuli: Minime: Si dixisti de hordeo, ratio est, quod ex eo adducatur munus mulieris adulterii suspectæ, dices de spelta, avena, secali, ex quibus non adducitur munus mulieris adulterii suspectæ? Excluditur triticum a textu; & spelta & avena & secale argumento a minori ad majus: Dicit R. Jose: Quid putat R. Jehuda ben Pazi? Quod munus manipuli adducatur ex spelta, & avena, & secali: Si probat ex eo, qui dicat: Ficus nigræ super me; fieri potest ut albæ non sint licitæ: At nigras dixit; albas non dixit: Et hic hordeum spicam dixit, avenam spicam non dixit: Profecto ex mente sapientum tres species sunt: Secale est species speltæ; avena est species hordei. Sapientes Cæsarienses quæsierunt: Cur legimus quinque species, non quinque res? Duæ res sunt species una; & duæ res sunt species una. Ibi legimus: Quænam est species in sua specie? Triticum non conjungitur cum omnibus, sed tantum cum spelta; hordeum conjungitur cum omnibus, excepto tritico. R. Jose dicit absolute. R. Jona nomine R. Jochanan: Ibi intelligitur in attractione, & hic in mixtura. Docet R. Chijah: Et omnes, quæ miscentur in proventu. Farinæ & pastæ coalescunt. Commixtio est principium pastarum. Dicit R. Jose: Quando illas trahit, non quando commiscet. Tu dicis, quod non coalescat; & hic non coalescit. Num vapulabant propter eorum placentas ex verbis legis? R. Jona nomine Samuelis; R. Jose, R. Abau nomine R. Simeonis ben Lakisch; Non vapulant propter eorum placentas ex verbis legis. Dicit R. Jacob bar Acha, R. Simeon ben Lakisch juxta ejus mentem dissentiunt: Si abominandum & residuum comminuantur, R. Jochanan dicit; inter se non abolentur; & R. Simeon ben Lakisch dicit: Inter se abolentur. Dicit R. Jose: Nonne sunt similia? Ibi dicit: Hoc est vetitum, & illud est vetitum: Profecto hoc loco sunt duæ res, multiplicat unam, & abolet; & profecto aboletur, priusquam fiat vetita: Si dicat: Faciat quinque massas ex quinque speciebus, & commisceat; & dicit Rabi Simeon ben Lakisch; Non vapulant propter eorum placentas ex verbis legis: Concedatur: Hillel senior has tres omnes simul involvebat. Dicit R. Jochanan: Dissentiunt de Hillel seniore: Atqui R. Jochanan involvebat azymum, & her-

המקרש. כאן שלא בשעת המקרש ואפילו תימר כאן וכאן בשעת המקרש. שני דברים רכין על אחד ומבטלים אותו. רבי יוסי בשם רבי אלעזר כשם שאין האיסורין מבטלים זה את זה כך אין המצות מבטלות זו את זו. רבי יהושע דרומיא בעי עשה עיסה מחמשת המינין וחזר ועשה חמש עיסות ממין אחד ועירבו חטים שבו מהו שיבטלו חטים שבו ושעורים שבו. מהו שיבטלו שעורים שבו אמר רבי חייא בר אדא לא כן אמר רבי יוסי שני דברים רכין על אחד ומבטלים אותו. לא צורכה דלא עשה חמש עיסות מחמשה מינין ועירבן וחזר ועשה חמש עיסות מחמשה ולא עירבן. חטים שכן מהו שיבטלו חטים שכן ושעורים שכן מהו שיבטלו שעורים שכן ואסורים בחרש מלפני הפסח. אית תניי תני מלפני הפסח אית תניי תני מלפני העומר. מאן דאמר מלפני הפסח מסייע לרבי יוחנן. מאן דאמר מלפני העומר מסייע לחזקיה. דאמר רבי יונה בשם חזקיה בשעת הקרבן הקרבן מתיר. שלא בשעת הקרבן היום מתיר. רבי יוסי בשם חזקיה בשעת הקרבן הקרבן מתיר. מודי חזקיה שלא בשעת הקרבן היום מתיר. רבי יוחנן אמר בין בשעת הקרבן בין שלא בשעת הקרבן היום מתיר. אמר רבי הילא טעמא דרבי יוחנן עד עצם היום הזה מלמר שהיום מתיר. יכול אפילו בשעת הקרבן תלמוד לומר עד הביאכם את קרבן אלהיכם. יכול הבאה ממש תלמוד לומר עד עצם היום הזה. הא כיצד טול מבנתיים ומן הבאה. מודי רבי יוחנן באיסור שהוא אסור. איסורו מהו רבי ירמיה אמר איסורו דבר תורה. רבי יונה ורבי יוסי תריהון אמרין איסורו מדבריהם. אמר רבי יוסי מיליהון דרבנין מסייעין לן דתנינן תמן אין מביאין מנחות ובכורים ומנחת בהמה קודם לעומר. ואם הביא פסול. ואמר רבי יהושע דרומיא רבי יונה רבי אימי בשם רבי יוחנן לא שנו אלא שלשה עשר וארבעה עשר וחמשה עשר הא ששה עשר עבר והביא כשר. אין תימר איסורו דבר תורה היא לא שנייא

& herbas amaras: Hic intelligitur tempore sanctuarii; Ibi extra tempus sanctuarii; vel si dicatur tam hic quam illic tempore sanctuarii; Duæ res superant unam, & abolent. R. Jose nomine R. Elieser: Sicut vetita inter se non abolentur, ita pariter præcepta inter se non abolentur. R. Jehosua meridionalis quæsivit: Si faciat massam ex quinque speciebus, atque iterum faciat quinque massas ex una specie, & misceantur, triticum quod in illa est, num abolet triticum quod in illa est, & hordeum, quod in illa est? Num aboletur hordeum, quod ibi est? Dicit R. Chijah bar Ada: Non ita dicit Rabi Jose: Duæ res superant unam, & abolent: Non est necesse, quod non faciat quinque massas ex quinque speciebus, & commisceat, atque iterum faciat quinque massas ex quinque speciebus, & non commisceat: Triticum, quod in illis est, num abolebit triticum quod in illis est, & hordeum quod in illis est, unum abolebit hordeum quod in illis est? Et interdictæ in novo sunt ante Pascha: Est qui docet ante Pascha; & est qui docet ante manipulum: Qui dicit ante Pascha, favet ת״ט R. Jochanan; Qui dicit ante manipulum, favet Ezekiæ. Etenim dicit R. Jona nomine Ezekiæ; tempore oblationis, oblatio permittit; Extra tempus oblationis dies permittit. R. Jose nomine Ezekiæ: Tempore oblationis oblatio permittit. Consentit Ezekia, quod extra tempus oblationis dies permittat. R. Jochanan dicit: Sive tempore oblationis sive extra tempus oblationis dies permittit. Dicit R. Ela; Ratio R. Jochanan hæc est: *Usque ad ipsum diem istum*. Docet, quod dies permittat. Crederem vel tempore oblationis? Idcirco dictum est: *Donec attuleritis oblationem ad Deum vestrum*. Crederem de simplici adductione? Idcirco dictum est: *Usque ad ipsum diem istum*. Quomodo? Tolle ex intermediis tempus oblationis. Consentit R. Jochanan in interdicto, quod sit interdictum; Ejus interdictum quid erit? R. Hieremia dicit: Ejus interdictum est ex lege. R. Jona, & R. Jose ambo dicunt; ejus interdictum est ex verbis scribarum. Dicit R. Jose: Ipsi sapientes nobis favent: Etenim ibi legimus: Non adducunt munera, & primitiva, & munus animalis ante manipulum; si vero adducunt, erit illegitimum. Et dicit R. Jehosua meridionalis. R. Jona, R. Immi nomine R. Jochanan; Non agitur nisi de die decima tertia, & decima quarta, & decima quinta, at si decima sex-

היא שלשה עשר היא . ארבעה עשר היא חמשה עשר היא ששה עשר עבר והביא פסול . ועוד מן הדא דאמר רבי זעירא על ידי דרב כרבי דעתון דבנוי דרבי חייה בר רבה הוא סבר דכוותהון אין תימר איסורו דבר תורה רב בר דעתיה דרבי יוחנן . והתנינן משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור . אין תימר איסורו דבר תורה ניחא . אין תימר איסורו מדבריהם יש תקנה אחר התקנה . אמר רבי יוסי בי רבי בון מפני הרחוקים . רבי ירמית בשם רבי חייא בין בשעת הקרבן בין שלא בשעת הקרבן היום מתיר . אמר רבי הונא מתניתא דחזקיה פליגא עלוי עד עצם היום הזה מלמד שהיום מתיר . יכול אפילו בשעת הקרבן תלמוד לומר עד יום הביאכם את קרבן אלהיכם . וחתנינן משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן שיהא יום הנף כולו אסור . אמר רבי יונה איתתבת . קומי רבי ירמיה ואמר אין יסבור רבי חזקיה כרבי יודה אמר והלא מן התורה אסור . תמן חשין לצומא רבא תרין יומין . אמר לון רב חסרא למה אתם מכניסין עצמכם למספק הזה המרובה חזקה שאין בית דין מתעצלין . בר אבוי דרבי שמואל בר רב יצחק חש על גרמיה וצם תרין יומין אפסק ברובה ודמך . אם השרישו קודם לעומר העומר מתיר . רבי יונה אמר קודם להבאה . רבי יוסי אומר קודם לקצירה . אמר רבי יונה הבאה מתרת להבאה קצירה מתרת לקצירה . אמר רבי יוסי קצירה מתרת הבאה וקצירה לפום כן רבי יוסי חווי בה קצר לרבים ונטמא חזר היחיד לאיסורו . רבי יונה אמר קודם לקצירה . רבי יוסי אמר קודם להבאה . אמר רבי יונה מילתיה דכהנא מסייעא לי . דכהנא אמר ואם תקריב מנחת בכורים ליהוה . זו ביכירה האחרת לא ביכירה . הגע עצמך אפילו עשבים אפילו השרשו העומר בא ומתיר . ולא קודם לקצירה

sexta transgrediens adducat, erit legitimum: Si dicas, quod sit interdictum ex verbis legis; Non erit discrimen inter diem decimam tertiam, decimam quartam, decimam quintam, & decimam sextam, si transgrediens adducat, quod sit illegitimum; & præterea probant ex eo quod dicit R. Zehera per Rab bar Rabi; etenim ben R. Chijah bar Raba consentit cum illis: Si dicas, quod ejus interdictum sit ex verbis legis, Rab consentit cum R. Jochanan. Atqui legimus, postquam diruta est domus sanctuarii, statuit Raban Jochanan ben Zachai, ut totus dies ventilationis esset interdictus: Si dicas quod ejus interdictum sit ex verbis legis; Concedatur: Si dicas, quod ejus interdictum sit ex verbis scribarum; estne correctio post correctionem? Dicit R. Jose discipulus Rabi Bon propter remotos. R. Hieremia nomine R. Chijah: Sive tempore oblationis, sive extra tempus oblationis dies permittit. Dicit R. Huna: Misna Ezekia sibi contraria est: *Usque ad ipsum diem istum.* Docet quod dies permittat. Crederem vel tempore oblationis? Idcirco dictum est: *Donec attuleritis ablationem ad Deum vestrum.* Atqui legimus: Postquam diruta est domus sanctuarii, statuit Raban Jochanan ben Zachai, ut totus dies ventilationis esset interdictus. Dicit R. Jona: Concedit coram R. Hieremia, & dixit: Non consentit R. Ezekia cum R. Jehuda, dicens: Atqui ex lege est interdictum. Ibi soliciti fuerunt pro jejunio magno duobus diebus: Dixit illis R. Chasda. Cur vosmet introducitis in hunc textum? Præsumtio magna est, quod Synhedrium non sit negligens: Filius patris R. Samuelis bar Isaach, solicitus fuit de se ipso, & jejunavit duos dies, cessavit in magno, & mortuus est. Si radices egerint ante manipulum, manipulus permittit: R. Jona dicit ante ejus adductionem; R. Jose dicit ante ejus demessionem. Dicit R. Jona; Adductio permittit adductionem, & demessio permittit demessionem: Dicit R. Jose: Demessio permittit adductionem, & demessionem; Idcirco R. Jose denunciavit in ea messem multis, & polluta est, & particularis restituit in suum interdictum. R. Jona dicit ante ejus demessionem: R. Jose dicit ante ejus adductionem. Dixit R. Jona: Sententia Channa mihi favet; etenim Channa dicit: *Si vero obtuleris munus primitivorum Domino:* Hoc est primitivum & alterum, non primitivum: Si putas vel herbas, vel radices, manipulus venit & permittit; Non-

אנן קיימין . ועוד מן הדא דתני המנכש בשלשה עשר ונתלש הקלח בידו הרי זה שותלו במקום הטינא אבל לא במקום הנריד . הרי יש כאן שלשה עשר וארבעה עשר וחמשה עשר ומקצת היום ככולו . אמר רבי יוסי מילתיה דרבי אבינא תיפתר כהדא מתניתא במקום שנהגו שלא לעשות מלאכה בארבעה עשר . אבל במקום שנהגו לעשות מלאכה בארבעה עשר לא בתלוש שמא במחובר . אשכח תני מקום שנהגו לעשות מלאכה בתלוש עושין אפילו במחובר . ואם לא אסורים עד שיביא עומר הבא . רבי לעזר שאל מהו שיביא העומר מהם איפשר לומר חרש וישן אין תורמים ומעשרים מזה על זה . ואת אמר הכן . התיבון הרי שאר המינין הרי הם תלויין בעומר . ואין העומר בא מהם . לא אם אמרת בשאר המינין שלא כשרו למנחת העומר . תאמר בשעורין שכשרו למנחת העומר . חברייא בשם רבי לעזר ראשית קצירך ולא סוף קצירך . רבי זעירה בשם רבי לעזר ביכורים אין אילן ביכורים . מה נפק מביניהון . עבר והביא על דעתהון דחברייא פסול . על דעתיה דרבי זירא כשר דברי חכמים . רבי יוסי בי רבי בון רבי חייה בשם רבין בר חייה והם שהביאו שליש לפני ראש השנה . אבל הביאו שליש לאחר ראש השנה העומר בא מהם .

הלכה ב אמר רבי יעקב בר זברי זאת אומרת שלוקים על חלתם דבר תורה . רבי ירמיה בשם רבי חייה בר ווא תיפתר שאכל כזית מזה וכזית מזה . אמר רבי יוסי אפילו תימר כזית מכולהן . שנייא היא שכולהן לשם המץ . מחלפה שיטתיה דרבי יוסי . תמן הוא אמר שני דברים רבין על אחר ומבטלין אותו . והכא הוא אמר הכין . אמר רבי יוסי בי רבי בון כיני מתניתא אי כזית מזה וכזית מזה .

הלכה ג הא הנודר מן הפת ומן התבואה אסור בכל כרבנן . רבי חייה

Nonne ante ejus demessionem nos explicamus? Et præterea probari potest ex eo quod traditur. Si colligat die decima tertia, & evellat caulem manu sua, ecce iste evellet in loco luti, at non in loco corticis: At hic est dies decima tertia, decima quarta, & decima quinta; & pars diei reputatur sicut tota. Dicit R. Jose: sententia R. Abina mihi favet; Etenim dicit R. Abina: Potest exponi juxta hanc Misnam; In loco, ubi non solent facere opus die decima quarta; at ubi solent facere opus die decima quarta, non in evulso, fieri potest, ut faciat in terræ adhærente: Deprehenditur quod doceat; ubi solent facere opus, in evulso operantur, vel in terræ adhærente; si minus, sunt vetitæ, donec adducatur manipulus futurus. R. Eliefer quæsivit: Quid erit, si adducatur manipulus ex illis? Potest dici novus, & vetus; Non separant neque decimant ex hoc pro illo; & tu ita dicis? Objectio: Ecce reliquæ species, ecce ille dependent a manipulo; neque ex illis adducitur manipulus: Minime; si dixisti de reliquis speciebus, ratio est, quod non sint legitimæ pro munere manipuli: Dices de hordeo, quod est legitimum pro munere manipuli? Socii nomine Rabi Eliefer: *Principium messis tuæ:* Non autem finis messis tuæ. Rabi Zehera nomine Rabi Eliefer. Primitiva: At ista non sunt primitiva. Quid eruitur ex inter eos? Si transgrediens adducat, ex mente sociorum, erit illegitimus; Ex mente R. Zehera erit legitimus: Verba sapientum. R. Jose discipulus R. Bon, R. Chijah nomine Rabin bar Chijah: Dummodo maturuerint tertiam partem ante principium anni. At si maturuerint tertiam partem post principium anni manipulus ex iis adducitur.

Constitutio II. Dicit R. Jacob bar Zebedai: Quod dicis quod vapulent propter eorum placentas ex verbis legis; R. Hieremia nomine Rabi Chijah bar Hua: Potest exponi, quod comederit quantitatem olivæ ex hac, & quantitatem olivæ ex illa: Dicit R. Jose; Vel si dicas quantitatem olivæ ex his omnibus: Diversum est, quia hæc omnia sunt nomine fermentati: Diversa est sententia R. Jose. Ibi dicit: Duas res superant unam, & abolent: Et hic tu ita dicis? Dicit Rabi Jose discipulus R. Bon: Ita se habet Misna: Si quantitatem olivæ ex hoc, & quantitatem olivæ ex illo.

Constitutio III. Si voveat a pane, & a proventu, sunt interdicta cuncta eo-

שהוא נזרע ומצמיח . יצא פחות משליש שאם נזרע אינו מצמיח . פשיטא על דרבנין בההם פחות משליש שאינו נגרר לענין המעשרות . רבי חייה בר יוסף שאל על דעתיה דרבי לעזר מהו שיהא נגרר לענין חלה בעיסת האורז. שמואל בר אבא בעי איזהו חדש וישן שבחלה. שתי שדות אחת הביאה שליש ואחת פחות משליש לחלה אחת. למעשרות שתים אחת פחות משליש ואחת עשבים לחלה שתים למעשרות אחת אחת הביאה שליש ואחת עשבים בין לחלה בין למעשרות שתים.

הלכה ה בנתיים מהו רבי יונה בשם רבי שמעון בן לקיש בנתים כבראשונה רבי יוסי בשם רבי שמעון בן לקיש בנתיים כבאחרונה. איזהו בנתים העושה עיסה מן הטבל חלה הייבת בתרומה ותרומה חייבת בחלה . מנין שחלה חייבת בתרומה רבי יצחק בשם רבי שמואל בר מרתא בשם רב חלה תרימו תרומה . מחלה תרימו תרומה . מנין שהתרומה חייבת בחלה מן קושוי פתרין ההין קרייא מאותה שכתוב בה ראשית תרימו חלה. הסופגנין טריסקא הדובשנין מלי נאלה . ואיסקריטין חליטין רשוק . וחלת מסרת חליטין דמיי . רבי יוחנן אמר טריסקא חייבת בחלה ואומר עליו המוציא לחם מן הארץ . ואדם יוצא בה ידי חיבתו בפסח . רבי שמעון בן לקיש אמר טריסקא אינה חייבת בהלה ואין אומרים עליו המוציא לחם מן הארץ. ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח . רבי יוסי אמר תרתיי רבי יוחנן אמר טריסקא חייבת בחלה ואומר עליה המוציא לחם מן הארץ ,אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח . רבי שמעון בן לקיש אמר טריסקא אינה חייבת בחלה ואין אומר עליה המוציא לחם מן הארץ ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח . רבי יוסי אמר חורי רבי יוסי אמר רבי יוחנן כל שהאור מהלך התתיו חייב בחלה ואומר עליו המוציא לחם מן הארץ ויוצא בה ידי חובתו בפסח.

tum seminis tui. Quod seritur, & germinat: Excluditur quod maturuerit minus tertia parte, quod non seritur, neque germinat: Certum est apud sapientes; si quod maturescat minus tertia parte, quod non attrahatur respectu decimarum. R. Chijah bar Joseph quæsivit ex mente R. Eliefer: Num attrahitur respectu placentæ in massa oryzæ? Samuel bar Aba quæsivit; quodnam novum & vetus, quod est in placenta? Si duo agri, alter maturuerit tertiam partem, & alter minus tertia parte pro placenta una; pro decima duo agri si alter maturaverit tertiam partem, & alter producat herbas pro placenta, si duo pro decimis, alter maturuerit tertiam partem, & alter produxerit herbas, tam pro placenta, quam pro decimis duo sunt.

Constitutio V. Grana quid erunt? R. Jona nomine R. Simeonis ben Lakisch: Grana in principio; R. Jose nomine R. Simeonis ben Lakisch; Grana in fine. Quænam sunt grana? Si faciat placentam ex indecimato, placenta obligatur ad separationem, & separatio obligatur ad placentam. Unde probatur, quod placenta obligetur ad separationem? Rabi Isaach nomine R. Samuelis bar Martha nomine Rab. *Placentam separabitis separationem*. Ex placenta separabunt separationem. Unde probatur, quod separatio obligetur ad placentam? Ex argumento exponunt hunc textum ex eo quod ibi scriptum est: *In principio separabitis placentam*. Et placentæ spongiosæ, spica tosta; placentæ mellitæ, placentæ frixi. Crustula lagana striclita ex foro. R. Jochanan dicit: Spica tosta obligatur ad placentam; & super illa dicet: Producens panem de terra: & homo illa satisfacit debito suo in Paschate: R. Simeon ben Lakisch dicit: Spica tosta non obligatur ad placentam; neque dicet super illa: Producens panem de terra, neque homo illa satisfacit debito suo in Paschate: R. Jose dicit duo: R. Jochanan dicit: Spica tosta obligatur ad placentam, & dicet super illa: Producens panem de terra: & homo illa satisfacit debito suo in Paschate: R. Simeon ben Lakisch dicit: Spica tosta non obligatur ad placentam; neque dicet super ea: Producens panem de terra: Neque illa satisfacit homo debito suo in Paschate: R. Jose dicit: Alius R. Jose dicit: Dicit R. Jochanan: Omne, sub quod fuerit succensus ignis, obligatur ad placentam, & dicet super illo: Producens panem de terra, & homo illo satisfacit debito suo in Paschate: Rabi Si-

רבי שמעון אומר כל שהאור מהלך תחתיו אינו חייב בחלה . ואין אומרים עליו המוציא לחם מן הארץ . ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח . אמר ליה רבי יוחנן ובלבד על ידי משקה . מתניתא פליגא על רבי יוחנן הסופגנין והדובשנין והאיסטריקין וחלת המשרת והמדומע פטורה מן החלה. פתר לה בסופגנין שנעשו באור. ואין יוצאים בסופגנין שנעשו בחמה . יוצאים בסופגנין שנעשו באור . ולית הדא פליגא על רבי שמעון בן לקיש . פתר לה בשהיה האור מהלך מן הצד . מיליהון דרבנין פליגין . כהנא שאל לשמואל לא מסתברא בההן מדומע. דתנינן הכא שרובה תרומה תרומה . אמר ליה אוף אנא סבר כן . לא כד תיסוק לארעא דישראל את שאל ליה כד סלק להכא שמע רבי יסא בשם רבי יוחנן אפילו סאה אחת שנפלה על תשעים ותשע חולים . אמר רבי אבהו כד משיב רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן הסאה פוטרת את הכל . אמר ליה וכי עיגול בעיגולין דבר בריא שהתרומה עולה בידו ואת אמרת דבר קל הוא אף הכא קל הוא ויתבינה . שנייא הא בעיגולים שכבר בטלו . רבי יונה ורבי יוסי תריהון בשם רבי זעירא אפילו חטים בחטים טוחן ומתיר . ופחות מחמשת רבעים כתבואה . אמר רבי אבינא הדא אמרה כשהיו פחות מחמשת רבעים . אבל אם היו חמשת רבעים מצומצמים לא בדא . רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי אבונא לא על הדא אתמארת . אלא על הדא דאמר רבי יוחנן מדומע פטור מן החלה. ספק מדומע והנאכל משום דימוע חייב בחלה עליה . רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי אבונא הדא דאיתמר כשהיו יותר מחמשת רבעים. אבל אם היו חמשת רבעים מצומצמים פטורה מן החלה.

הלכה ו

הדא איתא שאלת לרבי מנא בנין דאנא בעייא למיעבד אצוותי אטרי מהו דינסבנה ותהא פטורה מן החלה . אמר לה למה לא . אתא שאיל לאבוי. אמר ליה אסור שמא תימלך לעשותה עיסה. וכן הקונקעות חייבות. רבי יהושע בן לוי תאמר הואיל והוא עתיד

Simeon dicit: Omne sub quo succensus fuerit ignis, non obligatur ad placentam; & super illo non dicunt: Producens panem de terra, neque homo illo satisfacit debito suo in Paschate. Respondit illi R. Jochanan: Dummodo propter liquorem. Misna contraria est ת״ל R. Jochanan: Placentæ spongiosæ, & mellitæ, & crustulatæ, & placenta madefacta, & infectum separatione absolvitur a placenta. Exponitur de placentis spongiosis, quæ igne fiant; at non satisfaciunt placentis spongiosis, quæ per solem fiant; Satisfaciunt placentis spongiosis, quæ igne fiant: At hoc non est contrarium R. Simeoni ben Lakisch: Exponit quando ad latus accendatur ignis: Sententiæ sapientum dissentiunt: Channa quæsivit a Samuele; Non est verisimile, quod in iis sit infectum separatione: Etenim hic legimus; quod major pars separationis sit separatio: Respondit: Ego quoque ita puto. At quando adscendes in terram Israel, hoc petes; Quando illuc adscendit, audiit ex R. Isa nomine R. Jochanan; vel si satum unum cadat in *99.* profana. Dicit R. Abau; quando objecit R. Simeon ben Lakisch ת״ל R. Jochanan; satum absolvit totum. Respondit illi: Num est massa conglobata in massis conglobatis? Perspicuum est, quod ejus causa placenta adscendat; & tu dicis esse rem levem; hic quoque est levis: opponit. Diversum est in massis conglobatis, quæ jam abolitæ sunt. R. Jona & R. Jose ambo nomine R. Zehera, vel triticum in tritico moliet, & permittet. Minus quinquies quarta parte in proventu. Dicit R. Abina: Quod dicis intelligitur, quando sit minus quinquies quarta parte. At si quinquies quarta pars fuerit expressa, nihil inservit. R. Jose discipulus R. Bon nomine R. Abina: Non de hoc dictum est, sed de illo, de quo dicit R. Jochanan: Infectum separatione absolvitur a placenta: Si fuerit dubium, utrum sit infectum separatione, & edatur nomine infecti separatione, ejus causa obligatur ad placentam. R. Jose discipulus Rabi Bon nomine R. Abuna; hoc quod dicis intelligitur, quando sit amplius quinquies quarta parte, at si fuerit quinquies quarta pars expressa, absolvitur a placenta.

Constitutio VI. Hoc quæsivi a Rabi Mena, quia ego volui facere; præcepit mihi meus præfectus quid statuendum esset ut absolvatur a placenta: Respondit: Cur non? Vade & pete a patre tuo: Dixit: Est vetitum: fieri potest, ut statueris facere massam: & sicui canthari obligantur. R. Jehosua ben Levi: Ne dicas; quo-

להחזירה לסולתה תהא פטורה מן החלה. אמר רבי בא בר זבדא עיסת סברין חייבת בחלה. שלא תאמר הואיל והוא עתיד לחחזירה לסולתה תהא פטורה מן החלה. רב אמר עיסת כותח חייבת בחלה. אמר רבי בון שמא תימלך לעשותה חררה לבנה. אמר רבי מנא צריבים אנו מכרזים באילין דעבדין עביצין דייאון עבדון לון פחות מכשיעור דאינון סברן שהיא פטורה והיא חייבת.

הלכה ז תני רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר משום אביו איזו היא המעיסה הנותן חמים לתוך קמח. חליטה קמח לתוך חמים. איתה חמי נחלטה כל צורכה בית שמאי מחייבים. לא נחלטה כל צורכה בית שמאי פוטרים. רבי יוסי רבי יסא בשם חזקיה בשם רבי חייה בשם רבי הושעיא שני תלמידים שנו אותה. רבי אימי בשם רבי יוחנן על הדבר הזה הלכתי אצל רבי הושעיא רובא לקיסרין ואמר לי שני תלמידים שנו אותה. וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה לא הנאפה בתנור חייב. באילפס ובקדירה פטור. איזהו חלוט ברור. אמר רבי זעירא כל שהאור מהלך תחתיו. אמר רבי יוסי אפילו האור מהלך תחתיו מכיון שהוא עתיד לעשותו בצק חייב בחלה. קמח קלי שעשאו בצק חייב בחלה. רבי יוסי בשם רבי יוחנן והוא שאפיין. חלות תודה ורקיקי נזיר עשאן לעצמו פטור דכתיב ראשית עריסותיכם ולא של הקדש. למכור בשוק חייב. לא בדעתו הדבר תלוי. בדעת הלקוחות הדבר תלוי שמא ימצא הלקיחות ונטבלו מיד.

הלכה ח הממריח כריו של חבירו שלא מדעתו. רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. רבי יוחנן אמר נטבל רבי שמעון בן לקיש אמר לא נטבל. מתיב רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש. והתנינן וכן נשים שנתנו לנחתום לעשות להם שאור אם אין בשל אחת מהם כשיעור פטורה מן החלה. ואם בשל כולהן כשיעור אמר ליה שנייא היא שכן העושה

quoniam restituenda est in suam similam quod absolvatur a placenta. Dicit R. Ba bar Zebeda: Massa obligatur ad placentam: Ne dicas, quoniam restituenda est in suam similam, quod absolvatur a placenta. Rab dicit: Massa Kuttach obligatur ad placentam. Dicit R. Bon: Fieri potest, ut statuat facere placentam tostam super prunis filio suo: Dicit R. Mena: Debemus nos proclamare de illis, qui faciunt confusiones, quia illi faciunt minus quam sit mensura; etenim putant, quod absolvatur, cum obligetur.

Constitutio VII. Traditio: R. Ismael filius R. Jose dicit nomine patris sui: Quænam est Meissa? Quando indatur aqua calida in farinam. Chalita, quando indatur farina in aquam calidam: Si fuerit commixta quantum sit necesse, schola Schammai obligat; si non fuerit commixta quantum sit necesse, schola Schammai absolvit. R. Jose, R. Isa nomine Ezechia, nomine R. Chijah, nomine R. Osajah; Duo discipuli de ipsa egerunt; R. Ime nomine R. Jochanan: Hac de causa adivi R. Osajah Cæsaream, & mihi dixit: Duo discipuli de hac egerunt; & sapientes dicunt: non juxta verba hujus, neque juxta verba illius; At si coquatur in furno, obligatur. Si vero in sartagine, & in lebete, absolvitur. Quænam est striblita selecta? Dicit R. Zehera: Omne, sub quo accenditur ignis: Dicit Rabi Jose: Vel si ignis sub illo accendatur, quoniam facienda est pasta, obligatur ad placentam: Seges tosta si fiat pasta, obligatur ad placentam. R. Jose nomine Rabi Jochanan; quando coquant: Placentas sacrificii Eucharistici, & lagana Nazyræi si faciat pro se ipso, absolvitur; Scriptum est enim: *Principium pastarum vestrarum;* Non autem sanctitatis: Si ut ea vendat in foro, tenetur: Quia res non dependet ab ejus intentione; ex intentione ementium res dependet. Potest fieri, ut inveniat emtores, & statim fiant indecimata.

Constitutio VIII. Si complanet acervum socii sui præter ejus scientiam; R. Jochanan, & R. Simeon ben Lakisch: R. Jochanan dicit: Fit indecimatus: R. Simeon ben Lakisch dicit: non fit indecimatus: Objecit R. Jochanan R. Simeoni ben Lakisch: Atqui legimus: Mulieres si dederint pistori ad faciendum fermentum, si non sit in qualibet massa juxta mensuram, absolvitur a placenta; at non in cunctis earum massis juxta mensuram: Respondit illi; Diversam est, quod ita faciat fermentum eo pa-

עיסה על מנת לחלקה בצק פטורה מן החלה אמר ליה והתנינן נחתום שעשה שאור לחלק חייב בחלה . אמר ליה לא תתיביני נחתום . נחתום לא ברעתו הרבר תלוי . ברעת הלקוחות הרבר חלוי שמא ימצא לקוחות והוא חוזר ועושה אותה עיסה : אמר ליה והתנינן חורי הנמלים שלנו בצד הערימה חייבת הרי אילו חייבין הא בצד ערימה פטורה פטורים . אמר רבי יונה אמר לו רבי יוסי רבי אבהו בשם רבי יוחנן משום יאוש . שמואל בר אבא אמר והם שגדלו שבלים. מתיב רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן והתנינן הקרישם עד שלא נגמר וגמרם הגיזבר ואחר כך פריין פטורים. הרי גיזבר כאחד הוא ואת אמרת מה שעשה עשוי . אמר ליה תיפתר במאן דאמר גיזבר כבעלים ודלא כרבי יוסי דרבי יוסי אמר הוא גיזבר הוא אחר . רבי חנניה חברון דרבנים בעי ואפילו יש בשר אחת מהם כשיעור יעשה בדבר שלא נגמרה מלאכתם ויהא פטור מן החלה .

דאמר רבי יוסי בשם רבי זעירא רבי יונה רבי זעירא בשם רבי לעזר אף במרה שבלגים לא נטבל . מפני שהוא עתיד להחזיר לדבר שלא נגמרה מלאכתו .

הלכה ט איזהו עיסת כלבים. רבי שמעון בן לקיש אמר כל שעירב בה מורסן מתניתא אמר בזמן שהרועים אוכלים ממנה פעמים שאין הרועים אוכלים ממנה . רבי יוחנן אמר כל שעשאה כעבים . ותני כן עשאן כעבים חייבת . עשאה לימודים פטורה . רבי בא בשם שמואל רבי אמי בשם רבי חייה רובא אפילו עשאה קלוסקין. והתנינן אם אין הרועים אוכלים ממנה . תיפתר שעשאה משעה ראשונה שלא יאכלו הרועים ממנה ונעשית ביום טוב . מתניתא דרבי שמעון בן אלעזר דתני אין עושים מיום טוב למוצאי יום טוב . והתני ממלאה אשה קרירה בשר אף על פי שאינו אוכל ממנה אלא חתיכה אחת . קומקום חמים אף על פי שאינו שותה ממנו אלא כוס אחר. אבל לאופות אותה אינה אופה אלא צורכה. דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר ממלאה היא אשה את התנור פת מפני שהפת יפה בשעה

pacto ut dispertiatur, pasta absolvitur a placenta: Respondit: Atqui legimus: Si pistor faciat fermentum ad dispertiendum, obligatur ad placentam: Respondit: Ne objicias mihi pistorem: Quod spectat pistorem, res ab ejus intentione non dependet, ex intentione ementium res dependet; fieri potest; ut inveniat emtores, & ipse iterum faciat massam. Respondit: Atqui legimus: Foramina formicarum, si pernoctent in latere acervi obligati, obligantur; si in latere acervi liberi, absolvuntur. Dicit R. Jona; dicit R. Jose, R. Abau nomine R. Jochanan propter diffidentiam Samuel bar Aba dicit: Dummodo crescant spicæ. Objecit R. Simeon ben Lakisch דר R. Jochanan: Atqui legimus, si eas sanctificet, priusquam perficiantur, & perficiat thesaurarius, & deinde redimantur, absolvuntur; Ecce thesaurarius est sicut alius; & tu dicis; Quod fecit, fecit. Respondit: Potest exponi juxta mentem illius qui dicit; Thesaurarius est sicut domini; & hoc non est juxta mentem Rabi Jose: Etenim R. Jose dicit; Thesaurarius est alius. R. Chananjah socius sapientum quæsivit; Vel si in una ex iis fuerit juxta mensuram, fiat in re, cujus opus non fuerit perfectum, & absolvetur a placenta. Etenim dicit Rabi Jose nomine R. Zehera, R. Jona, Rabi Zehera nomine R. Eliesér: vel quod est in lagena, non fit indecimatum; Quia debet restitui in rem, cujus opus non fuerit perfectum.

Constitutio IX. Quænam est massa canum? R. Simeon ben Lakisch dicit: Omne in quo misceantur furfures. Misna dicit: Quo tempore pastores de ea comedunt; aliquando pastores de ea non comedunt: R. Jochanan dicit: Omne quod crasse conficitur: Atqui ita extat traditio: Si eam faciat crasse obligatur: Si faciat juxta usum absolvitur. R. Ba nomine Samuelis, R. Amme nomine R. Chijah magni, vel si faciat tortas panis: Atqui legimus: Si pastores de ea non comedant: Potest exponi, quod fecerit a primo tempore, ne comedant de ea pastores, & fiat die festo. Misna R. Simeonis ben Eliesér, qui docet: Non faciunt a die festo pro exitu diei festi. Atqui extat traditio: Poterit implere mulier ollam carne, vel si de ea non comederit nisi frustum unum, & cucumam aquis calidis, licet de illis non biberit nisi poculum unum; At si eo pacto ut coquat, non coquet nisi quod sit necesse. Etenim extat traditio: R. Simeon ben Eliesér dicit: Poterit mulier implere furnum pane, quia optime co-

שהתנור מלא . תני מצה גזולה אסור לברך עליה . אמר רבי הושעיה על שם ובוצע ברך נאץ יהוה . אמר רבי יונה הדא דתימר בתחילה אבל בסוף לא דמים הוא חייב לו . רבי יונה אמר אין עבירה מצוה . רבי יוסי אמר אין מצוה עבירה . אמר רבי הילא אלה המצות אם עשיתם כמצוותם הם מצות ואם לאו אינם מצות׃

הלכה י רבי יודה בר פזי רבי חנין בשם רבי שמואל בר רב יצחק חלה חולים הוא הייתי אומר מותר לנלגל בהם לפום כן צרך מימר החלה והתרומה חייבים עליהם מיתה וחומש . עשר מצות אדם עושה עד שלא יאכל פרוסה משום לא תחרוש . בל תזרע . בל תחסום . לקט שכחה . ופיאה . תרומה . ומעשר ראשון . ומעשר שני . וחלה . רבי יצחק בידו אתי מיסב לידוי הוא פסט עשרתי אצבעתיה ואמר הרי קיימתי עשר מצות . חלה על הכל . תרומה על הכל . תרומה ליהוה זה שם המיוחד . מנין שלא עשה כלום עד שישייר מקצת תלמוד לומר מראשית ולא כל ראשית.

פרק שני

א פירות חוצה לארץ שנכנסו לארץ חייבים בחלה . יצאו מכאן לשם רבי ליעזר מחייב ורבי עקיבה פוטר.

ב עפר חוצה לארץ שבא לספינה לארץ הייב במעשרות ובשביעית. אמר רבי יהודה אימתי בזמן שהספינה גוששת . עיסה שנילושה במי פירות חייבת בחלה ונאכלת בידים מסואבות.

ג האשה יושבת וקוצה חלתה ערומה מפני שהיא יכולה לכסות את עצמה אבל לא את האיש . מי שאינו יכול לעשות עיסתו בטהרה יעשנה קבים ואל יעשנה בטומאה . ורבי עקיבא אומר יעשנה בטומאה ואל יעשנה קבים שכשם שהוא קורא לטהורה כך הוא קורא לטמאה לזו קורא חלה בשם ולזו קורא חלה בשם. אבל קביים אין להם חלה בשם.

ה העושה עיסתו קבים ונגעו זה בזה פטורים מן החלה עד שישובו . רבי

quitur, quando furnus sit plenus: Traditio: Si azymum fuerit raptum, vetitum est super illo benedicere: Dicit Rabi Osajah: Ea de causa: *Qui furatur, & benedicit, spernit Dominum:* Dicit Rabi Jona; Quod dicis, intelligitur in principio, at in fine non de pretio obligatur: R. Jona dicit: Non est transgressio præcepti. R. Jose dicit: Non est transgressio præcepti. Dicit R. Ela: Hæc sunt præcepta: si fiant juxta eorum præcepta, sunt præcepta, si minus, non sunt præcepta.

Constitutio X. R. Jehuda bar Pazi, R. Chanen nomine R. Samuelis bar R. Isaach; Si placenta fuerit profana, ego dicerem licitum esse devolvere; Idcirco dicendum est: Propter placentam & separationem rei sunt mortis, & obligantur ad quintam partem: Decem præcepta homo facit priusquam comedat fragmentum; præceptum: non arabis; non seres, non capistrabis, spicilegium, oblivione relictum, & angulus, separatio, & decima prima, & decima secunda, & placenta: R. Isaach ostendit manum suam. Extendit decem ejus digitos; Et dixit: Ecce observavi decem præcepta: Placenta super toto, separatio super toto: *Separatio Domino*. Hoc est nomen peculiare. Unde probatur quod nihil faciat, nisi prius relinquat partem? Ex eo quod dictum est: *De principio:* Non omne principium.

CAPUT II.

I. Fructus extra terram si inferantur in terram, obligantur ad placentam; Si hinc illuc offerantur, Rabi Eliesser obligat, & R. Akiba absolvit.

II. Si pulvis extra terram feratur navi in terram, obligatur ad decimas, & ad annum septimum. Dicit R. Jehuda. Quando? Quando navis attigit terram: Si massa maceretur aquis fructuum obligatur ad placentam, & comeditur manibus pollutis.

III. Mulier sedens separet placentam nuda, quia potest se tegere, at non vir. Qui non potest conficere massam suam in puritate, faciet eam in kabos, at non conficiet in immunditie: Et Rabi Akiba dicit: Faciet in immunditie, non conficiet in kabos; etenim sicut vocat mundum, ita etiam vocat immundum: hoc nomine placentæ insignit, & illud nomine placentæ insignit; at in kabis non est pars pro Deo.

IV. Si faciat massam in kabos, & altera alteram attigerit, absolvuntur a placenta, donec distrahantur. R. Eliesser

אליעזר אומר אף הרודה ונותן לכל הסל מצרפם לחלה .

ה המפריש חלתו קמח אינה חלה ונזל ביד כהן . העיסה עצמה חייבת בחלה . והקמח אם יש בו בשיעור חייבה בחלה ואסורה לזרים דברי רבי יהושע . אמרו לו מעשה וקפשה זקן זר אמר להם אף הוא קילקל לעצמו ותיקן לאחר .

ו חמשת רבעים קמח חייבים בחלה הם וסובן ומורסנן חמשת רבעים חייבים . ניטל מורסנן מתוכם וחוזר לתוכם הרי אילו פטורים .

ז שיעור החלה אחד מעשרים וארבעה . העושה עיסה לעצמו והעושה למשתה בנו אחד מעשרים וארבעה . נחתום שהוא עושה למכור לשוק וכן האשה שהוא עושה למכור בשוק אחד מארבעים ושמנה . ניטמאת עיסתה שוגגת או אנוסה אחד מארבעים ושמנה . ניטמאת מזידה אחד מעשרים וארבעה כדי שלא יהא חוטא נשכר .

ח רבי אליעזר אומר מטלית מן הטהור על הטמא כיצד עיסה טהורה ועיסה טמאה נוטל כדי חלה מעיסה שלא הורמה חלתה ונותן פחות מכביצה באמצע כדי שיטול מן המוקף . וחכמים אוסרים .

סליק פירקא

הלכה א פירות חוצה לארץ כו' . כתיב אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה . שמה אתם חייבים . אין אתם חייכים חוץ לארץ . תני זו דברי רבי מאיר . אבל דברי רבי יהודה פירות חוץ לארץ שנכנסו לארץ . רבי אליעזר פוטר ורבי עקיבה מחייב . מה טעמא דרבי אליעזר לחם הארץ . לא לחם חוץ לארץ . מה טעמא דרבי עקיבה אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה . שמה אתם חייבים בין בפירות הארץ בין בפירות חוץ לארץ . מה מקיים רבי אליעזר טעמא דרבי עקיבא אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה . חברייא בשם רבי לעזר רבי בא בשם רבי לעזר . רבי הילא בשם רבי שמעון

ſer dicit; Vel ſi extraxerit de furno & in caniſtrum poſuerit, caniſtrum eas conjungit pro placenta.

V. Si ſeparet placentam ſuam in farina, non eſt placenta, & rapina eſt in manu ſacerdotis: Maſſa ipſa obligatur ad placentam, & farina, ſi in ea ſit juxta menſuram, obligatur ad placentam, & vetita eſt alienis; verba R. Jehoſua: Dixerunt illi: Contigit, ut eam abſtulerit ſenex alienus: Reſpondit illis: Ipſe quoque depravavit ſeipſum, & præparavit pro alio.

VI. Quinquies quarta pars farinæ obligatur ad placentam; illa, fermentum eorum, ſurſures, contuſum, quinquies quarta pars obligantur. Si ab iis abſtulerit eorum ſurſures, atque in illas reſtituat, abſolvuntur.

VII. Menſura placentæ eſt una ex quatuor & viginti partibus; Si faciat maſſam pro ſeipſo, & faciat pro ſympoſio filii ſui, erit una ex quatuor & viginti panibus: Piſtor ſi faciat ad vendendum in foro, & ſimiliter mulier ſi faciat ad vendendum in foro, erit una ex octo & quadraginta partibus; Si ejus maſſa polluatur ex errore aut coacte, erit una ex octo & quadraginta partibus, ſi de induſtria polluatur, erit una ex quatuor & viginti partibus ne peccator lucretur.

VIII. R. Elieſer dicit: Separatur de mundo pro immundo: Quomodo? Si ſit maſſa munda, & maſſa immunda, ſumet juxta menſuram placentæ de maſſa, ex qua non fuerit ſeparata placenta, & ponet minus ovo in medio, ut ſumet de circumdato; & ſapientes prohibent.

Finis capitis.

CONſtitutio I. Fructus extra terram &c. Scriptum eſt: *Ad terram, in quam ego adducam vos illuc*: Illuc vos obligamini; at non obligamini extra terram: Docet hæc eſſe verba R. Meir: At ex verbis R. Jehuda: Fructus extra terram ſi inferantur in terram, R. Elieſer abſolvit, & R. Akiba obligat: Quænam eſt ratio R. Elieſer? *Panem terræ;* non autem panem extra terram. Quænam eſt ratio R. Akiba? *Ad terram, ad quam ego adducam vos illuc:* Illuc vos obligamini tam in fructibus terræ quam in fructibus extra terram: Quomodo explicat R. Elieſer rationem R. Akiba: *Ad terram, ad quam ego adducam vos illuc?* Socii nomine R. Elieſer, R. Ba nomine R. Elieſer, Rabi Ela nomine Rabi Simeonis ben Lakiſch;

בן לקיש כך משיב רבי עקיבה את רבי ליעזר אין את מודי לי בשעה שנכנסו ישראל לארץ ומצאו קמחים וסלתות שהם חייבים בחלה. ולאו גידולי פטור הם והוא מקבל מיניה . אמר רבי יוסי תמיהני איך רבי עקיבה מותיב את רבי ליעזר והוא מקבל מיניה . תמן עד שלא נכנסו לה למפריעה ירשו דאמר רבי הונא בשם רבי שמואל בר נחמן לזרעך אתן אין כתיב כאן אלא לזרעך נתתי. כבר נתתי. מה מקיים רבי עקיבה טעמא דרבי ליעזר לחם הארץ בספינה שנכנסה לארץ . אם קירמו פניה מן החוט ולפנים חייבת . מן החוט ולחוץ פטורה . על דעתיה דרבי עקיבה היא ספינתה היא עיסת הגוי היא הכנסתם שהכל הולך אחר קרימה בתנור . מודים חכמים לרבי עקיבה בהכנסתם לארץ שהכל הולך אחר קרימה בתנור . מן מה דרבי עקיבה מתיב לרבי ליעזר והוא מקבל מיניה . רבי יונה בעא קומי רבי ירמיה בשעה שנכנסו ישראל לארץ ומצא קמח לחה מהו שתהא אסורה משום חדש. אמר ליה למה לא . עד כדון לחה אפילו יבשה . אמר ליה אפילו יבשה אפילו קצורה . מעתה אפילו חטים בעלייה . כך אני אומר לא יאכלו ישראל מצה בלילי הפסח . אמר רבי יונה מן דנפקות תהית דלא אמרת ליה. שנייא היא שמצות עשה דוחה למצות לא תעשה על דעתיה דרבי יונה דו אמר מצות עשה דוחה בלא תעשה אף על פי שאינה כתובה בצידה ניחא . על דעתיה דרבי יוסי דו אמר אין מצות עשה דוחה למצות בלא תעשה אלא אם כן היתה כתובה בצידה . מה שיהיו תגרי גוים מוכרים לה. וכרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר כל ביאות שנאמרו בתורה לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו שבע שכיבשו ושבע שחילקו . התיב רבי בון בר כהנא והכתיב ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח . לא בששה עשר . התיב רבי לעזר בי רבי יוסי קומי רבי יוסי . והכתיב ממחרת הפסח . יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים . לא בחמשה עשר יצאו מיכן ושם רבי אליעזר מחייב ורבי עקיבה פוטר .

kisch; Sic respondit R. Akiba τῷ Rabi Eliefer: Nonne mihi affentiris, quo tempore ingreffi funt Ifraelitæ in terram, & invenerunt farinas, & fimilas, quod fuerint obligatæ ad placentam? Nonne incrementa erant libera? Et ipfe accepit: Dicit R. Jofe: Miror quomodo R. Akiba objecerit τῷ R. Eliefer, & ipfe ab eo accepit? Ibi priufquam ingreffi funt, inverfo ordine hæreditarunt. Dicit R. Huna nomine R. Samuelis bar Nachman: Semini tuo dabo. Ibi non fcriptum eft nifi: *Semini tuo dedi*: Jam dedi. Quomodo explicat R. Akiba rationem R. Eliefer: *Panem terræ?* De navi, quæ ingrediatur in terram. Si incruftatæ fint facies ejus a funiculo & interius, tenetur, a funiculo & exterius, abfolvitur: Ex mente R. Akiba: Sive navis, five maffa gentilium ingrediatur, omne incedit poft incruftationem in furno: Confentiunt fapientes cum R. Akiba, fi ingrediantur in terram, quod omnia incedant poft incruftationem in furno: Ex eo, ex quo refpondit Rabi Akiba τῷ R. Eliefer, accepit ab eo. R. Jona quæfivit coram R. Hieremia: Quo tempore ingreffi funt Ifraelitæ in terram, & invenerunt fegetem recentem, num fuit vetita refpectu novi? Refpondit: Cur non? Hactenus de recenti, vel de arida? Refpondit: Vel de arida: Vel de demeffa? Hinc vel de tritico in horreo. Sic ego dico: Non comederunt Ifraelitæ azymum nocte Pafchatis. Dicit Rabi Jona ex eo quod deduxifti, illi non dixifti: Diverfum eft hoc. Etenim præceptum affirmativum pellit præceptum negativum: Ex mente R. Jona hoc dicit: Præceptum affirmativum pellit negativum, vel fi non fuerit fcriptum in ejus latere; Concedatur; Ex mente R. Jofe hoc dicit: Præceptum affirmativum non pellit negativum, nifi quando fcriptum fit in ejus latere. Quid erit fi mercatores gentiles illi vendant? Et juxta mentem Rabi Ifmael; Etenim R. Ifmael dicit: Omnes ingreffus, qui memorantur in lege, poft quatuordecim annos memorantur, feptem in quibus fubegerunt, & feptem in quibus diviferunt. Objecit Rabi Bon bar Channa: Atqui fcriptum eft: *Et comederunt de frugibus terræ poftridie Pafchatis*. Non autem die decima fexta. Objecit R. Eliefer difcipulus Rabi Jofe coram Rabi Jofe: Atqui fcriptum eft: *Poftridie Pafchatis egreffi funt filii Ifrael in manu excelfa in confpectu omnium Ægyptiorum:* Non funt egreffi die decima quinta: Hinc & ibi R. Eliefer obligat, & R. Akiba abfolvit. Dicit R. Elie-

אמר רבי ליעזר מן אתריה ורבי עקיבה מן אתריה . רבי ליעזר מן אתריה מאי טעמא דרבי ליעזר לחם הארץ בכל מקום שהוא . רבי עקיבה מן אתריה מה טעמא דרבי עקיבה אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה . שמה אתם חייבים . ואין אתם חייבים חוץ לארץ·

הלכה ב רבנן דקיסרין בשם רבי חנינה במחלוקת כל מקום אשר תדרך כף רגליכם בו לכם יהיה . אין בכלל אלא מה שבפרט וכרבי יהודה. מתיבין לרבי יהודה אם בספרי ארץ ישראל והכתיב מהמדבר והלבנון הזה ועד הנהר הגדול נהר פרת כל ארץ החתים ועד הים הגדול מבוא השמש יהיה גבולכם . אלא אם אינו ענין לספרי ארץ ישראל תניהו ענין לספרי חוץ לארץ. מעתה מה שהיה דוד הולך ומכבש בארם נהרים ובארם צובה יהו חייבים בחלה. שנייא היא שהיה דוד מניח ספרי ארץ ישראל ומכבש מפרי חוץ לארץ. היו בעיי מימר מה דאמר תמן חייב אוף הכא פטור. אפילו כמאן דאמר תמן פטור הכא חייב . כיון שנכנסו ישראל נתחייבו . כתיב הוא השיב את גבול ישראל מלבוא חמת עד ים הערבה כדבר יהוה אלהי ישראל אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמתי הנביא אשר מגת החפר . רבי חנניה ורבי מנא חד אמר כל מה שכיבש יהושע כיבש זה. וחרנה אמר יותר ממה שכיבש יהושע כיבש זה. תנא רבי סידור מסייע לרבי מנא ימים קלים עשו ישראל באותה הארץ . עפר חוץ לארץ שבא לסוריא נעשה כסוריא. יצא משם לכאן נתחייב. אמר רבי יהודה אימתי בזמן שהספינה גוששת . אמר רבי חגיי רבי יהודה כדעתיה דרבי יהודה פטור במים לפי שאין בהם ממש . אמר רבי אבין לא מסתברא דלא מחלפא שיטתיה לא היתה את הספינה גוששת כמי מהספינה גוששת לא היתה ספינה גוששת מעשרותיה מהלכה הורמים ממנה על עציץ שאין נקוב ומעציץ שאין נקוב עליה כהדא דתני עציץ שאינו נקוב מעשרותיו מהלכה

R. Eliefer ex loco fuo, & R. Akiba ex loco fuo. R. Eliefer ex loco fuo: Quænam eft ratio R. Eliefer? *Panem terræ*: In quocunque loco ille fuerit: R. Akiba ex loco fuo: Quænam eft ratio Rabi Akiba? *Ad terram, ad quam ego adducam vos illuc*. Illuc vos obligamini, at non obligamini extra terram.

Conftitutio II. Sapientes Cæfarienfes nomine R. Chanina: Eft diffenfio: *Omnis locus, quem calcaverit planta pedum veftrorum, vobis erit*. Non eft in generali, nifi quod eft in particulari; & juxta mentem Rabi Jehuda: Objiciunt תו׳ R. Jehuda; Si de terminis terræ Ifrael: Atqui fcriptum eft: *A deferto & Libanon iftum ufque ad flumen magnum, flumen Perat, univerfa terra Chitim, & ufque ad mare magnum ad occafum folis erit terminus vefter*. Si non poteft explicari refpectu terminorum terræ Ifrael, explicetur refpectu terminorum extra terram: Hinc quod inceffit & fubegit David in Aram interamni, & in Aram Tzobæa, obligatur ad placentam: Diverfum eft hoc; quia David reliquit terminos terræ Ifrael, & fubegit terminos extra terram: Dicendum putarunt; Sicut quod ibi dictum eft, obligatur; ita pariter hic obligatur; quod ibi dictum eft, abfolvitur, ita pariter hoc loco abfolvitur; vel juxta mentem illius qui dicit; ibi abfolvitur, & hic obligatur: Poftquam ingreffi funt Ifraelitæ, obligati fuerunt: Scriptum eft: *Ipfe reftituit terminos Ifrael ab introitu Chamath ufque ad mare falitudinis juxta fermonem Domini Dei Ifrael, quem locutus eft per fervum fuum Jonam filium Amathi, qui erat de Gath-Achepher*. R. Chananjah, & R. Mena: Alter dicit: Quod fubegit Jofue, ifte fubegit; Et alter dicit: Amplius quam fubegit Jofue, ifte fubegit: Traditio R. Sidur favet תו׳ Rabi Mena: Dies paucos ftetit Ifrael in hac terra. Pulvis extra terram fi inferatur in Syriam, confideratur ficut Syria; Si hinc inde efferatur, obligatur: Dicit R. Jehuda: Quando? Quando navis attigit terram: Dicit R. Chaghai: R. Jehuda ex mente Rabi Jehuda abfolvit aquas, quia in illis non eft foliditas. Dicit Rabi Abin: Non eft probabile, quod non fit diverfa ejus fententia; Non erit navis, quæ attigit terram, ficut navis, quæ non attigit terram; fi navis non attigerit terram ejus decimam ex conftitutione, feparant ex ea pro vafi hortenfi, quod non fit perforatum, & ex vafi hortenfi quod non fit perforatum pro illa: Juxta illud quod traditur; Si vas non fuerit perforatum, ejus deci-

ותרומתו אינה מדמעת ואין חייבים עליו חומש. רבי הילא בשם רבי לעזר הקונה עציץ נקוב בסוריא אף על פי שלא קנה עפר שתחתיו וקרקע שעל גביו קנה לחייבו למעשרות ולשביעית אפילו על גבי שתי יתידות אף רבי יהודה מודי בה. מה בינו לבין הספינה. ספינה עולה ויורדת וזה במקומו הוא.

הלכה ג רבי יוסי בי רבי חנינה אמר דרבי אלעזר בן יהודה איש ברתותא היא דתנינן תמן רבי לעזר בן יהודה איש ברתותא אומר משם רבי יהושע פסל את כולה. ורבי עקיבה אומר משמו לא פסל אלא מקום מגעו. רבי שמעון בן לקיש אמר מה פליגין כשהוכשרה ואחר כך נילושה שמי פירות מחזורין להכשיר. אבל אם נילושה ואחר כך הוכשרה אין מי פירות מחזורין להכשיר. רבי חייה בשם רבי יוחנן דברי הכל היא. אף על גב דרבי עקיבה אמר תמן אין מי פירות מחזורין לטומאה מודי הוא הכא שמי פירות מחזורין לחלה. רבי חייה בשם רבי יהושע בן לוי אין לך מחזור אלא שבעת המשקין בלבד. רבי יוסי בעי מה איתאמרת לחלה לטומאה אין תימר לחלה כל שכן לטומאה אין תימר לטומאה הא לחלה לא. רבי יונה פשיטא ליה לחלה כל שכן לטומאה רבי יונה בדעתיה דרבי יונה תני דרבי שמעון בן יוחאי. רבי יהושע בן לוי תני דרבי שמעון בן יוחאי רבי טרפון אומר נאמר כאן חלה. ונאמר להלן חלת לחם שמן. מה חלה שנאמר להלן עשויה בשמן אף חלה שנאמר כאן עשויה בשמן. ושמן ושמן אחד משבעת המשקים הוא. רבי יוסי בשם רבי שבתי רבי חייה בשם רבי שמעון בן לקיש לחלה ולנטילת ידים אדם מהלך ארבעת מילין. רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה הדא דתימר לפניו אבל לאחריו אין מטריחין עליו. שומרי גנות ופרדסים מה את עבד לון כלפניהם כלאחריהם. נישמעינה מן הדא האשה

decimæ ex constitutione, & ejus separatio non est infecta separatione, & ejus causa non obligantur ad quintam partem. R. Ela nomine R. Eliеser: Si acquirat vas hortense perforatum in Syria, licet non acquirat terram, quæ sub illo est, & fundum, cui est impositum, tamen acquirit, ut obligetur ad decimas, & ad annum septimum, licet fuerit impositum duobus paxillis; Etiam R. Jehuda in hoc consentit: Quodnam est discrimen inter ipsum & navem? Navis adscendit, & descendit; & illud stat in loco suo.

Constitutio III. Rabi Jose discipulus Rabi Chanina dicit; quod Rabi Eliеser ben Jehuda viri Bartota sit: Etenim ibi legimus: Rabi Eliеser ben Jehuda viri Bartota dicit nomine R. Jehosua: Polluit totum: Et R. Akiba dicit suo nomine: Non polluit nisi locum, quem tangit. R. Simeon ben Lakisch dicit: In quo dissentiunt? Quando fuerit disposita, & deinde fuerit macerata, quia aquæ fructus revertuntur in illud, quod disposuit; At si fuerit macerata, & deinde disposita, aquæ fructus non revertuntur in illud, quod disposuit: Rabi Chijah nomine R. Jochanan: Ex omnium consensu est: Licet R. Akiba ibi dicat: Aquæ fructus sunt idoneæ ad immunditiem, tamen hic fatetur, quod aquæ fructus sint idoneæ pro placenta. R. Ba, R. Chijah nomine R. Jehosua ben Levi; non sunt tibi, qui disponunt nisi septem liquores duntaxat: R. Jose quæsivit: Quod dixisti, spectatne placentam, an immunditiem? Si dicas placentam, multo magis immunditiem; si dicas immunditiem; At non placentam: R. Jona: Perspicuum est de placenta, multo magis de immunditie: R. Jona ex mente R. Jona, docet, quod hæc sit sententia R. Simeonis ben Jochai: R. Jehosua ben Levi docet, quod Rabi Simeon ben Jochai doceat: R. Simeon ben Jochai, R. Tarphon dicit: Memoratur hic placenta, & dictum est ibi: *Placenta panis olei*. Sicut placenta ibi memorata confecta est oleo, ita pariter placenta hoc loco memorata confecta est oleo; & oleum est unus ex septem liquoribus. R. Jose nomine R. Schabatai, R. Chijah nomine R. Simeonis ben Lakisch: Propter placentam & lotionem manuum homo incedet quatuor milliaria. R. Abau nomine R. Jose ben Chanina, quod dicis: intelligitur, ante illum, at post illum, molestiam illi non exhibent: Custodes hortorum, & viridariorum quomodo considerabis, respectu accessus, an recessus? Hinc intelligitur.

Mu-

יושבת וקוצה חלתה ערומה. והדא אשה לא כתוך ביתה יושבת ותימר אין מטריחין עליו. והכא אין מטריחים עליו תני המים שלפני המזון רשות ושל אחר המזון חובה אלא שבראשונים נוטל ומפסיק. ובשניים נוטל ואינו מפסיק. מהו מפסיק. רבי יעקב בר אחא אמר נוטל ושונה. רבי יעקב בר רב יצחק בעי נוטל ושונה ואת אמרת רשות אין דבעי מימר ארבעת מילין ואת אמרת רשות. אמר רבי יעקב בר אידי על הראשונים נאכל בשר חזיר. ועל השניים יצאת אשה מביתה ויש אומרים שנהרגו עליו שלש נפשות.

הלכה ד הדא דאת אמר לברכה אבל להביט אפילו כל שהוא אסור כהדא דתני המסתכל בעקיבה של אשה כמסתכל בבית הרחם. והמסתכל בבית הרחם כילו בא עליה. שמואל אמר קול כאשה ערוה מה טעם והיה מקול זנותה ותחנף הארץ ונו'. רב הונא אמר עומד הוא על הצואה ומתפלל ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בצואה. ישב ולא קינה אסור. אמר רבי מנא אף על גב דלא אמר רבי יוסי הדא מילתא אמר דכוותה דרב הונא אמר עומד הוא אדם על גבי צואה ומתפלל ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בצואה. מה פחות מארבעה מיל יעשנה בטהרה. ארבעת מיל יעשנה קבין. אי ארבעת מיל יעשנה בטהרה יותר מארבעת מיל יעשנה קבין. נשמעינה מן הדא דאמר רבי חייא בר ווא כגון קיסרין. וקיסרין לאו מארבעת מילין. הדא אמרה ארבעת מיל יעשנה בטהרה יותר מארבעת מיל יעשנה קבין. רבי אמי הורי בכפר שמי לעשות עיסה גדולה בטומאה. והלא אין שם ארבעת מילין מכיון דנהרא מפסיק כמי שיש שם ארבעת מיל. מתניתא דרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר יעשנה בטומאה ואל יעשנה קבין. עיסה גדולה היה נוח היה לו להלך כמה ולא לעשותה קבין. מחלפה שיטתיה דרבי עקיבה תמן הוא אמר נוטל מקב

Mulier sedens separet placentam nuda: & hæc mulier nonne sedet in domo sua, & dicas, illi molestiam non exhibent; & hic molestiam illi non exhibent? Traditio: Aquæ ante alimentum, sunt ex arbitrio, post alimentum, sunt ex debito; At in primis lavabit, & cessabit, & in secundis lavabit, at non cessabit: Quid cessabit? R. Jacob bar Acha dicit: Lavabit, atque iterabit: R. Jacob bar R. Isaach vult, quod lavet atque iteret, & tu dicis esse ex arbitrio? Si dicendum est quatuor milliaria, & tu dicis ex arbitrio? Dicit R. Jacob bar Idi: In primis comedetur caro suilla; & in secundis egredietur mulier ex domo sua; & alii dicunt, quod ejus causa occidantur tres animæ.

Constitutio IV. Hoc dicit: In uberibus non est ratio turpitudinis: Quod dicis, spectat ad benedictionem, at respectu inspectionis, vel quantuluncunque est vetitum; Juxta illud quod traditur: Qui intuetur calcaneum mulieris, reputatur perinde ac intueatur ejus locum vulvæ; & qui intuetur ejus vulvam, reputatur perinde ac cum ea concumbat: Samuel dicit: Vox mulieris est turpis: Qua de causa? *Et voce fornificationis suæ contaminavit terram*. Rabi Huna: Poterit consistere homo super ejus stercore, & orare, dummodo ejus caro non attingat stercus: Si sedeat & non abstergat, est vetitum. Dicit R. Mena: Licet hoc non dicat R. Jose, consentit cum eo, quod dicit R. Huna: Poterit consistere homo super stercore, & orare, dummodo ejus caro non attingat stercus; Si sedens non abstergat, ecce ejus caro attinget stercus: Si spatium fuerit minus quatuor milliariis, faciet in puritate, si spatium sit quatuor milliarium, faciet in kabos; Si in spatio quatuor milliarium faciat in puritate, amplius quatuor milliariis faciet in kabos: Intelligitur ex eo quod dicit R. Chijah bar Hua propter Cæsarienses; At penes Cæsarienses non est spatium quatuor milliarium: Hoc dicit: In quatuor milliariis faciet in pritate, si spatium fuerit amplius quatuor milliariis, faciet in kabos: R. Amme docuit in vico Same, ut fieret placenta magna in immunditie: At ibi non sunt quatuor milliaria; quando flumen interrumpat, reputatur perinde ac sint quatuor milliaria: Misna R. Akiba: R. Akiba dicit: Faciet in immunditie, & non faciet in kabos; Massa magna facile poterat efferri, quantum vellit, at non fieri in kabos; Varia est sententia R. Akiba; Ibi dicit: Sumet ex kabo placen-

חלה . והכא הוא אמר הכין . תמן לשעבר כרם הכא לכתחילה .

הלכה ה רבי יונה רבי חייה בשם רבי יוחנן והם שנשכו . אית תניי תני הסל מצטרף ואין התנור מצרף . ואית תניי תני התנור מצרף ואין הסל מצרף . אמר רבי יוחנן איתיתיה מרחילפיי נשכו כאן כאן מצרף . לא נשכו כאן וכאן אינו מצרף . מתניתא כנון אילין ריפתא דבבל . אמר להם אף הוא קילקל לעצמו ותיקן לאחרים . קילקל לעצמו ואכלה ואיתענש . ותיקן לאחרים . תיקן לעצמו מכל מקום ואכלה . וקילקל לאחרים דאינון סברין מימר שהוא פטור והיא חייבת.

הלכה ו רבי אימי בשם רבי ינאי קכטיברני חייב בחלה . חד חליטר שאל לרבי יוחנן אמר איזיל עביד ארבע ופלינ . ויאמר ליה תלתא ופלינ . אמר רבי זעירא קכייא באתריהון רובעיא אזדרעון ויאמר ליה חמשה פרא ציבחר . שלא יבוא לירי ספק חיוב חלה . אמר רבי יוחנן דרך עיסה שנו . אמר רבי שמעון בן לקיש דרבן שמעון בן גמליאל היא דרבן שמעון בן גמליאל אומר לעולם אינה חייבת בחלה עד שיהא בה דגן כשיעור . תלמידוי דרבי חייה רובא בר לוליתא בשם רבי יהושע בן לוי דברי הכל היא . אמר רבי מנא אף על גב דלא אמר רבי יוסי רבי הדא מילתא אמר דכוותה דאמר רבי יוחנן דרך עיסה שנו וכאן מכיון שניטל מורסנם וחזר לתוכם אין זה דרך עיסה.

הלכה ז תני אמר רבי יודה מפני מה אמרו בעל הבית אחד מעשרים וארבעה . ונחתום אחד מארבעים ושמנה אלא שהנחתום עינו יפה בעיסתו ובעל הבית רעה בעיסתו . וחכמים אומרים לא משם זה ולא מטעם זה . אלא ונתתם ממנו את תרומת יהוה לאהרן הכהן עשה שינתנו לכהן בכהונתו . אלא שהנחתום עיסתו מרובה ויש בה כדי מתנה לכהן .

centam; & hic ita dicit? Ibi pro tempore præterito; Profectò hic quasi de industria.

Constitutio V. R. Jona, R. Chijah nomine R. Jochanan, R. Jose, Rabi Immi nomine R. Jochanan: Si extractæ fuerint. Est qui docet: Canistrum conjungit, at furnus non conjungit; est qui docet: Furnus conjungit, at canistrum non conjungit: Dicit R. Jochanan: Si mulieres inter se commutent pastas & coalescant conjungit; Si non extrahantur, nec hic nec ibi non conjungit. Misna propter istos panes Babylonios. Dixit: Ipse quoque depravat pro seipso, & aptat pro aliis; Depravat pro seipso, & comedit, & mulctatur; & aptat pro aliis, qui comedunt ex ejus dicto: Est qui docet: Aptat pro seipso, & depravat pro aliis; Præparat omnino pro seipso, & depravat pro aliis; quia non putant dicendum, quod absolvatur, & obligetur.

Constitutio VI. R. Immi nomine Rabi Inai placentam cum lacte obligat ad placentam: Quidam tabernarius quæsivit a R. Jochanan: Num posset facere quatuor cum dimidio: Et dixit illi tres cum dimidio: Dicit R. Zehera: Kabus in locis est quarta pars seminis: & dixerunt illi: Quinta pars paulo minus. Ne veniat in conditionem dubii, & obligetur ad placentam. Dicit R. Jochanan: De ratione placentæ agitur. Dicit Rabi Simeon ben Lakisch, quod hæc sit sententia Raban Simeonis ben Gamaliel. Etenim Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Nunquam obligatur ad placentam, nisi quando in ea sit frumentum juxta mensuram. Discipuli R. Chijah magni bar Lulitha nomine R. Jehosua ben Levi: Ex omnium consensu est. Dicit R. Mena: Licet non dicat R. Jose; Rabi idem dicit, sicut dicit R. Jochanan; de ratione placentæ agitur; & hic quando auferat surfures, atque iterum indat, hæc est ratio placentæ.

Constitutio VII. Traditio: Dicit Rabi Jehuda; Cur dixerunt: Paterfamilias unam ex quatuor & viginti partibus, & pistor unam ex octo & quadraginta partibus? Quia oculus pistoris est bonus in sua massa, & oculus patrisfamilias est malus in sua massa. Et sapientes dicunt: Non hac de causa, neque hac ratione; at ex textu: *Et debitis ex eo separationem Domini Aharon sacerdoti*: Est præceptum affirmativum, ut detur sacerdoti in suo sacerdotio: At pistoris massa est multa, & in ea satis est pro dono sacerdotis; at patrisfamilias massa est

ובעל הבית עיחתו מעוטה ויש בה כדי מתנה לכהן. והתנינן העושה עיסה לעצמו והעושה למשתה בנו אחד מעשרים וארבעה שלא תחלוק לעיסת בעל הבית . והתנינן וכן האשה שהיא עושה למכור בשוק אחד מארבעים ושמנה בשעה שהיא עושה לביתה עינה רעה בעיסתה בשעה שהיא עושה למכור בשוק עינה יפה בעיסתה .

אמר רבי מתניהא בלימודת להיות מפרשת אחד אחד מעשרים וארבעה ניתני כדי שלא יהא החוטא נשכר.

הלכה ח ואין הבית מצטרף .

דבר שהוא מפקיד על תערובותו ואין הבית מצטרף. ושאין מפקיד על תערובתו הבית מצטרף. עיסה טמאה עיסה טהורה עשו כדבר שהוא מפקיד על תערובתו ועיסתה חלה. אבל בעיסה שניה אין לשני מגע אצל הטבל . תני רבי לעאיי אמר משום רבי ליעזר תורמים מן הטהור על הטמא בלח . כיצד כבש זיתים בטומאה והוא מבקש לתורמן בטהרה מביא משפך שאין בפיו כביצה וממלא אותו זתים ונותנו על פי חבית ונמצא תורם מן המוקף . למה לי פחות מכביצה אפילו כביצה ולא פירורים אינון. שלא לטמאות זתים הרבה . אמרו לו אין לך קרוי לח אלא יין ושמן בלבד. היך עבידא קורה אחת לשתי בורות. שתי קורות לבור אחד. מכיון שנטמא מקצתו אין כולו טמא . רבי הילא בשם רבי יסא תיפתר שהיה בדעתו לעשותם תפיסה אחת ונמלך ועשאן שתי תפיסות . אמר רבי יוסי בי רבי בון הדא דתימר בשניטמא בששילה ומשקיפה שכבר נראה לתורמם בטהרה . אבל אם ניטמא עד שלא שילה ועד שלא קיפה לא ברא. רבי טבי רבי יאשיה בשם רבי ינאי הלכה כרבי לעזר . רבי יצחק בר נחמן בשם רבי חנינא אין הלכה כרבי ליעזר . רבי הונא בשם רבי חנינה אין הלכה כרבי ליעזר . רבי יוסי בי רבי בון רב יהודה בשם שמואל אין הלכה כרב'

eſt pauca, & in ea non eſt ſatis pro dono ſacerdotis: Atqui legimus: Si faciat paſtam pro ſeipſo, & faciat pro ſympoſio filii ſui, unam ex quatuor & viginti partibus, ne differat a maſſa patrisfamilias: Atqui legimus: Et ſimiliter mulier, quæ faciat ad vendendum in foro, unam ex octo & quadraginta partibus, ſi faciat pro domo ſua, oculus ejus eſt malus in ſua maſſa; quando facit ad vendendum in foro, oculus ejus eſt bonus in ſua maſſa. Dicit Rabi: Miſna uſitata ut ſeparet unam ex octo, & quadraginta partibus; At juxta uſum erit ut ſeparet unam ex quatuor & viginti partibus, dabit, ne lucretur peccator.

Conſtitutio VIII. At domus non conjungit: Dicit, ſi inquirat in mixtura Sabbathi domus non conjungit: Si vero non inquirat in mixtura domus conjungit: Maſſam immundam, & maſſam mundam conſiderant quaſi rem, de qua inquiſierit ſuper ſua mixtura, intelligitur de maſſa placentæ: At quod ſpectat maſſam ſecundam, non poteſt ſecunda attingere prope indecimatum. Traditio: Rabi Lahai dicit nomine Rabi Elieſer: Separant ex mundo pro immundo in humido: Quomodo? Si condiat olivas in immunditie, & velit eas ſeparare in puritate, adducet infundibulum, quod non ſit in ore ſuo ſicut ovum, & implebit olivis, & imponet ori vaſis, & deprehendetur quod ſeparet ex circumdato. Quorſum ſi ſit minus ovo? Vel ſicut ovum? At non comminuet, ne polluantur olivæ multæ. Reſpondit: Non eſt tibi; quod vocetur humidum, niſi oleum & vinum duntaxat. Quomodo faciet. Tignum unum pro duabus ciſternis, duo tigna pro una ciſterna; Quando ejus pars fuerit polluta, non polluitur totum. Rabi Ela nomine Rabi Joſe: Poteſt exponi, quod ejus intentio fuerit ut faceret unam comprehenſionem, & cum pœnituerit, fecerit duas comprehenſiones: Dicit Rabi Joſe diſcipulus R. Bon: Quod dicis, intelligitur, quando polluta fuerit poſtquam ceſſaverit, & condenſetur; quia jam videbatur ſeparata in puritate: At ſi polluatur, priuſquam ceſſet, & condenſetur, nihil inſervit. R. Tabi, Rabi Joſia nomine R. Inai: Conſtitutio juxta mentem R. Elieſer. R. Iſaach bar Nachman nomine Rabi Chanina: Non eſt conſtitutio juxta mentem R. Elieſer. Rabi Huna nomine Rabi Chanina; Non eſt conſtitutio juxta mentem Rabi Elieſer. Rabi Joſe diſcipulus R. Bon, R. Jehuda nomine Samuelis;

ליעזר. אתא עובדא קומיה ולא הורי אמר תרתיי כל קבל תרי אינון. אמר ליה והא רבי יצחק בר נחמן מודי. אפילו כן לא הורי.

פרק שלישי

א אוכלים עראי מן העיסה עד שתגלגל בחטים ותטמטם בשעורים. נילגלה בחטים וטימטמה בשעורים האוכל סמנה חייב מיתה. כיון שהיא נותנת את המים מגבהת חלתה ובלבד שיהא שם חמשת רבעים קמח.

ב נדמעה עיסתה עד שלא נילגלה פטורה שהמדומע פטור ומשגלגלה חייבת. נולד לה ספק טומאה עד שלא נילגלה תיעשה בטומאה. ומשנילגלה תיעשה בטהרה.

ג הקדישה עיסתה עד שלא נילגלה ופדייתה חייבת. הקדישתה עד שלא נילגלה ונילגלה הגיזבר ואחר כך פדייתה פטורה שבשעת חובתה היתה פטורה. כיוצא בו המקדיש פירותו עד שלא באו לעונת המעשרות ופדיין חייבים משבאו לעונת המעשרות ופדאם חייבים. הקדישם עד שלא נגמרה נמרם הגיזבר ואחר כך פדיין פטורים שבשעת חובתם היו פטורים.

ד נכרי שנתן לישראל עיסה לעשות לו פטורה מן החלה. נתנה לו מתנה עד שלא נילגל חייבת. ומשנילגלה פטורה. העושה עיסה עם דנכרי אם אין בשל ישראל כשיעור חלה פטורה מן החלה.

ה גר שנתגייר והיתה לו עיסה אם נעשית עד שלא נתגייר פטור. ומשנתגייר חייב. ואם ספק חייב ואין חייבים עליה חומש. רבי עקיבה אומר הכל הולך אחר הקרימה בתנור.

ו העושה עיסה מן החטים ומן האורז אם יש בה טעם דגן חייבת ויוצא בה אדם ידי חובתו בפסח. ואם אין בה

non est constitutio juxta mentem Rabi Eliefer: Allatum est factum coram eo; & non docuit, dicens: Duo contra duo sunt. Respondit: Atqui R. Isaach bar Nachman assentitur; Licet ita sit, tamen non docet.

CAPUT III.

I. Comedunt accidentaliter de massa, dum convoluta fuerit in tritico, & obturata in hordeo; si convoluta fuerit in tritico, & obturata in hordeo, si comedat ex ea, reus est mortis; Postquam indiderit aquas, separabit placentam suam, dummodo ibi sit quinquies quarta pars farinæ.

II. Si massa infecta fuerit separatione, priusquam convoluta fuerit in tritico, absolvitur, quia infectum separatione absolvitur; si postquam fuerit convoluta, obligatur. Si in ea oriatur dubium immunditiei, priusquam convoluta fuerit, fiet in immunditie, si postquam fuerit convoluta, fiet in puritate.

III. Si sanctificaverit massam, priusquam convoluta fuerit, & redimatur, obligatur: Si postquam convoluta fuerit, & convolvat thesaurarius, & deinde redimatur, absolvitur, quia tempore suæ obligationis absolvitur: Huic simile est, siquis sanctificaverit suos fructus, priusquam pervenerit ad tempus decimarum, & redimantur, obligantur; si postquam pervenerint ad tempus decimarum, & eos redimat, obligantur. Si eos sanctificaverit, priusquam perficiantur, & eos perficiat thesaurarius, & deinde redimantur, absolvuntur, quia tempore suæ obligationis liberi sunt.

IV. Si alienigena dederit massam Israelitæ, ut sibi faciat, absolvitur a placenta; Si illi dono dederit, priusquam convolvatur, obligatur: Si postquam fuerit convoluta, absolvitur. Si faciat massam cum alienigena, si in massa Israelitæ non sit juxta mensuram placentæ; absolvitur a placenta.

V. Si peregrinus factus sit proselytus, & habuerit massam, si facta fuerit, priusquam factus sit proselytus, absolvitur, si postquam factus fuerit proselytus, obligatur: Si vero fuerit dubium, tenetur; & ejus causa obligantur ad quintam partem: R. Akiba dicit: Omne incedit post incrustationem in furno.

VI. Si faciat massam ex tritico atque ex oryza, si in ea fuerit sapor tritici, obligatur, & illa satisfacit homo debito suo in Paschate. Si vero in illa non fuerit sapor tritici, nam obligatur ad pla-

טעם דגן אינה חייבת בחלה ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח.

ז הנוטל שאור מעיסה שלא הורמה חלתה ונותן לתוך עיסה שהורמה חלתה אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו מוציא חלה אחת על הכל. כיוצא בו זתי מסיק שנתערבו עם זתי ניקוף. ענבי בציר עם ענבי עוללות אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון. ואם לאו מוציא תרומה ותרומת מעשר לכל ושאר מעשר ומעשר שני לפי חשבון.

ח הנוטל שאור מעיסת חטים ונותן עיסת האורז אם יש בה טעם דגן חייבת בחלה ואם לאו פטורה מן החלה. ואם כן למה אמרו הטבל אוסר כל שהוא מין במינו ושלא במינו בנותן טעם.

סליק פירקא

הלכה א אוכלים עראי מן העיסה כו'. אמר רבי חגיי לא שנו אלא עראי אבל קבע אסור. מפני שהוא מערים לפוטרה מן החלה. אמר רבי יוסי אי מן הדא לית שמע מינה כלום שאפילו שהוא נוטל ממנה שתים שלש מקרצות מכיון שהוא עתיד להחזירו לדבר שלא נגמרה מלאכתו מותר. דאמר רבי יוסי בשם רבי זעירא בשם רבי ליעזר אף מה שבלגים לא נטבל מפני שהוא עתיד להחזירו לדבר שלא נגמרה מלאכתו והדא אמרה מי שאינו יכול לעשות עיסתו בטהרה מפני שאינו יכול. הא אם היה יכול לא בדא הדא אמרה שאסור לאדם לעשות עיסתו קבים. ושאר כל הדברים את מהלך בהם אחר הטומטום. עשה עיסה מן החטים ומן האורז אחר מי את מהלך אחר הגילגול או אחר הטימטום. תני רבי הושעיה חלה כמין נבלול. משתגלגל בחטים ותטמטם בשעורים. רבי לעזר בשם רבי הושעיה משתעשה גבלולים גבלולים. מה ופליג. כאן להלכה. כאן לדבר תורה. תני רבי יהודה בן בתירה אומר משתעשה בקרצות מקרצות. מה טעמא דרבי יהודה

placentam, neque homo illa satisfacit debito suo in Paschate.

VII. Si sumat fermentum ex massa, de qua non fuerit separata placenta, & indat in massam, ex qua separata fuerit placenta, si sibi fuerit alimentum, ex alio loco, educet juxta computum, si minus, educet placentam unam de toto. Similiter olivæ districtionis si commixtæ fuerint cum olivis decussionis, si uvæ vindemiæ commixtæ fuerint cum uvis racemationis, si sibi fuerit alimentum ex alio loco, educet juxta computum, si minus educet separationem, & separationem decimæ pro toto, & reliquam decimam, & decimam secundam juxta computum.

VIII. Si sumat fermentum ex massa tritici, & indat in massam oryzæ, si in ea fuerit sapor tritici obligatur ad placentam, si minus absolvitur a placenta; si ita se res habet, cur dixerunt, quod indecimatum sit vetitum quantuluncunque? Species in sua specie, & si non fuerit in sua specie, consideratur, num præbeat saporem.

Finis capitis.

Constitutio I. Comedunt accidentaliter ex massa &c. Dicit R. Haggiai: Non agitur nisi accidentaliter, si vero fixe, est vetitum; quia solent calide agire, ut absolvatur a placenta: Dicit R. Jose; Si hinc, nihil potest intelligi; etenim vel si sumat ab ea duo, aut tria frusta massæ farinaceæ; quoniam restituturus est in rem, cujus opus nondum fuerit perfectum, est licitum: Etenim dicit R. Jose nomine R. Zehera nomine R. Elieser, vel in lagena non sit indecimata, quia restituenda est in rem, cujus opus nondum sit perfectum; & hoc dicitur de illo, qui non potest facere massam suam in puritate; quia non potest; at si poterit, nihil inservit: Hoc dicit, quod sit interdictum homini facere massam suam in kabos; & in reliquis omnibus rebus inceditur post obturatum. Si faciat massam ex tritico, atque ex oryza, post quod incedes, post convolutum, an post obturatum? Docet R. Osajah: placenta instar massæ subactæ: Postquam convoluta fuerit in tritico, & obturata in hordeo: R. Elieser nomine R. Osajah; Postquam facta sit tela: Quid est objectio? Hic juxta constitutionem, ibi juxta verba legis. Traditio: R. Jehuda ben Bethera; quando fiat in frusta: Quænam est ratio R. Jehuda ben Bethera?

כן בתירה כתרומת נורן כן תרימו אותה · מה תרומת נורן ניטלת מן הגמור . אף זו ניטלת מן הגמור. מעתה לכשתאפה . רבי מתניה לא הוקשה לתרומת הגורן אלא למלאכת העירוס בלבד . רבי יוסי בשם רבי שמעון בן לקיש . דרבי עקיבה היא דתנינן תמן הנוטל חלה מן הקב רבי עקיבה אומר חלה. וחכמים אומרים אינה חלה בלום. אמר רבי עקיבה אלא לשעבר שמא כתחילה . והבא כתחילה נן קיימים רבי יונה רבי חייה בשם רבי שמעון בן לקיש ירדו לה בשיטת רבי עקיבה . אמר רבי יוחנן דברי הכל היא . כיון שהיא נותנת את המים זו היא ראשית עריסותיכם דתני מעשר טבל שנתערב בחולים אוסר כל שהוא אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון . ואם לאו רבי לעזר בן ערך אומר יקרא שם לתרומת מעשר שבו ויעלה באחד ומאה. רבי יעקב גבולייא בשם רבי חנינה הלכה ברבי אלעזר בן ערך . ממה שלימדו את הכהנות הדא אמרה אין הלכה כרבי לעזר בן ערך . מה למדו את הכהונות הרי זה חלה על העיסה הזאת ועל שאור הכיתערב בה ועל שאור המתערב בה ועל הקמח שנשתייר בה ועל הקרץ שניתן תחתיה לכשתעלה כולה נוש אחר הוקדש זה שבידי לשם חלה חוץ מן הטמא שבה . ואמר הוא והטמא שבה. ויעלה באחד ומאה . רבי יונה אמר רבי שמואל קפודקיא וחד מן רבנין חד אמר כאן בשיש בו כדי להעלות . וכאן בשאין בה כדי להעלות . מכיון שהוא זקוק להעלות כמי שיש לו פרנסה ממקום אחר . אמר רבי יוסי נראים דברים בערבי שבתות שזה מביאה וזה מביאה כמפריש מחיוב על חיוב . אבל בחול תיקנו בחלה שתהא ניטלת מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף שמא מפטור על החיוב . אמר רבי יונה לא מסתברא דלא בחול. אבל בערב שבת צריכה לומר היא והטמא שבה

Juxta separationem areæ separabitis ipsam: Sicut separatio areæ sumitur ex perfecto, ita pariter hæc sumitur ex perfecto: Hinc quando coquet. R. Mathania non æquiparat separationi areæ, sed operi calliditatis duntaxat: R. Jose nomine R. Simeonis ben Lakisch; Hæc est sententia R. Akiba: Etenim ibi legimus: Si sumat placentam ex kabo, R. Akiba dicit: Est placenta. Et sapientes dicunt: Non est omnino placenta. Dicit R. Akiba: At pro tempore præterito; fieri potest quasi de industria: Et hic de industria nos explicamus. Rabi Jona, R. Chijah nomine R. Simeonis ben Lakisch; Extrahunt de fundo juxta sententiam R. Akiba: Dicit Rabi Jochanan: Ex omnium consensu est. Postquam indiderit aquas? hoc erit *principium pastarum vestrarum*: Etenim extat traditio: Decima indecimata si misceatur cum profanis, prohibet quantalacunque illa sit: Si lli fuerit alimentum ex alio loco, educet juxta computum; si minus, Rabi Eliesser ben Arach dicit: Insigniet nomine separationis decimæ quæ in illa est, & adscendet in uno & centum. Rabi Jacob Gabulijah nomine R. Chanina; Constitutio est juxta mentem R. Eliesser ben Arach. Dicit Rabi Jochanan: Ex eo quod docent ex sacerdotio. Hoc dicit: Non est constitutio juxta mentem R. Eliesser ben Arach. Quid docetur ex sacerdotio? Ecce hæc erit placenta super hac massa, & super fermento, quod in ea commixtum est, & super farina, quæ ibi reliqua est, & super interstitio, quod sit illi suppositum, ut adscendat totum, & massa una sanctificetur, quod est in manu mea nomine placentæ excepto immundo, quod in ea est; & dicet ipsam, & immundum quod in ea est, & adscendet in uno & centum. Rabi Jona dicit; Rabi Samuel Cappadox, & unus ex sapientibus; Alter dicit; Hic intelligitur, quando satis sit, ut possit adscendere; & ibi quando non sit satis ut possit adscendere: Postquam ipse debet facere ut adscendat, reputatur perinde ac sibi sit alimentum ex alio loco. Dicit R. Jose: Probabilia sunt verba in commixtionibus Sabbathicis, in quibus iste adducit, & ille adducit, reputatur perinde ac separet ex obligato pro obligato. At in profano statuerunt de placenta, quæ desumta sit ex mundo pro immundo, at non ex circundato, fieri potest, ex libero pro obligato. Dicit R. Jona: Non est verisimile in die profano; at in vigilia Sabbathi dicendum est; & immundum quod in ea est, qua de causa?

למה עד שלא תעשה נוש אחד היא ניטלת לשום חלה משתעשה נוש אחד היא נוטלת לשום חלה משתעשה נוש נוש אחד היא קדישה לשם חלה . אם אומר את חוץ מן הטמא שבה נמצא טבל טמא מעורב בחלה . מתוך שאת אומר הוא והטמא שבה חולים טמאים הם לא מוטב להפריש מפטור על חיוב · ולא יהא טבל טמא מעורב בחלה. אמר רבי שמואל בר אברומא ולא למפריעו היא קדישה מכיון שהיא קדישה למפריעה כמפרשת מחיוב על חיוב למה לי . ובלבד שלא יהא שם חמשת רבעים קמח . אמר רבי מתניתא קודם עד שלא למדו את הכהנות.

הלכה ב אמר רבי יונה תרתין מילין תני רבי חייא רובא ואינון פליגין הדא על הדא טבל מנינו בחולים וכל הספק פוסל את התרומה ופוסל את החולים מלעשות תרומה . וקשיא אם טבל ממנו בחולים למה לי פוסל את החולים מלעשותם תרומה . והא מנינו בתרומה . אמר רבי יונה אוף אנן תנינן תרתיהון טבל מנינו בחולים דתנינן תמן אוכל מעשר שהובשר במשקה ונגע בו טבול יום או ידים מסואבים מפרישין ממנו תרומת מעשר בטהרה מפני שהיא שלישי הדא אמרה שהטבל מנינו בחולים . וכל הספק פוסל את התרומה ופוסל את החולין מלעשותם תרומה דתנינן תמן נולד לה ספק עד שלא נילגלה תיעשה בטומאה . משגילגלה תעשה בטהרה . אמר רב ששת דרבי עקיבה היא דרבי עקיבה אמר יעשנה בטומאה ואל יעשנה קבין . אמר רבי זעירא דברי הכל היא יעשנה קבין בספיקן . התיב רבי חייה בי רבי בון קומי רבי זעירא . והתני אף בשאר המינין כן . אית לך מימר יעשנה קבין בספיקן . רבי זבידא אמר אנא בעיתה . רבי יוסי בשם רבי הילא בדין היה שיטמא אדם טבלו דבר תורה דכתיב ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי . תרומה צריכה שימור . אין הטבל צריך שימור מה אני מקיים ונתתם ממנו את תרומת יהוה לאהרן

ſa? Ne fiat maſſa una; & ſumatur nomine placentæ, poſtquam facta ſit maſſa una, ſanctificetur nomine placentæ. Si dicas: Excepto immundo, quod in ea eſt, deprehendetur decimatum immundum commixtum cum placenta: Propterea quod dixit: Et immundum quod in ea eſt, ſit profanum; nonne melius eſt ut ſeparet ex libero pro obligato, quam ut indecimatum immundum miſceatur cum placenta? Dicit R. Samuel ben Abdoma: Nonne inverſo ordine ſanctificatur? Poſtquam inverſo ordine ſanctificatur; reputatur perinde ac ſeparet ex obligato pro obligato: Quorſum? Dummodo ibi non ſit quinquies quarta pars farinæ. Dicit Rabi: Miſna anticipat, priuſquam docuerunt ſacerdotes.

Conſtitutio II. Dicit R. Jona: Duo docet R. Chijah magnus, & alterum alteri non repugnat; Indecimatum ſtatuerunt in profanis, & omne dubium reprobat ſeparationem, & reprobat profana, quominus fieri poſſint ſeparatio: At eſt objectio: Si indecimatum ſtatuamus in profanis, cur reprobat profana, quominus fieri poſſint ſeparatio? Atqui ſtatuimus in ſeparatione. Dicit R. Jona: Nos quoque hæc ambo legimus: Indecimatum ſtatuimus in profanis: Etenim ibi legimus: Siquis comedat decimam, quæ diſpoſita ſit per liquorem; & eam tangat eo die lavandus, aut manus pollutæ, ſeparant ab ea ſeparationem decimæ in puritate, quia eſt tertius gradus: Hoc dicit: Indecimatum numeratur in profanis: Et omne dubium reprobat ſeparationem, & reprobat profana, quominus fieri poſſint ſeparatio: Etenim ibi legimus: Si exoriatur dubium, priuſquam convoluta fuerit, fiat in immunditie: Si poſtquam convoluta fuerit, fiet in puritate. Dicit R. Seſat; Hæc eſt ſententia R. Akiba: Etenim dicit R. Akiba. Fiat in immunditie, & non fiet in kabos: Dicit R. Zehera: Ex omnium conſenſu eſt, quod fiat in kabos in eorum dubio. Objecit R. Chijah diſcipulus R. Bon coram Rabi Zehera: Atqui extat traditio; Similiter vel in ceteris ſpeciebus: Tibi dicendum eſt: Fiat in kabos in eorum dubio: R. Zebida dicit: Ego poſtulavi. R. Joſe nomine R. Ela: Ratio poſtulat, quod polluat homo ſuum indecimatum ex verbis legis: Scriptum eſt enum: *Et ecce ego dedi tibi cuſtodiam ſeparationis meæ*. Separatio requirit cuſtodiam, at indecimatum non requirit cuſtodiam. Quomodo ego explicabo: *Et dabitis ex eo ſeparationem Domini Aba-*

הכהן בכהונתו . וכאן הואיל ואין את יכול ליתנו לכהן בכהונתו . וכאן הואיל ואין את יכול ליתנו לכהן בכהונתו רשאי את לטמותו .

הלכה ג ולמה תנינתה תרין זימנין . רבי הונה רבי חייה רבי יהושע בן לוי בשם רבי פדיה אחת למירוח ואחרת לשליש . רבי אמר רבי בא וחבריא . חבריא אמרין אחת למירוח ואחת לשליש . רבי בא מפרש לחלה למירוח ופיאה לשליש . ומתניתא דרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר אחר שליש הראשון את מהלך דאיתפלגון שדה שהביאה שליש לפני גוי ולקחה ישראל רבי עקיבה אומר התוספת פטור וחכמים אומרים התוספת חייוב . מיי כדון . תיפתר או כרבי עקיבה במחלוקת או כדברי הכל בקוצר מיד .

הלכה ד מה בינה לעיסת ארנונא שמא אינה חייבת בחלה . תמן ברשות ישראל הוא שמא ימלך הגוי ליטלה . ברם הכא לדעתו היא תלויה . תני רבי יהודה מלאי של ישראל ופועלים גוים עושים לתוכו חייב בחלה . מלאי של גוי ופועלי ישראל עושים בתוכו פטור מן החלה . אמר רבי יוסי אוף אנן תנינן נכרי שנתן לישראל לעשות לו עיסה פטורה מן החלה רבי בר חייה בעא קומי רבי זעירא ואפילו יש בשל ישראל כשיעור יעשה בקב מיכן וקב מיכן וקב הגוי באמצע . אמר ליה רבי זעירא ואינו מעורב על ידי גוים .

הלכה ה תמן תנינן גר שנתגייר והיתה לו פרה נשחטת עד שלא נתגייר פטור משנתגייר חייב . ואם ספק פטור שהמוציא מחבירו עליו הראייה . תמן את אמר ספק פטור . והכא את אמר ספק חייב . אמר רבי אחא איתתבת קומי רבי אמי ואמר מי יאמר לי שהוא נוטל דמיו מן השבט . רבי יעקב בר זבדי רבי חייה בשם רבי לעזר נוטל הוא דמיו מן השבט .

Aharon ſacerdoti? Præceptum affirmativum eſt, ut detur Aharon ſacerdoti in ſuo ſacerdotio. Et hic quoniam tu non potes dare ſacerdoti in ſuo ſacerdotio, tibi facultas eſt, ut polluas.

Conſtitutio III. Et cur legitur duabus vicibus? R. Huna, R. Chijah, R. Jehoſua ben Levi nomine R. Pediah, ſemel pro complanato, & iterum pro eo quid maturuerit tertiam partem. R. Joſe dicit; R. Ba, & ſocii; Socii dicunt; ſemel pro complanato, & ſecunda vice pro eo quod maturaverit tertiam partem. R. Ba diſt;nguit in placenta inter complanatum, & angulum, & illud quod maturuerit tertiam partem. Atqui extat Miſna Rabi Akiba: Etenim Rabi Akiba dicit: Poſt illud, quod primum maturuerit tertiam partem, tu incedes; Etenim diſſentiunt: Si ager matureverit tertiam partem coram gentili, & eum emerit Iſraelita, R. Akiba dicit; incrementum abſolvitur, & ſapientes dicunt: Incrementum obligatur: Hinc docuit: Poteſt exponi aut juxta mentem R. Akiba in diviſionibus, aut omnium conſenſu in eo, qui ſtatim metat.

Conſtitutio IV. Quodnam eſt diſcrimen inter ipſam, & maſſam decimatam, ne forte obligetur ad placentam? Ibi in poteſtate Iſraelitæ eſt; & fieri poteſt ut ſtatuat gentilis ſumere. Profecto hoc loco ab ejus intentione dependet. Traditio R. Jehuda: Si mercatura ſit Iſraelitæ, & operarii gentiles in ea operentur, obligatur ad placentam: Si mercatura ſit gentilis, & in ea operentur operarii Iſraelitæ, abſolvitur a placenta: Dicit R. Joſe: Nos quoque legimus: Si alienigena det Iſraelitæ, ut faciat ſibi maſſam, abſolvitur a placenta. R. Bon bar Chijah quæſivit coram Rabi Zehera: Vel ſi fuerit maſſa Iſraelitæ juxta menſuram conficiatur, hinc kabus & inde kabus, & kabus gentilis in medio. Reſpondit illi R. Zehera: At non miſcetur per manum gentilis.

Conſtitutio V. Ibi legimus. Peregrinus, ſi factus ſit proſelytus, & fuerit illi vacca, ſi mactetur, antequam fiat proſelytus, abſolvitur, ſi poſtquam factus ſit proſelytus, obligatur: Si vero fuerit dubium, abſolvitur; etenim qui vult educere a ſocio ſuo, ſibi incumbit probatio. Ibi tu dicis, quod dubium abſolvat, & hic tu dicis, quod dubium obliget? Dicit R. Acha: Conſedi coram R. Amme, & dixi: Quis dicet mihi, quod ipſe ſumat ejus pretium ex tribu? R. Jacob bar Zebedi, R. Chijah nomine R. Elieſer: Ipſe ſumat ejus pretium

ויפרש תמן ויטול דמיו מן השבט . אמר רבי יוסי חלה שהיא טבל ובעון מיתה מפריש ולא יטול דמיו מן השבט על שם המוציא מחבירו עליו הראיה . אמר רבי בון בר חייה שני גוים שעשו שני קבים וחלקו והוסיפו זה על שלו וזה על שלו חייבים שלא היתה להם שעת חובה ונפטרו . שני ישראלים שעשו שני קבין וחלקו והוסיפו זה על שלו וזה על שלו פטורים שכבר היה להם שעת חובה ונפטרו . ישראל וגוי שעשו שני קבין וחלקו והוסיפו זה על שלו וזה על שלו. ניחא חלקו של ישראל חייב . חלקו של גוי מהו. כלום חלקו, של גוי חייב לא מחמת חלקו של ישראל . חלקו של ישראל חייב וחלקו של גוי פטור . רבי עקיבה אומר הכל הולך אחר קרימה בתנור. חברייא בשם רבי לעזר מודה רבי עקיבה לחכמים בעיסת הדיוט שגילגולה טיבולה. רבי הילא בשם רבי לעזר מודה רבי עקיבה לחכמים בעיסת הקדש שגילגולה פטורה כהנא אמר דברי רבי עקיבה אין מירוח פוטר במקום הקדש. אמר רבי יונה הדא דכהנא פליגא על רבי לעזר . מאן דאמר גילגול פוטר המירוח פוטר . ומאן דאמר אין גילגול פוטר אין המירוח פוטר. ברם כרבנין גילגול פוטר ברשות הגוי . המירוח פוטר ברשות הגוי . וקשיא על דרבנין גילגול פוטר ברשות הגוי אין המירוח פוטר ברשות הגוי . שנייא היא דכתיב וכל מעשר הארץ מזרע הארץ. והכא לית כתיב מלחם הארץ . מלחם ולא כל לחם אמר רבי חנינה בריה דרבי הלל מן הדא דרבנין אנן ילפין דלית הדא דכהנא פליגא על רבי לעזר כמה דרבי אמר גילגול פוטר ברשות הגוי ואין המירוח פוטר ברשות הגוי . כן רבי עקיבה אומר אין גילגול פוטר ברשות הגוי ואין המירוח פוטר במקום הקדש.

הלכה ו מתניתא כדרבן שמעון בן גמליאל אומר לעולם אינה חייבת עד

tium ex tribu, & ibi ſeparet & ſumat ejus pretium ex tribu. Dicit R. Joſe: Placenta ſi ſit indecimata, & in qua reus eſt mortis, ſeparabit, at non ſumet ejus pretium ex tribu; propterea quod qui vult educere a ſocio ſuo, illi incumbit probatio: Dicit R. Bon bar Chijah; Si duo gentiles faciant duos kabos, & dividant, & addant, alter ſuper partem alterius, & alter ſuper partem alterius, obligantur, quia jam fuit illis tempus obligationis, & abſoluti ſunt: Si duo Iſraelitæ faciant duos kabos, & dividant, & addant, alter ſuper partem alterius, & alter ſuper partem alterius, abſolvuntur, quia jam illis fuit tempus obligationis, & abſoluti ſunt: Si Iſraelita & gentilis faciant duos kabos, & dividant, & addant, alter ſuper partem alterius, & alter ſuper partem alterius; Concedatur quod pars Iſraelitæ obligetur pars gentilis quid erit? Num pars gentilis obligatur? Non propter partem Iſraelitæ: Pars Iſraelitæ obligatur, & pars gentilis abſolvitur. R. Akiba dicit: Omne incedit poſt incruſtationem in furno: Socii nomine R. Elieſer. Conſentit R. Akiba cum ſapientibus in maſſa idiotæ, quæ ſi convolata fuerit, fiat indecimata; R. Ela nomine R. Elieſer; Conſentit R. Akiba cum ſapientibus in maſſa ſanctitatis, quæ ſi convolvatur, abſolvitur. Channa dicit: Ex verbis R. Akiba: Complanatio non abſolvit in loco ſancto. Dicit R. Jona: Hæc ſententia Channa contraria eſt τῷ R. Elieſer: Qui dicit; Convolutio abſolvit, complanatio abſolvit; & qui dicit: Convolutio non abſolvit, complanatio non abſolvit. Profecto juxta ſapientes convolutio abſolvit in poteſtate gentilis, at complanatio non abſolvit in poteſtate gentilis; & objectio eſt contra ſapientes; convolutio abſolvit in poteſtate gentilis, at complanatio non abſolvit in poteſtate gentilis: Diverſum eſt, quod ſcriptum eſt: *Et omnem decimam terræ de ſemine terræ:* At hic non ſcriptum eſt de pane terræ: De pane, at non de omni pane. Dicit R. Chanina bar R. Hillel: Ex hac ſententia ſapientum docemur, quod hæc opinio Channa non ſit contraria τῷ R. Elieſer; Sicut Rabi dicit; Convolutio abſolvit in poteſtate gentilis, at complanatio non abſolvit in poteſtate gentilis: Ita pariter R. Akiba dicit: Convolutio non abſolvit in poteſtate gentilis, neque complanatio abſolvit in loco ſancto.

Conſtitutio VI. Miſna juxta mentem Raban Simeonis ben Gamaliel: Etenim Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Nun-

שיהא בה דגן כשיעור. רבי יעקב בר אידי בשם רבי שמעון בן לקיש הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. אמר רבי הילא בין כרבנין דהכא בין כרבנין דהתם אמרין עד שיהא רובה דגן. וטעמה דגן. רב הונא אמר טעמה דגן אף על פי שאין רובה דגן. מתניתא פליגא על רב הונא עירב בה שאר המינין עד שיהא בה רובה דגן וטעמה דגן. פתר לה במינים אחרים. מתניתא פליגא על רבי הילא הנוטל שאור מעיסה חטים ונותנה לתוך עיסת האורז אם יש בה טעם דגן חייבת בחלה ואם לאו פטורה. בנין נתנו דבתרה הטבל אסור. כל שהוא מין במינו שלא במינו בנותן טעם. רבי יוסי הוה מסמך לרבי זעירא שמע קליה דרבי הילא יתיב מתני רבי יוחנן אמר טעמה דגן אף על פי שאין רובה דגן. רבי יוסי בשם רבי יוחנן עד שיהא רובה דגן וטעמה דגן. אמר מחלפה היא בידיה סימן הוה לן רבי יוסי כרב הונא.

הלכה ז רבי בון בר חייא בעא קומי רבי זעירא מנחה שנתערבה בחולים קומץ ומהיר את שיריים לאכילה קורא אני עליה והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו. אמר ליה וכי טבל שנתערב בחולין קורא אני עליה ונתתם ממנו את תרומת יהוה לאהרן הכהן. אמר ליה וכי אמרית לך שאינו מוציא ממנו עליו ולא ממנו למקום אחר. אין תפשיטא לך שאינו מוציא ממנו על מקום אחר אפילו ממנו עליו אינו מוציא. מתניתא אמרה שהוא מוציא ממנו עליו דתנינן ואם לאו יוציא חלה אחת על הכל. אמרין לית הדא רבי זעירה תתיבה על רבי בון בר חייה. מה בין המוציא ממנו למקום אחר. בשעה שהוא מוציא ממנו עליו הואיל ואין אותו הטבל ראוי להיעשות תרומה כיוצא בו חולים שבו מבטלים אותו בשעה שהוא מוציא ממנו למקום אחר הואיל ואותו הטבל ראוי להעשות חולים כיוצא בו לא בטל. אמר רבי יוסי הדא אמרה טבל שנתערבה בתרומה הואיל ואותו הטבל

Nunquam obligabitur, nisi in ea fuerit frumentum juxta mensuram. R. Jacob bar Idi nomine R. Simeonis ben Lakisch: Constitutio juxta mentem Raban Simeonis ben Gamaliel. Dicit Rabi Ila: Tam juxta mentem sapientum hoc loco; quam juxta mentem sapientum eo loco dicunt; donec frumentum sit major pars, & sapor frumenti. Rabi Huna dicit: Sapor frumenti, licet frumentum non sit major pars: Misna contraria est τῷ R. Huna: Si in ea misceat reliquas species, supputant, donec in ea sit major pars frumenti, & gustus frumenti; Hoc explicat in aliis speciebus: Misna contraria est τῷ R. Ela; Si sumat fermentum ex massa tritici, & indat in massam oryzæ, si in ea sit sapor frumenti, obligatur ad placentam, si minus, absolvitur. Quia ex eo quod postea dent, indecimatum est vetitum quantuluncunque species in sua specie; si non sit de sua specie, consideratur utrum præbeat saporem: R. Jose innixus τῷ R. Zehera audivit vocem Rabi Ela referentis Misnam: R. Jochanan dicit: Ut sit sapor frumenti, vel si non fuerit major pars frumenti. R. Jose nomine Rabi Jochanan; donec sit major pars frumenti, & sapor frumenti: Dicit: Si mutetur in manu sua, signum sit nobis R. Jose bar R. Huna.

Constitutio VII. R. Bon bar Chijah quæsivit coram R. Zehera: Munus si misceatur cum profanis, pugillabit, & permittet reliquias pro comestione; Ego de illo legam: *Et residuum ex munere erit Aharon, & filiis ejus*. Respondit: Num de indecimato, qui misceatur cum profanis, ego legam: *Et dabitis ex eo separationem Domini Aharon sacerdoti*? Respondit: Num dico tibi, quod non educat inde pro eo, & non inde pro alio loco? Non est tibi perspicuum quod non educat ex eo pro alio loco, vel inde pro eo non educet. Misna dicit, quod inde educat pro eo. Etenim legimus: Si minus, educet placentam unam pro toto. Dixerunt: Non est hæc objectio R. Zehera contra R. Bon bar Chijah: Quodnam est discrimen inter illum, qui inde pro eo educat, & illum, qui ex eo educat pro alio loco? Quando inde pro eo educit: quoniam ipsum indecimatum non est conveniens, ut faciat separationem sibi similem, profana, quæ in illa sunt, ipsam abolent, quando educit ex eo pro alio loco; quoniam ipsum indecimatum conveniens est, ut faciat profana sibi similia, non abolet. Dicit R. Jose: Hoc dicit: Si indecimatum misceatur cum separatione, quoniam ipsum

ראוי להעשות כתרומה כיוצא בו לא בטל. ולית הדא דרבי בון בר חייה תתיבה על דרבי זעירא. מה נפשך אם שלמעלן בטל אף שלמטן בטל. אם שלמטן לא בטל אף שלמעלן לא בטל שכבר קירשתנו . ואם לאו מביא ארבע רובעין ומשיך . רבי יונה בשם רבי זעירא זאות אומרת רובע שאור שנטבל במקומו טובל ארבע רובעין במקום אחר . הדא אמרה שהנשוך תורה . אמר רבי אימי איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש . רבי יוחנן אמר הנשוך תורה . רבי שמעון בן לקיש אמר אין הנשוך תורה . רבי חייה בר בא מחליף שמועתה. בעון קומי רבי יוסי את מה שמעת מן רבי יוחנן אמר לון אנא לא שמעית כלום אלא נפרש מיליהון דרבנין מן מליהון דתמן תנינן המכנים חלות ע״מ להפריש ונשכו בית שמאי אומר חיבור בטבול יום ובית הלל אומר אינו חיבור אמר רבי שמעון בן לקיש ממה דתנינן אינו חיבור. הדא אמרה שאין חייבין עליו משום טמא אוכל טהור . אמר ליה רבי יוחנן שנייא היא בטבול יום דכתיב ביה טהור וטמא טהור לחולים מבעוד יום ולתרומה משתחשך הוי רבי יוחנן דו אמר דבר שאינו חבור בטבול יום תורה הוא . ד אמר הנשוך תורה ורבי שמעון בן לקיש דו אמר אינו תורה דהוא אמר אין הנשוך תורה . והתנינן ואם לאו מביא ארבעה רובעין ומשיך . אמר רב הושעיה תיפתר שבא מעיסת הנשוך . רבי זעירה בעי או מה פליגין רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש בנשוך מאיליו אבל אם השיבו בידו כל עמא מודיי שהנשוך תורה . אפילו תימר השיבו בידו היא המחלוקת נאמר רבי שמעון בן לקיש כדעתיה דאמר רבי שמעון בן לקיש בשם חזקיה טבל בטל ברוב . רבי יוסי בי רבי נהוראי אמר טבל בטל ברוב . אמר רבי יוחנן אין הטבל בטל ברוב. רבי בא בר ממל ורבי הילא אעלון

ipsum indecimatum conveniens est, ut faciat separationem sibi similem, non abolet. At hæc non est objectio R. Bon bar Chijah contra R. Zehera. Quid putas? Si superius abolet, inferius quoque abolebit. Si inferius non abolet, ne superius quidam abolebit, quia jam sanctificatum est; Si minus adducat quinquies quartam partem, & extrahet: Rabi Jona nomine R. Zehera: Quod dicis: Quartarius fermenti si fiat infermentatum, abolebit quinquies quartam partem in alio loco. Hoc dicit, quod extractio sit legis. Dicit Rabi Immi: Dissentiunt R. Jochanan, & Rabi Simeon ben Lakisch: Rabi Jochanan dicit: Cohæsio est legis. R. Simeon ben Lakisch dicit: Cohæsio non est legis: R. Chijah bar Ba aliter sentit. Quæsivit coram Rabi Jose: Audistine hoc a Rabi Jochanan? Respondit: Ego nihil audivi; at diversæ sunt sententiæ sapientum a sententiis sapientum: Etenim ibi legimus: Si inferat placentas eo pacto ut separet, & coalescant, schola Schammai dicit: Conjunctio est in eodem die lavando; & schola Hillel dicit; Non est conjunctio. Dicit Rabi Simeon ben Lakisch; Ex eo quod legimus, non est conjunctio. Hoc dicit quod pro illo non teneantur propter immundum comedentem mundum: Respondit illi R. Jochanan: Diversum est in eodem die lavando de quo scriptum est: *Mundus, & immundus*. Mundus respectu profanorum, dum adhuc est dies, & respectu separationis; post obortas tenebras. R. Jochanan hoc dicit: Res quæ non conjungitur ab eodem die lavando, ex lege est; hoc dicit: Cohæsio est legis: Et Rabi Simeon ben kisch hoc dicit: Non est ex lege, quia ipse dicit; Non est cohæsio ex lege: Atqui legimus: Si minus, adducet quinquies quartam partem, & extrahet: Dicit R. Osajah: Potest exponi, quod adducat ex massa conjuncta. R. Zehera quæsivit: Aut in quo dissentiunt Rabi Jochanan & R. Simeon ben Lakisch? Quando per se cohæsiat, at si reponat manu sua, omnes consentiunt quod cohæsio sit ex lege: Vel si dicatur; si reponat manu sua; tamen est dissensio: Dictum est: R. Simeon ben Lakisch juxta suam sententiam: Etenim dicit R. Simeon ben Lakisch nomine Ezekia: Indecimatum abolet in majori parte. R. Jose discipulus R. Nehorai dicit: Indecimatum abolet in majori parte. Dicit R. Jochanan: Indecimatum non abolet in majori parte. R. Ba bar Mimal, & Rabi Ela: Attulerunt factum coram R. Isa; & pu-

עובדא קומי רבי יסא סברין מימר שנים רכין על אחד ולא שמיעין דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אין הטבל בטל ברוב. והתנינן ואם לאו מוציא מאחד על הכל. אמר רבי יוסי, כל עמא מודיי שהוא מפריש מה פליגין לחוש להפרשה שנייה מאן דאמר טבל בטל ברוב ארימה ונפלת לאתר חורן חושש להפרשה. שנייה אמר רבי בא מפליגין רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש בטבל שנטבל דבר תורה. אבל בטבל שנטבל מדבריהם כל עמא מוריי שהטבל בטל ברוב. התיב רבי בא בר כהנא קומי רבי יוסי והתנינן כיוצא בו זתי מסיק שנתערבו עם זתי ניקוף עינבי בציר שנתערבו עם עינבי עוללות. ולא טבל שנטבל מדבריהם הוא. אמר רבי מנא קיימתיה בשמן של זתי מסיק שנתערב בשמן של זתי ניקוף. מתיב רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש והתנינן נוטל אדם כדו חלה מעיסה שלא הורמה חלתה לעשותה בטהרה להיות מפריש עליה והולך מכיון שקדש רובה לשם חלה. תבטלי ברוב. אמר ברושם תדע לך שהו כן. דתנינן תמן הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר באחת לאיזה דבר הוא מסיים לא כדי שיבטל ברוב. אמר רבי יצחק בר לעזר שלא יהא אומר תרומת הכרי הזה וזה בזה. חזר רבי יצחק בר לעזר ואמר לא אמרנא כלום. ולא רבי יוחנן כי אמר תרומת כרי זה וזה בזה. רבי יוחנן אמר מקום שנתרמה תרומתו של ראשון נסתיימה תרומתו של שני. לקט דלערת להיות מפריש עליה והולך הרי זה לוקט ובא ורושם עד כאן תרומה ועד כאן תרומה דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר לוקט ומחשב כמות שהוא למוד. הוון בעיי מימר מאן דאמר עד כאן תרומה ועד כאן תרומה טבל בטל ברוב. מאן דאמר לוקט ומחשב כמות שהוא למוד אין הטבל בטל ברוב. אמר רבי בא כדי שיהא זקוק ליתן לשבט ביניהם היה צריך לתרום ארבע חמש חביות מן הבור מעלה

& putarunt dicendum. Duo ſcripſerant unum; & non auſcultarunt quod dicit R. Simon nomine R. Jehoſua ben Levi; Indecimatum non abolet in majori parte: Atqui legimus: Si minus, educet ex uno pro toto. Dicit R. Joſe: Omnes conveniunt, quod ſeparet: In quo diſſentiunt? Si velit ſeparare ſecundum; qui dicit: Indecimatum abolet in majori parte elevationis & cadat in alium locum, non erit ſolicitus ut ſeparet ſecundum. Dicit Rabi Ba: Diſſentiunt R. Jochanan, & R. Simeon ben Lakiſch de indecimato, quod fiat indecimatum ex verbis legis. At de indecimato, quod fit indecimatum ex verbis ſcribarum, omnes conveniunt, quod aboleat in majori parte: Objecit R. Ba bar Channa coram R. Joſe: Atqui legimus. Et ſimiliter olivæ diſtrictionis ſi miſceantur cum olivis contuſionis; Si uvæ amputationis miſceantur cum uvis racemationis; at non indecimatum, quod fiat indecimatum ex verbis ſcribarum: Dicit R. Mena; Confirmatur de oleo olivarum diſtrictionis, quod miſceatur cum oleo olivarum contuſionis: Objecit R. Jochanan τῷ R. Simeoni ben Lakiſch: Atqui legimus: Sumit homo juxta menſuram placentæ, ex qua non fuerit ſeparata ſua placenta, ut faciat in puritate, ut poſſit pro ea ſeparare, poſtquam ſanctificaverit majorem partem nomine placentæ. Condimenta in majori parte: Dicit: Signo ſcies quod ita ſit. Etenim ibi legimus: Si velit ſimul ſeparare ſeparationem, & ſeparationem decimæ, pro quavis re, ceſſabit, ne aboleat in majori parte. Dicit R. Iſaach bar Elieſer: Ne ille dicat: Separatio cumuli eſt, & hæc in illa. Iterum Rabi Iſaach bar Elieſer dixit: Nihil dixi; quia dicit; Separatio cumuli eſt; & hæc in illa eſt: Rabi Jochanan dicit: neque R. Jochanan dicit: Ubi ſeparatur ſeparatio decimæ primæ, ceſſat ſeparatio decimæ ſecundæ: Collectio cucurbitæ, ut ſeparet pro eo, & diſcedat, ecce colliget, & veniens ſignabit; Uſque huc ſeparatio, uſque huc ſeparatio: Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit; Colliget & computabit, ſicut ſolet facere. Illi putant dicendum: Qui dicit: Uſque huc ſeparatio, & uſque huc ſeparatio; indecimatum abolet majorem partem. Qui dicit: Colliget, & computabit, quantum eſt, docet, quod indecimatum non aboleat in majori parte. Dicit R. Ba; Ut obligetur dare tribui, quæ eſt inter eos, neceſſe eſt ut ſeparet quatuordecim dolia ex ciſterna, faciet adſcendere primum

את הראשונה על פי הבור ואומר הרי זו תרומה . וכן השנייה וכן השלישית דברי רבן שמעון בן גמליאל . רבי אומר מעלה כולם על פי הבור ואומר הרי אלו תרומה. הוון בעיי מימר . מאן דאמר מעלה את הראשונה על פי הבור הטבל בטל ברוב . ומאן דאמר מעלה כולם על פי הבור אין הטבל בטל ברוב . רבי אבהו בשם רבי יוחנן הקיף ביניהון . מאן דאמר מעלה כולם על פי הבור תורם מן המוקף . ומאן דאמר מעלה את הראשונה על פי הבור אין תורם מן המוקף . רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי יוחנן מחליף מאן דאמר מעלה את הראשונה על פי הבור תורם מן המוקף . ומאן דאמר מעלה כולם על פי הבור אין תורם מן המוקף. אמר ליה רבי זעירה ואינו מעורב על ידי גידין.

פרק רביעי

א שתי נשים שעשו שני קבין ונגעו זה בזה אפילו הם ממין אחד פטורים ובזמן שהם של אשה אחת מין במינו חייב ושלא במינו פטור.

ב איזהו מין במינו החטים אינן מצטרפות עם הכל אלא עם הכוסמין . השעורים מצטרפים עם הכל חוץ מן החטים . רבי יוחנן בן נורי אומר ושאר המינין מצטרפים זה עם זה .

ג שני קבין וקב אורז וקב תרומה באמצע אינן מצטרפים . דבר שניטלה חלתו באמצע מצטרפים שכבר נתחייב בחלה.

ד קב חדש וקב ישן שנשכו זה בזה רבי ישמעאל אומר יטול מן האמצע. וחכמים אוסרים . הנוטל חלה מן הקב רבי עקיבה אומר חלה. וחכמים אומרים אינה חלה.

ה שני קבין שניטלה חלתם של זה בפני עצמו ושל זה בפני עצמו וחזר ועשאן עיסה אחת רבי עקיבה פוטר וחכמים מחייבים נמצא חומרו קלו.

ו נוטל אדם כדי חלה מעיסה

mum super os cisternæ, & dicet: Ecce hæc est separatio; & similiter in secundo, & in tertio: Verba Raban Simeonis ben Gamaliel: Rabi dicit: Faciet adscendere omnia super os cisternæ, & dicet: Ecce hæc sunt separata: Illi putant dicendum. Qui dicit faciet adscendere primum super os cisternæ; indecimatum abolet in majori parte; & qui dicit: Faciet adscendere omnia super os cisternæ: Indecimatum non abolet in majori parte: R. Abau nomine R. Jochanan: Circumdabit inter illa. Qui dicit: Faciet adscendere omnia super os cisternæ; Separabit ex circumdato: & qui dicit: Faciet adscendere primum super os cisternæ; Non separabit ex circumdato. R. Samuel, R. Abau nomine R. Jochanan: immutat: Qui dicit: Faciet adscendere primum super os cisternæ; separabit ex circumdato; & qui dicit: Faciet adscendere omnia ad os cisternæ; Non separabit ex circumdato. Dixit illi R. Zehera: At non miscebit per nervos.

CAPUT IV.

I. DUÆ mulieres si confecerint duos kabos, quorum alter alteum tangat, vel si fuerint ex una specie, absolvuntur; quando vero fuerint unius mulieris; species in sua specie, obligatur; si diversæ speciei, absolvuntur.

II. Quænam est species in sua specie? Triticum non conjungitur cum omnibus, sed tantum cum spelta: Hordeum conjungitur cum omnibus, excepto tritico. R. Jochanan ben Nuri dicit: Et reliquæ species inter se conjungantur.

III. Si duo sint kabi, & unus kabus sit oryzæ, & kabus separationis sit in medio, inter se non conjunguntur. Si res, unde desumta fuerit, ejus placenta, sit in medio, conjunguntur, quia jam obligata erat ad placentam.

IV. Kabus novi, & kabus veteris, si cohæserint inter se; R. Ismael dicit: Sumet ex medio; & sapientes prohibent: Si sumat placentam ex kabo; R. Akiba dicit: Est placenta: Et sapientes dicunt: non est placenta.

V. Si duo fuerint kabi, ex quorum altero desumta sit placenta seorsim, atque ex altero desumta sit placenta seorsim; atque iterum eos faciat unam massam; R. Akiba absolvit, & sapientes obligant; deprehenditur quod ejus gravitas sit ejus levitas.

VI. Sumet homo mensuram placen-

שלא הורמה חלתה לעשותה בטהרה להיות מפריש עליה והולך . חלת דמאי עד שתסרח שחלת דמאי ניטלת מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף.

ז ישראל שהיו אריסין לגוים בסוריא רבי ליעזר מחייב בפירותיהם במעשרות ובשביעית . ורבן גמליאל פוטר. רבן גמליאל אומר שתי חלות בסוריא . ורבי ליעזר אומר חלה אחת . אחזו קולו של רבן גמליאל וקולו של רבי ליעזר. חזרו לנהוג כדברי רבן גמליאל בשתי דרכים.

ח רבן גמליאל אומר שלש ארצות לחלה מארץ ישראל ועד כזיב חלה אחת מכזיב ועד הנהר ועד אמנם שתי חלות אחת לאור ואחת לכהן של אור יש לה שיעור . ושל כהן אין לה שיעור. מהנהר ומאמנם ולפנים שתי חלות אחת לאור ואחת לכהן. של אור אין לה שיעור ושל כהן יש לה שיעור. וטבול יום אוכלה רבי יוסי אומר אינו צריך טבילה.

ט ואסורה לזבין ולזבות לנידות וליולדות ונאכלת עם הזר על השלחן וניתנת לכל כהן.

י אלו נותנים לכל כהן חרמים והבכורות ופדיון הבן ופדיון פטר חמור והזרוע והלחיים והקיבה וראשית הגז ושמן שריפה וקדשי מקדש והביכורים. רבי יהודה אוסר בביכורים . כרשיני תרומה רבי עקיבה מתיר וחכמים אוסרים.

יא נתי איש תקוע הביא חלות מביתור ולא קיבלו ממנו אנשי אלכסנדריאה הביאו חלותיהם מאלכסנדריאה ולא קיבלו מהם אנשי הר צבועים הביאו ביכוריהם קודם לעצרת ולא קיבלו מהם מפני הכתוב שבתורה וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה.

יב בן אטיטס העלה בכורות מבבל ולא קיבלו מהם . יוסף הכהן הביא בכוריו יין ושמן ולא קיבלו ממנו. אף הוא העלה את בניו ואת בני ביתו לעשות פסח קטן בירושלם והחזירוהו שלא יקבע הדבר חובה . אריסטון הביא בכוריו מאפמיא

tæ de maſſa, ex qua placenta non ſit ſeparata, ut faciat eam in puritate, ut ſeparet pro ea placentam rei dubiæ, donec fœtuerit; quia placenta rei dubiæ ſumitur ex mundo pro immundo, & ex non circumdato.

VII. Si Iſraelitæ fuerint hortulani gentilibus in Syria, R. Elieſer obligat eorum fructus ad decimas, & ad annum ſeptimum; & Raban Gamaliel abſolvit: R. Gamaliel dicit: Duæ placentæ in Syria; R. Elieſer dicit: Una placenta. Receperunt levitatem Raban Gamaliel, & levitatem R. Elieſer: Iterum facere conſuevere juxta verba Raban Gamaliel in duabus modis.

VIII. Raban Gamaliel dicit: Tres terræ obligantur ad placentam; Ab terra Iſrael uſque ad Chezib, una placenta; a Chezib uſque ad fluvium, & uſque ad Amana duæ placentæ, altera pro igne, & altera pro ſacerdote: Placentæ pro igne non eſt menſura; at placentæ pro ſacerdote eſt menſura: A fluvio & ab Amana & interius duæ placentæ, altera pro igne, & altera pro ſacerdote. Placentæ pro igne non eſt menſura, placentæ pro ſacerdote eſt menſura: & eo die lavandus eam comedit: R. Joſe dicit: Non opus eſt lotione.

IX. Et interdicta eſt ſeminifluis, & fœminis ſeminifluis, menſtratis, & puerperis; & comeditur cum peregrino in menſa, & traditur cuilibet ſacerdoti.

X. Hæc dantur cuilibet ſacerdoti, anathemata, & primogenita, & redemtio filii, & redemtio aperturæ aſini, & armus, & maxillæ, & ventriculus, & primitiæ lanæ, oleum combuſtionis, & ſanctitates ſanctuarii, & primitiva: Rabi Jehuda prohibet primitiva, & lentes ſeparationis; R. Akiba permittit: Et ſapientes prohibent.

XI. Nithai vir Tekoah adduxit placentas de Biter; at ab eo non receperunt: Viri Alexandrini adduxerunt placentas ſuas de Alexandria, at ab eis non receperunt: Viri montis Zeboim adduxerunt primitiva ſua ante Pentecoſten, & non receperunt ab eis: Quia ſcriptum eſt in lege: *Et feſtum meſſis primitivorum operum tuorum, quæ ſeminaveris in agro.*

XII. Ben Athitas adduxit primitiva ex Babylonia, & non receperunt ab eo. Joſeph ſacerdos adduxit primitiva vini & olei, & non receperunt ab eo: Ipſe etiam fecit ſecum adſcendere filios ſuos, & domeſticos ſuos, ut facerent Paſcha parvum Hieroſolymis ſed eum remiſerunt, ne res ex debito ſtatueretur. Ariſton adduxit primitiva ſua de Apamia,

וקיבלו ממנו מפני שאמרו הקונה בסוריא כקונה בפרוור ירושלם.

סליק פירקא

הלכה א שתי נשים שעשו שני כו'. אמר רבי יוחנן סתם אשה אחרת אינה מפקרת שתים מקפידות הם. אשה אחת שהיא מפקרת עשו אותה כשתי נשים. שתי נשים שאינם מפקידות עשו אותם כאשה אחת. אם אינה מפקרת למה הוא עושה אותה כשני מקומות. אמר רבי יונה בשאין לה מקום ללוש. מילתיה דרבי יונה אמר היה לה מקום היכן ללוש והוא עושה אותם כשני מקומות מפקרת היא נקי וקיבר מפקרת היא. אמר רבי לעזר שתי דיעות עשו אותם כשתי נשים. שמואל בר אבא בעי אפילו רוצות. יש דברים שהם חיבור בחלה ואינן חיבור. בטבול יום. חיבור בטבול יום ואינם חיבור בחלה. חיבור בחלה דתנינן בזמן שהם של אשה אחת מין במינו חייב ושלא במינו פטור. ואין חייבים בטבול יום דתנינן תמן המכניס חלות על מנת להפריש ונשכו בית שמאי אוסרים חיבור בטבול יום. ובית הלל אומרים אינם חיבור בטבול יום דתנינן תמן בשר הקדש שקדם עליו הקופה. הא שאר כל הקופה חיבור ואין סופו לחתכו ואינם חייבים בחלה דאמר רבי יוחנן העושה עיסה על מנת לחלקה בצק פטורה מן החלה.

הלכה ב מהו שיירתה רב הונא אמר אם אומר את השיפון מין כוסמין מצטרף עם החטים. שיבולת שועל מין שעורים אינו מצטרף עם החטים. רבי יוחנן בן נורי אומר שאר המינים מצטרפין זה עם זה. אית תניי תני כל המינים מצטרפים זה עם זה. על דעתיה דהך תנייא בריא מה בין נשוך מה בין בלול. אמר רבי יודן אבוה דרבי מתניה בשחלקן והוסיף עליהם נשוכים חייבים. בלולים פטורים.

הלכה ג ניתני אורז ולא ניתני תרומה. אילו תנינן אורז ולא תנינן תרומה

mia, & receperunt ab eo, quia dixerunt: Qui acquirit in Syria habetur perinde ac acquirat in suburbio Hierosolymæ.

Finis capitis.

Constitutio I. Duæ mulieres si confecerint duos &c. Dicit R. Jochanan: Simpliciter una mulier non curat; Duæ curant: Si una fœmina curet, consideratur illa perinde ac duæ sint mulieres: Si duæ mulieres non curant, considerantur ipsæ quasi una sit fœmina: Si non habeat curam: quomodo facit in duobus locis? Dicit Rabi Jona: Agitur de illa, quæ non habeat locum depsendi: Ex sua sententia Rabi Jona dicit: Si sibi sit locus ubi depsat, & ipsa faciat in duobus locis, si deponat, & sepeliat, illa curat: Dicit Rabi Eliezer: Duæ intentiones faciunt ipsas quasi sint duæ mulieres: Samuel bar Aba vult vel voluntates; Sunt res, quibus est compositio in placenta, at non est compositio in eo die lavando; est compositio in eo die lavando, at non est compositio in placenta: Compositio in placenta: Etenim legimus; Quando sint unius mulieris, species in sua specie obligatur, si diversæ speciei, absolvitur, at non obligantur propter eo die lavandum: Etenim ibi legimus: Si inferat placentas eo pacto, ut separet, & adhæreant, schola Schammai dicit: Est compositio in eo die lavando; & schola Hillel dicit: Non est compositio in eo die lavando: Etenim ibi legimus: Caro sancta, si præcedat sporta, ecce reliquæ omnes sportæ sunt compositio; & non erit finis præcidendi; & non obligantur ad placentam: Etenim dicit R. Jochanan: Si faciat massam eo pacto ut dispertiatur in pasta, absolvitur a placenta.

Constitutio II. Quid שיירתה? Rabi Huna dicit: Si dicat: Secale est species speltæ conjungitur cum tritico: Avena est species hordei, non conjungatur cum tritico. R. Jochanan ben Nuri dicit: Reliquæ species inter se conjunguntur: Est qui docet, quod omnes species inter se conjungantur; ex mente hujus doctoris, manifestum est quodnam sit discrimen inter cohærens & commixtum. Dicit R. Jodan pater R. Matania: Si ea dividat, & illis addat, quæ cohærent, obligantur, commixta absolvuntur.

Constitutio III. Docetur de oryza, at non docetur de separatione: Si legeremus oryzam, & non legeremus separa-

הוינן אמרין אורז על ידי שאינו ממינו אינו מצטרף . תרומה על ידי שהיא ממינה מצטרף הוי צורכה מיתני תרומה. או אילו תנינן תרומה ולא תנינן אורז הוינן אמרין תרומה על ידי שהיא אינה נגררת אינה מצטרפת. אורז על ידי שהוא נגרר מצטרף הוי צורכה מיתני אורז וצורכה מיתני תרומה . קב אורז אינו מצטרף. קב מדומע אינו מצטרף . קב תרומה אינו מצטרף. קב הנוי אינו מצרף . קב מין אחד מצרף. קב אשה אחרת מצרף . קב חדש מצרף . קב דבר שניטלה חלתו מן האמצע מצטרף . ורבי בון בר חייה בעי קב חלה מהו שיצרף . תני רבי חלפתא בן שאול קב הקדש מצרף. קב חלה אינו מצרף . מה בין הקדש ומה בין חלה. הקדש ראוי הוא לפדותו ולחייבו . חלה אינו ראוי לפדותה ולחייבה.

הלכה ד חצי קב חטים וחצי קב שעורים וחצי קב כוסמין תורם מכל אחד ואחד לפי מה שהוא . לא אמר אלא קב חטים קב שעורים קב כוסמין . הא קב חטים וקב שעורים וקב כוסמין מאמצע לא בדא . רבי בון בר חייה אמר רבי חנינה חברון דרבנין בעו מה בין כוסמין באמצע מה בין שעורים באמצע . רבי כהן בשם רבנים דקיסרין אין הכוסמין מצטרפים עם החטים מפני שהוא במינו אלא שהוא מדמה לו מכיון שהוא רחוק ממנו אינו מדמה לו. רבי יונה בעי אף לענין מעשר בהמה כן כמה דתימר תמן היו לו חמש חיוב בכפר חנניה וחמש חיוב בכפר בנותני . וחמש פטור בציפורין כמה דתימר תמן דבר שניטלה חלתו מן האמצע מצרף אוף הכא כן. אין תימר שנייא היא חלה שהוא כנשוך. והחם ששה עשר מיל לא כנשוך הוא . מצינו חלה מהלכה לא מצינו מעשר בהמה מהלכה.

הלכה ה יאות אמר רבי ישמעל כוסמין וחטים שני מינים הם . על ידי

rationem , diceremus: oryza per illud , quod sit diversæ speciei , non conjungitur ; separatio per illud , quod sit de sua specie , conjungitur : Idcirco docendum erat de separatione . Si legeremus separationem , at non legeremus oryzam , diceremus : Separatio quia non attrahitur , non conjungitur ; oryza , quia attrahitur , conjungitur : Ecce docendum erat de oryza , & docendum erat de separatione kabus oryzæ non conjungitur ; Kabus rei infectæ separatione non conjungitur: Kabus separationis non conjungitur ; Kabus gentilis non conjungitur ; Kabus alterius speciei conjungitur ; Kabus alterius mulieris conjungitur ; Kabus novi fructus conjungitur ; Kabus, cujus placenta desumta sit ex medio , conjungitur . Et Rabi Bon bar Chijah quæsivit : Kabus placentæ num conjungitur ? Traditio : R. Chalaphta ben Saul ; Kabus sanctitates conjungitur : Kabus placentæ non conjungitur: Quodnam est discrimen inter sanctum & placentam? Sanctum conveniens est ut redimatur , & obligetur; placenta non est conveniens , ut redimatur, & obligetur.

Constitutio IV. Si sit dimidius kabus tritici , & dimidius kabus hordei , & dimidius kabus speltæ , sumet ex spelta, sicut est: Si sit kabus tritici, & kabus hordei , & kabus speltæ, separabit de singulis , sicut sunt : Non dixit nisi kabum tritici , kabum hordei, kabum speltæ . At si fuerit kabus tritici , & kabus hordei , & kabus speltæ in medio , nihil inservit. R. Bon bar Chijah: Dicit R. Chanina: Socii sapientum quæsierunt: Quodnam est discrimen inter speltam in medio, & inter hordeum in medio ? R. Choen nomine sapientum Cæsariensium ; spelta non conjungitur cum tritico , quia est ex eadem specie ; at quia sit illi similis : Quando ab eo sit remota , illi non est similis : R. Jona putat : Vel respectu decimæ animantis res ita se habet ; sicut ibi dicis : Si illi fuerint quinque obligatæ in vico Chananjah , & quinque obligatæ in vico Benutani & quinque liberæ in Tsippori; sicut ibi dicis : Res, cujus placenta desumta sit de medio , conjungitur. Hic quoque res ita se habebit . Si dicas , quod diversa sit placenta , quia cohæret, & sedecim milliaria non cohærent. Deprehendimus placentam ex constitutione non invenimus decimam animantis ex constitutione .

Constitutio V. Recte dicit R. Ismael: Spelta & triticum sunt duæ species : Quia sunt similes tu dicis , quod conjun-

שהוא מדמה לו את אומר מצרף . חדש וישן לא כל שכן. אמר רבי הילא טעמא דרבנן כוסמין וחטים שני מינים ואין בני אדם טועים לומר שתורמים ומעשרים מזה על זה . חדש וישן מין אחד הוא אם אומר את כן אף הוא סבור לומר שתורמים ומעשרים מזה על זה. רבי עקיבה מדמי לה לפירות שלא נגמרה מלאכתם . עבר והפריש מהם תרומה הרי זו תרומה . ורבנים מדמים לה לתבואה שלא הביאה שליש . עבר והפריש מהם תרומה הרי זו תרומה . ורבנים מדמים לה לתבואה שלא הביאה שליש . עבר והפריש ממנה חלה אינה חלה . חזרו לומר אינם דומים לא לפירות שלא נגמרה מלאכתם ולא לתבואה שלא הביאה שליש . אלא רבי עקיבה מדמי לה לומר הרי זו תרומה על הפירות האילו לכשיתלשו ונתלשו . ורבנים מדמין לה לומר הרי זו תרומה על הפירות האילו לכשיתלשו . הוון בעי מימר מה דאמר רבי רבי עקיבה ניטל חלה מקב חלה מהלכה הוא מדבר תורה לא מן מה דתנינן רבי עקיבה פוטר וחכמים מחייבים הדא אמרה אפילו מדבר תורה נמצא חומרו קולו אית תניי תני קולו חומרו . מאן דאמר חומרו קולו רבי עקיבה. קולו חומרו רבנים .

הלכה ו מהו עד שתסרח מאוכל אדם או עד שתפסול מאוכל הכלב . נשמעינה מן הדא נסרחת מאוכל אדם מטמא טומאת אוכלים ושורפים אותה בטומאה . מטמא טומאת אוכלים ואת אמרת מאוכל הכלב. אלא מאוכל אדם . הדא אמרה שתורמים מן הרע על היפה. ואתייא כיי דמר רב שמואל בר רב נחמן בשם רבי יונתן שתורמים מעלי איסתפניני על האיסטפניני במקום שאוכלים אותה כהדא גמלייל זוגא אינשי מתקנה איסטפניניתיה אתא שאל לרבי יוחנן אמר ליה אית תמן קניבה אפריש מן קנובתה. תני תרומת מעשר של דמאי איתא חמי תרומת מעשר של וודאי ניטלת מן הטהור על הטמא . תרומת מעשר של דמאי לא כל שכן . אמר רבי יוסי בספק תרומה גדולה אנן קיימים ספק הפריש תרומה ספק לא הפריש כמה דתימר מן הודא, על הדמאי תרומה לא תאכל עד שיוציא

jungantur: Novum & vetus multo magis; Dicit R. Ela: Ratio ſapientum hæc eſt, quod ſpelta & triticum ſint duæ ſpecies; neque homines debent dicere, quod ſeparent & deciment ex hoc pro illo; Novum & vetus eſt una ſpecies; ſi ita dicas, ipſe quoque putat dicendum, quod ſeparent & deciment ex hoc pro illo: R. Akiba aſſimilat fructibus, quorum opus nondum fuerit perfectum; Si tranſgrediens ſeparet ex iis ſeparationem, erit ſeparatio: Et ſapientes aſſimilant proventui, qui non maturuerit tertiam partem; ſi tranſgrediens ſeparet ex eo placentam, non erit placenta: Iterum dixerunt: Non aſſimilantur fructibus quorum opus nondum ſit perfectum, neque proventui, qui non maturuerit tertiam partem; At R. Akiba aſſimilat, dicendo: Ecce hæc erit ſeparatio pro his fructibus poſtquam evulſi fuerint, & avulſi fuerint: Et ſapientes illi aſſimilant, dicendo: Ecce hoc erit ſeparatio pro his fructibus, poſtquam avulſi fuerint: Illi putant dicendum: Quid eſt quod dicit R. Akiba? Deſumet placentam ex kabo placentæ: Ecce hoc eſt ex verbis legis; Non ex eo quod legimus: R. Akiba abſolvit, & ſapientes obligant; Hoc dicit: Vel ex verbis legis, deprehenditur ejus gravitas eſt ejus levitas: Eſt qui docet: Ejus levitas eſt ejus gravitas: Qui dicit: Ejus gravitas eſt ejus levitas: Eſt Rabi Akiba: Qui dicunt: Ejus levitas eſt ejus gravitas: Sunt ſapientes.

Conſtitutio VI. Quid donec fœtuerit cibus hominus, an donec reprobetur cibus canis? Hinc intelligitur: Si fœtuerit cibus hominis, polluit immunditie ciborum & comburitur in immunditie: Polluit immunditie ciborum, & tu dicis cibum canis? At cibus hominis: Hoc dicit, quod ſeparent ex malo pro bono: Et concluditur juxta illud quod dicit Rabi Samuel bar R. Nachman nomine R. Jonathan; Separant ex foliis olerum pro oleribus in loco ubi comedunt juxta illud Gamaliel: Par hominum præparavit olera, venit ut conſuleret R. Jochanan, qui reſpondit: Ut ſit ibi abſciſſio, quæ ſeparetur ab abſciſſione: Traditio: Separatio decimæ rei dubiæ ſi adducatur ante ſeparationem rei certo indecimatæ, deſumitur ex mundo pro immundo: Separatio decimæ rei dubiæ nonne multo magis? Dicit R. Joſe: De dubio ſeparationis magnæ nos explicamus; dubium ſeparat, ſeparatio dubia non ſeparat. Sicut tu dicis ex re certo indecimata pro re dubia; ſeparatio non comedetur, donec educat ſeparationem, & de-

תרומה ומעשרות ואמר מן הדמאי על הדמאי כן . אמר רבי שמעון בר כרסנא כאן ברוצה לאוכלה כאן ברוצה לשורפה .

הלכה ז רבי אבהו בשם רבי יוחנן לא חייב רבי ליעזר אלא בחבירי אבות כגון מחלל דבית רבי . תני רבי חלפתא בן שאול קנס קנסו רבי ליעזר. מה נפק מביניהון אריס לשעה. מאן דאמר קנס חייב . מאן דאמר בחבירי בתי אבות פטור . הלוקח מן הנחתום בסוריא צריך להפריש חלת דמאי דברי רבן גמליאל וחכמים אומרים אינו צריך להפריש חלת דמאי . אמר רבי חנניה קומי רבי מנא ויאות אמר רבן גמליאל מה טעמהון דרבנים . אמר ליה כשם שלא נחשדו ישראל על תרומה בארץ כך לא נחשדו על חלה בסוריא . רבי אבון בר חייא בעי כמה דאתאמרת שתי חלות בסוריא ודכוותה שתי תרומות בסוריא . אמר רבי חגי חלה אין אחריה כלום . תרומה יש אחריה כלום . אם אומר את כן נמצאת אותה תרומה שהוא מפריש טבולה למעשרות. ביקש רבן גמלאל ברבי להנהיג את הדמאי בסוריא ולא הניח לו רבי הושעיה . אמר ליה מעתה יחושו הכהנים על חלתם . מחלפה שיטתיה דרבי הושעיה תמן אמר אימת קדשים עליו ואינו נותן לכהן דבר שאינו מתוקן. והכא הוא אומר הכן . אמר רבי בון בר חייה אני אומר אותה של אור נתן לו אמר ליה רבי מנא לא תני רבי הושעיה אלא מעתה יחושו הכהנים על חלתם . הלוקח מן הנחתום ומן האשה שהיא עושה למכור לשוק צריך להפריש חלת דמאי מבעל הבית. והמתארח אצלו אינו צריך להפריש חלת דמאי . רבי יונה בשם רבי חנניה חברון דרבנים במתארח אצלו לעיסתו . אמר רבי יונה והם שראו אותו מנבל אצל אחר . חזקת בעלי בתים בסוריא אינו צריך להפריש חלת דמאי . אם יודע שרוב מכנסו משלו צריך להפריש חלת דמאי . רבי בון בר חייה בעי לית הדא פלינא על רבי הושעיה אמר רבי מנא כאן בארץ . כאן בחוצה לארץ .

הלכה ח רבי הונא אמר כינ מתניתא מכזיב ועד הנהר מכזיב ועד

& decimas ; & dicit ex re dubia pro re dubia ; ſic dicit R. Simeon bar Charſena . Hic agitur , quando velit comedere , ibi quando velit comburere.

Conſtitutio VII. Rabi Abau nomine R. Jochanan : Non obligat R. Elieſer , niſi correctionibus patrum ; ſicut erat Malhel domus Rab. Traditio : R. Chalaphta ben Saul : Mulctavit mulcta Rabi Elieſer : Quid ex inter illos eruitur? Hortulanus ad tempus : Qui dicit : Mulctans obligatur : Qui dicit ; de conductionibus domuum patrum abſolvitur : Qui emit a piſtore in Syria , debet ſeparare placentam dubiam ; verba Raban Gamaliel : Et ſapientes dicunt : Non debet ſeparare placentam dubiam . Dixit R. Chananjah coram R. Mena : Et recte dixit Raban Gamaliel : Quænam eſt ratio ſapientum ? Reſpondit : Sicut non ſunt ſuſpecti Iſraelitæ de ſeparatione in terra , ita pariter non ſunt ſuſpecti de placenta in Syria . R. Abua bar Chijah quæſivit : Sicut dixiſti ; duæ placentæ in Syria , & ſimiliter duæ ſeparationes in Syria : Dicit Rabi Haggiai : In placenta nullo modo eſt cautio pro futuro damno ; pro ſeparatione eſt cautio pro futuro damno : Si dicas , deprehendetur quod ipſa ſeparatio ſi ſeparetur immergatur pro decimis : Quæſivit Raban Gamaliel cum Rabi , ut obſervaretur res dubia in Syria , at illi non permiſit Rabi Oſajah : Dixit illi : Hinc ſoliciti erunt ſacerdotes de ſuis placentis : Varia eſt ſententia R. Oſajah : Ibi dicit : Quando ſanctificant pro illa ; & non dabit ſacerdoti rem quæ non ſit præparata : Et hic ita dicit : Dicit Rabi Bon bar Chijah : Ego dico : Placentam ignis illi dabit . Reſpondit R. Mena : Non docet Rabi Oſajah niſi quando ſacerdotes ſoliciti ſint de ſuis placentis : Si emat a piſtore , & a muliere , quæ faciat ad vendendum in foro , debet ſeparare placentam dubiam ex patrefamilias : Si hoſpitetur penes illum , non eſt neceſſe ut ſeparet placentam dubiam : R. Jona nomine R. Chananjah ſocii ſapientum ; Agitur de illo qui hoſpitetur penes illum reſpectu ſuæ maſſæ : Dicit R. Jona : Et ipſi , ſi videant illum pinſentem penes alium : Si ſit poſſeſſio patrisfamilias , non eſt neceſſe ut ſeparet placentam dubiam : Si ſciat , quod major pars inferant de bonis ſuis , neceſſe eſt ut ſeparet placentam dubiam . Rabi Bon bar Chijah vult, quod hæc non ſit objectio contra R. Oſajah : Dicit R. Mena : Hic agitur in terra , & ibi extra terram.

Conſtitutio VIII. Rabi Huna dicit : Ita ſe habet Miſna : A Chazib uſque ad

הנהר מגזיב ועד אמנם . תני איזו היא הארץ ואיזו חוץ לארץ כל שהוא שופע מטוורס אמנם ולפנים ארץ ישראל . מטוורס אמנם ולחוץ חוצה לארץ. הניסים שבים את רואה אותם כאילו חוט מתוח מטוורס אמנם ועד נחל מצרים . מהחוט ולפנים ארץ ישראל . מהחוט ולחוץ חוץ לארץ . רבי יהודה אומר כל שהוא כנגד ארץ ישראל הרי הוא כארץ ישראל שנאמר וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ים . שבצדדים מהם את רואה אותם כאילו חוט מתוח מקפלריא ועד אוקיינוס . מנחל מצרים ועד אוקיינוס מהחוט ולפנים ארץ ישראל . מהחוט ולחוץ חוץ לארץ. אמר רבי יוסטא בר שונם לכשיגיעו הגליות לטוורס אמנם הם עתידות לומר שירה שנאמר תשורי מראש אמנה. אית תניי תני הירדן מארץ ישראל אית תניי תני הירדן מחוצה לארץ אית תניי תני הירדן גבול בפני עצמו . מאן דאמר הירדן מארץ ישראל והערבה והירדן וגבול . מאן דאמר הירדן מחוץ לארץ . והירדן וגבול אותו לפאת קדמה . ומאן דאמר הירדן גבול בפני עצמו והוא שיהא במקום אחד עשה ירדן שנטל מזה ונתן לזה מה שנטל נטל ומה שנתן נתן . ומה נן קיומים אם במקום שהיה ארץ ישראל ונעשה בסוריא חזקתו למעשרות ולשביעית. רבי ירמיה רבי אימי בשם רבי יוחנן . רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי לחזקות ולביעורים ולמעשר בהמה . רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש והוא שמשך עפר .

הלכה ט של אור יש לה שהוא דבר תורה. של כהן אין לה שיעור שהיא מדבריהם. ויפריש לאור ולא יפריש לכהן. שלא יהו אומרים ראינו תרומה טהורה נשרפת . ויפריש לכהן ולא יפריש לאור . שלא יהו אומרים ראינו תרומה טמאה נאכלת . מחוך שהוא מפריש שתיהם לכשהוא בא לכאן הוא נשאל . וזו

ad fluvium, a Chazib usque ad Amana. Traditio: Quænam est terra, & quænam sunt loca extra terram? Omne spatium, quod declinat a monte Amana & interius, est terra Israel: A monte Amana & exterius, sunt loca extra terram. Scopuli qui sunt in mari, considerantur quasi funiculus protractus a monte Amana usque ad fluvium Ægypti. A funiculo & interius, est terra Israel, a funiculo & exterius sunt loca extra terram. R. Jehuda dicit: Quod est e regione terræ Israel, est sicut terra Israel: Dictum est enim: *Et terminus maris erit vobis mare magnum, & terminus iste erit vobis terminus maris*. Quod est in lateribus, consideratur quasi funiculus protractus ex Kapalaria usque ad oceanum; a fluvio Ægypti usque ad oceanum a funiculo & interius est terra Israel a funiculo & exterius sunt loca extra terram: Dicit R. Josta bar Sunhan: Quando accedent captivitates ad montem Amana, debebunt recitare canticum: Dictum est enim: *Et coronaberis de capite Amana:* Est qui docet, quod Jordanes sit ex terra Israel: Est qui docet, quod Jordanes sit extra terram. Est qui docet, quod Jordanes sit per se terminus: Qui dicit, quod Jordanes sit ex terra Israel, probat ex eo quod dictum est: *Et planitiem, & Jordanem, & terminum*. Qui dicit, quod Jordanes sit extra terram, probat ex eo quod dictum est: *In fine Jordanis, qui est terminus illius ad orientem*. Et qui dicit, quod Jordanes sit per se terminis: Si ipse fuerit in uno loco considerat Jordanem, quod ab hoc accipiat, & illi det; quod accepit, accepit, & quod dedit, dedit: Et quomodo nos explicabimus: Si in loco ubi sit terra Israel, & fiat in Syria, præsumtio ejus est de decimis, & de anno septimo? R. Hieremia, R. Amme nomine R. Jochanan, R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi respectu possessionum, & pollucturarum, & decimæ animantis. R. Ela nomine Rabi Simeonis ben Lakisch: Et ipse est qui attrahit terram.

Constitutio IX. Placentæ pro igne est mensura, quia est ex lege; placentæ sacerdoti non est mensura, quia est ex verbis scribarum: Et separabit pro igne, at non separabit pro sacerdote; ne dicant: Vidimus separationem mundam combustam: & separabit pro sacerdote, & non separabit pro igne; ne dicant; vidimus separationem immundam comestam: Dum separat ambas, quando huc deveniat, consulet; Utraque est ex verbis scribarum: Melius est ut multiplicet in co-

מדבריהם הוא. מוטב לרבות בנאכלת ולא לרבות בנשרפת.

הלכה י   אוף רבי יהודה מודה בה. חומר הוא בדבר שהטומאה יוצאה מגופו. הורי רבי אבהו בבוצרה שהיא צריכה רוב. אמר רבי יונה מלמד שהיא עולה בפחות ממאה ואינה נאסרת באחד ומאה. אמר רבי זעירא מהניתא אמרה אפילו באחד ואחד. דתנינן ונאכלת עם הזר על השולחן אמר רבי יוחנן רבותינו שבגולה היו מפרישים תרומה ומעשרות עד שבאו הרוכין ובטלו אותם. מאן אינון הרוכין תרגמוניא. רבי זעירא רב יהודה בשם שמואל חלת חוץ לארץ ותרומת חוץ לארץ אוכל ואחר כך מפריש. רבי בא בשם שמואל לא חשו אלא לתרומה דגן תירוש ויצהר. רבי הילא בשם שמואל לא חשו אלא לתרומה בלבד. אבל לירקות או אפילו לתרומה גדולה לא חשו. כהדא דתני איסי בן עקביה אומר מעשרות לירקות מדבריהם. תני חלת הגוי בארץ ותרומת הגוי בחוץ לארץ מודיעים אותו שאינו צריך ואוכל וניתנת לכל כהן בין לכהן חבר בין לכהן עם הארץ.

הלכה יא   יש מהם נותנים לאנשי משמר ויש מהם נותנים לכל כהן. הבכורות והביכורים לאנשי משמר ושאר כולהן לכל כהן. רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא מנין שהחרמים לאנשי משמר. אמר ליה בשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו. אחוזה עצמה מהו שתהא לאנשי משמר בנין דכתיב לכהן תהיה אחוזתו. אחוזה עצמה מהו שתהא לאנשי משמר. והכתיב ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקיבה. מעתה לאנשי משמר. רבי אחא רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל חרם קדש קדשים הוא ליהוה מה קדשי קדשים לאנשי משמר. אף חרמים לאנשי משמר. מעתה אף המטלטלים. דתני מה בין הקרקעות למטלטלים אלא שהקרקעות לאנשי משמר והמטלטלים לכל כהן. רבי יוסי בי רבי בון רבי חייה בשם רב ששת אשי יהוה ונחלתו יאכלון. מה אישים לאנשי משמר. אף נחלה לאנשי משמר.

comestione, quam ut multiplicet in combustione.

Constitutio X. R. Jehuda etiam consentit. Gravior est conditio in re, ex qua egreditur immundities: Docet Rabi Abau in præcisione, quod requiratur major pars. Dicit Rabi Jona: Docet, quod adscendat, si sit minus centum, & non prohibetur in uno & centum. Dicit R. Zehera: Misna dicit: Vel in uno & uno. Etenim legimus: Et comeditur cum peregrino in mensa. Dicit R. Jochanan: Sapientes nostri in captivitate separant separationem & decimas, donec veniant magnatis, & eas aboleant: Quinam sunt isti magnates? Interpretes. R. Zehera, R. Jehuda nomine Samuelis: Placentam extra terram, & separationem extra terram comedet, & deinde separabit: R. Ba nomine Samuelis: Non curant nisi separationem tritici, musti, & olei. R. Ela nomine Samuelis: Non curant nisi separationem duntaxat: At in oleribus, vel de separatione magna non sunt soliciti; juxta illud quod docetur: Issi ben Akiba dicit: Decimæ olerum sunt ex verbis scribarum. Traditio: Placenta gentilis in terra, & separatio gentilis extra terram, illi significant quod non sit necesse, & comedet, & dabitur cuilibet sacerdoti, tam sacerdoti socio, quam sacerdoti ex populo terræ.

Constitutio XI. Sunt quæ dantur viris custodiæ, & sunt quæ dantur cuilibet sacerdoti. Primogenita, & primitiva dantur viris custodiæ, & reliqua omnia cuilibet sacerdoti. R. Hieremia quæsivit coram R. Zehera: Unde probatur quod anathemata dantur viris custodiæ? Respondit: *Sicut ager anathematis sacerdoti erit possessio ejus*: Possessio ipsa num erit viris custodiæ? Propterea quod scriptum est: *Sacerdoti erit possessio ejus*: Possessio ipsa num erit viris custodiæ? Atqui scriptum est: *Et dabit sacerdoti armum, & maxillas, & ventriculum*: Hinc probatur de viris custodiæ. Rabi Acha, R. Abau nomine R. Jochanan: *Omne anathema sanctum sanctorum illud Domino*: Sicut sanctitates sanctitatum sunt viris custodiæ, ita pariter anathemata danda erunt viris custodiæ: Hinc probatur vel de bonis mobilibus: Etenim extat traditio: Quodnam est discrimen inter fundos, & bona mobilia? Fundi erunt viris custodiæ, & bona mobilia cuilibet sacerdoti. R. Jose discipulus R. Bon, R. Chijah nomine R. Sesath: *Ignitum Domini, & hæreditatem ejus comedent*: Sicut ignita dabantur viris custodiæ, ita pariter hæreditas danda

עשרים וארבעה מתנות ניתנו לאהרן ולבניו עשר במקדש . ארבע בירושלם . עשר בנבולים. אילו הם שבמקדש חטאת ואשם וזבחי שלמי ציבור וחטאת העוף ואשם תלוי ולוג שמן של מצורע . שתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות והעומר . ואלו הם שבירושלם הבכורות והביכורים והמורם מן התודה ומאיל נזיר ועורות המוקדשים. אלו הם שבנבולים התרומה ותרומת מעשר וחלה והזרוע והלחיים והקיבה וראשית הגז וגזל הגר ופדיון הבן. ופדיון פטר חמור וחרמים ושדה אחוזה . רבי יהודה אוסר בבכיכורים רבי יהודה כדעתיה דנ רבי יהודה אמר אין נותנים אותם אלא לחבר בטובה . אמר רבי יונה כדעתיה דו רבי יהוהה אמר אין נותנים אותם אלא לחבר בטובה. אמר רבי יונה רבי עקיבה בדעתיה דו רבי עקיבה אמר כל מעשיהם בטומאה. אמר רבי יוסי אפילו תימא מחלפא שיטתיה שנייה היא שאין אדם מצוי לטמא אוכלי בהמתו מפני מה לא גזרו על הבקייה במנעליהם יצאת עמהם מאלכסנדריאה . אימתי גזרו על הכרשינין רבי יוסי אומר בימי רעבון . רבי חנניה בשם רבי בימי דוד . אמרין היא הדא היא הדא.

הלכה יב תני רבי חייה גזרו עליהם והחזירום למקומם . אמר רבי בא בר זבדא איפשר לאוכלה אין את יכול שלא יאמרו ראינו תרומה טמאה שנאכלת לשורפה אין את יכול שלא יאמר ראינו תרומה טהורה נשרפת להחזירה למקומה אין את יכול שלא יהו אומרים ראינו תרומה יוצא מן הארץ לחוץ לארץ . הא כיצר מניחה עד הפסח ושורפה אמר רבן שמעון בן גמליאל אני ראיתי את שמעון בן כהנא שותה יין של תרומה בעכו שאמר זה הובא מקיליקיה וגזרו עליו ושתייו בספינה . ואין בני אדם טועים לומר שמביאים תרומה מחוצה לארץ לארץ . נאמר לא ירד לעכו היכן שתייו

da erat viris custodiæ: Quatuor & viginti dona data sunt Aharon & filiis ejus, decem in sanctuario, quatuor in Hierusalem, & decem in terminis: Ista sunt, quæ dabantur in sanctuario, sacrificium pro peccato, & sacrificium pro delicto, & sacrificia pacifica cœtus, & sacrificium pro peccato volucris, & sacrificium pro delicto dubio, & logus olei leprosi, duo panes, & panis facierum, & reliquiæ munerum, & manipuli: Et ista sunt quæ dabantur in Hierusalem, primogenita, & primitiva, & separatum ex sacrificio Eucharistico, & ex ariete Nazyræi, & pelles sanctitatum. Ista sunt quæ dabantur in terminis, separatio, & separatio decimæ, & placenta, & armus, & maxillæ, & ventriculus, & primitiæ lanæ, & rapina proselyti, & redemtio filii, & redemtio aperturæ asini, & anathemata, & ager possessionis: R. Jehuda prohibet in primitivis; Rabi Jehuda juxta suam sententiam: Hoc dicit R. Jehuda: Illa non dantur nisi socio gratiæ retributionis causa. Dicit R. Jona juxta suam sententiam: Hoc dicit R. Jehuda: Illa non dantur nisi socio gratiæ retributionis causa: Rabi Akiba juxta sententiam suam; hoc Rabi Akiba dicit: Eorum opus in immunditie: Dicit Rabi Jose: Vel si dicas: Varia est ejus sententia: quia non deprehenditur, quod homo polluat cibos sui animalis; Quia non decreverunt de Bakia quæ erat eorum calceis adducta cum illis de Alexandria. Quando decreverunt de viciis? R. Jose dicit: In diebus Roboham. Rabi Chananjah nomine Rabi: In diebus David: Dixerunt tam hoc quam illud.

Constitutio XII. Docet R. Chijah: Decreverunt de illis, & restituerunt in locum suum: Dicit R. Ba bar Zebida: Pro cibo tu non potes; Ne dicant: Vidimus separationem immundam, quod fuerit comesta. Comburere tu non potes; ne dicant: Vidimus separationem mundam combustam: Restituere in locum suum tu non potes: Ne dicant: Vidimus separationem eductam ex terra in loca extra terram. Quomodo? Relinquet eam usque ad Pascha & comburet. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Ego vidi Simeonem ben Channa bibentem vinum separationis in Acho, qui dixit: Hoc adductum est de Kilkalia; & decreverunt, ut biberet in navi: Neque homines errant dicendo, quod adducant separationem ex locis extra terram in terram: Dictum est: Non descendit in Acho: Ubi illud bibit? A fu-

מן החוט ולחוץ. מן החוט ולפנים. נאמר מן החוט ולחוץ. אמר רבי יונה אפילו תימר מן החוט ולפנים לא חשו למראית העין בספינה. אימתי היה שמעון בן כהנא בימי רבי ליעזר. רבי שמעון בר כהנא הוה מסמך לרבי ליעזר עברון על חד סייג אמר ליה אייתי חד קיסם ניחצי שניי. חזר ואמר לא תיתי לי כלום. אמר דאין אתי כל בר נש ובר נש מיעבד כן הוה אזיל סייגה דגוברה. רבי חגיי הוה מסמך לרבי זעירא עבר חד טעין חד מוכל דקיסין אמר ליה אייתי לי חד קיסם ניחצי שניי. חזר ואמר ליה לא תיתי לי כלום דאין אתי כל בר נש ובר נש מתעבד כן הא אזלא מוכלה דגברא. רבי זעירה כשר כל כך. אלא מילין דיצרן שמע לך נעבדינן. אנשי אלכסנדריאה הביאו חלותיהם מאלכסנדריאה ולא קיבלו מהם. אמר רבי בא מרי ולא רבי חייא רובה היא. עוד הוא אית ליה וגזרו עליהם והחזירום. אנשי הר צבועים הביאו ביכורים קודם לעצרת ולא קיבלו מהם. תנינן תמן אין מביאים בכורים משקים. רבי הילא בשם רבי לעזר כיני מתניתא אין עושים בכורים משקים אפילו משזכו בהם בעלים. והתני דרך ביכורים משקה להביאן מנין שיביא תלמוד לומר תביא. תיפתר שלקטם משעה הראשונה על מנת כן. וכאן לא לקטן משעה ראשונה על מנת כן. ואתייא כמאן דאמר פסחם של נשים רשות. תני האשה עושה פסח הראשון לעצמה. והשני טפילה לאחרים דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר האשה עושה פסח שני לעצמה אפילו בשבת ואין צריכה לומר הראשון. רבי שמעון בן אלעזר אומר האשה עושה פסח ראשון טפילה לאחרים ואינה עושה פסח שני. מה טעמא דרבי מאיר איש שה לבית אבות. אם רצו שה לבית. מה טעמא דרבי יוסי איש שה לבית אבות כל שכן לבית. מה טעמא דרבי שמעון בן אלעזר איש ולא אשה. מה מקיימים רבנים איש פרט לקטן. אמר רבי יונה ואפילו למאן דאמר חובה שנייא היא שהדבר מסויים שמא יקבע הדבר חובה. לא כן סברנן מימר קודם לשתי חלות לא יביא ואם הביא כשר. שנייא

funiculo & exterius, a funiculo & interius: Dictum est; a funiculo & exterius: Dicit R. Jona: Vel si dicas a funiculo & interius non curarunt propter adspectum oculi in navi. Quando? Quando erat Simeon bar Channa in diebus R. Eliefer. R. Simeon bar Channa, cum innixus esset תו R. Eliefer, cum transirent per quandam sepem, dixit illi: Affer mihi festucam, ut detegrum meos dentes: Iterum dixit: Ne afferas: Dixit: Si pertransiens omnis homo ita faciat, sepes hujus viri absumetur: Rabi Chagiai innixus erat תו R. Zehera; cum aliquis transiret onustus lignis; Dixit illi: Affer mihi festucam; ut detergam meos dentes; Iterum dixit: Ne afferas: Etenim si omnis homo pertransiens ita faceret, destrueretur onus hujus viri: R. Zehera hæc omnia permittebat: Quæ tibi eorum formator præcepit, nobis facienda sunt. Viri Alexandriæ adduxerunt placentas suas de Alexandria, at non receperunt ab ipsis. Dicit R. Ba Mari: Nonne est R. Chijah magnus? Præterea dicit: At de ipsis decreverunt, & remiserunt: Viri montis Zeboim attulerunt primitiva ante Pentecosten, & non receperunt ab eis. Ibi legimus: Non adducunt primitiva liquida: Rabi Ela nomine R. Eliefer: Ita se habe- Misna. Primitiva non faciunt liquores: vel si ea acquisierint domini. Atqui extat traditio: Consuetudo est, ut primitiva afferantur liquida: Unde probatur, quod adducat? Ex eo quod dictum est: *Adduces*. Potest exponi, quod ea collegerit a primo tempore hoc pacto: Et hic quando ea non collegerit a primo tempore hoc pacto. Et concluditur juxta mentem illius qui dicit: Pascha mulierum est arbitrarium. Traditio: Mulier potest facere Pascha primum seorsim, & in secundo associabitur cum aliis; verba R. Meir. R. Jose dicit: Mulier potest facere Pascha secundam seorsim, vel in Sabbatho, & non est necesse ut dicatur primum. R. Simeon ben Eliefer dicit: Mulier si faciat Pascha primum, associabitur cum aliis, at non faciet Pascha secundum: Quænam est ratio R. Meir? *Vir agnum in domum patrum*. Si velint, possunt afferre agnum pro domo. Quænam est ratio R. Jose? *Vir agnum in domum patrum*. Multo magis pro domo. Quænam est ratio Rabi Simeonis ben Eliefer? *Vir*. Non fœmina: Quomodo explicant sapientes? *Vir*: Excludit parvulum. Dicit R. Jona: Vel juxta mentem illius qui dicit: Ex debito: Diversum est: Quia res constituta est, fieri potest, ut statueretur res ex de-

היא שהדבר מסויים שמא יקבע הדבר חובה . ולא כן תנינן אם באו תמימים יקרבו. שנייא היא שהדבר מסויים שמא יקבע הדבר חובה . אריסטון הביא ביכוריו מאפמיא וקיבלו ממנו . תמן תנינן אין מביאים תרומה מחוץ לארץ לארץ . ויבואו ביכורים . אמר רבי הושעיה ביכורים באחריות הבעלים . תרומה אינה באחריות הבעלים . אם אומר את כן אף הם מרדפים לאחריה לשם.

debito; Non ita dicendum putamus; Si anticipet duas placentas, non adducet, si adducat erit legitimum. Diversum est, quia res constituta est fieri potest ut statueretur res ex debito. Nonne ita legimus; Si adducantur perfecta, sepelientur? Diversum est, si res constituta est fieri potest, ut res statuatur ex debito. Aristoa adduxit primitiva sua de Apamia, & receperunt ab eo: Ibi legimus. Non adducunt separationem de locis extra terram in terram: Et adducunt primitiva: Dicit Rabi Osajah: In primitivis tenentur domini cautione futuri damni; in separatione domini non tenentur cautione futuri damni: Si ita dicas: Ipsi quoque illuc post eos insequentur.

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Præputio arborum

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א הנוטע לסייג לקורות ולעצים פטור מן הערלה אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים בזמן שנטע לסייג ולקורות ולעצים דבר הראוי להם אבל נטע לסייג לקורות ולעצים דבר שאין ראוי להם חייב בערלה נטעו לעצים וחשב עליו לאכילה מאימתי מונה לו משעת נטיעתו.

ב הנוטע לרבים חייב ורבי יהודה פוטר רבי שמעון בן אלעזר אומר משמו

CAPUT PRIMUM.

I.

Iquis planet pro sepe, pro tignis, pro lignis, absolvitur a præputio. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: De quo hæc dicta sunt? Quando plantet pro sepe, pro tignis, & pro lignis rem, quæ sit illis conveniens; at si plantet pro sepe, pro tignis, & pro lignis, quod non sit illis conveniens, obligatur ad præputium; Si plantet pro lignis, & cogitet de eo pro cibo; a quo tempore numerat? a tempore ejus plantationis.

II. Si plantet pro multis, obligatur: Et R. Jehuda absolvit. R. Simon ben Elie-

הנוטע לרבים חייב בערלה העולה לרבים פטור מן הערלה הנוטע בספינה ובעציץ ובראש הגג חייב בערלה נזרעו בעציץ שאינו נקוב נשבר וחזר ונזרעו בעציץ נקוב אם יכול לחיות חייב ואם לאו פטור כיצד יודע אם יכול לחיות ואם לאו חופר לו גומא בארץ ונוטעו בה אם יכול לחיות חייב ואם לאו פטור.

ג אילן העולה מן הנזע ובין מן השרשים חייב רבי יהודה אומר העולה מן הנזע חייב מן השרשים פטור הקדישו ואחר כך נטע פטור נטע ואחר כך הקדיש ופראו מאימתי מונה לו משעת נטיעתו.

ד גוי שהרכיב עץ מאכל על גבי עץ סרק מונה לו משעת נטיעתו רבי יוסי אומר נוטעים יחור של ערלה ואין נוטעים אגוז של ערלה מפני שהוא פרי ואין מרכיבים כפניות של ערלה רבי שמעון בן אלעזר אומר סמני ערלה עולים באחד ומאתים צובע בהם בבלול והולכים אחר הרוב.

ה רבי שמעון בן אלעזר אומר בשר בחלב מותר בהנאה בעלי מומים אסורים כל שהם רבי יוסי אומר ובעלי מומים יבקר. תנור שהסיקו בקלפי ערלה אם חדש יותץ אם ישן יוצן אפה ובשל בגחלים מותר אפה בכולם מותר חוץ מעצי אשרה.

ו אפר בגדים שנתנגעו ועפר בתים שנתנגעו אסורים בהנאה ספק ערלה בארץ ישראל אסור בסוריה ובחוצה לארץ מותר כיצד כרם ושדה שנטע ירק וירק נמכר חוצה לו ספיקו בארץ ישראל אסור בסוריא ובחוצה לארץ מותר רבי יהודה אומר אף זה ספקו בסוריא אסור איזהו ספיקו מותר כרם שנטוע ירק ושדה ירק בצדו וירק נמכר חוצה לו ספקו בארץ ישראל אסור בסוריא ובחוצה לארץ מותר.

Eliefer dicit, fuo nomine: Qui plantat pro multis, obligatur ad præputium; quod adfcendit pro multis, abfolvitur a præputio. Qui plantat in navi, & in vafe hortenfi, & in fummitate tecti, obligatur ad præputium; Si feratur in vafe hortenfi, quod non fit perforatum, fi rumpatur, atque iterum feratur in vafe hortenfi non perforato, fi poffit confervari, obligatur, fi minus, abfolvitur: Quomodo cognofcet utrum poffit confervari necne? Effodiet illi foveam in terra, & in ea plantabit, fi poffit confervari, obligatur, fi minus, abfolvetur.

III. Planta quæ adfcendit five ex trunco, five ex radice, obligatur: Rabi Jehuda dicit: Si adfcendit ex trunco, obligatur, fi ex radice, abfolvitur: Si eam fanctificet; & deinde plantet, abfolvitur; fi plantet, & deinde fanctificet, & redimat; A quo tempore illi numerabit? a tempore fuæ plantationis.

IV. Si gentilis inferat arborem frugiferam fuper arbore fterili, numerabit a tempore fuæ plantationis: R. Jofe dicit: Poteft plantari ramus præputii, at non poteft plantari nux præputii, quia eft fructus; neque licet inferere fpathas præputii. R. Simeon ben Eliefer dicit: Colores præputii adfcendunt in uno & ducentis; poteft tingere illis in commixto, & incedunt poft majorem partem.

V. Rabi Simeon ben Eliefer dicit: Caro cum lacte licita eft ufu; Vitiata funt vetita quantalacunque; R. Jofe dicit: Vitiata fepelientur; Furnus fi calefiat corticibus præputii, fi fit novus, rumpetur; fi vetus, frigefaciet; Si coquat & elixet in prunis erit licitum; Si coquat in omnibus, erit licitum, exceptis lignis lucus.

VI. Cinis veftium, quæ lepra affectæ fuerint, & pulvis domorum leprofarum, funt ufu vetiti: Dubium præputii in terra Ifrael, eft vetitum, in Syria & extra terram, erit licitum: Quomodo? Si vinea & ager olere plantatus fit, & vendatur olus extra illum, ejus dubium in terra Ifrael eft vetitum, in Syria & extra terram eft licitum. Rabi Jehuda dicit: Vel in hoc ejus dubium in Syria eft vetitum. Quodnam eft ejus dubium licitum? Si vinea plantata fit olere, & ager oleris fit plantatus in ejus latere, fi vendatur extra illum, ejus dubium in terra Ifrael eft vetitum, in Syria atque extra terram eft licitum.

VII.

ז הרי שנמצא נטועה קטנה בתוך שדהו ספיקו בארץ ישראל אסור בחוצה לארץ ובסוריא מותר רבי אליעזר בר יוסי אומר משם רבי יוסי בן דורמסקית שאמר משם רבי יוחנן בן נורי שאמר משם רבי אליעזר הגדול אין ערלה בחוצה לארץ.

VII. Siquis inveniat plantam parvam in suo agro, ejus dubium in terra Israel est vetitum, extra terram & in Syria est licitum. R. Eliefer bar R. Jose dicit nomine Rabi Jose ben Dormaschit, qui dicebat nomine R. Jochanan ben Nuri, qui dicebat nomine R. Eliefer magni, quod non sit præputium extra terram.

TRA-

TRACTATUS DE ARBORE PRÆPUTIATA

Gemara Hierosolymitana illustratus

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א הנוטע לסייג ולקורות פטור מן הערלה . רבי יוסי אומר אפילו אמר הפנימי חייב והחיצון לסייג הפנימי חייב והחיצון פוטר.

ב עת שבאו אבתינו לארץ ומצאו נטוע פטור . נטעו אף על פי שלא כיבישו חייב . הנוטע לרבים חייב . רבי יהודה פוטר. הנוטע ברשות הרבים והנכרי שנטע והגזלן שנטע והנוטע בספינה והעולה מאיליו חייב בערלה.

ג אילן שנעקר והסלע עמו אם יכול לחיות פטור ואם לאו חייב . נעקר הסלע מצידו ויעזעתו המחרישה או שזיעזעתו ועשאו כעפר אם יכול לחיות פטור . ואם לאו חייב.

ד אילן שנעקר ונשתייר בו שורש

CAPUT PRIMUM.

I.

QUI plantaverit pro sepe, & tignis, absolvitur a præputio. R. Jose dicit: Vel si dicat; quod interius est, cedat in cibum, & exterius in sepem, interius obligatur, & interius absolvitur.

II. Quo tempore ingressi sunt patres nostri in terram, quod plantatum invenerunt, liberum fuit; Si plantassent, & non subegissent terram, obligabatur; Si plantet pro multis, obligatur; Rabi Jehuda absolvit; Si plantet in loco publico, & alienigena si plantet, & raptor si plantet, si plantet in navi, & quod per se natum est, obligatur ad præputium.

III. Arbor quæ eradicata est, & petra cum ea, si possit vivere, absolvitur, si minus, obligatur: Si evellatur lapis ab ejus latere, aut eum dimoverit aratrum, & fiat quasi pulvis, si possit vivere, absolvitur, si minus obligatur.

IV. Si arbor eradicata fuerit, & in ea, relinquatur radix, absolvitur: Et quan-

פטור . וכמה יהי בשורש רבן גמליאל משום רבי לעזר בן יהודה איש ברתותא כמחט של מתון.

ה אילן שנעקר ובו בריכה והוא חיה ממנו חזרה זקינה להיות כבריכה . הברכה שנה אחר שנה ונפסקה מונה משעה שנפסקה סיפוק הנפנים סיפוק על סיפוק אף על פי שהבריכם בארץ מותר . רבי מאיר אומר מקום שכוחה יפה מותר. ומקום שכוחה רע אסור . בריכה שנפסקה והיא מליאה פירות אם הוסיף במאתים אסור.

ו נטיעה של ערלה ושל כלאי הכרם שנתערבו בנטיעות הרי זה לא ילקוט . ואם ליקט יעלו באחד ומאתים ובלבד שלא יתכוין ללקוט. רבי יוסי אומר יתכוין וילקוט ויעלו באחד ומאתים .

ז העלים והלולבים ומי גפנים והסמדר מותרים בערלה וברבעי ובנזיר ואסורים באשירה . רבי יוסי אומר הסמדר אסור מפני שהוא פרי . רבי ליעזר אומר המעמר בשרף הערלה אסור . אמר רבי יהושע שמעתי בפירש שהמעמר בשרף העלים ובשרף העיקרים מותר . בשרף הפגים אסור מפני שהוא פרי.

ח ענקוקלות והחרצנים והזגים והתמד שלהם קליפי רימון והנץ שלו קליפי אגוזים והגרעינים אסורים בערלה ובאשירה ובנזיר . ומותרים ברבעי והנובלות כולם אסורות.

ט רבי יוסי אומר נוטעים ייחור של ערלה . ואין נוטעים אגוז של ערלה מפני שהוא פרי . ואין מרכיבים בכפניות של ערלה.

פרק ראשון

הלכה א הנוטע לסייג ולקורות פטור כו' . כתיב ונטעתם כל עץ מאכל . את שהוא למאכל חייב . לסייג ולקורות לעצים פטור . מעתה אותו של מאכל אפילו חישב עליו לסייג יהא חייב. תלמוד אמר עץ מאכל רבי יוסי ילמד דבר מתחילתו ממשמע שנאמר שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל . וכי אין יודעים שבעץ מאכל הכתוב מדבר מה

quanta erit ejus radix? Raban Gamaliel nomine R. Eliefer ben Jehuda viri Bartota, ut acus extensionis.

V. Si arbor eradicata fuerit, & in ea fuerit propago, & ex ea vixerit, fiet ut vetus sit instar propaginis: Si propagaverit uno anno post alterum, computabit ab illo tempore, quo succidit. Ligatio vitium, & ligatio super ligationem, licet eas propagaverit in terra, licita est: R. Meir dicit: Locus, cujus virtus optima est, est licitus; & locus, cujus virtus mala sit, est interdictus: Si propago fuerit succisa, & fuerit plena fructuum, si addiderit ad ducenta, est interdicta.

VI. Plantam præputiatam, & heterogenea vineæ, si commisceantur cum plantis non colliget: Si vero colligat, adscendent in uno & ducentis, dummodo non habeat intentionem colligendi. R. Jose dicit; Vel si habeat intentionem colligendi, adscendet in uno & ducentis.

VII. Folia & racemi, & aquæ vitium, & uva prima absolvuntur propter præputium, & annum quartum, & Nazyræum, & sunt interdictæ in luco. R. Jose dicit: Uva prima vetita est, quia est fructus: R. Eliefer dicit: Siquis condenset succo arboris præputiatæ, est vetitum. Dicit R. Jehosua: Audivi explicationem: Siquis condenset succo foliorum, & succo radicum, erit licitum; Si succo grossorum, erit vetitum, quia sunt fructus.

VIII. Uvæ immaturæ, grana, pelliculæ uvarum, & earum vinacea, putamiaa malorum citriorum, & flos eorum, putamina nucum, & nuclei sunt vetiti in arbore præputiata, & in luco, & in Nazyræo, & liciti in anno quarto; & decidui fructus omnes sunt interdicti.

IX. R. Jose dicit: Plantant ramum arboris præputiatæ, at non plantant nucem præputiatam, quia est fructus, & non inserunt spathas palmæ præputiatæ.

Finis capitis.

CONstitutio I. Qui plantaverit pro sepe, & pro tignis, absolvitur &c. Scriptum est: *Et plantaveritis omnem arborem fructiferam*. Quod tu comedes, tenetur. Pro sepe, pro tignis, & pro lignis absolvitur: Hinc propter arborem pro cibo, vel si cogitet de ea pro sepe, tenetur. Idcirco dictum est: *Arborem fructiferam*. R. Jose docet rem ab suo principio ex sensu literali: Dictum est enim: *Tribus annis erit vobis præputiata, non comedetur:* Num ignorabant, quod de arbore fructifera textus

תלמוד לומר ונטעתם כל עץ מאכל ארת שהוא למאכל חייב . לסייג ולקורות ולעצים פטור . רבי יונה למד דבר מסופו ממשמע שנאמר ובשנה החמישית תאכלו את פריו להוסיף לכם תבואתו . וכי אין אנו יודעים שבעץ מאכל הכתוב מדבר מה תלמוד לומר ונטעתם כל עץ מאכל . ארת שהוא למאכל חייב. לסייג ולקורות ולעצים פטור . תני רבן שמעון בן גמליאל אומר במה דברים אמורים בזמן שנטע לסייג ולקורות ולעצים דבר שהוא ראוי להם . נטע דבר שאינו ראוי להם חייב . יאות אמר רבן שמעון בן גמליאל . מה טעמון דרבנים . אמר רבי זעירא במשנה סדר נטיעתם לעצים ברוצף לקורות במשפה לסייג מקום הסייג מוכיח עליו׃ תני בשם רבי מאיר כל האילנות באים למחשבת פטור מן הזית ומן התאינה רבי מאיר כדעתיה דאמר כל אילנות אילן סרק חוץ מזית ותאינה . תני בשם רבי שמעון אין לך בא למחשבת פטור אלא שלשת המינין בלבד רימון ושקמים וצלף . מהו שיהו חייבים במעשר . תפלוגתא דרבי בא בר ממל ודרבי הילא דאיתפלגון המשמר פירותיו לעצים רבי בא בר ממל אמר חייב. רבי בשם רבי יוסי אמר פטור . רבי בא בר ממל אמר חייב מן הדא ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך . ממה שיש לך ואין לו את חייב ליתן לו׳. יצא הבקר שידך וידו שוים בו . הוא לקט . היא שכחה. היא פיאה. היא הבקר. רבי הילא בשם רבי יוסי אמר פטור מן הדא כוסבר שזרעה לזרע ירקה פטור . שנייא היא כוסבר שיש לו גורן אחרת. והיידא אמר דא המקיים מליאה של כרוב לזרע בטלה דעתו . קלחין יחידין לא בטלה דעתו. אמר רבי יונה והוא שליקט ירק. אבל לא אם ליקט ירק כך אנו אומרים עצים חייבין במעשרות מהו שיהו אסורים משום גזל . וכי עצים אינם אסורים משום גזל. מה צריכא ליה כגון אילין תותייא דלא אית בהון ממש .

tus loqueretur ? Cur igitur dictum est : *Et plantaveritis omnem arborem fructiferam ?* Illa , quam comedes , obligatur : Si pro sepe , tignis & lignis , absolvitur. R. Jona docet rem ab suo fine ex sensu literali : Dictum est enim : *Et anno quinto comedetis fructus ejus , ut addatur vobis proventus ejus :* Num ignoramus , quod de arbore fructifera textus loquatur ? Cur igitur dictum est : *Et plantaveritis omnem arborem fructiferam ?* Illa quam tu comedes obligatur ; Si pro sepe , tignis , & lignis , absolvitur. Traditio: Raban Simeon ben Gamaliel dicit : De quo hæc dicta sunt ? Quando plantet pro sepe , tignis , & lignis , quod sit illis conveniens; Si non sit illis conveniens tenetur . Recte dicit Raban Simeon ben Gamaliel : Quænam est ratio sapientum? Dicit R. Zehera in Misna ; Ordo plantandi pro lignis pro conjunctione tignorum , pro comminutione sepis; locus sepis de illo probat . Traditio nomine R. Meir : Omnes arbores si adducantur in computum , erit licitum , excepta olea , & ficu : Rabi Meir juxta suam sententiam dicit : Omnes arbores , sunt arbor sterilis , excepta olea , & ficu . Traditio nomine R. Simeonis : Non est tibi , quæ veniat in computum , quod absolvatur , exceptis tribus speciebus duntaxat , sc. malogranatum , sycomorus , & capparis : Num obligantur ad decimas? Dissensio est Rabi Ba bar Mimal , & R. Ela : Dissentiunt : Si custodiat ejus fructus pro lignis ; R. Ba bar Mimal dicit : Obligatur. R. Ela nomine R. Jose dicit: Absolvitur : R. Ba bar Mimal dicit: Obligatur ex hoc textu : *Et veniet Levita, quia non est illi pars , & possessio tecum :* Ex eo quod est tibi , & non est illi , tu debes illi dare ; Excluditur commune , in quo manus tua , & manus illius sunt æquales ; sc. spicilegium , manipulus oblivine relictus, & angulus, & commune . Rabi Ela nomine Rabi Jose dicit : Absolvitur ex hoc loco . Si serat coriandrum pro semine oleris , absolvitur : Diversum est coriandrum , in quo est alia area : Et hoc est quod dicit : Si conservetur plenitudo brassicæ pro semine , aboletur ejus intentio : Si caules peculiares , non aboletur ejus intentio : Dicit R. Jona : Dummodo colligat olus ; at si non colligat olus; Nos ita dicimus : Ligna obligantur ad decimas: Num erunt interdicta respectu rapinæ ? Num ligna non sunt interdicta respectu rapinæ ? Cur necesse est ? Uti sunt arbores mori , in quibus nihil est solidi . Si malogranatum planteo nomine

רימון שנטעו לשם רימון . בנות הדס שנטעם לשם בנות הדס . אית תניי תני חייב . אית תניי תני פטור . אמר רב חסדא מאן דאמר חייב במקום שרוב משמרים . מאן דאמר פטור במקום שהרוב משמרים . רבי יוסי בעי אם במקום משמרים למה לי חישב אפילו לא חישב . כך אנו אומרים זית ותאינה עד שיחשוב עליהם · אלא אפילו מחצה משמרים ומחצה שאין משמרים . אמר רבי מתיה מן דבתרתה מקום שאין רוב משמרים אפילו לא חישב פטור . רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק גפן שעלת במקום חורשים פטורה מן הערלה. אמר רבי יוסי אפילו נטעה . והתנינן העולה מאיליו חייב בעורלה . תמן בשנטעם במקום יישוב . ברם הכא שנטעה במקום חורשים . אמר רבי אליעזר הדא דתימר בשאינה עושה כדי טפילתה . אבל אם היתה עושה כדי טפילתה חייבת . רב הונה שאל אתרוג שנטעו למצוותו מהו שיהא חייב בערלה . חזר רב הונה ואמר אתרוג שנטעו למצותו חייב בערלה . ולא כן תנינן ולקחתם לכם ולא מן המצוה . תמן ולקחתם לכם בדמים לא מן המצוה · ברם הכא כמה דתימר גבי שופר יום תרועה יהיה לכם מכל מקום . והכא שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל מכל מקום . מה בינו למשמר פירותיו לעצים . כשם שהוא רוצה בפריו כך הוא רוצה בעצו . ברם הכא רוצה בעצו . ברם הכא רוצה הוא בפריו ואין רוצה בעצו . ועוד מן הדא דאמר רבי חנינה פרי אם אומר עצו אין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח. בחג מה דמי לה . זית שנטעו להדליק בו בחנוכה . אמר רבי יוסי בר בון זה דבר תורה וזה מדבריהם . ואת אמר הכין מה דמי לה . זית שנטעו להדליק בו את המנורה וזה דבר תורה וזה דבר תורה . רבי שמעון בן יקים בעא קומי רבי יוחנן נטעו צד התחתון לסייג והעליון למאכל . צד התחתון למאכל והעליון לסייג . אמר ליה היא הדא היא הדא . היא צד

ne malogranati : Si plantas myrti plantet nomine plantæ myrti . Est qui docet , quod obligetur , & est qui docet , quod absolvatur : Dicit R. Chasda , qui dicit quod obligetur ; intelligitur de loco , ubi major pars custodit ; qui dicit quod absolvatur ; intelligitur de loco , ubi major pars non custodit : R. Jose quæsivit . Si in loco ubi custodiunt , quorsum supputatio ? Vel si non fuerit supputatio : Sic nos dicimus : Olea , & ficus, donec cogitaverit de illis : Vel si dimidia pars custodiat , & dimidia pars non custodiat . Dicit R. Mathia ex Debatartha in loco, ubi major pars non custodiat, vel si non cogitet, absolvitur . R. Jochanan nomine R. Simeonis ben Josadak : Vitis si adscendat in loco arationis , absolvitur ab arbore præputiata . Dicit R. Jose : Vel planta . Atqui legimus : Si per se adscendat , obligatur ad arborem præputiata : Ibi agitur , quando plantetur in loco culto; profecto hic quando plantetur in loco arationis. Dicit R. Eliefer : Quod dicis, intelligitur, quando non faciat juxta mensuram accessoii; at si faciat juxta mensuram accessorii , obligatur. R. Huna quæsivit; Si citrum ferat juxta præceptum suum quid erit? Num obligatur ad arborem præputiatam? Iterum R. Huna dixit: Si citrum ferat juxta præceptum suum , non obligatur ad arborem præputiatam ? At non ita legimus : *Et sumetis vobis*. At non ex præcepto : Ibi *& sumetis vobis* : Nummis , non ex præcepto . Profecto hic sicut dicis de cornu : *Dies clangoris erit vobis* : Ex omni loco : Et hic : *Tribus annis erit vobis præputiata non comedetur ;* Ex omni loco : Qundnam est discrimen inter ipsum & custodientem fructus suos pro lignis ? Sicut ipse numerat e?us fructus, ita pariter ipse numerat ejus ligna: Profecto hoc loco ipse numerat ejus fructus , at non numerat ejus ligna: Et præterea probatur ex eo quod dicit R. Chanina : Fructus: Si dicat lignum ; homo illo non satisfacit debito suo in Paschate. In festo Tabernaculorum quid simile est ? Si oleam plantet, ut accendat in Chanucha; Dicit R. Jose bar Bon: Hoc est ex lege , & illud ex verbis scribarum ; & tu ita dicis? Quid illi simile est? Si oleam plantet, ut accendat candelabrum; Hoc est ex lege , & illud pariter est ex lege . R. Simeon ben Jakim quæsivit coram R. Jochanan : Si plantet latus inferius pro sepe, & superius pro cibo, si latus inferius pro cibo, & superius pro sepe; Respondit : Tam hoc quam illud ; sive la-

התחתון לסייג והעליון למאכל . היא צד העליון לסייג והתחתון למאכל. כיצד הוא יודע. אמר רבי יונה מביא ומודה ומסיים עד באן לסייג מכאן ואילך למאכל . רבי זעירא בעי ניחא צד התחתון לסייג והעליון למאכל . צד התחתון למאכל והעליון לסייג גרל מתוך איסור ואת אמר הכן . רבי זעירא כדעתיה דאמר רבי זעירא בשם רבי יונתן בצל של כלאי הכרם שעקרו ושתלו אפילו מוסיף כמה אסור שאין גידולי איסור מעלים את האיסור. נטעו לסייג וחישב עליו למאכל. בא במחשבה . למאכל וחישב עליו לסייג לא כל המינו . נטעו שנה ראשונה לסייג מכאן ואילך חישב עליו למאכל מכיון שחישב בו מחשבת חיוב יהא חייב. והתנינן רבי יוסי אומר אפילו הפנימי למאכל והחיצון לסייג הפנימי חייב והחיצון פטור. תמן למאכל למאכל לעולם. לסייג לסייג לעולם . ברם הכא מכיון שעירב בו מחשבת חיוב יהא חייב. נטעו שלש שנים לסייג מכאן ואילך חישב עליו למאכל והוסיף תוספתו רבי ירמיה אמר התוספת פטור. רבי בא אמר התוספת חיוב. אמר רבי יוסי הדא דרבי ירמיה מתחמיא קשיא ולית היא אלא ניחא כהדא דתני שדה שהביאה שליש לפני גוי ולקחה ישראל . ורבי עקיבה אומר התוספת פטור . וחכמים אומרים התוספת חיוב . והכא עיקרו פטור ותוספתו חיוב : אמר רבי יוחנן דברי רבי ישמעאל כל שאין לו ערלה אין לו רבעי . רבי יוחנן בעי עד שיהא לו שלש שנים ערלה . אמר רבי יונה עיקר ערלה צריכה ליה אין עיקר ערלה פחות שנים . אמר רבי יוסי עיקר רבעי צריכה ליה כל שאין לו ערלה אין לו רבעי . תני אילן שמקצתו נטוע בארץ ומקצתו חוץ לארץ מכיון שמקצתו נטוע בארץ כילו כולו בארץ דברי רבי . רבן שמעון בן גמליאל אומר הנוטע

latus inferius pro sepe, & superius pro cibo; sive latus superius pro sepe, & inferius pro cibo; Quomodo cognoscetur? Dicit R. Jona; Adducet, & metietur, & definiet; usque huc pro sepe, hinc & ulterius pro cibo. R. Zehira quæsivit: Concedatur de latere inferiori pro sepe, & de superiori pro cibo; de latere inferiori pro cibo, & de superiori pro sepe, crescit in vetito, & tu ita dicis? R. Zehera juxta suam sententiam; Etenim dicit R. Zehera nomine R. Jonathan: Si cepa miscellæ vineæ eradicetur, atque evellatur, vel si addatur plurimum vetiti; incrementa vetiti non faciunt adscendere vetitum: Si plantet pro sepe; & cogitet super illa pro cibo, venit juxta cogitationem: Si pro cibo, & cogitet super illa pro sepe, non comedet ex ea. Si plantet anno primo pro sepe, & hinc & ulterius cogitet super ea pro cibo, postquam cogitavit de ea cogitatione obligationis, obligatur. Atqui legimus: R. Jose dicit: Vel si interius fuerit pro cibo, & exterius pro sepe, interius obligatur, & exterius absolvitur. Ibi pro cibo, pro cibo in perpetuum, pro sepe, pro sepe in perpetuum. Profecto hoc loco postquam commixta est cogitatio obligationis, obligatur. Si plantet tres annos pro sepe, hinc & ulterius cogitet super illa pro cibo, & addat ejus additamentum, R. Hieremia dicit: Ejus additamentum absolvitur. R. Ba dicit: Additamentum obligatur: Dicit Rabi Jose: Hæc sententia Rabi Hieremia ostendit objectionem; & non potest esse, nisi concedatur juxta illud, quod traditur. Si ager maturuerit tertiam partem gentili, & illum emerit Israelita; R. Akiba dicit: Incrementum absolvitur; & sapientes dicunt: Incrementum obligatur. Et hic ejus radix absolvitur, & ejus incrementum obligatur. Dicit Rabi Jochanan ex verbis R. Samuelis: Cui non est præceptum arboris præputiatæ, non est præceptum anni quarti: R. Jochanan vult, donec illi sint tres anni arboris præputiatæ: Dicit R. Jona: Si radix arboris præputiatæ sit illi necessaria, si non sit necessaria radix arboris præputiatæ, minus biennio. Dicit Rabi Jose: Radix plantæ anni quarti est illi necessaria, si non sit illi præceptum arboris præputiatæ, non erit illi præceptum anni quarti. Traditio; Si pars arboris plantata sit in terra, & pars extra terram; postquam ejus pars plantata est in terra, reputatur perinde ac tota plantata sit in terra; Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Latus

בארץ חייב. הנוטע חוץ לארץ פטור. רבי אבהו בשם רבי יוחנן נעשה כטבל וכמעושר מעורבים מזה על זה. רבי זעירא בשם רבי יוחנן שורש פטור פוטר מה כרבי דרבי אמר שורשים חיים זה מזה דברי הכל היא. הכא שורש פטור פוטר הכם דתימר שורש פטור פוטר בשורש ישן שהשריש מתוך שלו לתוך של חבירו אבל אם השריש מחוץ לארץ בארץ לא ברא. שורש פטור פוטר. והתנינן רבי יוסי אומר אפילו הפנימי למאכל והחיצון לסייג הפנימי חייב והחיצון פטור. ויפטור צד החיצון לצד הפנימי. רבי זעירא אמר לה סתם רבי לא בשם רבי לעזר ראוי הוא לחשוב עליו לחייבו. רבי יוסי בשם רבי יוחנן שרשים אין בהם ממש. אמר רבי זעירא לרבי יסא בפירוש שמעתנה מן דרבי יוחנן או בערלה הויתון קיימים ואתדכרת הדא מילתא בביכורים ואמר שרשים אין בהם ממש. אמר רבי זעירא הם דתימר שורשים אין בהם ממש בשהשרישו מחוץ לארץ לארץ. אבל משהשרישו מהארץ לחוצה לארץ. שרשים יש בהם ממש. סיפקה לזקינה פטור לחוץ לארץ פטור. להקדש חייב לצד התחתון לצד העליון חייב. להקדש חייב שהוא ראוי לפדותו ולחייבו. לצד העליון חייב שהוא ראוי לחשוב עליו ולחייבו. רבי יוסי כרבן שמעון בן גמליאל אפילו יסבור כרבי ערלה תלויה לדעתו ומעשרות אינם תלויין לדעתו.

הלכה ב ונטעתם פרט לשנטעו גוים עד שלא באו ישראל לארץ רבי הונא בשם רבי אבא הדא אמרה שורש פטור פוטר. נטעו אף על פי שלא כיבשו חייב וכרבי ישמעאל דאמר כל ביאות האמורות בתורה לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו. שבע שכיבשו ושבע שחילקו. רבי הילא בשם רבי לעזר מודי רבי ישמעאל בחלה ובערלה. ותני כן כבואכם לפי

tus quod plantatum est in terra, obligatur: Quod plantatum est extra terram, absolvitur. R. Abau nomine Rabi Jochanan. Reputatur sicut indecimatum, & decimatum, quæ inter se fuerint commixta. R. Zehera nomine R. Jochanan: Si eradicet liberum, absolvit: Quid juxta mentem Rabi? Etenim Rabi dicit: Radices vivæ, altera cum altera, ex omnium consensu est. Hic si eradicet liberum absolvit: Quod dicis; Si eradicet liberum absolvit, quasi eradicet vetus, quod radices egerit ex suo agro in agro socii sui; at si eradicet extra terram, ut in terra, nihil inservit: Si eradicet liberum, absolvit: Atqui legimus: R. Jose dicit: Vel si interius fuerit pro cibo, & exterius pro sepe, interius obligatur, & exterius absolvitur: Et absolvatur latus exterius pro latere interiori: R. Zehera dicit absolute; Rabi non nomine R. Elieser; conveniens est, ut cogitet de ea, ut illam obliget. R. Jose nomine R. Jochanan; In radicibus nihil est solidi. Dixit R. Zehera τῷ R. Jose: Perspicue intelleximus ex sententia R. Jochanan, aut de arbore præputiata vos explicatis; Hic agitur de primitivis, & dicit, quod in radicibus nihil sit solidi: Dicit R. Zehera, quod dicis, quod in radicibus nihil sit solidi, intelligitur, quando radices egerint ex locis extra terram in terra; at quando radices egerint ex terra in locis extra terram, in radicibus est aliquid solidi; Si dubium sit, utrum sit vetus absolvitur, extra terram absolvitur: Si pro sanctitate, obligatur; pro latere inferiori, pro latere superiori obligatur; pro sancto obligatur, quia conveniens est ut redimatur, atque ut obligetur. Pro latere superiori obligatur, quia conveniens est, ut de eo cogitet, & illam obliget. R. Jose bar Raban Simeonis ben Gamaliel, licet putet juxta mentem Rabi; arbor præputiata dependet ab ejus intentione, at decimæ non dependent ab ejus intentione.

Constitutio II. *Et plantaveritis:* Excludit si plantaverint gentiles, priusquam venirent Israelitæ in terram. R. Huna nomine R. Aba hoc dicit: Eradicatio liberi absolvit: *Si plantaverint*, vel si ñon subegerint, obligatur, & juxta mentem R. Ismaelis qui dicit; Omnis adventus qui memoratur in lege, post quatuordecim annos memoratur; septem in quibus subegerunt, & septem in quibus diviserunt; R. Ela nomine R. Eliezer: Consentit R. Ismael in placenta, & in arbore præputiata: Atqui extat traditio: *Quando veneritis*. Etenim quod im-

ששינה הכתוב משמעו שינו חכמים חיובו. רבי יונה בעי מחלפה שיטתיה דרב, ישמעאל תמן הוא אמר היא הוייה היא הקמה היא שבירה היא נפיצה היא גאולה היא פרייה. והכא הוא משנה בין לישן ללישן. נטעו לרבים חייב. רבי יהודה פוטר. מחלפה שיטתין דרבנים. תמן אינון אמרין ירושלם וחוץ לארץ אין מטמאים בנגעים. והכא אינון אמרין הכין. תמן ובא אשר לו הבית. פרט לירושלם שהיא לכל השבטים. ברם הכא ונטעתם מכל מקום. מחלפה שיטתיה דרבי יודה תמן הוא אומר אני לא שמעתי אלא בירת המקדש. והכא הוא אמר הכין. תמן הוא אמר אני לא שמעתי אלא בירת המקדש שמועה אמרה. ברם הכא נרמיה אמר. אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר כרבי שמעון בן אלעזר דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר משמו הנוטע לרבים חייב ברשות הרבים חייב בערלה. עלה מאליו פטור מן הערלה. הנוטע לרבים חייב ברשות הרבים פטור. הנוטע לרבים חייב כנוטע בתוך שלו. לרשות הרבים פטור בשגזל קרקע. ויש קרקע נגזל. אמר רבי הילא אף על פי שאין קרקע נגזל יש ייאוש לקרקע. רבי יאשיה מייתי נטיעות מחוץ לארץ בגושיהם ונציב לון בארץ. רבי יונה לשכרו שנים. רבי יוסי לשכרו רבעי. גוי שהרכיב אילן מאכל על גבי אילן סרק אף על פי שאין ישראל רשאי לעשות כן חייב בערלה. ערלה מאימתי הוא מונה לו משעת נטיעתו. רבי שמעון בן לקיש אמר בלבד דברים שהם באים במחשבה כגון חרובי צלמונה וחרובי גידורה. אבל ערבה בנטוע בארץ. רבי יוחנן אמר אפילו ערבה. והתנינן אין נוטעים ואין מבריכים ואין מרכיבין ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ראש השנה. ואם נטע או הבריך או הרכיב ייעקר. על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש דו פתר לה בערבה ניחא. על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר אפילו ערבה למה לי יעקר. שנייא היא שהם מתאחים בשביעית והיידא אמר דא הנוטע והמבריך והמרכיב

immutavit textus sensu literali, immutarunt sapientes ejus obligationem: Rabi Jona vult, quod varia sit sententia R. Ismaelis: Ibi dicit; Sive ipsa existat, sive sit fracta, sive sit dispersa, sive sit vendicata, sive sit redemta; At hic ipse veniat inter dictionem, & dictionem: Si plantet pro multis, obligatur: R. Jehuda absolvit. Diversa est sententia sapientum: Ibi nos dicimus: Hierosolymæ & loca extra terram non polluuntur plagis lepræ. At hic non ita dicimus: Ibi dictum est: *Ibit cujus est domus*. Excludit Hierusalem, quæ erat pro cunctis tribubus: Profecto hic: *Et plantaveritis:* Omnimode. Varia est sententia Rabi Jehuda: Ibi dicit: Non intellexi nisi domum sanctuarii; & hic ita dicit. Ibi ipse dicit: Non intellexi nisi domum sanctuarii: Quod ita dicit: Profecto hoc loco ipsemet dicit. Dicit Rabi Jose discipulus R. Bon: Potest exponi juxta mentem R. Simeonis ben Eliesér; Etenim extat traditio: R. Simeon ben Eliesér dicit nomine suo: Si plantet pro multis, obligatur ad arborem præputiatam: Si per se adscendat, absolvitur ab arbore præputiata: Si plantet pro multis, obligatur, si in potestate multorum, absolvitur; Qui plantat pro multis obligatur, quasi plantet in agro suo. In potestate multorum, absolvitur, quasi furetur fundum. Estne fundus, qui furto surripiatur? Dicit R. Ela; Licet non sit fundus, qui surripiatur, est tamen desperatio in fundo: R. Josia adduxit plantas ex locis extra terram cum suis glebis, & plantavit in terra. R. Jona pro lucratione annorum, R. Jose pro lucratione plantæ anni quarti: Traditio: Gentilis si inserat arborem frugiferam in arbore sterili, licet Israelitæ non ita facere liceat, obligatur ad arborem præputiatam; Arborem præputiatam a quo tempore numerabit? A tempore suæ plantationis. R. Simeon ben Lakisch dicit; Tantummodo res, quæ adducantur cum supputatione, e. g. siliquæ Salmon, & siliquæ Ghidoda. At salix quasi plantata sit in terra. R. Jochanan dicit: Vel salix: Atqui legimus: Non plantant, neque propagant, neque inserunt salicem anni septimi minus triginta diebus ante principium anni; si vero plantet aut propaget, aut inserat, evelletur. Ex mente R. Simeonis ben Lakisch hoc exponitur; De salice concedatur: Ex mente R. Jochanan hoc dicitur: Vel salix; quorsum evelletur? Diversum est; si illæ resarciantur in anno septimo: Et hac de causa hoc dicit: Si plantet, si propaget, si inserat triginta diebus ante

prin-

שלשים יום לפני ראש השנה עלתה לו שנה שלימה ומותר לקיימה בשביעית · פחות משלשים יום לפני ראש השנה לא עלתה לו שנה שלימה ואסור לקיימו בשביעית . אבל אמרו פירות נטיעה זו אסורים עד חמשה עשר בשבט . תני רבי יהושע אוניא לית כאן מרכיב . אמר רבי אבא מרי אפילו ברבי שמעון בן לקיש לית כאן מרכיב לשעבר הא בתחילה לא. רבי יצחק בר חקולה בשם חזקיה הנוטע בעציץ שאינו נקוב חייב בערלה . רבי יוסי אמר מפני שהשרשים מפעפעים אותו. רבי יונה מפיק לשנה כלי חרש עומד בפני שרשים . רבי ירמיה בעי נטע בו דלעת מאחר שהוא כנקוב אצל האילן כנקוב הוא אצל זרעים . רבי יוחנן בשם רבי ינאי אילן שנטעו בתוך הבית חייב בערלה ופטור מן המעשרות דכתיב עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה , ובשביעית צריכה דכתיב ושבתה הארץ שבת ליהוה . וכתיב שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר . כיני מתניתא אם היה יכול לחיות פטיר. ואם לאו חייב.

הלכה ג חזקיה שאל פחות מכאן כתלוש הוא. השתחוה לו אסרו . כותבים עליו גיטי נשים. אמרין חזר ביה חזקיה . אמר רבי יונה מן הדא חזר ביה דאמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי מכיון שיש כמחט של מיתוי דבר בריא שיש לו שלש שנים· חזקיה שאל שליש מחט שנה שני שלישי שתי שנים . חברייא בעיי מחט ושליש דבר בריא שיש לו ארבע שנים. אין תימר לא חזר ביה למה שעל כן. אמר רבי יונה מן מלתיה חזר ביה דאמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי מכיון שיש במחט של מיתוי דבר בריא שיש לו שלש שנים . אמר רבי יוסי אפילו יש בו שלש שנים אין בו כמחט של מיתוי . אמר רבי יודן מתניתא מסייעא לרבי יוסי אמר רבי אף כשאמרו בנות חמש בנות שש בנות שבע אלא בגפנים . בנות חמש. בתאנים· בנות שש . בזתים בנות שבע · ואנא המיי הדיך מרניתא

principium anni, computatur illi annus integer, & licet conſervare in anno ſeptimo; ſi minus triginta diebus ante principium anni, non computatur illi annus integer, & vetitum eſt conſervare in anno ſeptimo; at dixerunt: Fructus hujus plantæ ſunt vetiti uſque ad diem decimum quintum Schevat: Docet R. Jehoſua: Onia: Non ita inſeret. Dicit R. Aba Mari vel juxta mentem R. Simeonis ben Lakiſch; Non poteſt inſerere pro tempore præterito; at non in principio. R. Iſaach bar Chakola nomine Ezekia. Si plantet in vaſe hortenſi, quod non ſit perforatum, obligatur ad arborem præputiatam. R. Joſe dicit: Quia radices motitantur. R. Jona exponit ſenſum; vas teſtaceum conſiſtit propter radices: Rabi Hieremia quæſivit: Si in eo plantet cucurbitam poſtquam fuerit perforatum penes arborem, reputabitur quaſi ſit perforatum penes ſemina: R. Jochanan nomine Rabi Inai; Si plantet arborem in domo, obligatur ad arborem præputiatam, & abſolvitur a decimis; Scriptum eſt enim: *Decimando decimabis omnem proventum ſeminis tui; quod produxerit ager*. Et in anno ſeptimo neceſſe eſt: Scriptum eſt enim: *Et quietem aget terram quietem Domino:* Et ſcriptum eſt: *Agrum tuum non ſeres, & vineam tuam non putabis*. Ita ſe habet Miſna: Si poſſit vivere, abſolvitur, ſi minus, obligatur.

Conſtitutio III. Ezekia quæſivit: Si fuerit hoc minus, quaſi evulſum reputabitur: Si adoret, prohibuerunt. Scribunt ſuper illa libellum repudii mulierum: Dixerunt: Pœnituit Ezekia. Dicit R. Jona: Hinc pœnituit Ezechia. Etenim dicit R. Jochanan nomine Rabi Inai; quando in ea ſit ut acus extenſionis, perſpicuum eſt, quod ſit triennis; Ezekia quæſivit: Si ſit tertia pars acus, erit annicula; ſi duæ tertiæ partes, biennis; Socii volunt; Si in ea ſit ut acus & tertia pars acus, perſpicuum eſt, quod ſit quatriennis: Si dicas: Non pœnituit: Cur ita? Dicit Rabi Jona: Propter hoc pœnituit. Etenim dicit R. Jochanan nomine R. Inai; quando in ea ſit ſicut acus extenſionis, perſpicuum eſt, quod ſit triennis; Dicit R. Joſe; vel ſi in ea fuerint duæ tertiæ partes, tamen in ea non eſt ſicut acus extenſionis; Dicit R. Jodan: Miſna favet τῷ R. Joſe. Dicit Rabi: Etiam quando dixerunt, quinquennes, ſexennes, ſeptennes; In vitibus quinquennes in ficubus ſexennes, in oleis ſeptennes: Et ego vidi amaritudinem ficus productam in fructu. Dixit Rabi Jodan; Hæc eſt ſenten-

דתאינה אתיא בפירי . אמר רבי יורן ברבי טריפון לעוביה .

הלכה ד אילן שנעקר ובו בריכה ובו ברכה . רבי חונא בשם רבי יוחנן ווב בריכה . אמר רבי מנא אית בני נש שמון בריכה כמאן דאמר בוא ברוך יהוה . רבי זעירה רבי יוסי רבי לעזר בשם רבי חנינאי רבי בא רבי חייה רבי לעזר רבי חנינה בשם רבי חנינה בן גמליאל ילדה שספקה לזקינה טהרה הילדה . אמר רבי חייה בר בא מתניתא אמרה כן סיפוק גפנים סיפוק על סיפוק אף על פי שהבריכן לארץ מותר וחש לומר שמא השרישה הילדה עד שלא תתאחה מן הזקינה . רבי חנניה בריה דרבי הלל דרבי יהודה היא . דרבי יהודה אמר מתאחה היא עד שלא תשריש . רבי יוסי בשם רבי יוחנן שרשים אין בהם ממש . אמר רבי זעירא לרבי יוסי בפירוש שמעתנה מן רבי יוחנן או מן שיטתיה דאמר רבי יוחנן ותני כן הקדיש ואחר כך נטע פטור מן הערלה . נטע ואחר כך הקדיש חייב בערלה . ואתון סברין מימר הקדש פטור וזקנה פטור . ולא דמיא הקדש ראוי הוא לפרותו ולחייבו הואיל וראוי לחשוב ולחייבו אית לך גבי זקינה ראוי לחשוב עליה ולחייבה . רבי אבהו בשם רבי יוחנן אתרוג שחנט בשנת ערלה ויצא בשנת היתר וסיפקו לחבירו אפילו מוסיף כמה אסור שאין גידולי איסור מעלין את האיסור . הא ילדה שסיפקה טהורה הילדה . אין תימר לא טהרה אפילו מוסיף כמה אסור . רבי זעירה בשם רבנים אתרוג שחנט בשנת ערלה ויצא בשנת היתר וסיפקו לחבירו אפילו מוסיף כמה אסור . לוקים עליו בכזית . אמר רבי מיישא לרבי זעירא תרתין מילין אתון אמרין ואינון פליגין חדא על חדא . הכא אתון אמרין שאין גידולי איסור מעלין את האיסור . והכא אתון אמרין לוקין עליו בכזית . וילקה לפי חשבון שיש בו . אמר רבי יונה כאן מחמת עצמו הוא חי . וכאן מחמת הסיפוק הוא . מעתה אתרוג שחנט בשנת ערלה ויצא בשנת היתר וסיפקו

tentia Rabi Tarphon in ejus crassitie.

Constitutio IV. Planta si eradicata fuerit, in ea fuerit propago, & in ea fuerit benedictio. R. Huna nomine R. Jochanan: Et in ea fuerit propago. Dicit R. Mena: Est qui æstimat propaginem sicut dictum est: Veni, benedictus Domini R. Zehera, R. Isi, R. Eliefer nomine R. Chanina, R. Ba, R. Chijah, R. Eliefer, R. Chanina nomine R. Chanina ben Gamaliel: Si natam liget cum veteri, pura erit nata: Dicit R. Chijah bar Ba: Misna ita dicit: Ligatio vitium; & ligatio super ligationem, licet eas propagaverit in terra, licitum est; & potest dici; fieri potest ut radices agat nata, priusquam roboretur ex veteri: R. Chananjah bar Rabi Hillel; hæc est sententia R. Jehuda; Etenim R. Jehuda dicit: Ut roboretur priusquam radices agat. R. Jose nomine R. Jochanan; In radicibus nihil est solidi. Dixit Rabi Zehera τῷ R. Jose. Perspicue intelleximus ex R. Jochanan, aut ex ejus sententia; etenim dicit Rabi Jochanan, & ita docet. Si sanctificet, & deinde plantet, absolvitur a præputio. Si plantet, & deinde sanctificet, obligatur ad præputium: Et vos dicendum putatis; sanctificata absolvitur, & vetus absolvitur. At non est simile: Sanctificata conveniens est, ut redimatur; atque ut obligetur; quoniam conveniens est ut computetur, & obligetur; Tu potes dicere de veteri, quod sit conveniens, ut computetur, & obligetur. R. Abau nomine R. Jochanan: Citrus si protruserit in anno præputii, & produxerit anno permissionis, & ligetur cum altera, vel si plurimum addatur, erit interdicta; quia incrementa vetiti non faciunt adscendere vetitum; ecce si nata ligetur, pura erit proles: si dicas quod non sit pura, vel si addat plurimum interdicti. R. Zehera nomine sapientum: Si citrus protruserit anno præputii, & produxerit anno permissionis, & ligetur cum altera, vel si addat plurimum interdicti, ejus causa vapulant in quantitate olivæ. Dicit Rabi Miscia τῷ R. Zehera. Duo vos dicitis, & nos dividimus unum pro uno: Hic vos dicitis, quod incrementa vetiti non faciant adscendere vetitum; & ibi vos dicitis, quod ejus causa vapulent in quantitate olivæ: At vapulet juxta computum, qui in illo est: Dicit R. Jona: Hic propter seipsum, & ibi propter ligationem. Hinc citrus si protruserit anno præputii, & produxerit anno permissionis, & ligata fuerit cum altera, & simi-

לחבירו וכן חבירו סיפקו זה לזה טהרו זה את זה . רבי אבהו בשם רבי יוחנן ורב חסרא תריהון אמרין כסתם חלוקין . מה נן קיימים אם דבר בריא הוא שהוא חי מכח הזקנה דברי הכל מותר . ואם דבר בריא שהוא חי מכח הילדה דברי הכל אסור . אלא כי נן קיימים בסתם ביצד הוא יודע . רבי ביבי בשם רבי חנינה אם היו העלים הפוכים כלפי הילדה דבר בריא שהוא חי מכח הזקנה ואם היו העלים הפוכים כלפי הזקנה דבר בריא שהוא חי מכח הילדה . אמר רבי יודן בר חנין סימנא דאכל מן חבריה בהית מסתכלא ביה . אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה תיפתר שנשרו העלים . בריכה שנפסקה . אמר רבי יודן לא סוף דבר בריכה אלא אפילו אילן דאמר רבי יוסי בשם רב' יוחנן בצל שעקרו ושתלו כיון שהשריש מעשר לפי כולו . רבי חייה בשם רבי יוחנן בצל שעקרו ושתלו כיון שהשריש מעשר לפי כולו דלא תיסבור מימר אוף הכא כן. חילפיי שאל לרבי יוחנן ולרבי שמעון תבל מהו שיאסר ביותר ממאתים . אמר ליה אין תבל ביותר ממאתים . והתנינן כל המחמץ והמתבל והמדמע . אין תימר למאת מאתים אפילו לא חימץ . אפילו לא תיבל אלא בענבים אנן קיימים . רבי יוסי בשם רבי יוחנן בשלא צמקו אבל אם צמקו יש תבל ביותר ממאתים . רבי חייה בשם רבי יוחנן בשלא בישלו . אבל אם בישלו יש תבל ביותר ממאתים . רבי יוסי בשם רבי יהושע בן לוי בשם רבי פדיה נותני טעמים אחד מששים . אמר רבי שמואל בר רב יצחק לרבי חייה בר בא הא רבי יוסי פליג ומתניתא פליגא על חריכון כל המחמץ המתבל והמדמע . אין תימר למאה מאתים אפילו לא חימץ אפילו לא תיבל. אלא ביותר אנן קיימין אמר רבי ירמיה תיפתר בשר בבשר . אמר רבי יוסי היא שאר כל האיסורין דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורין משערים אותם כילו כן מיי כרון חחם אמר נותני טעמים אחד ממאה . והן

& similiter si altera cum altera fuerit ligata, inter se purificantur. R. Abau nomine R. Jochanan, & R. Chasda ambo dicunt: absolute dissentiunt: Quomodo nos explicabimus? Si perspicuum sit, quod illa vivat propter vim veteris, ex omnium consensu erit licitum: Si perspicuum sit, quod vivat per prolem, ex omnium consensu erit vetitum. At nos ita absolute explicabimus. Quomodo cognoscetur? R. Bibi nomine Rabi Chanina: Si ejus folia convertantur versus prolem, perspicuum est, quod vivat propter veterem; si ejus folia convertentur versus veterem, perspicuum est quo vivat propter prolem. Dicit Rabi Jodan bar Chanen: Signum sit; si quis comedat de bonis socii sui, pudet illum intueri. Dicit R. Jodan pater R. Mathania: Potest exponi, quod ceciderint folia: Si propago ligetur. Dicit R. Jodan: Non erit rei finis in propagine; At vel arbor. Etenim dicit R. Jose nomine R. Jochanan: Si cepa eradicetur, & evellatur, postquam radices egit, decimabit juxta totum. R. Chijah nomine R. Jochanan; Si cepa eradicetur, & evellatur, postquam radices egit, decimabit juxta totum: Ne putes dicendum; vel ita hoc loco. Chilphai quæsivit a R. Jochanan, & a R. Simeone; Condimentum quid erit? Num prohibebit plusquam in ducentis? Respondit: Condimentum non prohibet plusquam in ducentis: Atqui legimus: Omne fermentatum, & conditum, & infectum separatione. Si dicas pro 100. 200. vel si non fermentet, vel si non condiat: At de uvis nos explicamus. Rabi Jose nomine Rabi Jochanan: Quando non germinarint, at si germinarint; erit condimentum amplius ducentis. R. Chijah nomine R. Jochanan; quando non coxerit; at si coxerit, condimentum erit amplius quam in ducentis: R. Jose nomine Rabi Jehosua ben Levi nomine R. Pediah. Si præbeat saporem, una ex sexaginta partibus. Dixit R. Samuel bar R. Isaach לר׳ R. Chijah bar Ba: Ecce R. Jose dissentit, & Misna dissentit super selecto: Omne fermentatum, & conditum, & infectum separatione. Si dicas pro 100. 200. vel si non fermentet, vel si non condiat; At quando fuerit amplius, nos explicamus. Dicit Rabi Hieremia: Potest exponi de carne in carne. Dicit R. Jose: Tam caro in carne, quam reliqua omnia interdicta: etenim dicit R. Abau nomine R. Jochanan: Omnia interdicta metiuntur quasi essent aquæ. Hinc intelligitur: Dicit: Si præbeat saporem, una pars

אמר נותני טעמים אחד משׁשים . מאן דאמר נותני טעמים אחד משׁשים ארת עושה הזרוע אחד משׁשים באיל ומן דאמר אחד ממאה את עושה הזרוע אחד ממאה לאיל , מאן דאמר אחד ממאה את מוציא העצמות מהזרוע . ומאן דאמר אחד משׁשים אין את מוציא את העצמות מן הזרוע . וכשם שאת מוציא את העצמות מן הזרוע כך הוציאם מן האיל . לירת יכל דתני אין טנופת של תרומה מצטרפת עם התרומה לאסור את החולים . אבל טנופרת של חולים מצטרפת עם החולים להעלורת את התרומה . רב ביבי בעי טנופת של תרומה מהו שתצטרף עם החולים להעלות את התרומה מן מה דאמר רב הונא קליפי איסור מצטרפת להיתר הדא אמר טנופת של תרומה מצטרפת לחולים להעלות את התרומה . תני רבי חייה כל מה שאסרתי לך לך ממקום אחר התרתי לך כאן לפי שבכל מאה איסור ומאה ועוד מותר ברם הכא אפילו מאה מותר וחוב אם הוסיף במאתים אסור . דבית ינאי משערין בהרין ורבוהה . כיצד הוא יודע . רב ביבי בשם רבי חנינה לוקט אחד ומניח אחר מה שזה פוחת זה מוסיף.

הלכה ה נטיעה של ערלה נטיעה של כלאי הכרם . והלא כל הנטיעות אינן כלאים בכרם . כיני מתניתא ערוגה של כלאי הכרם . אמר רבי יוסי בי רבי מתניתא ערוגה של כלאי הכרם . אמר רבי יוסי בי רבי בון כשהביא עציץ נקוב והעבירו תחת הגפן . רבי שמעון בן לקיש בשם חזקיה לוקט שלשה אשכולות ומתיר . מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש תמן אומר בשם רבי הושעיה היו לפניו מאה וחמשים חביות נתפתחו מאה מותרות . וחמשים אסורות . והשאר לכשיפתחו יהו מותרות · אמר רבי זעירא לא אמרו אלא לכשיפתחו הא ליפתח כתחילה אסור . והכא הוא אמר הכין . תמן בשם רבי הושעיה . והכא בשם חזקיה . ואמרין תמן בשם רבי שמעון בן לקיש פותח שלש חביות ומתיר . ואתיא כחזקיה דהכא . והא תנינן הרי זה לא ילקוט לשעבר .

pars ex centum : Et dicit : Si præbeat ſaporem ; una ex ſexaginta partibus : Qui dicit : Si præbeat ſaporem ; una ex ſexaginta partibus ; conſiderat armum, unam ex ſexaginta partibus in ariete : Et qui dicit: una ex centum , conſiderat armum unam ex centum partibus in ariete : Qui dicit : una ex centum , educit oſſa ex armo ; & qui dicit: Una ex ſexaginta ; non educit oſſa ex armo: & ſicut tu educis oſſa ex armo, ita pariter educes illa ex ariete . Fieri non poteſt: Etenim extat traditio : Inquinamentum ſeparationis non conjungitur cum ſeparatione, ut prohibeat profana. At inquinamentum profanorum conjungitur cum profanis , ut faciant adſcendere ſeparationem . R. Bibi quæſivit : Inquinamentum ſeparationis quid erit ? Num conjungitur cum profanis , ut faciat adſcendere ſeparationem ? Eruitur ex eo quod dicit R. Huna : Cortices profani conjunguntur. Præterea dixerunt: Inquinamentum ſeparationis conjungitur cum profanis, ut faciant adſcendere ſeparationem: Docet R. Chijah: Quod tibi prohibui ex alio loco , permiſi tibi hoc loco : Quia in ſingulis centum interdicti centum & amplius liciti . Profecto hoc loco , vel ſi centum partes liciti & amplius , ſi addat in ducentis , erit vetitum . Etenim familia Janai metiebantur aſparagos hortenſes. Quomodo cognoſcetur? R. Bibi nomine R. Chanina : Si colligat unam , & deponat unam ſicut hoc diminuitur , illud augetur .

Conſtitutio V. Plantam præputii , & plantam miſcellæ vineæ : Atqui omnes plantæ non ſunt miſcellæ vineæ: Ita ſe habet Miſna . Sulcus miſcellæ vineæ . Dicit R. Joſe diſcipulus Rabi: Miſna : Sulcus miſcellæ vineæ . Dicit Rabi Joſe diſcipulus R. Bon : Quando adducat vas hortenſe perforatum , & traducat ſub vite . R. Simeon ben Lakiſch nomine Ezekia ; Colliget tres botros , & permittet. Varia eſt ſententia R. Simeonis ben Lakiſch : Ibi dicit nomine Rabi Oſajah ; ſi in ejus conſpectu fuerint centum & quinquaginta dolia , ſi centum fuerint aperta , erunt licita, & quinquaginta vetita ; & reliqua quando fuerint aperta, erunt licita . Dicit Rabi Zehera : Non dixerunt niſi quando fuerint aperta; at ſi aperiat de induſtria , erit vetitum . Et hic ita dicit? Ibi nomine R. Oſajah , & hic nomine Ezekia. Et dicunt : Ibi nomine R. Simeonis ben Lakiſch ; aperiet tria dolia , & permittet; & concluditur juxta mentem R. Ezekia illo loco . Atqui legimus : Ecce ille non colliget pro tempore præteri-

והא תנינן הא לקט יעלו באחד ומאתים: אמר רבי יוסי בי רבי בון כאן בשליקט שלשה. וכאן בשליקט כולהן . תני רימוני כרן שסיפקו מעלה וודיין אינו מעלה . אף בקרקע כן ספק קרקע מעלה וקרקע אינו מעלה . היך עבידה נטיעה של ערלה ושל כלאי הכרם שנתערבו בנטיעות אפילו ספק קרקע מעלה . וקרקע אינו מעלה . רבי יורן בעי אף לעניין נבילה כן . חזר רבי יורן ומר נבילה אין לא עלייה. קרקע יש לו עלייה . רבי יוסי אומר אף יתכוין וילקוט. ויעלו באחד ומאתים . מה טעמא דרבי יוסי שכן דרך בני אדם להיות מידל בנפנים . תמן תנינן סאה תרומה שנפלה למאה טחנן ופחתו כשם שפחתו החולין כך פתחה התרומה מותר תני אף יתכוין וילקוט . ויעלו באחד ומאתים . אמר רבי זעירא דברי הכל היא שכן דרך הכהנים להיות טוחנים מרומע לתוך בתיהם . מה נפק מן ביניהון כלאי הכרם . על דעתיה דרבי יוסי טוחן ומתיר . על דעתון דרבנים אין טוחן ומתיר.

הלכה ו העלים והלולבים .

מתניתא דלא כרבי אליעזר דתני בשם רבי ליעזר מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל . אף העלים והלולבים במשמע . תני רבי יוסי אומר סמדר אסור מפני שהוא פרי . וקשיא אם אסור בנזיר למה לי פרי . אם פרי הוא יהא אסור בכל מילתיה דרבי יצחק אמרה שהוא אסור בכל . רבי יצחק שאל מאן תנא אין מרכיבין בכפניות של ערלה . רבי יוסי תני פרי את פודה ואין את פודה לא בוסר ולא פנים . הורי רבי זבידא באילין פגי תמרה שיקבירו . רבי יונה בעי עבר ופדיו שמא אינו פדוי ותימר טעון קבורה . רבי פדת רבי יוסי בשם רבי יוחנן רבי שמעון ורבי יהושע שניהם אמרו דבר אחד . תמן תנינן רבי שמעון אומר אין לקטף שביעית מפני שאינו פרי . אמר רבי זעירה לרבי פדת כמה דתימר תמן הלכה כרבי שמעון .

terito: Atqui legimus: Si colligat, adscendunt in uno & ducentis: Dicit Rabi Jose discipulus R. Bon: Hic agitur, quando collegerit tria; & ibi quando collegerit omnia: Traditio: Malogranata Bedan, si ligaverit, faciet adscendere, at malogranata Dian non faciet adscendere: Similiter in fundo. Dubium fundi facit adscendere, at fundus non facit adscendere: Quomodo faciet? Planta præputii, & planta miscellæ vineæ si misceantur cum plantis, vel dubium fundi facit adscendere, at fundus non facit adscendere: R. Jodan vult vel respectu cadaveris ita esse faciendum: Iterum dixit R. Jodan: Pro cadavere non est adscensus, pro fundo est adscensus: R. Jose dicit: Vel si habeat intentionem & colligat, adscendent in uno & ducentis: Quænam est ratio R. Jose? Quia solent homines disrarare in vitibus: Ibi legimus: Si satum separationis cadat in centum, molet, & diminuet; sicut diminuuntur profana, ita pariter diminuitur separatio: Docet: Vel si intentionem habeat, & colligat; & adscendent in uno & ducentis. Dicit Rabi Zehera: Ex omnium consensu est; quia ita solent sacerdotes molere rem infectam separatione in domibus suis: Quid eruitur ex inter eos? Miscella vineæ: ex mente R. Jose molet, & permittet; ex mente sapientum: non molet, & permittet.

Constitutio VI. Folia, & rami: Misna non est juxta mentem R. Eliefer: Etenim extat traditio nomine R. Eliefer: *Ex omni, quod productum sit ex vinea te vini ab nucleis acinorum usque ad vinacea non comedet*. Vel folia, & rami includuntur. Traditio. R. Jose dicit: Uva prima est vetita, quia est fructus: At est objectio: Si vetita est in Nazyræo, quorsum fructus? Si est fructus, erit vetita in toto: Sententia R. Isaach est, quod sit vetita in toto. R. Isaach quæsivit: Iste doctor: Non inserunt in spathis palmæ præputii. R. Jose docet: Fructum tu redimes, at non redimes omphacem, neque grossos. Docet Rabi Zebida de his grossis palmæ, quod sepeliantur. R. Jona quæsivit. Si transgrediens redimat; fieri potest, quod non redimat; & tu dicis, quod sit sepelienda. R. Pedath, R. Jose nomine R. Jochanan, R. Simeon, & R. Jehosua, ambo idem dicunt. Ibi legimus: R. Simeon dicit: Non est balsamum in anno septimo, quia non est fructus: Dixit R. Zehera τῷ R. Pedath; quod dicis; ibi constitutio juxta mentem R. Simeonis, & hic constitutio juxta mentem R. Je-

והכא הלכה כרבי יהושע . אמר רבי יונה ורמיה היא לכל רביה קטף בטל על ידי שרפו אוכלי בהמה קדושת שביעית חל עליהם אין קדושת ערלה חל עליהם אמר רבי בון אית לך הורי רבי יהושע אמרה שמועה רבי שמעון בשם גרמיה אמרה אמרה למה שרף פרי פגים פרי אין תימר שרף פרי עשה כן בתרומה מותר אין תימר פגים פרי עשה כן בתרומה מותר למה שהניית תרומה מותרת והניית ערלה אסורה.

הלכה ז ענקוקלות והחרצנים

רבי זעירה וחד מן רבנים בשם רב ענבים שלקו עד שלא הביאו שליש . אמר רבי יוסי בי רבי בון אפילו לקו משהביאו שליש אמר רבי חייא בר אדא לשון נוטריקון הוא ענבים דלקי תלתיהון.

הלכה ח רבי יוסי אומר אין נוטעים ייחור . אמר רבי יוחנן עבר ונטע מותר . עבר והרכיב אסור אגוז של ערלה מנטעו וכן ביצת עבודה זרה שנעשת אפרוח . רבי חגיי בשם רבי יאשיה איתפלגון חזקיה וכהנא כהנא אמר מותרת . חזקיה אמר אסור על דעתיה דחזקיה אין איפשר לביצת עבודה זרה שנעשית אפרוח מה נן קיימים אם בשפחסה אין כאן אפרוח אם בשהכניסה לפנימה מן הקנקילין אתא חמי ואלו השתחווה לה לא אסרה מפני שהכניסה לפנים מן הקנקילין אסרה אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניתה תיפתר שנגדר בה עבודה זרה . ביצת הקדש שנעשת אפרוח . אמר רבי יסא פליגי בה כהנא ורבי יוחנן . כהנא אמר אסורה ורבי יוחנן אמר מותרת. אמר רבי זירא לרבי יוסי הא רבי יוחנן אמר מותרת אוף היא פורח אותה בזמן זרעה . רבי חנינא ורבי יונה ורבי לעזר בשם כהנא פודה אותה בזמן זרעה ורבי חנניה בשם רבי פנחס מתקנתה . כהנא אומר אסורה ופודה אותה כמו שהיא . ורבי יוחנן אומר מותרת ופודה אותה בזמן זרעה .

R. Jehoſua. Dicit R. Jona: Et dolus eſt in omni uſura: Balſamum aboletur per ſuccum ſuum: Super eſcam animantis ſanctitas anni ſeptimi cadit, at ſanctitas præputii ſuper illam non cadit: Dicit R. Bon: Hoc te docet R. Jehoſua per traditionem: Rabi Simeon nomine Hieremiæ dicit: Cur ſuccus fructus, groſſi fructus? Si dicas: Succum fructus ſi ita faciat in ſeparatione, erit licitum: Si dicas groſſos fructuum ſi ita faciat in ſeparatione, erit licitum: Cur uſus ſeparationis eſt licitus, & uſus præputii eſt vetitus?

Conſtitutio VII. Uvæ immaturæ, & grana &c. R. Zehera & unus ex ſapientibus nomine Rab. Si uvæ percuſſæ fuerint, priuſquam maturuerint tertiam partem; Dicit R. Joſe diſcipulus Rabi Bon: Etiamſi percuſſerit priuſquam maturuerint tertiam partem. Dicit Rabi Chijah bar Ada phraſi ſymbolica uvæ, quæ tertiam partem percuſſæ ſint.

Conſtitutio VIII. R. Joſe dicit: Non plantant ramum. Dicit R. Jochanan: Si tranſgrediens plantet, erit licitum. Si tranſgrediens inſerat, erit vetitum: Si plantet nucem præputii, & ſimiliter ovum Idololatriæ, quod fiat pullus: R. Haggiai nomine R. Joſia: Diſſentiunt Ezekia, & Channa: Channa dicit: Eſt licitum; & Ezekia dicit: Eſt vetitum. Ex mente R. Ezekia non eſt poſſibile, ut ovum Idololatriæ fiat pullus: Quomodo nos explicabimus? Si poſtquam fuerit conquaſſatum, non eſt hic pullus, ſi poſtquam inferatur in ſpatium interius ex cancellis, & adoretur; non erit vetitum, quia introductum eſt in intimum cancellorum, eſt vetitum. Dicit R. Jodan pater R. Matanita; poteſt exponi, quod ſepierit Idololatria. Si ovum ſanctitatis fiat pullus. Dicit R. Iſa: Contendunt de illo Channa, & R. Jochanan. Channa dicit: Eſt vetitum. Et R. Jochanan dicit: Eſt licitum: Dixit R. Zira ע״ש R. Joſe: Ecce R. Jochanan dicit: Eſt licitum, vel ſi effloreat, quo tempore ſerit: R. Chanina, & R. Jona, & R. Elieſer nomine Channa: Redimet, quo tempore ſeret: Et R. Chananjah nomine R. Pinchas ex ejus ordinatione. Channa dicit: Eſt vetitum, & redimet, quo tempore ſerit: Et Rabi Jochanan dicit: Eſt licitum; & redimet, quo tempore ſerit.

פרק שני

א התרומה ותרומת מעשר של דמאי החלה והביכורים עולים באחד ומאה מצטרפים זה עם זה ואינו צריך להרים. הערלה וכלאי הכרם עולים באחד ומאתים מצטרפים זה עם זה ואינו צריך להרים. רבי שמעון אומר אינם מצטרפים. רבי ליעזר אומר מצטרפים בנותן טעם אבל לא לאסור.

ב התרומה מעלה את הערלה והערלה את התרומה. כיצד סאה תרומה שנפלה למאה ואחר כך נפלו שלשת קבים ערלה או שלשת קבים של כלאי הכרם זו היא שהתרומה מעלה את הערלה והערלה את התרומה.

ג הערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה. והערלה את הערלה. כיצד סאה ערלה שנפלה למאתים ואחר כך נפלה סאה ועוד ערלה או סאה ועוד של כלאי הכרם זו היא שהערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה והערלה את הערלה.

ד כל המחמץ והמתכל והמדמע בתרומה ובערלה ובכלאי הכרם אסור. בית שמאי אומר אף מטמא. ובית הלל אומרים לעולם אינו מטמא עד שיהא בו כביצה.

ה דוסתאי איש כפר איתמה היה מתלמידי שמאי ואמר שאלתי את שמאי הזקן ואמר לעולם אינו מטמא עד שיהא בו כביצה.

ו ולמה אמרו כל המחמץ והמתכל והמדמע להחמיר מין במינו להקל ולהחמיר מין בשאינו מינו כיצד שאור של חטים שנפל לתוך עיסת חטים ויש בו כדי לחמץ בין שיש בו לעלות באחד ומאה בין שאין בו לעלות באחד ומאה אסור. אין בו לעלות באחד ומאה בין שיש בו כדי לחמץ בין שאין בו כדי לחמץ אסור.

ז להקל ולהחמיר מין בשאינו מינו כיצד גריסים שנתבשלו עם עדשים

CAPUT II.

I. SEparatio & ſeparatio decimæ rei dubiæ, & placenta, & primitiva adſcendunt in uno & centum, & inter ſe coaleſcunt, & non eſt neceſſe ut ſeparentur. Præputium, & heterogenea vineæ adſcendunt in uno & ducentis, & inter ſe coaleſcunt, & non eſt neceſſe ut ſeparentur. R. Simeon dicit: Non coaleſcunt: R. Elieſer dicit: Coaleſcunt in menſura conferente ſaporem, at non ad prohibendum.

II. Separatio facit adſcendere præputium, & præputium ſeparationem. Quomodo? Si ſatum ſeparationis cadat in centum & deinde cadant tres kabi præputii, aut tres kabi miſcellæ vineæ, hoc eſt quod dicitur, quod ſeparatio faciat adſcendere præputium, & præputium ſeparationem.

III. Præputium facit adſcendere heterogenea, atque heterogenea præputium, & præputium præputium. Quomodo? Si ſatum præputii cadat in ducenta, & deinde cadat ſatum, & præterea præputium, aut ſatum, & præterea heterogenea vineæ; hoc eſt quod dicitur, quod præputium faciat adſcendere heterogenea, atque heterogenea præputium, & præputium præputium.

IV. Quicquid fermentat, & condit, & inficit in ſeparatione, & in præputio, atque in heterogeneis vineæ, eſt vetitum: Schola Schammai dicit: Quinetiam polluit. Et ſchola Hillel dicit: Nunquam polluet, niſi in eo fuerit quantitas ovi.

V. Doſtai vir e pago Jatma e diſcipulis Schammai, dixit: Quæſivi a Schammai ſeniore, & dixit: Nunquam polluit, niſi in eo fuerit quantitas ovi.

VI. Et cur dixerunt: Quicquid fermentat, & quicquid condit, & inficit ad aggravandum? Species in ſua ſpecie ad allevandum, & ad aggravandum quando ſit diverſæ ſpeciei: Quomodo? Si fermentum tritici cadat in maſſam tritici, & in eo ſit ſatis, ut fermentet, ſive in eo ſit quantitas ad adſcendendum in uno & centum, ſive in eo non fuerit quantitas ad adſcendendum in uno & centum, eſt vetitum. Si in eo non fuerit quantitas ad adſcendendum in uno & centum, ſive in eo ſatis fuerit ut fermentet, ſive in eo non fuerit ſatis ut fermentet, erit vetitum.

VII. Ad allevandum & aggravandum ſpeciem, quando non fuerit ſua ſpecies; quomodo? Si fabæ freſſæ coctæ fue-

ויש בהם בנותן טעם בין שיש בהם להעלות באחד ומאה בין שאין בהם לעלות באחד ומאה אסור . אין בהם בנותן טעם בין שיש בהם לעלות באחד ומאה בין שאין בהם לעלות באחד ומאה מותר .

ח שאור של חולים שנפל לתוך עיסה ויש בו כדי לחמץ ואחר כך נפל שאור של תרומה או שאור כלאי הכרם ויש בו כדי לחמץ אסור .

ט שאור של חולים שנפל לתוך עיסה וחימצה ואחר כך נפל שאור של תרומה או שאור של כלאי הכרם ויש בו כדי לחמץ אסור . ורבי שמעון מתיר .

י תבלים שנים שלשה שמות ממין אחד או משלשה אסור ומצטרפים . רבי שמעון אומר שנים או שלשה שמות ממין אחד או שני מינים משם אחד אין מצטרפים .

יא שאור של חולים ושל תרומה שנפלו לתוך עיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ הצטרפו וחימצו רבי ליעזר אומר אחר האחרון אני בא . וחכמים אומרים בין שנפל איסור בתחילה הבין בסוף לעולם אין אוסר עד שיהא בו כדו לחמץ .

יב יועזר איש הבירה היה מתלמידי שמאי ואמר שאלתי את רבן גמליאל הזקן עומד בשער המזרח ואמר לעולם אינו אוסר עד שיהא בו כדי לחמץ .

יג כלים שסכן בשמן טמא וחזר וסכן בשמן טהור . או שסכן בשמן טהור וחזר וסכן בשמן טמא . רבי ליעזר אומר אחר הראשון אני בא וחכמים אומרים אחר האחרון .

יד שאור של תרומה ושל כלאי הכרם שנפלו לתוך עיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ונצטרפו וחימצו אסור לזרים ומותר לכהנים . רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים .

טו תבלים של תרומה ושל כלאי הכרם שנפלו לתוך קדירה לא באלו כדי לתבל ולא באלו כדי לתבל ונצטרפו

fuerint cum lentibus, & in iis satis sit, ut præbeant saporem, sive in iis sit quantitas ad adscendendum in uno & centum, sive non fuerit quantitas ad adscendendum in uno & centum, erit vetitum: Si in iis non sit satis ut præbeant saporem, sive in iis sit quantitas ad adscendendum in uno & centum, sive in iis non sit quantitas ad adscendendum in uno & centum, erit licitum.

VIII. Si fermentum profanum cadat in massam, & in eo satis sit ut fermentet, & deinde cadat fermentum separationis, aut fermentum miscellæ vineæ, & in eo satis sit ut fermentet, erit vetitum.

IX. Si fermentum profanum cadat in massam, & deinde cadat fermentum separationis, aut fermentum miscellæ vineæ, & in eo satis sit ut fermentet, erit vetitum; & R. Simeon permittit.

X. Condimenta duorum & trium nominum ex una specie, aut ex tribus, erunt vetita, & coalescunt. R. Simeon dicit: Condimenta duorum aut trium nominum ex una, aut duabus speciebus unius nominis, non coalescunt.

XI. Fermentum profanum & fermentum separationis si cadant in massam, & in hoc non sit satis ut fermentet, & in illo non sit satis ut fermentet, si conjungantur & fermentent; R. Eliesér dicit: Post ultimum ego incedo: Et sapientes dicunt: Sive cadat vetitum in principio, sive in fine, nunquam erit vetitum, nisi quando in eo satis sit ut fermentet.

XII. Joeser vir de palatio ex discipulis Schammai dixit: Quæsivi a Raban Gamaliel seniore sedente in porta orientali, & dixit: Nunquam erit vetitum, nisi quando in eo satis sit, ut fermentet.

XIII. Vasa si ungat oleo immundo, atque iterum ungat oleo mundo, aut si ungat oleo mundo, atque iterum ungat oleo immundo, R. Eliesér dicit: Post primum ego incedo, & sapientes dicunt; post ultimum.

XIV. Si fermentum separationis & fermentum miscellæ vineæ cadant in massam, & in hoc non fuerit satis ut fermentet, neque in illo fuerit satis ut fermentet, si conjungantur, & fermentent, erunt vetita alienis, & licita sacerdotibus. R. Simeon permittit alienis, & sacerdotibus.

XV. Condimenta separationis, & miscellæ vineæ si cadant in ollam, & in his non fuerit satis, ut condiant, neque in illis satis fuerit ut condiant, si conjungantur, & condiant, erunt veti-

ta

ותיכלו אסור לזרים ומותר לכהנים . רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים.

יו חתיכה של קודשי קדשים ושל פינול ושל נותר שנתבשלו עם חתיכות אסור לזרים ומותר לכהנים . רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים.

יז בשר קדשי קדשים ובשר קדשים קלים שנתבשלו עם בשר התאוה אסור לטמאים ומותר לטהורים.

סליק פירקא

הלכה א התרומה ותרומות מעשר כו' . למי נצרכה לרבי שמעון אף על גב דרבי שמעון אמר אין שני שמות מצטרפים . מודי שכולהן לשם תרומה מצטרפים מאן תנא תרומת מעשר של דמאי רבי מאיר . דרבי מאיר מחמיר בדבריהם כדברי תורה. והא אשכחן דרבי מאיר מחמיר בדבריהם כדברי תורה. אמר רבי חנינה והיא דתנינן תמן הרואה כתם הרי זו מקולקלת וחוששת משום זוב דברי רבי מאיר . וחכמים אומרים אין בכתמים משום זוב . רבי יונה בעי ולמה לא תנינן חלת דמאי כמה דתנינן חלה . לא ניתני חלת דמאי . והתנינן תרומה ותרומות מעשר של דמאי. רבי חנניה בשם שמואל דמאי צריך חלה . אמר ליה רבי חייה בר לוליבא נוטל הוא דמיו מן השבט . אמר ליה כן אמר שמואל שהוא נוטל דמיו מן השבט . רבי מנא בשם רבי יוסי אינו נוטל דמיו מן השבט למחר הוא מביא וודאי ואומר דמאי הוא כדי ליטול ממנו דמים . רבי יוחנן שאל לגמליאל זוגא נהיגין אתון מפקין חלה מן דמייא אמר ליה לא כן אמר שמואל אחוה דרב ברכיה בשעה שגזרו על הדמאי רוב העם מפרישים אותו לתוך בתיהם . אמר רבי יוסי בי רבי בון תניי בית דין שתהא חלתו בצפון צפונו ועולים באחר ומאה . מה את עביד לה בתחילת הפרשה או בסוף הפרשה . אין תימר בתחילת הפרשה אין הקטן מעלה ואין אחר מעלה ואינו דוחה את השבת . ואין תעבדיניה בסוף הקטן מעלה ואחר מעלה ודוחה את

ta alienis, & licita sacerdotibus. R. Simeon permittit alienis & sacerdotibus.

XVI. Si frustum sanctitatum sanctitatum, & frustum abominandi, & frustum residui coquantur cum frustis, erunt vetita alienis, & licita sacerdotibus: R. Simeon permittit alienis, & sacerdotibus.

XVII. Si caro sanctitatum sanctitatum, & caro sanctitatum levium coquantur cum carne concupiscentiæ, erit interdicta immundis, & licita mundis.

Finis capitis.

CONstitutio I. Separatio & separatio decimæ &c. Cur necesse est juxta mentem R. Simeonis? Vel R. Simeon dicit: Duo nomina non conjunguntur. Consentit, quod hæc omnia nomine decimæ conjungantur. Qui docet de separatione decimæ rei dubiæ, est R. Meir: Etenim R. Meir aggravat magis in verbis scribarum, quam in verbis legis. Et ecce deprehendimus, quod R. Meir aggravet in verbis scribarum magis quam in verbis legis. Dicit R. Chanina: Hoc est quod ibi legimus: Si videat maculam, ecce erit depravata, & solicita erit respectu fluxus; verba R. Meir. Et sapientes dicunt: Non est in maculis ratio fluxus: R. Jona quæsivit: Et cur non legimus placentam rei dubiæ, sicut legimus placentam? Non docetur de placenta rei dubiæ: Atqui legimus: Separatio, & separatio decimæ rei dubiæ. R. Chananjah nomine Samuelis: Res dubia necessaria est pro placenta: Respondit illi R. Chijah bar Luliba: Sumet ejus pretium a tribu. Dixit: Sic dicit Samuel: Sumet ejus pretium ex tribu. R. Mena nomine R. Jose: Non sumet ejus pretium a tribu; postridie adducet rem dubiam, & dicet: Hæc est res dubia; ut accipiat ex eo pretium. R. Jochanan quæsivit a Gamaliel Zuga; vos soletis educere placentam ex re dubia. Respondit: Non ita dicit Samuel frater R. Berachia; Quando decreverunt de re dubia, major pars populi eam separabant intra domos suas. Dicit R. Jose discipulus R. Bon; Pactum est Synhedrium, ut ejus placenta sit in aquilone ejus plagæ aquilonaris; & adscendunt in uno & centum: Quomodo fiet? In principio separabit, an in fine separabit? Si dicas: In principio separabit; parvulus non facit adscendere, neque alius facit adscendere, neque pellit Sabbathum. Si faciamus in fine, parvulus faciet adscendere, & alius faciet adscendere, & pellet Sabbathum. Ibi le-

השבת . תמן תנינן רבי יהודה אומר אף מעלים את המדומע באחד ומאה . ותני עלה רבי שמעון בן אלעזר אומר אם רצה נותן עיניו במקצתו ואוכל את השאר . אמר רבי יונה רבי יהודה עבד בסוף הפרשה . ורבי שמעון בן אלעזר עבד לה כתחילת הפרשה . אמר רבי יוסי אף רבי שמעון בן אלעזר עבד לה כסוף הפרשה ולא מודי רבי שמעון בן אלעזר שאסור לעשות כן בודאי . מאי כדון ובלבד שלא יעשה בשבת כדרך שהוא עושה בחול :

תמן תנינן רבי ליעזר אומר התרומה עולה באחד ומאה רבי יהושע אומר במאה ועוד . תמן אמר חזקיה רבי אבהו בשם רבי לעזר כל מקום ששנה רבי מחלוקת ואחר כך חזר ושנה סתם הלכה בסתם. מן מה דתנינן סאה תרומה שנפלה למאה ואמר רבי לעזר לית כאן לומר לתוך מאה אלא לתוך תשעים והשעה כמה דתנינן רבי ליעזר ורבי יהושע מניין שהם עולים אמר רבי יונה כתיב מכל חלבו את מקדשו ממנו . דבר שאת מרים ממנו שאם יפול לתוכו הוא מקדשו . וכמה הוא אחד ממאה . רבי ליעזר אומר מוסיף סאה ומעלה. רבי יהושע אומר מוסיף כל שהוא ומעלה . רבי יוסי בן משולם אומר ועוד קב למאה סאה שתות למדומע . תני רבי שמעון אומר תרומה עולה באחד מקל וחומר אם איסור מתוך איסור עולה איסור מתוך היתר לא כל שכן תרומה אחרת תנויי תני איסור מתוך היתר . ואית תניי תני היתר מתוך היתר . מאן דאמר איסור מתוך היתר שכן תרומה אסורה לזרים . מאן דאמר היתר מתוך היתר שכן תרומה מותרת לכהנים . אית דפתר לה כולה לכהנים מאן דאמר איסור מתוך היתר כמדומע בתרומה טמאה . מאן דאמר היתר מתוך היתר כמדומע בתרומה טהורה תני פרוכה של לחם הפנים שנתערבה במאה פרוסות של חולים . וכן חתיכה של חטאת שנתערבה במאה חתיכות של חולים לא יעלו . רבי יהודה אומר יעלו . מה טעמא דרבי יהודה ושה אחד מן הצאן ומן המאתים ממשקה ישראל. מדבר שהוא מותר לישראל . וקשיא כתיב

legimus : R. Jehuda dicit : Quinetiam faciunt adſcendere infectam ſeparatione in uno & centum. Et de hoc extat traditio. R. Simeon ben Elieſer dicit : Si velit, poterit inſpicere ejus partem, & comedere reliquum. Dicit R. Jona : R. Jehuda faciebat in fine ſeparationem ; & R. Simeon ben Elieſer faciebat in principio ſeparationem. Dicit R. Joſe : Etiam R. Simeon ben Elieſer faciebat in fine ſeparationem : At non conſentit R. Simeon ben Elieſer, qui prohibet ita facere in re certo indecimata. Quid inde ? Dummodo non faciat in Sabbatho, ſicut facit in die profano. Ibi legimus. R. Elieſer dicit : Separatio adſcendit in uno & centum ; R. Jehoſua dicit : In centum & amplius. Ibi dicit Ezekia : R. Abau nomine R. Elieſer : Ubicunque Rabi legit cum diſſenſione, & deinde iterum legit, conſtitutio eſt juxta ſenſum abſolutum. Probatur ex eo quod legimus. Si ſatum ſeparationis cadat in centum : Et dicit R. Elieſer : Non poteſt dici in centum, at in novem & nonaginta; ſicut legimus : Rabi Elieſer, & R. Jehoſua : Unde probatur, quod adſcendant ? Dicit R. Jona : Scriptum eſt: *Ex omne optimum ſanctificabitis ex eo*. Quod tu ex eo ſeparas, ſi illuc cadat, ſanctificatur. Et quantum erit ? Unum ex centum. R. Elieſer dicit: Addet ſatum ; & faciet adſcendere : R. Jehoſua dicit : Addet quantuluncunque, & faciet adſcendere. R. Joſe ben Meſulam dicit : Et præterea kabus in centum ſata; ſexta pars pro infecto ſeparatione. Traditio : R. Simeon dicit : Separatio adſcendit in centum : Probatur argumento a minori ad majus ; Si vetitum in vetito facit adſcendere vetitum ex licito, nonne multo magis ſeparatio ? Eſt qui docet vetitum ex licito ; & eſt qui docet licitum ex licito : Qui docet vetitum ex licito ; quia ſeparatio eſt vetita alienis : Qui dicit licitum ex licito, quia ſeparatio eſt licita ſacerdotibus. Poteſt exponi, quod ſit tota pro ſacerdotibus. Qui dicit vetitum ex licito ; In infecto ſeparatione ſicut in ſeparatione erit immundities : Qui dicit licitum ex licito, infectam ſeparatione ſicut ſeparatio erit munda : Traditio : Si fragmentum panis facierum miſceatur cum centum fragmentis profanis, & ſimiliter ſi fruſtum ſacrificii pro peccato miſceatur cum centum fruſtis profanis ; R. Jehuda dicit : Adſcendent : Quænam eſt ratio R. Jehuda? *Et agnum unum de grege, & de ducentis debis, quæ nutriunt Iſrael*. Ex re, quæ ſit permiſſa Iſraelitis. Atqui eſt objectio:

מאתים ורבי יהודה אומר מאה . כתיב חיים ורבי יהודה אומר שחוטים מה בין חיים לשחוטים . רבי חיננה אמר חיים עשו אותם כדבר שדרכו להימנות . עד כדון דבר שהוא מעלה ומתיר להדיוט . דבר שהוא מעלה ומתיר לגבוה נישמעינה מן הדא ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא. יש לך לך קדשים שאינו אוכל מהן פרט לעירובים וליתר ממאה . אין לי אלא באוכלי תרומה באוכלי תרומה . מנין אוכלי תרומה כאוכלי חולים אוכלי חולים כאוכלי תרומה . אוכלי תרומה כאוכלי קודש. אוכלי קודש כאוכלי תרומה. משקה תרומה במשקה חולים . משקה חולים במשקה תרומה . משקח תרומה במשקה קודש . משקה קודש במשקה תרומה . משקה קודש במשקה קודש . מנין תלמוד לומר מן הקדשים ריבה . רבי אבין בשם רבי יוחנן תיפתר בלוג שמן של מצורע שנתערב במותר רקיקי מנחת נזיר . והתני משקה שנים . אמר רבי חנניה הדא אמרה עולות בעולות . אבל חטאת בעולות הרי יש כאן וודאי בלא תעשה . היך סבר רבי יהודה כרבי אליעזר או כרבי יהושע . כרבי אליעזר מעלה ואוכל . כרבי יהושע מעלה ושורף . מאן תנא אין מצטרפים זה עם זה רבי מאיר דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן דברי רבי מאיר כל האסורים מצטרפים ללקות עליהם בכזית משום לא תאכל כל תועבה . הכא את אמר צריך להרים . והכא את אמר אינו צריך להרים . רבי יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם רבי יוחנן מפני נזל השבט . ותני כן כל תרומה שאין הכהנים מפקירין עליה כגון תרומת הכליסים והחרובים ושעורים שבאדום אינו צריך להרים הערלה וכלאי הכרם עולים באחד ומאתים. מנין שהם עולים כתיב מליאה מליאה .

ctio : Scriptum eſt : *De ducentis* . Et Rabi Jehuda dicit centum : Scriptum eſt : *Viva ;* & Rabi Jehuda dicit mactata : Quodnam eſt diſcrimen inter viva & mactata ? R. Chima dicit : Viva conſiderantur quaſi res , quæ ſolet numerari : Hactenus de re , quæ facit adcendere , & permiſſa eſt idiotæ. De re, quæ facit adſcendere , & ſit permiſſa Deo , hinc intelligimus : *Et deinde comedet de ſanctitatibus , quia panis ejus eſt :* Sumetne ſibi ſanctitates , quas non comedit? Excludit commixta , & quod ſit amplius centum . Non probo niſi de cibis ſeparationis in cibis ſeparationis : unde probatur de cibis ſeparationis in cibis profanis , de cibis profanis in cibis ſeparationis , de cibis ſeparationis in cibis ſeparationis unde probatur? De cibis ſeparationis in cibis profanis , de cibis profanis in cibis ſeparationis , de cibis ſeparationis in cibis ſanctitatis , de cibis ſanctitatis in cibis ſeparationis, de potu ſeparationis in potu profano , de potu profano in potu ſeparationis , de potu ſeparationis in potu ſanctitatis, de potu ſanctitatis in potu ſeparationis , quod potus ſanctitatis ſit ſicut potus ſanctitatis, unde probatur? Ex eo quod dictum eſt: *De ſanctitatibus*. Includit: R. Abin nomine R. Jochanan: Poteſt exponi de logo olei leproſi ſi miſceatur cum reſiduo laganorum muneris Nazyræi : At extat traditio . *Potus annorum*. Dicit Rabi Chananjah: Hoc dicit : Holocauſta cum holocauſtis ; At ſacrificium pro peccato cum holocauſtis; In his certe eſt præceptum negativum. Quomodo ſentit R. Jehuda? Juxta mentem R. Elieſer , an juxta mentem Rabi Jehoſua ? Si juxta mentem R. Elieſer , faciet adſcendere , & comedet . Si juxta mentem R. Jehoſua , faciet adſcendere & comburet: Qui docet, quod inter ſe non coaleſcant , eſt R. Meir : Etenim dicit R. Abau nomine R. Jochanan ; Ex verbis R. Meir : Cuncta interdicta conjunguntur , ut vapulet in quantitate olivæ propter præceptum : *Non comedetur omne abominandum :* Hic tu dicis ; ſeparandum eſt ; & ibi tu dicis , quod non ſit ſeparandum : Rabi Jacob bar Zebedai , Rabi Abau nomine Rabi Jochanan propter rapinam tribus : Atqui ita extat traditio: Omnis ſeparatio, de qua ſacerdotes nullam habent curam , e. g. ſeparatio cicerum , & ſiliquarum , & hordei , quod eſt in Idumæa , non eſt ſeparanda ; Præputium , & miſcella vineæ adſcendunt in uno & ducentis : Unde probatur quod adſcendant ? Scriptum eſt : *Impletio* , *im-*

מה מליאה שנאמר להלן עולה אף כאן עולה . אי מה כאן מאה אף כאן מאה לפי שכפל הכתוב איסורו שינו חכמים חייובו עד כדון כלאי הכרם ערלה מניין מה זו איסור הנייה אף זו איסור הנייה . מה זו עולה אף זו עולה . עד כדון כרבי עקיבה כרבי ישמעאל . רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל קל וחומר מה אם תרומה שהיא אסורה לזרים הרי זו עולה . ערלה שהיא מותרת לזרים לא כל שכן . לא אם אמרת בתרומה שהנייתה מותר . תאמר בערלה שהנייתה אסורה . רבי חיננא פרי פרי גזירה שוה מצטרפים זה עם זה בין לאסור בין להתיר כדי ליתן טעם דברי רבי מאיר . רבי שמעון אומר אינם מצטרפים . רבי אלעזר אומר מצטרפים בנותן טעם לא אסור·

הלכה ב מה פליגין שנפלו שלשת קבים ערלה ושלשת קבים של כלאי הכרם . אבל אם נפלו שלשת קבים ועוד ערלה . ושלשת של כלאי הכרם הותר הכרי . למה ועוד בטל בשלשת קבים שלשת קבים בטילין במאה . נפלו שלשת קבים ערלה ושלשת קבים באחד של כלאי הכרם כמו שנפלו שלשת ועוד . ערלה ושלשת קבים באחד של כלאי הכרם . או כמי שנפלו שלשת קבים של כלאי הכרם ואחר כך נפלו שלשת קבים ערלה . פשיטא שידיעתו מתרתו . ידיעת חבירו מהו שתתירו . היך עבידא הוא לא ידע בה . חבירו ידע בה . ידיעת ספק מהו שתתיר בידיעת וודאי . היך עבידא היו לפניו שתי קופות אחת יש בה מאתים ואחת אין בה מאתים . נפלה סאה תרומה לתוך אחת מהם ואין ידוע לאיזה מהם נפלה ואחר כך נפלה בשניים . מדדה ומצא בה מאתים ושתים אין ידיעת ספק כידיעת ודאי עולה אין תימר אין ידיעת ספק כידיעת ודאי אין עולה היתר . קופה אחת ספק יש בה מאתים ספק אין בה נפלה סאה תרומה להוכה ואין ידוע אם נפלה אם לא נפלה ואחר כך נפלה השנייה אין תימר ידיעת הספק כידיעת וודאי עולה . אין תימר ידיעת ספק כידיעת ודאי איננה

impletio. Sicut impletio ibi dicta, adscendit, ita pariter hic adscendet: Aut sicut ibi centum, ita pariter hic centum; quia duplicavit textus ejus interdictum, repeterunt sapientes ejus obligationem: Hactenus de miscella vineæ, de præputio unde probatur? Sicut hæc est usu interdicta, ita pariter illud est usu interdictum. Sicut hæc adscendit, ita pariter illud adscendit: Hactenus juxta mentem R. Akiba bar R. Ismaelis. R. Jochanan nomine R. Ismaelis probat argumento a minori ad majus: Si separatio, quæ interdicta est alienis, adscendit, præputium quod est permissum alienis, nonne multo magis? Minime: Si dixisti de separatione, cujus usus est permissus, dices de præputio, cujus usus est interdictus? R. Chinna: Scriptum est: *Fructus*, *fructus*: A pari; Inter se coalescunt tam ad permittendum, quam ad prohibendum, quando satis sit, ut præbeat saporem; verba R. Meir: R. Simeon dicit: Non coalescunt. R. Elieser dicit: Coalescunt in conferente saporem, non autem ad prohibendum.

Constitutio II. In quo dissentiunt? Si ceciderint tres kabi præputii, & tres kabi miscellæ vineæ; At si ceciderint tres kabi & amplius præputii, & tres miscelle vineæ, permittitur cumulus: Qua de causa? Et amplius abolet tres kabos, & tres kabi abolent centum. Si cadant tres kabi præputii, & tres kabi in unum miscellæ vineæ, reputantur perinde ac ceciderint tres & amplius præputii, & tres kabi miscellæ vineæ; aut reputantur perinde ac ceciderint tres kabi miscellæ vineæ; & deinde ceciderint tres kabi præputii, certum est quod ejus notitia illud permittat. Si altera pars cognoscatur, num illud permittet? Quomodo faciet, si non cognoscatur? Altera pars indicabit. Num cognitio dubia permittit cognitionem certam? Quomodo faciet? Si fuerint coram illo duæ sportæ, in quorum altera sint 200. & in altera non sint 200. Si cadat satum in eorum alteram, & ignoret in quam ex iis ceciderit, & deinde cadat in secundam, metietur, si in ea inveniat 202. Si ignoretur, & cognitio dubia, sit sicut cognitio certa, adscendet; si dicas: Cognitio dubia non est sicut cognitio certa non adscendit: Si in una sporta dubium sit, utrum sint 200. si dubium sit utrum in illam ceciderit satum separationis, & ignoretur utrum ceciderit necne, & deinde ceciderit secundum: Si dicas, quod cognitio dubia sit sicut cognitio certa adscendet; si dicas quod cognitio dubia non

עולה . אמר רבי קוריים לא שהתרומה מעלה את הערלה אלא שהתרומה מצטרפת עם החולים להעלות את התרומה ניחא התרומה מעלה את הערלה שכן טהורה מעלה את הטמאה . ערלה מעלה את התרומה כלום טמאה מעלה את הטהורה . לא אצל הזרים . שמא אצל הכהנים . והתנינן הערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה והערלה את הערלה . שנייא היא תמן בין אצל הזרים בין אצל הכהנים . סאה תרומה שנפלה לתוך מאה . אמר רבי לעזר לית כאן לתוך מאה אלא לתוך תשעים ותשעה סאה ערלה שנפלה לתוך מאתים . אמר רבי לעזר לית כאן לתוך מאתים אלא לתוך מאה ותשעים ותשעה.

הלכה ג רבי יוסי בשם רבי חילפיי רבי יונה בשם רבי שמעון בן לקיש כתפוח עושים אותו בית שמאי . תמן תנינן מי הצבע פוסלים אותו בשלשת לונים ואין פוסלים אותו בשינוי מראה . אבא בריה דרב נחמן דברי רבי מאיר משום שאובה ניכרת . רבי הונא בשם רבי אבא אתייא דרבי מאיר כבית שמאי כמה דבית שמאי אמרי משום חימוץ מחמיץ. כן רבי מאיר אמר משום שאיבה ניכרת עד כדון דבר שיש בו איסור וטומאה . יש בו טומאה ואין בו איסור מהו . חימץ ממנו למקום אחר נעשה זה אסור וזה אסור . ריבה על הראשון וביטלו נעשה עיקר טפילה וטפילה עיקר . שאור של תרומה שנפל לתוך העיסה והגביהו ואחר כך נתחמצה העיסה הרי זו מותרת. ודכוותה תאינה של תרומה שנפלה לתוך מאה . הונבהה אחת מהם ואחר כך הוכרה התרומה תהא מותרת· תמן לא הוכח האיסור ברם הכא הוכח האיסור.

הלכה ד רבי יונה בעי ולמה תנינן גריסים שנתבשלו עם האורז אלא מתניתן כמאן דאמר נותני טעם לפגם מותר . ואפילו כמאן דאמר נותני טעם לפגם מותר מודה הוא הכא שהוא אסור . גריסים של תרומה שנפלו עם ערשים של חולים ויש בהם נותן טעם ריבה עליהם ערשים של חולים מותר . עד כמה ירבה תפלוגתא דרבי ודרבי ישמעאל

non reputetur perinde ac ſit cognitio certa, non adſcendet. Dicit R. Korias; non quod ſeparatio faciat adſcendere præputium, at ſeparatio conjungitur cum profano, ut faciat adſcendere ſeparationem. Concedatur, quod ſeparatio faciat adſcendere præputium, quia munda facit adſcendere immundam; præputium facit adſcendere ſeparationem; num immunda facit adſcendere mundam? Non penes alienos; fortaſſe penes ſacerdotes. Atqui legimus. Præputium facit adſcendere miſcellam, & miſcella præputium, & præputium præputium. Diverſum eſt ibi ſive ſit penes alienos, ſive penes ſacerdotes: Si ſatum ſeparationis cadat in centum. Dicit R. Elieſer: Hic non in centum, ſed in novem & nonaginta; Si ſatum præputii cadat in ducenta. Dicit R. Elieſer: Hic non in ducenta, ſed in centum, & nonaginta novem.

Conſtitutio III. R. Joſe nomine Rabi Chilphai, R. Jona nomine R. Simeonis ben Lakiſch: Quaſi inflatum ipſum conſiderat ſchola Schammai. Ibi legimus: Aquæ coloratæ ipſum polluunt in tribus logis, at non polluunt in mutatione coloris. Aba bar R. Nachman: verba R. Meir, quia abſorptio cognoſcitur. R. Huna nomine Rabi Aba: Sententia R. Meir juxta mentem ſcholæ Schammai; Sicut ſchola Schammai dicit; propter fermentum fermentat; ita pariter R. Meir dicit: Quia abſorptio cognoſcitur. Hactenus de re, in qua ſit vetitum, & pollutum; Si in ea fuerit pollutum, & non fuerit vetitum, quid erit? Si fermentet ex eo pro alio loco, hoc ſit vetitum, & illud vetitum: Si augeat in primo, & aboleat, principale ſit acceſſorium, & acceſſorium principale. Si fermentum ſeparationis cadat in maſſam, & extollat, deinde fermentetur maſſa, erit licita. Et ſimiliter ſi ficus ſeparationis cadat in centum, & extollat unam ex illis, & poſthæc cognoſcatur ſeparatio erit licita: Ibi non probatur vetitum, at hic probatur vetitum.

Conſtitutio IV. Rabi Jona quæſivit: Cur legimus; ſi fabæ freſſæ coquantur cum oryza? At legimus juxta mentem illius qui dicit; Si præbeant ſaporem deteriorem, erit licitum: Vel juxta mentem illius qui dicit; ſi præbeant ſaporem deteriorem, erit licitum: Confitetur hic, quod ſit vetitum. Fabæ freſſæ ſeparationis ſi cadant in lentes profanis, ſi in iis ſit ſatis ut præbeant ſaporem, ſi multiplicabit in illis lentes profanas, erit licitum: Quantum multiplicabit? Eſt diſſenſio Rabi, & R. Iſmael

בי רבי יוסי. על דעתיה דרבי דו אמר עד שירבו על כולהן. על דעתיה דרבי ישמעאל בי רבי יוסי דו אמר עד שירבו על הנופלים. גריסים שנתבשלו עם עדשים של חולים ואין בהם נותן טעם. ריבה עליהם גריסים של חולים מין מעורר את מינו לאסור. לא תהא גדולה מיין נסך: כמה דתימר ביין נסך את רואה את ההיתר כמי שאינו. אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר. והכא את רואה את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר. הדא אמרה ריבה עליה גריסים של תרומה מותר.

הלכה ה תני חנניה בשם רבי יוחנן אף הראשונה במחלוקת. אמר רבי יונה הוינן סברין מימר מפליגין בשחימץ זה כל כוחו וזה כל כוחו ונפל שאור של חולים תחילה. אבל אם נפל שאור של תרומה תחילה כבר נתחמצה העיסה. כל נותני טעמם בין לפגם בין לשבח אסור דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר לשבח אסור לפגם מותר. רבי שמעון בן לקיש אמר מה פליגין בשהשביח ואחר כך פגם. אבל אם פגם ואחר כך השביח אוף רבי מאיר מודה. רבי יוחנן אמר לא שנייא היא השביח היא פגם היא פגם היא השביח. היא המחלוקת. תמן תנינן שעורים שנפלו לתוך הבור של מים אף על פי שהבאישו מימיו מימיו מותרים. והדא מתניתא מה היא רבי יוחנן אמר כמחלוקת. רבי שמעון בן לקיש אמר דברי הכל. אמר רבי יונה צורכה להדא דרבי שמעון בן לקיש לא כן סברנן מימר מה פליגין בשחימץ זה כל כוחו וזה כל כוחו ונפל שאור של חולים תחלה. אבל אם נפל שאור של תרומה תחילה כבר נתחמצה העיסה ואפילו נפל שאור חולים תחילה נעשה כמי שהשביח מעיקרו ואחר כך פגם. חזר רבי יונה ומר האשה הזאת אינה מחמצת כל צורכה משיירת היא כל שהוא. אותו כל שהוא יעשה כמי שהשביח ולבסוף פגם. וקשיא אילו השביח ולא פגם שמא כלום היא. רבי

Ismael discipuli R. Jose. Ex mente Rabi hoc dicit: Donec multiplicet in his omnibus: Ex mente R. Ismael discipuli R. Jose: Donec multiplicet super iis qui ceciderunt: Si fabæ fressæ coquantur cum lentibus profanis, & in iis non sit satis, ut præbeant saporem, multiplicabit super illis fabas fressas profanas; species excitabit speciem ad prohibendum: Non erit majus vino libaminis: Sicut dicis: In vino libaminis considerabis licitum, quasi non sit: In ipso interdicto si sit satis ut præbeat saporem, erit vetitum, si minus, erit licitum: Et hic tu consideras licitum quasi non sit; In ipso interdicto si sit satis ut præbeat saporem, erit vetitum, si minus, erit licitum. Hoc dicit: Si addat in illis fabas fressas separationis, erit licitum.

Constitutio V. Docet Chananjah nomine R. Jochanan: Vel de primo est contentio. Dicit R. Jona: Nos dicendum putamus, quod dissentiunt; quando hoc fermentet quantum potest & illud quantum potest & cadat fermentum profanum in principio. At si cadat fermentum separationis in principio, jam fermentata est massa. Omnia, quæ præbent saporem sive deteriorem sive meliorem, sunt vetita: Verba R. Meir: R. Simeon dicit: Si meliorem, erit vetitum, si deteriorem, erit licitum. Rabi Simeon ben Lakisch dicit: In quo contendunt? Si fermentet, & deinde fiat deterius: At si fiat deterius, & deinde fiat melius, vel R. Meir consentit: R. Jochanan dicit: Non est diversum: Sive sit melius, & fiat deterius, sive sit deterius & fiat melius; est dissensio: Ibi legimus. Si hordeum cadat in cisternam aquarum, licet malæ fiant ejus aquæ, ejus aquæ sunt licitæ: Atqui hæc est Misna: Cur dicit R. Jochanan, quod sit dissensio? R. Simeon ben Lakisch dicit: Omnes conveniunt. Dicit R. Jona: Necesse est pro sententia R. Simeonis ben Lakisch; Non ita dicendum putamus: In quo dissentiunt? Quando fermentet hoc tota sua facultate, & illud tota sua facultate, & cadat fermentum profanum in principio, at si cadat fermentum separationis in principio, jam fermentata est massa; vel si cadat fermentum profanum in principio, consideratur quasi fuerit melius ab suo principio, & deinde factum sit deterius: Iterum dixit R. Jona: Hæc mulier si non fermentet, quantum sit necesse, relinquet quantuluncunque; & hoc quantuluncunque considerabitur quasi fuerit melius, & in fine factum sit deterius: Atqui est objectio: Si sit melius, & non deterius, fortasse nihil erit:

יונה בעי מה בין שבח מזה ומזה . ומה בין פגם מזה ומזה. שבח מזה ומזה אסור . פגם מזה ומזה מותר . אמר רבי מנא שבח מזה ומזה את רואה כמי שאינו אותו האיסור . אם יש בו כדי לאסור פגם מזה ומזה את רואה את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אין בו כדי לאסור .

הלכה ו ניתא שני שמות ממין אחד שני מינים משם אחד . רבי אבהו בשם רבי לעזר במיני מתיקה שנו. רבי אבהו בשם רבי יוחנן שלשה נותני טעמים הם כל שההדיוט טועמו ואומר קדירה זו אינה חסירה ונפל זו היא נותן טעם לשבח מותר . ואפילו אמר תבלים פלוני יש בקדירה זו . זו היא נותן טעם לפגם מותר . וכל שהאומן טעמו ואומר תבלים פלוני יש בקדירה זה הוא נותן טעם לפגם אסור. רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורים משערים אותם כילו בצל כילו קפלוט . עד כדון דבר שדרכו להשתער בבצל ובקפלוט דבר שאין דרכו להשתער בבצל ובקפלוט כמה אותה משערו . חכמים כמה את משערן אמר רבי יודן לא כן אמר רבי אבהו בשם רבי לעזר במיני מתיקה שנו. מיני מתיקה על ידי שדרכם להשתער בבצל ובקפלוט משערים אותו כילו בצל כילו קפלוט . שאר כל האיסורים על ידי שאין דרכם להשתער בבצל ובקפלוט משערים אותם במינם . חכמין משערים אותו במינו רבי מנא לא אמר כן אלא לא כן אמר רבי אבהו אמר רבי לעזר במיני מתיקה שנו . מיני מתיקה על ידי שטעמם שוה משערים אותם כילו בצל כילו קפלוט . שאר כל האיסורים על ידי שאין טעמם שוה אין משערים אותם כילו בצל כילו קפלוט . הבמין צריכה . רבי אבהו בשם יוחנן כל נותני טעמים אין

erit: R. Jona quæsivit: Quodnam est discrimen inter melius ex hoc, & ex illo? Et quodnam est discrimen inter deterius ex hoc, & ex illo? Melius ex hoc & ex illo est vetitum; Deterius ex hoc & ex illo est licitum. Dicit Rabi Mena: Melius ex hoc & ex illo tu considerabis quasi non sit ipsum vetitum: Si in eo sit satis ad prohibendum deterius ex hoc atque ex illo, tu considerabis licitum, quasi non sit, in ipso vetito, in quo non sit satis ad prohibendum.

Constitutio VI. Concedatur de duobus nominibus ex una specie, de duabus speciebus ex uno nomine: R. Abau nomine R. Eliezer: De specie dulci agimus: R. Abau nomine R. Jochanan: Tres quæ præbeant saporem, sunt, quando idiota gustet & dicat; Hæc olla non est deficiens; si cadat, & præbeat saporem meliorem, erit licitum: Vel si dicat: Condimenta N. N. sunt in hac olla; si præbeant saporem deteriorem, erit licitum; & quod artifex gustans si dicat: Condimenta N. N. sunt in hac olla: Si præbeat saporem deteriorem, erit vetitum. R. Abau nomine R. Jochanan: Omnia interdicta mensurantur mensura cepæ, & mensura porri capitati: Hactenus de re, quæ solet mensurari cepa, & porro capitato; res quæ non solet mensurari cepa, & porro capitato, quomodo mensurabitur? Sapientes quomodo metiuntur? Dicit R. Jodan: Non ita dicit R. Abau nomine R. Eliezer: De specie dulci nos agimus: Species dulcis, quoniam solet mensurari cepa, & porro capitato, mensuratur mensura cepæ & mensura porri capitati: Reliqua interdicta, quoniam non solent mensurari cepa, & porro capitato, mensurabuntur specie sua. Sapientes metiuntur specie sua: R. Mena non ita dicit; at non ita dicit R. Abau: Dicit R. Eliezer: De specie dulci agimus: Species dulces, quoniam earum sapor est æqualis, mensurantur mensura cepæ, & porri capitati: Reliqua interdicta, quoniam eorum sapor non est æqualis, non mensurantur mensura cepæ, & porri capitati: Sapientes obligant: R. Abau nomine R. Jochanan: In cunctis quæ præbent saporem, non vapulant donec gustet saporem ipsum vetiti: Objecit R. Chama bar Jose coram R. Jochanan: Caro cum lacte non gustabit saporem ipsum vetiti: & tu dicis, quod vapulet? Atqui est traditio: Quid traditio? Et accepit: Quid accepit: Quasi homo qui accipiat verbum adversarii, accepit. R. Abau nomine R. Jochanan: Pro iis, qui præbent saporem, non

לוקים עליהם עד שיטעום טעם ממשו של איסור . התיב רבי חמא בר יוסי קומי רבי יוחנן הרי בשר בחלב הרי לא טעם ממשו של איסור ואת אמר לוקה. וקבלה מהו וקבלה כאינש דשמע מיליה דבעל דינא קבלה . רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל נותני טעמים אין לוקים עליהם חוץ מנותני טעם של נזיר . אמר רבי זעירא כל נותן טעם אין לוקים עליהם עד שיטעום טעם ממשו של איסור ובנזיר אפילו לא טעם טעם ממשו של איסור . אמר רבי בא בר ממל כל נותני טעמים אין איסור והיתר מצטרפים . ובנזיר איסור והיתר מצטרפים . מתניתא מסייעא לדין ומתניתא מסייעא לדין . מתניתא מסייעא לרבי זעירא בזית יין שנפל לקדירה אכל ממנה כזית פטור עד שיאכל את כולה . על דעתיה דרבי בא בר ממל כיון שאכל ממנה כזית חייב . מתניתא מסייעא לרבי בא בר ממל ממשמע שנאמר וכל משרת ענבים לא ישתה וכי מה הניח הכתוב שלא אמרו . אלא לפי שנאמר מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל . מיין ושכר יזיר מה תלמוד לומר וכל משרת ענבים לא ישתה . אלא שאם שרה ענבים ושרה פיתו בהם ויש בהם כדי לצרף בהם כזית חייב. מיכן אתה דן לכל איסורים שבתורה ומה אם היוצא מן הגפן שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה . ויש לו היתר אחר איסורו עשה בו טעם בעיקר . שאר כל האיסורים שבתורה שאיסורם איסור עולם ואיסורם איסור הנייה ואין להם היתר אחר איסורם אינו דין שנעשה בהם את הטעם בעיקר מיכן למדו חכמים כל נותני טעמים שיהו אסורים וקשיא על דרבי זעירא. בכל אתר אמר עד שיטעום . והכא את אמר אפילו לא טעם.

הלכה ז תמן תנינן יין נסך אסור ואוסר כל שהוא. חזקיה אמר כוס שמזגו מן האיסור ומן ההיתר ונפל איסור בסוף איסור היתר בסוף היתר . [אמר רבי שמואל בר רב יצחק דרבי ליעזר היא דרבי ליעזר אמר אחר האחרון אני בא . אמר רבי ירמיה חומר הוא ביין נסך . רבי יוסי בעי אם חומר הוא ביין נסך אפילו נפל היתר בסוף יהא אסור . רבי יסא בשם רבי יוחנן כוס שמזגו מאיסור ומהיתר את

non vapulant, exceptis illis, qui præbent ſaporem Nazyræi: Dicit R. Zehera: Pro iis qui præbent ſaporem non vapulant, donec præbeant ſaporem ipſum vetiti. Et in Nazyræo vel ſi non præbeant ſaporem læſum vetiti, eſt vetitum. Dicit R. Ba bar Mimal: In iis qui præbent ſaporem, vetitum & licitum non conjunguntur, at in Nazyræo vetitum & licitum conjunguntur. Miſna iſti favet, & Miſna illi favet; Miſna favet תַּ R. Zehera in quantitate olivæ in vino, quod ceciderit in ollam, at ſi ex illa comedat in quantitate olivæ, abſolvitur, donec comedat totum: Ex mente R. Ba bar Mimal; Poſtquam ex ea comederit quantitatem olivæ, tenetur. Miſna favet תַּ R. Ba bar Mimal ex textu literali ubi dictum eſt: *Et omnem macerationem uvarum non bibet*. Quod reliquit textus, quod non dixerit? At quia dictum eſt: *Ex omni, quod productum fuerit ex vite vini ab acinorum nucleis uſque ad vinacea non comedet: A vino, & ſicera abſtinebit*: Cur dictum eſt: *Et omnem macerationem uvarum non bibet*? At ſi maceret uvas, & madefaciat in iis panem, & in iis ſit ſatis, ut conjungatur in quantitate olivæ tenetur: Hinc tu potes argumentari de omnibus interdictis, quæ memorantur in lege: Si in producto ex vite, cujus interdictum non eſt interdictum perpetuum, & ejus interdictum non eſt uſu interdictum, & illi eſt permiſſio poſt ejus interdictum, conſideratur ſapor ſicut principale: In ceteris interdictis, quæ memorantur in lege, quorum interdictum eſt interdictum perpetuum, & interdictum eſt uſu interdictum, & non eſt illis permiſſio poſt interdictum, non erit æquum, ut conſideretur in illis ſapor ſicut principale? Hinc docuerunt ſapientes: Cuncta quæ præbent ſaporem, ſunt interdicta. Atqui eſt objectio contra R. Zehera. In omni loco dicit, donec ſit ſapor, & hic tu dicis, vel ſi non ſit ſapor?

Conſtitutio VII. Ibi legimus: Vinum libaminis eſt prohibitum, & prohibet quantuluncunque: Ezekia dicit: Si miſceatur calix ex vetito, & ex licito, & cadat vetitum in fine, erit vetitum, ſi licitum in fine, erit licitum. Dicit Rabi Samuel bar R. Iſaach; Hæc eſt ſententia R. Elieſer: Etenim R. Elieſer dicit: Poſt ultimum ego incedo: Dicit R. Hieremia: Aggravat in vino libaminis: R. Joſe quæſivit: Si aggravat in vino libaminis, vel ſi cadat licitum in fine, erit vetitum. R. Iſa nomine Rabi Jochanan: Si miſceatur calix ex vetito, atque ex licito, tu conſiderabis licitum,

רואה את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר . אמר רבי הושעיה והוא שנפל ההיתר בסוף . רבי אימי בשם רבי יוחנן לא שנייא בין שנפל איסור בתחילה והיתר בסוף להתיר בתחילה ואיסור בסוף . אפילו מים ויין אפילו נמזג כל צורכו מן ההיתר את רואה את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר . אמר רבי זעירא הדא דאת אמר וכולה תיגויין היך עבידא . רבי יוסי בי רבי בון רבי אבהו בשם רבי יוחנן צלוחית של יין נסך שנפלה לתוך חבית של יין וחזרה ונפלה לתוך הבור של מים את רואה את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר. עד כדון בשנפלו זה אחר זה. נפלו שניהם כאחת מה אמרת בה רבי ליעזר אמר נשמעינה מן הדא אימתי חמיצן של כותים מותר לאחר הפסח. של בעלי בתים אחר שלש שבתות. של אפייה ושל נחתומיא בכרכים לאחר שלשה ימים. ושל נחתומים בכפרים לאחר שלשה תנורים . רבי שמעון בן אלעזר אומר אף כשאמרו של בעלי בתים אחר שלש שבתות של אפיית הוא שיהא אדם גדול או שהיה משיא את בנו ואפה שלשה תנורים בשבת · אחת זה אחר זה וזה אחר זה מותר. ואף כשאמרו של נחתומים בכרכים לאחר שלשה ימים והוא שנרחק ואפה שלשה תנורים ביום אחד זה אחר זה. וזה אחר זה מותר . תני רבי שמעון בן אומר ואף כשאמרו של נחתומים בכפרים לאחר שלשה תנורים אסור עד שלשה ימים אסורים שמשחרית הוא כורה לו שאור לכל אותו היום אותה העיסה שנייא לא מאיסור ומהיתר היא מתחמצת . ומר רבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש מאן תנא חמיצן של כותים רבי ליעזר . ואמר רבי יוסי לרבי חנינא ענתונייא נהור אתירת אמר את ורבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש מאן תנא חמיצן של כותים רבי ליעזר . ואנן לינן אמרין כן אלא רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש מאן ירדו לחמיצן של כותים כרבי ליעזר . ועוד מן הדא דאמר רבי חנינא דרבי אבהו אבא הוה ליה עובדא שלח שאל לרבי

citum, quasi non sit; in ipso vetito si sit satis ut præbeat saporem, erit vetitum, si minus, erit licitum: Dicit Rabi Osajah: Dummodo cadat licitum in fine: R. Ame nomine Rabi Jochanan: Non est discrimen sive cadat vetitum in principio, & licitum in fine ad permittendum in principio, & ad prohibendum in fine: Vel aquæ, & vinum, vel si misceantur, quantum oporteat ex licito, tu considerabis licitum quasi non sit; ipsum vetitum si præbeat saporem, erit vetitum, si minus, erit licitum. Dicit R. Zehera: Quod dicis est sententia omnium doctorum; quomodo explicatur? R. Jose discipulus R. Bon, R. Abau nomine R. Jochanan: Si ampulla vini libaminis cadat in dolium vini, atque iterum cadat in cisternam aquarum, tu considerabis licitum quasi non sit; ipsum interdictum si præbeat saporem, erit vetitum, si minus, erit licitum: Hactenus, quando alterum post alterum ceciderit, si simul ambo cadant, quid dicis? Rabi Elieser dicit: Hinc intelligitur: Quando fermentum Cuthæorum est licitum? Post Pascha: Patrisfamilias, post tres hebdomadas; Coqui & pistoris, in urbibus post tres dies; & pistorum in pagis post tres furnos. R. Simeon ben Elieser dicit: Etiam quando dixerunt; patrum familias post tres hebdomadas, coqui, dummodo sit vir magnus, aut despondeat filium suum & coquat tres furnos in una hebdomada, altera post alteram, altera post alteram erit licitum. Atque etiam quando dixerunt: Fermentum pistorum in urbibus post stre dies, dummodo festinet, & coquat tres furnos in uno die, alterum post alterum, & alterum post alterum, erit licitum. Traditio: R. Simeon ben Lakisch dicit: Atque etiam quando dixerunt: Fermentum pistorum in urbibus post tres furnos est vetitum, usque ad tres dies prohibuerunt, quia mane præparant fermentum pro toto illo die: ipsa massa diversa est, non ex vetito, neque ex licito fermentata est; & dicit R. Hieremia nomine R. Simeonis ben Lakisch: Qui docet de fermento Cuthæorum, est R. Elieser: Et dixit R. Jose τῷ R. Chanina Antunajah: Perspicue tu dixisti: Respondit: Tu & R. Hieremia nomine R. Simeonis ben Lakisch; Qui docet de fermento Cuthæorum, est Rabi Elieser. At nos non ita dicimus; At R. Ela nomine Simeonis ben Lakisch; Extrahunt fermentum Cuthæorum juxta mentem R. Elieser: Et præterea eruitur ex eo qnod dicit R. Chanina; Etenim R. Abau attulit factum, misit

חייה ולרבי יסא ולרבי אימי ואורין ליה כרבי ליעזר . מה כיחידייא מוריי . לא משום שירדו לחמיצן של כותים כרבי ליעזר . אמר רבי מנא קומי רבי יסא היך מה דתימר תמן הלכה כרבי ליעזר . והכא הלכה כרבי ליעזר . אמר ליה ולכל דבר .

הלכה ח מה טעמא דרבי ליעזר הראשון מוציא את האחרון . אמר רבי יוחנן רבי יהודה ורבי ליעזר שניהם אמרו דבר אחד דתנינן תמן צלוחית שפיה צר טובל ומעלה כדרכו . רבי יהודה אומר הזיה הראשונה . כמה דרבי יהודה אמר הראשון מוציא את האחרון כן רבי ליעור אומר אוף הכא הראשון מוציא את האחרון . עד כדון בשסך מיכן ומצא בצד השני . סך מיכן ומצא מיכן מה אמר בה רבי ליעזר . נישמעינה מן הדא דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן לא סוף דבר צלוחית אלא אפילו ספל . ואמר רבי יוחנן רבי יהודה ורבי ליעזר שניהם אמרו דבר אחד. אית לך מימר תמן בשסך מיכן ומצא בצד השני לא בשסך מיכן ומצא מיכן . אוף הכא בשסך מיכן ומצא מיכן .

הלכה ט שאור של תרומה ושל שביעית שנפלו לתוך העיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ונצטרפו וחימצו אסור לזרים ומותר לכהנים . רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים . בזה כדי לחמץ וכזה כדי לחמץ ונצטרפו וחימצו אסור לזרים ולכהנים . רבי ליעזר כרבי שמעון מתיר לזרים.

הלכה י רבי אבהו אמר רבי יוחנן בעי מה בין תרומה אצל הזרים . מה בין שביעית אצל הכהנים . תרומה אצל הזרים אסורה . שביעית אצל הכהנים מותרת. חזר ואמר רבי יוחנן תיפתר שנפל שאור של תרומה תחלה . לא באתה שביעית אלא לפגום . רבי לעזר בי רבי שמעון בשיטת אביו . מהו בשיטת אביו כמה דרבי שמעון אמר נותני טעמים לפגם מותר . כן רבי ליעזר בי רבי

misit ad petendum ex R. Chijah, & R. Isa, & Rabi Amme, & docuerunt juxta mentem R. Elieser: Quomodo solus extrahet? Non quia extrahant fermentum Cuthæorum juxta mentem Rabi Eliefer. Dixit R. Mena coram Rabi Isa: Quomodo tu dicis? Ibi constitutio est juxta mentem Rabi Eliefer; & hic constitutio est juxta mentem R. Eliefer; Respondit illi. Dummodo in omni re.

Constitutio VIII. Quænam est ratio R. Eliefer? Primum educit ultimum. Dicit R. Jochanan: R. Jehuda, & Rabi Eliefer, ambo idem dicunt: Etenim ibi legimus: Si ampullæ os fuerit angustum, immergitur, & facit adscendere more suo. R. Jehuda dicit: Adspersione prima. Sicut R. Jehuda dicit: Primum educit ultimum; ita pariter R. Eliefer dicit: Hic quoque primum educit ultimum: Si hinc ungat, & inveniat in latere secundo, si hinc ungat, & inde inveniat, quid dicit R. Eliefer? Eruitur ex eo quod dicit R. Abau nomine R. Jochanan. Non erit rei finis in ampulla; vel si fuerit pelvis. Et dicit R. Jochanan; R. Jehuda, & R. Eliefer ambo idem dicunt: Tu potes dicere; Ibi agitur, quando hinc ungat, & inveniat in latere secundo; si non hinc ungat, & inde inveniat; hic quoque, quando hinc ungat, & inde inveniat.

Constitutio IX. Fermentum separationis & fermentum anni septimi si cadant in massam, si in hoc non satis fuerit ut fermentet, neque in illo satis fuerit ut fermentet, & conjungantur, & fermentent, erit vetitum alienis, & licitum sacerdotibus: R. Simeon permittit alienis, & sacerdotibus: Si in hoc sit satis ut fermentet, & in illo sit satis ut fermentet, & conjungantur, & fermentent, erit vetitum alienis, & sacerdotibus: R. Eliefer bar R. Simeonis permittit alienis.

Constitutio X. R. Abau dicit: Rabi Jochanan quæsivit: Quodnam est discrimen inter separationem penes alienos, & fructus anni septimi penes sacerdotes? Separatio penes alienos est vetita, fructus anni septimi penes sacerdotes sunt liciti. Iterum dixit R. Jochanan: Potest exponi quod ciderit fermentum separationis in principio; Non adducuntur fructus anni septimi nisi ad corrumpendum. R. Eliefer ben R. Simeonis juxta sententiam patris sui. Quid juxta sententiam patris sui? Sicut R. Simeon dicit: Si præbeant saporem deteriorem, erit licitum; ita pariter Rabi Eliefer ben R. Simeonis dicit: Si præbeant

שמעון אמר נותני טעמים לפגם מותר . אמר רבי אבא מרי מהו בשיטת אביו כמה דרבי שמעון אמר כל הספחים מותרים · כן רבי ליעזר בי רבי שמעון אמר כל הספחים מותרים . כלום אמר רבי שמעון אלא בספיחי ירק דילמא בספיחי זרעים . וקמת היא ספיחי ירק היא ספיחי זרעים . רבנים דקיסרין אמרין אחת בשיטת אביו ואחת בשיטת חכמים בשיטת אביו משום נותני טעם לפגם מותר . בשיטת חכמים משום שמות מצטרפים ·

הלכה יא תני של פיגול ושל יותר ושל קהשים קלים . אמר רבי יונה לא אמר אלא קדשים קלים . פיגול ונותר לאחר זריקה לא כלפני זריקה הם לא אמר אלא פיגול ונותר דבר שאין זריקה מתרתו בקרשי קדשים הא בקדשים קלים הואיל והם מותרים אחר זריקה אפילו לפני זריקה אין לוקים עליהם משום זרות. אמר רבי יוסי לא אמרו לא קדשים קלים פיגול ונותר לאחר זריקה לא כלפני זריקה הם לאיזה דבר נאמר פיגול ונותר להוציא קדשים קלים לאחר זריקה . הא לפני זריקה הואיל והם אסורין בקדשים קלים לוקים עליהם משום זרות . אמר רבי אבין לישן מתניתא מסייעא לרבי יוסי נדבותיך זו תורה ושלמים שאם אכל מהם לפני זריקת דמים לוקה.

הלכה יב רבי שמעון בן לקיש אמר במחלוקת רבי יוחנן אמר דברי הכל. וקשיא על דרבי שמעון בן לקיש לא כן סברנן מימר כולהן לשון תרומה מצטרפין. והכא יצרפו כולם לשון טומאה ולשון זרות . סבר רבי שמעון בן לקיש כהדא דתני בר קפרא חתיכה של קודש ושל פיגול . ושל נותר שנתבשלו עם החתיכות רבי שמעון מתיר. וחכמים אוסרים·

beant ſaporem deteriorem , erit licitum . Dicit R. Aba Mari : Quid juxta ſententiam patris ſui? Sicut R. Simeon dicit : Omnia ſponte nata ſunt licita ; ita pariter R. Elieſer ben R. Simeonis dicit : Omnia ſponte nata ſunt licita . Fortaſſe non dicit R. Simeon de ſponte natis oleris ; Fortaſſe de ſponte natis ſeminum ; & confirmat tam ſponte nata oleris , quam ſponte nata ſeminum : Sapientes Cæſarienſes dicunt ; Tam juxta ſententiam patris ſui , quam juxta ſententiam ſapientum : Juxta ſententiam patris ſui , quando præbeant ſaporem deteriorem , erit licitum : Juxta mentem ſapientum ; propter nomina conjunguntur .

Conſtitutio XI. Traditio : Fruſtum abominandi , & reſidui , & ſanctitatum levium : Dicit R. Jona : Non dicit niſi de ſanctitatibus levibus ; Abominandum & reſiduum ante adſperſionem ſanguinem , non ante adſperſionem ſanguinum ; non dicit niſi abominandum , & reſiduum. Res cui non ſit adſperſio ſanguinum , licita eſt in ſanctitatibus ſanctitatum ; Ecce in ſanctitatibus levibus , quoniam ipſæ ſunt licitæ poſt adſperſionem ſanguinum , vel ante adſperſionem ſanguinum , eorum cauſa non vapulabunt propter alienos . Dicit Rabi Joſe : Non dixerunt niſi ſanctitates leves , abominandum & reſiduum poſt adſperſionem ſanguinum , non ante adſperſionem ſanguinum ; Hac de cauſa memoratur abominandum , & reſiduum , ad excludendum ſanctitates leves poſt adſperſionem ſanguinum ; Ecce ante adſperſionem ſanguinum quoniam vetita ſunt in ſanctitatibus levibus , vapulabunt eorum cauſa propter alienos . Dicit Rabi Abin : Phraſis Miſnæ favet τῷ R. Joſe : *Sacrificia tua ſpontanea . Hæc eſt lex pacificorum ;* Si comedat de pacificis ante adſperſionem ſanguinum , vapulat .

Conſtitutio XII. R. Simeon ben Lakiſch dicit : Eſt diſſenſio : R. Jochanan dicit : Ex omnium conſenſu eſt : Atqui eſt objectio contra R. Simeonem ben Lakiſch ; Non putamus dicendum ex phraſi ſeparationis quod hæc omnia conjungantur , & hic omnia conjunguntur ex phraſi immunditiei , & ex phraſi alienorum. Putat Rabi Simeon ben Lakiſch juxta illud , quod docet bar Kaphra ; Fruſtum ſanctitas , & abominandi , & reſidui , ſi coquantur cum fructus , R. Simeon permittit , & ſapientes prohibent .

פרק שלישי

א בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלק . נתערב באחרים כולם ידלקו דברי רבי מאיר . וחכמים אומרים יעלו באחד ומאתים.

ב הצובע מלא הסיט בקליפי ערלה וארגו בבגד ואין ידוע איזה הוא רבי מאיר אומר ידלק הבגד . וחכמים אומרים יעלה באחד ומאתים.

ג האורג מלא הסיט מצמר הבכור בבגד ידלק הבגד . משיער הנזיר ומפטר חמור בשק ידלק השק . ובמוקדשין מקדשים כל שהם.

ד תבשיל שבישלו בקליפי ערלה ידלק . נתערב באחרים יעלה באחד ומאתים.

ה תנור שהסיקו בקליפי ערלה ואפה בו את הפת תידלק הפת . נתערבה באחרות תעלה באחד ומאתים.

ו מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלקו . נתערבו באחרים כולם ידלקו דברי רבי מאיר . וחכמים אומרים יעלו באחד ומאתים . שהיה רבי מאיר אומר את שדרכו להימנות מקדש . וחכמים אומרים אינו מקדש אלא ששה דברים. רבי עקיבה אומר שבעה.

ז ואילו הם איגוזי פרך ורימוני בדן . חביות סתומות . וחילפות תרדין וקילחי אכרוב ודלעת יונית . רבי עקיבא אומר אף בכרוב של בעל הבית הראוי לערלה ערלה לכלאי הכרם כלאי הכרם.

ח נתפצעו האגוזים נתפרדו הרימונים נתפתחו החביות נחתכו הרילועין נתפרשו הככרות יעלו באחד ומאתים.

ט ספק הערלה בארץ ישראל אסור ובסורייא מותר . ובחוצה לארץ יורד ולוקח ובלבד שלא יראנו לוקט . כרם שהוא נטוע ירק וירק נמכר חוצה לו בארץ ישראל אסור . ובסוריא מותר . ובחוצה לארץ יורד ולוקט ובלבד שלא ילקוט ביד . החדש אסור מן התורה בכל מקום . והערלה הלכה . והכלאים מדברי סופרים:

סליק פירקא

CAPUT III.

I. Si vestis tingatur corticibus præputii comburetur, si misceatur cum aliis, omnia comburentur. Verba Rabi Meir: Et sapientes dicunt: Adscendent in uno & ducentis.

II. Si tingat plenitudinem spithamæ corticibus præputii, & eam texat cum veste, & ignoret, quænam sit: R. Meir dicit: Comburetur vestis: Et sapientes dicit: Adscendet in uno, & ducentis.

III. Si texat plenitudinem spithamæ ex lana primogeniti in veste, comburetur vestis; Si ex capillo Nazyræi, & ex apertura asini in sacco, comburetur saccus: Et in sanctificatis sanctificant quantuluncunque.

IV. Si decoctum fuerit coctum cum corticibus præputii, comburetur; si misceatur cum aliis, adscendet in uno & ducentis.

V. Si furnus accendatur corticibus præputii, & in eo coquatur panis, comburetur panis, si misceatur cum aliis, adscendet in uno & ducentis.

VI. Si in aquis fuerint fasciculi fœni Græci miscellæ vineæ, comburentur, si misceantur cum aliis, omnes comburentur. Verba R. Meir, & sapientes dicunt: Adscendent in uno, & ducentis; Etenim R. Meir dicit: Quod solet numerari, sanctificat; Et sapientes dicunt; Non sanctificant nisi sex res. R. Akiba dicit: Septem.

VII. Et illæ sunt, nuces de Perech, & malogranata de Bedan, dolia clausa, & folia blitorum, & trunci brassicæ, & cucurbita Græca. R. Akiba dicit: Etiam panes patrisfamilias. Quod aptum est ad præputium, est præputium; quod aptum est ad miscellam vineæ, est miscella vineæ.

VIII. Si nuces diffissæ fuerint, si dissecta fuerint malogranata, si aperta fuerint dolia, si dispertiti fuerint panes adscendent in uno & ducentis.

IX. Dubium præputii in terra Israel, est vetitum, & in Syria licitum; & in locis extra terram descendet & emet, dummodo illum non videant, quod colligat: Si plantet vineam olare, & olus vendatur extra eam, in terra Israel est vetitum, & in Syria licitum: & in locis extra terram, descendet & colliget, dummodo non colligat manu: Et novum est vetitum ex lege in omni loco, & præputium ex constitutione, & miscella ex verbis scribarum.

Finis capitis.

הלכה א בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלק כו׳ . כתיב וערלתם ערלתו את פריו . אית תניי תני בסמוך לפריו . אית תניי תני בעורל און פריו . מאן דאמר בעורל את פריו קליפים וגרעינים במשמע מאן דאמר בסמוך לפריו קליפים במשמע ולא גרעינים . וגרעינים מניין הוי סופך מימר את את פריו בסמוך לפריו. אית רבעי נישמעינה מן הדא וערלתם ערלתו את פריו דבר שהוא עורל את פריו ופריו עורלו . רבי אבהו בשם רבי לעזר כל מקום שנאמר לא תאכל לא תאכלו לא יאכלו את תופס איסור הנייה באיסור אכילה עד שיבוא הכתוב ויפרש לך בשם שפירש לך באבר מן החי ובנבילה מה פירש לך באבר מן החי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו . ומה פירש בנבילה לא תאכלו כל נבילה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה. תני חזקיה ופליג . וכי מה אסרו לכלב . והא כתיב כל חלב שור ועז וכשב לא תאכלו מעתה אתה תופש איסור הנייה לאיסור אכילה. שנייא היא דכתיב וחלב נבילה וחלב טריפה . והכתיב רק את הדם . מעתה את תופש איסור הנייה באיסור אכילה. שנייא היא דכתיב על הארץ תשפכנו כמים. מה מים מותרים בהנייה . אף הדם מותר בהנויה . והכתיב על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה . אמר רבי אבהו קיימתים בגיד הנשה של נבילה . והכתיב ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו אמר רבי אבא מרי אחוי דרבי יוסי שנייא היא שקבע לו הכתוב זמן. והכתיב לא תאכלום כי שקץ הם . אמר רבי מנא מיעט איסור הנייה שבו . רבי אבהו בשם רבי יוחנן העושה איספלנית משור הנסקל ומחמץ שעבר עליו הפסח אינו לוקה שאין לא תעשה שלו מחוור. מכלאי הכרם לוקה דאמר רב חנינא פן תקדש פן תוקד אש . מערלה צריכה עשה לרחקו . כתיב לא תעשה

Constitutio I. Vestis si tingatur corticibus præputii comburetur &c. Scriptum est: *Et circumcidetis præputium fructus ejus :* Est qui docet prope ejus fructus: Est qui docet : Quod faciat præputiatos ejus fructus : Qui dicit : quod facit præputiatos ejus fructus, cortices, & nuclei juxta sensum literalem: Qui dicit prope ejus fructus ; Cortices juxta sensum literalem, at non nuclei : & de nucleis unde probatur? Tibi finis erit dicendi : את *fructus ejus :* prope ejus fructus: Potest hinc intelligi : *Et circumcidetis præputium ejus*. Quod facit præputiatum ejus fructum , & ejus fructus facit illud præputiatum . Quod faciat præputiatos ejus fructus; & ejus fructus illud faciant præputiatum. R. Abau nomine R. Eliefer : Ubicunque dicitur : *Non comedes , non comedetis , non comedent ;* tu comprehendis interdictum usus in interdicto comestionis , donec veniat textus, & tibi explicet, sicut tibi explicat in membro ex vivo, & in cadavere : Quid explicat tibi in membro ex vivo? *Et carnem in agro discerptam non comedetis :* Et quid explicat in cadavere ? *Non comedetis omne cadaver , peregrino , qui est in portis tuis, dabis illud , & comedet :* Docet Ezekia, & dissentit: Num prohibuerunt cani ? Atqui scriptum est : *Omnem adipem bovis , & agni , & capræ non comedetis:* Hinc tu comprehendis interdictum usus in interdicto comestionis : Diversum est hoc : Scriptum est enim : *Et adipem cadaveris , & adipem discerpti:* Et scriptum est : *Tantummodo sanguinem :* Hinc tu comprehendis interdictum usus in interdicto comestionis. Diversum est hoc: Etenim scriptum est: *Super terram effundetis sicut aquam ;* Sicut aquæ sunt licitæ, ita pariter sanguis erit usu permissus; Atqui scriptum est : *Idcirco non comederunt filii Israel membrum luxatum*. Dicit R. Abau: Confirmatur in nervo luxato cadaveris : Et scriptum est: *Et panem, & tostum, & spicam friabilem non comedetis*. Dicit R. Aba Mari frater R. Jose : Diversum est hoc; quia textus statuit illi tempus ; Et scriptum est : *Non comedetis quia abominandum illa*. Dicit R. Mena: Excludit interdictum usus , quod in illo est: R. Abau nomine R. Jochanan : Si faciat emplastrum ex bove lapidando, & fermentet , & super illo prætereat Pascha , non vapulat , quia ejus præceptum negativum non est permissum; Si ex miscella vineæ, vapulat; Etenim dicit R. Chanina: *Non sanctificabis , non accendes ignem*. Pro miscella necesse est isti præceptum affirmativum , ut removeatur;

לאוכלו כתיב לא תעשה לרחקו לית כתיב במתניתא פליגא על רבי יוחנן [ממשמע שנאמר סקול יסקל השור וכי אין אנו יודעים שבשרו אסור באכילה. ומה תלמוד לומר לא יאכל את בשרו . להודיעך שכשם שאסור באכילה כך הוא אסור בהנייה . מה עבד לה רבי יוחנן פתר לה בשקדמו הבעלים ושחטוהו עד שלא נגמר דינו . רבי זעירא בעא קומי רבי אבהו הכא את אמר הכין . והכא את אמר הכין. אמר ליה חדא משמיה דרבי לעזר וחדא בשם רבי יוחנן. רבנים דקיסרין רבי רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל מקום שנאמר לא תאכלו אין את תופס איסור הנייה באיסור אכילה . בניין אב שבכולם וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקודש לא תאכל באש ישרף. תני חזקיה מסייע לרבי יוחנן ממשמע שנאמר כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו. לאיזה דבר נאמר וחלב נבילה וחלב טריפה יעשה לכל מלאכה . בא להודיעך אפילו למלאכת הגבוה . ממשמע שנאמר רק הדם לא תאכלו . לאיזה דבר נאמר על הארץ תשפכנו כמים . מה המים מכשירים אף הדם מכשיר. ממשמע שנאמר לא תאכלו כל נבילה . לאיזה דבר נאמר לגר אשר בשעריך תתנה ואכלה· בא להודיעך שגר תושב אוכל נבילות. ממשמע שנאמר ובשר בשדה טריפה לא תאכלו . לאיזה דבר נאמר לכלב תשליכון אותו . אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך חולים שנשחטו בעזרה. מתניתא מסייעא לדין· ומתניתא מסייעא לדין . מתניתא מסייעא לרבי יוחנן לא יאכל חמץ לעשות את המאכיל כאוכל אתה אומר לכך או אינו אלא לאוסרו בהנייה. כשהוא אומר לא תאכל עליו חמץ למדנו שהוא אסור בהנייה. הא מה תלמוד לומר ולא יאכל חמץ לעשות את המאכיל באוכל דברי רבי יאשיה. רבי יצחק אומר אינו צריך . מה אם שרצים קלים עשה בהם מאכיל באוכל

tur; Scriptum est: *Non facies ad comedendum*, non facies ad removendum; non scriptum est: Misna contraria est τῷ R. Jochanan; Ex sensu literali; Dictum est enim: *Lapidando lapidabitur bos*. Num ignorabamus, quod ejus caro esset esu interdicta? Cur igitur dictum est: *Non comedetur ejus caro*? Ut tibi significetur, sicut est esu interdicta, ita pariter quod sit usu interdicta: Quomodo explicat R. Jochanan? Exponit, quando anticipaverint domini, & mactaverint, priusquam fuerit definitum ejus judicium. R. Zehera quæsivit coram R. Abau: Hic tu ita dicis, & ibi tu ita dicis? Respondit: Hoc nomine R. Elieser, & illud nomine R. Jochanan: Sapientes Cæsarienses. Rabi Abau nomine R. Jochanan: Ubicunque dicitur; *Non comedetis;* tu non potes comprehendere usu interdictum in esu interdicto: Constitutio principii, quæ est in his omnibus: *Et omne sacrificium pro peccato, de cujus sanguine fuerit illatum in tentorium conventus ad expiandum in sanctuario, non comedetur, igne comburetur*. Et extat traditio: Ezekia favet τῷ Rabi Jochanan ex textu literali: Dictum est enim: *Omnem adipem bovis, & agni, & capræ non comedetis*. Qua de causa dictum est: *Et adeps cadaveris, & adeps discerpti fiet in omne opus*? Venit ad significandum tibi, vel propter cibum altaris: Ex sensu literali dictum est: *Tantummodo sanguinem non comederis;* Qua de causa dictum est: *Super terram effundetis sicut aquas*? Sicut aquæ disponunt, ita pariter sanguis disponit: Ex sensu literali, dictum est: *Non comedetis omne cadaver:* Qua de causa dictum est: *Peregrino, qui est in portis tuis, dabis illud, & comedet*? Venit ad significandum tibi, quod peregrinus inquilinus comedat cadavera: Ex sensu literali dictum est: *Et carnem in agro discerptum non comedetis:* Qua de causa dictum est: *Cani projicietis illam?* Illam tu projicies, at non projicies profana, quæ fuerint mactata in atrio. Misna huic favet, & Misna illi favet: Misna favet τῷ R. Jochanan: *Non comedetur fermentatum*. Ut consideretur qui facit comedere perinde ac comedens: Tu ita dicis, aut non erit nisi ad prohibendum ejus usum. Quando vero dictum est: *Non comedetur fermentum*. Docemur, quod sit usu interdictum: Cur igitur dictum est: *Et non comedetur fermentum*? Ut consideretur qui facit comedere perinde ac comedens. Verba R. Josia: R. Isaach dicit: Non est necesse: Si in reptilibus, quæ sunt levia,

חמץ חמור אינו דין שנעשה בו מאכיל כאוכל. הא מה תלמוד לומר לא יאכל חמץ לא בא הכתוב אלא לאוסרו בהנייה׃ בנין דכתיב לא יאכל . הא מלא תאכל לית שמע מינה בלום . והדא מסייעא לרבי יוחנן . פשיטא שאין קרקע נאסר . צר צורה בקרקע נאסר. צבע דבר שיש בו רוח חיים אילו השתחווה לו לא אסור׃ מפני שצבעו אסרו . מיכן שצבעו צריכה בגד גדול שצבעו על מנת לחותכו מה את עבד לה במוסגר או במוחלט . אין תעבדיניה במוסגר מותר . אין תעבדיניה במוחלט אסור . צבעו וחזר וצבעו והקדיח. נאמר אם היה צריכה לצביעה הראשונה אסור . ואם לאו מותר . צבעו בקליפי אגוז של ערלה וחזר וצבעו בקליפי אגוז של חולים מאן דאמר נותני טעם לפנם מותר. אוף הכא מותר. ומאן דאמר נותני טעם לפנם אסור אוף הכא אסור . צבעו בקליפי אגוז של ערלה וחזר וצבעו בקליפי רימון של חולים . ייבא כהדא עיגולי דבילה הגדולים מעלים את הקטנים׃ והקטנים מעלים את הגדולים . רב הונא אמר כיני מתניתא הגדולים מעלים את הקטנים במשקל . והקטנים מעלים את הגדולים במנין . תמן מין במינו . ברם הכא מין בשאינו מינו. צבעו בקליפי אגוז של ערלה וחזר וצבעו בקליפי חולים מין אחר . ייבא כהדא רבי יהושע אומר תאנים שחורות מעלות את הלבנות והלבנות מעלות את השחורות . תמן הוא ראוי לחתכן . ברם הכא אינו ראוי לחתכו מה דמי לה נזים נזיזית . אמר רבי יוסי בי רבי בון מה דמי לה בגד גדול שצבעו על מנת לחתכו מיעבדיניה דודרסין. אמר רבי יוחנן סממנים בסממנים בטלים במאתים . מי צבעים במי צבעים בטלים ברוב. אמר רבי בא בר ממל הנייה ערלה בטיבריא ברוב . מתניתא פליגא על רבי בא בר ממל תבשיל שבישלו

via, conſideratur qui facit comedere, perinde ac comedens, in fermento, quod eſt grave, non erit æquum ut conſideretur qui facit comedere, perinde ac comedens? Cur igitur dictum eſt: *Non comedetur fermentum*? Non veni textus niſi ad prohibendum ejus uſum. Quia ſcriptum eſt: *Non comedetur*. Ecce ex eo quod dictum eſt: *Non comedetur*: Nihil poteſt intelligi: Et hoc favet τῷ R. Jochanan: Certum eſt, quod fundus non ſit vetitus: Si formet figuram in fundo eſt vetita. Si tingat rem, in qua ſit ſpiritus vitæ, & adoret, non eſt vetita: Quia ejus tincturam prohibuerunt. Hinc ſi tingat quod neceſſe eſt pro veſte magna, & tingat eo pacto, ut eam diſcindat; quomodo eam conſiderabis eſt incluſam, an declaratam? Si conſiderabimus ut incluſam, erit licita, ſi conſiderabimus, ut declaratam, erit vetita. Si tingat, atque iterum tingat, & adurat; Dictum eſt: Si opus ſit pro prima tinctura, erit vetitum; ſi minus, erit licitum. Si tingat corticibus nucis præputiatæ, atque iterum tingat corticibus nucis profanæ; qui dicit, quod ſi præbeat ſaporem deteriorem, ſit licitum; hic quoque erit licitum; & qui dicit: quod ſi præbeat ſaporem deteriorem, ſit vetitum, hic quoque erit vetitum. Si tingat corticibus nucis præputiatæ, & iterum tingat corticibus malogranati profani; Concluditur juxta illud quod dicitur: In maſſæ conglobata palathæ, magnæ faciunt adſcendere parvas, & parvæ faciunt adſcendere magnas; R. Huna dicit: Ita extat Miſna: Magnæ faciunt adſcendere parvas in pondere, & parvæ faciunt adſcendere magnas in numero. Ibi ſpecies in ſua ſpecie, & hic ſpecies in diverſa ſpecie. Si tingat corticibus nucis præputiatæ, atque iterum tingat corticibus profanis; Eſt una ſpecies: Adducitur juxta illud: R. Jehoſua dicit: Ficus nigræ faciunt adſcendere albas, & albæ faciunt adſcendere nigras: Ibi conveniens eſt eas abſcindere: Profecto hic non eſt conveniens eas abſcindere: Quomodo ſimilis eſt amputatio ſegmentorum? Dicit R. Joſe diſcipulus R. Bon: Quomodo ſimilis eſt veſtis magna, quam tinxerit eo pacto, ut diſcindat, poſtquam conſideravimus ex conculcationibus: Dicit R. Jochanan: Colores in coloribus abolentur in ducentis: Aquæ tinctæ in aquis tinctis abolentur in majori parte? Dicit R. Ba bar Mimal: Uſus præputii in Tiberiade juxta majorem partem. Miſna contraria eſt τῷ R. Ba bar Mimal. Si decoctum fuerit coctum in corticibus præputii, combu-

בקליפי ערלה ידלק . פתר לה קרויה בקדירות . אמר רבי יוסי מיסבור סבר רבי בא בר ממל שמותר לעשות כן בתחילה לא לשעבר . מיי כדון אם יש בו כדי לצבוע את רואה את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור שבו כדי לאסור . אם אין בו כדי לצבע את רואה ההיתר כמי שאינו אותו האסור אין בו כדי לאסור . תמן תנינן אילו דברים של גוים אסורים ואיסורן איסור הנייה היין והחומץ של גוים שהיה מתחילתו יין וחרס הדרייני . רבי זעירה בשם רבי ירמיה רבי מאיר היא דתני חרס הדרייני אסור ואיסורו איסור הנייה. מה נן קיימים אם בשנתנו בתבשיל דברי הכל אסור . אם בשמכרו חוץ מדמי יין נסך שבו דברי הכל מותר . טאכי נן קיימים בשנתנו על גבי תבשיל . מהו לסמוך בו כרעי המיטה רבי לעזר אומר אסור . רבי יוחנן אמר מותר . רבי יונה בעא קומי רבי זעירא ההן בגד דתנינן הכא מהו לסמוך בו את המיטה . ואיקפד לקובליה. אמר ליה אפילו למאן דאמר תמן מותר . הכא אסור . תמן אין איסורו ניכר. ברם הכא איסורו ניכר . אמר רבי חגיי כד נחתית מן אילפא שמעית קליה דרבי יעקב בר אחא יתיב מתני בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלק . ותנינן נטל הימנה כרכר אסור בהנייה . ארג בו את הבגד אסור בהנייה . יין נסך שנפל לבור כולו אסור בהנייה . ותנינן רבן שמעון בן גמליאל אומר ימכר כולו לגוי חוץ מדמי יין נסך שבו . אמר רבי אחא בר יעקב חגיי קשתיה רבי חגיי קיימה . מיי כדון תמן אין דרך בני אדם ליקח יין מן הגוי . ברם הכא דרך בני אדם ליקח בגד מן הגוי .

הלכה ב

מן תנא סיט רבי מאיר. ברם כרבנים הוא סיט הוא פחות מסיט . רבי יוסי בי רבי בון אמר ליה משם רבי יוחנן רבי יסא בשם רבי יוחנן צמר בכור שטרפו בטל ברוב . איתיביה

buretur: Exponitur; Urceus in ollis. Dicit R. Jose: Probabiliter putat R. Ba bar Mimal, quod liceat ita facere in principio, non pro tempore præterito: Hinc probatur: Si in eo sit satis ad tingendum, tu considerabis licitum quasi non sit, & ipsum vetitum, quod in eo est ut sit satis ad prohibendum. Si vero in eo non sit satis ad tingendum, tu considerabis licitum quasi non sit, in ipso vetito non erit satis ad prohibendum. Ibi legimus: Hæc sunt res gentilium, quæ prohibitæ sunt & prohibent usum, vinum, & acetum gentilium, quod fuerit a principio vinum, & testa Hadriani. R. Zehera nomine R. Hieremia; Hæc est sententia R. Meir: Etenim extat traditio: Testa Hadriani prohibita est, & prohibet ejus usum: Quomodo nos explicabimus? Si quando indatur in decoctum, omnium consensu est vetitum; si quando eruatur excepto pretio vini libaminis, quod in ea est, omnium consensu est licitum. At ita nos explicabimus. Quando imponatur decocto: Quid erit si illi innitantur pedes lecti? R. Eliesér dicit; erit vetitum: Rabi Jochanan dicit esse licitum. R. Jona quæsivit coram R. Zehera de hac veste, de qua legimus: Quid si innitantur pedes lecti? Et præcepit ut acciperet. Dixit: Vel juxta mentem illius qui ibi dicit: Ibi est licitum, & hic est vetitum; Ibi ejus interdictum non cognoscitur, profecto hic ejus *interdictum* cognoscitur: Dicit R. Haggiai: Quando descendi de navi, audivi vocem Rabi Jacob bar Acha respondentem. Traditio extat, quod vestis, quæ tincta sit corticibus præputii, comburatur. Atqui legimus. Si auferat ab ea radium textoris, est usu interdicta. Si texuerit eam cum veste, est usu interdicta: Vinum libaminis si cadat in cisternam, tota est usu interdicta. Atqui legimus: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Vendet totam gentili, excepto pretio vini libaminis, quod in illa est. Dicit Rabi Acha bar Jacob Haggiai: Difficultas R. Haggiai adhuc remanet. Hinc probatur: Ibi intelligitur, quod homines non soleant emere vinum a gentili; Profecto hic solent homines emere vestem a gentili.

Constitutio II. Qui docet spithamam, est R. Meir; Profecto juxta mentem sapientum; sive fuerit spithama, sive minus spithama; R. Jose discipulus Rabi Bon dicit nomine R. Jochanan; R. Isa nomine R. Jochanan; Lana primogeniti, quod factum sit discerptum, aboletur in majori sui parte: *Objecit* R. Chijah

רבי חייה ציפוראה קומי רבי אימי ליטרא בשמונה ולא הודו אילולא דאמר רבי יסא ולא מתניתא היא . האורג מלוא הסיט מצמר הבכור בבגד ידלק הבגד . אמר ליה איתחברת תמן אירת הוות יאות . תמן תנינן אלו הם הנשרפים ותנינן אלו הם הנקברים. הכא ארת אמר ישרפו. והכא ארת אמר יקברו. אמר רבי יוחנן כאן בשק . כאן בשיער . מה בין שק מה בין שיער. אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל שק מצוו לחטחט אחריו . שיער אין מצוי לחטחט אחריו . רבי שמעון בן לקיש אמר כאן במקדש כאן בנבולים . רבי יוסי בי רבי חנינא אומר כאן בנזיר טהור כאן בנזיר טמא . והתנינן פטר חמור אירת לך מימר כאן במקדש כאן בנבולים כאן בנזיר טהור כאן בנזיר טמא אלא כאן בשק וכאן בשיער . אמר רבי יוסי בי רבי בון הם דתימר ישרף שערו . הם דותימר יקבר גופו . ובמוקדשים מקדשין כל שהם . רבי יוסי בשם רבי יוחנן הדא דתימר בקדשים שיש להם מתירין . אבל בקדשים שאין להם מתירין צריכין סיט . התיב רבי יוסי והא מתניתא פליגא האורג מלא הסיט מצמר הבכור בבגד ידלק הבגד. ובכור לא בקדשים שיש להן מתירין הוא . אירת דתני לה בשם רבי מאיר. אירת דלא תני לה בשם רבי מאיר מאן דתני לה בשם רבי מאיר אירת ליה עשרה דברים מקדשים . מאן דלא תני לה בשם רבי מאיר כנן אית ליה עשרה דברים מקדשים . רבי מאיר כרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר אף בכרות של בעל הבירת .

הלכה ג אבא בר ירמיה כהנא בר ירמיה בשם שמואל רבי בא רבי רבי חייה בשם רבי יוחנן נידולי ערלה שעיממו הרי אלו מותרות. ולאו מתניתא מתניתא היא אם חדש יותץ אם ישן יוצן . רבי חנניא אמר לירת כן . רבי מנא אמר אירת כן בשהביא עצים לחים ונינבו בקליפי ערלה . אבנים מנוגעות

jah Tsipporiensis coram R. Amme: Libra pro octo nummis: At non consenserunt nisi quod dixerit R. Isa: At hæc non est Misna: Si texat plenitudinem spithamæ de lana primogeniti in veste, comburetur vestis: Respondit illi: Si ego ibi fuissem, recte se res habuisset. Ibi legimus: Hæc sunt quæ comburuntur: Et legimus: Hæc sunt quæ sepeliuntur. Hic tu dicis: Comburentur: Et ibi tu dicis: Sepelientur: Dicit Rabi Jochanan: Ibi agitur de sacco, hic de pilo: Quodnam est discrimen inter saccum & pilum? Dicit R. Chananjah bar R. Hillel: In sacco deprehenditur, quod possit everri post illum, at in pilo non deprehenditur, quod possit everri post illum. R. Simeon ben Lakisch dicit; Hic agitur in sanctuario, & ibi in terminis. R. Jose discipulus R. Chanina dicit: Hic agitur de Nazyræo mundo, & ibi de Nazyræo immundo. Atqui legimus de apertura asini: Potesne dicere? Hic agitur in sanctuario, & ibi in terminis; hic de Nazyræo mundo, & ibi de Nazyræo immundo; At hic agitur de sacco, & ibi de pilo. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Quod dicis quod comburatur, agitur de pilo; Quod dicis quod sepeliatur; est ejus corpus. In sanctificatis sanctificant, quantalacunque illa sint. R. Jose nomine Rabi Jochanan: Quod dicis, intelligitur de sanctitatibus, quibus sint permittentia; at in sanctitatibus, quibus non sunt permittentia, requiritur spithama: Objecit R. Jose: Atqui Misna contraria est: Si texat plenitudinem spithamæ de lana primogeniti in veste, comburetur vestis: Atqui primogenitum non est de sanctitatibus, quibus sint permittentia: Est qui docet nomine Rabi Meir: Est qui non docet nomine Rabi Meir; Qui docet nomine Rabi Meir; Juxta ejus mentem: Decem res sanctificant: Qui non docet nomine R. Meir; juxta ejus mentem decem res non sanctificant. R. Meir bar R. Akiba; Etenim Rabi Akiba dicit: Vel panes patrumfamilias.

Constitutio III. Aba bar Hieremia, Channa bar Hieremia nomine Samuelis, R. Ba, R. Chijah nomine R. Jochanan: Incrementa præputii si colligantur, erunt licita. Atqui ita non est Misna; ita est Misna: Si sit novum, si vetus frigefiat. R. Chananjah: Non ita se res habet. Rabi Mena dicit: Ita se res habet; quando educit ligna humida, & exsiccentur corticibus præputii: Si inferat lepra infecta, ut faciat incrustationem, est qui docet,

quod

שעשאן סיד אירת תניי תני עלו מטומאתן ואית תניי תני לא עלו מידי טומאתם. מאן דאמר עלו מידי טומאתם הרי אלו מותרות. ומאן דאמר לא עלו מידי טומאתם הרי אלו אסורות דכתיב צרעת ממארת. תן בו מאירה ואל יהנה ממנו. רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל הנשרפים אפרם מותר חוץ מאפר הבא מחמרת עבודה זרה. התיב רבי חייה בר יוסף קומי רבי יוחנן הרי אפר הבית הרי אינו בא מחמרת עבודה זרה ואת אמר אסור אמר ליה שנייה היא דכתיב נתיצה נתיצה.

הלכה ד וכמה היא חבילה עשרים וחמשה זירין אמר רבי יונה ארבע מינהן מיטה.

הלכה ה רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמר דברי רבי מאיר עשרה דברים מקדשים. וחרנה אמר דברי רבי מאיר כל הדברים מקדשים. רבי יעקב בר אחא אמר שמועתא מתניתא פליגא על מאן דאמר דברי רבי מאיר עשרה דברים מקדשים דתנינן תמן אמר רבי יהודה לא הוזכרו רימוני בדן וחריצי נבע אלא שיהו מתעשרים ודאי בכל מקום. ושאר כל הרימונים אין דרכם להימנות. אלא רימוני בדן על ידי שהם חביבים דרכם להמנות. ושאר כל הרימונים על ידי שאין חביבים אין דרכם להמנות.

הלכה ו רבי יונה בעי הא שקידי פרך לא. מתניתא בסתומה בין הסתומות אבל סתומה בין הפתוחות ונפתחה או פתוחה בין הסתומות ונסתמה צריכות שיעור אחד. היך איפשר לפתוחה אצל הסתומות. אמר רבי זעירה תיפתר בפתוחה אצל החנוני שהיא כסתומה אצל בעל הבית והתני ונסתמה. תיפתר שחזר בעלה ונטלה. רבי קריספא בשם רבי יוחנן כל אילין קירייא וקרוותא דאנן אכלין דלעת יונית אינון. רבי יונה בעי ולמה לי נן אמרין הראוי לתרומה. אמר ליה רבי יוסי תרומה נוהגת בכל. ערלה אינה נוהגת בכל.

הלכה ז נפלו ואחר כך נתפצעו בין שוגג בין מזיד לא יעלו דברי רבי

quod adscendant de statu suæ immunditiei; & est qui docet, quod non adscendant de statu suæ immunditiei: Qui dicit, quod adscendant de statu suæ immunditiei; erunt licita; qui dicit quod non adscendant de statu suæ immunditiei, erunt vetita: Vel juxta mentem illius, qui dicit, quod adscendant de statu suæ immunditiei, erunt vetita: quia scriptum est: *Lepra maledicta*. Injice in illa maledictionem, neque utilitatem ex eis percipies; R. Abau nomine R. Jochanan; Omnium, quæ comburuntur, cinis est licitus, excepto cinere, qui veniat ex Idololatria: Objecit R. Chijah bar Joseph coram R. Jochanan: Ecce pulvis domus, & non adducitur ex Idololatria, & tu dicis esse vetitum? Respondit: Diversum est hoc: Scriptum est enim: *Fractio*, *fractio*.

Constitutio IV. Et quantus erit fasciculus quinque & viginti virgultorum? Dicit Rabi Jona: Quatuor statuunt lectum.

Constitutio V. R. Jochanan, & Rabi Simeon ben Lakisch: Alter dicit: Ex verbis R. Meir: Decem res sanctificant; & alter dicit: Ex verbis Rabi Meir: omnia sanctificant: R. Jacob bar Acha dicit: Ex sensu literali Misna contraria est illi, qui dicit: Ex verbis Rabi Meir: decem res sanctificant: Etenim ibi legimus: Dicit R. Jehuda: Non memorarunt malogranata de Bedan; quod illa certo decimentur in omni loco: At reliqua malogranata non solent numerari, at malogranata de Bedan, quia sunt chariora, solent numerari; at reliqua malogranata, quia non sunt chariora, non solent numerari.

Constitutio VI. R. Jona quæsivit: At non amygdalæ de Perech. Misna agit de clauso inter clausa; At clausum inter aperta, fuisset apertum, & apertum inter clausa, & clausum fuisset, requirunt unam mensuram. Quomodo fieri potest apertum prope clausa? Dicit R. Zehera: Potest exponi de aperto penes tabernarium, quod sit quasi clausum penes patremfamilias: Atqui extat traditio: Et clausum: Potest exponi quod revertens dominus sumserit: R. Charsipha nomine R. Jochanan: Omnes iste cucurbitæ quas comedimus sunt cucurbitæ Græcæ. Et cur nos dicimus, quod est conveniens separationi? Respondit illi R. Jose. Separatio observatur in toto; at præputium non observatur in toto.

Constitutio VII. Si cadant, & deinde diffindantur, sive per errorem sive de industria, non adscendent: Verba R. Meir.

מאיר. רבי יהודה אמר בין שוגג בין מזיד יעלו. רבי יוסי אומר שוגג יעלו מזיד לא יעלו. מה טעמא דרבי מאיר קנסו בשוגג מפני מזיד. מה טעמא דרבי יהודה כבר קנסו בידו מה טעמא דרבי יוסי כיי דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורים שריבה עליהם שוגג מותר מזיד אסור. רבי שמעון בן לקיש בשם רבי הושעיה היו לפניו מאה וחמשים חביות נתפתחו מאה מותרות. חמשים אסורות. והשאר לכשיפתחו יהו מותרות. אמר רבי זעירא לא אמרו אלא לכשיפתחו הא לפתח לכתחילה אסור. דבי רבי ינאי שאלין דלעת שלקה בבית אביה מהו שתטבול למעשרות. לוי שאל מהו שתטמא טומאת אוכלים. שלקה במחותכת היא מילתיה דשמואל אמר שהיא מטמא טומאת אוכלים. ואמר רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל תאנים וענבים שצמקו באביהם מטמאים טומאת אוכלים. והרודה מהם בשבת חייב משום קוצר. נתפרסו ככרות. מתניתא דרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר אף ככרות של בעל הבית.

הלכה ח איזהו ספק הערלה כרם של ערלה וענבים נמכרות חוצה לו בארץ ישראל אסור. ובסוריא מותר. אמר רבי יודן אף זה ספיקו אסור בסוריא. איזהו ספק המותר בסוריא כרם של ערלה וכרם אחר בצידו וענבים נמכרות חוצה לו בארץ ישראל אסור ובסוריא מותר. אמר רבי יהודה אף זה אסור בסוריא. איזה ספק המותר בסוריא כרם נטוע ירק ושדה ירק בצידו וירק נמכר חוצה לו בארץ ישראל אסור ובסוריא מותר. ובחוץ לארץ יורד ולוקט ובלבד שלא ילקוט ביד. אמר רבי יודן עוד היא בקדמייתא. חוזר ולוקח ובלבד שלא יראנו לוקט. החדש אסור מן התורה בכל מקום. מתניתא דרבי לעזר דתנינן תמן כל מצוה שאינה תלויה בארץ נוהגת בארץ

Meir. R. Jehuda dicit: Sive per errorem sive de industria adscendent: Rabi Jose dicit: Si per errorem, adscendent, si de industria, non adscendent: Quænam est ratio R. Meir? Mulctarunt illum qui operetur per errorem propter illum qui operatur de industria. Quænam est ratio R. Jehuda? Jam mulctarunt sua manu. Quænam est ratio Rabi Jose? Juxta illud quod dicit Rabi Abau nomine R. Jochanan; Si super omnia interdicta addat imprudens, erit licitum, si prudens, erit vetitum. Rabi Simeon ben Lakisch nomine R. Osajah; Si fuerint in ejus conspectu centum & quinquaginta dolia aperta, centum sunt licita, & quinquaginta vetita; & reliqua postquam fuerint aperta, erunt licita. Dicit R. Zehera: Non dixerunt nisi quando fuerint aperta, at si de industria aperuerit, erit vetitum. Schola R. Inai quæsivit: Si cucurbitam coquat in domo patris sui, quid erit? Num erit immergenda respectu decimarum? Levi quæsivit, quid erit, si polluatur immunditie ciborum? Si incidendo patiatur; hæc est sententia Samuelis, qui dicit quod polluat immunditie ciborum: Et dicit R. Jose discipulus Rabi Bon nomine Samuelis: Si ficus & uvæ exsiccatæ fuerint in patribus suis polluunt immunditie ciborum, & si accipiat ex iis in Sabbatho, tenetur propter abscissionem. Si panes dispertiti fuerint: Misna Rabi Akiba ex sententia R. Akiba dicit vel panes patrisfamilias.

Constitutio VIII. Quodnam est dubium præputii? Vineæ præputii & uvæ si vendantur extra eam in terra Israel, erit vetitum, & in Syria licitum. Dicit R. Jodan: Vel ejus dubium in Syria est vetitum: Quodnam est dubium liciti in Syria? Si vinea præputiata, & alia vinea sit in ejus latere, & uvæ vendantur extra eam in terra Israel, est vetitum, & in Syria est licitum. Dicit R. Jodan: Hoc quoque est vetitum in Syria. Quodnam est dubium liciti in Syria? Si vineam serat olere, & ager olere consitus sit in ejus latere, & olus vendatur extra eam, in terra Israel est vetitum, & in Syria licitum, & extra terram descendet & colliget, dummodo non colligat manu. Dicit R. Jodan: Præterea hoc erit in principio: Iterum poterit emere dummodo non conspiciatur, quod colligat: Novum est vetitum ex lege in omni loco: Misna R. Elieser: Etenim ibi legimus: Omne præceptum, quod non dependet a terra, observatur in terra, & extra terram:

ובחוצה לארץ . וכל שהיא תלויה בארץ אינה נוהגת אלא בארץ חוץ מן הערלה ומן הכלאים. רבי ליעזר אומר אף החדש. מה טעמא דרבי ליעזר בכל מקום בכל מושבותיכם בין בארץ כין בחוצה לארץ . מה מקיימים רבנים טעמא דרבי ליעזר בכל מושבותיכם בחדש שכן יצא בחוץ . רבי יונה בעי קומי רבי יוסי ולמה לא תנינן אף החלה עמהם . אמר ליה לא אתינן מתניתא אלא דבר שהוא נוהג בישראל ובגוים. וחלה אינה נוהגת אלא בישראל דכתיב ראשית עריסותיכם ולא של גוים . והערלה בהלכה שמואל אמר כהילכות המדינה . רבי יוחנן אמר הלכה למשה מסיני . רבי יסא בעא קומי רבי יוחנן הלכה למשה מסיני ואת אמר הכין. אמר בשעה שניתנה הלכה כך ניתנה . אמר אילו לא סלקית לארץ דישראל אלא לשמוע דבר זה די . והכלאים מדברי סופרים. שמואל אמר בכלאי הכרם הא בכלאי זרעים מותר. רבי יוחנן אמר בכלאי הכרם הא בכלאי זרעים אסור . אמר רב הונא בר נחתון מערביא דתמן אמרנוה בשם רבי יוחנן וקיימנוה . את חקותי תשמורו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים שעטנז לא יעלה עליך . הקיש כלאי זרעים לכלאי בגדים וכלאי בהמה . מה כלאי בגדים וכלאי בהמה שאין תלויין בארץ ונוהגין בארץ ובחוצה לארץ. אף כלאי זרעים אף על פי שהם תלויין בארץ ובחוצה לארץ. חד בר נש זרע חקלייה שעורים ולפת . עבר חניך נוביתא ועקרין . אתא עובדא קומי שמואל וקנסיה . דתני אין עושים עם הגוי בכלאים בין בכלאי הכרם בין בכלאי זרעים . אבל עיירות הסובלעות בארץ ישראל כגון באינה ובאימה וחברותיה עושים עמהם בכלאים . כשם שכלאים בארץ כך כלאים בחוץ לארץ . שמואל

ram: Et omne præceptum, quod dependet a terra, non obſervatur niſi in terra, excepto præputio, & heterogeneis: Rabi Elieſer dicit vel proventum novum. Quænam eſt ratio R. Elieſer in omni loco? *In cunctis habitationibus veſtris*: Sive in terra, ſive extra terram. Quomodo explicant ſapientes rationem R. Elieſer: *In cunctis habitationibus veſtris?* De proventu novo, quia foris educitur; R. Jona quæſivit coram R. Joſe: Cur non legimus cum illis etiam placentam? Reſpondit. Non legimus in Miſna niſi rem, quæ obſervatur ab Iſraelitis æque ac a gentilibus. Aqui placenta non obſervatur niſi in Iſrael: Scriptum eſt enim: *Principium paſtarum veſtrarum:* At non gentilium: Et præputium juxta conſtitutionem: Samuel dicit: in conſtitutionibus provinciæ. Rabi Jochanan dicit: Conſtitutio Moſis ex monte Sinai. R. Iſa quæſivit coram R. Jochanan: Conſtitutio Moſis ex monte Sinai; & tu ita dicis? Reſpondit: Quando ſtatuta fuit conſtitutio, ſic ſtatuta fuit. Dixit: Si non adſcendiſti in terram Iſrael, niſi ad audiendum hoc, ſatis eſt. Et heterogenea ex verbis ſcribarum. Samuel dicit de heterogeneis vineæ. At heterogenea ſeminum ſunt licita. R. Jochanan dicit de heterogeneis vineæ; at heterogenea ſeminum ſunt vetita: Dixit R. Huna bar Nachton ex Arabia: Etenim legimus. Dicit Jona nomine R. Jochanan: Et conſervantur: *Statuta mea cuſtodietis: jumentum tuum non facies coire cum heterogeneis; agrum tuum non feres heterogeneis; Veſtis ex lana & lino non adſcendet ſuper te.* Æquiparat heterogenea ſeminum heterogeneis veſtium, & heterogeneis animalis. Sicut heterogenea veſtium, atque heterogenea animalis, quæ non dependent a terra, obſervantur in terra, atque extra terram, ita pariter heterogenea ſeminum, licet non dependeant a terra, tamen obſervantur in terra, atque extra terram. Quidam homo ſeminavit agrum ſuum hordeo, & rapa: Transgrediens Chanen Gubata illa eradicavit. Allatum fuit factum coram Samuele, & illum mulctavit. Etenim extat traditio: Non operantur cum gentili in heterogeneis, at evellunt cum eo heterogenea: Quia diminuit peccatum: Etenim extat traditio: Non operantur cum gentili in heterogeneis, ſive ſint heterogenea vineæ, ſive heterogenea ſeminum: At in urbibus comprehenſis in terra Iſrael, e. g. Baina, & Beima, & hujuſmodi, operantur cum illis in heterogeneis. Sicut ſunt heterogenea in

פתר מתניתא אין עושים עם הגוי בכלאים בארץ בין בכלאי הכרם בין בכלאי זרעים . אבל עיירות המובלעות בארץ ישראל כגון באינה ובאימה וחברותיה עושים עמהם בכלאים . כשם שכלאים בארץ כך כלאים בחוצה לארץ . כלאי הכרם הא כלאי זרעים מותר . רבי יוחנן פתר מתניתא אין עושים עם הגוי בכלאים בארץ בין בכלאי הכרם בין בכלאי זרעים . אבל עיירות המובלעות בארץ ישראל כגון באינה ובאימה וחברותיה עושים עמהם בכלאים . כשם שכלאים בארץ כך כלאים בחוצה לארץ . כלאיב הכרם . הא בכלאי זרעים.

terra, ita pariter sunt heterogenea extra terram: Samuel exponit Misna: Non operantur cum gentili in heterogeneis in terra, sive fuerint heterogenea vineæ, sive heterogenea seminum; At in urbibus, quæ absorbentur in terra Israel, e. g. Baina, & Beima, & hujusmodi, operantur cum illis in heterogeneis: Sicut sunt heterogenea in terra, ita pariter sunt heterogenea extra terram; Heterogenea vineæ; Ecce heterogenea seminum erunt licita. R. Jochanan exponit Misnam. Non operantur cum gentili in heterogeneis in terra, sive fuerint heterogenea vineæ, sive heterogenea seminum; at in urbibus quæ absorbentur in terra Israel, e. g. in Baina, & Baima, & hujusmodi, operantur cum illis in heterogeneis; Sicut sunt heterogenea in terra, ita pariter sunt heterogenea extra terram: Tam heterogenea vineæ, quam heterogenea seminum.

AD-

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Primitivis

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א אין מביאין בכורים קודם לעצרת ואם הביא ימתין עד שתבא עצרת ויקרא עליהם . הקונה אילן אחר בתוך של חברו הרי זה מביא ולא קורא מפני שלא קנה קרקע דברי רבי מאיר וחכמים אומרים לא מביא ולא קרא .

ב רבי יהודה אומר כל הגרים כולם מביאים ולא קורים . בני קני חותן משה מביאים וקורים שנאמר והיה הטוב כי תלך עמנו וגו' . רבי יוסי אומר היה רבי מאיר כהנים מביאים ולא קורים מפני שלא נטלו חלק בארץ ואני אומר כשם שנטלו לוים כך נטלו כהנים בין מדבר מרובה בין מדבר מועט .

ג הפריש את בכוריו ומכר את שדהו מביא ואינו קורא והשני מהו

CAPUT PRIMUM.

I. NON adducunt primitiva ante Pentecosten; si adducant, expectant dum adveniat Pentecostes, & legat super illis. Siquis acquirat unam arborem in agro socii sui, adducet, at non leget, quia non acquisivit fundum; verba Rabi Meir; & sapientes dicunt; neque adducet, neque leget.

II. R. Jehuda dicit: Omnes proselyti adducunt, at non legunt. Filii Keni soceri Mosis adducunt, & legunt: Dictum est enim: *Et erit bonum, quando venies nobiscum &c.* R. Jose dicit: Rabi Meir dicebat: Sacerdotes adducunt, & non legunt, quia non acceperunt partem in terra; At ego dico: Sicut acceperunt Levitæ, ita pariter acceperunt sacerdotes sive multum, sive parvum.

III. Si separet sua primitiva, & vendat agrum suum, adducet, at non leget:

להביא מאותו המין אינו מביא ממין אחר מביא וקורא רבי יהודה אומר אף מאותו המין מביא וקורא הרי שהפריש את בכוריו וקרא עליהם וחזר וקנה שדה אחרת ונתבכרו לו מחמשת המינין אף על פי שנתן לתוכם מאותו המין ולא קורא שאין אדם קורא פעמים בשנה.

ד רבי יהודה אומר עד באר הגולה חייב באחריותם מבאר הגולה אינו חייב באחריותם רבי שמעון בן יהודה אומר משם רבי שמעון שנים אין חייב עליהם חומש רבן שמעון בן גמליאל אומר אין מביאים בכורים מתמרים חוץ מן התמרים שביריחו ואין קורים אלא על הכותבות בלבד רבי שמעון בן אלעזר אומר רימוני עמקים מביאים וקורין.

ה חומר בתרומה שאין במעשר שני ובכורים ובמעשר שני שאין בתרומה שהתרומה אין ניטלת אלא מן המוקף ואין ניטלת אלא מן הגמור ואין ניטלת מן הטהור על הטמא ומדמעת וחייבים עליה חומש ונוהגת בכל הפירות מה שאין כן בבכורים ונוהגת בשאר שנים מה שאין כן במעשר שני.

ו חומר במעשר שני שמעשר שניקנה את הקנקן ואוסר דמיו ועירוביו וספק עירובו כל שהוא אסור לאונן וטעין חומש וטעון וידוי ולא הותר לאכילה אלא בפדיון ואין מדליקין בו את הנר מה שאין כן בתרומה.

ז חומר בתרומה ובמעשר שני שאין בבכורים שהתרומה ומעשר שני נוהגים בעמון ומואב מה שאין כן בבכורים חומר במעשר שני ובכורים שאין בתרומה שמעשר שני ובכורים טעונים הבת מקום וטעונים וידוי ואסורים לאונן ורבי שמעון מתיר וחייבים בביעור רבי שמעון אומר ביכורים פטורים מן הביעור.

ח רבי יוסי אומר מעשר שני טעון וידוי ובכורים טעונים וידוי מה מעשר

get: Et secundus quid adducet? Ex eadem specie non adducet, ex alia specie adducet, & leget: R. Jehuda dicit; vel ex eadem specie adducet, & leget. Si separasset sua primitiva, & legisset super illis, atque iterum acquisivisset alium agrum, & primitiva sibi gignerentur ex quinque speciebus, vel si dedisset in illis ex eadem specie, adducet, at non leget; quia nemo legit duabus vicibus in anno.

IV. R. Jehuda dicit: Usque ad puteum captivitatis obligatur ad cautionem, a puteo captivitatis non obligatur ad cautionem; R. Simeon ben Jehuda dicit nomine R. Simeonis; Duo non tenentur propter quintam partem: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Non adducunt primitiva ex dactylis, exceptis dactylis, qui sunt in Hiericho; neque legunt nisi in scripturis duntaxat. R. Simeon ben Elieser dicit: Malogranata vallium adducunt, & legunt.

V. Gravior est conditio in separatione, quam in decima secunda, & in primitivis; & gravior est conditio in decima secunda, quam in separatione, quia separatio non sumitur nisi ex circumdato, neque sumitur nisi ex perfecto, neque sumitur ex mundo pro immundo, & pro re separatione infecta, & ejus causa obligantur ad quintam partem, & observatur in omnibus fructibus, quod non observatur in primitivis, & observatur in reliquis annis, quod non deprehenditur in decima secunda.

VI. Gravior est conditio in decima secunda, quia decima secunda acquirit cantharum, & vetitum est ejus pretium, & ejus mixtura, & dubium ejus mixturæ quantuluncunque, vetita est lugenti, & obligatur ad quintam partem, & obligatur ad confessionem, neque permittitur comestio nisi per redemtionem, neque illa accendunt lucernam, quod non deprehenditur in separatione.

VII. Gravior est conditio in separatione & in decima secunda, quam in primitivis, quia separatio, & decima secunda observatur in Ammon & Moab, quod non observatur in primitivis; Gravior est conditio in decima secunda, & in primitivis, quam in separatione; quia decima secunda & primitiva requirunt adductionem ad locum, & requirunt confessionem, & vetita sunt lugenti; & R. Simeon permittit; & obligantur ad pollucturam: & R. Simeon dicit: Primitiva absolvuntur a polluctura.

VIII. R. Jose dicit: Decima secunda requirit confessionem, & primitiva requirunt confessionem; sicut decima secunda

שני טעון ביעור אף ביכורים טעונין ביעור אמר לו רבי שמעון מה למעשר שני שטעון ביעור שכן דמיו טעונין ביעור תאמר בבכורים שאין דמיהם טעונין ביעור וכן היה רבי שמעון אומר ביכורים לא אמרו גידוליהן לאכול בירושלם מעשר באיזה מעשר אמרו בדבר שזרעו כלה נכנס לירושלם ויוצא בשאין בו שוה פרוטה ובשאין לו פריון רבי שמעון בן יהודה אמר משם רבי שמעון בבורים אין חייבים עליהם במחובר לקרקע.

פרק שני

א כוי כיצד דומה לחיה דמו טעון כסוי כמו החיה רבי אלעזר אומר חייבים על חלבו אשם תלוי כיצד שווה לחיה ולבהמה מפשיט בו חיבור כחיה וכבהמה ונוהג בו גיד הנשה כחיה וכבהמה.

ב אם אמר הריני נזיר שזה חיה ובהמה הרי זה נזיר רבי יוסי אומר כוי ברייא לעצמו ולא יכלו חכמים להכריע עליו אם חיה אם בהמה. אנדרונינוס יש בו דרכים שוה לאנשים ויש בו דרכים שווה לנשים ויש בו דרכים שווה לאנשים ולנשים ויש בו שאינו שווה לא לאנשים ולא לנשים דרכים ששוו בהם לאנשים מטמא בלובן כאנשים נושא אבל לא נישא כאנשים ואין מתיחד עם הנשים כאנשים ואינו ניזון עם הבנות כאנשים ואין מטמא למתים כאנשים ועובר על בל תקיף ועל בל תשחת כאנשים חייב בכל מצות האמורות בתורה כאנשים.

ג דרכים ששוה לנשים מטמא באודם בנשים ואין מתיחד עם האנשים כנשים ואין זוקק ליבום כנשים ואין חולק עם הבנים כנשים ואין חולק בקרשי קדשים כנשים ופסול לכל עידות שבתורה כנשים ואם נבעל בעברה פסול מן הכהונה כנשים.

cunda requirit pollucturam, ita pariter primitiva requirent pollucturam. Dixit illi R. Simeon: Quod decima secunda requirat pollucturam est; ratio, quod ejus pretium requirat pollucturam, dices de primitivis, quorum pretia non requirunt pollucturam? Et similiter R. Simeon dicebat: De primitivis non dixerunt, quod eorum incrementa comedi deberent Hierosolymis. De qua decima dixerunt? De re cujus semen perit; ingreditur Hierusalem, & egreditur, quod in ea non sit, quod æquivaleat prutæ, & quando non sit redemtio. R. Simeon ben Jehuda dicit nomine R. Simeonis: In primitivis non obligantur in eo quod solo adhæreat.

CAPUT II.

I. CAvi quomodo similis ut feræ? Ejus sanguis requirit tectionem, sicut sanguis feræ. Rabi Elieser dicit: Obligantur propter ejus adipem ad sacrificium pro delicto dubio: Quomodo æqualis est feræ, & bestiæ? Extenditur ejus conjunctio, sicut in fera, & in bestia, & observatur in eo lex de nervo luxato, sicut in fera, & in bestia.

II. Si dicat: Ecce ego sim Nazyræus quod hæc sit fera, & bestia; erit Nazyræus. R. Jose dicit: Cavi est per se creatura; neque potuerunt sapientes præponderare, utrum sit fera an bestia: In Androgyno sunt proprietates, quibus est similis viris, & proprietates, quibus est similis mulieribus, & proprietates, quibus est similis viris, & mulieribus, & sunt proprietates, quibus non est similis viris, neque mulieribus; Proprietates, quibus similis est viris, hæ sunt, quod polluat semine albo, ut viri, quod ferat, at non feratur, ut viri, neque secedat cum mulieribus, ut viri, neque nutriatur cum filiabus, ut viri, neque polluatur mortuis ut viri, & quod transgrediatur præceptum: Non tondebis in gyrum caput; & non destrues barbam; ut viri: & obligatur ad omnia præcepta memorata in lege, ut viri.

III. Proprietates, quibus æquiparatur fœminis, istæ sunt, quod polluatur colore rubro, ut fœminæ, neque secedat cum viris, ut fœminæ, neque obligetur ad leviratum, ut fœminæ, neque dividat cum filiis facultates, ut fœminæ, neque dividat in sanctitatibus sanctitatum, ut fœminæ, & quod sit illegitimus in cunctis purificationibus, quæ memorantur in lege, ut fœminæ, si vero per peccatum congrediatur, quod reprobetur a sacerdotio, ut fœminæ.

IV.

ד דרכים ששוה בהם לאנשים ולנשים חייבים על נזקו בין איש בין אשה ההורגו במזיד נהרג בשוגג גולה לערי מקלט אמו יושבת עליו ברם טוהר כאנשים וכנשים ומביאה עליו קרבן כאנשים וכנשים ונוחל בכל נחלות כאנשים והנשים וחולק בקדשי הגבול כאנשים וכנשים ואם אמר הריני נזיר שזה איש ואשה הרי זה נזיר.

ה דרכים שלא שווה בהם לא לאנשים ולא לנשים ואין חייבים על חטאתו ואין שורפים על טומאתו ואין נערך לא כאנשים ולא כנשים אין נמכר לעבד עברי לא כאנשים ולא כנשים אם אמר הריני נזיר שאין זה איש ואשה הרי זה נזיר רבי יוסי אומר אנדרוגינוס בריא לעצמו ולא יכלו חכמים להכריע עליו אם איש הוא אם אשה הוא אבל טומטום אינו כן אלא או ספק איש או ספק אשה.

ו כיצד מפרישין את הבכורים יורד אדם להוך שרהו ורואה תאנה שבכרם אשכול שבכר קושרן במשיחה ואומר הרי אלו בכורים רבי שמעון אומר חוזר וקורא אותם בכורים מאחר שיתלשו מן הקרקע מצוה להביאם בשבעה כלים ואם הביאן בכלי אחד יצא כיצד הוא עושה מביא שעורים ונותן למטה ודבר אחר על גביהם חטין מלמטה ודבר אחר על גביהם זיתים על גביהם תאנים למעלה מכולם ומקיפים להם אשכולת של ענבים מבחוץ.

ז לא היו עולים יחידים אלא פלכים פלכים לא היו מהלכים כל היום כולו אלא שתי ידות ביום חזני בית הכנסת עולים עמהם ולנים ברחובה של עיר לא היו נכנסים לבתים מפני אהל טומאה וטעונין עולה ושלמים לא היו מתעסקים בהליכה כדרך שמתעסקים בהם בחזירה.

ח זמן עצים הכהנים והעם בתשעה באב וטעונים לינה לא היו מתעסקים בהם כדרך שמתעסקים בבכורים כל הדרך כולה הרשות בידו ליתנן לעבדו או לקרובו עד שמגיע להר הבית הגיע

IV. Proprietates, quibus æquiparantur viris, & fœminis, istæ sunt, quod obligentur ad ejus damnum, sive sit vir sive fœmina, si occidatur de industria, quod occidatur, si per errorem, quod exulet in urbes refugii; quod ejus mater stet ejus causa in sanguine puro sicut viri, & fœminæ, & quod ejus causa adducet sacrificium, ut viri, & ut fœminæ, & quod hæreditet cunctas hæreditates ut viri, & ut fœminæ, & quod dividat in sanctitatibus provinciæ, ut viri, & fœminæ; & siquis dicat: Ecce ego Nazyræus, quod hic sit vir, & fœmina; erit Nazyræus.

V. Proprietates, quibus non æquiparatur, neque viris, neque fœminis, istæ sunt, quod non teneantur propter ejus peccatum, neque comburantur propter ejus immunditiem, neque æstimetur sicut viri, & fœminæ, neque vendatur in servum Hebræum, ut viri, neque ut fœminæ: Si dicat: Ecce ego Nazyræus, quod iste non sit vir neque fœmina; erit Nazyræus. R. Jose dicit: Androgynus est per se creatura; & sapientes non potuerunt præponderare, utrum sit vir an fœmina; at obstructus non ita se habet; at est vir dubius, & dubia fœmina.

VI. Quomodo separant primitiva? Descendet homo in agrum, & contemplabitur ficum, quæ sit præcox, botrum, qui sit præcox, vinciet funiculo, & dicet: Hæc sunt primitiva: R. Simeon dicet: Iterum ea vocabit primitiva, postquam evulsa fuerint e fundo. Præceptum est ut afferantur in septem vasis, at si adducat uno vase, satisfacit debito. Quomodo faciet? Adducet hordeum, & infra ponet, & aliud illi imponet, triticum infra, & aliud illi imponet, & huic imponet olivas, & omnibus ficus imponet, at hæc circumdabant botris uvarum extrinsecus.

VII. Non adscendebant soli, sed regionatim, non ambulabant toto die, sed duas tertias partes diei; ministri domus congregationis adscendebant cum illis, & pernoctabant in plateis civitatis, non ingrediebantur domos propter immunditiem tentorii; & obligabantur ad holocaustum, & ad sacrificia pacifica; Non occupabantur in adventu, sicut occupabantur in reditu.

VIII. Tempus lignorum sacerdotum & populi die nona Ab, & obligabantur ad pernoctationem, non occupabantur in illis, sicut occupabantur in primitivis; Toto itinere sibi licebat tradere suo servo, aut proximo suo, priusquam pervenisset ad montem domus, post-

להר הבית אפילו אגריפס המלך נוטל את הסל על כתפו ונכנס עד שמגיע לעזרה הגיע לעזרה דברו הלוים בשיר ארוממך יהוה כי דיליתני ולא שמחת אויבי לי הגוזלות שעל גבי הסלים היו עולות שבידם נותנים לכהנים.

ט תוספת הבכורים מין במינו ועיטור הבכורים מן בשאינו מינו תוספת הבכורים נאכלת בטהרה ופטורה מן הוידוי ואין צריך לומר מן הדמאי עיטור הבכורים ממין על מינו מדבר שהוא חייב בבכורים פטור מן הוודאי ואין צריך לומר מן הדמאי עטור הבכורים מין כשאינו מינו דבר שאין חייב בדמאי ואין צריך לומר בודאי עיטור הבכורים ממין על מינו דבר שאין חייב בבכורים או מעמון ומואב אפילו דבר שחייב בבכורים אין מקבלים הימנו.

י המוכר ספר תורתו אינו רואה סימן ברכה לעולם כותבי ספרים תפולין ומזוזות הם ותגריהם ותגרי תגריהם וכל העסוקים שלא לשום שמים אינן רואים סימן ברכה לעולם אם היו עסוקים לשם שמים הרי הם בכלל ברכה תגרי סמטר ומגדלי בהמה דקה וקוצצי אילנות טובות אינן רואין סימן ברכה לעולם: והעסוקים לגבוה אם היו עסוקים לשם שמים הרי הם בכלל ברכה.

postquam pervenerat ad montem domus, vel rex Agrippa imponebat canistrum humeris suis, & ingrediebatur, donec perveniret in atrium, postquam pervenerat in atrium, recitabant Levitæ canticum: *Exaltabo te Domine, quia exaltasti me, & non fecisti lætari inimicum meum super me*. Pulli, qui erant impositi canistris, erant holocausta, quæ erant in eorum manibus, tradebantur sacerdotibus.

IX. Additamentum primitivorum erat species in sua specie, & coronatio primitivorum poterat esse diversæ speciei: Additamentum primitivorum comedebatur in puritate, & absolvebatur a re certo indecimata, & non est necesse ut dicatur, a re dubia: Coronatio primitivorum si erat ex eadem specie, ex re, quæ obligaretur ad primitiva, absolvebatur a re certo indecimata, & non est necesse ut dicatur, a re dubia. Coronatio primitivorum si esset ex diversa specie, ex re, quæ non obligaretur ad primitiva, obligabatur ad rem dubiam, & non est necesse ut dicatur, ad rem certo indecimatam. Coronatio primitivorum si esset ex eadem specie, ex re quæ non obligaretur ad primitiva, aut ex Ammon & Moab, vel ex re, quæ obligaretur ad primitiva, ab eo non recipiebatur.

X. Qui vendit librum legis, non videbit signum benedictionis in perpetuum. Qui scribunt libros, *Thephilin*, & *Mesuzoth*, ipsi, & eorum mercatores, & mercatores mercatorum, & qui in illis occupantur sine respectu Dei, non videbunt benedictionem in perpetuum; si in iis occupantur cum respectu Dei, ipsi includuntur in benedictione: Mercatores fructuum anni Sabbathici, & qui nutriunt bestias minutas, & qui succidunt arbores bonas, non videbunt signum benedictionis in perpetuum: Qui impendunt operam pro Deo, si impendant operam cum respectu Dei, comprehenduntur in benedictione.

TRACTATUS DE PRIMITIVIS

Gemara Hierosolymitana illustratus

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א יש מביאים ביכורים וקורים. מביאים ולא קורים. ויש שאינן מביאים. אלו שאינן מביאים הנוטע בתוך שלו והבריך בתוך של יחיד או בתוך של רבים. וכן המבריך מתוך של יחיד או מתוך הרבים לתוך שלו. הנוטע בתוך שלו והבריך בתוך שלו ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע הרי זה אינו מביא. רבי יהודה אומר מביא.

ב מאיזה טעם אינו מביא משום שנאמר ראשית בכורי אדמתך תביא. עד שיהו כל הנידולים מאדמתך. האריסין והחבורות והסקריקון והגזלן אין מביאים מאותו הטעם משום שנאמר ראשית בכורי אדמתך.

ג אין מביאים בכורים חוץ משבעת המינים ולא מן התמרים שבהרים

CAPUT PRIMUM.

I. UNT qui adducunt primitiva, & legunt; sunt qui adducunt, & non legunt; & sunt qui non adducunt: Isti sunt qui non adducunt: Qui plantaverit in suo agro, & propagaverit in privato, aut in publico; & similiter qui propagaverit ex loco privato, aut publico in suo: Qui plantaverit in suo, & propagaverit in suo, & via privata, & via publica fuerit in medio; iste non adducet: R. Jehuda: dicit adducet.

II. Qua de caussa non adducet? Quia dictum est: *Principium primitivorum terræ tuæ:* Donec omnia crescant ex terra tua; Hortulani, & conductores, & tyrannus, & raptor non adducet, ex eadem ratione, qua dictum est: *Principium primitivorum terræ tuæ.*

III. Non adducunt primitiva nisi de septem speciebus, neque de dactylis montanis, neque de fructibus vallensibus,

ולא מן הפירות שבעמקים ולא מזתי שמן שאינן מן המובחר . אין מביאין בכורים קודם לעצרת . אנשי הר צבועים הביאו בכוריהם קודם לעצרת ולא קיבלו מהם מפני הכתוב שבתורה וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה .

ד אלו מביאין ולא קורין הגר מביא ואינו קורא שאין יכול לומר אשר נשבע יהוה לאבותינו לתת לנו ואם היתה אמו מישראל מביא וקורא . וכשהוא מתפלל בינו לבין עצמו אומר אלהי אבות ישראל . וכשהוא בבית הכנסת אומר אלהי אבותיכם . ואם היתה אמן מישראל אומר אלהי אבתינו.

ה רבי ליעזר בן יעקב אומר האשה בת גרים לא תינשא לכהונה עד שתהא אמה מישראל . אחד גרים ואחד עבדים משוחררין אפילו עד עשרה דורות עד שתהא אמו מישראל . האפיטרופין והעבד והשליח והאשה וטומטום ואנדרוגינוס מביאין ולא קורין שאינן יכולים לומר אשר נתת ליה.

ו הקונה שתי אילנות בתוך של חבירו מביא ואינו קורא . רבי מאיר אומר מביא וקורא . יבש המעיין ונקצץ האילן מביא ואינו קורא . רבי יהודה אומר מביא וקורא. מן החג ועד חנוכה מביא ואינו קורא . רבי יהודה בן בתירה אומר מביא וקורא.

ז הפריש בכוריו ומכר את שדהו מביא ואינו קורא . והשני מאותו המין אינו מביא . ממין אחר מביא וקורא . רבי יהודה אומר אף מאותו המין מביא וקורא .

ח הפריש את בכוריו נמקו נבזזו נגנבו אבדו או שניטמו מביא אחרים תחתיהם ואינו קורא . והשניים אין חייבין עליהם חומש . ניטמו בעזרה נופץ ואינו קורא .

ט ומנין שהוא חייב באחריותן עד שיביאם להר הבית . שנאמר ראשית בכורי אדמתך תביא בית יהוה אֱלהיך וגו׳ מלמד שהוא חייב באחריותן עד שיביאם להר הבית . הרי שהביא ממין אחר וקרא וחזר והביא ממין אחר הרי זה אינו קורא .

bus, neque de olivis olei, quæ non sint de optimo. Non adducunt primitiva ante Pentecosten; Viri montis Zeboim adduxerunt primitiva sua ante Pentecosten, & ab iis non acceperunt, quia scriptum est in lege: *Et festum messis primitivorum operum tuorum quæ sevisti in agro*.

IV. Isti adducunt, at non legant: Peregrinus adducit at non legit, quia non potest dicere: *Ut juravit Deus patribus nostris, ut daret nobis*: At si ejus mater fuerit Israelitis, adducet & leget. Et quando erat inter se & ipsum solum, dicet: *Deus patrum Israel*. Et quando est in domo congregationis, dicet: *Deus patrum vestrorum*: Si ejus mater fuerit Israelitis dicet: *Deus patrum nostrorum*.

V. R. Eliefer ben Jacob dicit: Mulier filia peregrinorum non nubet sacerdotio, nisi quando ejus mater fuerit Israelitis; sive fuerit filia peregrinorum, sive servorum, qui fuerint libertate donati usque ad decem generationes; donec fuerit ejus mater Israelitis; Tutores, legatus, & servus, & mulier, & obstructus, & androgynus adducunt, at non legunt, quia non possunt dicere. *Quæ dedisti mihi Domine*.

VI. Siquis acquirat duas plantas in agro socii sui, adducet, at non leget: R. Meir dicit: Adducet, & leget: Si fuerit exsiccatus fons, & amputata arbor, adducet, at non leget: R. Jehuda dicit: Adducet, & leget: A festo Tabernaculorum usque ad Chanuca adducet at non leget: R. Jehuda ben Bethera dicit: Adducet & leget.

VII. Si separaverit primitiva sua, & vendiderit agrum suum, adducet, at non leget; & secundus ex eadem specie non adducet: Ex alia specie adducet & leget. R. Jehuda dicit: vel ex eadem specie adducet & leget.

VIII. Si separaverit primitiva sua, & illa putrefacta fuerint, direpta, & furto ablata fuerint, aut polluta fuerint, pro illis alia adducet, at non leget; & pro secundis non obligantur ad quintam partem. Si polluta fuerint in atrio, evacuabit corbem, at non leget.

IX. Unde probatur, quod obligetur ad eorum cautionem, donec ea adduxerint in montem domus? Ex eo quod dictum est: *Principium primitivorum terræ tuæ adduces in domum Domini Dei tui*. Docet, quod obligetur ad eorum cautionem, donec ea adduxerit in montem domus: Ecce si adduxerit de una specie, & legerit, & deinde adduxerit de alia specie, non leget.

י אילו קורין ומביאין וקורין מן העצרת ועד החג משבעת המינין מן הפירות שבהרים ומן התמרים שבעמקים ומזיתי שמן ומעבר לירדן. רבי יוסי הגלילי אומר אין מביאין בכורים מעבר לירדן שאינה ארץ זבת חלב ודבש.

יא הקונה שלשה אילנות בתוך של חבירו מביא וקורא. רבי מאיר אומר אפילו שנים קנה אילן וקרקעו מביא וקורא. רבי יהודה אומר אף בעלי ארוסיות והחכורות מביאין וקורין.

סליק פירקא

הלכה א יש מביאים בכורים וקורים וכו'. הנוטע בתוך שלו והבריך בתוך של יחיד או לתוך של רבים אפילו מן הזקינה אינו מביא. המבריך מתוך של יחיד או מתוך של רבים לתוך שלו אפילו מן הילדה אינו מביא. הדא אמרה כשם שילדה היה מן הזקינה כך הזקינה היה מן הילדה. אמר רבי יוחנן כולהן משום הורת הגוזלן ירדו להם. אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן. מאיזה טעם אינו מביא משום שנאמר ראשית בכורי אדמתך ת"י אם הבריך ברשות מביא וקורא. רבי יוסי בשם רבי אימי והוא שנתן לו רשות לעולם. הא לשעה לא. רבי יונה בשם רבי אימי אפילו לשעה. חייליה דרבי יונה מן הדא היה חופר בור ושיח ומערה קוצץ ויורד והעצים שלו. ועצים לא לשעה הם. מה עבר לה רבי יוסי שרשים שדרכם להחליף לעולם. מכיון שדרכם להחליף לעולם הם. אמר רבי מנא מילתיה דרבי יוחנן מסייע לאבא דאמר רבי יוחנן כולהן משום תורת הגוזלן ירדו להם. וכאן מכיון שנתן לו רשות להבריך אפילו לשעה אין זה נוזלן. רבי זריקן בעא קומי רבי זעירה מתניתא דרבי דרבי אמר שרשים חיין זה מזה. אמר ליה דברי הכל היא. הכא התורה אמרה ראשית בכורי אדמתך עד שיהו כל הגידולים מאדמתך. על דעתיה דרבי יהודה מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך של יחיד. מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך שלו ודרך היחיד באמצע. רבי אחא בשם רבי

X. Isti legunt & adducunt, a Pentecoste usque ad festum Tabernaculorum de septem speciebus, de fructibus montanis, & de dactylis vallensibus, & de olivis olei, & ex locis transjordanicis. R. Jose Galilæus dicit: Non adducunt primitiva ex locis transjordanicis, quia non est terra fluens lacte & melle.

XI. Si acquirat tres arbores in agro socii sui, adducet & leget. R. Meir dicit: Vel si duo acquirant arborem, & ejus fundum, adducet & leget: R. Jehuda dicit: Etiam hortulani, & conductores agrorum adducunt, & legunt.

Finis capitis.

Constitutio I. Sunt qui adducunt primitiva, & legunt &c. Si plantaverit in agro suo, & propagaverit in loco privato, aut in publico, vel ex veteri non adducet. Si propaget ex loco privato, aut ex publico in suo, vel ex nato non adducet: Quod dicis, intelligitur, quando natum sit ex veteri, similiter vetus erit ex nato. Dicit Rabi Jochanan: Hæc omnia juxta institutum eorum rapinæ descendunt. Dicit R. Jose: Misna ita dicit: Qua de causa non adducit? Quia dictum est: *Principium primitivorum terræ tuæ*. Traditio: Si propaget cum facultate, adducet, & leget. Rabi Jose nomine R. Amme; Dummodo det illi facultatem in perpetuum; at non ad tempus. R. Jona nomine R. Amme vel ad tempus. Confirmatio Rabi Jona hinc eruitur. Si effodiat cisternam, & puteum, & specum, amputabit, & descendet, & ligna sua erunt. Et ligna non sunt ad tempus? Quomodo explicat R. Jose? Radices, quæ solent innovari, sunt in perpetuum, quoniam solent innovari, in perpetuum erunt. Dicit R. Mena: Sententia Rabi Jochanan favet τῷ Aba: Etenim dicit R. Jochanan: Hæc omnia juxta institutum rapinæ illorum descendunt: Et hic postquam dedit illi facultatem propagandi, vel ad tempus, non erit rapina. R. Zerikan quæsivit coram R. Zehera: Misna Rabi. Etenim Rabi dicit: Radices inter se vivificantur: Respondit: Ex omnium consensu est. Hic lex dicit: *Principium primitivorum terræ tuæ;* Donec omnia crescant ex terra tua. Ex mente Rabi Jehuda. Quodnam est discrimen inter plantantem in agro suo, & inter propagantem in loco privato? Quodnam est discrimen inter plantantem in agro suo, & propagantem in agro suo, & via privata sit in medio? R. Acha nomine R. Miscia: Quando propaget in cucurbita,

מיישא בשהבריכן בדלעת או בסילון . אי בשהבריכה בדלעת או בסילון יביא ויקרא אפילו כרבנים יביא ויקרא . אמר רבי יונה צריכה לרבי יהודה המוכר שביל לחבירו מקום דריסה הוא מכר או עד התהום מכר . אין תימר מקום דריסה מכר מביא וקורא . אין תימר עד התהום מכר לא יביא כל עיקר . מספק מביא ואינו קורא . רבנים פשיטא לון שמכר עד תהום . מה פליגין במוכר שביל לחבירו . אבל אם מכר לו שדה ושייר לו שביל כל עמא מודיי ששייר לו עד התהום . על דעתיה דרבי יהודה מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך של רבים . מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך שלו ודרך הרבים באמצע . אמר רבי אימי אתייא דרבי יהודה כרבי ליעזר דתנינן תמן אין עושים חלל תחת רשות הרבים בורות שיחים ומערות . רבי ליעזר מתיר כדי שתהא ענלה מהלכה וטעונה אבנים . כמה דרבי ליעזר אמר תמן תחת רשות הרבים שלו . כך רבי יהודה אמר הכא תחת רשות הרבים שלו . רבי שמואל בר רב יצחק בעי אין כרבי ליעזר יביא ויקרא . אמר רבי יוסי מיסבר סבר רבי שמואל בר רב יצחק שרבי ליעזר מתיר לעשות כן והם שלו לעולם . אלא רבי ליעזר מתיר לעשות כן וכל הקודם בהם זכה .

הלכה ב

עד כרוז בשביל קרקע נזל זמורה ונטעה . ולא דמים הוא חייב לו . אלא צריכא לרבנים מצות כגבוה הם . או אינן כגבוה . אין תימר כגבוה הם אינו מביא . ואין תימר אינו כגבוה מביא . הכל מודים באשירה שביטלה שאינו מביא ממנה גיזירין למערכה . רבי שמעון בן לקיש בעי מהו שיביא ממנה לולב מצוות כגבוה הם . או אינן כגבוה . אין תימר כגבוה הם אינו מביא . אין תימר אינו כגבוה מביא . פשיטא שהוא מביא ממנה לולב שאין מצות כגבוה . מהו שיביא ביכורים כרבי יהודה דו אמר הוקשו לקדשי הגבול מביא . כרבנים דאינון מריד

bita, aut in canali. Ecce si propaget in cucurbita, aut in canali, adducet & leget. Vel ex mente sapientum adducet & leget: Dicit R. Jona: Necesse est pro R. Jehuda. Si vendat semitam socio suo, locum calcationis vendidit, an vendidit usque ad abyssum? Si dicas: Locum calcationis vendidit, adducet & leget: Si dicas: usque ad abyssum vendidit; nullo modo adducet. Ex dubio adducet, at non leget. Ex mente Sapientum certum est, quod vendiderit usque ad abyssum. De quo dissentiunt? De illo qui vendiderit semitam socio suo. At si illi vendiderit agrum, & reliquerit sibi viam, omnes conveniunt, quod sibi reliquerit usque ad abyssum. Ex mente R. Jehuda: Quodnam est discrimen inter plantantem in agro suo & propagantem, in loco publico? Quodnam est discrimen inter plantantem in agro suo, & propagantem in agro suo, & via publica sit in medio? Dicit R. Amme: Sententia R. Jehuda bar R. Eliefer hæc est. Etenim ibi legimus. Non faciunt cavitatem sub loco publico, cisternas, cavernas, & specus. R. Meir permittit, ut possit currus incedere, & sit onustus lapidibus. Sicut R. Eliefer ibi dicit: Sub loco publico, qui sit suus; ita pariter R. Jehuda hic dicit: Sub loco publico, qui sit suus. R. Samuel bar R. Isaach quæsivit: Num juxta mentem R. Eliefer adducet & leget? Dicit R. Jose: Probabiliter putat R. Samuel bar Rabi Isaach, quod R. Eliefer permittat ita fieri; & erit illi in perpetuum. At R. Eliefer permittit ita fieri, & qui anticipat, acquirit.

Constitutio II. Hactenus de illo, qui furatus sit fundum; nunc de illo qui furatus sit palmitem, & plantam; At non prætium ipse debet. At necesse est pro sapientibus; præcepta sunt sicut Deus, an non sunt sicut Deus? Si dicas, quod sint sicut Deus, non adducet; Si dicas, quod non sint sicut Deus, adducet. Omnes conveniunt, quod ex luco, qui fuerit abolitus, non adducet segmentum pro strue. R. Simeon ben Lakisch quæsivit; quid erit si inde adducat palmam? Præceptum erit sicut Deus, an non erit sicut Deus? Si dicas, quod sint sicut Deus, non adducet; Si dicas quod non sint sicut Deus adducet; Certum est, quod inde possit adducere palmam, quia præceptum non est sicut Deus. Quid si adducat primitiva? Juxta mentem R. Jehuda hoc dicit: Si comparentur sanctitatibus termini, adducet: Ex mente sapientum dixerunt: Si comparentur sanctitatibus san-

הוקשו לקדשי מקדש אינו מביא. עד כדון בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה אפילו בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה סבריך אמריך נישמעינה מן הדא הרי אלו בתרומה ובמעשר. מה שאין כן בביכורים כלום צריכה לא בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה. אבל בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה אפילו בתרומה לא עשה כלום כהדא דתני האונס והגנב והגזלן בזמן שהבעלים מרדפים אחריהם אין תרומתם תרומה ולא מעשרותיו מעשר ולא הקדישם הקדש. אם אין הבעלים מרדפין אחריהן תרומתן תרומה ומעשרותן מעשר והקדישם הקדש. רבי יוסי בשם רבי יוחנן לא זה תורם ולא זה תורם רבי אימי בשם רבי יוחנן אפילו הבעלים שתרמו אין תרומתם תרומה. אמר רבי יוסי עד כדון אנן קיימים בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה. ולייד א מי לא אנן תנינן הרי אילו בתרומה ומעשר מה שאין כן בביכורים. איפשר לפירות לצאת בלא ביכורים. איפשר לפירות לצאת בלא תרומה ומעשרות. אבל בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה עד כדון צריכה.

הלכה ג אין מביאים ביכורים כו׳. אילו כתיב ולקחת מראשית כל פרי האדמה הייתי אומר כל הדברים יהו חייבים בביכורים תלמוד לומר מראשית ולא כל ראשית. אם מראשית ולא כל ראשית אין לך אלא חטים ושעורים בלבד. תלמוד לומר פרי אדמתך. ריבה וריבה את הכל. נאמר כאן ארצך ונאמר כאן ארץ חיטה ושעורה. מה ארץ שנאמר להלן בשבעת המינין הכתוב מדבר. אף ארץ שנאמר כאן בשבעת המינין הכתוב מדבר. זית שמן זה אגורי. רבי אמי בשם רבי יוחנן זה אווריסי. ולמה נקרא שמו אגורי שהוא אוגר שמנו לתוכו. וכל הזיתים מאבדים שמנם. אמר רבי חנינה כל הזתים הגשמים יורדים עליהם והם פולטים את שמנם. וזה הגשמים יורדים עליו והוא אוגר שמנו לתוכו. ודבש אילו התמרים. יכול דבש ממש. רבי תנחומא בשם רבי יצחק ברבי לעזר כתיב וכפרץ הדבר הרבו בני ישראל ראשית דגן תירוש

ſanctitatum, non adducet. Hactenus de rapina, de qua non deſperarunt domini; vel de rapina de qua deſperarint domini: Intelligentes dicunt; Hinc eruitur; Ecce eſt in ſeparatione, & in decima, quod non eſt in primitivis; Fortaſſe neceſſe eſt non in rapina, de qua non deſperaverint domini, at in rapina, de qua non deſperaverint domini, vel in ſeparatione, & in decima nihil facit. Juxta illud, quod traditur: Violentus, & fur, & raptor, quando domini eos inſequantur, eorum ſeparatio non eſt ſeparatio, & eorum decimæ non ſunt decimæ, neque eorum ſanctificatio eſt ſanctificatio; ſi vero domini eos non inſequantur, eorum ſeparatio eſt ſeparatio, & eorum decimæ ſunt decimæ, & eorum ſanctificatio eſt ſanctificatio R. Joſe nomine R. Jochanan: Ille non ſeparabit, neque iſte ſeparabit: R. Amme nomine R. Jochanan: Vel ſi domini ſeparaverint, eorum ſeparatio non eſt ſeparatio: Dicit R. Joſe: Hactenus explicavimus de rapina, de qua non deſperaverint domini: Et hac de cauſa cur nos non legimus: Eſt in ſeparatione & in decima, quod non eſt in primitivis? Poſſunt educi fructus ſine primitivis, & poſſunt educi fructus ſine ſeparatione & decima; At in rapina de qua deſperaverint domini, hactenus eſt neceſſe.

Conſtitutio III. Non adducunt primitiva &c. Si non ſcriptum eſſet: *Et ſumes de primitiis omnium fructuum terræ*. Dicerem quod omnia obligarentur ad primitiva? Idcirco dictum eſt: *De primitiis*: Non omnes primitias: Si *de primitiis*; & non omnes primitias, non erunt tibi niſi triticum, & hordeum duntaxat: Idcirco dictum eſt: *Fructuum terræ tuæ*. Includit, & includit omnes: Memoratur hic *terra tua*; & memoratur ibi: *Terra tritici, & hordei*: Sicut in terra ibi memorata, de ſeptem ſpeciebus textus loquitur, ita pariter in terra hic memorata de ſeptem ſpeciebus textus loquitur: Oliva olei: Hæc eſt oliva mediocris, & pinguis. R. Amme nomine R. Jochanan: Hic eſt hortulanus: Cur vocatur אגורי? Quia oleum ſuum in ſe retineat; & omnes olivæ perdunt oleum ſuum; Dicit R. Chanina: Omnes olivæ, quando pluviæ deſcendunt, ejiciunt oleum ſuum. At hæc, quando pluviæ ſuper illam deſcendunt, oleum ſuum in ſe retinet: Et mel: Iſti ſunt dactyli. Crederem mel ſimpliciter? R. Tanchuma nomine R. Iſaach bar R. Elieſer: Scriptum eſt: *Cum percrebuiſſet res, multiplicarunt filii Iſrael primitias* tri-

ויצהר ודבש. ודבש חייב במעשרות. אלא אלו התמרים שהם חייבים במעשרות. רבי ברכיה בשם רבי שמואל בר נחמן ולמה כתיב ארץ ארץ שני פעמים להודיעך שאין הבית עומד אלא על שני דברים הללו. ולמה נבללו רבי יהודה ברבי ורבי שמואל בר נחמן חד אמר לברכה. וחרנה אמר לשיעורים. מאן דאמר לברכה ניחא מאן דאמר לשיעורים. והתנינן בהרת בגריס לית היא מימן בעדשה מן השרץ לית היא מימן. פשיטא הדא מילתא הפריש ביכורים חוץ משבעת המינין ולא קדשו. מה פליגין בתמרים שבהרים ובפירות שבעמקים. רבי זעירא רבי יסא בשם רבי לעזר לא קדשה. רבי אילא בשם רבי אמי איתפלגון רבי יוחנן ורב, שמעון בן לקיש. רבי יוחנן אמר לא קדשו. רבי שמעון בן לקיש אמר קדשו. אמר רבי יונה טעמא דרבי שמעון בן לקיש שכן אם עבר ותרם מן הרע על היפה תרומתו תרומה. אמר רבי יוסי שמענן פירות הרעים חייבים במעשרות. שמענן פירות הרעים חייבים בביכורים. מתניתא מסייעא לרבי יוסי אין מביאים מן הציפורנין ולא מן הבישנין ואם הביא לא קדשו. אמר רבי זעירא ותניי תמן תאנים סוכות מנוקבות. ענבים מאונקות ומעושנות אין מביאים. אבל מביאים מן התאנים בנות שבע ומן הענבים הלבלוניות מן המובחר הם ותימר. אבל אמר רבי אבמרי שלא תאמר הואיל והם בסוף לא ייא. תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אין מביאין תמרים אלא מיריחו ואין קורין אלא על הכותבות. רבי שמעון בן אלעזר אומר רימוני עמקים מביאים וקורין.

הלכה ד ואילו מביאים ולא קורים. רבי יונה ורבי יסא תרויהון בשם רבי שמואל בר רב יצחק בבני קיני חותן משה היא מתניתא. ובני קיני חותן משה מביאים וקורין דכתיב לכה אתנו והטבנו לך. רבי חזקיה בשם רבי לעזר לא אמר כן אלא מה טעם אמרו האפיטרופין והעבד והשליח והאשה וטומטום ואנדרוגינוס מביאים ולא קורים שהגר הרי אמור בפרשה. אמר רבי שמואל בר רב יצחק

tritici, *vini*, *& olei*, *& mellis*: Et mel obligatur ad decimas: At isti sunt dactyli, qui obligantur ad decimas. R. Berachia nomine Samuelis bar Nachman: Et cur scriptum est *terra terra* duabus vicibus? Ut tibi significetur, quod domus non consistat nisi propter hæc duo: Et cur miscentur? R. Jehuda bar Rabi, & R. Samuel bar Nachman: Alter dicit propter benedictionem: Et alter dicit propter mensuras. Qui dicit propter benedictionem; recte: Qui dicit propter mensuras: Atqui legimus: Papula alba instar fabæ fressæ, non est illi fides, instar lentis ex reptili, est illi fides. Perspicuum est hoc. Si non separet primitiva ex septem speciebus, non sanctificantur: In quo dissentiunt? In dactylis montanis, & in fructibus vallensibus. R. Zehera, R. Isa nomine R. Elieser; non sanctificantur. R. Ela nomine R. Amme; Dissentiunt R. Jochanan, & R. Simeon ben Lakisch. R. Jochanan dicit: Non sanctificantur. R. Simeon ben Lakisch dicit: Sanctificantur. Dicit R. Jona: Hæc est ratio R. Simeonis ben Lakisch; quia si transgrediens separet ex malo pro bono ejus separatio est separatio. Dicit Rabi Jose. Audivimus, quod fructus mali obligentur ad decimas; Audivimus, quod fructus mali obligentur ad primitiva. Misna favet דה R. Jose: Non adducunt ex Tsipporim, neque ex Baiscianin, & si adducat, non sanctificantur. Dicit R. Zehera: Atqui extat ibi traditio. Ficus tabernaculorum sunt perforata: Uvas immaturas, & perfumatas non adducunt: At adducunt ex ficubus albis, atque ex uvis albis ex selecto; & tu dicis; At dicit R. Abmari: Ne dicas; quoniam sunt in fine, non adducet: Traditio Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Non adducunt dactylos, nisi ex Hiericho, & non legunt nisi in scripturis: R. Simeon ben Eliezer dicit: Malogranata vallensia adducunt, & legunt.

Constitutio IV. Et isti adducunt, at non legunt. R. Jona, & R. Isa, ambo nomine R. Samuelis bar R. Isaach: De filiis Keni soceri Mosis loquitur Misna: Et filii Keni soceri Mosis adducunt, & legunt: Scriptum est enim: *Veni nobiscum*, *& benefaciemus tibi*. R. Ezekia nomine R. Eliezer non ita dicit: At qua de causa dixerunt: Tutor, & servus, & legatus, & fœmina, & obstructus, & androgynus adducunt, & non legunt? Quia peregrinus memoratur in sectione. Dicit R. Samuel bar R. Isaach: Potest exponi de his peregrinis qui ve-

תיפתר כהחם נר ודהכא בבני קני חותן משה. ובני קני חותן משה מביאין וקורין. אמר רבי יוסי קיימה בנימן בר עשתור קומי רבי חייה בר בא בגוי שבא בעבירה על בת ישראל היא מתניתא. רבי יונה לא אמר כן אלא רבי שמע לאילין דבי בר עשתור דאינון גרים בני גרים אומרים אלהי אבותינו והא תנינן אם היתה אמו מישראל אומר אלהי אבותינו. הא גרים בני גרים לא. אמר רבי יוסי קיימה בנימן בר עשתור קומי רבי חייה בר בא׳ רבי חזקיה בשם רבי חייה בר בא קיימה בר עשתור קומינן בגוי שבא בעבירה על בת ישראל היא מתניתא. רבי זריקן אמר רבי זעורא בעי כלום הוא מתכוין לא לאברהם ליצחק וליעקב. וכי אברהם יצחק ויעקב אבותיהם היו נשבע הקדוש ברוך הוא לא לזכרים שמא לנקיבות. תני בשם רבי יהודה גר עצמו מביא וקורא מה טעם כי אב המון גוים נתתיך. לשעבר היית אב לארם. ועכשיו מיכן והילך אתה אב לכל הגוים. רבי יהושע בן לוי אמר הלכה כרבי יהודה. אתא עובדא קומי דרבי אבהו והורי כרבי יהודה.

הלכה ה רבי ליעזר בן יעקב אומר כו׳. תמן תנינן רבי יהודה אמר בת גר זכר כבת חלל זכר. וכולהון מקרא אחד הם דורשים כי אם בתולות מזרע בית ישראל. רבי יהודה אומר עד שיהא אמו מישראל רבי אלעזר אומר או אביה או אמה. רבי יוסי אומר עד שיולדו בקדושת ישראל. רבי שמעון אומר עד שיביאו בתולים בקדושת ישראל. תני בשם רבי שמעון גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד שנתגיירה כשירה לכהונה שנאמר וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר החיו לכם ופנחס עמהם. ורבנים החין לכם לעבדים ולשפחות. רבי יסא בשם רבי יוחנן הלכה כרבי יוסי. וכהנים נהגו סלסול בעצמם כרבי אלעזר בן יעקב. חד כהן נסב בת גרים אתא עובדא קומוי רבי אבהו וארבעיה על ספסילא. אמר ליה רב בבי לא כן אלפון רבי הלכה

nerunt cum filiis Keni ſoceri Moſis: Et filii Keni ſoceri Moſis adducunt, & legent: Dicit R. Joſe: Confirmavit Benjamin bar Haſcitor coram Rabi Chijah bar Ba: De gentili, qui per peccatum congreſſus ſit cum Iſraelitide, loquitur Miſna. R. Jona non ita dicit: At Rabi intelligit de familia bar Haſcitor, quæ erat ex peregrinis; filii peregrinorum dicent: *Deus patrum noſtrorum*. Atqui legimus: Si ejus mater fuerit Iſraelitis, dicet: *Deus patrum noſtrorum*: At non ſi proſelyti, filii proſelytorum. Dicit R. Joſe: Confirmavit Benjamin bar Haſcitor coram R. Chijah bar Ba: R. Ezekia nomine R. Chijah bar Ba: Confirmavit bar Haſcitor coram R. Chijah bar Ba: Explicamus de gentili, qui per peccatum congreſſus ſit cum Iſraelitide, Miſna loquitur. R. Zerichan dicit: R. Zehera quæſivit: Num attendit ad Abraham, Iſaach, & Jacob? Num Abraham, Iſaach, & Jacob ſunt eorum patres? Juravit Deus S. B. non maribus; fortaſſe fœminis. Traditio nomine R. Jehuda. Proſelytus ipſe adducet & leget. Qua de cauſa? Quia dictum eſt: *Quia patrem multitudinis gentium dedi te*. Olim fuiſti pater Aram, nunc & ulterius eris pater omnibus gentilibus. R. Jehoſua ben Levi dicit: Conſtitutio juxta mentem R. Jehuda: Allatum fuit factum coram R. Abau, & docuit juxta mentem R. Jehuda.

Conſtitutio V. R. Elieſer ben Jacob dicit: Ibi legimus: R. Jehuda dicit: Filia peregrini maſculi, ſicut filia profanati maſculi: Et hæc omnia ex uno textu explicantur. *Sed virgines de ſemine domus Iſrael*. R. Jehuda dicit: Donec ejus mater ſit Iſraelitis: R. Elieſer dicit: Aut ejus pater, aut ejus mater: R. Joſe dicit: Donec concipiatur in ſanctitate Iſrael. R. Simeon dicit: Donec ingrediantur virgines in ſanctitatem Iſrael. Traditio nomine R. Simeonis: Si peregrina natu minor tribus annis, & uno die fiat proſelyta, legitima eſt pro ſacerdotio; Dictum eſt enim: *Et omnis multitudo in mulieribus, quæ non cognoverunt concubitum maris, erunt vobis, & Pinchas cum illis*. Et ſapientes: *Erunt vobis in ſervos, & ancillas*. R. Iſa nomine R. Jochanan: Conſtitutio juxta mentem R. Joſe. Et ſacerdotes ſolent uſurpare elationem in ſeipſis: Juxta mentem R. Elieſer ben Jacob. Quidam ſacerdos accepit uxorem filiam proſelytorum; Allatum fuit factum coram R. Abau: Et fecit eum recumbere ſuper ſella. Dixit illi Rabi Bibi: Non ita docuit Rabi conſtitutionem juxta mentem R. Jo-

כרבי יוסי . אמר ליה ולא כהנים נהגו סלסול בעצמם כרבי אלעזר . אמר ליה ועל מנהג לוקים . אמר ליה אין כך את חמיי מפייס לי ואנא מוקים ליה : מה דקיימא אמר ליה הואיל והתורה הרצועה אף אני מותר בה . רבי יעקב בר אידי אושעיא מעשה במשפחה בדרום שהיו קורין עליה ערער ושלח רבי את רומינוס לבדקן ובדק ומצא שנתגיירה זקנתה פחותה מבת שלשה שנים ויום אחד והכשירה לכהונה . רב הושעיא אמר כרבי שמעון הכשירה . אמר רבי זעירא דברי הכל היא הכא דאמר רבי זעירא בשם רב אדא בר אחוה רבי יהודה מטי בה בשם רב אבהו בשם רבי יוחנן וולד בוגרת כשר שהוא כלא תעשה שבא מכח עשה עשה והוא אשה בבתוליה יקח . כל לא תעשה שבא מכח עשה עשה הוא ודכוותה כי אם בתולה מעמיו יקח אשה ולא גיורת . כל לא תעשה שבא מכח עשה עשה הוא . התיב רבי הושעיא הרי דור שני של מצרי הרי הוא בלא תעשה שבא מכח עשה עשה הוא . חזר רבי הושעיא ואמר לא דמי עשה בישראל ועשה שבכהנים . עשה שבישראל אסור בכל . ועשה שבכהנים אסור בכהנים ומותר בלוים ובישראל .

הלכה ו שליח רבי יוסי רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יוחנן בשלקטן לשלחם ביד אחר . אבל אם להביאם הוא לא ישלחם ביד אחר . ולא מחסל לה . רבי יונה מחסל לה . רבי זעירה רבי אמי רבי שמעון בן לקיש בשם רבי הושעיה בשלקטם לשלחם ביד אחר . אבל אם לקטן להביאו הוא לא ישלחם ביד אחר שכל הביכורים שנראו ליתור בקרייה אינן ניתורין אלא בקרייה . אמר רבי מנא אף על גב דלא אמר רבי יוסי הדא מילתא אמר דכוותה . אמר רבי זעירא לרבי יסא

R. Jose? Respondit: Nonne sacerdotes solent usurpare elationem in seipsis juxta mentem R. Eliezer? Respondit: Nonne propter consuetudinem vapulant? Dixit illi: Si ita videris, ut mihi reconcilieris, & ego hoc confirmabo. Quid est, quod sit confirmandum? Respondit: Quoniam permisit corrigiam; ego quoque permittam. R. Jacob bar Idi bar Osajah: Narratur de ancilla in plaga meridionali, quam vocabant contendentem, & misit Rabi Rominus ad inquirendum, & inquirens invenit, quod facta esset proselyta anus; Si fuerit natu minor tribus annis, & die uno, legitima est sacerdotio. R. Osajah dicit juxta mentem R. Simeonis, quod sit legitima. Dicit R. Zehera: Ex omnium consensu est: Hic quod dicit R. Zehera nomine R. Ada filiis fratris R. Jehuda hoc adducit nomine R. Abau nomine R. Jochanan; & natus ex ea, quæ pubes facta sit, erit legitimus; quia præceptum negativum, quod deducitur per affirmativum, est affirmativum: Atqui dictum est: *Uxorem in virginitatibus ejus accipiet*. Omne præceptum negativum, quod deducitur per affirmativum, est affirmativum: Et similiter dictum est: *Sed tantum virginem ex populis suis accipiet*: Non proselytam: omne præceptum negativum, quod deducitur per affirmativum, est affirmativum. Objecit R. Osajah: Ecce generatio secunda Ægyptii; ecce præceptum negativum, quod deducitur per affirmativum, est affirmativum: Iterum R. Osajah dicit: Non est simile præceptum affirmativum in Israelita, & præceptum affirmativum in sacerdotibus. Præceptum affirmativum in Israelita prohibet in toto; & præceptum affirmativum in sacerdotibus vetitum est in sacerdotibus, & licitum in Levitis, atque in Israelitis.

Constitutio VI. Si mittat: R. Jose, R. Simeon ben Lakisch nomine R. Jochanan: quando colligat eo pacto, ut mittet per manum alterius. At si ad ea adducet, non ea mittet per manum alterius: Et non complebit; Rabi Jona: Et complebit. R. Zehera, Rabi Amme, R. Simeon ben Lakisch nomine R. Osajah: Quando ea colligat eo pacto ut ea mittet per manum alterius: At si ea colligat, ut ipse adducat, ea non mittat per manum alterius; quia cuncta primitiva, quæ sint convenientia, ut permittantur lectione, non permittuntur nisi lectione. Dicit R. Mena: Licet hoc non dicat R. Jose, tamen huic simile dicit. Dixit R. Zehera ad R. Isa, Recordare, quando dixisti hanc opi-

נהיר את כר איתאמרת הדא דרבי הושעיא . ואמר רבי יוסי בי רבי חנינה מתניתא פליגא הפריש בכוריו ואחר כך מכר שדהו מביא ואינו קורא . קיימנוה בשנתן דעתו למסור משעה ראשונה והתנינן יבש האילן נקצץ האילן עוד היא כיבש משעה ראשונה וקרייה מעכבת . אמר רבי שמואל בר רב יצחק הראוי לקרייה אין קרייה מעכבת . לקטם לשלחם ביד אחר לא ישלחם ביד אחר שמא ימלך הוא להביאם . רבי אבהו בשם רבי יוחנן היורש מביא ואינו קורא . מה נן קיימים אם יורשה בחיי אביו שלוחו . ואם לאחר מיתת אביו שלו הם . אלא כי נן קיימים בשהיה אביו חולה או מסוכן . כתיב ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך יהוה אלהיך ולביתך . מלמד שאדם מביא ביכורים מניכסי אשתו וקורא . רבי שמעון בן לקיש כדעתיה דרבי שמעון בן לקיש אמר אין אדם יורש את אשתו דבר תורה .

הלכה ז רבי יוחנן בשם רבי הושעיה הנחה מעכבת . אין קרייה מעכבת . והא תנינן האוכל ביכורים עד שלא קרא עליהם רב הושעיה רב יהודה בשם שמואל דרבי עקיבה היא . רבי יוסי בעי היידן רבי עקיבה . אמר רבי מנא שמעית אבא תני הנחה מעכבת אין קרייה מעכבת . רבי עקיבה אומר קרייה מעכבת . רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר מה טעם אמרו הנחה מעכבת מפני שהיא נוהגת בכל רבי תנחומא . רב הונא בשם רבי לעזר מפני ששנה עליה . אמר רבי אבא מרי תרתיי חדא כרבי יהודה וחדא כרבנים חדא כרבי יהודה דרבי יהודה אמר לצורך נשנית מפני שהיא נוהגת בכל . כרבנים דאינון מריין שלא לצורך נשנית מפני ששנה עליה .

הלכה ח רבי יוסי בן חנינה בעי קנה אילן אחד לא קנה קרקע שנים לא קנה קרקע . אחד אינו מביא כל עיקר : שנים מביא ואינו קורא . אמר ליה רבי לעזר מילין דצריכין לרבנים בבית ווערא

opinionem R. Osajah: & dixit R. Jose discipulus R. Chanina: Misna contraria est: Si separaverit primitiva, & deinde vendiderit agrum suum, adducet, at non leget: Explicatur, quando statuerit tradere a primo tempore: Atqui legimus: Si aruerit arbor, si amputata fuerit arbor, præterea si aruerit a primo tempore, lectio impedit. Dicit R. Samuel bar R. Isaach: Si sit conveniens lectioni, lectio non impedit. Si ea colligat eo pacto, ut mittat per manum alterius, non mittet per manum alterius: Fieri potest, ut ipse statuat adducere. R. Abau nomine R. Jochanan; Hæres adducet, at non leget: Quomodo nos explicamus? Si hæreditaverit vivente patre, erit ejus legatus: Si vero post mortem patris, sua ipsius erunt? At ita explicabimus: Quando vivat ejus pater ægrotus, aut pauper: Scriptum est: *Et lætaberis in omni bono, quod dederit tibi Dominus Deus tuus, & domui tuæ*. Docet, quod homo possit adducere primitiva de bonis uxoris suæ, & legere. R. Simeon ben Lakisch dicit post mortem; at non in vita. R. Jochanan dicit: Non est diversum, tam in vita quam post mortem. R. Simeon ben Lakisch juxta mentem R. Simeonis ben Lakisch dicit: Quod homo non hæreditet ab uxore sua, ex lege est.

Constitutio VII. R. Jochanan nomine R. Osajah: Positio impedit, at lectio non impedit. Atqui legimus: Poterit comedere primitiva, antequam super illis legat. R. Osajah, R. Jehuda nomine Samuel: Hæc est sententia Rabi Akiba: R. Jose quæsivit: Cujusnam hæc sententia est? R. Akiba. Dicit R. Mena; Audivi: Positio impedit, at lectio non impedit: R. Akiba dicit: Lectio impedit: R. Jacob bar Acha nomine R. Eliefer. Qua de causa dixerunt; quod positio impediat? Quia requiritur in omnibus. R. Tanchuma, R. Huna nomine R. Eliefer; quia variatur in ea. Dicit R. Aba Mari; Duo; alterum juxta mentem R. Jehuda, & alterum juxta mentem Sapientum; alterum juxta mentem R. Jehuda; Etenim dicit Rabi Jehuda: Necesse est ut repetatur, quia observatur in omnibus: Juxta mentem sapientum; quia nos dicimus; quod non sit necesse ut repetatur, quia super illa repetitur.

Constitutio VIII. R. Jose ben Chanina quæsivit: Si acquirat unam arborem, non acquirit fundum: Si unam, nullo modo adducet. Si duas, adducet, at non leget. Dixit illi R. Eliefer: Hæc necessaria sunt juxta mentem sapientum in

את שאל לרבי יהודה עבד את האילן בקשין . תמן תנינן בירך על פירות האילן בורא פרי האדמה יצא . רבי חזקיה בשם רבי יעקב בר אחא דרבי יהודה היא. דרבי יהודה אמר עבד את האילנות בקשים . אמר רבי יוסי דברי הכל היא . פירות האילן בכלל פירות האדמה . ואין פירות האדמה בכלל פירות האילן . רבי בון בר כהנא בעא קומי רבי אילא מכר לו שדה בקמתה . הלוקח מהו שיביא ממנה ביכורים אמר ליה למה לאו עד כדון לחה אפילו יבישה . אמר ליה אפילו יבישה אפילו קשורה. מעתה אפילו חטים כך אנו אומרים הלוקח מן השוק מביא ביכורים . פשיטא חדא מילתא מכר לו פירות ושייר לו קרקע המוכר אינו יכול להביא שאין לו פירות . חזר ולקחן ממנו נישמעינה מן הדא נתן לו קדשים הרי אילו מותרים יינות שמנים וסלתות כל דבר שכיוצא בו קרב לגבי המזבח אסור . אין בכלל אלא פרפירי ענבים ועטרות של שבלים . מה נן קיימים אם בשנתן לה באתננה . כך אני אומרים הלוקח מן השוק מביא ביכורים אלא כי נן קיימים בשהיו הנפנים משלה ומכר לו פירותיהם וחזר ונתנם לה באתננה מפני שהיה אתנן הא לא היה אתנן מביא . הדא אמרה חזר ולקחם מביא ממנו . חברייא בשם רבי יהושע בן לקיש הפרישן קודם לחג ועבר עליהם החג מביא ואינו קורא . הפרישן קודם לחנוכה ועברה עליהם חנוכה ונרקבו לאחר חנוכה לא קרשי . ולית ליה לרבי זעירא כהדא רחברייא . סבר רבי זעירא שכל הביכורים שנראו ליתור בארץ אינן ניתורים אלא בקרייה . ולית לחברייא כן . אית להון בשהפרישן קודם לחג להביאם אחר החג . והתנינן אין מביאים בכורים לא מן החרש על הישן ולא מן הישן על החדש . מה נן קיימים אם בפירות שהביאו שליש לאחר ראש השנה על הפירות שהביאו שליש לאחר ראש השנה . מכיון שלא הביאו שליש לפני ראש השנה דבר ברור שלא השרישו קודם לעומר והם אסורים עד

in domo conventus; tu interrogasti juxta mentem R. Jehuda, & considerasti arborem sicut paleam. Ibi legimus: Si benedicat super fructibus arboris, si dicat: Creans fructus terræ; satisfacit debito. R. Ezekia nomine R. Jacob bar Acha; Hæc est sententia R. Jehuda. Etenim R. Jehuda dicit: Tu considerasti arbores sicut paleam. Dicit R. Isa: Ex omnium consensu est. Fructus arboris comprehendunt fructus terræ; at non fructus terræ comprehendunt fructus arboris. R. Bon bar Chama quæsivit coram Rabi Ela: Si vendat illi agrum cum segete; qui emat num ex eo adducet primitiva? Respondit: Cur non? Hactenus de humido, vel de arido? Respondit: Vel aridum, vel demessum. Hinc vel triticum: Sic nos dicimus. Si emat ex foro, adducet primitiva: Hoc certum est: Si vendat illi fructus, & remaneat sibi fundus, venditor non poterit adducere, quia non sunt sibi fructus: Si iterum illos ab eo emat, hinc eruitur: Si illi det sanctitates, erunt licitæ; si vina, olea, & similas, & his similia, si offerat super altare, erit vetitum. Non comprehenduntur nisi partes exteriores uvarum, & coronæ spicarum. Quomodo nos explicabimus: Si quando illi dono det? Sic nos dicimus: Si emat ex foro, adducet primitiva: At ita nos explicamus; quando suæ fuerint vites, & vendat illi earum fructus, atque iterum illi dono det, quia dono data, qui dono dat, non adducit. Hoc dicit: Si iterum ab eo illos emat, adducet. Socii nomine Rabi Jose ben Levi: Si ea separaverit ante festum Tabernaculorum, & præterierit super illa festum Tabernaculorum, adducet, at non leget. Si ea separaverit ante Chanuca, & præterierit super illa Chanuca, & offerantur post Chanuca, non sanctificantur. At Rabi Zehera non consentit cum sociis. Putat R. Zehera, quod omnia primitiva, quæ sunt convenientia ut permittantur in terra, non permittantur nisi lectione. At ita non sentiunt socii; Ipsi putant, quod si separata fuerint ante festum Tabernaculorum, offerantur post festum Tabernaculorum: Atqui legimus: Non adducunt primitiva non ex novo pro veteri, neque ex veteri pro novo. Quomodo nos explicabimus? Si de fructibus, qui maturuerint tertiam partem post principium anni quod adducantur pro fructibus, qui maturuerint tertiam partem post principium anni; postquam non maturuerint tertiam partem ante principium anni, perspicuum est, quod radices non egerint ante manipulum, & illa

שיבוא העומר ויתירם. אלא כי נן קיימ'ם בפירות שחנטו קודם חמשה עשר בשבט על פירות שחנטו אחר חמשה עשר בשבט מכיון שהוא מן חדש על הישן הוא מן חדש על חדש מביא. וסברנן מימר לאחר חנוכה אנן קיימים. אמר רבי חיננא בזמנן.

הלכה ט מה טעמון דרבנים הגדתי היום . פעם אחת הוא מגיד ואינו מגיד פעם שנייה . ולית לרבי יהודה כן . אית ליה באדם אחר. אבל בשני בני אדם מגיד וחוזר ומגיד.

הלכה י אמר רבי יוחנן משום יחידי אני שונה אותה. ותני כן רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון שנים אין חייבים עליהם חומש. רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב הונא שנים לוקחים אפילו מן השוק. מה את עבד לון בתוספת הביכורים או בעיטור הביכורים . אין תעבדינון בתוספת הביכורים פטורים מן הדמאי . אין תעבדינון בעיטור הביכורים חייבים ברמאי . נטמאו בעזרה נופץ ואינו קירא . רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בן חנינה 'נטמאו הבכורים הסלים ניתנים לכהנים דכתיב ולקח הכהן הטנא מידך.

הלכה יא למי נצרכה לרבי יהודה אף על גב דרבי יהודה אמר מגיד וחוזר ומגיד. הרי שהביא ממין אחד קרא וחזר והביא ממין אחר הרי זה אינו קורא. אמר רבי יונתן תני רבי שמעון בן יוחאי כן ואמרת ושמחת. הוי אומר על חשמהה.

הלכה יב רבי יוסי בשם רבי שמעון בן לקיש. רבי יונה רבי זעירה בשם רבי חנינה ששה עשר מיל חיזור לציפורים הם הם ארץ זבת חלב ודבש. אמר רבי יונה מאן דמקרר אילין שנרונייה דבישן מינהן . מאן דמקרר הרא בקערת ניניסר מינהן . מתיבין לרבי יונה והא כתיב ואומר אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ טובה ורחבה ארץ זבת חלב ודבש. אמר לון אשר בה זבת הלב ודבש. תני אשר נתת לי. לא שנטלתי לי מעצמי. מה ביניהון אמר רבי אבין חצי שבט מנשה ביניהון . מאן דאמר אשר נתת לי ולא שנטלתי מעצמי חצי שבט מנשה לא נטלו מעצמם . מאן דאמר ארץ זבת חלב

illa ſunt interdicta, donec afferatur manipulus, qui ea permittat. At nos ita explicamus de fructibus, qui protruſerint ante diem decimum quintum Schevat pro fructibus, qui protruſerint poſt diem decimum quintum Schevat, poſtquam ſunt de novo pro veteri, & de novo pro novo adducet. Et putamus dicendum: poſt Chanuca: nos explicamus: Dicit R. Chanina. In tempore ſuo.

Conſtitutio IX. Quænam eſt ratio ſapientum? *Denuncio hodie*. Semel ipſe denuncio, at non denuncio ſecunda vice. At non ita ſentit Rabi Jehuda. Conſentit in uno homine; At in duobus hominibus, denunciet atque iterum denunciet.

Conſtitutio X. Dicit R. Jochanan: Nomine peculiari ego lego: Atqui ita extat traditio: R. Simeon ben Jehuda dicit nomine R. Simeonis; Si fuerint duo, non obligatur ad quintam partem. R. Samuel bar R. Iſaach nomine Rabi Huna. Duo emunt vel ex foro. Quomodo tu explicas? In incremento primitivorum, an in coronamento primitivorum? Si explicemus de incremento primitivorum, abſolvuntur a re dubia. Si explicamus de coronamento primitivorum, obligantur ad rem dubiam. Si polluantur in atrio, diſperget, & non leget. R. Channa bar Akaba nomine R. Joſe ben Chanina: Si polluantur primitiva, caniſtra dabantur ſacerdotibus: Scriptum eſt enim: *Et accipiet ſacerdos caniſtrum de manu tua*.

Conſtitutio XI. Cui neceſſe eſt? τῷ R. Jehuda: Licet R. Jehuda dicat: Denunciat atque iterum denunciat ecce ſi adducat ex una ſpecie, leget; ſi iterum adducat ex alia ſpecie, non leget. Dicit R. Jonathan: Docet R. Simeon ben Jochai: *Et dices, & lætaberis*. Ecce iſte dicit pro lætitia.

Conſtitutio XII. R. Joſe nomine Rabi Simeonis ben Lakiſch, R. Jona, Rabi Zehera nomine R. Chanina: Sedecim milliaria in circuitu Tſippori ſunt terra fluens lacte & melle. Objecerunt τῷ R. Jona: Atque ſcriptum eſt: *Et dixit: ut educam vos de afflictione Ægypti, in terram bonam, & latam, terram fluentem lacte, & melle*. Reſpondit illi: In qua fluet lac & mel. Traditio: *Quam dediſti mihi*: Non accepi mihi ex me: In quo diſſentiunt? Dicit R. Abin: De dimidia tribu Manaſſe diſſentiunt. Qui dicit: *Quam dediſti mihi*. Et non accepi mihi ex me; dimidia tribus Manaſſis ex ſe non accepit. Qui dicit: *Terram fluentem lacte & mel-*

ודבש אפילו כן אינה ארץ זבת חלב ודבש.

הלכה יג חני חכורי בתי אבות אינם מביאים. רבי יהודה אומר הן עצמם מביאים וקורים. רבי זעירה רבי חייה בשם רבי יוחנן בחכורי בתי אבות היא מתניתא רבי הילא רבי יסי בשם רבי יוחנן בבעלי אריסיות וחכורות היא מתניתא . הוון בעיי מימר מאן דאמר בבעלי אריסיות וחכורות היא מתניתא הא באריס וחכור . לא באריס לשעה והכור לשעה . הא באריס לעולם ובחכור לעולם מביא . אתא רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן אפילו באריס לעולם ובחכור לעולם אינו מביא למה בבעלי אריסיות וחכורות היא מתניתא .

פרק שני

א התרומה והביכורים חייבים עליהם מיתה וחומש . ואסורים לזרים והם ניכסי כהן ועולים באחד ומאה וטעונים רחיצת ידים והערב שמש הרי אילו בתרומה ובביכורים מה שאין במעשר.

ב יש במעשר ובביכורים מה שאין בתרומה שהמעשר והביכורים טעונים הבאת מקום וטעונים וידוי ואסורים לאונן. ורבי שמעון מתיר . וחייבים בביעור ורבי שמעון פוטר . ואוסרים כל שהם מלאכול בירושלם אף לזרים ואף לבהמה . רבי שמעון מתיר. הרי אילו במעשר ובביכורים מה שאין בתרומה.

ג יש בתרומה ומעשר מה שאין כן בביכורים שהתרומה והמעשר אוסרין את הגורן ויש להם שיעור . ונוהגים בכל הפירות בפני הבית ושלא בפני הבית ובאריסין ובחכורות ובסיקריקון ובגוזלן הרי אילו בתרומה ומעשר מה שאין בביכורים .

ד יש בביכורים מה שאין בתרומה ומעשר שהביכורים נקנין במחובר לקרקע . עושה אדם כל שדהו בכורים וחייב באחריותם וטעונים קרבן ושיר ותנופה ולינה .

ה תרומת המעשר שוה לביכורים בשתי דרכים ולתרומה בשתי דרכים וניטלת

melle; licet ita ſit, non eſt terra fluens lacte & melle.

Conſtitutio XIII. Conductores domuum patrum non adducunt: R. Jehuda dicit: Ipſi per ſe adducent, & legent. Rabi Zehera, R. Chijah nomine R. Jochanan; De conductoribus domuum patrum Miſna loquitur. R. Ela, R. Iſſi nomine R. Jochanan; de hortulanis, & de conductoribus Miſna loquitur. Illi dicendum putant: Qui dicit, quod de hortulanis, & de conductoribus Miſna loquatur; ecce loquitur de hortulano, & de conductore; Non autem de hortulano, & de conductore ad tempus; Hortulanus, & conductor in perpetuum adducet. Venit R. Ba bar Chijah nomine R. Jochanan; vel hortulanus & conductor in perpetuum, non adducet. Qua de cauſa? Quia de hortulanis, & conductoribus Miſna loquitur.

CAPUT II.

I. Propter ſeparationem, & primitiva rei ſunt mortis, & quintæ partis; & illa interdicta ſunt alienis, & ſunt facultates ſacerdotum, & adſcendunt in uno & centum, & requirunt lotionem manuum, & occaſum ſolis: Ecce hæc ſunt in ſeparatione, & in primitivis, quæ non ſunt in decima.

II. Eſt in decima & in primitivis, quod non eſt in ſeparatione, quia decima, & primitiva requirunt adductionem, & requirunt confeſſionem, & ſunt interdicta lugenti; At R. Simeon permittit, & obligantur ad pollucturam; & Rabi Simeon abſolvit, & interdicta ſunt quantalacunque, at non comeduntur Hieroſolymis vel ab alienis, vel ab animali. R. Simeon abſolvit: Ecce hæc ſunt in decima, & in primitivis, quæ non ſunt in ſeparatione.

III. Eſt in ſeparatione & in decima, quod non eſt in primitivis, quia ſeparatio & decima prohibent aream, & eſt illis menſura, & dantur in cunctis fructibus ſive ſtante, ſive non ſtante domo, & apud hortulanos, & conductores, tyrannos, & prædones: Ecce hæc ſunt in ſeparatione & in decima, quæ non ſunt in primitivis.

IV. Eſt in primitivis, quod non eſt in ſeparatione & in decima, quia primitiva acquirunt in adhærente fundo. Poteſt facere homo totum agrum ſuum primitiva, & obligatur ad cautionem, & requirunt admotionem, canticum, & ventilationem, & pernoctationem.

V. Separatio decimæ æquiparatur primitivis in duabus rebus, & ſeparationi in

מן הטהורה על הטמאה ושלא מן המוקף כביכורים ואוסר את הגורן ויש לה שיעור כתרומה.

ו אתרוג שוה לאילן בשלשה דרכים ולירק בדרך אחד שוה לאילן בערלה וברבעי ובשביעית. ולירק שבשעת לקיטתו עישורו דברי רבן גמליאל. רבי ליעזר אומר שוה לאילן לכל דבר.

ז דם מהלכי שתים שוה לדם בהמה להכשיר את הזרעים. דם השרץ אין חייבים עליו.

ח כוי יש בו דרכים שוה לחיה ויש בו דרכים שוה לבהמה. ויש בו דרכים שוה לחיה ולבהמה ויש בו שאינה שוה לא לחיה ולא לבהמה.

ט כיצד שוה לחיה דמו טעון כסוי כדם החיה ואין שוחטים אותו ביום טוב ואם שחטו אין מכסין את דמו וחלבו מטמא טומאת נבילה כחיה וטומאתו בספק. ואין פודים בו פטר חמור.

י כיצד שוה לבהמה חלבו אסור כחלב הבהמה ואין חייבים עליו כרת ואינו נלקח בכסף מעשר לאכול בירושלם וחייב בזרוע ובלחיים ובקיבה. רבי לעזר פוטר שהמוציא מחבירו עליו הראיה.

י כיצד אינו שוה לחיה ולבהמה אסור משום כלאים עם החיה ועם הבהמה הכותב חייתו ובהמתו לבנו לא כתב לו את הכוי. אמר הריני נזיר שזה ח״ה ובהמה הרי זה נזיר. ושאר כל דרכיו שוין לחיה ולבהמה וטעון שחיטה בזה ובזה ומטמא משום נבילה ומשום אבר מן החי בזה ובזה.

סליק פירקא

הלכה א התרומה והביכורים כו׳ כתיב ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי. שתי תרומות. התרומה והביכורים תרומה דכתיב ולא ישאו עליו חטא ומתו בו כי יחללוהו. הביכורים דכתיב והבאתם שמה עולותיכם. אילו הביכורים דכתיב

in duabus rebus; ſeparatur de mundo pro immundo, & de non circumdato, ſicut primitiva, & prohibet aream, & eſt illi menſura, ſicut ſeparationi.

VI. Malum citreum ſimile eſt arbori in tribus rebus, & oleri uno modo, ſimile eſt arbori in præputio, & in quarto, & in ſeptimo anno, & oleri; Etenim tempore ſuæ collectionis ſunt ſuæ decimæ; verba Raban Gamaliel. R. Elieſer dicit: Omnino eſt ſimile arbori.

VII. Sanguis eorum, qui incedunt duobus pedibus, ſimilis eſt ſanguini animalis, ut diſponat ſemina; Propter ſanguinem reptilis non tenentur.

VIII. Coi aliquo modo ſimilis eſt feræ, & aliquo modo ſimilis animali, & aliquo modo ſimilis feræ & animali; & aliquo modo non eſt ſimilis feræ neque animali.

IX. Quomodo ſimilis feræ? Ejus ſanguis non requirit obtectionem, ſicut ſanguis feræ, & non mactant die feſto, ſi vero mactent, non tegunt ejus ſanguinem, & ejus adeps polluit immunditie cadaveris ſicut fera, & ejus immundities eſt dubia; & ea non redimunt aperturam aſini.

X. Quomodo ſimilis eſt animali? Ejus adeps eſt vetitus ſicut adeps animalis, at ejus cauſa non tenentur excidio, neque emitur argento decimæ ſecundæ, ut comedatur Hieroſolymis, & obligatur ad armum, maxillas, & ventriculum. R. Elieſer abſolvit; Etenim qui vult educere a ſocio ſuo, illi incumbit probatio.

XI. Quomodo non eſt ſimilis feræ, & animali? Vetita eſt propter heterogenea cum fera & animali: Siquis legaverit feram aut animal ſuum filio ſuo, non legavit Coi: Si dicat: Ecce ego ſum Nazyræus, quod hæc fera ſit, aut animal: Erit Nazyræus. Et reliqui omnes modi ſunt ſimiles feræ, & animali, requirit mactationem ſicut illa, & illud, & polluit propter cadaver, & membrum ex vivo, ut illa & illud.

Finis capitis.

CONſtitutio I. Separatio & primitiva &c. Scriptum eſt: *Et ego ecce dedi tibi cuſtodiam ſeparationes meæ*. Duæ ſunt ſeparationes, ſeparatio, & primitiva: Separatio: Scriptum eſt enim: *Ut non portent ſuper ſe peccatum, & moriantur, cum profanaverint illud*. Primitiva: Scriptum eſt enim: *Et afferetis illuc holocauſta veſtra*: Iſta ſunt primitiva; de quibus ſcriptum eſt: *Et accipiet ſa-*

ולקח הכהן הטנא מידך . או נאמר בקדשים הכתוב מדבר . כבר כתיב כרת בקדשים . ויהא מיתה וכרת בקדשים . וכי יש מת והזר ומת . כהדא דתני המות לחמשים שנה מת בהיכרת . לחמשים ושתים מיתת שמואל הנביא . לששים מיתה האמורה בתורה . לשבעים מיתה של חיבה. לשמונים מיתה של זקנה. מיכן והילך חיי צער . מה חמית מימר מת לחמשים מת בהיכרת כתיב אל תכריתו את שבט משפחות הלוי וגו' וזאת עשו להם וחיו ולא ימותו. עשו להם דבר של תקנה שלא יזונו עיניהם מבית קודש הקדשים. וכתיב ולא יבואו לראות כבלע את הקודש ומתו. וכתיב ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה . רבי אבין בריה דרבי תנחום בר טריפון שמע לה מן הכא ימי שנותינו בהם שבעים שנה . צא מהם עשרים שנה שאין בית דין של מעלן עונשים וכורתין נמצאת אומר המות לחמשים מת בהיכרת . לחמשים ושתים מיתת שמואל הנביא . רבי אבא בריה דרבי פפי רבי יהושע דסיכנין בשם רבי לוי בכל עצב יהיה מותר ודבר שפתים אך למחסור . חנה על ידי שריבתה בתפלתה קיצרה בימיו של שמואל שאמרה וישב שם עד עולם והלא אין עולמו של לוי אלא חמשים שנה דכתיב ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה . והיי דלון חמשין ותרתיי . אמר רבי יוסי בי רבי בון ושתים שנמלתו . לששים מיתה האמורה בתורה . רבי חזקיה בשם רבי יעקב בר אחא כתיב אם יראה איש באנשים האלה הדור הרע הזה וגומר . הנע עצמך שיצא ממצרים מבן עשרים שנה ועוד עשה במדבר ארבעים שנה ומת. נמצאת אומר המת לששים שנה מיתה האמורה בתורה. וכתיב תבוא בכלח אלי יקבר . לשבעים מיתה של חיבה ימי שנותינו בהם שבעים שנה . לשמונים מיתה של זקנה שנאמר ואם בגבורות שמונים שנה וכן ברזילי אומר לדוד בן שמונים שנה אנכי היום

ſacerdos caniſtrum de manu tua : Aut quod dictum eſt de ſanctitatibus textus loquitur : Jam ſcriptum eſt excidium in ſanctitatibus : Concedatur, quod ſit pœna mortis, & excidium in ſanctitatibus. Num eſt pœna mortis, atque iterum pœna mortis? Juxta illud quod traditur: Mors quinquageſimo anno eſt mors per excidium: Secundo & quinquageſimo mortuus eſt Samuel propheta: Sexageſimo anno eſt mors memorata in lege; ſeptuageſimo mors propter peccatum; Octuageſimo mors ſenectutis; Hinc ulterius vita afflicta: Quid vidiſti ut diceres; Si moriatur quinquageſimo anno, moritur propter excidium? Scriptum eſt: *Et non excidetis tribum familiarum Levi &c. ſed hoc fecerunt eis & vivent & non morientur*. Fecerunt ſibi rem præparationis, ne alerentur eorum oculi ex domo ſancti ſanctorum : Et ſcriptum eſt: *Et non ingrediantur ad inſpiciendum canore in ſanctuario, & moriantur:* Et ſcriptum eſt: *Et anno quinquageſimo ceſſabit a militia miniſterii*. Rabi Abin bar Rabi Tanchum bar Triphon, hinc probat. *Dies annorum noſtrarum in ipſis ſeptuaginta anni*. Detrahe ab illas viginti annos, quia Synhedrium ſuperius non punit excidio; deprehendetur, quod dicas; Si moriatur anno quinquageſimo, morietur per excidium: ſecundo & quinquageſimo mortuus eſt Samuel propheta. R. Aba bar R. Papi. R. Jehoſua Sicanienſis nomine R. Levi: *In omni opere erit abundantia, ubi autem verba ſunt plurima, ibi egeſtas*. Anna quia multiplicavit in ſua oratione, abbreviavit dies Samuelis, quia dicit: *Et ſtabit ibi in ſeculum*. Atqui ſeculum Levitæ non eſt niſi quinquaginta annorum: Scriptum eſt enim: *Et anno quinquageſimo ceſſabit a militia miniſterii*. Dicit R. Joſe diſcipulus Rabi Bon; & duo qui fuerunt retributionis: Sexageſimo mors memorata in lege. R. Ezekia nomine R. Jacob bar Acha: Scriptum eſt: *Si videbit quiſquam de hominibus generationis hujus peſſimæ &c.* Si putas, quod anno ætatis ſuæ egreſſus ſit de Ægypto & præterea quod vixerit in deſerto quadraginta annos, & mortuus ſit, deprehendetur quod dicas quod mortuus ſit ſexageſimo anno morte memorata in lege. Atqui ſcriptum eſt: *Ingredieris in abundantia ſepulcrum*. Septuageſimo mors ex debito. *Dies annorum veſtrorum in ipſis ſeptuaginta anni*. Octuageſimo mors ſenectutis: Dictum eſt enim: *Si autem in potentatibus octoginta anni:* Et ſimiliter: *Barzilai dixit David: Octogenarius ſuum hodie*

cogno-

הארע בין טוב לרע . אפר חמשים ועשה דבר שהוא בהיכרת אבל רב חדי אפר שיתין ועשה דבר שהוא בעון מיתה אבל חדי . תני רבי חנינה בן אנטיגנוס אומר זקן שאכל את החלב . ומי מי מודיעינו שהוא בהיכרת . כהדא דתני או שחילל את השבת . מת בהיכרת . אלא כיני המת ליום אחד מיתת של זעם . לשנים מיתה של בהלה . לשלשה מת במגפה . תני רבי חלפתא בן שאול מת באחד בשנים בשלשה בהיכרת . לארבעה לחמשה מיתה הרופה . לששה מיתת דרך הארץ . לשבעה מיתה של חיבה . מיכן ואילך מת בייסורין . מה חמית מימר מת לשלשה ימים מרת במגפה . חילפיי בר בריה דרבי אבהו אמר שמעית קליה דרבי דרש ויהי כעשרת הימים ויגוף יהוה את נבל וימת . תלה לו הקדוש ברוך הוא שבעת ימי אבלו של שמואל שלא יתערב אבלו עם הצדיק ועשה עוד שלשה ימים ומת במגפה . רבי חגיי בשם רבי שמואל בר נחמן לעשרת ימים אין כתיב כאן אלא כעשרת הימים תלה לו הקדוש ברוך הוא עשרה ימים בעשרת ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים שמא יעשה תשובה ולא עשה . כהנא שאל לרבי זעירא זר שאכל תרומה אמר ליה בעון מיתה . מן דצלי אמר ליה אני יהוה הפסיק הענין . רבי חייה בשם רבי יוחנן זר שאכל תרומה בעון מיתה . מתניתין מסייעא לרבי יוחנן אוכלי תרומה בזדון טהור שאכל טהור . וטמא שאכל טמא . וטהור שאכל טמא וטמא שאכל טהור בעון מיתה . אוכלי תרומה בכהנים טהור שאכל טהור כמצוותו טהור שאכל טמא בעשה . טמא שאכל טהור וטמא שאכל טמא בלא תעשה . מה חמית מימר טהור שאכל טמא בעשה . אמר רבי בא בר ממל ואחר יאכל מן הקדשים מן הטהורים ולא מן הטמאים . כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה הוא . אמר רבי

cognoscens inter malum , & bonum : Si vixerit 50. annos, & fecerit peccatum, quod punitur excidio , poterit comedere , & lætari ; si vixerit 60. & fecerit peccatum , quod punitur morte , comedet , & lætabitur . Traditio : R. Chanina ben Antigoni: Si senex comedat adipem , quis nobis significavit , quod puniatur excidio ? Juxta illud quod traditur : Si profanaverit Sabbathum ; morietur excidio ; At ita se res habet : Si moriatur die uno , est mors tremoris ; Si secundo , est mors perturbationis; Si tertio , est mors plagæ . Traditio Rabi Chilphata ben Saul : Si moriatur uno , duobus , aut tribus diebus , est mors excidii , si quatuor, & quinque diebus, mors coacta : Si sex diebus , mors usitata; si septem , mors debiti: Hinc & ulterius mors per castigationes: Quid vidisti ut diceres ; si moriatur sex diebus, mors plagæ ? Chilphai bar Abau dicit : Audivi vocem Rabi exponentis : *Cumque pertransissent decem dies , percussit Dominus Nabal , & mortuus est .* Suspendit illi Deus S. B. septem dies luctus Samuelis, ne commisceretur ejus luctus cum justo; & præterea perfecit tres dies, & mortuus est plaga: R. Haggiai nomine R. Samuelis bar Nachman : Ad decem dies non scriptum est hoc loco ; sed *in decem diebus* : Suspendit Deus S. B. decem dies , juxta decem dies , qui sunt inter principium anni & diem expiationum; fieri poterat , ut faceret pœnitentiam ; at non fecit . Channa quæsivit a R. Zehera : Si alienus comedat decimam : Respondit : Reus est mortis: Ex eo quod dictum est : *Ego Dominus :* Interrumpit subjectum : R. Chijah nomine Rabi Jochanan : Si alienus comedat separationem , reus est mortis . Misna favet τῷ R. Jochanan : Si comedant separationem de industria; si mundus comedat mundum ; si immundus comedat immundum; & si mundus comedat immundum , si immundus comedat mundum , reus est mortis . Si comedant separationem ex sacerdotibus, si mundus comedat mundum juxta ejus præceptum; si mundus comedat immundum , transgreditur præceptum affirmativum; si immundus comedat mundum, & si immundus comedat immundum , transgreditur præceptum negativum ; Quid vidisti ut diceres; si mundus comedat immundum, transgreditur præceptum affirmativum ? Dicit R. Ba bar Mimal; *Postquam comederit de sanctitatibus* ; Ex mundis, at non ex immundis: Omne præceptum negativum, quod deducitur per affirmativum , est affirmativum.

אבינא ממשמע שנאמר כל אשר לו סנפיר וקשקשת תאכלו אין אנו יודעין וכל אשר לו סנפיר וקשקשת לא תאכלו ליתן עשה ולא תעשה על הטמאים בנין דכתיב. הא אילו לא הוה כתיב עשה הוא הוי כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה הוא. רבי יסא שמע לה מן הכא הטמא והטהור יחדו יאכלנו. כאן הטמא והטהור אוכלים בקערה אחת. בתרומה אין הטמא והטהור אוכלים בקערה אחת בקדשים אמר רבי יוחנן בר מריא אין בנין קדשים כבר כתיב והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל. מתניתא פליגא על רב התרומה והביכורים חייבים עליהם מיתה. פתר לה בכהנים. והא תנינן חומש. וכי יש חומש בכהנים. פתר לה לצדדין היא מתניתא רישא בכהנים וסיפא בישראל. מתניתא מסייעא לרבי יוחנן ואסורים לזרים. פתר לה פחות מכשיעור. והם ניכסי כהן. רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן לך נתתיו למשחה. למשחה לגדולה. למשחה לסיכה. למשחה להרלקה. הייתי אומר בין טמאים בין טהורים. רבי אבהו בשם רבי יוחנן לא בערתי ממנו. מבעיר את התרומה בטומאה. רבי זעירא בשם רבי לעזר מנין למעשר שני עצמו שניטמא שאין מדליקין בו תלמוד לומר לא בערתי ממנו בטמא. ראוי לפדותו ואת אמר הכין לא אתיא דלא או כלקוח בכסף מעשר שניטמא. אמר רבי יהודה אוף בביכורים שניטמאו דברי הכל. הרי אילו בתרומה ובביכורים מה שאין כן במעשר. תמן תנינן נוטלים לידים לחולין ולמעשר. ולתרומה ולקדש מטבילים. תמן את אמר אין המעשר טעון רחיצה. והכא את אמר המעשר טעון רחיצה. הן דתימר אין המעשר טעון רחיצה רבנים. הן דתימר אין המעשר טעון רחיצה רבי מאיר. תמן תנינן כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא את הקודש ופוסל את התרומה ומותר

vum. Dicit Rabi Abina ex sensu literali: Dictum est enim: *Omne quod habet pinnas, & squamas comedetis*. Atqui ignorabamus: *Et omne quod non habet pinnas*. Ut explicetur præceptum affirmativum, & negativum de immundis, propter illud quod scriptum est. Ecce si non scriptum esset præceptum affirmativum; omne præceptum negativum, quod deducitur per affirmativum, affirmativum est. R. Isa hinc probat: *Immundus, & mundus simul vescentur*: Hic intelligitur, quando mundus, & immundus comedant in una scutella: At in separatione mundus & immundus non comedunt in una scutella: In sanctitatibus: Dicit R. Jochanan bar Maria; non propter sanctitates: Jam scriptum est: *Et caro, in quam tetigerit omne immundum, non comedetur*. Misna contraria est τῷ Rab. Propter separationem, & primitiva tenentur morte: Exponitur de sacerdotibus. Atqui legimus: obligantur ad quintam partem: Num est quinta pars in sacerdotibus? Exponitur de lateribus: Misna loquitur in principio de sacerdotibus, & in fine de Israelitis. Misna favet τῷ R. Jochanan; & sunt interdicta alienis. Exponitur quando sit minus mensura. Et illa sunt facultates sacerdotis. R. Ba, R. Chijah nomine R. Jochanan: *Tibi dedi in unctionem*. *In unctionem*; in magnificentia: למשחה in unctionem in combustionem: Dicerem tam mundis, quam immundis? R. Abau nomine Rabi Jochanan: *Non removi ex eo*: Tu pollucebis separationem in immunditie. R. Zehera nomine R. Eliefer: Unde probatur, si ipsa decima secunda polluatur, quod illa non accendant? Ex eo quod dictum est: *Non removi ex eo in immunditie*: Conveniens est, ut redimatur; & tu ita dicis? Non concluditur, quando non emat argento decimæ, quæ polluta fuerit. Dicit Rabi Jehuda: Vel de primitivis, quæ polluta fuerint, omnes conveniunt: Hæc sunt in separatione, & in primitivis, quæ non sunt in decima: Ibi legimus: Lavant manus pro profanis, & pro decima; & pro separatione, & pro sanctitate immergunt: Ibi dicis, quod decima non requirat lotionem, & hic tu dicis quo decima requirat lotionem: Quod dicis, quod decima requirat lotionem, est sententia sapientum. Quod dicis, quod decima non requirat lotionem, est sententia R. Meir. Ibi legimus. Quod requirit ingressum in aquas ex verbis Scribarum, polluit sanctitatem, & reprobat separationem, & licitum

בחולים ובמעשר דברי רבי מאיר . וחכמים אוסרים במעשר . ולא שמיע דאמר רבי שמואל בשם רבי זעירה מהו וחכמים אוסרים במעשר נפסל גופו מלאכול במעשר מיי ברון הם דתימר המעשר טעון רחיצה· ברוצה לאכול . הם דתימר אין המעשר טעון רחיצה ברוצה ליגע. לא הוא רוצה לאכול הזא רוצה ליגע . אלא משם נטילת סרך . והתנינן תרומה . וכי יש תרומה משם נטילת סרך . אלא בחולין שנעשו על גב הקודש . וחולין שנעשו על גב הקודש. לא כחולין הם . תיפתר אי כרבי שמעון בן אלעזר . אי כרבי לעזר בי רבי צדוק . אי כרבי שמעון בן אלעזר דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר הידים תחילה לחולים ושניות לתרומה אי כרבי אלעזר בי רבי צדוק דתנינן תמן וחולין שנעשו על גב הקודש הרי אילו כחולים . רבי אלעזר בי רבי צדוק אומר הרי אילו בתרומה לטמא שנים ולפסול אחד .

הלכה ב טעונים הבאת מקום דכתיב והבאשם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם ואת תרומת ידכם. תרומת ידכם אלו הביכורים . דכתיב ולקח הכהן הטנא מידך עד כרון מעשר. ביכורין מנין. כיי דאמר רבי יעקב בר חמא בשם רבי לעזר הקודש הקודש העליון משמע . וטעונים וידוי הכתיב וענית ואמרת לפני יהוה אלהיך . עד כרון מעשר ביכורים מנין כיי דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר הקודש העליון במשמע. ואסורין לאונן דכתיב לא אכלתי באוני ממנו . עד כרון מעשר ביכורים מנין כיי דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר הקודש הקודש העליון במשמע . תנינן כל אילין מיליא ורבי שמעון פליג גבי וידוי לית רבי שמעון פליג . וידוי זו קרייה . ולית רבי

tum eſt in profanis, & in decima: Verba R. Meir; Et ſapientes prohibent in decima; & non intellexit, quod dicit Rabi Samuel nomine Rabi Zehera: Quid erit? Et ſapientes prohibent in decima, profanatur ejus corpus, quominus poſſit comedere decimam: Hinc probatur: Quod dicis, quod decima requirat lotionem, intelligitur, quando velit comedere; quod dicis quod decima non requirat lotionem, intelligitur, quando velit tangere; Neque ille vult comedere, neque iſte tangere; At intelligitur propter lotionem conjunctam: Atqui legimus. Separatio: Num eſt ſeparatio propter lotionem conjunctam? At intelligendum eſt de profanis, quæ perficiantur ſuper ſanctitate; Profanas, quæ perficiantur ſuper ſanctitate, non ſunt ſicut profana. Poteſt exponi aut juxta mentem Rabi Simeonis ben Elieſer, aut juxta mentem R. Elieſer diſcipuli R. Zadok. Si juxta mentem R. Simeonis ben Elieſer; Etenim extat traditio: R. Simeon ben Elieſer dicit nomine Rabi Meir: Manus ſunt principium in profanis, & ſecundæ pro ſeparatione. Si juxta mentem R. Elieſer diſcipuli R. Zadok: Etenim ibi legimus: Et profana quæ perficiantur ſuper ſanctitate, ſicut profana erunt. Rabi Elieſer diſcipulus R. Zadok dicit: Ecce erunt ſicut ſeparatio, ut polluat duos, & reprobet unum.

Conſtitutio II. Requirunt adductionem ad locum: Scriptum eſt enim: *Et adducetis illuc holocauſta veſtra, & ſacrificia veſtra, decimas veſtras, & ſeparationem manuum veſtrarum: Separationem manuum veſtrarum*: Iſta ſunt primitiva. Scriptum eſt enim. *Et accipiet ſacerdos caniſtrum de manu tua:* Hactenus de decima: De primitivis unde probatur? Juxta illud quod dicit R. Jacob bar Chama nomine Rabi Elieſer: *Sanctum; ſanctum;* ſuperius comprehenditur: Et requirunt confeſſionem: Scriptum eſt enim: *Et reſpondebis & dices coram Domino Deo tuo:* Hactenus de decima; de primitivis unde probatur? Juxta illud quod dicit Rabi Jacob bar Acha nomine R. Elieſer: *Sanctum*. Superius comprehenditur. Et ſunt interdicta lugenti. Scriptum eſt enim: *Non comedi in luctu meo ex eo*. Hactenus de decima: De primitivis unde probatur? Juxta illud quod dicit Rabi Jacob bar Acha nomine R. Elieſer: *Sanctum, ſanctum*: ſuperius comprehenditur. Legimus hæc omnia; At R. Simeon diſſentit in confeſſione: R. Simeon non diſſentit in confeſſione: *Et confitebitur*; iſta eſt lectio. At non diſſentit R. Simeon

שמעון פליג דכתיב וענית ואמרת . כיני מתניתא ואוסרין כל שהם מלאכול בירושלם'. ורבי שמעון מתיר . ונידוליהם אסורים מלאכול בירושלם ורבי שמעון מתיר ואף לזרים ואף לבהמה רבי שמעון מתיר . ואוף רבנים מודוי ליה . מן דו מתיב לון אין אותם מודים בהם מותרים לזרים שהם מותרים לאבילת בהמה . ויש מחצה לאבילת זרים . ויש מחצה לאבילת בהמה. כשם שאין מחצה לזרים . כך אין מחצה לאבילת בהמה . רבנים אמרין ירושלם עשו אותה כדבר שאין לו מתירין כמה דתימר דבר שאין לו מתירין אוסר כל שהוא . ודכוותיה ירושלם אוסר כל שהוא . מה פליגין רבי שמעון ורבנים בגידולים . אבל בעירובין אוף רבי שמעון מודי . מה בין עירובין מה בין גידולין . עירובים בעיינן הם . גידולים כבר בטלו . במה דרבי שמעון מודי לרבנים בעירובי מעשר . אבל בעירובי ביכורים בגידולין הן וכן היה רבי שמעון אומר אין הביכורים אוסרים את עירוביהם וגידוליהם מלאכול בירושלם . מה בין מעשר מה בין ביכורים מעשר אין לו עלייה . ביכורים יש להם עלייה . הוי מה דרבי שמעון מודי לרבנים בדבר שאין לו עלייה מודי רבי שמעון באותה הסאה שהעלה מתוך סאה שהיא טעונה מחיצה וטעונה הנייה. ורבנים אמרין כולהן טעונות מחיצה וטעונה הנייה . רבי יוחנן אזל לחד אמר אנא בן עזאי דהכא אתא חד סב שאל ליה אמר גידולי תרומה תרומה . ונידולי גידולים חולים . אבל טבל ומעשר שני ומעשר ראשון וספיחי שביעית ותרומת חוץ לארץ המדומע והביכורים גידוליהם חולים. תמן את אמר גידוליהם מותרים . והכא את אמר גידוליהם אסורים . אמר ליה הם דתימר גידוליהם מותרים בדבר שזרעו כלה . והם דתימר גידוליהם אסורים בדבר שאין זרעו כלה . אמר ליה והתנינן איזהו דבר שאין זרעו כלה כגון הלוף והשום והבצלים חייבים בביכורים . אמר אזל בן

meon: Scriptum est enim: *Et respondebis, & dices:* Ita se habet Misna. Et interdicta sunt quantalacunque, quominus non edantur Hierosolymas: Et Rabi Simeon permittit; Et eorum incrementa sunt vetita Hierosolymæ: & Rabi Simeon permittit; vel alienis, vel animali: Rabi Simeon permittit; atque etiam sapientes consentiunt. Ex hoc illis objecit. Nonne vos consentitis, quod sint permissa alienis, quia sunt permissa animali? Num pars est pro cibo alienorum, & pars pro cibo animalis? Sicut non est pars alienis, ita pariter non erit pars cibi animalis. Sapientes dicunt: Hierusalem considerant sicut rem cui non sint permittentia: Sicut dicis rem, cui non sint permittentia, prohibet quantulucunque. Et similiter Hierusalem prohibet quantuluncunque. De quo dissentiunt R. Simeon & Sapientes? De incrementis: At in commixtis vel R. Simeon consentit: Quodnam est discrimen inter commixta & incrementa? Commixta requiruntur: Incrementa jam aboleverunt: Sicut R. Simeon consentit cum sapientibus in commixtis decimæ: At commixta primitivorum sicut incrementa sunt; & similiter R. Simeon dicebat: Primitiva non prohibent suas mixturas, & incrementa, at non comedentur Hierosolymis: Quodnam est discrimen inter decimam, & primitiva? Decimæ non est præstantia; primitivis est præstantia: Hoc est, in quo R. Simeon consentit cum sapientibus; In re, cui non sit præstantia, consentit R. Simeon in hoc sato, quod adscendit ex sato, quod requirit septum, & requirit usum; & sapientes dicunt; Hæc omnia requirunt septum, & requirunt usum. R. Jochanan se contulit in unum locum, dixit: Ecce ben Azai, qui hic est: Venit quidem senex, quæsivit ab eo; Incrementa separationis sunt separatio, & incrementa incrementorum sunt profana. At si fuerit indecimatum, & decima secunda, & decima prima, & sponte nata anni septimi, & separatio extra terram, infecta separatione, & primitiva, eorum incrementa sunt profana: Ibi tu dicis: Eorum incrementa sunt licita, & hic tu dicis: Eorum incrementa sunt vetita? Respondit: Quod dixi, quod eorum incrementa sint licita, intelligitur de re, cujus semen perit. Et quod dixi, quod eorum incrementa sint vetita, intelligitur de re, cujus semen non perit: Respondit illi: Atqui legimus: Quænam est res, cujus semen non possit? e. g. arum, & allium, & cepæ obligantur ad primitiva: Dixit: Ivit ben

עזאי דהכא את אמר שאל לרבי ינאי .
אמר ליה למעשר הושבה דבר שאין זרעו
כלה . מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן תמן
אמר רבי יהושע בן לוי לקרנה של נבילה
הושבה . אמר ליה לא בן אילפן רבי
ראיתי כנרים שנים ואמר אוף הכא
וגירוליהם. ועוד מן הדא לא תוכל לאכול
בשעריך מעשר דגנך . באיזה מעשר אמרו
במעשר שני הטהור שנכנס לירושלם ויצא.
ועוד מן הדא דתני לה רבי שמעון תני
בשם רבי שמעון יש במעשר שהמעשר
אוסר דמיו ועירוביו וקנקניו וספק עירובו
כל שהוא ואין מדליקין בו ואמר אוף
בגידוליך בן . אמר רבי הילא הן דתימר
גידוליהם אסורים רבנים . והן דתימר
גידוליהם מותרים רבי שמעון . אמר ליה
והתנינן גידולי הקדש ומעשר שני חולים
ופודה אותה בזמן זרעו . לאיזה דבר הוא
פודה אותם. לא מפני קדושה שיש בהם.
רבי ירמיה רבי אימי בשם רבי שמעון בן
לקיש הן דתימר גידוליהם אסורים איסור
מחיצה . והן דתימר גידוליהם מותרים
היתר זרות . הרי אילו במעשר ובביכורים
מה שאין כן בתרומה . תמן תנינן וגם
נתתיו זו תרומה ותרומת מעשר . תמן את
אמר תרומה טעונה וידוי. והכא את אמר
תרומה אין טעונה וידוי . אמר רבי הילא
חניי תמן התרומה והביכורים אחר הנותנן
ואחר הנוטלן טעונים וידוי . אמר רבי
זעירה רבנים דתמן סברין . ורבנים דהכא
אמרין מי שיש לו מעשר בפני עצמו
מתודה . מי שיש לו תרומה בפני עצמה
אינו מתודה. אמר רבי יוסי מתניתא אמרה
כן . רבי יוסי אומר יש להם ערי מקלט .
מה נן קיימים אם בתרומה ומעשר שלו
הם . אלא כי נן קיימים בתרומה . אמר
רבי הילא שמענן מי שיש לו מעשר
בפני עצמו מתודה . מי שיש לו ביכורים
ביכורים בפני עצמם מתודה . שמענן מי
שיש לו תרומה בפני עצמה מתודה.

הלכה ג
ניחא התרומה אוסרת את הגורן . תיפתר שהקדימו בשבלים

Ada in locum quem dixisti: Tu dicis quod quæsierit a Rabi Inai. Respondit: Pro decima restituitur res, cujus semen non perit. Diversa est sententia R. Jochanan: Ibi dicit R. Jehosua ben Levi: cornu cadaveris restituitur. Respondit: Non ita nos docuisti Rabi: Vidi quasi lectionem duplicem, & dixit: Vel hæc, & eorum incrementa: Et præterea probatur ex hoc textu: *Non poteris comedere in portis tui decimam tritici tui:* De qua decima dixerunt? De decima secunda munda, quæ ingressa sit Hierosolymam, & exierit: Et præterea ex hoc quod traditur: R. Simeon docet nomine Rabi Simeonis: Est hæc conditio in decima, quod decima prohibeat ejus pretium, & ejus commixtiones, & ejus cantharum, & dubium suæ commixtionis quantuluncunque, neque illa accendunt; & dixit: Hoc quoque in eorum incrementis: Dicit R. Ela: Qui dixerunt, quod eorum incrementa sint vetita, sunt sapientes; & qui dixit, quod eorum incrementa sint licita, est R. Simeon. Respondit: Atqui legimus: Incrementa sanctitatis, & decimæ secundæ sunt profana; & redimet ea, quando serit: Qua de causa ea redimet? Non propter sanctitatem, quæ est in illis: Hic quoque requirunt septum, propter sanctitatem, quæ est in illis. R. Hieremia, R. Amme nomine R. Simeonis ben Lakisch; Quod dicis: Eorum incrementa sunt vetita interdicto septi; & quod dicis: Eorum incrementa sunt permissa permissa alieni. Ecce hæc sunt in decima, & in primitivis, quæ non sunt in separatione: Ibi legimus: *Atque etiam dedi:* Hæc est separatio, & separatio decimæ. Ibi tu dicis: Separatio requirit confessionem: Et hic tu dicis; Separatio non requirit confessionem? Dicit R. Ela: Extat traditio: Separatio, & primitiva sive det, sive sumat requirunt confessionem. Dicit R. Zehera: Sapientes, qui ibi memorantur, opinantur; & sapientes, qui hic memorantur, dicunt: Si cui sit decima seorsim, confitebitur; si cui non sit separatio seorsim, non confitebitur. Dicit R. Jose: Misna ita dicit: Dicit R. Jose: *Erunt illis urbes refugii.* Quomodo nos explicabimus? Si de separatione, & decima, suæ sunt: At ita nos explicabimus de separatione: Dicit R. Ela: Audivimus, quod ille, cui sit decima seorsim, confiteatur, & ille, cui sint primitiva seorsim, confiteatur; Audivimus, quod ille, cui sit separatio seorsim, confiteatur.

Constitutio III. Concedatur, quod separatio prohibeat aream; Potest exponi,

דאמר רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשבלים פטור מתרומה גדולה . ניקניז במחובר לקרקע דכתיב בכורי כל אשר בארצם . עושה אדם את כל שדהו בכורים דכתיב וראשית כל בכורי כל . וחייבים באחריותם . דכתיב ראשית בכורי אדמתך . וטעונים קרבן . נאמר כאן שמחה ונאמר להלן שמחה . מה שמחה שנאמר להלן שלמים, אף כאן שלמים . ושיר נאמר כאן שיר . ונאמר להלן והנך להם בשיר ענבים . ותנופה דכתיב ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לרבות הביכורים שיטענו תנופה כרבי ליעזר בן יעקב . ולינה דכתיב ופנית בבוקר והלכת לאוהליך . הא כל הפונות שאתה פונה לא יהו אלא בבוקר . אמר רבי יונה הדא דתימר בשאין עמהם קרבן. אבל יש עמהם קרבן בלא כך טעון לינה מחמת הקרבן.

הלכה ד רבי יונה אמר רבי מיישא וחד מן רבנים . חד מינהון אמר זאת אומרת שהפירות הטמאים חייבים בביכורים . והרנה אמר מעשר ראשון שהקדימו בשיבלים פטור מתרומה גדולה.

הלכה ה אם לאילן למה לירק אם לירק למה לאילן . תמן אמר נכנס מששית לשביעית הרי הוא לבעלים כאילן ופטור ממעשרות כירק . אמר לון רב המנונא אמרין דבתרה נכנס משביעית לשמינית הרי הבקר כאילן. וחייב במעשרות כירק . והבקר חייב במעשרות . אמר רבי יוחנן בשאר שני שבוע את מהלך בו כירק. ובשביעית את מהלך בו כאילן. היך עבידא מחמישית לששית ששית. מששית לשביעית ששית . נכנס מחמישית לששית לשביעית לקטם בשביעית ששית לקטם מששית חמישית נכנס מששית לשביעית לשמינית. לקטו בשמינית שמינית . רבותינו חזרו ונמנו אחרונ בשעת לקיטתו עישורו

ni, quod anticiparint in ſpicis. Etenim dicit R. Abau nomine R. Simeonis ben Lakiſch: Decima prima, in qua anticiparint ſpicas, abſolvitur a ſeparatione magna: Acquiruntur in eo quod fundo adhæret: Scriptum eſt enim: *Primitiva omnium, quæ ſunt in terra eorum*. Poteſt homo facere totum agrum ſuum primitiva: Scriptum eſt enim: *Et principium omnium primitivorum*. Et obligatur ad cautionem: Scriptum eſt enim. *Principium primitivorum terræ tuæ:* Et requirunt oblationem: Memoratur hic lætitia, & memoratur ibi lætitia; ſicut lætitia ibi memorata conſiſtit in ſacrificiis pacificis, hic quoque in ſacrificiis pacificis: Et canticum: Memoratur hic canticum, & ibi dictum eſt: *Et eis quaſi carmen muſicum*. Et ventilationem: Scriptum eſt enim: *Et accipiet ſacerdos caniſtrum de manu tua; & deponet illud:* Ad includendum primitiva, quod obligentur ad ventilationem juxta mentem R. Elieſer ben Jacob: Et pernoctationem: Scriptum eſt enim: *Et mane converſus vade in tabernacula tua*. Ecce omnes converſiones, quæ tibi faciendæ ſunt, non erunt niſi mane. Dicit R. Jona: quod dicis, intelligitur, quando non ſit cum illis ſacrificium; at ſi fuerit cum illis ſacrificium, præter hæc requirit pernoctationem propter ſacrificium.

Conſtitutio IV. R. Jona: Dicit Rabi Maiſſa, & unus ex ſapientibus: Alter ex iis dicit: Quod dicis, intelligitur, quando fructus immundi obligentur ad primitiva; & alter dicit: Decima prima, quam anticipaverint in ſpicis, abſolvitur a ſeparatione magna.

Conſtitutio V. Si pro arbore, cur pro olere, ſi pro olere, cum pro arbore? Ibi dicit: Si ingrediatur a ſexto ad ſeptimum annum, erit dominis ſicut arbor, & abſolvetur a decimis, ſicut olus: Dixit illis R. Amenuna: Inferius dixerunt; Si ingrediatur a ſeptimo in octavum annum, erit commune ſicut arbor, & obligatur ad decimas, ſicut olus; & comune obligatur ad decimas? Dicit R. Jochanan: In ceteris annis ſeptennii, tu incedes in olere, & in ſeptimo incedes in illo quaſi in arbore: Quomodo explicatur: A quinto ad ſextum erit ſextus, a ſextus. A ſexto ad ſeptimum erit ſextus: Si ingrediatur a quinto ad ſextum ad ſeptimum, ſi colligat in ſeptimo, erit ſextus, ſi colligat in ſexto, erit quintus; ſi ingrediatur a ſexto in ſeptimum in octavum, Si colligat in octavo, erit octavus: Sapientes iterum ſtatuerunt: Malum citreum tem-

ſpo-

למעשרות ולשביעית. רבי ירמיה רבי אימי בשם רבי יוחנן רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי הכל מודים שראש השנה שלו בחמשה עשר בשבט. רבי יוחנן שאל לרבי יונתן כסדרם של שנים או כסדרם של תקופות. אמר ליה כסדרן של שנים ואפילו שנה מעוברת. מעשה ברבי עקיבה שלקט אתרונ ונהג עליו חוכרי בית שמאי וחומרי בית הלל. למה לי אפילו שאר כל האילן. תני כחומרי רבן גמליאל וכחומרי רבי ליעזר. ורבן גמליאל ורבי אליעזר לא מן בית הלל אינון הוו. אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר בשחנט קודם לחמשה עשר בשבט של שנייה ונכנסה שלישית. על דעתיה דרבן גמליאל עישורו עני. על דעתיה דרבי ליעזר עישורו שני. מה עשה לו קרא שם למעשר שני שבו ופדייו ונותנו לעני.

הלכה ו רבי בא רב הונא בשם רב אם התרו בו לוקה. והתנינן דם השרץ אין חייבים עליו אמר רבי בא אין חייבין עליו כרת. והתני דם מהלכי שתים שאין בו טומאה קלה. דם השרץ שאין בו טומאה חמורה. אמר רבי חייא בר ארא הדא דתימר בשהתרו בו משום דם. אבל אם התרו בו משום שקץ לוקה.

הלכה ז איזהו כוי. אמר רבי לעזר עז שעלה על גבי צבי וצבי שעלה על גבי עיזה. ורבנים אמרין מין הוא עיקרו ולא יכלו חכמים לעמוד עליו. פדוי בכוי חוזר ופודה בשה. לפיכך אם מת אחד מהם המוציא מחבירו עליו הראיה.

הלכה ח מתניתא דלא כרבי לעזר דתני רבי לעזר אומר כוי אין חייבים על חלבו אשם תלוי. מתניתא דלא כרב. דרב כל שאיפשר לעמוד על ווראו לא יהו חייבים על ספיקו אשם תלוי. פתר לה חלוקין על דברי רבי לעזר ואפילו בשעה שהיו לוקחים בהמה לבשר תאוה אינו

pore suæ collectionis decimatur pro decimis, & pro anno septimo. R. Hieremia, R. Amme nomine R. Jochanan, R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi; omnes conveniunt, quod principium anni ipsius sit dies quintadecima Schevat. R. Jochanan quæsivit a R. Jonathan: Juxta ordinem annorum, an juxta ordinem solstitiorum? Respondit: Juxta ordinem annorum, vel si annus fuerit intercalatus. Narratur de R. Akiba, qui collegit malum citreum, & observavit in illo conditiones graves scholæ Schammai, & conditiones graves scholæ Hillel: Quorsum? vel in reliquis arboribus: Traditio: Juxta conditiones graves Raban Gamaliel, & juxta conditiones graves R. Eliefer. At Raban Gamaliel, & R. Eliefer nonne erant de schola Hillel? Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Potest exponi, quod protruserit ante diem quintum decimum Schevat anni secundi, & introierit in tertium: Ex mente Raban Gamaliel: sunt decimæ pauperis; Ex mente R. Eliefer: Est decima secunda: Quid faciet? Nomine insigniet decimam secundam, quæ in ea est, & redimet, & dabit pauperi.

Constitutio VI. R. Ba, R. Huna nomine Rab: Si permittant, vapulabit. Atqui legimus. Propter sanguinem reptilium non tenentur; Dicit R. Ba: Non tenentur ejus causa excidio. Atqui extat traditio: Sanguis bipedum, quia in eo non est immundities, levis est: Sanguis reptilium, quia in eo non est immundities, est gravis. Dicit R. Chijah bar Ada; Quod dicis, intelligitur, quando permiserunt propter sanguinem; at si permiserint in eo propter reptile, vapulat.

Constitutio VII. Quinam est Coi? Dicit R. Eliefer: Caper, qui adscendit super capream, & caprea, quæ adscendit super capram. Et sapientes dicunt: Est species radicis; & sapientes de illo non possunt statuere: Si redimat Coi, iterum redimet agno; Idcirco si moriatur unus ex illis; Qui vult educere a socio suo, illi incumbit probatio.

Constitutio VIII. Misna non est juxta mentem R. Eliefer; Etenim extat traditio: R. Eliefer dicit: Propter adipem Coi non tenentur sacrificio pro delicto dubio: Misna non est juxta mentem Rab: Etenim Rab dicit: Quod non potest statui pro certo, propter ejus dubium non tenentur sacrificio pro delicto dubio: Exponit: Dissentiunt in verbis Rabi Eliefer, vel quo tempore emant animal pro carne concupiscentiæ, non emitur

נלקח מעשר ליאכל בירושלם וחייב בזרוע ובלחיים ובקיבה . רבי ליעזר פוטר . רבי לעזר דו אמר עכשיו הוא נסתפק לו דו אמר פטור . ורבנים דינון מרין מין הוא עיקרו אינון אמרין חייב.

הלכה ט מתניתא דלא כרבי דתני הקדיש חייתו ובהמתו לא הקדיש את הכוי . רבי אומר הקדיש את הכוי . אמר הריני נזיר שזה היה נזיר . שזה בהמה נזיר. שאין זה חיה נזיר. שאין זה בהמה נזיר . שזה חיה ובהמה נזיר . שאין חיה ובהמה נזיר . שאין זה לא חיה ולא בהמה נזיר. רבי חגיי בעא קומי רבי יוסי למה לא תנינן הרובע והנרבע ממינו חייב. אמר ליה תניתה בסופה ושאר כל דרכיו שוים לחיה ולבהמה .

פרק שלישי

א כיצד מפרישין את הביכורים יורד אדם לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה אשכול שביכר רימון שביכר וקישרם בגמי ואומר הרי אילו ביכורים. רבי שמעון אומר אף על פי שזה חוזר וקורא אותם ביכורים מאחר שיתלשו מן הקרקע.

ב כיצד מעלין את הביכורים כל העיירות שבמעמד מתכנסות לעירו של מעמד ולנים ברחובה של עיר ולא היו נכנסים לבתים ולמשבים היה הממונה אומר קומו ונעלה ציון אל יהוה אלהינו.

ג הקרובים מביאין בכורים וענבים והרחוקים מביאין גרוגרות וצימוקים והשור הולך לפניהם וקרניו מצופות זהב ועטרת של זית בראשו והחליל מכה לפניהם עד שהם מגיעים קרוב לירושלם. הגיעו קרוב לירושלם שלחו לפניהם ועיטרו את ביכוריהן הפחות והסגנים והגזברים יוצאים לקראתם לפי כבוד הנכנסים היו יוצאים כל בעלי אומניות שבירושלם היו עומדים מפניהם ושואלים בשלומם ואומרים אחינו אנשי מקום פלני באתם בשלום .

ד החליל מכה לפניהם עד שהם מגיעים להר הבית . הגיעו להר הבית אפילו אגריפס המלך נוטל הסל על כתפו

tur decima, ut comedatur Hierosolyma, & obligatur ad brachium, & maxillas, & ventriculum. R. Elieser absolvit: R. Elieser hoc dicit: Nunc si fuerit dubium: hoc dicit: Absolvitur. Et sapientes nostri dicunt; est species radicis; non dicunt, quod obligetur.

Constitutio IX. Misna non est juxta mentem Rabi: Etenim extat traditio: Si sanctificavit feram, & jumentum, non sanctificavit Coi. Rabi dicit: Sanctificavit Coi: Si dicat: Ego sum Nazyræus, quod hæc sit fera; erit Nazyræus; quod hæc sit bestia; erit Nazyræus; quod hæc non sit fera; erit Nazyræus; quod hæc non sit bestia; erit Nazyræus; quod hæc non sit neque fera, neque bestia, erit Nazyræus: R. Haggiai quæsivit coram R. Jose: Cur non legimus: Iniens & initum in sua specie tenetur? Respondit: Legimus in fine: Et reliqui omnes ejus modi sunt similes pro fera, & pro bestia.

CAPUT III.

I. Quomodo separant primitiva? Descendet homo in agrum suum, & inspiciens ficum, quæ sit primitiva, & botrum, qui sit primitivus, malogranatum, quod sit primitivum, & ea ligabit junco, & dicet: Hæc sunt primitiva. R. Simeon dicit: Vel si ea iterum primitiva vocaverit, postquam evulsa fuerint e solo.

II. Quomodo adducunt primitiva? Omnes civitates stationariæ congregabantur in urbe stationis, & dormiebant in platea civitatis, non ingrediebantur domos, & habitationes & præfectus illis dicebat: *Surgite, & adscendamus in Sion ad Dominum Deum nostrum.*

III. Proximi adducebant primitiva, & uvas, & remotiores adducebant caricas, & uvas passas; & bos eos præcedebat, ejus cornua erant obducta auro, & corona oleaginea imposita erat ejus capiti, tibia resonabat ante eos, donec appropinquassent Hierosolymam, & quando propius accedebant Hierosolymam, præmittebant, & coronabant primitiva; Duces, & inspectores, & thesaurarii egrediebantur ad eorum occursum, juxta honorem intrantium exibant; Omnes artifices, qui erant Hierosolymis, consistebant ante eos, & salutabant dicendo: Fratres nostri viri loci N. N. venite in pace.

IV. Tibia sonabat ante eos, donec pervenissent ad montem domus; postquam pervenerunt ad montem domus, vel rex Agrippa imponebat canistrum

ונכנס עד שהוא מגיע לעזרה ודיברו הלוים בשיר ארוממך יהוה כי דיליתני ולא שמחת אויבי לי. הגוזלות שעל גבי הסלים היו עולות ומה שבידם נותנים לכהנים.

ה עודינו הסל על כתפו קורא מהגדתי היום ליהוה אלהיך עד שהוא גומר כל הפרשה . רבי יהודה אומר עד ארמי אובד אבי . הגיע לארמי אובד אבי מוריד הסל מן כתפו ואוחזו בשפתותיו וכהן מניח את ידו תחתיו ומניפו . מארמי אובד אבי עד שהוא קורא את כל הפרשה ומניחו בצד המזבח והשתחוה ויצא .

ו בראשונה כל מי שהוא יודע לקרות קורא וכל מי שאינו יודע לקרות מקרין לפניו . נמנעו מלהביא התקינו שיהו מקרין את מי שהוא יודע ואת מי שאינו יודע .

ז העשירים מביאים את ביכוריהם בקלתות של כסף ושל זהב והעניים מביאין אותם בסלי נצרים של ערבה קלופים והסלים והביכורים נותנים לכהנים.

ח רבי שמעון בן ננס אומר מעטרים את הביכורים חוץ משבעת המינין. רבי עקיבה אומר אין מעטרים את הביכורים אלא משבעת המינין.

ט רבי שמעון אומר שלש מידות בביכורים הביכורים ותוספת הביכורים ועיטור הביכורים . תוספת הביכורים מין במינו. ועיטור הביכורים מין בשאינו מינו . תוספת הביכורים נאכלת בטהרה ופטורה מן הדמאי. ועיטור הביכורים חייב בדמאי.

י אימתי אמרו תוספת הביכורים כביכורים בזמן שהיא באה מן הארץ ואם אינה באה מן הארץ אינה כביכורים. ולמה אמרו הביכורים מניכסי כהן שהוא קונה מהם עבדים וקרקעות ובהמה טמאה ובעל חוב נוטלן בחובו והאשה בכתובתה וספר תורה . רבי יהודה אומר אין נותנים אותו אלא לחבר בטובה . וחכמים אומרים נותנים אותם לאנשי המשמר והם מחלקין ביניהם בקדשי המקדש.

סליק פירקא

ſtrum humeris ſuis & ingrediebatur donec pervenirent in atrium; & canebant Levitæ: *Exaltabo te Domine, quia evexiſti me, & non lætificaſti inimicos meos ſuper me*. Pulli, qui impoſiti erant caniſtris, erant holocauſta, & quod manibus tenebant, dabant ſacerdotibus.

V. Dum adhuc caniſtrum impoſitum erat humero ſuo, legebat ab loco ubi dicitur: *Denuncio hodie Domino Deo tuo*.. Donec perficeret totam ſectionem. Rabi Jehuda dicit uſque ad locum: *Aramæus perditus erat pater meus:* Si perveniſſet ad locum: *Aramæus perditus erat pater meus*. Demittebat caniſtrum ex humeris ſuis, & apprehendebat labiis ſuis; & ſacerdos ſupponebat manus, & ventilabat, & legebat ab loco: *Aramæus perditus erat pater meus*: Donec legeret totam ſectionem; & deponebat ad latus altaris, & ſe incurvabat, & abibat.

VI. Olim qui ſciebat legere, legebat, & qui neſciebat legere, legebant coram eo: Hinc cohibebant, quominus adduceret: Statuerunt ut legerent qui ſciebat legere, & qui neſciebat legere.

VII. Divites adducebant primitiva ſua in caniſtris aureis, & argenteis, & pauperes adducebant in caniſtris vimineis ex ſalicibus decorticatis: caniſtra & primitiva dabant ſacerdotibus.

VIII. R. Simeon ben Nanas dicit: Coronabant primitiva exceptis ſeptem ſpeciebus. R. Akiba dicit: Non coronabant primitiva niſi ex ſeptem ſpeciebus.

IX. R. Simeon dicit: Tres proprietates ſunt in primitivis; primitiva, & additamentum primitivorum, & coronatio primitivorum: additamentum primitivorum, eſt ſpecies in ſua ſpecie; coronatio primitivorum, eſt ſpecies cum eo, quod non eſt de ſua ſpecie. Additamentum primitivorum comeditur in puritate, & abſolvitur a re dubia, & coronatio primitivorum obligatur ad rem dubiam.

X. Quando dixerunt quod additamentum primitivorum ſit ut primitiva? Quando adducitur ex terra, at ſi non adducatur ex terra, non erit ut primitiva: Et cur dixerunt, quod primitiva ſint facultates ſacerdotis? Quia illis comparabat ſervos, agros, beſtias immundas, & creditor ea accipiebat pro debito, & uxorem cum ejus dote, librum legis. R. Jehuda dicit: Illa non dabantur niſi ſocio retributionis cauſa. Sapientes dicunt. Illa dabantur viris cuſtodiæ; illi vero inter ſe dividebant in ſanctitate ſanctuarii.

Finis capitis.

Con-

הלכה א כיצד מפרישין ארת הביכורים כו׳. על דעתיה דרבי שמעון לא קרא שם בתלוש לא קידשו אינן מדמעין אין חייב עליהם חומש ואין לוקים עליהם חוץ לחומה. מה טעמא דרבנים ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה בשעת הבאה פרי אף בשעת הפרשה אפילו בוסר אפילו פגים. על דעתיה דרבי שמעון מה בשעת הבאה פרי אף בשעת הפרשה פרי. רבי זעירה בעי ביכורי ייחור מהו שיתירו חנטו. תני הביכירים אחר מששים. ראשית הגז אחד מששים. תרומה טמאה אחר מששים. תני רבי ישמעאל הביכורים אחד מששים. פיאה אחד מששים. ראשית הגז אחד מששים. תרומה טמאה אחד מששים. תרומה שאין הכהנים מפקירים עליה אחד מששים. מה אית לך כגון תרומת הכליסין והחרובין ושעורין שבארום.

הלכה ב כגון יהויריב ומכיריו. וילינו בבית הכנסת. תנא רבי חלפתא בן שאול מפני אהל טומאה. בדרך היו אומרים שמחתי באומרים לי בית יהוה נלך. בירושלם היו אומרים עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלם. בהר הבית היו אומרים הללויה הללו אל בקרשו כו׳. בעזרה היו אומרים כל הנשמה תהלל יה. הללויה.

הלכה ג עד היכן עד כדי שהוא יכול לתרום מן המובחר ביקש להביא דבילה נאמר אם היתה קעילית מביא. אם היתה בוצרית אינו מביא. פשיטא שהוא מקריב שלמים. רבי אימי אמר מקריב שלמים. רב אמר מקיצין בהם את המזבח רבי זעירא בעי יחיר שנתעצל ולא בא מביא גדי וקרניו מצופות כסף ועטרת של זית בראשו שהוא ממין שבעה. תני מי שהיו לו ביכורים גרוגרות היה מעטרן תאנים. וצימוקים היה מעטרן ענבים. וכי יש קטון וגדול בירושלם אלא כיני מתניתא באוכלוסין לפי רוב נכנסים היו יוצאים. ולא כן תני תקום והדרת. מה קימה שאין בה חסרון כיס אף הידור שאין בה

Constitutio I. Quomodo separant primitiva? &c. Ex mente R. Simeonis si nomine non compellet in avulso, non sanctificantur, non fiunt infecta separatione, eorum causa non obligantur ad quintam partem; neque eorum causa vapulant, si educantur extra murum. Quænam est ratio sapientum? *Et nunc ego adduxi primitias fructum terræ*: Tempore adductionis fructuum, etiam tempore separationis, vel omphacea, vel grossos; Ex mente R. Simeonis; sicut tempore adductionis fructuum, ita pariter tempore separationis fructuum. R. Zehera quæsivit: Primitiva palmitum num permittunt condimentum? Traditio. Primitiva; una ex sexaginta partibus: Primitiæ lanæ una ex sexaginta partibus; separatio immunda, una ex sexaginta partibus. Docet Rabi Ismael. Primitiva, una ex sexaginta partibus, angulus, una ex sexaginta partibus, primitiæ lanæ, una ex sexaginta partibus, separatio immunda, una ex sexaginta partibus, separatio, de qua non curant sacerdotes, una ex sexaginta partibus? Quænam tibi ratio? e. g. Separatio cicerum, & siliquarum, & hordei, quod est in Idumæa.

Constitutio II. Sc. Jehorib, & ejus noti; & dormiebant in domo congregationis: Docet R. Chalaphata ben Saul: propter tentorium immundum. Sicut dicebant: *Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi; in domum Domini ibimus*: Hierosolymis dicebant: *Stantes erant pedes nostri in portis tuis Hierusalem*: In monte domus dicebant: *Laudate Dominum, laudate Deum in sanctitate sua &c.* In atrio dicebant: *Omnis spiritus laudet Dominum. Laudate Dominum.*

Constitutio III. Quandiu? Quandiu possit separare ex solo adhærente: Si quærat adducere palatham; Dictum est; Si fuerit palatha Keilæa, adducet; si fuerit præcisa, non adducet: Certum est quod offerat pacifica. R. Amme dicit: Offeret pacifica: Rab dicit: Illis æstivant altare. R. Zehera quæsivit: Si particularis sit negligens, & non veniat, hœdum, & ejus cornua erunt adducet argento; & corona oleaginea ob sit imposita ejus capiti; ut sit ex specie septem: Traditio: Sicui sint primitiva caricæ, coronabit ficubus; si uvæ passæ, coronabit uvis: Num erat magnus & parvus Hierosolymæ? At ita se habet Misna: Turmatim propter multitudinem ingredientium exibant: Nonne ita traditur: *Surges, & decorabis*: Sicut surrectio in qua non sit defectus marsupii, ita pariter reverentia in qua non sit defectus mar-

חסרון כיס . שנייא היא הכא שהוא
אחת לקיצים . רבי יוסי בי רבי בון בשם
רבי הונא בר חייא בוא וראה כמה גדול
כוחן של עושי מצות שמפני זקן אין
עומדים . ומפני עושי מצות עומדים . אמר
רבי יוסי בי רבי בון אילין דקיימין מן זקן
מיתא לא מן קומי מיתא אינון קיימים
לון אלא מן קומי אילין דגמלים ליה חסד
עד כמה אדם צריך לעמוד מפני זקן .
שמעון בר בא בשם רבי יוחנן פעמים
ביום . רבי לעזר אמר פעם אחת ביום .
לא כן תני רבי שמעון בן אלעזר אומר
מנין לזקן שלא יטריח . תלמוד לומר זקן
ויראת מאלהיך אני יהוה . על דעתיה
דרבי יוחנן ניחא . על דעתיה דרבי לעזר
לא יקום כל עיקר . רבי יעקב בר אחא
בשם רבי לעזר דלא ייחמי סייעתא דסכין
ועבר קומיהון בגין דיקומון לון מן קימוי .
כשם שהם חלוקים כאן כך הם חלוקים
בשאילת שלום . רבי חזקיה רבי חנינא
בריה דרבי אבהו בשם רבי אברומא דמן
חיפה לזקן ארבע אמות עבר ישב לו . כהן
גדול משהוא רואהו ועד שהוא נכסה
ממנו . מה טעמא והיה כצאת משה
האהלה יקומו כל העם וגו׳ . תרין אמורים
חד אמר לשבח . וחד אמר לגנאי . מאן
דאמר לשבח מיחמי צדיקא ומזכי . ומאן
דאמר לגנאי חזי שאקי חזי כרעין אכיל
מן יהודאי שתי מן יהודאי . כל מדליה מן
יהודאי . ארון פניו כלפי העם והכהנים
כלפי העם . וישראל פניהם כלפי הקודש .
אמר רבי לעזר אין התורה עומדת מפני
בנה . שמואל אמר אין עומדים מפני חבר
רבי הילא רבי יעקב בר אידי הוון יתיבין
עבר שמואל בר בא וקמו לון מן קימוי
אמר לון תרתיי נבכון . חדא שאיני זקן .
וחדא שאין התורה עומדת מפני בנה .
אמר רבי זעירא רבי אחא מפסיק וקאים
דו חשש בהדין תנייא דתני כותבי ספרים
תפילין ומזוזות מפסיקין לקרית שמע ואין
מפסיקין לתפילה . רבי חנניה בן עקביא
אומר כשם שמפסיקין לקרית שמע כך
מפסיקין לתפילה ולתפילין ולשאר מצותיך
של תורה . חזקיה בר רבי מן דהוה בעי
באוריתא כל צורכיה הוה אזיל ויתיב ליה

marsupii: Diversum est illud; Hic agitur, quando sit una. R. Jose discipulus R. Bon nomine R. Huna bar Chijah: Veni, & vide quanta sit virtus facientium præcepta; quia coram sene non assurgunt; at coram facientibus præcepta assurgunt. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Isti, qui assurgunt coram mortuo, non assurgunt coram mortuo, at assurgunt coram illis, qui retribuunt misericordiam. Quoties debet homo assurgere coram sene? Simeon bar Ba nomine R. Jochanan: Bis in die: R. Eliesser dicit: Semel in die: Non ita extat traditio: R. Simeon ben Eliesser dicit: Unde probatur, quod seni non sit exhibenda molestia? Ex eo quod dictum est: *Senis, & timebis a Domino Deo tuo; Ego Dominus*. Ex mente Rabi Jochanan; recte, ex mente R. Elieser: *Non assurget*. Nullo modo. R. Jacob bar Acha nomine R. Elieser: Si non assurgerent, sumebat gladium, & transibat coram illis, ut coram illis assurgant. Sicut hic dissentiunt, ita pariter dissentiunt in salutatione. R. Ezekia, R. Chanina bar R. Abau nomine Rabi nomine R. Abduma ex Chipa pro sene quatuor cubitos; postquam præterierit, sedebit pro summo sacerdote, quando videbunt donec latuerit: Qua de causa? Quia dictum est: *Et erat cum egrederetur Mose de tentorio assurgerent universus populus*. Duo dicunt; alter dicit ad laudem, & alter ad dedecus: Qui dicit ad laudem: Qui videt justum, meretur: Qui dicit ad dedecus: Inspiciens crura, & genua dicebat comedit: bona Judæorum bibit substantias Judæorum: Facies arcæ versus populum, & sacerdotes conversi ad populum, & Israelitæ convertebant facies suas ad sanctuarium. Dicit R. Elieser: Lex non consistit propter ædificium. Samuel dicit: Non consistunt propter socium. R. Ela R. Jacob bar Idi; Illi consistebant, cum transiret Samuel bar Ba, illi assurexerunt: Dixit illis: Duo propter vos: Unum, quia non erat senex, & alterum, quia lex non consistit propter ædificium. Dicit R. Zehera; R. Acha interrumpebat, & stabat; Hic solicitus fuit pro his doctoribus. Etenim extat traditio: Scriptores librorum, Thephilin, & Mesusoth interrumpunt in lectione Audi, at non interrumpunt in oratione. R. Chananjah ben Akiba dicit: Sicut interrumpunt in lectione Audi, ita pariter interrumpunt in oratione, & in Thephilin, & in his, quæ non sint præcepta legis: Exekia bar Rabi cum laborasset in lege quantum opus erat, veniens assedit coram

קומי בית וורעא בנין מיחמי סבין ומיקם ליה מן קומיהון. יהודה בר חייה הוה יליף סליק ושאיל בשלמיה דרבי ינאי חמוה מערב שבת לערב שבת . והוה יתיב ליה על אתר חלי בנין מיחמיניה ומקים ליה מן קומוי אמרינן ליה תלמידוי לא כן אלפן רבי לזקן ארבע אמות. אמר לון אין ישיבה לפני סיני . חד זמן עני מסיק אמר לית איפשר דיהודה ברי משני מנהגיה . אמר לית איפשר דלא יגיעון ייסורין בההוא גופא צדיקא . מסתברא שאין לנו יהודה בר רבי . רבי מאיר חמי אפילו סב עם הארץ ומקים ליה מן קומוי ואמר לא מנן מאריך ימים . רבי חנינא מחי מאן דלא קאים מקומוי והוה אמר ליה כי בעיתה מבטלה דאוריונא . אמר רבי סימון אמר הקדוש ברוך הוא מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך אני יהוה. אני הוא שקיימתי עמידת זקן תחילה . כשהנשיא נכנס כל העם עומדים מפניו ואין רשות לאחד מהם לישב עד שיאמר להם שבו . אב בית דין שנכנס עושים לו שורות רצה נכנס בזו רצה נכנס בזו. חכם שנכנס אחד עומד ואחד יושב אחד עומד ואחד יושב עד שמגיע ויושב לו במקומו . רבי מאיר הוה יליף סלק לבית ווערא והוון כל עמא חמיין ליה וקיימון ליה מן קומוי כד שמעון ההם תנייא תני בעון למיעבד ליה כן. בעם ונפק ליה . אמר לון שמעתי שמעלין בקודש ולא מורידין. רבי זעירא הוון בעיין ממניתין ולא בעי מקבל עלוי כד שמע ההן תנייא תני חכם. חתן. נשיא . גדולה מכפרת קביל עלוי ממניתיה. חכם מפני שיבה תקום והדרת פני זקן . מה כתיב בתריה וכי יגור אתכם גר בארצכם לא תונו אותו . מה הגר מוחלין לו על כל עונותיו . אף חכם שנתמנה מוחלים לו על כל עונותיו . חתן וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל וכי מחלת שמה והלא בשמת שמה אלא שנמחלו לו כל עוונותיו. נשיא . בן שנה

ram domo congregationis ; quando videbat ſenem , illi aſſurgebat : Jehuda bar Chijah docebat : Adſcendens ſalutavit R. Inai ſocerum ſuum a veſpera ad veſperam Sabbathi ; & aſſidebant in gradibus , quando videbant illi aſſurgebant ; Dixerunt illi ejus diſcipuli : Nonne ita nos docuiſti Rabi aſſurgendum eſſe ſeni ad quatuor cubitos ? Reſpondit : Non fuit conſeſſus coram Sinai . Aliquando pauper ductus : dixit : Non eſt poſſibile , quod Jehuda filius meus immutet conſuetudinem : Dixit : Non eſt poſſibile , ut non attingant caſtigationes hunc juſtum . Probabile eſt , quod non ſit nobis Jehuda bar Rabi . R. Meir ſi videbat vel ſenem de populo terræ , illi aſſurgebat , & dicebat ; non ea de cauſa ut *producantur dies* . R. Chanina , cum vidiſſet quod non aſſurgeret , dixit illi : Num quæris abolere præceptum legis ? Dicit R. Simon ; Dixit Deus S. B. *Propter ſenem aſſurges & honorabis faciem ſenis ; & timebis Dominum Deum tuum : ego Dominus :* Ego ſum , qui conſtitui aſſurrec ſenis a principio : Quando ingrediebatur princeps , univerſus populus ſtabat in ejus conſpectu , & nemini licebat ſedere , donec illis diceret : Sedete : Quando pater Synhedrii ingrediebatur , illi faciebant ſeries , ut poſſit ſi velit vel per hanc , vel per illam ingredi : Si ſapiens ingrediebatur , unus ſtabat , & alter ſedebat , unus ſtabat , & alter ſedebat , donec perveniret & ſederet in loco ſuo : Rabi Meir docebat : & cum adſcenderet in domum congregationis , cum univerſus populus eum videret , illi aſſurgebat ; Quando audierunt hanc traditionem , voluerunt illi aſſurgere : Iratus egreſſus eſt . Dixit illis . Audivi , quod in ſancto adſcendant , at non deſcendant . Rabi Zehera voluerunt præficere , & voluit ſuper ſe recipere Miſnam : Quando audivit hanc traditionem , docuit : Sapiens ſponſus , princeps : Dignitas expiat ; Super ſe recepit : Sapiens : *Coram ſene aſſurges , & honorabis faciem ſenis* . Quid poſtea ſcriptum eſt ? *Quando peregrinatus fuerit peregrinus in terra veſtra , non exprobretis ei* . Sicut peregrino remittunt omnes ſuas iniquitates , ita pariter ſapienti , poſtquam fuerit præfectus remitunt omnes ſuas iniquitates: Sponſus : *Et abiit Eſau ad Iſmael , & accepit Mahalat filiam Iſmaelis* : Num Mahalat erat ejus nomen ? Atqui Baſcamat eſt ejus nomen : At hoc de cauſa , quia remiſſæ ſunt illi omnes ſuæ iniquitates : Princeps : *Filius unius anni erat Saul*

שאול במלכו . ובי בן שנה היה אלא שנמחלו לו על כל עונותיו כתינוק בן שנה רבי מנא מיקיל לאילין דמיתמניי בכסף . רבי אימי קרא עליהון אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם . אמר רבי יאשיה וטלית שעליו כמרדעת של חמור . אמר רבי שיין זה שהוא מתמני בכסף אין עומדים מפניו ואין קורים אותו רבי והטלית שעליו במרדעת של חמור . רבי זעירא וחד מן רבנן הוון יתיבין עבד חד מן אילין דמיתמני בכסף . אמר יתיה דמן רבנים לרבי זעירא נעביד נפשן תניי ולא ניקום לון מקומוי . תירגם יעקב איש כפר נבוריא הוי אומר לעץ הקיצה עורי לא בן דומם חוא יורה. יורע הוא יורה. הנה הוא תפוש זה בו בכסף . לא בכספייא איתמני . וכל רוח אין בקרבו. לא חכים כלום. הוי אומר בעיתון ממנייה. וה' בהיכל קרשו . הא רבי יצחק בר לעזר בכנישתא מדרתא דקיסרין . רבי אמי שאל לרבי סימון שמעת שממנים זקנים בחוצה לארץ אמר ליה שמעתי שאין ממנין זקנים בחוצה לארץ . אמר רבי לוי ולא מקרא מלא הוא בן אדם בית ישראל יושבים על אדמתם . הא כל ישיבה שלך לא יהא אלא על אדמתך . רבנים דקיסרין אמרין ממנים זקנים בחוצה לארץ על מנת לחזור . רבי יצחק בר נחמן הוה בעזה ומנוניה על מנת לחזור . רבי זמינא הוה בצור ומנוניה על מנת לחזור . אוף רבי יונה הוה בפיתקה ולא קביל עלוי מתמניה אמר עד זמן דמיתניה רבי ומינה רבי . אמר רבי חמא יהודה בן טיטס הוה ברומי ומנוניה על מנת דיחזור . שמעון בר ווא הוה בר מסקים ואיתמנון דקיקין מיניה והוא לא איתמני . שמעון בר ווא הוה נקי במרגליתא בכל מילה ולא הוה ליה עינול מיכליה . והוה רבי יוחנן קרי עלוי וגם לא להכמים לחם . אמר כל מי שאינו מכיר מעשיו של אברהם יכיר מעשה אבותיו של זה. שמעון בר ווא הוה כד מסקום ושלח ליה רבי אבהו חדא אונרא ויהב ליה מן סיבתיה בנוה בגין אילין סבתא קום אתהלך לארעא דישראל מי יגלה עפר מעיניך

cum regnare cœperat. Num erat unius anni? At illi sunt remissæ omnes suæ iniquitates quasi esset puer unius anni. R. Mena vilipendebat illos, qui argento præficiebantur in domo congregationis. R. Amme legit de illis: *Deos argenteos, & Deos aureos non facietis vobis*. Dicit Rabi Josias & pallium, quod super illo est, sicut asini clitella est. Dicit R. Sejan: Illi, qui præficiatur propter argentum, non assurgunt, neque illum vocant Rabi; & pallium quod super illo est, sicut clitella asini est: R. Zehera & unus ex sapientibus, cum assidissent, pertransit quidam ex his, qui præfectus fuit propter argentum Dixit: & non est assurgendum coram illo: Interpretatus est Jacob vir de pago Neburia: *Væ qui dicit ligno, expergiscere; Surge lapidi tacenti: Numquid ipse docere potest*. Qui cognoscit docet: *Ecce iste est ligopertus est argento*; non præficitur propter argentum: *Et omnis spiritus non est in visceribus ejus*. Nullo modo fiet sapiens: Væ dicit qui quæsierunt ab eo: *Et Dominus in palatio sanctitatis suæ:* Ecce R. Isaach bar Elieser in congregatione magna Cæsareæ. R. Amme quæsivit a R. Simone; Audivi, quod præficiant senes in locis extra terram: Respondit: Audivi, quod non præficiant senes in locis extra terram: Dicit R. Levi: Nonne textus plenus est? *Fili hominis: Domus Israel habitaverunt in terra sua*. Ecce omnis oonsessio tua, non erit nisi in terra tua. Sapientes Cæsarienses dicunt: Præficiunt senes in locis extra terram eo pacto, ut revertantur. Rabi Isaach bar Nachman erat in Eza, & præfectus fuit eo pacto, ut revertatur: R. Zimena erat in Tyro, & præfectus fuit eo pacto, ut revertatur. Etiam R. Jona erat in Pitka, & noluit recipere præfecturam; Dixit: Donec me præficiat Rabi; & præfecit eum Rabi: Dicit R. Chama; Jehuda ben Titas erat Romæ; & præfectus fuit eo pacto, ut revertatur. Simeon bar Hua erat doctis, & præfecit alios se minores, at seipsum non præfecit: Simeon bar Hua erat purus sicut in margarita in cunctis rebus, & non erat illis panis, quem comederet. Et R. Jochanan de illo legit: *Atque etiam sapientibus non erit panis:* Dixit: Qui non cognoscit opera Abraham, cognoscet opera patris hujus: Simeon bar Hua, erat doctus: Et misit illi R. Abau unam epistolam, in ea posuit de hujus capillis senis. Surge, & abi in terram Israel: Qui abradet pulverem ex oculis tuis? R. Jochanan: Abau

רבי יוחנן. אבהו דיגלותיה איתמני. שמען רמעפריא לא איתמני.

הלכה ד רב הונא אמר כיני מתניתא ולקח הכהן הטנא מידיך. אית תניי תני מחלף כדי לסמוך מתנה למתנה. תני רבי יוסי לא היו נותנים את הגוזלות על גבי הסלים שלא ינבלו הביכורים אלא תולה אותם חוץ לסלים. תני חד סב קומי רבי זעירא חוזר להגדתי היום. וכי יש אדם מגיד חוזר ומגיד. קיימונה כבר הגדתי. הונא בעי הנחה מהו שתתיר למחוסרי זמן. אמר רבי מתנייה הדא דתימר בשחזר ונטלן. אבל אם היו במקומם כהניחן הם. רבי יונה בעי הניחן בלילה הניחן בקרן דרומית מערבית. לפני יהוה יכול במערב. תלמוד לומר אל פני המזבח. אי לפני המזבח יכול בדרום תלמוד לפני יהוה. הא כיצד מגישן על קרן דרומית מערבית ומניחה בדרומא של קרן.

הלכה ה תני אין ענייה אלא מפי אחר ולא עוד אלא שסמכו למקרא. וענית ואמרת. רבי יונה בעי מהו להביאן בחמתיין של כסף. רבי יונה ורבי ירמיה חד אמר מחזר מנא. וחרנה אמר מחזר פטירין עם ירקונין דאת אמר פטירין עם מרזריק. ולא ידעינן מאן דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר רבי יונה מהו להביא בחמתיין של כסף הוי הוא דאמר דמחזר מנא די אמר כלה דרבי פינחס אמר מחזר פטימין בני תורין די אמר תורים ובני תורים.

הלכה ו אמר רבי יוסי כל עמא מודו שמעטרים את הביכורים לארץ שאין בני אדם טועין שמביאין ביכורים לחוץ לא מפלינין בעמון ומואב. מאן דאמר מעטרין את הביכורים חוץ משבעת המינין מעטרים את הביכורים מעמון ומואב. מאן דאמר אין מעטרים אלא משבעת המינין אין מעטרים את הביכורים מעמון ומואב. אמר רבי מנא כל עמא מודו שאין מעטרין את הביכורים מעמון ומואב שבני אדם טועים לומר שמביאין ביכורים מעמון ומואב מה פליגין בחוצה לארץ. מאן דאמר מעטרים את הביכורים משבעת המינים מעטרים את הביכורים מחוץ לארץ. מאן

Abau qui est in captivitate, me constituit; Audivimus, quod ex pulvere non præfecit me.

Constitutio IV. R. Huna dicit: Ita se habet Misna: *Et accipiet sacerdos canistrum de manu tua:* Est qui docet, quod sit immutandum ut proximum sit donum dono: Docet R. Jose: Non imponunt pullos canistris, ne fiant cadavera primitiva; At eos appendet extra canistra. Docuit quidam senex coram R. Zehera: Repetet ad versum: *Annuntio hodie*. Num est aliquis, qui annuntiet, atque iterum annuntiet? Statuerunt jam: *Annuntio*. Huna quæsivit. Si deponat, quid erit? Num permittit indigentes temporis? Respondit Matania; hoc quod dicis: intelligitur, quando iterum sumat: At si fuerint in loco suo, reputatur perinde ac ea deposuerit. R. Jona quæsivit: Si deponat noctu, si deponat in cornu australi occidentali: Dictum est: *Coram Domino:* Crederem in occidente? Idcirco dictum est: *Ad facies altaris: Si ad facies altaris*; Crederem in austro? Idcirco dictum est: *Coram Domino*. Quomodo? Admovebit ad cornu australe occidentale, & deponet in plaga australi cornu.

Constitutio V. Traditio: Non est responsio ex ore alterius; & præterea, ut sit proxima lectioni. *Et respondebis, & dices:* R. Jona quæsivit: Quid erit, si afferantur in catinis argenteis? R. Jona & R. Hieremia, alter dicit: Restituet vas; & alter dicit: Restituet boletos cum oleribus. At ignoramus, quis hoc dicat, & quis illud dicat: Intelligitur ex eo quod dicit R. Jona: Quid erit, si afferantur in catinis argenteos? Hoc dicit; Si restituat vas, satis erit: Dicit R. Pinchas Si restituat pingues filios turturis satis erit: Dicit turtures, & filios turturum.

Constitutio VI. Dicit R. Jose: Omnes conveniunt, quod coronent primitiva terræ, ne homines errent quando adducunt primitiva ex locis extra terram: Non dissentiunt de Ammon & Moab; qui dicit, quod coronent primitiva exceptis septem speciebus, non coronabunt primitiva ex Ammon, & Moab: Qui dicit: Non coronant nisi ex septem speciebus, non coronant primitiva ex Ammon, & Moab. Dicit Rabi Mena: Omnes conveniunt, quod non coronent primitiva ex Ammon, & Moab, quia homines errant dicendo, quod adducant primitiva ex Ammon, & Moab: In quo dissentiunt? De primitivis extra terram: Qui dicit: Coronant primitiva ex septem speciebus; non

דאמר אין מעטרים את הביכורים אלא משבעת המינים אין מעטרים את הבכורים חוץ לארץ.

הלכה ז רבי ינאי בשם רבי חייה בר ווא שאלו רבן שמעון בן גמליאל מה שימכור אדם ספר תורה לישא אשה. אמר לון אין. ללמוד תורה אמר לון אין· מפני חייו ולא אניבון ·רבי יונה בשם רבי הייא בר ווא שאלו את רבן שמעון בן גמליאל מהו שימכור אהם ספר תורה לישא אשה אמר לון אין. ללמוד תורה אמר לון אין. מפני חייו לא שאלון ולא אניבון. על דעתיה דרבי יונה ניחא לא שאלון ולא אניבון. על דעתיה דרבי יוסי אין שאלון ליה ולמה לא אניבון. כי אתא רבי חנניה רבי פינחס רבי יוחנן בשם רבי פינחס רבי יוחנן בשם רבן שמעון בן גמליאל מוכר הוא אדם לישא אשה וללמוד תורה וכל שכן מפני חייו. תני המדיר את בנו לתלמוד תורח מותר למלות לו חבית של מים ולהדליק לו את הנר. רבי יעקב בר אידי בשם רבי יונתן אף לוקח לו חפציו מן השוק. ופלינין כאן באיש כאן באשה אם היה אדם מסוים עשו אושו כאשה· מעשה באדם אחד שהדיר את בנו לתלמוד תורה ובא מעשה לפני רבי יוסי בן חלופתא והתיר לו למלאות חבית של מים ולהדליק לו את הנר. תני המוכר ספר תורה של אביו אינו רואה סימן ברכה לעולם. וכל המקיים ספר תורה בתוך ביתו עליו הכתוב אומר הון ועושר בביתו וצרקתו עומדת לעד.

non coronant primitiva allata ex locis extra terram. Qui dicit: Non coronant nisi primitiva nisi ex septem speciebus, non coronant primitiva allata ex locis extra terram.

Constitutio VII. R. Inai nomine Rabi Chijah bar Hua; quæsierunt a Raban Simeone ben Gamaliel; Quid erit, si homo vendat librum legis, ut conducat uxorem? Respondit: utique: ut discat legem? Respondit, utique. Propter alimentum? Non respondit R. Jona nomine R. Chijah bar Hua. Quæsierunt a Raban Simeon ben Gamaliel: Quid erit, si homo vendat librum legis, ut conducat uxorem? Respondit illis: Utique: ut discat legem? Respondit illis: utique: Propter alimentum? non quæsierunt, neque responderunt. Ex mente R. Jona: Concedatur: Non quæsierunt, neque responderunt. Ex mente R. Jose: Non quæsierunt, & cur non responderunt? Quando venit R. Chanina, R. Pinchas R. Jochanan nomine Rabi Simeonis ben Gamaliel. Poterit vendere homo, ut conducat uxorem, atque ut discat legem, & multo magis propter alimentum. Traditio: Si voveat a filio suo propter doctrinam legis, licebit illi implere vas aquæ, & accendere lucernam. R. Jacob bar Idi nomine R. Jonathan: Vel poterit emere, quæ desiderat, ex foro: At discrimen est: Hic agitur de viro, ibi de fœmina: Si homo sit, consideratur ut fœmina: Narratur de quodam homine, qui vovit a filio suo pro doctrina legis, & allatum est factum coram Rabi Jose ben Chalophta, & permisit, ut illi impleret vas aquæ, & accenderet lucernam: Traditio: Siquis vendat librum legis patris sui, non videbit signum benedictionis in perpetuum, & qui conservat librum legis in domo sua, de illo dicit textus: *Gloria & divitiæ in domo ejus, & justitia ejus manet in seculum seculi.*